Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy imienia W. Stefanyka

NAUKOWY DZIAŁ CZASOPISM IM. MARJANA I IWANNY KOCIW

Sfczas. 286

CHWILA :

dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych

R.1923 nr 1638-1668

Lwów

Chwila

1923

Październic

1638 – 1668

286/5-10

Nr. 1638 Lwów, poniedziałek 1. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 4000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk. CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kronika 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Zatwierdzenie wyroku błp. rabina Szapiry z Płocka.

PASY skórzane wiedeńskie oraz z sierści wielbłądziej, KLINGERIT, azbest, wyroby gumowe PIŁY GATROWE i cyrkularne Remszejdowskie oraz wszelkie artykuły techniczne dla młynów, tartaków 8301
„Sol" Spółka z ogr. odpow. dla zbytu artykułów technicznych
dawniej GLÜCK i HERRMANN
— LWÓW, GRÓDECKA 11. —

MAKS GILDENER, konfekcja damska i skład FUTER
Lwów, ul. Halicka 21
poleca po powrocie z zagranicy najnowsze modele w zakresie FUTER, PŁASZCZY, KOSTJUMÓW, SUKIEN, BLUZEK i t. p. o 30 % taniej jak ceny konkurencyjne.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Zatwierdzenie wyroku bł. p. rabina Szapiry.
Dymisya min. Kucharskiego?
Przesilenie gabinetowe nieuniknione.
Młot i kowadło.
Lloyd George o Mussolinim i Leninie.
Duch „rozwojowy" w Z. A. S. P.
Broń Boże, ani jednego Żyda więcej.
Nowa taryfa pocztowa.

Dymisya min. Kucharskiego?

Przesilenie gabinetowe zdaje się nieuniknione.

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa. 29. 9. godz. 1,30 w nocy.

W ostatniej chwili dowiaduje się Wasz korespondent z zupełnie wiarygodnych źródeł, że w łonie rządu wybuchł silny zatarg. Mianowicie przedstawiciele chadecyi i dubadecyi wykazali w związku z wynikami pobytu min. Kucharskiego za granicą tak ostre

niezadowolenie,

że p. min. Kucharski zażądał natychmiastowego zwołania narady rządu z przedstawicielami klubów większości, celem postawienia kwestyi zaufania.

Dowiaduję się, że stanowisko chrześcijańskich demokratów i Dubanowiczowców jest nieprzejednane

Toteż wskutek tego prawdopodobne jest, że dymisya min. Kucharskiego nastąpi jeszcze przed zwołaniem Sejmu.

W związku z tem krążą pogłoski, że poseł Bryl, któremu, jak wiadomo, ostatnio oferują tekę ministra robót publicznych, odmówi wstąpienia do gabinetu obecnego, którego bliski koniec przewiduje.

Tak też wybuch przesilenia gabinetowego zdaje się być nieunikniony.

Łącznie z temi wiadomościami, kuloary sejmowe obiegała dzisiaj pogłoska, że lewica starała się nawiązać kontakt z chadecyą.

Niemcy oficyalnie notyfikują zaniechanie biernego oporu.

Paryż. 29. 9. (Pat). Nadeszła tu nota niemiecka o zaprzestaniu biernego oporu. Podjęcie rokowań jest nadal uzależnione od całkowitego zniesienia wszelkich rozporządzeń wydanych w sprawie biernego oporu, przywrócenia normalnych stosunków w Zagłębiu Ruhry i Nadrenii oraz rozpoczęcia należnych dostaw.

Młot i kowadło.

Głównym środkiem, który dopomógł prawicy do osiągnięcia władzy w państwie, były hasła antysemickie. Wyzyskując sprytnie i bezwzględnie powojenną psychologię mas zdołali politycy prawicowi hasłami Piasta z prawicą, pakt, łączący ze sobą przy wyborach a następnie utrzymywać je w napięciu do chwili ujęcia steru państwa w swoje ręce. Tosamo hasło stworzyło też atmosferę, w której mógł zrodzić się pakt Piasta z prawicą, pakt, łączący ze sobą stronnictwa o zasadniczo sprzecznych tendencyach i interesach.

Z chwilą ujęcia władzy jednak sytuacya dla prawicy się zmieniła. Uzyskała ona przez to możność urzeczywistnienia swych haseł antysemickich na całej linii. Konsekwencya wymagałaby, by urzeczywistnienie to nastąpiło jak najprędzej i to z hałasem, głównym temu, z jakim hasła te dotychczas głoszono. Byłaby to jednak konsekwencya bardzo ryzykowna. Okazałoby się bowiem, że urzeczywistnienie haseł antysemickich ogółowi, społeczeństwu jako całości żadnego pożytku nie przynosi, a chyba tylko poszczególnym jednostkom dopomaga do zrobienia karjery i majątku kosztem ogółu. Okazałoby się, że między walką z Żydami a dobrem państwa i społeczeństwa polskiego nie istnieje wogóle żaden związek, czyli że hasła były tylko przynętą na łatwowierych. To zaś mogłoby wywołać niepożądaną reakcyę w szeregach wiernych dotychczas zwolenników.

Licząc się z tem, musiała prawica po osiągnięciu władzy zmienić nieco swą taktykę. Nie wyrzekła się ona bynajmniej antysemityzmu ani zamiaru zrealizowania jego programu. Zdarła tylko z tego programu etykietę, reklamującą go jako cudowny środek na uleczenie wszystkich dolegliwości państwowych. Zdając sobie sprawę z tego, że urzeczywistnienie haseł antysemickich stać się może dowodem ich bezwartościowości, urzeczywistnia je ciszej odwracając nieco uwagę ogółu ku innym rzeczom.

Widzi to i nie bez pewnej logiki oburza się na to lewica, w szczególności P.P.S. Chciałaby ona jak najrychlejszej kompromitacyi prawicy i wie, że najkrótszą drogą do niej byłoby konsekwentne kontynuowanie przez prawicę tej samej taktyki, jakiej przestrzegała przy ubieganiu się o władzę, tj. huczącego antysemityzmu. Ponieważ zaś prawica huczeć nieco przestała i działa w cichości, huczy w jej imieniu lewica. Przypomina wszem wobec i każdemu z osobna antysemicki program prawicy i „kompromituje" prawicę dowodem, że programowi temu się sprzeniewierza. Że w ten sposób zmusza ona prawicę do tem szybszego realizowania antysemickiego programu, mniejsza oto. Gdzie drwa rąbią, tam drzazgi lecą.

Drzazgami są naturalnie Żydzi. Gra między prawicą a lewicą rozgrywa się obecnie kosztem Żydów. Celem polityków z P.P.S. nie jest bynajmniej powiększanie antysemityzmu wśród mas. Chodzi im tylko o to, by endecyi utrudnić zatuszowanie bezwartościowości antysemityzmu. Poświęcają Żydów aby wygrać partyę w grze o władzę.

Sytuacya ta jest, poza wszystkiem innem, bardzo pouczająca. Trzeba tylko umieć wysnuć z niej właściwą naukę. Do niedawna gra o władzę w Polsce rozgrywała się wyłącznie na tle nacyonalistycznem. To zabarwienie umiała grze tej nadać prawica. Z chwilą objęcia władzy przez prawicę sprawa się z gruntu zmieniła. Polskie stronnictwa lewicowe wiedzą dobrze, że w na-

cyonalizmie prawicy nie przelicytują i błędnym jest też czyniony im zarzut, że starają się prawicę prześcignąć w antysemityźmie. One pragną tylko nacyonalizm prawicy doprowadzić do absurdu i w tym celu poświęcają Żydów. Gdyby to było konieczne, poświęciłyby one także wszystkie mniejszości, ale tego sytuacya narazie nie wymaga. Wystarczą Żydzi.

Z tą zmienioną sytuacyą musi się polityka żydowska na najbliższą metę liczyć. Samo prowadzenie zawziętej polemiki z tym gatunkiem antysemityzmu lewicowego nie jest wystarrczającym środkiem obrony. Nie przeszkodziłoby to bowiem temu, iż Żydzi staliby się ofiarą kombinacyi w grze, jaka się obecnie toczy między lewicą a prawica.

Dr. Juliusz Wurzel.

—o—

Loyd George o reakcyi.

Z powodu hiszpańskiego zamachu stanu.

Z powodu hiszpańskiego zamachu stanu dokonanego przez wojskowość, Lloyd George w jednym z ostatnich numerów „Daily Telegraphu“ umieszcza niezwykle interesujący artykuł w którym czytamy:

„Zaczęło się to od bolszewickiej rewolucyi; ogarnęło Włochy, opanowało Bułgaryę, a militarna insurekcya w Hiszpanii jest ostatnią fazą tego ruchu“. Bolszewizm i Faszyzm — to są dwie nazwy na rokosz przeciwko parlamentarnym metodom rządu, czyli innemi słowami przeciwko demokratycznej koncepcyi rządzenia. Motywy, które wpłynęły na ten rokosz w Rosyi są cokolwiek inne niż we Włoszech, ale źródła ich polityczne polegają na analogicznej „akcyi bezpośredniej“ przeciwko systemowi reprezentacyjnemu.

„Pierwszym wielkim współczesnym faszystą był Cromwell“ — pisze p. Lloyd George. Interesowałoby go zapewne, gdyby wiedział, że w przededniu bolszewickiej rewolucyi wydano po rosyjsku popularną, obficie ilustrowaną monografię o Cromwellu i rozpowszechniano ją żarliwie wśród rosyjskiej półinteligencyi, wśród świata robotniczego i wśród armii. „Obecny ruch nie zaczął się we Włoszech ale w Rosyi. Pierwszym wielkim faszystą dni dzisiejszych nie jest Musolini ale Lenin. On pierwszy zastąpił ludowe wybory w demokratycznem państwie czynnikiem siły. Bolszewizm nie był rewolucyą przeciwko Caryzmowi. Był rewolucyą dążącą do obalenia innej rewolucyi, która już obaliła ancien regime. Rosya była republiką; Car był więźniem; wielcy książęta, którzy nie zginęli, byli na wygnaniu; ziemia rosyjska była skonsolidowana i rozdzielona pomiędzy chłopów wprzód nim Lenin wziął w ręce rządy. Zbuntował się przeciwko nowemu parlamentarnemu rządowi, którego szefem był socyalista Kiereńskij“.

Rząd parlamentarny miał za sobą niewątpliwą większość prawnie wybranych przedstawicieli rosyjskiego ludu. „Ale Lenin miał równie wielką pogardę dla woli ludu, jak Mussolini. Uzbroiwszy swoich zwolenników, usunął świeżo utworzony parlamentarny system i zastąpił go kronwellowskim rządem opartym o zorganizowaną siłę. Była to władza uzbrojonych „Świętych Komunizmu“. Sowieckie wybory są farsą. Żaden przeciwnik bolszewizmu nie może się pojawić w Centralnem Zgromadzeniu. Lenin nie ukrywa swojej opinii, że lud nie jest zdolny do rządzenia. Nie wierzył w demokracyę i zdławił demokratyczny eksperyment w kołysce. Bolszewizm jest nietylko gigantycznem splądrowaniem klas posiadających na korzyść bezpieniężnego proletaryatu. Każe on temu proletaryatowi poświęcać wszystko dla Bolszewickiego Państwa — a jego zwolennicy poświęcają życie, byt, wolność dla przywódców sowieckich“.

Jestto ten sam duch, dowodzi p. Lloyd George, który ożywia faszyzm we Włoszech. Dopóki ten duch będzie się trzymał, dopóty bolszewizm będzie rządził w Rosyi, a faszyzm we Włoszech. Lenin i Mussolini są jednakowymi nieprzyjaciółmi parlamentaryzmu. Mussolini nie zaprzecza, że jakkolwiek objekty bolszewizmu i faszyzmu są różne, metody ich mają dużo wspólności. Przy ostatnich wyborach Mussolini otrzymał tylko 36 mandatów w parlamencie obejmującym 400 posłów. W parlamentarnym systemie nie mógł być uważany za siłę. Nie był wybrańcem demokracyi. Przybrał tedy postawę Kromwellowską i naśladował Kromwellowską frazeologię. Lloyd George cytuje jako przykład znamienne słowa Mussoliniego: „Nie zaprzeczam ludowi prawa szemrania byle w miarę“.

Przechodząc do hiszpańskiego zamachu stanu, w którym bunt przeciwko parlamentaryzmowi podniosła armia, przypomina p. Lloyd George, że to samo niebezpieczeństwo groziło Republice Francuskiej. Demokracyę we Francyi ocalili jednak silni ludzie tej miary co Clemenceau i Waldeck-Rousseau, ludzie, którzy wierzyli w wolność. Hiszpański dyktator zastosował zasadę Kromwella, że jeśli generalicya jest niezadowolona z instytucyi państwowych w każdej chwili może wystąpić ażeby je naprawić.

Omawiając szanse podobnego przewrotu w Niemczech, stwierdza p. Lloyd George że jest przygotowywany tam tak przez reakcyonistów jak i przez komunistów; dziś jeszcze nie wiadomo, kto weźmie górę. Lloyd George wzywa wszystkie kraje demookratyczne do troskliwej czujności nad wrogami demokracyi. Zwraca uwagę, że nawet Anglia nie może się czuć bezpieczna. Tradeunioniści już przed kilku laty głosili hasło „akcyi bezpośredniej“. Skrajni konserwatyści nie kryją swego entuzyazmu dla Mussoliniego i jego metod. Lloyd George przestrzega konserwatystów przed tą obosieczną bronią, którą z równem powodzeniem posługiwać się będzie komunizm jak i reakcya, zarówno Lenin jak i generał Primo de Rivera. Demokracya ma niewątpliwie swoje wady. Wojna jednak dowiodła, że w ciężkich próbach zwycięzają demokracye a autokratyzmy walą się w proch. Nie demokratyczne instytucye są winne złemu, tkwi ono głębiej, w samym ludzie. Rzeka nie może płynąć wyżej niż jej źródło.

Czy członkowie Ligi Narod, są zobowiązani do popierania działalności syonistycznej?

„Times“ donoszą z Budapesztu:

Z powodu odmownego stanowiska, jakie rząd węgierski zajął wobec legalizacyi organizacyi syonistycznej na Węgrzech sekretarz polityczny egzekutywy syonistycznej p. Izrael Cohen w Londynie przybył do Budapesztu celem interwencyi rządowych.

P. Cohen przedłożył węgierskiemu ministrowi spraw zagranicznych memoryał prezydenta egzekutywy wskazujący na to, że mandat palestyński ratyfikowany przez Radę Ligi Narodów uznaje organizacyę syonistyczną jako „Jewish Agency“, jako taka ma prawo zapewnienia sobie współpracy wszystkich Żydów chcących uczestniczyć w odbudowie Palestyny. Pozatem memoryał zwraca uwagę, że Węgry są członkiem Ligi Narodów i w tym charakterze są zobowiązane do popierania mandatu nad Palestyną. W toku konferencyi, którą rząd węgierski odbył z przedstawicielem egzekutywy, ministrowie uzasadniali odmowę legalizacyi rzekomo nieprzychylną opinią, którą Rada Narodowa Żydów węgierskich miała wydać o syonistycznej organizacyi.

W końcu ministerstwo spraw wewnętrznych — wedle informacyi otrzymanych przez egzekutywę w Londynie — przyrzekło zrewidować swoje stanowisko w tej sprawie.

—o—

Zgromadzenie L. N. krytykuje decyzyę R. A.

Genewa 29. 9. (Pat.) Wieczorem wice hrabia Ishi zakomunikował Zgromadzeniu Ligi narodów następującą rezolucyę Rady Ligi narodów.

Rada jednomyślnie uznaje, że każdy konflikt między członkami Ligi grożący zerwaniem stosunków wchodzi w zakres działalności Ligi.

Jeżeli konflikt nie może być załatwiony środkami dyplomatycznymi i drogą arbitrażu lub sądową, to w takim razie podlega ona artykułowi 15-temu.

Deklaracya Ishi'ego wywołała 11-cie przemówień zawierających przeważnie krytykę deklaracyi oraz decyzyi Rady ambasadorów w konflikcie włosko-greckim. Owacyjnie oklaskiwany Branting żąda przekazania sprawy trybunałowi haskiemu, który posiada większy autorytet od autorytetu prawników. Lord Robert Cecil jakkolwiek podziela opinię Brantinga uważa jednak za stosowne bronić kompromisowej rezolucyi Rady. Powitany również oklaskami prof. Murray wyraża zadowolenie że Liga narodów nie odpowiada za decyzyę powziętą przez Radę ambasadorów. Oświadcza następnie, że jeżeli Liga nie potrafi uzyskać odszkodowania za uchodzców zabitych na Korfu, którzy byli pod jej opieką to nie może ona uchodzić za protektora małych narodów.

Następnie delegaci Persii, Finlandyi, Irlandyi i Danii zaznaczają swe stanowisko jako zwolennicy kompetencyi Ligi narodów wyrażające życzenie wzmocnienia, jej autorytetu.

Delegat kolumbijski Uruutja oznajmia, że jaka kolwiek będzie opinia prawników w kwestyi odpowiedzialności państw za zamachy nie wpłynie to na zmianę stanowiska państw południowej Ameryki, które pozostaną wiernymi zasadzie niezależności sądów od władz politycznych. Delegat holenderski London popiera tezę Brantinga zastrzegając, że interpretacya paktu przez prawników nie wyczerpują kwestyi ponieważ interpretacya jego w ostatniej instancyi należy do Zgromadzenia.

—o—

Wynik wyborów do Rady Ligi Narodów.

Polska otrzymała 17 głosów.

Genewa. 29. 9. godz. 2 w nocy. (Pat.) **W wyniku wyborów do Rady Ligi Narodów wybrani zostali przedstawiciele następujących państw: Uraguay 40 głosów, Brazylia 44 głosów, Belgia 32, Szwecya 31, Czechosłowacya 30, Hiszpania 30, Polska otrzymała 17 głosów.** (Od redakcyi PAT.: Do obecnej chwili, godz. 1,30 nie otrzymaliśmy żadnych szczegółów o przebiegu głosowania.)

Uposażenie urzędników państw.

Mowa senatora J. Bodeka.

Wysoki senacie! Nie od dziś wyczekują pracownicy państwowi wszelkich dekasteryi z utęsknieniem uchwalenia ustawy, która uwzględniłaby choć w drobnej mierze ich postulaty w kierunku poprawy bytu. Wiadomo, jak ciężki w obecnych warunkach życiowych jest los pracowników państwowych o stałych dochodach. Chociaż wynagrodzenie pozornie coraz wyższe, faktycznie staje ono w rażącej dysproporcyi z poziomem zarobkowania w innych zawodach i nie wystarcza na pokrywanie najbardziej skromnych potrzeb życiowych rodziny urzędniczej nie mówiąc o zabezpieczeniu przyszłości rodziny. A z drugiej strony należy przyznać, iż pracownicy państwowi w czasokresie walki o poprawę bytu okazali wiele hartu i zaparcia się własnych interesów, podporządkowując je zawsze interesom Państwa i społeczeństwa w przeciwstawieniu do funkcyonaryuszów innych państw, gdzie uciekano się nieraz do bardzo radykalnych środków walki, będących niekoniecznie dobrą szkołą dla przyszłej generacyi urzędniczej.

Uchwalenie ustawy uposażeniowej nie jest zatem niczem innem, jak tylko drobną zapłatą długu honorowego, ciążącego na społeczeństwie.

Przedłożony nam projekt rządowy zawiera w brzmieniu uchwalonem przez Sejm tyle kardynalnych braków i tyle wad, iż uchwalenie tej ustawy w tej redakcyi pogorszyłoby pod niejednym względem położenie funkcyonaryuszy państwowych.

Muszę stwierdzić, iż ustawa wraz ze zmianami poczynionemi przez Wysoki Senat będzie bardzo daleką od doskonałości.

Liczne luki ustawy, wyliczył protest, nadesłany swego czasu na ręce Rządu, Sejmu i Senatu ze strony Centralnego Komitetu Pracowników Państwowych imieniem 24 organizacyi zawodowych. Wspominam tylko m. i. o pominięciu znacznej części kolejarzy, tzw. dziennie płatnych, objętych dotychczasową ustawą uposażeniową z dnia 13. lipca 1920 r., a są wśród nich ludzie, którzy spędzili wiele lat w nieustającej, bardzo odpowiedzialnej służbie ruchu.

Wspomnę wreszcie o odrzuceniu dotychczasowego dodatku za wysługę lat oraz dodatku za studya dla pracowników z ukończoną szkołą średnią, co stanowi wielką krzywdę w szczególności dla pracowników b. zaboru austryackiego, będących dziś w służbie polskiej, dla której zorganizowania położyli w chwili powstawania państwa bardzo znaczne zasługi. Przypominam, że w czasie gdy z powodu braku urzędników Polaków zapanował niebezpieczny wakans w b. Kongresówce i w Poznańskiem, urzędnicy z Małopolski pospieszyli tam na pierwsze wezwanie.

Brak też sprawiedliwych postanowień co do wynagrodzenia pracowników poczt, telegrafu i telefonów zależnie od rodzaju i ilości ich bardzo ciężkej i odpowiedzialnej pracy, jak służba nocna, służba przy aparatach telegraficznych i telefonicznych, a szczególnie służba w ambulansach, która podcina przedwcześnie zdrowie i nieraz i życie pracowników. Należy wyrazić życzenie, by Rząd i nadal poświęcał baczną uwagę położeniu materyalnemu pracowników państwowych i w miarę postępu sanacyi finansów starał się przez wnoszenie nowel do niniejszej ustawy usunąć braki tejże.

Do tych wywodów natury ogólnej, które wypowiedziałem, będąc sam urzędnikiem państwowym, pozwalam sobie dodać słów kilka imieniem Klubu Żydowskiego. Posłowie i senatorowie należący do Koła Żydowskiego, przy każdej sposobności dają wyraz sympatyi dla

słusznych

postulatów pracowników państwowych. Wychodzimy bowiem z założenia, iż pracownik państwowy wówczas tylko pełnić będą swoje obowiązki wobec Państwa i społeczeństwa z należytą sumiennością, sprężystością i ściśle wedle

litery ustawy

nie ulegając żadnego rodzaju pokusom, ani hasłom radykalnym o ile będzie przeświadczony o tem, że tak Państwo jak i społeczeństwo czuwają nad jego i jego rodziny losem. Spodziewać się też należy że pracownicy państwowi, wolni od najcięższych trosk odnosić się będą w urzędowaniu do wszystkich podkreślam do

wszystkich obywateli

bez różnicy z równą życzliwością i objektywnością, która stanowi główną podstawę praworządności w państwie.

Nie mogę jednak przy tej sposobności pominąć zarzutu pod adresem Rządu, iż przy mianowaniu nowych pracowników oraz z okazyi posunięć do rang wyższych kieruje się **często nietylko względami na kwalifikacye osobiste i fachowe, ale też względami na pochodzenie, wyznanie, narodowość i przekonania polityczne danej jednostki.** Pomijając w tej chwili niemożliwe z punktu widzenia konstytucyi stosunki panujące w b. zaborze rosyjskim i pruskim, gdzie urzędy państwowe są wogóle niedostępne dla obywateli Żydów, muszę wspomnieć, że **niestety i w b. zaborze austryackim w Małopolsce, gdzie urzędnicy Żydzi,** szczególnie w służbie skarbowej, pocztowo-telegraficznej i kolejowej jakoteż i w dziedzinie szkolnictwa spełniali i spełniają dotychczas swoje obowiązki bardzo sumiennie i z pożytkiem dla Państwa, przeważa w ostatnich czasach, może pod presyą opinii szowinistycznej tendencya do usuwania ich nietylko z wyższych, samodzielnych stanowisk ale i **nieprzyjmowania do służby rządowej wogóle. Jestto nietylko krzywdą moralną a poniekąd i materyalną dla danej jednostki, lecz przynosi też szkodę Państwu, które powinno korzystać z uczciwej pracy wszystkich obywateli i żadnego nie odtrącać.**

Z temi zastrzeżeniami, ja i moi przyjaciele polityczni głosować będziemy za ustawą uposażeniową, a w dalszym ciągu i za ustawą emerytalną.

Odnośnie do ustawy uposażeniowej pozwalam sobie zaproponować jedną poprawkę i, proszę Wysok. Sen. by poświęcił nieco uwagi tej sprawie. Chodzi o art. 4. ustawy uposażeniowej. W ostatnim ustępie tego artykułu znajduje się uwaga, że „Ponadto Rada Ministrów władna jest przyznać funkcyonaryuszom i wojskowym, pełniącym służbę w stolicy, na kresach oraz w zagłębiach naftowych i węglowych procentowo obliczony dodatek do uposażenia". Argumenty, które przemawiają za przyznaniem tego dodatku funkcyonaryuszom pełniącym służbę w stolicy Państwa oraz na kresach przemawiają w równej mierze za przyznaniem tego dodatku w zagłębiach naftowych i węglowem. Otrzymaliśmy szereg telegramów i petycyi od pracowników państwowych z

---

Z TEATRU WIELKIEGO.

„W Krainie baśni"

Nowaka i Nedbala.

Kompozytor wystawionego onegdaj w Teatrze Wielkim baletu „W krainie baśni" **Oskar Nedbal** znany jest we Lwowie od dawna, po raz pierwszy bowiem przybył do nas przed laty jako członek słynnego wówczas Kwartetu Czeskiego (Suk, Hofmann, Nedbal, Vihan). Od roku 1906 objął Nedbal kierownictwo wiedeńskiej orkiestry „Tonkünstlerów", z którą również kilkakrotnie koncertował we Lwowie. ostatnio zaś bawił w naszem mieście przed przeszło rokiem dyrygując zarówno orkiestrą symfoniczną, jak też w operze „Sprzedaną narzeczoną" Smetany. Jako kompozytor poświęcił się Nedbal przeważnie muzyce lżejszej, operetkowej i baletowej a po dwóch jego operetkach „Polska krew" i „Winobranie" grywanej we Lwowie, przyszła obecnie kolej na jeden z jego baletów.

Do baletu „W krainie baśni" i do kilku innych („Księżna Hiacynta", „Andersen") jakoteż do opery komicznej „Chłop Jakób" **dostarczył Nedbalowi libretta znany czeski literat a obecnie minister handlu Wiadysław Novak. Napisał on około 30 sztuk teatralnych, w tem komedye, dramaty,** libretta operowe, operetkowe i baletowe, a zdobył sławę przedewszystkiem jako twórca tych ostatnich, gdyż wprowadził ten rodzaj sztuki na zupełnie nowe tory. Najpopularniejszem dziełem Novaka z zakresu baletów jest bezsprzecznie „W krainie baśni" które wystawiono w Pradze w „Narodnem divadle" dotychczas przeszło 150 razy, ponadto w Budapeszcie, Bernie i wielu innych miastach. Z nadzwyczajną znajomością potrzeb scenicznych, wielkim smakiem i humorem, przedstawia nam autor cztery bajki przepojone poezyą i zdrowym humorem.

W ogrodzie opowiada babunia dzieciom bajeczki, a więc o Księżniczce złotowłosej kochającej się w złotej kuli, o zaczarowanym zamku, w którym krawczyk Łatka przepędził noc całą, o cierniowej różyczce a w końcu o leśnych zbójnikach. Z zajęciem przysłuchiwały się dzieciaki bajeczkom a gdy ostatnia przeminęła okazują się w apoteozie postacie z wszystkich czterech baśni.

Do libretta tego napisał **Oskar Nedbal** bardzo piękną i doskonale dostosowaną muzykę, która łączy się z akcyą w jedną nierozerwalną całość. Bogactwo oryginalnych, często na motywach czeskich opartych melodyi, zajmująca instrumentacya i odpowiednie rytmy taneczne cechują to dzieło, które zajmuje uwagę słuchacza od początku do końca.

Na scenie lwowskiej wystawiono balet ten z wielkim nakładem pracy i bardzo starannie. Baletmistrz **Stanisław Faliszewski** i inspektor sceny I. Stahl zadali sobie bardzo wiele trudu, by dziełu temu zapewnić stałem powodzenie. Pomimo strejku personalu technicznego dokonywane były liczne zmiany dekoracyi stosunkowo szybko, efekty świetlne nie zawodziły, a piękne, nowe dekoracye pędzla **Z. Balka** ogólnie się podobały. Z wykonawców na pierwszem miejscu wymienić należy niezrównaną **Ninę Kirsanową,** której przedziwnym czarem owiany taniec, pełen gracyi i piękna przekonał nas znowu o wielkim jej artyźmie. Dzielnym jej towarzyszem, który zwłaszcza jako Majster Łatka rozwinął całą skalę swoich choreograficznych i aktorskich zdolności był **Aleksander Fortunato.** Na szczególną pochwałę zasługują ponadto panie **Serafina Biczówna** (Pierwszy śnieg), **Czesława Burkacka** i **Leokadya Walicka,** oraz pp. **St. Faliszewski, Józef Ciesielski, Władysław Morawski** i cały zespół baletowy. Orkiestrą kierował p. **Alfred Stadler,** który niezawodnie postara się o to, by całość została jeczе bardziej wygładzoną i by usterki premiery w przyszłości zniknęły. Sola odegrali bardzo pięknie pp. F. **Horowitz** (skrzypce) i **Jakubiczek** (harfa). **Alfred Plohn.**

Borysławia i innych miast zagłębia naftowego i węglowego, którzy wskazują na to, że z poborów dotychczasowych, a też i przyszłych wobec szalejącej tam drożyzny bezwarunkowo wyżyć nie mogą.

Urzędnik, który zostaje przeniesiony np. do Borysławia znajduje się w sytuacyi wprost rozpaczliwej. Pozatem iż nie może myśleć o znalezieniu tam mieszkania, co ostatecznie ma miejsce i gdzie indzej, to ceny artykułów pierwszej potrzeby są w tej i w podobnych miejscowościach tak wygotowane, iż zupełnie nie stać go na to, ażeby módz dać utrzymanie rodzinie. Tę poprawkę do art. 4. pozwalam sobie polecić rozwadze Wys. Senatu.

—o—

Prawica przeciw urzędnikom państwowym.

Warszawa 29. 9. (tel. wł.) Bardzo ciekawe światło rzuca wczorajsze zachowanie się prawicy przy głosowaniu nad ustawę o uposażeniu urzędników i emerytów w Senacie. Oto jak z głosowania wynika odrzuciła rządowa większość prawicowa prawie wszystkie poprawki zmierzające do poprawy bytu pracowników państwowych. Dla illustracyi zaznaczyć należy, że odrzucono wniosek sen. Woznickiego (Wyzwolenie) dotyczący zupełnego zwrotu opłat szkolnych dzieci urzędników, którzy nie mają możności umieszczenia swych dzieci w szkołach państwowych. Za odrzuceniem głosowała cała prawica. Odrzucono również nawet wniosek sen. Thüliego (Ch. D.) domagający się, aby 16. każdego miesiąca wypłacano dodatek drożyźniany, jeżeli drożyzna w drugiej połowie miesiąca wzrosła ponad 10 proc., podczas gdy komisya senatu proponowała 15 proc. Za wnioskiem tym głosowały tylko mniejszości narodowe, PPS, Wyzwolenie i część chadeków. Wreszcie odrzucono oba wnioski sen. Bodeka (Koło Żyd.) domagające się, by urzędnikom w zagłębiach naftowych i węglowych przyznano specyalny dodatek ekonomiczny, analogicznie do urzędników na kresach i w Warszawie. Wkońcu odrzucono również drugi wniosek sen. Bodeka, by funkcyonaryuszom nie mającym jeszcze prawa do emerytury, przyznano za 2—5 lat służby polskiej, odprawę w wysokości jednorocznych poborów a za 5—10 lat służby dwuletnie uposażenie. Dla charakterystyki dodać należy, że przeciw pierwszemu wnioskowi sen. Bodeka głosowała również P.P.S. Wszystkie prawie wnioski zmierzające do poprawy bytu urzędników odrzucała prawica solidarnie, nawet gdy wnioskodawca należał do szeregów prawicy. Tak stało się z poprawką sen. Sicińskiego (Z.L.N.) za którą głosowały tylko mniejszości narodowe, P.P.S., Wyzwolenie. Rządowa większość prawicowa głosowała przeciw własnemu członkowi. Oto jak wygląda szczerość obietnic, które „ósemka" w dniach wyborów czyniła pracownikom państwowym

Obliczenie wzrostu drożyzny za drugą połowę września.

Warszawa. (Pat.) W myśl uchwały Rady Ministrów z 20 i 27 września br. wydał min. spr. wewn. dr. Kiernik zarządzenia w tym kierunku, by Główny urząd Statystyczny przeprowadził w jak najkrótszym czasie obliczenie wzrostu drożyzny w drugiej połowie września. Uchwała komisyi ma posłużyć za podstawę do ustalenia czy i w jakiej wysokości należy przyznać pracownikom państwowym dodatek drożyźniany za ubiegły miesiąc, któryby był płatny, jak wiadomo, w dniu 15. października, o ile wskaźnik drożyźniany przekroczy w drugiej połowie września 15 proc. Wiadomość jakoby pracownicy państwowi nie mieli spodziewać się, że otrzymają dodatek drożyźniany w październiku br. z tego powodu, że ostatnia uchwała komisyi statystycznej stwierdziła wzrost drożyzny poniżej 15 prc. jest tem samem pozbawiona wszelkiej podstawy. Uchwała powyższa obejmowała bowiem okres czasu od 22—28 września, a miarodajną była wyłącznie dla płac robotniczych regulowanych obecnie co dwa tygodnie, bez względu na kalendarzowe czasokresy. Przy regulowaniu płac pracowników państwowych miarodajne są wyłącznie wspomniane okresy kalendarzowe i to tak na zasadzie dotychczasowych postanowień rady ministrów w myśl zasad projektów ustaw uposażeniowych.

DZIŚ 30 b. m. po raz OSTATNI w MARYSIEŃCE i KOPERNIKU
jednoserjowy dramat w 6-iu aktach p. t.:
Pięciu braci Rotschildów

Niema nieporozumienia między Bawaryą a Rzeszą.

Tak przynajmniej twierdzą urzędowo.

Monachium, 29. 9. (Pat). Bawarska gazeta urzędowa stwierdza, że w związku z ogłoszeniem stanu wyjątkowego w Bawaryi i w Rzeszy mówi się niewłaściwie o dyktaturze. Gazeta stwierdza dalej, że niema mowy o nieporozumieniu pomiędzy Bawaryą a rządem Rzeszy.

Po zaprowadzeniu środków zapobiegawczych rząd bawarski natychmiast zawiadomi rząd Rzeszy wskazując na to, że udzielenie Kahrowi pełnomocnictwa komisarza państwowego nastąpiło z tego powodu, ponieważ rząd bawarski spodziewał się, że wpływ Kahra na prawicowe koła bawarskie przyczyni się do utrzymania porządku i spokoju w Bawaryi. Rząd bawarski istotnie nie omylił się w swych przypuszczeniach.

Monachium. (Pat.) Korespondent „8 Uhr Abandblatt" donosi: Stosunki między rządem Bawaryi a rządem Rzeszy bardzo się zaostrzyły. Wczoraj minister obrony kraj. Rzeszy Gessler zawiesił w całem państwie niemieckiem organ Hittlera „Bäurischer Völkischer Beobachter". Dziś zaś generalny sekretarz państwa podaje, że zakaz ten nie obowiązuje w Bawaryi. Dotychczas niewiadomo jakie stanowisko zajmie w tej sprawie rząd Rzeszy.

Wiedeń. (Pat). Do „N. Fr. Presse" donoszą z Monachium: **Dziś o godz. 18. ogłoszono urzędowo, że generalny komisarz państwowy zawiesił rozporządzenie wykonawcze do ustawy o ochronie Rzpltej.**

Przed ogłoszeniem niezawisłej republiki nadreńskiej.

Wiedeń, 29. 9. (Pat). Donoszą z Zagłębia, że podjęcie prac napotyka na silny opór robotników, którzy nie chcą pracować pod administracyą francusko-belgijską. Komuniści czynią wszystko, aby umocnić robotników w oporze.

Obiegają pogłoski, że na mającem się odbyć w Duesseldorfie zebraniu ma być ogłoszona niezawisła republika Nadrenii.

—o—

Proces rehabilitacyjny w sprawie błp. rabina Szapiry z Płocka.

Warszawa, 28. września (tel. wł.). Już na dwa dni przed rozprawą było wiadomem, że o miejsce w audytoryum można zabiegać w kancelaryi sądowej, która zarządziła, by kompetujący wpisani zostali wedle kolei zgłoszenia się. Gdy w przeddzień rozprawy w ciągu kilku godzin lista objęła kilkaset osób, zarządzono jej zamknięcie, a 65 miejsc stojących do dyspozycyi rozdano drogą losowania, przyczem nabywcy biletów składali większe datki na cele dobroczynne.

Warszawa, 28. września (tel. wł.). Najwyższy Sąd dla spraw wojskowych w Warszawie zarządził rewizyę procesu, uzasadniając ją m. i. w sposób następujący: Sąd doraźny nie ustalił w wyroku, na jakiej podstawie rabina Szapirę postawiono przed sąd wojskowy a nadto nie podaje dostatecznych motywów, któreby uzasadniły wyrok skazujący. Jedynem uzasadnieniem wyroku jest okoliczność, że sąd nie wierzył zeznaniom oskarzonego, iż stojąc na balkonie, nie mógł widzieć, jakie wojsko przechodzi ulicą. Okoliczność, że oskarzony okazywał znaki zadowolenia z powodu przyjścia bolszewików nie jest w swej istocie wystarczającym motywem do ustalenia przez sąd działania na rzecz wroga z strony oskarzonego. W ten sposób wyrok nie jest dostatecznie uzasadniony.

Biorąc następnie pod uwagę, że świadkowie Maruszewska, Maruszewski i Warmiński nie stwierdzili zgodnie, by rabin okazał zadowolenie z powodu przyjścia bolszewików — okazuje się sprzeczność między tem co stwierdza wyrok a tem co zeznali świadkowie.

Wreszcie nie wynika jasno z wyroku, by oskarzony miał przyjść z pomocą wrogowi lub że z wrogiem sympatyzował. Sąd doraźny nawet nie zbadał, czy z piwnicy, w której siedzieli świadkowie można widzieć balkon, z którego oskarzony miał sygnalizować bolszewikom.

Wobec tego Sąd Najwyższy uznał wyrok za bardzo wątpliwy i uznał za stosowne zarządzić rewizyę procesu celem ewentualnej rehabilitacyi skazanego.

Warszawa, 28. września (tel. wł.). O wykonaniu egzekucyi na błp. rabinie Szapirze podają z Płocka następujące szczegóły: W kilka chwil po wyroku, gdy zabiegi o udzielenie skazanemu zwłoki na napisanie kilku słów ostatniej woli okazały się bezskuteczne — a wyższe władze wojskowe zatwierdziły wyrok — udał się rabin Szapira otulony w „tales" pod dość silną eskortą na miejsce egzekucyi. Po egzekucyi przyniesiono żonie rozstrzelanego niektóre przedmioty znalezione przy błp. rabinie S. m. i. także modlitewnik, który skazany miał przez cały czas przy sobie. Na okładkowej stronicy napisany był krótki testament w tych słowach: „Piszę to w „talesie" i w „tefilin". Proszę o zaopiekowanie się żoną mą i dziećmi. Wszystkich proszę o wybaczenie. Chaim ben Nechemjah".

Warszawa, 28. września (tel. wł.). Na rozprawę wyjechali m. i. sprawozdawcy pism amerykańskich „New Jork Morning Journal" i The Day". Z pism polskich wyjechał m. i. sprawozdawca „Dwugroszówki".

Warszawa, 28. września (tel. wł.). Na żądanie obrońcy posła A. Hartglasa wezwano do rozprawy w charakterze ekspertów rabina Bzurę z Płocka i rabina polowego Wojsk Polskich w Lublinie Freimanna. Świadków wezwano dotychczas 16.

CAŁY ROK TRWAŁY ZDJĘCIA TEGO FILMU

Karolina król. Anglji!

Wkrótce ukaże się 8720 w Kinie „LEW".

Warszawa, 28. września (tel. wł.). Specyalny sprawozdawca „Lodzer Tageblatt" donosi, że uzyskał audyencyę u biskupa płockiego Nowowjńskiego, który jak wiadomo w r. 1920 przez osobnego delegata prosił bezskutecznie o odroczenie egzekucyi na błp. rab. Gdy sprawozdawca przybył na audyencyę oświadczono mu, że audyencya nie może się odbyć, z czego wnioskuje, że wysoki duchowny uważał za rzecz niewygodną zajęcie stanowiska wobec sprawy.

Tenże dziennikarz odbył rozmowę z najwyższym duchownym maryawickim, arcybiskupem Kowalskim, zamieszkałym w Płocku, który wyraził przekonanie, że rabin Szapira był niewinny.

Zatwierdzenie wyroku.

Płock. 29. 9. (telefonem). W dniu dzisiejszym sąd przesłuchiwał świadków, których zeznania roiły się od sprzeczności. Następnie udał się sąd na miejsce, gdzie się znajduje piwnica, skąd świadkowie oskarzenia mieli obserwować ruchy błp. **rabina Szapiry**; poczem odwiedziono dom z balkonem, z którego skazany miał dawać sygnały bolszewikom. Po dokonaniu oględzin sąd doszedł do przekonania, że z kryycznej piwnicy świadkowie mogli byli zaobserwować ruchy rabina.

Jako jeden z rzeczoznawców przemawiał naczelny rabin Wojsk Polskich Dr. Mieses, który w dłuższem przemówieniu naszpikowanem szczegółami teologicznymi starał się wykazać, że nie jest wykluczonem, że ruchy jakie błp. rabin Szapira miał rzekomo wykonywać na balkonie, stanowiły znaki przekleństwa, gdyż u chazydów istnieje podobny (?!) sposób przeklinania wrogów. Przemówienie rab. Miesesa zresztą dla sądu zupełnie niezrozumiałe uczyniło na wszystkich złe wrażenie.

Prokurator w wywodzie końcowym starał się wykazać, że zeznania świadków są zupełnie wystarczające, by stanowić substrat dla zatwierdzenia wyroku śmierci.

Obrońca poseł adwokat **Hartglas** w swem znakomitem plaidoyer i replice na wywody oskarzyciela publicznego wykazał, że proces błp. rabina odbył się na tle wybitnie

politycznem

i że **skazanie błp. rabina Szapiry było skutkiem stosunków i warunków par excellence politycznych.** Obrońca bardzo zręcznie wykazał i wykorzystał liczne sprzeczności w zeznaniach świadków, by udowodnić, że skazany nigdy nie zajmował się polityką i że jedyną treścią Jego pracy była

modlitwa

i że krytyczne ruchy, jeśli miały miejsce, mogły się odnosić li tylko do modlitwy, którą błp. rabin odprawiał na balkonie.

Sąd po naradzie zatwierdził wyrok sądu polowego skazującego błp. rabina Szapirę z Płocka na karę śmierci przez rozstrzelanie.

Zatwierdzenie wyroku wywarło na całej ludności żydowskiej Płocka jak najbardziej przygnębiające wrażenie.

Rodzinie skazanego przysługuje prawo apelacyi, z którego skorzystać może najdalej w ciągu trzech dni od zatwierdzenia wyroku.

Duch „rozwojowy" wśród polskich artystów.

Warszawa 29. 9. (tel. wł.) Wczoraj wieczorem odbył się w teatrze Kamińskiego koncert żydowski, w którym mieli wziąć udział również artyści Parnel i Pawliszczewa. Za występ artyści teatru „Nowości" mieli otrzymać 6 milionów marek. Przed koncertem artyści powyżsi zawiadomili impresaria, że nie mogą wystąpić — otrzymali bowiem list ze Związku Artystów Polskich, że jeżeli wezmą udział w koncercie żydowskim — zostaną wykluczeni ze Związku. Wobec tego impresario zaprosił kilku tancerzy żydowskich, którym zapłacił 3 miliony — a pozostałe 3 złożył na ręce obecnego na sali posła Szypera — na rzecz Żydowskiego Domu Akademickiego. Przy tej sposobności pos. Szyper wygłosił okolicznościowe przemówienie, piętnując duch „rozwojowy" wśród artystów polskich.

Referat prasy żydowskiej przy prezyd. Rady min.

Warszawa 29. 9. (tel. wł.) Zamierzona jest reorganizacya wydziału prasowego Prezydyum Rady Min. W związku z tem ma powstać referat prasy żydowskiej.

Podwyższenie taryfy kolejowej nie dotyczy węgla opałowego.

Warszawa. 29. 9. Ajencya Wschodnia dowiaduje się, że na dzisiejszem posiedzeniu Rady ministrów zapadła decyzya o niestosowaniu zwyżek taryfowych mających nastąpić z dniem 1. października do węgla opałowego na okres dwumiesięczny.

—ooo—

1 złoty = 50 800 Mkp.

Warszawa. (Pat). 29. 9. — Ministerstwo skarbu zawiadamia, że z dniem 28. września b. r. wstrzymaną została sprzedaż 6 procentowych skarbowych bonów złotych wszystkich serryi. Pozostały w ministerstwie skarbu zapas bonów złotych seryi IB, IC i ID zostanie użyty na dokonanie wymiany bonaów IA, których termin płatności wypada na dzień 1. października 1923 r. Posiadacze bonów złotych seryi IA będą je mogli wymienić we wszystkich oddziałach P.K.K.P. ale tylko w czasie od 1—10 października włącznie na bony seryi IB, IC i ID, przyczem należące się im procenty otrzymywać będą w gotówce po kursie 50.800 mk. za 1 złoty.

Bony seryi IA będą też mogły od dnia 1. października być wymienione w oddziałach P.K.K.P. na gotówkę również po kursie 50.800 mk. za 1 złoty. Z dniem 11. października wymiana bonów seryi IA na inne bony ustaje, wobec czego bony te będą mogły być wymienione tylko na gotówkę po wymienionym kursie.

Kurs 50.800 mk. ustalony został zgodnie z ustawą na podstawie przeciętnego kursu franka szwajcarskiego w okresie od dnia 12. do 27. września 1923 r. Centralna Kasa państwowa będzie wymieniać bony seryi IA wyłącznie tyko za gotówkę. W związku z wydanem zarządzeniem o wstrzymaniu sprzedaży bonów skarbowych złotych, ministerstwo nie będzie w przyszłości ogłaszało ich kursów. Kursy ogłoszone będą jedynie w terminie płatności bonów seryi IB, IC i ID, t. j. w dniach od 1. do 11. listopada oraz od 15. grudnia 1923 r., a to zgodnie z ustalonym kursem po jakich bony te będą wykupywane.

ABAŻURY

Lampki stylowe, wykwintne poduszki

WARSZAWA, ul. MONIUSZKI 4

m. 23 tel. 139—34. 8896

12-stu najsłynniejszych Żydów świata.

Nowy Jork. Wychodząca tu „Jewish Tribune" rozpisała dla swych czytelników ankietę na temat, jakich 12-stu Żydów uważają oni za najwybitniejszych. Wynik ankiety przedstawia się jak następuje: 1) Albert Einstein, 2) prof. Chaim Weizman, 3) Israel Zangwill, 4) słynny amerykański jurysta i polityk żydowski Louis Marshall, 5) Najwyższy sędzia w Ameryce Louis G. Brandeis, 6) Były wicekról Indyi Lord Reading, 7) Słynny filantrop Nathan Straus, 8) Georg Brandes, 9) Chaim N. Bialik, 10) Rabin amerykański Stefan S. Wise, 11) Henryk Bergson i 12) Artur Schnitzler. W dodatkowej ankiecie znalazł miejsce trzynaste Sir Herbert Samuel, zaś czternaste Nachum Sokołow.

Z pierwszych 50-ciu wymienionych faworytów czytelników tego pisma, którzy w głosowaniu nie znaleźli dla siebie miejsca znajdują się również słynne nazwiska. I tak b. amerykański ambasador Oskar S. Strauss, Baron Rotschild, prof. Zygmunt Freud, Achad Haam, Luigi Luzzatti, przywódca amerykańskich robotników Samuel Gompers, Max Reinhardt, słynny lekarz Jacques Loeb, Max Lieberman, a nawet Leon Trocki otrzymał kilka głosów. Schalom Asz miał również wielu zwolenników. Interesującem jest, że liczni czytelnicy wymienili nazwisko Hermana Bahra uważając go również za Żyda. Z 12-stu zwycięsców w ankiecie znane są wszystkie nazwiska w całym świecie prócz Wisego, który w Europie mniej jest znanym, za to w Ameryce cieszy się ogromnem powodzeniem.

—oooo—

Przegląd palestyński.

Praca oświatowa wśród imigrantów.

W kursach wieczornych języka hebrajskiego, utworzonych z ramienia ogólnej organizacyi robotniczej, a rozmieszczonych w trzech miejscowościach, pobierało naukę w ciągu roku ubiegłego około 300 osób, z tego 22 Żydów wschodnich, reszta Żydów europejskich, przeważnie robotnicy w wieku między 14 a 50 lat. Nauczało 6 nauczycieli. Opłata wynosiła 4 groszy miesięcznie, około 60 proc. uwolniono od opłaty.

Przez dwa miesiące funkcyonowały kursa zawodowe budowlane, stolarskie i ślusarskie. Wygłoszono 40 wykładów w rozmaitych miejscowościach. Liczba frekwentantów dochodziła do 400 osób. Urządzono 6 wieczorów muzykalno-wokalnych, 14 wycieczek w okolice Jerozolimy z liczbą 400 uczestników.

Biblioteka komisyi kulturalnej liczy 2200 dzieł, z tego 1400 hebrajskich. Filialne biblioteki założono w Atarot, Talpiot, w sanatoryum robotniczem w Mozah ,w Beth-Kerem, Kirjath-Anawim i w klubie robotniczym.

Czytelnia otwarta ubiegłej jesieni, odwiedzana jest przez 100 osób przeciętnie na dzień.

Lwowianin dyrektorem szkoły handlowej w Tel-Awiw.

W szkole handlowej hebrajskiej w Tel-Awiw obchodzono onegdaj uroczyście rozdanie świadectw abituryentom. Dyrektor zakładu, rodak nasz i współpracownik „Chwili", **Dr. Koller**, w przemówieniu swem dał krótki pogląd na rozwój zakładu i jego cele. Abituryenci egzaminowani byli w obecności przedstawicieli rządu, którzy ze swej strony przyznali abituryentom prawo inskrypcyi na akademiach handlowych w Anglii.

Zeszłoroczni abiturenci znaleźli już zatrudnienie w kraju, w firmach prywatnych i instytucyach rządowych i publicznych. Abiturenci otrzymali wzorowe wykształcenie ogólne i fachowe, władają gruntownie językami angielskim i arabskim.

Ostrzeżenie pod adresem szejków arabskich.

Komendant wojsk palestyńskich, generał-major Sir Henry Tudor zwołał do Jerycha zgromadzenie szejków południowej Palestyny. Obecnych było 30 szejków, przed którymi wygłosił przemówienie arabskie, dając do zrozumienia, że nie zawaha się przed metodami wojennemi, gdyby szejkowie nie zachowywali się pokojowo. Stanowczy ton mowy generała Tudora wywołał silne wrażenie na obecnych. Zgromadzenie to spowodowane było postawą szejków wobec żandarmeryi i władz w ostatnim czasie.

NADESŁANE.

LINA ROSENBUSCHÓWNA
NAUCZYCIELKA FORTEPIANU powraca po kilkuletnich studyach we Wiedniu do Lwowa, gdzie rozpocznie lekcye 15. października. — Zgłoszenia przyjmuje się w mieszkaniu przy ul KRASICKICH L. 20. III. piętro, w czasie od 11—1 rano i od 3—5 popołudniu. 8721

WYTWÓRNIA BIŻUTERYI ZŁOTEJ
OSKARA RAUCHERA
przy ul. ŁYCZAKOWSKIEJ 34.
poleca się łaskawym względom P.P. ZŁOTNIKÓW, JUBILERÓW i Zegarmistrzów.

OLKA **Specyalny skład pończoch i trykotów**
poleca na zimę wyroby wełniane i trykoty pierwszej jakości Lwów, RYNEK 35.

PŁASZCZE dla Pań
w najnowszych fasonach sprzedaje najtaniej 8723
Fa MÜNZER i FRISCH
Lwów, ul. KILIŃSKIEGO l. 1
naprzeciw Kawiarni wied.
Ceny fabryczne. Bez konkurencyi.

Przyjmę młodego lekarza
z odpowiednim kapitałem w dolarach jako spólnika do mego pierwszorzędnego zakładu lekarsko-dentystycznego z wykwintnem urządzeniem z elektrycznem i doborową praktyką w większem mieście Małopolski. 8724
Oferty pod »Dolary« do Administracyi »Chwili«.

Adwokat Dr. J. Herzig
przeniósł swą kancelaryę z Frysztaka do JASŁA, ul. ASNYKA. 8740

Sprostowanie.

Oświadczam, że anons ogłoszony w numerze 1636 „Chwili“ w dziale drobnych ogłoszeń, jakobym z powodu nieuleczalnej choroby zamierzał sprzedać swój Zakład dentystyczny wraz z realnością jest mistyfikacyą i przez wrogomi usposobioną osobę podany.

Jestem zupełnie zdrów i zamiarów podobnych nigdy nie miałem. 8739

M. Türk, Dentysta, Żółkiew.

Kronika.

Do P. T. Czytelników.

Ciągle powtarzający się wzrost wszelkich kosztów połączonych z wydawnictwem pisma zmusił nas w ślad za innemi pismami do podwyższenia z dniem 1. października br. ceny pojedyńczego egzemplarza na

5.000 Mp.

Cena abonamentu w miejscu wynosić będzie od 1. października br. 125.000, na prowincyi 140.000 mkp., za granicą 150.000 mkp.

TEATR WIELKI.
Niedziela, 7.30 „W krainie baśni“.

TEATR MAŁY.
Niedziela, 7.30, „Oczy księżniczki Fatmy“.

—o—

TEATR NOWOŚCI.
Niedziela, 7.30, „Madame Pozzpadour“.

—o—

Teatr liter. artyst. „Bagatela“ (Rejtana l. 5).
Od czwartku 20. września 1923. „Już po Targach“, bluetka w jednym akcie pióra Z. Żywickiego. Część solowa. Zofia Fedyczkowska, B. Bronowski, St. Bronecki, Jakie i Marta. Część III. „Noc w aptece“, farsa w jednym takcie, opracował „Bebe“. Początek o godz. 8-mej wieczór.

— **„Tragedya dzieci“ odegraną zostanie** w najbliższych dniach po raz pierwszy w języku żydowskim. Szczegóły doniosą afisze.

— **Gościnne występy Heleny Zboińskiej Ruszkowskiej i Ignacego Manna.** Dyrekcyi Teatrów Miejskich udało się pozyskać na kilka gościnnych występów artystkę światowej sławy primadonnę oper madryckiej, ostatnio warszawskiej, Helenę Zboińską-Ruszkowską na trzy gościnne występy. Znakomita artystka, wystąpi po raz pierwszy dziś tj. w sobotę w „Żydówce“, Eleazara śpiewa Mann, który powrócił z występów w Londynie, gdzie odniósł olbrzymi sukces. Mann śpiewał ostatnio we Włoszech i w Anglii i tak podbił muzyków nad Tamizą, że zaangażowano go na kilkanaście występów, które rozpoczyna już za kilka tygodni. Występy więc jego będą pożegnalnymi na pewien okres czasu z publicznością lwowską. Celem uświetnienia dzisiejszego przedstawienia dyrekcya uprosiła również p. Drabika o odśpiewanie partyi Leopolda. W poniedziałek Ruszkowska i Mann śpiewają w „Aidzie“.

— **Przedstawienia zniżkowe.** We wtorek w Teatrze Wielkim „Orlę“ z 50 prc. zniżką. Bilety zakupione na 24. bm. są ważne na to przedstawienie. Również ważne są bilety zakupione na 24. bm. do Teatru Małego na wtorek. W teatrze tym pójdzie „Tragedya dzieci“ z 50 proc. zniżką. W Nowościach w poniedziałek „Frasquita“ z 30 proc. zniżką.

— **Broń Boże, ani jednego Żyda więcej.** Wedle wczorajszego „Słowa Polskiego“ zwróciły się „Lwowska Czytelnia Akademicka, Koło studentek, Bratnie Pomocy U. J. K. Politechniki Lwowskiej i Akademii med. weterynaryjnej, Wzajemna Pomoc Medyków, Biblioteka Słuchaczów Prawa i Związek Studentów Wydziału filozoficznego do Senatów i Rad Wydziałowych wyższych uczelni lwowskich z prośbą, by przy przyjmowaniu studentów niepolskiej narodowości trzymały się zasad procentowego stosunku, w jakim te narodowości zamieszkują obszar Rzeczypospolitej zwłaszcza, że ustawa oddaje inicyatywę przeprowadzenia numerus clausus w ręce władz wydziałowych. Zdaniem tych towarzystw „przestrzeganie zasad procentowych uchyli możliwość przykrych incydentów, jakie miały miejsce w roku ubiegłym a za które wspomniane towarzystwa „nie mogłyby brać odpowiedzialności“.

Przy tej sposobności informują nas, ze Rada Wydziałowa U. J. K. prawniczego uchwaliła przyjąć tego roku tylko 600 nowych słuchaczy.

— **Zarząd Zakładu Narodowego im. Ossolińskich prosi o zamieszczenie następującego wyjaśnienia:** Podana przez jeden z dzienników lwowskich wiadomość o rzekomem ograbieniu zbiorów Ossolineum redukuje się do zabrania kilkudziesięciu tomów z magazynów bibliotecznych, mieszczących się głównie w położonym naprzeciw domu zakładowym. Pomocnik woźnego, były żołnierz, polecony jak najlepiej przez władze wojskowe, nadużył zaufania i dokonawszy włamania, przywłaszczył sobie nieskatalogowane jeszcze, najnowsze wydawnictwa, prawie wyłącznie z dziedziny erotycznej, które następnie pożyczał swoim przyjaciołom. Książnica ani Muzeum w niczem nie ucierpiały. Policya, idąc za wskazówkami Dyrekcyi Zakładu, wykryła całą rzecz w ciągu dni kilku, zwracając do Ossolineum zabrane książki i broszury.

— **Echa strejku pracowników gminnych.** Aresztowani pod zarzutem zbrodni zakłócenia spokoju publicznego w czasie strejku prezes związku pracowników gminnych Hoffman i inni Hdo tej pory przebywają w aresztach sądu karnego. Z powodu bowiem święta w dniu wczorajszym wszelka interwencya była bezskuteczna. Dziś będą w prezydyum sądu interweniowali w sprawie zwolnienia aresztowanych pp. prezydent Neuman i poseł Dr. Diamand.

— **Komitet dla niesienia pomocy pogorzelcom z Rawy Ruskiej** we Lwowie zaprasza na tej drodze wszystkich swoich członków na posiedzenie, które się odbędzie w niedzielę dnia 30. bm. o godzinie 11 przedpoł. w lokalu Biura poselskiego, Gmach Skarbka I. p. Na porządku dz nym sprawy bardzo ważne. Osobnych proszeń się nie wysyła.

— **Nowa taryfa pocztowa, telegra na i telefoniczna.** Z dniem jutrzejsz wchodzi w życie nowa podwyższona t fa pocztowa, telegraficzna i telefonic Według tej taryfy wynosić będzie op np. za normalny list zwykły do 20 wagi w obrocie krajowym 3000 mk., kartkę pocztową 1500 mk., do Czechosłowacyi, Rumunii i Węgier za list 4000 m za kartkę 2000 mk., do innych krajów list 5000 mk., za kartkę 3000 mk. Za p kazy pocztowe zależnie od wysokości w conej kwoty np. do 1000 mk. 50 mk., 10.000 mk. 200 mk., za każde nastę 10.000 mk. po 100 mk. Należytość od w tości (asekuracyjna) tak listów wartościowych jak i paczek wynosi po 1000 m za każde 100.000 mk. lub część tychże.

Opłata za paczki wynosi do wagi kilograma 5000 mk., do wagi 5 kg. 25. mk., do wagi 10 kg. 50.000 mk., do w 15 klg. 75.000 mk., do wagi 20 kg 100. marek.

Należytość za polecenie, za recep zwrotny, za ściągnięcie pobrania od o biorcy, za reklamacyę przesyłki, za zaw domienie o niedoręczalności paczki wy si 3000 mk., za doręczenie pospiesznej p syłki 10.000 mk., należytości za skryt przegródki podniosły się o 150 do proc. Składowe za paczkę wynosić b za każdy dzień zwłoki i za każdą pac 3000 mk. najwyżej zaś 60.000 mk. N taryfa rozszerza granicę wartości przy stach wartościowych i paczkach do 10 lionów mk. i dopuszcza nadawanie p niędzy na jeden przekaz pocztowy i legraficzny oraz obciążenie przesyłki p braniem również do 10,000.000 mk.

Taryfa telegraficzna podwyższa op od wyrazu na 3000 mk. najmniej jed 30.000 za telegram. Za telegram pilny leżytość potrójna. Stawki za telefoniczne zmowy międzymiastowe podwyższono następuje: za rozmowę na odległość klm. 10.000, na odległość 50 klm. 25. na odległość 100 klm. 30.000, na odległ 200 klm. 50.000, za każde dalsze 100 k 10, za każde dalsze 100 klm. 10.000. rozmowy pilne należytość potrójna.

Nowe opłaty pocztowe obowiązują 1. października br. z wyjątkiem opłat cznych, co do których podwyżka wch w życie z dniem 1. stycznia 1924. N opłaty telegraficzne i telefoniczne obow zują od 1. października br. z wyjątki opłat kwartalnych i abonentowych, k obowiązują od 1. listopada 1923.

Abonenci telefoniczni, dla których p wyższono opłaty abonamentowe nie b mogli wypowiedzieć abonament na 1 godnie przed 1. listopada 1923.

— (ig). **Samobójstwo więźnia.** Piotr ków, odsiadujący w więzieniu karę plądrowanie popełnił w tutejszych aresz samobójstwo przez powieszenie. Przyz ny lekarz dzielnicowy zarządził odesł zwłok do instytutu medycyny sądowej.

— **Wpisy** na II. rok kursów semi ryalnych Żyd. Tow. Sz. L. i Śr. we L wie odbędą się w niedzielę 7. paździe ka między godz. 3—5 w dyrekcyi gi klas. Zgłoszenia pisemne od uczniów z p wincyi przyjmuje się do dnia 10. paźdz nika. Późniejsze zgłoszenia bezwarunko nie będą uwzględnione. Na II rok kurs wpisać się mogą tylko uczniowie, któ ukończyli rok I. z dodatnim postępem. T min rozpoczęcia nauki ogłoszony będzie wpisach.

— **Mocze, plwociny, nasienie** itp. dzieliny rozbiera w swem laboratoryum **Dr. Korman, Rynek 45, I. p.** Dla zamiejs wych w przeciągu kilku godzin

—ooo—

Niema nic lepszego i łatwiej strawn dla chorujących na żołądek od „Kuner tłuszczu roślinnego.

Z Bagateli.

Wybuchy szczerej wesołości nieci drugi program Bagateli. Rozpoczyna go miły tryskający humorem sketch pióra Żywickiego „Po targach“ z kilkoma doskonale podpatrzonymi typami.

W części koncertowej bawi publiczność pewny już na deskach „Bagateli“ p. Bronecki, niezawodny Bronowski śpiewa pieany na cześć teściowych, sympatyczna para tańcerzy Jackie i Marta wykonuje z powodzeniem nowe ewolucye taneczne, a p. Zofia Fedyczkowska „ściągnięta“ z teatru „Nowości“, śpiewa wyjątki z operetek i... zbiera rzęsiste oklaski.

W doskonałej farsie „Noc w aptece“ rolę aptekarza zagrał ze zwykłym soczystym komizmem dyr. Bronowski, który farsę tę całkiem poprawnie wyreżyserował i zaopatrzył w staranne dekoracye. Z innych wykonawców wybili się pp. Kopczyński, Neusser, Bronecki, Dorwski, Miłkowska, Saraczyńska, Rotterówna. Słowo uznania dla dyskretnego akompaniatora p. Włodzimirskiego. (ig.)

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. (Pat). Belgia 18300, 18000 Berlin 0.00225, Holandya 137800, Londyn 1608000 1578000, Paryż 21800, 21400, Szwajcarya 63000 62000, Wiedeń 4.95, 4.85, Włochy 16200, Praga 10500, Kopenhaga 62750, Franki złote 67600.

Giełda zurychska.

Zurych. (Pat). Berlin 0.0000031, Holandya 220 i jedna czwarta, Nowy Jork 560, Londyn 25.46, Paryż 34.35, Medyolan 25.64, Praga 16.80, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.80, Belgrad 6.80, Sofia 5.30, **Warszawa 0.0016**, Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte, Austr. korony stempl. 0.0079 i trzy czwarte.

NADESŁANE

Naftali Ha.pern — Lusia Hacker
Lwów Kołomyja
Zaręczeni w Kołomyji 27. września 1923

יצחק צימרמן — גוסטא שפירא
יבורוב — טרנופול
מאורשים בחודש תשרי תרפ"ד. 8735

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Bez przykładu! W paru lekcyach wyuczę osobę niemuzykalną lub początkującą sztuki dobierania basów, temsamem gry ze słuchu na fortepianie. Lekcye pojedyncze dopuszczalne. Chrzanowski Zimorowicza 6. 8671

Konc. Szkoła Gry na Fortepianie Adeli Rotter - Hochfelderowej, Bernsteina 1. przyjmuje wpisy. 8369

בית־ספר
PISY do szkoły języka hebrejskiego שפה ברורה przyjmuje B. Siwek, Pasaż Hausmana Niezamożni otrzymują zniżki. 8434

Kursy przygotowawcze I. Rottenstrauchа we Lwowie ul. Krasickich 8, parter przygotowują uczniów i uczenic do szkół gimnazyalnych wszelkiego typu. 8748

INTERESA HANDLOWE.

Spólników do 2 sklepów poszukuje się Wiadomość Skład obuwia, Lwów, ul. Jagiellońska 16

Celem założenia rentownego interesu hurtownego poszukuję większego kapitału. »Doskonały« Administracya. 8745

POMOC LEKARSKA.

SPECYALISTA CHORÓB WEWNĘTRZNYCH
Dr. Feliks Kahn
CRÓDECKA 46 od 8—10 i 3—5. 8721

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. Michał Salpeter
Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—6

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych
Dr. J. Mund
b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w niedz. 9—1. Lwów, ASNYKA 1 (róg Patrilla)

OKULISTA
Dr. LUDWIK LANDAU
b. lekarz kliniki w Paryżu, Bazylei i Fryburgu, ordyn. przy ul. Kraszewskiego 7. od 10-12 i od 3-6.

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. GOLDSTEIN
były elew kliniki wiedeńskiej i berlińskiej.
Przyjmuje kobiety od 10—12, mężczyzn od 2—5, w niedziele i święta od 9—1.
KRASZEWSKIEGO 3.

Dr. med. M. EISENBERG
Spec. chorob skórnych i wenerycznych, długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu ordyn. we Lwowie ul. SYKSTUSKA 34 od godz. 12—1 i od 3—6. 8450

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Okazya! Trzy rowery (dwa damskie, jeden męski) do sprzedania. Wiadomość Zielona 58.

Sypialnia, jadalnia oraz sprzęty kuchenne przedwojenny wyrób, w bardzo dobrym stanie okazyjnie do sprzedania. Wiadomość »Melma« Zyblikiewicza 24. między godz. 9—12 przepołudniem.

Fort pian długi o dobrym tonie do nauki sprzedam. Zgłoszenia św. Zofii 11 w restauracyi.

Szafę sklepową dużą fornirowaną dębem sprzeda okazyjnie Biuro techniczno-towarowe, Zyblikiewicza 5. 8649

Stare cegły i kamień z rozbiórki przy ul. Ormiańskiej l. 8. do sprzedania. Wiadomość na miejscu. 8580

RÓŻNE.

Baczność Pralnia przy ul. Zyblikiewicza 35, uskutecznia wszelką robotę w przeciągu tygodnia i po umiarkowanych cenach. 8732

W miernych cenach stroi i reperuje pianina fortepiany oraz kupuje używane i zdemolowane instrumenta. Zgłoszenia ul. św. Zofii 15 podwórze na prawo. Mieczysław Herman, strojciel fortepianów. 7705

Manikiry, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

Fachowiec przyjmie zastępstwo do sprzedaży względnie zakupna mąki i zboża. »Lokal w śródmieściu« Administracya. 8744

MIESZKANIA I LOKALE.

Lokale sklepowe biurowe centrum miasta w nowo budującym się domu do wynajęcia. Wiadomość ul. Lwowskich dzieci 6 u właściciela.

Młody urzędnik poważnej firmy przemysłowej poszukuje pokoju umeblowanego. Zgłoszenia pod »Milion« do Administr. 8570

POSZUKUJĘ na mieszkanie z całem utrzymaniem zamożnego akademika lub studenta. Zgłoszenia Niederhoffer, Gródecka 32. 8738

POSAD POSZUKUJĄ.

Poszukuję posady guwernantki pod »Abs. gimn« 8720

Zdolny buchalter poszukuje odpowiedniego zajęcia popołudniowego. — Pośrednictwo wynagrodzę. Zgłoszenia pod »Pilny« do Biura ogłoszeń »Scherera« Pasaż Hausmana. 8705

Słuchacz trzeciego roku praw ze znajomością buchalteryi poszukuje posady w większem przedsiębiorstwie handlowem lub banku. Pośrednictwo sowicie wynagrodzi. »Słuchacz« Administr. 8717

WOLNE POSADY.

Zakład sierót przy placu Strzeleckim 4 przyjmie natychmiast go podynię. Zgłosić się należy w Dyrekcyi codziennie między 3. a 5 popoł. 8725

Adwokat Dr. Aleksandrowicz w Borysławiu poszukuje rutynowanego z praktyką prowincyonalną obznajomionego koncypienta. Warunki korzystne. Posada natychmiast do objęcia. 8697

POSZUKUJĘ rutynowanej bony Żydówki do dwojga dzieci, Wiadomość Skład żelaza, Gródecka 29. 8733

Potrzebny starszy praktykant lub pomocnik z działu papierowego. Hausirer, Gródecka 38.

Zakład Dent. Technicz. Leopolda Hissa, Legionów 33. poszukuje praktykanta. 8737

Chłopcy z ukończoną conajmniej II. klasą wyzwoleniową zostaną zaraz przyjęci do praktyki zawodu elektro-technicznego we firmie »Magnet« H. Hüss, Rynek 29. (Brama Andriollego). 8746

Pannę inteligentną do czteroletniego chłopczyka przyjmie na dobrych warunkach zamożna rodzina w Stanisławowie. Zgłoszenia osobiste 2—3 pop. u p. Jagerowej, Lwów Koralnicka 2. II. p.

Apteka na prowincyi poszukuje niezonatego Magistra z pięcioleciem za utrzymanie oraz dopłatą do normy lwowskiej. Zgłoszenia pod »Curriculum vitae« do Administracyi. 8701

Dziewczęta do roboty zostaną przyjęte. Fabryka Kopert, Korzeniowskiego 5. 8585

OGŁOSZENIA.

Austro = Daimler
6-cyl., 6-cio osob. typ nowoczesny, wykończenie luksusowe, na nowych pneumatykach okazyjnie do sprzedania. Zgłoszenia: A. MASSAR, MURARSKA 8, p. 2—6-tej. Garaż i szofer - mechanik zapewniony.

Artystyczną reklamę
z zastosowaniem nowoczesnej grafiki wykonuje szybko i po umiarkowanych cenach. 8539
„LITOS“ Zakład art. litograficzny Lwów, Łyczakowska 34

Buchalter-bilansista
poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Wieloletny« do Administracyi.

Tartak parowy
dwugatrowy firmy Inż. Władysł. Szczęk i Ska w Janowie k. Lwowa przyjmie większą ilość drzewa miękkiego i twardego . 8722
do przetarcia.

UNITED STATES LINES
Amerykańskie okręty Rządowe
DO NEW JORKU
z Southampton — Cherbourg
LEWJATHAN
9. i 30. października, 20. listopada. 11. grudnia
z BREMY przez Southampton i Cherbourg do NEW-JORKU
GEORGE WASHINGTON

24. października,	28. listopada,	29. grudnia
President Roosevelt	3. października	7. listopada
President Tillimore	4. października	—
President Harding	10. października	14. listopada
President Arthur	19. października	—
America	31. października	5. grudnia

Odjazd z Southampton i Cherbourg o dzień później. — Bliższych informacyi udzielają niżej podane biura:
Korzystna okazya dla ekspedycyi bagażu:

UNITED STATES LINES

WARSZAWA	LWOW	ŁOMŻA
Senatorska 28 30.	Kościuszki 2.	Senatorska 5.
BIAŁYSTOK	WILNO	
Lipowa 40.	Wielka 67.	

Materace drucianne
SPRY płócienne i ŻALUZYE deszczułkowe
poleca Fabryka S. Freundlicha
LWÓW, KAZIMIERZOWSKA 14.

NAJSTARSZA·FIRMA·W·KRAJU
KONFEKCJI·FUTRZANEJ
R·O·K
1884
ZAŁOŻENIA
I.WROŃSKIEGO·SYNOWIE
LWÓW·PL.MARJACKI·10

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziecin rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtown a trykotaży, pończoch i galanteryi **Rauhvogel i Sonne** Lwów Legionów w podwórzu na wo II. piętro

TETRA GAZES BUSSOLE MARQUE DÉPOSÉE

Hygieniczne wyprawki dla niemowląt oraz pieluszki światowej marki „TETRA“
wyłącznie w Magazynie nowości „SPORT“, Lwów, pl. Halicki 3. Uwaga na firmę „SPORT“.

Noście tylko
obcasy i podeszwy kauczukowe PALMA!
Doskonała elastyczność i trwałość sprawiają cichy i przyjemny chód — oraz oszczędność bucików. —
Palma - Kauczuk Spółka z ogr. odp.
KRAKÓW, GRODZKA 60.
SPRZEDAŻ HURTOWA
we Lwowie, Żółkiewska 30, tel. 483.
Palma

MAŁŻEŃSTWA B te cudzoziemki możne panie Niemki, gną wyjść zamąż za nów, nawet niemające Informacye pod dyskr cyą udzi la po niemiec Siabrey, Berlin IV. Stolpi-chestrasse 48.

PASY skórzanne i wie błądzie marki REDDAWAY POLECA Rudolf HUBE Lwów, ul. Bernsteina

Piece żelazne
wykładane szamotem do regulowania
poleca
ANTONI HALSKI
Lwów, ul. Sobieskiego 3.

OBUWIE!
WAŻNE DLA DETAILISTÓW W MIEJSCU I NA PROWINCJI:
Świeżo nadeszły transport towaru zagranicznego pierwszej jakości — marki wiedeńskie i inne — na jesień i zimę
POLECA 8743
„TRIPLEX“ Lwów, Pasaż Hausmana 3 a
Zamówienia z prowincyi uskutecznia się odwrotnie.

Sławne MYDŁO suszone.
przedwojennej jakości zawierające 70% tłuszczu, marki »W. GRÜTZ z kogutkiem« wszędzie do nabycia. Główny skład u firmy 7929
C. ROTH, Lwów, pl. Gołuchowskich 15

MEBLE gięte, łóżka żelazne i dziecinne, materace, włosienne i sprężynowe, otomany, urządzenia, sypialnie, jadalnie, biura i kuchenne, poleca magazyn mebli STEIL i Ska, Lwów. Kazimierzowska 28. 8050

Cyrk i Menażery
„MEDRANO“
LWÓW, plac MISIONARSKI.
Dyr. Ludwik SWOBODA.
Dziś PIERWSZY gościnny występ AMERY ART. światowej sławy »MORTONA« człowieka stalowych nerwach »LOOPING THE LOOP«.
Pięć minut nerwy wzruszającej walki ze śmi cią. Wedle oryg. filmu am. »Człowiek o stalow nerwach« w wielkim nowojor. cyrku
BARNUM BALEJ padł ofiarą swego zaw artysta Mr. Gadbin, a w Berlinie Mr. Waldm Pan MORTON odzyskawszy zd owie po ostat wypadku poczas tej śmiertel ej jazdy w KA WICACH — rozpoczyna występy w tut. miast
Wielka senzacya — Szczyt odwagi.
Oprócz tego występy »BERNARDIEG CHARLESU ILLNEBA słynnego pogrom — — i inne atrakcye. —
Pocz. o 8-mej wiecz. — W sobo i niedziele po 2. przedstawienia. 86

KAPELUSZE DAMSKIE.
poleca najtaniej
SALON MÓD
E. Gepert, Lwów, Fredry

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1639 Lwów, wtorek 2. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 5000 Mk.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej

PASY skórzane wiedeńskie oraz z sierści wielbłądziej, KLINGERIT, azbest, wyroby gumowe PIŁY GATROWE i cyrkularne Remszejdowskie oraz wszelkie artykuły techniczne dla młynów, tartaków 8301
„Sol“ Spółka z ogr. odpow. dla zbytu artykułów technicznych
dawnie GLÜCK i HERRMANN
— LWÓW, GRÓDECKA 11. —

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Palestyna — po kongresie.
Po zatwierdzeniu wyroku skazującego bł. p. rabina Szapirę.
Zwiększenie zasiłków dla ubezpieczonych przez Kasy chorych.
Zamknięcie dorocznej sesyi L. N.
Sytuacya polityczna w Niemczech.
Rezultaty rokowań z kupiectwem Austryi

Palestyna — po Kongresie.

Oryginalna korespondencya „Chwili“.

Tel-Awiw, 10. września.

Wynik obrad kongresu „Bar Micwah“ tudzież wyboru kierownictwa napełnił ogół ludności żydowskiej w kraju niekłamaną radością. Nadzieja lepszych czasów, faktycznej rozbudowy kraju, kolonizacyi tych tysięcy bezdomnych, żądnych pracy, głodnych skrawka własnej ziemi, to są obrazy, które ze sfery marzeń mają przejść w najbliższym czasie do rzeczywistości. Masom ludowym jest najzupełniej obojętnem, czy władza znajduje się w ręku czystoruskich Żydów, czy też w ręku Żydów angielskich i amerykańskich, którzy również znikąd indziej tylko z Rosyi swój rodowód wywodzą. Faktem jest, że Rosya (podobnie jak i Europa środkowa) nie jest w stanie obecnie swoją bezwartościową walutą kontynuować dzieła zaczętego w Palestynie i że przeto nie ma prawa domagania się pierwszych krzeseł w kierownictwie tak organizacyi syonistycznej, jako też Jewish Agency.

Zmienne są losu koleje, ale z losem choć gorzkim czasem pogodzić się trzeba... Żydzi nie mający krewnych w Odessie lub w innem mieście b. caratu, a specyalnie Żydzi polscy, (o Sefardach i Jemenitach nie ma nawet co mówić), również nie pierwszorzędną w. kraju odgrywali rolę, ani też dziś nie odgrywają, nigdy nie doznawali należytego poparcia, ani nie zajmowali stanowisk odpowiednich zdolnościom, ale pogodzili się z twardą rzeczywistością.

I jeśli obecnie reprezentanci syonizmu angielskiego i amerykańskiego jak również żydostwa światowego żądają władzy i prawa kontroli jeśli mają wziąć na swe barki obowiązek odbudowy kraju, uznaje się to w Palestynie jako dość zrozumiałe i naturalne i przeto słuszne; dyskusye na temat demokracyi i nacyonalizmu takich kwestyi nie rozstrzygają.

Słusznem byłoby również liczenie się z głosem żydostwa palestyńskiego w szczególnej mierze, tak przy tworzeniu rozmaitych instytucyi, jakoteż przy uchwałach kongresów i kierownictwa Organizacyi lub Jewish Agency. Przyznać się musi, że często poza krajem decyduje się o jego losach na podstawie jednostronnych informacyi dostarczanych przez oficyalne biura Organizacyi syońskiej, bez zasięgania opinii bezpośredniej ludności. A ludność żydowska cała bez względu na przynależność partyjną, już tylko z tytułu osiedlenia się w kraju ojc

czystym musi być najważniejszym i najmiarodajniejszym czynnikiem przy załatwianiu jakichkolwiek spraw dotyczących Palestyny. Ignorowanie tego zda się całkiem jasnego postulatu mściła się i mści się dotkliwie po dzień dzisiejszy.

Wejdźmy głębiej w tę kwestyę i uprzytomnijmy sobie, że nieznaczny tylko procen syonistów poza krajem, włączając w to i kierowników ruchu, kraj ojczysty zwiedził. Wszyscy inni opierają swą wiedzę o stosunkach palestyńskich na bardzo słabej często świadomie niezgodnie z rzeczywistością informowanej prasie, opisach turystów lub listach chaluców. Informacye te, choćby nawet z najlepszych źródeł, nie mogą dać i nie dają też całkowitego obrazu. Mogą one mieć wartość tylko dla tych którzy w kraju byli i stosunki jego poznali. Dla innych pozostaje Palestyna mimo najpilniejszych studyów zawsze obrazem zamglonym o niejasnych, niewyraźnych konturach.

Czyja w tem wina? Nasza własna! Każdego z osobna. Ktokolwiek z poza kraju chce mieć prawo decydowania o losach Palestyny, udzielania rad emigrantom itp. musi sam przedewszystkiem kraj poznać i jego stosunki. Przynależność partyjna, płacenie szekla od tylu i tylu lat są argumentami nie wytrzymującym krytyki, jeśli ktoś z tego tytułu tylko uzurpuje sobie prawa jakieś. Mamy prawo żądać od wszystkich syonistów, by zwiedzili kraj, o którym tyle mówią i piszą, by naocznie przekonali się jak rzeczy stoją. Urządzanie wycieczek turystycznych, zwoływanie konferencyi i kongresów do Palestyny da możność ku temu. Pielgrzymki do Rzymu, do Mekki, do Krakowa i Częstochowy są dla innych narodów obowiązkiem, dla nas jest pielgrzymka do Palestyny podwójnym obowiązkiem. Jeśli chaluc uważa za swój święty obowiązek przybyć do kraju, aby, jak złośliwi twierdzą, odbyć swą dwuletnią służbę wojskową, to taki sam obowiązek spoczywa na każdym Żydzie, a szczególnie syoniście, przynajmniej dwa tygodnie w kraju przepędzić.

Korzyści jakie z tego wynikną są nie do oszacowania. Nawiązanie stosunków handlowych, rozwój przemysłu, powiększenie ruchu emigracyjnego do kraju, bezpłatna agitacya za granicą, a przedewszystkiem poznanie prawdziwych stosunków w Palestynie, co zawsze lepszem i zdrowszem jest dla narodu jak bezpłodne marzenia. Rozumieją to doskonale Żydzi amerykańscy i angielscy i nie do Włoch ani Karlsbadów ale do Palestyny, tego kraju przyszłości, urządzają swoje tury.

A teraz wróćmy do punktu, z którego wyszli. Z powyższego wynika zdaje się jasno, że Żydostwu w Palestynie osiadłemu przyznać należy najważniejszy głos przy załatwianiu kwestyi dotyczących się rozwoju kraju, ponieważ ono jest najżywiej zainteresowane i najlepiej poinformowane. Nawet jeśli ono jest tylko pacyentem a Żydostwo światowe lekarzem, nawet jeśli ono jest tylko wychowankiem, a Żydostwo światowe nauczycielem, nawet i wówczas ma prawo żądać aby jego troski i bole, jego marzenia i nadzieje były przez nie samo przedstawione i wypowiedziane. Nie pragniemy powrotu do systemu chaluki, nie chcemy również odegrać roli siostrzeńca wyłudzającego pieniądze od bogatego owuja, gdyż wiemy i rozumiemy, że kraju były drogowskazem dla tych, którzy jedno i drugie demoralizuje naród i do pożądanego celu nie prowadzi. Pragniemy aby długoletnie doświadczenia nasze w pracę dopiero rozpoczynają.

Ale zwrócić należy tu uwagę, i kilkakrotnie podkreślić, że pod słowem „Żydostwo palestyńskie" rozumiemy nie tylko Organizacyę syonistyczną, ale także wszystkie warstwy ludności bez względu na kraj, z którego przyszli i rasę do której są zaliczani, bez względu czy to ortodoksi czy to aszkenazyjscy Żydzi, czy Sefardzi, lub Jemenici. Ugodę z Arabami np. prowadzić i przeprowadzić potrafią tylko Sefardzi, władający doskonale językiem arabskim, wychowani w zwyczajach i obyczajach arabskich, zasymilowani na pozór zupełnie. Twierdzenie że Frenkowie są więcej Arabami jak Żydami jest niesłuszne i krzywdzące. Wszyscy, którzyśmy tu przyszli przedstawiamy ciekawą mozaikę narodową wśród któryc hmieszkaliśmy, ich kultury, obyczajów i stroju my wszyscy wleczemy za sobą pomimo naszej woli żółtą łatę najrozmaitszych obcyc hjęzyków, której tak łatwo wyzbyć się nie możemy. Palestyna jest teraz, jak słusznie Zangwill twierdzi, kotłem wrzącym, w którym najrozmaitsze odcienia Żydostwa mieszają się aby wydać nowy, zdrowy, odrodzony naród. Młodo-Żyd nie będzie podobny ani do Żyda z Rosyi lub Polski, ani do Żyda amerykasńkiego lub angielskiego, ani do Żydów sefardyjskich lub arabskich z Jemenu, ale będzie tworem nowym, który połączy w sobie wszystkie najlepsze przymioty (tak przynajmniej byłoby naszem życzeniem) poszczególnych składników. W tym duchu i z tą wiarą wychowuje tu nasze nauczycielstwo naszą młodzież, tych przyszłych Młodo-Żydów, a piękne rezultaty jakie już osiągnęliśmy mogą nas słusznie radością i dumą napełniać. Starsza generacya nie może wyzbyć się w zupełności tych przywar i tych stron ujemnych, któremi nasiąkli od dzieciństwa. Ale nikt nie ma prawa zaprzeczenia obecnej generacyi, jakiejkolwiek jej sekcyi, miłości do kraju, i do Żydostwa. Ucisk powoduje reakcyę. Polityka dotychczasowa w kraju była z gruntu fałszywą właśnie z tego powodu, że odpychała od siebie zamiast przyciągać, że wrogów sobie tworzyła zamiast jednać przyjaciół i to nietylko u obcych ale także u swoich.

Przykładem są stosunki żydowsko-arabskie, Stosunek do Sefardów, Ortodoksów . wiele, wiele innych.

Nic nie jest szkodliwszem dla naszego ruchu odrodzeniowego jak jednostronność i niesprawiedliwość partyjna, jakoteż sztuczne tworzenie partyj i partyjek w Żydostwie. Ruch syoński nie jest ruchem partyjnym, lecz ogólno-narodowym w najszczerszem tego słowa pojęciu. Jego twórcy i kierownicy Herzl i Nordau, Wolfson i Marmorek, Zangwill i Brandeis, Weizman i Sokołow „pokochali cały naród, objęli w ramiona wszystkie przeszłe i przyszłe jego pokolenia"; nie partyę syońską tworzyć, ale naród żydowski odrodzić zamierzali; ofiara i czyn, a nie władza były ich marzeniem.

Nie czas i nam na partye, nie pora i nam na politykę zaściankowych interesów. Los nas powołał do ofiar, do czynu, do wielkiego czynu. Czyż nie słyszycie potężnego głosu czasu? Czyż nie czujecie gwałtownego tętna zdarzeń dziejowych? Czyż nie widzieliście cudów u innych narodów? Do ofiar! Do czynów!

Inż. Blader.

Handlowo-politycz. rezultaty rokowań

z kupcami i przemysłowcami austryackimi.

Wiedeń (Pat.) Wydany został następujący komunikat urzędowy: Podróż austryackich kupców i przemysłowców do Polski, odbyta pod kierunkiem ministra handlu dra Schirffa, przyniosła po kilkudniowych rokowaniach ważne rezultaty pod względem handlowo-politycznym. Stwierdzono, że powinno nastąpić częściowe zniżenie wysokiego poziomu celnego w Polsce, a to w ten sposób, że mnożnik celny dla szeregu pozycyi polskiej taryfy celnej, będzie na nowo uregulowany, z uwzględnieniem potrzeb eksportu i importu. Co do nielicznych istniejących w Polsce zakazów przywozu, osiągnięto przyrzeczenie łagodnego zakazu w odniesieniu do czekolady i wyrobów cukrowych, które dotychczas bez wyjątku nie były dopuszczane do przywozu.

Co do węgla z Polski, to osiągnięto przyrzeczenie nowego uregulowania podatku węglowego, różniczkowanego obecnie zależnie od terenu wyprodukowania. Doprowadzi to przypuszczalnie do potanienia węgla z Polski. Delegacya austryacka interweniowała też z powodzeniem przeciw konfiskacie środków żywności i artykułów pierwszej potrzeby, jaka nastąpiła w ostatnich czasach w Polsce na zasadzie ustawy przeciw lichwie.

W obrocie płatniczym odczuwa się obecnie bardzo przykrą zwłokę w przekazywaniu pieniędzy z Polski. Z strony polskiej złożono oświadczenie, że po zbadaniu konkretnych danych i po porozumieniu się z bankami, nastąpi przyspieszenie obrotu w zakresie przekazywania pieniędzy. Nadto jest Polska gotowa na wypadek zmiany przepisów dewizowych uwzględnić w przyszłości potrzeby obrotu i w interesie tegoż obrotu przyznać pewien okres przejściowy. W kwestyi poprawienia połączeń kolejowych z Warszawy przez Wiedeń do Włoch, do Szwajcaryi i do Francyi, osiągnięte zostało pełne porozumienie. Odnośne projekty rozkładu jazdy będą ułożone celem definitywnego formalnego załatwienia ich na europejskiej konferencyi kolejowej, mającej się odbyć w listopadzie br. w Nicei.

W kwestyach pocztowo-telegraficznych zawarte zostało między obu rządami porozumienie, na podstawie którego oba rządy zamierzają obniżyć o taką samą kwotę dodatki do opłat pakietowych, oraz rozpocząć możliwie szybko komunikacyę przekazów pieniężnych i zaliczkowych. W zakresie ruchu telegraficznego zwrócić należy uwagę na zaprowadzenie telegrafów prasowych i listowych. W ruchu telefonicznym nastąpi uproszczenie w ustaleniu wysokości opłat za rozmowy. Będzie też dopuszczony nocny **abonament rozmów.** Celem poprawienia ruchu telefonicznego między Austryą a Polską przeprowadzona będzie budowa bezpośredniej **linii Wiedeń—Warszawa.** Oba rządy porozumiały się co do tego, aby zmiany ważne dla publiczności mogły wejść w życie jak najrychlej, o ile możności z dniem **1. stycznia 1924.**

O zniesienie długów koalicyjnych.

Nowy Jork. (Pat). W.B.K. Wedle doniesienia Atlantic City, są kierujące kołami Związku amerykańskiego bankierów zdania, że należy rozpocząć kampanię do wytworzenia w Stanach Zjednoczonych przychylniejszego nastroju na rzecz zupełnego lub częściowego skreślenia długów koalicyjnych. Warunkiem tego byłoby, aby komisya do zwrotu długów doszła do wniosku, że akcya taka przyczyniłaby się do przywrócenia pokoju w Europie i ustalenia położenia gospodarczego. Formułka, jaką rozważają w kołach Związku amerykańskich bankierów

Po zatwierdzeniu wyroku skazującego błp. rabina Szapirę.

Warszawa 30. 9. (tel. wł.) Wiadomość o zatwierdzeniu wyroku na błp. rabina Szapirę, która nadeszła tu w godzinach wieczornych wywołała bardzo przygnębiające wrażenie.

Jak słychać zamierza rodzina skazanego korzystać z przysługującego jej prawa apelacyi od wyroku.

—o—

Przegląd Gospodarczy „CHWILI“

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 43 Lwów, dnia 1. października 1923.

Czy wytrzymamy...

Gdym bezpośrednio przed zakończeniem letniej sesyi sejmowej zainterpelował jednego z najpoważniejszych posłów z grona obecnie rządzącej większości w sprawie sanacyi skarbu — otrzymałem następującą odpowiedź: „Uchwaliliśmy wszystkie podatki w myśl żądania ministra skarbu. W myśl tych nowych ustaw powinni podatnicy do końca roku zapłacić jeszcze 10 bilionów mk.“ Gdy zwróciłem mu uwagę, że jest too przecież ciężar, przekraczający siłę podatkową naszego społeczeństwa, otrzymałem odpowiedź: „I my wątpimy czy społeczeństwo podoła tym obowiązkom podatkowym. Musieliśmy jednak coś zrobić dla naprawy skarbu państwa“.

Musieli coś zrobić i zrobili, jednak bez przeświadczenia, czy to, co zrobiono, odniesie pożądany skutek. Sama ustawa już nakłada wedle oświadczeń twórców tych ustaw bardzo wielkie ciężary. Zdrowy rozum dyktuje, że im większe ciężary się nakłada, tem równomierniej i sprawiedliwiej powinny one być rozłożone na podatników. U nas dzieje się jednak wszystko odwrotnie. A przynajmniej dzieje się tak w obrębie lwowskiej Izby skarbowej. Im wyższe są podatki, tem szybciej, powierzchowniej i niedokładniej się je wymierza. **Ta oto nerwowa zbyt pośpieszna praca wymiarowa podatków jest naszem nieszczęściem. Ten zbytni pośpiech pociąga za sobą zupełne zniszczenie warsztatów pracy licznych podatników, a min. sk. widzi się zmuszone po pewnym czasie stwierdzić, że wpływy podatkowe pozostają daleko w tyle po za kwotami wymierzonych podatków.** I tak być musi. **Papier jest bowiem bardzo cierpliwy i znosi wszelkie bilionowe kwoty podatkowe wpisywane do ksiąg. Żywo pulsujące życie gospodarcze troszczy się jednak bardzo mało o biurokratyczne zapiski na cierpliwym papierze. Jedno przedsiębiorstwo za drugiem znika z powodu nadmiernego ciężaru podatkowego a te wysokie kwoty podatkowe przecież nie wpływają do kas mimo licznych bardzo ostrych okólników i gróźb. Sama nowa taryfa o patentach przemysłowych łącznie z ostatnimi wymiarami procentowego podatku od zysku spowodowała, iż w samym Lwowie wykupiono w roku 1923 o przeszło 3.000 patentów mniej, aniżeli w ubiegłym roku.** Tyle przedsiębiorstw — warsztatów pracy — znikło z powodu nierozsądnej, zbyt pochopnej polityki podatkowej.

Ostatnie wymiary podatku obrotowego (przemysłowego) za I-sze półrocze 1923 muszą wywołać jeszcze większe spustoszenie w naszem życiu gospodarczem ze szkodą nie tylko dla społeczeństwa ale również i dla skarbu państwa.

Już przy wymiarze procentowego podatku od zysku żalono się na to, iż podatek ten wymierzono zbyt pochopnie, zbyt szybko i bez należytych dochodzeń mimo wysokich stawek podatkowych. Wymiary te uskuteczniono bowiem w przeciągu dwóch do trzech tygodni. Gdy jednak chodziło o znacznie wyższy podatek obrotowy wymierzono ten podatek — na hasło rzucone przez nowego ministra skarbu Kucharskiego z okazyi otwarcia Targów Wschodnich we Lwowie — w przeciągu kilku dni. — Istnieją we Lwowie Inspektoraty skarbowe o wcale znacznej ilości podatników, które tego cudu dokazały w przeciągu 3 dni, dosłownie **trzech dni.** Pracowano szybko, ale jak, o to się już władza skarbowa nie pyta, uważając niestety wszelkie żale podatników za akt antypaństwowy. Władza skarbowa była zadowolona, że wpisała do swych ksiąg podatkowych bilionowe cyfry, nie troszcząc się wcale o to, czy się te podatki będzie mogło ściągnąć i ile warsztatów pracy będzie musiało z powodu tych wymiarów zamknąć swe wrota. Kto był obecny na ostatniej konferencyi organizacyi zawodowych w Izbie handlowej i przemysłowej i słyszał wywody poszczególnych mowców bez względu na wyznanie, narodowość i przekonanie polityczne, mógł się przekonać, jak źle władza skarbowa — przynajmniej w okręgu Izby skarbowej we Lwowie — pracowała i jakie fatalne skutki ta praca za sobą pociągnąć musi, gdybyśmy nawet tylko 50 proc. tego, co poszczególni mowcy podnosili, przyjęli za prawdziwe.

Nie chodzi tu o większy lub mniejszy ciężar podatkowy, lecz o nerwową chaotyczną i zbyt pospieszną pracę wymiarową władz skarbowych. Władza nie zdaje sobie widocznie sprawy z tego, iż jeden zbyt pospieszny krok naprzód pociąga za sobą równocześnie cofnięcie się o 100 kroków wstecz. Podobnie wygląda u nas cała praca nad sanacyą skarbu państwa

Zbytni pospiech — oto nasze nieszczęście. Właśnie ukazała się w dzienniku ustaw nowa ustawa o podatku majątkowym. Jest to podatek bardzo głęboko wżynający się w nasze życie gospodarcze.

Skoro Izba skarbowa we Lwowie wymierzyła znacznie niższy podatek obrotowy w przeciągu kilku dni, wychodząc z zwyczajem uświęconego założenia, że im wyższe są stawki podatkowe, tem krócej winny trwać prace wymiarowe, zachodzi obecnie obawa, iż znacznie wyższy podatek majątkowy wymierzy się w myśl tej zasady w przeciągu jednego dnia, nie troszcząc się o skutki takiej roboty wymiarowej.

Tak dalej być nie może.

Nie tędy prowadzi droga do uzdrowienia naszego skarbu i naszego życia gospodarczego.

Sanacya może być uskutecznioną tylko drogą pracy spokojnej, dokładnej i wyczerpującej. Wszelka inna droga wprowadza nas w coraz większą otchłań gospodarczą. Najwyższy czas by z tej drogi nawrócić i zło ostatnich wymiarów podatku obrotowego jak najrychlej usunąć!

Caveant consules!

Czas najwyższy by sejm tej histerycznej pracy położył kres.

—ooo—

Międzynarodówka stanu średniego

W swoim czasie donosiliśmy o usiłowaniach stworzenia organizacyi stanu średniego, której zadaniem miało być utworzenie wspólnego frontu przeciw niebezpieczeństwom, grożącym temu stanowi. Kolebką tego ruchu „odrodzeniowego“ stanu średniego — była Szwajcarya i ztamtąd też dochodzą nas obecnie wiadomości, świadczące o tem, że akcya zespolenia stanu średniego całego świata weszła na tory praktycznego wykonania.

W ubiegłym tygodniu odbyła się w Bernie konferencya przygotowawcza kongresu stanu średniego. Głównym przedmiotem obrad było ułożenie statutu „Związku stanu średniego“ oraz ustalenie terminu zwołania wszechświatowego kongresu. Przyjęto szereg rezolucyi i wniosków. Między innemi ustalono zasadnicze artykuły statutu tej organizacyi. I tak brzmi art. 1 (nazwa i podstawa prawna): W celu uzupełnienia działalności międzynarodowego instytutu stanu średniego na polu praktycznej pracy tworzy się Międzynarodowy związek stanu średniego z siedzibą w Szwajcaryi. Artykuł II. (zasadnicze linie wytyczne): „Międzynarodowy związek stanu średniego stoi na stanowisku własności prywatnej, gospodarstwa prywatnego oraz samodzielnej pracy i oświadcza gotowość stanowczego odparcia wszelkich tendencyi zagrażających jego egzystencyi lub naturalnemu rozwojowi. Cel związku określony jest w ten sposób, iż ma on skupić w sobie wszystkich rzemieślników drobnych przemysłowców i kupców oraz pracowników umysłowych a to w celu obrony popierania gospodarczych, kulturalnych i ideowych interesów tych warstw. Przyjęto również rezolucyę, wzywającą komitet przygotowawczy do tworzenia warunków, któreby umożliwiały średniemu stanowi chłopskiemu współpracę w powyższej organizacyi. Definitywne sformułowanie postanowień statutowych związku poruczono specyalnemu komitetowi, w skład którego wejdą obok członków komitetu szwajcarskiego również przedstawiciele innych zainteresowanych państw. Wkońcu uchwalono jednomyślnie, że pierwszy międzynarodowy kongres stanu średniego odbędzie się w roku 1924 w Bernie.

Spodziewać się należy, że również nasz stan średni zainteresuje się bliżej tą akcyą i postara się o odpowiednią reprezentacyę na kongresie stanu średniego.

Dr. KAROL TRAWIŃSKI

Odbudowa naszego rolnictwa i przemysłu.

Artykuł poniżej zamieszczony ukazał się w tygodniku wiedeńskim „Die Börse“. Ze względu na ujęcie w nim całokształtu gospodarstwa Polski umieszczamy go w dosłownem tłumaczeniu.

Dopiero po szczęśliwem ukończeniu wojny z sowietami, w której to wojnie wielka część obszarów Polski uległa zniszczeniu, przystąpiła Polska do naprawienia olbrzymich szkód, jakie wyniosła z wojny światowej i wojny rosyjskiej, oraz do zasadniczego gospodarczego a w szczególności przemysłowego przegrupowania. Przed wojną światową posiadała każda z trzech dzielnic z natury rzeczy odmienną gospodarczą oryentacyę. Kongresówka, oddzielona cłami ochronnymi od zachodu, znajdowała dla swego wysoko rozwiniętego przemysłu pojemny rynek zbytu we właściwej Rosyi, skąd również sprowadzała przeważną część surowców. Małopolska, kraj

wybitnie agrarny, w którym w interesie swych wysoko uprzemysłowionych zachodnich krajów koronnych dawna Austrya utrudniała rozwój przemysłu, pozostawała w zależności od Wiednia. Wielkopolska, osiągająca zarówno pod względem rolniczym jak i przemysłowym wysoki stopień rozwooju, ciążyła gospodarczo ku Berlinowi. Zjednoczenie tych trzech dzielnic w jedno państwo wymagało dostosowania się do nowych warunków egzystencyi. Zadanie to nie było łatwem, albowiem poszczególne dzielnice musiały się najsamprzód wzajemnie poznać. Ta okoliczność łącznie z olbrzymiemi szkodami wojennemi zahamowała w znacznym stopniu rozwinięcie pełnej gospodarczej siły produkcyjnej Polski. Obecnie ma Polska wszystkie te przeciwieństwa przeważnie poza sobą, w szczególności, od czasu wcielenia bogatego w węgiel i przemysł obszaru Górno-Śląskiego.

Najłatwiej dała się przeprowadzić odbudowa w rolnictwie, jakoże odbudowie tej sprzyjały w znacznym stopniu warunki naturalne. W ciągu ostatnich kilku lat udało się zniszczone i odłogiem leżące pola prawie że w zupełności zasiać. Powierzchnia zasiana wynosi dzisiaj ponad 17 i pół mil. hkt., lasy zajmują ponad 8 i pół mil., łąki i pastwiska około 6.3 mil. hekt. Procentowo osiąga powierzchnia zasiana 48 i pół, łąki i pastwiska 17.2 proc. zaś lasy 24.4 proc. ziemi polskiej obejmującej w całości 36.7 mil. hektarów. Ludność (okrągło 28 milionów!) jest w około 70 proc. zatrudniona w rolnictwie. Polska jest zatem państwem wybitnie agrarnem, a pod względem rozmiaru powierzchni zasianej zajmuje ona po Rosyi drugie miejsce w europejskiej produkcyi zboża, a to tembardziej, że rolnictwo osiągnęło ju żpoziom przedwojenny. Gleba Polski należy szczególnie we wschodnich połaciach kraju do najznakomitszych, a intenzywność uprawy roli może być jeszcze znacznie zwiększoną. Przeszłoroczne zbiory wypadły bardzo dobrze, tegoroczne przedstawiają się również korzystnie. W roku 1922 była Polska w stanie pokryć w zupełności konsumcyę wewnętrzną, a nadto wywieźć 80.000 ton zboża w zamian za sztuczny nawóz. Również w roku bieżącym posiadamy znaczną nadwyżkę na eksport. Na podstawie fachowych obliczeń dadzą się na rok bieżący ustalić następujące nadwyżki: około 500.000 ton żyta, 250.000 ton jęczmienia, 50.000 ton owoców strączkowych, 10.000 ton maku i innych zawierających olej roślin, pewna ilość chmielu w najlepszym gatunku oraz nasion buraków cukrowych, 2 i pół miliona ton ziemniaków. Powierzchnia zasiana burakaami cukrowymi dosięga obecnie około trzy czwarte rozmiarów powierzchni przedwojennej.

Stan bydła ucierpiał wskutek wypadków wojennych bardzo znacznie. Według urzędowych obliczeń posiadała Polska w dniu 1. września 1921 już około 7.9 mil. sztuk bydła (2 i pół mniej niż przed wojną) i około 3.2 mil. sztuk świń (9 proc. mniej niż przed wojną.) W chwili obecnej jest przedwojenny poziom znacznie przewyższony, tak że nadwyżka świń na eksport wynosi około 1 milion sztuk.

Pod względem jakości chów bydła nie osiągnął coprawda jeszcze poziomu przedwojennego. Chów drobiu wykazuje również zdolność eksportową. Na rok bieżący pozostaje na eksport około 2.400 wagonów jaj i dwa miliony gęsi.

Z przemysłów rolniczych omówimy tylko najważniejsze, a to: produkcyę cukru, spirytusu i przeróbkę kartofli. Przed wojną istniało na terenie dzisiejszej Polski 88 fabryk cukru, z tego w Kongresówce 54, w dzielnicach wschodnich 5 w Małopolsce 2, na austr. Śląsku 1, w Wielkopolsce 26. Przeciętna produkcya roczna wynosiła w ostatnich latac hpokojowych ogółem 590 tysięcy ton, Kongresówka i Wielkopolska posiadały znaczną nadwyżkę eksportową. Wskutek wojny ucierpiała ta gałą źprzemysłu silnie z jednej strony z powodu zniszczenia licznych fabryk, z drugiej strony zaś z powodu zmniejszenia uprawy buraków. W kampanii 1921/22 pozostały jednak po pokryciu zapotrzebowania krajowego około 50.000 ton na eksport. W kampanii bieżącej (1922/23) wyprodukowano już około 260.000 ton, tzn. 40 i pół proc. przeciętnej produkcyi pokojowej. Przemysł spirytusowy rozwinął się we wszystkich trzech częściach Polski w dużym rozmiarze. Przed wojną było około 1.800 gorzelń w ruchu, z tego w Kongresówce około 500, w Małopolsce 680. Produkcya przedwojenna wynosiła razem przeszło 2 mil. hekt. 100 stopniowego alkoholu. Kongresówka około 60 prc. produkcyi, Małopolska około 50 proc., w Wielkopolsce przedstawiała nadwyżka eksportowa wartość kilku setem milionów marek. Rafinerye spirytusu były reprezentowane przez 66 fabryk w Kongresówce, 10 w Wielkopolsce i 9 w Małopolsce. I tu również wyrządziła wojna poważne szkody. Produkcya spirytusu osiągła w kampanii 1921/22 tylko około 550.000 hektol. a w bieżącej kampanii wyniesie ona w przybliżeniu 700.000 hektolitrów, zatem 70 proc. pokojowej. Liczba obecnie uruchomionych ponownie fabryk krochmalu ziemniaczanego wynosi prawie 80 proc., zaś produkcya prawie 60 proc. produkcyi przedwojennej. Ponadto posiada Polska 217 suszarń.

W związku z rolnictwem pozostaje jeszcze w krótkości do omówienia przemysł drzewny. Obszerne kompleksy leśne we wschodnich połaciac hkraju wykazują przeważnie świerki ponadto sosnę, jodłę, zaś z liściastych głównie buki, następnie dęby, olchy, brzozy, jawory i jasiony.

Produkcya roczna wynosi okrągło 22 milionów metrów kubicznych. Bogarctwa drzewne umożliwiły Polsce w ostatnich latach intenzywny wywóz tego materyału. I tak wywieźiono w roku 1921 273.500 ton nieobrobionego drzewa okrągłego, w roku 1922 już 383.900 ton, co jest tembardziej znammienne, że olbrzymie ilości drzewa były i są jeszcze obecnie potrzebne dla celów odbudowy kraju. Przemysł obróbki drzewa jest wprawdzie obecnie lepiej rozwinięty, aniżeli przed wojną, nie osiąga jednakże głównie ze względu na zastój w przemyśle budowlanym, jeszcze punktu najwyższego. W roku 1922 eksportowano do Niemiec okrągło 276.000 ton materyałów i wyrobów drzewnych, do Anglii 152.000 ton, do Czechosłowacyi 27.000 ton, do Austryi 17.000 ton. Cyfry te dosiągają jedną trzecią wywozu przedwojennego.

Przechodząc do gałęzi przemysłu związanych z naturalnemi bogactwami ziemi, zwróćmy uwagę na następujące: Ogólna produkcya węgla wynosiła na terenie Polski w roku 1921 7.8 milionów ton, czyli 85 proc. produkcyi pokojowej. Zaopatrzenie Polski w węgiel przedstawia si ęobecnie po przydziale kopalń górnośląskich korzystnie i umożliwia nawet eksport węgla (do Niemiec, Włoch.) W zagłębiach węglowych Krakowa i Dombrowy wzrosła liczba robotników w końcu roku 1921 na około 60.000 Jeżeli mimo to produkcya nie podniosła się w stosunku do tych cyfr, przypisać to należy zmniejszonej wydajności pracy, jaka się daje zauważyć w całej powojennej Europie. W produkcyi ropy, posiadającej swą siedzibę w Galicyi, daje się od szeregu lat zauważyć stałe zmniejszanie się. I tak wynosiła produkcya ropy (w tysiącach cystern po 10 ton) przed wojną w roku 1912 — 100, po wojnie w roku 1919 — 83.2 1920 — 76.5, 1921 — 70.4, 1922 —71.3. Zwiększenie produkcyi ropy zależnem będzie od eksploatacyi olbrzymic hterenów państwowych i dowiercenia nowych szybów. W chwil iobecnej mamy w Polsce 862 kopalń ropy, z tego znajduje się 49.1 proc. w rękach francuskich, 36.5 proc. w polskich 5.8 proc w angielskich, 4.1 proc. w austryackich zaś reszta w rękach obywateli innych państw. W polskic hrafineryach wyprodukowano w roku 1922 — 729.470 ton ropy.

Produkcya gazu ziemnego odbywa się w 716 czynnych kopalniach i wynosiła w roku 1922 około 402.5 mil. metrów kubicznych.

Produkcya rudy wynosiła w roku 1921 — 238 tysięcy ton. Przemysł hutniczy, który wskutek wojny ogromnie ucierpiał i uległ prawie kompletnemu zniszczeniu, zdołał dotychczas odbudować swe przedsiębiorstwa i produkcyę tylko w skromnych rozmiarach. W lutym 1923 roku pracowało (nie licząc Górnego Śląska) w ogólności 6 pieców wielkich i 11 systemu Martina, nieczynnych zaś było 111 pieców wielkich i 15 systemu Martina.

Jedną z najsilniej rozwiniętych gałęzi przemysłowych Polski jest przemysł tekstylny, czynny w trzech głównych centrach, a to Łodzi, Bielsku i Białymstoku. Cyfry odnoszące ię do tego przemysłu przedstawiają się następująco: Przemysł bawełniany — 72.599 robotników, przemysł wełniany 51.000 robotników. Przemysł tekstylny będący jeszcze przed wojną wybitnym przemysłem eksportowym, stara się również obecnie za pomocą wywozu swoich produktów utrzymać podstawę swego istnienia. W chwili obecnej osiąga eksport około 30 proc. ogólnej produkcyi.

Odbudowa polskiego przemysłu nie wykazuje zatem w ogólności tego szybkiego tempa rozwoju jaki okazuje odbudowa rolnictwa, jednakże i na tem polu zdziałano wiele mimo opłakanych stosunków walutowych i innych trudności.

Pertraktacye polsko-austryackie.

Rozmowa współpr. „Kuryera Polskiego“ z austr. ministrem handlu.

Przewodniczący bawiącej obecnie w Warszawie delegacyi austryackiej przemysłowców i kupców minister handlu i komunikacyi Austryi p. Schürff przyjął wczoraj współpracownika Kuryera Polskiego“ i, odbywszy z nim dłuższą rozmowę, w ten sposób scharakteryzował cel przybyciia delegacyi:

— Głównym celem przyjazdu delegacyi austryackich przemysłowców i kupców była okoliczność, że w ostatnich czasach, pomimo istnienia umowy handlowej z dnia 25. września 1922 r., zdarzały się jeszcze pewne trudności w obrocie handlowym między Austryą a Polską, zwłaszcza z powodu zmian, jakie zaszły w stawkach taryfowych oraz ze względu na brak ich dla szeregu ważnych towarów. Do tego dochodzi powiększenie mnożnika oraz zaostrzenie przepisów celnych dla niektórych towarów. Utrudniło to w znacznej mierze wwóz i wywóz między Austryą a Polską. Pozatem w dziedzinie obrotu handlowego między naszemi krajami odgrywają też znaczną rolę rozmaite zakazy wywozu, które staramy się jak najbardziej zmniejszyć ilościowo, następnie polskie przepisy dewizowe i kwestya świadectw pochodzenia. Te wszystkie sprawy wymagały omówienia w bezpośredniem zetknięciu się rządów austryackiego i polskiego, a zarazem przedstawicieli handlu i przemysłu obydwu krajów. Dyskusya w tych sprawach stała się potrzebą naglącą. Porozumienie powinno być tem łatwiejsze do osiągnięcia, że mowy niema o jakichkolwiiek konfliktach politycznych między nami, oraz dlatego, że i na drogach polityki gospodarczej kroczymy równolegle. Wszak Polska także znajduje się obecnie w stadyum odbudowy, a częściowo stawia dopiero podwaliny pod swoje gospodarstwo narodowe, ma więc przed sobą takie same zadanie gospodarcze jak Austrya. Wogóle w dziedzinie gospodarczej dążeniem ow-

dwu narodów jest poczynienie sobie wzajemnych udogodnień i usuwanie wszelkich przeszkód, tamujących swobodny obrót handlowy między nimi. Polska była jednym z pierwszych krajów, które odrazu zrozumiały, że tylko drogą zawarcia jaknajliczniejszych traktatów handlowych ze wszystkiemi państwami można osiągnąć pożądane wyniki. To samo i my staramy się całą siecią umów handlowych torować sobie drogę w dziedzinie polityki gospodarczej. Dlatego też przybyła delegacya austryackich kupców i przemysłowców do Warszawy. Na życzenie kół przemysłowych i kupieckich stanąłem na czele tej delegacyi, aby tem dać dowód, jak poważnie traktujemy sprawy, podlegające omówieniu. Również w celu ułatwienia prac przedstawicielom przemysłu i kupiectwa, ściągnęliśmy do pomocy im najwybitniejszych specyalistów-referentów z ministerstwa handlu i komunikacyi (łączącego w sobie sprawy dawnych ministerstw handlu, rzemiosł i przemysłu, robót publicznych i komunikacyi). Dotychczasowe narady prowadzone są sekcyami. Zajmują się sprawami polityki handlowej, zwłaszcza uzupełnieniami **umowy handlowej, sprawami ruchu tranzytowego, zakazami wywozu, świadectwami pochodzenia**, pozatem zaś bardzo ważną dla nas sprawą **zaopatrzenia Austryi w węgiel**. Dyskutowano także na temat **ułatwień dla podróżnych** między Austryą a Polską, nad usunięciem dotychczasowych trudności przy przekraczaniu granicy, wreszcie nad **ułatwieniem komunikacyi pocztowej, telegraficznej i telefonicznej**. Dotychczasowy przebieg pozwala ufać, że narady owe w najbliższym czasie będą kontynuowane, aby wreszcie osiągnąć zamierzone skutki. Z radością powitałbym fakt, że obecna wycieczka kupców i przemysłowców austryackich do Polski dała bodźca do takiejże **wycieczki kupców i przemysłowców Polski do Austryi.**

Przesilenie w przemyśle bawełnianym w Anglii.

Ogólne położenie przemysłu wełnianego w Anglii jest obecnie nader krytyczne i pogarsza się coraz bardziej. Kryzys przybiera miejscami formy ostre: coraz więcej fabryk staje, coraz mniej zamówień napływa. Wiele firm miało w ciągu miesiąca wakacyjnego, t. j. sierpnia b. r., zamknąć swe fabryki na dłuższy przeciąg czasu. Jednocześnie rosną zapasy „topsów“ i przędzy a po ukończeniu ostatniego zamówienia praca w znacznej części fabryk będzie musiała zupełnie ustać. Kryzys dotyczy szczególnie towaru gotowego. Tylko wyroby trykotowe, dziane, oraz flanela mają nieco lepszą konjunkturę, dzięki wywozowi do kolonii angielskich, tudzież do Japonii, gdyż popyt krajowy na te towary jest stosunkowo mały.

Obroty wełną surową na tegorocznych przetargach w Londynie wykazały, że tranzakcye zmniejszyły się wogóle z 692 do 591 tysięcy bel i że udział Anglii w tym handlu zmalał nie tylkoo absolutnie (z 429 do 293 i pół tys.), ale i stosunkowo: 62 proc. do 49 i pół proc. sprzedanej wełny. Natomiast olbrzymio wzrósł stosunkowy udział St. Zjednoczonych (pięciokrotnie) i udział kontynentu europejskiego (stosunkowy i absolutny).

Ilość bezrobotnych w przemyśle wełnianym stale wzrasta. W końcu maja było ich prawie 11.000, w czerwcu br. już blisko 19.000 (nie licząc farbiarni ani apretur). Najbardziej dotknięta jest produkcya wyrobów z wełny czesankowej. W sortowniach wełny 30 proc. robotników ma skrócony czas pracy, w czesarniach — 68 proc.

Jako przyczynę kryzysu podają sfery zainteresowane zajęcie Zagłębia Ruhry i wynikłe stąd komplikacye. Jest to więc, jak widać, stanowisko przemysłu angielskiego, nie idętne polityce francuskiej, bo analogia tacich wywodów powtarza się i w innych gałęziach, jak n. p. w przemyśle drzewnym, którego obecny zastój tłumaczą Anglicy również okupacyą Ruhry.

Jako drugi powód kryzysu wełnianego podaje się konkurencyę Niemiec, Belgii i Francyi, coraz to rosnącą (wyroby importowane są tańsze o 1—2 szyl. na jardzie), tak, że przemysł angielski domaga się interwencyi rządowej na zasadzie znanej ustawy o ochronie przemysłu, t. j. wprowadzenia ceł ochronnych od wyrobów wełnianych. To wywołało zaraz gwałtowne protesty obozu zwolenników wolnego handlu. W sprawie tej odbyło się tajne posiedzenie Izby Handlowej w Bratfordzie (jednym z ośrodków omawianego przemysłu), na którem zredagowano życzenia sfer zainteresowanych dla przedłożenia ich rządowi. Wiąże to się ze sprawą importu barwników do Anglii, zabijających jakoby przemysł krajowy. Sytuacya jednak trudna jest do zrozumienia, bo faktem jest, że znaczne transporty gotowego towaru angielskiego wywozi się w stanie niebarwionym, a sprowadza się jednocześnie barwiony, a sprowadza się jednocześnie duże ilości przędzy barwionej. Widocznie więc albo import barwników jest jednak niedostateczny, albo też ceny ich są tak wysokie, że towar gotowy musi się eksportować w stanie niewykończonym.

Popyt na wełną surową jest stale znaczny i niesłabnący; wciąż jeszcze daleko łatwiej sprzedać ją, niż wyroby gotowe i półfabrykaty. Przetargi londyńskie odłożono do września br., wskutek czego ceny wełny mają na rynku angielskim tendencyę mocną. Zapasy wełny przetrzymuje się nie sprzedając ich, ile kto może. Popyt na wełnę krajową (z kontynentu i St. Zjednoczonych) wzrósł ostatnio. Również i na „topsy“ popyt jest znaczny, choć faktycznych obrotów zawiera się nie wiele, gdyż ceny oferowane są zbyt niskie. Fabrykanci topsów twierdzą, że ceny żądane (np. 61—62 pensów za funt), choć uważane za wysokie, ledwo pokrywają koszta produkcyi, zniżka więc groziłaby stratą.

Powojenne szkolnictwo zawodowe.

Rozwój wielkiego przemysłu wywołał w większości państw przemysłowych brak robotników specyalistów, a to z powodu niedostatecznego rozwoju systemu kształcenia uczniów i terminatorów w fabrykach. Zjawisko to tłumaczyło się faktem, że dawna forma kształcenia terminatorów, polegająca na tem, że kształceni oni byli całkowicie przez rzemieślników, przestała mieć racyę bytu, a nowa forma, dostosowana do zmienionych warunków produkcyi, nie została wywtoorzona. Szereg państw uznał w tych warunkach, że programowe kształcenie terminatorów fabrycznych stanowić musi zasadniczą część racyonalnej polityki przemysłowej.

„Revue Internationale du Travail“, miesięcznik wydawany przez Międzynarodowe Biuro Pracy, ogłosił studyum na temat prób dążących do racyonalnego kształcenia terminatorów, a przeprowadzonych w przemyśle drukarskim, kolejowym i budowlanym w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, w Kanadzie, w Afryce Południowej ii w Australii.

Na specyalną wzmiankę zasługuje ustawa, dotycząca terminatorów, wprowadzona w ruch w Stanach Zjedn. A. P., w Stanie Wisconsin. Ustawa ta przewiduje, że państwo jest stale trzecim kontrahentem we wszelkich umowach z terminatorami. Umowy takie winny ściśle odpowiadać wzorom, ustalonym ustawowo. Kopia każdej umowy winna być przesłana t. zw. komisyi przemysłowej, która zajmuje się wszelkiemi sprawami pracy. Komisya przemysłowa utrzymuje ścisły związek z pracodawcami i terminatorami i czuwa nad tem, aby programy, ustalone przez mieszane komitety pracodawców i pracobiorców dla zawodowego kształcenia robotników w głównych zawodach, były ściśle przestrzegane. Ustawa przewiduje pozatem na zasadzie dokładnych danych statystycznych liczbę terminatorów dopuszczalną w poszczególnych gałęziach przemysłu; przepis taki jest bardziej celowy, niż ustalenie liczby terminatorów, mogących być zatrudnionymi przez jednego przedsiębiorcę; zarobki terminatorów są również ustalane na zasadzie danych statystycznych.

Interesujący przepis zawiera ustawa o terminatorach, obowiązująca w Nowej Walii. Ustawa ta przewiduje, że umowa z terminatorem może być zawarta przez szereg przedsiębiorców równocześnie. Terminator pracuje kolejno u wszystkich przedsiębiorców, którzy z nim podpisali kontrakt i w ten sposób zapoznaje się z całokształtem robót, wykonywanych w danej gałęzi przemysłu, co jest nader ważne wobec ogromnie przeprowadzonej specyalizacyi w nowoczesnym przemyśle.

W Stanach Zjednoczonych oraz w Kanadzie nietylko państwo, lecz również wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe dążą do racyonalnego rozwiązania zagadnienia terminatorów. Szereg przedsiębiorców, a zwłaszcza towarzystwa kolejowe Ameryki i Kanady, zorganizowały kompletne szkolnictwo teoretyczne i praktyczne, przyczem terminatorzy przechodzą okres kształcenia praktycznego w specyalnie ku temu przeznaczoonych zakładach. Nauka tego rodzaju ma miejsce podczas normalnych godzin pracy i uczniowie otrzymują za swą pracę normalne wynagrodzenie.

Wspomnieć wreszcie trzeba, że zwłaszcza w Nowym Jorku nawiązano ścisłą współpracę między pracodawcami i pracobiorcami w celu racyonalnego rozwiązania sprawy terminatorów. W przemyśle budowlanym np. utworzono mieszany komitet centralny dla spraw szkolnictwa zawodowego, który łączy komitety specyalne, utworzone dla wszystkich zawodów, zatrudnionych w tym przemyśle. Komitety te ustanawiają w szczegółach programy kształcenia terminatorów i zajmują się równocześnie pośrednictwem pracy terminatorów, którzy zakoończyli okres nauki

Wymiana przekazów pocztowych między St. Zjedn. a Polską.

W „Dzienniku Ustaw“ ogłoszono rozporządzenie, którego mocą od dnia 1. września 1923 r. wprowadzono wzajemną wymianę przekazów pocztowych między Polską a Stanami Zjednoczonemi Ameryki Północnej. Do wymiany dopuszcza się tylko przekazy zwykłe; przekazy pośpieszne i telegraficzne są wykluczone. Najwyższa kwota przekazu ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej do Polski nie może przekraczać 100 dolarów; kwota zaś przekazu z Polski do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej nie może przewyższać kwoty, dopuszczonej w wewnętrznym obrocie przekazowym.

Kwoty przekazowe nie mogą zawierać ułamków centa.

Przy nadawaniu przekazu nadawca uiszcza z góry opłatę, która wynosi od kwoty przekazowej; a) do 10.000 mkp. — 100 mkp., b) do 20.000 mkp. — 200 mkp., c) za każde dalsze 20.000 mk. lub część tychże — 100 mk.

Urząd pocztowy Warszawa I będzie przeliczał nadane do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej przekazy w markach polskich na dolary i centy według ceny sprzedaży dla małych transakcyj, oznaczonej w cedule urzędowej giełdy pieniężnej w Warszawie z dnia poprzedniego nadejścia przekazu do u. p. Warszawa I, o ile zaś przekaz nadejdzie w poniedziałki lub dnie poświąteczne, według kursu ostatniego dnia notowań, dodając do giełdowej ceny sprze-

daży na ewentualne straty walutowe odpowiednią ilość punktów według specyalnej tabelki.

Nadeszłe do Polski ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej przekazy w dolarach, będzie urząd pocztowy Warszawa I przeliczał w ten sam sposób na marki polskie.

Po przeliczeniu kwot przekazowych z dolarów na marki polskie, urząd Warszawa I na każdy przekaz ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej wystawiać będzie specyalny przekaz krajowy dla obrotu przekazowego ze Stanami Zjednoczonemi w markach polskich. Pocztowe urzędy przeznaczenia w Polsce będą takie przekazy wypłacać adresatom również w markach polskich.

Postępowanie z temi przekazami jest takie same, jak z przekazami krajowemi.

Kwoty fenigowe, z braku monety zdawkowej, nie będą uwzględniane przy wypłacie.

Przekazy są ważne w ciągu dwunastu miesięcy, następujących po miesiącu nadania.

Tydzień giełdowy.

Lwów 29 września 1923.

(Ch.) Kurs dolara osiągnął cyfrę 405.000 mk. Zwyżka ta nikogo dzisiaj więcej nie przeraża. Piosenka ta powtarza się z tygodnia na tydzień i przyjmuje się ją, jakby inaczej być nie mogło. Obecnie brzmi ona tem dziwniej, że zwyżka ta przyszła bezpośrednio po powrocie p. ministra skarbu z zagranicy i po jego mowe wobec przedstawicieli prasy. „Wszyscy wyrażają zdziwienie — powiada p. minister — dlaczego Polska popadła w tak wielkie trudności finansowe, mimo że posiada tyle i tak wydajne bogactwa naturalne. W dalszym ciągu zapowiada poprawę po wykonaniu programu ministrów skarbu. Ale czy ten program może być wykonany? Gdzie jest celowe działanie dla poprawy tego stanu gospodarczego? Gdzie jest konsolidacya? Sprawa pożyczki zagranicznej nadal niewyjaśniona. W oświetleniu p. ministra — zdaje się — jakoby ona utknęła i cały plan przedstawiany jest niejasno. Nic dziwnego że sfery finansowe w tej samej chwili podniosły kurs dolara. Dotychczas jako argument zniżki marki polskiej podawano wywóz wysokocennyc hwalut zagranicę. Wywóz ten ustał, gdyż Niemcy nie mają już czem płacić za nie, a Austrya do nas przysyła dolary. Za wywożone do Wiednia akcye — spekulanci sprowadzają do kraju dolary, którymi płacą za te akcye. Zwyżka walut ma swe źródła w kraju, gdyż marka traci z dnia na dzień, na sile nabywczej. I tu szukać należy źródła zła.

Na giełdzie efektów zarysowała się z początku tygodnia znaczna zwyżka. Na pierwszy plan wysunęły się efekta notowane we Wiedniu, wśród nich zaś przedewszystkiem Browary lwowskie, które uzyskały przejściowy kurs zwyż 3 i pół miliona marek. Mniej znaczną była zwyżka Zieleniewskiego i Sierszy górniczej, która jednak skutkiem znacznego podrożenia dewizy na Wiedeń mają nadal silną tendencyę zwyżkową, gdyż kurs u nas znacznie odbiega od wiedeńskiego. Z papierów krajowych podniosły się znacznie Gazy i Jaworzno w związku z odbytemi walnemi zgromadzeniami tyc htych towarzystw, na których uchwalono nowe emisye akcyi. Dziwić się jednak należy, że tak poważne towarzystwa nie uznały za stosowne ogłosić komunikatów o wyniku tych zgromadzeń, lecz otaczają się dziwną tajemniczością, która tem bardziej uderza przy „Gazach", że tam akcyonaryusze dostępu do walnych zgromadzeń nie mają. A jeśli się już coś w cudzem majątku postanawia, należy przynajmniej o tem publiczność powiadomić.

Inne akcye przemysłowe wstrzymały się na tym samym poziomie, lub tylko nieznacznie zyskały na kursie. Chodorów mimo ogłoszenia o kupnie nowej cukrowni w Guzowie nie zdołał kursu swego poprawić. Przez to ogłoszenie towarzystwo to przecież uchyliło rąbek tajemnicy kryjącej się w owym przydziale Bankowi przemysłowemu 125.000 sztuk akcyi VII emisyi. Jeśli to kurs jego nie podniósł się, to z tej przyczyny papier ten nie zdołał dotychczas na giełdzie warszawskiej przywrócić swoich poprzednich kursów. I tam lekko zarysowała się zwyżka z początkiem ubiegłego tygodnia, lecz koniec tygodnia przyniósł dalsze obniżenie się kursów. Publiczność tamtejsza nadal porzuca akcye, obracając wolne kapitały na spekulacye walutą.

Z akcy jbankowych podniosły się znacznie akcye Banku przemysłowego, kupowane na zlecenia z Wiednia. Akcye tego najpotężniejszego w Polsce przedsiębiorstwa były przez długi czas zaniedbane i dopiero zagranica uznała, że kursa ic hnawet mimo wielkiej ilości akcyi są śmiesznie njzkje wobec rozmiarów i majątku tej instytucyi.

Należytemu rozwojowi ruchu na giełdzie efektów stoi nadal na przeszkodzie dotkliwy brak gotówki, częściowo liczne płatności z powodu ultima, a wreszcie niebywała drożyzna pieniądza. Stopa dyskontowa dochodzi do 12, a nawet więcej marek dziennie od tysiąca, przyczem żąda się odsetek czasami na 30 dni z góry, co wynosi 56 proc. miesięcznie. Ta drożyzna pieniądza, wstrzymuje zawodową spekulacyę od kupna, a wolny kapitał, obraca się na pożyczki. Nic też dziwnego, że przy takiej stopie dyskontowej, ceny towarów rosną z każdym dniem i daleko już przekroczyły parytet przedwojenny, a we wielu wypadkac hnawet światowy.

KRONIKA.

Waluta.

Obieg banknotów wynosi według stanu rachunków P. K. K. P. z dnia 10. września 1923 r. 7,883.426,460.941,50 Mk., a zatem nastąpił w ciągu ostatnich 10 dni (od 1. września) wzrost banknotów w obiegu o 1,011.649,938.559,50 Mk., co daje dziennie przeszło 101 miliardów.

Bilety emisyjne sowietów. Wobec postanowienia WCIK-a o ograniczeniu prawa emisyjnego komisaryatu finansów do 30 milionów rubli złotych do d. 1. sierpnia i do 15 milionów rubli złotych po tym terminie, wydział walutowy nadkomiternu, zaczął ogłaszać biuletyny emisyjne. Pierwszy biuletyn dotyczy terminu od 1. lipca do dnia 31. lipca 1923 r. Emitowano do tego dnia 264.586,999.385 rubl. sow., tj. 2.700,786,029 rubli złotych. Nieuzyskana część prawa emisyjnego została przeniesiona na sierpień

Podatk.

W sprawie podatku obrotowego. Termin do wniesienia odwołań przeciwko wymiarom podatku obrotowego mija dla dzielnic hipotecznych I, II, IV i V m. Lwowa **15. października** b. r., a to bez względu na to, czy i kiedy komuś doręczono nakaz płatniczy. Kto zatem w tych dzielnicach jeszcze nie otrzymał nakazu płatniczego powinien się sam zgłosić po ten nakaz u władzy skarbowej. Podatek ten jest płatny w trzech równych ratach **15. października, 15. listopada i 10. grudnia b. r.** Tylko **przedsiębiorstwa sprawozdawcze (spółki akcyjne, spółki z ogr. por. i spółdzielnie)** winny zapłacić pierwszą ratę tego podatku w ciągu 8 dni po dniu doręczenia nakazu zapłaty.

W sprawie daniny majątkowej. Dz. ust. R. P. Nr. 94 ogłasza ustawę o jednorazowym podatku majątkowym. Zaliczkę na **poczet pierwszej raty** tejże daniny należy **zapłacić** do dnia **10. grudnia** b. r., a to jednokrotną kwotę podatku gruntowego z I. półrocze 1923 o ile ta rata wynosi mniej niż 600.000 mk., dwukrotną kwotę tegoż podatku, o ile ta rata wynosi do 1 miliona mk., trzykrotną kwotę tegoż podatku o ile ta rata wynosi więcej aniżeli 1 milion marek. Właściciele przedsiębiorstw **przemysłowych** I—VI kategoryi i przedsiębiorstw **handlowych** I i II kategoryi płacą tytułem tej zaliczki podwójną kwotę podatku obrotowego za I półrocze 1923, zaś jednokrotną kwotę tegoż podatku opłacają tytułem tej zaliczki wszystkie **wolne zawody**, przedsiębiorstwa **przemysłowe** VII kategoryi i przedsiębiorstwa **handlowe III** kategoryi.

Zeznania do podatku majątkowego należy złożyć w **styczniu 1924.**

Należytości stemplowe od podań, zaświadczników, świadectw urzędowych, pełnomocnictw oraz dokumentów przewozowych podwyższono z dniem 1. października czterokrotnie. Stempel do pełnomocnictwa wynosi zatem z tym dniem 40.000 mk., do normalnego podania 120.000 mk., do rubryki 12.000 mk., do odwołania skarbowego względnie podatkowego a) 8.000 mk., jeżeli zaczepiona danina nie przewyższa 800.000 mk., b) 24.000 mk., jeśli nie przewyższa milionów marek, c) 120.000 mk. jeśli przewyższa powyższą kwotę.

Cło.

Opłaty od wywozu drzewa z Polski. Na podstawie artykułu 18. ustawy z dnia 1 lipca 1920 r. o obrocie towarowym z zagranicą (Dz. Ust. R. P. Nr. 79, poz. 527), Ministerstwo Skarbu w powołaniu się na Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dnia 16. maja 1923 r. o wprowadzeniu opłat wywozowych od wywozu drzewa iglastego nieobrobionego i osiki nieobrobionej (Dz. Ust. R. P. Nr. 54, poz. 381) podaje do wiadomości, że w wyniku dokonanego obrachunku zysku wywozowego w chwili obecnej rzeczone opłaty pobierane będą aż do odwołania w wysokości pięciu szylingów od metra sześciennego drzewa budulcowego iglastego, czterech szylingów od metra sześciennego kopalniaka, papierówki i słupów telegraficznych oraz 10 szylingów od metra sześciennego osiki.

Przy wadze 700 kg. za metr sześcienny drzewa, opłaty te wynoszą 5/7 szylinga od 100 kg. drzewa budulcowego iglastego, 4/7 szylinga od stu kg. kopalniaka, papierówki i słupów telegraficznych oraz 1 i 3/7 szylinga od 100 kg. osiki.

Różne.

Preliminarz budżetowy na rok 1924. Ministerstwo Spraw Zagranicznych ukończyło już układanie preliminarza budżetowego na rok 1924 i przedłożyło go w przewidzianym terminie Ministerstwu Skarbu.

Preliminarz został ułożony z uwzględnieniem dezyderatów Komisyi oszczędnościowej, działającej przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Według preliminarza na rok 1924, ogólna suma wydatków zamyka się kwotą 17,327.045 złotych polskich i w porównaniu do roku 1923 wykazuje oszczędność w kwocie 3,412.996 złotych polskich, co po przeliczeniu, według obecnego kursu złota, wyraża się w cyfrze 153 miliardów 585 milionów marek polskich. Jednocześnie dochody Ministerstwa Spraw Zagranicznych na rok 1924 zostały preliminowane w sumie 9.889,224 złotych polskich, t.j. o 3,663,... złootych polskich wyżej, aniżeli dochody preliminowane w roku 1923. Różnica ta przeliczona na marki polskie wynosi ... miliardów 843 milionów marek polskich.

Zmniejszenie angielskiego handlu granicznego. Wartość wwozu w lipcu wyniosła 76,818.334 funtów szterlingów, t. j. o 4,018.493 mniej, niż rok temu. Wartość wywozu 59,503.850 funtów szterl., t. j. 974.776 mniej.

DZIŚ PREMIERA w MARYSIENCE i KOPERNIKU!
Olbrzymi sensac. dramat jednoserjowy w 6 akt. p. t.
MIŁOŚĆ KRÒLA GIEŁDY
W głównych rolach: LIANA HAID i R. SZYNCEL.

mierza do tego, aby długi Francyii, zagnięte w Anglii i w Ameryce, zostały onżone, w zamian za co **Francya miałaby e zgodzić na obniżenie żądań reparacyjych wobec Niemiec.**

NADESŁANE.

Adwokat Dr. J. Herzig
zeniósł swą kancelaryę z Frysztaka do JASŁA, ul. ASNYKA. 8740

ŚWIAT ELEGANCKI
biera się w pierwszorzędnym salonie ukien damskich oraz kostjumów angielskich
J. GROSS LWÓW ul. SYKSTUSKA 40.
według wymogów ostatniej mody po cenach umiarkowanych. ««

Kronika.

TEATR WIELKI.
Poniedziałek „Aida".

TEATR MAŁY.
Poniedziałek „Oczy księżniczki Fatmy"

—o—

TEATR NOWOŚCI.
Poniedziałek „Frasquita". 50 prc. zniżki.

—o—

Teatr liter. artyst. „Bagatela" (Rejtana l. 3). Od czwartku 20. września 1923. „Już po argach", bluetka w jednym akcie pióra Z. Zyckiego. Część solowa. Zofia Fedyczkowska, Bronowski, St. Bronecki, Jakie i Marta. Część III. „Noc w aptece", farsa w jednym akcie, opracował „Bebe". Początek o godz. ej wieczór.

—o—

Do P. T. Czytelników.

Ciągle powtarzający się wzrost wszelkich kosztów połączonych z wydawnictwem pisma zmusił nas w ślad za innemi pismami do podwyższenia z dniem 1. października br. ceny pojedyńczego egzemplarza na

5.000 Mp.

Cena abonamentu w miejscu wynosić będzie od 1. października br. 125.000, na prowincyi 140.000 mkp., za granicą 150.000 mkp.

Z sportu.

Pogoń — Polonia 6:1 (3:0).

Półfinał o mistrzostwo Polski, a finał mistrzostwo Polski wschodniej zakończył łatwem zwycięstwem Pogoni. Po ostatniej prażce Polonii w Warszawie 5:1, spoziewano się jej rehabilitacyi na gruncie owskim, to jednak, co mistrz okręgu warszawskiego pokazał, wcale go w oczach icznie zebranej publiczności nie podniosło, opa wyniki w zupełności uzasadniło. Polonia ustępuje Pogoni pod względem technicznym o całą klasę, pod względem taktycznym wogóle porównania nie wytrzymuje. Jedyną podporą drużyny jest Loth na ramce, który swą fenomenalną obroną uchronił swą drużynę od daleko wyższej porażki. Prócz niego doskonałym był Hamburger na prawem skrzydle, ten jednak nie znajdywał w całym ataku godnych współpracowników a nawet Grabowski zawiódł na całej linii. Cała zaś drużyna starała się nadrobić swe braki ostrą i brutalną grą, energiczny jednak sędzia poskramiał wszelkie wykroczenia Polonii całym szeregiem rzutów wolnych, karnych, tudzież upomnień.

Pogoń bez Garbienia zadowoliła w pierwszej połowie, w drugiej obrona słabsza, w ataku zaś zupełnie odpadł Słonecki na łączniku. Reszta ataku dobra, brylował tym razem Szabakiewicz, którym grano przez całą drugą połowę, następnie bohater dnia Bacz i niezmordowany Wacek. W linii pomocy po długim czasie zadowolił Gulicz i Fichtel niezupełnie jeszcze wyleczony. Obrona i bramkarz nie mieli wiele pola do popisu.

Przebieg gry, która z małymi wyjątkami pozostawała pod znakiem przewagi Pogoni, przynosi jej pierwszą bramkę w 11' z kombinacyi Juras—Wacek, drugą w 24' z rogu wspaniałą główką Bacza, trzecią w 29' z karnego za wstrzymanie Szabakiewicza, pewnie strzeloną przez Bacza.

Druga połowa chwilami należy do Polonii i w 50' pada jedyna bramka dla gości z karnego za sfaulowanie Hamburgera przez Ignarowicza. W 70' uzyskuje Pogoń czwarty punkt z klasycznego przeboju Szabakiewicza, w minutę później z karnego za sfaulowanie Bacza. Na dwie minuty przed końcem ustala Bacz wynik.

Sędzia p. Rząsa z Krakowa, znany już we Lwowie, okazał się jednym z najlepszych sędziów Polski.

Pięciobój o nagrody „Kuryera Lwowskiego"

W dniach 29 i 30 września odbył się na boisku Pogoni pięciobój o nagrody „Kuryera Lwowskiego". Pięciobój, który obejmywał bieg na 20 i0 1500 metrów, rzut dyskiem i kulą, tudzież skok wzwyż, zgromadził 17 współzawodników. Wynik jest następujący:

1) Rzepka Antoni A. Z. S. punktów 1659.06.

2) Begleiter Zygmunt, Hasmonea, p. 1597.72.

3) Jedziniak Aleksander z korpusu kadetów, p. 1549.72.

4)) Tyski Jerzy, Pogoń, p. 1548.65.

Organizacya zawodów sprężysta, była w pierwszym rzędzie zasługą redaktora „Kuryera Lwowskiego" p. Nawrockiego.

F. K.

Hasmonea — Lechia 3:3.
Czarni II — Pogoń II 1:0.
Sparta (Praga) — **Rapid** (Wiedeń) **4:0.**
Polska — Estonia 4:1 (2:0).

Goale dla Polski uzyskali 2 Kowalski, po jednym Staliński i Bacz.

Wisła — Ł. K. S. 1:0.
Warszawianka — Legia 5:?

NADESŁANE

Z okazyi zaręczyn p. GUSTY SCHAPIRÓWNEJ z Tarnopola gratuluje serdecznie
8765 Józef Wiedhopf z rodziną we Lwowie.

Naftali Halpern — Lusia Hacker
Lwów Kołomyja
zaręczeni w Kołomyji 27. września 1923

DROBNE OGŁOSZENIA.

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. Michał Salpeter
Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—6.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Młyńskie kamienie naturalne i sztuczne najlepszy czeski fabrykat Trapp Pilzno poleca ze składów »R lindustrie« Lwów, Fredry 9.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Kursy przygotowawcze I. Rottenstraucha we Lwowie ul. Krasickich 8, parter przygotowują uczniów i uczenic do szkół gimnazyalnych wszelkiego typu. 8748

MANDOLINY, gitary, kurs 6-cio tygodniowy. Zapłynną grę z nut ręczy »Specyalista-pedagog«. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne nawet zniszczone. Zgłoszenia codziennie od 4—7 popoł. ulac Bernardyński 12. II p. 8688

BATOREGO 34. »Ecole Francaise«. Najszybsza metoda wyuczenia stenografii, języków. Rodowi e siły. 8228

Kupcy i przemysłowcy! Do 2 godzin zakładam przepisowo księgę obrotu, pouczam o sposobie prowadzenia. »Skarbowiec« Administracya Chwili. 8762

Żydowski dom sierót wojennych w Stanisławowie, Matejki 22 a, poszukuje natychmiast WYCHOWAWCZYNI. Nieuzględnione zgłoszenia pozostaną bez odpowiedzi. 8764

Student II. roku filozofii poszukuje lekcyi najchętniej za wikt i mieszkanie. Zgłoszenia do Administracyi pod »Matematyk«. 8767

WOLNE POSADY.

Farmaceutkę ze z a omością buchalteryi poszukuje »Eskulap« Hurtownia i wytwórnia materyałów aptekarskich ul Jagiellońska 11 a. 8761

Dziewczęta do roboty zostaną przyjęte. Fabryka K pert, Korzeniowskiego 5. 8685

Adwokat dr. Aleksandrowicz w Boryni poszukuje rutynowanego z praktyką prowincyonalną obznajomionego koncypienta. Warunki korzystne. Posada natychmiast do objęcia. 8697

Dwóch chłopców do posług biurowych poszukuje Spółdzielczy Bank Kupiecki we Lwowie Kościuszki 2 8692

INTERESA HANDLOWE.

Celem założenia rentownego interesu hurtownego poszukuję większego kapitału. »Doskonały« Administracya. 8745

Spólników do 2 sklepów poszukuje się. Wiadomość Skład obuwia, Lwów, ul. Jagiellońska 16

RÓŻNE.

Fachowiec przyjmie zastępstwo do sprzedaży względnie zakupna mąki i zboża. »Lokal w śródmieściu« Administracya. 8744

Maniki y, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

MIESZKANIA I LOKALE.

POSZUKUJĘ na mieszkanie z całem utrzymaniem zamożnego akademika lub studenta. Zgłoszenia Niedzielhoffer, Gródecka 32. 8718

Poszukuję dla dwóch studentów w wieku 19 i 13 lat umieszczenie z całem utrzymaniem przy lepszej rodzinie. Łaskawe oferty upraszam do Administracyi pod »Aptekarz«. 8768

Zamienię jeden pokój frontowy łazienka i przedpokój pełny komfort centrum miasta na jeden lub dwa pokoje z kuchnią za odpowiednią dopłatą. Zgłoszenia do Administracyi pod »Kupiec«.

POSAD POSZUKUJĄ.

Zdolny buchalter poszukuje odpowiedniego zajęcia popołudniowego. — Pośrednictwo wynagrodzę. Zgłoszenia pod »Pilny« do Biura ogłoszeń »Schorr« Pasaż Hausmana. 8705

Panna z ukończoną szkołą handlową i kursem buchalteryi poszukuje posady. Zgłoszenia do Administracyi pod »Bezpłatna praktyka«. 8771

OGŁOSZENIA.

BATERYE elektr. Miha-Gold, Daimon, Tytan z 3 miesięczną gwarancyą. LATARKI elektryczne. ŻARÓWKI poleca hurtownie
MICHAŁ HACKEL
LWÓW KAŹIMIERZOWSKA 4.

KONCERT

PRZEPLATANY PARTYAMI SOLOWEMI. godzinie 8-mej wiecz. w kawiarni i restauracyi **„Reputlique-Hostynnycia“**

Absolwentka konserwatoryum, wirtuozka-skrzypaczka **HELENA SZŁAPAKÓWNA** koncertuje codziennie ze swoim zespołem orkiestralnym od go- **KOŚCIUSZKI 1.** ZNAKOMITA KUCHNIA. CENY UMIARKOWANE.

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej kości po cenach umiarkowanych u Firmy **J. SEINFELD** LWÓW, ul. Sykstuska 1 (w podwórzu).

Hygieniczne wyprawki dla niemowląt oraz pieluszki światowej marki **„TETRA“** wyłącznie w Magazynie nowości **„SPORT“, Lwów, pl. Halicki 3.** Uwaga na firmę „SPORT“.

XI. Przykazanie! Nie kupujcie Obuwia póki nie przekonacie się co do kości, trwałości, zgrabności i tanści u znanej ze solidności firmy **S. FEDER, Lwów Sykstuska 7.** UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapamiętania firmę **S. FEDER** Nr. domu SYKSTUSKA 7.

Oliwy jadalnej, tłuszczy dla celów technicznych, tranzyto i oclone, wagonowo jakoteż w beczkach (oliwy jadalnej także w kowaniu »Kanister« po 10 i 25 kg.) dostarcza **Fabryka tłuszczy „Danol“** Towarzystwo komandytowe, OLIWA, zigerstrasse 20, telef. Nr. 165 — GDAŃ VORSTADTISCHER GRABEN 38 b — telef. Nr. 3860, 5349, 5372. 8617

ŻĄDAJCIE

wszędzie naczyń blaszanych emaljowanych

z PAŃSTWOW. FABRYKI **„Blachownia”**

(OBECNIE NAJLEPSZA MARKA) 8653

Generalne zastępstwo i sprzedaż hurtowna:

MASTALSKI i KONDRATOWSKI

Lwów, ul. 3-go Maja 2. Telefon 267.

Kasyno Sopot

WOLNE MIASTO GDAŃSK

Cały rok otwarte

Baccara Roulette

Trente a quarante

Żądać Kasyno-broszurę i gazetę »Biura zastępstw« we wszystkich miastach głównych w kraju i zagranicą

Inserujcie W CHWILI

Zarząd Synagogi Gal-Eid we Lwowie przy ulicy Królowej Jadwigi 14 podaje do publicznej wiadomości, że w tymże budynku urządził 8636

OBSZERNĄ SALĘ

mogąca służyć na śluby, odczyty itp. Członków Stowarzyszenia Gal-Eid jakoteż mieszkańców II. i VI. dzielnicy zaprasza do korzystania z tej sali. ZARZĄD.

Cyrk i Menażerya

„MEDRANO“

LWÓW, plac MISIONARSKI. —

Dyr. Ludwik SWOBODA.

Dziś PIERWSZY gościnny występ AMERYK. ART. światowej sławy »MORTONA« człowieka o stalowych nerwach »LOOPING THE LOOP«.

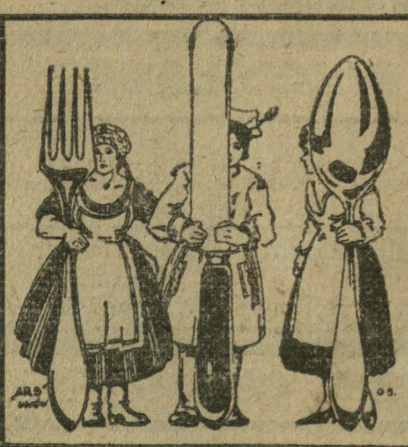
Pięć minut nerwy wzruszającej walki ze śmiercią. Wedle oryg. filmu am. »Człowiek o stalowych nerwach« w wielkim nowojor. cyrku

BARNUM BALEJ padł ofiarą swego zawodu artysta Mr. Gadbin, a w Berlinie Mr. Waldman. Pan MORTON odzyskawszy zd owie po ostatnim wypadku poczas tej śmiertel ej jazdy w KATOWICACH — rozpoczyna występy w tut. mieście.

Wielka senzacya — Szczyt odwagi.

Oprócz tego występy »BERNARDIEGO, CHARLESA ILLNERA słynnego pogromcy — — i inne atrakcye. — —

Pocz. o 8-mej wiecz. — W soboty i niedziele po 2. przedstawienia. 8769

NAKRYCIA STOŁOWE

alpakowe, „Frageta“, w rogowej, stalowej i drewnianej oprawie

poleca

ANTONI HALSKI

LWÓW, SOBIESKIEGO 3.

8384

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1640 Lwów, środa 3. października 1923. Rok V.

Cena egzemplarza 5000 Mk

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Komitet Zabawowy Zawodu Gastronomicznego
urządza we środę, dnia 3-go października 1923 r.
NA DOCHÓD POGORZELCÓW RAWY RUSKIEJ
JESIENNY BAL TANECZNY
W SALACH „DOMU NARODNEGO".
Program nader urozmaicony.
Część muzykalno-wokalną wypełnią produkcye Wpp. Oreli Zimmermanówny, Sabiny Dominikówny i innych którzy przyrzekli łaskawy współudział w wieczorze.
Loterja fantowa Kwiaty. Poczta minutowa i inne niespodzianki.
co drugi los wygrywa. Strój wizytowy.
Muzyka salonowa.
Bufet we własnym zarządzie.
Wstęp ściśle za zaproszeniami. — Bilety i zaproszenia nabywać można: w restauracji »Higjena« 3-maja 10 od godz. 3-5 pop., w Kaw. Teatralnej od 3-5 pop. i u p. Guttmana, pl. Gołuchowskich 4 I. p. od godz. 9-12 przedpoł.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

O politykę Koła Żydowskiego.
Prawo Mojżesza (fejleton).
Oszacowanie gruntów pod parcelacyę.
Premier Witos wobec urzędników.
Konferencya Krajowa Org. Syon.
Prawica dąży do rozwiązania Sejmu.
Przebieg procesu w sprawie bł. p. rab. Szapiry.

Prawica zapowiada pogorszenie doli urzędniczej

równocześnie także „reformę" ochrony lokatorów.

Warszawa. „Kuryer Polski" ogłasza rozmowę swego współpracownika z posłem Stanisławem Kozickim, prezesem klubu sejmowego Związku Ludowo Narodowego.

Zapowiadając szereg nowel ustawowych wymienia pos. Kozicki także nowelę do ustawy o ochronie lokatorów mówiąc:

Zwłaszcza ta ostatnia (ustawa o ochr. lok.) wymaga szybkiego załatwienia ze względu na „oszczędnościowe" wstrzymanie ruchu budowlanego przez państwo i miasta, a tembardziej pożądanego wzmożenia ruchu budowlanego prywatnych instytucyi.

Na pytanie w sprawie ciężkiego położenia urzędników oświadczył pos. Kozicki:

Otwarcie mówiąc niema mowy o istotnem poprawieniu doli urzędników. Urzędnicy póty będą pokrzywdzeni, póki nie naprawi się finansów państwa. póki nie odzwyczaimy się żyć ponad stan. Istotna poprawa bytu urzędników nastąpi wówczas gdy będzie uzdrowiony skarb i maszyna drukująca marki zostanie wstrzymana. Ale trzeba stwierdzić, że sytuacya finansowa państwa jest bardzo trudna i nie prędko będzie można z niej wybrnąć.

Bardzo znamienną była odpowiedź na ostatnie pytanie które brzmiało: „Jak wpłyną na polepszenie sytuacyi finansowej państwa projekty pożyczkowe p. Kucharskiego?

Wpłynąć muszą dobrze. Ale pożyczka na bank emisyjny, chociażby natychmiast uzyskana, nie przyniesie naprawy. Naprawę dać może pożyczka na niedobór budżetowy. To też nie powinno się utrudniać jej zawarcia. Jeżeli się wchodzi na międzynarodową arenę finansową, to nie można analizować pochodzenia tych czy innych kapitalistów. W dziedzinie naprawy skarbu trzeba osiągnąć współdziałanie całego społeczeństwa, wszystkich Polaków, wszystkich stronnictw, całego sejmu.

Prawica pragnie rozwiązania Sejmu.

Warszawa. 1. 10. (tel. wł.). Warszawski korespondent „Republiki" telefonuje:

W kołach prawicowych omawiana jest sprawa rozwiązania Sejmu.

W kołach tych liczą się b. poważnie z frondą części chadecyi i grupy posła Bryla, który zamierza obecnie przejść do otwartej opozycyi względem rządu Witosa.

W związku z tem szeroko komentowane są tajemnicze inspekcye władz administracyjnych pierwszej instancyi przeprowadzane ostatnio przez p. Kiernika.

Równocześnie wskazują na tajemniczosc ostatnich nominacyi na stanowiska administracyjne, krążą pogłoski, iż nominacye te zostały podpisane całkowicie pod presyą p. Głąbińskiego.

Wyjaśnienie tej sytuacyi, która w związku z mobilizacyjnemi rozkazami do organizacyi faszystowskich, przedstawia się nader poważnie, nastąpi dopiero po drugim posiedzeniu Sejmu w czasie obrad nad programem sanacyjnym skarbu.

O politykę Koła Żydowskiego.

I.

W kołach zbliżonych pojawiają się w ostatnim czasie oznaki zniecierpliwienia z powodu rzekomo kunktatorskiej taktyki Koła Żydowskiego, przyczem wskazuje się na energię grup politycznych innych.

W istocie jednak między polityką naszą a innych olbrzymia i kardynalna zachodzi różnica. Podczas gdy bowiem inne stronnictwa i ugrupowania polityczne za busolę swych zamierzeń i poczynań mają osiągnięcie lub utrzymanie władzy, nam tego rodzaju dążności pozostają obce. Toż gdy politycy sejmowi pod wpływem niepowodzeń obecnego gabinetu zbierają się, by radzić nad „sytuacyą polityczną", radzą w rzeczywistości nad — sobą. Radzili tedy socyaliści i uradzili skasowanie uchwał, zabraniających udziału w rządzie. Radziła grupa Dąbskiego nad zespoleniem się z „Wyzwoleniem", aby ewentualnie wspólnemi siłami uchwycić ster rządów.

W polityce Koła Żydowskiego, jak w polityce żydowskiej w ogólności, powyższe aspiracye czy — ambicye nie mogą zawarzyć na szali. Dla nas miarodajną jest tylko zasadnicza linia naszej polityki opozycyjnej. W tym kierunku zaś nie wyprowadzą nas z równowagi ani — dość rzadkie zresztą — zapewnienia jednego czy drugiego ministra o poszanowaniu prawa, ani tendencyjnie kłamliwe docinki czy pytajniki ze strony pismaków obcych i „swojskich" na tematy rzekomych „tajnych paktów" z rządem. Opozycya nasza bowiem, stanowcza i konsekwentna, wypływa nietylko z kilkakrotnie powtórzonej i niezmienionej dotychczas uchwały Koła Żydowskiego, ale — co ważniejsza — z konieczności reagowania przeciwko metodzie rządzenia, która wygina równość obywatelską, wypacza konstytucyę i dławi aspiracye narodowościowe.

I w tej mierze nie zaszło w ostatnim czasie nic, rzeklibyśmy: niestety nic, coby skłaniało nas do podjęcia rewizyi naszych wytycznych. Zmiany, które zaszły, dotyczą raczej stanowiska rządu samego, a nas mogą chyba tembardziej umacniać w dotychczasowej linii politycznej. Bo wypadki na polu polityki państwowej wskazują niezbicie, że rząd, którego tak poważnym czynnikiem pozytywnym sztuki rządzenia jest antysemityzm, a wszystko inne, jak teorya o „rdzennie polskiej" większości, lub o „samowładnym gospodarzu", jest tylko waryantą tej nuty naczelnej, wielkich laurów doczekać się nie może. Dziś niema już co do tego złudzeń, że „sukcesy" p. Seydy na arenie międzynarodowej, czy to odnośnie do sprawy kolonistów niemieckich, czy Gdańska, lub też wykluwającej się znowu z za kulis dyplomacyi sprawy Wilna, nie mniej wątpliwe rezultaty pożyczki zagranicznej, osłoniętej tak długo szczególną tajemnicą, by — broń Boże — dyabły polityczne jej nie urzekły, jak wreszcie rozpasana orgia drożyzny, — że wszystkie te owoce rządów większości chjeno-piastowskiej, ani systemem nękania kupiectwa żydowskiego, ani okólnikiem p. Głąbińskiego, ani mowami prezydyalnymi o „jedynym włodarzu" państwa, nawet własnym zaślepieńcom partyjnym nie dają dostatecznej rekompensaty.

To też nietylko ze względu na potrzeby ludności żydowskiej, ale ze względów dobra ogólnego zwalczać nam należy rząd, który, idąc po pochyłościach zasad, państwo chyli ku przepaści.

W tym względzie tedy, żadnych lekcyi „opozycyjności" przyjmować od nikogo nie potrzebujemy, ileże w rzeczywistości między

nami, rzecznikami zapatrywań większości Koła, a „zaciętymi“ i „radykalnymi“, dystynkcya nie leży bynajmniej w opozycyi, ile — co najwyżej — w — tupecie. W grze słów: „przeciw — contra — nie — wręcz przeciwnie“ — ma się uwidocznić „prawdziwa“ opozycya, gdy nam tymczasem nie o wykrzykiwanie chodzi, lecz o — zadokumentowanie przepaści, dzielącej nas od systemu rządów antysemickich.

Rzecz to zarówno taktyki parlamentarnej, która strzelać każe naprawdę tylko w chwili krytycznej, jak logiki parlamentarnej, każącej odróżnić niebezpieczeństwa większe od mniejszych, a bicie na alarm, iżby „każdy wiedział i słyszał“, rezerwować na wtedy, kiedy napięcie struny na skalę fortissimo będzie zrozumiałe dla wszystkich, co uzasadnione kategorycznym imperatywem faktów.

Ten sam „kategoryczny imperatyw“ stosunków jednak nie pozwala na odrzucanie ryczałtem wszystkiego, co ma za sobą votum rządu. Na luksus traktowania wszystkiego z punktu widzenia: „primum principium — nega!“ — luksus pełnienia funkcyi „żelaznej obręczy“, która ściskać i zdusić pragnęłaby wszelki wniosek i projekt, o ile pochodzi od czynnika władzy rządowej, lub którejkolwiek strony przeciwnej, pozwolić sobie mogą tylko — niemający nic do stracenia. W Sejmie praktykę tę uprawiają tylko — komuniści, natomiast inne stronnictwa radykalne i opozycyjne głosowały za szeregiem przedłożeń, usprawiedliwiając swe postępowanie „koniecznościami państwowymi“.

Reprezentacya parlamentarna narodowo żydowska natomiast badać musi wszelką sprawę zarówno przez pryzmat konieczności państwowych, jak — z niemniejszą gorliwością i poczuciem odpowiedzialności — przez pryzmat rzeczowości i celowości w stosunku do Żydów. Czy dany problem w razie naszej aprobaty lub odmowy pociągnie za sobą dla społeczności żydowskiej konsekwencye dodatnie czy ujemne? Oczywiście, że nie moment przemijający może tu być miernikiem, lecz patrzeć trzeba na metę dalszą, aczkolwiek z drugiej strony nie wolno zamykać oczu i na zew chwili.

Dr. Leon Reich.

Podstawy rządu prawicowego zachwiane?

Warszawa 1. 10. (tel. wł.) Dziś odbyły się tu obrady zarządu stronnictwa ludowego „Piast“, w których wzięli udział wszyscy posłowie i senatorowie, ponadto prez. Witos i członkowie rządu, należące do P.S.L. W obradach które były ściśle poufne uczestniczył też poseł Bryl. Wedle obiegających pogłosek, obrady dotyczyły w pierwszym rzędzie coraz bardziej zawiłej wewnętrznie sytuacyi politycznej, przyczem nie obeszło się bez starcia na tle osobistem między członkami zarządu.

Obradował równocześnie w Warszawie zarząd Z.L.N.

W związku z temi naradami obiegła kuloary sejmowe pogłoska o decydującym przełomie, jaki miał nastąpić w łonie rządu a którego przejawem ma być w najbliższym czasie rekonstrukcya gabinetu.

—o—

I wśród prawicy — konflikty.

Warszawa. (tel. wł.) Jak się dowiadujemy wybuchł między min. spr. zagr. Seydą a wicedyr. depart. administracyjnego i poważnymi kołami nar. dem. ostry konflikt. Powodem konfliktu są podobno różnice w zapatrywaniach na udział polskiego kapitału i stosunek do zakładającej się na terenie W. m. Gdańska fabryki parowozów. Min. Seyda, wbrew zapatrywaniom sfer upatrujących wskutek zależności kolejnictwa polskiego od gdańskiej (na ffrancuskich i angielskich kapitałach opartej) fabryki na wypadek wojny niebezpieczeństwa jakoteż niekorzystny wpływ na przemysł kolejowy w Polsce, prze do tego rozwiązania.

—o—

Premier Witos wobec urzędników.

W myśl polecenia Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Urzędników Państwowych w dn. 23 i 24 września b. r. udała się w dn. 28. września b. r. delegacya w składzie 4 osób, do premiera p. Witosa. Z delegacyą p. premier Witos przeprowadził w głównych momentach następującą rozmowę:

Delegacya, powoławszy się na ogólny stan wyczerpania materyalnego urzędników państwowych i na skutki tego jak rozprzężenie sprawności urzędów państwowych obniżenie się poziomu etycznego i fachowego ogółu urzędników, zwróciła się z pytaniem co będzie dalej? Czy są jakiekolwiek plany rządu i nadzieję na pewną, choćby drobną poprawę. Premier odpowiedział krótko: **„Jutro będzie gorsze jak dzisiaj. Nic innego powiedzieć wam nie mogę, gdyż inne powiedzenie nie byłoby szczerem.** W tej chwili Państwo nie jest w stanie w najmniejszyć stopniu uwzględnić żądań urzędniczych, tembardziej, że p. minister skarbu od tego uzależnił możność prowadzenia swego resortu. W dalszym ciągu rozmowy na zapytanie, co urzędnicy mają robić, nie będąc w możności przysposobienia się do przetrwania zimy. Pan premier oodpowiedział:

„Róbcie co chcecie, ja wam nic więcej powiedzieć nie jestem w stanie. Jak się skarb poprawi, to wtedy będziemy mogli zastanowić się nad tem, by urzędnikom przyjść z pomocą“.

W związku ze zrobioną uwagą, że w szeregach urzędniczych panuje ogromne rozżalenie a często rozpacz, że poszczególne jednostki straciły wiarę w możność poprawy swego stanu na drodze wyczekiwania, pan premier oświadczył: **„Gdyby nawet doszło do zakłócenia normalnego biegu pracy, względnie prób bezrobocia, to zostaną takowe natychmiast zlikwidowane.** Rząd wie, kto o tem myśli i kto przygotowuje akcyę strejkową, i ci wszyscy musieliby przestać natychmiast spełniać obowiązki urzędników państwowych. W tym kierunku zapadła już wyraźna uchwała Rady ministrów“. Raz jeszcze podkreśliwszy, że n jest w stanie nic obiecać, delegacyę p żegnał.

*

W związku z tą enuncyacyą prezyden ministrów odbył się wczoraj we Lwow w sali T. N. S. W. burzliwy wiec prac wników pocztowych. Referenci wiecu p Kornicki i Mazgała scharakteryzowali pe fidne stanowisko prawicy wobec postul tów pracowników państwowych, przycze niejedną gorzką pigułkę przełknąć musi obecny na sali poseł N.-D. Mączyński, któ w przydługiem jak zwykle przemówieni próbował saiwować honor swej partyi.

Wiec, któremu przewodniczył p. Bar uchwalił rezolucye, w których zebrani d magają się realizacyi postulatów, uchwal nych przez pocztowców w Warszawie dn 21. września br., dalej wyrażają nadzieję iż rząd w uznaniu powagi położenia i n dzy pracowników nie dopuści do uchwal nego bezrobocia, w przeciwnym bowiem r zie lwowscy pocztowcy znajdą się w sol darnym szeregu z pracownikami stolic Wkońcu zebrani stwierdzają, że w lwowsk dyrekcyi pocztowej panują nad wyraz prz kre stosunki służbowe i personalne, że st nowiska kierowników urzędów obsadza s z rażącem pominięciem starszych służbą, d świadczeniem i kwalifikacyami, że wresz masowo zawiesza się pracowników z bl hych przyczyn w służbie. Stosunki te p wodują rozgoryczenie w szeregach pracow ników. Zebrani domagają się sanacyi op sanych warunków pracy.

*

Warszawa 1. 10. (tel. wł.) Akcy urzędników państwowych zatacza coraz szersze kręgi. Na jutro spodziewany js przyjazd delegatów urzędnikó z całego państwa, a to celem odbyc konferencyi co do dalszych kroków, jak mają podjąć zrzeszenia urzędnicze, gdyb rząd stał nadal na negatywnem stanowisk wobec przedłożonych postulatów.

—o—

Trocki o stosunku Rosyi do rewolucyi niemieckiej.

Moskwa (Pat.) Dzienniki zamieszczają wywiad, jakiego udzielił Trocki senatorowi amerykańskiemu Kingowi. W rozmowie tej wzięli też udział prof. Johnson i korespondent amer. agencyi telegr. Lewin.

Na zapytanie Kinga, czy możliwa jest interwencya S.S.S.R. w razie rewolucyi w Niemczech powiedział Trocki: Pragniemy przedewszystkiem pokoju. Nasi włościanie i robotnicy nie pozwoliliby rządowi na podejmowanie inicyatywy co do działań wojennych. Rozumie się, że w razie zwycięstwa niemieckich monarchistów i zawarcia przez nich paktu przyznającego im mandat na wojskową interwencyę w Rosyi, będziemy walczyć i wierzymy w zwycięstwo. W taką jednak perspektywę, zaznaczył Trocki, ja osobiście nie wierzę. W każdym razie do wewnętrznej wojny cywilnej w Niemczech wtrącać się nie będziemy, albowiem moglibyśmy się wmieszać do tych spraw tylko drogą wojny z Polską, a wojny nie chcemy. Nie ukrywamy przed nikim naszej sympatyi dla niemieckiej klasy robotniczej i do jej walki o wyzwolenie. Aby być bardziej ścisłym i szczerym, powiem, że gdy byśmy mogli zagwarantować zwycięstwo ni mieckiej rewolucyi bez ryzyka wywołani wojny, uczynilibyśmy w tym względzie wszystko co jest w naszej mocy. W końc zaznaczył Trocki, że tylko taka rewolucy wykaże swoją żywotność, która walczyć b dzie własnymi siłami.

—o—

Marzenia nacjonalizmu niemieckiego o odwecie.

Warszawa. Wiedeńska „Die Stund donosi z Berlina, że berliński korespond tego dziennika miał sposobność rozmawia z pewnym wybitnym politykiem, utrzymuj cym bliskie stosunki z brygadą Ehrhardt Informator berlińskiego korespondenta „D Stunde“ oświadczył m. in. że Hüttler z mierza zaprowadzić obowiązek powszechnej służby wojskowej Bawaryi, i że bojówki nacyonalis tyczne w Bawaryi dążą do sprowo kowania wojny z Francyą. Informa tor ów oświadczył następnie dosłownie: C ły świat już może w najbliższych dniach zdu miewać się będzie, widząc, że mimo repres Niemcy są doskonale uzbrojone i przygot wane do walki. Bawarskie bojówki są zn komicie uzbrojone i posiadają nietylko k rabiny, lecz również dostateczną ilość le kich i ciężkich dział.

Pozatem niemiecka wynalazczość da bawarskim formacyom bojowym straszli wą broń do ręki. M. in. Niemcy wynalez aparat, wysyłający na olbrzymią przestrz niezwykle silne fale elektryczne, dzięki kt rym można unieszkodliwiać zapalniki prz motorach, stapiać wszelkie metale, zmusza samoloty do lądowania i unieszkodliwia

tanki. Wreszcie Niemcy są w posiadaniu jeszcze jednego straszliwego wynalazku. — Mianowicie wynaleziono t. zw. „E gaz", który może być w skutkach okropny i niszczyć całe miasta. Przeciwko temu gazowi nie znaleziono dotąd żadnego sposobu unieszkodliwiania skutków działania tego gazu.

Fantastyczne swoje wywody informator berlińskiego korespondenta „Die Stunde" zakończył twierdzeniem, że wojna Niemiec z Francyą potrwałaby najwyżej 4 tygodnie i musiałaby się zakończyć klęską Francyi.

Rokowania w sprawie podjęcia pracy w Zagł. Ruhr.

Paryż (Pat.) Korespondent berliński „Petit Parisien" donosi, że sekretarz stanu Malzahn zaproponował wczoraj ambasadorowi francuskiemu podjęcie rokowań z rządem francuskim w sprawie podjęcia pracy w Zagł. Ruhr.

Berlin (Pat.) Jak donosi „Lokalanzeiger" z Zagł. Ruhr w piątek, sobotę i niedzielę odbywały się pod przewodnictwem kierowników międzysojuszniczych zarządów kolejowych narady w sprawie podjęcia ruchu na terenie okupacyi. Ze strony francuskiej stawiano następujące wnioski: 1) Urzędnicy będą zaprzysiężeni zarządowi międzysojuszniczemu, 2) Do służby mogą być przyjęci tylko tacy urzędnicy, którzy urodzili się w okręgu swej działalności. 3) Urzędnicy wydaleni nie mogą być przyjęci do służby. 4) Urzędnicy pracować będą wyłącznie pod kierunkiem aljantów.

Katastrofy okrętowe.

Jeden okręt Cunard Line i jeden White Star Line padły ofiarą.

Londyn. (Pat). Podczas wczorajszej mgły zdarzyły się liczne wypadki okrętowe, przyczem szczególnie ucierpiały okręty francuskie. Niemiecki parowiec Gurfield utknął na mieliźnie, z której uwolnił się własnymi siłami, później jednak najechał na rafę, tak, że musiano go odciągnąć do Tralmouth. Okręt angielski „Florenze" zderzył się z innym okrętem angielskim i zatonął. Jak przypuszczają utonęło 3 ludzi z załogi. Na południu Irlandyi okręt „Scythia" linii Cunard Line i „Cedrick" linii White Star Line będące w drodze do Nowego Jorku musiały zawrócić do Liwerpoolu dla naprawy szkód.

Przebieg procesu w sprawie błp. rabina Szapiry.

Warszawa. Rozprawa rozpoczęła się w piątek o godz. 10 przedpoł. przy szczelnie wypełnionej sali. Ulice dookoła budynku sądowego były wypełnione wielutysięcznym tłumem osób, które cierpliwie czekały na tu i ówdzie przedostające się informacye o przebiegu procesu.

Na ławie dziennikarzy zasiadło 20 dziennikarzy, reprezentujących zarówno Warszawę, jak i prasę prowincyonalną. Z polskiej prasy warszawskiej są obecni sprawozdawcy pism endeckich „Dwugroszówki" i „Kuryera Warszawskiego".

Rozprawę otwiera odczytanie aktu oskarzenia. Ze znanej treści aktu oskarzenia warto zacytować datę inkryminowanego rab. Szapiro czynu. Miał on mianowicie popełnić zbrodnię szpiegostwa i zdrady stanu, sygnalizując bolszewikom dnia 18. sierpnia między 5 a 6 popoł. dyslokacyę wojsk polskich.

Brak dwu świadków odwodowych.

Z wezwanych do rozprawy 15 świadków (z tego trzej Żydzi) dwaj przez obrońcę posła Hartglasa powołani świadkowie się nie jawili, ponieważ nie otrzymali wezwania na rozprawę.

„Sefer hasgiloth".

Przewodniczący odczytuje wniosek obrony, by do aktów włączono księgę „Sefer Hasgiloth" znalezioną wśród książek rabina z zagiętą kartką w miejscu, gdzie jest mowa o modlitwach, jakie odmówić trzeba w chwili wkroczenia wroga. Zdaniem obrońcy może treść książki rzucić światło na sprawę.

Przesłuchanie świadków

rozpoczęło się od zeznań 50-letniego ślusarza Maruszewskiego, który na wstępie podaje, że mu się obecnie źle powodzi, ponieważ Żydzi od czasu wyroku na rab. Szapirę nie dają mu zamówień. Świadek, który mieszka naprzeciw domu błp. rab. Szapiry schronił się krytycznego dnia do piwnicy, gdzie prócz jego żony było jeszcze kilku sąsiadów. Z okienka piwnicy widział że rabin S. wyszedł na balkon a potem trzykrotnie wymachiwał dwoma palcami prawej ręki w kierunku Nowego Rynku, gdzie znajdowali się bolszewicy. Także żona rabina stała na balkonie, dając znaki ręką. Wkrótce po tych sygnałach nadeszły oddziały bolszewickie, z których jeden wkroczył na podwórze domu świadka, drugi do domu rabina.

Świadek zauważył, że w czasie zbliżania się bolszewików do podwórza, rysowało się na twarzy rabina zadowolenie. Nagle dał się słyszeć strzał a rabin cofnął się do swego mieszkania.

Świadek podaje dalej, że gdy nadeszła czerwona armia, opuścił piwnicę, ponieważ jako robotnik nie obawiał się tych, którzy mają przynieść zbawienie klasie robotniczej. W piwnicy wszyscy dziwili się że rabin jako „burżuj" pomaga bolszewikom. Szwaczka Józefa Warmińska zeznaje w dalszym ciągu świadek, która stała obok okna zawołała pierwsza do innych osób, ukrywających się w piwnicy: „chodźcie do okna", by im pokazać zachowanie rabina, ale Żydzi znajdujący się w piwnicy sąsiadów-katolików usiłowali odciągnąć od okna, wołając: „pan rabin — to waryat, on nie wie co robi".

Obrońca pos. Hartglas: Mówił pan, że żona rabina także dawała znaki. A jakie to były te znaki?

Świadek: Pokazywała litery (!).

Obr.: Czy umie pan czytać i pisać.

Św.: Słabo.

Obr.: Jakżeż pan wie, że to były litery?

Św.: Powiedziano mi (!).

Z kolei zeznaje żona świadka Maruszewska, że oczekiwała bolszewików „z tęsknotą" i dlatego nie siedziała w piwnicy, lecz przechadzała się po podwórzu i przed bramą. Swą tęsknotę za bolszewikami wyjaśnia tem, że oczekiwała, iż razem z bolszewikami wróci też jej jedyny syn, który jako żołnierz zaginął w r. 1914.

Rabina Szapirę widziała kręcącego się po balkonie z miną zadowolenia. Rękoma dawał znaki, jakby wołał bolszewików i jakby chciał zniszczyć Polskę (!). Ponadto widziała jak dwukrotnie pochylił się ku platformie balkonu. Nagle dał się słyszeć strzał skierowany ku balkonowi od strony Nowego Rynku, gdzie byli bolszewicy.

W dalszych zeznaniach popada Maruszewska w rażące sprzeczności z zeznaniami męża. I tak stwierdza, że nieprawdą jest, jakoby stała przy oknie ponadto nie widziała jakoby żona rabina dawała znaki. Zeznaje dalej, że patrol bolszewicka weszła na podwórze jej domu jeszcze zanim weszła z mężem do piwnicy, tj. zanim rabin dawał sygnały.

Na pytanie obrońcy wyjaśnia, że strzał w stronę balkonu rabina został oddany bezpośrednio po sygnalizowaniu rabina (!).

Wobec tych sprzeczności nastąpiła konfrontacya obu małżonków, w czasie której o-

---

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza.

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

„Bo gdzież jest naród wielki któryby posiadał postanowienia prawne (tak) sprawiedliwe jak ta Torah, którą ja Wam dziś przedkładam." (VM. 4, 8).

Prawodawca, który te słowa wypowiedział, snać dobrze znać musiał ustawodawstwa ówczesnych wielkich narodów, które apostrofuje i z któremi własne dzieło prawodawcze w jeden szereg stawia, by na tem tle jego wyższość jako prawa sprawiedliwego — tego essecyonalnego miernika wartości wszelkiego prawa wypuklić i zaakcentować. Jakież to mogły być narody wielkie, które wchodziły w horyzont Mojżesza, kiedy narodowi swemu u progu ziemi obiecanej nowe prawa stanowił? Na pytanie to przed 50 laty jeszcze badacz dziejów z zakłopotaniem by odpowiedział: chyba tylko Egipcyanie, wśród których wyrósł — tradycya biblijna owego czasu ich też jedynie wymienia — ale o których prawodawstwie bardzo mgliste tylko mamy wyobrażenie.*)

Inaczej dzisiaj, dziś naprawdę jakoby zmartwychwstały owe wielkie narody przedniej Azyi, które naprzemian wchodziły w polityczny i duchowy horyzont Palestyny w różnych wiekach a temsamem też Izraela — i na jego kulturze niemniej jak na jego politycznych przejściach najsilniejsze wycisnęły piętno. Obok Egiptu — tego najbliższego, politycznie zawsze groźnego, kulturalnie jednak słabo tylko na zewnątrz promieniującego wielkomocarstwa — istniały trzy inne wielkie państwa i narody, które w swej naturalnej tendencyi politycznego rozrostu siląc się o władztwo nad Syryą i Palestyną warunkowały od najdawniejszych czasów zarówno losy polityczne jak i ewolucyę duchową tych krajów i ludów je zamieszkujących. Dzięki wykopaliskom XIX i dwudziestego wieku odsłania się nam dzisiaj jasno oblicze historyczne tych państw i narodów, którym też wiedza dziś, opierając się na dokumentach przez nie nam przykazanych, miano wielkich narodów w tem lub owem znaczeniu przyznaje. Są nimi: Babel, Aszur (Assyrya) i Chatti (Chettyci).

A jeżeli Mojżesz, ogłaszając ludowi swemu prawa, palcem wskazuje na współczesne mu narody wielkie, to nie mógł mieć na myśli (obok Egiptu) innych narodów jak właśnie te, z których pierwszy, Babel, w tym czasie jeszcze kulturalnie i duchowo pierwszorzędną odgrywało rolę w całej przedniej Azyi od Tygru i Eufratu aż po morze Śródziemne i od zatoki Perskiej aż po góry Armeńskie w Małej Azyi*).

Dwa drugie zaś, przyćmiewając politycznie, Babilonię, długą i krwawą prowadzą walkę o imperyum nad Syryą i Palestyną — obok Egiptu, trzeciego rywala, którego marną rolę polityczną w Palestynie właśnie w okresie mojżeszowym tak jaskrawo oświetla korrespondencya z Tell-Anradua.

Do cudów wiedzy, którymi szczycić

*) Ten stan rzeczy nie zmienił się po dziś dzień, najnowszy podręcznik kultury egipskiej p. t. M. Wiedemann, Das Alte Aegypten (1920) rozpoczyna rozdział o prawie słowami: „Ueber das altaegyptische Rechtswesen ist wenig Sicheres bekannt". Demotyczne dokumenty praktyki prawnej pochodzą już z najmłodszej epoki.

*) Świadczy o tem choćby ten fakt już, że pismem klinowem posługiwali się, częścią obok własnego rodzinnego pisma, poza Assyryą i Babilonią, prawie wszystkie narody na terenie przednio-azyatyckim, a więc: Elamici na wschodzie, Chettyci i Urartu na północy, plemiona Syryi i Palestyny a nawet Egipt w dyplomatycznyych stosunkach z innemi państwami i wewnętrznych z wasalami i namiestnikami Palestyny, jak powszechnie wiadomo z t. zw. Archiwum z Tell-Anradua z XIV i XIV. w. przed Chr.

boje wikłają się w zeznaniach, obstając w końcu przy tem co już zeznali.

Trzeci świadek stolarz Warmiński, typowy „działacz“ ósemkowy zaznacza, że widział bardzo mało ponieważ był zajęty uspakajaniem zdenerwowanej rodziny. Na uwagę szwaczki Bramińskiej, która przez cały czas stała przy okienku, przybliżył się do okna i widział, że rabin szeroko wymachiwał rękoma potem podnosił ręce wysoko do góry. **Rabin miał minę przestraszonego człowieka** (!) i pochylał się w stronę Nowego Rynku. Patrol bolszewicka wkroczyła na podwórze domu, gdzie się ukrywał świadek wedle wskazówek sygnałowych rabina (!).

Przewodniczący: W czasie sądu polowego zeznał pan, że zauważył pan na twarzy rabina radość, a teraz mówi pan o przestrachu.

Świadek plącząc się odpowiada kilkoma monosylabami.

Obrońca: A czy poza tym wypadkiem widywał pan kiedy rabina na balkonie?

Świadek: Tak, bardzo często.

Obr.: A co tam robił? Czy modlił się?

Św.: Ja nie widziałem go modlącego się, ale sąsiedzi mówili mi, że widzieli jak rabin od czasu do czasu modlił się na balkonie.

Obr.: Sąsiedzi-katolicy, czy sąsiedzi-Żydzi.

Św.: Katolicy.

Czwarty świadek Gorczyńska, dozorczyni zeznaje, że widziała, jak rabin kiwnął ręką, ale w czasie, gdy bolszewicy byli już na ulicy. Gdy rabin skinął ręką ku Nowemu Rynkowi, wojska polskiego już nie było „ponieważ przedtem uciekło“.

Przewodniczący: W zeznaniach pani są sprzeczności: W sądzie polowym zeznała pani, że rabin „mówił rękami“, w śledztwie zeznała pani, że rozmaitymi ruchami ręki wskazywał bolszewikom gdzie stoją wojska polskie, a teraz mówi pani, że tylko kiwnął ręką, w śledztwie zeznała pani dalej, że rabin kiwał w stronę ulicy Pińskiej gdzie stały wojska polskie, a teraz zeznaje pani, że wojsko polskie uciekło? (Przewodniczący odczytuje odnośne miejsca w protokole).

W tem miejscu obrońca Hartglas zapytuje świadka: A czy rozumie pani słowa „gestykulacya rabina nie była oderwana od sytuacyi bojowej“ (cytat z protokołu zeznań świadka w sądzie polowym).

Świadek: Nic nie rozumiem!

W końcu zeznaje świadek, że gdy wołała sąsiadów do okienka piwnicy małżonków Maruszkiewiczów w piwnicy nie było (!).

(Ciąg dalszy w najbliższym numerze).

Krwawe zaburzenia w Düsseldorfie

Przeciw separatystom.

Düsseldorf. (Pat). W czasie zebrania separatystów nadreńskich, na którem przemawiał Mathias, grupy policyantów — znajdujące się w pobliżu pojawiły się z nienacka i zaczęły bez powodu ostrzeliwać zebranych. Przewieziono wielu rannych do francuskich ambulansów wojskowych. Również koszary niemieckiej policyi bezpieczeństwa są przepełnione rannymi zebranymi, przez policyę, która odmawia ich wydania.

Pomimo wezwania Francuzów wielu policyantów strzelało w dalszym ciągu. Również grupy komunistów zaczęły ostrzeliwać manifestujących separatystów. Oddziały francuskie zajęły koszary policyi bezpieczeństwa, policyantów zaś odprowadzono do komendy placy. W kołach separatystów zapewniano, iż były one uprzedzone o przygotowaniu zasadzki.

Düsseldorf. (Pat). Potwierdza się wiadomość, iż około 30 członków policyi zielonej przybyłych bezpośrednio z koszar zaczęło strzelać w kierunku zebranych separatystów bez jakiejkolwiek prowokacyi ze strony tych ostatnich. Gdy kilku członków gwardyi nadreńskiej odpowiedziało strzałami, interweniowało 200 innych członków policyi zielonej i niebieskiej, którzy zaczęli ostrzeliwać zebranych z rewolwerów i karabinów maszynowych, oraz bić szablami uciekających w kierunku dworca. Oddziały francuskie przywróciły porządek. W mieście panuje spokój.

Düsseldorf. (Pat). Wedle doniesień ze źródeł niemieckich podczas wczorajszych zajść w Düsseldorfie **zabitych zostało 12-tu separatystów i 4-ech policyantów** Nadto znaczna liczba osób odniosła ciężkie rany.

Düsseldorf. (Pat.) W wyniku wczorajszych zajść 60 osób zostało ciężko rannych a kilkanaście zabitych w tej liczbie trzech członków policyi bezpieczeństwa oraz niektórych wyższych funkcyonaryuszy, wmieszanych w te zajścia. Ruc hnocny został wstrzymany. Patrole wojskowe utrzymują w mieście porządek.

Wiedeń (Pat.) Do „N. Fr. Presse“ donoszą z Berlina: że wskutek doniesień o zajściach w Düsseldorfie i wskutek głosek o zajściach w innych miejscowościach Niemiec, nastąpiła dziś dalsza zwyżka wiz. O godz. 13 notowano dolara 270

Berlin (Pat.) Z Düsseldorfu donoszą że pomiędzy kołami bawarskimi liczą z możliwością oderwania się Bawaryi Rzeszy i już od tygodnia niektóre firmy wycofują swe depozyty z banków berlińskich.

JAKIE CZYNSZE USTANAWIA URZĄD ROZJEMCZY NA PAŹDZIERNIK.

Lwów, 1. października.

Urząd rozjemczy dla spraw najmu mieszkań i sklepów wedle następujących stawek: za mieszkania do 50 Koron czynszu przedwojennego stosuje się mnożnik 12 wraz z podatkami kosztami administracyi i opłata za wodę, do 150 Koron mnożnik 1352, ponad 150 Koron mnożnik 1502. Czynsz za sklepy wynosić będzie przy mnożnik za czynszem przed wojennym do Koron miesięcznie 1804 razy, ponad 50 do 150 Koron 1954 razy zaś ponad 1 Koron miesięcznie 2104 razy. Należy dać przy tej sposobności, że Sąd okręgowy w Warszawie przyznał niedawno w zamian za podstawowe komorne wzgl. komorne sądnicze wyższą kwotę, uwzględniając, od chwili wydania ustawy o ochronie lokatorów wartość marki polskiej znacznie spadła i chcąc wyrównać szkodę dla właścicieli stąd powstałą, zdaniem Sądu należy zasądzone komorne odpowiednio do dewaluacyi podwyższyć. Orzeczenie to jest obecnie stadyum postępowania przed drugą instancyą.

Gospodarka cukrowa Magistratu lwowskiego.

Lwów. (Pat). Dowiadujemy się, że urząd wojewódzki lwowski badał tę gospodarkę i wydał zarządzenie, by manipulacya z cukrem przydzielanym temu Zakładowi przez Nadzwyczajnego Komisarza dla zwalczania drożyzny nie dawała powodu do podejrzeń, że dostaje się on w ręce niepowołane. Nadto zalecił urząd wojewódzki, żeby zakład nie sprzedawał cukru nabytego w wolnym handlu kuponowym gdyż celem Zakładu miejskiego aprowizacyjnego jest ułatwiać konsumentom nabywanie artykułów żywnościowych za przystępną cenę bez zysków, a nie zwiększać liczbę pośredników między producentem a konsumentem.

się może archelogiczna praca rydla i łopaty ostatniego 50-lecia, należy i ten zdumiewający fakt, że dziś znany w oryginalnych zabytkach — klinami babilońskimi a w języku rodzimym zapisanych kodeksy prawa tych trzech wielkich narodów, na setki lat przed rzymskim prawem XII tablic i mglistymi pragmentami ustawodawstwa Solona. A więc na prawdę możemy dziś pod krytyczną brać lupę owo słynne proemium piątej księgi Mojżesza (IV 1—8), w którem ten co jako człowiek najskromniejszy był z ludzi ale jako twórca nowego narodowego prawa duchem boskim owiany się mienił, z całą świadomości ądumy o swem dziele powiada: „Bo to Wasza mądrość i wasz rozsądek w oczach narodów, które słysząc o tych wszystkich ustawach zawołają: zaiste, naród mądry to i rozsądny, naród ten wielki“ (V M. 4, 6)? Tak jest w istocie, wiedza historyczna może dziś przepuścić promienie prawa mojżeszowego przez pryzmat badań porównawczych z prawodastwem współczesnym mu innych wielkich narodów sąsiednich a w świetle tych badań okaże się czy te przytoczone słowa to tylko — słowa błyskotliwe, etuzyastyczny wyraz samowiedzy twórczej czy też pieczęć pod nie kłaść może świadectwo wolnej od wszelkiego zabarwienia i przesady — prawdy.

—o—

Konferencya krajowa organizacyi syon.

Egzekutywa Organizacyi Syońskiej we Lwowie komunikuje:

Przypomina się wszystkim komitetom lokalnym i mężom zaufania, że doroczna Konferencya Krajowa odbędzie się we Lwowie w dniach 28 i 29 października br., oraz że prawo wyborcze na Konferencyę Krajową przysługuje tylko tym szeklomcom, którzy za rok 5683 uiścili także podatek partyjny. Za wpłacony uznaje się tylko ten podatek, który został na czas Egzekutvwie przesłany.

Wysokość podatku partyjnego wynosi obecnie minimalnie 10.000 Mpk. Wszystkich szeklowców, od których Egzekutywa podatku partyjnego dotychczas nie otrzymała wzywa się, aby celem korzystania z prawa wyborczego zaraz uiścili dodatkowo od 10.000 mkp. wzwyż na podatek partyjny a to do 14 października br. Komitety lokalne zaś wzywa się, aby te dodatkowo wpłacone kwoty natychmiast, najpóźniej dnia 15. X br. przesłali Egzekutywie. Równocześnie należy nadesłać wszystkie blok ioraz szczegółowe wykazy wszystkich płatników podatku partyjnego z r. 5683 z zaznaczeniem kwot przez każdego zapłaconych.

Szczegóły uchwalonej przez Radę Partyjną w dniu 30 IX. br ordynacyi wyborczej na Konferencyę Krajową, oraz podział okręgów wyborczych wkrótce ogłosimy w pismach a nadto roześlemy tekst ordynacyi do wszystkich miejscowości. Tu zaznacza się tylko, że:

a) okręgi będą najmniej 5-cio mandatowe, a wybory prowincyonalne,

b)ilość delegatów oznaczono w stosunku jednego delegata na 100 wyborców (płatników podatku partyjnego).

c) bierne prawo wyborcze zależnem jest także od spełnienia przez kandydata obowiązku wobec Keren Hajesod.

Nadchodząca konferencya Krajowa będzie miała bardzo ważne zadania. Wzywa wszystkich towarzyszy, aby należycie przygotowali się do Konferencyi i starali się o odpowiednie zastępstwo.

—o—

Posiedzenie Syonistyczne Rady Partyjnej we Lwowie

Lwów dnia 1. październi

W niedzielę, 30 września br. odbyło się we Lwowie plenarne posiedzenie Rady Partyjnej Stronnictwa syonistycznego Wsch. Galicyi. Po wyborze prezydyum złożonego z senatora dra Rottenstreicha (przew.), dra Natana Melzera (wice-prez. i dra Zygmunta Horowitza (sekr.), tudzież po krótkiej dyskusyi w sprawie porządku dziennego przystąpiono do merytorycznych obrad, których przedmiotem były główne sprawy organizacyjne. W szczególności:

I) Uchwalono ordynacyę wyborczą do wyborów na Konferencyę Krajową, mają

Carla Nelsen, Rita Cermont, Emy Sturm, Julia Serda, Kaizer Titz, Charly Kaizer, Magnus Stifter, Hugo Deblin i inni odtwarzają główne role z filmu

Karolina król. Anglji!

Wkrótce ukaże się 8771 w Kinie „LEW".

się odyć 28 i 29 października we Lwowie, oraz wybrano Główną Komisyę Wyborczą z 5-ciu członków, tudzież Komisyę Legitymacyjną z 9-ciu członków dla weryfikacyi mandatów.

II) W sprawie Keren Hajesod powzięto uchwałę, iż wzywa się egzekutywę, aby w każdej miejscowości ustanowiła specyalnych referentów dla K. H. i zwolniła ich od innych prac organizacyjnych, by zainicyowała porozumienie między instytucyami syonistycznemi co do porządku i okresu akcyi przez nie wdrażanych, aby sobie nawzajem nie przeszkadzały, wreszcie by egzekutywa wraz z Centralą K. H. poczyniła stosowne kroki dla zapewnienia odpowiedniego sukcesu pracy na rzecz K. H. w okresie zimowym.

III) Przyjęto do wiadomości referat o stanie organizacyi syonistycznej w kraju i po dłuższej ożywionej dyskusyi uchwalono wnioski zmierzające do wzmocnienia organizacyi i zabezpieczenia jej budżetu. Ponadto uchwalono polecić Egzekutywie, by rozważyła możliwość zwołania ogólno-żydowskiej konferencyi krajowej, dla spraw odbudowy Palestyny, dalej, aby przygotowała wnioski w sprawie utworzenia Żydowskiej Rady narodowej, wkońcu by Egzekutywa podjęła inicyatywę w kierunku zreaktywowania Żyd. Komitetów Ratunkowych dla spraw gospodarczych i społecznych tut. Żydostwa.

W dyskusyi poruszono także sprawę połączenia wszystkich frakcyi syonistycznych w kraju dla wspólnego działania przy wykonaniu uchwał Kongresu dotyczących pracy palestyńskiej i zwołania posiedzenia komisyi międzyfrakcyjnej wyłonionej na Konferencyi przedkongresowej w lipsu br.

IV. W sprawach politycznych uchwalono następującą rezolucyę: Rada Partyjna wzywa posłów syonistycznych aby w myśl dotychczasowej linii politycznej z całą energią i ofiarnością kontynuowali walkę o prawa i interesy ludności żydowskiej.

Z sali koncertowej.

Helena Zboińska-Ruszkowska.

Pani Helena Zboińska—Ruszkowska doskonała śpiewaczka operowa jest także wybornią interpretatorką pieśni, co jak wiadomo nie zawsze idzie w parze. Pani Ruszkowska należy do rzędu tych śpiewaczek, które ukochały i zgłębiły swą sztukę, którym nie wystarczy jedynie poprawne odśpiewanie tego lub owego utworu, lecz które zupełnie wnikają w treść tekstu i muzyki i dopiero po całkowitem zżyciu się z nastrojem i charakterem pieśni odtwarzają ją w sposób doskonały. Z pomocą przychodzi pni Ruszkowskiej jej wielka sztuka śpiewania i frazowania, piękny metaliczny głos, nadzwyczaj wyrazista dykcya i wysoka kultura artystyczna. Pieśni starych włoskich mistrzów wykonała artystka z rzadko spotykanem poczuciem stylu danej epoki i dużym smakiem. To samo da się powiedzieć także o utworach polskich kompozytorów, z których najlepiej podobały się Mieczysława Sołtysa „Maggiolata", Niewiadomskiego „Markiza" i bardzo piękna pieśń J. Hermana „Baj". Debuscyego i rosyjskich kompozytorów pieśni wykonała pni Ruszkowska również bardzo pięknie a swą wielką sprawność techniczną, okazała w zaśpiewanym na „bis" walcu Straussa.

Akompaniował p. Artur Müller.

Alfred Plohn.

Ze sportu.

Zawody we Wiedniu.

Wiedeń. (Pait.) Wyniki zawodów piłk inożnej Anateure contra Słowań 3:0. Sportklub 0:0. Hakoach contra Admira 1:1. Simmering Herta 1:0, Rapid W.A.C. 7:1.

Strajk pracowników Powsz. Banku Związk. trwa dalej.

Lwów, 1. października.

Ze Związku Pracowników Bankowych otrzymujemy następujące informacye:

Wbrew oczekiwaniu szybkiego zlikwidowania strejku urzędników w Powszechnym Banku Związkowym, niestety skutkiem nieustępliwości Dyrekcyi pracownicy tejże instytucyi trwają nadal w walce o swe prawa. Dyrekcya chcąc widocznie wysondować opinię i zmierzyć siłę solidarnego frontu pracowników zainicyowała konferencyę, na której przedstawiciele Związku mieli znowu sposobność przekonać się, jak dalece Dyrekcya lekceważąco odnosi się do postulatów urzędniczych. Mimo lojalności ze strony Związku, który do pewnego stopnia zredukował pierwotne żądania, Dyrekcya nie okazała skłonności w kierunku uwzględnienia choćby jednego postulatu.

Zdaje się, że Dyrekcyi przecież zależy na przeprowadzeniu próby sił, co najlepiej charakteryzuje jej troskę o dobrobyt instytucyi i jej „prawdziwe" oblicze zainteresowania się losem własnych pracowników. Nie wiemy, czy panowie dyrektorowie z podobną lekkomyślnością traktują swoje sprawy żywotne.

Na żywym organiźmie egzystencyi pracowników chce się przeprowadzić wiwisekcyę, któraby miała wykazać, że siła kapitału kpi sobie z uczciwej pracy ludzkiej. Có na to opinia publiczna?

Pracownicy wspomnianej instytucyi zdają sobie dokładnie sprawę z wytworzonej sytuacyi a przedewszystkiem, że stoi za nimi sprawiedliwość opinii publicznej, czują się wzmocnieni w dalszej walce w tem przekonaniu, że ich słuszne żądania zostaną w najbliższej przyszłości przeprowadzone.

Komunikat.

Lwów dnia 1. października.

Urzędnicy państwowi nieprzyjęci dotychczas do służby, zechcą we własnym żywotnym interesie osobiście zgłosić się w Biurze poselskim we Lwowie Gmach Skarbka. Urzędnicy zamieszkali w miastach prowincyonalnych wyślą po jednym upełnomocnionym delegacie. Delegaci winni się jawić we czwartek lub piątek przedpołudniem.

Kierownictwo Biura poselskiego Związku wsch. małop. posłów i senatorów.

—ooo—

W sprawie wiz do Czechosłowacyi

Lwów, 1. października.

Konsulat czeskosłowacki we Lwowie informuje, że w myśl rozporządzenia czeskosłowackich władz centralnych w Pradze **będzie odtąd wiza paszportowa na wyjazd do Czechosłowacyi udzielana interesentom wprost i bezpośrednio** w konsulatach Rzeczypospolitej Czeskosłowackiej w Warszawie, **Lwowie**, Krakowie, Poznaniu, Cieszynie i Gdańsku, tak, iż nie **zachodzi potrzeba zwracania się do ministerstwa w Pradze**, o czem niedawno donosiła prasa krajowa.

Tytoń znika przed podwyżką.

Lwów 1. października.

(i) Wobec zapowiedzi dalszej zwyżki cen wyrobów tytoniowych, niektórzy trafikanci jak zwykle dotychczas to czynili pochowali tytoń i papierosy, nie chcąc sprzedać ich konsumentom. Wobec tego organa policyjne przeprowadziły wczoraj rewizyę po trafikach tutejszych i stwierdzili żet owar zamagazynowali Biliński, właściciel hurtownego sklepu tytoniowego przy ul. Legionów i Weinstock wł. tra..fiki przy ul. Chorążczyzny 14. Podobny proceder uprawiał również wł. trafiki przy ul. Akademickiej 17, który wedle protokołu polic. miał nawet „specyalny tajny magazyn" ukrytego tytoniu.

—o—

Z SALI SĄDOWEJ.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

Lwów, 1. października.

Dzisiejszą rozprawę wypełniło dalsze przesłuchanie świadków. Z kolei zeznawał m. i. w charakterze świadka komendant policyi Lwów—miasto, insp. Bronisław **Łukomski**. Świadek kategorycznie zaprzeczył, jakoby zeznania przesłuchanych na policyi były wymuszane biciem, w szczególności odpiera zarzut, jakoby sam uderzeniem pięścią w twarz wydobył od któregoś z oskarżonych przyznanie do zbrodni. Oskarżeni spontanicznie składali zeznania, na których się opiera akt oskarżenia. Na pytanie prokuratora, czy kiedykolwiek doszły świadka jako komendanta policyi jakiekolwiek doniesienia, że na policyi traktują aresztowanych po barbarzyńsku i że torturami wymuszają zeznania, świadek oświadczył, że tylko w jednym wypadku jeden z adwokatów ukraińskich zwrócił się do świadka z tem, że jego klienta na policyi strasznie pobito. Oględziny rzekomego pobitego klienta zadały kłam powyższemu twierdzeniu. Świadek w dalszym ciągu zaprzeczył jakoby stosunki w celach aresztów policyjnych były niehygieniczne. Wykluczonem jest by w małej celce o 6 m. długości, 4 m. szerokości przez 29 dni przebywało 105 aresztantów. Niesprawiedliwość w zachowaniu podwładnych w czasie przesłuchiwania sabotażystów wyklucza już choćby z tego powodu, że odbywały się one pod bezpośrednim dozorem komendantów **Hoszowskiego i Wiczyńskiego**. Zbiegły z więzienia b. sekretarz śp. Twerdochliba Dzikowski samorzutnie się przyznał do współdziałania w zbrodni. Zdaniem świadka przyznanie się jego znajduje w psychologii owczesnej chwili swoją motywacyę. Świadek jako kryminalista rozumie, że w pierwszej chwili po dokonaniu zbrodni na swoim przyjacielu Dzikowski uczuł wyrzuty sumienia i dlatego dobrowolnie się przyznał. Wkońcu świadek zaprzecza twierdzeniu osk. Ukraińskiego, jakoby go podczas przesłuchiwania źle traktował, w szczególności, by go obrażał lub nawet czynnie znieważył.

Zeznania świadka kom. policyi Kajdana i podkom. Olenkiewicza nie przyniosły nic ciekawego.

Na tem odroczono rozprawę do wtorku godz. 9. rano.

NADESŁANE.

Dla naszych dzieci!!!

Już wyszedł pierwszy zeszyt miesięcznika dla dzieci

„HASZACHAR“

Cena numeru 8 tys. mk., abonament kwartalny 24 tys., półroczny 48 tys.

Adres redakcyi i administracyi: Koło Kobiet Żydowskich, pl. Strzelecki 4. Do nabycia tamże i we wszystkich księgarniach żydowskich. 8794

Spróbuicie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103

FELS TEA Co

WARSZAWA. 8658

LINA ROSENBUSCHÓWNA

NAUCZYCIELKA FORTEPIANU powraca po kilkuletnich studyach we Wiedniu do Lwowa, gdzie rozpocznie lekcye 15. października. — Zgłoszenia przyjmuje się w mieszkaniu przy ul KRASICKICH L. 20. III. piętro, w czasie od 11—1 rano i od 8—6 popołudniu. 8721

PŁASZCZE dla Pań

w najnowszych fasonach sprzedaje najtaniej 8723

Fa MÜNZER i FRISCH

Lwów, ul. KILIŃSKIEGO l. 1

naprzeciw Kawiarni wied.

Ceny fabryczne. Bez konkurencyi.

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne

(dawniej Dra Silbersteina) 878

przy ul. **Sykstuskiej 34, I. p.**

wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

Biuro Keren Kajemeth L'Jisrael, Lwów Bernsteina 9,

poszukuje sekretarza

Wymagana jest znajomość języka żydowskiego i hebrajskiego w słowie i piśmie.

Oferty należy nadsyłać tylko pisemnie pod adresem: Dr. Maurycy Lauterstein, ul. Szopena 7. Odrzucone oferty pozostaną bez odpowiedzi. 8797

W lokalu naszym przy ul. **Kościuszki 14** przemawiać będą na temat

»Przed Konferencją krajową«

Dr. A. Rothfeld, we środę, 3. października o godz. 8 wieczorem.

poseł M. Frostig, w piątek, 5. października o g. 8, wieczorem

Dr. N. Brustiger, we środę, 10. października o godz. 8 wieczorem

Bratnie związki, stowarzyszenia i działaczy syonist. do jak najliczniejszego przybycia tą drogą zaprasza

8778 „EMUNAH“.

Szkoła muzyczna im. ppłk. J. Zawadzkiego

ul. Miłkowskiego 11. (róg Kochanowskiego)

pod kierownictwem **prof. J. Zwierzchowskiego** przyjmuje wpisy od 11—1 i 3—7. Przedmioty: ŚPIEW SOLOWY, FORTEPIAN, SKRZYPCE, MUZYKA ZBIOROWA, TEORYA, SOLFEŻ, HARMONIA, HISTORYA MUZYKI I GIMNASTYKA RYTMICZNA. Kurs wyższy i koncertowy fortepianu prowadzi PROF. N. KWIECIŃSKA. Przedmioty teoretyczne PROF. Fr. NEUHAUSER i DR. A. MITSCHA. Śpiew solowy: p. p. **H. Olesko i I. Rużycka. Uczniowie niezamożni mogą otrzymać zniżkę czesnego.** Przy Szkole istnieje wypożyczalnia nut. Czesne gimnastyki rytmicznej wynosi **1 złote miesięcznie** 8635

DZIŚ WE WTOREK 2. PAŹDZIERNIKA DLA UNIKNIĘCIA ŚCISKU przedstawienia **„Złoty chłopak“**

punktualnie o godz. 3-ciej do 6½ popołudniu.

Niech każdy spieszy do kineteatru »APOLLO«.

»CEIREJ JEHUDA«

Pasaż Hausmana 5,

zaprasza wszystkich członków stow. na

Walne zgromadzenie

które odbędzie się w sobotę 13-go paźdz. b. r. o godzinie 6-tej wieczorem.

Uprasza się o wyrównanie zaległych datków mies., gdyż wstęp na salę możliwy będzie tylko dla członków nie zalegających datkami

ZA WYDZIAŁ:

Majer Lewenter prezes. **Naftali Lerner** sekr.

DZIŚ WE WTOREK 2. października

KONCERT Ign. Friedmana

Bilety do nabycia w REKLAMIE, Gmach Tow. muzycznego. 8779

Kronika.

TEATR WIELKI.

Wtorek »Orlę« (50 prc. zniżki).

TEATR MAŁY.

Wtorek »Tragedya dzieci«,

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Wtorek »Madame Pompadour«.

—o—

Teatr liter. artyst. „Bagatela“ (Rejtana l. 5). Od czwartku 20. września 1923. „Już po Targach“, bluetka w jednym akcie pióra Z. Żywickiego. Część solowa. Zofia Fedyczkowska, B. Bronowski, St. Bronecki, Jakie i Marta. Część III. „Noc w aptece“, farsa w jednym Nakcie, opracował „Bebe“. Początek o godz. 8-mej wieczór.

—o—

Do P. T. Czytelników.

Ciągle powtarzający się wzrost wszelkich kosztów połączonych z wydawnictwem pisma zmusił nas w ślad za innemi pismami do podwyższenia z dniem 1. października br. ceny pojedyńczego egzemplarza na

5.000 Mp.

Cena abonamentu w miejscu wynosić będzie od 1. października br. 125.000, na prowincyi 140.000 mkp., za granicą 150.000 mkp.

— **Obrady Komitetu Centralnego.** W sobotę dnia 29. września odbyło się o godz. 6. wiecz. pod przewodnictwem prezesa posła Dra Reicha posiedzenie centralnego Komitetu organizacyi syonistycznej wschodniej Małopolski. Obecni byli członkowie Egzekutywy oraz posłowie i senatorowie syonistyczni jak też i zastępcy okręgów wyborczych. P. inżynier Landau omawiał położenie organizacyi syonistycznej oraz stosunek oraz stosunek posłów i senatorów do tejże, poczem uchwalono szereg rezolucyi normujących w przyszłości stosunek Związku wschodnio-małopolskich posłów i senatorów do Organizacyi tak pod względem finansowym jak i organizacyjnym. Następnie przewodniczący poseł Dr. Reich referował o sytuacyi politycznej. W dyskusyi jaka się wywiązała zabierali głos pp. poseł Frostig, Dr. Parnes i Dr. Schmorak, poczem z powodu wielkiej ilości zapisanych mowców i spóźnionej pory odroczono dalsze obrady Centralnego Komitetu na sobotę dnia 6. października, godz. 3. popołudniu.

— **Wpisy** na II. rok kursów seminaryalnych Żyd. Tow. Sz. L. i Śr. we Lwowie odbędą się w niedzielę 7. października między godz. 3—5 w dyrekcyi gimn. klas. Zgłoszenia pisemne od uczniów z prowincyi przyjmuje się do dnia 10. października. Późniejsze zgłoszenia bezwarunkowo nie będą uwzględnione. Na II rok kursu wpisać się mogą tylko uczniowie, którzy ukończyli rok I. z dodatnim postępem. Termin rozpoczęcia nauki ogłoszony będzie przy wpisach.

— **Godne naśladownictwa.** Z okazyi ręczyn siostry swej **Adeli z p. Juliuszem Silbergiem ofiarował WP. Maks Gilder** (ul. Halicka 21) kwotę Mk. 2,500.000, przeznaczając ją na następujące instytucye: „Agudas Schem“ w Kałuszu 1,000.000, biednej dziatwy w Kałuszu 500.000, na rzecz pogorzelców, Rożniatów, 300.000, na Dom sierót im. Róży Melzer 300.000, na Keren Hajesod 300.000, na szkołę hebrajską w Kałuszu 100.000 marek.

Obdarowane instytucye zechcą zgłosić się ustnie lub pisemnie po odbiór powyższych kwot w „Spółdzielczym Banku Kupieckim“ we Lwowie, ul. Kościuszki 2.

— **Komitet Wykonawczy Żyd. Akcji Inst. Samopomocowych** komunikuje, że we wszelkich sprawach uniwersyteckich (przyjęcie, prośby o ponowne rozpatrzenie podań) jakoteż w sprawach mieszkania i stołowania się przyjmuje strony codziennie od godz. 15 do 16 w swoim sekretaryacie ul. św. Teresy 26 a, drzwi nr. 9, (parter).

Nieobecni we Lwowie mogą zasięgnąć informacyi listownie.

— **Dyrekcya kolei państwowych** we Lwowie komunikuje: Z powodu niedostatecznego zaludnienia znosi się wagon sypialny kursujący przy pociągu nr. 203 z Wiednia do Lwowa (przyj. 8.10) w każdą środę i niedzielę i przy pociągu nr. 204 ze Lwowa (odj. 19,40 do Wiednia w każdy wtorek i piątek. Po raz ostatni odjedzie wspomniany wagon ze Lwowa 2. października.

— **Biuro Palestyńskie we Lwowie,** (ul. Św. Anny 9) komunikuje: Transport ze Lwowa odejdzie w **czwartek 4. października** o godz. 11-tej w nocy, a nie jak w poprzednim komunikacie podano, dnia 6. października.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 1. października.

Na dzisiejszej giełdzie efektów zaczyna się tendencya zwyżkowa zarówno w obrocie kotowanych jak i niekotowanych akcyj. Obroty bardzo ożywione.

Transakcye w akcyach następujące: Agielski 150, 140, 160, 142, Parowozy 120, 115, 116, 112 (100, 102, 103, 104), Zieleniewski 2400, 2425, 2450, Browary 3400, 3375, Ćmielów 310, 305, 300, 308, 305, 307 (275) Gafota 38, 40, Karpalit 130, Niemojowski (150), Pezet 70, 68, Pocisk, Nafta 122, 120, 121, 119, 118, 123, 122, 121, 122, Rakszawa 750, 755, 775, 765, 800, Siersza el. 80, 75, Siersza g. 1425, Tow. 82, 85, 88, Chodorów 1000, 1025, 1030, 1025, 1000, 1025, 1020, Oikos 775, 765, 770 (730, 735), Tespy 1425, 1400, Hipot. 140, 143, 150, 145, 155, 145, 140 (120) kred 29, 30, 33, Przemysłowy 122, 121, i pół, 123, 124, 125, 128, 125, 128 130 110, 112, 115, 114, 118, Z. B. K. 52, 52,, 50, 54, 56.

Obroty w akcyach niekotowanych następujące: Gzy 7500, 7600, 7350, 7400, wozrno 25 szt. 5800, 5850, 5900, 5800, 6100, 6050, Arma 105, Elektr. n. S. 21 i pół, Gazolina 500, 550, 575, 550, Len Lokomotywy 180, Nitrat 70, 69, Przewóz 41000 imienne, Rucker H. 220, Azot Chybie (a 100) 1975, a 25 2000, 2025, Drożdże G. brak towaru, Gazociągi 83, Foresta 145, Rachleid 80, Olkusz 160, 160 i pół, Radziwił 310, 315, Węgle 7750, 7500, nf. 6500.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 1. października.

Giełda bardzo licznie odwiedzana. Ruch ożywiony. Ogólny obrót około 200 ton. Podaż w pszenicy, słabsza w życznej. Transakcye w owsie. Poszukiwane stro

XL. Przykazanie! Nie kupujcie **Obuwia** póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości u znanej ze solidności firmy

S. FEDER, Lwów Sykstuska 7.

UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapamiętać firmę **S. FEDER** Nr. domu SYKSTUSKA 7. 8770

kowe. Tendencya zwyżkowa. Usposobienie silne.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków. (Pat). Pol. B. Przem. 120, 130 B. Powsz. Kred. 34, 36, Ziemsk. B. Kred. 49, Tohan 100, 112, Impeks 2.5, 2.8, Pharma 130, 155, Br. Rolniccy 35, 38, Polski Glob 9, Żegluga 26, 28, Zieleniewski 2525, 2700, Cegielski 165, 170, Trzebinia masz. 205, 220, Parowozy 130, 136, Automotor 75, Górka 3000 Siersza górn. 1450, 1650, Tepege 825, 870, Natta 115, 135, Pokucie 280, 290, Trzebinia tłusz. 300, Krakus 280, 290, Chodorów 1125, 1250, Chmielów 335, 360, Siersza elektr. 78, 80, Niemojewski 185.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. (Pat). Belgia 20100, 19700, Berlin 0.00185, Holandya 149500, Londyn 1744500 1714500, Nowy Jork 384000, 376000, Paryż 23700 23200, Szwajcarya 68500, 67200, Wiedeń 5.00, 4.90, Włochy 17450.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Warszawa. 1. 10. (Pat). Bank dysk. warsz. 1100, 1125, B. Handlowy 515 525 B. dla h. i p. 275, 290, 285, Pol. B. prz. 110, 125, B. Związk. Ziem. 80, B. Kred. warsz. 80, Cerata 65, 60, Tespy 1425, 1450 Kijewski i Scholce 415, 450, Spies 320, 300 340, Puls 110, 145, Wild 210, 185, Chodorów 1000, 1100, Czersk 360, 390, 375, Częstocice 5200, 6000, 6225, Gosławice 380, 400, 390 405, Michałów 560, 610, 590, Warsz. Tow. fabr. cukr. 1500, 2200, 2000, Firlej 165, Łazy 72, 75, Przemysł drzewny 58, 65, Warsz. Tow. kop. węgla 1250, 1500, 1625, 1570, Cegielski 160, 185, 180, Lilpoop 170, 210 180, 207, 205, 240, Modrzejów, 1400, 1650 Norblin 300, 350, 320, 420, Zakłady Ostrowieckie 2375, 2150, 2300, Ortwein i Karaliński 125, Rohn i Zieliński 300, 275, Rudzki 950, 925, 1000, Starachowice 1500, 1425 Tarnus 250, 240, Potcsk 205, 187, 195, Parowozy 125, 135, Zieleniewski 2450, 2550, Żyrardów 56000, 60000, 59000, Zawiercie 58500 62000, Br. Jabłokowscy 47, 51, 49, Żegluga 32, 34, Syndykat roln. 725, 750, Skup skór 5, Cmielów 360, 4000, Kabel 230, Haberbusch 550, 730, Spirytus 525, 600, 580, Kluczeska fabr. pap. 190, Polska nafta 115, 125 Nobel 310, 375, Lenartowicz 43, Tepege 825 Austelnik 260, 265, Polski przem. naft. 500 Fitzner 2000, 1900, Siła i światło 125, 165 Borek 70, Konopie 140.

Giełda zurychska.

Zurych. (Pat). Berlin 0.000002,4, Holandya 219.85, N. Jork 560, Londyn 25.45, Paryż 8.17 Medyolan 25.47, Praga 16.75, Budapeszt 3.01, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.87 i pół, 5.40, Warszawa 0.0017, Wiedeń 0.0078 trzy czwarte.

Giełda wiedeńska.

Akcye.

Wiedeń. (Pat). Prioritety 540, Anglobank 575, Bank związkowy 205, Bank obrotowy 196 Kred. 445, Austr. zakł. 308, Bank dep. 1, Laenderbank 356, Unionbank 350, Ziwnoska Banka 931, Kolej północna 32900, Kolej lwowsko-czern. 418, Alpiny 673, Krupp 464 Ostw. hut. górn. 635, Huta Poldi 1020, Prag-tow. żel. 2475, Rima 311, Skoda 1200, Zieleniewski 406, Apollo 775, Fanto 4800, Karo 595, Galicya 2950, Schodnica 2040.

Dewizy.

Wiedeń. (Pat). Amsterdam 27900, Belgia 803, Berlin 0.026 i pół, Bruksela 3674 Budapeszt 371, Bukareszt 337, Chrystjania 11080 Kopenhaga 12480, Londyn 322000, Madryt 9480 Medyolan 3204, N. Jork 70935, Paryż 4322, Praga 2120, Sofia 672, Sztokholm 18520, Warszawa 0.15 — 0.16, Zurych 12655.

Z życia gospodarczego.

Czterokrotne podwyższenie akcyzy od drożdży.

Ustalona opłata akcyzowa od drożdży sowanych produkcyi krajowej podniebędzie na podstawie rozporządzenia ministrów z kwoty 5.000 mk. na 20.000 mk. od jednego kilograma wagi, a od drożdży sprowadzanych z zagranicy z kwoty 6.000 mk. na 24.000 mk. od jednego kilograma wagi. Rozporządzenie niniejsze weszło w życie z dniem 1. października 1923 r. na całym obszarze Rzeczypospolitej.

—o—

NADESŁANE

Naftali Hapern — Lusia Hacker
Lwów Kołomyja
zaręczeni w Kołomyji 27. września 1923

Z okazyi zaręczyn p. Elzy Reicherówny z p. Leonem Streicherem zasyła serdeczne gratulacye Mania Rappapertówna. 8788

Z okazyi zaręczyn mojej kochanej koleżanki Bruchy Laufer z p. Dawidem Teichmanem życzy dużo szczęścia i jasnej przyszłości Salka Sobel, Stryj. 8784

DROBNE OGŁOSZENIA.

POMOC LEKARSKA.

LEKARZ-DENTYSTA
Dr. Zygmunt Koellner
przyjmuje ul. Fredry 7.

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 3—6 popołudniu. Żółkiewska 33.

POSAD POSZUKUJĄ.

Słuchacz trzeciego roku praw ze znajomością buchalteryi poszukuje posady w większem przedsiębiorstwie handlowem lub banku. Pośrednictwo sowicie wynagrodzi. »Słuchacz« Administr. 8747

RÓŻNE.

Manikiury, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687.

Bałaban, Historya i lit. żyd. t. I. i II do nabycia w Księgarni „Beth Izrael" (Dr. Izrael Münzer) Lwów, Jagiellońska 15.

INTERESA HANDLOWE.

Spólników do 2 sklepów poszukuje się. Wiadomość Skład obuwia, Lwów, ul. Jagiellońska 16

MIESZKANIA I LOKALE.

Poszukuję dla dwóch studentów w wieku 19 i 13 lat umieszczenia z całem utrzymaniem przy lepszej rodzinie. Łaskawe oferty upraszam do Administracyi pod »Aptekarz«. 8768

Zamienię jeden pokój frontowy łazienka i przedpokój pełny komfort centrum miasta na jeden lub dwa pokoje z kuchnią za odpowiednią dopłatą. Zgłoszenia do Administracyi pod »Kupiec«.

Oddam kilka ubikacyi
w śródmieściu poważnemu przedsiębiorstwu. Poważne zgłoszenia pod „K. K. 693" do biura ogłoszeń Brücka, Kościuszki 2.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Fortepiany, pianina, naprawia, stroi oraz kupuje używane i zdemolowane, płaci najwyższe ceny, Mieczysław Herman, stroiciel fortepianów, św. Zofii 15. 8787

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

W drodze z ulicy Gliniańskiej na ul. Sz jno hy zgubiłem sznur małych perełek. Łaskaw mu odnalazcy ofiaruję wynagrodzenie. Zgłoszenia do Administracyi Chwili. 8770

NAUKA I WYCHOWANIE.

בית־ספר
Szkoła języka hebrejskiego שפה ברורה przyjmuje B. Siwek, Pasaż Hausmana 7. Niezamożni otrzymują zniżki. 8434

Kursy przygotowawcze I. Rottenstraucha we Lwowie ul. Krasickich 8, parter przygotowują uczniów i uczenic do szkół gimnazyalnych wszelkiego typu. 8748

MANDOLINY, gitary, kurs 6-cio tygodniowy. Za płynną grę z nut ręczy »Specy lista-pedagog«. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne nawet zniszczone. Zgłoszenia codziennie od 4—7 popoł. lac Bernardyński 12. II p. 8688

Pianistka RÓŻA MENDROCHOWICZOWA PRZYJMUJE ZGŁOSZENIA na lekcye, 3—4 Jachowicza 24. 854

WOLNE POSADY.

Chłopcy z ukończoną conajmniej II. klasą wyższą zostaną zaraz przyjęci do praktyki zawodu elektro-technicznego we firmie »Magnet« H. Hüss, Rynek 29. (Brama Andriollego). 8746

Potrzebny starszy praktykant lub pomocnik z działu papierowego. Hausirer, Gródecka 83.

Farmaceutkę ze znajomością buchalteryi poszukuje »Eskulap« Hurtownia i wytwórnia materyałów aptekarskich ul. Jagiellońska 11 a. 8761

Zakład Dent. Technicz. Leopolda Hissa, Legionów 33. poszukuje praktykanta. 8737

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1. listopada ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarezerwowane. 8595

POSZUKUJĘ rutynowanej bony Żydówki do dwojga dzieci. Wiadomość Skład żelaza, Gródecka 29. 8733

Wielka rafinerya zachodnio-galicyjska poszukuje do natychmiastowego wstąpienia ZDOLNEGO, RUTYNOWANEGO BUCHALTERA z wieloletnią praktyką. Oferty z podaniem referencyi pod »328632« do Administracyi »Chwili«. 8783

OGŁOSZENIA.

OBUWIE!

WAŻNE DLA DETAILISTÓW W MIEJSCU I NA PROWINCJI: —
Świeżo nadeszły transport towaru zagranicznego pierwszej jakości — marki wiedeńskie i inne — na jesień i zimę
POLECA 8743
„TRIPLEX" Lwów, Pasaż Hausmana 3 a
Zamówienia z prowincyi uskutecznia się odwrotnie.

Tartak parowy
dwugatrowy firmy Inż. Władysł. Szczęk i Ska w Janowie k. Lwowa przyjmie większą ilość drzewa miękkiego i twardego 8722
do przetarcia.

Blachę pocynkowaną
prima cieszyńską ze składu poleca po cenach konkurencyjnych »ODBUDOWA«, przem.-handl. sp. z o. por. Lwów, Słowackiego 14, I, p. 8800

UWAGA.
Meble tapicerowane
Otomany, kanapki do rozkładania, poduszki (roshar), wkłady do łóżek, materye mebl., drelichy, portyery, firanki i kapy tiulowe, chodniki, dywany, karnisze mosiężne, ceraty, linoleum i story do okien po cenach konkurencyjnych poleca
E. HAGLER LWÓW, SOBIESKIEGO 21.
Zważać na firmę i nr. domu.

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego 6 III. Telefon 413.

Wspaniałe
szale
wełniane
podróżne
spacerowe
pokojowe
St. Wrońskiego Synowie
Pl. Marjacki 10
Lwów

WOLNE POSADY

Lekarza (ki) poszukuje zakład dentystyczny. Zgłoszenia pod »Zakład« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 8790

Poszukuję panny umiejącej szyć na maszynie »Singera«. Zgł. ZAKŁAD HAFTÓW F. INGBERA, LWÓW, HALICKA 1. 8791

MIESZKANIA - LOKALE

Do wydzierżawienia hotel urządzony z 24 pokoi. Bliższa wiadomość Adela Horn, Kołomyja, Rynek. 8786

Mieszkania, sklepy za rekonstrukcyę. Budowniczy Kornblüth, Rzeźnicka 17. 8774

ZARAZ do wynajęcia. Duży lokal frontowy z dobrem urządzeniem sklepowem, nadający się na skład żelaza lub fabryki. Zgłoszenia ul. Berka Josełowicza L. 8, L. Maj. 8770

Poszukuję umieszczenia na pensyi lub w pensyonacie dla 9-letniej dziewczynki III. klasy z dobrą opieką. Zgłosz ni do Adm. Chwili pod »Hygiena«. 8793

Pokoju z utrzymaniem za dobrem wynagrodzeniem w pieniądzach lub produktach poszukuje Roth, Zulińskiego 4. 8796

Inserujcie W CHWILI

Fabryka likierów „GRIOTTE“ STANISŁAWÓW poszukuje ZDOLNYCH ZASTĘPCÓW obznajomionych z branżą. Zgłoszenie osobiste lub pisemne pod wyżej podanym adresem. 878

Kalendarze na r. 19 wszelkiego rodzaju, poleca DRUKAR W. Pański, Warszawa 78 LESZNO Te 267

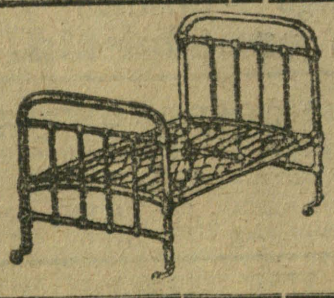
Cyrk i Menażery „MEDRANO“ LWÓW, plac MISIONARSKI Dyr. Ludwik SWOBODA.
Dziś we wtorek 2-go X. wielkie p przedstawienie.
„BENEFIS“
POPULARNYCH ARTYSTÓW TRUP „FONTN. R“
Dziś w cyrku wszystko nowe i interes Dziś wystąpią benefisanci jako — A baci — Ikaryjczycy — Japońscy e bryści — Gimnastycy i t. d.
Dziś na cześć benefisantów jedyny gość występ „króla powietrza“ Karola Bl niewidziane widowisko pod kopułą c
Dalsze występy słynnego „MORTONA“ (Looping the Loop) i znanego pogromcy lwów i tyg CHARLESA ILLNERA.
Początek o 8-mej wiecz. — Tramwaj wszystkich kierunkach miasta.

Austro-Daimler 6-cyl., 6-cio osob. typ nowoczesny, kończenie luksusowe, na nowych matykach okazyjnie do sprzedania. szenia: A. MASSAR, MURARSKA 2—6-tej. Garaż i szofer-mechani pewniony.

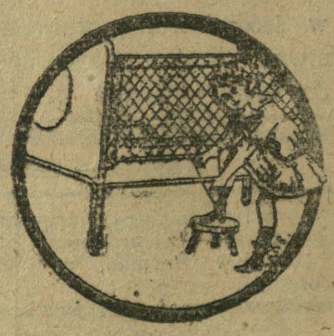
T. Fuhrman SKARBKOWSKA »CREP DE CHINE«, FULARY. Velours PLUSZE, AKSAMITY, VELURY, SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH BIELIZNĘ stołową, damską KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim w

Kurtki skórzan w różnych kolorach, oraz cał garnitury z najlepszych mate ryałów skórzanych są na skład u Józefa Margulies we Lwowie, ul. Nęckiego

TELEFON 604.

Łóżka siatki do łóżek
POLECA
Antoni Halski
LWÓW, SOBIESKIEGO 8.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółka z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1641 Lwów, czwartek 4. października 1923. Rok V.

Cena egzemplarza 5000 Mk

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk. CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej

Ruprecht – królem Bawaryi.

W całych Niemczech szerzą się rozruchy.

Dr. LEON REICH.

O politykę Koła Zydowskiego.

II

Co sytuacyę reprezentacyi żydowskiej szczególnie komplikuje i utrudnia: to okoliczności, narzucające jej — jak dotychczas — rolę opozycyjną także wobec stronnictw lewicowych, oraz rządów wyszłych z ich łona. Jak bowiem z jednej strony lewica w atakach przeciwko dzisiejszej większości nieraz używa pocisków, zapożyczonych z z arsenału — antysemityzmu, tak z drugiej strony pod względem pozytywnym in puncto kwestyi żydowskiej każe ona zwolennikom swoim jak najmniej rozumować i myśleć, w trwodze widocznie, by ten, czy ów obznajomiony z pełnem zagadnieniem, pod ciężarem nadmiaru myśli o kwestyi żydowskiej nie załamał się w pochodzie demokratycznym.

Prym wśród lewicy, traktującej w ten sposób sprawy żydowskie i społeczeństwo żydowskie, dzierży bezwyświście stronnictwo socyalistyczne, które pobudki bojowe przeciwko rządowi dzisiejszemu wygrywa na wszystkich strunach swych organów partyjnych, ale tylko swe wyznanie wiary odnośnie do kwestyi żydowskiej wygrywa na strunie — pękniętej, zadowalając się starym komunałem o równouprawnieniu i konstytucyi.

Nie przeoczamy i nie przeczymy bynajmniej, że socyalizm jako ruch, który swego czasu zrewoltował ludzkość, ma lwią część zasługi w tem, iż zasady równości utorowały sobie drogę do ksiąg konstytucyjnych państw cywilizowanych, a maksyma sprawiedliwości powszechnej, zatem także wobec Żydów, przybrała konkretne krztałty. Ale czemuż dziwią się w tym wypadku przedstawiciele owych idei, że zarówno jak klasa robotnicza, ongiś wydziedziczona, po uzyskaniu pierwszych zdobyczy ochrony socyalnej, żąda praw dalszych, taksamo i społeczności narodowe, osiągnąwszy stopień kultury i zrozumienia swego „ja“, nie zadowalają się liczmanem równouprawnienia, lecz z ducha czasu czerpią soki ożywcze dla użyźnienia swojej psychy narodowej i wystawiają postulaty narodowe? Czemuż — by wspomnieć przykład jeden dla ilustracyi — nie pojmują ci, co uchodzić pragną za heroldów „nowej ery“, ilekroć w sposób więcej czy mniej delikatny, w swych pismach czy w sejmie, czynią nam wymówki, „gdyby nie socyaliści, numerus clausus byłby się stał ustawą“, że jestto sprawa conajmniej — wspólna, w której zatem i oni korzystali z usług Żydów, ileże przez swoje przeciwstawienie się ograniczeniom, przez ochronienie źrenicy prawa — równości obywatelskiej — przed zamachem, posłowie żydowscy przyczynili się do zwycięstwa zasad,, na których wybudowany jest gmach myśli socyalizmu?

Stwierdzić należy, że nie rozumieją tego i nie chcą rozumieć dziś już tylko — z małymi wyjątkami — socyaliści polscy. Głusi są na dzwon dziejów, gdy tenże wydzwania pieśń wyzwolenia żydostwa; ślepi na ważność misyi, spełnić się mającej przez żydostwo polskie, oddychające powietrzem swobody, w procesie demokratyzacyi i ekonomicznego dźwignięcia się Polski. Ciasnota horyzontów czy — serc każe im

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

O politykę Koła Żydowskiego.
W całych Niemczech szerzą się rozruchy.
Arcyks. Rupprecht — królem Bawaryi.
Przebieg procesu błp. rabina Szapiry.
Anglia za najściślejszymi stosunkami z Francyą.
Delegacya młodzieży żyd. u rektora lwowskiej wszechnicy.
Prawo Mojżesza (fejleton).

MAKS GILDENER, konfekcja damska i skład FUTER
Lwów, ul. Halicka 21
poleca po powrocie z zagranicy najnowsze modele w zakresie FUTER, PŁASZCZY KOSTJUMÓW, SUKIEN, BLUZEK i t. p. o 30 % taniej jak ceny konkurencyjne

Anglia za najściślejszymi stosunkami z Francyą

Oficyalna enuncyacya Baldwina na konferenyi dominiów.

Londyn. 1. IX. (Pat.) Z okazyi dzisiejszej inauguracyi konferencyi dominiów imperyum brytyjskiego premier Balduin wygłosił do zebranych dłuższe przemówienie treści politycznej.

Przechodząc do stosunku

Anglii do Niemiec

premier przedstawił w ogólnych zarysach przebieg pertraktacyi z Niemcami, od konferencyi styczniowej. Mówiąc o różnicach jakie zarysowały się od wspomnianej konferencyi między Anglią a Francyą odnośnie do stosunku do Niemiec, premier stwierdził że różnice te w rzeczywistości

zaistniały,

jednak przyczyna ich tkwi w znacznym stopniu w odmiennym temperamencie obu narodów. Wszelako różnice te nie przeszkadzają w owocnej współpracy obu narodów Zdaniem premiera zadaniem polityki rządu rządu angielskiego była **chęć podtrzymania sojuszu z Francyą, a przypisywana temu rządowi chwiejność w polityce zagranicznej jest niezgodna z istotnym stanem rzeczy. Zachowanie sojuszu z Francyą było pojmowane przez rząd angielski zawsze jako nieodłączny warunek przywrócenia Europie równowagi politycznej i gospodarczej. — Wszelki zaś rozłam z Francyą uważa premier za równoznaczne z osłabieniem dzieła odbudowy.**

Życzeniem rządu angielskiego jest nie- tylko postępowanie w myśl maksymy lorda Beaconsfielda, głoszącej, że Anglja stać się powinna czynnikiem umiarkowania i medjatorem w sprawie polityki międzynarodowej, lecz również utrzymanie najlepszych i najściślejszych stosunków

z Francyą.

Moment obecny — powiedział premier — zdaje się być nową fazą w którą wprowadza nas zaniechanie przez Niemcy taktyki

biernego oporu.

Jak rozwijać się będzie ta nowa sytuacya, trudno jest jeszcze sprecyzować. Takie wrażenie miałem ja, jak i premier Poincare, Tuż podczas naszego spotkania sytuacya wydawała się znacznie jaśniejsza, już choćby z tego względu, że współpraca nasza staje się coraz ściślejsza i powoli przeobraża się w całkowite wzajemne

zaufanie sojuszników.

Mam nadzieję — powiedział premier — że stan rzeczy doprowadzi nas wreszcie do pomyślnego rozwiązania problemu gospodarczego Europy. Przechodząc w dalszym ciągu swego przemówienia do konfliktu grecko-włoskiego Balduin wyraża swe zadowolenie z powodu pokojowego rozwiązania tego konfliktu. Premier uważa, że Rada Ligi nar. zasłużyła sobie z tego powodu na wielkie zaufanie.

w Żydach, domagających się uwzględnienia ich jako Żydów, widzieć „wrogów postępu". Nie leży wina ani w nadmiernej „pretensyonalności" Żydów, ani nawet w antysemityźmie P.P.S., lecz w nieporozumieniu wewnętrznem, wynikającem z istoty zagadnienia i dlatego też nie dziw, że jak w życiu pozaparlamentarnem, tak i w sejmie i senacie dotychczas niema owej entente cordiale, jaka — zdawałoby się — z natury rzeczy powinnaby zaistnieć pomiędzy programowymi opiekunami warstw uciśnionych, a obrońcami uciśnionego narodu. Tem tłumaczy się, że delegacya żydowska zniewoloną się widziała uderzać w rząd Sikorskiego, który wszak stał prawie zupełnie pod komendą socyalistów, stąd wreszcie obawa, że zmuszeni będziemy jak długo jasniejszy promień nie rozświetli atmosfery, zwalczać wszelkie dalsze rządy chociażby lewicowe, o ile te będą wobec nas tylko kontynuacyą obecnego rządu reakcyi. Mimowoli też, zwalczając wszystkie te rządy, odzwierciedlające tensam system nienawiści i zapoznawania prymitywnych potrzeb ludności żydowskiej, przypominamy sobie słowa „pogromcy ministerstw" Clemenceau'a, który na zarzut uczyniony mu z powodu systematycznego wywracania wszystkich gabinetów, odparł: „Ale bo też to ciągle gabinet jeden i tensam".

Wszystko to powoduje oczywiście, że znajdujemy się niejednokrotnie w stanie „splendid isolation". Wspólność doli zespala nas często z innemi mniejszościami narodowemi, aczkolwiek sprzeczność interesów czasami każe nam iść własnymi tory. Miało to miejsce przez pewien dłuższy przeciąg czasu za gabinetu Sikorskiego, gdy z powodu „wyodrębnienia się" reszty narodowych mniejszości, pozostaliśmy sami w opozycyi; o wiele rzadziej zachodziło to ostatnio, gdy — mimo braku stałego sojuszu, lecz na skutek układu warunków — posłowie żydowscy zwyczajnie razem z innemi mniejszościami głosowali z lewicą.

Nie ukrywamy bynajmniej że byłoby nam wygodniej, a niekiedy może i użyteczniej, gdybyśmy stale byli sprzymierzeni z grupami lewicowemi, z któremi i tak przeważnie w wspólnym stajemy szeregu. Ale dla tych celów oportunizmu nie możemy poświęcić celów właściwych, to jest: wskazań naczelnych naszego programu czy interesów ludu żydowskiego, czy też — na punkcie taktyki — równorzędności żydowskiej delegacyi parlamentarnej.

Tak tedy w akcyi i walce na terenie parlamentarnym jesteśmy nieraz odosobnieni, ale nie czujemy się nigdy — osamotnieni. Towarzyszy nam nasza jasność myśli i świadomość dążeń, oraz — last not least — poparcie społeczeństwa żydowskiego. To też zaufanie, jakie szerokie rzesze żydostwa w wschodniej połaci kraju, w stolicy i na prowincyi, wyraziły właśnie w ostatnich tygodniach na sejmikach relacyjnych swoim posłom, jest zachętą dla delegacyi parlamentarnej do wytrwania na dotychczasowej drodze jest wezwaniem, by mimo ciężkości sytuacyi, a może właśnie dlatego, pozostała hardą w swojem pojmowaniu rzeczy i by nie dała się wytrącić z dotychczasowego trybu ani przez kuszenie czy groźby obcych, ani przez nerwowe odruchy istotnego czy nagle odczutego radykalizmu, zaprawionego u niejednego tanim — efektem popularności. Byleby pracować o czystych rękach i czystych sercach, ze spokojem ducha i wedle nakazów sumienia, w przeświadczeniu, że w rezerwie stoją tysiączne tłumy z tą samą wiernością i gotowością do poświęceń.

—o—

Dementi.

Warszawa (Pat.) Wszelkie pogłoski o zamierzonych jakoby zmianach w kancelaryi cywilnej Prezydenta Rzpltej są pozbawione wszelkich podstaw.

W Niemczech wrze.

Rozruchy szerzą się dalej.

Warszawa (AW). „Kuryer Warsz." donosi z Gdańska, że według otrzymanych tam wiadomości w Monachium proklamowano b. następcę tronu Ruprechta, królem Bawaryi. W całych Niemczech szerzą się rozruchy.

Berlin (AW). Bojówki nacyonalistyczne usiłowały 1. bm. przedpołudniem zająć twierdzę Kostrzyń (Kistrin). Ponieważ garnizon miejscowy okazał się za słaby, zażądano posiłków ze stolicy. Wojska rządowe zdołały ująć przywódcę powstańców. Powstańcy zapanowali nad częścią miasta, gdzie umocnili swe pozycye. — Powyższa wiadomość podana została do wiadomości publicznej w Berlinie za pośrednictwem lakonicznego komunikatu ministerstwa Reichswehry.

Berlin (Pat.) Urzędowo. Zajście w Kostrzyniu zostało szybko zakończone. Interwencya wojskowa była tylko częściowo potrzebna. Powstańcy w liczbie około 400 osób, zostali rozbrojeni. Podczas wczorajszych starć, powstańcy mieli jednego zabitego i kilku ciężej lub lżejj rannych.

Berlin (Pat.) Według doniesienia Voss. Ztg. w Düsseldorfie trwają w dalszym ciągu niepokoje. W godzinach wieczornych ukazały się na ulicach miasta podejrzane elementy, które usiłowały wykorzystać rozbrojenie zielonej policyi. Przyszło do starć z komunistami.

Berlin (Pat.) Wczorajsza prasa wieczorna donosi z Düsseldorfu, że główne siły separatystów przybyły do Düsseldorfu z Akwisgramu.

*

Berlin (Pat.) Chleb bezkartkowy będzie kosztował od jutra 24 miljonów marek.

Hakenkreuzlerzy bawarscy dążą do dyktatury

„narodowej energii i narod. brutalności".

Paryż (AW). Monachijski korespondent „United Press" zamieszcza wywiad ze znanym przywódcą bojówek nacyonalistycznych niemieckich Hittlerem na temat jego planów. Hittler oświadczył, że oczekuje rychłego upadku gabinetu Stresemana i dopiero potem spodziewa się nadejścia lepszych czasów dla Niemiec.

Osobiście nie jest zwolennikiem(!) monarchizmu i gotów zwalczać ten ruch bez względu na to na czyją będzie działał on korzyść. Jest raczej za „zjednoczeniem wszystkich po niemiecku mówiących szczepów" i dlatego zmierza do przyłączenia Austryi do Niemiec. Pod koniec wywiadu zaznaczył, że dąży do dyktatury „narodowej energii i narodowej brutalności"

Żydzi wobec dyktatury Kahra.

Berlin (AW). Kahr w wezwaniu opublikowanem onegdaj i skierowanym do ludności Bawaryi wyraża nadzieję, że wszyscy rodowici Niemcy udzielą mu poparcia w jego poczynaniach. W odpowiedzi na to dziennik żydowski (?) „Echo" zwraca się doń z prośbą o opiekę. Dziennik wykazuje korzyści i zasługi jakich przysporzyli Żydzi narodowi niemieckiemu i wskazuje na to, że wezwanie może dać powód do nieporozumienia i wywołać rozruchy anty—żydowskie w Bawaryi.

Komuniści sascy wezmą udział w rządzie.

Drezno (AW). Komuniści sascy którzy prowadzą obecnie pertraktacye z socyalistami o udział w rządzie wysunęli ze swej strony pewnego rodzaju program, w którym między innymi domagają się natychmiastowej mobilizacyi mas robotniczych wytężenia wszelkich sił w sprawie zniesienia stanu wyjątkowego w Niemczech, wzmocnienia „stron proletaryatu", wzmocnienia policyi posiłkami tej strony, wreszcie utworzenia wspólnej organizacyi dla ochrony interesów obu partyi przez cały czas trwania stanu wyjątkowego.

Drezno (AW). Według informacyi tut. prasy z polecenia saskiego ministerstwa spraw wewnętrznych wypracowano plan powołania do życia proletaryackiej organizacyi samoobrony która miałaby uzupełnić kontyngent policyi krajowej.

Berlin (Pat.) „Vorwärts" donosi z Drezna, że saski wydział krajowy i saska frakcya sejmowa socyalnych demokratów zgodziły się jednogłośnie, aby komuniści wzięli udział w rządzie saskim, pod warunkiem, że uznają konstytucyę. Wybrano komisyę, która ma pertraktować z komunistami.

—o—

Nad czem radzi a sejmowa komisya budżetowa.

Warszawa. (Pat). Sejmowa komisya budżetowa obradowała dziś nad poprawkami, poczynionemi przez Senat do ustawy o uposażeniu funkcyonaryuszy państwowych i wojskowych oraz do ustawy emerytalnej. Następne posiedzenie komisyi odbędzie się we czwartek o godz. 10.30.

Z obrad komisyj.

Warszawa. (Pat). Posiedzenia sejmowej komisyi rolnej odbywać się będą codziennie. W bieżącym tygodniu komisya rozpatrywać będzie projekt ustawy o czynszownikach na kresach i osadnictwie.

Warszawa. (Pat). Przed rozpoczęciem obrad sejmowej komisyi budżetowej, doo przewodniczącego komisyi przybyła deputacya nauczycieli szkół powszechnych i średnich, w której imieniu p. Makuch wskazał, że automatyczny awans nauczycieli jest jak najściślej związany z rozwojem szkolnictwa. Przedstawiciel nauczycielstwa prosił o uchylenie odnośnej poprawki, uchwalonej przez Senat.

—o—

W kraju cukier drożeje a Warszawa myśli o jego wywozie.

Warszawa. (AW). Według zestawień urzędowych wartość tegorocznej produkcyi cukrowej obliczają na 5000 miliardów marek pol. Produkcya cukru wyniesie około 300.000 ton. Ponieważ połowa naszej produkcyi zużywana jest na rynku wewnętrznym, Główny Urząd Przywozu i Wywozu zastanawia się nad sprawą eksportu drugiej połowy zagranicę. Decyzya w tej sprawie ma nastąpić w dniach najbliższych

»MARYSIENKA« i »KOPERNIK« WYŚWIETLAJĄ OBECNIE
Olbrzymi sensac. dramat jednoserjowy w 6 akt. p. t.
MIŁOŚĆ KRÒLA GIEŁDY
W głównych rolach: LIANA HAID i R. SZYNCEL.

Rozdźwięki wśród Piastowców.

Brylowcy dążą do oderwania się od endecyi.

Warszawa 2. 10. (tel. wł.) Dziś odbywały się w dalszym ciągu obrady zarządu P.S.L. „Piast". Nastrój w czasie obrad była mocno naprężony, zwłaszcza że grupa posła Bryla dąży do oderwania „Piasta" od dotychczasowych sojuszników t. j. endecyi. Witos i jego adherenci ciężko walczą o utrzymanie swej pozycyi. Szczególny ferment daje się zauważyć wśród posłów włościańskich z powodu projektu ustawy o reformie rolnej, która zawiera wielkie przywileje dla wielkiej własności. W związku z tym przebiegiem obrad jednej z największych grup parlamentarnych prawicy — nie ulega już dziś kwestyi że byt rządu jest mocno zachwiany. Obrady trwają nadal. Poseł Bryl wyjechał do Lwowa.

Powołanie pod broń rocznika 1902

Losowanie jego odbędzie się wedle rozdzielnika narodowościowego.

Warszawa, 2. października (tel. wł.) W najbliższych dniach zostanie powołany pod broń rocznik 1902. **Zaciągnięcie tego rocznika poprzedzi losowanie rekrutów, po raz pierwszy praktykowane w armii polskiej. Losowanie to odbędzie się wedle specyalnie stosowanego rozdzielnika narodowościowego.**

Dzięki losowaniu 30 proc. żołnierzy uznanych za zdolnych do broni zostanie przeniesionych w stan rezerwy.

Czego domagają się urzędnicy państwowi?

Zjazd delegacyi w Warszawie.

Warszawa 2. 10. (tel. wł.) Dziś przybyli do stolicy delegaci pozszczególnych komitetów wojewódzkich pracownków państwowych i nawiązali kontakt z Kom. Centr. Urzędników Państwowych celem ujednostajnienia akcyi drożyźnianej. Ponieważ rząd zajął stanowisko negatywne wobec postulatów urzędniczych, delegacye zrzeszeń urzędniczych postanowiły znaleść sposób wyjścia z sytuacyi, starając się o interwencyę klubów poselskich Sejmu i Senatu.

Jednym z najaktualniejszych postulatów jest sprawa dodatku zimowego w wysokości 2-miesięcznej pensyi. Podobnych zapomóg udzielały urzędnikom rządy poprzednie, a rząd obecny ograniczył się do przyznania 30 proc. dodatku, niewystarczającego na potrzeby najprymitywniejsze jednego człowieka.

Prezydyum Komitetu Centr. U. P. ogłosiło list otwarty do społeczeństwa, w którym przedstawia nieprzejednane stanowisko rządu i lekceważenie przez rząd, a zwłaszcza prez. Witosa najżywotniejszych spraw stanu urzędniczego.

Prasa prawicowa zamilcza ten list K. C. w zupełności, dając tem jeszcze jeden dowód prawdziwego stosunku do urzędników i ich ciężkiego położenia.

Wynik wyborów do Kasy chorych we Wilnie.

Wilno. (AW). W niedzielę 30 września br. odbyły się wybory do Kasy Chorych. Przebieg wyborów spokojny przy znacznej frekwencyi wyborców. Dotychczas zostały obliczone głosy pracodawców, którzy wystawili 2 listy:

polską i żydowską.

Na pierwszą przypada 5 mandatów, na drugą 11. Obliczenie głosów list pracobiorców zakończone zostanie we wtorek.

Przebieg procesu w sprawie błp. rabina Szapiry.

(Ciąg dalszy).

Warszawa (tel. wł.) Świadek Beczyński, nauczyciel i właściciel sklepu tow. kolonialnych, zajmuje mieszkanie leżące pod ubikacyami rab. Szapiry. Krytycznego dnia rabin wraz z żoną siedział w czasie walk w mieszkaniu Beczyńskiego. Nagle rabin wstał i wszedł do swego mieszkania. Wkrótce potem wpadł do mieszkania świadka żołnierz bolszewicki i oświadczył, że z tego domu strzelano. **Świadek odpowiedział, że jeśli strzelano, to z mieszkania rabina.**

Zeznania żony rozstrzelanego

wypadły bardzo blado. Na wstępie bowiem swych zeznań oświadczył świadek, że nie włada prawie zupełnie językiem polskim i prosi o zezwolenie na składanie zeznań przy pomocy tłumacza. Przewodniczący odrzuca tę prośbę i oświadcza, że się w zeznaniach świadka zoryentuje (!). Wobec tej decyzyi zeznania żony rozstrzelanego były lepkiem łamańców językowych.

Zeznania posła Mierzejewskiego

były jak już podaliśmy raczej szeregiem inwektyw przeciw ludności żydowskiej Płocka i Żydom wogóle, aniżeli wyjaśnieniami sprawy błp. rab. Szapiry. Poseł M. zeznaje, że wedle informacyj zasięgniętych u ludności polskiej Płocka **Żydzi agitowali za bolszewikami i oblewali żołnierzy polskich wrzątkiem. (?!)** Rabina Szapiry nie znał, ale przysłuchując się rozprawie w sądzie polowym odniósł wrażenie, że rab. Szapira był człowiekiem bardzo wyrafinowanym.

Studentka uniwersytetut warszawskiego Cybulska zeznaje, że o samej sprawie nie jest poinformowana. Wie tyle tylko, ile słyszała od praczki Bramińskiej. Bramińska pierząc bieliznę w domu Cybulskiej (już po aresztowaniu rabina) opowiadała że widziała rabina stojącego na balkonie i podziwiała go. Ze łzami w oczach opowiadała dalej Bramińska, że została wezwana do przesłuchania u sędziego gdzie zeznała że rabin dawał sygnały bolszewikom. Jest to jednak nieprawdą — skarżyła się dalej Bramińska — i zaznaczyła że została namówioną do tych zeznań. Bramińska była bardzo zdenerwowaną i przestraszoną, gdy żmiała wyrzuty sumienia z powodu fałszywego zeznania.

Świadek Seideman, zecer żydowski pracujący w drukarni antysemickiego pi-

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza.

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

I. Prawo Babelu.

Kiedy wzwyż 20 lat temu (1902) naukowa ekspedycya francuska odkryła w Suzie, stolicy dawnego Elamu, zawleczony tamże z Babilonu jako trofea wojenna czarny blok djorytowy ponad dwa metry wysoki, na którym w 44 kolumnach wyryte było prawo słynnego króla Babelu, Chammurapiego (2123—2081) przed Chr.), szał entuzyazmu ogarnął cały świat naukowy. „Od czasu, kiedy rozpoczęła się era wykopalisk" — pisał wówczas pierwszy wydawca i tłumacz tego pomnika, paryski assyrjolog V. Scheil — „nie wydobyto na światło dzienne ani w Egipcie ani w Assyryi ani w Babilonii, by tylko najważniejsze tereny badań wymienić, dokumentu bardziej doniosłego zarówno przez swój wysoki poziom moralny jjak swą treść obfitą, niż kodeks praw Chammurapiego... Możemy bez wahania powiedzieć, że Kod. Cham.*) jest jednym z pomników najważniejszych nietylko w zakresie historyi narodów Wschodu lecz nawet dziejów powszechnych.**)

A nie kto inny jak Józef Kohler, jeden z najlepszych znawców uniwersalnego prawa, powiada we wstępie do swego opracowania kodeksu: „Oto odkryto dzieło prawodawcze o objętości, o skupiającej jasności a zarazem o treści tak nadzwyczajnej, że w podziw wprawia a wartość starobabilońskiej kultury niezmierzenie potęguje"*).

Rzecz naturalna że wśród problemów jakie ten słynny prawozbiór nasunął, o którym przy znanym i skądinąd olbrzymim wpływie kultury babilońskiej na całą Azyę przednią, można było z góry przypuścić, że przez wieki całe musiał być panującem prawem we wszystkich krajach, dokąd sięgał polityczny wpływ Babilonii — że jako pierwszorzędny problem wyłonił się stosunek historyczny między tem prawem a co najmniej siedmset lat młodszem prawem mojżeszowem (izraelickie). Tembardziej, że już na pierwszy rzut oka wpada cały szereg norm wykazujących uderzające podobieństwa nietylko w podkładzie faktycznym ale też w sankcyi prawnej a — co jeszcze ważniejsza — identyczne następstwo całych grup norm prawnych. Jeżeli do tego dodamy jeszcze, że i sama tradycya biblijna początki dziejów i kultury Izraela wywodzi z Babilonii, każąc protoptaście jego Abrahamowi wywędrować z Ur-Kasdim tj. Ur w Chaldei (południowej Babilonii) do kraju Kanaan a dalej, że imię Chammurapi (także w pisowni Ammurapi się spotyka) już dawno identyfikuję się prawie powszechnie z biblijnym Amzaphel, królem Szynear (t.j. Sumer, południowa Babilonia), który za czasów Abrahama jako lennik i sprzymierzeniec króla Elamu — fakt historycznie stwierdzony — podejmuje wyprawę na Palestynę (Genes. r. XIV) to łatwo zrozumiemy, jakie zainteresowanie ten problem historyczno-prawny obudzić musiał. Doniosłe to zagadnienie ujął na szerokiej

*) Tym skrótem-Kodeks Chammurapiego w dalszym ciągu tego artykułu będziemy się posługiwali.

**) V. Scheil, Code de Lois de Hammourabi, roi de Babylone, vers l'an 2000 avant J. Chr. (Delegation en Perse, Memvires... T. IV... Paris, E. Leroux 1902.

*) J. Kohler — F. Peiser, Hammurabi's Gesetz B. I. (przedmowa. Ostatnio jeszcze znakomity badacz historyi prawa starożytnych ludów L. Wenger (Monachium) w monografii pt. Ludwig Mitteis und sein Werk (1923) wyraża się o odkryciu Kod. Cham. „die grossartigste aller modernzeitlichen rechthistorischen Entdeckungen" str. 29

semka „Kuryer Płocki“ zeznaje że w dniu egzekucyi otrzymał do składania tekst plakatu, który zawierał wyrok śmierci, przyczem było podane, że wyrok został wykonany o godzinie 12 przedpołudniem. Tem większe było zdziwienie świadka, że przechodząc w porze obiadowej przez miasto obok odwachu wojskowego widział zgromadzony wielki tłum ludzi. Gdy zapytał co się stało oświadczono mu, że

wnet wyprowadzą na śmierć rabina Szapirę

Świadek Szechtmanówna, studentka uniw. w Warszawie o samej sprawie wie mało. Podaje tylko że była w sprawie szwagra us tarosty płockiego w czasie inwazyi bolsz., a ten oświadczył: „rabin Szapiro musi być rozstrzelony na środku miasta“.

Przewodniczący Rady Miejskiejj Stramayer zeznaje, że przechodząc kilkakrotnie przez ul. Królewską jeszcze przed inwazyą zauważyłem rabina Szapirę kiwającego się na balkonie.

Przewodn.: A co pan wie o stosunku Żydów do bolszewików.

Świadek: **O ile mi wiadomo, Żydzi w tej samej mierze obawiali się bolszewików co Polacy i tyleż od bolszewików ucierpieli.**

Przewodn.: **Ale bronili Płocka tylko Polacy?** —

Świadek: **Nie! Na okopach byli także Żydzi!**

Przewodn.: **A czy szli dobrowolnie?**

Świadek: **Tego nie wiem dokładnie. Ale jest faktem, że przy tem szczególnie cierpieli Specyalnie ich szykanowano...**

Wkońcu zaznacza świadek, **że Rada miejska uchwaliła jednogłośnie na posiedzeniu z d. 31. sierpnia 1920 rezolucyę, stwierdzającą, że żydowska ludność Płocka zachowała się wobec Wojsk Polskich lojalnie i nie wykazała sympatyi dla bolszewików**, którzy rozrabowali mienie żydowskie na równi z chrześcijańskiem.

Przewodn.: Ilu Żydów jest w Płocku?

Świadek: Jedn a czwartą część mieszkańców stanowią Żydzi, trzy czwarte chrześcijanie.

Niemniej charakterystyczne są zeznania prezydenta miasta Michalskiego, który zeznaje, że „Żydzi byli wobec bolszewików tak samo usposobieni jak chrześcijanie. Bolszewicy prześladowali i dokuczali Żydom w tym samym stopniu co chrześcijanom, a nawet znacznie więcej.

Na tem zakończono pierwszy dzień rozprawy.

Teatr art. lit. „BAGATELA“ Rejtana 3.
OD ŚRODY 3-go października b. r. NOWY PROGRAM!
Tańce WENTERRY — DUO „Mondain“. Lyja — Bronowski — Bronecki — Z. Fedyczkowska. PIGMALION II-GI farsa, opr. Bebe.
— — Początek o godz. 8-mej wieczorem. — —

Warszawa 2. 10. (tel. wł.) W dniu dzisiejszym zgłosił obrońca w procesie przeciw błp. rab. Szapirze w Najwyższym Sądzie Wojskowym zażalenie nieważności od wyroku. Sama skarga zostanie wniesiona po ogłoszeniu motywów wyroku, co nastąpiło w dniu dzisiejszym.

Delegacya młodzieży żydowskiej u rektora wszechnicy lwowskiej.

Lwów, 2. października.

W. dniu dzisiejszym została przez J.M. rektora Uniwersytetu J. K. prof. **Makarewicza** przyjęta delegacya żyd. młodzieży akad. zorganizowanej w Żyd. Akad. inst. samopomocowych i zawod. we Lwowie w osobach stud. L. Glückera, prez. Komitetu Wykonawczego, stud. W. Muskatenblütha, przewodniczącego Twa Medyków Żyd. i I. Treuera, delegata do Komitetu Wykonawczego.

Delegacya poruszyła szereg aktualnych problemów, tyczących żydowskiej młodzieży akademickiej.

W kwestyi przyjmowania na uniwersytet, oświadczył p. rektor że numerus clausus na wydziale prawniczym i lekarskim na mocy udzielonej radom wydziałowym autonomii, już jest uchwalony, co do wydziału zaś filozoficznego decyzya jeszcze nie zapadła.

Na pytanie delegacyi w kierunku **stosowania normy procentowej wobec studentów Żydów**, na wydziałach objętych „numerus clausus“ odpowiedział p. rektor, **że oficyalnie takowa nie istnieje, natomiast wyłonione komisye przyjęć na poszczególnych wydziałach, mają nieograniczone prawo** i nie podlegają żadnej ingerencyi Senatu.

Gdy jeden z delegatów zwrócił uwagę że w wypadkach rażącego i widocznego pokrzywdzenia pewnej części młodzieży li tylko ze względu na przynależność narodową czy też wyznaniową, młodzież ta nie ma żadnych środków obrony, p. rektor oświadczył, że faktycznie **nie ma żadnej władzy, któraby mogła temu zapobiedz.**

Analogicznie sprawa przedstawia się na seminaryach i ćwiczeniach.

Następnie delegacya podniosła **sprawę legalizacyi Twa akad. żyd. „Ognisko“** — (kuchnia akademicka), która od dwóch lat bezskutecznie o to zabiega. P. rektor oznajmił po przeglądnięciu odnośnych aktów, że na posiedzeniu senatu z lipca b. r. została prośba Twa „Ognisko“ **jednomyślnie odrzucona. Na prośbę, czy p. rektor nie mógłby podać powodów, dla których podanie Twa o działalności samopomocowej i kulturalnej, odrzucono, oznajmił p. rektor, że żadnej o tem wzmianki w protokołach niema.**

Gdy delegacya zaznaczając, że studentów Żydów do kuchni akademickiej prowadzonych przez Bratnią Pomoc się nie przyjmuje, zapytała, **czy ponowne podanie o zatwierdzenie tego Twa, na którego pomoc zdanych jest przeszło pięciuset akademików żydowskich odniesie pożądany skutek, otrzymała odpowiedź, że wniesieniu podania nie stoi nic na przeszkodzie; jednakże nie może dać nadziei na pomyślne załatwienie ponieważ w obecnej Radzie Senatu zasiadają ci sami prawie członkowie, którzy pierwsze podanie odmownie załatwili.**

Delegacya zakomunikowała również, że z powodu nieprzyjmowania akademików żyd. do sanatoryum młodzieży polskiej w Zakopanem czuła się zniewoloną do wszczęcia akcyi budowy „Domu Zdrowia“ dla gruźliczo chorych akademików żydowskich, przyczem prosi o przychylne zaopinjowanie podania o udzielenie subwencyi z funduszów przeznaczonych na budowę Domów akad. P. rektor oznajmił że sprawa zostanie oddaną osobnemu referentowi.

W końcu oświadczył p. rektor, że do wszystkich spraw młodzieży żydowskiej odnosić się będzie z przychylnością i objektywnością „o ile między jednemi a drugiemi nie zachodzą kolizye“

Wypłata procentu za kupony Nr. 2 obligacyi 8 proc. państwowej pożyczki złotej.

Warszawa (Pat.) Jak wiadomo, w dniu 1. października br. zapadł termin płatności kuponów Nr. 2 od obligacyi 8 proc. państwowej pożyczki złotej z r. 1922 na mocy ustawy z dnia 25 września 1922 r. Pan minister skarbu postanowił, że kupony powyższe płatne są w markach polskich po kursie 51.800 Mp. za 1 złp.

Zgodnie więc z powyższem postanowieniem, na kupon Nr. 2 wspomnianej wyżej obligacyi, opiewającej na 10 złp. przypada do wypłaty tytułem procentu kwota 20720 Mk., a za kupon Nr. 2 od obligacyi opiewającej na 50 złp. kwota 103.600 Mk.

Czesi o swojem zwycięstwie na terenie dyplomatycznym.

Warszawa, 2 października (tel. wł.) Prasa czeska daje wyraz zadowoleniu swemu z powodu wyboru Benesza do Rady Ligi Narodów. Niektóre dzienniki podkreślają przytem z szczególną złośliwością klęskę dyplomatyczną Polski na terenie Ligi Narodów.

Baksa - burmistrzem Wielkiej Pragi.

Praga (Pat.) W dokonanych wczoraj wyborach burmistrza wielkiej Pragi, obrany został burmistrzem Baksa, uzyskawszy 66 głosów.

—o—

platformie historyczno-porównawczej w całej głębi i z nadzwyczajną bystrością znany semitolog wiedeński D. H. Müller w osobnem dziele*), które dziś jeszcze posiada nieocenioną wartość i zasłużyłoby na przyswojenie go naukowej literaturze hebrajskiej. Nie tutaj miejsce na roztrząsanie tego całego problemu, który po dziś dzień nie zeszedł z porządku dziennego, ale wystarczy poznać osttaeczny rezultat, do którego Müller dochodzi: Niewątpliwie zachodzi związek historyczny między Kod. Cham. a prawem mojżeszowem, lecz nie stosunek bezpośredniej zawisłości lecz raczej taki, że Mojżesz czerpał swe instytucye z archetypu jeszcze starszego od Kodeksu, z którego także Chammurapi przejął cały system prawa z tem jednakowoż, że dostosował go do politycznego ustroju wielkiego państwa, przez się po długich zwycięskich walkach zjednoczonego i do hierarchicznego ustroju społecznego. Na pytanie zaś, które odrazu się narzuca, skąd mógł Mojżesz poznać prawo starsze jeszcze od Kod. Cham., który wstępując w jego miejsce musiał je przecież wyrugować, odpowiada Müller, że prawo to zabrał ze sobą Abraham (a więc osobistość historyczna!), kiedy opuścił Babilonię; że ono pozostało kosztownem dziedzictwem rodziny patryarchów, towarzyszyło wszędzie wędrówkom najstarszych plemion hebrajskich, przeszło z nimi do Egiptu, gdzie je Mojżesz poznał i na niem niby na fundamencie oparł swoje wielkie dzieło kodyfikacyjne. A że tak jest, że cały okres patryarchów przesiąknięty jest na wskróś instytucyami i poglądami prawa babilońskiego, wykazują same opowieści biblijne o projektach, które we wszystkich prawie epizodach — jak np. stosunek Abrahama do Hagary, tejże stosunek do Sary, spór dziedziczny między Izakiem a Ismaelem, sprawa pierworodztwa między Ezawem a Jakóbem, adopcya synów Józefa przez Jakóba*) czytają się jakoby ilustracye z życia do norm i przepisów Kod. Cham. względnie starszego jego pierwowzoru. (C. d. n.)

*) D. H. Müller, Die Gesetze Hammurabis und ihr Verhältnis zur mosaischen Gesetzegebung sowie zu den XII. Tafeln. Wien 1903.

—o—

*) Ani prawo biblijne ani późniejsze talmudyczne instytucyi adopcyi wcale nie znają, co jest uderzające.

Kino LEW Kino LEW

Karolina król. Anglji!

Wkrótce zostanie wyświetlony w Kinie LEW.
8802 Własność b ura wypoż. filmów Issafilm, Glinianska 19, Lwów.

Nowela do ochrony lokatorów.

Warszawa. (Pat). Rada ministrów posiedzeniu w dniu 2. października br. yjęła między innymi **projekt noweli do awy o ochronie lokatorów,** projekt ustazmieniającej i uzupełniającej niektóre episy dotyczące ochrony obszaru konstytucyi, organów naczelnych oraz godeł zeczypospolitej.

SALI SĄDOWEJ.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

Z kolei przesłuchani w charakterze adków prokurator sądu w Stryju p. edyński swojego czasu stacyonowany kom. P. P. Ratajski i komendant poerunku w Dakszawie zeznają obciążająco oskarżonych, w szczególności na nie. zyść osk. Stefanowa.

W tok monotonnej rozprawy przynosi wne ożywienie oświadczenie obrońcy Głuiewicza. Mianowicie dr. G. przedkłada bunałowi polecony list, który otrzymał zbiegłego zagranicę Bihuna a który w liście stwierdza, że osk. Stefanow nie mordercą wójta względnie posterunkogo z Dulib.

W odpowiedzi na to oświadczenie proator — jakkolwiek ma zastrzeżenie, czy hun — morderca wójta podhoreckiego ma prawo wystawiania komukolwiek adectwa niewinności — w zasadzie nie onuje przeciw włączeniu tego listu do ów. Żąda jednak w konsekwencyi tego wołania na świadka nadkom. Iwachowa, ry stwierdzi, że niedawno przybyły z gi emigrant ukraiński miał mu oświadć, że Bihun w dalszym ciągu na tere. Czechosłowackim uprawia polską agitae antypaństwową i że wręcz się chełpi na jego rozkaz osk. Stefanow dookonał rdu. Nadkom. Iwachów nie zapoda jedk nazwiska owego Ukraińca, albowiem znania jego „mogłyby go kosztować ży". Obrona ze względów proceduralnych rzeciwia się powołaniu nadkom. Iwaowa.

— **Ogólny wiec pracowników banko**ych. W czwartek dnia 4. bm. odbędzie punktualnie o godzinie 7-mej wieczom w sali Towarzystwa Pedagogicznego, Zimorowicza l. 17 ogólny wiec Praconików Bankowych i Ubezpieczeniowych szystkich tutejszych instytucyi. Na poadku dziennym sprawa strejku pracowów w Powszechnym Banku Związkoym.

— **Rada Nadzorcza Spółki wydawniczej „CHWILA"**, Sp. z o. o. we Lwowie zawiadamia członków, że subskrypcya przeprowadzona na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 24. czerwca 1923 nie wyczerpała wszystkich udziałów, gdyż niektórzy członkowie ze swego prawa poboru nie skorzystali. Wobec tego uchwaliła Rada Nadzorcza udziału te zaoferować do nabycia wszystkim członkom z tem, że na każde posiadane 4 udziały może członek nabyć 1 dalszy udział. Członkowie, pragnący skorzystać z tego prawa, muszą wykonać je i należytość wpłacić najdalej do dnia 10. października 1923.

Bliższych informacyi co do warunków nabycia tych udziałów udzielają zawiadowcy codziennie między godziną 11 a 12 przed południem.

„Podlotek" Zygmuntowska 9
PARTER
poleca wykwintną garderobę dla dzieci i pań. Płaszczyki we wielkim wyborze. Przyjmuje również zawówienia według modeli 8813

PODZIĘKOWANIE.

W smutku pogrążeni serdecznie dziękujemy wszystkim przyjaciołom i znajomym za wzięcie udziału w pogrzebie naszej bł pamięci matki, względnie babki i prababki Malci, oraz specyalnie W. Panu Dr. B. ZIEMILSKIEMU za Jego bezinteresowne trudy w leczeniu zmarłej.
HASELNUSSOWIE. 8824

W SOBOTĘ dnia 6. października odbędzie się staraniem komitetu zabawowego Ż. K. S. »Jutrzenka"
RAUT JESIENNY
W SALACH DOMU NARODNEGO
Początek o godz 9 wiecz. Pozostałe zaproszenia nabyć można w firmie Grosskopf, pasaż Hausmana 3

ŚWIAT ELEGANCKI
ubiera się w pierwszorzędnym salonie sukien damskich oraz kostiumów angielskich
J. GROSS LWOW ul. SYKSTUSKA 40.
według wymogów ostatniej mody »» po cenach umiarkowanych. ««

Kronika.

TEATR WIELKI.

Środa »Hugenoci«
Czwartek »W krainie baśni«

—ooo—

TEATR MAŁY.

Środa »Oczy księżniczki Fatmy«.
Czwartek »Oczy księżniczki Fatmy«

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Środa »Szkoła kokot«
Czwartek »Madame Pompadour«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Luja, tańce St. Bronecki, Zofia Fedyczkowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo. Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

— **Ostatni gościnny występ Ruszkowskiej oraz występ Manna.** W środę śpiewa po raz ostatni znakomita artystka w „Hugenotach", w których jak wiadomo święciła tak olbrzymie tryumfy zagranicą i w Polsce. Partnerem jej będzie p. Mann.

— **„Oczy księżniczki Fatmy"**. Doskonała komedya Kiedrzyńskiego wypełnia co wieczora salę Teatru Małego doborową publicznością, która z zajęciem śledzi grę naszych artystów. PP. Czarnowska, Ładosiówna, Orzechowski, Rygier i Zabielski tworzą dobrze zgrany zespół.

— **„Pani prezesowa"**. Nigdy nie starzejąca się świetna farsa Hennequina i Vebera, którą z olbrzymim powodzeniem wznowiła ostatnio Warszawa, wchodzi w piątek na repertuar Teatru Nowości pod reżyseryą p. Okornickiego. W głównych rolach wystąpią pp. Czajkowska, Dębicka, Rowińska, Niemirycz, Okornicki, Hierowski, Dębowicz, Kalinowski, Niewiarowicz i Tartakowicz. „Pani prezesowa" napewno przez szereg wieczorów wzbudzać będzie salwy śmiechu w Teatrze Nowości.

— **Komitet niesienia pomocy pogorzelcom w Rożniatowie** ukonstytuował się tamże pod przewodnictwem adw. Dra **Wassermanna.** Funkcye skarbnika pełni adwokat **Safier**, na którego też ręce należy nadsyłać dalsze datki. Pozatem datki na rzecz pogorzelców w Rożniatowie przyjmuje administracya naszego pisma i „Spółdzielczy Bank Kupiecki" we Lwowie.

Na adres naszej redakcyi nadesłał p. **M. Patron** z Tryestu 50 lirów, którą to kwotę przekazaliśmy komitetowi rożniatowskiemu. Społeczeństwo żydowskie zapewne obok ofiar pożarów w St. Samborze, Rawie Ruskiej nie zapomni o ofiarach rożniatowskich.

— **„Przed konferencyą krajową"**. Na powyższy temat przemawiać będzie dziś, we środę Dr. A. Rothfeld w lokalu **„Emunyh"** Kościuszki 14. Bratnie związki, stowarzyszenia i działaczy syońskich tą drogą zaprasza się do jak najliczniejszego przybycia. —

— **Listy imienne płatników podatku przemysłowego** z ustaleniem kwot obrotu i przypadającego podatku Inspektoratu skarbowego IV. dla dzielnicy IV. tudzież takie listy Inspektoratu skarbowego I. dla dzielnicy I. wyłożone zostały do przeglądu przez interesowanych w miejsk. komisaryatach dla dzielnicy IV. i I.

— (i) **Śmiertelny wypadek przejechania** Anna Mościcka lat 59, zam. przy ul. Gródeckiej l. 22, dostała się wskutek nieostrożności pod koła przejeżdżającego wozu ciężarowego i poniosła śmierć na miejscu.

— (i) **Ze stałej rubryki.** Wincenty H., kapral 19 pp. usiłował w hotelu wiedeńskim wystrzałem z rewolweru odebrać sobie życie. Powód usiłowanego samobójstwa nieznany. Niedoszłego denata odstawiono do komendy miasta i placu.

— (i) **Na gorącym uczynku.** schwytano wczoraj Jana Eichelberga i Michała Korowicza, którzy dobijali się do sklepu bławatnego firmy Schechter przy ul. Szpitalnej i wybili już nawet sporą dziurę w ścianie. Obaj złodziejaszkowie powędrowali do aresztów policyjnych.

—oooo—

— **Zakład obuwia ortopedycznego** polecany przez W. P. lekarzy L. Nowosada, absolwenta kursów zagranicznych, Lwów, ul. Słowackiego 6, telefon nr. 825. 8190

—ooo—

— **Strejk urzędników Powszechnego Banku Związkowego w Polsce.** Wobec notatek w dziennikach dezoryentujących opinię publiczną, donosimy, że porównawcze oznaczenie podwyżki poborów w procentach nie może być podstawą do należytego ocenie-

NADESŁANE.

Przyjmę młodego lekarza
odpowiednim kapitałem w dolarach ko spólnika do mego pierwszorzędnego kładu lekarsko-dentystycznego z wyintnem urządzeniem z elektrycznem i borową praktyką w większem mieście Małopolski. 8724
ferty pod »Dolary« do Administracyi »Chwili«.

Oblężenie kinoteatru „APOLLO"
pragnie się uśmiać i wypłakać niech spieszy godz. 3-ciej do »APOLLA«. Tylko kilka dni dziwiać będzie można cudowne dziecko Jack Coogan w »ZŁOTYM CHŁOPCU«. 8823i

nia, gdyż przyznane przez Dyrekcyę Banku procentowe podwyżki odnoszą się do płac zasadniczych, które w Powszechnym Banku Związkowym były zawsze wyższe od płac w innych bankach lwowskich, wobec czego:

a) uposażenie urzędników naszej instytucyj zrównane jest z odnośnymi najwyższymi poborami innych banków lwowskich;

b) pobory najniższego urzędnika z ukończoną szkołą średnią po jednym roku służby wraz z dodatkami wynoszą około Mk. 5,000.000 prócz dodatków, które w ciągu roku podwyższają tę płacę o 30 proc. tak, że płaca ta z dodatkami dochodzi do płacy urzędnika państwowego VI. kategoryi. —

Na dowód dobrego uposażenia służy też że urzędniczki po jednym roku służby pobierają Mp. 4,500.000 a po 5 latach Mp. 5,600.000 i że urzędnicy w miarę lat służby i swoich kwalifikacyi dochodzą wraz z dodatkami w wysokości Mp. 16,000.000, do czego przybywają jeszcze dodatki, które pobory te podwyższają o dalsze 30 proc.

8831

— **Zaparcie stolca.** Sprawozdania lekarzy powszechnego szpitala we Wiedniu zapodają zgodnie, że leczenie stosowane gorzką wodą **„Franciszka Józefa"** w tymże szpitalu przyniosły nadzwyczajne skutki. 7841

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 2. października.

Tendencya w akcyach kotowanych i niekotowanych nadal zwyżkowa. Szczególnie poszukiwane Jaworzno, Gazy, Azot, Chybie, Olkusz. Transakcye bardzo ożywione.

Transakcye w akcyach następujące: Chodorów 1075, 1100, 1075, 1000, 1100, 1075 1085, 1080, 1080, 1090, 110, 1085, 1100 1080 1075, Chodorów nieef. 900, Oikos 760, 765 752, 750, 757, 755, 760, 770, 755 760 Tespy 1395, 1400, 1395, A. B. Z. 30, Hipoteczny 145, 150, 155, Pokred. 30, 25, 26, 29 32 35, Przemysłowy 124, 126, 125, 124.5, 123 122, 124.5, 124, 125, 128, nieef. 118, Z.B.K. 54, 55, 54, 56, 54, 48, nieef. 46 Cegielski 155, Biskupscy 180, Parowozy 120, 123, 124, 125,, 124, nieef. 110, 107, 110, 105 115 Zieleniewski 2600, 2625, 2550, 2615, 2620 2625 Ćmiełów 325, 355, 365, 340, 350, 370, nieef. 320. Niemojowski nieef. 150, 140, Pezet 69 66, Płótno oferta sp. 425, Nafta 126, 125, Rakszawa 770, 775, 760, Siersza elektr. 55 Siersza g. 1360, Tohan 85. 95.

W niekotowanych nast. obroty: Gazy 7550, 7700, 7750, 7800, 7900, Jaworzno a 25 6400, 6200, 6100, 6050, 6000, drobne 6200 6150, 6200, Arma 108, Azot 105, 110, 115 120, 125, nieef. 105, Chybie 2000, 2050 (drobne 2200), Drożdże G. 230, Elektr. n. S. 21, 20, Gazolina 600, 605, 610, Foresta 148 147, Gazociągi 83, 82, 81, Len 220, 215, Lesienice 450, (nieef. 400), Lokomotywy 185 190, Machlejd 82, 80, Nitrat 69, 68, (nieef. 65, 64) Olkusz 168, 170, 169, 170, 160 i pół, Przeworsk 55, Radziwiłł 310, 315, Rucker H. 225, Schoen 14 i pół, Węglówki 6500 (nieefektywny 5900).

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 2. października.

Giełda nielicznie odwiedzana. Zastój w transakcyach. Na ogół sytuacya bez zmiany.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków. (Pat). Pol. B. Przem. 180, 135, B. Powsz. Kred. 33, 36, B. Komercyalny 40, B. Małopolski 132, 135, Ziemsk. Bank Kred. 50, 52, Tohan 120, 132, Impeks 2.8, 3, Pharma 130, 160, Polski Głob 9800, 10.5, Żegluga 26, 27, Zieleniewski 2700, 2850, Cegielski 174, 180, Trzebinia masz. 220, 235 Parowozy 130, 140, Automotor 80, 85, Pocisk 165, 175, Górka 3100, 3500, Siersza górn. 1650, 1725, Tepege 840, 890, Nafta 130, 150, Pokucie 300, 320, Ojkos 800, 850 Strug 250, Trzebinia tłusz. 950. 1000. Krakus 230, 245, Chodorów 1175, 1825, Ćmielów 360, 380, Siersza elektr. 84, 88, Niemojewski 185, 190, Myślenicka fabryka kapeluszy 80.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. (Pat). Belgia 20900, 20500 Berlin 0.0014, Londyn 1,827,000, 1,790000, Nowy Jork 402000, 394000, Paryż 24600, 24100, Szwajcarya 71650, 70250, Wiedeń 5.63 5.52.

Akcye.

Warszawa. (Pat). Bank dysk. warsz. 1175, 1225, B. Handlowy 550, 575, B. dla h. i p. 265, 255, 285, B. Małopolski 140, B. Przem. warsz. 100, Pol. B. przem. Lwów 120, 127, 126, B. Spół. zarobk. Poznań 390 400, B. Związku Ziem. 80, 75, Bank zachodni 790, 900, B. Kred. warsz. 80, 85, Sole potasowe 1540, 1525, 1500, Kijewski i Scholce 430, 445, Spies 350, 320, 340, Puls 125, 145 135, Wild 185, 175, 180, Chodorów I. 100 1075, 1190, Czersk 375, 445, 400, III. 350 Częstocice (3, 4) 6200, 6400, 6350, 6150 Gosławice 430, 415, 500, Michałów 625, 630 Warsz. Tow. fabr. cukr. 1900, 2250, 2150, Firlej 165, Łazy 72, 80, 75, Przemysł drzewny 70, 80, 75, Warsz. Tow. kop. węgl. I. 1300, 1505, 1450, II. 1525, 1600, Cegielski 175, 157, 170, Lilpoop I. 180, 200, 192, 185 205, Modrzejów 1600, 1500, 1625, Norblin I II,, 340, 400, Zakłady Ostrowieckie 2400 2600, Ortwein i Karasiński 115, 130, 125 Rohn i Zieliński 2650, 2300, (4) 2250, Rudzki I. 725, 700, 775, II, 850, b. 925, 910 880 Starachowice 1000, 800, 925, b. pr. Ursus 250, 275, 265, Pocisk 195, 190, 192, Parowozy 147, 132, 142, Zieleniewski 59000, 72000, Zawiercie 68000, 70500, Belpol 35, Br. Jabłkowscy 47, 51, 50, Żegluga 32, 31 33, Polbal 30, Syndykat roln. 780, 725, 765 Skup skór 65, 75, 70, Ćmielów 380, 400 390, Elektryczność 1500, 1400, Pol. tow. elektryczne 210, 215, Haberbusch 725, 850 Spirystu 620, 700, Kluczewska fabr. pap. 200, 202, 200, Polska nafta 140, 125, 127 Nobel 400, 380, 415, Tepege 825, Pustelni 260, 265, 250, Polski przem. naft. 450 4665, 435, Fitzner 1800, 1750, 1850, Siła i światło 190, 210, Korek 65, 60, Konopie 160, 190, 170, Zach. Tow. dla handlu i przem. 60, 65.

Giełda berlińska.

Dewizy.

Berlin. (Pat). Amsterdam 125,286000, Bruksela 16,159500, Chrystjania 50,473500, Kopenhaga 56,658000, Sztokholm 84,588000 Włochy 14,354000, Londyn 1,446,875000, N. Jork 319,200000, Paryż 19,162000, Szwajcarya 56,857.500, Wiedeń 443.850, Praga 9,526125, Sofia 3,142125, Belgrad 3,840375, Budapeszt 1,655700.

Berlin (Pat.) Marka polska 57.000.

Giełda zurychska.

Zurych. (Pat). Berlin 0.000002, Holandya 220 i pół, N. Jork 560 i trzy czwarte, Londyn 25.49, Paryż 33.35, Medyolan 25.27, Praga 16.77 i pół, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.65, Belgrad 6.35, Sofia 5.50, **Warszawa 0.0013**, Wiedeń 0.0078 i pół.

Giełda wiedeńska.

Dewizy.

Wiedeń. (Pat). Amsterdam 279000, Belgrad 788, Berlin 0.0016, Bruksela 3604, Budapeszt 371, Bukareszt 325, Chrystjania 11080, Kopenhaga 12380, Londyn 321700, Madryt 9380, Medyolan 3199, Nowy Jork 70935, Paryż 4227, Praga 2115, Sofia 688, Sztokholm 18520, Warszawa 0.12 i trzy czwarte — 0.13 i trzy czwarte, Zurych 12640.

Akcye.

Wiedeń. (Pat). Losy tureckie 495, Prioritety 541100, Anglobank 365, Bank związkowy 208, Bank obrotowy 139, Zakł. austr. 311, Bank depoz. 94750, Laenderbank 371, Merkury 212, Unionbank 345, Żiwnostenska Banka 930, Kolej lwowsko-czern. 378500, Alpiny 704, Krupp 461500, Huta Poldi 1010, Praskie tow. żel. 2485, Rima 318, Skoda 1211, Zieleniewski 410, Apollo 870 Fanto 5000, Karpaty 600, Galicya 288 Schodnica 2000, Siersza 251.

NADESŁANE

Do zaręczyn p. N. Halperna z Lusią Hackerówną zasyła serdeczne czenia Rózia Soferówna. 8

DROBNE OGŁOSZENIA

MIESZKANIA I LOKALE.

Poszukuję lokalu na skład bławatny przy ul. Legionów, Kazimierzowskiej lub przy innej ruchliwej ulicy — pod »Natychmiast« do Biura dzienników Buchstaba, Legionów.

Tylko urzędniczkę przyjmę na wspólne mieszkanie. Szeptyckich 44, I. p. lewo.

Wydzierżawię kamienicę za rekonstrukcyę. Korzystne dla kupców, sklepy, mieszkania. Kornblüth, Rzeźnicka 17.

Oddam kilka ubikacyj w śródmieściu poważnemu przedsiębiorstwu. Poważne zgłoszenia pod „K. K. 6 do biura ogłoszeń Brücka, Kościuszki

Zamienię 3 pokoje i kuchnię z komfortem przy ul. Kordeckiego na 4 pokoje ewentualnie 3 pokoje kuchnia z pełnym komfortem w śródmieściu najchętniej w okolicy ul. Leona Sapiehy z odpowiednią dopłatą. Zgłoszenia do Administracyi pod »Dopłata«.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Poszukuję nauczyciela (ew. studenta) z hebrajskiem do chłopca 4 kl. normalnej na południe. od 4—7. Weinreb, Kaźmierzowska 26?

BATOREGO 34. »Ecole Francaise«. Najszybsza metoda wyuczenia stenografii, języków. Rozwinięcie siły.

Kursy przygotowawcze I. Rottenstraucha we Lwowie ul. Krasickich 8, parter przygotowują uczniów i uczenic do szkół gimnazyalnych wszelkiego typu.

MANDOLINY, gitary, kurs 6-cio tygodniowy, płynną grę z nut ręczy »Specyalista-pedagog«. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne nawet zniszczone. Zgłoszenia codziennie od 4—7 po. Plac Bernardyński 12. II p.

Student II. roku filozofii poszukuje lekcyi chętniej za wikt i mieszkanie. Zgłoszenia do Administracyi pod »Matematyk«.

6 tygodniowy praktyczny kurs bucheteryi nauki o handlu i wekslach oraz chunków kupieckich bez używania PODRĘCZNIKÓW, rozpoczynam 10. października. Zgłoszenia jdalej do 8. bm. między 1—2. Lonker, Objazwa 2 A.

POMOC LEKARSKA.

Lekarz chorób wenerycznych i skórnych

Dr. A. Nadel

ordynuje pl. HALICKI 7 od 12—5 nad Kawiarnią Centralną.

Dr. med. M. EISENBERG

Spec. chorób skórnych i wenerycznych, dawniej lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu ordyn. we Lwowie ul. SYKSTUSKA 34 od godz. 12—1 i od 5—6.

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych

Dr. Michał Salpeter

Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—

INTERESA HANDLOWE.

Spólników do 2 sklepów poszukuje się. Własność Skład obuwia, Lwów, ul. Jagiellońska

MAŁŻENSTWA.

Wdowa 28 letnia Żyd., ładna o dobrych przytach, fryzyerka z pięcioletnim chłopczykiem ma mieszkanie urządzone, szuka znajomości wowcem od 30—45 lat. Zgłoszenia listowne »Przystojna kobieta« do Administracyi.

Panna 23 lat licząca Żyd. prywatna urzędnica symp., zdrowa, inteligentna szuka znajomości z człowiekiem o tych samych zaletach od 30 letnim odpowiednim stanowisku, ewentualnie dowcem. Złoszenia listowne pod »Elita« do Administracyi.

XI. Przykazanie! Nie kupujcie Obuwia

póki nie przekonacie się co do jakości, trwałości, zgrabności i taniości u znanej ze solidności firmy

S. FEDER, Lwów Sykstuska 7.

UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdziwości niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapamiętać firmę **S. FEDER** Nr. domu SYKSTUSKA **7.** 8770

WOLNE POSADY.

Solidna buchalterka najchętniej z branży tekstylnej ze znajomością polskiej korespondencyi, może natychmiast przyjęta — pod »Tekstylja« do dzienników Buchstaba. 8812

Buchaltera korespondenta zdolnego na ordynaryę poszukuje Fabryka Konserw w Lubyczy królewskiej. Wiadomość u Dra Horowitza, Sykstuska 1. od 3—4 godz. 8809

Praktykanta przyjmie Biuro tech. handlowe we Lwowie. Zgłoszenia pod »123« Biuro Buchstaba. 8810

Potrzebny starszy praktykant albo pomocnik, dział papierowy, Hausirer, Gródecka 83.

Zakład Dent. Technicz. Leopolda Hissa, Legionów 33. poszukuje praktykanta. 8737

Fabryka rafinerya zachodnio-galicyjska poszukuje do natychmiastowego wstąpienia ZDOLNEGO, RUTYNOWANEGO BUCHALTERA z wieloletnią praktyką. Oferty z podaniem referencyi pod 8382 do Administracyi »Chwili«. 8783

Adwokat Dr. Sterner w Ustrzykach poszukuje natychmiast rutynowanego koncypienta. Oferty z podaniem warunków. 8820

Towarzystwo Wielkiego Młyna w Kaliszu przyjmie natychmiast samodzielnego buchaltera asystenta. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę z wykształceniem fachowem, stanu wolnego. Oferty i odpisy świadectw przysłać pod adresem Towarzystwo Wielkiego Młyna Reich i Chmielecki w Kaliszu. 8819

Poszukuję fachowca jako sprzedawcy do sklepu bławatnego. Warunki bardzo dobre. Zgłoszenia Gertlich, Lwów. Legionów 41/II. 8814

Poszukuje się panny do dziewczynki 5-letniej na 3 godziny popołudniu możliwie froeblankę lub gimnazystkę. Zgłoszenia w sklepie Seidlera, Legionów 41. I. p 8826

Koncypient posiadający kilkumiesięczną praktykę prowincyonalną, szuka posady na prowincyi. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków »Doktor« do administracyi Chwili. 8821

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter-korespondent polsko-niem. angielski fachowiec branży żelaza, samodzielna siła pokuje odpowiednią posadę ewentualnie przystąpi z pewnym kapitałem. Zgłoszenia pod »Żelazo« Administracyi Chwili. 8866

Wyuczony buchalter poważnej instytucyi przemysłowej zmieni posadę. Zgłoszenia pod »Pewna firma« 8805

Doktor praw, 29 lat, z kilkuletnią praktyką biurową i kilkuletnią adwokacką, korespondent polski i niemiecki, chętny do podróży w celach handlowych obejmie odpowiednią posadę. Zgłoszenia pod »Sumienny« do Administracyi. 8828

RÓŻNE.

Manikiry, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

KUPNO — SPRZEDAŻ.

KOPERTY OKIENKOWE gdańskiej fabryki »Hansa« poleca ze składu tut. jener. zastępca Benedykt Kreiner, Lwów, Bart. Głowackiego 12.

Sprzedam futro nutry. Burakowska, Kopernika 50 II. między 3—4. 8827

OGŁOSZENIA.

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 23. I. p.
»CREP DE CHINE«, FULARY, Velourschifon.
PLUSZE, AKSAMITY, VELURY,
SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH
BIELIZNĘ stołową, damską
KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyborze

BATERYE elektr. Miha-Gold, Daimon, Tytan z 3 miesięczną gwarancyą. LATARKI eletryczne. ŻARÓWKI poleca hurtownie
MICHAŁ HACKEL
LWÓW KAŹIMIERZOWSKA 4.

Kalendarze na r. 1924
wszelkiego rodzaju, poleca DRUKARNIA
W. Pański, Warszawa 78 LESZNO Tel. 267—43

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Szanownych P. T. Kupców, że z dniem 1. sierpnia 1923 otworzyłem PRACOWNIĘ
CUKIERNICZO - PIERNIKARSKĄ
przy ul. Rutowskiego 23 (6mach hr. Skarbka)
Wytwarzam pierniki czysto miodowe w formatach przedwojennych, oraz pierniki jarmaczne, odpustowe, ezerwone białe i czarne po cenach umiarkowanych. Wszelkie zamówienia z prowincyi uskuteczniam w krótkim czasie.
Polecam Szanownym P. T. Kupcom wielki wybór św. Mikołajów i na drzewko
Z wysokiem poważaniem 8896
B. BOCHENKIEWICZ.

„GRAFIKA" MAREK SEIDE
LWÓW, ul. KOŁŁĄTAJA 5 (w podwórzu)
posiada zawsze na składzie:
PAPIERY WSZELKIEGO RODZAJU I FORMATU,
PRZYBORY DRUKARSKIE: Regały, szufle, wierszowniki i t. p.
MASZYNY DRUKARSKIE, masy do wałków, farby drukarskie i t. p.
Zastępstwo na Polskę odlewni czcionek i linii mosiężnych POPELBAUMA we WIEDNIU.
Zastępstwo na wschodnią Małopolskę fabryki przyborów drukarskich T. Kaldyka i Ska w Poznaniu

Sławne MYDŁO suszone.
przedwojennej jakości zawierające 70% tłuszczu, marki »W. GRÜTZ z kogutkiem« wszędzie do nabycia. Główny skład u firmy 7929
C. ROTH, Lwów, pl. Gołuchowskich 15.

R. Landau
ŻURNALE KROJE WZORY
LWÓW, CZARNECKIEGO 3, poleca do robót ręcznych — tudzież MANEKINY.

WOLNE POSADY

Poszukuję panny umiejącej szyć na maszynie »Singera«. Zgł. ZAKŁAD HAFTÓW F. INGBERA, LWÓW, HALICKA 1. 8791

MIESZKANIA—LOKALE

ZARAZ do wynajęcia. Duży lokal frontowy z dobrem urządzeniem sklepowem, nadający się na skład żelaza lub fabryki. Zgłoszenia ul. Berka Joselowicza L. 8, I. Maj. 8770

Do wydzierżawienia hotel urządzony z 24 pokoi. Bliższa wiadomość Adela Horn, Kołomyja, Rynek. 8786

ŻĄDAJCIE

wszędzie naczyń blaszanych emaljowanych

z PAŃSTWOW. FABRYKI „Blachownia"

(OBECNIE NAJLEPSZA MARKA) 8653

Generalne zastępstwo i sprzedaż hurtowna:

KRASTALSKI i KONDRATOWSKI

Lwów, ul. 3-go Maja 2. Telefon 267.

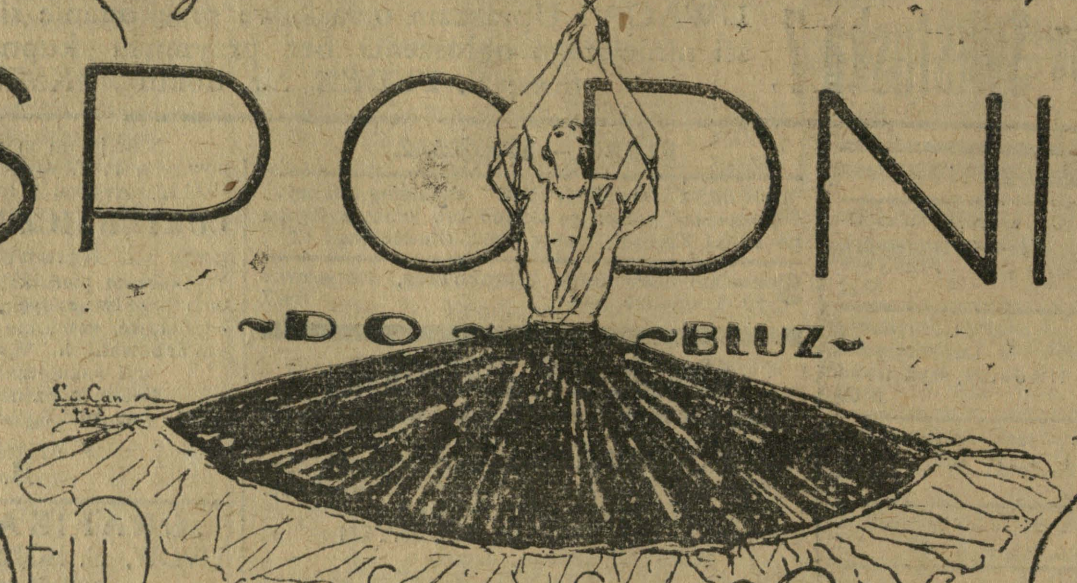
KUNEROL

wyborny tłuszcz roślinny, powinien być w każdej kuchni.

Przedstawiciel: Henryka J. SCHIFMANA SYNOWIE, Lwów.

Przebogaty wybór

SPODNIC

St. Wrońskiego Synowie – Lwów Pl. Marjacki 10

SKÓRY, pasy transmisyjne, lakier, chevreaux, antylopy oraz wszelkie skóry do konfekcyi, rymarzy i tapicerów — poleca 8436

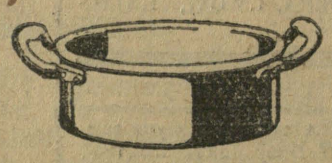
Salomon Winter, Lwów, Żółkiewska 5 TEL. 722.

NACZYNIA

aluminiowe i emaljowane

poleca

ANTONI HALSKI

Lwów, ul. Sobieskiego l, 3.

Pończochy i Skarpetki w najlepszym gatunku i w wielkim wyborze. Specyalny dział perfum, mydeł toaletowych kraj. i zagr. oraz wszelkich artykułów kosmetycznych po zadziwiająco nizkich cenach poleca

S. Feder, Sykstuska 7. Uwaga na firmę S. FEDER i Nr. domu Sykstuska 7.

P. T. urzędniczki i urzędnicy za okazaniem legitymacyi dostają znaczny opust. 7794

Zarząd telefonów lwowskich

podaje do wiadomości P. T. Publiczności, że opłaty abonamentowe z dniem 1. października b. r. zostały zmienione w sposób następujący:

I. kategorja Mk. 1.536.000 kwart. dla mieszkań prywat.
II. kategorja Mk. 2.160.000 kwart. dla biur, kantorów i t. p.
III. kategorja Mk. 3.600.000 kwart. dla sklepów, banków, hoteli, restauracji i t. p.

Za aparat dodat. Mk. 1.200.000. Opłata jednorazowa przy zamówieniu telefonu wynosi Mk. 10.000.000 Opłata za zamianę starych aparatów po włączeniu abonentów starej sieci i stacyi do nowych sieci i stacji Mp. 1.350.000. 8825

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej kości po cenach umiarkowanych u Fir

J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska (w podwórzu).

OBUWIE!

WAŻNE DLA DETAILISTÓW W M — SCU I NA PROWINCJI:

Świeżo nadeszły transport towaru granicznego pierwszej jakości — wiedeńskie i inne — na jesień i

POLECA

„TRIPLEX" Lwów, Pasaż Hausma

Zamówienia z prowincyi uskuteczni się odr

Tartak paro

dwugatrowy firmy Inż. Wład Szczęk i Ska w Janowie k. Lw przyjmie większą ilość drzewa m kiego i twardego

do przetarcia.

Zarząd Synagogi Gal-Eid we Lw przy ulicy Królowej Jadwigi 1 podaje do publicznej wiadomości, że w budynku urządził

OBSZERNĄ SALĘ

mogąca służyć na śluby, odczyty itp. Czł Stowarzyszenia Gal-Eid jakoteż mieszkań i VI. dzielnicy zaprasza do korzystania z t ZARZ

Stały wielki doch

ma kupiec, który sprzedaje z z swej dobroci pasty do obu »Piast« i »Woxal«.

Zastępca: M. KIRSCHON, Lw Anczewskich 8/II.

Import Herbat

Körbel i Gottlieb, Kraków, Meiselsa

oferują herbatę pierwszej jako w opakowaniu 1/10, 1/20, 1/40, 1/100 k waga netto z marką ochronną »BIA PAW« po cenach konkurencyjnych. Próbk pocztówki od 4, 1/2 kg. wysyłamy za za czeniem. 85

Zastępstwo w niektórych miejscow ściach jeszcze do oddania. Reflektuje tylko na pierwszorzędne siły.

Wydawca spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11

Nr. 1642 Lwów, piątek 5. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. dozny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 5000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 990 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

OPONY ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyaer«
Welt poleca
KARAU SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Rabin Szapiro.
Zgon b. posła Dra Blocha.
Numerus clausus w Stanisławowie.
Dyr. Cebula idzie z „duchem czasu“
Rozwiązanie Reichstagu.
Stresemann dyktatorem.
Hohenzollern i Habsburg udają się po koronę.

Rabin Szapiro.

Pod noc, nietylko pod faktyczną, lecz pod przenośną noc historyi w jaką żydostwo polskie trzy lata temu w czas zmagań polsko-bolszewickich było pogrążone, został ortodoksyjny rabin Płocka, Chaim ben Nehemia Szapiro ściągnięty z balkonu swego domu —skąd zanosił modły, jak powiadają jjedni, skąd dawał bolszewikom znaki informują drudzy — został postawiony pod sąd doraźny i natychmiast mimo interwencyi polskiego duchowieństwa i całej inteligencyi Płocka jako szpieg rozstrzelany. Nad rozstrzelanym chasydzkim rabinem sąd nie skończył się jednak. Poczucie strasznej krzywdy, jaka poprzez jego osobę spotkała Żydostwo, wyprowadza ducha jego z za grobu, stawia go przed jeszcze jeden i jeszcze jeden sąd i nieżyjący rabin Szapiro ponosi jeszcze raz śmierć, jeszcze raz widmo luf wymierzonych weń rozdziera mu serce.

Dziwny szpieg. Ulice Płocka opustoszałe, krzyżowy ogień karabinowy szczerbi mury, wdziera się do izb, burmistrz i dygnitarze pochowali się do piwnic, tylko jakaś nieustraszona kobieta z ludu z całym spokojem obserwuje postać rabina na balkonie. Cóż robi ten człowiek, któremu wszyscy Polacy i Żydzi najlepsze wystawiają świadectwo, o którego dziecięcej chasydzkiej naiwności wobec spraw życia opowiadają świadkowie, o którego straszliwej śmierci pamięć po dziś dzień zakłóca spokój całego Żydostwa, od małej płockiej gminy do nowojorskich centrów? Skąd ta znajomość strategii u człowieka pogrążonego w księgach, skąd nieulękły stoicyzm wobec świstu kul i ta heroiczna godność, ów spokój z jakim umierał. Doraźny sąd złożony z kilku młodych oficerów, ogarniętych ówczesną psychozą antyżydowską, uważał że wszystko to są właściwości szpiega. Po trzech latach i rehabilitacyjnej rozprawie po skasowaniu wyroku przez Warszawę sąd w Płocku powtórnie skazuje go na śmierć.

Rehabilitacyjny proces rabina Szapiry miał znaczenie symboliczne dla rozwoju stosunku psychiki polskiej do Żydostwa i mógł mieć charakter ideowo-polityczny. Nie o materyalną sprawiedliwość i nie o materyalną szło karę. Ortodoksyjny rabin Szapira poniósł śmierć. Szło natomiast o coś znacznie większego. Szło o rehabilitacyę człowieczeństwa żydowskiego, które przed

Zmiany w gabinecie?

Żądanie ustąpienia min. Szeptyckiego.

Warszawa. 3. października. (tel. wł.). Dziś popołudniu odbyło się posiedzenie sejmowej komisyi wojskowej, na którem uczestniczył min. gen. Szeptycki, wskutek specyalnego zaproszenia przewodniczącego komisyi. Posiedzenie uznano za tajne. Z przebiegu posiedzenia wiadomo tylko, że posłowie lewicy, w szczególności Wyzwolenia i grupy Dębskiego, zaatakowali w ostry sposób ministra z powodu kursu, jaki wprowadził do armii i zażądali, by złożył tekę. Na tem samem posiedzeniu mówiono też o reorganizacyi armii, co stanowić ma jeden z najważniejszych punktów naprawy skarbu.

Nowy min. spr. zagr.

Warszawa, 3 października (tel. wł.) Wśród kandydatur na min. spr. zagr. wymieniają m. i. p. Plucińskiego, komisarza gen. Polski w Gdańsku. Zaznaczyć należy, że walną część niepowodzeń Polski w sprawach gdańskich przypisać należy p. Plucińskiemu.

—o—

Delegacye urzędników całego państwa pertraktują z posłami prawicy.

Warszawa. 3. października (tel. wł.). Obecnie toczą się w Sejmie konferencye delegatów zrzeszeń urzędników państwowych, reprezentujących pracowników państwowych całego państwa z posłami Sejmu i Senatu wchodzącymi w skład większości. Jest to ostatnia próba, jaką przedsięwzięli urzędnicy w sprawie polepszenia swego położenia. Gdyby i ta próba zawiodła, centralny komitet zrzuci z siebie wszelką odpowiedzialność za następstwa zlekceważenia rozpaczliwego stanu majątkowego urzędników.

—o—

Urzędnicy otrzymają 18 proc. dodatek.

Warszawa. 3. października. (tel. wł.). Rada ministrów załatwiła dziś ostatecznie sprawę dodatku drożyźnianego dla urzędników. Jak wiadomo otrzymali urzędnicy i. b. m. 62 proc., jednakowoż ten dodatek obejmował okres od 8. sierpnia do 8. września. Obliczenia urzędu statystycznego za czas od 8—30 września. ustaliły wzrost drożyzny o 18 proc. Dodatek ten wypłacony będzie w połowie b. m.

Na przyszłość obliczany będzie wzrost drożyzny od 1—15 i 15—31 każdego miesiąca, co zapobiegnie chaosowi, jaki dotychczas panował.

—o—

Kwalifikacya zdolności urzędników.

Warszawa. 3. października. (tel. wł.). Rada ministrów uchwaliła swego czasu przeprowadzić kwalifikacyę urzędników państwowych. W związku z tem min. spraw wewn. wydało dyspozycye co do sposobu przeprowadzenia tej kwalifikacyi, a to celem zapobieżenia nierównomiernego traktowania urzędników. Zostaną wprowadzone cenzury na wzór szkolnych: i tak urzędnik, odpowiadający wymogom przeciętnym otrzyma kwalifikacyę: „dostateczny“. Urzędnik, którego kwalifikacye przewyższą normę przeciętności, otrzyma kwalifikacyę: „znakomity“. Urzędnik, którego kwalifikacye będą niewystarczające, otrzyma cenzus: „niedostateczny“.

GIMNAZJUM ŻYDOWSKIE
w zamożnem mieście Kongresówki
poszukuje nauczyciela matematyki i fizyki
z pierwszorzędnemi kwalifikacyami dla klas wyższych do VIII. włącznie.
Pierwszeństwo mają kandydaci z kilkoletnią praktyką nauczycielską.
Oferty z odpisami świadectw nadsyłać do Administracyi „Chwili“ pod „RUTYNOWANY PEDAGOG“. 8341

kilku laty tak cynicznie i brutalnie tarzane było w błocie, że z insynuacyj i oszczerstw mogła urość rzeczywistość psychozy, żądającej i pochłaniającej ofiary, szło o tę samą prawdę i sprawiedliwość o jaką od lat dziesiątek Żydostwo w procesie Dreufusa, w procesach o mord rytualny w Polnej, w Naregyhaza i w Kiszynewie walczyło — i którą uzyskiwało.

W tym ogólniejszym procesie, gdzie nie o człowieka, lecz o człowieczeństwo chodzi nie jest wyrok płocki ani ostatnem ogniwem, ani ostatniem słowem. Cienie rabina Szapiry nie zaznają spokoju. Jeszcze raz będzie się je musiało wywlec z smutnego grobowca, aby świadczyły prawdzię, jeszcze raz będzie się musiało niemateryalnej jego zjawie dać duchowe oparcie i prosić sąd i żądać od sądu dla Żydostwa i dla ludzkości — sprawiedliwości.

Henryk Hescheles.

—o—

Sytuacya Niemiec bardzo ponura.

Wiedeń. (Pat). „Arbeiter Ztg." donosi z Berlina: Wobec przywódców stronnictw oświadczył wczoraj po południu Streseman że położenie zagraniczne przedstawia się bardzo

ponuro.

Co do stosunku Bawaryi do Rzeszy zaznaczył Streseman, że nie jest zwolennikiem postępowania ultimatywnego, lecz będzie usiłował przeszkodzić jednostronnemu stosowaniu stanu wyjątkowego w Bawaryi a to w drodze rokowań. Dalej zażądał Streseman pełnomocnictw, któreby dały rządowi możliwość w sprawach gospodarczych, finansowych i społecznych zawieszać istniejące ustawy drogą rozporządzeń i ogłaszać w miejsce tych ustaw nowe rozporządzenia.

Pełnomocnictwa miałyby mieć moc obowiązującą do marca 1924. Streseman podkreślił konieczność podniesienia wydajności pracy a to przez przedłużenie dziennej pra-

Berlin (Pat.) Wolff. Do godz. 14 było rzeczą wątpliwą, czy plenarne posiedzenie parlamentu odbędzie się dziś. Posiedzenia partyjne przeciągały się do popołudnia. Socyalni demokraci nie chcą zgodzić się na zmianę ustawy o 8-godzinnym dniu pracy i nie chcą poddać się presyi w kwestyach osobistych. Naogół słychać, że gabinet utrzyma się.

Berlin (Pat.) Wolff. W ciągu popołudnia słychać było w kuloarach, że przebieg posiedzenia frakcyi socyalnych demokratów wzmacnia widoki rozwiązania przesilenia rządowego. Słychać, że w sprawie 8-godzinnego dnia pracy czynione są zabiegi o usunięcie różnic natury formalnej.

Votum ufności Stresemanowi.

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" z Berlina. Kanclerz Stresemann zjawił się wczoraj na posiedzeniu niemieckiej partyi ludowej, gdzie po wygłoszeniu przemówienia uzyskał jednomyślną zgodę frakcyi na swoją politykę.

Stresemann chce dla siebie władzy dyktatorskiej.

Berlin 3. 10. (AW) Wewnętrzne przesilenie w NZiemczech trwa w dalszym ciągu. W kołach politycznych panuje przekonanie, że dotychczasowa wielka koalicya parlamentarna da się utrzymać. Kiedy na wczorajszem posiedzeniu Rady Ministrów, przyjęto za zgodą ministra socyalistycznego wniosek co do udzielenia rządowi daleko idących pełnomocnictw w sprawie utrzymania jedności państwa na dzisiejszym posiedzeniu stronnictwa socyalistyczne odrzuciły tę kompromisową propozycyę w najgłówniejszych punktach. Kanclerz Rzeszy usiłuje obecnie wyrównać różnicę zdań między stronnictwami oraz podać decyzyi sprawę separatyzmu bawarskiego. Wykluczone jednak, by przyszło do zgody. W związku z tem Streseman udał się do prezydenta Rzeszy Eberta z prośbą o udzielenie mu upoważnienia do rozwiązania parlamentu, poczem rząd jego objąłby władzę dyktatorską (bez udziału socyalistów).

Ministrowie niem. podali się do dymisyi.

Berlin. (Pat). **Czterej ministrowie gabinetu Rzeszy należący do partyi socyalno-demokratycznej Schmidt, Zollman, Hilferding i Ratbruch, podali się do dymisyi.**

Dr. Zimmermann gen. kom. finans. Rzeszy.

Wiedeń (AW). „8 Uhr Abendblatt" przynosi wiadomość o mającej się wkrótce odbyć konferencyi ze Stresemanem. Idzie tu oprogram sanacyjny, na mocy którego obecny komisarz finansowy Austryi dr. Zimmermann zostałby generalnym komisarzem finansowym Rzeszy.

Stanowisko Knillinga zachwiane.

Wiedeń (Pat.) „Die Stunde" donosi, że stanowisko bawarskiego prezydenta ministrów Knillinga jest mimo półurzędowych zaprzeczeń ciągle zachwiane i że prawdopodobne jest jego szybkie ustąpienie. Nie chce on pokrywać sobą walki przeciw Rzeszy. Z drugiej strony jest zbyt słaby, by móc tę walkę przerwać.

Berlin (Pat.) Jak donoszą dzienniki bawarska partya ludowa na wczorajszem posiedzeniu wyraziła zaufanie generalnemu komisarzowi Kahrowi.

Rozruchy.

Berlin (AW). Wobec wypadków w Kistrzyniu okolice Berlina są silnie strzeżone przez Reichswehrę i policyę, która znajduje się od wczoraj w stanie ostrego pogotowia.

Minster. (Pat). W Duesseldorfie adjutant generała Degout przyjął delegacyę wszystkich Związków zawodowych na terenie okupacyjnym. Władze francuskie stawiają w sprawie podjęcia pracy następujące warunki: 1. Zniesienie ustaw o Radach zakładowych; 2. Wprowadzenie 10-godzinnego dnia pracy oraz pracy akordowej; 3. Robotnicy podejmą pracę, która zostanie im wyznaczona, w przeciwnym razie zostaną wydaleni; 4. Wszelki opór będzie tłumiony ewentualnie przy użyciu broni; 5. W miastach wprowadzona będzie obostrzona ochrona.

Pretendenci do tronów gorączkują się.

Londyn (AW) Korespondent „Daily Mail" donosi, że b. niemiecki następca tronu przybywający w Willingen po otrzymaniu tajemniczego listu z Bawaryi wyjechał w niewiadommym kierunku. Przypuszczają tu, że bawarscy zwolennicy Hohenzollernów ostrzegli go w ten sposób przed knowaniami Wittelsbachów.

Wiedeń (AW) Jak donosi „Abend" b. arcyksiążę Józef udał się wczoraj za fałszywym paszportem wystawionym na nazwisko hr. Csaky do Monachium. Arcyksiążę Józef, który jest długoletnim pretendentem do tronu węgierskiego utrzymuje od pewnego czasu stałe stosunki z monarchistami bawarskimi i ostatnio zaś gościł u siebie na wsi (na Węgrzech) b. następcę tronu bawarskiego ks. Ruprechta. Obecną jego podrróż przygotował hr. Apponyi, który bawił niedawno w Monachium. „Abend" zaznacza, że wyjazd jest bardzo podejrzany.

—o—

„Poincare w sytuacyi Napoleona pod Moskwą".

Wiedeń (Pat). „N. Fr. Presse" Londynu cytuje wywiad Hittlera z korespondentem Daily Mail, Hittler oświadczył, że obecnie nie jest aktualną sprawa, czy ma być monarchia czy też nie. Głównym powodem wzburzenia ludności przeciw rządowi Rzeszy jest zaniechanie biernego oporu. Rząd Rzeszy powinien był zdaniem Hittlera zniszczyć wszystkie kopalnie, fabryki i piece, a wtedy Poincare znalazłby się w sytuacyi Napoleona pod Moskwą.

—ooo—

Konferencya imperyum brytyjskiego.

Londyn (Pat.) W środę odbyło się trzecie posiedzenie konferencyi imperyum brytyjskiego. Posiedzenie zagaił dłuższem przemówieniem premier Kanady Mackensie King który streścił przygotowaweze roboty poczynione w Kanadzie, w celu podjęcia współpracy ekonomicznej, jak również dla kolonizacyi angielskiej w zachodnich prowincyach Kanady. Premier Nowej Zelandyi Massey zaznaczył w swem przemówieniu konieczność jak najszybszego rozwinięcia komunikacyi powietrznej. Następnie przemawiał premier południowej Afryki, przedstawiciele Indyi i kolonii oraz podsekretarz stanu w ministerstwie kolonii, wysuwając szereg projektów, które będą rozpatrywane przez konferencyę.

—o—

Brytyjska konferencya gospodarcza.

Londyn (Pta.) Wczoraj odbyło się pod przewodnictwem prezydenta Urzędu handlowego sir Filippa Lloyda Greame'a pierwsze posiedzenie brytyjskiej konferencyi gospodarczej, obradującej równolegle z konferencyą dominiów brytyjskich. Głównym tematem posiedzenia był rozwój sił pomocniczych imperium. Mówiono o konieczności podniesienia handlu wewnętrznego dominjów i podnoszone ogólnie że dominia dają możność ogólnego podniesienia produkcyi prawie wszystkich surowców, których potrzebuje sama Anglia.

Organ Benesza o kandydaturze Polski do Rady L. N.

Warszawa, 3 października (tel. wł.) Prasa czeska rozwodzi się w dalszym ciągu nad zwycięstwem Benesza. Organ Benesza „Ceske Slowo" pisze, że stan Polski stanowi rozdział, nad którym cała Polska powinna się zastanowić. Mianowicie na konferencyi w Sinaja przyszło do porozumienia między małą koalicyą a Polską w sprawie wspólnej kandydatury Małej koalicyi i Polski — do Rady Ligi Narodów. Polska jednak wbrew temu porozumieniu **postawiła własną kandydaturę i przepadła.**

—o—

Złoto austryackie dla Polski.

Warszawa (Pat.) Na mocy uchwały likwidatorów b. Banku austro-węgierskiego we Wiedniu, otrzymał rząd polski dalszą ratę swego udziału w złocie Banku austro-węgierskiego. Rata ta wynosi pół miljona austro-węgierskich koron złotych, co równa się obecnie 36 i pół miljarda marek polskich.

—o—

Ochrona lokatorów.

Warszawa, 3 października (tel. wł.) Na 10. bm. zwołana została sejmowa komisya prawnicza. Na porządku dziennym znajduje się sprawa ustawy o ochronie lokatorów.

B. poseł dr. Bloch -- zmarł.

W Wiedniu zmarł onegdaj b. poseł miasta Kołomyji, dr. Józef S. Bloch, jedna z najwybitniejszych postaci, jaką wydało żydostwo XIX. w. Dr. Bloch urodził się w r. 1850 w Dukli. Po odbyciu studyów uniwersyteckich w Monachium i Zurychu objął posadę rabina ostatnio we Floridsdorfie i rozpoczął swą wybitną działalność naukową na polu apologetyki Żydostwa. (Najważniejsze dzieła: Geneza i powstanie Księgi Kohelet, r. 1872; studya nad starą hebrajską literatura, 1874, Hellenistyczne wpływy w piśmiennictwie biblijnem, kilka prac o Lessingu, przeciw antysemityzmowi, a ostatnio wielkie dzieło, tłómaczące te partye talmudu i ksiąg żydowskich, które przez fałszerzy antysemickich od lat bywają fałszywie tłómaczone i używane do antysemickiej propagandy. W postaci dra Blocha, który trzykrotnie wybierany był w latach 1885, 1888, 1891 z Kołomyji do parlamentu austryackiego, należał do Koła Polskiego tak długo, aż polityką Koła wobec Żydów czuł się zniewolony wystąpić, jednoczył się z mężem wielkiej nauki, zdolności i wiedzy, ogromny temperament polityczny. Jego skarga sądowa przeciw osławionemu antysemicie prof. uniw. praskiego Augustowi Rohlingowi, którego oskarżył o krzywoprzysięstwo wywołała w całym świecie ogromny temperament polityczny. Jego przyznać, że jego teorya mordów rytualnych opiera się na fałszywych i kłamliwych donosach. Dr. Bloch redagował przez przeszło 30 lat tygodnik „Oesterreichische Wochenschrift", w której prowadził konsekwentną obronę Żydostwa w ciężkim antysemickim okresie lat ośmdziesiątych. On też był twórcą org. Israelitische Alliance i w. i. org. żydowskich. Kiedy Herzl rozpoczął propagandę syonizmu, jedną z pierwszych osobistości, do których zwrócił się, był Bloch. Wychowany jednak w tradycyach innego rodzaju walki o prawa żydowskie nie mógł ani zrozumieć ani poprzeć ideologii narodowego Żydostwa. Dlatego długi czas zwalczał syonizm i musiał być biernym widzem jak mimo niego szedł ku zwycięstwu odrodzeniowy ruch Żydostwa. Nieporozumienie to jednak wybitnych zasług znakomitego działacza i uczonego nie umniejsza i zgon Jego okrywa żałobą cały żydowski świat.

Przebieg procesu w sprawie błp. rabina Szapiry.

Warszawa. 3. IX. Drugi dzień rozprawy tj. sobotę wypełniły wizye lokalne. Sąd, obrońca, eksperci i dziennikarze udali się na zamkniętą kordonem policyjnym ul. Tumską u której wylotu znajjduje się Stary Rynek. W miejscu gdzie ul. Tumska przechodzi w Rynek zaczyna się też ulica Królesiecka. Niedaleko zbiegu tych trzech ulic znajdujje się dom, w którym mieszkał rab. Szapiro pod l. 22 naprzeciw zaś pod l. 15 znajdujje się dom z którego piwnicy obserwowali świadkowie balkon rabina.

O godz. 9.30 członkowie sądu i dziennikarze zeszli do piwnicy domu. Stwierdzono, że balkon można z okienka piwnicy dobrze widzieć. Można było również obserwować ruchy umyślnie w celu ekspertyzy na balkonie ustawionego żołnierza Natomiast wyrazu twarzy nie można już na tę odległość zobaczyć.

Wkrótce potem udał się sąd do mieszkania rabina, które ze względu na święta żydowskie, na ten dzień przypadające, przedstawiało oryginalny widok. W mieszkaniu odprawiano modły świąteczne. Zdjąwszy czapki wszedł do izby, zapełnionej mozostała przerwana. W drugim pokoju, który posiada balkon, siedziało przy stole z modlącymi się w talesach osobami z modlitewnikami w rękach kilka kobiet. Sąd wszedł na balkon i obserwował rynek, który daje się dobrze widzieć. W szybie balkonowej dajje się zauważyć ostro zarysowany otwór po kuli karabinowej, która tędy wpadła do pokoju. Po zwiedzeniu rynku wrócił sąd do sali rozpraw, gdzie o godz. 11 kontynuowano rozprawę.

Składa świadectwo w charakterze eksperta rabin polowy Wojsk Polskich pułkownik dr. Mieses, podkreślając wybitnie chasydyczny charakter rabina i wyjaśniając zwyczaje i obyczaje chasydów.

Przemówienia prokuratora i obrońcy posła Hartglasa wypełniły dalszy ciąg rozprawy. Późnym wieczorem udał się sąd na naradę, która trwała dwie godziny, poczem w nocy ogłosił wyrok zatwierdzający. — Wbrew wyraźnemu brzmieniu ustawy o sądach wojskowych, która nakazuje umotywowanie wyroku bezpośrednio po jego ogłoszeniu zapowiedział sąd ogłoszenie motywów na dzień 2. października w Warszawie. —

Celem uczczenia pamięci śp. Narutowicza.

Paryż. (Pat). Utworzony został tu pod patronatem polskiego posła Rzpltej Zamoyskiego komitet dla uczczenia pamięci byłego pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej ś. p. Gabryela Narutowicza. Celem komitetu jest zbieranie składek na skarkofag dla byłego prezydenta oraz na założenie bursy jego imienia. Na czele komitetu stoi Władysław Mickiewicz, sekretarzem jest p. Garliński, członkami zaś Dr. Jarkowski, Stefan Dyszkeiwicz, St. Szpotański, Hieronimko, Smogorzewski i Włoszczewski.

—ooo—

Prez. Witos wygłosi expose.

Warszawa (AW) W związku z rozpoczynającą się sesyą sejmową prezydent Witos zaprosił dziś na konferencyę do siebie prezesów klubów większości sejmowych d 4-tej popołudniu. Omawiano sytuacyę finansowo-handlową państwa oraz treść ekspose rządowego, które Witos wygłosi ma na najbliższem posiedzeniu Sejmu.

——o——

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza.

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu

I. Prawo Babelu

(Ciąg dalszy).

Ta teorya o formalnej recepcyi prawa starobabilońskiego przez Mojżesza nie znalazła wielu zwolenników. Większa część badaczy przyjmujje inny pośredni także stosunek zawisłości, mianowicie gdzie łącznikiem jest nie owo wydedukowane prawo starsze, które służyło rzekomo za wspólne źródło tak dla Chammurapiego jak i dla Mojżesza, lecz raczej młodsze ustawodawstwo ludów, z którymi Izrael w czasie swego osiedlenia się zetknął a więc Midjanitów (II. ks. M. 18, 13—27) a przedewszystkiem Kananitów, którzy setki lat przedtem byli pod panowaniem babilońskiem i których prawo tedy musiało pod najsilniejszym wpływem prawa Babelu się rozwijać. Ale czy tak czy owak — samego faktu najściślejszej łączności między Kod. Cham. a prawem biblijnem tak w poszczególnych normach jak i w całym systemie prawa nikt nie podaje dziś w wątpliwość a skoro tak jest, zdawałoby się, że prawo mojżeszowe, które dotąd uchodziło za na wskróś oryginalny twór kultury izraelskiej i swym socyalno-etycznym poziomem zajmowało pierwszorzędne miejsce w rozwoju prawa starożytnego, zejdzie teraz z tego piedestału a jego miejsce nie prawo Babelu? Zdawałoby się — wyjęć słów prologu Kod. Cham., że blask dzieła „słońca Babelu, które rozsyła światło do krajów Sumer i Akkad (Babilonii), króla, który podbił cztery krańce świata" przyćmi zupełnie rzekome znaczenie wiekopomne prawodawstwa Mojżesza? Tak jednak nie jest. I nikt inny w tym stopniu jak właśnie Müller, który wśród badaczy zawisłość historyczną prawa biblijnego od babilońskiego najdobitniej i najkonkretniej przedstawił i udowodnił — nikt inny tak znamiennie nie uwypuklił też wyższości prawa Mojżesza nad prawo Babelu. Bo trzeba dokładnie odróżnić materyę prawa od idei prawa. Mimo recepcyi systemu i materyi prawa z Babelu — tą czy inną drogą — oryginalna siła twórcza geniusza Mojżesza przejawia się w duchu prawa. Prawo biblijne nie jest kopią prawa babilońskiego, chociaż system swój i poszczególne normy z niego przejęło. To da się na całym szeregu przykładów udowodnić, z których tylko dwie grupy norm, pod względem etycznym szczególnie charakterystyczne, wyjmujjemy: 1) prawo o niewolnikach, 2) prawo odwetu (taljon).

Stosunek prawny warstw panujących do poddanych może w każdem ustawodawstwie posłużyć za ważne kryteryum dla oceny socyalno-etycznego ducha tego ustawodastwa. W prawodastwach starożytnych stosunek ten najjaskrawiej się odbija w normach regulujących niewolnictwo*). Zacznijmy od ustawodastwa biblijjnego. Zaraz na pierwszą nomnę najstarszej warstwy t. zw. Księgi przymierza (II. Ks. M. 21) padają smugi światła z Kod. Cham. Oto czytamy w II. ks. Mojżesza (Rozdz. 21, 1): „Te są prawa, które im przedłożysz: Jeżeli kupisz niewolnika, Hebrejczyka, sześć lat niechaj służy a siódmego roku niech wyjdzie na wolność darmo (bez okupu)". W Kod. Cham. prawo o niewolnikach nie na czele lecz samym końcu*) stoi a brzmi ono: „Jeżeli niewolnik powie do swego pana „ty nie jesteś moim panem", dowiódłszy mu, że jest jego niewolnikiem, odetnie mu jego pan ucho jjego" (§ 282). „Ta ustawa" — powiada Müller — która jako ostateczny cel postawiło sobie, aby „silny słabego nie uciskał" (słowa prologu Kod. Cham.), kończy się groźbą przeciw najsłabszemu wśród słabych, przeciw niewolnikowi... Największy prorok ale najskromniejszy z ludzi, Mojżesz, który niewolnictwo zbliska poznał i zapewne też prawa znał innych ludów, zakłada protest przeciw tym ustawom, w których ludzie według klas i kast są podzieleni. Dlatego przewraca porządek systemu, na samem czele tego starego, od przodków, przekazanego prawa, które z pewnemi zmiankami wzniosłemi ludowi swemu przedkłada, stawia prawo o niewolnikach. Ostatni w życiu niech będzie pierwszym w prawie". Jaskrawiej różnica ducha obu ustawodawstw manifestować się nie może.

(C. d. n.)

—ooo—

*) Por. do tego ustępu moją rozprawę pt. Ważniejsze kwestye z historyi semickiego Wschodu (Odbitka z „Muzeum" 1907) str. 43—46

*) System cały stosuje się do fikcyi hierarchii warstw społecznych.

Szkoła zawodowa żeńska i Internat Żyd. Tow. Warsztatów ręk.

Lwów, 2. października.

Od lat blisko dziesięciu czynne Tow. Warsztatów ręk., prowadzi szkołę zawodową żeńską i internat dla sierót wojennych przy ul. Piekarskiej l. 9. Zakłady te, powołane do życia potrzebą czasu, drogą ciężkich zmagań i ofiar, rozwinęły się w instytucye, które celowości swej i użyteczności w całej pełni dowiodły. Pełniąc ważne zadanie przysposobienia młodzieży żeńskiej do zawodu i samodzielności, dając młodzieży tej wszechstronne wykształcenie ogólne, — stały się zakłady te środowiskiem wychowawczo-naukowem, pociągającem ku sobie coraz szersze warstwy młodzieży ze wszystkich sfer społeczeństwa żydowskiego. Sieroty wojenne, których wychowanie i przygotowanie do życia samodzielnego, opartego na umiłowaniu pracy — jest szczególnem zadaniem szkoły — stanowią tu około 40 proc. uczenic.

Pomyślny stan nauki stwierdziły też władze szkolne przez wyrażenie uznania oraz udzielenie subwencyi skromnej.

Prawidłowemu rozwojowi tejże szkoły stanął jednak na przeszkodzie brak sal na pomieszczenie klas, pracowni, oddziału gospodarstwa domowego i internatu itp. — wskutek czego wydział Tow. zniewolony był do podjęcia koniecznej, choć ciężkiej pracy rekonstrukcyi budynku szkolnego i nadbudowy trzeciego piętra.

Przez Komitet budowy podjęta praca znalazła gorące poparcie. Datki w gotówce i materyały budowlane (cegłę, żelazo, szkło, drzewo) złożyły z gotowością, świadczącą chlubnie o ich poczuciu obywatelskiem — sfery przemysłowe. Nader wydatną była pomoc Ameryk. Joint Distribution Comittee oraz komitetu pomocy sierotom we Filadelfii.

Budowa rozpoczęta w jesieni ubiegłego roku, pod bezinteresownem kierownictwem arch. Józefa Awina, dobiega końca. Jednakże do zupełnego jej ukończenia brak jeszcze znacznych funduszów na pokrycie zwłaszcza kosztów instalacyi i urządzenia wewnętrznego. Komitet budowy wytężywszy już wszystkie siły zwraca się do najszerszych warstw społeczeństwa żydowskiego o poparcie w doprowadzeniu do skutku tej, niewątpliwie całemu żyd. społ. służącej pracy. Niezmierny wysiłek dotychczasowy winien być uwieńczony pomyślnym wynikiem. Sprawa zawodowego wykształcenia młodzieży, będąca dziś najważniejszym postulatem społecznego wychowania, z którą łączcymy najpoważniejsze myśli o przebudowie i odbudowie naszego życia ekonomicznego, kształtowania wedle najlepszych sił przyszłości naszej — jest dziś bezsprzecznie centralnem zagadnieniem mającem prawo do współudziału w nim wzsystkich bez wyjątku czynników społecznych.

Nie powinno zabraknąć niczyjej cegiełki w budowie, która najpiękniej świadczy o naszejj wytężonej woli ku samopomocy.

Budzić musimy zwłaszcza poczucie odpowiedzialności i zmysł społeczny u kobiet żydowskich, które zbiorowym wysiłkiem dążyć powinny do utrwalenia i utrzymania zakładu dającego kobiecie podstawy samodzielności tj. naukę i pracę.

Cegiełki (których równowartość przyjęto na 100.000 mk.) wydają: Sekretaryat Szkoły, Piekarska 9, członkowie komitetu budowy i skarbnik Komitetu p. Leon Topf Sekramentek 14. Nazwiska ofiarodawców i członków założycieli utrwali „Księga pamiątkowa".

—o—

Zmniejszenie eksportu drzewnego.

Kroki sanacyjne.

Warszawa. 3. października (tel. wł.). Wskutek nadmiernego powyższenia należytości wywozowych na drzewo, spadł eksport drzewa o 90 procent. W następstwie tego zobowiązania walutowe eksporterów wobec P. K. K. P. również znacznie się obniżyły. Gdy przed tem wynosiły one 600.000 dolarów miesięcznie, zniżyły się w pierwszych dwóch dekadach sierpnia do 33.000 dolarów. Czynione są kroki, celem zmiany tych stosunków.

—ooo—

Węgiel podrożał.

Warszawa. (tel. wł.) W związku z podwyższeniem taryfy kolejowej i poborów robotników kopalnianych ceny węgla wzrosły. Obecnie tona węgla kosztować będzie 2 miliony 800 tys. tona węgla dąbrowieckiego 2,500.000 mk.

Kara na młynarzy.

Warszawa (AW) Min. Kiernik wydał wszystkim województwom rozporządzenie aby władze pierwszej instancyi badały ściśle kalkulacyę kosztów przemiału poszczególnych młynów i w wypadku ustalenia nadmiernych zysków przekazywały młynarzy do ukarania władzom sądowym na podstawie ustawy o lichwie. Kalkulacya kosztów przemysłu opiera się na zasadzie proc. kosztów zboża loco stacya załadowoza.

—o—

1 dolar = 410 milionów.

Gdańsk. (Pat). Niepewność sytuacyi wewnątrz Niemiec odbija się fatalnie na stosunkach walutowych. Kurs dolara wynosił dziś w obrotach prywatnych 410 milionów. Dziś rano obroty rozpoczęły się od 400 milionów, podniosły się do 470 milionów, a następnie spadły do 450 milionów.

—o—

Nowe opłaty wywozowe.

Na ostatniem posiedzeniu Głównego urzędu przywozu i wywozu postanowiono obłożyć ziemniaki na wywóz opłatą wywozową w wysokości 4.000 mkp. od 100 kilogramów. Ustalono również opłaty wywozowe od surowych skórek króliczych i zajęczyc hw wysokości 44 dolarów od 100 klg., ustanawiając jednocześnie kontyngent wywozowy tyc hskórek na 100 tonn. Na wniosek ministeryum rolnictwa udzielono upoważnienia prezesowi urzędu do wydawania pozwoleń na wywóz nasion z zastrzeżeniem, że wywóz nasion cukrowych dokonywany być może tylko za specyalnym certyfikatem sekcyi nasiennej Centr. Tow. rolniczego.

Podwyższenie podatku od zapałek.

Na podstawie rozporządzenia Rady ministrów ustanowiony podatek od zapałek w wysokości 120 marek, podwyższony został z dniem 1. października do 600 marek od pudełka, zawierającego do 60 zapałek. O paski podatkowe (banderole) wykupione przed dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia po uprzedniem dopłaceniu różnicy pomiędzy dotychczasową a podwyższoną stopą podatkową w kwocie 480 mk.

Groźba rozłamu wśród faszystów.

Kryzys w partyi faszystów trwa. Według ogólnej opinii Mussolini panuje nad sytuacyą. Przypuszczają możliwość dymisyi komitetu wykonawczego, którego posiedzenie zwołano na jutro, gdyż nic nie pozwala przewidywać, aby komitet chciał wyraźnie się sprzeciwić woli prezydenta ministrów. Odmowa zgłoszenia dymisyi utrudniłaby sytuacyę, czyniąc przez brak dyscypliny jeszcze bardziej wrogiem stanowisko komitetu w stosunku do podtrzymywanej przez zwolenników Mussoliniego tezy rewizyonistycznej. W tym wypadku liczyćby się należało nawet z możliwością rozłamu.

Przypuszczają jednakże, że antyrewizyoniści nie porwą się do takich ostateczności. Wycofa się zeń najwyżej kilku najzaciekleszych przeciwników, których stanowisko w partyi byłoby nie do utrzymania. Partya zatraca z dniem każdym charakter ekstremistyczny, który antyrewizyoniści pragnęliby zachować.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Madryt. (Pat). Primo de Riwera przyjął na posłuchaniu ambasadora Francyi.

Konstantynopol. (Pat). Sojusznicy oraz władze tureckie podpisały protokół o zwrócenie budynków rządowych oraz zapasów amunicyi w Turcyi. Wojska tureckie wkroczą do Konstantynopola.

Osaka. (Pat). W związku z trzęsieniem ziemi jakie miało miejsce przed kilku dniami w okolicy Taiti na wschodniem wybrzeżu wyspy Formozy donoszą, że zniszczonych zostało wiele budynków. Straty są olbrzymie. Zachodzi obawa, że katastrofa pociągnęła ofiary w ludziach.

—o—

Przeciw nieprawidłowośiom przy wymiarze podatków.

Delegacya sfer interesowanych u prez. Bugny.

Lwów, 3. października.

Dziś jawiła się u Prezesa Izby Skarbowej p. Bugny deputacya w skład której wchodzili b. minister p. Stesłowicz i p. dr. Mund jako delegaci Izby Handlowej, z ramienia Kongregacyi kupieckiej p. Litwinowicz, Izbę rękodzielniczą reprezentował p. Sołtys, stowarzyszenie majstrów szewskich p. r. Florsch, a z ramienia Centrali Stowarzyszeń kupieckich i Lwowskiego Stowarzyszenia kupców jawił się poseł K. Eisenstein.

Po przedstawieniu delegacyi przez p. Stesłowicza i przedłożenia memoryału wygotowanego przez Izbę Handlową w sprawie wymiarów podatku obrotowego, p. poseł Eisenstein wykazał na sprzeczne z ustawą postąpienie władz wymiarowych I. instancyi, która nie uznawała księgi handlowe przedkładane przez kupców na niesłychany pośpiech z jakim władze wymierzające podatek, załatwiły się z całym materyałem, którego skutki gotowe podkopać egzystencyę całego kupiectwa i rzemiosła przyczem wbrew ustawie komisyom wymiarowym nie przedkładano opinie fachowe.

P. poseł Eisenstein domagał się jak najszybszego załatwienia rekursów, a zanim rekursa będą rozpatrywane, o powołanie branżowych fachowych komisyi które miałyby opiniować o sile podatkowej kontrybuentów. Do powyższych wywodów przyłączyli się delegaci biorący udział w deputacyi, poczem p. Prezes Bugno przyznał na skutek nacisku z Ministerstwa Skarbu wydał polecenie przyspieszenia prac w komisyach wymiarowych dla podatku obrotowego i że skutkiem tego są pewne niedokładności, że jednak wyda odpowiednie zarządzenie by tam gdzie stała się krzywda błąd został naprawiony, i w tym celu postara się o jaknajszybsze zwołanie konferencyi dla załatwienia rekursów. Konferencya trwała od godz. 11 do 2 popołudniu.

...gowanie Żydów z szkół polskich.

Stanisławów, październik.

W ciekawem świetle przedstawia się ...statnia statystyka tut. szkół średnich oraz ...czbą ich żyd. uczniów w związku z wprowadzonemi ostatnio ograniczeniami co do ...ych ostatnich. Wedle zebranych dat jedynie ... gimn., które cieszy się od lat znakomitą ...acyą jako zakład naukowy o wysokim ...ziomie, — pozostający pod kierownictwem pedagoga „z starych czasów“ radcy ...szk. Dra Michała Jezienickiego — wierne ...ostało swej kulturze i jako takie najmniej ...eszcze stosunkowo przeprowadziło u siebie dezynfekcyę „odżydzania“. Do I. klasy przyjęto w br. szk. 20 Żydów. — Drugie gim. polskie liczy przeszło 500 uczniów ...tego około 100 Żydów. — W wyższych klasach niema „procentowego“ stosunku, gdyż przyjęto Żydów jeszcze bez ograniczeń za czasów kierownictwa radcy Latkowskiego. — Nowy dyrektor Cebula wprowadził jednak zgodnie „z duchem czasu“ nowy kurs. — W br. szk. na 56 uczniów przyjętych do I. kl. uczęszcza do tej klasy zaledwie jeden! Żyd; 20 Żydom odmówiono zaś wręcz przyjęcia (wszystkich zgłaszających się nieżydów przyjęto!) pod pretekstem, że musi się przedewszystkiem przyjmować dzieci pracowników państw. i że liczba na jeden oddział I. klasy jjuż jest zamknięta, aczkolwiek stworzono dwa oddziały. III. gimn. matem. — przyrodn. liczy tylko 20 Żydów lecz nie stosuje żadnych ograniczeń. — Gimnazyum ukraińskie na 5000 uczniów posiada 70 Żydów, których w żaden sposób nie ogranicza.

W państw. seminaryach nauczycielskich męzkiem i żeńskiem nie przyjęto — rzekomo z powodu braku miejsca — ani jednego Żyda względnie Żydówki na I. kurs; zresztą w całem męzkiem niema obecnie wogóle Żydów a w żeńskiem tylko 1 (jedna!) Żydówka.

Prywatne szkoły a to żeńskie gimn. m. Orzeszkowej, gimn. niem. i szk. handlowa polska jakoteż niemiecka liczą przeszło 90 proc. Żydów tak, że bez nich wogóle nie mogłyby istnieć (lecz zatrudniają one zaledwie 2—3 prof. Żydów!), co jednak nie przeszkadza np. prof. Rotterowi z szk. handl. wyrażać w „Kurjerze stanisł.“ żale by narodowej z powodu zażydzenia szkół zawodowych. — Obrót miesięczny polsk. gim. żeńsk. wynosi pwrzeszło 100 milionów Mp. zaś niemieckiego gm. pryw. przeszło milionów mp. mies. Wysoki odsetek Żydów w pryw. gim. niem. tłumaczyć należy tem, że młodzież żyd. której w 1919 r. po objęciu tu rządów przez Polskę nie przyjmowano do polskich szkół państw. musiała powędrować do tego zakładu. — Dyrektor tej szkoły Schmalenberg (równocześnie prof. jęz. niem. w II. gim. polskiem) w temże gim. polskiem gra rolę antysemity najgorszego kalibru nazywając publicznie w klasie Żydów „elementem destruktywnym niszczącym szkołę“ — w swoim zaś zakładzie (tam Żydzi jako 90 proc. uczniów utrzymujących zakład są dlań elementem konstruktywnym!!) łasi się i przyjmuje do żydowskich uczniów obojga płci. — Obecnie cofnęło Kuratoryum szk. tut. niem. prawo publiczności, interpretując traktat o mniejszościach narod. w ten sposób, że każdy naród ma prawo utrzymywania swoich własnych szkół a nie dla obcych, wskutek czego zarządzenia stało się aktualnem zamknięcie żyd. gim. pryw. w naszem mieście które mogłoby się utrzymać z tych samych subwencyj które Żydowstwo oddaje obcym pryw. zakładom naukowym.

Powyższe fakta skłoniły tut. syońską organizacyę oraz grono innych zainteresowanych osób do gorliwego zajęcia się powyższą sprawą a w szczególności do stworzenia własnej szkoły średniejj. W tym celu odbyło się w sobotę 29 bm. zebranie które po rozważeniu sytuacyi wobec wprowadzenia faktycznej normy procentowej w państwowych szk. średnich, utraty prawa publiczności w niem. gim. pryw. oraz wobec zakazu uczęszczania tam Żydów jak wreszcie wobec konieczności wychowania młodzieży żyd. w swoim duchu postanowiło przystąpić do stworzenia w Stanisławowie filii Lwowskiego Tow. Żyd. Szkoły Lud. i Średniej i stworzyć analogiczne zakłady. — Aczkolwiek wydatki z tem połączone są bez wątpienia znaczne spodziewać się należy, że całe społeczeństwo żyd. zrozumie zarówno krytyczne położenie młodego pokolenia, jak i ważność budować się mającego dzieła i pospieszy z ofiarną pomocą celem wybudowania odpowiednich gmachów oraz należytego uposażenia żyd. szkoły średniej w Stanisławowie. — Wyłonione na zebraniu komisye budowlana, finansowa i propagandy zwołają już wkrótce ogólny wiec w tej sprawie.

Stały teatr polski im. Al. hr. Fredry pozostający pod energiczną ręką swego prezesa inż. Kuźmińskiego i artystycznem kierownictwem dyr. Cepnika — rozpoczął swój sezon jesienny. Po fredrowskim „Geldhabie“ wystawionym z powodzeniem 3-krotnie, podjął się teatr Fredry w ub. tygodniu ryzykownej próby wystawienia Wyspiańskiego „Wesela“, która wypadła nader pomyślnie. Z 35 typów wzgl. symboli, mających każdy w sztuce tej swe ściśle określone zadanie chlubnie spełnione przez wykonawców — na pierwszy plan wybiła się pani Wostrowska, która w roli rozmarzonej sentymentalno-poetycznej Racheli wykazała mistrzowską technikę. Dyr. Cepnikowa — dobrze uchwyciła rolę „panny młodej“ — — miała jednak niezbyt szczęśliwego partnera p. Hudetza. Z panów należy się palma szczególnie p. Orwiczowi (Jasiek) z ról epizodycznych wybili się p. Kulman. Całość bardzo dodatnie zrobiła wrażenie na audytoryum. Teatr Fredry i jego reżyser p. dyr. Cepnik powinni dalej niezłomnie kroczyć po zaczętej drodze wystawiania pereł dramaturgii. (bj.)

Wkrótce będziemy mieli milionowe banknoty.

Warszawa. 3. 10. (tel. wł.). Z powodu znacznych rozmiarów emisyi banknotów P.K.K.P. postanowiła w najbliższym czasie puścić w obieg **banknoty jednomilionowe i 500-tysięczne.** Zakłady graficzne poczyniły już w tym kierunku potrzebne przygotowania.

KOMUNIKAT IZBY SKARBOWEJ.

Lwów, 3. października.

Zeznania **o obrocie kolektorów loteryjnych.** Ministerstwo Skarbu, reskryptem z dnia 12. września 1923 L. DP. 1621/III przedłużyło termin do złożenia zeznań o obrocie za I. półrocze 1923 dla kolektorów loteryjnych, zajmujących się sprzedażą losów państwowej loteryi klasowej bez prowadzenia specyalnych w tym celu zakładów, do dnia 15. października 1923.

Odczyty posła Pryłuckiego we Lwowie.

Lwów, 3. października.

We wtorek i środę odbyły się we Lwowie odczyty posła N. Pryłuckiego z żyd. partyi ludowej. Na wtork. meetingu poświęconym sprawom podatkowym omówił ogólnikowo bez wdawania się w konkretne szczegóły parę kwestyj ekonomicznych; w środę starał się ze stanowiska obserwatora omówić prądy, jakie zaznaczyły się na kongresie syonistycznym odnośnie do Jewish Agency. Wykład posła Pryłuckiego tam, gdzie uznawał wielkie zasługi syonizmu, spotkał się z aplauzem słuchaczy, którego nie oczekiwał, natomiast nadużywanie tematu do szerzenia bezprogramowej ideologii folkizmu wywołały burzliwe sprzeciwy, potęgujące się w momentach, gdy p. Pryłucki występował przeciw językowi hebrajskiemu i krytykował pracę w Palestynie. Odczyt skończył się — niespodziewanem przez p. prelegenta i aranżerów odczytu — manifestacyjnemi okrzykami na cześć syonizmu i uroczystem odśpiewaniem „Hatikwy“ i „Techzakny“.

Z SALI SĄDOWEJ.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

Lwów, 3. października.

Po przesłuchaniu dalszych siedmiu świadków Trybunał udał się na blizko dwugodzinną naradę.

Trybunał odmówił wnioskowi dr. Głuszkiewicza, by włączyć list Bihuna do aktów, natomiast dopuścił wniosek prokuratora na przesłuchanie nadkom. Iwachowa. Całemu szeregowi wniosków Trybunał odmówił dopuścił jedynie świadków na rzekome pobicie Stefanowa przez policyę.

Nowy kurs w Ameryce.

Robotnicy żydowscy zainteresowani Palestyną.

Prasa żydowsko-amerykańska donosi o odbytym ostatnio meetingu zjednoczonych związków zawodowych żydowskich w Ameryce. Meeting ten w skutkach swoich mieć może bardzo dla sprawy palestyńskiej doniosłe znaczenie, albowiem sprowadził on niespodziewany zwrot w stanowisku jednej z największych organizacyi żydowskich wobec problemu palestyńskiego.

Zwrot ten wywołany został pismem zjednoczonych organizacyi robotniczych w Palestynie, wystosowanem do robotników amerykańskich. W piśmie tem wysłuchanem z wielkiem zajęciem przez uczestników meetingu, skreślili Palestyńczycy rozwój organizacyi swoich, swoją obecną działalność i plany swe na przyszłość. Dalej dowiedzieli się robotnicy amerykańscy o tem, że przeważna część elementu robotniczego w Palestynie oddawała się w golusie nieproduktywnym zajęciom, podczas gdy dzisiaj przeszli proces produktywizacyi, zajmując się ciężkiemi robotami konstruktywnemi, jak przemysłem metalurgicznym, ciosaniem kamieni, budową dróg lub w fabrykach. Pismo, które zawiadamia także o postępach w dziedzinie ruchu współdzielczego w Palestynie, kończy się wezwaniem robotników amerykańskich do wysłania delegacyi do Palestyny, któraby się bliżej zapoznała z warunkami życia robotnika żydowskiego w Palestynie.

Reprezentanci poszczególnych związków zawodowych zajęli wobec pisma tego nader życzliwe stanowisko, dochodzące częstokroć do entuzyazmu. Uchwalono jednogłośnie przychylić się do życzenia organizacyi palestyńskich, rozpatrzyć poważnie sprawę delegacyi i dążyć do stworzenia pomostu między robotnikiem amerykańskim a palestyńskim. Sprawę przedłoży się ogólnej konferencyi „unionów“.

Kto zna dotychczasowy indyferentyzm, czasem nawet wręcz nieprzyjazne stanowisko robotników amerykańskich, a zwłaszcza ich nawpół zasymilowanych przywódców wobec problemów narodowych wogóle, a w szczególności palestyńskich, kto wreszcie uświadomi sobie olbrzymie polityczne znaczenie nieledwie najpotężniejszej organizacyi żydowsko-amerykańskiej, ten z radością powita świt poczucia narodowego

w masach robotniczych Ameryki, które mogą dla dzieła odbudowy Palestyny nieocenione położyć zasługi.

Z życia żydowskiego.

Poczta samochodowa między Bagdadem a Haifą.

Donoszą z Londynu, że rząd angielski postanowił zaprowadzić stałą komunikacyę pocztową zapomocą samochodów między Bagdadem a Haifą. Odnośne samochody będą jechały poprzez pustynię od Bagdadu do Damaszku, a stamtąd do Haify.

Obecnie za pośrednictwem poczty samochodowej a następnie statków i kolei żelaznych list, nadany w Bagdadzie, będzie po dziesięciu dniach nadchodził do Anglii. Dotąd szła poczta turecka przeważnie na bardzo wytrwałych dromadach dwa tygodnie z Bagdadu do Damaszku.

Opłata za listy na poczcie samochodowej będzie niższą, niż opłata na tejże przestrzeni, pobierana przez pocztę samolotową, na której regularne funkcyonowanie nie zawsze można liczyć ze względu na zdarzające się często przerwy, spowodowane defektami samolotów.

Ze sportu.

Przegląd tygodniowy.

W mistrzostwach wiedeńskich prowadzi obecnie Rapid, siedmioma punktami na 4 gry. Wedle tabeli strzał jednak stoi na pierwszem miejscu. Vienna, która w trzech grach do tej pory żadnego punktu nie straciła. Dotychczasowy czołowy tabeli, nowicyusz w klasie A. Slovan został przez klęskę zadaną mu przez Amatorów 3:0 zepchnięty na trzecie miejsce, znany zaś we Lwowie W.A.F. poniósł w spotkaniu z Rapidem dotkliwą porażkę 7:1 i wraz z Ostmarkiem należy do ostatnich na tabeli. Spotkanie Hakoah-Admira zostało przy stanie 1:1 w 80 minucie przerwane, i gra jako towarzyska dokończoną. Gdy bowiem sędzia Wagner, który przez 80 minut prowadził grę ku zadowoleniu obu stron, podyktował na 10 minut przed końcem rzut karny przeciw Admirze za trzykrotne sfaulowanie Nemesa na polu karnym, Admira do wykonania rzutu nie dopuściła. Pod terrorem publiczności i graczy, cofnął sędzia swą decyzyę, oświadczając równocześnie kapitanom, iż dalszą grę traktuje jako towarzyską. Hakoah wniósł poparty przez sędziego protest, który na wypadek uznania, zmieni powyższy wynik na 3:0 dla Hakoahu w myśl wiedeńskich reguł o mistrzostwa.

Praska Sparta, która w piątek z łatwością pokonała Rapid 4:0, musiała w niedzielnym spotkaniu z Vienną zadowolić się wynikiem nierozstrzygniętym 2:2. Gra bardzo ostra wykazywała przez długi czas przewagę Wiedeńczyków. W najbliższą niedzielę grają: Hakoah-Slovan, Amatorzy-Walker, Hertha-Sportclub, Admira-Ostmark, WAF.-Vienna, Simmering-Rapid.

Derby budapeszteńskie M.T.K.-F.T.C. rozegrane w niedzielę wobec 40.000 widzów zakończyło się tradycyjnem i niezupełnie słusznem zwycięstwem M.T.K. 2:1. Inne rozgrywki o mistrzostwo dały wyniki: UTE.-Zuglo 5:0, Törekves-Vasas 3:2, BTC.-3 obwód 1:0, Vac-Kispesti 2:0. Po całym szeregu klęsk pierwsze zwycięstwo żydowskiej drużyny.

Wycieczka Cracovii do Hiszpanji nie przynosi jej laurów. Po nierozegranej z Barceloną 1:1, same klęski i tak z Barceloną 7:1, z Valencyą F. C. 4:0 i 4:2, z Real F. C. Madrid 4:0, 4:2, 29 i 30 z. m. grała Cracovia w Vigo, w Sevilli zaś gra 6 i 7 bm.

Mistrzostwa polskie dobiegają końca. Po zwycięstwie Wisły nad Ł.K.S. 1:0, gra Wisła w najbliższą niedzielę z Iskrą w Krakowie, a że wynik nie ulega wątpliwości staną do finału o mistrzostwo Polski na r. 1923, Wisła-Pogoń a to 14 bm. we Lwowie i 21 bm. w Krakowie.

Ze spotkań międzypaństwowych ubiegłego tygodnia, wymienić należy Anglia-Irlandya 6:2 i Dania-Norwegia 2:1.

F. K.

—o—

Orgia drożyźniana.

Lwów, 3. października.

(ig). Sytuacya na targu żywnościowym staje się dla ogółu tragiczną. Z godziny na godzinę dokonuje się wprost orgiastyczny przewrót w handlach ii na targu lwowskim. Ostatnie ceny artykułów pierwszej potrzeby odstraszają konsumenta od ich kupna. I tu dzieją się rzeczy bardzo smutne, ale prawdziwe. Konsument bowiem, który zaniecha kupna jakeigoś towaru ze względu na wygórowaną jego cenę, w drugim handlu zapłaci już conajmniej kilka procent drożej. Nie lepiej ma się rzecz z artykułami wiejskimi. Oto kilka dat z targu lwowskiego ilustrujących aż nadto hydrę drożyźnianą. Więc za bochen chleba płacono 16—22000 bułkę 2—3000, kg. mąki pszennej 30—32000 żytniej 2000 mk. Za mięso wołowe żądano 70—80000, koszerne do 100000, baranie 68—70000, cielęce 80—90000, kg. smalcu płacono 180—200000. Luksusem dla klas średnich stał się dzisiaj drób, którego ceny dochodzą do fantastycznych wysokości. I tak za gęś małą żądano dziś pół miliona marek. Masło deserowe oferowano po 250—300000, kuchenne 150—170000 za 1 kg., litr mleka płacono 15—25000, a nawet 30000, 1 jaje 4—5000. Z towaróów kolonialnych sprzedawano kawę surową po 300000, paloną 350—380000, herbatę po 600—800000. Kg. cukru od 50—75000. Nielepiej ma się sprawa z opałem, którato kwestya ze względu na zbliżającą się zimę jest szczególnie palącą. I tak za tonę drzewa loco skład płaci się około milion marek (!), węgiel górnośląski za tonę 3 miliony, węgiel krajowy 2—2 i pół miliona marek.

NADESŁANE.

Z powodu rekonstrukcyi zostaje

Kawiarnia „Teatralna“

NA KRÓTKI CZAS ZAMKNIĘTA

8810 ZARZĄD.

W poniedziałek 8. października b. r. w Sali Tow. muzycznego — Słynny

Kwartet Szwajcarski

Prof. Alfons Brun (I. skrzypce), Jan Blume (altówka), Walter Garraux (II. skrzypce), Wawrzyniec Lehr (wiolonczela). :— Bilety są już do nabycia w Reklamie Prasowej, ul. Chorążczyzny 7 (Gmach Tow. muzycznego). 8838

Specyalista chorób uszu, nosa i krtani

Dr. BERLSTEIN 8857

powrócił i ord. jak zwykła SYKSTUSKA 42

NEKROLOGIA.

Ignacy Lecker

przedstawiciel F-my E. Lauf i Ska Wiedeń

zmarł 2. października 1923 we Lwowie w 35 roku życia.

Pogrzeb odbędzie się w Borysławiu dnia 4. października 1923 o godz. 11 przedpoł., o czem zawiadamia stroskana RODZINA

Kronika.

TEATR WIELKI.

Czwartek »Musisz być moją«.

—ooo—

TEATR MAŁY.

Czwartek »Oczy księżniczki Fatmy«

TEATR NOWOŚCI.

Czwartek »Madame Pompadour«

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA“ Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy prógr... Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie... Bronecki. Luja, tańce St. Bronecki, Zofia Fed... kowska, Bronisław Bronowski, Wentery-D... Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie o... cował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wie...

—o—

— **Rada Nadzorcza Spółki wydawnic... „CHWILA“**, Sp. z o. o. we Lwowie zaw... damia członków, że subskrypcya przep... wadzona na podstawie uchwały Walne... Zgromadzenia z dnia 24. czerwca 1923 ... wyczerpała wszystkich udziałów, gdyż n... którzy członkowie ze swego prawa pob... nie skorzystali. Wobec tego uchwaliła R... da Nadzorcza udziału te zaoferować do ... bycia wszystkim członkom z tem, że ... każde posiadane 4 udziały może czło... nabyć 1 dalszy udział. Członkowie, prag... cy skorzystać z tego prawa, muszą wyko... je i należytość wpłacić najdalej do d... 10. października 1923.

Bliższych informacyi co do warunk... nabycia tych udziałów udzielają zawiad... cy codziennie między godziną 11 a 12 pr... południem.

— **Z sali koncertowej.** W piątek k... cert Kwartetu **Rosego**. Wszystkie miej... wysprzedane. Dwa recitale świetnego pi... sty **Egona Petriego** wypełnią program ... i V. wieczoru „Cyklu koncertów mistrz... skich“ zapowiedzianych przez Biuro Tu... ka. Znakomity artysta odegra szereg rzad... grywanych monumentalnych arcydzieł k... sycznych, (Bacha), których jest niezrów... nym interpretatorem.

— **Drogowy kurs inżynierski,** jaki m... się odbyć na Politechnice Lwowskiej w... sie od 8. do 12. października b. r. ... staje odroczony bez oznaczenia terminu... powodu choroby kilku prelegentów.

— **Zeznania o obrocie kolektorów lo... ryjnych.** Ministerstwo skarbu reskryptem ... dnia 12. września 1923 L. DP. 1621/III pr... dłużyło termin do złożenia zeznań o obro... za I. półrocze 1923 dla kolektorów loter... nych, zajmujących się sprzedażą losów p... stwowej loteryi klasowej bez prowadze... specyalnych w tym celu zakładów, do d... 15. października 1923.

— **Miejska kolej elektryczna we Lwo...** w częściowem wykonaniu programu obej... mującego zmiany ruchu wozów tramwajow... wprowadza od czwartku dnia 4. b. m. b... pośrednie połączenie między rogatką ... kiewską a Dworcem głównym kolei p... stwowych. Połączenie to utrzymywać bę... 6 wozów w odstępach 12-minutowych. ... nieważ chodzi tu o wykonanie dawn... przygotowanej części programu, wozy b... znaczone jeszcze zostaną literami „DŻ“. N... sze nowe połączenia wprowadzane stop... wo oznaczane będą już numerami, a mia... wicie: **Nr. 6. 5 wozów co 16 minut,** ... Dworcą głównego ulicami L. Sapiehy, ... pernika, Sykstuską, przez Rynek, Łycz... wską, św. Piotra i Pawła, Zieloną, pl. B... nardyńskim, Maryackim i Legionów z ... wrotem przez Sykstuską na Dworzec głó... **Nr. 7. — 5 wozów co 16 minut,** z Dwo... głównego ulicami L. Sapiehy, Koperni... Sykstuską, Legionów, pl. Maryackim, B... nardyńskim, Pańską, Zieloną, św. Pio... i Pawła i Łyczakowską, przez Rynek, S... stuską, z powrotem na Dworzec głó... **Nr. 8. — 8 wozów co 5 minut,** z Dwo... głównego ulicami Gródecką, Kazimierzow... Wałami Hetmańskimi i z powrotem do... Teatru Wielkiego. **Nr. 9. — 6 wozów ... 12 minut,** od Rzeźni miejskiej do Parku

...ńskiego i z powrotem, ulicami Żółkiewską, pl. Gołuchowskich, Wałami Hetmańskimi, Batorego, Zyblikiewicza i św. Zofii.

Nr. 10. — 4 wozy co 10 minut, od rogatki Janowskiej do Wałów Hetmańskich, ulicami: Janowską, Kazimierzowską, pl. Gołuchowskich i z powrotem dokoła Teatru Wielkiego.

Nr. 11. — 4 wozy co 16 minut, od końca ul. 29. Listopada do Szkoły przemysłowej, ulicami Andrzeja Potockiego, Kopernika, Sykstuską, Legionów, Batorego, Zyblikiewicza, Dwernickiego i z powrotem.

Linie dotychczas w ruchu będące, a to: LD, KD, ŁJ, i UL, zostaną nadal w ruchu przy zredukowanej ilości wozów i zatrzymają literowe znaki oryentacyjne, które stosownie w miarę przyzwyczajenia publiczności do zmian — zastąpione zostaną liczbami. Korzyść dla publiczności używającej tramwajów po przeprowadzeniu całkowitego programu polegać będzie na bezpośredniem połączeniu między Dworcem gł. kolei państw., z temi dzielnicami miasta, które do wzajemnej komunikacyi musiały korzystać z przesiadek.

— **Podwyższenie opłat za miejsca w wagonach sypialnych.** W związku z podwyższeniem taryfy osobowej na polskich kolejach państwowych zgodziło się Ministerstwo kolei żelaznych na podwyższenie w tym samym stosunku od 1. października br. opłat za miejsca w wagonach sypialnych i do wysokości cen biletów klasy trzeciej na pociągi pospieszne. Tem samem kosztuje odtąd bilet za miejsce sypialne ze Lwowa do Krakowa 372.000 mk., a ze Lwowa przez Rozwadów do Warszawy 523.000 mk. Niezależnie od przypadającej opłaty pobiera się należność za zamawianie miejsc sypialnych podwyższonej wysokości, wynoszącej ...nie 40.000 mk.

— **Podwyższenie opłat za przechowywanie bagażu na stacyach kolejowych.** Z dniem ... października br. podwyższono opłatę za przechowanie bagażu w przechowalniach kolejowych (garderobach) we Lwowie, Lwo...—Podzamczu, w Przemyślu, Jarosławiu ...rzeworsku, Samborze, Stryju i Tarnopolu ... 4.000 mk. za dzień i sztukę. Dzień przyjęcia bagażu do przechowania, jakoteż dzień wydania liczy się za pełne dni.

— **Podrożenie tytoniu i wyrobów tytoniowych.** Z dniem 4. października obowiązywać będą następujące podwyższone ceny wyrobów tytoniowych:

Cygara za 1 sztukę Mk.: Hawana 18.000 ...weder 15.000, Wawel 12.500, Brytanika ...500, Trabuco 10.000, Kuba 8.200, Porto... 8.000, Mieszane zagran. 5.500, Brazyl. ...rginia 5.000, Cygarillos 4.500.

Papierosy za sztukę Mk.: Sfinks 2.800, ...mes 2.600, Kalif 2.300, Egipskie 2.200, ...ib 1.600, Prezydent 1.500, Damskie 1.500 ...rys 1.200, Pogoń 1.300, Sport 1.300, War...wskie 1.300, Wisła 1.100.

Tytonie za 1. kg. Mk.: Kir 2,700.000, ... 2,500.000, Najprz. sułtański 2,200.000 ...p. macedoński 2,000.000, Najp. turecki ...000, Przedni turecki 1,400.000, Średni ...ecki 1,120.000, Kresowy 800.000.

Tytonie do fajki za 1 kg. Mk.: przedni ...000, zwyczajny 380.000.

— **Wykaz datków na rzecz pogorzel... Starego Sambora.** W dalszym ciągu ...zono w adm. naszego pisma: Dekla...datki w Domu Narodnym: Jakób Die...dorf 500.000, Singer 100.000, S. Eck i ... Lauterstein po 50.000. Ponadto złożyli ... Z. Schleifer z sądu polub. we własnej ...wie 300.000, Firma Schlesser i Spin... 340.000, Nedurim u p. M. Eisensteina ...z nast. osoby: Eisenstein 415.000, Gar... 315.000, Bauer, Herschdörfer, M. ...berg i D. Kreisberg po 50.000, w drobniejszych kwotach 120.000, razem 1.060.000 ...zina Dr. Korman: z okazyi rocznicy ... 200.000, N. N., Schlauer i Singer ...000, Z. Weber i Rager, Stanisławów ... Abr. Reicher, Stanisławów i R. ...enzel po 5.0000, R. M. W. 80.000, Ro... 40.000, N. N., 200.000, Fabach 50.000.

Dziś Rhythmos-Dancing

o 9·30 w. — w niedziele o 6-tej.

Giełda krakowska.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Kraków. (Pat). Pol. B. Przem. 145, 150, B. Powsz. Kred. 37, 40, B. Komercyalny 40, B. Małopolski 132, Ziemsk. Bank Kred. 55, 57, Zieleniewski 2975, 3350, Cegielski 190, 215, Trzebinia masz. 240, 250 Parowozy 145, 175, Automotor 100, Pocisk — Górka 4000, 4500, Siersza górn. 2000, 2400, Tepege 950, 1200, Nafta 147, 155, Ojkos 900, Chodorów 1350, 1475, Ćmielów 400, 425, Siersza elektr. 90, 110.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. (Pat). Belgia 21050, 20650 Berlin 0.00125, Holandya 161.500, Londyn 1,883000, 1,843000, Nowy Jork 414000, 406000 Paryż 24650, 24150, Szwajcarya 73700, 72300 Wiedeń 5.84, 5.72, Włochy 18800, Praga 12280.

Giełda zurychska.

Zurych. (Pat). Berlin 0.000001,4, Holandya 220 i pół, N. Jork 560 i pół, Londyn 25.48, Paryż 33.27, Medyolan 25.15, Praga 16.75, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.62 Belgrad 6.52 i pół, Sofia 5.40, **Warszawa 0.0012**, Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte,

Giełda wiedeńska.

Dewizy.

Wiedeń. (Pat). Amsterdam 27900, Belgrad 816, Berlin 0.0012, Bruksela 3514, Budapeszt 371, Bukareszt 324, Chrystjania 11080, Kopenhaga 12380, Londyn 322100, Madryt 9380, Medyolan 3189, Nowy Jork 70935, Paryż 4192, Praga 2113, Sofia 683 Sztokholm 18520, Warszawa 0.11 i jedna czwarta — 0.12 i jedna czwarta, Zurych 12645.

Giełda berlińska.

Dewizy.

Berlin. (Pat). Amsterdam 172,567500, Bruksela 22,144500, Chrystjania 69,325500, Kopenhaga 77,805000, Sztokholm 116,506000, Włochy 19,750500, Londyn 1.998,000.000, N. Jork 438,900000 Paryż 26,134500, Szwajcarya 78,403500, Hiszpania 58,852500, Wiedeń 618450, Praga 13,117125, Belgrad 5,283760.

NADESŁANE

Z okazyi zaręczyn kochanego brata Tulka z panną Lusią Hacker zasyła serdeczne gratulacye Edmund Halpern.

Z okazyi zaręczyn p. Gusty Schapirówny z p. I. Zimermanem zasyłają serdeczne gratulacye N. Leniczowie, Lwów.

DROBNE OGŁOSZENIA.

RÓŻNE.

Bałaban, Historya i lit. żyd. t. I. i II) do nabycia w Księgarni „Beth Izrael" Dr. Izrael Münzer) Lwów, Jagiellońska 15.

Manikiry, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

Jeden z dzienników zarzucił mi że wprowadzam publiczność w błąd ogłaszając że za kilka lekcyi zapoznam osobę niemuzykalną, lub też muzykalną lecz nieumiejącą grać ze słuchu, ze sztuką dobierania akompaniamentu na fortepianie. Twierdzenie moje podtrzymuję w zupełności. Za rezultat ręczę. Chrzanowski, Zimorowicza 6 8848

INTERESA HANDLOWE.

Do lokalu frontowego w śródmieściu poszukuje fachowiec z kapitałem — branży bławatnej spólnika z kwotą 30) milionów Mp. Zgłoszenia do Chwili pod »Fachowiec«. 8856

MAŁŻEŃSTWA.

Urzędnik prywatny, posiadający mieszkanie, inteligentny, przystojny, lat 40 ożeni się z panną nawet starszą, lub wdową której rodzina zajmie go w interesie lub wyrobi odpowiednią posadę. Zgłoszenia pod »Szczęście« do Administracyi.

POSAD POSZUKUJĄ.

Pierwszorzędną sprzedawczynię z działu konfekcyi damskiej, oraz praktykanta z lepszego domu za dobrą opłatą poszukuje firma »Polonia« Łyczakowska 10. 8835

Buchalter-korespondent polsko-niem. angielski fachowiec branży żelaza, samodzielna siła poszukuje odpowiednią posadę ewentualnie przystąpiłby z pewnym kapitałem. Zgłoszenia pod »Żelazo« do Administracyi Chwili. 8866

Doktor praw, 29 lat, z kilkuletnią praktyką biurową i kilkuletnią adwokacką, korespondent polski i niemiecki, chętny do podróży w celach handlowych obejmie odpowiednią posadę. Zgłoszenia pod »Sumienny« do Administracyi. 8828

Koncypient posiadający kilkumiesięczną praktykę prowincyonalną, szuka posady na prowincyi. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków pod »Doktor« do administracyi Chwili. 8821

Do sklepu korzennego wstąpi chłopiec z lepszego domu Żyd. z trzyletnią praktyką. Zgłoszenia pod »M F.« Poste-restante Przemyśl. 8849

NAUKA I WYCHOWANIE.

WPISY na 6 miesięczny kurs handlowy dla dorosłych (osobny dla abituryentów) przyjmują koncesyonowane przez Ministerstwo Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul. Łyczakowska 34 od 3—6. Kurs rozpocznie się 15 bm.

PANNA z konwersacyą niemiecką do sześcioletniego chłopczyka na dwie godziny przed i popołudnie poszukiwana. Zwerdlingowa, Legionów 29. 8816

בית־ספר

WPISY do szkoły języka hebrejskiego שפה ברורה przyjmuje B. Siwek, Pasaż Hausmana 7. Niezamożni otrzymują zniżki. 8434

6 tygodniowy praktyczny kurs buchalteryi nauki o handlu i wekslach oraz rachunków kupieckich bez używania PODRĘCZNIKÓW, rozpoczynam 10. października. Zgłoszenia najdalej do 8. bm. między 1—2. Lonker, Objazdowa 2 A. 8832

Poszukuję nauczyciela (ew. studenta) z hebrajskiem do chłopca 4 kl. normalnej na popołudnie. od 4—7. Weinreb, Kaźmierzowska 26/II p

MANDOLINY, gitary, kurs 6-cio tygodniowy. Za płynną grę z nut ręczy »Specyalista-pedagog«. Kupuje wszelkie instrumenty muzyczne nawet zniszczone. Zgłoszenia codziennie od 4—7 popoł. Plac Bernardyński 12. II p. 8693

Najnowszą metodą udziela nauczycielka polskiego, niemieckiego, literatury, historyi, korespondencyi, bon tonu. Ulica Kleparowska 4. II. p.

Poszukuje się studenta albo studentkę do języka hebrejskiego raz na tydzień jedną godzinę. Zgłoszenia w Adm. pod »Pojętna«. 8858

WOLNE POSADY.

Poszukuję fachowca jako sprzedawcy do sklepu bławatnego. Warunki bardzo dobre. Zgłoszenia Fastlich, Lwów. Legionów 41/II. 8834

Wielka rafinerya zachodnio-galicyjska poszukuje do natychmiastowego wstąpienia ZDOLNEGO, RUTYNOWANEGO BUCHALTERA z wieloletnią praktyką. Oferty z podaniem referencyi pod »328632« do Administracyi »Chwili«. 8783

Adwokat Dr. Sterner w Ustrzykach poszukuje natychmiast rutynowanego koncypienta. Oferty z podaniem warunków. 8820

Praktykanta przyjmie Biuro tech. handlowe we Lwowie. Zgłoszenia pod »123« Biuro Buchstaba. 8810

Potrzebny starszy praktykant albo pomocnik, dział papierowy, Hausirer, Gródecka 83.

Kucharka lepsza dla jednej osoby i samoistnego prowadzenia gospodarstwa potrzebna. Świadectwa wymagane. Wiadomość przez grzeczność Dr. Goldstein, Kraszewskiego 3 od 2—4. 8897

MIESZKANIA I LOKALE.

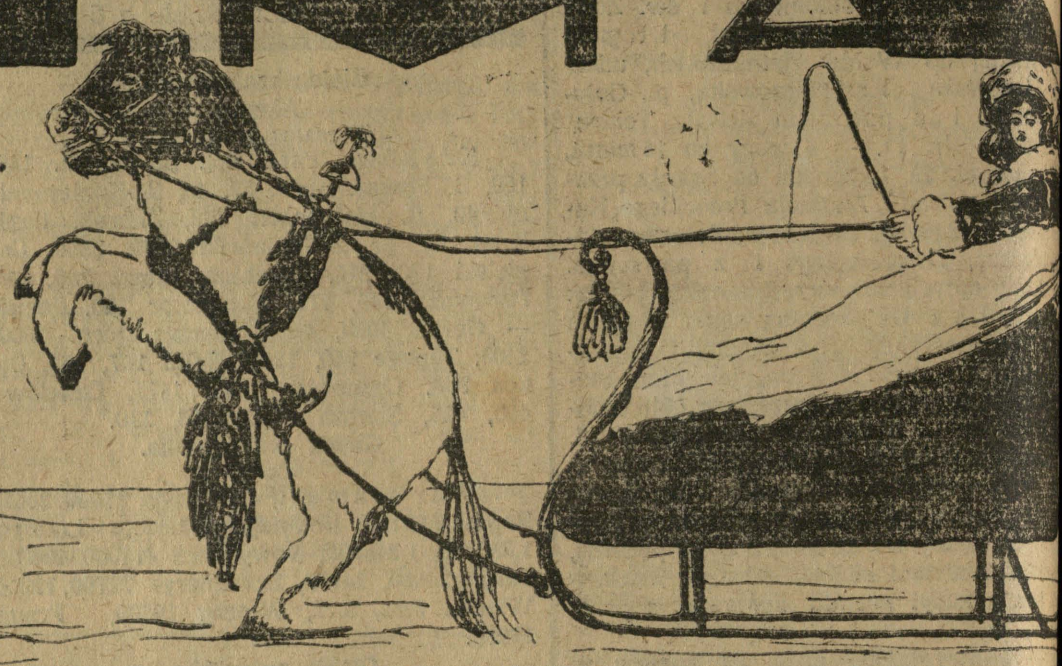
Pomieszkanie z 3 pokoi i kuchni z pełnym komfortem przy pryncypalnej ulicy w samem śródmieściu odstąpię kupującemu urządzenie tegoż. Zgłoszenia listowne do Administracyi pod »A. G«.

Poszukuję lokalu na skład bławatny przy ulicy Legionów, Kazimierzowskiej lub przy innej ruchliwej ulicy — pod »Natychmiast« do Biura dzienników Buchstaba, Legionów. 8811

Do wydzierżawienia hotel urządzony z 24 pokoi. Bliższa wiadomość Adela Horn, Kołomyja, Rynek. 8786

ZIMA

SETKI·COTOWYCH·
·FUTER·I·
PŁASZCZY

ST.WROŃSKIEGO·SYNOWIE·LWÓW·PL.MARJACKI·

XI. Przykazanie! Nie kupujcie Obuwia póki nie przekonacie się co do kości, trwałości, zgrabności i ta ści u znanej ze solidności fi

S. FEDER, Lwów Sykstuska 7. UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdzi ści niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapami firmę S. FEDER Nr. domu SYKSTUSKA 7.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

KOPERTY OKIENKOWE gdańskiej fabryki »Hansa« poleca ze składu tut. jener. zastępca Benedykt Kreiner, Lwów, Bart. Głowackiego 12.

Fortepian »Stingel« krzyżowy krótki z płytą metalową sprzeda Sklep komisowy ul. Sykstuska 13. 8845

Pianino czarne marki »Marschal u. Boesendoerfer« sprzeda Kolesza, Sykstuska 10. 8844

OGŁOSZENIA.

Kalendarze na r. 1924
wszelkiego rodzaju, poleca DRUKARNIA
W. Pański, Warszawa 78 LESZNO Tel. 267—43

Blachę pocynkowaną
prima cieszyńską ze składu poleca po cenach konkurencyjnych »ODBUDOWA«, przem.-handl. sp. z o. por. Lwów, Słowackiego 14, I, p. 7800

PERLMUTTERA
Ultramaryna
jest najlepszą i najwydatniejszą farbą do bielizny wapna i dla celów malarskich z fabryki ultramaryny
Ch. Perlmutter, Lwów, i w ZNIESIENIU koło LWOWA
BIURO SŁONECZNA 26. 3191

Fabrykom wódek
poleca **ETYKIETY**
na wódki i likiery
W WIELKIM WYBORZE I PO KONKU- — — RENCYJNYCH CENACH. — —
Litografia „Litos"
Lwów, Łyczakowska 34.

POWSZECHNY BANK KREDYTOWY S. A

Zwyczajne Walne Zgromadzenie akcyonaryuszy Powszechnego Banku Kredytow S. A. we Lwowie uchwaliło dnia 15. maja 1923 r. podwyższenie kapitału akcyjnego

z Mp. 500.000.200·— na Mp. 1.500.000.320·—

Rada Zawiadowcza na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu z dnia 15. IX. 19 Nr. DK. 4602/III, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, przystęp do podwyższenia kapitału akcyjnego narazie o Mp. 500,000.200.— tj. z Mp. 500,000.200.— Mp. 1.000,000.400.—
przez wydanie 1.785.715 sztuk nowych akcyi VI. emisyi po Mp. 280.— im. wart. w dro publicznych zapisów na warunkach następujących:

1) Akcyonaryuszom dotychczasowym przyznaje się prawo pierwszeństwa nabycia wych akcyi w stosunku jednej akcyi nowej na jedną akcyę dawną.

2) Akcyonaryusze, chcący skorzystać z prawa poboru, mają w terminie do 20. października 1923 r. włącznie, pod rygorem utraty tego prawa, przedłożyć w jed z niżej podanych miejsc uubskrypcyjnych oryginalne akcye I-szej do VI-tej emisyi bez kuszy kuponowych, celem zanotowania na nich wykonania prawa poboru i jednocześnie żyć w całości w gotówce cenę emisyjną po Mp. 5.000.— za akcye im wart. Mp. 2 wraz z 8 proc. odsetkami od tej ceny od dnia 1. października 1923 r. do dnia wp z doliczeniem kosztów konfekcyi Mp. 1.000,— za każdą akcyę im. wart. Mp. 280.— podatku giełdowego.

3) Na akcye, niepobrane na podstawie ustępu 1) przyjmuje się zgłoszenia w dr wolnej subskrypcyi. Rozdziału tych akcyi dokona Dyrekcya po zamknięciu subskrypcyi dług swego uznania.

Zgłoszeń na te akcye dokonać należy w jednem z poniżej podanych miejsc skrypcyjnych do dnia 5. listopada 1923 r. włącznie, za jednoczesnem złożeniem w ce w gotówce ceny emisyjnej po Mp. 7.500.— za każdą akcyę im. wart. Mp. 280.— wraz z 8 odsetkami od tej ceny od dnia 1. października 1923 r. do dnia wpłaty, z doliczeniem kos po Mp. 1.000.— od każdej akcyi im. wart. Mp. 280.—, tudzież podatku giełdowego.

Subskrybentom, których zgłoszenia dokonane poza prawem poboru, nie zostaną względnione, zwróci się wpłaconą kwotę wraz z 8 proc. odsetkami od dnia wpłaty.

4) Akcye nowej emisyi zrównane będą pod względem praw z dotychczasowemi ak mi z chwilą wpisania podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego i uczes czyć będą w dywidendzie od dnia 1. października 1923 r.

5) W razie podwyższenia ceny kursowej 6 proc. złotych bonów skarbowych, wyższa się równocześnie podane wyżej ceny emisyjne akcyi oraz koszta konfekcyi w stosunku, w jakim wzrośnie cena kursowa bonów w czasie od dzisiejszego ogł nia do dnia dokonanej wpłaty.

Zgłoszenia przyjmują:
Powszechny Bank Kredytowy S. A. we Lwowie i jego Oddziały w Warszawie, Krak Bielsku, Drohobyczu i Borysławiu oraz Banque des Pays de l'Europe, Centrale w Pr i Wiedniu.

Lwów, dnia 18. września 1922 r.

Piece żelazne
wykładane szamotem do regu owania
poleca
ANTONI HALSKI
Lwów, ul. Sobieskiego 3.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschelas. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1643 Lwów, sobota 6. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 5000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4600 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Jutro będzie gorzej...

Gorsze jutro, które premier Witos w nerwowej i niecierpliwej odpowiedzi deputacyi urzędniczej zapowiedział, zbliża się szybkimi krokami, jest już dniem dzisiejszym i bynajmniej nie okazuje tendencyi zatrzymania się na kataklizmowem położeniu rzesz robotniczych i inteligencyi. Niedobrze dzieje się, gdy prezes rządu jest pessymistą i w usposobieniu omroczonem chmurami posępnych przeczuć steruje w przyszłość. Brak wiary przeobraża się w brak woli twórczego kształtowania się jutra, a rząd, który manifestuje wolę państwową traci zaufanie w siebie samego. Obserwujemy dziwne zjawisko, że właśnie z łam prasy prawicowej, z piór polityków obecnej sejmowej większości wychodzi krytyka i wołanie o inicyatywę Prezydenta państwa, o ścisłe odgrodzenie ustawodawczego zadania parlamentu od ubocznego wpływu, wywieranego na rząd i władzę wykonawczą przez parlamentarzystów.

Wynoszona do niedawna pod niebiosa parugłosowa większość sejmowa i rząd z niej wyłoniony nie ma zaufania dla siebie. Naturalną konsekwencyą jest, że i społeczeństwo i zagranica do niego zaufania nie ma. Przy tworzeniu się obecnego rządu można było skonstatować pewną nadzieję w szerokich rzeszach ludności: Niech pokażą, co umieją. Dziś wie się: Nie pokazano niczego.

Nie chodzi o złośliwe wykazywanie skutków rządów chjeńskich, o wskazywanie na kurs dolara, drożyznę, niepowodzenia zagraniczne itp. Znamienne natomiast jest, że stronnictwa, które utworzyły większość straciły zaufanie i wiarę tego złomu ludności, na którym budowały swoją siłę. Jak na tarnopolskim wiecu prem. Witosa zjawiła się wszystkiego nie cała setka chłopów, tak przeciw lekceważeniu życiowych potrzeb najważniejszych warstw intelektualnych przez rząd wielkich przemysłowców staje jak mur warstwa najbardziej dotkniętych bezpośrednimi skutkami i pośrednimi zarządzeniami tych rządów urzędników państwowych, a za ich przykładem i z tych samych motywów pauperyzacyi wszystko, co w Polsce żyje z pracy rąk i z pracy intelektu. Dola ich jest ciężka i skrzyżowanie bezsilne rąk ministeryalnych nie jest na położenie tych sfer odpowiedzią. Związek pracowników państwowych w Warszawie i delegacye urzędnicze z całego państwa oczekują dziś, t. j. w dniu, w którym domagały się odpowiedzi rządu na postulaty poprawy bytu załatwienia. A w chwili, kiedy czekają, zawrotna zwyżka dolara wykonuje znów pas z drożyzną i załatwienie w myśl postulatów urzędniczych może już być nieaktualne. Powołanie się na gorsze jutro nie zagoi i niezadowoli pracowników. „Gorsze jutro" stwierdza, że z poczuciem odpowiedzialności gorzej jak dziś chyba być nie może.

H. H.

—o—

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

„Jutro będzie gorzej..."
W Niemczech prawica u steru.
Pretendenci do tronu.
Metropolita Szeptycki u prez. Wojciechowskiego.
Obelga pod adresem Żydów Austryi.
O żydowskie szkolnictwo w Stanisławowie.
Dla żydowskich kooperatyw niema produktów!

Metropolita Szeptycki u prez. Wojciechowskiego.

Warszawa 4. 10. (tel. wł.) Dziś przyjął prezydent Rzeczpospolitej o godzinie 10-tej przed południem Metropolitę lwowskiego obrządku grecko-katolickiego ks. Andrzeja Szeptyckiego, który przybył do Spały z Poznania.

W czasie audyencyi złożył ks. Metropolita hołd prezydentowi Rzeczpospolitej i zapewnił go, i żjako obywatel polski lojalnie będzie się zachowywał względem państwa polskiego w całej swej działalności.

—o—

W Niemczech obejmuje rządy — prawica.

Gabinet podał się do dymisyi. Stresemann przyjął misyę utworzenia rządu.

Berlin. (Pat.) Po długich naradach i usiłowaniach doprowadzenia do kompromisu gabinet późną nocą zebrał się na naradę. Po posiedzeniu Streseman udał się do prezydenta Rzeszy i zgłosił dymisyę gabinetu. Prezydent powierzył Stresemanowi misyę utworzenia nowego gabinetu. Streseman dążyć będzie do utworzenia gabinetu mieszczańskiego.

Frakcya socyalno-demokratyczna na swem wczorajszem posiedzeniu uchwaliła 61 głosami przeciw 54 odrzucić część ustawy o pełnomocnictwie dla kanclerza w dziedzinie socyalnej i politycznej oraz nie zgodzić się na żadne dalsze rokowania. Powodem, który skłonił frakcyę do tej uchwały było stanowisko przewodniczącego Związków zawodowych Leiperta, który sprzeciwił się zniesieniu 8-mio godzinnego dnia pracy. Na tem samem posiedzeniu uchwalono aby socyalno-demokratyczni członkowie gabinetu podali się do dymisyi.

Wiedeń. (Pat.) „Arbeiter Ztg." donosi z Berlina, że niemiecka partya ludowa rozmyślnie poruszyła sprawę 8-mio godzinnego dnia pracy aby wyprzeć socyal-demokratów z rządu.

Berlin. (Pat.) Stronnictwo dra Stresemana, niemiecka partya ludowa, centrum oraz demokraci wyrazili życzenie aby dr. Streseman pozostał nadal na czele gabinetu. Gabinet ten będzie miał prawdopodobnie charakter czysto burżuazyjny. Czy narodowa niemiecka partya weźmie w nim udział narazie nie wiadomo.

Po zaniechaniu biernego oporu.

Moguncya. (Pat.) Stwierdza się, że kolejarze niemieccy na terenie okupowanym otrzymali dnia 1 bm. nowe zasiłki, co pozostaje w sprzeczności z zarządzeniami zmierzającymi do zaniechania biernego oporu.

Düsseldorf. (Pat.) Z licznych miejscowości donoszą o wznowieniu pracy. Dyrekcye kopalń, między innemi dyrekcya rządowej kopalni pruskiej, weszły w porozumienie z komisyą kontroli w sprawie wznowienia dostaw w naturze. Niemieccy przedsiębiorcy rozpoczęli pracę w koksowniach. Miasta Essen, Düsseldorf, Dortmund i Bochun powiadomiły władze okupacyjne, że godzą się na zapłacenie przypadających na nie kwot z sumy, która ma pokryć koszta okupacyjne. Odezwa 4-ch największych Związków górniczych w Gelsenkirchen wzywa górników do natychmiastowego podjęcia pracy w przeciwieństwie do usiłowań nacyonalistów i komunistów zmierzających do utrzymmania bezrobocia.

Drezno. (Pat.) Socyaliści odrzucili propozycyę porozumienia się z komunistami.

Ludendorff zgadza się z Hittlerem.

Berlin. (Pat.) Ludendorf w rozmowie z korespondentem Sunday Times zaznaczył, że godzi się z Hittlerem we wszystkiem co dotyczy odbudowy ojczyzny. Pierwszym krokiem w tym kierunku jest jednomyślność wszystkich patryotów niemieckich. Ludendorf oświadczył dalej że jest zwolennikiem Hohenzollernów to jednak nie oznacza aby w sprawie monarchii nie był w zgodzie z Hittlerem.

Waloryzacya długów niemieckich.

Wiedeń. (Pat.) „Ns. Wien. Journal" donosi z Berlina, że niemieckie stowarzyszenie Deutscher Stempel Verein zamierza w najbliższych dniach przeprowadzić uchwałę o daleko sięgającej waloryzacyi długów niemieckich. Wobec tego że dotknęłoby to także zagranicę odbyło się wczoraj posiedzenie austryackiego Banku Narodowego, na którem omawiano tę sprawę i postanowiono wysłać do Niemiec dwu dele-

gatów celem poinformowania zainteresowanych o niemożliwości przeprowadzenia tego planu. Na posiedzeniu Banku Narodowego uchwalono, że w razie gdyby interwencya delegatów nie poskutkowała, należy się zastanowić nad sprawą wycofania marki niemmieckiej z rynku austryackiego.

Echa wypadków niemieckich w Rosyi.

Moskwa. (Pat.) Wypadki w Niemczech głośnem echem odbijają się w prasie sowieckiej, która żywo je komentuje i tendencyjnie zabarwia. Partya komunistyczna dokłada wszelkich starań aby w społeczeństwie rosyjskiem wywołać odruch sympatyi i solidarności z komunistami niemieckimi. We wszystkich miastach urządzane są meettingi, na których przyjmowane są jednobrzmiące uchwały stwierdzające, że proletaryat rosyjski gotów jest każdej chwili okazać pomoc braciom niemieckim w ich walce. Wystąpienie nacyonalistów bawarskich dało asumpt do wskazywania na niebezpieczeństwo jakie z estrony reakcyi zagraża nietylko rewolucyi niemieckiej ale i Związkowi S.SS.R. Można stwierdzić że cały wysiłek partyi komunistycznej w Rosyi jest dziś skierowany w stronę okazania jej przychylnej pomocy komunizmowi niemieckiemu.

Nowy rząd będzie miał charakter dyktatury.

Wiedeń. (Pat). Dzienniki wiedeńskie omawiając przesilenie w Niemczech nazywają je zwycięstwem Stinnesa i wielkiego przemysłu. Nowy rząd, który ma być utworzony przez Stresemanna, będzie się składał z 5 ministrów i **będzie miał charakter dyktatury.** Stresemann zażądał od parlamentu uchwalenia ustawy upoważniającej. Ponieważ dla uchwalenia ustawy potrzebna jest większość 2/3 głosów, jest prawdopodobne, że o ile socyalni-demokraci nie powstrzymają się od głosowania, ustawa nie znajdzie większości. W takim razie nastąpiłoby **rozwiązanie parlamentu i dyktatura prawicowa.**

Rząd Stinnesa i wielkiego przemysłu.

Berlin. (Pat). Godz. 12 w południe. W sprawie utworzenia nowego rządu dotychczas tyle tylko wiadomo, że Stresemann **uchyla się od utworzenia rządu koalicyjnego**, a skłonny jest do utworzenia gabinetu pracy, który składałby się z ograniczonej ilości ministrów. Ministerstwem spr. zagranicznych i ministerstwem sprawiedliwości kierowaliby sekretarze stanu, zaś ministerstwa gospodarstwa, finansów, aprowizacyi, kolei i poczty byłyby połączone.

Załatwienie ustawy o uposażeniu urzędników.

Warszawa (AW). Komisya budżetowa rozważała poprawkę wniesioną przez senat do ustawy o uposażeniu urzędników. Wszystkie poprawki odnoszące się do uposażenia nauczycieli usunięto. Ustawę przyjęto w brzmieniu uchwalonym przez Sejm z nieznacznymi zmianami.

Ustawa wejdzie na porządek dzienny pierwszego posiedzenia Sejmu we wtorek. Z kolei komisya budżetowa przystąpiła do obrad nad poprawkami wprowadzonemi przez Senat do ustawy emerytalnej. Ustawę emerytalną Sejm załatwi dopiero po uchwaleniu ustawy o uposażeniu sędziów i prokuratorów.

—o—

Konferencya prasowa u min. Kiernika.

Warszawa (Pat.) W nadchodzącą sobotę, 6. bm. odbędzie się w ministerstwie spraw wewn. o godz. 1. popoł. konferencya prasowa. Na konferencyi tej minister spraw wewn. dr. Kiernik zaznajomi przedstawicieli prasy społecznej i sprawozdawców politycznych pism prowincyonalnych z pewnemi zagadnieniami z dziedziny wewnętrznej sytuacyi politycznej oraz państwowej administracyi wewnętrznej.

—o—

Narady.

Warszawa (Pat.) We czwartek 4. bm. toczyły się w gmachu Prezydyum Rady ministrów w dalszym ciągu narady Prezydyum stronnictw większości parlamentarnej wraz z ministrami parlamentarnymi. Przedmiotem narad była sytuacya wewnętrzna i sprawy administracyi państwowej. Po przyjęciu do wiadomości wyczerpujących wyjaśnień w powyższych sprawach, dyskusyę ukończono.

—ooo—

Uchwały Rady Ministrów.

Warszawa (Pat.) Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 4. bm. przedyskutowała 12 projektów ustaw skarbowych, wniesionych do Sejmu przez rząd poprzedni. Ponadto uchwaliła projekt ustawy o pomocy państwowej na odbudowę budynków zniszczonych wskutek działań wojennych, statut organizacyjny ministerstwa kolei żelaznych i regulamin kolei państwowych i projekt ustawy wstrzymania eksmisyi dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie miast na obszarze ziemi wileńskiej i województw wschodnich.

—o—

Urzędnicy dostaną 18 proc. dodatku na podstawie płac z 1. października.

Warszawa. (Pat.) Ministerstwo sk. rozesłało w dniu dzisiejszym na podstawie uchwały Rady ministrów z dnia 2. października br. okólnik do wszystkich władz i urzędów państwowych polecający wypłacenie w dniu 15 października wszystkim pracownikom państwowym 18 proc. dodatku drożyźnianego obliczonego na podstawie płac z dnia 1. października.

—o—

Czy cudzoziemcy mają swobodny wjazd do Polski.

Warszawa. (Pat.) Wobec ukazania się w niektórych pismach wiadomości jakoby ministerstwo spraw zagranicznych utrudniało obcokrajowcom wjazd do Polski minister spraw zagranicznych wyjaśnia, że dotychczas nie wydał placówkom konsularnym żadnych zarządzeń ogólnych aby cudzoziemcom wizy do Polski wydawane były tylko za uprzedniem zezwoleniem ministerstwa spraw zagranicznych.

Pewne ograniczenia w interesie ochrony pracowników polskich są stosowane jedynie względem cudzoziemców poszukujących pracy zarobkowej w Polsce, a to ze względu na zaznaczające się w niektórych dziedzinach bezrobocie. Również ministerstwo skarbu w pewnej mierze ogranicza wjazd do Polski uchodźców rosyjskich.

—o—

Na zakup węgla na zimę.

Warszawa. (AW.) W celu umożliwienia urzędnikom państwowym korzystania z możności czynienia zakupów węgla na zimę, dzięki konferencyi komisarza Bajdy z przedstawicielami P.K.O., Polskiego banku krajowego i banku Komunalnego, uzyskano zgodę na dyskontowanie weksli urzędników oraz instytucyi zaopatrujących miasto w węgiel. Na konferencyi z przedstawicielami związku kooperatyw urzędniczych uchwalono, że przemysłowcy, którzy korzystają z kredytów węglowych będą wydawali materyały włókiennicze dla kooperatyw na weksle żyrowane przez P.K.K.P. i PKO.

Z Koła Żydowskiego.

Warszawa 4. października (tel. wł.) Dziś obradowało prezydyum Koła Żyd. pod przewodnictwem posła dra Reicha, który złożył sprawozdanie z obecnej sytuacyi politycznej i przedstawił wnioski co do najbliższej sesyi. W dyskusyi zabrali głos pp. Braude, Kerner, Rosmarin, Farbstein, Trusker i Rubinstein. Koło powzięło odpowiednie uchwały, które zostaną rozpatrzone na plenum Koła. Popołudniu zebrało się prezydyum Koła Żyd. na konferencyę z przedstawicielami poszczególnych grupowań Koła, celem umówienia reorganizacyi Koła. Obrady trwają dalej.

Usunięci ze służby państwowej.

Warszawa. (AW.) P.P. Ciembroniewicz i dr. Raabe — prezes i wiceprezes Centralnego Komitetu Pracowników Państwowych zostali usunięci ze służby państwowej. Udzielenie dymisyi stoi w związku z publicznem wystąpieniem wspomnianego Komitetu.

—o—

Krwawe zaburzenia w Zabrzem.

Pierwsze skutki szalonej drożyzny.

Katowice. (Pat). Z Zabrza donoszą: Wczoraj przyszło tu do poważnych wykroczeń ludności, która **doprowadzona do rozpaczy okropną drożyzną**, już w godzinach przedpołudniowych tłumnie demonstrowała na ulicach. Dopiero o godz. 6 wieczorem olbrzymi tłum demonstrantów zajął groźne stanowisko wobec oddziałów policyi bezpieczeństwa, która patrolowała po ulicach. Nagle z pewnego domu przy ulicy Następcy tronu padły strzały, wskutek których **dwie osoby ranione zostały śmiertelnie.** To doprowadziło tłum do największego wzburzenia. W przypuszczeniu, że obie osoby zostały zastrzelone przez policyę, tłum zaatakował urzędników policyi, a gdy wezwano do rozejścia się, nikt wezwania nie usłuchał. Wówczas policya zaczęła strzelać do tłumu. Siedm osób zostało zabitych na miejscu, a 14 odniosło ciężkie rany. Skoncentrowano większe oddziały policyi, które w hełmach stalowych i z granatami ręcznymi rozpędziły demonstrantów.

Sprawa strejku w Powszechnym Banku Związkowym.

Zapowiedź strejku generalnego.

Lwów, 4. października.

Z powodu niezażegnania konfliktu, który spowodował bezrobocie wszystkich funkcyonaryuszy Powszechnego Banku Związkowego we Lwowie i jego wszystkich oddziałów i filii w kraju tj. w Krakowie, Cieszynie, Bielsku—Białej, Tarnowie, Przemyślu, Drohobyczu i Stanisławowie — obejmując z górą 500 pracowników — odbył się dzisiaj w sali Tow. Pedagogicznego przy ul. Zimorowicza tłumny wiec urzędników wszystkich banków, instytucyi finansowych i towarzystw asekuracyjnych we Lwowie. Na wiec przybyli ponadto delegaci bankowców z Krakowa i prowincyi.

Wiec zagaił p. **Fiala**, poczem po objęciu przewodnictwa przez p. **Kowarza** p. **Biliński** prezes związku zawodowego bankowców w Krakowie i wiceprezes związku **Nycz** (Lwów) bardzo taktownie przedstawili genezę strejku i podkreślili, że urzędnicy wykazali wielką ustępliwość, nie chcąc pogłębiać zatargu. Zażegnanie strejku zależy od dobrej woli dyrekcyi. Referenci stwierdzili, że urzędnicy wszystkich instytucyi finansowych w kraju moralnie i materyalnie popierają strejkujących i od tej pory każda z instytucyi złożyła na rzecz strejkujących po kwocie od 20—70 miljonów marek. Interwencya w prezydyum związku banków pozostała bezskuteczna. Również prezes Rady Nadz. b. min. Stesk

Ostrzeżenie!

Niniejszem ostrzegam P. T. Wszystkich, którymby p. Bizancowa lub jej pełnomocnik p. dr. Stanisław Kruczkowski (spólnik składu komisowego w Pasażu Mikolascha) oferowali wynajęcie lokalu (dawniej restauracyjnego) p. Bizancowej i nie wchodzili z nimi w żadne umowy o najem tego lokalu. Oświadczam, że lokal ten na podstawie kontraktu kupna i sprzedaży odstąpiony już został osobie trzeciej, a obecnie znajduje się w nim „Magazyn Uniwersalny".

MICHAŁ DYLSKI
właściciel Hali Aukcyjnej
Lwów, ul. Akad micka 3.

DZIŚ 5. B. M. PREMIERA W „MARYSIEŃCE I „KOPERNIKU"
Sensacyjny dramat w 6. aktach p. t.:

Spółka bez ograniczonej odpowiedzialności

W głównych rolach AUD EGEDE NISSEN i PAWEŁ RICHTER.

wicz w zasadzie uznaje stanowisko dyrekcyi P. B. Z. Wobec tego stanu rzeczy referenci zapowiedzieli, że na wypadek niezałatwienia konfliktu do soboty, w poniedziałek odbędzie się **24-godzinny strejk demonstracyjny** urzędników wszystkich instytucyi finansowych we Lwowie, w razie dalszego trwania strejku za 8 dni **strejk generalny.**

W wyłonionej dyskusyi pozbawionej wszelkiej demagogii zabrali głos pp. **Statter** (Kraków), **Pomerancówna, Gottlieb, Fiala, Menkes, Blondek, Mojsowicz** i **Jakobik**, poczem po wyrażeniu pogardy tym, którzy się podjęli nieetycznej roli łamistrejków, wiec jednomyślnie uchwalił następującą rezolucyę:

„Pracownicy bankowi i ubezpieczeniowi wszystkich instytucyi we Lwowie, na swym wiecu, odbytym w dniu 4. października br. po zapoznaniu się z akcyą strejkową kolegów z Powszechnego Banku Związkowego we Lwowie, wyrażają im jak najdalej idącą solidarność i przyrzekając całkowite poparcie i uchwalają — celem zamanifestowania jednomyślności, jakoteż podtrzymania walki prowadzonej w imię ogólnego interesu wszystkich kolegów — proklamować na dzień 8. bm. jednodniowy strejk sympatyczny. Gdyby atoli strejk demonstracyjny nie spowodował do dni ośmiu, pożądanego rezultatu, uchwalają zgromadzeni proklamować bezzwłocznie generalny strejk pracowników wszystkich instytucyi we Lwowie".

Spodziewać się należy, że ani dyrekcya banku ani związek pracowników bankowych nie dopuszczą do strejku generalnego. Przy dobrej bowiem woli obu stron znajdzie się modus zażegnania konfliktu.

Z posiedzenia Tymcz. Rady miejsk.

Lwów, 5. października.

(d). Ojcowie miasta uraczyli rakarzy miejskich małym podarkiem, a to, by ich zachęcić do chwytania psów, włóczących się bez dozoru kupami po mieście. Aby mieć źródło, skąd fundusze na ten cel czerpie wprowadziła R. m. opłaty m. w wysokości 75000 mp. za wydanie schwytanego przez rakarza na ulicach psa. Że wprowadzając te opłaty nie myśleli panowie radni tyle o rakarzach, którym z tej sumy przeznaczyli ledwie 5 tysięcy, jako honoraryum za pilność, ile o przysporzeniu chorej kasie m. nowych opłat w wys. 50 tys. od sztuki złapanej. Reszta zaś przypada weterynarzowi.

Ponadto uchwalono zwiększyć udział gminy m. Lwowa w Zakładzie kredyt. dla miast Małopolskich do sumy 219.193.000 mp, tj. do kwoty 1000 mk. na głowę mieszkańca oraz prolongować dzierżawę folwarku Skniłówek p. Lenczowskiemu na rok jeden, poczem folwark ten obejmie m. Zakład aprowizacyjny we własny zarząd jak to dotąd czynił z innymi dzierżawionymi folwarkami.

Trzeci Żyd w Akademii francuskiej.

Do liczby czterdziestu „nieśmiertelnych" przyjęła niedawno Akademia francuska dramaturga Jerzego de Porte Riche.

Dramaturg ten jest trzecim Żydem, który zasiądzie wśród „nieśmiertelnych". Pierwszym był popularny w Paryżu romansopisarz i dramaturg Halevy, bratanek słynnego kompozytora, drugim zaś głośny filozof, Henry Bergson.

Pamiętajcie o pogorzelcach!

Nie numerus clausus — ale rzucona żydostwu obelga.

Niesłychanie brutalny akt antysemityzmu notują dzieje naukowego Wiednia. Oto kollegium profesorów wiedeńskiej wszechnicy rolnictwa (Akademii rolniczej) nie uważając za stosowne czy możliwe z całego szeregu przyczyn natury... praktycznej oświadczyć się za zasadą „numerus clausus" w akademii rolniczej — dało w sposób wulgarny upust swej nienawiści rasowej przez ogłoszenie na tablicy **urzędowego** komunikatu, który poniżej podajemy, a który w żydostwo wymierzony — osiąga jeden jedynie w rzeczywistości cel: ściąga wszechnicę i jej senat z piedestału powagi naukowej i kulturalnej w męty rynsztokowego, ulicznego antysemityzmu.

Komunikat ten brzmi:

L. 1037.

„Kollegium profesorów wszechnicy rolnictwa doszło na podstawie istniejących przepisów ustawowych i braku forum dla stwierdzenia przynależności rasowej uczniów, zabiegających o przyjęcie — do przekonania, że wprowadzenie numerus clau-

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza.

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

Jest jednak mowa o niewolnikach już w pierwszych paragrafach Kodeksu ale w jakim związku? Za ułatwienie ucieczki niewolnikowi, również za udzielenie schroniska zbiegłemu niewolnikowi w swoim domu Kod. Cham. stanowi karę śmierci (§§ 15—16). Te dwa przepisy umieszczone są w grupie zajmującej się wykradzeniem człowieka (małoletniego) i słusznie upatruje Müller w zastosowaniu praw o wykradzeniu człowieka do uprowadzenia niewolnika ironię na prawo, które przecież winno wolnych chronić przed niewolnictwem, nie zaś stać na straży interesów właścicieli niewolników. W tej samej grupie prawo wyznacza premię za schwytanie niewolnika zbiegłego i wydanie go panu jego (§ 17.). A jak brzmi analogiczna norma prawa mojżeszowego? „Nie wydasz niewolnika panu jego, któryś się chroni do ciebie przed panem swoim. Z tobą niech zamieszka, pośród ciebie, na miejscu, które sobie obierze, w którejkolwiek z bram (miast) twoich, gdzie mu dogodnie, nie uciemiężaj go" (V. M. 23. 16.). Tak orzeka prawo Mojżesza o zagranicznym, pogańskim zbiegłym niewolniku*)! Dalsza ciekawa analogia: Za obrażenie cielesne (wybicie oka lub zęba) niewolnika przez pana swego prawo biblijne pozbawia pana prawa własności, niewolnik wychodzi na wolność (II. M. 21, 26—27.). Prawo Babelu przemilcza zupełnie ten wypadek, widocznie panu przysługuje prawo znęcania się nad własnym niewolnikiem; natomiast normuje wypadek, gdy obcy człowiek zrani niewolnika — rzecz idzie wtedy o uszkodzenie własności obcej a karą jest grzywna, połowa wartości niewolnika na rzecz jego pana (§. 199). Wreszcie dla najemnych wolnych robotników Kod. Cham. oznacza taryfy wynagrrodzenia za pracę w różnych zawodach (§§ 273—274), taryfy suche, niezmienne, prawo mojżeszowe taryf nie zna ale zato — apeluje do serca pracodawcy by „bliźniego swego nie krzywdził i płacy (dziennej) najemnika nie zatrzymał u siebie do rana" (III M. 19, 13). Wystarczą chyba te koincydencye, aby urobić sobie pojęcie, jak gwałtowna różnica poczucia socyalno-etycznego dzieli obydwa zbiory prawa pomimo niezaprzeczalnego związku historycznego między nimi.

Niemniej charakterystyczne jest prawo odwetu (taljin), które nam Żydom tak często się cytuje, jako dowód niższości naszego prawa: Kodeks Chammurrapiego ujmuje je w całą grupę szczegółowych norm:

Jeżeli ktoś wybije oko wolno urodzonemu (patrycyuszowi), oko jego mu wybiją, jeżeli kość drugiemu połamie, kość mu połamią (§§ 196—197). Jeżeli wyzwoleńcowi (libertimus) oko wybije lub kość wyzwoleńcowi połamie, 1 minę srebra odważy (§ 198).

Jeżeli niewolnikowi czyjemuś oko wybije lub kość niewolnikowi czyjemuś połamie, połowę jego wartości kupna odważy (§ 199). Podobne normy tyczą się wybicia zęba i wymierzenia policzka (§§ 200—205). A więc są to konkretne normy, ściśle wykonywane i dostosowane do hierarchii społecznej. Prawo biblijne formułuje prawo odwetu tak: „... Tedy ustanowisz życie za życie, oko za oko, ząb za ząb, rękę za rękę, noga za nogę, opalenizna za opalenizne, rana za ranę, siniec za siniec" ((II M. 21, 23b—25). Już Talmud to wyczuwał (Bab. Baba Kama 84a), że tu nie o konkretne idzie prawo lecz o zasadę prawną. Najlepszy dowód, naszem zdaniem, że nigdzie w biblii niema wzmianki o praktycznem stosowaniu kary ucięcia ręki, nogi lub tp. a w jednym wypadku, gdzie sankcya karna brzmi na ucięcie ręki (znieważenie czynne mężczyzny przez kobietę w kłótni V. M. 25, 11—12) dodana jest znamienna uwaga: „niech oko twoje nie lituje się nad nią", coby było niezrozumiałe, gdyby prawo Talionu miało być w praktyce sądowo-karnej ściśle i regularnie wykonywane. A więc o zasadę prawną idzie, o kryteryum ogólne równoważności kary z występkiem a jako takie — po dziś dzień ludzkość na mądrzejsze się nie zdobyła. „Nikczemna zemsta chce za doznaną obrazę dwu-i dziesięciokrotnie odpłacić. Odwet

*) Tak już pojmuje Targun Onkelos l. c. por. także Bab. Gittin 45a.

sus dla osób rasy żydowskiej nie stanowi dającego się urzeczywistnić środka celem koniecznego także zdaniem kollegium profesorskiego zwalczania bezsprzecznie szkodliwych pod względem moralnym i gospodarczym wybujałości żydostwa dla kulturalnego rozwoju ludzkości.

Kollegium profesorów zwróci jednak w myśl uchwał zjazdu uniwersyteckiego z 21. stycznia 1923 baczną uwagę na niebezpieczeństwo uszkodzenia niemieckiego charakteru wszechnicy rolnictwa i będzie ściśle zważać na ocenę naukowych zasług i na moralne kwalifikacye kandydatów przy kreowaniu katedr profesorskich i docentów, jakoteż udzielaniu godności akademickich.

15. września 1923.

Rektor: **Fischer** m. p.

Wynurzenia min. skarbu w klubie Z. L. N.

Redukcya obejmie 40 000 urzędników. -- Rząd sobie da radę z strajkiem. - Jeszcze ciągle „potrzeba pożyczki zagranicznej".

Warszawa. 4. października (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu klubu Z. L. N. zabrał głos min. Kucharski i zakomunikował, że w najbliższym czasie zostanie uskuteczniona redukcya urzędników państwowych, która obejmie zwyż 40.000 osób. W szczególności redukcya dotyczy resortu Ministerstwa Spraw Wewn., (2000 urzędników) i kolei państwowych (zwyż 10.000 funkcyonaryuszy). Zdaniem ministra główne wydatki powoduje kolej, a nie ministerstwo spraw wojskowych.

Zapowiedziany strajk urzędników państwowych redukcyę tę tylko przyspieszy. — Rząd się strajku nie obawia, a gdyby wybuchł, pomści onsię w pierwszym rzędzie na jego inicyatorach, a w konsekwencyi na samych pracownikach państwowych.

Odnośnie do polityki finansowej mowca oświadczył, że same oszczędności nie wystarczą. Inflacya musi być za wszelką cenę wstrzymana i szukać należy innych sposobów pokrycia niedoborów. Prowadzi do tego uzyskanie pożyczki zagranicznej. Oszczędności nie zrównoważą budżetu. Już budżet na sile przyszłej ujawnia poważny deficyt Deficyt budżetowy musi pokryć pożyczka zagraniczna.

O taką pożyczkę starano się już dawniej. Czyniono to jednak nieudolnie. Obecnie sam minister skarbu wyjechał zagranicę i polskie propozycye traktowano poważnie, choć decyzya nie mogła być natychmiast powzięta. Wedle ostatnich informacyi sprawa utworzenia konsorcyum dla pożyczki zagranicznej jest na najlepszej drodze.

O planach parcelacyjnych i hipotece zbożowej.

Wyjaśnienia ministra reform rolnych

Warszawa. (AW). Min. reform rolnych p. Osiecki udzielił przedstawicielowi A.W. szeregu informacyi, dotyczących obecnej działalności ministerstwa i zamierzeń na przyszłość. Działalność ta idzie zasadniczo w dwóch kierunkach:

a) przygotowania gruntu ustawodawczego dla osiągnięcia całokształtu prawnego akcyi, związanej z reformą rolną w Polsce i

b) przysposobienia odpowiedniego aparatu dla przyszłej działalności ministerstwa

W zakresie prac ustawodawczych przygotowane są już dwa projekty:

a) ustawa o ustalenia i **hipotekowaniu należności pieniężnychw zbożu,**

b) ustawa o sfinansowaniu reformy rolnej, która łącznie z przyjętą już w pierwszem czytaniu w Sejmie ustawą o parcelacyi i osadnictwie i ostatecznie uchwaloną ustawą o organizacyi ministerstwa reform rolnych stanie się fundamentem ustawodawczym dla całej odnośnej akcyi.

Ustawa o hipotekowaniu należności pieniężnej w zbożu.

przewiduje prawo dokonywania intabulacyi w życie a to w związku z wydanem ostatnio rozporządzeniem o szacunku majątków państwowych już rozparcelowanych, co przewidziane jest w cetnarach metrycznych żyta Cenę żyta jako jednostki obliczeniowej na cały następny miesiąc **ustalać będzie co miesiąc ministerstwo** podług cen przeciętnych notowanych za żyto w ubiegłym okresie. Posiadacze przydzielonych już parceli o ile będą mieli możność spłacenia przypadającej skarbowi podług powyższego oszacowania należności korzystać będą z ulgi 10 proc. od kwoty szacunku i otrzymają bezzwłocznie przewłaszczenie, pozostali zaś spłacać będą należności w ratach na podstawie jednostki obliczeniowej w zbożu przy intabulacyi w hipotece długu państwowego, określonego w zbożu.

Projekt ustawy po sfinansowaniu reformy rolnej przewiduje utworzenie t. zw. funduszu ziemskiego z dochodów, otrzymywanych z parcelacyi majątków państwowych, procentów na pokrycie kosztów parcelacyi i t. p. Fundusz ten służyć ma zasadniczo na pokrycie kosztów wynikłych z akcyi parcelacyjnej. Pozatem istnieć będzie specyalny fundusz zapomogowy dla osadnictwa i bezrolnych zebrany drogą ściągania podatku w wysokości 5 proc. wartości parceli.

Dla oszacowania parcelowanych majętności projekt ustawy przewiduje podział kraju na 5 stref, a każdej strefy na 8 klas stosownie do rodzaju ornego gruntu z ustanowieniem w każdej strefie i klasie oddzielnej ceny w cetnarach żyta za hektar. Właściciele przeznaczonych na rozparcelowanie objektów, którzy parcelacyi dokonają dobrowolnie otrzymają cenę o 50 proc. wyższą od ceny szacunku z parcelacyi przymusowej, stosowanej przez urzędy ziemskie. Również warunki spłaty odszkodowania za parcelowane objekty w wypadkach dobrowolnej parcelacyi będą o wiele lepsze, gdyż interesowani otrzymają 25 proc. szacunku gotówką i pozostałą kwotą w zbożowych listach kredytowych, przy parcelacyi zaś przymusowej tylko 10 proc. szacunku gotówką, a pozostałość we wspomnianych listach. Projekty te będą w najbliższych dniach przedstawione Radzie ministrów i przedłożone Sejmowi na sesyi jesiennej.

W planie prac ministerstwa na rok nadchodzący będą przedewszystkiem przygotowania do zamierzonego w r. 1924 rozparcelowania 400 do 500 tysięcy hektarów, w

---

oznacza wielki tryumf ludzkiego samozapanowania nad sobą" powiada kryminolog Turver a nie kto inny jak Kant zasadę tę określa jako jedyną, ludzko możliwą zasadę sprawiedliwości. Że taksamo w ramach innych grup prawnych jak np. prawa małżeńskiego karnego i i. prawo mojżeszowe we wielu względach humanitarnie przewyższa prawo Babelu, to zestawienie poszczególnych norm może każdego pouczyć. Niema zatem mowy, aby zresztą tak donioosły jako świadectwo kultury pomnik prawa Chammurapiego zdołał zaćmić ducha twórczego Izraela, jak on się w prawie mojżeszowem manifestuje. Ze stanwiska idei państwowej i gospodarczej ewolucyi wraz z wszystkiemi ich komplikowanemi zjawiskami wykaże Kod. Cham. niewątpliwie o wiele wyższy rozwój, ale ta wyższość znika natychmiast gdy do obu prawodawstw przykładamy miarę poczucia socyalno-etycznego. Udowodnionem to nie jest czy Mojżesz miał przed sobą tablicę kamienną ustaw Chammurapiego, kiedy w imieniu Boga ludowi swemu prawo nadał, ale jeżeli ją miał przed oczyma, to wskazując palcem na nią, mógł słusznie o swojem dziele ustawodawczem dziwne wypowiedzieć słowa:

„Bo gdzież jest naród wielki, któryby posiadał postanowienia prawne (tak) sprawiedliwe, jak ta cała Torah, którą ja wam dziś przedkładam"!

(C. d. n).

—ooo—

Katastrofalna sytuacya państwa i ludności a taktyka p. min. Kucharskiego.

Endecya nie uważa sytuacyi za tragiczną.

Warszawa 4. października (tel. wł.) Na dzisiejszym posiedzeniu komisyi budżetowej zabrał głos poseł dr. Rosmarin w sprawie osobliwego zachowania się p. ministra skarbu wobec katastrofalnej sytuacyi finansowej. Sytuacya ta — oświadczył poseł dr. Rosmarin — i stosunki wśród których żyje olbrzymia większość ludności kształtują się coraz tragiczniej. W ostatnich dniach dolar podskoczył blisko trzykrotnie w górę. Dziś zarysowuje się wyraźnie dalsza niebywała zwyżka. Ludność coraz bardziej ugina się pod brzemieniem potęgującej się drożyzny.

Od kilku dni obraduje komisya budżetowa a p. minister Kucharski nie uważał za stosowne przyjść na jej posiedzenie, aby przed tem kompetentnem forum przedstawić swój program względnie razem z komisyą naradzić się nad wytworzoną tragiczną sytuacyą finansową. **Jest to lekkomyślne zaniedbanie i lekceważenie, które się niczem nie da usprawiedliwić.**

Mowca nie stawia żadnych wniosków uuważał jednak za swój obowiązek stwierdzić, że odpowiedzialność za obecny stan rzeczy spada wyłącznie na ministra skarbu.

Posłowi Rosmarinowi usiłował odpowiedzieć poseł Harusiewicz (ZLN), **który nie uważa sytuacyi za tragiczną**, a niezjawienie się min. Kucharskiego na komisyi tłumaczy niezaproszeniem go na posiedzenie.

Posła Rosmarina poparł poseł Dr. Diamand, który stwierdził, że różnica między ooficyalnym kursem dolara a faktycznym wynosi 50 proc. To jest zabawka, którą trudno brać poważnie. Pan minister skarbu ma dość czasu, aby się popisywać na Targach Wschodnich we Lwowie, czy też dzielić się swojemi zapatrywaniami z dziennikarzami, na komisyę nie ma czasu. Argumenty p. Harusiewicza że p. ministra nie zaproszono, są śmieszne, albowiem p. minister zaproszenie otrzymał, gdyż stale wysyła swoich zastępców. Pan minister ogłosił, że uzyskał dwie pożyczki. Dlatego p. Kucharski nie przyszedł na posiedzenie i nie dał autorytatywnego wyjaśnienia? Wówczas całe społeczeństwo przyczyniłoby się do zwyżki a nie do zniżki marki polskiej. Nie mam zaufania do p. ministra i proszę pana przewodniczącego by min. Kucharskiego uwiadomił, co o nim mówią na komisyi a może z tego wyciągnie odpowiednie wnioski.

ciągu lat 10 ministerstwo zamierza parcelować conajmniej po 400.000 ha rocznie. Pozatem działalność ministerstwa będzie wytężona w kierunku niesienia pomocy osadnikom wojskowym i zorganizowania planowego wykonania reformy rolnej na kresach. Państwowy bank rolny będzie przystosowany i zorganizowany w kierunku przeprowadzenia akcyi parcelacyjnej oraz opieki finansowej nad potrzebami posiadaczy przydzielonych parceli.

—oooo—

Żydowscy uchodźcy wracają do Rosyi.

Ż. B. K. donosi z Berlina: W związku z rozporządzeniem rządu rumuńskiego w sprawie wydalania żydowskich uchodźców z Bessarabii zwróciło się dyrektoryum emigracyjne do żydowskich komitetów emigracyjnych w Tryeście i Pradze celem wdrożenia kroków u tych rządów w kierunku uzyskania pozwolenia wjazdu o znacznej ilości uchodźców do tych krajów.

Jak z Bukaresztu donoszą uwiadomiły włoskie-czesko-słowackie i niemieckie konsulaty rząd rumuński jakoteż centralny komitet ukraiński, że wspomniane państwa gotowe są przyjąć pewną ilość uchodźców rosyjskich i ukraińskich. Ci uchodźcy, którzy życzą sobie wjazdu do tych krajów, otrzymają bezwłocznie odnośne wizy.

Równocześnie zwróciło się dyrektoryum emigracyjne do poselstwa sowieckiego w Berrlinie z prośbą, by sowiety się zgodziły na powrót jednej części uchodźców z Rumunii do Rosyi. Poselstwo sowieckie w zasadzie aprobowało propozycyę dyrektoryum. Obecnie otrzymało też dyrektoryum wiadomość z Bukaresztu, że poselstwo sowieckie w Warszawie otrzymało instrukcyę udzielania wiz i pozwolenia wjazdu do Rosyi uchodźcom z Rumunii. W tej sprawie zwrócono się też do Wysokiego Komisarza Ligi narodów dra Nansena celem zorganizowania transportów repatryacyjnych żydowskich uchodźców.

Dalsze pertraktacye urzędników z klubami sejm.

Rząd udzieli pomocy „in natura". — Zignorowanie klubów mniejszości narodowych.

Warszawa 4. października (tel. wł.) Delegacye urzędników państwowych całego państwa konferowały dziś w dalszym ciągu z przedstawicielami klubów większości. W imieniu urzędników przedstawił stanowisko urzędników lwowianin radca dr. Markowski. Przedstawiciel urzędników oświadczył, że urzędnicy nie żądają rzeczy niemożliwych, rząd jednak trwa na negatywnem stanowisku wobec słusznych postulatów, a co gorsza, zapowiedział represye wobec tych, którzy walczą o poprawę bytu i w tem miejscu dr. Markowski wyraził imieniem wszystkich pracowników państwa solidarność z wydalonymi z służby państwowej mężami zaufania urzędników państwowych prof. drem Baabe i dyr .drem Ciembroniewiczem..

W imieniu klubów większości prezes Z.L.N. pos. Kozicki ze swej strony przyrzekł postulaty urzędników, zaznaczył jednak, że rząd **nie jest w stanie spełnić postulatu w sprawie przyznania dodatku w wysokości 2-miesięcznej płacy.**

Wydatek taki powiększyłby deficyt, który i tak jest niemały. Rząd zamierza jednak przyjść urzędnikom **z pomocą w innej formie a to in natura przez przyznanie węgla, żywności, odzieży itd.**

Jutro dalszy ciąg konferencyi.

Następnie zwróciły się delegacye urzędników do przedstawicieli **klubów opozycyjnych,** które im z swej strony przyrzekły jak najgorętsze poparcie.

Warszawa. 4. października (tel. wł.). W kołach poselskich zwraca uwagę fakt, **że delegacye urzędników uznały za stosowne zignorować kluby mniejszości narodowych. Interpelowani przez dziennikarzy żydowskich delegaci oświadczyli, „że tak postanowiono". Innego uzasadnienia swego postępowania nie umieli podać.**

Londyn (Pat.) Z zawalonego szybu pani Redding wydobyto jeszcze 3 żygórników. Ogółem po 10-dniowych oczekiwaniach wyratowano ośmiu ludzi. Akcya ratunkowa prowadzona jest z nadzwyczajną energią. Mimoto jednak upłynie jeszcze dłuższy czas, zanim uda się dotrzeć do pozostałych ofiar katastrofy.

Arabowie między sobą.

Kilkanaście dni temu doniosły pisma angielskie o rozruchach w Transjordanii, które antysyonistyczne pośpieszyły się z konstruowaniem sztucznego a obracającego na opak logikę, związku między tymi, rozruchami a opozycyą Arabów wobec deklaracyi Balfoura. Szczegółowe sprawozdania, jakie obecnie nadeszły, przedstawiły całą sprawę w właściwem świetle. I oto okazało się, że chodzi tu o powstanie jednego z tuzinkowych sułtaników arabskich przeciw rządom protegowanego przez Anglików emira Abdulli. Powstanie to przy pomocy sił wojskowych angielskich stłumiono i sprawy prawdopodobnie ułożą się na długo, aż znowu którego z ambitnych „królików" czy innych szejków nie spróbuje poszukać szczęścia. w orężu.

Słusznie stwierdziła oficyalna angielska agencya Reutera, że chodzi tu o wewnętrzną sprawę arabską i że nie zachodzi żadne prawdopodobieństwo, by zajście to pozostawało w związku z mandatem brytyjskim na Palestyną albo z syonizmem. „Daily Mail", pismo ruchowi syonistycznemu przychylne, określa sytuacyę w Transjordanii jako poważną i przewiduje, że rozruchy jeszcze nie dobiegły końca. Na zapatrywanie to możemy się i my zgodzić zdajemy sobie bowiem sprawę że żadna z podejmowanych przez Arabów akcya nie jest wyrazem kolektywnej woli narodowej, lecz odruchem któregoś z niesklejonych w jednolitą całość narodową szczepów arabskich. Pod mikroskopem rzeczywistości okazują się wszystkie przedsięwzięcia Arabów jako nieskoordynowane zabiegi osobiste rzutkich i przedsiębiorczych prowodyrów. Z uwagi na teg orodzaju stosunki sytuacya nasza w Palestynie jest zarazem utrudniona i ułatwiona, bo układy z Arabami są z jednej strony niemożliwe, a z drugiej bezcelowe. Zobowiązania jednego szczepu nie wiążą drugiego, wobec czego czekać musimy, aż w tych luźnych i często rozbieżnych zgrupowaniach obudzi się poczucie jednoolitości i solidarności narodowej, a równocześnie dobra wola układania się z nami na zasadzie dobrze zrozumianego interesu całego kraju. W takich warunkach, jak dzisiaj, tem jaśniej i tem wyraziściej zarysowują się korzyści, płynące dla imperyum brytyjskiego z popierania polityki syonistycznej.

O. Tillemann.

Z sali koncertowej.

IGNACY FRIEDMAN.

W sali Polskiego Tow. Muzycznego grał onegdaj Ignacy Friedman, jeden z najwybitniejszych pianistów doby współcze-

snej, który sztukę swą opanował tak całkowicie, że wszelkie słowa pochwały stają się zbędnemi. Nie będziemy też wobec tego wyliczali zalet jego, nie będziemy analizowali spoosobu jego gry, lecz ograniczymy się jedynie do stwierdzenia faktu, że grał, nadzwyczajnie. Nieco przydługa może Sonata fis-moll Schumanna i z niecodziennym artyzmem wykonane utwory Chopina zwłaszcza Walc, Mazurki i Etiudy przekonały słuchaczy, że Friedman stoi dzisiaj u szczytu i że wszystko co gra jest do najdrobniejszych szczegółów opracowane i dokładnie przemyślone. Drugą część programu poświęcił artysta muzyce nowszej (Dohnanyi, Suk, Debussy), i utworom brawurowym, w których mógł się popisywać swoją niedoścignioną techniką.

Oklaskom naturalnie nie było końca a sukces jaki odniósł mógł Friedmanowi wynagrodzić przykrość, na jaką go przed rozpoczęciem recitalu naraziła ajencya koncertowa, która nie wiedziała zdaje się o tem, że nie jest zwyczajem, by koncertant sam musiał otwierać fortepian.

Alfred Plohn.

Z SALI SĄDOWEJ.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

Lwów, 4. października.

Na dzisiejszej rozprawie trybunał odmówił kilku wnioskom obrony, poczem przesłuchano nadkom. **Iwachowa** na okoliczność że niedawno przybyły do Lwowa z Pragi pewien emigrant ukraiński miał nadkom. Iwachowowi oświadczyć, że w Stryju istniała tajna bojówka ukraińska, której przewodził m. in. Bihun a do której też mieli należeć oskarżeni. Zeznania nadkom. Iwachowa ze względu na tajemniczość, którą osłonił nazwisko owego emigranta ukraińskiego, nie wiele się przyczyniło do wyświetlenia sprawy.

„Żydku, dawaj hroszi..."

Lwów, 4. października.

Podczas gdy w wielkiej sali rozpraw toczy się rozprawa na tle politycznem („konspiracya ukraińska przed sądem") w małej salce przed drugą kadencyą przysięgłych przesuwają się typy zgoła już nie polityczne. I tak n. p. wczoraj zasiadł na ławie oskarżonych 23-letni Franciszek Piękny z Ulchówka obwiniony o popełnienie zbrodni rabunku z §§ 190, 192 i 194 u. k.

Wedle aktu oskarżenia Franciszek Piękny i Iwan Ulhorski (ten ostatni skazany już przez sąd doraźny za tę zbrodnię na 5 lat więzienia) dn. 9. IV. br. na drodze z Ulchówka do Łaszczowa napadli Suchera **Rubinsteina** i słowami „Żydku, dawaj hroszi i horiwku" zażądali od niego wydania pieniędzy i dwóch puszek blaszanych ze spirytusem, które R. miał przy sobie. Gdy napadnięty odmówił bezczelnemu żądaniu bandytów, skazany Ulhorski przyłożył Rubinsteinowi nóż do piersi i słowami

„ja tebe żydku zarizu",

Uderzając go równocześnie pałką w głowę przy współudziale Pięknego odebrał mu całą gotówkę i spirytus.

Na podstawie werdyktu przysięgłych zaprzeczającego pytanie w kierunku rabunku trybunał pod kierownictwem r. **Sochy** wydał wyrok uwalniający (którego psychiatrzy uznali za degenerata) od oskarżenia. Oskarżenie wnosił prok. Dr. **Landau,** bronił adwokat dr. **Nadel.**

NADESŁANE.

Specyalista chorób uszu, nosa i krtani

Dr. BERLSTEIN 885,

powrócił i ord. jak zwykla SYKSTUSKA 42

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne
(dawniej Dra Silbersteina) 878
przy ul. **Sykstuskiej 34, I. p.**
wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

OLKA
Specyalny skład pończoch i trykotów
poleca na zimę wyroby wełniane i trykoty pierwszej jakości **Lwów, RYNEK 35.**

ŚWIAT ELEGANCKI
ubiera się w pierwszorzędnym salonie sukien damskich oraz kostjumów angielskich
J. GROSS LWÓW ul. SYKSTUSKA 40.
według wymogów ostatniej mody
»» po cenach umiarkowanych. ««

Spróbujcie nowej wyśmienitej **HERBATY Nr. 103**
FELS TEA Co
WARSZAWA. 8658

„Podlotek" Zygmuntowska 9 PARTER
poleca wykwintną garderobę dla dzieci i pań. Płaszczyki we wielkim wyborze. Przyjmuje również zawówienia według modeli 8813

Szkoła Muzyczna im. Ign. J. Paderewskiego
WE LWOWIE UL. MIŁKOWSKIEGO 11
(róg Kochanowskiego) — przyjmuje wpisy od 11—1 rano i 3—7 wiecz. — **Uczniowi niezamożni mogą otrzymać zniżkę czesnego.** 8866

Architekt Adolf Sofer
LWÓW, TARNOWSKIEGO 32. Tel. 443.
Plany, Kosztorysy, Budowle. 8864

JAKOB HÜTT -- powrócił
Lwów, pl. Gołuchowskich l. 5.

KONCERT
Kwartetu Szwajcarskiego
jednego z najznakomitszych odbędzie się W PONIEDZIAŁEK 8. PAŹDZIERNIKA b. r. w Sali Towarz. Muzycznego. Bilety do nabycia w Reklamie Prasowej, ul. Chorążczyzny (Gmach Tow. muzycz.).

Podziękowanie.

J. W. P Drowi Med. Wiktorowi KREISBERGOWI w Drohobyczu zasyłają najserdeczniejsze wyrazy wdzięczności za wyleczenie żony z ciężkiej choroby J. LÖW.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek »Trubadur«
Sobota »W krainie baśni«.

—ooo—

TEATR MAŁY.

Piątek »Oczy księżniczki Fatmy«
Sobota »Oczy księżniczki Fatmy«.

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Piątek »Pani prezesowa« (premiera).
Sobota »Pani prezesowa«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedycz. kowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo- Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opra. cował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

Biuro Koncertowe M. Tuerka

Wtorek 9. października: Z cyklu koncertów mistrzowskich IV. EGON PETRI.

Piątek 12. października: II. Koncert Egona Petriego. 8862

—o—

— **Wykaz datków na rzecz pogorzelców z Rawy Ruskiej.** W dalszym ciągu złożono nast. kwoty: Towarzystwo kupieckie „Ose Tow" Stryj 1,180.500, Stow. kupieckie „Miniam" w Kołomyji w ręce p. Kriegera złożyli: Rubin Olmic 220.000, H. Babat i I. Weinstein po 50.000, J. Fleischer i H. Wild 45.000, razem 365.000, Dr. Korman 200.000 K. B. 125.000, Tow. „Samche Dalim" 70.000 Kohn, N. N., Kreuter, i J. Bojnys r. Ordner po 50.000, M. D. Segall, Ławoczne 300.000.

— **Przed konferencyą krajową.** Na ten temat będzie dziś przemawiać w lokalu „Emunyh" (ul. Kościuszki 14) o godz. 8. wiecz. poseł M. Frostig. Związki, stowarzyszenia i działacze syońscy proszeni są o jak najliczniejsze przybycie.

— **Przedostatni występ gościnny Manna.** Jeszcze tylko dwa razy wystąpi ulubiony śpiewak przed swoim wyjazdem do Londynu a mianowicie dziś tj. w piątek w „Trubadurze" oraz w niedzielę w „Carmen". Oba te występy jak słyszeliśmy mają się przemienić w manifestacyę dla artysty, któremu publiczność lwowska zawdzięcza tyle pięknych wieczorów.

— **Dzisiejsza tj. piątkowa premiera „Pani prezesowej"** wypełni z pewnością widownię Teatru Nowości, gdyż każdy chętnie zechce spędzić parę godzin wśród beztroskliwej atmosfery wesołości i śmiechu. Dwie główne role kobiece grają doskonałe nasze aktorki pp. Rowińska i Czajkowska, role męskie mają świetną obsadę, którą tworzą między innymi p. Hierowski, Okornicki, Dębowicz i inni. „Pani prezesowa" powtórzona będzie w sobotę i w niedzielę.

— **Mityng ludowy.** Staraniem syonistycznej partyi pracy „Hitachduth" odbędzie się w sobotę dnia 6. b. m. o godz. 3. popołudniu w sali „Jad Charuzim", Bernsteina 11, mityng ludowy przy współudziale posła Dr. Silberscheina, Jony Rosenzweiga i dyr. Sz. Kolkera, z porządkiem dziennym: Co działał 13. kongres dla pracującej Palestyny?

— **W sprawie parafowania ksiąg obrotu.** Magistrat m. Lwowa ogłasza następujący komunikat: W nr. 78. Dziennika ustaw z dnia 10. sierpnia 1923, poz. 616 ogłoszone zostało rozporządzenie ministra skarbu z dnia 18. lipca 1923 w przedmiocie prowadzenia ksiąg obrotu, wydane w celu wykonania ustawy w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego.

Ponieważ w myśl postanowienia § 11 powołanego rozporządzenia obowiązek prowadzenia ksiąg obrotu rozpoczyna się z dniem 1. września 1923, przeto wzywa magistrat m. Lwowa właścicieli przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych nie prowadzących ksiąg przepisanych kodeksem handlowym do bezzwłocznego przedłożenia magistratowi ksiąg obrotu do sparafowania o ile tego dotychczas nie uskuteczniono.

Od powyższego obowiązku wolne są przedsiębiorstwa handlowe wymienione w II. kategoryi oraz przedsiębiorstwa przemysłowe wyszczególnione w V. kategoryi.

Księgi winne być sporządzone odpowiednio do postanowień powołanego na wstępie rozporządzenia ministeryalnego, stronice oznaczone należycie liczbami porządkowemi, a kartki spojone sznurkiem.

Parafowanie ksiąg obrotu odbywa się codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt X. Departamencie Magistratu, plac św. I cha l. 3., I. p. w godzinach urzędow między godz. 9 a 1 przedpołudniem.

— (d). **Przeciw wygórowanym wym rom podatkowym.** Wczoraj w sali Izby kodzielniczej odbył się tłumny wiec strów fryzyerskich m. Lwowa, celem protestowania przeciw nadmiernemu miarowi podatku obrotowego. Sprawozd z powyższego wiecu odkładamy z po du braku miejsca do jutra.

— **O budowę szkolnictwa żydowsk w Stanisławowie.** Wobec zamknięcia dzieży żydowskiej dostępu do szkół nich nietylko rządowych ale nawet watnych w Stanisławowie ukonstytuow się w tem mieście Komitet przygotow czy, który zainicyował akcyę wybud szkolnictwa żydowskiego.

— **Biuro Palestyńskie** komunikuje: zechciałby przesłać pakunki do jedneg kibuców szomrowych w Palestynie, zec takowe złożyć w Biurze palest. we Lwo św. Anny 9, codziennie z wyjątkiem sob między 12—1 w południe. Termin skład pakunków kończy się 10. b. m. Do ka go pakunku, na którym ma być uwidocz ny adresat, należy dołączyć opłatę za p wóz do Palestyny. Bliższych informacy tej sprawie udziela się interesowanym łącznie między 12—1 w poł.

— **Z Skały** donoszą: Odbył się tu se na którym pos. Zwi Heller złoył spra zdanie z działalności Koła Żyd. Uchwa rezolucye, wyrażające zaufanie Kołu

— **Dla Związków żyd. niema produk** W Łodzi zasekrewestrowaną u paska żywność rozdzielono między związki z dowe, klasowy, chrześcijański i „Pra pomijając zupełnie związki zawodowe ż wskie.

W związku z tem do referatu wal lichwą zgłosił się przedstawiciel biura tralnego żydowskich związków zawodow który oświadczył, że biuro centralne sza 12 związków zawodowych, nie ż ących do innych centrali, wobec czeg minięcie tych mas robotniczych jest i wdzące.

Referent komisaryatu oświadczając rozdzielając żywność postąpił w myśl rektywy przy sądzie okręgowym łódz

— **W sprawie przetrzymywania p rowych w aresztach.** Min. Spraw W m. in. w rozkazie wyjaśnia:

— Poborowy, który nie stawał jes przed komisyą wojskowo-przeglądową, lega wyłącznie cywilnym władzom ad stracyjnym i sądownictwu cywilnemu, dobnie jak i popisowy, który uchyla od stawiennictwa ścigany być winien władze cywilne (administracyjne), Nato poborowy, uznany przy przeglądzie do by wojskowej (kat. A) podlega wyłą władzom wojskowym i powinien być trzymywany wyłącznie w areszcie wo wym. Do aresztów poborowi mają być stawieni przez władze sądowe, a nie policyę.

— **Z Trypolisu.** „Giornale di Italia" nosi z Trypolisu: Rozbójnicy trypoli napadli na pięciu włoskich oficerów i d żołnierzy. Na miejscu napadu znale zwłoki dwu osób. O pozostałych wo wych brak wiadomości.

— **Każda oszczędna gosposia** zamiast masła i sadła, wybornego tłu roślinnego **„Kunerolu".**

Z Giełdy.

Katastrofalna zniżka marki polskiej.

Lwów, 4. październ

W związku ze zniżką marki polskiej giełdach zagr. panowało dziś w nieo nych obrotach walutowych poważne po cenie. Dało się to szczególnie zauwa obliczaniu parytetu dolara, który zbli do fantastycznej kwoty 1 miliona ma

Złoto i srebro.

Lwów, 4. października.

Złoto: 20 kor. 3200000, 20 fr. 2900000, mk. 3500000, 10 rub. 4200000, złote dol. 750000 mk.

Srebro: 1 kor 35000, 1 rubl. 140000, floren 88000, 5 kor. 180000, kopiejki 70000.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 4. października.

Dzisiejsza giełda efektów stała pod znakiem niezwykłej haussy. Zwyżkowały nietylko papiery silne, ale o blisko 100 procent lżejsze. Bardzo poszukiwane były Galicya i Jaworzno, z mniejszych Cegielski, Bank przemysłowy i hipoteczny.

Chodorów 1600, 1575, 1590, 1585, 1580 1575, Oikos 1200, 1300, 1325, 1350, 1425 1415, 1450, 1415, 1410, 1350, 1420, 1375 1425 Lesp. 1960, 2000, 2050, 1900, 2000, 1975, 2000, 2050, 2100, 2050, Hipoteczny 210, 215 220, 200, 240, 230, 230, 240, 250 255 nieef. 230, Pokred 27, Przemysłowy 170, 168, 175 173, 171, 172, 173, 175, 165, 175 185 171 165, nieefektywny 160, 165, Z. B. K. 55, 51 2 60, Cegielski 230, 220, 250, 260, 230 250 260, 265, 270, 250, 260, 248, 295 Parowozy 180, 190, 185, 195, 190, nieef. 175, Zieleniewski 3900, 3750, 3800, 3750, Browary 4900 4750, 5000, 4925, Gafota 45, 60, nieef. 175 170, 160, Ziemojowski 200, 195, 210, Pezet 110, 120, Nafta 140, 165, Rakszawa 1100 1125, 1140.

Obroty w akcyach niekotwanych: Gazy 11000, 11300, 11100, 10000, 10500, 10000, 9200, 9600, Jaworzno 8200, 8250, drob. 8600 8750, 8700, Arma 125, 120, Akumulator 350, 350, 200, 230, (nieef. 200, 195), Bruger 550 560, Coloniale 120, Czechowice 50, Chybie 800, drob. 3000, 3200, Elektr. n. S. 30, Goresta 200, Gazociągi 100, 95, Gazolina 750 740, Len 320, 330, 340, 345, 350, Lesienice 600, 590, 605, Lokomotywy 250, 260, Machid 105, 110, Nitrat 80, 85, 83, Olnusz 200 215, Przeworsk 75000 na okaziciela, Radzi- 400, 410, 390, Rucker H. 240, Schoen 19000, 20000, Szkło w Kr. 200, Star 190, Węglówki 7500, 7200, Kuliczyn 900. Przeworsk 76000, imienne, Hydropol 50.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 4. października.

Giełda bardzo licznie odwiedzana. Obrót około 50 ton. Zboże twarde poszukiwane przy niedostatecznej podaży. Tendencya zwyżkowa. Usposobienie bardzo ożywione.

Pszenicę płacono 1300000 do 1400000, żyto 850—900000.

Giełda krakowska.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Kraków. (Pat). Pol. B. Przem. 180, 190, B. Powsz. Kred. 42, 45, B. Hipoteczny 180, B. Małopolski 290, B. Spół. zar. 560, 565, Ziemsk. B. Kred. 70, 80, Tohan 210, 220, Pharma 190, 215, Polski Glob 18, Żegluga 32, 38, Zieleniewski 3900, 4300 Cegielski 230, 285, Trzebinia masz. 280, 305 Parowozy 185, 195, Automotor 120, 130, Gór- 5200, 5800, Siersza górn. 3000, 3200, Spiege 1450, 1800, Pokucie 340, 380, Oj- cos 1500, 1650, Strug 250, 310, Trzebinia Waszcz. 1250, 1450, Krakus 350, 390, Cho- rów 1500, 2050, Ćmielów 480, 525, Sier- sza elektr. 125, 142, Niemojowski 210, My- slnice 120.

Giełda warszawska.

Dewizy.

Warszawa. (Pat). Belgia 23500, Ber- lin 0.001, Holandya 185000, Londyn 2,137000 36000, Nowy Jork 470000, Paryż 27750, 14000, Szwajcarya 83900. Wiedeń Włochy 21.150.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Warszawa. (Pat). Bank dysk. warsz. 800, Bank handl. warsz. 800, 850, 815, Bk. h. i p. 405, 400, 425, Bank kred. warsz. 90, Polski B. przem. Lwów 150, 170 zachodni 930, 1030, B. Zjedn. Ziem 210, 250, 240, B. Związku spół. 550, B. Związk. ziem. 80, Bank 180. Tespy 2000, 2200. Kijewski i Scholce 500, 680, Chodorów 1300, 1750, — Czersk 700, 500, 525, Częstocice 11000, 9500 Gosławice 750, 950, 875, Warsz. Tow. fabr. cukr. 3300, 3000, Firlej 200, 190, Łazy 80 92, Przemysł drzewny 95, 97, Warsz. Tow. kop. węgl. 2500, 2750, 3000, Cegielski 290 270, Lilpoop 270, 325, 350, Modrzejów 2500 3000, 2700, Norblin 600, 575, 610, Zakłady Ostrowieckie 4000, 3800, Ortwein i Karasiński 170, 150, 160, Rohn i Zieliński 280 (4) 250, Rudzki 1275, 1425, 1375, Starachowice 1100, 1300, 1175, Trzebinia 230, Unia 2200, 2100, Ursus 260, 230, Pocisk 215, 220 U215, Parowozy 180, 210, 200, Zieleniewski 3500, 3800, Żyrardów 85000, 120000, 11000o, Zawiercie 95000, 105000, elpol 35, Borkowski 270, 250, Br. Jabłkowscy 75, 70, Żegluga 40, 39, Tow. Zachodnie 75, Ćmielów 550 450, 430, Haberbusch 1300, 2750, 2500, Polska nafta 145, 160, 140, Nobel 440, 580 500, Pustelnik 260, 300, 280, Polski przem. naft. 500, 550, Fitzner 2350, 2000, 2220, Siła i światło 250, 400, 380, Korek 750, Konopie 210, Polski Lloyd 50.

Giełda zurychska.

Zurych. (Pat). Berlin 0.0000010, Holandya 220 i jedna czwarta, N. Jork 560 i jedna czwarta, Londyn 25.47, Paryż 32.60 Medyolan 24.90, Praga 16.65, Budapeszt 0.03 Bukareszt 2.57, Belgrad 6.47 i pół, Sofia 5.50, **Warszawa 0.0010**, Wiedeń 0.0078 i jedna czwarta, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda wiedeńska.

Dewizy.

Wiedeń. (Pat). Amsterdam 27900, Berlin 0.0012,20, Bruksela 3484, Budapeszt 370 Bukareszt 321, Chrystjania 11030, Kopenhaga 12330, Londyn 322100, Madryt 9380, Medyolan 3149, N. Jork 70935, Paryż 4142, Praga 2100, Sofia 678, Sztokholm 18570, Warszawa 0.083 — 0.093, Zurych 12655.

Akcye.

Wiedeń. (Pat). Prioritety 531100, Anglobank 360, Bank związkowy 205, Bank obrotowy 131, Zakł. kred. 445, Austr. zakł. 305, Bank depoz. 93, Laenderbank 358, Unionbank 348, Żiwnostenska Banka 930400, Kolej północna 21900, Kolej lwowsko-czern. 372, Alpiny 688, Krupp 440, Huta Poldi 1020, Praskie Tow. żel. 2440, Rima 303, Skoda 1265, Zieleniewski 356, Apollo 830, Fanto 4700, Galicya 28500, Schodnica 1970, Siersza 258.

Giełda berlińska.

Dewizy.

Berlin. (Pat). Amsterdam 215,460000, Bruksela 26,932500, Chrystjania 86,383500, Kopenhaga 96,558000, Sztokholm 145,635000 Włochy 24,438750, Londyn 2,493,750000, N. Jork 548,625000, Paryż 31,920000, Szwajcarya 97,954500, Belgrad 6,583500, Wiedeń 773000, Praga 16,359000, Budapeszt 2,793000 Sofia 5,386500.

NADESŁANE

Juda Pauker — Fanny Zuckerkandel zaręczeni 8861
w Złoczowie dnia 30. września 1923.

Z okazyi zaręczyn p. Gusty Schapirówny z p. I. Zimermanem gratulują serdecznie Leonowie Wiedhopfowie. 8858

Guscia Meisel — Józef Sobel
Lwów Drohobycz
zaręczeni w październiku. 8900

DROBNE OGŁOSZENIA.

RÓŻNE.

Manikiry, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

POMOC LEKARSKA.

Dr. med. M. EISENBERG

Spec. chorob skórnych i wenerycznych, długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu, ordyn. we Lwowie ul. SYKSTUSKA 34 od godz. 12—1 i od 3—6. 8450

MAŁŻENSTWA.

Dla mojej przystojnej siostry z akademickiem wykształceniem na intratnej posadzie w zagłębiu naftowem poszukuję odpowiedniego urzędnika ewentualnie starszego lekarza wdowca. Zgłoszenia pod »Poważny 2«. 8863

Urzędnik prywatny, posiadający mieszkanie, inteligentny, przystojny, lat 40 ożeni się z panną nawet starszą, lub wdową której rodzina zajmie go w interesie lub wyrobi odpowiednią posadę. Zgłoszenia pod »Szczęście« do Administracyi.

MIESZKANIA I LOKALE.

LOKAL posiadam w centrum, poszukuję spólnika. Wiadomość »Centrum« Administracya Chwili. 8872

Okazya! W Borysławiu dom zupełnie urządzony, 3 pokoje, kuchnia, łazienka, elektryka, duża szopa, w centrum natychmiast do oddania. Przemysł malarski »Karp Borysław«. 8869

Poszukuję lokalu na skład bawatny przy ulicy Legionów, Kazimierzowskiej lub przy innej ruchliwej ulicy — pod »Natychmiast« do Biura dzienników Buchstaba, Legionów. 8811

Pokój umeblowany Jagiellońska z całem utrzymaniem dla 2 mężczyzn zaraz do objęcia. Zgłoszenia do Chwili pod »Jagiellońska«. 8 96

Młody przemysłowiec poszukuje pokoju umeblowanego przy lepszej rodzinie. Cena obojętna. Zgłoszenia list. do adm. od »Przemysłowiec«.

WOLNE POSADY.

Praktykanta biurowego przyjmie fir. »Transport« Lwów, Kołłątaja 8. 8850

Panny do 4-letniej dziewczynki na popołudnie poszukuje Fruchsowa, Sapiehy 7. 8867

Kucharka lepsza dla jednej osoby i samoistnego prowadzenia gospodarstwa potrzebna. Świadectwa wymagane. Wiadomość przez grzeczność Dr. Goldstein, Kraszewskiego 3 od 2—4. 8897

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1 listopada ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarezerwowane. 8595

Pierwszorzędną sprzedawczynię z działu konfekcyi damskiej, oraz praktykanta z lepszego domu za dobrą opłatą poszukuje firma »Polonia« Łyczakowska 10. 8855

Adwokat Dr. Sterner w Ustrzykach poszukuje natychmiast rutynowanego koncypienta. Oferty z podaniem warunków. 8820

Towarzystwo Wielkiego Młyna w Kaliszu przyjmie natychmiast samodzielnego buchalteraobilansisty. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę z wykształceniem fachowem, stanu wolnego. Ofertę i odpisy świadectw przysłać pod adresem: Towarzystwo Wielkiego Młyna Reich i Chmielnicki w Kaliszu. 8819

MASZYNISTKA

z stenografią polsko-niemiecką poszukiwana do natychmiastowego wstąpienia przez poważny dom handlowy za dobrem wynagrodzeniem. — Zgłoszenia do biura ogłoszeń Brücka, LWÓW, KOŚCIUSZKI l. 2 pod »Pierwszorzędna siła«. 8895

Dr. Goldschlag, adwokat w Brzeżanach poszukuje koncypienta. 8891

Koncypienta, tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tłustem. 8886

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

Idąc w sobotę wieczorem ulicą Batorego, Legionów, pl. Gołuchowskim, Słoneczną zgubiłam złoty medalionik z łańcuszkiem, uczciwy znalazca zechce za wysokiem wynagrodzeniem zwrócić. Rohr, Polmów 48. 8 60

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Dentystyczną nożną bormaszynę, generator i wandarm kupię. Zgłoszenia »Dentysta« Administr. Chwili. 8878

Fortepian »Stingel« krzyżowy krótki z płytą metalową sprzeda Sklep komisowy ul. Sykstuska 48. 8845

Pianino czarne marki »Marschal u. Boesendoerfera« sprzeda Kolesza, Sykstuska 10. 8844

Do sprzedania realność w Zamarstynowie, przystanek tram. z domem o 10 wolnych ubikacyach. Wiadomość u adw. Liebermana, Lwów, Podlewskiego 10. 8889

XI. Przykazanie! **Nie kupujcie** **Obuwia** póki nie przekonacie się co kości, trwałości, zgrabności i ści u znanej ze solidności

S. FEDER, Lwów Sykstuska 7.

UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawd ści niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapam firmę **S. FEDER** Nr. domu SYKSTUSKA **7.**

NAUKA I WYCHOWANIE.

ENGLISH conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls from 2—8 p. m. J. V.da, Rynek 12 I. p. 8892

Poszukuję nauczyciela z hebrejskim dla chłopca z drugiej klasy gimnazyalnej. Frydrychów 4. II. piętro drzwi 6. 8868

WPISY na 6 miesięczny kurs handlowy dla dorosłych (osobny dla abiturientów) przyjmują koncesyonowane przez **Ministerstwo Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul. Łyczakowska 34 od 3—6.** Kurs rozpocznie się 15 bm.

Student II. roku filozofii poszukuje lekcyi najchętniej za wikt i mieszkanie. Zgłoszenia do Administracyi pod »Matematyk«. 8767

6 tygodniowy praktyczny kurs buchalteryi nauki o handlu i wekslach oraz rachunków kupieckich bez używania **PODRĘCZNIKÓW, rozpoczynam 10. października. Zgłoszenia najdalej do 8. bm. między 1—2. Lenker, Objazdowa 2 A.** 8832

Poszukuję nauczyciela (ew. studenta) z hebrajskiem do chłopca 4 kl. normalnej na popołudnie. od 4—7. Weinreb, Kaźmierzowska 26/II p.

Poszukuję lekcyi z zakresu gimnaz. ewent. norm z hebrejskim. Zgłoszenia pod »Administracya«.

Osoba inteligentna ze znajomością języka francuskiego zostanie natychmiast przyjętą na popołudnie do 5 letniego chłopczyka. Wiadomość w magazynie mód Baternay, Jagiellońska 12. 8888

Kalosze francuskie

męskie, damskie i dziecinne po nach przystępnych poleca **„THE GENTLEMA** LWÓW, PLAC HALICKI 1.

POSAD POSZUKUJĄ.

Panna pisząca biegle na maszynie z kilkuletnią praktyką biurową poszukuje posady na cały dzień lub na popołudnie. Zgłoszenia pod »Stała posada«. 8859

Do sklepu korzennego wstąpi chłopiec z lepszego domu Żyd. z trzyletnią praktyką. Zgłoszenia pod »M. F.« Poste-restante Przemyśl. 8849

Inżynier budowy maszyn i elektrotechniki (z dyp politechniki wiedeńskiej) obecnie na niewypowiedzianej odpowiedzialnej posadzie jednej z największych fabryk chemicznych w Niemczech przyniósłby się chętnie do Polski gdyby znalazł odpowiednią posadę. Zgłoszenia »Ruch«, Kraków. Szczepańska 9. pod »J. W.« 8877

OGŁOSZENIA.

Budowlaną

robotę STOLARSKĄ wszelkiego rodzaju dostarcza fabryka **»DĄB«, Lwów, ul. Łyczakowska 27.** 8865

NAKRYCIA STOŁOWE

alpakowe, „Frageta", w rogowej, stalowej i drewnianej oprawie

poleca

ANTONI HALSKI

LWÓW, SOBIESKIEGO 3.

8384

BATERYE elektr. Miba-Gold, mos, Tytan miesięczną gwarancyą. LATARKI zne. ŻAKOWKI poleca hur **MICHAŁ HACKE** LWÓW KAŹIMIERZOWSKA

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędne kości po cenach umiarkowanych u F **J. SEINFELD** LWÓW, ul. Sykstuska (w podwórzu).

Parasolkę, którą z pań w rek dnia 2. b. m. przez nieuwagę w plum podczas nabożeństwa zabra czy łask. odesłać do sklepu M. HA KAZIMIERZOWSKA 4.

Nazwisko owej pani jest mi

Cyrk i Menażer

„MEDRANO"

Plac Misionarski. Dyr. L. Sw

Dziś **rzymskie** przedstawien

ARENA RZYMU

Wieczór samych europejskich atrakcyi! Se występ **najsilniejszego człowieka** Oldricha ROLLANDA (Br

Najśmielsza produkcya siły ludzk OLDRICH ROLAND **zegnie** na swoich **żelazny trawers,** którego ciężar ucisku pr wynosi 2000 kg.

OLDRICH ROLAND: zgina żelazne po przeg na naramienniki żelazne — rozrywa grube — rozdziera talię kart. — Pan O. Roland 5000.000 Mp. temu, który wytrzyma i wy jego produkcyą tego wieczoru. — Prócz stępy: słynnego pogromcy CHARLESA nieustraszonego **»Mortona«** (Looping Th i »Króla powietrza« **Karo a Bim** Pocz. o 8 wiecz. — W sob. i niedz. 2 przed

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1644 Lwów, niedziela 7. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 5000 Mk

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3.000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6.900.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej

Korfanty następcą Witosa?

OBUWIE ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyear«
Welt poleca
KARAU SCHWADRON
LWOW
ul. Rutowskiego l. 1.

PASY skórzane wiedeńskie oraz z sierści wielbłądziej, KLINGERIT, azbest, wyroby gumowe PIŁY GATROWE i cyrkularne Remszejowskie oraz wszelkie artykuły techniczne dla młynów, tartaków 8301
„Sol" Spółka z ogr. odpow. dla zbytu artykułów technicznych
dawnie GLÜCK i HERRMANN
LWÓW, GRÓDECKA 11.

DZIŚ SOBOTA 6/X. 1923
RAUT JESIENNY
W SALACH DOMU NARODNEGO — URZĄDZA Z. K. S. »JUTRZENKA«. 8818

Staraniem KOMITETU WYKONAWCZEGO syonistycznej partyi pracy „HITACHDUT" odbędzie się W SOBOTĘ dnia 6. :: października o godz. 3 popołudniu ::
MITYNG LUDOWY
przy współudziale posła Dr SILBERSCHEINA, Jony ROSENZWEIGA i dyr. Sz. KOLKERA z porządkiem dziennym: »CO ZDZIAŁAŁ 13-ty KONGRES DLA PRACUJĄCEJ PALESTYNY? 8930

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Na strajk urzędników rząd odpowie represyami.
Ochłapy dewaluacyi rzuca się pracownikom umysłowym.
Strejkami muszą te ochłapy zdobywać robotnicy.
Aresztowanie 4000 żyd. uchodźców.
Kto żyje w Polsce na koszt państwa.
Poincare przeciw „numerus clausus" w Polsce.

Na koszt państwa.

W czasie wakacyjnym zebrał się Sejm specyalnie na posiedzenia, poświęcone wyłącznie sprawom finansowym. Nie ulega jednak kwestyi, że i obecna sesya stać będzie pod znakiem sanacyi finansów. Dewaluacya marki zatacza coraz dalsze kręgi i zwiększa z dniem każdym swe tempo. Skutki tego stanu odbijają się coraz fatalniej na szerokich kołach ludności, a drożyzna, która ze zbliżającą się zimą staje się jeszcze dokuczliwszą i groźniejszą, powoduje wzrastające z dniem każdym podrażnienie umysłów. Niewątpliwie znajdą te objawy swój wyraz w Sejmie, jednakże mała jest nadzieja, że miejsce dotychczasowej bezpłodności dyskusyi, bezradności zamierzeń, krótkowidztwa podejmywanych uchwał zajmie konsekwencya zdecydowanego czynu.

Fiasko gruntowne w tajemnicy trzymanych, a mimo to hałaśliwie reklamowanych usiłowań rządu uzyskania pożyczki nie ulega wątpliwości. Ale i po stronie Sejmu

Duch gen. Sosnkowskiego pokutuje

Poseł Sadzewicz odnawia wniosek o dżydzenia armii.

ILE BĘDZIE SŁUŻYĆ T. ZW. INTELIGENCYA.

Warszawa 5. 10. (AW). Na komisyi wojskowej Sejmu po dłuższej dyskusyi uzgodniono, że służba wojskowa t. zw. inteligencyi ma trwać

18 i pół miesiąca.

Zaczynać się będzie 15 czerwca, przerywać 1. X. następnego roku, poczem trwać przez 3 miesiące letnie roku najbliższego. W ten sposób półtora roczna służba absolwentom szkół średnich zabierze tylko 1 rok. Ponadto poczyniono ulgi dla jedynych żywicieli rodzin, jakoteż jedynych kierowników i właścicieli gospodarstw małorolnych i warsztatów rzemieślniczych. Ci ostatni bowiem odbywać będą miesięczne wyszkolenie, poczem przejdą do rezerwy.

Warszawa 5. 10. (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi wojskowej zabrał głos w dyskusyi nad ustawą o powszechnej służbie wojskowej poseł dr. Feldmann (Koło Żydowskie), który zwrócił uwagę, że art. 53 traktuje wyznanie mojżeszowe gorzej od innych wyznań. Wedle art. tego od rabina i podrabina wymaga się zatwierdzenia ich przez władzę rządową oraz że pełnili faktycznie urząd rabinacki wzgl. podrabinacki. Jednakowoż nie wszędzie w Polsce rabini są potwierdzani przez władzę rządową, jak np. na kresach. Poseł dr. Feldmann zgłosił poprawkę, domagającą się, aby nauczyciele religii, korzystali z ulg wojskowych na równi z nauczycielami wyznania katolickiego.

Poprawki posła żydowskiego dały asumpt posłowi endeckiemu redagującemu czarnosecienną „2-groszówką" Sadzewiczowi do zaatakowania Żydów i wysunięcia wniosku, żeby wszystkich Żydów wogóle uwolniono ze służby wojskowej, co przyczyniłoby się do zupełnego pozbawienia praw obywateli żydowskich. Wniosek ten w swoim czasie wentylowany już przez b. min. wojny Sosnkowskiego, a odparty na posiedzeniu kom. wojskowej przez posła gen. Hallera, został i tym razem odrzucony, nie znalazłszy poparcia.

Pierwszą poprawkę dr. Feldmanna również odrzucono.

Poincare przeciw numerus clausus w Polsce.

Warszawa 5. 10. (tel. wł.) Poincare wysłał na ręce Bussona, prezesa francuskiej Ligi obrony praw człowieka pismo, w którem występuje przeciw „numerus clausus" w Polsce.

GIMNAZJUM ŻYDOWSKIE
w zamożnem mieście Kongresówki
poszukuje nauczyciela matematyki i fizyki
z pierwszorzędnemi kwalifikacyami dla klas wyższych do VIII. włącznie.
Pierwszeństwo mają kandydaci z kilkoletnią praktyką nauczycielską.
Oferty z odpisami świadectw nadsyłać do Administracyi „Chwili" pod „RUTYNOWANY PEDAGOG". 8341

nie należy się na podstawie dotychczasowych doświadczeń wiele spodziewać. Dotychczas wszystkie dyskusye finansowe Sejmu obracały się w ramach: biadania nad istniejącym stanem, proponowania a następnie uchwalania bardzo słabych półśrodków, dość wyraźnego przyznawania się do nieuniętności opanowania sytuacyi, a wreszcie pocieszania się, że przecież w przyszłości stosunki się jakoś ułożą. Z niczego wnosić nie można, że ten stan psychiczny uległ zmianie i że wreszcie obudzi się silna, nieugięta wola do czynu, do zerwania za wszelką cenę, a zatem kosztem najsilniejszych ofiar, z dotychczasowym stanem. Przeciwnie widocznie jest, że większa część, a w każdym razie przeważny wpływ posiadająca część społeczeństwa i sejmu naprawy stosunków nie chce.

Niejednokrotnie porównywano nasz upadek finansowy z chorobą. Poprowadźmy porównanie dalej. Dewaluacya marki jest narkotykiem, a zatem opium czy morfiną do której społeczeństwo prawie że nałogowo się przyzwyczaiło. Chory nie słucha napomnień lekarza, że narkotyk zwolna zatruwa jego organizm i niszczy wszelkie siły życiowe, a czuje tylko, że chwilowe nawet wyrzekanie się narkotyku pozbawia go reszty energii, równocześnie zaś obserwuje, że jego użycie pobudza go do życia i je w każdym razie uprzyjemnia. Dewaluacya również umożliwia na razie spełnianie wszelkich funkcyj społecznych, a jej nawet chwilowe wstrzymanie odbija się przykro w natychmiastowej stągnacyi i przesileniach ekonomicznych. Społeczeństwo zna te objawy dodatnie i ujemne, garnie się do narkotyku i wypierając się swego nałogu, jak to czyni każdy chory, biada nad obecnym stanem i naprawy stosunków nie chce.

Zachodzi jednak fakt ważniejszy. Społeczeństwo, a w każdym razie jego przeważająca większość, żyje obecnie kosztem Państwa. Fakt ten jest znany, ale dotychczas jeszcze nie należycie oświetlony. Istnieją u nas piękne płaszczyki: popieranie przemysłu i handlu, a przedewszystkiem popieranie rolnictwa. W normalnych stosunkach są to wielkie zalety budowania organizmu społecznego — dzisiaj jest to jawne wyzyskiwanie skarbu państwa na rzecz pewnych warstw.

Nadzwyczajną ilustracyę tego rodzaju stosunków możemy obserwować w Niemczech. W pokonanej Germanii głoszono te same zasady. W chwili jednak zajęcia Ruhry powstało nowe narodowe hasło: biernego oporu. Na początku hasło to było świętością nienaruszalną dla każdego Niemca, a dzisiaj zdemaskował je Hilferding jako jedną wielką kradzież, popełnioną na koszt państwa. Było tam rzeczą naturalną, że robotnikom, którzy w imię miłości ojczyzny zaniechali pracy, należało udzielić wsparcia, jasnem też w Niemczech wydawało się, że należy utrzymywać urzędników, którzy nie ugięli karku przed Francuzami. Ale wkrótce było też naturalnem i jasnem dla p. Cuny, kanclerza, pochodzącego z kół wielkiego przemysłu, że wsparć, a przynajmniej pożyczek potrzebuje wielki przemysł i handel. Hasła wytrzymałości narodowej hardości i nieugiętości wobec wrogiego napastnika doprowadziły do tego, że wsi pustoszały, gdyż ludność wędrowała na kilka dni do miast, aby tam wstąpić na służbę do p. Cuny i następnie regularnie pobierać zasiłki. Wielki zaś przemysł i handel pobierał tak wielkie pożyczki, że za te pieniądze dawał zlecenia na bilionowe zakupy dewiz dolarowych i szterlingowych w Berlinie i powodował jeszcze większą dewaluacyę. Wielbione pod niebiosa przez służalczą prasę hasła narodowego oporu okazały się okrutnym szwindlem, bezprzykładną kradzieżą, które doprowadziły Niemcy nad kraj przepaści i rewolucyi, do zgrozy walk bratobójczych.

Okropne memento! A jednak w mniejszych rozmiarach dzieje się u nas tosamo.

Ochłapy dewaluacyi rzuca się łaskawie urzędnikom, ciągłymi strejkami muszą sobie zdobywać ochłapy te robotnicy; nie mająca poparcia rządu, część społeczeństwa musi się ratować szaloną na koszt państwa spekulacyą, narażając się z całą świadomością na kolizyę z ustawami a przedewszystkiem na katastrofy wywołane przez przespekulowanie. Pewna zaś część społeczeństwa, stan włościański i stan wielkiego przemysłu i handlu pasożytuje na organizmie społecznym, utrzymując stale miliardowe zapomogi i kredyty, które są jawną darowizną. Te warstwy nie chcą naprawy stosunków, a wszelkie usiłowania sanacyi są jedynie fikcyą, są zwykłem mydleniem oczu.

W chwili gdy opinia publiczna naciska i domaga się poprawy stosunków, wysuwa się hasło dumy narodowej. I tak do niedawna nie można było na seryo i poważnie mówić o pożyczce. Nie mówił o niej Grabski, ale nie mówili o niej też ani Głąbiński, ani Michalski, ani Osiecki, leaderzy ówczesnej opozycyi. Każdy prawdziwy patryota wiedział, że pożyczka to hańba dla Polski — i na tę ewangelię przysięgał.

Dzisiaj po kilku miesiącach poszło się o krok naprzód. Pożyczka jest rzeczą modną ale pożyczka musi być taka, by procent był niski, by wierzyciel nie żądał poręki czy zastawu, by nie był Żydem, by nie chciał mieć wglądu w księgi swego dłużnika, krótko by takie stosował metody, które obecnie praktykuje P. K. P. czy P. K. O. wobec tych, którzy mają szczęście być ich dłużnikami. To są obecne świętości. Wpaja się te nonsensy w społeczeństwo, które w nie wierzy i staje się bezwolnem narzędziem warstw, które naprawy stosunków nie chcą.

Jaka wobec tych stosunków różowi się przyszłość? Na to pytanie odpowiedź jest zbędna, a wystarczy jedynie wskazać na okrutny los Niemiec, które doszły do kapitulacyi drogą dewaluacyi.

Dr. Leon Rosenkranz.

—o—

Min. Seyda uważa klęskę Skirmunta za zwycięstwo.

Warszawa, 5. października (tel. wł.). Min. spraw zagr. Seyda wygłosił dziś na posiedzeniu klubu ZLN: ekspose o obecnej sytuacyi w polityce zagranicznej.

Zamęt polityczny w Niemczech nakazuje rządowi zachować czujność, kierować się jednak konsekwentnie i zdecydowanie tendencyą pokojową oraz utrzymać ścisły kontakt z państwami sprzymierzonemi i zaprzyjaźnionemi. Sytuacya międzynarodowa **wymaga lepszego ułożenia stosunków polsko-czeskich** przy uwzględnieniu otwartych jeszcze spraw spornych. Porozumienie z **państwami bałtyckiemi** zamierza rząd oprzeć na realnych i trwałych podstawach.

W stosunku **do Litwy** rząd stoi bezwzględnie na swem zasadniczem stanowisku w sprawie granic i Kłajpedy. Rokowania w sprawie odpowiedzi polskiej na notyfikacyę SSFR. postępują normalnie naprzód.

Niepowodzenie kandydatury p. Skirmunta do Rady Ligi Narodów wyzyskują przeciwnicy wewnętrzni przeciw obecnemu rządowi. Jednakowoż na terenie międzynarodowym uzyskała Polska 17 głosów, zgromadzonych w Genewie delegatów, co oznacza także bardzo poważny krok naprzód w porównaniu z sytuacyą przed rokiem. Przy tej sposobności wspomniał p. minister, że Polska została napadnięta w ostatniej chwili przez — mniejszości narodowe.

Sprawozdanie p. Seydy przyjęto do wiadomości.

—o—

Korfanty — powodem paniki na giełdzie.

Warszawa, 5. października (tel. wł.). Z powodu obniżenia się kursu marki polskiej i związanej z tem w wysokim stopniu spekulacyi walutowej, zapowiadają w kołach rządowych represye. Niezależnie od tego panika na giełdzie tutejszej utrzymuje się nadal. Krążą pogłoski, że wyśrubowanie kursu walut przypisać należy wersyom o powstaniu gabinetu z Korfantym na czele.

Min. Kucharski oświadczył, że rząd obecny w przeciwstawieniu do rządu gen. Sikorskiego nie wyda ani jednego dolara i ani jednej marki na interwencyę na giełdach. Bowiem premier Sikorski rzucił w przeciągu 5 miesięcy około 10 milionów dolarów na cele interwencyi.

Na strajk urzędników rząd odpowie represyami.

Warszawa 5. października (tel. wł.) Sprawa urzędnicza nie schodzi z tapetu. Konferencye delegatów urzędników z min. Kucharskim i z przedstawicielami klubów większościowych trwają bez końca. Mimo przyrzeczeń nie dano urzędnikom w dniu dzisiejszym definitywnej odpowiedzi. W ciągu całego popołudnia delegacyi urzędników oświadczył poseł Jaroszyński imieniem stronnictw prawicowych, że doszło już do porozumienia między temi stronnictwami a rządem w sprawie poparcia postulatów urzędniczych. Jak mają wyglądać koncesye rządowe dla urzędników przyrzekł zakomunikować ,co jednak nie nastąpiło.

Odstawieni z kwitkiem delegaci urzędników zwrócili się do p. min. Kucharskiego, który oświadczył im, że nie może dać jeszcze żadnej odpowiedzi, ponieważ wymaganym jest pewien czas dla przeprowadzenia obliczeń. P. Kucharski przyrzekł w sobotę wyłuszczyć stanowisko rządu w tej sprawie.

Po otrzymaniu tej odpowiedzi delegaci urzędników zebrali się na konferencyę, która trwa dotychczas.

Z innej strony dowiadujemy się, że urzędnicy nie otrzymają żadnych subsydyów pieniężnych, natomiast obdzieleni zostaną bonami, opiewającymi na tekstylia, które będą zrealizowane u przemysłowców.

W dniu dzisiejszym pojawiła się odezwa do urzędników, wydana przez rząd, wzywająca ich do lojalnego zachowania się. Odezwa zredagowana przez Radę ministrów stwierdza, że rząd życzliwie odnosi się do problemu urzędniczego, że problem ten ureguluje, jednakowoż na akcyę strejkową odpowie represyami.

Warszawa 5. 10. (tel. wł.) Min. Kiernik jakoteż inni ministrowie wystosowali dzisiaj do podległych im resortów okólniki stwierdzające, że strajk jest „bronią niedopuszczalną w ręku urzędnika państwowego" przeciw któremu zastosowane zostaną wszystkie rygory przepisów prawnych, na wypadek, gdy pracownicy państwowi poprą swoje dezyderaty bezrobociem.

Sprawa Kłajpedy.

Warszawa, 5. października (tel. wł.) M. S. Z. otrzymało dzisiaj od sekretaryatu generalnego konferencyi ambasadorów tekst decyzyi R. A. w sprawie Kłajpedy. Dokument ten zwraca uwagę Litwy na konieczność dotrzymania powziętych zobowiązań i umów z 13. marca br. W przeciwnym bowiem wypadku Rada Ambasadorów przekaże sprawę Radzie Ligi Narodów.

—o—

Aresztowanie 4000 żyd. uchodźców.

Paryż. 4. 10. (Ż.B.K.). Egzekutywa żyd. światowej konferencyi ratunkowej otrzymała wiadomość, że w Jom Kipur aresztowały władze rumuńskie w Bessarabii **4.000 żyd. uchodźców.**

Codziennie wydala się **przymusowo** setki uchodźców na terytoryum sowieckie.

Żyd. światowa konferencya zwróciła się przeto do Ligi Narodów z prośbą o interwencyę u rządu rumuńskiego na rzecz uchodźców.

Berlińska ekspozytura konferencyi otrzymała informacyę, że interwencya ma widoki powodzenia.

Amerykański konsul przyrzekł pójście na rękę uchodźcom.

Z przemówienia obrońcy błp. rab. Szapiry posła A. Hartglasa.

Przy ogólnem napięciu i grobowej ciszy zabiera głos obrońca rozstrzelanego rabina adw. poseł Hartglas.

P. Hartglas rozpoczyna swoje przemówienie od podziękowania p. prokuratorowi za przyznanie, że sądy doraźne mogą się mylić.

— Błędny jest pogląd — mówi obrońca — jakoby toczył się proces pomiędzy sądem a oskarżonym o to, kto z nich dwojga ma być zrehabilitowany.

Procesy rehabilitacyjne we Francyi są dziś na porządku dziennym. Nawet ostatnio toczy się tam proces człowieka rozstrzelanego w r. 1914.

Człowiekowi temu zarzucono, że puścił gołębie pocztowe w stronę Niemców. I dopiero teraz po 9 niemal latach wykazało się, że to pocisk rozbił gołębnik ze zwykłemi gołębiami. Mimo to nikt nie oskarża doraźnego sądu, który go na śmierć skazał, o złą wolę. Tak i w tej sprawie.

W dalszym ciągu obrońca zaznacza że świadkowie oskarżenia nie są świadkami fałszywimi, ale zeznania ich — to mozaika powstała ze strzępów poszczególnych spostrzeżeń i wrażeń, zabarwiona subjektywnym tłómaczeniem stosunku Żydów do Polski i do bolszewików. Mozaika ta się ułożyła w atmosferze nagonki na Żydów, pewności o ic hzdradzie, którą szerzyły plakaty rozklejane wszędzie, a głoszące, że bolszewicy i Żydzi — to jedno i to samo. Dzięki tej agitacyi antyżydowskiej powstała zupełna pewność, że skoro Żyd nie ucieka z balkonu, gdy bolszewicy strzelają, to musi być szpiegiem — mimo że Maruszewskiej nikt tego samego zarzutu nie czynił, choć ona pod strzałami wciąż spacerowała po dziedzińcu i wyglądała na ulicę. I pewność ta była tak wielka, że obwieszczenie nie o wyroku a o wykonaniu wyroku śmierci zostaje oddane do drukarni do składania o godz. 11 i pół, mimo że ogłoszono ten wyrok dopiero o gódz. 1-ej a wykonano zaledwie o 3-ciej. To znaczy, oddano go do druku, zanim jeszcze mógł zapaść.

Następnie obrońca ironizuje nad zeznaniami świadka posła Mierzejewskiego, który czerpał informacye od nieznanych wyborców, niezadowolony że Żydzi nie chcą im płacić za wypracowane przez ich kury jajka tyle, wiele oni sobie życzyli.

Świadkowie oskarżenia zasadniczo się różnią pomiędzy sobą. Maruszewski twierdzi, że rabin stał cały czas na balkonie.

Warmiński znowu inaczej określa znaki dawane przez rabina — tak jakgdyby się kłaniał — widocznie kiwał się przy modlitwie. Gorczyńska mówi, że gdy rabin ukazał się na balkonie, to na ul. Królewieckiej już byli bolszewicy, że rabin wskazywał im na ul. Tumską (której z balkonu nie widać).

Zeznanie Deczyńskiego, który poradził bolszewikowi zrobić rewizyę u rabina, nie kompromituje rabina Szapiry. Że bolszewik zaniechał rewizyi u rabina można tłómaczyć tem, iż rozumiał, że cadyk chasydzki nie zajmuje się strzelaniem. A może zresztą ten żołnież bolszewicki był Żydem (czerwona armia rekrutuje się z ogólnego poboru, są w niej i Żydzi i Polacy) i wiedział co to jest chasydzki rabin. To że Deczyński twierdzi iż z wyglądu nie był Żydem — niczego nie dowodzi: wszak np. w redakcyi „Rzeczypospolitej" siedzi cały zastęp Żydów o wyglądzie zupełnie aryjskim i tylko metryki zdradzają ich pochodzenie. Bolszewicy, którzy strzelali do rabina, znaków jego nie potrzebowali, bo i bez niego widzieli co się dzieje na ul. Królewieckiej. O istnieniu porozumienia pomiędzy bolszewikami a rabinem, przypuszczenie jest wykluczone. A jakżeż można dawać znaki porozumiewawcze nieznanemu żołnierzowi? Przecież gdy jedna armia następuje, a druga się cofa, to znaki dawane z widocznego miejsca mogły być uważane za sygnały dla cofającej się armii o tem, gdzie są żołnierze bolszewiccy. Rabin jest niewinnym. Kto zewnętrznie chociaż zna życie żydowskie, ten niewątpliwie spostrzeże komizm podejrzenia, że cadyk miałby być szpiegiem bolszewickim.

Rabin był wcieleniem tradycyi chasydzkich ze wszystkiemi ich drobiazgami stał na balkonie i kiwał się, a może i czynił jakieś ruchy rękoma — tak wszak że modli się chasyd. Są to mistycy dziedzicznie obciążeni. Ludzie którzy wierzą w bezpośrednie komunikowanie się z Bogiem Szapiro mógł wierzyć i w swoją moc duchową i w przeznaczenie i mimo niebezpieczeństwa modlił się rzucając zaklęcia przeciwko bolszewikom. Dowodów przeciwko niemu istotnych przekonywających niema. Są tylko podejrzenia zwykłe w atmosferze nieufności. Popełniony został błąd i jest teraz jedno wyjście — rehabilitacya. W sprawie tej materyał obciążający, jest bardziej słaby niż w sądzie doraźnym, więc nie może być innego wyroku, niż ten o jakim mniewał w razie takiego wyniku Sąd Najwyższy.

Dla Żydów i wszystkich — kończy adw. Hartglas — kto wie kim jest cadyk chasydzki, będzie on zawsze ofiarą tragicznej pomyłki — chociaż go sąd powtórnie skaże. Niech więc sąd orzeknie tak, jak mu dyktuje sumienie.

Wpływy podatków maleją

Zapowiedz od waloryzacyi.

Warszawa. 5. października (tel. wł.). Min. skarbu Kucharski zapowiedział waloryzacyę podatków, a odpowiednie ustawy zostaną przedłożone Sejmowi. Obecnie wpływy z podatków są bardzo małe. Wobec tego p. min. zwrócił się do administracyi skarbowej wzywając ją do intenzywnej pracy w tej dziedzinie.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza.

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

W skład państwa babilońskiego za panowania Chammurapiego wchodziła także Assyrya jako prowincya a miasto Assur i Niniweh są wymienione w prologu kodeksu (kol. IV. 53—62) między innemi większemi miastami zjednoczonego państwa, których świątynie król wybudował i hojnie wyposażył. Po upadku jednak dynastyi Chammurapiego Assyrya stopniowo wyzwala się z pod babilońskiej zawisłości, rywalizuje szczęśliwie z Babilonią w swych dyplomatycznych i wojennych zabiegach aż w kilka wieków później wyrośnie (od X. wieku przed Chr.) na pierwszorzędne imperyum, tak groźne także Izraelowi i Judzie. Posłannictwo Assyryi w dziejach określił już dosadnie prorok Jezajasz: „O Assur!" rózgo mego gniewu! (Jez. 10, 5)". Zaiste, groźna rózga państw i narodów, które deptała bezlitośnie, aż sama legła w gruzy (606. przed Chr.). To dosadne określenie dziejowej roli Assyryi pomniki rodzime w zupełności potwierdzają. Gdy się czyta relacye assyryjskie o wyprawach wojennych czy Sargona czy Sancheriba, — a lwia to część zabytków assyryjskich, — krew w żyłach zastyga na opis wyrafinowanie okrutnych metod wojennych. W tępieniu narodów (Jez. 10. 7) byli naprawdę mistrzami, ale kultura ludzkości mało im zawdzięcza. W sferze religii i sztuki — o tem wiedziano już dawno — byli uczniami i naśladowcami Babelu, oryginalnej twórczości ani w jednej, ani w drugiej dziedzinie nie objawiali. W zakresie prawa dotąd nie można było nic pewnego orzec, znane były bowiem tylko dokumenty praktyki prawnej z epoki najmłodszej Sargonidów (722—606 przed Chr.), które wykazały też prymitywność instytucyi prawnych w stosunku do Babelu, ale nie dawały substratu do wyrażenia sądu ogólnego o prawie assyryjskiem.

I oto dwadzieścia lat po odkryciu kodeksu Chammurapiego wzbogaciła się obecnie nauka o nowy, bardzo ciekawy i ważny zabytek prawa o nowe temsamem ogniwo w łańcuchu ewolucyi idei prawa w starożytności. Jest niem zbiór prawa assyryjskiego z XIV. mniejwięcej wieku przed Chr., a zatem z czasu tuż przed wystąpieniem Mojżesza. Odkrycie to zawdzięcza wiedza niemieckiemu Towarzystwu naukowemu, Deutsche Orient-Gesellschaft, które w latach 1903—1914 przeprowadzało wykopaliska w ruinach Kalat-Shergat, na miejscu dawnego Assur, najstarszej rezydencyi, od której też państwo wzięło swą nazwę. Tam, między innymi bardzo cennymi zabytkami wydobyto też ów zabytek starszego prawa assyryjskiego.*) Wśród kilku tablic, które tu wchodzą w rachubę, jest pierwsza prawie zupełnie, drugą mniejwięcej całkowicie zachowana, z innych tylko ułamki. Każda tablica zawierała pewną zaokrągloną materyę prawną. I tak pierwsza normuje prawo małżeńskie, prawo rodzinne, tak cywilne jak i karne, wogóle prawo kobiet, druga zawiera przeważnie prawo gruntowe, trzecia tablica część prawa karnego ogólnego; inne fragmenty nie dają się w swej treści dokładnie określić. Abstrahując od ogólnego znaczenia tego pomnika jako świadectwa kultury, polega jego wartość jako ogniwo w rozwoju prawa starosemickiego, na stosunku do prawa Babelu, starszego o kilka wieków, jakoteż do izraelskiego, nieco od niego młodszego. Zanim jednak ten stosunek omówimy, zapoznajmy się pokrótce z treścią pomnika, który w pozostałych zabytkach liczy około sto paragrafów, a więc jedną trzecią mniejwięcej kodeksu Chammurapiego.*)

*) Tekst klinowy opublikowany w 35. tomie wydawnictwa Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Orient-Gesellschaft. Keilschrifte aus Assur. Leipzig. J. C. Hinrichs 1920.

*) Dotąd wyszły tłómaczenia pomnika: niemieckie (Eheloff), francuskie (Scheil), dwa angielskie (Jastrow i Tallquist). Na język polski i hebrajski równocześnie przetłómaczył go autor tego artykułu. Por. M. Schorr, Pomnik prawa staroassyryjskiego z XIV. w. przed Chr.) Archiwum Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Dział II. Tom I. 6. Lwów 1923.

PPS. wobec polityki narodowościowej państwa

Warszawa 5. 10. (tel. wł.) Centralny Komitet Wykonawczy PPS przedkłada XIX. Kongresowi PPS który odbędzie się niebawem w Krakowie następującą rezolucyę w sprawie polityki narodowościowej w Polsce. Rezolucya stwierdza, że sprawa narodowościowa należy do najtrudniejszych i najpilniejszych, wymagających rozwiązania w życiu państwowem i politycznem Polski. Dotychczasowa działalność różnych gabinetów ulegała wpływom obozu nacyonalistycznego, a obecny gabinet doprowadza problem ten do jeszcze większego zaostrzenia.

Taki stan rzeczy prowadzi Rzeczpospolitę do walk narodowościowych i staje w poprzek dążeniom demokracyi a z drugiej strony podnieca program nacyonalistyczny w społeczeństwach mniejszościowych, zapewniając przewagę żywiołom nacyonalistycznym (jak np. syonistom wśród Żydów).

—ooo—

Posiedzenie Senatu 10. bm.

Warszawa (Pat.) Najbliższe posiedzenie Senatu wyznaczono na środę, 10. bm. godz. 16. Tego samego dnia o godz. 10 rano odbędzie się posiedzenie połączonych komisyi spraw zagranicznych i wojskowej.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Pekin (Pat.) Tsao Kun wybrany został prezydentem Rzpltej chińskiej.

Angora. 5. 10. (Pat.) Wedle brzmienia nowej konstytucyi Turcya będzie republiką z prezydentem na czele.

Londyn (Pat.) Polradio. Podsekretarz stanu ministerstwa kolonii Ormsby Gore, odbył dziś naradę z premierami dominiów w sprawie udziału dominiów w przyszłorocznej wystawie imperyum brytyjskiego.

—o—

Przed utworzeniem rządu koalicyjnego w Niemczech.

Berlin (Pat.) Wolff. Frakcya demokratyczna powzięła uchwałę, aby zwrócić się usilnie do prezydenta i do kanclerza, by raz jeszcze podjęta była próba utworzenia wielkiej koalicyi, w przeciwnym razie nie mogłaby frakcya udzielić zaufania t. zw. apolitycznemu gabinetowi.

Berlin. (Pat). **W miarodajnych kołach są zdania, że gabinet burżuazyjny w chwili obecnej jest niemożliwy.** Pewnem jest, że do gabinetu nowego **nie wejdzie Hilferding.** Prezydent Eberth odbył dłuższą konferencyę z Hermanem Muellerem, leaderem Szajdemanowców.

Warszawa. 5. 10. (Pat.) Z Berlina donoszą: Wśród radykałów prawicowych ujawnia się skłonność wyzyskania sytuacyi wywołanej przesileniem rządowem dla dokonania próby

przewrotu.

Od kilku dni próbują agitatorzy prawicowi przygotować grunt wśród Reichswehry i podburzają żołnierzy. W kołach parlamentarnych sądzą jednakże, że usiłowania te nie powiodą się. Przypuszczają, że nowy rząd Stresemana, jakkolwiek nie będzie miał nazwy dyktatury, to przynajmniej w dziedzinie gospodarczej postępować będzie w sposób dyktatorski.

Berlin. (Pat.) „Vorwärts" ogłasza odezwy powszechnego niemieckiego związku narodowego, powszechnego wolnego Związku zawodowego i powszechnego niemieckiego Związku urzędniczego do swoich członków z wezwaniem, aby się zwrócili stanowczo przeciw wszelkiej działalności skierowanej przeciw republice, przeciw separatystom i monarchistom oraz przeciw radykałom prawicowym, którzy dążą do podkopania autorytetu państwa i uważają, że nadszedł obecnie czas, aby nawet politykę socyalną usunąć z pod wpływu parlamentu.

Hittler żąda wydalenia Żydów z Bawaryi.

Monachium. (AW). Tutejsze pisma podają warunki Hittlera, na jakich tenże byłby skłonny współpracować z Kahrem, Hittler żąda usunięcia ministra spraw wewnętrznych oraz rolnictwa, **wydalenia z granic kraju wszystkich Żydów, którzy osiedlili się w Bawaryi po r. 1914 oraz konfiskaty ich mienia,** natychmiastowego zaprowadzenia powszechnej służby wojskowej i powołania pod broń 3 najmłodszych roczników.

Pamiętajcie o pogorzelcach!

Przeciw wygórowanym wymiarom podatkowym.

Wiec majstrów fryzyerskich.

Lwów, 5. października.

(d). Zewsząd dochodzą w ostatnich dniach opinię publiczną głosy żywego protestu z powodu nałożenia przez władze podatkowe na stan średni ciężarów, które w żadnym nie pozostają stosunku do możliwości zarobkowych opodatkowanych. Na jednej linii z pokrzywdzonymi w ten sposób przedstawicielami kupiectwa i rzemiosła znaleźli się także majstrowie fryzyerscy. Wyrazem protestu przeciw tej niesprawiedliwości był też wczorajszy wiec majstrów fryzyerskich, których ostatnie wymiary podatku obrotowego stawiają przed koniecznością likwidacyi przedsiębiorstw.

Na wiecu zabrali głos pp. Gottfried, Suzdalewicz, Prezes, Gruenberg prezes Izby Rękodzielniczej Ptaszek oraz w. i. Protestując przeciw krzywdzącym wymiarom, stwierdzili mowcy zgodnie, że paradoksalne wymiary są wynikiem nienależytego funkcyonowania komisyi wymiarowych, które w żadnej mierze nie spełniają zadania.

Z zaproszonych posłów zjawił się jedynie przedstawiciel Koła Żyd. poseł dr. **Sommerstein,** który podkreślił, że winę niezdrowych stosunków ponosi również źle funkcyonujący aparat urzędniczy, posługujący się przy wymiarach nie opinią kół fachowych, lecz „źródeł poufnych". Poseł Sommerstein zapewnił zebranych, że dołoży wszelkich starań, by żądania pokrzywdzonych znalazły posłuch u decydujących czynników.

Usprawiedliwiając listownie swą nieobecność z powodu wyjazdu do Warszawy zawiadomił poseł dr. **Reich** zebranie imieniem Koła Żydowskiego, że poprze postulaty wiecu i prosił o przesłanie materyałów oraz rezolucyi celem interwencyi u władz centralnych.

W uchwalonej przez wiec rezolucyi protestują zebrani przeciw nadmiernym wymiarom podatku obrotowego i żądają przyjęcie fachowców do komisyi szacunkowych. Ponadto uchwalono rezolucyę dodatkową wyrażającą podziękowanie Kołu Żydowskiemu za starania poczynione w sprawie unormowania godzin pracy w fryzyerstwie.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

Lwów, 5. października.

Wczorajszą rozprawę wypełniło przesłuchanie dalszych świadków. Zeznania ich dotyczą sprawy pobicia osk. Stefanowa. Przesłuchany świadek Kościw, który był razem ze Stefanowem aresztowany, zeznał, że na oskarżonym Stefanowie dokonywano strasznych tortur. Z powodu sprzeczności zeznań Kościwa z zeznaniami innych świadków prokurator postawił wniosek na odesłanie świadka do sędziego śledczego pod zarzutem fałszywych zeznań. Obrona sprzeciwiła się temu wnioskowi.

Po trzygodzinnej naradzie trybunał uchwalił spisać z Kosciwem protokół i przekazać sprawę prokuraturze dla dalszych dochodzeń.

Dziś zostaną ustalone pytania dla sędziów przysięgłych.

—o—

Tło społeczne prawozbioru całego wykazuje tensam ustrój co w Babilonii: wolno urodzeni (patrycyusze), niewolnicy a w pośrodku lennicy, wyposażeni w grunta państwowe, a zato obowiązani do służby wojskowej. Cała pierwsza tablica zajmuje się — jak powyżej wspomniano — prawem kobiet w dziedzinie rodzinno-majątkowej, rodzinno-i ogólno-karnej. Jeżeli stanowisko prawne kobiety w każdem ustawodawstwie można do pewnego stopnia uważać za wierne zwierciadło kultury — to prawo assyryjskie nie bardzo chlubnem jest tej kultury — ale zarazem kobiety ówczesnej świadectwem. Znamiennem jest, że pierwsze zaraz normy na czele tego pomnika zajmują się kobietą — złodziejką, czyto że świętokradztwo popełni (§ 1) czy też własnego męża lub obcego człowieka okradnie (§ 36) wypadek typowy, który ani w kodeksie Chammurapiego ani w prawie biblijnem lub późniejszem żydowskiem*) nie jest wogóle normowany a niewiadomo mi, czy w innem jakiemś starożytnem lub nowszem ustawodawstwie. Na temsamem miejscu też normowany jest wypadek słownej obrazy, popełnionej przez kobietę, która „obelgi prawi lub w sromotne słowa (blasfemię?) popada" (§ 2) wypadek, który przypomina scenę między Hiobem a żoną jego w prologu (Ks. Hioba 2, 9—10). Na ogół stoi kobieta zupełnie pod władzą mężczyzny, w domu rodzinnym pod władzą ojca, który ją wydaje, (zazwyczaj w wieku małoletnim) za mąż, może ją sprzedać, oddawać w zastaw i dowolnie karać; po zamążpójściu przechodzi pod władzę męża, któremu wyłącznie też przysługuje prawo karania jej za wszelkie występki według sankcyi karnej ustawy, a za którego „grzechy, długi i winy (§ 32) od chwili ślubu odpowiada. Ciekawe jest obszerne „prawo o welonach": „Kobiety wolne, zamężne i wdowy muszą na ulicy chodzić zasłonięte welonem, w przeciwieństwie do niewolnic i pewnej kategoryi kapłanek-zalotnic, które tylko z odkrytą głową publicznie pokazywać się mogą, a za nadużycie welonu, ciężkim podlegają karom (§ 40). Nasuwa się odrazu epizod biblijny spotkania się Rebeki z Izakiem, która natychmiast narzuca welon na twarz (I. M. 24, 65) względnie Tamory z teściem Judą, gdy czekając jako kedeszah (hetera) na rozstajnej drodze również zakrywa twarz welonem.

*) Talmud B. Kama 118b i 119a roztrząsa przecież na jednem miejscu kwestyę, jakie rzeczy wolno nabywać od kobiety, a jakich nie, w podejrzeniu, że skradła je mężowi. Por. także Kod. Majm. IV. Hilchot Gnewah VI. 4. Tor Chosz. Miszp. § 368.

—o—

— **Sprostowanie omyłek.** W poprzednim odcinku pracy prof. Schorra zakradło się kilka omyłek druku, które niniejszem prostujemy: W drugiej kolumnie wiersz pierwszy ma być „wybicie" zamiast „wybieże", w trzeciej kolumnie „libertinus" zam. „libertimus", w czwartej kolumnie wiersz 3 z góry „Furrer" zam. „Turrer", w. 6 z dołu „dumne słowa" zamiast „dziwne słowa".

Senzacja! Najwytworniejszy film sezonu!

Karolina Królowa Anglii

potężny dramat historyczny w 7 aktach, ilustrujący znakomicie dzieje intryg na dworze królewskim.

Masowe sceny. — Wspaniała inscenizacja. 8933

Dziś KINO LEW. Dziś KINO LEW.

Ze sportu.

Pogoń — Czarni.

Po raz czwarty w bieżącym roku spotykają się Pogoń z Czarnymi na zielonej murawie. Kilka lat temu jeszcze, zapowiedź powyższeg ospotkania była senzacyą dla kół sportowych, samo zaś spotkanie „derby" fotbalowem w rodzaju dzisiejszych: M.T.K.-F.T.C., Sparta-Slavia, Rapid-Amato gry. Od czasu tego jednak wiele się zmieniło. Czarni nie potrafili dotrzymać kroku Pogoni w drodze do rozwoju, i we wszystkich dziedzinach sportu, z wyjątkiem narciarstwa może, musieli prym odstąpić Pogoni. I podczas gdy ta ostatnia, pod ręką trenerów, w licznych spotkaniach z drużynami zagranicznemi się doskonaliła i coraz to ładniejsze osiągała wyniki, rekordy, mistrzostwa okręgowe i Polski, ograniczyli się Czarni do pracy nad budową własnego boiska, a po osiągnięciu tego celu, pogrążyli do letargu, w jakim — dla szerokiego ogółu przynajmniej — do tej pory spoczywali.

Z wymienionych przyczyn nie budzi nowyższe spotkanie tego zainteresowania co niegdyś, a wynik mógłby uchodzić za przesądzony. Czarni jednak, nie chcąc zejść na drugi plan, okazują w spotkaniach z Pogonią nadmiar ambicyi i dokładają wszelkich sił by uzyskać jaknajkorzystniejszy wynik. Pogoni natomiast, ze względu na jej prestige jako mistrza i kandydata na nowego mistrza zawieść nie wolno. Ta świadomość przyprawi ją zapewno o zdenerwowanie, co dla mniej eksponowanych Czarnych stworzy pewien handicap, a dla samej gry wyrównanie. Funkcyę sędziego objął p. dr. Dudryk. F. K.

Tournee Pogoni do Włoch.

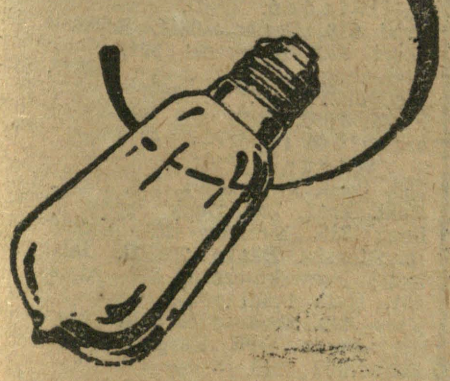
Wedle wied. „Spottagblattu" wyjeżdża Pogoń w listopadzie b. r. do Włoch.

Celta Vigo — Cracovia 3:1.

NADESŁANE

WYTWÓRNIA BIŻUTERYI ZŁOTEJ
OSKARA RAUCHERA
przy ul. ŁYCZAKOWSKIEJ 34.
poleca się łaskawym względom P.P. ZŁOTNIKÓW, JUBILERÓW i Zegarmistrzów.

Vertex

Lwowskie Stowarzyszenie Kupców i

Związek zbożowców zaprasza wszystkich swoich członków na inauguracyjne otwarcie Spółdzielczego Banku Kupieckiego we Lwowie, które odbędzie się w sobotę dnia 6. października o godz. 7 wieczorem w sali Związku kupców zbożowych przy ul. Rejtana 6, I. p. Legionów 27. 8936

Eisenstein mp., **Buerger** mp.

Z KRONIKI ARTYSTYCZNEJ.

— **Barbara Wolska**, znana artysta choreograficzna udziela zbiorowych i pojedynczych lekcyj gimnastyki rytmicznej systemem. J. Dalecroza. Zgłoszenia, Tarnowskiego 10. od 2—4 popoł.

— **Teatr Cudnowskiego** skompletował się z pierwszorzędnych sił artystycznych (Jadw. Skrzydłowska, Janina Dahlkówna, St. Dębicz, reżyser sceny łódzkiej, R. Karszo i J. Kinalski) i rozpocznie w najbliższych dniach tournee po miastach małopolskich, w którem wezmą udział także art. Karol Adwentowicz oraz Henryk i Leonia Barwińscy. Grane będą najnowsze utwory R. Bracci: „Zagadkowa dama" i Karola Schönherra: „Skazaniec".

—o—

Kronika.

TEATR WIELKI.

Sobota »W krainie baśni«.
Niedziela 3·30 »Popas króla jegomości«.
Niedziela 7·30 »Carmen«.

—ooo—

TEATR MAŁY.

Sobota »Oczy księżniczki Fatmy«.
Niedziela »Oczy księżniczki Fatmy«.

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Sobota »Pani prezesowa«.
Niedziela »Pani prezesowa«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedycz. kowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo- Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

— **„Tragedya dzieci".** Jutro w niedzielę 7. października 1923 w sali teatru ukr., ul. Szaszkiewicza 5 premiera **„Tragedyi dzieci"** w żydowskiem w 3. aktach K. Schönherra, tłum. M. Beck. Reszta biletów do nabycia w dniu przedstawienia przy kasie teatralnej od godz. 5. popoł. 8935

Biuro Koncertowe M. Tuerka.

Wtorek 9. października: Z cyklu koncertów mistrzowskich IV. EGON PETRI.

Piątek 12. października: II. Koncert Egona Petriego. 8862

—o—

— **„W 'Krainie Baśni".** Dziś tj. w sobotę idzie znowu ten prześliczny balet z Kirsanową i Fortunatą.

— **Pożegnalny występ I. Manna.** W niedzielę śpiewa Mann nieodwołalnie po raz ostatni przed swym wyjazdem w „Carmenie". Pożegnalny występ cenionego artysty zapowiada się znakomicie, czego dowodem jest masowe wykupywanie biletów na przedstawienie niedzielne. Celem uświetnienia tego wieczoru w przedstawieniu wezmą udział również nasi znakomici baletmistrze N. Kirsanowa i A. Fortunato.

— **„Królowa fal".** Świetną efektowną nowość przygotowuje Teatr Nowości na wtorek 9. bm. Będzie nią trzyaktowa operetka Oskara Straussa pt.: „Królowa fal". Dowcipne libretto ilustrowane jest bardzo ładną muzyką znanego dziś w całym świecie Straussa. Próby pod kierunkiem nieocenionego Tatrzańskiego dobiegają końca.

— **Kontrola narodowościowa w spółkach z ogr. poręką.** Z Warszawy piszą: Ogólna ustawa dla spółek z ogr. poręką w Polsce nie istnieje. Ważność mają ustawy b. państw zaborczych. Przez dekret unormowane zostało jedynie minimum kapitału zakładowego spółek na kwotę 2000 złotych franków. W senackiej komisyi finansowej uchwalono na wniosek prawicowy wydanie dekretu, zobowiązującego spółki do prowadzenia sądownie kontrolowanej ewidencyi członków spółki wedle narodowości.

— **Bezpośrednie połączenie telegraficzne Polska-Ameryka.** Ministerstwo Poczt i Telegrafów reskryptem z dnia 19. września b. r. komunikuje: Z końcem miesiąca września b. r. zostanie otwarta bezpośrednia komunikacya radyotelegraficzna pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi północnej Ameryki za pośrednictwem nowo wybudowanej i już uruchomionej transatlantyckiej stacyi radiotelegraficznej w Warszawie, która stale będzie pracowała wprost z Nowym Jorkiem.

Drogą „via Radio-Warszawa" można będzie przesyłać wszelkiego rodzaju telegramy nie wyłączając pilnych, prasowych i zniżkowych (niepilnych) zamorskich (Telegrames differes) do: 1) wszystkich krajów Ameryki północnej i środkowej za opłatą o 20 centimów w złocie niższą od odnośnych opłat drogą telegraficzną drutem (kablem), czyli o 5 centymów w złocie niższą od drogi ((Radio-France" N. p. Telegram z Polski do Illinois kosztuje drogą kablową 1. fr. 70 cent. w złocie, drogą Radio-France 1 fr. 55 cent., a nową drogą „Via Radio-Warszawa" będzie kosztował 1 fr. 50 cent. w złocie od wyrazu; 2) wszystkich krajów Ameryki południowej za opłatą o 20 centymów w złocie niższą od każdorazowej najniższej opłaty drogą kablową (telegraficzną) N. p. Najtańsza taryfa drutowa do Argentyny (Via Talisman) wynosi 3 fr. 70 cent. w złocie, przy użyciu zaś drogi „Via Radio-Warszawa" koszt nadania wyniesie 3 fr. 50 cent. w złocie od wyrazu. Wskazówka via Radio-Warszawa jest bezpłatną. Dzień otwarcia omawianej linii zostanie podany telegraficznie.

— **Zjazd naczelnego Zarządu „Tozu"** (Towarzystwa dla ochrony zdrowia ludności żydowskiej w Polsce) rozpoczyna się w dniu dzisiejszym wieczorem w Warszawie i trwać będzie przez dwa dni. Jako delegat Żyd. Tow. Hygieny we Lwowie wyjechał na Zjazd p. **Dr. Bickeles.** Na porządku dziennym m. i. stoi sprawa organizacyi wszystkich towarzystw hygienicznych w Polsce, akcya propagandy i walka z gruźlicą i ze strupniem (favus).

— **Prezydent Dyrekcyi Poczt i Telegrafów p. Tomasz Bieniawski** przerwał na polecenie Ministerstwa P. i T. urlop i objął z dniem dzisiejszym urzędowanie.

— (i) **Trup nieznanej kobiety w stawie.** W dniu wczorajszym znaleziono na stawie przy ul. Listopada zwłoki nieznanej kobiety w wieku 25—30 lat. Była ona bardzo elegancko ubrana, pochodziła więc zapewne z zamożniejszych sfer. Nazwiska jej dotychczas nie stwierdzono. Zwłoki zdstawiono do instytutu medycyny sądowej.

— (i) **Pożar kominowy.** W mieszkaniu dr. Staubera przy ul. Mikołaja 11, wybuchł wczoraj rano pożar kominowy. Zawezwana straż pożarna ogień zlokalizowała.

— (i) **Nagły zgon.** Wczoraj rano zawiadomiono policyę, że przy ul. Kopcowej 2 w mieszkaniu swej córki zmarł nagle grecko-kat. ksiądz Stefan Pryptaś z Kostyni. pow. Radziechów.

— **Kierownictwo pedagogium hebrajskie ge we Lwowie** ogłasza: Wpisy na kurs I. i II. pedagogium hebrajskiego odbędą się w dniach 6, 7 i 8 b. m. codziennie od godz. 11—1 przedpoł. w lokalu zarządu Ż. T. S. L. i Śr. we Lwowie, przy ul. Zygmuntowskiej l. 17. 8912

— **Wpisy** na II. rok kursów seminaryalnych Żyd. Tow. Sz. L. i Śr. we Lwowie odbędą się w niedzielę 7. października między godz. 3—5 w dyrekcyi gimn. klas. Zgłoszenia pisemne od uczniów z prowincyi przyjmuje się do dnia 10. października. Późniejsze zgłoszenia bezwarunkowo nie będą uwzględnione. Na II. rok kursów wpisać się mogą tylko uczniowie, którzy ukończyli rok I. z dodatnim postępem. Termin rozpoczęcia nauki ogłoszony będzie po wpisach. 8729

— **Wiadomości osobiste.** Znany okulista Dr. Zion powrócił. 8919

—o—

— **Neurastenikom**, których choroba polega na zaburzeniach brzusznych gorzka woda „FRANCISZKA JOZEFA“ reguluje czynności żołądka i jelit, uwalnia od bolu głowy i sprowadza spokojny sen. 7473

W sprawie nieuzasadnione nadmiernej zwyżki cen węgla.

Dnia 3. bm. odbyła się w Izbie handlowej i przemysolwej konferencya w sprawie naadmiernej zwyżki cen węgla. Po przedstawieniu, że dalsze zwyżki cen węgla grożą zastojem całemu naszemu życiu gospodarczemu, rozwinęła się dłuższa dyskusya. Mowcy poszczególni żądali uchylenia przyczyn, które wpływają na podrożenie węgla, a mianowicie zniesienia lub przynajmnej zastanowienia na miesiące zimowe podatku węglowego oraz nie podwyższenia taryf kolejowych na węgiel. Oświadczono się również przeciw ustanowieniu osobnych podatków komunalnych od kopalń węgla, gdyż przez to jeszcze bardziej wzrosną ceny węgla. Wszyscy mowcy wykazywali, że ceny węgla górnośląskiego wzrosły niestosunkowo i bez uzasadnionych powodów. Domagano się wreszcie bezzwłocznego ustanowienia państwowej Rady węglowej, do której by powołani zostali przedstawiciele konsumentów węgla i któraby mogła obok zadań ogólnych zajmować się perjodycznie badaniem cen węgla oraz rzeczywistych kosztów produkcyi. Prezydyum Izby wyniki informacyi przedstawi Rządowi.

—o—

Wiadomości Izby handlowej.

Podwyższenie agia celnego.

W Dz. U. Rz. P. nr. 92 zostało ogłoszone rozporządzenie, mocą którego został podwyższony z dniem 25 września br. mnożnik normalny na 57.000 Mp. (dotychczas 48.000 Mp.). a mnożnik zniżkowy na 43.000 Mp. (dotychczas 36.000 Mp.) Wobec podwyższenia cennika normalnego, automatycznie zostają podwyższone mnożniki ulgowe przewidziane w rozporządzeniu o ulgach celnych. Mnożniki te wynoszą obecnie: 1140 mp. (2 proc.) 5700 mp. (10 prc.) 11400 mk. (20 proc.) i 19.000 (33 i jedna trzecia proc.).

Dzierżawa państwowych terenów naftowych.

Na skutek zmiany statutu organizacyjnego Ministerstwa Przemysłu i handlu, sprawy związane z dzierżawą terenów naftowych ,będących własnością państwa, w celu poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego), wosku ziemnego i wszelkich materyałów bitumicznych, należą obecnie do kompetencyi Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Dostawy wojskowe.

Kier. Rej. Int. Katowice, rozpisuje konkurs na dostawę artykułów żywnościowych. Termin wnoszenia ofert do dnia 10. bm. Bliższych szczegółów zasięgnąć można w biurze Izby handlowej i przemysłowej, ul. Akademicka 17.

„WANDA“ OD DZISIAJ „WARSZAWA

Monumentalny film

Pieśń nad pieśniami

1) Król Salomon 2) Piękna Sulam

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych

Lwów, 5. października.

Dzisiejsza giełda bardzo ożywiona. Z powodu zwiększonej podaży, kursa niektórych akcyi lekko osłabiły się. Popyt w dalszym ciągu znaczny.

W szczególności płacono: Browary 5300 (4800, 4700), Ćmielów 460, 435, 440 (370), Gafota 60, Niemojowski 220, 200, 210, (165), Pocisk 215, Nafta 170, 160, 177, 176, 180, 178, P. T. B. 70, 68, Rakszawa 1200, 1225 1150, 1350, 1400, 1450, 1475, 1500, 1300 1600 Siersza el. 100, 96, Ceg. 230, 240, 220, 260, 200, 250, Parow. 200, 195, 190, 185, (170 155), ieleniewski 3700, 3Z50, 3800, Chodorów 1650, 1640, 1675, 1659, 1645, 1635, 1675 1670 1685, 1635, Oikos 1530, 1500, 1510, 1475 1450 1580, 1500, 1590, 1600, 1575, (1425, 1500 1400), Tespy 2025, 2050, 2015, 2050, Hipot. 260, 275, 280, 285, 290, (220), Pokred 35 Przemysł. 175, 178, 170, 177, 175, 177, 179 185, (168), Z. B. K. 55, (50, 48), Roln. 75.

Obroty w akcyach niekotowanych: Gazy 12000, 11500, 11200, 11100, 11300, 11800, 12500, 13000, 13500, 13200, Jaworzno setka 8700, a 25 9800, 10000, 9600, 9500, 9550, drob. 10000, 9800, 9600, 9500, 9750, Azot 210, 220, Bruger 525, 530, Columbia 19, Chybie 2900, Foresta 220, 200, Gazolina 700, 710, Lesienice 580, Machlejd 115, 100, Olkusz 230, 250, 255, 260, Radzwiił 370 365 360, Szkło w Kr. 200, Czechowice 49, Elektr. n. S. 28, Gazociągi 95, Len 350, 340, 345 nf. 290), Nitrat 110, 90, 85, 87, Schoen 19000 20000, Hydropol 60, Węglówki 7000, 7100, Zjednoczenie przemysłu drzewnego 650, 690

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 5. października.

Przy licznych udziałach skromne obroty 25 ton, transakcya w pszenicy, żyto poszukiwane. Podaż niewystarczająca, tendencya silnie zwyżkowa, suosobienie ożywione.

Złoto i srebro

Lwów, 5. października.

Złoto: 20 kor. 4850000, 20 fr. 3515000 20 mark. 4370000, 10 rubl. 5320000.

Srebro: Korony 40000.

Giełda krakowska.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Kraków. (Pat). Pol. B. Przem. 220, 185 200, B. Powsz. Kred. 45, 40, 42, B. Hipoteczny 170, 200, B. Komercyalny 35, 45, B. Malop. 250, 300, B. Spół. zarob. 570, 500, Ziemsk. B. Kred. 70, 60, 65, Tohan 220, 165, 180, Impeks 3. 2.7, Pharma 215, 200, Br. Rolniccy 30, 40, Polski Glob 18, 20, Żegluga 32, 38, Zieleniewski 4100, 3700, 3850, Cegielski 275, 225, Trzebinia masz. 270, 265, Parowozy 200, 160, Automotor 100, 130, Pocisk 160, 180, Górka 5000, Siersza górn. 2800, 2700, Tepege 1650 1250, 1400, Nafta 208, 175, Ojkos 1500, Strug 340, 310, Synd. kosz. 260, 270, Trzebinia tłusz. 1200, 1500, Krakus 350, 310, Chodorów 1925, 1700, Ćmielów 500, 465, Siersza elektr. 120, 100, Niemojewski 195, Kapelusze 130, 110

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. (Pat). Belgia 24200, 23800, Berlin 0.00095, Londyn 2,290000, 2,185000, Nowy Jork 490000, 480000, Paryż 28900, 28350, Szwajcarya 87600, 85920, Wiedeń 6.90, 6.80, Włochy 21750, Praga 14400.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Warszawa. (Pat). Bank dys. wz 1800, 2000, B. Handlowy 900, 950, 925, dla h. i. p. 415, 422, 430, 450, B. Hipotec Lwów 90, 100, B. Małopolski 240, 230, B. Handl. w Poznaniu 260, Pol. B. prz Lwów 185, 170, 175, B. Zjedn. Ziem skich 225, B. Spół. zarobk. Poznań 600, B. Związk. Ziemsk. 80, 75, 80, B zachodni 1200, Kijewski i Scholce 875, 825, Chodorów 1900, 1800, 1875, Czersk 750, 700, 640, 600, Częstocice 9500, 1 11000, Gosławice 950, 800, 850, Unia Warsz. Tow. fabr. cukr. 3150, 4000, Firlej 190, 230, Łazy 100, 80, 85, Prz drzew. 95, 90, 92, Warsz. Tow. kop. w 2800, 2575, 2700, 2350, 2250, 3200, Ceg 280, 220, 245, Lilpoop 160, 340, 240, 330, 280, Modrzejów 275, 2425, 2525, No 500, 525, 500, 540, 525, 570, Zakł. O wieckie 4000, 4100, 3500, Ortwein i rasiński 160, 175, 165, Rohn i Zieliński 550, 425, 460, 360, 290, Rudzki 1700, 1500, 1650, 1450, 1500, 1825, Starach 2100, 1425, 1650, Ursus 325, 225, Pocisk 350, Parowozy 225, 185, 190, Zieleniew 3500, 3750, Żyrardów 82500, 100000, Zawiercie 90000, 105000, 100000, Belp Borkowski 285, 225, 240, Br. Jabłkow 75, 58, 70, Żegluga 37, 41, 37, Synd roln. 875, 10000, 850, Skup skór 120, Tow. zachodnie 60, 50, 100, Ćmielów 500, 490, Haberbusch 2700, 1600, 2050, S tus 1200, 1000, 1050, Kluczewska fabr. 350, Polska nafta 150, 180, 165, Nobel 600, 590, Tepege 1350, Pustelnik 270, Polski przem. naft. 550, 530, 545, Fi 2050, 2300, 2100, Siła i światło 400, 38,0 Tkaniny 40, Korek 67, 75, Kon 275, 250, Polski Lloyd 50, 80.

Giełda zurychska.

Zurych. 5. 10. Notowania począ Berlin 0.0000010, Holandya 219.90, N Jork 555.25, Londyn 25.49, Paryż 35.05, dyolan 25.05, Praga 16.60, Budapeszt Bukareszt 2.57, Belgrad 6.45, Sofia Warszawa 0.0009, Wiedeń 0.0078 i smych, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Zurych. (Pat). Berlin 0.000009, Hol 219.50, Nowy Jork 559, Londyn 25.49, 33.10, Medyolan 25.10, Praga 16.60, Bud 0.03, Bukareszt 2.57, Belgrad 6.45, Sofia Warszawa 0.0009, Wiedeń 0.0078 i pół.

Giełda berlińska.

Dewizy.

Berlin. (Pat). Amsterdam 235,410000 sela 29,725500, Chrystjania 94,164000, K haga 105,735000, Sztokholm 158,602500, W 26,733000, Londyn 2.723,175000, N. Jork 598 Paryż 35,371500, Szwajcarya 107,131500, deń 837900, Praga 1,755500, Sofia 5,75 Belgrad 7,182000, Budapeszt 3,192000

Giełda wiedeńska.

Wiedeń. (Pat). Amsterdam 2790 grad 818, Berlin 0.0011, Bruksela 3504, peszt 370, Bukareszt 321, Chrystjania Kopenhaga 12330, Londyn 322800, Madry Medyolan 3184, N. Jork 70935, Paryż Praga 2090, Sofia 688, Sztokholm 18570, szawa 0.05 i pół — 0.06 i pół, Zurych

Wiedeń. (Pat). Prioritety 538, Ang 350, Bank związkowy 200, Bank obrotow Zakł. kred. 298, Bank depoz. 89200, L bank 385, Merkury 201, Unionbank 34 wnostenska Banka 906100, Kolej półn. Kolej lwowsko-czern. 373, Alpiny 678, 431, Huta Poldi 1020, Praskie Tow. że Rima 302, Skoda 1200, Zieleniewski 341, 820, Fanto 4700, Karpaty 555, Galicya Schodnica 1940.

NAJNOWSZY PRZEWODNIK DLA CHORYCH!

Napisałem książkę, która ma na celu milionom osób cierpiącym, wskazać jedyną możliwą drogę do uzdrowienia.

Ten przewodnik nie kosztuje ani grosza i jest wysyłany bezpłatnie każdemu, kto się czuje chorym, cierpiącym, słabym lub przygnębionym.

Moja książka, będąca owocem 50-letnich rozmyślań i studyów, zawiera całokształt cennych praktycznych doświadczeń, oraz wiele dowodów wybitnych ludzi nauki.

Kto pragnie się ratować,

ten niech się stosuje do moich wskazówek, które pomogły już wielu tysiącom osób. Bez względu na to, czy choroba powstała wskutek troski, zmartwienia, przemęczenia, czy też dane cierpienie jest wynikiem **lekkomyślności i nieumiarkowania** — wszystkim przygnębionym, niezdolnym do pracy i z osłabioną wolą ludziom, wskazuję naukową i **naturalną drogę** do pozbycia się cierpień nerkowych, bezsenności, niechęci do pracy, osłabienia fizycznego i psychicznego, bólów stawów, bólów głowy, zaburzeń w trawieniu, oraz wielu innych dolegliwości.

Należy niezwłocznie jeszcze dzisiaj napisać kartę i zażądać przesłania gratis i franco **mojego Przewodnika.**

Upraszamy zaadresować kartę: 892

E. Pasternack. Berlin, N. O., Michaelkirchplatz 13 Oddział XX.

Płaszcze Damskie

z kożląt gazel fok

St. Wrońskiego · Synowie

Pracownia · i magazyn · futer · i konfekcji · damskiej ·

Pl. Marjacki · 10

Lwów

NADESŁANE.

Felberbaum Herman Beidatt
Kozowa Rohatyn
zaręczeni we wrześniu 1923.

בשם הספריה ועזרה אנו מברכים בברכה
את חברנו מר יצחק אזיק צימרמן מיברוב
בברית אם מות גוסטא שפירא משרנוביל
לבנות ביתם על הרי ציון ויהודה.
ועד הספריה ועזרה מיברוב 8902

DROBNE OGŁOSZENIA.

WOLNE POSADY.

Adwokat Thumin, Borszczów, poszukuje rutynowanego koncypienta i solicytatora. 8904

Chłopca biurowego przyjmę. Szymon Ulam, Lwów, Sykstuska 58. 8896

Chłopca z lepszego domu przyjmie pierwszorzędny zakład dentystyczny nauki. Zgłoszenia Bardach, Czackiego 9. 8901

MASZYNISTKA

stenografią polsko-niemiecką poszukiwana do natychmiastowego wstąpienia przez poważny dom handlowy za dobrem wynagrodzeniem. — Zgłoszenia do biura ogłoszeń Różycka, LWÓW, KOŚCIUSZKI l. 2 pod »Pierwszorzędna siła«. 8895

Praktykanta biurowego przyjmie fir. »Transport« Lwów, Kołłątaja 8. 8870

Koncypienta, tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Dr. Tłustem. 8886

Adwokat Goldschlag, adwokat w Brzeżanach poszukuje koncypienta. 8891

Poszukuję samodzielnej gospodyni ze szyciem i gotowaniem i zwinnej służącej do wszystkiego natychmiast z prowincyi. Wałowa 31 mezzanin.

POLNA sprzedawczyni za dobrem wynagrodzeniem zostanie przyjętą. Magazyn Nowości dla Pań Friedman, Krakowska 11. 8923

CHŁOPCA i dziewczynki do guzików poszukuje zakład haftów Müllera (młodego) Rynek 19.

Zdolną mundantkę przyjmie natychmiast Adwokat Dr. Littlin. Batorego 32. 8927

MIESZKANIA I LOKALE.

Nie żonaty kupiec znajdzie umieszczenie przy bezdzietnej rodzinie. Zgłoszenia Tadeuszów, Balonowa 6. 8903

Zamienię 3 pokoje i kuchnię z komfortem przy ul. Kordeckiego na 4 pokoje ewentualnie 3 pokoje kuchnia z pełnym komfortem w śródmieściu najchętniej w okolicy ul. Leona Sapiehy, za odpowiednią dopłatą. Zgłoszenia do Administracyi pod »Dopłata«. 8833

Do lokalu frontowego w śródmieściu poszukuje fachowiec z kapitałem — branży bławatnej spólnika z kwotą 30 milionów Mp. Zgłoszenia do Chwili pod »Fachowiec«. 8856

Okazya! W Borysławiu dom zupełnie urządzony, 3 pokoje, kuchnia, łazienka, elektryka, duża szopa, w centrum natychmiast do oddania. Przemysł malarski »Karp Borysław«. 8869

Pokój dla urzędnika lub urzędniczki zaraz do wynajęcia. Szeptyckich 44, I. lewo. 8907

2 pokoje i kuchnia z urządzeniem natychmiast do odstąpienia. Zgłoszenia w Administracyi.

Pokoju z fortepianem poszukuje się na kilka godzin popołudniowych. Blizkość śródmieścia. Zgłoszenia listowne: Dr. Schall, Zygmuntowska 17.

Stud. fil. poszukuje mieszkania za dobrą zapłatą ewentualnie za lekcyę. Zgłoszenia do administracyi pod »matematyk«. 8917

NAUKA I WYCHOWANIE.

Praktycznie i tanio uczę francuskiego, angielskiego, niemieckiego również z zakresu szkół średnich. Administracya pod »Gruntownie«. 8899

Osoba inteligentna ze znajomością języka francuskiego zostanie natychmiast przyjętą na popołudnie do 5 letniego chłopczyka. Wiadomość w magazynie mód Baternay, Jagiellońska 12. 8888

Panna z konwersacyą niemiecką do sześcioletniego chłopczyka na dwie godziny przed i popołudnie poszukiwana Zwerdlinzowa, Legionów 29. 8816

6 tygodniowy praktyczny kurs buchalteryi nauki o handlu i wekslach oraz rachunków kupieckich bez używania PODRĘCZNIKÓW, rozpoczynam 10 października. Zgłoszenia najdalej do 8. bm. między 1—2. Lonker, Objazdowa 2A. 8832

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls rom 2—8 p. m. J. Vidi, Rynek 12 I. p. 2889

Kursy przygotowawcze I. Kottenstrauchа we Lwowie, ul. Krasickich 8. parter przygotowują uczniów i uczennice do szkół gimnazyalnych wszelkiego typu. 87 8

Udzielam lekcyi w zakresie gimnazyum z hebrejskiem. Specyalność matematyka. Pod »Matematyka«. 8916

Angielskiego, English w przeciągu sześciu miesięcy wyucza absolwent uniwersytetu londyńskiego pod »Poważny« do Scherera pasaż Hausmana. 8921

Starszy akademik słuchacz praw przedtem filozofii władający jęz. ANGIELSKIM, FRANCUSKIM, NIEMIECKIM, HEBRAJSKIM b. nauczyciel gimnazyum i szkoły hebrajskiej poszukuje lekcyi za pokój i utrzymanie. Posiada świadectwa, referencye. Zgłoszenia Księgarnia Siegla, Pasaż Hausmana. 8921

ROZNE.

Manikiry, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

Bałaban, Historya i lit. żyd. t. I. i II) do nabycia w Księgarni „Beth Izrael" Dr. Izrael Münzer) Lwów, Jagiellońska 15.

„IHIG“

Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW
Podleskiego Ott.
Telefon 413.

XI. Przykazanie!

Nie kupujcie Obuwia póki nie przekonacie się co do kości, trwałości, zgrabności i tan ści u znanej ze solidności fir

S. FEDER, Lwów Sykstuska 7.

UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdzi ści niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapamię firmę **S. FEDER** Nr. domu SYKSTUSKA **7.**

POMOC LEKARSKA.

Dr. Maksymilian Rolier
specyalista chorób dzieci. Leczenie lampą kwarcową obecnie od 2—4. Lwów, Kaźmierzowska 35.

LEKARZ-DENTYSTA
Dr. Zygmunt Koellner
przyjmuje ul. Fredry 7.

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 3—6 popołudniu, Żółkiewska 33.

Lekarz chorób wenerycznych i skórnych
Dr. A. Nadel
ordynuje pl. HALICKI 7 od 12—5 nad Kawiarnią Centralną. 7791

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. Michał Salpeter
Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—6

Dr. ANNA KOGUTOWA
POWRÓCIŁA i ordynuje w chorobach skórnych i wener. od godz. 3—4
OBECNIE ul. FRIEDRICHÓW 8. parter.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych
Dr. J. Mund
b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w niedz. 9-1. Lwów, ASNYKA 1 (róg Pańskiej)

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Do sprzedania realność w Zamarstynowie, przystanek tramw. z domem o 10 wolnych ubikacyach. Wiadomość u adw. Liebermana, Lwów, Podlewskiego 10. 8889

Dentystyczną nożną bormaszynę, generator i wandarm kupię. Zgłoszenia »Dentysta« Administr. Chwili. 8873

Fortepiany, pianina, naprawia, stroi oraz kupuje używane i zdemolowane, płaci najwyższe ceny Mieczysław Herman, stroiciel fortepianów, św. Zofii 15. 8787

POSAD POSZUKUJĄ.

Magister farmacyi z pięcioleciem poszukuje zaraz posady. Zgłoszenia pod »Farmacya« do administracyi Chwili. 8924

BUCHALTER naczelny poważnej instytucyi S. A. zmieni posadę. Zgłoszenia pod »Poważna Firma«. 8931

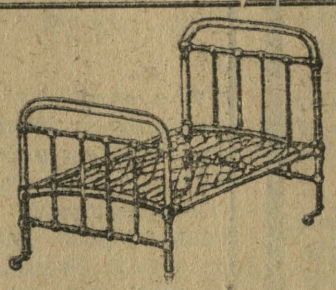
BUCHALTER samodzielny z długoletnią praktyką o najlepszych kwalifikacyach zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia do Chwili pod »Samodzielny«.

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

Zgubiłem książeczkę wojskową z ostatniego przeglądu którą unieważniam i proszę uczciwego znalazcę o łask. zwrot za wynagrodzeniem pod adresem: Dawid Eisenberg. Ujejskiego 8 a parter

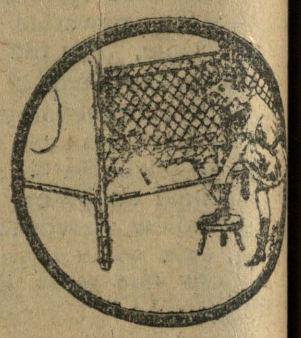
OGŁOSZENIA.

Kapelusze damskie
poleca najtaniej SALON MÓD 8056
E. GEPERT, Lwów, ul. Fredry l. 9.

TELEFON 604.

Łóżka
siatki do łóżek

POLECA
Antoni Halski
LWÓW, SOBIESKIEGO 3.

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 23. I. p.
»CREP DE CHINE«, FULARY. Velourschifon. PLUSZE, AKSAMITY, VELURY,
SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH
BIELIZNĘ stołową, damską
KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyborze

Stały wielki dochód
ma kupiec, który sprzedaje znane z swej dobroci pasty do obuwia »Piast« i »Woxal«.
Zastępca: M. KIRSCHON, Lwów, Anczewskich 8/II. 8325

Kurtki skórzane
w różnych kolorach, oraz całe garnitury z najlepszych materyałów skórzanych są na składzie
u
Józefa Margulies
we Lwowie, ul. Nęckiego 5.

Materace drucianne
STORY płócienne i ŻALUZYE deszczułkowe
poleca Fabryka S. Freundlicha
LWÓW, KAZIMIERZOWSKA 14.

30% Otomany 30%
30 procent taniej niż wszędzie.
Kanapki do składania, wkłady do łóżek poduszki (roshar) portyery firanki i kapy tiulowe materye mebl. drelichy, chodniki, dywany, karnisze mosiężne ceraty linoleum i story do okien — poleca
E. HAGLER 21. LWÓW, Sobieskiego 21.
7036 Zważać na firmę i Nr. domu.

Cyrk i Menażer
„MEDRANO“
Plac Misionarski. Dyr. L. Swob
Dziś **rzymskie** przedstawienie
ARENA RZYMU
Wieczór samych europejskich atrakcyi! Senza występ **najsilniejszego człowieka świa**
Oldricha ROLLANDA (Brea
Najśmielsza produkcya siły ludzkiej!
OLDRICH ROLAND **zegnie na** swoich p **żelazny trawers,** którego ciężar ucisku przy wynosi 200 kg.
OLDRICH ROLAND: zgina żelazne podk przeg na naramienniki żelazne — rozrywa grube — rozdziera talię kart. — Pan O. Roland 5000.000 Mp. temu, który wytrzyma i wyko jego produkcyą tego wieczoru. — Prócz te stępy: słynnego pogromcy CHARLESA ILL nieustraszonego **»Mortona«** (Looping The i »Króla powietrza« **Karo a Bimett.**
Pocz. o 8 wiecz. — W sob. i n. edz. 2 przedst

Do sprzedania
1 nacjonalna kasa z 4 szuflad
1 maszyna do kopiowania Ro
1 żelazna kasa
stół i krzesło do maszyny do sania i inne meble.
Wiadomość u p. Friedländera, S talna 8 między 8-4 popołudn

PERLMUTTE
Ultramaryn
jest najlepszą i najwydatniejszą farbą do wapna i dla celów malarskich z fabryki ultra
Ch. Perlmutter, Lwów. i w ZNIESIE koło LWO
BIURO SŁONECZNA 26.

Jugoslavija
Interwencyę handlową i u władz stwowych Jugosławii przyjmuje em wany radca sądowy **Dr. Filip NEU**
ZAGREB, KAPTOL 12.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele „Drukarnia Lwowska“. Lwów.

Nr. 1645 Lwów, poniedziałek 8. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 5000 Mk

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk, zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

OBUWIE ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyaer«
Welt poleca
KARAU SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

PASY skórzane wiedeńskie oraz z sierści wielbłądziej, KLINGERIT, azbest, wyroby gumowe PIŁY GATROWE i cyrkularne Remszejdowskie oraz wszelkie artykuły techniczne dla młynów, tartaków 8301
„Sol“ Spółka z ogr. odpow. dla zbytu artykułów technicznych
dawnie GLÜCK i HERRMANN
LWÓW, GRÓDECKA 11.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

I ten min. skarbu zawiódł.
Kto winien niepowodzeniom Polski?
Urzędnicy nie podejmą akcyi strajkowej.
Wielki putsch polskiej lewicy.
Nowy gabinet niemiecki Ekspose Stresemana.
Strajk kolejarzy.
Curzon następcą Baldwina?
Pod jakimi warunkami udzieli Francya kredytu Polsce.

I ten minister skarbu zawiódł.

Cedula giełdowa wymownie stwierdza naszą złowrogą gospodarkę. Na wypłatę pensyi urzędnikom potrzebujemy 1. października zwyż 3 biliony marek. Deficyt kolei państwowej wynosił w sierpniu 1 i pół biliona marek, a za czas od 1 stycznia do 31 lipca br. wynosił deficyt kolei 100 milionów złotych. Pensya urzędników wynosi rocznie 650 miljonów franków, 178 milionów rocznie potrzebujemy dla emerytów, razem 828 milionów franków, licząc frank 80.000 mp. wypada zwyż 66 bilionów rocznie. Jeśli się zważy, że wydatki na urzędników stanowią tylko jedną trzecią budżetu, to budżet nasz roczny dochodzi do 2.474 milionów franków tj. blizko 200 bilionów mp. Te kwoty bieżemy tylko z maszyny drukarskiej, pokrycia żadnego nie mamy. Dlatego marka nasza niszczeje całkowicie. Nie można już niestety mówić o dewaluacyi marki, bo dewaluacya jest pierwszym tylk ookresem inflacyi to znaczy, że waluta, która cierpi na inflacyę, zachowuje stosunkowo wielką siłę nabywczą wewnątrz kraju, natomiast traci na wartości w stosunku do walut wysokocennych. Okres ten minął już u nas. Przeżywamy już drugi okres, to jest okres deprecyacyi. Wtedy wartość waluty na rynku wewnętrznym wyrównuje się z relacyą na rynkach zagranicznych. Grozi nam, że przejdziemy w okres repudiacyi, to znaczy, że waluta nie będzie posiadała siły nabywczej ani wewnątrz kraju ani zagranicą. Gdyby gospodarka nasza była najlepszą na świecie, czem nie jest, to i wtedy jest wykluczonem, by kraj zniszczony wojną był w stanie utrzymywać około 3 miliony urzędników lub łożył na utrzymanie armii wedle budżetu przedłożonego na rok 1923 732.643.000 złotych polskich, podczas gdy budżet austryacko-węgierskiej armii, marynarki i obrony krajowej wynosił w r. 1911 tylko 578 milionów koron na 51 milionów ludności, nie jak

Urzędnicy nie podejmą akcyi strejkowej.

Narady toczą się nadal.

Warszawa, 6. października (tel. wł.) Centralny Komitet Wykonawczy urzędników państwowych wydał odezwę do ogółu urzędników, aby nie podejmowali akcyi strajkowej, ale czekali na załatwienie dezyderatów, w sprawie których toczą się konferencye z większością rządową.

Dziś miały delegacye urzędników otrzymać definitywną odpowiedź, co jednak dotąd nie nastąpiło.

Obecnie toczą się narady z min. Kucharskim i przedstawicielami większości, na których rozpatrywany jest sposób załatwienia postulatów urzędniczych

Kraków (AW). Związek urzędników województwa krakowskiego wobec pojawiania się haseł strejkowych uchwalił zabrać głos publiczny z zapewnieniem, że urzędnicy państwowi przekładają dobra Ojczyzny ponad osobiste względy, zostaną wierni swym obowiązkom. Z całem zaufaniem oddają byt swój w ręce rządu i sejmu, równocześnie oświadczają, że strejk musiałby zachwiać podwalinami państwa.

Warszawa (Pat.) Pracownicy państwowi poszczególnych Urzędów Wojewódzkich na prowincyi oraz w poszczególnych ministerstwach stolicy przyjęli na zebraniach rezolucye oświadczające się bezwzględnie przeciw wszelkim próbom terroru i strajku urzędniczego.

—o—

W dniu 8 bm. wielki putsch lewicowy.

Warszawa 6. października (tel. wł.) Przez trzy dni toczyły się długie narady leaderów stronnictw rządowych z swymi ministrami, na których układano plany akcyi, zmierzającej do sparaliżowania zamierzeń lewicy w najbliższej kampanii sejmowej. Wśród rządowców nie było zgody. Zwłaszcza Chadecya, która oddawna już z p. Kuchraskim i jego planami nie sympatyzuje groziła wycofaniem się z większości rządowej. Jak informują Chadecye zatrzymano w obozie większości alarmem o przygotowaniu zamachu lewicy na dzień 8 bm., jako terminie putchu lewicowego. Argument ten przekonał Chadeków, którzy wprawdzie przyrzekli popierać rząd, ale zastrzegli sobie wolną rękę na przyszłość.

Ciężkie warunki kredytu francuskiego.

Warszawa, 6. października (tel. wł.) Jak wiadomo przyjeżdża w najbliższym czasie do Polski senator francuski Beranger, który bawi obecnie w Rumunji. Opuszczając Paryż oświadczył sen. Beranger w wywiadzie udzielonym „Petit Parisien“, że musi odwiedzić te kraje, którym Francye udziela pożyczki, aby móc przedłożyć pożyteczne propozycye swym kolegom senatorom. Co się tyczy kredytu 400 miljonów franków dla Polski, to będzie on gwarantowany przez określone zastawy i rozdzielony na kilka rat.

Kredyty te będą dotyczyły zamówień dokonanych wyłącznie u przemysłowców francuskich a zatem interesują francuską produkcyę narodową. Pozatem kredyty zostają w związku z ogólną polityką Francyi wobec ententy i Polski

—o—

Kto winien niepowodzeniom Polski?

Warszawa 6. października (tel. wł.) Min. Seyda składając expose o sytuacyi zagranicznej w gronie swych towarzyszy partyjnych przedstawił, iż w chwil niepowodzeń Polski na terenie Ligi Nar. i nieprzeprowadzenia kandydatury p. Skirmunta do Rady Ligi Nar. Polska została gwałtownie napadnięta przez mniejszości narodowe.

Nie powiedział jednak p. Seyda w jaki sposób napadu dokonano i kto był jego

u nas na 27,000.000. W Austryi przypadało na cele wojskowe na głowę ludności 11'18 K u nas 27 złotych tj. 2 i pół razy więcej jak w Austryi. Podczas gdy np. w Francyi wynosił w r. 1911 stosunek procentowy oficerów do podoficerów i żołnierzy 5.1 prc. w Niemczech również tyle, po wojnie wynosi we Francyi ten stosunek 5.4 proc, a u nas wynosi ten stosunek 10.2 proc., to znaczy mamy stosunkowo dwa razy tyle oficerów, ile ma Francya, największe państwo militarne na świecie. Stosunek liczbowy koni do ogólnego liczebnego stanu armii wynosił w r. 1911 w Austryi 17 proc. u nas wynosi ten stosunek 30 proc.

Mówi się wprawdzie i pisze się o oszczędnościach, mamy nawet specyalnego komisarza oszczędnościowego, ale czynów żadnych nie widzimy. Wśród marnotrawstwa i rozrzutności rana coraz się zwiększa. Przy takiej gospodarce, przy takiem lekkommyślnem wyrzucaniu pieniędzy nie pomoże ani bank emisyjny ani pożyczka sanacyjna w kwocie tylko 50 milionów dolarów, zamiast potrzebnych rocznie 120 milionów dolarów, tyle bowiem wynosi nasz deficyt roczny. Organ astojące do dyspozycyi ministerstwa skarbu głoszą wprawdzie że oszczędności dojdą w przyszłym roku do biliona marek, ale kwota ta jest znikomą w porównaniu z naszym budżetem trylionowym. Dlatego ogarnia wszystkich obywateli obawa i zwątpienie, czy rok przyszły będzie rokiem równowagi budżetowej, a nie rokiem maszyny drukarskiej. Zrównoważenie budżetu możliwe jest tylko przez oszczędności i wzmocnienie dochodów skarbowych. Wzmocnienie to możliwe jest tylko przez najdalej idące wyzyskanie ustalonych podatków. Tymczasem p. Kucharski widzi tylko jeden podatek przemysłowy i przy tym podatku zatrzymał się minister skarbu, o nim tylko mówił a nawet groził represyami. O innych źródłach dochodów zdaje się p. Kucharski ze względu na przynależność partyjną zapomniał. Prawdą jest, że podatek przemysłowy jest jedynym elastycznym źródłem dochodów, ale są inne podatki, których dochody należy dostosować do spadku waluty. Od morga pola płaci się 8.000 mp. czyli nawet nie dwa całe jaja podatku. Jak długo minister skarbu obarcza podatkami tylko handel i przemysł, który w marcu płaci połowę podatku dochodowego, w lipcu podatek przemysłowy, za pierwsze półrocze, w sierpniu i we wrześniu drugą połowę podatku dochodowego; w październiku, listopadzie i grudniu obrotowy i jeszcze patent na rok przyszły, natomiast niema mowy o dostosowaniu do obecnej sytuacyi stawek podatku gruntowego. Jak długo poszczególne ministerstwa robią inwestycye dowolnie bez pozwolenia ministra skarbu, jak długo marnuje się grosz publiczny przez życie nad stan, tak długo żadna pożyczka nie pomoże, gdyby nawet wynosiła 120 milionów dolarów. Pożyczka zaś w kwocie tylko 50 milionów dolarów nie wyrówna różnicy między dochodami a wydatkami, obciąży tylko nasz budżet oprocentowaniem i amortyzacyą i wywoła inflacyę.

Czekają nas ciężkie czasy, o ile minister skarbu nie przeprowadzi w jak najkrótszym czasie redukcyi we wszystkich działach administracyi i nie zabezpieczy życia finansowego i ekonomicznego od wpływów walk partyjnych.

Temu zadaniu nie dorósł minister skarbu, który zakażony antysemityzmem, wynalazł teoryę o rasowości pieniądza. P. Kucharski rezygnuje nawet z pożyczki, to znaczy narazi byt państwa, o ile pożyczka nie będzie aryjska. Takiego teoretyka wydała obecna większość rządowa. Teorya o numerus clausus nie na uniwersytetach ale nawet w pożyczce, oto jeszcze jeden sukces, który ani chluby ani korzyści państwu nie przyniesie. **Dr. F. Rotenstreich.**

aranżerem. Dziwne jest, że prasa prawicowa przechodzi na tymi gwałtownymi napadami do porządku dziennego a zdaje się, że p. minister Seyda polegał w tej sprawie na informacyach Kuryerka Illustrowanego.

—o—

Hilton Young o Polsce.

Doradca finansowy Polski w drodze do Warszawy.

Londyn. (Pat). Przed swym wyjazdem do Polski poseł Hilton Young wypowiedział na wielkim wiecu w swoim okręgu wyborczym w Norwih mowę polityczną na temat odbudowy Europy jako niezbędnego czynnika dla równowagi Anglii.

Rzeczpospolita Polska posiada wszelkie widoki przyszłego dobrobytu. Jestem pewien, że wszyscy liberałowie ożywieni są sympatyami dla tego dzielnego narodu, który w umiłowaniu niepodległości przetrwał 150 lat trwający terror i prześladowania. Kilka miesięcy temu prezydent ministrów oświadczył mi, że mógłbym oddać pewne usługi państwu polskiemu służąc mu radami co do planowanej reformy finansowej. Otrzymawszy taką propozycyę czułem, że jeżeli mogę być pomocnym byłoby błędem odmówić jej. **Uważam, że obowiązkiem moim jest uczynić wszystko co możliwe, by przyjść z pomocą temu dzielnemu narodowi, gdyż dobrobyt Polski jest również ważny dla dobrobytu naszego kraju.** Ważna jest także sprawa uzdrowienia stosunków ekonomicznych wschodniej Europy. P. Young zapytał się swych wyborców, czy zgadzają się z jego poglądami. Wieczorem p. Young wyjechał do Warszawy.

Francuska opinia publiczna zaniepokojona wyjazdem Younga do Polski.

Warszawa, 6. października (tel. wł.) Prasa francuska zajmuje się pilnie sprawą Sir Hiltona Jounga doradcy finansowego Polski. Szczególnie dużo miejsca poświęca sprawie lewicowa „L'ere Nouvelle", niepokojąca się, czy w ten sposób Polska nie dostanie się pod wpływy angielskie i czy wt en sposób wysiłki Francyi na rzecz Polski nie pójdą na marne.

Inny dziennik „Radical" oburza się, iż polskim doradcą finansowym jest Anglik, a nie Francuz.

Sir Hilton Joung przybywa do Warszawy w poniedziałek d. 8. bm.

—o—

Zagadkowa haussa walut.

Senzacyjne pogłoski o operacyach złotowych skarbu polskiego w Szwajcaryi.

Warszawa, 6. 10. (tel. wł.). „Republika" łódzka donosi: **W sferach ministerstwa skarbu obiega senzacyjna wiadomość stanowiąca niezwykle ważny przyczynek do obecnego szalonego spadku marki polskiej, zarówno na giełdach krajowych jak i zagranicznych.** Spadek ten uważany jest powszechnie za niewytłomaczalny.

Źródła jego odnoszą się jeszcze do okresu z przed kilku miesięcy, kiedy polskie min. skarbu miało rzekomo zastawić w bankach szwajcarskich bardzo poważną sumę w złotych polskich, uzyskując pod zastaw bonów tych franki szwajcarskie. Rząd zobowiązał się utrzymać kurs bonów tych na poziomie franka i wykupić je w tejże wartości. Obecnie banki szwajcarskie zażądały zwrotu pożyczki i rząd polski musiał wykupić złożone w zastaw bony złotowe we frankach szwajcarskich. Operacya ta została uskuteczniona drogą sprzedaży w Zurychu znacznej ilości marek polskich, które też bardzo straciły na kursie i notowane są obecnie po 0.0009, a nawet niżej w prywatnych wypłatach na Warszawę.

—o—

Treść listu Poincarego w sprawie numerus clausus.

Warszawa, 6. października (tel. wł.) Liga Obrony Praw Człowieka w Paryżu nadesłała Żyd. Komitetowi Delegacyi odpis listu Poincarego odnośnie do sprawy numerus clausus na wszechnicach polskich.

Poincare wystosował swój list w odpowiedzi na pismo, skierowane doń przez prezesa Ligi Buissona przez rząd francuski w sprawie bezprawnego wprowadzenia numerus clausus.

W piśmie tem pisze Poincare m. in: „Poczuwam się do obowiązku zakomunikować panom, że wedle wiadomości jakie otrzymałem wniesienie projektu w sprawie numerus clausus uchwalonego przez komisyę oświatową na plenum sejmowe zostało odroczone. Zresztą projekt został w komisyi przyjęty większością wszystkiego: 16 głosów przeciw 13. Biorąc pod uwagę, że sprawa została odroczona, Sejm polski będzie miał możność bliżej rozważyć zagadnienie i należy się spodziewać, że po gruntownem zbadaniu go nie poweźmie uchwały, która by stała w sprzeczności z postanowieniami traktatu wersalskiego z 28-go czerwca 1919 r.".

Wreszcie przyznali.

Warszawa 6. października (tel. wł.) W dzisiejszym artykule wstępnym p. t. „Atak spekulacyi" stwierdza „Dwugroszówka" że kadry czarnogiełdziarzy zasilają dziś przemysłowcy i kupcy, ludzie prywatni, a nawet ci, którzy dotychczas spekulowali w akcyach. Wszyscy oni spekulują dziś w dolarach. Nielepiej postępują fabrykanci łódzcy, którzy na pieniądze, uzyskane z sprzedanych zapasów nie produkują dalej lecz kupują i spekulują w dolarach. Taksamo postępują hurtownicy i detaliści.

Artykuł ten jest o tyle znamienny, że zwykło się było dotychczas na łamach Dwugroszówki czytać, że czarnogiełdziarze i szkodnicy państwa rekrutują się wyłącznie z sfer żydowskich. Dziś organ endecyi zarzuty te podnosi przeciw przemysłowcom i kupcom polskim.

Osławieni „atamanowie" przed sądem.

Warszawa, 6. października (tel. wł.) Dnia 27. listopada stanie przed sądem warszawskim osławiony „ataman" Machno i jego żona tudzież byli członkowie „sztabu" atamana Chmury, który przez czas długi niepokoił kresy państwa.

Ponowny proces Łotyszenki.

Warszawa, 6. października (tel. wł.) Dnia 16. bm. stanie ponownie przed sądem Łotyszeńko, były archimandryta, zabójca metropolity Jerzego.

—o—

Nowy sposób notowania mp.

Wiedeń (Pat.) Oddział Austryackiego Banku Narodowego ogłasza, że od poniedziałku notowania marki polskiej i niemieckiej rozumieć się będą za 10.000 M. Inne notowania będą utrzymane jak dotychczas za jednostkę walutą.

„Tragedya dzieci“ Dzisiaj w niedzielę 7. października 1923 w sali teatru ukr., ul. SZASZKIEWICZA 5 premiera „TRAGEDYI DZIECI“ w żydowskiem w 3 aktach K. Schönherra, tłum. M. Beck. Reszta biletów do nabycia w dniu przedstawienia przy kasie teatralnej od godz. 5 popoł.

Nowy gabinet niemiecki.

Expose kanclerza Stresemana. — Jedynem wyjściem dla Niemiec porozumienie.

Berlin (Pat.) **Wolff. Przesilenie gabinetowe ukończone. Rokowania w sprawie** odnowienia wielkiej koalicyi zakończyły się porozumieniem.

Nowy gabinet ma skład następujący: Kanclerz Dr. Stresemann, który zarazem obejmujes prawy zagraniczne, minister dla odbudowy Schmidt, sprawy wewnętrzne Zollmann, finanse dr. Luther, gospodarka dr. Koeth, praca dr. Brauns, sprawiedliwość dr. Redlich, obrona krajowa dr. Gessler, poczta dr. Hoefle, komunikacya Oeser, obsadzone terytorya Fuchs. Ministerstwo aprowizacyi nie jest jeszcze obsadzone.

Berlin (Pat.) O godz. 3 pop. rozpoczęło się posiedzenie Reichstagu. Kanclerz Stresemann w wygłoszonem przemówieniu podkreślił raz jeszcze powody zaniechania biernego oporu, do czego rząd był zmuszony, chociaż z wielkim sceptycznem myślano o możliwości nawiązania rokowań. Bierny opór został zaniechany nie dla dogodzenia Poincaremu, lecz dlatego, że zgodne to było z interesem narodu niemieckiego. Obecnie jedynem możliwem rozwiązaniem problemu odszkodowań jest porozumienie Niemiec z wszystkiemi mocarstwami sprzymierzonemi.

W dalszym ciągu swej mowy kanclerz stwierdził, że na wszystkie oferty Niemcy nie otrzymywały odpowiedzi od Ententy, mimo że dość często ujawniały dobrą wolę, a nawet nie otrzymały odpowiedzi od Anglii na memorandum swoje z 7. stycznia. Dopiero bezwzględna zgoda na rozstrzygnięcie przez międzynarodowy trybunał rozjemczy, ostateczność, której można było wymagać od narodu niemieckiego jako objawu samozaparcia, zdołała stworzyć podstawę rokowań z sojusznikami.

Obecnie Francya musi dać dowód, że istotnie nie dąży do aneksyi. Niemiecką jest ziemia, niemieckm jest kraj, niemiecką władza w tym kraju —mówił kanclerz; tak jest i tak na zawsze pozostanie.

Przechodząc do omawiania spraw dotyczących polityki wewnętrznej, kanclerz wyraził przekonanie, że byłaby fałszywa taktyka wygrywania Rzeszy przeciw Bawaryi, z którą Rzesza musi wspólnie pracować. Ulgi podatkowe dla poszczególnych krajów nie mogą być brane w rachubę. Kraje te musiałyby wziąć same odpowiedzialność za wydatki, a do tego musiałyby mieć własne źródła dochodów podatkowych.

Sprawa reformy walutowej będzie mogła być dopiero wtedy rozwiązana, gdy nastąpi uzdrowienie gospodarcze. W dalszym ciągu kanclerz zwrócił się do robotników z apelem ażeby wzmagali wydajność swojej pracy przez dobrowolne umowy, albo w razie potrzeby na zarządzenie władz. Na koniec kanclerz zauważył, że stan wyjątkowy został wprowadzony w celu zwalczania prądów zagrażających państwu i będzie w sposób jak najbardziej stanowczy zastosowany.

Kahr nie jest separatystą.

Monachium (Pat). Wobec pogłosek, szerzonych za granicą, stwierdza biuro Wolffa: Bawarski generalny komisarz Kahr oświadcza, że nie jest separatystą, że dąży do utrzymania i ustalenia silnego autorytetu państwowego w interesie całej Rzeszy, że wedle jego przekonania, silna i zdrowa Bawarya będzie silną i pewną podstawą państwa i że nie myśli o tem, by później wprowadzić monarchię.

—ooo—

Curzon następcą Baldwina?

Paryż (AW). Mowa, którą Curzon wygłosił na konferencyi dominiów zrobiła w kołach francuskich przykre wrażenie. Spodziewanos ię bowiem, że angielski minister spraw zagr. podkreśli potrzebę zainicyowanej już przez Baldwina akcyi zbliżenia Anglii do Francyi. W związku z tem „Echo de Paris“ zaznacza, że w gabinecie angielskim panuje różnica zdań w sprawach polityki zagranicznej oraz silne tarcia między Baldwinem a Curzonem, który miałby ochotę zająć miejsce obecnego premiera.

Curzon za polityką wyczekującą.

Londyn (Pat.) Prasa angielska przyjęła z uznaniem wczorajszą enuncyacyę lorda Curzona, Times i Daily News stwierdzają, że opinia publiczna Anglii jak również i premierowie dominiów angielskich nie są skłonni podzielić zdania lorda Curzona, że Anglia winna zająć postawę wyczekującą. Dziennik uważa, że przeciwnie, energiczna interwencya Anglii jest dla rozstrzygnięccia problemu odszkodowań niezbędna.

Mandat palestyński w pełnej mocy.

Zgoda między Francyą a Anglią.

Genewa. Jak dowiaduje się zastępca Z. B. K., **Francya i Anglia oświadczyły oficyalnie Lidze Narodów, że oba państwa** doszły do zgody obopólnej w kwestyi uprawnień włoskich w **Syryi. Ugoda** dotyczy kwestyi obywateli włoskich w byłych prowincyach tureckich, obecnie znajdujących się pod mandatem francuskim lub angielskim i jest bezpośredniem następstwem podpisania traktatu pokojowego mocarstw z Turcyą.

Na skutek tej ugody **zyskują pełną moc mandaty nad Syryą i Palestyną. Jak wiadomo** został mandat palestyński swego czasu ratyfikowany z zastrzeżeniem, że nastąpi porozumienie Francyi i Włoch w szeregu kwestyi bieżących.

—o—

Nowa waluta w Gdańsku.

Gdańsk (Pat.) Dziś przed południem odbyło się posiedzenie komisyi głównej sejmu gdańskiego, na którem sen. Volkman wygłosił sprawozdanie ze swojej podróży do Genewy i Londynu w sprawie uzyskania kredytu walutowego Dr. Volkmann stwierdził, że reforma walutowa nie będzie mogła być przeprowadzona przed 1-szym stycznia 1924 r. Wobec tego Senat zamierza wprowadzić przejściowo t. zw. tymczasowy gulden, który nie będzie prawnym środkiem płatniczym, lecz raczej pieniądzem obrachunkowym, przyjmowanym przez wszystkie kasy. Nowy tymczasowy gulden oparty będzie tak jak i definitywny gulden gdański, na funcie szterlingu. Tymczasowy gulden nie później jak w ciągu 4 miesięcy wymieniony będzie po pełnym kursie na definitywny gulden gdański.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Prawo małżeńskie wykazuje na ogół te same rysy co i prawo starobabilońskie i mojżeszowe. Małżeństwo nosi formalnie jeszcze charakter kupna, obok żony głównej istnieją nałożnice, branka wojenna może uzyskać wolność przez poślubienie, przyczem mąż równocześnie ją wolnem, jako symbolem wyzwolenia, zasłania (§ 41). Wystarczy przypomnieć tu, że i prawo biblijne normuje wyzwolenie branki wojennej przez poślubianie jej (V. M. 23, 10—14). Na uwagę zasługuje małżeństwo per usum, które po dwuletnim pobycie kobiety w domu mężczyzny, staje się prawomocnem (§ 34). Wielką rolę odgrywa lewirat tj. obowiązek poślubienia wdowy przez brata zmarłego, a w razie jego zgonu przez ojca jego (teścia wdowy) — stąd pada smuga światła na stosunek Judy do Tamary (I. M. 38) — przyczem jednak bezdzietność nie jest warunkiem w przeciwieństwie do prawa biblijnego, gdzie cała instytucya lewiratu (V. M. 25, 5—10) ma uzasadnienie swe w braku potomstwa, a tendencyą jej jest utrzymanie „imienia zmarłego w Izraelu“ (w. 6.) Rozwód przysługuje tylko mężowi, krótko a dosadnie brzmi wielomowna norma: „Jeżeli mężczyzna żonę swą odprawi, jeśli chce, da jej cokolwiek, jeśli nie chce, nic jej nie da — próżnemi (rękoma) wyjdzie“. (§ 37). Natomiast otacza prawo wdowę swą opieką: wolno jej jeżeli mąż jej niczego nie zapisał, pozostać w domu męża, przy dzieciach, które mają obowiązek ją utrzymywać jak „narzeczoną którą się kocha“. (§ 46), w zamian za co ona roboty dla dzieci wykonywać winna.

Obszerne miejsce poświęca nasz pomnik — podobnie jak prawo babilońskie (kod. Cham. §§ 133—136) i późniejsze żydowskie (agunah) kobiecie, której mąż zaginął na wojnie: kobieta taka winna przez dwa lata „oblicza swego męża wypatrywać“ (scil. wyczekiwać) a dopiero, gdy po tym okresie nie wrócił, wolno jej powtórnie wyjść za mąż. W razie późniejszego powrotu pierwszego męża musi doń wrócić, tylko dzieci z drugiego małżeństwa zostają przy swym ojcu (§ 45). Jeżeli mąż z innych przyczyn zaginął, wolno żonie wyjść za mąż tylko w razie bezdzietności, a to po pięciu latach (§ 36).

Niezwykle znamienne jest prawo rodzinno-karne, wypełniające znaczną część I.t ablicy tekstu, a które rzuca jaskrawe światło na stosunki moralne ówczesne wogóle, a kobiety w szczególności. Wystarczy nadmienić, że bardzo szczegółowo omówione jest cudzołostwo, wśród różnych typowych okoliczności omawiane (§§ 12—16), stręczenie cudzołostwa (§ 23), oczernienie kobiety o zdradę małżeńską (§§ 17—18), zgwałcenie dziewicy (§ 53), i wreszcie pederastya (§§ 19—20). Że do tych wszystkich występków prawo mojżeszowe wykazuje paralelę, o odcieniach jednak w sankcyi prawnej bardzo charakterystycznych, można tu tylko ogólnie zaznaczyć.

Uderzającem jest, że pomnik nasz wcale nie wspomina o kazirodztwie, któremu zarówno kodeks Chammurapiego (§§ 154—158) jak i prawo izraelskie (III. M. 18, 6—18; V. M. 27, 20—23) wiele poświęcają miejsca. Czy o tej zbrodni była mowa

Uregulowanie sprawy kontraktowych pracowników państw.

Warszawa (Pat.) Prezes Rady Ministrów Witos polecił uregulować sprawę kontraktowych pracowników państwowych. W szczególności zarządzenie powyższe zabrania zartudnianie pracowników kontraktowych na takich państwowych stanowiskach służbowych, które organizacyjnie są przewidziane jako stałe, a nie czasowe, w tych bowiem wypadkach najczęściej zdarzyć się może zgubna kolizja między obowiązkami służbowymi danego pracownika kontraktowego a jego zajęciami zawodowymi, które z natury rzeczy uchylają się z pod kontroli władzy służbowej.

Przeciw działalności „Komitetu" rewindykacyjnego.

Brody, 6. października.

Żyd. Rada wyznaniowa w Brodach powzięła na posiedzeniu plenarnem odbytem onia 24 września następującą jednomyślna rezolucyę:

Społeczeństwo tutejsze bez różnicy wyznania i narodowości żyło stale w zupełnej i niczem niezamąconej harmonji współpracując w braterskiej zgodzie dla dobra miasta i kraju.

W ostatnim zaś czasie serdeczne te stosunki uległy dzięki trucicielskiej robocie pewnych napływowych i nieodpowiedzialnych jednostek niczem nieuzasadnionemu pogorszeniu a nie znajdując zapory u kompetentnych czynników, jednostki te nadużywając dla samolubnych celów najszczytniejszych haseł religii, podwaliły zaufanie społeczeństwa do prawa i porządku społecznego.

Pod pretekstem rewindykacyi realności w której przed wiekami mieścił się klasztor, a który w drodze wolnej transakcyi przeszedł przed przeszło 100 laty na własność poważanej tu rodziny Kristiampolerów, wkroczyły pewne jednostki w sfery prywatnych własności obywatela Państwa i na wzór władców bolszewickich z pominięciem właściwego czynnika rządowego i mimo potępienia tut. władzy kościelnej zajęły przemocą część realności.

Fakt ten posiadający bezsprzecznie wszelkie cechy bezprawia cywilnego i karnego uważany był dotychczas przez tut. społeczeństwo żydowskie i jego reprezentacyę za spraw czysto prywatną która znaleść musi sprawiedliwe swe załatwienie na drodze sądowej lub też administracyjnej.

Zajścia zaś, które na tle powyższej imprezy w ostatnich tygodniach w mieście naszem miały miejsce, pouczyły trzeźwo i uczciwie myślących obywateli wszystkich sfer tut. społeczeństwa, iż pewne jednostki arogujące sobie władzę wywłaszczenia nadużywały pobłażliwości władz państwowych, doprowadziły przez pogwałcenie ustawy i konstytucyi do awantur i niemal do rozlewu krwi podkopując tem samem autorytet władzy i prawa.

Smutne te okoliczności zniewalają radę wyznaniową do podniesienia swego głosu w tej tak ważnej sprawie i niecierpiącej zwłoki sprawie. W przekonaniu, że zadość czyni powinności obywatelskiej strzeżenia prawa i praworządności zwraca się niniejszem izrael. rada wyznaniowa w Brodach do kompetentnych władz z usilną prośbą, by w interesie ładu i spokoju raczyła jaknajrychlej kres położyć rozpanoszującemu się bezprawiu oraz by przez swą stanowczą decyzyę umożliwiły poszczególnym warstwom tutejszego społeczeństwa współżycie w szczerych i serdecznych jak dotychczas warunkach.

Ubranie w Berlinie kosztuje 15 miliardów.

Berlin, 6. 10. (Pat). Z powodu dużej zwyżki walut zagranicznych podniosły się wczoraj bardzo znacznie ceny artykułów żywnościowych. **Chleb niekartkowy kosztuje dzisiaj 44 milionów marek. Jajo 15 milionów, cetnar metryczny brykietów 246 milionów. Podwyższone zostały także opłaty pocztowe do wysokości 1 miliona za przesłanie pocztówki, 5 milionów za przesłanie listu. Ubranie można było wczoraj dostać w Berlinie za 15 miliardów.**

Katastrofalna sytuacya.

Lwów, 6. października.

Sytuacya, która okropną zmorą niepewnego jutra zaciążyła na ludności miejskiej żyjącej z ściśle określonych a wobec dewaluacyi i drożyzny niczem nie zabezpieczonych przychodów — da się jednem słowem zdefiniować: **panika.**

Ceny towarów pierwszej potrzeby, ceny żywności, odzieży i obuwia, dyktowane apodyktycznie i nieubłaganie klasie średniej **dalekie są od wszelkiej logicznej kalkulacyi,** dyktowane są nastrojem chwili. A nastrój ten jest cięższy niż kiedykolwiek podczas przesileń, które niejednokrotnie przechodziło państwo uznane przez wszystkie powagi ekonomiczne za samowystarczalne. Wisi w ciężkiej atmosferze przeczucie kataklizmu gospodarczego. Wciska się w domy stanu średniego, oparte o skromny z dnia na dzień redukowany budżet troska, co z oczu sen spędza i bunt rodzi przeciw wysiłkom pożerającym zdrowie a skazującym równocześnie na marną wegetacyę.

Z rozpaczą zwracają się oczy milionów ludzi w sejsmograf wstrząśnienia ekonomicznego, którym jest dziś kurs marki polskiej w Zurychu i cena amerykańskiej waluty. Dolar stał się miernikiem egzystencyi. Jeszcze wczoraj notowano go w obrotach nieoficyalnych 900.000, dziś prorokują mu zbliżenie się do granicy dwu milionów marek polskich. Czyżby czekały nas losy Niemiec i dlaczego, jeśli nasza sytuacya polityczna i gospodarcza takiej analogii nie uzasadnia? A jednak do tego doszło, że całomiesięczne pobory urzędnika zarobki inteligenta, robotnika, biuralisty zmieniające się przeciętnie w granicach dni trzydziestu stopniały w ciągu dni dwu do wartości jednej pary trzewików, w najlepszym razie półtora pary.

Co będzie dalej?

To pytanie stało się smutną atrakcyą dnia.

Atrakcye, która na równię pochyłą wtłacza coraz liczniejsze rzesze skazańców

—ooo—

Zakończenie strejku w Powszechnym Banku Zw.

Lwów, 6. 10. W dniu dzisiejszym zakończony został strejk pracowników Powszechnegoo Banku Związkowego we Lwowie i jego wszystkich filii i oddziałów w kraju. Po obopólnych ustępstwach wczoraj po dziesięciodniowem bezrobociu konflikt

---

na innej tablicy, nie zrachowanej i w innym związku, nie da się na razie rozstrzygnąć. W przeważnej części wypadków o wiarołomstwo małżeńskie, ukaranie żony i rodzaj kary prawo zostawia dowoli mężowi a od rodzaju tej kary zależy też kara, jaką sąd nakłada na mężczyznę-winowajcę. W konsekwencyi też uchodzi przestępca bezkarnie, jeżeli mąż żonie przebaczy. Jak ostrą kontrolę prawo roztacza nad kobietą zamężną świadczy norma, według której, wałęsanie się mężatki po obcych domach ściąga dotkliwą karę cielesną na nią jako też na „przyjaciółkę" udzielającą jej schronienia, względnie także na tejże męża, jeżel iza jego wiedzą przebywa w jego domu (§ 24). Natomiast bierze prawo w obronę kobietę zamężną, przechadzającą się samotnie na ulicy, przed natręctwem obcego mężczyzny. Uchodzi mu to wyjątkowo grzywną na rzecz obrażonego męża, jeżeli pod przysięgą stwierdził swoją nieświadomość o zamężnym stanie zaczepionej kobiety (§ 22). Obszernie zajmuje się nasze prawo także wypadkiem zgwałcenia dziewicy „bądźto w śródmieściu, bądźto na polu". Prawo nakłada na przestępcę grzywnę, we wysokości trzykrotnej ceny kupną dziewicy, ponadto uwodziciel musi pojąć ją za żonę i nie wolno mu jej gnębić. Jeżeli ojciec nie zechce jej wydać za uwodziciela zadowala się grzywną. Jeżeli winowajca jest żonaty, ojciec dziewicy ma prawo żonę zabrać i na zgwałcenie ją oddać. (§ 53). Jeżeli dziewica dobrowolnie mężczyźnie się odda a mężczyzna przysięgą to stwierdzi, tylko grzywnę uiści, ojciec zaś „z córką swoją jak zechce, postąpi" (§ 54). Z ogólnego prawa kobiet, osobna grupa omawia wytrącenie żywotnego płodu kobiecie w ciąży przez uderzenie ze strony obcego mężczyzny, względnie własnowolne spędzenie sobie płodu (§ 49—52). Kodeks Cham. jakoteż prawo mojżeszowe zajmują się również tymi samymi typowymi wypadkami, ale charakterystyczne jest, że spędzenie własnowolnie płodu ani w jednym ani w drugiem prawie nie jest omówione. Stopniowanie kary zależy od społecznego stanowiska kobiety, czy jest żoną główną, nałożnicą lub niewolnicą i od skutków uderzenia. Jeśli kobieta od uderzenia zmarła, winowajca ponosi karę śmierci, też samo mimo, że kobieta nie zmarła, jeśli to było pierwsze dziecko rodzaju męskiego. Jeśli zaś płód poroniony był rodzaju żeńskiego, nakłada prawo tylko grzywnę pieniężną. Samowolnie spędzenie sobie płodu przez kobietę pociąga za sobą karę śmierci przez wbicie na pal i pozbawienie prawa pochowania*) (§ 52.) Z ogólnego prawa karnego, które zajmuje głównie drugą tablicę, pomnika, uwagi godna jest kara śmierci za czarodziejstwo tj. za zabójstwo przez czary (por. także § 1. Kod. Cham. i II. M. 21, 25). Znamienna też jest kara śmierci za zniszczenie części inwentarza żywego, ze spadku rodzinnego (II. tabl. § II), przyczem jednak może nastąpić zastępczo konfiskata udziału na rzecz poszkodowanego współdziedzica. Konfiskacie zaś na rzecz „króla" podlega udział spadkowy dezertera lub burzyciela porządku publicznego (§ III). Inne przestępstwa tyczą się życia gospodarczego j. np. uszkodzenia domu sąsiada, przywłaszczenia sobie gruntu sąsiada uzurpowania sobie praw użytkowych na obcym gruncie. Surowe kary nakłada też prawo za nadużycie zastawu, względnie zakładnika przez samowolne pozbycie się ich ze strony zastawnika, przed terminem płatności zobowiązania (III. tabl. § A do D). Natomiast przechodzi zakładnik z chwilą płatności na własność wierzyciela jako niewolnik „może go chłostać, postrzyc mu włosy (na znak niewolnictwa) okaleczyć mu bszy i przekłuć je". (§ 44). (C. d. n.)

*) Podobna kara przewidziana jest w prawie angielskiem jeszcze w XVI wieku

MARYSIEŃKA i KOPERNIK wyświetlają obecnie 6 akt. dram. sens. p.t.

SPÓŁKA BEZ OGRANICZONEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI

W głównych rolach AUD EGEDE NISSEN i PAWEŁ RICHTER. 8867

zażegnano. W poniedziałek we wszystkich biurach banku rozpocznie się normalna praca. Temsamem odpada zapowiedziany na poniedziałek strejk sympatyczny.

Kilkugodzinny strejk maszynistów kolejowych.

Lwów 6. października.

(ig.) W dniu dzisiejszym o godzinie 12.05 w południe wybuchł strejk maszynistów kolejowych. Wszystkie pociągi z obsługą z lwowskiej dyrekcyi nie odeszły. Strejk trwał około czterech godzin, poczem pracę znowu uruchomiono. Pociągi nie należące do tutejszej dyrekcyi kursowały zwyczajnie.

Motywy tego krótkiego strejku — jak nas informuje „Biuro ruchu" na dworcu głównym — są następujące: Kolejarze lwowscy mieli otrzymać do dzisiaj w południe depeszę od Centralnego Komitetu pracowników państwowych z Warszawy który — jak wiadomo — pertraktuje z rządem w sprawie postulatów pracowników państwowych. Oczekiwana depesza nadeszła rzeczywiście w południe, ale z powodu kursujących pogłosek o rzekomem zamknięciu przez policyę warszawską delegatów wspomnianego komitetu, maszyniści kolejowi nie uwierzyli treści tej depeszy, w której komitet zawiadamia, by pracy nie przerywano. Dopiero na oficyalne potwierdzenie tej depeszy która nadeszła około godz. 4-tej pop. podjęli maszyniści znowu normalną pracę.

Kraków (AW). Od 2-giej popołudniu do 6-stej wiecz. trwało w okręgu krakowskiej dyrekcyi kolejowej strejk kolejarzy, wynikły z powodu nieporozumienia, gdyż w memoryale nadesłanym z Warszawy brak było 3 podpisów delegatów. Po wyjaśnieniach podjęto pracę.

WIELKI MEETING LUDOWY.

Lwów, 7. października.

(d) Wczoraj w szczelnie wypełnionej sali „Jad Charuzim" odbył się staraniem frakcyi „Hitachduth" wielki meeting ludowy, z porządkiem dziennym: „Co zdziała XIII. Kongres dla pracującej Palestyny". Przemawiali deleg. na kongres, pp. poseł dr. Silberschein, Sz. Kolker i Jona Rosenzweig. Mowcy podkreślili donjosłość obrad XIII. kongresu dla przyszłości Palestyny, jako siedziby narodu żyd. Postanowienia kongresu obecnego zdążały konsekwentnie do pozyskania nowych sił i nowych zasobów, a przedewszystkiem, by zjednać, dotąd pogrążone w apatyi masy żydowskie. Frakcya „Hitachduth" w przeciwieństwie do innych, wysuwających problemy polityczne, kładła nacisk na problem pracy, jako że polityczna siła każdego narodu tkwi w owocach zebranych przez intenzywną pracę pionierów. Tylko praca intenzywna, opierająca się na silnym majątku narodowym może wydać upragnione owoce. W Palestynie rodzą się solidarne zrzeszenia robotnicze, wykwitują osiedla, gdyż robotnik zrzucił z siebie piętno systemu pracy w Golusie, powstaje nowy typ robotnika żyd., który wzbudza u każdego, nawet u obcych wielki podziw. Sprawozdania oraz odnośne rezolucye przyjęto.

ABAŻURY

lalki stylowe, wykwintne poduszki
WARSZAWA, ul. MONIUSZKI 4
m. 23 tel. 139—34. 839

Kronika gospodarcza.

Ulgi podatkowe. Z powodu szkód i strat, poniesionych wskutek działań wojennych, będą przyznawane ulgi w państwowych podatkach gruntowych, w oddzielnych dodatkach, tudzież podatkach budynkowych w b. zab. austr. na obszarze województw: stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz lwowskiego z wyjątkiem pow. brzozowskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, łańcuckiego, przeworskiego, niskiego, rzeszowskiego, stryjowskiego i tarnobrzeskiego. Ulgi podatkowe będą przyznawane tylko na lata podatkowe 1923, 1924, 1925, a to najwyżej za rok pierwszy w wysokości 45 proc., za rok drugi 30 proc., i za rok trzeci 15 proc. rocznej należności podatkowej. Oprócz ulg podatkowych wprowadza się umorzenia, odroczenia lub rozłożenia na raty spłat z tytułu należności bieżących lub zaległości z tytułu podatków gruntowych i budynkowych.

NADESŁANE

OLKA Specyalny skład pończoch i trykotów poleca na zimę wyroby wełniane i trykoty pierwszej jakości Lwów, RYNEK 35.

ŚWIAT ELEGANCKI

ubiera się w pierwszorzędnym salonie sukien damskich oraz kostjumów angielskich

J. GROSS LWÓW ul. SYKSTUSKA 40.

według wymogów ostatniej mody »» po cenach umiarkowanych. ««

WYTWÓRNIA BIŻUTERYI ZŁOTEJ
OSKARA RAUCHERA
przy ul. ŁYCZAKOWSKIEJ 34.
poleca się łaskawym względom P.P. ZŁOTNIKÓW, JUBILERÓW i Zegarmistrzów.

Przyjmę młodego lekarza

z odpowiednim kapitałem w dolarach jako spólnika do mego pierwszorzędnego zakładu lekarsko-dentystycznego z wykwintnem urządzeniem z elektrycznem i doborową praktyką w większem mieście Małopolski. 8724

Oferty pod »Dolary« do Administracyi »Chwili«.

„Podlotek" Zygmuntowska 9 PARTER

poleca wykwintną garderobę dla dzieci i pań. Płaszczyki we wielkim wyborze. Przyjmuje również zawówienia według modeli 8813

Ostrzegam

przed dyskontowaniem moich trzech weksli po dziesięć milionów marek znajdujące się w rękach jako depozyt u pana Izydora Czaczkesa, które mu zostały przy świadkach zapłacone. Jakób Jugendfrau. 8987

JAKOB HÜTT -- powrócił
Lwów, pl. Gołuchowskich l. 5.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Niedziela 3·30 »Popas króla jegomości«.
Niedziela 7·30 »Carmen«.
Poniedziałek »W krainie baśni«.
Wtorek »Cyganerya« (30 prc. zniżki).

—ooo—

TEATR MAŁY.

Niedziela »Oczy księżniczki Fatmy«.
Poniedziałek »Oczy księżniczki Fatmy« (30 prc. zniżki)
Wtorek »Musisz być moją«.

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Niedziela »Pani prezesowa«.
Poniedziałek »Pani prezesowa« (30 prc. zniż.)
Wtorek »Królowa fal« (premiera).

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedycz. kowska, Bronisł w Bronowski, Wenterysty-Duo. Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

— **Pierwsze przedstawienie popołudniowe.** Dziś tj. w niedzielę odbędzie się w Teatrze Wielkim o 3.30 przedstawienie świetnej komedyi Siedleckiego „Popas króla jegomości".

— **Przedstawienia dla młodzieży szkolnej.** W sobotę 13. bm. rozpoczną się stałe przedstawienia dla młodzieży szkolnej. Na pierwszy ogień pójdzie „Straszny dwór". Sprzedaż biletów będzie odbywała się: w każdy czwartek i piątek do dwunastej w południe nabywać będą mogły szkoły bilety grupami tj. odrazu dla pewnej szkoły. Od piątku popoł. będzie można nabywać pojedyncze bilety. Bilety wstępu sprzedawać się będzie na te przedstawienia tylko za okazaniem poświadczenia szkolnego. Ceny wstępu bardzo niskie.

— **Dzisiejszy tj. niedzielny pożegnalny występ Manna** w „Carmenie" zapowiada się pod każdym względem doskonale. Publiczność zamierza urządzić wyjeżdżającemu śpiewakowi serdeczną owacyę.

— **30 proc. zniżki.** W poniedziałek obowiązuje w Teatrze Małym i w Teatrze Nowości 30 proc. zniżki. We wtorek taka sama zniżka na „Cyganeryę".

— **„Królowa fal".** Wtorkowa premiera w Teatrze Nowości operetki Straussa będzie małą senzacyą artystyczną gdyż prześliczną tę operetkę wystawia nasz teatr z całym przepychem i w doskonałej obsadzie.

— **Metropolita Szeptycki we Lwowie.** Wczoraj wieczorem przyjechał do Lwowa ks. arcybiskup Szeptycki, który po audyencyi u prezydenta Wojciechowskiego uzyskał pozwolenie powrotu do rodzinnego miasta. Metropolita zamieszkał w pałacu metropolitalnym na dziedzińcu św. Jura.

Metropolita przed przyjazdem do Lwowa zabawił przez jeden dzień u ks. biskupa Kocyłowskiego w Przemyślu, skąd autem wrócił do Lwowa. Przy rogatce janowskiej, którędy przejeżdżał metropolita, była skonsygnowana policya. Oficyalnego przywitania nie było. Metropolita z powodu choroby musi strzec łóżka.

— **Numerus clausus na wydziale filozoficznym.** We środę uchwaliła rada Wydziału filozoficznego lwowskiego Uniwersytetu wprowadzenie na swym wydziale **numerus clausus.**

— **Dla udogodnienia wpłaty podatku** wodociągowego, lokatorskiego i domowo-czynszowego mogą właściciele realności składać książeczki podatkowe w III Oddziele Miejskiej Izby Obrachunkowej w Ratuszu w parterze na lewo, a następnego dnia wpłacać kwoty na zalikwidowane już książeczki

— **O meldowanie przybywających do Łodzi.** Celem uregulowania spraw meldunkowych dla osób przybywających do Łodzi komisaryat rządu wydał specyalne rozporządzenie. Na podstawie tego rozporządzenia przybywający do Łodzi, a nie posiadający odnośnych dokumentów (dowodu osobistego wzgl. wyciągu z ksiąg ludności) winni przy meldowaniu się przedstawić dwóch świadków posiadających dowody osobiste, którzy stwierdzą tożsamość przybywającego do Łodzi.

— **Lekarzy-nostryfikantów** wzywa się aby się zjawili osobiście w środę, dnia 10 października br. w czytelni Żyd. Domu Akademickiego (ul. św. Teresy 26 a) o godz. 5 popołudniu.

— **Nowa taryfa dla posługaczy bagażowych.** Z dniem 1. października br. podwyższoną została taryfa dla posługaczy bagażowych za czynności przedsiębrane w obrębie dworców kolejowych. Opłaty wynoszą obecnie:

1) Za wyjęcie bagażu ręcznego z pojazdu i przeniesienie go do wagonu kolejowego lub na odwrót, za każdą sztukę 1600 mk., najmniej 2000 mk. (We Lwowie 2000 mk., najmniej 3000 mk.).

2) Za zniesienie ciężkiego bagażu z pojazdu do wagi lub na odwrót do 50 kg. (na Podzamczu lub w Przemyślu do 25 kg) 2000 mk., za następne, chociażby zaczęte 50 kg. (względnie 25 kg.) 1600 mk. We Lwowie do 25 kg. 3000 mk., za każde następne chociażby zaczęte 25 kg. 2000 mk.

3) Za załatwienie ekspedycyi bagażu 2000 mk. — we Lwowie 3000 mk.

Ponadto można na stacyach we Lwowie, w Podzamczu i w Przemyślu, gdzie służbę bagażowych objął związek emerytów kolejowych, posługiwać się bagażowym do zakupna biletów kolejowych, za co opłaca się we Lwowie 3000 mk., zaś na Podzamczu i w Przemyślu 2000 mk.

— **Kierownictwo pedagogium hebrajskiego we Lwowie** ogłasza: Wpisy na kurs I. i II. pedagogium hebrajskiego odbędą się w dniach 7, 8 i 9. b. m. codziennie od godz. 11—1 przedpoł. w lokalu zarządu Ż. T. S. L. i Śr. we Lwowie, przy ul. Zygmuntowskiej l. 17. 8912

— **Mocze, plwociny, nasienie** itp. wydzieliny rozbiera w swem laboratoryum — **Dr. Korman, Rynek 45, I p.** Dla zamiejscowych w przeciągu kilku godzin. 7845

—oooo—

Dziś Rhythmos-Dancing
pocz. o godz. 6-tej wiecz. 8854

Ze sportu.

W niedzielę dnia 7. października odbędą się zawody footbalowe Ż. K. S. Hasmonea II. i L. K. S. Lechia II na boisku Hasmonei przy rogatce Łyczakowskiej. Początek zawodów o godz. 11 przedpoł.

Z Giełdy.

Pozagieldowe obroty w efektach.

Lwów, 6. 10. godz. 4 popoł.

W związku z gwałtowną haussą na rynku walutowym — ruch i na targu efektów wzrasta z każdą godziną. Tendencya bardzo mocna, aczkolwiek akcye w stosunku do walut — wcale nie podniosły się.

Chodorów 1800, Ojkos 1700, Zieleniewski 4500, Browary 6500, Jaworzno 11000, Gazy 14000, Lesienice 700, Rakszawa 1800 Chybie 3000, Nafta 200, Cegielski 290, Bnk przemysłowy 205, Parowozy 200, Siersza górn. 3000, Gazolina 720, Ćmielów 480.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa 6. 10. (Pat.) Belgia 27.100 26.500, Berlin 0.0008, Gdańsk 0.0008, Holandya 208.500, Londyn 2,441.000 2,391000, Nowy York 535000, 525000, Paryż 30.450, 29.850, Szwajcarya 95.800, 94.000. Wiedeń 7.57, 7.43, Włochy 23960, Praga 15715, Kopenhaga 94.000.

Giełda zurychska.

Zurych 6. 10. (Pat.) Berlin 0.00000085 Holandya 219.75, N. York 559, Londyn 25.17, Paryż 33.10, Medjalon 25.20, Praga 16.50, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.57, Belgrad 6.45, Sofia 5.45, Warszawa 0.0007, Wiedeń 0.0078.

NADESŁANE.

Sulamith Pasternak — Chorostków
Maks Platzker — Tłuste
zaręczeni we wrześniu 1923 8915

DROBNE OGŁOSZENIA.

MAŁŻEŃSTWA.

Dla mojej przystojnej siostry z akademickiem wykształceniem na intratnej posadzie w zagłębiu naftowem poszukuję odpowiedniego urzędnika ewentualnie starszego lekarza wdowca. Zgłoszenia pod »Poważny 2«. 8863

Urzędnik prywatny, posiadający mieszkanie, inteligentny, przystojny, lat 40 ożeni się z panną nawet starszą, lub wdową której rodzina zajmie go w interesie lub wyrobi odpowiednią posadę. Zgłoszenia pod »Szczęście« do Administracyi.

RÓŻNE.

Manikiry, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

Lekarz z długoletnią praktyką szpitalną osiedli się w miejscowości przy linii kolejowej, stosowne mieszkanie konieczne, wskazanie wynagrodzę. Zgłoszenia pod »Lekarz« do Biura ogłoszeń Scherera, Pasaż Hausmana. 8865

WOLNE POSADY.

CHŁOPCA i dziewczynki do guzików poszukuje zakład haftów Müllera (młodego) Rynek 19.

Towarzystwo Wielkiego Młyna w Kaliszu przyjmie natychmiast samodzielnego buchaltera-bilansisty. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę z wykształceniem fachowem, stanu wolnego Ofertę i odpisy świadectw przysłać pod adresem Towarzystwo Wielkiego Młyna Reich i Chmielnicki w Kaliszu. 8819

Koncypienta, tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tłustem. 8886

ZDOLNA sprzedawczyni za dobrem wynagrodzeniem zostanie przyjętą. Magazyn Nowości dla Pań Friedman, Krakowska 11. 8923

Dr. Goldschlag, adwokat w Brzeżanach poszukuje koncypienta. 8891

Adwokat Thumin, Borszczów, poszukuje rutynowanego koncypienta i solicytatora. 8904

PANNA z konwersacyą niemiecką do sześcioletniego chłopczyka na dwie godziny przed i popołudnie poszukiwana Zwerdlingowa, Legionów 39. 8836

INTERESA HANDLOWE.

Sklep frontowy kompletnie urządzony posiadam, poszukuję SPÓLNIKA (z branży manufakturowej) z kapitałem. Zgłoszenia pod »Berlin« do Admin. Chwili. 8948

MIESZKANIA I LOKALE.

Za mieszkanie w pobliżu uniwersytetu akademiczka z dobrej rodziny udzieli lekcyi z zakresu szkół średnich lub która z akademic ek przyjmie mię na współlokatorkę, zechce odpisać pod B. Hammer, Lwów, Krasickich 16. 8911

Młody przemysłowiec poszukuje pokoju umeblowanego przy lepszej rodzinie. Cena obojętna. Zgłoszenia list. do adm. pod »Przemysłowiec«.

LOKAL posiadam w centrum, poszukuję spólnika. Wiadomość »Centrum« Administracya Chwili. 8872

Zamożny medyk poszukuje pokoju z wiktem lub bez Zgłoszenia pod »Natychmiast« do Adm. Chwili. 8864

Przejezdny kupiec otrzyma pokój frontowy w centrum u właścicielki. Wiadomość w administracyi. 8856

NAUKA I WYCHOWANIE.

English conversation, grammar, literatu correspondence, translations ste graphy. Calls rom 2—8 p. m. J. V.da Ry 12 I/I. 2

6 tygodniowy praktyczny kurs buch teryi nauki o handlu i wekslach oraz chunków kupieckich bez używania PODRĘCZ KÓW, rozpoczynam 10. października. Zgłosz najdalej do 8. bm. między 1—2. Lonker, Objaz wa 2 A. 8

Angielskiego, English w przeciągu sześciu ty sięcy wyucza absolwent uniwersytetu lond skiego pod »Poważny« do Scherera pasaż Ha mana.

Starszy akademik słuchacz praw przedtem i zofii władający jęz. ANGIELSKIM, FRANC SKIM, NIEMIECKIM, HEBRAJSKIM b. naucz gimnazyum i szkoły hebrajskiej poszukuje le za pokój i utrzymanie. Posiada świadectwa, re rencye. Zgłoszenia Księgarnia Siegle, Pasaż Ha mana.

Kursy przygotowawcze J. Rottenstraucha Lwowie, ul. Krasickich 8. parter przygotow uczniów i uczen c do szkół gimnazyalnych wy kiego typu.

KONSERWATORZYSTKA Warszawskiego i żniej Kijowskiego konserwatoryum ud lekcyi muzyki (fortepian). Ceny dostępne, ew tualnie za obiad. Klonowicza 8 I. piętro, wi 2—3 i 6—7.

Do dwoje dziewczątek z 3 i 5 klasy normi poszukuję panny z całem utrzymaniem. K ul. Krakowska 26 sklep.

Gra ze słuchu na fortepianie. Jedyną nawet cyą przekonam muzykalną lub niemuzyk osobę o łatwości i wartości metody. Chrzanow Zimorowicza 6.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Dentystyczną nożną bormaszynę, generat wandarm kupię. Zgłoszenia »Dentysta« A nistr. Chwili.

Fortepiany, pianina, naprawia, stroi oraz kup używane i zdemolowane, płaci najwyższe c Mieczysław Herman, stroiciel fortepianów, Zofii 15

FARMATURY do kotłów, maszyn parowych, rzelń, browarów i rafineryi. RURY żela gazowe i kotłowe. METALE: rury, blachy, d miedziane, mosiężne, kompozycyę, cynę angie ARTYKUŁY techniczne dla wszelkich gałęzi p mysłu poleca tanio »WENTYL« — LWÓW, GRÓDECKA 36. Tel. 737.

Sprzedam około 10 wagonów kapusty Zgłos pisemne, Czarnecka, Lwów, Snopkowska

Fortepian długi o dobrym tonie sprzedam. domość św. Z fii 11. Restauracya.

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter równocześnie fachowiec branży syjnej z dobremi świadectwami poszukuje [illegible] zgłoszenia pod »Chwili »Tow[illegible]«.

Rutynowany handlowiec, izraelita, w st[illegible] zajmujący obecnie stanowisko głównego syera w dużych zakładach przemysłowych, gnie zmienić posadę od listopada—grudnia. flektuje na posadę szefa biura, kontrolora syera w przemyśle lub bankowości, w mieście prowincyi. Referencye pierwszorzędne. Łask zgłoszenia pod Seiden i Gottesmann, Lwów, owskiego 23.

BEZPŁATNEJ posady poszukuje początkujący cha ter władający językiem polskim i nie kim. Łaskawe zgłoszenia dla »J. M.« w Ad stracyi Chwili.

Absolwent wiedeńskiej akademii handlo maturą gimnazyalną zajęty od 2 lat w kiem przedsiębiorstwie fabrycznem na prow jako samodzielny korespondent polsko-niem i dysponent, zmieniłby posadę. Reflektuje n jęcie stałe i samodzielne w wielkiem przed biorstwie przemysłowem lub w banku. Zgłos pod »ZDOLNY« DO ADMINISTRACYI »Ch

BUCHALTER naczelny poważnej instytucyi zmieni posadę. Zgłoszenia pod »Poważa ma«.

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

Zgubiono 5. X. w Sali Tow. Muzycznego na cercie ZŁOTĄ BROSZKĘ z brylantem i em. Uczciwy znalazca zechce zwrócić za w grodzeniem do księgarni Polskiej ul. Akade

POMOC LEKARSKA.

Dr. med. M. EISENBERG

Spec. chorób skórnych i wenerycznych, długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu, ordyn. we Lwowie ul. SYKSTUSKA 34 od godz. 12–1 i od 3–6. 8450

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych

Dr. Michał Salpeter

Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8–9 i 12–6

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych

Dr. J. Mund b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8–10, 12–1, 3–6 w niedz. 9-1. Lwów, **ASNYKA 1** (róg Pańskiej)

SPECYALISTA CHORÓB WEWNĘTRZNYCH

Dr. Feliks Hahn

CRÓDECKA 46 od 8–10 i 3–5. 8721

OGŁOSZENIA.

Glejtę w beczułkach po 100 kg. poleca **W. CZOPP,** skład abr. pokostów i lakierów **LWÓW, ŻÓŁKIEWSKA 2 A.**

BATERYE elektr. Miha-Gold, Daimon, Tytan z 8 miesięczną gwarancyą. LATARKI eletryczne. ŻARÓWKI poleca hurtownie **MICHAŁ HACKEL** LWÓW KAŹIMIERZOWSKA 4.

Ważne dla handlów żelaza!

Zawiadamiam uprzejmie, że po wystąpieniu ze spółki z firmą I. Mayer otworzyłem **swój własny skład żelaza** we Lwowie, przy **ul. Słonecznej l. 28** i polecam się dalszym łaskawym względom **NGE LAINER, Lwów, Słoneczna 28.**

RÓŁKA I SPRZĄCZKI

la rymarzy, szewców, krawców, czelkarzy i gorseciarzy po-ca fabryka wyrobów metalowych

. Wiśniewski i Ca. Słuckin

Warszawa, Dzielna Nr. 33. TEL. 164.40

ZŁOTO

SREBRO

DJAMENTY

PERŁY

kupuje po najwyższych cenach 8861

H. Gutterman, Lwów, Sykstuska l. 14.

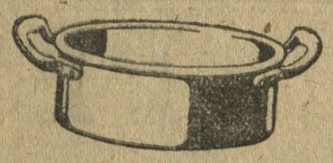
NACZYNIA

aluminiowe i emaljowane

poleca

ANTONI HALSKI

Lwów, ul. Sobieskiego l, 3.

WĘGIEL DRZEWNY

z drzew liściasty h

SMOŁA, ALKOHOL METYLOWY, SPIRYTUS DRZEWNY, ACETON

sprzedaje w ładunkach wagonowych

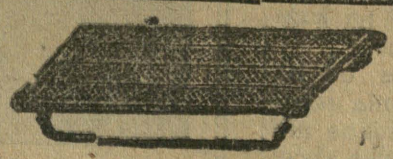
Oddział Handlowy

Polskiego Banku Kresowego

W WARSZAWIE, MAZOWIECKA 13.

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy **J. SEINFELD** LWÓW, ul. Sykstuska l. 2. (w podwórzu).

Malarcze druciane

STORY płócienne i ŻALUZYE deszczułkowe poleca **Fabryka S. Freundlicha** LWÓW, KAŹIMIERZOWSKA 14.

UNITED STATES LINES

Amerykańskie okręty Rządowe

DO NEW JORKU

z Southampton — Cherbourg

LEWJATHAN

9. i 30. października, 20. listopada, 15. grudnia

GEORGE WASHINGTON

24. października, 29. grudnia

President Harding	10. października	14. listopada
President Arthur	19. października	22. grudnia
America	31. października	1. grudnia
President Roosevelt	7. listopada	12. grudnia
President Tillmore	21. listopada,	

Odjazd z Southampton i Cherbourg o dzień później. — Bliższych informacyi udzielają niże podane biura:

Korzystna okazya dla ekspedycyi bagażu:

UNITED STATES LINES

WARSZAWA	LWÓW	ŁOMŻA
Senatorska 28–30.	Kościuszki 2.	Senatorska 5.
	WILNO	
	Wielka 67.	

KUNEROL

jdelikatniejszy tłuszcz roślinny.

przewyższa wszystkie inne tłuszcze roślinne.

Fabrykant: Henryka J. SCHIFMANA SYNOWIE, Lwów.

MAŁŻEŃSTWA! Bogate cudzoziemki i zamożne panie Niemki, pragną wyjść zamąż za panów, nawet niemajętnych. Informacye pod dyskrecyą udziela po niemiecku Stabrey, Berlin IV. 113, Stolpischestrasse 48.

MAŁŻEŃSTWA

Przystojna, samodzielna panna, nowo urządzonem mieszkaniem, znaczną gotówką poślubi int. izraelitę na stanowisku. »Przyszłość« Administracya. 8858

WOLNE POSADY

Skład maszyn rolniczych poszukuje starszego praktykanta biurowego.

Inteligentna panna do dzieci potrzebna. Jakóba Hermana 8. Arnold. 8862

Przyjmę dwóch zdolnych pomocników handlowych z działu galanteryjnego. Zwerdling, Legionów 39 8859

Bronzy Srebro

świeczniki elektryczne, okucia meblowe, klamki mosiężne budowlane, sprzęty kościelne, dzwony, wszelką galanteryę i biżuteryę, złocenia, srebrzenia, miedziowania, reperacye i odnowienia.

Spółka bronzowników Lwowskich

Lwów, Rynek 9. 8 3)

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, palniki zapasowe, Karbid na wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Baterye, Żarówk, Hilsy i t. p. — Termofory i wkłady do tychże hurtownie i detalicznie poleca 8943 J. ROSENMAN, Lwó , AKADEMICKA 26.

Sławne MYDŁO suszone.

przedwojennej jakości zawierające 70% tłuszczu, marki »W. GRÓTZ z kogutkiem« wszędzie do nabycia. Główny skład u firmy 7929

C.ROTH, Lwów, pl. Gołuchowskich 15.

TOWARY drukowane: SATYNY, LIBERTY PERKALE FRENCHE PODSZEWKI do rękawów FLANELE, DELAINE ETAMINY VOILE, VOILETTE LAINETTE EPONGE.

Towary tekstylne
BENSINGER i SKA
Londyn, Frankfurt n. M. Gdańsk.

Reprezentacja i Składnica:
S. EHRLICH
Lwów, Skarbkowska 11.

TOWARY jednokolorowe: SATYNY LIBERTY ANG. CLOTH BACK, PIKI RYPSY PŁÓTNA ANG. ETAMINY BATYSTY OPALE.

„PEZET"

Powszechne Zakłady Budowlane S. A. we Lwowie.

Na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia z dnia 6. czerwca 1923, zatwierdzonej przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu i Ministerstwo Skarbu reskryptem z dnia 31. sierpnia 1923 Nr. 0. Sp. 4573 przystępuje Rada Nadzorcza do podwyższenia kapitału akcyjnego z 240.000.000 Mkp. na 500.000.000 Mkp. czyli o

260,000.000 Mkp.

przez wydanie 520.000 sztuk nowych na okaziciela opiewających gotówką pełnowpłaconych akcyj VI. emisyi nominalnej wartości 500 Mkp. każda.

Warunki subskrypcyjne

1) Posiadaczom akcyj dotychczasowych pięciu emisyj przysługuje prawo poboru 10 sztuk akcyj VI. emisji na każdych posiadanych 12 sztuk akcyj emisyj poprzednich.

2) Prawo poboru musi być zgłoszone w czasie od 10. października do 10. listopada 1923 włącznie. Zgłoszenia uskuteczniane po upływie powyższego terminu uwzględniane nie będą. — Przy zgłoszeniu prawa poboru pocztą wysyłka akcyj starych i gotówki powinna być tak uskutecznioną, by najpóźniej w dniu 10. listopada br. była doręczoną w miejscu subskrypcji, gdyż zgłoszenia nadesłane po tym dniu więcej uwzględniane nie będą.

3 Akcjonarjusze wykonujący prawo poboru winni przedłożyć równocześnie ze zgłoszeniem swoje akcje celem uwidocznienia na nich wykonania prawa poboru.

4). Uskutecznioną do dnia 10. lipca 1923 wskutek poprzedniego zaproszenia przedpłata na akcje VI. emisji zastępuje powyższe zgłoszenie do wykonania prawa poboru. Efektywne akcje zostaną w swoim czasie wydane na podstawie poświadczeń buchalteryjnych.

5) Nowe akcje partycypują w zyskach Spółki począwszy od 1. stycznia 1924.

6) Kurs emisyjny dla starych akcjonarjuszy wynosi 25 000 Mp. od sztuki, z których 20 000 Mp. przypada na należytość subskrypcyjną, a 5.0 0 Mp. na koszta konfekcji, opłatę należytości skarbowej i t. d. Przy zgłoszeniu prawa poboru należy uiścić całą należytość w gotówce. Nadto przy wykonaniu subskrypcji pocztą, należy również nadesłać dla zwrotu akcyj i poświadczeń tymczasowych należytość pocztową za list polecony lub wedle życzenia wartościowy i na koszta opakowania 2.000 Mkp.

7) Emisja pozostałych ewentualnie poza prawem poboru ilości akcyj została w zupełności pokrytą, dlatego też zgłoszenia na te akcje przyjmowane nie będą

ZGŁOSZENIA PRZYJMUJĄ:

Biuro główne firmy „Pezet", Lwów, Akademicka 23 w godzinach od 10—2 w południe, tudzież **Polski Bank Krajowy, Oddziały we Lwowie**, Krakowie i Stanisławowie za opłatą ustanowionej przez siebie prowizji. 8868

Inserujcie W CHWILI

Cyrk i Menażer
„MEDRANO"
Plac Misionarski. Dyr. L. Swo
Dziś rzymskie przedstawienie
ARENA RZYMU
Wieczór samych wielkoświatowych atrakcyj
cyjny występ najsilniejszego człowieka
Oldricha ROLLANDA (Bre
Najśmielsza produkcya siły ludzkiej
OLDRICH ROLAND zegnie na swoich
żelazny trawers, którego ciężar ucisku prz
wynosi 2000 kg.
OLDRICH ROLAND: zgina żelazne pod
przeg na naramienniki żelazne — rozrywa grube
rękami wbija gwoździe w grubą deskę. Pan O.
ofiaruje 5000.000 Mp. temu, który wytrzyma
na całą jego produkcyą tego wieczoru. — Pr
występy: słynnego pogromcy CHARLESA
»Mortona« (Looping The Loop) i »K
wietrza«. Karo a Bimett.
Pocz. o 8 wiecz. — W sob. i niedz. 2 przedst

Kalosze francuskie męskie, damskie i dziecinne po cenach przystępnych poleca 8897
„THE GENTLEMAN"
LWÓW, PLAC HALICKI l. 12.

Łóżka składane różnego spstemu, Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do łóżek, Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe. Chodniki, Dywany, Ceraty i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie « **E. KOREHBLIT, Lwów, ul. Brajerowska 4.**

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heccheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1646 Lwów, wtorek 9. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 5000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 125.000 Mk. zam. 140.000, zagr. 150.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6.900.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Przemycony „numerus clausus".

Okólnik ministra wyznań i oświecenia publicznego, p. Głąbińskiego do podległych mu zakładów naukowych przemycający zasadę numerus clausus do szkół średnich wydaje swoje owoce. Dzień każdy przynosi nowe wieści o nieprzyjmowaniu młodzieży żydowskiej do szkół. Wojna przeciw młodzieży żydowskiej rozgorzała na całej linii. A właściwie bynajmniej nie wojdyż o wojnie można mówić tylko wówczas, gdy dwie strony wzajem o siebie uderzają. Żydzi jednak nie walczą. Są tylko przedmiotem, objektem, bierną masą, która przyjmować musi zrządzenia i zarządzenia min. Głąbińskiego bez oporu i bez walki, a nawet — gdyby życzeniu p. Głąbińskiego w całości miało stać się zadość, — bez protestu.

To życzenie p. Głąbińskiego jednak spełnionem nie zostanie. Przeciw praktyce, zamierzającej wykluczyć Żydów niemal zupełnie już nie tylko od studyów wyższych ale także od początku wiedzy w zakładach średnich rozlegnąć się musi protest tak głośny, by autorowie tej praktyki uzyskali pełną świadomość, że brutalną swą stopą depcą po żywym organizmie, który takie same, jak oni, posiada prawo do życia i w całej rozciągłości uprzytomnili sobie odpowiedzialność swą za ten czyn wobec sądu historyi i kultury. Zdołają oni może razem o stosunku procentowym ludności uśpić sumienie własne i sumienie tych, których nauczyli bezkrytycznie wierzyć swoim hasłom. Nie potrafią jednak świata w błąd wprowadzić. Produkt ich karykaturalnego poczucia sprawiedliwości niby obelisk sterczyć będzie na gruzach kultury, którą lekkomyślnie niszczą dla folgowania swej nienaturalnej żądzy rozkoszowania się cierpieniami innych, a głosić będzie ich herostratową sławę narodom świata dziś i w przyszłości.

Zwyciężą! Uda im się odepchnąć dzieci żydowskie od szkół publicznych i zmusić do szukania innych dróg kształcenia. Ale nie uda im się tych dzieci pogrążyć w analfabetyźmie. Uda im się utrudnić tym dzieciom zdobywanie wiedzy, ale nie uda im się je uniemożliwić. Uda im się jeszcze jedną kłodę rzucić pod nogi borykającego się już i tak ciężko z życiem ludu żydowskiego, ale nie uda się im życia tego podciąć lub murem nieprzebytym odciąć od reszty cywilizowanego świata.

Na barki torującego sobie z trudem drogę do przyszłości Żydostwa spadł jeszcze jeden ciężar. Pochyli się ono może w pierwszej chwili pod jego obuchem. Ale wkrótce przywyknie do niego, rozprostuje znów swą postać i kroczyć będzie dalej ku swemu celowi. Wszak przeżyto już gorsze rzeczy, inkwizycyę, ghetto i żółtą łatę i strefę osiedlenia, a jednak wśród gradu ciosów, ze wszech stron nań padających, dało światu uczonych i filozofów, poetów i dyplomatów, których imiona są dziś chlubą całej ludzkości. Przeżyje ono i przemycony numerus clausus min. Głąbińskiego i nie straci przez to sił żywotnych ani zdolności twórczej. Umieści go w zbiorze swoich wspomnień obok pamiątek po rządach caratu a ucząc historyi swe dorastające pokolenia i ten kwiat myśli ludzkiej im okaże.

Nie wieczny to kwiat. Zmarnieje rychło, jak wszystko, co wykwita na bagiennem podłożu, ocienionem lasem przesądów, osaczonem gąszczem namiętności. Byle prawdziwa kultura przez gąszcz się przedarła i światłu dostęp umożliwiła. A wówczas z pewnością w podręcznikach historyi polskiej tej kulturze budować się będzie pomnik a nie ministrowi Głąbińskiemu.

Dr. Juliusz Wurzel.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Przemycony numerus clausus.
Idziemy w przepaść.
Hugo Stinnes u gen. Degoute.
Rewolucya w Portugalii.
Sir Hilton Young w Warszawie
Marszałek Trąmpczyński w obronie mniejszości narodowych.
Tygodniowy przegląd giełdowy.

Sir Hilton Young w Warszawie.

Warszawa. (Pat). W niedzielę po południu przybył pociągiem gdańskim do Warszawy p. Hilton Young, b. podsekretarz stanu i członek gabinetu L. Georgea. P. Young przybył w towarzystwie p. Trottera, b. wicegubernatora Banku angielskiego, a obecnie wyższego urzędnika angielskiego ministerstwa skarbu oraz w towarzystwie sekretarza poselstwa polskiego w Londynie p. Trzcińskiego.

Na dworcu przyjęli p. Hiltona Younga w imieniu ministra spraw zagranicznych p. Potocki, wyższy urzędnik ministerstwa spr. zagranicznych, a w imieniu pana ministra skarbu dyrektor p. Dzierżanowski. W ubiegły czwartek przybył do Warszawy p. Penson Djon, sekretarz angielskiego ministerstwa skarbu, a w poniedziałek wreszcie przybędzie p. Nixon, wyższy urzędnik angielskiego ministerstwa skarbu i kierownik oddziału pożyczek zagranicznych. Wszyscy goście zamieszkali w Hotelu Europejskim.

—ooo—

Rewolucya w Portugalii.

Rzym. (Pat.) W.B.K. Dzienniki donoszą z Madrytu, że w północnej Portugalii wybuchła rewolucya. Proklamowany tam został strajk kolejowy, równocześnie ogłoszono stan oblężenia. Rewolucyę zorganizowali konserwatyści, występujący przeciw nowemu prezydentowi Gomelzowi, który wczoraj objął urzędowanie. W Lizbonie rzucono kilka bomb.

Lizbona. (Pat.) Telegr. Comp. donosi: Nowy prezydent republiki Gomez objął urzędowanie, Równocześnie obchodzono 13-rocznicę powstania republiki. W trzy dni po przybyciu Gomeza do Lizbony, doszło do zajść, w czasie których jeden pułkownik został raniony od wybuchu bomby. Dokonanoo kilka aresztowań i skonfiskowano broń. Porządek został przywrócony

—o—

Hugo Stinnes u gen. Degoute.

Düsseldorf. (Pat.) Havas. Generał Degoute przyjął delegacyę przemysłowców niemieckich ze Stinnesem na czele i odbył z nimi naradę w sprawie podjęcia pracy na terenie okupowanym i wznowienia dostaw w naturze. Rząd Rzeszy powiadomiono o zasadach, jakie w toku narad ustalono.

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" donosi z Paryża: W paryskich kołach politycznych żywo omawianą jest wizyta Stinnesa, Völglena, Gloecknera oraz zarządcy kopalń w Zagłębiu Ruhr Belsena u gen. Degoutte. Dzienniki donoszą, że dnia 30. września w miejscowości Unna nad granicą odbyły się narady wielkich przemysłowców z Nadrenii i Westfalii. Na naradach uchwalono wysłać delegacyę w osobach Stinnesa i wyżej wymienionych w sprawie podjęcia pracy w Zagłębiu. Delegaci udali się do Berlina, aby porozumieć się z rządem berlińskim. W Berlinie otrzymał Stinnes pełnomocnictwo.

Po odbyciu w więzieniu konferencyi z Kruppem, delegacya udała się do gen. Degoute i przedłożyła mu propozycye w sprawie podjęcia pracy i wznowienia wypłat reparacyjnych. Delegacya udała się następnie z powrotem do Berlina, aby przedłożyć rządowi niemieckiemu sprawozdanie. Dzienniki oświadczają, że gen. Degoutte przyjął delegacyę nie jako przedstawicieli rządu, lecz w charakterze przemysłowców ii rozmowa była prowadzona w tych gra-

nicach. Rokowania z rządem niemieckim mogą być prowadzone tylko na drodze dyplomatycznej i rozpoczną się wtedy, gdy rząd niemiecki okaże dobrą wolę.

10-godzinny dzień pracy.

Düsseldorf. (Pat.) Pisma niemieckie przypisują władzom francuskim zamiar narzucenia 10-godzinnego dnia dnia pracy na terenie okupowanym. W rzeczywistości podobna inicyatywa wyszła od przemysłowniemieckich, którzy uznali zastosowanie tego środka za niezbędne, pragnąc równocześnie zrzucić odpowiedzialność za to zarządzenie, na władze francuskie i w ten sposób skompromitować je wobec Niemiec i zagranicy.

Tworzenie rządu.

Berlin. (Pat). Socyaliści prócz trzech tek ministeryalnych domagają się nadto podsekretaryatu stanu w ministerstwie pracy, wysuwając na to stanowisko przewodniczącego Syndykatu robotników budowlanych Silberschmidta.

Z Rady ministrów.

Warszawa. (Pat.) Na niedzielnem zwyczajnem posiedzeniu Rada ministrów przyjęła 12 projektów ustaw, dotyczących organizacyi sądownictwa oraz ustawodawstwa cywilnego i karnego, dwa projekty ustaw, dotyczących spraw wyznaniowych, trzy projekty ustaw w sprawie organizacyi władz oraz w sprawie zmiany w ustawie o ustanowieniu orderu Odrodzenia Polski oraz 4 projekty ustaw, dotyczących ustawodawstwa społecznego.

Wszystkie powyższe projekty przedłożone zostały Sejmowi przez rząd poprzedni.

Następnie Rada ministrów uchwaliła wniosek o zniesienia ministerstwa zdrowia publicznego i wcieleniu agend tegoż ministerstwa w skład ministerstwa spraw wewnętrznych, oraz wniosek o zniesieniu ministerstwa poczt i telegrafów, z równoczesnem wcielenjem jego czynności do ministerstwa przemysłu i handlu.

Poza porządkiem dziennym Rada ministrów przeprowadziła na podstawie wniosku pana ministra skarbu początkową dyskusyę nad projektami ustaw o waloryzacyi podatków i danin państwowych i przyjęła projekt ustawy, podwyższającej kary za zwłokę w płaceniu podatków i podwyższającej raty podatku gruntowego i budynkowego w drugiem półroczu 1923 r. Dalej przyjęła wniosek podwyższający pobory urzędników Rzpltej Polskiej w Gdańsku oraz wniosek podwyższający dyety za podróże urzędników Rzpltej.

Min Seyda u prez. Wojciechowskiego.

Warszawa. (Pat). Dziś w niedzielę przyjął oddzielnie pan Prezydent Rzpltej na dłuższem posłuchaniu pana ministra spraw wewnętrznych Kiernika i pana ministra spraw zagranicznych Seydę. Pan minister Kiernik złożył Panu Prezydentowi krótkie sprawozdanie o sytuacyi wewnętrznej państwa oraz omówił program najbliższych podróży Pana Prezydenta Rzpltej do ziem wschodnich. Pan minister Seyda przedstawił obecną sytuacyę zagraniczną, zwłaszcza jej zagadnienie aktualne oraz pewne sprawy personalne.

—ooo—

Uposażenie urzędników państwowych, przedmiotem konf.

Warszawa. (Pat). Wczoraj popołudniu odbył pan minister skarbu Kucharski przeszło dwugodzinną konferencyę z przedstawicielami klubów większości sejmowej pp. posłami Harusewiczem, Romockim i Stroińskim, w sprawie uposażenia pracowników państwowych. Z poruszonych na konferencyi sprawach uzgodniono szereg zagadnień. Dyskusyi jeszcze nie ukończono. Dalsze obrady w dniu dzisiejszym.

—ooo—

Manifestacya przeciw L. Georgowi w Ameryce.

Nowy Jork. (Pat). Obecność Lloyda Georgea w Nowym Jorku wywołała wrogie manifestacye przeciw niemu. W piątek wieczorem, gdy Lloyd George wracał z teatru, Irlandczycy obrzucili go zgniłemi jajami, które jednak Lloyda Georgea nie ugodziły. Lloyd George jest stale strzeżony przez policyę.

Ameryka żąda spłaty długów

Londyn. (Pat). Reuter donosi z Waszyngtonu, że prezydent Coolidge na konferencyi prasowej oświadczył ponownie, iż Stany Zjednoczone nie są skłonne do anulowania żadnej, chociażby najdrobniejszej pożyczki, natomiast są gotowe przyznać daleko idące ustępstwa w sprawie terminu spłaty i warunków oprocentowania.

W Bułgaryi spokój.

Sofia. (Pat). Bułg. Ag. Telegr. Minister spraw wewnętrznych zawiadomił depeszą cyrkularną prefektów, że w całym kraju porządek został przywrócony. Równocześnie zawiadomił o zaniechaniu zarządzeń przeciw aresztowanym winnym, ponieważ stwierdzono, że zostali oni obałamuceni przez przewódców

Marszałek Trąmpczyński w obronie mniejszości nar

„Kto wstecz patrzy, na historyę dni ubiegłych, uzna to jako policzek wymierzony — tęsknie za trwałym pokojem — jeśli mocarstwa środkowej Europy oświadczają, że uregulowanie praw mniejszości narodowych chcą skierować wyłącznie na drogę ustawodawstwa wewnętrznego. **...Ja twierdzę, że jeśli ktoś uznając ochronę mniejszości narodowych za rzecz wskazaną — określa ją równocześnie jako kwestyę polityki wewnętrznej — to okłamuje siebie samego lub drugich.** Bo czemże jest właściwie państwo? W normalnych stosunkach jest państwem zawsze większość państwowa. Zachodzą atoli wyjątki, gdzie fałszywa większość rządzi na podstawie większych worków pieniędzy, ale wtedy stosunki są jeszcze gorsze. **Jeśli bowiem większość rządzi w państwie i wolę swą narzuca mniejszości jest rzeczą wprost niedorzeczną, by ta większość sama miała rozstrzygać o ochronie mniejszości.** I niech nikt nie zarzuca, że właśnie na tem polega normalne życie państwowe, że większość rozstrzyga w państwie; bo tu byłoby wszystko w porządku ale tylko odnośnie do prawdziwie **wewnętrznych** zagadnień. Jeśli w państwie konserwatywna większość rządzi liberalną mniejszością, to ochrona mniejszości na tem polega, że każde nadużycie władzy budzi z uśpienia poczucie sprawiedliwości ludności i że przy najbliższych wyborach mniejszość staje się większością. **Ale tej naturalnej ochrony brak przy kwestyach narodowościowych. W tych kwestyach zrobiliśmy to doświadczenie, że nawet bardzo praworządnie myślący ludzie nie przyznają nam słuszności publicznie, bo się poprostu obawiają narodowego terroru.**

Nie należy się też dziwić, że w Europie mówią o metodach pokera. **W rzeczywistości istnieje tylko jeden środek dla osiągnięcia przez mniejszości narodowe** awych praw, a mianowicie międzypaństwowe ustalenie materyalnych praw mniejszości w wszystkich państwach i dopuszczenie międzynarodowego Trybunału rozjemczego dla powstać mogących na tem tle sporów.

Jeśli ktoś zarzuci, że byłaby to obraza dla państwa, by obcy mieszali się w jego wewnętrzne kwestye, to jestem innego zdania o sprawach honoru. Jeśli człowiek honoru w życiu prywatnem jest obwiniany o ciężkie bezprawie, to dąży naturalnie do jaknajrychlejszego znalezienia bezpartyjnego sądu, przed którymby się mógł oczyścić z zarzutu.

Wszystkie te państwa i wszystkie te rządy, które mają czyste sumienie nie potrzebują się obawiać tego rodzaju trybunału.

Nie mówię tu jedynie jako zastępca uciskanej części ludności. Przypomnieć sobie panowie, że i moi rodacy obwiniani są o to w Galicyi Wschodniej, że uciskają Rusinów i to nawet bardzo często o to są z tego miejsca obwiniani. Nacóż przyda się zaprzeczenie, nacóż wszelkie na ten temat debaty? Moi rodacy byliby bardzo radzi, gdyby istniał ogólny trybunał międzynarodowy, któryby stwierdził, jak bezpodstawne są te oskarżenia. Gdyby istniał taki trybunał, przed którym byśmy zupełnie publicznie mogli przeprowadzić rozprawę, wyszłaby prawda na jaw.

Myśl międzynarodowego regulowania tych spraw nie jest zresztą wcale nowa. Ze przypomnę pisma Rennera, Gothejna, że przypomnę także pismo okólne Jego Świątobliwości Papieża, w którem stwierdził, iż przedmiotem prawa narodów nie są jedynie państwa, ale także narody.

...Jeśli nawet pozornie w wojnie obecnej kultura została obalona, **to mimoto będzie wojna zdaniem mojem nauką dla ludzkości w tym kierunku, że nie siła ma pierwszeństwo, ale prawo.** Dlategoteż powinny wszystkie mniejszości spodziewać się, że sam moralny nacisk orzeczenia rozjemczego wystarczy, by stworzyć skuteczną ochronę mniejszości".

(Mowę powyższą wygłosił marszałek senatu Trąmpczyński dnia 21. stycznia 1918 roku w sejmie pruskim jako członek tego sejmu. Podajemy ją za Deutsche Rundschau wyd. w Bydgoszczy Nr. 193. O tempora, o mores! P. R.).

—o—

Wciąż jeszcze niema motywów wyroku błp. rab. Szapiry.

Warszawa, 7. 10. (tel. wł.). Wbrew zapowiedziom nie nastąpiło jeszcze dotąd ogłoszenie motywów wyroku błp. rabina Szapiry, rzekomo wskutek przeszkód technicznych. Jak słychać ma ogłoszenie wyroku nastąpić w poniedziałek 8. bm.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Łódź. (Pat.) Z dniem dzisiejszym zecerzy rozpoczęli strajk, który objął także drukarnie dzienników. Zecerzy żądają 90 proc. warszawskiego minimum płac. Oznaczałoby to podwyższenie zarobków o 60 procent.

Praga. (Pat) Polradio. Trwający od siedmiu tygodni strajk górników zakończył się. Górnicy przyjęli propozycye kompromisowe rządu, wedle których płace zostaną zredukowane o 9—13 proc. Kontrakt zbiorowy obowiązywać będzie do końca maja 1924 r. Praca w kopalniach zostanie podjęta jutro.

—o—

NADESŁANE

JAKOB HÜTT -- powrócił
Lwów, pl. Gołuchowskich l. 5.

Przegląd Gospodarczy „CHWILI“

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 44 Lwów, dnia 8. października 1923.

Idziemy w przepaść.

Gdy przed sześciu około miesiącami na arenie sejmowej rozgrywała się kampania o podatek przemysłowy we formie zmienionej podatku obrotowego, „Koło Żydowskie“ jako jedyne ugrupowanie sejmowe dało wyraz swym obawom, że podatek ten przyczyni się nie do sanacyi skarbu, ale do walnego pogorszenia i nadwyrężenia całego organizmu gospodarczego.

Podnosiliśmy, że w kraju rolniczym, w którym produkcya rolna obejmuje 70 proc. całej wytwórczości przy zbliżonem ustosunkowaniu cyfr ludności pod względem ugrupowania zawodowego, należy rozbudować, zreformować podatek gruntowy i na nim jako na granitowym fundamencie budować gmach skarbowości państwowej, oprzeć dzieło sanacyi finansów państwa, gruntować plan gospodarczej odbudowy.

Zorganizowana w silnych ugrupowaniach klasowych i politycznych wola ludności rolniczej stanęła jednak na gruncie interesu klasowego, podatek gruntowy zeszedł na dalszy plan, rozbudowa podatku gruntowego pozostała pium desiderium teoretyków skarbowych.

Wskazywaliśmy, że sfery miejskie, wśród nich szerokie warstwy robotnicze, drobny handel, rzemiosło, intelligencya, najsilniej dotknięte wojną, wyniszczone bezrobociem, pozbawione swych dóbr zniszczonych w pożodze wojennej, nie mogą wytrzymać zbyt silnego opodatkowania, że one nie mogą być tymi wyłącznymi filarami, na których ma się dźwignąć gmach odbudowy skarbu.

W szczególności podkreślaliśmy, że podatek przemysłowy we formie podatku od obrotu stanie się pośrednim podatkiem konsumcyjnym, spadnie na najszersze warstwy ludności i w tej swojej rozlewności i równonierności stanie się źródłem i zarodkiem najsilniejszych wstrząśnień gospodarczych, społecznych.

Nasze usilne starania i wskazania nie doprowadziły do rezultatu przy niechęci innych ugrupowań, które wysuwały tylko momenty klasowo-stanowe, a tylko w dyskusyi szczegółowej spowodowaliśmy szereg ulepszeń przedłożonego projektu.

Kilka miesięcy trwało, nim rząd przystąpił do realizacyi podatku, pracowano długo w gabinetach ministerstwa skarbu nad ułożeniem rozporządzenia wykonawczego.

Współpracę społeczeństwa w przeprowadzeniu podatku zrozumiano w ten sposób, że przy układaniu list komisyi szacunkowych w znacznej mierze pominięto propozycye poważnych instytucyi i organizacyi zawodowych, będących wykładnikiem życzeń i potrzeb interesowanych kół, a zarazem najlepiej obznajomionych z ich stanem gospodarczym, i obsadzono komisye poza elementem urzędniczym przeważnie ludźmi, którzy nie znali stosunków, ale za to urzędy dotychczas nie zdobyli się na odrobinę własnego zdania i twardego karku wobec administracyi podatków.

I oto zjechał minister Kucharski na otwarcie „Targów Wschodnich“ i wygłosił na uroczystości, która miała służyć celom dźwignięcia rodzimego przemysłu i handlu nowe, która stała się hasłem do dalszego raptownego, katastrofalnego wprost spadku naszej waluty, a zarazem sygnałem do bezmyślnej akcyi, podkopującej byt naszych warstw produktywnych.

P. Minister zawezwał nie tylko społeczeństwo do ofiarności, ale podległy sobie aparat urzędniczy do szybkiego naciśnięcia śruby podatkowej.

I rozpoczęły urzędować komisye. Referenci przedłożyli tysiące wniosków, już opracowanych nie na podstawie opinii rzeczoznawców fachowych, proponowanych przez organizacye zawodowe, lecz na podstawie donosów osób „zaufanych“, w przeważającej ilości wypadków nawet bez jakichkolwiek dochodzeń, a w ciągu liczonych kilku godzin komisye miały zadecydować o tysiącach i tysiącach wymiarów.

Komisye — w składzie dowolnym. Szewc oceniał obrót fabrykanta maszyn, fryzyer obliczał dochód kupca towarów bławatnych,, rzeźnik kalkulował stolarza, a lekarz — otrzymał patent na opiniowanie wszystkich wogóle zawodów.

W pewnem mieście **na ośmiu kowali powołano 4 kowali do komisyi, a na 600 kupców powołano z trudem jednego, ale równocześnie wyznaczono posiedzenie na święto Nowego Roku względnie na Sądny Dzień, tak iż kupcy wogóle nie mieli reprezentanta w komisyi.**

Zła wola i nieznajomość stosunków, chęć porachunków osobistych, tendencye polityczne i wyznaniowe — walczyły ze sobą o palmę pierwszeństwa i spowodowały ten kłębiący się chaos gospodarczy, wywołany wymiarem podatku obrotowego.

Sypano miliardami i nałożono horendalne kwoty na warstwy i jednostki gospodarczo słabe, wymierzono podatek, który nie tylko nie odpowiada rozmiarom rzeczywistym przedsiębiorstwa, nie tylko nie gruntuje się na sile podatkowej, ale w niezliczonych wypadkach przewyższa całą wartość majątkową, podległą opodatkowaniu.

Pominięto zeznania, księgi i inne przedłożone dowody, bo przez noc miał być uskuteczniony wymiar, nie badano dat przywozu i wywozu, któreby były oświetliły rozmiar obrotów w danym dziale i w danem mieście, nie dopuszczono prawdziwych rzeczoznawców do komisyi, albo też ignorowano zupełnie ich zdanie i osiągnięto imponujące rezultaty w kierunku rozsadzenia organizmu gospodarczego.

Bo czy chodzi tylko o wysokie w cyfrach sumy podatkowe, które w świetle dewaluacyi nie przedstawiają się tak groźnie?

Tak nie jest. Chodzi o rzecz większą: o moralność podatkową, o stosunek obywatela do państwa a w końcu o warunki egzystencyi i rozwoju produkcyi.

Czy ma być szkołą moralności podatkowej postępowanie władz podatkowych, które nie dopuszczają fachowców do komisyi, ignorują przedłożone dowody, nie patrzą w realne życie, lecz abstrakcyjnie, dowolnie, nieraz ze złą wolą, obciążają najsilniej warstwy gospodarczo — słabe, a śmieszne sumy nakładają na warstwy ekonomicznie najsilniejsze. Czy nie zakrawa to na ironię, jeżeli w pewnem małem miasteczku wymiary podatkowe stworzyły obrót taki, że pociągi towarowe tej jedynej linii, która przez miasto to przechodzi, nie mogłyby tyle towarów przywieźć czy też wywieźć, gdyby bez przerwy obsługiwały tę jedną miejscowość. Czy nie jest wiadome władzom podatkowym, że pewne zawody, jak np. pracownicy umysłowi, adwokaci, najsilniej zostały wytrącone ze swojej kolei w ostatnich latach przewrotów wojennych, a mimoto obłożyły one te właśnie zawody podatkiem, który okazuje się niedoścignionem marzeniem jako obrót?

Z wszystkich stron kraju, ze wszystkich warstw i zawodów dochodzą masowe skargi i protesty, odbywają się wiece ogólne i zebrania zawodowe, rzemiosła i handel, przemysł i wolne zawody, — wszyscy stają w jednym szeregu zdrowego instynktu gospodarczego przeciw bezmyślnym praktykom szymla biurokratycznego.

Zamiast wzmożenia moralności podatkowej odzywają się głosy najpoważniejszych organizacyi i instytucyi, osiwiałych w służbie publicznej pracowników: „Nie płacić podatków“.

Oto pierwszy rezultat akcyi, która doprowadziła do zrewoltowania najbardziej potrzebnych i do zupełnego zaniku moralności podatkowej.

Ale wchodzi w grę i moment drugi. W samym Lwowie leży 3000 patentów niewykupionych na zgromadzeniach kupców i rzemieślników odzywają się coraz liczniej głosy, że najlepiej zamknąć sklepy i warsztaty, bo podatki zjeść muszą wszystko, uniemożliwią uczciwą egzystencyę.

Państwu grozi z powodu bezmyślnej, złośliwej akcyi podatkowej utrata podatników, zmniejszenie siły podatkowej społeczeństwa, poważny ubytek wpływów podatkowych, grozi upadek produkcyi, a co za tem idzie, zwiększenie bezrobocia i związanych z tem wstrząśnień i przesileń gospodarczych, pogorszenie bilansu handlowego i płatniczego.

Ale to są drobnostki, któremi się nie interesuje aparat podatkowy, byle uzyskać pochwałę ministra — mowcy z „Targów Wschodnich“, który wziął palmę pierwszeństwa i rekord w biegu **mowców ludowych.** byle wykazać się cyfrą bilionową wymiarów, będących tylko świstkiem papieru, bo życie gospodarcze nie idzie za dyktatem, mów i frazesów, za widzimisię kacyków urzędniczych.

Idziemy w przepaść...

Ślepi nie widzą tego, co wokół się dzieje, nie widzą, jak się krok za krokiem usuwają podstawy bytowania gospodarczego, głusi nie słyszą tego pomruku, co dobywa się ulicami i potęguje się jak wewnętrzne kłębienie lawy przed wybuchem.

Nie widzą i nie słyszą ci, co się otoczyli murem frazesów i komunałów, budować chcą na bagnistym gruncie nienawiści i ucisku.

Wymiar podatku obrotowego był jedną z tych błyskawic, co rzuciły światło na grozę położenia.

Idziemy w przepaść. Czas najwyższy, by w miejsce bezładu i bezrządu, prywaty i złej woli, wziął górę interes ogółu w tej sprawie podatku przemysłowego i we wielu, wielu innych.

Poseł Dr. Emil Sommerstein.

—o—

Jednorazowy podatek majątkowy.

I.

Bezpośrednio przed rozejściem się na wywczasy letnie uchwalił sejm ustawę o jednorazowym podatku majątkowym którą ogłoszono kilka dni temu w dzienniku ustaw R. P. Nr. 94. Podatek ten ma służyć na cele związane z naprawą skarbu państwa i jest skontyngentowany w kwocie jednego miliarda franków złotych w ten sposób, iż 500 millionów franków złotych ma zapłacić rolnictwo 375,000.000 franków złotych wielki przemysł i handel (przemysł I do V kateg. i handel I-ej i II-ej kateg.) a 125,000.000 franków złotych drobny handel i przemysł wolne zawody, właściciele realności miejskich oraz wszyscy inni podatnicy nie wymienieni powyżej.

Podatek ten ma być obliczony we frankach złotych a zapłacony w gotówce wedle kursu franka złotego w dniu zapłaty. Minister skarbu ma co 1 i 15 na pół miesiąca podać do wiadomości kurs franka złotego. Ustawa nie określa bliżej w jaki sposób ma Min. skarbu ustalić kurs franka złotego. Bliższe określenie sposobu ustalenia kursu franka złotego pozostawiono wydać się mającemu rozporządzeniu wykonawczemu min. sk.

Właścicielom nieruchomości może ministerstwo skarbu zezwolić na zapłatę tegoż podatku listami zastawnymi opiewającymi na złote franki i amortyzującymi się w przeciągu 10 lat. Spółkom akcyjnym może min. sk. zezwolić na spłatę tegoż podatku obligacyami pierwszeństwa na franki złote. W tych wypadkach może min. sk. odroczyć termin płatności tego podatku bez policzenia jakichś odsetek zwłoki na tak długo ile potrzeba do załatwienia wszelkich formalności przy zaciągnięciu pożyczki hipotecznej lub wypuszczeniu obligacyi pierwszeństwa.

Przedmiotem opodatkowania jest cały majątek ruchomy i nieruchomy, wszystkich osób fizycznych mających swą siedzibę w granicach państwa polskiego lub przebywających na tym obszarze dłużej niż rok w dniu 1. lipca 1923.

O ile jednak od nieruchomości lub kapitałów ulokowanych w przedsiębiorstwach handlowych, przemysł. lub rolnych położonych zagranicą już raz uiszczone daninę majątkową na rzecz państwa zagranicznego, to się od daniny polskiej przypadającej od powyższych wartości majątkowych potrąca daninę zapłaconą na rzecz państwa zagranicznego. Wyjątek stanowią obywatele polscy którzy te nieruchomości nabyły lub kapitały ulokowały zagranicą po roku 1918 Oni płacą powyższy podatek bezwarunkowo i również od wartości majątkowych położonych zagranicą.

Osoby prawne z siedzibą w Polsce opłacają ten podatek od całego majątku, inne zaś od majątku położonego w granicach naszego państwa.

Od podatku tego są uwolnieni ci których majątek nie wynosi więcej aniżeli 3000 franków złotych. Z pośród przedsiębiorstw przemysłowych wzgl. handlowych są uwolnione od tegoż podatku współdzielnie mieszkaniowe oraz współdzielnie spożywcze zasilane przez Skarb państwa i należące do Związków rewizyjnych. Właściciele obszarów leśnych oraz właściciele masy drzewnej są uwolnione od tegoż podatku odnośnie do tego drzewostanu, od którego opłacają daninę lasową.

Ponadto są uwolnione od tegoż podatku bez względu na wartość biblioteki i zbiory naukowe, oraz nowe budowle przybudówki wykończone po dniu 1. stycznia 1922. Meble, odzież sprzęty domowe służące do osobistego użytku podatników ich żon oraz niewłasnowolnych dzieci i wnuków żyjących z nimi we wspólnem gospodarstwie domowym są wolne od tegoż podatku, o ile wartość tych przedmiotów nie wynosi więcej aniżeli 5.000 franków złotych.

Podstawą wymiaru podatku stanowi wartość majątku w dniu 1. lipca 1923 obliczona w frankach złotych przyczem 1 frank złotyr ówna się 20.000 mk.

Przy obliczeniu wartości majątku potrąca się wszystkie długi i ciężary podatnika.

Określenie sposobu oszacowania majątku poruczono min. sk., który je ogłosi w okazać się mającym rozp. wyk.

Taryfa podatkowa przedstawia się jak następuje:

Stopień majątku	Wartość majątku w frank. zł.: ponad:	do:	Stopa procentowa:
1.	3.000	4.500	1,2
2.	4.500	6.000	1,4
3.	6.000	7.500	1,6
4.	7.500	10.000	1,8
5.	10.000	12.500	2,
6.	12.500	15.000	2,2
7.	15.000	25.000	2,4
8.	25.000	35.000	2,6
9.	35.000	45.000	2,8
10.	45.000	60.000	3,
11.	60.000	75.000	3,2
12.	75.000	90.000	3,4
13.	90.000	120.000	3,6
14.	120.000	150.000	3,8
15.	150.000	180.000	4,
16.	180.000	240.000	4,25
17.	240.000	300.000	4,5
18.	300.000	360.000	4,75
19.	360.000	480.000	5,
20.	480.000	600.000	5,25
21.	600.000	800.000	5,5
22.	800.000	1.000.000	5,75
23.	1.000.000	1.500.000	6,
24.	1.500.000	2.000.000	6,5
25.	2.000.000	3.000.000	7,
26.	3.000.000	4.000.000	7,5
27.	4.000.000	6.000.000	8,
28.	6.000.000	8.000.000	8,5
29.	8.000.000	10.000.000	9,
30.	10.000.000	12.000.000	10
31.	12.000.000	14.000.000	11
32.	14.000.000	16.000.000	12
33.	16.000.000		13

Chcąc zabezpieczyć ściągnięcie w ustawie przewidzianej kwoty podatkowej poleca powyższa ustawa min. skarbu, by najdalej do dnia 15. marca 1925 stwierdził czy wynik uskutecznionych wymiarów tego podatku daje kwotę jednego miliarda franków złotych plus 10 proc. na ewentualne ubytki wskutek uwzględnienia reklamacyi i nieściągalności. Zależnie od tego czy wynik wymiarów będzie wyższy lub niższy aniżeli powyższa kwota, zarządzi min. skarbu pobór odpowiedniego dodatku do powyższego podatku lub udzieli odpowiedniej zniżki przy następnych ratach tegoż podatku.

Podatek ten ma być pobrany w 6-ciu ratach półrocznych w latach 1924 do 1926.

Do 10. grudnia 1924 należy uiścić zaliczki na poczet zaliczki na I-szą ratę tegoż podatku w sposób następujący: jednokrotną kwotę podatku gruntowego za I. półrocze 1923 o ile ta rata wynosi mniej niż 600.000 mk., dwukrotną kwotę tegoż podatku, o ile ta rata wynosi do 1 miliona mk., trzykrotną kwotę tegoż podatku o ile ta rata wynosi więcej aniżeli 1 milion marek. Właściciele przedsiębiorstw przemysłowych I—VI kategoryi i przedsiębiorstw handlowych I i II kategoryi płacą tytułem tej zaliczki podwójną kwotę podatku obrotowego za I półrocze 1923, zaś jednokrotną kwotę tegoż podatku opłacają tytułem tej zaliczki wszystkie wolne zawody przedsiębiorstwa przemysłowe VII kategoryi i przedsiębiorstwa handlowe III kategoryi.

Aż do wymiaru podatku winien każdy podatnik płacić ten podatek na podstawie wymiaru uskutecznionego przez władzę zgodnie z zeznaniem podatnika w terminach 15. maja i 30. listopada 1924 oraz 30-go czerwca i 21. grudnia 1925 i 1926.

Po otrzymaniu normalnego wymiaru tegoż podatku należy rożnicę uiścić w przeciągu dni 30-tu po otrzymaniu wymiaru o ile daisze raty jeszcze nie zapadłe w powyżej zapodanych terminach.

Zeznanie do powyższego podatku winno się złożyć do końca stycznia 1924.

Odsetki zwłoki wynoszą 1 prc. mies. we frankach złotych. Wszelkie kary względnie grzywny przewidziane w powyższej ustawie wymierza się również we frankach złotych.

Wedle powyższej ustawy powinien ten podatek być wymierzony w ciągu roku 1924 tak, aby min. sk. najdalej 31. stycznia 1925 już było w posiadaniu wyników wymiaru tegoż podatku.

Dr. L. M.

Podania o ulgi celne.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu donosi reskryptem z d. 13. września br. Nr. P.P.D. 7819. o stale zdarzających się wypadkach, że petenci składając podania o ulgi celne, wymagające pozwolenia Min. Skarbu, nie przestrzegają przepisów zawartych w obwieszczeniu z dnia 12. lipca 1923 (Monitor Polski Nr. 166 z r. 1923 poz. 207) Ministerstwo Przemysłu i Handlu podaje zatem następujące szczegóły co do formalności, niezbędnych przy składaniu podań o ulgi celne.

I. Podanie powinno być przedłożone w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, adresowanych do Min. Skarbu Departament Ceł przez Ministertswo Przemysłu i Handlu Departament III. Obydwa egzemplarze podania należy przesyłać do Min. Przem. i Handlu.

W podaniach muszą być wymienione: 1) ilość sprowadzanych maszyn lub surowców, 2) ich waga (o ile sprowadzanych jest parę typów maszyn — waga musi być wskazana dla każdej ilości pewnego typu, łącznie lub każdej maszyny oddzielnie), 3) oraz Urząu Celny, który uskuteczniać będzie odprawę celną.

II. Do podania powinny być dołączone:

1) rysunki lub fotografie maszyn, próbki, o ile chodzi o surowce lub półfabrykaty;

2) rachunki lub oferty firm zagranicznych (w oryginałach lub odpisach);

3) w wypadkach, gdy chodzi o surowce lub półfabrykaty, zaświadczenia władz przemysłowych I instancyi (wojewódzkich, w wolnem mieście Gdańsku — zaświadczenie odpowiedniego wydziału Senatu) lub Izb Handl. przemysłowych, stwierdzające: 1) ilość zatrudnionych robotników, 2) siłę przetwórczą zakładu, 3) oraz że wskazana w podaniu ilość nie przekracza normalnego zapotrzebowania na określony przebieg czasu (np. miesiąc).

O ile towar, który ma widoki uzyskania ulgi celnej, został oclony z tych lub innych względów bez zastosowania ulgi celnej, petenci powinni w Urzędzie Celnym, który uskutecznił odprawę celną, reklamować wysokość opłaconego cła, załączając wymienione wyżej podania i załączniki i prosić o stwierdzenie przez Urząd Celny na rysunkach lub próbkach tożsamości maszyn lub przedstawionych próbek z oclonymi według odnośnych deklaracyi celnych towarami.

Powyższa reklamacya powinna nastąpić najpóźniej w ciągu dni 30 od daty oclenia (§ 6. obwieszczenia z 13. VII. 1923 r.). Niezastosowanie się do tego terminu pociąga za sobą utratę praw do żądania zwrotu nadpłaconego cła.

Ruch przesiedleniowy w Ameryce.

Niezmiernie ciekawe zjawisko daje się obecnie zauważyć w Ameryce, a mianowicie masowe przesiedlenie murzynów z południa na północ. Jak wiadomo, ludność murzyńska w Stanach Zjednoczonych koncentruje się przeważnie w Stanach południowych. Według cenzusu z r. 1920 na ogólną ilość niecałe 10 i pół miliona murzynów w Stanach Zjednoczonych, na Stany południowe przypadało blisko 9 milionów czyli prawie 90 proc. Murzyni na południu pracują na plantacyach bawełnianych, są używani na fermach do najrozmaitszych robót i wogóle stanowią dotąd najgłówniejszą siłę roboczą we wszystkich Stanach południowych. Pierwsza emigracya murzynów na północ w większej ilości datuje się od Wielkiej Wojny, gdy w latach 1916—1919 przesiedliło się na północ 450.000 murzynów, pod wpływem wysokich płac zarobkowych. Następne dwa lata daje się zauważyć reemigracya murzyńska z północy na południe. Według danych amerykańskiego Ministerstwa Pracy, przesiedliło się z powrotem około 50 proc. tych murzynów, którzy w okresie wojny wywędrowali na północ. Obecnie ruch ten znowu się rozpoczął w kierunku z południa na północ i przybiera charakter masowego przesiedlenia. Od 1-go grudnia ub. r. po koniec lipca br., wysiedliło się z południa na północ 312.000 murzynów. Jeżeli się zważy, że ogólna ilość mężczyzn w wieku ponad 21 lat stanowi dla murzynów około 2,900.000, to doniosłość powyższych emigracyi staje się zrozumiałą. Trzy przyczyny powodują ruch przesiedleńczy murzynów: 1) płaca zarobkowa na północy jest daleko wyższa, niż na południu. Według danych Ministerstwa Pracy, zarobki np. w przędzalniach w Stanie Massachusetts przewyższają zarobki na południu prawie o 100 proc. 2) Północ ma daleko lepsze szkoły, niż południe, dla rasy czarnej, wreszcie 3) co najważniejsza, murzyni nie są traktowani w tak poniżający sposób na północy, jak to jest dotąd praktykowane na południu.

Przesiedlenie murzyńskie może mieć bardzo doniosłe ekonomiczne znaczenie dla Stanów Zjednoczonych, a po części dla Europy. Powstało ono na tle obostrzeń imigracyjnych oraz niskiego kontyngentu, stosowanego do białych wychodźców z Europy, w chwili, kiedy, poczynając od końca z. r., niezmiernie wysoka konjunktura gospodarcza spowodowała w Ameryce olbrzymi popyt na ręce robocze. W samych zakładach „United States Steel Corporation“ np. może natychmiast znaleść pracę jeszcze 18.000 robotników. Przejście zaś z 12-to godzinnego na 8-godzinny dzień roboczy w tej gałęzi przemysłu, cyfrę tę może jeszcze zwiększyć. Zakłady przemysłowe północy, kopalnie, przeźnie chicagoskie etc. etc., muszą w ten czy inny sposób pokryć to zapotrzebowanie rąk roboczych. Jeżeli ustawa wciąż będzie zabraniała przywozu koniecznej ilości biabych robotników, przedsiębiorstwa te będą w dalszym ciągu przyciągały czarnych z południowych Stanów, ogałacając te ostatnie z rąk roboczych. Fermerzy na południu, plantatorzy bawełny, tytoniu, fabrykanci tam itd., etc., ze swej strony będą musieli przedsięwziąć cały szereg środków, by osłabić masowe przesiedlenie murzynów na północ, przedewszystkiem zaś będą zmuszeni zapewnić murzynom lepsze warunki bytu oraz wyższe płace. Odbije to się niezawodnie na cenach bawełny. W ten sposób zjawisko, o którem mowa, dla Europy może się przejawić w wyższych cenach bawełny oraz w zmodyfikowaniu obecnego kontyngentu imigracyjnego do Stanów Zjednoczonych. Dla Ameryki, rozumie się, zjawisko to może mieć szereg innych, bardzo ważnych konsekwencyi. Z gospodarczego punktu widzenia, np. plantatorzy i fermerzy południa, będą musieli uciec się do stosowania w całym szeregu wypadków maszyn i narzędzi rolniczych w daleko większym stopniu, niż to ma miejsce obecnie.

Tydzień giełdowy.

Lwów, 6. października 1923.

(Ch.) Panika ogarnęła szerokie warstwy społeczeństwa i w uścisku dwu sąsiadów stacza się marka nasza coraz bardziej w przepaść. Co do niedawna wprawiało nas w zdziwienie — owe milionowe i miliardowe cyfry — w Rosyi i Niemczech — staje się i u nas rzeczywistością. Skoki odbywają się z godziny na godzinę. W chwili gdy to piszę, dolar notuje miljon trzysta tysięcy. Strach ma wielkie oczy, a sam premjer przepowiedział, że będzie jeszcze gorzej. Ratuje więc każdy co się uratować da. Handel i przemysł kalkuluje w dolarach, rolnik ceny swych produktów podnosi, zmiana cen odbywa się z godziny nagodzinę, a urzędnicy i umysłowi pracownicy uginają się pod ciężarem drożyzny. Płaca nie wystarcza już na najniezbędniejsza wydatki. A giełda? Czy można tu mówić o giełdzie, czy jest to wogóle zwyczajna gra giełdowa? To tylko ucieczka od marki.

A obok tego wre życie gospodarcze, przemysł pracuje i rozwija się. Polska nie płaci reparacyi, nie jest obciążoną nadmiernymi długami, posiada niewyczerpane bogactwa naturalne, jest jednym z niewielu krajów samowystarczalnych. Gdzież więc przyczyna złego? Rząd obecny przypatruje się bezczynnie temu wszystkiemu a co podejmuje — to raczej pogarsza ten stan aniżeli go poprawia. Jedni bogacą się kosztem Państwa i społeczeństwa, a nędza szerokich warstw rośnie coraz bardziej.

Dla ratowania skarbu wchodzi się na fałszywą drogę podnoszenia cen monopolowych, taryf, opłat i podatków, a osiąga się skutek wręcz przeciwny. Kraj zubożały, tych podatków płacić nie może. Wzrastają płace i zwiększa się szybkość druku banknotów. Nie sięga się jednak do źródła złą — do deficytu budżetowego. A deficyt uchylić można tylko oszczędnościami i pracą. Rząd robi oszczędnoości — usuwając kilku lub kilkadziesięciu urzędników. I słusznie zapytuje „Nowa Reforma“ — czy oszczędzone pensye — tych kilku oszczędzonych biedaków — pokryją koszta chociażby 2 ministerjalno-agitacyjnych podróży? A równocześnie wzrastają nadmiernie inne wydatki Państwa. Wydatki na reformę agrarną, na pomoc rolną, na wojsko, na kółka rolnicze — przechodzą możność świadczenia możności. Spoczynek niedzielny — zmusza miliony obywateli do próżnowania 2 dni w tygodniu i zmniejsza wydajność pracy. Czyż dziwić się należy, że w tych warunkach zagranica nie ma zaufania — i nie udziela pożyczki. Czy można mieć zaufanie do Rządu — który nie interes Państwa ma na oku — lecz tylko interes pewnych stronnictw? Tupetem p. minister skarbu — tego niezastąpi, lecz czynami, a tych czynów brak.

Oficyalna giełda dotychczas podaje fikcyjne kursa walut, które nikogo nie interesują gdyż kursów rozporządzeniami ustalać nie można. A jeśli już pewną liczbę obywateli się krzywdzi — zagranica mimoto ludzić się nie daje. Ucieczka od marki stała się powszechną i kursa wzrastają z każdą godzinę. Prym wodzi dolar, a obok niego podnoszą się wszystkie inne waluty, któremi jednak dla braku towaru na targu mniej się obraca.

Kursa efektów podniosły się znacznie w cenie, ale zwyżka ta jest tylko pozorna, gdyż w stosunku do dolara wszystkie akcye spadły. Nasze słynne i wysokocenne Gazy, które notowały 6 milionów przy kursie dolara 250.000, a więc 24 dolarów, dzisiaj notują 13 miljonów, czyli 10 dolarów. Podobno i inne akcye — Chodorów przed tygodniem 3 dolary, dzisiaj półtora, Jaworzno 13 do 14 dolarów, dzisiaj 9. Ci którzy w akcyach szukali ochrony przed utratą swego dobytku, nie znaleźli w nich dostatecznej ochrony przed tą gwałtowną deprecyacyą. Nie ulega wątpliwości, że akcye poprzednie kursa osiągną swoje gdyż podobnie jak i inne towary powoli tylko dostosowują się do dolara. Zbyt gwałtowną zwyżką — powstrzymują liczne realizacye z braku gotówki, z powodu wypowiedzenia wszelkich kredytów — jakoteż z powodu — porzucania akcyi przez część zawodowej a bardziej rutynowanej spekulacyi, która przerzuca kapitały na waluty.

Giełda zbożowa — wykazuje minimalne transakcye i kompletny brak podaży. Zboże sprzedaje się przeważnie w transakcyach pozagiełdowych a ceny ustala się w stałej walucie.

Tydzień ostatni smutno się zapisał w stosunkach gospodarczych naszego Państwa. i jeśli się nie przystąpi do natychmiastowej naprawy — jak długo to możliwe — czynić będzie zapóźno.

KRONIKA.

Waluta.

Obieg banknotów wynosi wedle stanu rachunkowego PKKP. z 20. września 1923 kwotę 8.855.445.254.022. W czasie od 10. września do 20. września powiększył się obieg banknotów o 972.018.793.080 co daje dziennie prawie 100 miliardów.

Zmiana oficyalnej stopy procentowej. W porozumieniu z ministerstwem skarbu Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa postanowiła, począwszy od dnia 2. października 1923 r., podwyższyć dotychczasową oficyalną stopę procentową w sposób następujący: od weksli z terminem 3-miesięcznym na 24 proc., od pożyczek terminowych na zastaw 5 proc. państwowych pożyczek długo i krótkoterminowej na 5 i pół proc. od pożyczek terminowych na zastaw 4 prc. państwowej pożyczki premiowej na 7 prc. od pożyczek terminowych na zastaw papierów wartościowych instytucyj prywatnych i 6 proc. pożyczki dolarowej na 24 proc., od rachunku otwartego kredytu na 24 proc., od pożyczek towarowych na 24 proc. Jednocześnie podwyższa się nadzwyczajną prowizyę na 12 proc. w stosunku rocznym, zaliczalną tylko przy dyskoncie weksli, od pożyczek terminowych na zastaw papierów wartościowych instytucyj prywatnych i od 6 proc. pożyczki dolarowej, od rachunku otwartego kredytu i od pożyczek towarowych. Wyjątek stanowią kredyty, udzielane według miernika złotego, oraz pożyczki terminowe na zastaw 5 proc. pożyczek odrodzenia 1921 r., przy których powyższa prowizya nie znajduje zastosowania. Stopa procentowa od dyskonta weksli złotowych i pożyczek udzielanych według miernika złotego pozostaje niezmieniona.

P.K.O. wstrzyjmuje przyjmowanie wkładów złotowych. Ze względu na wstrzymanie przez min. skarbu sprzedaży bonów złotowych, komitet dyrekcyjny P. K. O. postanowił zawiesić przyjmowanie wkładów oszczędnościowych obliczanych w złotych polskich na książeczki oszczędnościowe. Narazie P.K.O. nie wypowiada właścicielom książeczek, złożonych już oszczędności złotowych. Wypłaty w ramach dotychczasowych przepisów uskuteczniane będą po kursie 50.800 mk. za 1 zł. pol., aż do czasu ustalenia nowego kursu przez min. sk., co, jak wiadomo nastąpi przed terminami płatności bonów złotowych seryi B. C. i D.

W sprawie podatku obrotowego. Dnia 15. października mija termin do wniesienia odwołań przeciwko wymiarom podatku obrotowego dla inspektoratów I, II, IV i

V m. Lwowa a to bez względu na to, czy komuś nakaz zapłaty doręczono czy nie. Kto zatem dotychczas nakazu zapłaty nie otrzymał powinien się zgłosić do władzy skarbowej po nakaz zapłaty.

Stan rachunków w P. K. O. na dzień 1. lipca br. Bilans półroczny PKO. został zamknięty sumą 373,359.205.969 mk. Wkłady czekowe i oszczędnościowe wynosiły mk. 267,657.761.757, przekazy kierowane do wypłaty wynosiły sumę 33,536.443.376 mk. Rezerwa gotówki w kasach PKO. w PKKP. i urzędach pocztowych wynosiła marek 94,790.008.514, czyli 25,4 proc. sumy wkładów czekowych i oszczędnościowych, papierów wartościowych własnych posiadała PKO. za sumę mk. 139,946.880.464, lokat gwarancyjnych wydano 84.875,755,912 mk. Wartość nieruchomości wynosiła marek 28,033.912.873. Stan rachunków ułożonych przejrzyście wykazuje poważny rozwój P. K. O. w ciągu pierwszego półrocza roku bieżącego.

Cła.

Nowy wykaz towarów, podlegających mnożnikowi celnemu normalnemu. W „Dzienniku Ustaw" ogłoszono dodatkowy wykaz towarów. Na mocy tego rozporządzenia również poniższe towary podlegają opłacie cła z dopłatą walutową normalną (mnożnik ceny normalny): wermiszeel, makaron, arrowroot, lelokon, dekstryna, sago i otręby migdałowe nieperfumowane, ekstrakty i preparaty mięsne i peptonowe, kardamona, kwiat i gałka muszkatołowe, goździki, kwiat goździkowy, cynamon, pieprz, imbir, badjanek, majeranek, liście bobkowe itp., korzenie tłuczone lub sproszkowane opłacają cło według tej pozycyi z dodatkiem 50 proc.; gotowe pasy napędne zszywane i sklejane i niezszywane, boraks oczyszczony w kryształkach, proszku i bezwodny, przetwory farbiarskie wszelkie, oprócz oddzielnie wymienionych: ekstrakty: karmin saflorowy (kartamin) i orselowy pod każdą postacią; indygowy (indigo-carmin) rzadki i gęsty, hemateina sucha, błyszcz na obuwie, środki do czyszczenia obuwia, palniki i rezerwoary do lamp, sprowadzane oddzielnie lub łącznie, z knotami lub bez, kuchenne maszynki naftowe, spirytusowe i inne; piecyki, zatrzaski z blachy mosiężnej, zwykłe lub posrebrzane i pozłacane, miary zwykłe; sztywne, składane i zwijane (eszelki, calówki, ruletki); libele rzemieślnicze w oprawach, piony itp., miary proste i ciężkie; taśmy stalowe geodezyjne, łaty metalowe i drewniane itp., tektura drzewna niebarwiona w arkuszach, drzewna z masy zabarwionej, z drzewa gotowanego, w rulonach, nienasycona lub nasycona smołą; karty do warsztatów Jasquarda niesatynowane, bibułka biała marszczona, kwiaty, abażury itp., wyroby z bibułki; druki oraz rysunki przemysłowe i handlowe; faktury, blankiety, szematy, cenniki, katalogi, prospekty, reklamy handlowe, broszury i książki reklamowe, plakaty i afisze firm krajowych i rękawiczki z materyałów dzianych, wełnianych i wszelkich innych.

Konwencyjne zniżki celne. Ministerstwo Poczt i Telegrafów komunikuje: Stosownie do umów handlowych, zawartych między Polską, Francyą, Szwajcaryą, Rumunią, Austryą i Włochami, towary wysyłane pocztą z wymienionych krajów do Polski mogą korzystać z celnych zniżek konwencyjnych. Nastąpić to może wówczas, jeżeli nadawca towaru, zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 27 marca 1923 r., („Monitor Polski" Nr. 128 z 1923 r.) dołączy świadectwo pochodzenia (certificat d'origine) do dokumentów pocztowych, bądź też jeżeli adresat równocześnie przy odprawie celnej przedstawi je urzędowi celnemu. Adresaci, którzy otrzymali świadectwo pochodzenia pocztą listową, winni celem uzyskania celnej zniżki konwencyjnej przedłożyć je w czas właściwemu urzędowi pocztowo-celnemu, lub też zgłosić zastrzeżenie w tymże urzędzie osobistego współudziału przy odprawie celnej swoich przesyłek, w czasie którego przedłożą urzędom celnym świadectwo pochodzenia. Który urząd pocztowo-celny jest właściwy do odprawy celnej przesyłek pocztowych dla danego adresata, wskaże przynależny pocztowy urząd oddawczy.

Różne.

Produkcya ropy naftowej w Polsce w lipcu 1923 r. Ogólna produkcya ropy w Polsce w lipcu rb. wynosiła 6333 cystern. Z tej ilości przypada na okręg jasielski 464 cyst., drohobycki — 5621 cyst., na stanisławowski — 84 cyst. W tym samym czasie zużyto na opał na kopalniach 84 cyst.; zanieczyszczenie i ubytek przy tłoczeniu do zbiorników wynosiły 734 cyst.; suma zatem produkcyi czystej wynosiła 5518 cystern. Ogólna ekspedycya ropy ze zbiorników towarzystw magazynowych i kopalń wyniosła 5546 cyst.

Zapasy ropy w zbiornikach z końcem lipca wynosiły 7685 cystern. z czego 5830 cyst. znajdowało się w zbiornikach towarzystw magazynowych, a 1856 na kopalniach.

W porównaniu z lipcem roku ubiegłego zmalała ogólna produkcya ropy o przeszło 250 cystern; jakkolwiek zmniejszyła się o 60 proc. ilość ropy zużytej na cele opałowe kopalń, natomiast pewną zwyżkę wykazuje ubytek wskutek zanieczyszczenia ii straty przy tłoczeniu.

Porównując produkcyę poszczególnych okręgów górniczych w lipcu rb. i ubiegłego stwierdzić można wzrost jej w okręgach jasielskim i stanisławowskim, zaś spadek w okręgu drohobyckim.

Produkcya ropy we wrześniu b. r. — W dniu 7. września b. r. dowiercono w szybie Łaszcz Kopalni Łaszcz-Oleum w Tustanowicach w głębokości 1531,5 m. do 6 cystern ropy wybuchowej i około 80 m. sześciennych gazu na minutę.

W dniu 13. września br. w szybie Nr. 10 kopalni Ratoczyn Borysławski w Borysławiu otrzymano w głębokości 1550,7 m. produkcyę wybuchową 4 cystern na dobę i 15 m. sześcieonnych gazu.

Wobec tego w miesiącu wrześniu produkcya ropy wyniesie przeciętnie dziennie około 178 cystern, a produkcya gazu około 640 m. sześciennych.

Paryski rynek drzewny. Wedle doniesienia Konsulatu Polskiego w Paryżu handel drzewnem w Paryżu spoczywał dotychczas wyłącznie w rękach przedsiębiorstw prywatnych, stowarzyszonych w syndykat kupców drzewnych (62 rue St. Honore). Dostawy odbywały się dotąd przez poszczególnych dostawców, którzy nie mając zcentralizowanego rynku zbytu, musieli się ubiegać o pośredników. Skutkiem takiego stanu rzeczy ustalenie cen za poszczególne gatunki drzewa było niemożliwe do przeprowadzenia. Za inicyatywą kilku większych dostawców drzewa zawiązało się w ostatnim czasie towarzystwo, mające na celu zapobieżenie wyżej podanym brakom przez stworzenie „Hali drzewnej" w Paryżu. Pierwszym celem organizatorów tego przedsiębiorstwa jest uregulowanie i ujednostajnienie cen rynkowych na drzewo pod kontrolą państwową. Sprzedaż drzewa odbywać się będzie drogą licytacyi publicznych, co dzięki konkurencyi ofert może dodatnio wpłynąć na ujednostajnienie ceny podażej drzewa. Hala będzie rozporządzać dużymi składami nad Sewaną przez co ułatwi się kupującym nabywanie towaru na miejscu i transportowanie go drogą rzeczną. Hala przyjmować będzie nietylko towar krajowy i kolonialny, ale i drzewo zagraniczne.

Dla naszego przyszłego eksportu sprawa stworzenia hali drzewnej w Paryżu ma niemałe znaczenie, głównie dzięki ułatwionym środkom transportu, który będzie mógł się odbywać drogą wodną przez Kłajpedę lub Gdańsk do Hawru, a stamtąd wp Sekwaną do składów hali. Pierwsza lic cya drzewna odbyła się dnia 20 wrz br. w „Halle aux Bois", Saint Clou Quai du President Carnot. Przy spo ności nie od rzeczy będzie nadmienić, okresie między 6. a 23. października będzie się w Lyonie międzynarodowy mark drzewny.

Import do Japonii. Donoszą z To Rząd japoński zezwolił na wolny impor Japonii konserw, tkanin, materyałów b wlanych, narzędzi i maszyn rolniczych, paratów elektrycznych, wozów automob wych etc.

Import produktów naftowych do W **w pierwszym kwartale 1923 r.** wyno 24.874 ton benzyny i gazoliny, 28.900 nafty, 13.400 ton olejów smarowych, 41 ton dla celów opałowych.

Bardzo skromnie przedstawia się eksport, wynosi zaledwie 10 wagonów duktów. Według danych statystycznych szego M. P. i H., w tej ilości importowa produktów Polska uczestniczy w bardzo znacznej mierze; mianowicie 10-ma wa nami. W rzeczywistości jednak eksport duktów naftowych z Polski do Włoch większy. W statystyce naszego wywozu pierwsze półrocze 1923 figuruje około wagonów, jako eksport do Austryi. Zna część tych produktów, z magazynów dujących się w Austryi, wywieziona dalej do Włoch.

Wywóz żelaza z Czechosłowacyi w osiągnął cyfrę rekordową, mianowicie ton, wartości 112 milj. koron czeskich. ilości do Polski wywieziono 3000 ton, na zaś część eksportu skierowana została Niemiec (45000 ton). W ciągu r. ub. prz tny wywóz miesięczny nie przenosił ton. Obecny rozkwit eksportu spowodowany jest brakiem żelaza w Niemczech z pow okupacyi zagłębia Ruhry.

Zmniejszenie się ilości bezrobotnych Czechosłowacyi. Ilość bezrobotnych o mujących zapomogi, zmniejszyła się w pniu do 61.500 osób (w lipcu 79.890). porównaniu z miesiącem sierpniem ro biegłego cyfra ta jest jednak dość zna ilość bezrobotnych wynosiła bowiem w cas 24.700.

Narodowy Instytut Kredytowy dla cowników włoskich zagranicą.

Z inicyatywy Mussoliniego powst pod powyższym tytułem instytucya, za bowana przez Radę Ministrów, a mają celu:

a) finansowanie zagranicą i w niach włoskich przedsiębiorstw, w któ przeważa robocizna włoska;

b) udzielanie kredytów na kaucy naabycie materyałów i narzędzi do w nywania robót, przemysłów, lub w c kolonizacyjnych przez związki, koope wy, przedsiębiorstwa emigrantów włos

c) zbieranie informacyi i materyj dotyczących przemysłu i kolonizacyi z nicą, oraz informacyi co do ruchu ha wego i zapotrzebowań rynku pracy;

d) popieranie i intensyfikacyę osa ności emigranckich zagranicą.

Instytut, założony na przeciąg l od daty zatwierdzenia statutu przez d królewski, mieć będzie formę zwykłeg waarzystwa akcyjnego z kapitałem za wym 100 milionów lirów w akcyach lir. „na okaziciela", z minimalną dyw dą 4 i pół proc. wolną od wszelkich daatklów, gwarantowaną bilansem fun emigranckiego.

Instytut ma prawo emisyi obligu i pół procentowych i zaciągania po w instytucyach publicznych i prywa

Siedzibą instytutu będzie Rzym.

Funkcyę ukonstytuowania Instytu do chwili wyboru rady administracyjn wierzono komisarzowi jeneralnemu od gracyi De Michelisowi.

—o—

Inauguracyjne otwarcie „Spółdzielczego Banku Kupieckiego".

Lwów dnia 7. X.

Już od dłuższego czasu nurtowała wśród kupiectwa żydowskiego naszej połaci kraju myśl założenia, instytucyi finansowej opartej na zasadzie spółdzielczej. Instytucya taka nie obliczona na zysk pomyślana jest jako instytucya par excellence samopomocowa dla żyd. kupiectwa i rękodzieła. Dzięki niestrudzonej pracy kilku jednostek przy poparciu lwowskiego stow. kupców i Związku kupców zbożowych udało się myśl tę realizować. Powstał „Spółdzielczy Bank Kupiecki, który rozciągnie swą działalność na wszystkie miasta w Polsce.

Wczoraj tj. w sobotę wieczorem odbyło się w pięknej sali Związku Kupców Zbożowych inauguracyjne otwarcie tej instytucyi. W uroczystości wzięli udział liczni członkowie Stow. kupców, Związku Kupców Zbożowych i organizacyi „Jad Charuzim". Wśród obecnych zauważyliśmy m. in. prezesa Koła Żydowskiego posła dra Reicha i posłów dra Sommersteina, Eisensteina, senatorów pp. J. Bodeka, dra M. Ringla, red. H. Heschelesa, członków wydziału stow. kupieckiego i innych. Delegat ministra skarbu p. dr. Paneth usprawiedliwił swoją nieobecność koniecznością wyjazdu. Rolę gospodarzy spełniali wzorowo pp. Schreck, Stein i Łańcut.

Uroczystość zagaił p. Frenkiel udzielając głosu prezesowi Rady Nadzorczej p. dyr. Buergerowi, który mniejwięcej w te słowa przemówił:

„Przypadł mi w udziale zaszczyt jako najstarszemu Prezesowi Rady nadzorczej „Spółdzielczego Banku Kupieckiego" powitać szan. Panów: witam więc Was wszystkich jak najserdeczniej. Dusza się raduje widząc na to dostojne zebranie, które zgromadziło się tu w celu uczczenia powstania nowej instytucyi finansowej pod nazwą „Spółdzielczy Bank Kupiecki."

Możemy być dumni, że nowopowstała instytucya finansowa mogła powstać siłami naszych Żydów.

Cel tej instytucyi określą bliżej pp. posłowie Eisenstein i dr. Sommerstein, którzy dali inicyatywę do stworzenia tego Banku.

Ja w kilku słowach skreślę historyę powstania naszego Banku. Przed dwoma laty poruczyło mi „Lwow. Stow. Kupców" mandat zajęcia się sprawą założenia instytucyi finansowej nieodzownie potrzebnej dla egzystencyi i rozwoju Kupiectwa żyd. Rzuconą myśl podjąłem i skwapliwie zabrałem się do jej urzeczywistnienia w tem głębszem przeświadczeniu, że tak ważna sprawa znajdzie w każdym kupcu żyd. gorliwego sprzymierzeńca. Wszakże chodzi o naszą skórę i sprawę.

Niestety! omyliłem się! Mimo świętego zapału jaki mi przyświecał natrafiłem bądźto na niezrozumienie sprawy bądźto na apatyę bądźto na lekceważące traktowanie całej sprawy ze strony licznych członków Stow. kupców. Nie zdali sobie bowiem sprawy z ważną rolę ma odegrać w życiu ekonomicznem naszych kupców tenże Bank.

Pouczony doświadczeniem życiowem, że zawór i niezrozumienie dają się przełamać nie siłą taranu lecz cierpliwością i wytrwałą pracą kontynuowałem niezachwianie rozpoczęte dzieło.

Po roku mozolnej pracy udało mi się zawiązać komitet, w skład którego weszli najpoważniejsi przedstawiciele wszystkich sekcyi naszego Stowarzyszenia i przy intenzywnej pracy tej szczupłej garstki członków zdołaliśmy zwołać Walne Zgromadzenie,, które uchwaliło statut oraz wybrało Radę nadzor. i zarząd a dzięki interwencyi naszego syndyka p. dra Sommersteina uzyskano wpis firmy naszego Banku do rejestru handlowego.

Z chwilą gdy Bank zaistniał kwestya lokalu i urządzenia stała się piekącą. W tej nader ciężkiej sytuacyi pośpieszył nam z wydatną pomocą materyalną „Związek zbożowców."

Niemniejsze zasługi łożył p. senator dr. Ringel.

Pan senator dr. Ringel z poświęceniem własnych korzyści materyalnych odstąpił nam lokal bankowy z urządzeniem pod nader korzystnemi warunkami. Panu senatorowy dr. R. składam w imieniu naszego Banku serdeczne podziękowanie.

Mamy zatem własny Bank a rozwój jego zależy od nas samych. Proszę pamiętać, że Bank ten nie jest obliczony na osiągnięcie nadmiernych zysków. Dążyć będziemy do umożliwienia naszym członkom gładkiego rozwikłania interesów tanim kosztem. Ponadto jednym z istotnych celów Banku będzie utworzenie z osiągniętego czystego zysku fundacyi dla niesienia pomocy podupadłym kupcom żydowskim.

Dźwigając stan kupiecki, będący podstawą życia gospodarczego — nasza instytucya spełni zarazem ważną funkcyę państwowo-twórczą i przyczyni się do skrzepienia i skonsolidowania ogólnych stosunków gospodarczych. To też liczymy, i jesteśmy pewni poparcia i zrozumienia ze strony władz państwowych.

Mówią, że serce przeczuwa przyszłości. Serce moje powiada mi, że Bank nasz stanie się arką, w której wszyscy tak my, jak i nasze przyszłe pokolenie znajdziemy ochronę i pomoc. W tem przeświadczeniu i z tem życzeniem oddaję Bank do waszych usług.

W imieniu stow. kupieckiego przemówił p. Mahler, poczem p. poseł dr. Sommerstein jako prezes Rady Nadzorczej „Związku rewizyjnego Żyd. Tow. Spółdzielczych w Polsce" wygłosił doskonały referat z dziedziny spółdzielczej, kreśląc równocześnie zadania, które tę nową instytucyę czekają. Po przemówieniu w imieniu „Centrali stow kupieckich" w Małopolsce posła Eisensteina, zabrał głos entuzyastycznie witany poseł dr. Reich, po którym serdeczne życzenia nowopowstałej instytucyi złożył senator dr. Michał Ringel. Przemówienia posłów przyjęto burzliwymi oklaskami.

Ponadto przemawiali jeszcze pp. nadradca Feder i Anmeldung. Na miejscu subskrybowano ponad 1.000 udziałów po milionie marek.

Na dyrektorów honorowych wybrano Gildenera, Schreka i Neuwelta. Urzędującym dyrektorem został p. Friedman.

Po uroczystości zaprosił p. dyr. Buerger zebranych na skromną przekąskę, na której dzięki inicyatywie pp. dyr. Gildenera i dra Alexandrowicza zebrano na rzecz pogorzelców rawskich i rożniatowskich z górą 10 milionów marek.

Ze sportu.

Kraków. (Pat). Zawody w piłce nożnej między Wisłą a Iskrą z Katowic, zakończyły się wynikiem 8:3.

Wiedeń. (Pat). Wyniki zawodów w piłkę nożną: Rapid contra Semmering 2:4 na korzyść Semmeringu. Amatorzy contra Wackert 1:0. Vienna ca. W. A. S. 2:2. Hakoah ca Slowan 2:.2 Sportsklub ca. Herta 3:0. Admira ca. Ostmark 6:2.

Z Bagateli.

Ostatni program Bagateli świadczy, iż ten teatrzyk konsekwentnie zbliża się do doskonalszych wzorów zachodnich. Staje się naprawdę „artystycznym kabaretem".

Więc widzieliśmy znowu sympatycznego „jąkajłę" i miłego interpretatora scenek parodystycznych p. Broneckiego, niezawodnego Bronowskiego w pełnych humoru piosenkach i w wesołych monologach. Zwykłem powodzeniem cieszyły się pieśni i arye odśpiewane ze zrozumieniem przez p. Zofię Fedyczkowską, która jednak nie powinna zbytnio forsować swego i tak dużego głosu. Zasłużone oklaski otrzymała również znakomita para tancerzy Wentery-duo, jak i mała Lia.

Drugą część programu wypełnia farsa „Pigmalion" o przygodach wesołej baronówny, chcącej za męża tylko „prawdziwego człowieka" — choćby nim był nawet i kataryniarz z ulicy, — lecz w końcu zgadzającej się na.... docenta uniwersytetu. Egzotyczną treść tej swojskiego autorstwa farsy, aktualizuje bardzo postać tytułowa, grana świetnie przez p. Bronowskiego. Z innych wykonawców dobre typy charakterystyczne stworzyli pp. Czermańska, Miłkowska, Neuser i Kopczyński. Rolę baronówny grała z umiarem p. Saraczyńska. (ig.)

Kronika.

Od Wydawnictwa

Wskutek gwałtownego spadku marki polskiej zniewoleni jesteśmy łącznie z innemi pismami lwowskiemi podwyższyć od wtorku dnia 9. bm. cenę pojedynczego egzemplarza na

10.000 Mkp.

W tym samym stosunku tj. w dwójnasób cenę abonamentu.

TEATR WIELKI.

Poniedziałek »W krainie baśni«.
Wtorek »Cyganerya« (30 prc. zniżki)

—ooo—

TEATR MAŁY.

Poniedziałek »Oczy księżniczki Fatmy« (30 prc. zniżki).
Wtorek »Musisz być moją«

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Poniedziałek »Pani prezesowa« (30 prc. zniż.)
Wtorek »»Królowa fal« (premiera).

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedyczkowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo. Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

Atrakcyjna nowość! Film autorski!
Wielki dramat okrucieństw w 7 akt. pt.:

„DEMON ODRODZENIA"

Główne role odtwarzają:
Lidja SALMONOWA i Paweł WEGENER.

...ina strefa w Salonikach

Ateny. (Pat.) Minister Aleksandris i ...ugosłowiański podpisali konwencyę ...prawie wolnej strefy w Salonikach. Konwencja przewiduje oddanie w dzierżawę ...osławii na lat 50 przestrzeni 240 arów, ...anych jako jugosłowiański obwód celny, a dministrowany przez funkcyonaryuszy jugosłowiańskich.

Wojska tureckie weszły do Konstantynopola.

Konstantynopol. (Pat.) Wojska tureckie wkroczyły do miasta, witane entuzyastycznie przez ludność.

Oliwy jadalnej, tłuszczy dla celów technicznych, tranzyto i oclone, wagonowo jakoteż w beczkach (oliwy jadalnej także w kowaniu »Kanister« po 10 i 25 kg.) dostarcza **Fabryka tłuszczy „Danol“** Towarzystwo komandytowe, OLIWA, zigerstrasse 20, telef. Nr. 165 — GDA VORSTÄDTISCHER GRABEN 38 b — telef. Nr. 3860, 5349, 5372. 8637

Biuro Koncertowe M. Tuerka.

Wtorek 9. października: Z cyklu koncertów mistrzowskich IV. EGON PETRI.

Piątek 12. października: II. Koncert Egona Petriego. 8862

—o—

— **Edmund Rotszyld o swej pracy w Palestynie.** W wywiadzie z syonistą amerykańskim A. Goldbergiem wypowiedział się baron Edmund de Rotszyld o swej pracy w Palestynie, poruszając przedewszystkiem potrzebę utworzenia nowego towarzystwa. Towarzystwo ma na celu wciągnąć do pracy palestyńskiej osoby rozporządzające znacznymi kapitałami. Przedewszystkiem jest pragnieniem barona, by rozwój przemysłu w Palestynie potoczył się w szybszem tempie. W sprawie budowy odpowiedniego portu dla Palestyny uważa Rotszyld, że leży to w kompetencyi rządu, ponieważ jednak rząd nie chce niczego użyczyć ponad koncesyę, sądzi więc, że sprawa winna mieć początek finansowy w Ameryce. Rotszyld sam chętnie weźmie udział w przedsiębiorstwie. Sędziwy Rotszyld uważa w końcu, że Żydzi będą z Arabami żyli w zgodzie. Sam liczy już 80 lat i nie wątpi, że syn jego James przewyższy ojca pod względem działalności dla żydostwa.

— **Kierownictwo pedagogium hebrajskiego we Lwowie** ogłasza: Wpisy na kurs I. i II. pedagogium hebrajskiego odbędą się w dniach 6, 7 i 8 bm. codziennie od godz. 11—1 przedpoł. w lokalu zarządu Ż. T. S. L. i Śr. we Lwowie, przy ul. Zygmuntowskiej 17. 8912

— **Spóźniona depesza.** Jeden z głównych przedstawicieli firmy japońskiej Mitsui, Jokunosuki Inuji, popełnił w Nowym Jorku samobójstwo, rzuciwszy się z piętnastego piętra gmachu American Ekspress na bruk uliczny. Powodem rozpaczliwego tego kroku była otrzymana z rana tego fatalnego dnia przez Jokunosuki Inujiego od krewnych depesza, donosząca, że żona jego i dwoje dzieci zginęły podczas trzęsienia ziemi w Tokio. Depesza ta nie była wysłana wprost z Tokio, z którem wszelkie połączenia telegraficzne uległy przerwaniu, Inuji więc nie mógł jej sprawdzić i pod wpływem rozpaczy odebrał sobie życie. Tymczasem w kilka dni po jego śmierci nadszedł do Nowego Jorku drugi, następujący telegram: „Pierwsza wiadomość była mylna. Rodzina twoja ocalała i przesyła ci pozdrowienia“. Niestety, za późno!

— **Pszenica z grobowca Tutankhamena.** Uczeni angielscy przesłali — jak donosi „Neues Wiener Journal“ — garść pszenicy z zapasów, znalezionych w grobowcu faraona egipskiego, Tutankhamena, także do Węgier dla dokonania tam prób z temi ziarnami. Pszenicę tę z przed czterech tysięcy lat posadzono w komitacie Feher, pod Baracksem i oto ziarna puściły kiełki i wydały kłosy wspaniałe.

Wymłócona z nich pszenica jest doskonałego gatunku. Tak więc siła życiowa, uśpiona w ziarnach, przetrwała tysiąclecia!

—o—

DROBNE OGŁOSZENIA.

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. Michał Salpeter
Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—6

NAUKA I WYCHOWANIE.

Do dwojga dziewcząt z 3 i 5 klasy normalnej poszukuję panny z całem utrzymaniem. Krach ul. Kraszewska 26 sklep. 8949

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls rom 2—8 p. m. J. V.da, Rynek 12 I/I. 2889

Wpisy na 6 miesięczny kurs handlowy dla dorosłych (osobny dla abiturjentów) przyjmują koncesyonowane przez **Ministerstwo Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul Łyczakowska 34** od 5 do 6. Kurs rozpocznie się 15 bm. 8877

Akademik zdolny pedagog obejmie lekcyę na prowincyi z zakresu szkół niższych. Zgłoszenia z zapodaniem warunków pod »Zdolny« Biuro dzienników Buchstaba. 8873

MIESZKANIA i LOKALE.

Pokoju z fortepianem poszukuje się na kilka godzin popołudniowych. Bliskość śródmieścia Zgłoszenia listowne: Dr. Schall, Zygmuntowska 17.

SKLEP I POMIESZKANIE. Sklep urządzony obok duży pokój i kuchnia na ul. Gródeckiej odstąpię. Zgłoszenia Rapaport, Janowska 26. III. p. między 2—3 albo 7—9 godz. 8875

RÓŻNE.

Manikiry, masaży poleca Józef Haberman, Mikołaja 1. 8687

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Fortepian długi o dobrym tonie sprzedam. Wiadomość św. Z fii 11. Restauracya. 8852

WOLNE POSADY.

Adwokat Thumin, Borszczów, poszukuje rutynowanego koncypienta i solicytatora. 8904

Koncypienta, tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tłustem. 8886

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1. listopada ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarez rwowane. 8595

Zaraz do objęcia posada Brakarza. Zgłoszenia pod »Brakarz« w administracyi. 8874

CHŁOPCA i dziewczynki do guzików poszukuje Zakład haftów Müllera (młodego) Rynek 19

INTERESA HANDLOWE.

Sklep frontowy kompletnie urządz... posiadam, poszukuję SPÓLNIKA (z b... manufakturowej) z kapitałem. Zgłoszenia »Berlin« do Admin. Chwili.

MAŁŻEŃSTWA.

2 panny inteligentne chcą pozn... w celu matrymonialnych 2 mężczyzn. Pierwsze... mają kupcy inteligentni. Fotografie pożądane... Zgłoszenia do Administra...yi »Chwili« pod ... i Roma.

POSAD POSZUKUJĄ.

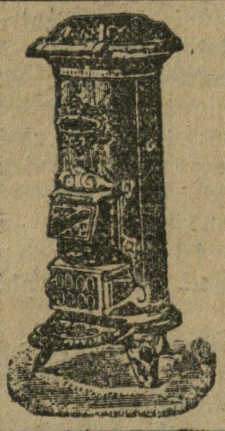
Buchalter równocześnie fachowiec branży stylnej z dobremi świadectwami poszukuje sady, zgłosić się do Chwili »Tekstylny«.

BUCHALTER samodzielny z długoletnią prak... o najlepszych kwalifikacyach zmieni po... Łaskawe zgłoszenia do Chwili pod »Samodz...

OGŁOSZENIA.

Cyrk i Menażer...
„MEDRANO“
Plac Misionarski. Dyr. L. Swob...
Jeszcze tylko krótki czas! Kto nie... dział — niech spieszy!!
Senzacyjne występy najsilniejszego człowieka św...
Oldricha ROLLANDA (Breit...
Najśmielsza produkcya siły ludzkiej!
OLDRICH ROLAND **zegnie** na swoich p... **żelazny trawers,** przerywa łańcuchy żelazne... ręką gwoździe w grubą deskę i t. d.
Prócz tego występy pogromcy l... i tygrysów
Charlesa Illneba
niestrudzonego „Mortona“ i »Króla wietrza“ KAROLA BIMETT“.
Początek o godzinie 8 wiecz.
Menażerya od 9—4 popoł.

Powszechny Dom składowy w Drohobyc...
o własnym torze przemysłowym, ... do wynajęcia obszerny, suchy, ... rowany, dachówką kryty **Magazy...** mogący pomieścić około 20 (dw... dzieścia) wagonów towaru. 88...

Piece żelazne
wykładane szamotem do regulowania
poleca
ANTONI HALSKI
Lwów, ul. Sobieskiego 3.

ZŁOTO
SREBRO
DJAMENTY
PERŁY
kupuje po najwyższych cenach
H. Gutterman, Lwów, Sykstuska l. 14

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele... „Drukarnia Lwowska“. Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1647 Lwów, środa 10. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 10 000 Mk.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000, zagr. 300.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Bezwzględna opozycya Koła Żydowskiego.

OBUWIE ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyaer«
Welt poleca
KARAU SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Nowe niebezpieczeństwo dla większości rządowej.
Zwolnienie rocznika 1899 i 1900.
Fałszywe guldeny holenderskie.
Dzisiejsze posiedzenie Sejmu nie zapowiada się burzliwie,
Fałszywe alarmy putschowe.
Ks. Lutosławskiemu spieszno z normą procentową.
„Jeśliś Żyd, to marsz z Polski.“
Rychłe rozwiąganie rad miejskich.

U progu nowej sesyi sejmowej.

(H) Enuncyacye min. Witosa, Kucharskiego i Seydy składane delegacyom społeczeństwa lub na posiedzeniach klubowych stronnictw większości przypominają tonem i stylem biuletyny wojenne mocarstw centralnych. Sytuacya jest poważna. Dokonało się przegrupowanie sił w walce z dewaluacyą i drożyzną, w następstwie czego jest nadzieja, że uda się opanować sytuacyę. Czasem, jak wobec urzędników rozlegnie się stanowcze uderzenie pięścią w stół, na wzór gen. Hofmana w Brześciu litewskim. Czasem zdemisyonowany strategik omówi zlekka krytycznie plan operacyjny następcy, zaś z łachowych stron ukażą się rozważania ogólne na temat winy — i na temat spraw, które należałoby coprędzej załatwić, zanim okaże się że po pełnych wyboi drogach polityki wóz obecnego sejmu poruszać się nie zdoła.

Często i w łonie stronnictw pojawia się krytyczny ferment i bieżący dzień aktualizuje problemy tak dalekonośne, że wydaje się, jakby obawiano się przesilenia parlamentaryzmu. Tak rozumieć należy prawicowe wołania o aktywniejszą ingerencyę Prezydenta państwa, krytykę rządu parlamentarnego i samokrytycyzm sejmu. W tym chaotycznym przypływie i odpływie opinii przy równoczesnej zmorze finansowego położenia, brzmi jak poważne zastanowienie opinia prezesa klubu Wyzwolenia, posła Thugutta, że „obniżanie powagi sejmu, machnięcie ręką, jakie spotykamy coraz częściej nie może naprowadzić bytu państwa na lepsze drogi. Na tem tle, przy ogólnem, chorobliwem zdenerwowaniu rodzą się najdziksze pomysły, najbardziej antykonstytucyjne zamiary i zupełnie nieobliczalne odruchy. Co do mnie muszę stwierdzić, że ponad szanowanie prawa, ponad ulepszanie konstytucyi drogą zgodnej czy niezgodnej dyskusyi nie widzę żadnego sposobu, któryby krótszą czy dalszą drogą nie pchał nas w przepaść“.

Na rozpoczynającą się w dniu dzisiejszym sesyę sejmową czekał ogół z naprężeniem. Nie tylko dla tego, iż oczekuje od sejmu jakiegoś potężniejszego odruchu

Dzisiejsze posiedzenie Sejmu będzie miało przebieg spokojny.

Warszawa 8. 10 (tel. wł.) Sprawdza się, że pierwsze poferyalne plenarne posiedzenie Sejmu będzie miało przebieg spokojny Już porządek dzienny wtorkowego posiedzenia, (który podajemy na innem miejscu — przyp. red.) nie przewiduje żadnych wniesień skarbowych, co stało się na wyraźne życzenie p. min. Kucharskiego, który w ten sposób chciał uniknąć natarcia lewicy już na pierwszem posiedzeniu. Nawet w ostatniej chwili jeszcze wycofano projekt ustawy o drugiej emisyi złotych bonów celem uniemożliwienia ataków lewicy.

Również wnioski nagłe klubów opozycyjnych, a więc Koła Żyd. w sprawie antykonstytucyjnego postępowania min. Głąbińskiego, Wyzwolenia w sprawie bezprawnych rugów w administracyi i armii, nie wywołają żadnej dyskusyi, albowiem w myśl regulaminu sejmowego uzasadnienie wniosków nagłych ma miejsce dopiero na drugiem posiedzeniu po zgłoszeniu wniosków, co znowu uniemożliwi atak Wyzwolenia na Witosa.

Na wtorkowem posiedzeniu Sejmu zabierze głos prez. min. Witos, który złoży sprawozdanie z obecnego stanu spraw państwowych. Wedle pogłosek uczyni to premier Witos z tego powodu, by uniknąć zarzutu, że zabrał głos pod presyą Wyzwolenia

Na następnem posiedzeniu tj. czwartkowem odbędzie się ponad ekspose dyskusya.

Wkrótce zostaną rozwiązane wszystkie rady miejskie.

Warszawa 8. 10. (tel. wł.) Na konferencyi prasowej, która się dziś odbyła u min. Kiernika, min. oświadczył, że wkrótce zostaną rozwiązane rady miejskie, które z powodu braku ordynacyi wyborczej jeszcze ciągle w b. zaborze austr. wegetują. Projekt pięcioprzymiotnikowej ordynacyi wyborczej, na zasadzie której odbędą się wybory do rad miejskich już jest w opracowaniu i najdalej za miesiąc znajdzie się na porządku dziennym Sejmu. Min. spodziewa się, że już na wiosnę przyszłego roku odbędą się wybory do wszystkich rad miejskich.

Odnośnie do zamachu, min. stwierdził, że w Polsce z powodu istniejącej konfiguracyi politycznej ani lewica ani prawica o nim myśleć nawet nie może.

Na pytanie, dlaczego zarządzono dziś w stolicy ostre pogotowie wojskowe min. oświadczył, że zarządzenia w tym kierunku wydano w związku z pogłoskami o strejku pracowników państwowych.

W dalszym ciągu min. Kiernik zapowiedział, że poczyniono wszystko, co należy, celem unieszkodliwienia komunistów oraz celem zwalczenia drożyzny.

Fałszywe alarmy puczowe.

Warszawa, 8. 10. (tel. wł.). **Dzisiejszy dzień minął zupełnie spokojnie. Wbrew alarmom, jakoby lewica na dzień dzisiejszy zapowiedziała była jakiś zamach stanu czy inną tem podobną rewolucyę, zarządzone pogotowe wojskowe nie miało powodu do interwencyi, albowiem w Warszawie nikomu nawet się nie śniło o zamachu o którym tyle prawica mówi i pisze.**

woli wobec niepokojących objawów finansowego rozprzężenia i gospodarczego chaosu, ale także dla tego, że spodziewa się, iż autorytet sejmu znajdzie dość siły, aby odeprzeć tę politykę, jaką w miesiącach przerwy stosowano w wewnętrznych stosunkach państwa, politykę, która w goryczy pławi mniejszości narodowe i znaczne odłamy ludności. Odnośnie do polityki oświatowej min. Głąbińskiego będzie musiało wszystko, co w Polsce szczerze demokratyczne jest poprzeć Koło Żydowskie, protestujące przeciw ograniczaniu możności studyów młodzieży żyd. już nie tylko w szkolnictwie wyższem, ale w średniem i powszechnem. Będzie się sejm musiał również przy sposobności nowego projektu ustawy prasowej rozprawić z systemem udaremniania wolnej krytyki, zapowiedzianym swego czasu przez prem. Witosa i bardziej niż gorliwie w stosunku do prasy opozycyjnej stosowanym.

Mimo bowiem ciężkich chmur, jakie od kilku miesięcy zawisły nad krajem w postaci klębiących się trudności gospodarczych, rozmaite czynniki w państwie mają dość humoru, aby kwestyonowaniem równouprawnienia w rozmaitych dziedzinach życia odwodzić energię społeczną i energię ciał ustawodawczych od najważszych zadań, które w interesie bytu państwowego spełnione być muszą.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia Sejmu.

Warszawa (Pat.) Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia Sejmu. 1. Pierwsze czytanie ustawy w przedmiocie uwłaszczenia byłych czynszowników, byłych wolnych ludzi i dzierżawców długoletnich w województwach wschodnich, 2. Pierwsze czytanie ustawy w sprawie uzupełnienia i zmiany ustawy o likwidacyi serwitutów na terenie b. Król. kongr. 3. Pierwsze czytanie noweli do ustawy a) w przedmiocie umów dotyczących sprzedaży nieruchomości ziemskich i miejskich na obszarze ziemi wileńskiej i województw wschodnich b) w przedmiocie umów o przyrzeczone sprzedaże nieruchomości ziemskie na terenie b. Król. koongr 4. Pierwsze czytanie ustawy w sprawie wstrzymania eksmisyi dzierżawców gruntów zajętych pod budynki poołożonych w obrębie miast, miasteczek i osad na oobszarze ziemi wileńskiej, województw nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów bialskiego, grodzieńskiego, wołkowyskiego, sokolskiego i białostockiego. 5. Sprawozdanie komisyi budżetowej o poprawkachs enatu do ustawy upoosażeniowej funkcyonaryuszów państwoowych i wojskowych.

Warszawa 8. 10. (tel. wł.) Jutro tj. wtorek, o godz. 12-tej odbędzie się konwent seniorów, któyr ustali program pracy przyszłej sesyi sejmowej.

—o—

MIN. SEYDA WYGŁOSI EKSPOSE W PIĄTEK.

Warszawa 8. 10. (tel. wł.) Na piątek zwołane zostało posiedzenie sejmowej komisyi spraw zagranicznych. Na posiedzeniu tem min. Seyda wygłosi ekspose.

POSEŁ ŁUCKIEWICZ UTRACIŁ MANDAT.

Warszawa, 8. 10 (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi regulaminowej rozpatrywano sprawę mandatu posła Łuckiewicza. Mandat ten uznano za wygasły, albowiem poseł Łuckiewicz nie usprawiedliwił swoją nieobecność na 20 z rzędu posiedzeniach. Na miejsce posła Łuckiewicza wejdzie poseł Ukrainiec z listy nr. 16.

USTĄPIENIE POSŁA RABSKIEGO.

Warszawa. 8. 10. (tel. wł.) Dziś poseł Rabski z N.P.R. złożył mandat z powodu choroby. Rezygnacya posła Rabskiego zasługuje na uwagę, z powodu różnicy poglądu w łonie N.P.R., ustąpienie posła, grawitującego ku prawicy, powoduje odchylenie N.P.R. na rzecz lewicy.

Bezwzględna opozycya Koła Żyd. do obecnego rządu.

Rezolucye K. C. organizacyi syonistycznej.

Lwów, 8. października.

W sobotę 6. bm. popołudniu oraz w niedzielę przedpołudniem odbył się dalszy ciąg obrad Komitetu Centralnego, odroczonych w dniu 29. 9. br. Po dłuższej dyskusyi, w której wypowiedzieli się niemal wszyscy obecni na posiedzeniu członkowie K. C. uchwalono jednomyślnie następujące rezolucye przedłożone przez wyłonioną ad hoc komisyę:

1) Komitet Centralny Organizacyi Syonistycznej Wsch. Małopolski wyrażając zaufanie syonistycznym posłom i senatorom, ze Wsch. Małopolski, a w szczególności Prezesowi Drowi Reichowi, wzywa ich do wytrwania w dalszej walce o prawa obywatelskie i narodowe ludności żydowskiej w ramach solidarnej parlamentarnej reprezentacyi całego Żydostwa polskiego.

2) Zważywszy, że **Rząd obecny oparty na programie szowinizmu i reakcyi wbrew konstytucyi, nietylko uchyla się od spełnienia jakiegokolwiek z szeregu słusznych postulatów żydowskich, ale także uprawia bezwzględną politykę bojkotu Żydów na wszystkich polach życia społecznego, gnębiąc równocześnie życie kulturalne Żydów,**

zważywszy dalej, **że Rząd ten mimo szumnych zapowiedzi nie zdołał w niczem wpłynąć na korzystniejsze ukształtowanie się stosunków gospodarczych i politycznych państwa, a przeciwnie spowodował swą polityką obecny katastrofalny stan walu ty polskiej,**

wyraża Komitet Centralny przekonanie, **że polityka Koła żydowskiego w stosunku do tego Rządu iść musi i nadal po linii bezwzględnej opozycyi.**

Ponadto omawiano poszczególne problemy polityki żydowskiej i taktyki Koła żydowskiego, oraz stosunek poszczególnych grup i frakcyj w Kole do poruszonych spraw i powzięto rezolucye w sprawie stanowiska syonistycznych posłów ze Wsch. Małopolski wobec omawianych zagadnień.

Wreszcie zajmował się Komitet Centralny sprawą koordynacyi pracy organizacyi syonistycznych w Polsce i polecił Prezydyum K. C. poczynienia kroków przygotowawczych w tej sprawie i przedłożenia wniosków następnemu posiedzeniu Kom. Centr., które ma być zwołane jeszcze przed konferencyą krajową.

Dziś poważnie Koło Żyd. bardzo poważne uchwały.

Warszawa, 8. 10. (tel. wł.) Dzisiaj obradowało przez cały dzień Koło Żydowskie przy współudziale prawie wszystkich posłów i senatorów. Następnie poseł dr. Reich uczcił krótkiem wspomnieniem pamięć zmarłego parlamentarzysty b. posła dra Blocha, co zebrani na znak czci wysłuchali stojąc. Następnie złożył poseł Dr. Reich sprawozdanie z obecnej sytuacyi politycznej i przedłożył Kołu powzięte przez prezydyum uchwały i rezolucye. Nad referatem wywiązywała się bardzo ożywiona dyskusya, z której biła nuta rozgoryczenia z powodu obecnego stanowiska rządu wobec minimalnych postulatów żydowskich, w szczególności wobec ujawnionej i realizowanej tendencyi wprowadzenia normy procentowej we wszystkich zakładach naukowych i wyższych uczelniach. Koło żydowskie uchwaliło jak najdobitniej zaprotestować przeciw bezprawnym zamierzeniom. Dalszy ciąg obrad odbędzie się jutro. We wtorek powzięte też zostaną bardzo ważne uchwały.

Koło Żydowskie przeciw numerus clausus

Warszawa, 8. 10. (tel. wł.). Na jutrzejszem posiedzeniu sejmu Koło Żydowskie zgłosi wniosek nagły w przedmiocie antykonstytucyjnego postępowania min. Głąbińskiego z powodu jego zarządzeń odnośnie do normy procentowej. Również wniosą jutro przedstawiciele Koła Żydowskiego interpelacyę w sprawie sprzecznych z konstytucyą i traktatem wersalskim wprowadzonych ograniczeń procentowych dla młodzieży żydowskiej na uczelniach wyższych.

Ks. Lutosławskiemu spieszno z normą procentową.

Warszawa, 8. 10. (tel. wł.). Swojego czasu przedstawiciele Koła Żydowskiego zażądali na konwencie seniorów by w sprawie numerus clausus odbyło się trzecie czytanie na komisyi oświatowej. Wtedy konwent seniorów przekazał tę sprawę komisyi regulaminowej. W dniu dzisiejszym przy rozdziale referatów na komisyi regulaminowej poruczono referat w tej sprawie ks. Lutosławskiemu, mimo, że nie jest członkiem tej komisyi.

W kołach poselskich zwraca uwagę, że właśnie ks. Lutosławskiemu przekazała prawicowa większość referat w sprawie numerus clausus. Wynikałoby z tego, że prawicy spieszno z normą procentową, która zdaniem tych prawdziwych patryotów wybawi Polskę od wszelkich kłopotów finansowych, gospodarczych i politycznych. Czy tędy droga, odpowie na to przyszłość.

Polska nie będzie interweniowała w Niemczech.

Nieuczciwe pogłoski.

Warszawa (Pat.) Od dłuższego czasu było wiadomem, że (prasa zachodnioeuropejska zasypywana jest wiadomościami usiłującemi za wszelką cenę dyskredytować pokojowy nastrój i dążenia rządu polskiego wobec zagranicy. Oczywiście głównym celem tych pogłosek było dążenie do obniżenia wartości marki polskiej. Mętne źródła tych pogłosek docierają do półurzędowych organizacyi dzienników państw zachodnich. Między innemi wczorajszy biuletyn Biura Reutera zamieścił następującą depeszę: Według doniesień z Moskwy, Rosya prowadzi energiczne przygotowania wojskowe na wypadek zamieszek w Niemczech. Przypuszczają, że Polska, ulegając inspiracyom francuskim w razie wybuchu rewolucyi w Niemczech podejmie atak na komunistów niemieckich. Sowiety zwiększają wojska na Ukrainie oraz wysyłają kawaleryę na granicę Polski. Wiadomości zawarte w depeszy powyższej dotyczące rzekomego zamiaru Polski interweniowania w Niemczech na wypadek rewolucyi są pozbawione bezwzględnie i całkowicie wszelkiej podstawy.

W drodze do porozumienia

Zwrot w polityce arabskiej.

Jeśli znaki nie mylą, wkraczają Arabowie na drogę porozumienia. Kilkoletni opór, podsycany potajemnie przez czynniki, zawistnie spoglądające na mocarstwowe stanowisko Anglii na Blizkim Wschodzie, poczyna się zwolna kruszyć. Arabowie, aczkolwiek nieco za późno, widocznie doszli do przekonania, że sabotowanie systemu mandatowego, ustanowionego traktatami pokojowymi, a zatem popartego pełnym autorytetem wszystkich mocarstw i państw europejskich, jest bezskuteczne i szkodliwe tylko dla procesu narodowej i państwowej konsolidacyi narodu arabskiego. Nawrót z drogi biernego oporu oznacza zwycięstwo polityki realnej, oznacza trzeźwe zoryentowanie się w sytuacyi politycznej i ostateczne zrozumienie korzyści, wypływać mogących z oparcia się społeczności, politycznie nie dość rozwiniętej, o najpotężniejsze z mocarstw światowych. Kontynuowanie polityki partykularnej, nie popartej na domiar jednolicie określoną linią zbiorowej woli narodowej, równałoby się świadomej bałkanizacyi społeczeństwa arabskiego, rozdartego i rozerwanego na mnóstwo niespojonych organicznie szczepów i klanów.

W światlejszych przeto głowach arabskich od niejakiego czasu świtać zaczęła myśl pogodzenia się z istniejącymi warunkami. Już kilka tygodni temu donieśliśmy o powstaniu w Palestynie dwu poważnych stronnictw arabskich, zamierzających politykę swą prowadzić w zgodzie z obecnymi władcami kraju. Od tego czasu myśl porozumienia wyżłobiła sobie w umysłowości arabskiej koryto szersze i głębsze zarazem, obejmując coraz to szersze i politycznie miarodajniejsze koła. I tak donosi „Palestine Weekly", że mimo ogłoszonego przez kongres arabski bojkotu „Rady Przybocznej", 4 członków arabskich nowowybranego „Advisory Council" zdecydowało się pozostać na swych stanowiskach. Prócz tego także królestwo Hedżasu, które dotychczas na znak protestu przeciw systemowi mandatowemu, wzbraniało się wydelegować zastępcę swego do Ligi Narodów, obecnie, według otrzymanych w Jerozolimie, wiadomości, zdecydowało się ustanowić zastępcę swego w Rzymie, emira Habib Lutfallah, reprezentantem Hedżasu w Lidze Narodów, co uważać należy za zmianę stanowiska wobec systemu mandatowego. W końcu dowiaduje się jerozolimski „Doar Hajom" z dobrze poinformowanych źródeł, że w krótkim czasie nastąpi porozumienie między królem Hedżasu, Husseinem, a rządem angielskim w sprawie konfederacyi arabskiej. W zamian za uzyskany dla Arabów, większy udział w rządzie palestyńskim, uznał Hussein bez zastrzeżeń mandat angielski, oraz odrębne stanowisko państwowe Palestyny i w ten sposób pośrednio zaakceptował deklaracyę Balfoura oraz żydowską siedzibę narodową. W brytyjskim urzędzie kolonialnym spodziewają się, że agitacya przeciw syonizmowi ustanie i odtąd zapanuje pokojowe współżycie między Arabami a Żydami. Nie ulega wątpliwości, że porozumienie arabsko-angielskie zawarte zostanie za zgodą „Jewish Agency", obecnie reprezentowanej przez organizacyę syonistyczną, z którą rząd angielski naradza się we wszystkich sprawach, dotyczących żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie.

Spodziewać się należy, że gleba porozumienia dostatecznie jest zaorana, by z niej w krótkim czasie wykiełkować mogło nasienie bezpośredniej zgody obu odłamów ludności palestyńskiej dla dobra całego kraju.

O. Tillemann.

Pełnomocnictwa dla rządu Stresemana

Berlin. (Pat). Na dzisiejszych obradach NReichstagu dyskutoowano nad oświadczeniem rządu. Socyalny demokrata Breitscheid oświadczył mimo pewnych zastrzeżeń, że godzi się na politykę kanclerza. Następnie przyjęto ustawę upoważniającą 2/3 większością głosów. Projekt opiewa: 1) **Rząd jest upoważniony przed sięwziąć na polu finansowem, gospodarczem i socyalnem kroki, jakie będzie uważał za stosowne i konieczne, przyczem może odstąpić od zasadniczych ustaw państwa. Ustawa upoważniająca nie dotyczy kwestyi uregulowania czasu pracy, rent i wsparć ubezpieczeniowych rencistów i socyalnych rozporządzeń. Rozporządzenia, które będą wydane mają być zakomunikowane parlamentowi, który może je natychmiast znieść.** 2) Ważność tej ustawy rozpoczyna się z dniem jej promulgacyi i kończy się z chwilą upadku rządu obecnego najpóźniej jednak 31. marca 1924.

Przeciw głosowali niemieccy narodowcy, komuniści i kilku posłów niemieckiej partyi ludowej. Lewica socyalno-demokratyczna wstrzymała się od głosowania.

Przemysłowcy niemieccy nie pertraktują z władzami okupacyjnemi.

Berlin. (Pat.) „Morgenpost" pisze: Pogłoski, jakoby przemysłowcy niemieccy ze Stinnesem na czele pertraktowali z gen. Degoute i mieli otrzymać instrukcye od Stresemana, są nieprawdziwe. Przemysłowcy niemieccy ani z gen. Degoute nie pertraktowali, aniteż żadnych pełnomocnictw od kanlcerza Stresemana nie otrzymali.

Kahr oferował Hitlerowi współpracę.

Wiedeń. (AW). Na onegdajszem poufnem zebraniu austryackich narodowych socyalistów przemawiał między innymi jeden z zaufanych Hitlera dr. Suchenwirth, który przybył bezpośrednio z Monachium. W przemówieniu jego na uwagę zasługuje twierdzenie, że **obecny dyktator bawarski Kahr oferował Hitlerowi współpracę, co jednakowoż ten ostatni odrzucił.** Według zapewnień delegata hitlerowskiego przywódca nacyonalistów niemieckich jest pewny, że Kahr skutkiem szeregu niepowodzeń będzie musiał ustąpić, a wówczas przyjdzie czas na dyktaturę Hitlera. Suchenwirth zapewnił przytej sposobności, że nacyonaliści niemieccy wszelkich odcieni uważają Hitlera za jedynego człowieka, który zdolny jest wywieść Niemcy z obecnego chaosu i dojmujących upokorzeń.

Monachium. (AW.) Dyktator bawarski v. Kahr wydał rozporządzenie, zakazujące wznawianie wydawnictw komunistycznych. Przekroczenie tego zakazu karane będzie grzywną i więzieniem bez ograniczenia, oraz odebraniem prawa ubiegania się o stanowisko państwowe.

Turyngja i Saksonia otrzymają rządy socyal-kom.

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" z Lipska: Zajścia w Berlinie wywołało zbliżenie się i połączenie socyalistów i komunistów Turyngii i Saksonii. Komuniści złagodzili swoje poprzednie radykalne stanowisko, wobec czego Turyngia i Saksonia **otrzymają rządy socyalistyczno-komunistyczne**, które nie będą potrzebowały poparcia stronnictw mieszczańskich. W obu państwach ma być utworzony jednolity front przeciw Bawaryi. Kanclerz Stresemann na wiadomość o tych naradach powołał do siebie prezesów Saksonii i Turyngii.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Dla oceny poziomu kulturnego, którego wiernem odzwierciedleniem jest nasz pomnik jakoteż dla porównawczego zestawienia z nim prawa biblijnego jest szczególnie charakterystyczny — obok stanowiska kobiety — **system kar** w prawie tem stosowanych. Assyryjskie prawo karne ma charakter publiczny, państwowy: moc karania przysługuje wyłącznie sądowi po przeprowadzeniu normalnego procesu, względnie w pewnych wypadkach królowi jako najwyższemu sędziemu. W jedynym wypadku cudzołostwa przyłapanego in flagranti, sankcyonuje prawo samopomoc przez zemstę obrażonego męża, dokonaną zabójstwem obu uczestników zbrodni (§ 15). Natomiast przysługuje w życiu rodzinnem — jak już wspomnieliśmy — ojcu moc karania córki z tytułu władzy ojcowskiej (§ 54) a mężowi prawo karania żony za występki przeciw wierności małżeńskiej jak za wszelakie inne — jednakowoż w pewnych prawem ustalonych granicach: „mąż może żonę swoją chłostać, włosy jej postrzyć (tj. degradować do rzędu niewolnicy), uszy jej zeszpecić i przekłuć" (§ 57).

Bardzo ciekawe i dla celów porównawczych ważne są **rodzaje kar** i sposób ich stosowania. Kara śmierci stanowiona jest: za kradzież kwalifikowaną popełnioną na łożu choroby lub śmierci męża przez żonę, za cudzołostwo, zgwałcenie kobiety zamężnej, za gwałtowne wytracenie płodu żywotnego kobiecie w ciąży ze skutkiem śmiertelnym dla niej, za spędzenie własnowolne płodu, za czarodziejstwo i wreszcie za zniszczenie żywego inwentarza spadkowego. Uderza natomiast, że za morderstwo skrytobójcze przez włamanie się do obcego domu dopuszczalna jest za zgodą właściciela domu zastępczo konfiskata majątku względnie sprzedaż w niewolę dzieci mordercy (§ 10). Wyrafinowane i okrutne są kary **cielesne:** ucięcie ucha względnie nosa (albo obu razem) przeważnie kobiecie zamężnej za kradzież lub za zdradę małżeńską*), ucięcie jednego palca za gest nieobyczajny wobec kobiety zamężnej (§ 9), ucięcie obu rąk za bezwstydny gest aggressywny kobiety (8), ucięcie wargi dolnej za ukąszenie (ucałowanie?) zamężnej kobiety (9), wylanie smoły na głowę zalotnicy lub niewolnicy za używanie welonu, oznaki osoby wolnej (40), golenie głowy żonie (degradacya na niewolnicę) za przestępstwa moralne, zniekształcenie całej twarzy cudzołożcy przychwyconemu in flagranti (15) taksamo oszczercy wobec kobiety zamężnej (18) i wreszcie kastracya za pederastyę (20) i kwalifikowane cudzołostwo w domu męża (15). Obok tych tu wymienionych kar cielesnych stanowi prawo **ponadto** w przeważnej części tychsamych wypadków a więc jako **wielokrotną** karę — i we wielu innych jako karę pojedyńczą — **chłostę** wymierzoną w ilości 20 do 100 razów a **ponadto** jeszcze robociznę publiczną na rzecz króla przez jeden miesiąc i często wreszcie karę pieniężną, rozmaicie taksowaną w talentach ołowiu tj. wówczas w Assyryi obiegającej waluty*). Ta wielokrotność kar, tak znamienna dla prawa assyryjskiego a której nie zna ani prawo Chammurapiego ani Mojżesza, ma w historyi prawa swoją jedyną analogię pod względem wyrafinowania i okrucieństwa w późniejszem średniowiecznem prawie **germańskiem**, w znanym prawozbiorze tzw. **Constitutio Criminalis Carolina** cesarza niemieckiego Karola V (1520—1550), które było wykonywane w Niemczech do końca XVIII wieku, a w niektórych prowincyach nawet do połowy XIX w.

(C. d. n.).

—o—

*) O karze takiej za wiarołomstwo wspomina jeszcze prorok Ezechiel rozdz. 23, 25, widocznie za jego czasów kara ta w nowobabilońskiem państwie była pod wpływem prawa assyryjskiego stosowana.

*) W prawie Babelu jak i Mojżesza — walutą obiegającą jest srebro, w niem też określone są kary pieniężne, przyczem jednostką wagi jest szekel (królewski).

Manifest urzędników do Sejmu.

Warszawa, 8. 10. (tel. wł.). Urzędnicy do tej pory nie otrzymali żadnej odpowiedzi na swoje postulaty. Wobec tego postanowili wydać manifest do członków sejmu dając w ten sposóob dowód swej lojalności i wyraz, że daleką im jest myśl strejku. Gdyby jednak ich skromne postulaty i teraz sejm odrzucił, względnie jego prawicowa większość, urzędnicy zrzucają z siebie odpowiedzialność za następstwa.

*

Warszawa. (Pat). Pisma donoszą: Zarząd główny Towarzystwa nauczycieli szkół średnich i wyższych postanowił wystąpić z Centralnego Komitetu pracowników państwowych.

—o—

Dubadecy grożą rozbiciem większości rządowej?

Warszawa 8. 10. (tel. wł.) Dzisiaj grupa Dubanowicza odbywała przez cały dzień poufne, narady. Z informacyi, które zdołałem otrzymać wynika, że nie z łona Chadecyi, lecz właśnie ze strony Dubadecyi grozi większości rządowej niebezpieczeństwo. Pochodzi to stąd, że klub Dubanowicza czyni ostre zastrzeżenia przeciw rządowemu projektowi o parcelacyi i osadnictwie, która to ustawa ma być wykonana w myśl umowy, którą swego czasu zawarła Chjena z Piastem w celu utworzenia obecnego rządu.

—o—

Nie ataki, lecz życzliwe rady.

Warszawa 8. 0. Przed rozpoczęciem obrad Sejmu, podczas których rozegrają się ważne wypadki, dzienniki stołeczne urządziły ankietę, w której biorą udział przedstawiciele wszystkich stronnictw omawiając, ze swego punktu widzenia wszelkie aktualne zagadnienia. M. in. przedstawiciele stronnictw poruszają swój stosunek do pożyczek pana Kucharskiego, który — „nie broń Boże, by komu dokuczyć" zapewnił, że mająca być uzyskana pożyczka Żydów nie widziała ani też nic wspólnego z nimi niema ani mieć nie będzie.

Interpelowany w tej sprawie przywódca chrześcijańskiej-demokracyi poseł Chaciński pogłoski o żydowskich kapitałach i pośrednikach traktuje na pół żartobliwie, zapewniając, że „już Cycero, kiedy mówił w Senacie rzymskim o Żydach, zniżał głos. Wszyscy wiemy, że Żydzi są potęgą w międzynarodowym świecie kapitalistycznym. Więcej się jednak z tego powodu krzyczy na Żydów. U nas zresztą — mówił p. Ch. — jest już w zwyczaju, że ludzie wymyślają sobie, jedni od „Chjeno-Piastów a inni od „Żydo-masonów" a opozytywnej pracy.. "; myślą chyba Żydzi — przyp red.

O klęskach p. Seydy zapomina p. Chaciński z powodu wprost oszałamiającej sytuacyi finansowej. Zresztą nie przewiduje objęcia M.S.Z. przez p. Dmowskiego.

Co dotyczy głosów opozycyjnych i ataków Ch. D. na obecny rząd — uważa je nie za ataki, tylko — życzliwe rady.

—ooo—

Sen. Beranger przybywa dziś do Polski.

Warszawa 8. 10. (Pat.) Jutro przybywa do Warszawy Senator Beranger celem zaaznajomienia się z sytuacyą ekonomiczną Polski. Przybywa on w charakterze prywatnym, jako człowiek odgrywający wybitną rolę polityczna w życiu Francyi, z którego opinią liczą się oficyalne sfery francuskie. P. Beranger odbył podróż do Rumunii i Jugosławii w związku z kredytami jakie Francya przyznaje tym państwom.

Wizyta p. Berangera w Polsce przyczyni się niewątpliwie do definitywnego i pomyślnego załatwienia sprawy kredytów dla Polski. Zarazem wizyta ta da panu Berangerowi możność naocznego przekonania się o żywotności narodu polskiego i bogactwach ekonomicznych kraju. P. Beranger zabawi w Polsce około tygodnia i zwiedzi prawdopodobnie główne ośrodki przemysłowe Polski.

(W swoim czasie już doniesliśmy, że przyjazd sen. B. stoi w związku z pobytem p. Younga w Polsce. Idzie mianowicie o to, że Francyi zależy na paraliżowaniu wpływów Anglii w Warszawie; Miałby to uskutecznić sen. Beranger; przyp. red.).

—o—

Rewolucya w Portugalii została natychmiast stłumiona

Rzym (Pat.) Z Madrytu donoszą, że rewolucya w Portugalii została natychmiast stłumiona. Okazało się, że ruch był skierowany przeciw prezydentowi Gomezowi, na którego dokonano zamachu już 3. bm. tj. w dniu, w którym przybył na krążownik angielskim z Londynu do Lizbony.

—ooo—

Poincare na krytykę ze strony Anglii.

Paryż. (Pat). Polrad. Omawiając ostatnią mowę Poincarego podkreśla „Republique Francaise" z naciskiem optymistyczny ton tej noty. Zdaniem dziennika Poincare pragnął w mowie swej dać wyraz swej niezłomnej nadziei, że że całe zagadnienie związane z okupacyą zostanie pozytywnie rozstrzygnięte. Słowa Poincarego nabierają szczególnie znaczenia dzięki ufności i wierze jakimi były nacechowane, oraz godności i całkowitemu spokojowi z jakimi odpowiadał on na ożywioną krytykę ze strony angielskiej. W mowie swej podkreślił Poincare jeszcze raz jak wielką wagę przywiązuje do przyjaźni francusko-angielskiej.

—o—

Reorganizacya stronnictwa faszystów.

Rzym. (AW.) Wielka Rada stronnictwa faszystów przystąpi 12 bm. do reorganizacyi zarządu partyi. Na miejsce obecnego komitetu wykonawczego utworzony zostanie sekretaryat administracyjny, a dyrektoryat złożony z 5 członków pod bezpośrednim wpływem Mussoliniego obejmie kierownictwo spraw politycznych. Wszystkie uchwały podlegać będą sankcyi tego dyrektoryatu.

—o—

Kwalifikacye nauczycieli szkół średnich i seminaryów.

Warszawa. (Pat). „Gazeta Warszawska" dowiaduje się, że rząd wniesie w najbliższym czasie do Sejmu projekt noweli do ustawy o kwalifikacyach nauczycieli szkół średnich i seminaryów nauczycielskich. Projekt ten obejmuje szereg nowych postanowień.

—o—

OSTATNIE TELEGRAMY.

Berlin. (AW.) Prof. Einstein zamierza udać się do Moskwy gdzie odbędzie cały szereg wykładów o teoryi względności. Koła uniwersyteckie czynią wielkie przygotowania na jego przyjęcie.

Nowy Jork 8. 10. (Pat.) Lloyd George wyjechał wczoraj do Kanady.

Londyn. (AW). „Times" donosi z Aten że między Jugosławią a Grecyą przyszło do porozumienia w sprawie Saloník. Jugosławii przysługiwać będzie prawo swobodnego użytkowania tego portu przez 50 lat.

NADESŁANE

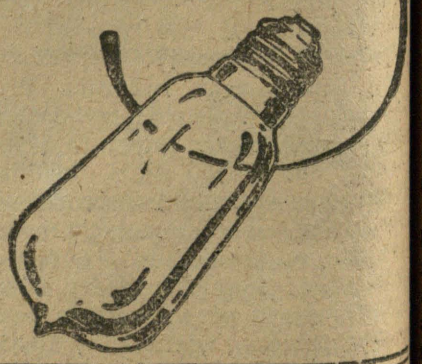
JAKOB HÜTT -- powrócił
Lwów, pl. Gołuchowskich l. 5.

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELSTEA Co
WARSZAWA. 8658

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne
(dawniej Dra Silbersteina) 878
przy ul. Sykstuskiej 34, I p
wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

ŚWIAT ELEGANCKI
ubiera się w pierwszorzędnym salonie sukien damskich oraz kostjumów angielskich
J. GROSS LWÓW ul. SYKSTUSKA 40
według wymogów ostatniej mody
»» po cenach umiarkowanych. co

Dr. Jakób Schaechter
ze Lwowa — otworzył kancelaryę adwokacką w WIEDNIU III. Ungargasse 2. Tel. 25—99. 879

Verfex

Ze sportu.

Pogoń — Czarni 2:0 (1:0).

U Pogoni Zemanek i Jurasz na miejscu Ignarowicza i Bacza, u Czarnych Lachowicz zamiast Kopcia IV. Wynik powyższy

uzyskany wśród fatalnych warunków atmosferycznych, nie może uchodzić za wykładnik sił obu drużyn. Z pośród ambitnie grających Czarnych wybiła się obrona i bramkarz. Obie bramki uzyskuje Wacek w 33 m. i 53 m. Rogów 8:1 dla Pogoni. Sędziował p. dr. Dudryk.

Pogoń (Stryj) — A. Z. S. 1:1 (1:0).

Zawody kwalifikacyjne o wejście do klasy A.

Metal — Jehuda (Tarnopol) 3:1.

Zawody kwalifikacyjne o wejście do klasy B.

Makkabi (Berno) — Union Żiżkow 1:1.

Przerwane w 27 m. drugiej połowy.

Klęska Cracovii w Hiszpanii.

Sevilla 8. 10. (Pat.) „Cracovja" poniosła ósmą z rzędu klęskę w Hiszpanii przegrywając w Sevilli w stosunku 3:0.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Wtorek »Cyganerya« (30 pro. zniżki).
Środa »W krainie baśni«.

—ooo—

TEATR MAŁY.

Wtorek »Musisz być moją«.
Środa »Pani prezesowa«.

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Wtorek »Królowa fal« (premiera).
Środa »Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedyczkowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo. Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

Od Wydawnictwa

Wskutek gwałtownego spadku marki polskiej zniewoleni jesteśmy łącznie z innemi pismami lwowskiemi podwyższyć od wtorku dnia 9. bm. cenę pojedynczego egzemplarza na

10.000 Mkp.

Abonament wynosić będzie od 15. bm. we Lwowie mkp. 250.000, na prowincyi mkp. 280.000, zagranicę mkp. 300.000.

P.T. Abonentów upraszamy o nadesłanie dopłaty za drugą połowę miesiąca, która wynosi we Lwowie mkp. 62.500, na prowincyi mkp. 70.000, zagranicą mkp. 75.000.

—ooo—

„Królowa fal". Premiera dzisiejsza w Teatrze Nowości pod każdym względem zapowiada się bardzo dobrze. Nazwisko autora, Straussa samo mówi za siebie a reżyser p. Tatrzański dołożył wszelkich starań, by całość stała się atrakcyą sezonu. Przekład polski operetki wyszedł z pod pióra p. Marka. Przy pulpicie dyrygenta p. R. Wojnarowicz.

— **„Uczta szyderców".** Pod kierunkiem p. Żyteckiego odbywają się od dłuższego czasu próby z arcydzieła włoskiej literatury, mianowicie z „Uczty szyderców" S. Benelliego. Malarnie teatralne wykańczają wspaniałe wnętrza renesansowe, pracownie zaś krawieckie stylowe kostyumy. Wielkie pole do popisu w trudnych odpowiedzialnych rolach będą mieli w pierwszym rzędzie pp. Peliński i Sarnowski, następnie pp. Bielecki, Niemirycz, Kwiatkiewiczowa, Romanówna, Zakrzyńska i Jankowska. Dzięki uprzejmości zarządów miejskich muzeów na scenie zobaczymy oryginalne zbroje i części uzbrojenia, oraz drobiazgi artystyczne. Specyalną muzykę do słów pieśni komponuje A. Stadler. Teatr nie szczędzi trudów i kosztów aby dać cały, konieczny w tej sztuce przepych i wyposażyć we wszystko. „Uczta szyderców" ukaże się po raz pierwszy w piątek 12. bm.

— **Komitet dla niesienia pomocy pogorzelcom z Rawy Ruskiej** we Lwowie poczuwa się do miłego obowiązku złożyć na tem miejscu serdeczne podziękowanie komitetowi zabawowemu zawodu gastronomicznego a przedewszystkiem PP. Finkelsteinowi S., Gutmanowi A. i Zimmermanowi za urządzenie rautu na rzecz pogorzelców z Rawy Ruskiej, którego cały dochód w kwocie 30,000.000 został naszemu komitetowi przekazany. 8810

— **Znowu konfiskata „Chwili".** Wczorajszy numer naszego pisma skonfiskował pan prokurator za artykuł wstępny protestujący przeciw gwałceniu konstytucyi przez wprowadzenie „numerus clausus". W sprawie konfiskat „Chwili" zostanie wniesiona specyalna interpelacya w Sejmie i Senacie.

— **Milionówka.** W piątkowem ciągnieniu milionówki wylosowano nr. 1,630.566, sprzedany w urzędzie podatkowym w Nadwórnie.

— **Nowe banknoty półmilionowe już w obiegu.** P. K. K. P. puszcza w obieg począwszy od 8. b. m. banknoty wartości pół miliona marek. Wymiar tych banknotów wynosi 156/80 mm. Wykonane one są na papierze z wodnym znakiem. (Pat).

— **Ekwiwalent franka.** Od 7. października frank złoty będzie równy 80.000 mk. polskim. Opłaty pocztowe i telegraficzne zagraniczne będą pobierane według nowej zwyżki franka.

— **Walka z spekulacyą.** Warszawski „Ekspress Poranny" donosi, że komisarz Bajda w porozumieniu z komisarzem rządu Warszawy postanowił zastosować cały szereg represyi w stosunku do niesumiennych kupców, którzy chowają towary. Kupcom, którzy odmawiają sprzedawania towarów, lub zamkną przed czasem sklepy będzie odebrane w ciągu 24 godzin prawo zajmowania się handlem. (AW).

Dzisiaj od rana z polecenia władz wyższych odbywa się w całej Warszawie **sprawdzanie cen obowiązujących**, kalkulowanych przez Wydział walki z lichwą. W razie stwierdzenia uchylenia się od cen kalkulowanych, pociągano do odpowiedzialności, towary zaś podlegały natychmiastowemu sekwestrowi. (Pat).

— **„Jeśliś Żyd, to marsz z Polski" czyli akademik nie chce zapłacić za dorożkę.** Plac Bernardyński we Lwowie jest znany z tego, że w nocy jest stale widownią ekscesów czy wybryków rozmaitych podchmielonych i mniej podchmielonych „jegomościów". Nic tedy dziwnego, że i w niedzielę w nocy plac ten był widownią małego zbiegowiska wywołanego przez młodego dorożkarza, któremu trzech osobników — rzekomo akademików (jeden z nich nosił czapkę studencką) nie chciało zapłacić za jazdę. „Akademicy" ci twierdzili, że kolega, którego odwieźli na dworzec, już zapłacił, podczas gdy dorożkarz twierdził, że ów kolega nie zapłacił a ponadto ci trzej panowie, wraz z młodą kobietą, których przywiózł na plac Bernardyński, kazali się wozić po mieście a nawet zdawało się, że w kawiarni „Renesans" chcieli się ulotnić, byle nie zapłacić. Dorożkarz domaga się zapłaty. I nic w tem dziwnego. Ma wszelkie prawo ku temu. W tem ni stąd ni zowąd rozlega się głos: **„Jeśliś Żyd, to marsz z Polski"**. przyczem ton był taki, jak gdyby żydostwo miało coś wspólnego z łotrowstwem owego nieżydowskiego „pana", który na koszt biednego żydowskiego dorożkarza chciałby mile spędzać noce... Ale nie na tem koniec! Zjawiają się dwaj posterunkowi i zamiast wezwać tych panów do porządku względnie do naprawienia krzywdy dorożkarzowi, zaczynają oglądać dorożkę, czy lampa nie funkcyonuje wadliwie, czy koń ma wstawione zęby... itd. mimo, że leżało jak na dłoni, iż dorożkarzowi nie zapłacono. A dowodem, że nie zapłacono, stanowi fakt, że towarzyszka tych panów wstydząc się widocznie gentelmeństwa swoich „rycerzy" wyrównała sama rachunek, nie chcąc wywoływać dalszego skandalu.

I nie na tem koniec. By sprawozdanie było zupełne, należy jeszcze nadmienić, że na miejscu zrodzili się świadkowie, którzy widzieli, że dorożkarzowi-Żydowi już „ów

PREMIERA W MARYSIEŃCE i KOPERNIKU

Senzacyjne arcydzieło | 9-X 1923 | Atrakcyjna nowość

Inscenizacja i wspaniałe akcesorja!

Wielki dramat okrucieństw w 7 akt. pt.

DEMON ODRODZENIA

W głównych rolach: świetna przedstawicielka wielkiego stylu gry LIDJA SALMONOWA — i niezrównany PAWEŁ WEGENER.

pan" zapłacił i że dorożkarz-Żyd — psiakrew — żąda drugi raz — a jeśli „Tuśku już musi się zapłacić Żydowi — zbiję mu choć lampę — niech Żyd wie" — odzywa się jakiś plutonowy i incydent się kończy.

Drobny na pozór obrazek, ale jakże bardzo charakterystyczny. Odzwierciedla się w nim całokształt stosunków nie-Żydów do społeczeństwa żydowskiego.

— **Paradoksy podatkowe.** Jako przyczynek do sprawy osobistego podatku dochodowego posłużyć może następujący fakt charakterystyczny: Urzędnik państwowy VI kategoryi płaci 150 tysięcy marek miesięcznie, natomiast właściciel 25-morgowego gospodarstwa rolnego w Małopolsce zapłacił 200 tys. marek za cały rok.

— (i). **Fałszywe guldeny holenderskie we Lwowie.** Przebywający w r. 1921 w Kijowie właściciel majątku w Radziwiłłowie Lazar Mess zakupił u niejakiego Liebermana obcą walutę a m. i. też 35 sztuk banknotów po 60 guldenów holenderskich. Dowiedziawszy się, że banknoty te są fałszywe i obawiając się przytrzymania ich u siebie, zaproponował zam. w Krzemieńcu leśniczemu Zahridnemu, by zajął się ich ponowną sprzedażą, za co otrzyma odpowiedni procent. Zahridny jednak przez dłuższy czas przetrzymywał je u siebie nie sprzedając ich, zaś Mess znając go dobrze nie upominał się o nie.

Dopiero gdy do Krzemieńca zjechał inż. Witkowski zam. we Lwowie przy ul. Kurkowej 46 z swoją towarzyszką, która dowiedziała się od żony Zahridnego o tych guldenach hol. zaproponował jej wspomniany inżynier sprzedaż tych banknotów we Lwowie. Zahridna zgodziła się na to i nie powiadamiając o niczem męża, ani właściciela tych pieniędzy, wydała je inż. Witkowskiemu.

Po przybyciu do Lwowa inż. W. odsprzedał je tutejszemu Bankowi Związku Spółek Zarobkowych, którego dysponent p. Grabowski nie poznał się na falsyfikatach. Gdy guldeny te zawędrowały do Amsterdamu, dowiedziano się stamtąd że są one fałszywe. Ponieważ jednak źródło, z którego te falsyfikaty pochodzą leży za granicami kraju, przeto sprawę, którą energicznie przeprowadził kom. Stojków z ekspozytury śledczej, oddano prokuraturze, celem dalszego jej przekazania i wykrycia winnych.

— (i). **Pod znakiem sezonu.** Zbliża się zima, a z nią nieodłączne kradzieże sezonowe. Zaczynają więc się mnożyć doniesienia do policyi o „znikaniu" palt, futer itp. A, że złodzieje lwowscy w swym „fachu" celują, przeto już dzień wczorajszy przyniósł takich szczęśliwców... do których pomieszkań oni zawitali. I tak Esterze Diamand (Kleparowska 10) skradziono 2 płaszcze wart. 9 milionów. — Leonowi Kuhenbergowi, zam. przy ul. Kingi 16 skradziono 2 ubrania i raglan łącznej wart. 25 milionów. — Izydorowi Hussowi zaś skradziono raglan wart. 12 mil. mk. w garderobie kawiarni „Renesans".

— **Nowi królowie prasowi.** Jak donosi „Daily Telegraph" angielski magnat prasowy Sir Edward Hulton, właściciel całego szeregu dzienników i tygodników londyńskich i man-

chesterskich, sprzedał wszystkie prawa do swoich wydawnictw wicehr. Rothermere, **bratu zmarłego niedawno Lorda Northcliffa** i lordowi Beaverbroock, którzy w ten sposób nabyli na **własność między** innymi „Daily Mail", „aDily Mirror", „Daily News", „Weckly Dispatsh", „Daily Express" i „Sunday Express" oraz szereg innych, Cena kupna wynosi kilkanaście milionów funtów szterlingów.

— **Zaparcie stolca.** Profesor Baumberger, znany specyalista w chorobach sercowych stwierdził, że gorzka woda **„Franciszka Józefa"** jest świetnym środkiem regulującym stolec. 7884

Teatry lwowskie w przyszłym sezonie.

Lwów, 8. października.

Dyrekcya Teatrów m. podaje do wiadomości repertuar dramatyczny na tegoroczny sezon. Repertuar to bardzo bogaty i życzyć by sobie należało, aby w połowie przynajmniej został wykonany. W wyborze wymienionych sztuk zastanawia, że znajdują się wśród nich utwory, których absolutnie z nieskompletowanym zespołem lwowskim odegrać nie można. Uzupełniamy zapowiedz dyrekcyi niedyskrecyą, że repertuar ten podtrzymany będzie okresowymi gościnnymi występami artystów pp. Wysockiej, Solskiej Sosnowskiego i i.

Repertuar dramatyczny na rok 1923/4.

Z sztuk polskich grane będą: Słowacki: „Mazepa"; Fredro: „Damy i huzary"; i „Przyjaciele"; Norwid: „Noc tysięczna druga"; Bliziński: „Szach i mat"; Lubowski: (jedna z komedyi); Ujejski: (setna rocznica urodzin, wieczór składany); Zalewski: „Przed ślubem"; Bałucki: „Dom otwarty"; Szutkiewicz: „Popychadło"; Morstin: „Szlakiem legionów"; Roztworowski: „Zmartwychwstanie"; German: „Więźnie"; Szaniawski: „Lekkoduch"; Herz: „Książe Józef Poniatowski" (rocznica Komisyi Edukacyjnej); Krzywoszewski: „Szał"; Bunikiewicz: „Wazon i róża"; Siedlecki: „Spadkobiercy"; Jastrzębiec—Zalewski: „Lancet"; Wiezenberg: „Sądny dzień"; ponadto nowe sztuki Kiedrzyńskiego, Grubińskiego, Winawera i Konczyńskiego.

Z dzieł obcych: Szekspir: „Jak wam się podoba"; Calderon: „Książę niezłomny"; Molier: „Tartuffe"; Rolland: „Danton"; Claudel: „Zamiana"; Verneuill: „Kochanek od serca"; Farrere: „Bitwa"; Regnard: „Błazeństwa miłości"; Lenormand: „Pożeracz snów"; Rossodi Sansecondo: „Biedne maryonetki"; Marco Praga: „Drzwi bez wyjścia"; Benelli: „Uczta szyderców"; Nicodemi: „Nieprzyjaciółka"; Lavain i Picard: „Pani jego snów"; Deval: „Słaba kobieta"; Curel: „Nieludzka ziemia"; Antoine i Lery: „Drewniane koniki"; Alvares Quintero: „Cristalina"; Andrejew: „Myśl"; Czechow: „Jesienne skrzypce"; Biriński: „Moloch"; Wildgans: „Miłość"; Kaizer: „Od poranku do wieczora"; Garrick: „Wiera Mircewa"; Srameks: „Płaczący satyr"; Capek: „Sprawa Macropulusa"; Foeldes: „Hallo"; Fekete: „Trwoga serc"; Molnar: „Konfekcya męska".

Repertuar przedstawień dla młodzieży Dyrekcya Teatrów przedłoży Komitetowi Kuratoryum Szkolnego.

— **Ubiegły sezon w teatrach miejskich.** W sezonie 1923—24 granych było w teatrach miejskich 57 sztuk z repertuaru swojskiego jak i obcego. Sztuki lepiej i staranniej wystawiane miały też duże powodzenie. Z repertuaru klasycznego, który rzekomo nie ma zapełniać kas teatralnych i łatać ich deficytów, najdłuższym bytem na scenie lwowskiej cieszyło się „Orlę" Rostanda grane z górą 38 razy. Następnie „Tragedya dzieci" 36 razy i „To, co najważniejsze" Jewreinowa 27 razy, „Brat marnotrawny" Wilde'a 21 razy. Z lżejszego repertuaru, znaczne powodzenie miała „Sublokatorka" Siedleckiego grano 48 razy, „Zabawa w miłość" 27 razy, oraz „Świderek". Najkrótszy żywot przepędziła na scenie lwowskiego teatru „Menażerya" grana 3 razy. „Ta, która przeszła bez śladu" przeszła bez śladu po siódmem przedstawieniu.

Z sali sądowej.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

Lwów, 8. października.

Na dzisiejszej rozprawie ustalono 19 pytań dla sędziów przysięgłych, poczem zabrał głos prok. Guertler, który w kilkugodzinnem przemówieniu uzasadnił oskarzenie. We wtorek skończy swoją mowę prokurator, poczem zabiorą głos obrońcy. Jako ostatni przemówi adw. Głuszkiewicz. Wyrok zapadnie prawdopodobnie w czwartek.

O zniesławienie prezydenta ministrów.

Warszawa 8. 10. Było to w okresie pierwszej prezydentury obecnego prezydenta rady ministrów Witosa.

Na jednem z wieców w Radzyniu, Szymon Czajka, znany mowca wiecowy, przeciwstawiając rządy Paderewskiego i Grabskiego rządom Piłsudskiego i Witosa, między innemi wyraził się, że „pan prezydent ministrów", przez wypłacanie wszystkim uczestnikom wiecu po 1000 mk. na agitacyę, okrada w ten sposób skarb państwa".

Na kilkakrotne zapytanie obecnego posła Kowalczuka czy czynione prezydentowi ministrów zarzuty są uzasadnione, p. Czajka odrzekł publicznie, że zarzuty te są faktem.

O zajściu tem wiecowem zakomunikowano p. Witosowi, który wytoczył mówcy wiecowemu sprawę karną z art. 531 o zniesławienie. Sąd pokoju, jako instancya pierwsza, skazał p. Czajkę na 2 miesiące aresztu.

Skazany odniósł się do wydziału odwoławczego sądu okręgowego w Białej. Tu sprawa przybrała inny obrót.

Sąd 2-ej instancyi, biorąc pod uwagę tłumaczenie się oskarzonego, iż działał w dobrej wierze, gdyż o zarzutach czynionych p. Witosowi, czytał już przedtem w gazecie „Zorza", wreszcie w związku z sprzecznościami zeznań świadków — wyrok sądu pokoju uchylił i Szymona Czajkę uniewinnił.

Od wyroku tego, obrońca prezydenta adw. Paschalski odwołał się w drodze kasacyi, do sądu najwyższego, gdzie onegdaj sprawa ta była ponownie przedmiotem rozważania

Skargę kasacyjną popierał adwokat Ettinger, dowodząc, że ustalenie w wyroku sądu okręgowego dobrej wiary oskarzonego, nie wystarczało zgoła do wydania werdyktu uniewinniającego.

Sąd najwyższy pod przewodnictwem sędziego Witwińkiego zgodnie z wywodami, skargi kasacyjnej i wnioskami prokuratora Sobolewskiego, wyrok sądu 2-ej instancyi zniósł nakazując ponowne rozpoznawanie sprawy w innym składzie sędziów.

Z sali koncertowej.

Kwartet Roségo.

Prawdziwą biesiadą artystyczną był onegdajszy koncert najsłynniejszego dziś na świecie kwartetu smyczkowego, na którego czele stoi koncertmistrz państwowej opery i profesor akademii muzycznej w Wiedniu Arnold Rose. Zespół odniósł sukces dotychczas może niebywały i to zupełnie zasłużenie, gdyż produkcye jego stoją na takim stopniu doskonałości, że braks słów na ich określenie. Publiczność, zapełniająca salę przywitała wchodzących na estradę artystów a więc pp. A. Rosego, Pawła Fischera, Antoniego Ruzitzkę i Antoniego Waltera serdecznym aplauzem oklaskiwała też każdy poszczególny punkt programu, po odegraniu zaś ostatniego Kwartetu zerwała się taka burza oklasków, artyści powtórzyli po niezliczonych „wywoływaniach" jedną część Kwartetu Beethovena. Kwartet ten (op. 18 Nr. 5) jako Kwartet Schuberta d-moll z waryacyami temat pieśni „Śmierć i dziewczyna" najbardziej przemówiły do słuchaczy, co jednak nie ma bynajmniej oznaczyć jakoby grany jako pierwszy punkt programu Kwartet Brahmsa op. 51 Nr. 1 wykonany był gorzej od tamtych. Zespół profesora Rosego jest tak świetnie zgrany, że słuchacz zapomina o tem, iż słyszy cztery instrumenty, a nie że czterech artystów siedzi przy pulpitach lecz ulega złudzeniu, że do uszu jego dolatują dźwięki jednego tylko idealnie brzmiącego instrumentu, na którym gra jeden niedoścignony artysta. Koncert onegdajszy przekonał nas o tem, że sława kwartetu Rosego opiera się na realnych podstawach że jest wynikiem wysokiego artystycznego poziomu, na jakim się zespół obecnie znajduje i dlatego też i my składamy najchętniej artystom należny im hołd nadziei, że nie poprzestaną na tej jednej i o ile się nie mylimy pierwszej wizycie we Lwowie, lecz że staną się częstymi nas gośćmi.

Alfred Plohn.

—ooo—

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 8. października.

Dzisiejsza giełda efektów stała pod znakiem baissy zarówno kotowanych, jak i niekotowanych akcyj. Obroty w akcyach następujące:

Browary 5000, 5150, 5200 (4900), Chodorów 440, 425, 440, 400, Gafota 50, 55, Niemojowski (145), Pezet 125, 95, Polski 220, 250, 200, 260, Polska nafta 135, 150, 152, 145, P.T.B. 75, Rakszawa 1150, 1200, 1150, Siersza górn. 2600, 2300, Cegielski 220, 200, 180, 175, 210, rowozy 200, 155, 160, (150, 155), Zieleniski 4000, 3900, Hipotecz. 250, 280, 245, (196), Przem. 170, 177, 164, 163, 160, 158, 160, 165, 158 155, Z.B.K. 48, 50, Chodorów 1525, 1550, 1500, 1535, 1545, 1530, 1540, 1525, 1500, 1540, Ojkos 1475, 1450, 1440, 1500, 1475, 1440, 1450, Tespy 2050, 2025, 2035, 2050, 2050, 2040, 2050, 2000.

Obroty w akcyach niekotowanych następujące: Arma 105, Azot 240, Czechow 48, Chybie 2800, drob. 2900, Foresta 190, 185, 183, Gazolina 680, 665, 650, 330, 320, (280, 270), Machlejd 100, 95, trat 85, 78, 80 (65), Radziwiłł 380, 365, 380, Star 200, Węglówki 7100, 6800, Gazy 12500, 12250, 12000, 12250, 12500, 13000, Jaworzno 9500, 9100, 8900 (drobne 9200, 9100, 9000), Akumul. 365, Bruger 490, 480, 470, Elektr. 28, 25, Gazociągi 85, 84, 80, Lesienice Lokomotywy 210, 200, Olkusz 270, 265, 264, Szkło w Kr. 230, 240, Tyśmienica

Pozagiełdowe kursa walutowe.

Dol. am. 850000, dol. kan. 760000, cz. 24000, Fr. fr. 4700, fr. szw. 150000, 320000, Funty 4000000, Wiedeń 1250, wł. 37000, leje rum. 3200—3500.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 8. października.

Giełda licznie odwiedzana. Obrót Transakcye w pszenicy i życie dla pokrycia koniecznego zapotrzebowania. Tendencya silnie zwyżkowa. Usposobienie wyczekujące. Pszenicę płacono 2,250000, 1,400.000.

Giełda krakowska.

(Kursa w tysiącach).

Kraków. (Pat). Pol. B. przem. 200, B. Powszechn. Kred. 35, 38, B. Hipoteczny 225, B. Małopolski 245, 230, Ziemski B. 60,, 70, Polski Glob 17, 80, Żegluga

Futerka dziecinne Serdaki

St. Wrońskiego Synowie
Lwów Pl. Marjacki 10

ZŁOTO
SREBRO
DJAMENTY
PERŁY
kupuje po najwyższych cenach 8861
H. Gutterman, Lwów, Sykstuska l. 14.

leniewski 3500, 3850, Cegielski 232, 270, 250 owozy 150, 180, Górka 4800, 5200, Siersza n. 2650, 2800, Tepege 1300, 1400, Nafta 140 Okos 1500, 1650, Trzebinia masz. 230, 240 odorów 1700, 1925, Ćmielów 500, 520, Sier- elektryczna 92, 105, Niemojowski 190,

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. (Pat). Belgia 29500, 29900 lin 0.0008, Londyn 2666000, 2614000, Nowy k 586000, 574000, Paryż 34850, 34250, Szwaj- ya 104800, 102800, Wiedeń 8.25, 8.19, Włó- 26500, Praga 17180.

Akcye.
(Kursa w tysiącach).

Warszawa, 8. 10. (Pat). Bank handl rsz. 950, 1000, Bank kred. warsz. 92.5, B. przem. warsz. 110, Polski B. handl. Pozn. 300, Polski B. przem. Lwów 170, 165, B. Zjedn. ziem. polsk. 220, 210, Ziemian 75, 90, Cerata 80, 72, Sole po- owe 1900, Kijowski i Scholce 760, 710 Spies 560, 530, 540, Puls 170, 135, 150 d 215, 210, Chodorów 1800, 1750, Czersk 825, 655, Częstocice 10900, 12000, Go- wice 750, 700, 750, Michałów 500, 440 Warsz. tow. fabr. cukr. 3500, 3200, 0, Firlej 190, 250, Łazy 80, 90, 85, Przem ew. 90, 85, 89, Cegielski 265, 230, 245 drzejów 2700, 2400, 2650, Norblin 500 565, Zakł. Ostrowieckie 3350, 3850 3700 wein i Karasiński 165, 155, 160, 180, 175 n i Zieliński 375, 300, Starachowice 0, 1000, 1125, Ursus 400, 475, 450, Po- k 270, 240, 255, Parowozy 180, 170, 172, Zieleniewski 4600, 4500, 4450, Zyrardów 88 110, 105, Zawiercie 95, 97, Bełpol 35, 40, Ćmielów 470, 490, III. 470, 490, Polska nafta 170, 140, 155, Nobel 500, 600, 560.

Giełda wiedeńska.

Dewizy.

Wiedeń. (Pat). Amsterdam 27900, Belgrad 823, Berlin 0.81 i pół (za 10 tysięcy), Bruksela 3594, Budapeszt 370, Bukareszt 324, Chrystiania 10980, Kopenhaga 12280, Londyn 322800 Madryt 9380, Medyolan 3209, N. Jork 70935 Paryż 2093, Sofia 636, Sztokholm 18470, Warszawa 650—750 (za 10 tysięcy), Zurych 12685.

Efekty.
(Kursa w tysiącach).

Wiedeń. (Pat). Renta majowa 1.1, Renta lutowa 1.6, Renta austryacka 0'91, Renta węg. 9.1, Prioritety 518, Anglobank 345, Bank związkowy 187, Bank obrotowy 125, Zakł. kred. 425 Austr. Zakł. 283, Bank depoz. 83, Laenderbank 365, Merkury 192, Unionabnk 330, Żiwnostenska Banka 908, Kolej północna 20500, Kolej lwowsko-czern. 354, Austr. koleje 838, Kolej południ. 240, Alpiny 652, Krupp 410, Huta Poldi 1020, Praskie Tow. żel. 2380, Rima 280, Skoda 1170, Zieleniewski 310, Apollo 805, Fanto 4600 Karpaty 515, Galicya 26100, Siersza 225.

Giełda berlińska.

Berlin. (Pat). Amsterdam 329175000, Bruksela 41895000, Chrystiania 131670000, Kopenhaga 148627500, Sztokholm 221445000, Włochy 37506000 Londyn 3790500000, N. Jork 835905000, Paryż 49625000, Szwajcarya 112717500, Wiedeń 11770 (za 1 kor.), Praga 24738000, Sofia 7980000, Belgrad 9975000, Budapeszt 44388 (za 1 kor.).

Giełda zurychska.

Notowania końcowe.

Zurych. (Pat). Berlin 0.00000075, Holandya 219.75, N. Jork 559, Londyn 25.43, Paryż 33.60, Medyolan 25.40, Praga 16.55, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.55, Belgrad 6.55, Sofia 5.35 Warszawa 0.0007, Wiedeń 0.0078 i pięć ósmych Austr. kor. stempl. 0.0079.

NADESŁANE.

Z okazyi zaręczyn mego szwagra Meira Platzkera z p. Sulamit Pasternak z Chorostkowa gratuluje serdecznie
Moses Görtner z żoną. 8791

Z okazyi zaręczyn naszego członka p. Meiera Platzkera z Tłustego z p. Pasternak z Chorostkowa gratuluje serdecznie Stowarzyszenie Kupców w Tłustem.

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Z powodu zwinięcia 8-klasowego gimnazyum jest do sprzedania całe urządzenie szkolne wraz ze środkami naukowemi i biblioteką. Bliższych informacyj udziela: Administracya Chwili. 8781

Angielskiego, English w przeciągu sześciu miesięcy wyucza absolwent uniwersytetu londyńskiego pod »Poważny« do Scherera pasaż Haussmana. 8924

Gra ze słuchu na fortepianie. Jednąnawet lekcyą przekonam muzykalną lub niemuzykalną osobę o łatwości i wartości metody. Chrzanowski, Zimorowicza 6. 8853

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls rom 2—8 p. m. J. Vida, Rynek 12 I/I. 2889

DWIE SŁUCHACZKI uniwersytetu i politechniki przyjmą lekcye, najchętniej matematyki względnie geometryi wykreślnej. Zgłoszenia pod »M. R.« do admin. 8783

Dr. phil. przyjmie lekcye prywatne, urządza również zbiorowe. Przygotowuje do matury. Zgłoszenia pod »Filologja« do Administracyi.

Prawnik poszukuje lekcyi na wiś. [illegible] pod »Prawnik« biuro ogł. Brücka, Kościuszki 2.

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego 6 Telefon 413.

MATEMATYK, FIZYK III r. filozofii przyjmie lekcyę w tych przedmiotach wyższego gimn. Do adm. p d »Skrzypek«. 8786

INTERESA HANDLOWE.

Sklep frontowy kompletnie urządzony posiadam, poszukuję SPOLNIKA (z branży manufakturowej) z kapitałem. Zgłoszenia pod »Berlin« do Admin. Chwili. 8948

KUPNO — SPRZEDAŻ.

ARMATURY do kotłów, maszyn parowych, gorzelń, browarów i rafineryi. RURY żelazne, gazowe i kotłowe. METALE: rury, blachy, druty miedziane, mosiężne, kompozycyę, cynę angielską. ARTYKUŁY techniczne dla wszelkich gałęzi przemysłu poleca tanio »WENTYL« — LWÓW, UL. GRÓDECKA 36. Tel. 737. 8876

Szatnia BRAJEROWSKA 3. poleca materyały bielskie na ubrania, płaszcze, kostyumy, i suknie, płótna, podszewki, aksamity, welwety gładkie i kolorowe, welutyny na kapelusze w największym wyborze i po cenach możliwie nizkich.

MIESZKANIA i LOKALE.

LOKAL posiadam w centrum, poszukuję spólnika. Wiadomość »Centrum« Administracya Chwili. 8872

Zamożny medyk poszukuje pokoju z wikłem lub bez. Zgłoszenia pod »Natychmiast« do Adm. Chwili. 8864

Pokój umeblowany w śródmieściu centralnie ogrzewany, wynajmę tylko studentce zamożnej. Informuje z grzeczności Adwokat, Sobieskiego 12.

STUDENTKA Z DOBREGO domu szuka umieszczenia ewent. za pomoc do szkoły albo lekcyę fortepianu. Wiadomość z grzeczności Dr. Rawicz, Bratierowska 5. 879

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter równocześnie fachowiec branży tekstylnej z dobremi świadectwami poszukuje posady, zgłosić się do Chwili »Tekstylny«. 8946

Rutynowany handlowiec, izraelita, w sile wieku, zajmujący obecnie stanowisko głównego kasyera w dużych zakładach przemysłowych, pragnie zmienić posadę od listopada—grudnia. Reflektuję na posadę szefa biura, kontrolera, kasyera w przemyśle lub bankowości, w mieście, i a prowincyi. Referencye pierwszorzędne. Łaskawe zgłoszenia pod Seiden i Gottesmann, Lwów, Rutowskiego 28. 8945

Asystent farmacyi poszukuje posady w aptece w mieście prowincyonalnem. Zgłoszenia pod Sambor Poste-restante Nr. 1234. 8787

BUCHALTER samodzielny z długoletnią praktyką o najlepszych kwalifikacyach zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia do Chwili pod »Samodzielny«

MAŁŻEŃSTWA.

2 panny inteligentne chcą poznać w celu matrymonialnych 2 mężczyzn. Pierwszeństwo mają kupcy inteligentni. Fotografie pożądane. — Zgłoszenia do Administracyi »Chwili« pod Broni i Roma. 8879

Dla mojej przystojnej siostry z akademickiem wykształceniem na intratnej posadzie w zagłębiu naftowem poszukuję odpowiedniego urzędnika ewentualnie starszego lekarza wdowca. Zgłoszenia pod »Poważny 2«. 8863

WOLNE POSADY.

Koneypienta, tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tłustem. 8886

Kalosze francuskie

męskie, damskie i dziecinne po nach przystępnych poleca „THE GENTLEMAN LWÓW, PLAC HALICKI l. 1

Towarzystwo Wielkiego Młyna w Kaliszu przyjmie natychmiast samodzielnego buchaltera-bilansisty. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę z wykształceniem fachowem, stanu wolnego. Ofertę i odpisy świadectw przysłać pod adresem: Towarzystwo Wielkiego Młyna Reich i Chmielnicki w Kaliszu. 8819

ZDOLNA sprzedawczyni za dobrem wynagrodzeniem zostanie przyjętą. Magazyn Nowości dla Pań Friedman, Krakowska 11. 8923

Skład maszyn rolniczych poszukuje starszego praktykanta biurowego. Zgłoszenia do Administracyi pod »J«. 8855

Przyjmę panienkę z lepszego domu umiejącą szyć sympatyczną do 8 letniej dziewczynki na bardzo dobrych warunkach. Zgłoszenia między 3—4 Kopernika 19, II. piętro na prawo. 8784

Przyjmę dwóch zdolnych pomocników handlowych z działu galanteryjnego. Zwerdling, Legionów 39 8859

POMOC LEKARSKA.

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 3—6 popołudniu, Żółkiewska 33.

ROŻNE.

Unieważniam moje świadectwo dojrzałości (oryginał) jakoteż notaryalnie uwierzytelniony odpis tegoż, wydane przez gimnazyum-realne w Düsseldorfie (Nadrenia) i uniwersytecki dowód osobisty, które mi w tajemniczy sposób zaginęły. Leon Schwadron, pl. Strzelecki 12. 8788

OGŁOSZENIA.

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 23 I. p.
»CREP DE CHINE«, FULARY, Velourschifon.
PLUSZE, AKSAMITY, VELURY,
SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH
BIELIZNĘ stołową, damską,
KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyborze

Do sprzedania
1 auto ciężarowe pięcio-tonowe 8793
firmy „Bisyng“. — — Bliższa wiadomość w Dyrekcyi Cyrku „Medr no“.

Młody inteligentny KUPIEC

bogaty (Żyd.) zawrze znajomość z inteligentną piękną elegancką panną lub młodą wdową bezdzietną. Cel matrymonialny. Mieszkanie elegancko urządzone wymagane. Zgłoszenia pod »Inteligentny« do Administracyi »Chwili«. 8794

Meble giete, łóżka żelazne i dziecinne materace włosienne i sprężynowe, Karnisze metalowe, otomany, urządzenia Sypialni, Jadalni biurowe i kuchenne poleca po cenach przystępnych. Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierzowska 28

Glejtę w beczułkach po 100 kg. po W. CZOPP, skład abr. pokos lakierów LWÓW, ŻÓŁKIEWSKA 2

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej kości po cenach umiarkowanych u Firm
J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska 1 (w podwórzu).

UWAGA.
Meble tapicerowa
Otomany, kanapki do ro nia, poduszki (roshar), wkł łóżek, materye mebl., drelichy tyery, firanki i kapy tiulowe dniki, dywany, karnisze mosiężne, ceraty, lin i story do okien po cenach konkurencyjnych
E. HAGLER LWÓW, SOBIESKIEGO Zważać na firmę i nr. do

BATERYE elektr. Miha - Gold, mon, Tytan miesięczną gwarancyą. LATARKI czne. ŻARÓWKI poleca hur
MICHAŁ HACKE
LWÓW KAŹIMIERZOWSKA

Ważne dla handlów żela
Zawiadamiam uprzejmie, że po wyst niu ze spółki z firmą I. Mayer otwor
swój własny skład żela
we Lwowie, przy ul. Słonecznej i polecam się dalszym łaskawym względ
NOE LEINER, Lwów, Słoneczn

KÓŁKA I SPRZĄC
dla rymarzy, szewców, k ców, szelkarzy i gorseciarzy
leca fabryka wyrobów metalo
A. Wiśniewski i Ch. Słu
Warszawa, Dzielna Nr. 33. T

Powszechny Dom składowy w Drohob o własnym torze przemysłowym, do wynajęcia obszerny. suchy, rowany, dachówką kryty Magaz mogący pomieścić około 20 (d dzieścia) wagonów towaru.

KAMIENIC
2 piątrowa z wolnem mieszkaniem nym komfortem do sprzedania mość u adw. KANERA, Sykstu

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1648 Lwów, czwartek 11. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10.000 Mk.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000, zagr. 300.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Dlaczego Koło Żyd. w opozycyi?

PASY skórzane wiedeńskie oraz z sierści wielbłądziej, **KLINGERIT**, azbest, wyroby gumowe **PIŁY GATROWE** i cyrkularne Remszejdowskie oraz wszelkie artykuły techniczne dla młynów, tartaków 8301
„Sol“ Spółka z ogr. odpow. dla zbytu artykułów technicznych
dawniej **GLÜCK i HERRMANN**
— LWÓW. GRÓDECKA 11. —

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Dlaczego zwalcza Koło Żydowskie bezwzględnie obecny rząd.
Fatalne expose premiera Witosa.
„Głosujcie na chjenę a wszystko potanieje“.
Sprawa urzędników utknęła na martwym punkcie.
Ukraińskie gimnazyum W Stanisławowie nie uznaje narodowości żydowskiej.
Ukraińcy o audyencyi metr. Szeptyckiego u prez. Wojciechowskiego.

—o—

W opozycyi.

Komitet Centralny org. syonistycznej w Wschodniej Małopolsce opowiedział się za bezwzględną opozycyą sejmowej reprezentacyi żydowskiej w stosunku do obecnego rządu. Uchwała ta pokrywa się z nastrojami ludności żydowskiej w całej Polsce i ma swe źródło i podstawę w przygnębieniu, z jakiem ludność żydowska znosi ciężar i odczuwa błogosławieństwo rządów nacyonalistycznych. Wydawałoby się pozornie, że reprezentacya żydowska wyrażając votum nieufności antypodzie obecnego rządu, pozaparlamentarnemu gabinetowi premiera Sikorskiego, przeniosła mechanicznie opozycyjne stanowisko i na gabinet biegunowo przeciwny. Jest to jednak pozór. Opozycya wobec prem. Sikorskiego wypływała z dumy i godności narodowej, którą oportunizm b. prem. wobec antyżydowskiej propagandy narodowej demokracyi dotkliwie obraził. Wobec człowieka, który unikając otwartego, szczerego stosunku do reprezentacyi żydowskiej, chciał wobec opinii polskiej z opozycyi żydowskiej wpleść jeden listek wawrzynu do wieńca niepodejrzanej narodowo chwały, Koło żydowskie musiało zająć stanowisko nieprzyjazne; system ten postępowania był bowiem dla walczącej o zupełne obywatelskie i narodowościowe równouprawnienie reprezentacyi politycznie tak samo niedopuszczalny, a przez pierwiastek lekceważenia jeszcze boleśniejszy, niż ten system, który go powalił, a który wyłącznie często polskiej większości przyznawał prawo decydowania o rządzie i o rządach w państwie. Toteż Koło Żydowskie akcentując zawsze, że opozycya przeciw rządowi nie jest bynajmniej opozycyą przeciw koniecznościom państwowym w tej opinii wobec b. premiera i popierających go stronnictw wytrwało i jeżeli dziś na kongresie PPS. i konferencyach stronnictw lewicowych podnosi się konieczność rewizyi stosunku tych stronnictw do mniejszości narodowych, taktyka Koła Żydowskiego nie pozostała bez skutków, które dla rozwoju pojęć demokratycznych w Polsce mogą się okazać dobroczynne.

Fatalne expose premiera Witosa.

Warszawa, 9. października (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowem wygłosił prezydent min. Witos ekspose, które wywarło wrażenie fatalne zarówno ze względu na formę jak i treść przemówienia. Na wstępie oświadczył p. Witos, że pragnie przedstawić czteromiesięczną działalność rządu, jednakowoż w ciągu całego swego przemówienia mówił tylko o tem, co rząd zamierza w przyszłości uczynić lub co powinno się przedsięwziąć, a w niczem nie odpowiedział na pytanie, co dotąd rząd zrobił.

Ekspose, jak w kołach poselskich się wyrażają, przypominało radę lekarza dla chorego streszczającą się w przekonaniu, żeby mu

przygotowano trumnę.

Mowę przerywały liczne okrzyki ze strony lewicy, a choć pod koniec prawica i centrum obdarzyły premiera hucznymi oklaskami, nie dało się ukryć **ogólne przygnębienie z powodu ciężkiej i krytycznej sytuacyi państwa.**

Przygnębienie to dało się wyraźnie odczuć zarówno po prawej jak i lewej strony Izby. Sam premier wychodził ze stanowiska, że położenie jest

krytyczne

ale nie

beznadziejne.

Nawiązując do polityki zagranicznej uznał p. Witos za stosowne starym sposobem znaleźć usprawiedliwienie dla wszystkich niepowodzeń na arenie międzynarodowej, znajdując dogodnego

kozła ofiarnego

w mniejszościach narodowych.

W przemówieniu swem zaznaczył premier, że mniejszości należy

potępić

z powodu ich wystąpienia w Genewie, przyczem zauważył, że nie mają one powodu do

skarg,

gdyż w stosunku do nich stoi rząd na stanowisku traktowania ich zgodnie z postanowieniami konstytucyi i równouprawnienia.

Ten passus przemówienia wywołał sprzeciwy i żywe protesty na ławach mniejszości narodowych, przyczem przypomniano p. premierowi osławiony okólnik p. min. Głąbińskiego w sprawie

numerus clausus.

Co powiedział p. prezydent?

Wysoki Sejmie. Muszę z przykrością zaznaczyć, że niektórzy ludzie uważają wciąż państwo za dogodny teren rozpasanej eksploatacyi o własnych egoistycznych nieprawnych zysków i korzyści, co się fatalnie odbija na wielkiej części uboższej ludności, tak w mieście jak i na wsi. Nie mogę również pominąć milczeniem wzmożenia się nienawiści i walk partyjnych, co utrudnia, a często nawet uniemożliwia współpracę nietylko na polu politycznem, ale także społecznem i gospodarczem. Ten stan zapalny nietylko nie ustępuje, ale przeciwnie, stale się wzmaga. Na tem to tle ogólnem ujawniają się dopiero należycie olbrzymie trudności, na jakie napotyka praca rządu Rzpltej. Nie może więc ona wydawać zawsze zadowalających zupełnie wyników i musi często chromać, a nawet kończyć się niepowodzeniem. Ma to miejsce zwłaszcza na tych terenach, na których współdziałają silnie czynniki obce międzynarodowe, a więc na terenie politycznej, finansowej i gospodarczej zagranicznej działalności rządu.

Sprawa mniejszości narodowych.

Godnem potępienia jest wystąpienie w Genewie rzekomych przedstawicieli mniejszości narodowych. Mniejszości te w Polsce cieszące się pełną swobodą praw konstytucyjnych i opieką rządu, wystąpiły z oskarżeniami za granicą, chcąc Polskę przedstawić w świetle niekorzystnem, zapominając przytem, że nie mają do tego powodów, ponieważ rząd postępuje zgodnie z przepi-

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW Podleskiego 6 II. Telefon 413.

MATEMATYK, FIZYK III r. filozofii przyjmie lekcyę w tych przedmiotach wyższego gimn. Do adm. p d »Skrzypek«. 8786

INTERESA HANDLOWE.

Sklep frontowy kompletnie urządzony posiadam, poszukuję SPOLNIKA (z branży manufakturowej) z kapitałem. Zgłoszenia pod »Berlin« do Admin. Chwili. 8948

KUPNO — SPRZEDAŻ.

ARMATURY do kotłów, maszyn parowych, gorzelń, browarów i rafineryi. RURY żelazne, gazowe i kotłowe. METALE: rury, blachy, druty miedziane, mosiężne, kompozycyę, cynę angielską. ARTYKUŁY techniczne dla wszelkich gałęzi przemysłu poleca tanio »WENTYL« — LWÓW, UL. GRÓDECKA 36. Tel. 737. 8876

Szatnia BRAJEROWSKA 3. poleca materyały bielskie na ubrania, płaszcze, kostyumy, i suknie, płótna, podszewki, aksamity, welwety gładkie i kolorowe, welutyny na kapelusze w największym wyborze i po cenach możliwie nizkich.

MIESZKANIA i LOKALE.

LOKAL posiadam w centrum, poszukuję spólnika. Wiadomość »Centrum« Administracya Chwili. 8872

Zamożny medyk poszukuje pokoju z wikiem lub bez. Zgłoszenia pod »Natychmiast« do Adm. Chwili. 8864

Pokój umeblowany w śródmieściu centralnie ogrzewany, wynajmę tylko studentce zamożnej. Informuje z grzeczności Adwokat, Sobieskiego 12.

STUDENTKA Z DOBREGO domu szuka umieszczenia ewent. za pomoc do szkoły albo lekcyę fortepianu. Wiadomość z grzeczności Dr. Rawicz, Bratierowska 5. 879

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter równocześnie fachowiec branży tekstylnej z dobremi świadectwami poszukuje posady, zgłosić się d› Chwili »Tekstylny«. 8946

Rutynowany handlowiec, izraelita, w sile wieku, zajmujący obecnie stanowisko głównego kasyera w dużych zakładach przemysłowych, pragnie zmienić posadę od listopada—grudnia. Reflektuję na posadę szefa biura, kontrolera, kasyera w przemyśle lub bankowości, w mieście, i a prowincyi. Referencye pierwszorzędne. Łaskawe zgłoszenia pod Seiden i Gottesmann, Lwów, Rutowskiego 23. 8945

Asystent farmacyi poszukuje posady w aptece w mieście prowincyonalnem. Zgłoszenia pod Sambor Poste-restante Nr. 1234. 8787

BUCHALTER samodzielny z długoletnią praktyką o najlepszych kwalifikacyach zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia do Chwili pod »Samodzielny«

MAŁŻEŃSTWA.

2 panny inteligentne chcą poznać w celu matrymonialnych 2 mężczyzn. Pierwszeństwo mają kupcy inteligentni. Fotografie pożądane. — Zgłoszenia do Administracyi »Chwili« pod Bronia i Roma. 8879

Dla mojej przystojnej siostry z akademickiem wykształceniem na intratnej posadzie w zagłębiu naftowem poszukuję odpowiedniego urzędnika ewentualnie starszego lekarza wdowca. Zgłoszenia pod »Poważny 2« 8863

WOLNE POSADY.

Koneypienta, tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami adwokat Safir w Tłustem. 8886

Kalosze francuskie męskie, damskie i dziecinne po nach przystępnych poleca „THE GENTLEMAN“ LWÓW, PLAC HALICKI l. 12

Towarzystwo Wielkiego Młyna w Kaliszu przyjmie natychmiast samodzielnego buchaltera-bilansisty. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę z wykształceniem fachowem, stanu wolnego. Ofertę i odpisy świadectw przysłać pod adresem: Towarzystwo Wielkiego Młyna Reich i Chmielnicki w Kaliszu. 8819

ZDOLNA sprzedawczyni za dobrem wynagrodzeniem zostanie przyjęta. Magazyn Nowości dla Pań Friedman, Krakowska 11. 8923

Skład maszyn rolniczych poszukuje starszego praktykanta biurowego. Zgłoszenia do Administracyi pod »J«. 8855

Przyjmę panienkę z lepszego domu umiejącą szyć sympatyczną do 8 letniej dziewczynki na bardzo dobrych warunkach. Zgłoszenia między 3—4 Kopernika 19, II. piętro na prawo. 8784

Przyjmę dwóch zdolnych pomocników handlowych z działu galanteryjnego. Zwerdling, Legionów 39 8859

POMOC LEKARSKA.

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 3—6 popołudniu, Żółkiewska 33.

RÓŻNE.

Unieważniam moje świadectwo dojrzałości (oryginał) jakoteż notaryalnie uwierzytelniony odpis tegoż, wydane przez gimnazyum-realne w Düsseldorfie (Nadrenia) i uniwersytecki dowód osobisty, które mi w tajemniczy sposób zaginęły. Leon Schwadron, pl. Strzelecki 12. 8788

OGŁOSZENIA.

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 23 I. p.
»CREP DE CHINE«, FULARY, Velourschifon.
PLUSZE, AKSAMITY, VELURY,
SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH
BIELIZNĘ stołową, damską,
KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyborze

Do sprzedania
1 auto ciężarowe pięcio-tonowe 8793
firmy „Bisyng“. —— Bliższa wiadomość w Dyrekcyi Cyrku „Medrano“.

Młody inteligentny KUPIEC
bogaty (Żyd.) zawrze znajomość z inteligentną piękną elegancką panną lub młodą wdową bezdzietną. Cel matrymonialny. Mieszkanie eleganckо urządzone wymagane. Zgłoszenia pod »Inteligentny« do Administracyi »Chwili«. 8794

Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne materace włosienne i sprężynowe, Karnisze metalowe, otomany, urządzenia Sypialni, Jadalni biurowe i kuchenne poleca po cenach przystępnych. Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierzowska 28

Glejtę w beczułkach po 100 kg. pol. W. CZOPP, skład abr. pokost. kości po cenach umiarkowanych u Firm. lakierów LWÓW, ŻÓŁKIEWSKA 2

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej kości po cenach umiarkowanych u Firm.
J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. 2 (w podwórzu).

UWAGA.
Meble tapicerowa
Otomany, kanapki do rozk. nia, poduszki (roshar), wkła. łóżek, materye mebl., drelichy, tyery, firanki i kapy tiulowe, dniki, dywany, karnisze mosiężne, ceraty, line i story do okien po cenach konkurencyjnych
E. HAGLER LWÓW, SOBIESKIEGO Zważać na firmę i nr. do

BATERYE elektr. Miha - Gold, mon, Tytan miesięczną gwarancyą. LATARKI e. czne. ŻARÓWKI poleca hurt.
MICHAŁ HACKEL LWÓW KAŹIMIERZOWSKA

Ważne dla handlów żela.
Zawiadamiam uprzejmie, że po wystą. niu ze spółki z firmą I. Mayer otworz.
swój własny skład żela.
we Lwowie, przy ul. Słonecznej
i polecam się dalszym łaskawym względo.
NOE LEINER, Lwów, Słoneczna

KÓŁKA I SPRZĄCZ.
dla rymarzy, szewców, kr. ców, szelkarzy i gorseciarzy
leca fabryka wyrobów metalow.
A. Wiśniewski i Ca. Słuc.
Warszawa, Dzielna Nr. 33. TE. 16

Powszechny Dom składowy w Drohob.
o własnym torze przemysłowym,
do wynajęcia obszerny, suchy, m.
rowany, dachówką kryty **Magazy.**
mogący pomieścić około 20 (dw. dzieścia) wagonów towaru.

KAMIENICA
2 piątrowa z wolnem mieszkaniem nym komfortem do sprzedania W. mość u adw. KANERA, Sykstus.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1648 Lwów, czwartek 11. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 10.000 Mk.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000, zagr. 300.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk. matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6.900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Dlaczego Koło Żyd. w opozycyi?

PASY skórzane wiedeńskie oraz z sierści wielbłądziej, KLINGERIT, azbest, wyroby gumowe PIŁY GATROWE i cyrkularne Remszejdowskie oraz wszelkie artykuły techniczne dla młynów, tartaków 8301
„Sol" Spółka z ogr. odpow. dla zbytu artykułów technicznych
dawniej GLÜCK i HERRMANN
— LWÓW. GRÓDECKA 11. —

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Dlaczego zwalcza Koło Żydowskie bezwzględnie obecny rząd.
Fatalne expose premiera Witosa.
„Głosujcie na chjonę a wszystko potanieje".
Sprawa urzędników utknęła na martwym punkcie.
Ukraińskie gimnazyum W Stanisławowie nie uznaje narodowości żydowskiej.
Ukraińcy o audyencyi metr. Szeptyckiego u prez. Wojciechowskiego.

W opozycyi.

Komitet Centralny org. syonistycznej w Wschodniej Małopolsce opowiedział się za bezwzględną opozycyą sejmowej reprezentacyi żydowskiej w stosunku do obecnego rządu. Uchwała ta pokrywa się z nastrojami ludności żydowskiej w całej Polsce i ma swe źródło i podstawę w przygnębieniu, z jakiem ludność żydowska znosi ciężar i odczuwa błogosławieństwo rządów nacyonalistycznych. Wydawałoby się pozornie, że reprezentacya żydowska wyrażając votum nieufności antypodzie obecnego rządu, pozaparlamentarnemu gabinetowi premiera Sikorskiego, przeniosła mechanicznie opozycyjne stanowisko i na gabinet biegunowo przeciwny. Jest to jednak pozór. Opozycya wobec prem. Sikorskiego wypływała z dumy i godności narodowej, którą oportunizm b. prem. wobec antyżydowskiej propagandy narodowej demokracyi dotkliwie obraził. Wobec człowieka, który unikając otwartego, szczerego stosunku do reprezentacyi żydowskiej, chciał wobec opinii polskiej z opozycyi żydowskiej wpleść jeden listek wawrzynu do wieńca niepodejrzanej narodowo chwały, Koło żydowskie musiało zająć stanowisko nieprzyjazne; system ten postępowania był bowiem dla walczącej o zupełne obywatelskie i narodowościowe równouprawnienie reprezentacyi politycznie tak samo niedopuszczalny, a przez pierwiastek lekceważenia jeszcze boleśniejszy, niż ten system, który go powalił, a który wyłącznie często polskiej większości przyznawał prawo decydowania o rządzie i o rządach w państwie. Toteż Koło Żydowskie akcentując zawsze, że opozycya przeciw rządowi nie jest bynajmniej opozycyą przeciw koniecznościom państwowym w tej opinii wobec b. premiera i popierających go stronnictw wytrwało i jeżeli dziś na kongresie PPS. i konferencyach stronnictw lewicowych podnosi się konieczność rewizyi stosunku tych stronnictw do mniejszości narodowych, taktyka Koła Żydowskiego nie pozostała bez skutków, które dla rozwoju pojęć demokratycznych w Polsce mogą się okazać dobroczynne.

Fatalne expose premiera Witosa.

Warszawa, 9. października (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowem wygłosił prezydent min. Witos ekspose, które wywarło wrażenie fatalne zarówno ze względu na formę jak i treść przemówienia. Na wstępie oświadczył p. Witos, że pragnie przedstawić czteromiesięczną działalność rządu, jednakowoż w ciągu całego swego przemówienia mówił tylko o tem, co rząd zamierza w przyszłości uczynić lub co powinno się przedsięwziąć, a w niczem nie odpowiedział na pytanie, co dotąd rząd zrobił.

Ekspose, jak w kołach poselskich się wyrażają, przypominało radę lekarza dla chorego streszczającą się w przekonaniu, żeby mu

przygotowano trumnę.

Mowę przerywały liczne okrzyki ze strony lewicy, a choć pod koniec prawica i centrum obdarzyły premiera hucznymi oklaskami, nie dało się ukryć **ogólne przygnębienie z powodu ciężkiej i krytycznej sytuacyi państwa.**

Przygnębienie to dało się wyraźnie odczuć zarówno po prawej jak i lewej strony Izby. Sam premier wychodził ze stanowiska, że położenie jest

krytyczne

ale nie

beznadziejne.

Nawiązując do polityki zagranicznej uznał p. Witos za stosowne starym sposobem znaleźć usprawiedliwienie dla wszystkich niepowodzeń na arenie międzynarodowej, znajdując dogodnego

kozła ofiarnego

w mniejszościach narodowych.

W przemówieniu swem zaznaczył premier, że mniejszości należy

potępić

z powodu ich wystąpienia w Genewie, przyczem zauważył, że nie mają one powodu do

skarg,

gdyż w stosunku do nich stoi rząd na stanowisku traktowania ich zgodnie z postanowieniami konstytucyi i równouprawnienia.

Ten passus przemówienia wywołał sprzeciwy i żywe protesty na ławach mniejszości narodowych, przyczem przypomniano p. premierowi osławiony okólnik p. min. Głąbińskiego w sprawie

numerus clausus.

Co powiedział p. prezydent?

Wysoki Sejmie. Muszę z przykrością zaznaczyć, że niektórzy ludzie uważają wciąż państwo za dogodny teren rozpasanej eksploatacyi o własnych egoistycznych nieprawnych zysków i korzyści, co się fatalnie odbija na wielkiej części uboższej ludności, tak w mieście jak i na wsi. Nie mogę również pominąć milczeniem wzmożenia się nienawiści i walk partyjnych, co utrudnia, a często nawet uniemożliwia współpracę nietylko na polu politycznem, ale także społecznem i gospodarczem. Ten stan zapalny nietylko nie ustępuje, ale przeciwnie, stale się wzmaga. Na tem to tle ogólnem ujawniają się dopiero należycie olbrzymie trudności, na jakie napotyka praca rządu Rzpltej. Nie może więc ona wydawać zawsze zadowalających zupełnie wyników i musi często chromać, a nawet kończyć się niepowodzeniem. Ma to miejsce zwłaszcza na tych terenach, na których współdziałają silnie czynniki obce międzynarodowe, a więc na terenie politycznej, finansowej i gospodarczej zagranicznej działalności rządu.

Sprawa mniejszości narodowych.

Godnem potępienia jest wystąpienie w Genewie rzekomych przedstawicieli mniejszości narodowych. Mniejszości te w Polsce cieszące się pełną swobodą praw konstytucyjnych i opieką rządu, wystąpiły z oskarżeniami za granicą, chcąc Polskę przedstawić w świetle niekorzystnem, zapominając przytem, że nie mają do tego powodów, ponieważ rząd postępuje zgodnie z przepi-

Opozycya wobec obecnego rządu ma charakter inny. Kieruje się i musi się ona kierować dwoma zasadniczymi momentami. W stosunku do obecnego rządu znajduje się Koło Żydowskie w opozycyi z jednej strony jako przedstawicielstwo ludności żydowskiej, której rozwój na wszystkich polach gospodarczego, społecznego i kulturalnego życia jest utrudniany i hamowany, z drugiej strony musi go ono zwalczać, ponieważ w obecnym rządzie widzi ucieleśnienie wszystkich tych win i niezaradności, które poprowadziły państwo, wielkie masy ludowe wszystkich zamieszkujących je narodowości, zarówno Polaków jak Ukraińców, Białorusinów, Niemców, Żydów i i. na tę równię pochyłą po której się ono obecnie w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej stacza. Jak niedola ludności żydowskiej płynie obecnie deltą, której jedna odnoga prowadzi ku ograniczeniom wolności i możności kształcenia, ku systemowi fiskalnemu konstruującemu się w praktyce w ten sposób, że podcina on egzystencyę przedewszystkiem żydowskiego przemysłu i handlu i niszczy egzystencyę całej ludności żydowskiej, której zaś druga odnoga wpiera ludność żydowską jako część ogółu ludności w ogólne orbity postępującej pauperyzacyi i nędzy, tak też podwójnem korytem płynąć musi opozycya reprezentacyi poważnego odłamu ludności przeciw obecnemu rządowi. Z wszystkich rządów Rzeczypospolitej obecny rząd piastowo-chjeński najbardziej na wszystkich polach zawiódł i on to najbardziej zatarł tę granicę, na której mogło rodzić się rozróżnienie pomiędzy opozycyą wobec rządu a votowaniem konieczności państwowych. Nie tylko wśród ludności żydowskiej, nie tylko wśród stronnictw polskich niechętnych obecnemu rządowi dojrzewa przekonanie, że rząd obecny jest i z stanowiska państwowego szkodliwy, może nie z złej woli szkodliwy, ale szkodliwy wskutek jednostronnej wielko-kapitalistycznej i nacyonalistycznej struktury stronnictw, na których się opiera, swej mentalności wrogiej masom pracującym i mniejszościom narodowym, wreszcie wskutek fałszywej selekcyi partyjnych indywidualności, w których ręce stronnictwa złożyły teki ministeryalne. Za katastrofalny obrót rzeczy, za upadek i niedolę gospodarczą pod której obuchem cała prawie ludność, kupiec żydowski, małorolny włościanin, robotnik fabryczny, prywatny i państwowy urzędnik jęczy — któż inny ponosić może winę, jak nie ci, którzy powołani są i uposażeni w moc regulowania życia państwowego, którzy za wszelką cenę do pełnomocnictw władczych dla siebie parli i je uzyskali, — ale ogromowi pracy i odpowiedzialności nie byli zdolni podołać. I dla tego Koło Żydowskie postanawiając bezwzględną opozycyę przeciw gabinetowi pp. Witosa i Głąbińskiego jest wyrazicielem woli nastrojów całej ludności żydowskiej.

Henryk Hescheles.

Sprawa urzędników na martwym punkcie

Warszawa 9. 10. (tel. wł.) Sprawa urzędników utknęła na martwym punkcie. Już od tygodnia toczące się rokowania z rządem za pośrednictwem posłów prawicowych uwieńczone zostały jak na razie wynikiem negatywnym. Premier Witos w swojem ekspose zaznaczył, że spełnienie postulatów urzędników uważa za niemożliwe, albowiem obciążyłoby to budżet Państwa o niemożliwy wydatek w kwocie 6.000 miliardów.

Z drugiej strony dowiaduję się, że mimo wszystko czynione są starania, by urzędnikom przyznano dodatek co najmniej w kwocie 1-miesięcznej pensyi.

-ooo-

sami konstytucyi oraz że istnieje poważna różnica pomiędzy traktowaniem w sąsiednich państwach Polaków stanowiących tam mniejszość narodową, a traktowaniem mniejszości narodowych w Polsce.

Gdańsk i Kłajpeda.

Przykładem pokojowej i konsekwentnej naszej polityki były przedewszystkiem zagadnienia bałtyckie. W stosunku do Gdańska po zrealizowaniu niewątpliwych postępów w stanie prawnym sprawy, wchodzimy obecnie w okres w którym okaże się, czy w praktyce polityka wolnego miasta zastosuje się do postanowień genewskich i odpowiadać będzie naszym słusznym uprawnieniom i żądaniom. Sprawa Kłajpedy, w której rządy polskie okazały wielki spokój i umiarkowanie, weszła obecnie na skutek decyzyi Rady ambasadorów, z uwzględnieniem naszych zasadniczych interesów, w stadyum końcowe, w którem przypadnie w udziale Radzie Ligi narodów zażegnać niebezpieczeństwo grożące pokojowi i skłonić rząd litewski do przyjęcia statutu Kłajpedy bez zastrzeżeń.

Stosunek do Rosyi.

Nasz stosunek do sąsiadów wschodnich ma charakter zdecydowanie pokojowy. Ze względu na przekształcenie ustroju republik sowieckich w jedną federacyę musiałoby jego przyjęcie do wiadomości przez Polskę uprzedzić ścisłe ustalenie warunków i konsekwencyi nowego stanu rzeczy. Rokowania w tym względzie dobiegają końca. Poważna sytuacya międzynarodowa wymaga lepszego ułożenia się stosunków polsko-czeskich, przy uwzględnieniu otwartych jeszcze spraw spornych.

W związku z interpretacyą traktatu o mniejszościach, Polska wciąż ma jeszcze duże przeszkody do pokonania na terenie międzynarodowym. Utrudnia jej to zajęcie stanowiska w Lidze Narodów, odpowiadającego roli państwa naszego w Europie środkowej i zagraża naszym najważniejszym interesom państwowym, jak w sprawie kolonistów oraz w sprawie uzyskania obywatelstwa polskiego z mocy samego prawa.

Dla dziedziny spraw gospodarczo-finansowych możnaby zapełnić czas, jaki jest przeznaczony na moje przemówienie. Z tego powodu przy przedłożeniach rządowych z tej dziedziny zabierze głos pan minister skarbu i sz erzej przedstawi zamierzenia rządu. Ja nie chcę taić przed Wysoką Izbą jak również przed całem społeczeństwem, że nadszedł czas dla naszego skarbu nadzwyczaj krytyczny, że spadek naszej waluty i związana z tem fala drożyzny wywołują wstrząśnienia w całym organizmie państwowym i w ostatecznej konsekwencyi odbijają się smutno na naszym skarbie. Jednak dla każdego nieuprzedzonego jasnem i niespornem jest, że każde zjawisko w chwili obecnej musi mieć swoje przyczyny i źródło w przeszłości. Niewspółmierność w traktowaniu wydatków i dochodów państwowych, niebaczenie na konieczność harmonji i równowagi między temi stronami budżetu, wykazywanie od zarania istnienia państwa deficytu, pokrywanego wyłącznie i jedynie drukiem naszych banknotów, stworzyły stan inflacyi naszego pieniądza. Zaszczepiona do naszego organizmu gospodarczo-finansowego groźna choroba, z biegiem czasu rozwijała się coraz więcej, dając znać o sobie od czasu do czasu objawu gwałtownegos padku naszej waluty, aż wreszcie wybuchła w całej swej nagości.

Rząd postanowił...

Rząd obecny, świadom położenia i skutków, zerwał z metodą połowiczności i postanowił radykalnie przeprowadzić gruntowne leczenie naszych finansów przez postawienie i wprowadzenie w życie jasnego programu. Wybrana droga musi być niewdzięczną i niepopularną, ale też jedyną i konieczną. Postawiliśmy zasadę równowagi budżetu (z wykluczeniem druku marek) drogą oszczędności dla pokrycia wykazanego deficytu w sposób prawidłowy drogą operacyi kredytowych. Przy inflacyi bowiem strona wydatków budżetu wzrasta a dochody maleją. Ten, kto jest opieszały w wypełnianiu obowiązków podatnika, zyskuje, a kto był gorliwym, traci. Ten nienormalny stan musi ustać. Wielka drożyzna sprowadza się przedewszystkiem do walki ze złym pieniądzem. Początki na tem polu choć pozornie jeszcze niewidoczne, już istnieją, walka zaś ze spekulacyą i nieuczciwością będzie dalej prowadzona z całą bezwzględnością.

Sprawa urzędników.

Z pełnem uznaniem zaznaczyć pragnę że ogół urzędników, jakkolwiek położenie jego jest ciężkie, oparł się agitacyi strajkowej. W wykonaniu akcyi oszczędnościowej zamierza rząd w najbliższym czasie znieść szereg urzędów i przeprowadzić dalej idące redukcye zbędnego lub nieodpowiedniego personalu, co umożliwi lepsze uposażenie pozostałych pracowników uwalniając skarb państwa od nadmiernych wydatków, których on nie jest w stanie znieść.

Ochrona granic.

Zostało również dokonane zreorganizowanie ochrony granicy wschodniej przez zastąpienie straży granicznej oddziałami policyjnymi. I jakkolwiek ochrona tej granicy nie stoi jeszcze na wysokości zadania, to jednak jest znaczna poprawa w stosunku do stanu poprzedniego, tak w zakresie przemytnictwa jak i bezpieczeństwa publicznego mimo że trafiają się jeszcze sporadyczne wypadki wtargnięcia z zagranicy band mających na celu nietylko rabunek, ale i wywoływanie niepokojów w kraju.

Samorząd.

W zakresie samorządu opracowane już zostały projekty ustaw, obejmujących cały kształt ustroju samorządowego w gminie powiecie i województwie.

Bilans handlowy.

Bilans handlowy Polski według statystyki za I. półrocze br. był aktywny. W okresie tym wartość wywozu przewyższała wartość przywozu przeszło o 33 miliony w złocie.

Rolnictwo.

W zakresie rolnictwa, tej najważniejszej gałęzi produkcyi krajowej, stwierdzam, że rok bieżący może być zaliczony do lat pomyślnych. Produkcya zbóż chlebowych dosięgła wysokości przedwojennej i dzięki temu nietylko pokrycie wewnętrznego zapotrzebowania w zupełności musi być zapewnione, ale po zapewnieniu zapotrzebowania możemy nadwyżkę zboża przeznaczyć na wywóz.

Wywóz drzewa.

Jeżeli idzie o majątki i lasy pod zarządem państwa, rząd dążyć będzie do rozwinięcia sprawniejszej administracyi i zwiększenia dochodów z tych źródeł. Dążąc do położenia tamy rabunkowej gospodarce w lasach prywatnych, wniesie rząd wkrótce do Sejmu projekt ustawy nowelizującej obecnie obowiązujące przepisy prawne. Konieczny i naturalny w naszych warunkach wywóz drzewa za granicę będzie uregulowany tak, aby nie wywołał braku materyału potrzebnego w kraju na odbudowę.

Reforma rolna.

W zakresie wykonania reformy rolnej przystąpił rząd do opracowania nowych lub znowelizowania dawniejszych ustaw, w celu istotnego przeprowadzenia swego dzieła.

Danina lasowa.

Celem wprowadzenia w życie ustawy o daninie lasowej, opracowano potrzebne rozporządzenia wykonawcze i przygotowano zarządzenia co do przystosowania organizacyi odbudowy do tej akcyi. Wobec tego że dotychczasowy system prowadzenia odbudowy przerasta zasoby finansowe państwa i okazuje się mało praktycznym, dając pole do różnych

nadużyć,

postanowił rząd przejść do systemu pośredniczkowego i w tym duchu opracowano p

jekt noweli o odbudowie, który zostanie w najbliższym czasie wniesiony do Sejmu.

Kolejnictwo.

W dziedzinie kolejnictwa dąży rząd do wprowadzenia w życie zasady samowystarczalności kolei i w tym kierunku przystąpiono do przewalutowywania obowiązujących obecnie taryf osobowych i towarowych, w zależności od spadku wartości marki, tak, aby już w r. 1924 osiągnąć możność pokrycia wszystkich wydatków eksploatacyjnych i wstawić pierwszą ratę oprocentowania inwestowanych kapitałów, następnie, aby uzależnić w przyszłości taryfy od wahań walutowych, opracowuje się projekt taryfy oparty na stałym mierniku dającym możność dostosowania pobieranych opłat przewozowych do wartości marki.

Szkolnictwo.

W dziale szkolnictwa zamierza ministerstwo W.R. i O.P. poddać rewizyi cały system wychowania szkolnego, powołując do współpracy wybitnych polskich pedagogów.

Zagadnienia społeczne.

Przechodząc do zagadnień społecznych, stwierdzam, że rząd dołoży wszelkich starań, by pracę jako główną podstawę bogactwa narodu otoczyć takimi warunkami, któreby gwarantowały materyalny, kulturalny i moralny rozwój klasy robotniczej. Zdając sobie sprawę, że w wielu wypadkach płace robotnicze są bezwarunkowo za niskie, rząd stał w tyc hzatargach i stać będzie nadal w obronie słusznych żądań mas pracujących. Wprowadzenie systemu obliczania wskaźnika drożyźnianego co dwa tygodnie umożliwia robotnikom przetrwanie wzrastającej fali drożyzny, nie jest jednak istotną naprawą złego stanu rzeczy. Wobec tego że w wielu wypadkach pracodawcy uchylają się od stosowania wskaźnika drożyźnianego, co wywołuje niezadowolenie mas pracujących, zamierza rząd wnieść w najbliższym czasie ustawę o przymusowem stosowaniu wskaźnika przy regulowaniu płac.

Ochrona lokatorów.

Do ustawy o ochronie lokatorów opracował rząd konieczne poprawki.

Przed zakończeniem mego przemówienia pragnę jeszcze dotknąć pewnych przejawów naszego życia państwowego i politycznego. Rząd obecny od czasu swego powstania spotykał się z bezwzględną walką tak niektórych stronnictw tej Wysokiej Izby, jakoteż i części prasy. Nic nie mam przeciwko temu. Jestto prawo parlamentarne opozycyi. Wszyscy to jednak przyznać muszą, że opozycya, choćby najbardziej ostra, powinna się kończyć tam, gdzie się zaczyna interes państwa. Wprawdzie nie wszystkie stronnictwa, jakkolwiek zostawały w opozycyi do rządu, granice te przekroczyły. Niestety niektóre organy prasy często zapominały zupełnie o tem, jak również zapomnieli o tem nieliczni posłowie. Przy rozważaniu tych spraw rząd będzie miał możność zapodawania dowodów i szczegółów. Obecnie z przykrością muszę zaznaczyć, że robota ta przyniosła już państwu duże szkody tak w polityce zewnętrznej, jak i wewnętrznej.

„Głosujcie na ósemkę a wszystko potanieje"

Warszawa, 9. października (tel. wł.). Ogólną wesołość wywołał dziś w sali sejmowej pokazywany przez posła Diamanda afisz pochodzący z ostatniej kampanii wyborczej, który wielkimi literami głosił:

„Głosujcie na ósemkę, a wszystko potanieje".

Afisz ten w czasie expose prem. Witosa przechodził z rąk do rąk wywołując ironiczne uśmiechy.

Na incydent zareagował marszałek Rataj wzywając, by nie poniżano powagi Sejmu. Padł na to w odpowiedzi okrzyk z lewicy:

„My temu niewinni, że program stronnictw „narodowych" stał się farsą.

Przeciw bezprawiu min. Głąbińskiego.

Warszawa, 9. października (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu sejmu wnieśli posłowie dr. Reich, Hartglas, Thon i tow. wniosek nagły w sprawie okólnika min. Głąbińskiego odnośnie do wprowadzenia na uniwersytetach numerus clausus. Wnioskodawcy wnoszą: Sejm raczy uchwalić:

„Sejm stwierdza, że p. minister oświaty Głąbiński okólnikiem wydanym do rektoratów, w którym przez udzielenie gen. aprobaty dla decyzyi rad wydziałowych zrzekł się wpływu i kontroli na normowanie ograniczeń na wszechnicach, pozbawia ludność zaufania do bezstronności nadmienionych decyzyi naruszył swój obowiązek czuwania nad legalnością i celowością postanowień ustawowych, umożliwiając równocześnie władzom uniwersyteckim pogwałcenie konstytucyi i przeprowadzenie ograniczeń narodowych i wyznaniowych.

2) Sejm raczy uchwalić:

Do art. 86 ustawy z dnia 13. lipca 1920 dodaje się ustęp drugi o następującem brzmieniu: Ograniczenia powyższe **nie mogą być stosowane wedle klucza narodowościowego lub wyznaniowego.**

Dymisya posła Reicha nieprzyjęta.

Warszawa 9. 10. (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu Koła Żydowskiego poseł dr. Reich zgłosił ustąpienie z prezesury. Ustąpienie swoje motywował błędną i nieodpowiedzialną organizacyą Koła, która jest przeszkodę w należytem wykonywaniu kierownictwa.

Na wniosek posła dra Thona i po przemówieniu kilku posłów Koło nie przyjęło do wiadomości dymisyi dra Reicha, który zgodził się na pozostaniu na stanowisku z za-

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Sądownictwo spoczywa w ręku państwowych sądów kolegialnych, które rozstrzygają sprawy tak cywilne jak i karne, obok tego spełniają także funkcye sędziów rozjemczych jak np. w razie niezgody przy wspólnem używaniu kanału wodnego (II. tabl. §§ XVII—XVIII) a także funkcye opiekuńcze jak np. przy zaopatrzeniu żony męża zaginionego na wojnie, pozbawionej środków utrzymania (§ 45). W wypadkach natury publicznej występuje jako sędzia sam król, jak w procesie o czarodziejstwo (§ 47), raz także w sprawie o kwalifikowane cudzołostwo (15). Król też nakłada specyalne kary za kradzież bydła (II tabl. § 4) i za oszustwo w handlu (§ J.). Jako środki dowodowe w procesie karnym występują: 1) zeznania świadków. Przy sprzecznych zeznaniach nakłada się przysięgę na jednego z nich (§ 47). 2) poszlaki pośrednie (indicia), 3) przysięga oczyszczenia obwinionego (§ 5, 22, 54), 4) Sądy boże (ordalia) w postaci zanurzenia się obwinionego względnie także oskarżyciela w rzece, przyczem utrzymanie się na wodzie rozstrzyga na **niekorzyść** poddającego się próbie wodnej (t. zn. bóg rzeczny nie chce przyjąć winowajcy § 17, 22, 24). **Tortury**, jako środka dowodowego w procesie nie zna ani prawo Babelu, ani też Assuru — nie mówiąc już o prawie mojżeszowem. W sprawach cywilnych najważniejszy środek dowodowy stanowi dokument pisemny (§ 45, II. tabl. § VI. nabycie nieruchomości).

Zanim przejdziemy do porównawczo-historycznej analizy pomnika naszego a biblijnego prawa, należy pokrótce omówić kwestyę: jaki charakter posiada ten pomnik, czy należy go uznać za kodeks prawa w ścisłem znaczeniu tego słowa, za obowiązującą ustawę państwową. Problem ten poruszył romanista lipski P. **Koschaker,** autor znakomitych głębokich studyów nad kodeksem Chammurapiego i wogóle prawem babilońskiem*) w osobnem krytycznem studyum pt.: Quellenkritische Untersuchungen zu den alt-assyrischen Gesetzen (1922)**). Na pierwszy rzut oka zdaje się nie podlegać wątpliwości, że mamy przed sobą urzędowe dzieło kodyfikacyjne. Przy bliższem jednak rozpatrzeniu formy i treści pomnika nasunąć się muszą poważne wątpliwości. Przedewszystkiem uderza w przeciwieństwie do jasności i ścisłości dykcyi kodeksu Chammurapiego, a także prawa mojżeszowego (zwłaszcza II. ks. M. 21—22), **rozwlekła** często, a nawet zawiła forma stylistyczna i syntaktyczna, która utrudnia nieraz zrozumienie związku logicznego norm. Także dyspozycya materyi prawnej wykazuje znaczne luki i niejasności. Koschaker wykazuje w nader bystry sposób, że niektóre normy pomnika zawierają dodatki i wtręty (glossy i interpolacye, bądźto o treści objaśniającej (ekzegetycznej) bądźto rzeczowej z tendencyą zmiany pewnych panujących norm prawnych. Szczególnie znamienne są glossy, które powstały z porównania z tekstem kodeksu Chammurapiego znanego wówczas w Assyryi, jak świadczą liczne kopie w tymsamym zbiorze tekstów, co i pomnik, opublikowane a pochodzące również z Kalat-Shergat (Assur). Z tych wszystkich względów konkluduje Koschaker,, że pomnik nasz nie reprezentuje, urzędowej, państwowej kodyfikacyi, lecz raczej **dzieło jurysprudencyi**, powstałe w szkołach prawniczych assyryjskich w ciągu dłuższego czasu. Najlepiej zatem da się nasz prawozbiór określić jako **zwierciadło prawa,** rodzaj podręcznika prawniczego na wzór podobnych średniowiecznych zbiorów jak np. tak zwane zwierciadło prawa saskiego (Saechsischer Rechtsspiegel). Że ten zbiór był nietylko literacką kompilacyą, lecz mógł służyć także dla celów praktyki sądowej, jest tembardziej prawdopodobne, że sam redaktor posługiwał się przy swem dziele głównie materyałem praktyki sądowej. Taka jest hipoteza Koschakera o charakterze naszego prawozbioru.

Ale czy kodeks czy zwierciadło prawa — nie zmienia sedna problemu dla nas najważniejszego: Czy zachodzi związek historyczny między naszem prawem Assuru a prawem Mojżesza, a jeśli tak, jaki to związek? Że styczności ścisłe zachodzą między oboma zabytkami prawnymi, a to nie przypadkowe tylko, o tem już pouczyć mogło powyższe, choć ogólne streszczenie naszego pomnika i naprowadzone okolicznościowo tamże analogie biblijne przy poszczególnych normach prawa małżeńskiego

*) Por. P. **Koschaker,** Babylonisch-assyrisches Buergschaftsrecht (1911). Rechtsvergleichende Studien zur Gesetzgebung Chammurapis (1917).

) Por. też H. **Eheloff, Einaltassyr. Rechtsbuch mit einer rechtsvergleichenden Einleitung von P. Koschaker.

strzeżeniem, że w najbliższym czasie nastąpi reorganizacya Koła.

—o—

Głosowanie nad votum zaufania dla rządu w sobotę.

Warszawa 9. 10. (tel. wł.) Na dzisiejszym konwencie seniorów marsz. Rataj zaznajomił seniorów klubów z programem pracy toczącej się sesyi sejmowej. Obejmuje ona między innemi budżet na rok 1924, który się znajdzie na plenum Sejmu 24. bm., dalej sprawy samorządowe, wojskowe i inne.

Bieżącego tygodnia plenum sejmu zbierze się w czwartek, piątek i sobotę. Na posiedzeniach tych odbędzie się dyskusya nad ekspose prezydenta Witosa. Głosowanie nad votum zaufania odbędzie się przypuszczalnie w sobotę.

We czwartek wygłosi swoje ekspose min. Kucharski, we czwartek odbędą się też wybory członków Rady Stanu.

Pod koniec zebrania marsz. Rataj zwrócił się do przesów klubów z apelem, by stali na straży powagi sejmu. W odpowiedzi marszałkowi Sejmu zabrał głos poseł Dąbski i zwrócił uwagę marszałka, że apel ten winien w pierwszym rzędzie wystosować do prawicy, by zaniechała kompromitacyi sejmu w prasie.

Warszawa. 9. 10. (Pat) Pozatem przyjęto jako zasadę, że posiedzenia plenarne będą się odbywać regularnie we wtorki i piątki.

—o—

Banki nie otrzymają kredytów od P.K.K.P.

Warszawa 9. 10. (tel. wł.) W sferach handlowych i przemysłowych żywo są komentowano mające być wydane w porozumieniu z p. Youngem zarządzenia ministerstwa skarbu, które utrudnią bankom udzielenie kredytów ze strony P.K.K.P.

Nieudzielenie bowiem kredytów zmusi banki do rzucenia na rynek walut obcych, co znowu przyczyni się do obniżenia kursu dolara. Już dzisiaj w związku z tem objawił się spadek dolara, co jest tem naturalniejsze, ileże nagły skok dolara w ubiegłym tygodniu znajdował swe źródło w niesumiennej spekulacyi banków katowickich.

Do społeczeństwa żydowskiego!

Jeszcze nie przebrzmiał rozpaczliwy głos naszych braci—pogorzelców z Rawy Ruskiej i Rożniatowa, jeszcze się akcya ratunkowa dla nich należycie nie rozpoczęła—a już wybuchł trzeci z rzędu, rozmiarami większy i straszniejszy pożar w Starym Samborze, którego pastwą padła prawie że cała miejscowość, zamieniając kwitnące miasto w osadę nędzarzy i obszarpańców. Uległy zniszczeniu wielkie składy z towarami miliardowej wartości. Czterdzieści domów żydowskich, w tem dwie bożnice z drogocennemi księgami zostało zrównanych z ziemią. Ośmdziesiąt rodzin żydowskich z 400 duszami pozostało bez dachu nad głową i nie mając nawet w co się odziać wałęsa się po ulicach, szukając daremnie przytułku. Wszelkie możliwości zarobkowania zostały tym nieszczęśliwcom zabrane, bo z dymem poszły zarówno sklepiki jak i zawarte w nich towary.

I to miasto, które w dzień przed pożarem należało do najzamożniejszych miejscowości w Małopolsce, wyciąga dziś rękę do społeczeństwa żydowskiego z prośbą o pomoc.

Zlitujcie się i pomóżcie!

Potrzeba koniecznie wielkich sum pieniężnych i darów w naturze, jak materyałów budowlanych, bielizny, odzienia i obuwia.

Poślijcież jak najprędzej, bo zbliża się zima, a tu rodziny z niemowlętami — na ulicy!

Niech każdy spełni święty swój obowiązek i niech zaraz z pomocą śpieszy!

Organizujcie wszędzie lokalne komitety ratunkowe dla pogorzelców starosamborskich i zbierajcie wszystko, co jest potrzebne dla złagodzenia ich nędzy i odbudowania ich egzystencyi!

Prosimy wysyłać pieniądze i naturalia do podpisanego Komitetu centralnego, który zawiązał się w Samborze, jako najbliżej miejsca katastrofy położonem mieście okręgowem.

A pamiętajcie, że kto prędko daje, ten podwójnie daje!

Sambor, we wrześniu 1923.

Za komitet centralny dla niesienia pomocy pogorzelcom starosamborskim — w Samborze.

Prezydyum:

Rabin Aron Lewin, Poseł na Sejm; Senator Dr. Fischel Rotenstreich, Prezes Gminy żydowskiej; Salomon Margulies, Przewodniczący Komitetu; Natalia Reizesowa, Wiceprzewodnicząca Komitetu; Adwokat dr. Oskar Reizes, Kasjer; Izak Lewin, Sekretarz; Dier Schulim, Kleinhaus Joachim, Langinger Nechemiasz, San Dawid, Schneid Eisig, Vogel Leon.

Adres dla przesyłek: **Adwokat Dr. Oskar Reizes, Sambor.**

Po XIII. Kongresie syonistycznym.

Co robi amerykańska organizacya? Syoniści tamtejsi o polskiej delegacyi na kongresie. — Louis Lipski — szefem Departamentu egzekutywy wszechświatowej organizacyi syonistycznej.

Na kongresie karlsbadzkim — jak wiadomo — amerykańscy delegaci odegrali niepoślednią rolę. Byli oni tym czynnikiem, który popierając bezwzględnie politykę prof. Weizmana z jednej strony, z drugiej strony za wszelką cenę nie chcieli dopuścić do rozbicia kongresu, stojąc zresztą na bardzo słusznem stanowisku, że dzisiaj bardziej niż kiedyindziej potrzebna jest zwarta konsolidacya wszystkich stojących idei syonistycznej do dyspozycyi sił I dopięli swego. Dzięki zrównoważonej taktyce delegatów amerykańskich obrady kongresu wzięły pożądany obrót a wybrana egzekutywa daje rękojmię, że polityka i praca praktyczna organizacyi syonistycznej wyda owocne rezultaty.

Bezpośrednio po kongresie w centrach amerykańskich organizacya syonistyczna rozwinęła jak najżywszą działalność. Na zwoływanych meetingach i konferencyach delegaci składają sprawozdania ze swojej działalności, przyczem uzupełniającą propagandę stanowi prasa wypełniona wyłącznie artykułami i wywiadami na temat obecnych aktualnych zagadnień w syonizmie.

Leży przed nami właśnie „Dos Jiddishe Folk“ oficyalny organ syonistycznej organizacyi w Ameryce. M. in. znajdujemy w nim artykuł kreślący wrażenia delegatów z kongresu. Delegatów amerykańskich bardzo przykro dotknął rozłam wśród polskich delegatów. Jeśli demonstratywne opuszczenie sali obrad przez zasłużonych działaczy z posłem Grynbaumem na czele robiło wrażenie przykre i było krokiem nieopatrznym i zbytecznym, niemniej przykre wrażenie robiło zachowanie się przeciwników grupy demokratycznej.

Również niezadowoleni są Amerykanie z zachowania się Mizrachistów na kongresie.

O wybranej egzekutywie pisze p. Morris Meier z Londynu. Cieszy się z ponownego wyboru prezydenta Weizmana i Sokołowa; wśród dzisiejszych warunków niema bowiem nikogo wśród syonistów, którzyby stanęli na czele organizacyi. Zdaniem amerykańskich syonistów dobrze się też stało, że do egzekutywy nie wszedł Usyszkin, albowiem urząd palestyński egzekutywy nie jest godnością ani tytułem. Kish jako następca p. Usyszkina jest the right man of the right place.

Z wywiadu, który udzielił mr. Louis Lipski redaktorowi „Dos Jidische Folk“ wynika, że Lipski w charakterze członka egzekutywy obejmie w jej łonie urząd szefa departamentu organizacyi, w której to dziedzinie wiele jest jeszcze do zrobienia. Ponadto będzie mr. Lipski wobec angielskich autorytetów reprezentował prądy nurtujące wśród kół amerykańskich organizacyi syonistycznych.

W dziedzinie reorganizacyi przedsięweźmie Louis Lipski szereg inowacyi. Przedewszystkiem restryngowane zostaną wydatki na administracyę, które zdaniem jego są za wielkie. (b.).

Niemcy-przemysłowcy w N. Jorku.

Berlin. 9. 10. (Pat) „Est-Europe“ donosi według „Daily Telegraph“, że do Nowego Jorku przybyli przedstawiciele przemysłu niemieckiego, by konferować z kapitalistami amerykańskimi w sprawach finansoych.

Berlin. 9. 10. (Pat). B. kanclerz Cuno konferował w Nowym Jorku z grupą bankierów amerykańskich. Wedle informacyi nadeszłych z Nowego Jorku do Berlina, rezultat konferencyi był korzystny.

—o—

(forma małżeństwa, rozwód, lewirat), rodzinno-karnego (przestępstwa kobiety na tle życia małżeńskiego), jak i ogólno-karnego (zgwałcenie dziewicy, pederastja, wytrącenie i spędzenie płodu matczynego, czarodziejstwo, gest agresywny kobiety i in.), gdzie nietylko stan faktyczny w obu prawach jest identyczny lecz także sankcya prawa ta sama lub co najmniej podobna. A jednak tutaj przy pomniku naszym, gdzie tylko pewne części prawozbioru się przechowały badacz nie jest w temsamem szczęśliwem położeniu jak przy kodeksie Chammurapiego, gdzie pomnik okazały o trzystu blizko paragrafach się przechował*). gdzie materyał porównawczy jest tak obfity, gdzie zatem podobieństwa i różnice poszczególnych norm a w ślad zatem i pogląd na całość tak w treści jak i w systemie obu kodyfikacyi da się na szerokiej i pewnej platformie przeprowadzić. Wszelkie konkluzye tutaj mogą mieć tylko charakter mniej lub więcej uzasadnionej hipotezy, aż szczęśliwym trafem wyjdą na jaw dalsze tablice tego prawozbioru i dadzą silniejszą podstawę do porównawczej analizy i dedukcyi historycznych.

(C. d. n.).

*) Na pomniku oryginalnym jest wprawdzie kilkadziesiąt paragrafów zniszczonych (§§ 60—100), odnalazły się jednak fragmenty, odpisów pomnika, którzy tę lukę uzupełniają. Por. M. Schorr, Dwa nowe fragmenty kod. Cham. (Rocznik oryentalistyczny I (1915) str. 226—270).

—o—

Millerand nie przybędzie do Francyi.

Warszawa. (AW) Wizyta Millerranda w ...ze nie jest na razie przewidziana. Mille... musiałby odwiedzić naraz Pragę, Warsza... Bukareszt i Belgrad, co byłoby już ob...em manifestacyjnym. Chwila na taki objazd ...ze nie nadeszła.

—o—

...o pomoc dla pogorzelców Starego Sambora.

Warszawa. 9. 10. (Pat) Porządek ...nny posiedzenia senatu 10. b. m. o godz. ...ej obejmuje m. i. **Wniosek w sprawie ...ocy dla pogorzelców Starego Sambora.**

—o—

...tinnes — Degoute.

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" do... z Paryża pod datą 9. bm.: Wedle ...eł paryskich nie ulega wątpliwości, że ...nes zwrócił się do gen. Degoutte w po...mieniu z rządem berlińskim. We fran...iem ministerstwie spraw zagranicznych ...znają, że gen. Degoutte przyjął wiel...o przemysłowca Ottona Wolffa. Wolff ...rzeciwieństwie do Stinnesa nie miał ża...go mandatu od Stresemanna, lecz wy...ił z inicyatywą prywatną. „Matin" do..., że Stinnes domagał się wprowadze... 8 i pół godzinnego czasu pracy w ...alniach i 10-godzinnego w hutach. De...t francuski oświadczył, że nie może ...dzić się na to żądanie. Stinnes zapytał ..., czy Francya mogłaby dać zaliczkę dla ...homienia przemysłu. Delegat francuski ...ił, by Niemcy poszukały pieniędzy gdzie ...ej, a nie we Francyi.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Puck. 9. 10. (Pat). Dnia 6. b. m. o ... 15. podczas ćwiczeń rzucania bomb ...dł do morza w zatoce puckiej hydro... systemu włoskiego. Na aparacie znaj...ali się dwaj oficerowie: porucznik pilot ...las i kapitan **Karczewski**, którzy po...li śmierć na miejscu.

Warszawa. 9. 10. (Pat). P. Hilton ...ng złożył we wtorek w południe wi... powitalną panu prezydentowi Rzeczy...politej. P. prez. Rzpltej wyraził p. Youn... podziękowanie za przybycie do Polski ... zaznaczył, że pragnie być stale infor...wany o przebiegu prac.

Warszawa. (Pat.) Min. spr. wew. Kiernik* wydał rozporządzenie regulują... w sposób ścisły i stanowczy sprawę u...iania magazynownych przez kupców ...zemysłowców artykułów pierwszej po...by życiowej. Kompetencye w kierunku ...niania owych zapasów i ich sprzedaży ...żą obecnie do organów wykonawczych ...sterstwa spraw wewnętrznych.

Warszawa. (Pat.) Prezes Rady mi...ów Witos zmienił postanowienie po...dniego rządu na podstawie którego pań...wi pracownicy kontraktowi płace swoje ...mali z dołu w tym kierunku, że obec... mają je otrzymywać z góry, w miarę ...anowienia swoich umów lub też uzna... ch przełożonych.

...prasy ukraińskiej.

...sprawie powrotu metropolity Szeptyckiego.

Pod tym tytułem donosi „Diło": Na ...t audyencyi metropolity u prezyden... Wojciechowskiego podaje prasa polska ...rzeczniejsze informacye. Aby wśród ...ości ukraińskiej nie szyrzyły się te nie... ne z prawdą wiadomości, uważamy ...odpowiednie podać następujące auten... ne informacye: Sprawa powrotu me... olity była tematem dłuższych pertrak... między Watykanem a Polską. W koń... przyszło do umowy, że metropolita ma ...ić list pasterski i złożyć wizytę pre...entowi Polski.

Kiedy metropolita przejechał polską granicę, niektóre partye polskie chciały za wszelką cenę tę umowę zmienić. Z tego powodu policya m. i. zabroniła druk listu pasterskiego, którego treść nie podobała się dzierżącym władzę. Dlategoteż przyszło do tzw. poznańskiego incydentu. W końcu utrzymała się jednak umowa Rzymu z rządem polskim. I w myśl tej umowy złożył metropolita wizytę w Spale. Rozmowa metropolity z prez. Wojciechowskim była utrzymana w duchu listu pasterskiego, który znany jest ukr. społeczeństwu. Podczas wizyty nie było mowy o jakichkolwiek sprawach politycznych".

List z Stanisławowa.

Gimnazyum ukr. nie uznaje narodowości żydowskiej.

Jak się dowiadujemy, przeprowadza się obecnie w ukraińskiem gimn. państw. w Stanisławowie ,liczącem około 70 Żydów, statystykę wedle narodowości uczniów. Uczniom Żydom, którzy wszyscy podali narodowość żydowską oświadczono, że taka nie istnieje i zagrożono doniesieniem o tem Kuratoryum szk. we Lwowie celem wykluczenia tych uczniów z zakładu. Jak więc widzimy zaczyna też gimn. ukr. naśladować ,dobre przykłady", prowokując wprost samo zarządzenie wydane przez toż Kuratoryum niemieckim gimnazyom w sprawie nieprzyjmowania uczniów obcych narodowości. Jest to jeszcze jeden dowód konieczności żydowskich szkół dla żyd. młodzieży.

Pamiętajmy o naszym uniwersytecie.

Od Komitetu dla spraw Uniwersytetu i Bibljoteki Narodowej w Jerozolimie (Warszawa, Centrala na Polskę, Senatorska 32) otrzymujemy następujące pismo:

Po przerwie spowodowanej feryami letniemi Komitet dla spraw Uniwersytetu i Bibljoteki Narodowej w Jerozolimie przystąpił z nową energią do pracy. Uchwały XIII. Kongresu o konieczności otwarcia w początkach roku 1924 fakultetów: przyrodniczego i języków wschodnich zmusza wszelkie instytucye pracujące dla sprawy Uniwersytetu do wytężenia całej energii i dołożenia wszystkich starań, by sprawę budowy gmachów jak i wzbogacenia księgozbiorów jaknajdalej posunąć.

Istotnie, zainteresowanie dla sprawy Uniwersytetu ciągle wzrasta wśród wszystkich warstw i to nietylko w stolicy, ale ii na całej prowincyi. W szeregu miast zawiązują się stowarzyszenia dla współpracy z Komitetem Centralnym w Warszawie.

Możemy dziś zanotować szereg nowych cennych informacyi.

Spadkobiercy błp. Lejba Dawidsohna przekazali Komitetowi w myśl testamentu zmarłego cenną bibliotekę, zawierającą wiele nadzwyczaj rzadkich starych druków i wydań; spadkobiercy błp. Markusa Gordona ofiarowali na rzecz biblioteki bogaty księgozbiór pozostały po zmarłym (rabbinica, literatura Haskali, czasopisma); organizacya Haszomer-Hacair w Tarnopolu przekazała na rzecz Biblioteki własny księgozbiór, zawierający około 900 tomów. Wreszcie jako bardzo ważną wiadomość należy podać zakończenie rokowań w sprawie pozwolenia na przewiezienie pozostałej części biblioteki Chazanowicza, znajdującej się obecnie w Białymstoku i obejmującej kilka tysięcy tomów.

Pozatem p. Maurycy Feldstein, który ostatnio wstąpił do składu Komitetu ofiarował Bibliotece nadzwyczaj cenny dar — rękopis jednej z ostatnich prac Dra Kacenelsona (Buki-ben-Jogli). Rękopis ten dotychczas niepublikowany zostanie w najbliższym czasie drukowany w jednem z naukowych pism hebrajskich (prawdopodobnie w Hasziloach).

Jedną z najważniejszych przeszkód, jaką Komitet spotyka na swej drodze jest brak dostatecznej ilości środków pieniężnych. Koszta administracyi, przesyłki i oprawy wzrastają wraz z rozszerzaniem się działalności Komitetu i byłoby rzeczą w najwyższym stopniu pożądaną, aby społeczeństwo żydowskie przyszło Komitetowi z wydatną pomocą finansową.

Przegląd palestyński.

Sir Herbert Samuel a egzekutywa arabska.

W rozmowie z sekretarzem egzekutywy palestyńsko-arabskiej w sprawie ustanowienia rządu narodowego w Palestynie podkreślił sir Herbert Samuel, że Palestyna **jeszcze nie dojrzała** do rządu narodowego. Egzekutywa naznaczyła zjazd na dzień 1. października dla zastanowienia się nad sytuacyą. Prezydent egzekutywy Musa Kazim Pasza prawdopodobnie jeszcze raz w tej sprawie konferować będzie z sir Herbertem Samuelem, któremu wręczy się memoryał, zawierający postulat rządu narodowego. Również domagają się oddania szkolnictwa arabskiego w ręce arabskie.

Powrót delegacyi palestyńsko-arabskiej do Palestyny.

Delegacya palestyńsko-arabska wróciła już z Londynu do Jerozolimy.

Samuel Untermeyer obywatelem honorowym Tel-Awiw.

Znany działacz i filantrop amerykański Samuel Untermeyer został zamianowany obywatelem honorowym Tel-Awiw. Jest to po Einsteinie druga tego rodzaju godność przyznana przez municypalność Tel-Awiw.

Aresztowanie 30 szejków arabskich.

W okolicy Hebron aresztowano 30-tu szejków arabskich w związku z ostatnimi napadami rabunkowymi w tamtych stronach. Aresztowanych odwieziono pod silnym konwojem do więzienia w Akko.

Z czasopism

Przed 2-gim numerem »Haszacharu«.

Za kilka dni wyjdzie 2-gi numer „Haszacharu". Magiczne te słowa rozjaśnią niewątpliwie uśmiech na młodych twarzyczkach, uśmiech radosny ukojonej tęsknoty. Naturalnie! 1. numer przemiłego pisemka zrobił swoje. Nakład rozerwano w lot — co jest dowodem jego koniecznej potrzeby— a tęsknota za drugim „Haszacharem" — Jutrzenką z pewnością i drugi numer rozerwie.

Ile zagadek okropnych, którym główka zbiedzona nie mogła dać rady, wyjaśnił ów pierwszy numer. Na pytanie „czem ja właściwie jestem", nurtującem w dziecku na tle oziębłości a często i pogardy ze strony dzieci nieżydowskich, odpowiedział „Haszachar" tęczą barw ze serca, duszy, i piękna — tak miło i niewypowiedzianie ciepło, — jak mamusia na dobranoc — rozcałował smutne twarzyczki kwiatem — kwiatem ojczystej ziemi.

Złote dzieciaki! Po przez kraj błękitnych marzeń i dobrych uczynków poprowadzi Was i drugi numer „Haszacharu" który niebawem dostanie się w wasze malutkie rączki. (fren.)

Z sali sądowej.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

Wtorkową rozprawę wypełniły dokończenie przemówienia prokuratora i przemówienia obrońców. We środę dalsze plaidoyer.

NADESŁANE

Komitet Zabawowy zawodu gastronomicznego donosi, że dochód z rautu jesiennego na rzecz pogorzelców z Rawy ruskiej wynosi 30,000.000 Mp.. Zarazem dziękuje Komitet zabawowy na tej drodze całemu społeczeństwu za ofiarność i datki na rzecz tego rautu. Ponadto dziękuje Komitet wszystkim Paniom i Panom za gorliwą współpracę, a przedewszystkim Paniom Aurelii Zimmermanównej i Sabinie Dominik za wokalne produkcye. Wszystkim którzy bądźto przez swą obecność, bądźto przez swoją współpracę przyczynili się do uświetnienia rautu zasyła Komitet serdeczne „Bóg zapłać". 8809

WPISY

dodatkowe do freblówki Żydow. Tow. Szkoły Lud. i Śr. odbywają się codziennie m. g. 9 12 przedpoł. w lokalu szkoły ZYGMUNTOWSKA 17, parter. 9029

Kronika.

TEATR WIELKI.

Środa »W krainie baśni«.
Czwartek »Madame Butterfly«.

—ooo—

TEATR MAŁY.

Środa »Pani prezesowa«.
Czwartek »Oczy księżniczki Fatmy«.

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Środa »Królowa fal«.
Czwartek »»Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA" Rejtana 5.

Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedycz. kowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo. Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór

—o—

— **Przed wystawieniem „Uczty szyderców".** Autor „Uczty szyderców" wśród współczesnych pisarzy dramatycznych włoskich należy bezsprzecznie do najgenialniejszych. Najlepszem jego dziełem to właśnie „Uczta szyderców", którą teatr lwowski wystawia po raz pierwszy w piątek. Fabuła (z noweli Lasca) osnuta na tle kpiącej, okrutnej, wijącej się w rozpasaniu Florencyi, wyrażona wierszem bardziej do serca mówiącym, niż d'Annunzia, mniej może klasycznym ale bardziej gibkim, szczerym, rzeczywiście przeżytym. Dwie postacie grupują w sobie całą akcyę: młody, ambitny, dyszący zemstą za porwanie kochanki szlachcic, którego gra Peliński i starszy od niego, rozpasany żarłok i pijak a przy tem świetnie udający waryata w więzieniu (grać go będzie p. Sarnowski). Obok nich szereg kurtyzan, szlachciców i pachołków.

— **„Pani prezesowa" w Teatrze Małym.** W środę przenosi się „Pani prezesowa", świetna farsa Hennequina do Teatru Małego, gdzie scenka będzie dla niej bardzo odpowiednia i napewno cieszyć się tam będzie dużym sukcesem.

— **Przed konferencyą krajową.** Pod tym tytułem wygłosi dziś w lokalu zw. „Emunah" (ul. Kościuszki 14) o godz. 7.30 wieczorem) referat dr. N. Bruestiger, na który zaprasza się A. H., związki bratnie i działaczy partyjnych.

— **Piłsudski w Krakowie.** 21. bm. przybywa do Krakowa marszałek Piłsudski na 3-dniowy pobyt. Zapowiedziane są dwa odczyty.

— **Gen. Haller u prez. Coolidge'go.** Gen. Haller przyjęty został w Waszyngtonie na uroczystej audyencyi przez prezydenta Stanów Zjednoczonych Coolidge. (AW).

— **Senzacyjne korowody spekulantów walutowych.** W Warszawie odbyły się wczoraj liczne rewizye w kawiarniach i restauracyach, gdzie gromadzą się spekulanci walutowi. Skonfiskowano waluty obce i mnóstwo akcyi. W niektórych kawiarniach płacili spekulanci kelnerom za szklankę herbaty banknotami 5-cio dolarowymi, byleby się tylko ich pozbyć. Senzacyę wywołał w mieście widok korowodu aresztowanych spekulantów, ubranych elegancko i prowadzonych pod konwojem do aresztów.

— **Wobec zamierzonej podwyżki cen tytoniu.** Dyrekcya okręgu skarbowego zwróciła się do Dyrekcyi policyi z prośbą o przypilnowanie ażeby trafikanci nie ukrywali zapasów tytoniu i wyrobów tytoniowych, lecz sprzedawali je po obecnej cenie do ostatniej chwili.

— **Zgon Józefa Pikusia Ursteina.** Podczas przedstawienia w teatrze „Qui pro Quo" artysta tego teatru, p. Józef Urstein dostał ataku dusznicy, zeszedł ze sceny i po kilku minutach zakończył życie w swojej garderobie.

Zmarły był powszechnie ceniony i niezmiernie lubiany, jako znakomity odtwórca charakterystycznych typów komicznych. Ostatnio odtwarzał jedną z głównych ról w doskonałej rewii „Będzie lepiej". Był to aktor inteligentny i wykształcony, usposobienia wesołego i miłego.

— **Zwolnienie rocznika 1899 i 1900.** **M. S. Wojsk. zarządziło zwolnienie (bezterminowe urlopowanie) szeregowych rocznika poborowego 1899 i 1900, tylko w tym wypadku, gdy żołnierze osiągnęli dostateczne wyszkolenie wojskowe w terminie od 14. kwietnia do końca rb. Szeregowi zaś, których wcielono do oddziałów w terminie po dniu 10. grudnia 1921 r., narazie zwolnieni nie będą.**

— **Podrożenie druków pocztowych.** Od 15. października podwyższa się cena sprzedażna druków płatnych pocztowych i telegraficznych, jak następuje: karty pocztowe z 200 na 500 mk. za sztukę, kartę podwójną z 400 na 1000 mk., pokwitowania nadania telegrafu z 3000 na 6000 mk., blankiety dla pisania telegramu z 500 na 1000 mk. za sztukę.

— **W sprawie ksiąg obrotu** przypomina Izba handlowa i przemysłowa, iż księgi te, których prowadzenie nakazuje nowa ustawa o podatku przemysłowym (obrotowym), muszą być oparafowane przez Starostwo, Magistrat względnie Urząd gminny, sąd lub notaryusza.

— **Zangwill tłumaczem Salomona ben Gabirola.** W tych dniach ukaże się pierwszy tom seryi żydowskich klasyków w języku angielskim, wydawanych przez towarzystwo wydawnicze żydowsko-amerykańskie. Serya obejmować będzie 25 tomów. Pierwszy tom jest parafrazą poetycką Salomona ben Gabirola, dokonaną przez Izraela Zangwilla. Do książki dodany tekst hebrajski. Na cele tego wydawnictwa ofiarował znany filantrop Jakób Schiff specyalny fundusz.

— **Poseł Stanów Zjednoczonych p. Gibson** powrócił do Warszawy z urlopu i objął urzędowanie.

—o—

— **Zakład obuwia ortopedycznego** polecany przez W. P. lekarzy L. Nowosada, absolwenta kursów zagranicznych, Lwów, ul. Słowackiego 6, telefon nr. 825. 8190

Ze sportu.

Przegląd tygodniowy.

Na czoło tabeli wiedeńskich mistrzostw wysunęła się Vienna z siedmioma punktami na cztery gry, na drugiem zaś miejscu (wedle tabeli strat) stoi Hakoah z dwoma utraconymi punktami. W niedzielnem spotkaniu ze Słovanem, nie zadowolił Hakoah osłabiony brakiem Scheuera, i pozwolił wydrzeć sobie zwycięstwo w ostatniej minucie w którejto Słovan wyrównuje z rzutu wolnego. Z innych wyników zasługuje na uwagę pierwsza klęska mistrza Rapidu zadana mu przez Simmering (4:2), i nierozegrana czołowej Vienny z wzmocnionym przez Koerner Wafem. W następną niedzielę grają: Hakoah—W.A.F., Rapid—Wacker, Vienna—Sportklub, Hertha—Ostmark, Simmering—Słovan, Amatorzy—F.T.C. (Budapeszt).

Wyniki budapeszteńskie są następujące: Vivo—33 F.C. 0:0, Vasas—Zuglo 2:2, UTE—3 obwód 2:1, FTC—BTC 3:0, Kispesti—UTSE 1:1, MTK—Törekves 2:1.

W Pradze odbyło się interesujące spotkanie Makkabi berneńskiej, mistrza związku żydowskiego z DFC, mistrzem związku niemieckiego Makkabi bez Weissa, Hajosa i Hirzera. Wynik 2:2, połowa 2:0 dla Mak... W walkach o puhar bije Slavia—Cze... Karlin 6:2, Sparta—Czechie Smichov 1... Do finału stają Sparta—Slavia 14 bm.

Mistrzostwo Jugosławii uzyskał G... djanski bijąc powtórnie Sarajewski S.A. 4:2.

W mistrzostwach polskich uzyskała W... la oczekiwane zwycięstwo nad Iskrą i... bm. odbędzie się zatem pierwsze spotk... Wisła—Pogoń we Lwowie. Za Pogonią p... mawia jedynie własne boisko i publiczn... pozatem obie drużyny zupełnie równorzę...

Najbliższe zawody międzypaństwo... Polski odbędą się 1. listopada przeciw Sz... cyi, która 28. bm. gra w Budapeszcie... Węgrami. Nieprawdopodobną jest wiad... mość według której w dniu tym spoty... się w Krakowie reprezentatywki Krak... i Budapesztu.

W innych gałęziach sportu zupe... apatya.

Polonia — Warszawianka 1:1.

Przerwane po 30 minutach gry z po... du deszczu i błotnistego boiska

Ł. K. S. — Legia 3:2.

Makkabi (Kraków) — Union (Łódź)...
I. F. C. (Katowice) — Warta (Poznań)...
Cracovia — F. C. Sevilla 1:0.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 9. października.

Na giełdzie efektów tendencya zni... wa, przy silnej tendencyi realizacyjnej... broty dość liczne.

Transakcye w akcyach następujące... Cegielski 195, 210, 220, 210, 165, 190, 170, 160, 165, 170, 145, Parowozy 130, 130, 125, 130 (117), Zieleniewski 3650, 3500, Browary 4700, 4600, Ćmielów 400, 415, 410, 415, 405 (330), Gafota 42, 40, Niemojowski 130 nieef., Nafta 120, 118, 121, 118, 119, 122, 125, 120, P.T.B. 66; Rakszawa 900, Siersza g. 2400, 2350, Tohan 140, 95, Chodorów 1365, 1375, 1365, 1355, 1400, 1375, 1360, (1300, Ojkos 1360, 1250, 1300, 1250, 1260, (1150), Tespy 1800, 1750, 1775, 1760, 1775, 1725, Hipot. 235, 225, 240, 230, 220, Pokred. 23, 28, 24, 30, 32, Przem. 140, 135, 130, 150, 160, 165, 155 145; 130, 127 i pół, 145, 165, (120), Z.B.K. 45, 43, 47, 46, 45, 44 (38, 40).

Obroty w akcyach niekotowanych stępujące: Arma 110, Azot 180 (nieef. 170), Chybie 2700, Drożdże G. 250, 325, resta 165, 160, Gazolina 610, 600, Len (nieef. 240, 225), Nitrat 75, Radziwiłł Star 180, Schoen 24 i pół mil., Węgl... ki 7100, 6900, Gazy 11000, 10800, 11500, 10500, 10200, Jaworzno 8500, 8150 (d... 8600, 8800, 9000, 8800, 8700, 8650, 8... 8700), Kr. Zw. przem. 80, Akumulator... Bruger 430, Czechowice 50, 48, 47, Co... bia 21, Elektr. n. S. 25, 27, 23, 24, G... ciągi 75, Lokomotywy 200, 195, Olkusz 268, 267, 266, 266 i pół.

Obroty pozagiełdowe

Lwów, 9. październ...

Dol. am. 860000, 900000, dol. kan... 780000, K. cz. 25000, Fr. fr. 50000, fr. ... 155000, Funty 3850, leje rum. 3800, liry 37000, hol. guld. 340000, Wiedeń 1250...

Złoto: 20 Kor. 350000, 20 Mrk. 380... 20 fr. 3000000, 10 ruble 4,700.000.

Srebro: Kor. 52000, 5 kor. 165... floreny 128000, ruble 210000, kopiej... 100000.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 9. października.

Mimo licznego udziału obroty skro... (40 ton). Ogólna re...wa z powodu wyjaśnionej sytuacyi. Tendencya nieco ...żkowa. Żyto małopolskie ex r. 1923 125... —1300000 mk. Owies małopolski ex ... r. 780000—820000 mk.

Dolar — 2 miliardy.

Warszawa. 9. 10. (AW). Dziś wie... rem w Gdańsku kurs dolara 2 miliardy.

Giełda warszawska.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Warszawa, 9. 10. (Pat). Bank han- 975, B. dl. h. i p. 450, 460, Polski em. Lwów 160, 145, B. Zjedn. ziem. 250, 275, Bank spół. zarob. 600, B. ki w Łodzi 130, 140, B. zachodni 1175 B. ziemski 85, 95, Cerata 60, Sole we 1750, Kijewski i Scholce 570, pies 425, 470, Puls 90, 110, Wild 175 rów 1625, Czersk 600, 525, 500, Cze- 13250, 12250, Gosławice 600, 675, lów 415, 435, Warsz. tow. fabr. cukr. 3050, Firlej 250, 270, Łazy 75, 70, drzew. 75, Warsz. tow. kop. węgl. 2250, Cegielski 207, 210, Modrzejów 2350, Norblin 460, 475, Zakł. Ostrow. 3300, Ortwein i Karasiński 135, 140 i Zieliński 270, 280, Rudzki 1050, 975 chowice 1025, 985, Ursus 390, 385, Po- 90, Parowozy 135, Zieleniewski 4100 Żyrardów 1075, 1025, Belpol 35, Bor- ki 165, 175, Br. Jabłkowscy 45, 47, ga 30, Synd. roln. 700, Ćmielów 460 Elektr. 2500, Haberbusch 1750, 1800, us 1050, 1000, Polska nafta 100, 105 400, 450, Lenartowicz 28, 30, Te- 1350, Pustelnik 262, Polski przemysł 500, 440, Fitzner 220, 195, Siła i ło 300, 310, Korek 60, Konopie 175, Polska fabr. maszyn i narzędzi rol- ych 800, 850 .

Czeki).

Warszawa, 9. 10. (Pat). Belgia 32500 , Berlin 0.0006, Holandya 247800, N. 636000, 624000, Londyn 2901000, 2841000 37300, Szwajcarya 114000, 111600, eń 9.05, 8.85, Włochy 28650, Praga .

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków. 9. 10. (Pat.) Pol. B. Przem. 140, B. Powszechny Kred. 43, B. Hipote- 215, B. Komercyalny 400, B. Małopolski 250, B. Spół. zarobk. 575, 525, Ziemski B. 65, Tohan 170, 150, Impeks 3, 0,3, Phar- 200, 170, Br. Rolniccy 68, 58, Żegluga 40 Zieleniewski 3900, 3600, Cegielski 230, 205 linia masz. 220, 205, Parowozy 145, 125 motor 100, 130, Górka 4400, 4000, Siersza 2600, 2150, Tepege 1200, 1100, Nafta 135 Olkos 1400, 1700, Pokucie 200, Strug 300 Trzebinia tłuszcz. 1400, Krakus 295, 275 rów 1475, 1420, Ćmielów 445, 400, Sier- elektryczna 95, 90, Niemojowski 180, 160.

Giełda wiedeńska.

Dewizy.

Wiedeń. 9. 10. (Pat) Amsterdam 27900, ad 825, Berlin 0.42,8, Bruksela 3614, Bu- szt 376, Bukareszt 329, Chrystiania 10980 nhaga 12280, Londyn 332500, Madryt 9380 olan 3209, N. Jork 70935, Paryż 4292, Pra- 120, Sofia 686, Sztokholm 18570, Warsza- 30—830 (za 100.000 mk.), Zurych 12715.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Wiedeń. 9. 10. (Pat.) Prioritety 549, An- nk 368, Bank związkowy 200, Bank o- wy 127, Austr. Zakł. 299, Bank depoz. Laenderbank 383, Merkury 192, Union- 334.5, Żiwnostenska Banka 925, Kolej cna 22000, Kolej lwowsko-czern. 368, Austr. e 889, Kolej południ. 244, Alpiny 688, Krupp Huta Poldi 1040, Praskie Tow. żel. 2450 303, Skoda 1250, Zieleniewski 330, Apollo Fanto 4650, Karpaty 525, Galicya 27300, dnica 1900, Siersza 235.

Giełda berlińska.

Berlin. 9. 10. (Pat) Amsterdam 473812500 Sela 63840000, Chrystiania 189525000, Ko- aga 211490000, Sztokholm 319200000, Wło- 54463500, Londyn 54866250000, Nowy Jork 000000, Paryż 72817500, Szwajcarya 215460000 eń 17157, Praga 36109500, Sofia 11770500, ad 14463750, Budapeszt 64837, Bukareszt 00.

Giełda zurychska.

Zurych, 9. 10. (Pat). Notowania po- kowe: Berlin 0.00000075, Holandya 219 dna czwarta, N. Jork 558 i trzy czwar- Londyn 25.43, Paryż 33.60, Medyolan , Praga 16.64, Budapeszt 0.03, Buka- 2.60, Sofia 5.45, **Warszawa 0.0007,** eń 0.0078 i trzy osme, Austr. kor. pl. 0.0079.

Giełda zurychska.

Notowania końcowe.

Zurych. 9. 10. (Pat) Berlin 0.000006, Ho- a 219.70, N. Jork 558 i pół, Londyn 25.43 32.80, **Medyolan 25.40, Praga 16.57,** Budapeszt 0.0302, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.55, Sofia 5.40, **Warszawa 0.0007,** Wiedeń 0.0078 i pięć ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0079.

NADESŁANE.

Lazar Friedler — Gusta Hübschman
zaręczeni w wrześniu
w Kałuszu. 8802

Józef Lichter — Roza Zwass
Lwów Cisna
zaręczeni w sierpniu. 8811

Do zaręczyn mego szwagra względnie brata
Lazara Friedlera z p. Hübschman
gratulują serdecznie Chaskel Lehrer z narzeczoną
Kałusz. 9030

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Rodowita amerykanka udziela lekcyi języka angielskiego, conversacyi i literatury. Wiadomość od 3-ej do 5-tej. Sadie Silver-Fränkel, ul. Reja 5. II. p. 8 05

Wpisy na 6 miesięczny kurs handlowy dla dorosłych (osobny dla abiturjentów) przyjmują koncesyonowane przez **Ministerstwo Kursy Handlowe prof. Hirschspronga ul Łyczakowska 34** od 5 do 6. Kurs rozpocznie się 15. bm. 8877

Prawnik poszukuje lekcyi na wieś. Zgłoszenia pod »Prawnik« biuro ogł. Brücka, Kościuszki 2.

Dr. phil. przyjmie lekcye prywatne, urządza również zbiorowe. Przygotowuje do matury. Zgłoszenia pod »Filologia« do Administracyi.

POSAD POSZUKUJĄ.

Młody zdolny człowiek z kapitałem poszukuje zastępstwa poważnego przedsiębiorstwa. »Rzutkis« post restante Stanisławów. 8800

Młody i zdolny urzędnik z pięcioletnią praktyką w królestwie, przemieniszy się do Lwowa poszukuje posady w przedsiębiorstwie drzewnem, technicznem lub innem. Łaskawe zgłoszenia do biura pod »Zdolny 27«. 8805

Samodzielny buchalter-bilansista poszukuje odpowiedniej posad ewentualnie przystąpiłby za odpowiednim kapitałem. »Pracowity« post restante Stanisławów. 8799

Panna szuka posady jako guwernantka do 1 lub 2 dzieci od lat 4 do 10-ciu. Mowi ona także po hebrejsku i umie wszelkie roboty ręczne. Adres, Nol Fuchs, Bolechów. 8801

BEZPŁATNEJ posady poszukuje początkujący buchalter władający językiem polskim i niemieckim. Łaskawe zgłoszenia dla »J. M.« w Administracyi Chwili. 8938

Koncypient rutynowany poszukuje posady na prowincyi. Zgłoszenia pod „»Koncypient« do »Chwili«. 9024

Fachowiec branży det. tekstylnej zmieni posadę. Pod »Natychmiast« do administracyi. 9020

MAŁŻEŃSTWA.

Maturzysta z buchalteryą poślubi pannę której rodzice wezmą do interesu albo wyrobią posadę. Zgłoszenia do Administracyi pod »Przyszłość«. 8808

WOLNE POSADY.

Potrzebna inteligentna z średnim wykształceniem osoba do zajęcia się dziećmi (pomoc w nauce) i przy gospodarstwie. Oferty nadesłać Lublin. fabryka garbarska Brikmana, Kalinowszczyzna.

Przyjmę panienkę z lepszego domu umiejącą szyć sympatyczną do 3 letniej dziewczynki na bardzo dobrych warunkach. Zgłoszenia między 3—4 Kopernika 19, II. piętro na prawo. 8784

Praktykant biurowy młody chłopak poszukiwany. Wałowa 2). Skład papieru. 9018

Rutynowana maszynistka polsko-niemiecka poszukuje posady. Zgłoszenia administr. Chwili pod »Rutynowana«. 9019

Chłopiec do sklepu poszukiwany, zgłosić się 10—12 przedpoł. Małopolskie Tow. Handlowe, Ormiańska 2 I p.

Lekarza (ki) poszukuje zakład dentystyczny. Zgłoszenia pod »Zakład« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 9031

Trzeblankę dochodzącą do 2 letniego dziecka poszukuję Załoszenia Hoffmana 3. I. p. 9032

MIESZKANIA I LOKALE.

Do wynajęcia: stajnia, wozownie, magazyny — realność do wydzierżawienia. Ul. Panieńska l. 29. między 14—15 godz. 90 2

Dwaj medycy poszukują pokoju, możliwie z osobnem wejściem, światłem elektrycznem i w dzielnicy łyczakowskiej lub w pobliżu. Cena obojętna. Zgłoszenia do p. Jakóba Rotwelna, Zamarstynowska 43. 8798

Obszerne lokale w śródmieściu stosowne na składy hurtowne za współudział do wynajęcia. Zgłoszenia pod »Lokal« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 9033

POMOC LEKARSKA.

Lekarz chorób wenerycznych i skórnych
Dr. A. Nadel
ordynuje pl. HALICKI 7 od 12—5 nad Kawiarnią Centralną. 7791

Dr. med. M. EISENBERG
Spec. chorób skórnych i wenerycznych, długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu, ordyn. we Lwowie ul. SYKSTUSKA 34 od godz. 12—1 i od 3—6. 8460

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych
Dr. Michał Salpeter
Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—6

INTERESA HANDLOWE.

Przystąpię do spółki do posiadającego odpowiedni lokal na hurtowny handel bławatny, z kapitałem 600 Mil. Pod »Fachowiec« do administr. Chwili. 9035

RÓŻNE.

Unieważnia się dokument noszenia broni i książeczkę wojskową na nazwisko Alfred Rechter.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Śliczny czarny fortepian najnowszej konstrukcyi z angielską mechaniką do sprzedania, informacyi z grzeczności udziela Lw. Instytut Muzyczny Sobieskiego 4. m. 12—1 w południe. 9021

OGŁOSZENIA.

Młody inteligentny KUPIEC
bogaty (Żyd.) zawrze znajomość z inteligentną piękną elegancką panną lub młodą wdową bezdzietną. Cel matrymonialny. Mieszkanie eleganckо urządzone wymagane. Zgłoszenia pod »Inteligentny« do Administracyi »Chwili«. 8794

Kamienica
2-piątrowa z komfortem w śródmieściu przy ul. ASNYKA z wolnem umeblowaniem mieszkaniem 2 pokoje, kuchnia, przedpokój z przynależnościami zaraz za równowartość 15.000 Dolarów do sprzedania. — Wiadomomość w firmie „EFHA“, PLAC MARJACKI 5, I. p. 9023

Meszty gimnastyczne, kostyumy,
piły do boksu, rękawice oraz wszelkie przybory dla sportu footbalowego i tenisowego poleca firma
Malwina Immerglück, Lwów
ul. Jagiellońska 17. 9026

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu
o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny, suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, palniki zapasowe, Karbid na wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Baterye, żarowki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkłady do tychże hurtownie i detalicznie poleca 8943
J. ROSENMAN, Lwów, AKADEMICKA 26.

Modele paryskie

Płaszcze
Kostjumy
Suknie

Stanisława Wrońskiego Synowie
Lwów: Pl. Marjacki 10

MELOS

MAKS LINDER

wystąpi wkrótce we Lwowie
w najznakomitszej farsie świata
BĄDŹ MOJĄ ŻONĄ
LWOWIANIE!
przygotujcie się na wielkie
ŚMIANIE!

9056

Branża OBUWIA

Do naszej wkrótce znowu otworzyć się mającej filii, poszukujemy zdolnego fachowego kierownika, który podobne stanowisko już zajmował. Reflektanci posiadający dobre referencye zechcą przedłożyć oferty pisemne z curiculum vitae, odpisami świadectw i fotografią na ręce p. Sperlinga we Lwowie, ul. Kleparowska 8.

SALAMANDER
Spółka z ogr. odp.

Stały wielki dochód

ma kupiec, który sprzedaje znane z swej dobroci pasty do obuwia »Piast« i »Woxal«.
Zastępca: M. KIRSCHON, Lwów, Anczewskich 8/II. 8325

Łóżka składane różnego spstemu, Kanapki i Fote.e do składania, Otomany, Wkłady d... Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany... i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detaliczne «« **E. KOREHBLIT, Lwów, ul. Brajer...**

KUNEROL

Przewyborny TŁUSZCZ roślin...
zawiera 100% czystego tłuszczu z orzechów kokosowych
Przedstawiciel: HENRYKA J. SCHIFMANA SYNOWIE, Lwów

ŻARÓWKI OSZCZĘDNOŚCIOWE hur...owie i częścio... cenach fabrycznych poleca firma **BERNARD ...** — «« **ZER, Lwów, ul. Kopernika 17.** 9027

Towary zimowe jak trykot...że, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety ...skie i dziecinne, rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy wszel...ą galanterye poleca **hurtownia** trykotaży, pończoch i ga... **RAUBVOGEL i SONNE, Lwów, Legionów 37 w podwórzu na prawo II...**

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 17

Nr. 1649 Lwów, piątek 12. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw pontycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 10.000 Mk.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000, zagr. 300.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Ryczałtowy placet na rugowanie Żydów z uniwersytetów.

O legalność w polityce oświatowej.

Wniosek

posłów: Dra Reicha, Hartglasa, Dra Thona i tow. z Koła Żydowskiego w sprawie okólnika wydanego przez Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego odnośnie do wprowadzenia „numerus clausus" w Uczelniach Wyższych zgłoszony dnia 9. października w Sejmie.

„W myśl art. 86 ustawy z 13 lipca 1923 Rady Wydziałowe Szkół Wyższych mają prawo wprowadzania ograniczeń w przyjmowaniu uczniów za zgodą Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Z tej stylizacyi cytowanego artykułu wynika wedle wszelkich reguł logiki, że zgody wymaga każda poszczególna stanowiąca o ograniczeniach decyzya każdej Rady Wydziałowej i że ważność, czy naodwrót bezskuteczność takiej decyzyi zależy od aprobaty względnie odmowy aprobaty ze strony Ministra. Intencyą ustawy było niezawodnie dać w ten sposób Ministrowi możność, ale z drugiej strony i obowiązek, rozważania każdej decyzyi z osobna, a zarazem dać ludności Państwa rękojmię, że decyzye tego rodzaju — przez świadomość Rad Wydziałowych, iż uchwały ich podlegają kontroli i zatwierdzeniu Ministra — nie będą podejmowane lekkomyślnie, lecz będą uzasadnione czy to istotnym brakiem miejsca w salach wykładowych, czy innymi wymogami stosunków realnych.

Tymczasem Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Głąbiński w tajnym okólniku, rozesłanym z początkiem roku szkolnego Rektoratem Szkół Wyższych, udzielił z góry i ryczałtowo swego placet na wszelkie uchwały wszelkich Rad Wydziałowych w kierunku ograniczania liczby słuchaczy, tym samym wyrzekł się chociażby pośredniego wpływu na postanowienia Rad Wydziałowych i zrzucił się z obowiązku baczenia, by postanowienia te wypływały z konieczności życia, a nie z motywów politycznych, czy narodowościowych.

Szkodliwość wymienionego okólnika tem jaskrawiej występuje w ramach komentarzy jakich Pan Minister dostarczył dla swego okólnika w wywiadach dziennikarskich. I tak w powtórzonym przez Pat'a wywiadzie z przedstawicielem „Rzeczypospolitej" z dn. 1. IX. 1923 r. pan Minister swoje rozporządzenie wprowadził w związku z zagadnieniem „numerus clausus", oświadczając: „Niezależnie od projektu ustawy, który w sejmowej Komisyi Oświatowej został uchwalony większością głosów, zawiadomiłem Rektoraty wszystkich szkół akademickich, że zagdzam się na wprowadzenie przez Rady

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Poincare nie chce pertraktować z Niemcami.
Sir Hilton Yyung o swej misyi.
Ograniczenie redyskontu weksl. w P. K. K. P.
Konferencya dominiów aprobuje politykę palestyńską rządu.
„Operacya się udała ale pacyent zmarł« (zdanie NPR o ekspose prem. Witosa),
Czy i ile dostał p. sen. Hamerling.
Ile kartofli i węgla — przyrzeka rząd urzędnikom.
„Chwila" czytana przez nie-Żydów

Duszna atmosfera w Sejmie.

Centrowo-lewicowa perspektywa?

Warszawa. 10. 10. (tel. wł.) Sytuacya w Sejmie ciągle niewyjaśniona. Jedno nie ulega kwestyi, że z wyników dotychczasowych rządu płynie niezadowolenie nietylko u przeciwników p. Witosa, ale i wśród jego przyjaciół. Atmosfera polityczna przeładowana jest plotkami i wersyami. Z różnych źródeł o różnych źródłach kryzysu do podanych już onegdaj przez nas informacyj dorzucić należy wersye, jakie dziś opowiadano sobie w kuloarach sejmowych. I tak na obiad do premiera niezaproszeni zostali przywódcy opozycyi, a co najciekawsze nie dostał zaproszenia najbliższy dotychczasowy kombatant p. Witosa, poseł Bryl. Z innych stron opowiadają, że p. Witos **miał oferować gen. Sikorskiemu tekę ministra spraw wewnętrznych dla zaspokojenia opinii kraju.**

Chadecya niezadowolona jest z obecnego min. skarbu i żąda jego ekspose. W kołach zbliżonych do Chadecyi twierdzą, że klub ten wyznaczył już następcę w osobie ks. Adamskiego. Obecnie wysuwa się **nawet kombinacyę rządu centrowo-lewicowego, co się przypisuje chęci p. Witosa ratowania klubu Piastowców.**

Lewica żąda, ażeby w skład nowego gabinetu nie wszedł ani p. Witos, ani marszałek Rataj, czyniąc tego ostatniego odpowiedzialnym za dojście do skutku rządu Chjeno-Piasta.

Ustawa o ochronie lokatorów w komisyi prawniczej.

Czynsz w kursie złotej waluty przedwojennej.

„Trzeba uchwalić podwyżkę czynszu bo Żydzi wykupią wszystkie domy..."

Warszawa. 10. 10. (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi prawniczej rozpatrywana była **nowela do ustawy o ochronie lokatorów.** W kwestyi stawek komornianych nowy projekt przewiduje obliczenie stawki **za pierwszy kwartał 1924 r. wedle kursu złotej waluty przedwojennej** (korony w Małopolsce) w P. K. K. P. w dniu 15. grudnia 1923, a dalszy wzrost wedle wzrostu płac urzędniczych. W dyskusyi wskazywano na to, że przyjęcie nowego projektu spowodowałoby kolosalny skok który wywołać może poważne konsekwencye, wobec czego należy projekt zmienić.

Poseł dr. **Sommerstein** (K. Ż.) akcentował potrzebę indywidualizacyi mieszkań i lokali wedle pewnych kryteryów, a to dla mieszkań wedle ilości ubikacyi a dla lokali przemysłowo-handlowych wedle wysokości przedwojennego czynszu. Nadto domagał się, by pracownie rzemieślnicze, w których pracuje sam majster, albo przy pomocy 1. pracownika były traktowane na równi z mieszkaniami.

Poseł Ryżewski (Z. L. N.) nawoływał do rychłego uchwalenia podwyżki czynszów, **inaczej wszystkie domy przejdą w ręce Żydów, którzy masowo je wykupują.**

Poseł **Hartglas** (K. Ż.) w replice zaznaczył, że **nie Żydzi kupują realności, lecz ci, którzy dostają olbrzymie kredyty** rolnicze czy przemysłowe z uszczupleniem skarbu.

Poseł Dydacki (Piast) podnosi, że moment żydowski nie powinien odgrywać żadnej roli tylko ze względów gospodarczych. Przeciwnicy projektu rządowego zwracają ustawę do egzekucyi rządowi. Jeżeli jednak Sejm nie załatwi tej sprawy, to społeczeństwo samo ją załatwi.

Posłowie socyalistyczni domagali się odroczenia sprawy aż do chwili realizowania zapowiedzianego banku emisyjnego i stabilizacyi waluty. Dyskusyę odroczono do jutra.

Wydziałowe „numerus clausus“ w myśl ustawy z dn. 13. lipca 1923. Rady Wydziałowe mają więc swobodę wprowadzenia ograniczeń według istniejącej potrzeby i swego uznania“.

Abstrahując od faktu, że w sejmowej Komisyi Oświatowej wspomniany projekt nie został jeszcze uchwalony definitywnie, lecz dopiero w trzeciem czytaniu, to na wszelki wypadek łączenie niedoszłej ustawy „numerus clausus“ z generalną zgodą na wprowadzenie „numerus clausus“ przez Rady Wydziałowe — było dalikatną wskazówką dla wprowadzenia ograniczeń w myśl klucza planowanego w projekcie sejmowym „numerus clausus“, to jest w myśl klucza narodowościowego i wyznaniowego.

W istocie Rady Wydziałowe różnych szkół wyższych wprowadzają ograniczenia w formie normy procentowej w stosunku do Żydów i innych mniejszości narodowych, i tak na Uniwersytecie Lwowskim wszystkie trzy wydziały, a mianowicie medyczny, prawniczy i filozoficzny (dwa ostatnie wydziały na brak miejsca wcale użalać się nie mogą) powzięły formalne uchwały wprowadzenia u siebie „numerus clausus“, stosowany ściśle wedle klucza procentowego, czasem nawet poniżej tego klucza. Jest to oczywiście obejście Konstytucyi i Traktatu Wersalskiego, a winę przypisać należy w pierwszym rzędzie zachowaniu się Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który w swoim okólniku i w swoich wywiadach dał władzom uniwersyteckim wprost zachętę do łamania ustaw i równouprawnienia Żydów.

Wobec powyższego podpisani wnoszą: Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm stwierdza, że Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem, wydanym do Rektoratów Szkół Wyższych, w którym przez udzielenie generalnej aprobaty dla decyzyi Rad Wydziałowych zrzekł się wpływów i kontroli na normowanie tych ograniczeń i pozbawił ludność zaufania co do bezstronności nadmienionych decyzyi, naruszył swój obowiązek czuwania nad legalnością i celowością postanowień Rad Wydziałowych, umożliwiając równocześnie władzom uniwersyteckim pogwałcenie Konstytucyi przez wprowadzenie ograniczeń narodowościowych i wyznaniowych;

1.) Do artykułu 86 ustawy z dnia 13 lipca 1923 dodaje się ustęp drugi, który brzmi: „Ograniczenia powyższe nie mogą być stosowane wedle klucza narodowościowego lub wyznaniowego. 2.) Wspomniany przepis ustawy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. 3.) Wykonanie powyższego przepisu ustawy porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego“.

Waloryzacya podatków.

Warszawa 10. 10. (tel. wł.) Waloryzacya podatków w myśl odnośnego projektu przeprowadzona będzie w stosunku do mierników cen hurtownych.

Podwyżka taryfy kolejowej do cen przedwojennych.

Warszawa 10. 10. (tel. wł.) Min. kolei inż. Nosowicz, stojąc na stanowisku że taryfy kolejowe w Polsce są obecnie jeszcze tanie, wystąpił z projektem podwyższenia taryf kolejowych do przedwojennej wysokości. W najbliższym czasie nastąpi podwyżka o jakich 100 proc. Sprawą tą zajmie się komisya taryfowa Rady kolejowej.

Sir Hilton Young o swej misyi.

Warszawa. (Pat.). Komandor Hilton Young wygłosił dziś w ministerstwie skarbu godz. 10. rano wobec przedstawicieli prasy przemówienie, w którem między innemi powiedział: Rad jestem niezmiernie, że mam sposobność odwiedzenia Polski. Stwierdzam, ze szczególną radością, że w naszej ważnej pracy ułożyły się odrazu harmonijne stosunki do Rządu, i jego współpracowników i mam nadzieję, że stosunki te będą trwały przez cały czas naszego pobytu w Polsce. Chciałbym podkreślić, że **charakter misyi mojej jest całkowicie nieoficyalny i nie ma żadnego urzędowego znaczenia.** W dzisiejszych czasach powojennych ujawniają się we wszystkich krajach Europy podobne sobie zagadnienia, wobec tego jest rzeczą użyteczną, że państwa te wymieniają wzajemnie myśli dotyczące rozwiązania zawiłych zagadnień. **Misya moja** jest ściśle nieurzędowa i **tylko doradcza.** Ze względu na pogłoski, które pojawiły się nie w prasie polskiej lecz obcej, muszę podkreślić, że nasza obecność w Polsce **nic nie ma wspólnego z rokowaniami o pożyczkę,** Ani ja, ani towarzysze moi o rokowaniach tych nic nie wiemy.

W czasie naszego pobytu w Warszawie nie będziemy się zajmowali tego rodzaju sprawami. Chciałbym parę słów poświęcić temu,

w jaki sposób zamierzam przeprowadzić moją pracę.

Pragnąłbym przedewszystkiem poznać położenie na podstawie ścisłych cyfr i **wielce będę cenił sposobność zaznajomienia się z poglądami polityków i przedstawicieli sfer kupieckich i przemysłowych,** Na tych podstawach będzie można uzyskać konieczny pogląd na rzecz i wyciągnąć wnioski. Przy końcu mej pracy złożę nieurzędowe sprawozdanie i przedstawię wnioski, do jakich dojdę do tego czasu.

Pozwolę sobie zwrócić jedno

słowo przestrogi:

Ciężkie doświadczenia w dziedzinie administracyi skarbowej przekonały mię, że **droga do dobrobytu finansowego nie może być krótka i rychła.** Nie można też tej drogi przez obchodzenie skrócić. Dobrobyt w dzisiejszych warunkach powojennych da się uzyskać **przy pomocy ciężkiej pracy i pewnej dozy ofiarności.**

Za wcześnie byłoby mówić obecnie o szczegółach. Przedwstępne jednak badania wykazały bez żadnej wątpliwości, że **podstawa ekonomiczna państwa polskiego jest zdrowa,** lecz że wielki wysiłek będzie potrzebny, aby budowę na niej opartą doprowadzić do dobrego końca. Przyjaciele wielkiego polskiego narodu mają pełne zaufanie do silnego i zdrowego rozsądku tego narodu oraz do wielkiego talentu jego polityków i przywódców. Pan komandor podziękował na zakończenie jeszcze raz za gorące przyjęcie, jakiego doznał ze strony społeczeństwa polskiego. Na zadawane pytania odpowiedział, że nie jest w stanie udzielić wyczerpujących wyjaśnień, gdyż nie miał jeszcze czasu zapoznać się dokładnie z odnośnymi materyałami.

Misya Sir Younga osłonięta tajemnicą.

Warszawa 10. 10. (tel. wł.) Warszawski korespondent „Vossische Zeitung“ relacyonuje swojemu pismu, iż misya p. Yunga jest osłonięta tajemnicą. Nie jest dotychczas pewne, czy p. Yung otrzymał też pełnomocnictwa z Paryża i Waszyngtonu i czy też działa tylko z polecenia Anglii. Gdyby zachodziła tylko ta ostatnia możliwość, to zdaniem korespondenta należy przypuszczać, że Anglia z całego szeregu przyczyn politycznych, chce przedewszystkiem zależności politycznej Polski od Francyi przeciwstawić zależność gospodarczą od Anglii. Korespondent dowiedział się z dobrego źródła, iż w Warszawie poważni politycy bardzo zastanawiają się nad tą dla Polski ogromnie ważną możliwością i kończy twierdzeniem, że w całej Polsce i Warszawie panuje ogromne napięcie, które rośnie z godziny na godzinę. Polska przebywa obecnie jedno z największych przesileń od czasu swego powstania.

Co odpowiedział min. Kucharski na interpelacyę lewicy w senacie.

Warszawa (Pat.) Sen. Adelman referował wniosek w sprawie pomocy dla pogorzelców w Starym Samborze. Następnie przystąpiono do interpelacyi sen. Woźnickiego, Posnera i i. w sprawie programu gospodarczo-finansowego Rządu w sprawie pożyczki zagranicznej.

W odpowiedzi na interpelacyę zabrał głos pan minister skarbu, który oświadczył: Z okazyi wniesienia budżetu w ciągu października, Rząd, a specyalnie minister skarbu przedstawią program i plan działania w dziedzinie budzącej dziś największy niepokój, tj. w dziedzinie stosunków gospodarczo-finansowych. Dlatego zwróciłbym się do Senatu z prośbą aby w dyskusyi nie żądano odemnie dalszych wyjaśnień w tej chwili, gdyż chciałbym na podstawie materyału i dat, jakie będą zawarte w budżecie względnie w jego preliminarzu, udowodnić, że to co się mówi, nie jest pustem słowem ani frazesem, lecz stało się po części czynem względnie mocnem postanowieniem.

Jeżeliby chodziło o sprawę drugą, o sprawę kursujących potwornych wieści o warunkach, na jakich zamierza Rząd zaciągnąć pożyczkę zagraniczną, to w granicach tego co oświadczyłem poprzednio, nie mogę oświadczyć nic nowego, Pertraktacye były prowadzone, albowiem rząd chciał się zoryentować i wybadać grunt zagraniczny, aby w swoim planie sanacyi skarbu, przewidując deficyt i konieczność stabilizacyi marki polskiej za pośrednictwem obcej wysokocennej waluty, mógł się przekonać, czy na taką pomoc liczyć może czy też nie.

Natomiast pogłoski, jakoby ja jako delegat Rządu, w towarzystwie drugiego delegata oraz posłów w stolicy państw, w których pertraktacye były prowadzone, sprzedaliśmy względnie zastawiliśmy dobra narodowe, względnie państwowe, są fałszywe. Nie chcę tą odpowiedzią przesadzać czy wobec konieczności i powagi sytuacyi nie należałoby się chwycić tego środka. Jednakże z tego nie wypływa, aby decyzye i konkretne zobowiązania mogły być powzięte przeciw woli ciał ustawodawczych. Zarówno w razie zaciągnięcia pożyczki zagranicznej jak też i w razie potrzeby oddania jakichkolwiek zastawów materyalnych Rząd zwróci się do Wysokiego Sejmu, jak też i do Wysokiego Senatu, z prośbą bądź o upoważnienie w tym kierunku bądź też o całkowitą aprobatę faktu dokonanego.

Notatka przeciw sen. Hamerlingowi który brał udział w tych pertraktacyach jakoby dostał 1.000 ft. szterl. na koszta podróży jest z gruntu nieprawdziwą i kłamliwą. Po wyjaśnieniu tych dwóch szczegółów mam zaszczyt zwrócić się jeszcze raz z oświadczeniem, że co do programu Rządu się nie cofnie i w najbliższych dniach zjawi się z programem swoim przed Wysokim Senatem.

Sen. Woźnicki wniósł o otwarcie dyskusyi nad tem oświadczeniem.

W głosowaniu wniosek odrzucono. Woźnicki: Społeczeństwu to nie wystarcza.

Marszałek nie oznaczył na razie terminu przyszłego posiedzenia, prosił jednak senatorów aby dla przygotwania prac Senatu już teraz pilnie się interesowali przebiegiem prac Sejmu.

Senat uchwalił pomoc dla pogorzelców St. Sambor

Warszawa 10. 10. (tel. wł.) Z inicyatywy klubu senatorów żydowskich został zgłoszony w temacie wniosek udzielenia pomocy pogorzelcom w Starym Samborze. Wniosek ten uzyskał poparcie stronnictw, w których zasiadają senatorowie województwa lwowskiego.

Na dzisiejszem posiedzeniu Senat

sen. Adelmann w imieniu komisyi budżetowej oświadczył się za udzieleniem pomocy przy budowie zniszczonych domów w pożyczkach i materyałach. W dyskusyi zabrał głos sen. Rottenstreich, wskazując, że pomocy udzielić trzeba nietylko właścicielom realności ale i lokatorom pogorzelcom. Rząd winien uzależnić udzielenie pomocy pogorzelcowi od zobowiązania się ze strony odbudowującego realność, że swym lokatorom pogorzelcom udzieli dachu nad głową. W głosowaniu przyjęto wniosek komisyi budżetowej.

Z obrad Sejmu.

Ustawa o uposażeniu urzędników załatwiona.

Warszawa. (Pat). W uzupełnieniu sprawozdania z wczorajszego posiedzenia sejmu podaje się co następuje:

Po przemówieniu premiera Witosa i odesłaniu do komisyi w pierwszem czytaniu kilku ustaw będących na porządku dziennym zarządził marszałek 10-cio minutową przerwę. Po przerwie poseł Manaziyński złożył sprawozdanie komisyi budżetowej o poprawkach senatu do ustawy o uposażeniu funkcyonaryuszy państwowych i wojska. W głosowaniu niemal wszystkie poprawki przyjęto względnie odrzucono zgodnie z wnioskami sejmowej komisyi budżetowej i w ten sposób **załatwiono całą ustawę o uposażeniu funkcyonaryuszy państwowych i wojska.** Na tem porządek dzienny wyczerpano.

Następne posiedzenie sejmu odbędzie się we czwartek o godzinie 16-tej.

•

Warszawa. (Pat.) Porządek dzienny posiedzenia Sejmu w dniu 11 października r. o godz. 4. popołudniu, zawiera jako pierwszy punkt, pierwsze czytanie ustawy o dodatkowem prowizoryum budżetowem na czas od 1. lipca do 30 września br. oraz o prowizoryum budżetowem za czas od 1. października do 31 grudnia 1923 r.

—ooc—

Niemcy pragną rozpocząć rokowania z Francyą.

Poincare odmawia.

Berlin. (Pat). **Rząd Rzeszy polecił swym charge d'affaires w Paryżu i Brukseli skierować do rządów francuskiego i belgijskiego zapytanie, czy godzą się na rozpoczęcie rokowań z rządem niemieckim w sprawie podjęcia pracy w Zagłębiu Ruhry. Wobec przedłożonych rządowi Rzeszy życzeń grupy przemysłowców zamierza on zająć stanowisko dopiero po nadejściu odpowiedzi z Paryża i Brukseli.**

Paryż. (Pat). Poincare przyjmie dziś niemieckiego charge d'affaires upoważnionego do zaproponowania rządowi francuskiemu udziału rządu Rzeszy w rokowaniach w sprawie podjęcia pracy na terenie okupowanym.

Hawas dowiaduje się, że **Poincare odrzuci tę propozycyę** mając na względzie, iż **sojusznicy nie chcą prowadzić narad z tymi samymi władzami, które organizowały bierny opór.** Jest natomiast skłonny do zawarcia bezpośrednich układów z władzami i grupami miejscowymi w sprawie przywrócenia normalnych stosunków w Zagłębiu Ruhry.

Paryż. (Pat.) Polrad. W związku z demarche, uczynionem przez niemieckiego charge d'affaires Hoescha we środę z rana w ministerstwie spraw zagranicznych, prasa donosi, że odpowiedź prezydenta ministrów dała do zrozumienia, że nie ma powodu, będących obecnie w toku rokowań między francuskiemi i belgijskiemi władzami okupacyjnemi a organizacyami pracodawców i robootników, przenosić ponad bezpośrednie rokowania między odnośnymi rządami.

Obecnie, w chwili, kiedy bierny opór ustaje, Niemcy, jeżeli mają jakiekolwiek propozycye do uczynienia, winny skierować je do komisyi odszkodowań, która zgodnie z postanowieniami traktatu wersalskiego jedynie jest władną powziąć decyzye dotyczące odszkodowań.

Ograniczenie redyskontu weksli przez P.K.K.P.

Lwów, 10. października.

Lwowski oddział Polskiej Kasy Pożyczkowej otrzymał z Warszawy polecenie natychmiastowego ograniczenia redyskontu wszystkich weksli dla banków niepochodzących z interesów przemysłowych, handlowych i wogóle kupieckich. Postanowienie powyższe obowiązuje aż do odwołaniai nie odnosi się do bezpośrednich kredytów przemysłowych, ani do weksli krótoterminowych pochodzących z interesów handlowych i przemysłowych, a podawanych do redyskontu przez banki. Stanowczo natomiast nie będą przyjmowane weksle wystawiane dla uzyskania gotówki, albo niestojące w bezpośrednim związku z handlem i przemysłem.

Ścisłe instrukcye, otrzymane przez P. K.K.P. w tej sprawie zostaną w najbliższym czasie ogłoszone.

Niemcy w otchłani.

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" z Monachium: Gen. Komisarz państwowy Kahr zamierza w porozumieniu z rządem bawarskim wprowadzić powszechny obowiązek służby na rzecz państwa w formie tak zwanego „roku pracy".

Bochenek chleba 7½ milj. mk

Berlin. (Pat). Wczoraj w godzinach wieczornych osiągnął kurs dolara sumę 2 miliardów marek niem. Na berlińskim rynku żywnościowym ceny podskoczyły wczoraj o 100 proc. Chleb bezkartkowy kosztować będzie dzisiaj 76 milionów.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Ale już na podstawie pomnika w dzisiejszej jego fragmentarycznej postaci nie da się zaprzeczyć, że jak z jednej strony redaktor pomnika prawa Assuru posługiwał się prawem Babelu (kod. Cham.), jak to świetnie wykazał Koschaker, tak z drugiej strony prawo Mojżesza czerpało swoją treść w pewnych instytucyach także z prawa Assuru — obok głównego swego źródła, kodeksu Chammurapiego. Że nie można do licznych analogii zastosować sztianowskiego „Voelkergedanke", że miejscowie pewne instytucye się powtarzają u różnych narodów na tymsamym stopniu rozwoju społecznego — bez konieczności uciekania się do hipotezy historycznej zależności*), świadczą pewne typowe normy, które tylko w prawie assyryjskiem i biblijnem są omówione, jak nieobyczajne zachowanie się kobiety w kłótni, poślubienie branki wojennej, lewirat, uwiedzenie dziewicy, prawo pierworodztwa**), a których skonstruowanie jest tak typowe, że tu nie o analogiach, lecz o stosunku ścisłej zawisłości mówić można, chociaż że ten stosunek konkretnie wobec luk materyału sformułować się nie da. Musimy się na razie zadowolić przypuszczeniem, o cechach prawdopodobieństwa, że ustawodawca izraelski znać musiał przy tworzeniu swego dzieła kodyfikacyjnego — obok kodeksu Chammurapiego względnie tegoż archetypu — także prawo Assuru i że pewne instytucye tego prawa do swego dzieła prawodawczego wcielił.

Ale jak tam, przy zestawieniu prawa Mojżesza z prawem Babelu tak i tutaj analiza porównawcza nasuwa nietylko wnioski historyczne ale i dostarcza kryteryum do porównawczej **oceny** socyalno-etycznego pierwiastka w obu prawach. A tutaj geniusz prawodawcy w pewnych konkretnych reformach a jeszcze bardziej w **abrogacyi** pewnych zasad prawa Assuru w niemniejszym blasku się manifestuje jak w stosunku do prawa Babelu. Przedewszystkiem w jednej zasadniczej sferze prawnej, **w systemie kar:** Prawo biblijne znosi w zupełności okrutne i wyrafinowane kary zniekształcenia i zeszpecenia członków ciała, jak: ucięcie nosa, ucha, palca, ręki jednej lub obu rąk, ścięcie wargi dolnej, oblanie głowy smołą, zeszpecenie całej twarzy, kastracya — kary, które w tej wyrafinowanej formie chyba tylko w prawie chińskiem się powtarzają (a także germańskiem „Carolina")*).

Jedyny zaś wyjątek przejęty w całości z prawa Assuru, wypadek bezwstydnego zachowania się agressywnego kobiety, gdzie i prawo Mojżesza sankcyonuje karę ucięcia ręki, nosi znamienny dodatek „niech się lituje oko twoje (nad nią)", by zaznaczyć właśnie wyjątkowość i surowość tej kary. Kara **chłosty,** która w naszym pomniku w całym szeregu wypadków jest stosowana (równocześnie z innemi karami cielesnemi) a wymierzona zostaje rozmaicie od 20—100 razów a rozciąga się nawet na przestępstwa natury cywilnej (przywłaszczenie sobie gruntu sąsiada), jest wprawdzie także w prawie biblijnem przewidziana ale w ograniczonej ściśle ilości razów (40) z charakterystycznem umotywowaniem „by nie był bezczeszczony brat twój w oczach twoich" (V M. 25, 2), co karę samą sprowadza do należytych ludzkich granic i zapobiega nadużyciom przy egzekucyi kary.

Ale wyżej ponad te reformy szczegółowe stoją dwie **zasady prawa:**

1) Pierwsza doniosła zasada, wspólna prawu Babelu i prawu Izraela, brzmi: **Za jedno przestępstwo jedna tylko kara***). Prawo assyryjskie zaś w całym szeregu przestępstw normuje wielokrotną karę (zniekształcenie członka ciała, chłostę, robocizn-

*) Analogię taką przeprowadził między d. Cham. a prawem średniowiecznem mańskiem historyk prawa niemieckiego Jenie prof. **Fehr** w pracy pt.: **Hammu- und das salische Recht. Eine Rechtsgleichung (1910).**

**) Kod. Cham. nie zna wyszczególnienajstarszego syna przy spadkobraniu, omiast jest ono wspólne prawu Assuru tabl. § I) i prawu Mojżesza (V M. 17)

*) I Kod. Cham. grzeszy okrucieństwem kar cielesnych, opartych na ścisłem lub symbolicznem stosowaniem prawa odwetu. I tak normuje wyrwanie języka za wyrzeczenie się ojca przybranego (adoptanta) §

192, wyłupienie oka za ucieczkę z domu adoptanta § 193, ścięcie piersi mamce za podsunięcie innego dziecka w miejsce zmarłego na jej łonie, § 194.

*) Por. D. H. **Mueller:** Die Gesetze Hammurabis str. 225, który tę zasadę sformułował jako zasadę prawa powszechno-semicką (gemeinsemitisch), nie znając jeszcze prawa Assuru, które wyłamuje się z pod tej zasady.

»MARYSIEŃKA« i »KOPERNIK«
WYŚWIETLAJĄ OBECNIE najosobliwszej sensacyi, pełem zdumiewającej gzozy, wielki dramat okrucieństw w 7-miu aktach p. t.:
DEMON ODRODZENIA
W gł. rolach świetna przedstawicielka wielkiego stylu gry LIDJA SALMONOWA i niezrównany Paweł WEGENER.

C. K. Pracowników państwowych pozostawia decyzyę związkom zawodowym.

Warszawa 10. 10. (tel. wł.) Wobec tego, że urzędnicy państwowi nie otrzymali żadnej odpowiedzi na swoje uchwały, Centralny komitet Pracowników Państwowych postanowił pozostawić dalszą decyzyę, co do dalszej akcyi poszczególnym związkom zawodowym. Podobno rząd zdecydował się przyjść z pomocą urzędnikom w opale i ziemniakach. Urzędnicy otrzymają specyalne kwity, upoważniające do poboru tych artykułów. Rozdziałem kwitów zajmować się będą organizacye urzędnicze. I tak 1 tonę węgla otrzyma mała rodzina urzędnicza i urzędnicy samotni, 1 i pół tony rodzina średnia, a 2 tony rodzina duża.

W ten sam sposób za pośrednictwem kwitów organizacye urzędnicze będą nabywać po 10 cetn. ziemniaków dla pierwszej kategoryi (mała rodzina), 12 cetn. dla drugiej (średnia rodz.) 15 dla trzeciej (duża). Urzędnicy, do których pomoc w naturaliach nie będzie mogła dotrzeć, otrzymają ekwiwalent.

Znamienne opinie o ekspose p. Witosa

„Operacya się udała, ale pacyent zmarł".

Warszawa 10. 10. (tel. wł.) Exposé premiera Witosa spotkła oisę z ogólną krytyką prasy lewicowej. Nie od rzeczy będzie przytoczyć zdania leaderów stronnictw sejmowych, należących do obecnej większości.

Poseł Bryl, wiceprez. Piasta powiedział: karność partyjna nakazuje każdemu członkowis tronnictwa dobrze mówić o enuncyacyach prezesa, nawet gdyby były tylko... up. przydługie.

Poseł **Chaciński**, prezes Chadecyi oświadczył: Klub mój zajmie stanowisko wobec ekspose prem. Witosa po przeprowadzeniu dyskusyi na własnem posiedzeniu.

Poseł **Wachowiak**, prezes N.P.R., stronnictwa niezdecydowanego w stosunku do gabinetu p. Witosa mówił m. i.: **Premier sili się, by przekonać Sejm, że rząd obecny da radę chaosowi. Mam wrażenie, że minister odpowiedzialny w dziedzinie zagadnień finansowych nie potrafi opanować groźnej sytuacyi.** Robi się eksperymenty, które rujnują gospodarstwo społeczne... Mogą się ziścić słowa lekarza, który powiedział po dokonanej operacyi: operacya się udałła, lecz pacyent zmarł.

—o—

Z Rumunii.

Wykrycie spisku w Bukareszcie.

Bukareszt. (Pat.) Wykrycie spisku którego zadaniem było wymordowanie szeregu ministrów, finansistów i publicystów nastąpiło z okazyi rewizyi, przeprowadzonej przez policyę w mieszkaniach kilku faszystów. W ręce policyi wpadły zapasy broni. Zamach miał być dokonany w dniu dzisiejszym.

Plakaty pogromowe w Bukareszcie.

Bukareszt. (ŻBK.). Na rozkaz prokuratury uwięziono prowodyra antysemickiej chłopskiej frakcyi parlamentarnej z Bukowiny, prof. Catilina z Kimpolung, który spowodował rozlepienie na bulwarach stolicy obwieszczenia, zapowiadającego rzeź Żydów. Dalsze aresztowania w toku. Jak donoszą, zajmowała się tą sprawą na swem ostatniem posiedzeniu Rada ministrów.

Podjęcie wykładów na uniwersytetach.

Bukareszt. (ŻBK.). Na wszystkich uniwersytetach i wyższych uczelniach kraju podjęto na nowo wykłady bez wszelkich incydentów.

Odroczenie terminu wysiedlenia uchodźców żydowskich.

Berlin. (ŻBK.). Zjednoczonemu Komitetowi dla emigracyi żydowskiej, donoszą z Bukaresztu, że rząd rumuński odroczył termin wysiedlenia uchodźców żydowskich z Ukrainy do 30. listopada. W kołach żydowskich noszą się z nadzieją, że uda się przedłużyć ten termin do końca br. Rząd rumuński postawił jako warunek, żeby co miesiąc opuściło granice państwa rumuńsk. przynajmniej 3000 uchodźców. Organizacye żydowskie przyjęły ten warunek i zgodziły się ponosić odpowiedzialność za wypełnienie go. Do spełnienia tego zadania potrzebne są wielkie sumy pieniężne, które organizacye rumuńskie spodziewają się otrzymać z zagranicy.

—o—

ZOFIA CUKIEROWA.

Jesień.

Lubię patrzeć w jesieni,
Jak liście spadają;
Kiedy — złote — w przestrzeni
Z tchem wiatru igrają

Gdy pod stopą szeleszczą,
— Cichy szept konania —
I wzajemnie się pieszczą
Myślą zmartwychwstania.

Kiedy o mnie trącają
W locie nikłem skrzydłem
I w powietrzu zagrają:
Śmierć — tylko mamidłem.

Gdy tak pięknie dni kończą
Jak żyć zaczynały;
I ze ziemią się łączą
W pieśń wspaniałą chwały.

Życie żyd. w sow. Rosyi.

Walka z religią i spoczynkiem sobotnim. Wykłady uniwersyteckie dla mniejszości narodowych.

Moskwa (ŻBK) Centralny Komitet partyi komunistycznej rozesłał do oddziałów miejscowych cyrkularz w sprawie wzmożenia antyreligijnej kampanii. Cyrkularz określa, że w przeciwstawieniu do zeszłorocznej kampanii antyreligijnej, która miała przeważnie charakter agitacyjny obecna akcya musi przyjąć formę pogłębionej propagandy. W tym celu zaleca się organizowanie w fabrykach i klubach szeregu odczytów z dziedziny religii żydowskiej i świąt żydowskich. W czasie świąt samych należy urządzać wieczory, których program składa się nietylko z odczytu, ale także sztuki o charakterze antyreligijnym. Jako taką sztukę uznano Szaloma Alejchema komedyę „Ferkojfter ojlem-habah". (Sprzedany świat przyszły).

Moskwa (ŻBK). „Emes" donosi, w oddziele dla fakultetów robotniczych przy głównym komitecie dla zawodowego wykształcenia została zasadniczno rozwiązana sprawa fakultetów robotniczych dla mniejszości narodowych. Osobno komisya opracuje plan szczegółowy. W najbliższym czasie zostanie otwarty fakultet robotniczy dla narodowości baszkirsko-tatarskich.

Moskwa (ŻBK). Pod hasłem: „W robotę praca, w niedzielę spoczynek" prowadzona jest obecnie kampania w sow. Rosyi i na Ukrainie. Właściciele warsztatów sprzeciwiają się przymusowi pracy w sobotę, grożąc zamknięciem przedsiębiorstw.

Prez. Wojciechowski rezygnuje z 40 proc. swych poborów.

Warszawa. (Pat). Pan Prezydent Rzeczypospolitej zarządził skreślenie w budżecie swoim około 40 proc. wszystkich wydatków. Prezydent Rzpltej bowiem stoi na stanowisku, że przedewszystkiem budżet Prezydenta Rzeczypospolitej powinien być przykładem oszczędności dla wszystkich obywateli państwa w tych ciężkich czasach dla skarbu Rzpltej.

Sen. Beranger u premiera Witosa.

Warszawa. (Pat). Prezes Rady ministrów p. Witos odbył w środę przedpołudniową konferencyę z przybyłym do Warszawy francuskim senatorem Berangerem, sprawozdawcą budżetowym w senacie francuskim. P. Beranger informował się u prezesa Rady ministrów ogólnie o naszych stosunkach skarbowych i o sobach naszej gospodarki.

Kongres Unii zrzeszeń L. N.

Haga. (Pat). Kongres Unii Towarzystw popierających Ligę Narodów wybrał do Prezydyum br. Adelswörta (Szwecya) i prof. Quidde (Niemcy). Br. Adelswört został wbrany honorowym przewodniczącym. Wiceprezydentami zostali wybrani: Bernsdorff (Niemcy), Dickinson, Willougghby (Anglia), Dembiński (Polska) i Apell (Francya).

Pamiętajcie o pogorzelcach!

Sir Alfred Mond wstępuje do „Jewish Agency"

Ika prawdopodobnie zgłosi akces.

N. Jork. Na masowym meetingu, odbytym onegdaj w Stadt-Hall na rzecz Keren Hajesod oświadczył sir Alfred Mond, że przyjął propozycyę wstąpienia do Jewish Agency, jako następca londyńskiego „Economic Board". Sir Mond wyraził też przekonanie, że „Ika" przystąpi do J. A.

Zagadnienia palestyńskie na konferencyi dominiów angielskich.

Londyn. Na odbytej ostatnio konferencyi dominiów W. Brytanii złożył minister dla kolonii książę Devonshire wobec wszystkich premierów dominialnych oraz licznie zgromadzonych członków gabinetu londyńskiego sprawozdanie z stanu terytoryów mandatarnych angielskich.

Odnośnie do Palestyny oświadczył książę Devonshire: Od czerwca 1921 tj. od sprawozdania min. Churchilla udało się poczynić w budżecie palest. znaczne oszczędności. I tak wydatki, które za okres 1922—1923 wynosiły 2.024.000 f. szt., za rok 1923—1924 wynoszą 1.500.000 f. szt., a w okresie 1924—1925 spadną prawdopodobnie do 1 miliona f. szt. Osiągnięcie przewidzianych oszczędności będzie zależne od sytuacyi gospodarczej w kraju, jak ta ostatnia zależną jest od stabilizacyi stosunków politycznych.

Żydzi i Arabowie.

Od czasu rozruchów w Jaffie w r. 1921 nie zaszły w Palestynie żadne poważniejsze zaburzenia porządku publicznego. Przeciwnie nastąpiło polepszenie wewnętrznej sytuacyi politycznej. Mamy obecnie w Palestynie bardzo sprawną żandarmeryę, na którą zdać się można, że działać będzie szybko i skutecznie, o ile tego zajdzie potrzeba. Ale niepokój polityczny nie jest jeszcze rzeczą przeszłości i **ciągle jeszcze zachodzi potrzeba rozwiązania konfliktu arabsko-żydowskiego.**

Deklaracya Balfoura.

Jak wiadomo oparta jest nasza polityka w Palestynie na deklaracyi Balfoura, wskutek której podjęliśmy się udzielenia pomocy w stworzeniu siedziby narodowej dla Żydów pod warunkiem zachowania cywilnych i religijnych praw reszty ludności. **Uczyniliśmy, co tylko było w naszej mocy dla uszanowania obu części deklaracyi.**

Sir Herbert Samuel.

Nasz Wysoki Komisarz w Palestynie Sir Herbert Samuel wykazał nie tylko zdolności administracyjne najwyższego stopnia, lecz także najściślejszą bezstronność, gdy chodziło o przeciwstawne interesa ludności palestyńskiej. **Chociaż sam jest Żydem nigdy nie był obwiniany o jednostronność** wobec Żydów. Przeciwnie jego wysokie poczucie sprawiedliwości jest przedmiotem powszechnego uznania.

Polityka Arabów.

Mimoto kontynuowaną jest opozycya wobec tzw. polityki syonistycznej. Osiągnęła ona punkt niebezpieczny w maju 1921, kiedy to zaszły niepokoje w Jafie. W czerwcu 1921 ogłosił rząd oświadczenie, w którym określił co rozumieć należy przez słowa „National Home". Spodziewano się w ten sposób osiągnąć zaniechanie opozycyi arabskiej. Ale przywódcy arabscy ciągle jeszcze nie byli zadowoleni i wysłali do Londynu delegacyę celem przedłożenia sprawy rządowi. Delegacya bawiła w Londynie przez cały rok prawie ale mimo obszernych dyskusyj nie osiągnięto porozumienia. **W czerwcu 1922 ogłoszono nowe oświadczenie polityczne, w którem poczyniono Arabom koncesye. Oświadczenie to zostało oficyalnie przyjęte przez syonistów, a odrzucone przez delegacyę arabską,** która wkrótce potem powróciła do Palestyny.

Omówiwszy dzieje wyborów do „Advisory Council" oświadcza minister:

„Politycy arabscy zajęli faktycznie stanowisko niewspółpracy z rządem. **Uzyskali oni poważne poparcie z strony rozmaitych kół w Anglii i gdzieindziej. My będziemy oczywiście kontynuowali realizacyę naszych przyrzeczeń i co do tego nie mogą być żadne wątpliwości.** Ale obecny niepokój przynosi szkodę i będziemy zadowoleni jeśli będziemy mu mogli bezzwłocznie kres położyć, a sprawie tej poświęcamy aktywną uwagę".

Z Palestyny.

Delegacya palestyńskich Arabów do Indyi.

Z Jerozolimy donoszą: Do Indyi udała się delegacya palestyńskich Arabów aby swych współwyznawców mahometańskich zebrać fundusze na restauracyę moszei Omara w Jerozolimie. Sir Herbert Samuel wręczył delgacyi list polecający do wicekróla Indyi, lorda Readinga. (Ż.B.K.)

100-procentowa podwyżka wyrobów tytoniowych.

Lwów, dnia 10. października.

Począwszy od 11. października 1923 r. ustanawia się następujący cennik detalicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych, wyprodukowanych w państwowych fabrykach:

1). Cygara za 1 sztukę: Havana 36.000 Mkp. Belweder 30 tys., Wawel 25 tys., Brytanika 23 tys., Trabuco 20 tys., Kuba 16.200 Portorico 12 tys., Mieszane zagran. 11 tys., Brazyl Virginia 10 tys., Cygarillos 9 tys.

2). Papierosy za 1 sztukę Sfinks 5.400 Mkp. Dames 5000, Kalif 4600, Egipskie 4400, Klub 3200, Sejmowe 3000, Prezydent 3000, Damskie 3 tys., Farys 2200, Pogoń 2500, Sport 2500, Warszawskie 2500, Wisła 2000, Wanda 1500 Mkp.

3). Tytonie do papierosów za 1 klg. Kir 5 mil. Mkp., Ksanti 4,600.000, Najp. sułtański 4,200.000, Najp. macedoński 3 mil. 800.000, Najp. turecki 3 mil., Przedni turecki 2,600.000, Średni turecki 2,080.000, Kresowy 1,520.000.

4). Tytonie do fajki za 1 klg. Przedni fajkowy 960.000 Mkp., Zwyczajny fajkowy 720.000 Mkp.

Z sali koncertowej.

KWARTET BERNEŃSKI.

W kilka zaledwie dni po kwartecie Rosego usłyszeliśmy inny zespół kameralny złożony z pp. Alfonsa Bruna, Waltera Garrauxa, Jana Blumego i Wawrzyńrzyńca Leera z Berna w Szwajcaryi. Program obejmował trzy kwartety a to Debussyego op. 10 g-moll, Mozarta A-dur i Beethovena op. 132 a-moll.

Kwartet Berneński, jest zespołem bardzo dobrym, którego gra ensemblowa zasługuje bezwarunkowo na zupełne uznanie Artystom odpowiadała najlepiej kompozycya Debussyego, to też Kwartet jego wywarł na słuchaczach najsilniejsze wrażenie. Także dzieło Beethovena znalazło godnych interpretatorów, podczas gdy styl Mozarta, przynajmniej ten, do którego przywykliśmy, nie został w zupełności zachowany a raził przedewszystkiem brak wyrazistości w prowadzeniu poszczególnych głosów.

Prymaryusz kwartetu prof. Alfons Brun jest skrzypkiem i muzykiem o znacznych walorach i zajmuje jako solista niezawodnie dość wybitne stanowisko. Zalety jego ujawniały się również w grze zespołowej, zbytnia jednak przesada w pianach wynikająca może nie tyle ze sposobu władania instrumentem jak raczej jego budowy, spowodowała często przygłuszanie pierwszego głosu przez inne zwłaszcza altówkę i wiolonczelę.

Publiczność, której zebrała się tylko spora garstka, przysłuchiwała się z zajęciem pięknym produkcyom i żywo aklamowała artystów, a tylko ta stale spaźniająca się jej część jak zwykle przeszkadzała, wchodząc na salę pomiędzy poszczególnymi częściami Kwartetu.

Alfred Plohn.

Z prasy ukraińskiej.

„Zachodn'o-ukraińskie Tow. L'gi Na odów".

W artykule pod powyższym tytułem, zamieszczonym w „Dile", omawia dr. Maritczak, z okazyi przygotowawczych prac do zbliżającego się kongresu Międzynarodowej Unii Towarzystw Ligi Narodów, sprawę przedstawicielstwa ukraińskiego w Unii. Jak wiadomo powstało w styczniu 1922 w Wiedniu Zachodnio-Ukraińskie Tow. L.N. które natychmiast poczyniło starania wejścia w roli członka do Unii Tow. L. N. Starania odniosły skutek i w czerwcu r. 1922 ukr. Tow. L. N., weszło w skład Unii jako przedstawicielstwo Galicyi Wsch., jako osobnego państwowego terytoryum, na podstawie czego ukr. Tow. poczyniło kroki odpowiednie, by na najbliższym kongresie Unii wysunąć na porządek obrad sprawę Gal. Wsch. Starania odniosły skutek a sprawa Galicyi Wsch. miała wedle rezolucyi głównej Rady Unii znaleźć się na kongresie Unii w czerwcu 1923 r. w Wiedniu. W międzyczasie wobec decyzyi Rady Ambasadorów z dnia 14. czerwca Rada Unii zawiesiła Tow. ukr. w wykonywaniu jego członkowskich praw, nie odbierając mu jednak prawa członka Unii Tow. L. N. W. odnośnej rezolucyi Gł. Rada Unii podkreśla, że wobec zaszłych faktów, wschodniogalicyjskie Towarzystwo nie może brać udziału w pracach Rady ani kongresach z ważnością głosu, w konsekwencyi czego uprasza, by Tow. ukr. weszło w najkrótszym czasie w układy z polskiem Tow. L. N. **w celu ustanowienia porozumienia zgodnie z statutami na podstawie jedności państwa polskiego**. Ukraińskie Tow. wówczas wycofało się z obrad Unii.

Autor artykułu podkreśla w końcu, że wobec raz zdobytej placówki nie można sprawy Ukr. Tow. zostawić w zawieszeniu i wzywa do zajęcia stanowiska w sprawie dalszej akcyi ukr. Tow. i postanowienia Gł. Rady z 23 czerwca 1923.

—o—

Z sali sądowej.

Konfiskata „Chwili" przed sądem karnym.

Przed Trybunałem orzekającym pod przewodnictwem Radcy Niewiadomskiego odbyła się dziś rozprawa w sprawie konfiskaty artykułu posła Dr. Reicha dotyczącego rozporządzenia ministra Głąbińskiego w sprawie numerus clausus. Zastępca redakcyi „Chwil." Dr. Adolf Rothfeld naprowadził w ustnym wywodzie sprzeciwu, że inkryminowany artykuł, a w szczególności skonfiskowane ustępy skierowany były nie przeciw faktowi urzędowemu Ministra Głąbińskiego lecz tylko przeciw Jego wywiadowi dziennikarskiemu, w którym Minister z cynizmem przyznał się do tego, że z pominięciem ustawy osiągnie w drodze rozporządzenia zamierzony skutek numerus clausus.

Trybunał stanął na stanowisku, że artykuł cały trzymany był w tym tonie, że żydowski czytelnik Chwili — a dla tych w pierwszym rzędzie „Chwila" jest przezna-

cona — musiał odnieść wrażenie, że samo rozporządzenie ministeryalne a nie tylko odnośny wywiad był przedmiotem szyderczej krytyki ze strony autora artykułu. Konfiskata została wobec tego utrzymana w mocy.

W uzasadnieniu zauważył przewodniczący, że „Chwila“ jako dziennik dobrze redagowany jest również czytana przez nie-żydów, ale przy ocenianiu karygodności artykułu należy wziąść pod rozwagę w pierwszym rzędzie subjektywną psychologię żydowskiego czytelnika.

P. Jonas Sprecher skazany.

Lwów, 10. października.

W dniu dzisiejszym został zatwierdzony wyrok Sądu skazującego za lichwę mieszkaniową p. Jonasa Sprechera na dwa miesiące aresztu bezwzględnego (bez zamiany na grzywnę), zapłaty 30 milionów na Skarb Państwa, ogłoszenie wyroku na koszt zasądzonego w dwóch miejscowych dziennikach i wywieszenie wyroku na miejscu widocznem kamienicy przy pl. Maryackim.

Kolonia wakacyjna w Słobódce leśnej

Z kolonii wakacyjnej urządzonej już po raz wtóry w Słobódce leśnej, staraniem Szkoły zawodowej Tow. Warsztatów ręk., korzystało w czasie od 8. lipca do 15-go września br. 118 dziewcząt, w tem młodzież szkoły zawodowej i Internatu wspomnianego Towarzystwa.

Wyniki zdrowotne tejże kolonii nader dodatnie, zaznaczyły się przybytkiem na wadze u wszystkich uczestniczek, z których wiele żyjąc w bardzo ciężkich warunkach, wyjechało w stanie wyczerpania i niedokrewności. Kolonia wak. w Słobódce, złożona z młodzieży w wieku od lat 14, zorganizowana w myśl zasad jak najdalej idącego samorządu gospodarczego samej młodzieży, — dała jej zarazem możność zapoznania się z gospodarstwem domowem wiejskiem. Na pochwałę tejże młodzieży powiedzieć należy, że rozumiejąc cel tej organizacyi, złożyła wiele pięknych dowodów karności i samodzielności. Tak spełniła też kolonia i zadanie wychowawcze.

Nabrawszy sił i świeżej ochoty do pracy wraca młodzież do swoich zajęć, mając za nieskończony temat wspomnień i rozmów wrażenia pobytu na wsi, i już teraz marząc o przyszłych wakacyach w Słobódce.

Podobne jak w roku zeszłym otaczali kolonię szczególną opieką, nie szczędząc trudów i zabiegów pp. Hüttnerowie, Dyr. dóbr Słobódka leśna własność Tow. ICA. Do realizacyi tej jedynej kolonii wak., przeznaczonej dla młodocianych pracownic przyczyniło się w pierwszym rzędzie Tow. ICA. (Jewish Colonization Assotjation) przez udzielenie kolonii podobnie jak w roku zeszłym pomieszczenia dogodnego i hygienicznego. Wspomogły ją też wydziały opieki nad dzieckiem oraz sanitarny Am. J.D.C. nalej Polsko-Am. Kom. Pomocy dzieciom oraz Centralny Kraj. Komitet opieki nad sierotami żyd. we Lwowie.

Wszystkim tym instytucyom oraz pp. Hüttnerom składa w tem miejscu serdeczne podziękowanie Wydział Szkoły zawodowej żeńsk. i Kuratorya Internatu dla sierót woj. Tow. Warsztatów rek. dla dziewcząt żydowskich.

NADESŁANE

Architekt Adolf Sofer
LWÓW, TARNOWSKIEGO 32. Tel. 443.
Plany, Kosztorysy, Budowle. 8864

ŚWIAT ELEGANCKI
ubiera się w pierwszorzędnym salonie sukien damskich oraz kostjumów angielskich
J. GROSS LWOW ul. SYKSTUSKA 40.
według wymogów ostatniej mody
»» po cenach umiarkowanych. ««

WYDZIAŁ TWA „OGNISKO“ we Lwowie składa gorące podziękowanie W. Pani Drowej Adzie Reichensteinowej, jakoteż W. Paniom Elsterowej, Topfowej: Jakóbowiczowej i Bacherowej za zajęcie się urządzeniem herbatki na dochód żyd. kuchni akad. Zarazem wyrażamy podziękowanie W. Panu Moszkowiczowi właścicielowi kawiarni „Warszawa“, za bezinteresowne udzielenie lokalu. Za Wydział: Schlesinger przew. Fried sekr.

Herman Nestel
przemysłowiec naftowy
w DROHOBYCZU
wzywa tą drogą wszystkich posiadaczy terminatek na udziały brutto od niego nabyte, by do dni 14 zwrócili terminatki i odebrali udziały. Po bezskutecznym upływie zakreślonego czasokresu podpisany zleci sporządzenie kontraktów w myśl terminatek, wdroży przeciw opieszałym kroki sądowe celem wydania terminatek. — Do tego kroku skłania podpisanego okoliczność że nie myśli ponosić podatku rentowego i innych należytości publicznych za udziały dawno pozbyte
9056 Herman Nestel.

Kronika.

TEATR WIELKI.
Czwartek »Madame Butterfly«.
Piątek »Uczta szyderców« (premiera).
—ooo—
TEATR MAŁY
Czwartek »Oczy księżniczki Fatmy«.
Piątek »Pani prezesowa«.
——o——

TEATR NOWOŚCI.
Czwartek »Królowa fal«.
Piątek »Królowa fal«.
——o——

Teatr artyst.-liter. „BAGATEL“ Rejtana 3.
Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedycz. kowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo. Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opra. cował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.
——o——

KONTROLA SKARBOWA
nad prowadzeniem KSIĄG OBROTOWYCH już rozpoczęta. Księgi powyższe wraz z bezpłatnem pouczeniem do nabycia —
W DRUKARNI IGN. JAEGERA we Lwowie, ul. Sykstuska l. 33.
——o——

— **Posiedzenie Tymczasowej Rady m.** odbędzie się we czwartek 11. października o godzinie 6-tej wieczorem i zawiera m. in. następujące punkty: porządku dziennego: podwyższenie podatku miej. od ładunków, sprawa dodatku gmin. do państw. opłat od patentów na wyrób i sprzedaż i przetworów spirytusowych, zmiana taryfy M. Z. E. i sprawa budowy nowej drogi na Błonie janowskie.

— **Pożegnalny koncert Manna.** W niedzielę dnia 14. b. m. wystąpi ceniony artysta Ignacy Mann po raz ostatni przed wyjazdem za granicę z koncertem w sali Domu Narodnego. Bliższe szczegóły przyniosą afisze.

— **Podwyższenie czynszów najmu kolejowych objektów.** Z ważnością od 1. października br. podwyższone zostały na całym obszarze Państwa czynsze najmu wszelkich objektów kolejowych do sześciokrotnej wysokości w stosunku do opłat, obowiązujących od 1. kwietnia br. Czynsze najmu wynoszą obecnie za place na składowiska — stosownie do kategoryi — 720—900 lub 1080 mk. od jednego metra kwadratowego. Za place pod urządzenia komunikacyjne (bocznice, kolejki wąskotorowe, rurociągi, kable itp.), pobiera się połowę tych czynszów, natomiast za rampy, piwnice i strychy oblicza się powyższe czynsze pięciokrotnie, a za magazyny kryte, place pod budki i kioski oraz pod wagi mostowe dziesięciokrotnie. Przy najmach trwających do jednego roku względnie przy wypowiedzeniu umowy przez najmobiercę w ciągu pierwszego roku oblicza się czynsz o 50 procent wyżej. Za sporządzenie umowy lub dodatku tejże pobiera się 60.000mk.

— **Jednolita organizacya kolejnictwa państwowego.** W ministerstwie kolei opracowuje się ustawę zasadniczą, na której będzie się opierała w przyszłości organizacya kolejnictwa, dziś jeszcze w każdej dyrekcyi różna, co tak bardzo utrudnia jednolitą gospodarkę kolejową. Ustawa ta w najbliższym czasie wniesiona zostanie do Sejmu. (AW).

— **Korespondencya z Borysławia.** W niedzielę dnia 7. bm. odbyło się w wielkiej sali Domu Żydowskiego zgromadzenie pod przewodnictwem p. Wassermana, na którem delegat egzekutywy syonistycznej Dr. Rothfeld referował o znaczeniu XII kongresu syonistycznego i zadaniach, które nakłada on na ludność żydowską. Referent omówił też zadania najbliższej konferencyi krajowej i wezwał zebranych do energicznej pracy na rzecz Keren Hajesod. Po zgromadzeniu urządzono zbiórkę, podczas której zebrano pokaźne kwoty na rzecz funduszów palestyńskich.

Zgromadzenie poprzedziła konferencya z kierującymi członkami lokalnej organizacyi, na której omawiano różne aktualne sprawy organizacyjne.

(i). **Z kroniki kradzieży i włamań.** W aresztach pol. zamknięto Karola Kwika pomocnika handlowego, zam. na Bogdanówce za kradzież walizy z rozmaitymi rzeczami

MAGAZYN PORCELANY, SZKŁA i CHIŃSKIEGO SREBRA
POD FIRMĄ
Józef Verständig, Lwów, Jagiellońska 4
wprowadził nowy dział sprzedaży
Lamp elektrycznych, żarówek, armatur etc.
Żarówki »Philips Argenta«, »Tungsram« po cenach ściśle fabrycznych. 9053

i wart. 70 milionów mk. na szkodę Bro-isława Limanowskiego. — Aresztowano też Bochmena za kradzież 11 worków z kru-iarni Aszera Wittlina, Wilczków 4. — Do resztów sprowadzono ponadto Józefę Lein am. przy ul. Kopernika 19 za kradzież ustra wartości 100 milionów mk. na szko-ę Leopoldyny Wagner, zam. Tarnowskiego 0. Lustro odebrano i zwrócono właścicielce. — Z sezonowych kradzieży wymienić ależy kradzież świtki wart. 6 milionów z racowni Jakóba Mitzenmachera przy ul. zarnieckiego 10, jakoteż popełnioną na kodę Piotra Bartoszyńskiego z Kadłu-sk p. Hrubieszów kradzież lustra wart. milionów. — W tramwaju „KD" wycią-nął z kieszeni Mojżeszowi Siedmanowi, m. przy ul. Listopada 7. — 14-letni Izak gall 3 miliony marek, poczem wyskoczył tramwaju. Zauważył to jeden z poste-nkowych, puścił się za nim, w pogoń aresztował go. Znalezione jeszcze przy m pieniądze zwrócono właścicielowi, zaś alutkiego złodzieja, który na policyi ze-nał, że pieniądze te „znalazł" zamknięto aresztach.

(i). **Karygodne zabawy wyrostków.** W niu wczorajszym sprowadzono na policyę ichałą Kupiczka i N. Zwerdlinga, którzy szpitalu powszechnym urządzili sobie „za-wę". Mianowicie śpiącemu w jednem z żek, choremu Arturowi Duldigowi wsa-zili między palce wycinek z gazety, a stępnie go podpalili, wskutek czego Dul-g poniósł ciężkie oparzenia na całem ciele.

— **Ilu ludzi państwo utrzymuje?** Czyli ilu ludzi muszą się złożyć dochody innych ywateli. Taką statystykę przeprowadził łamach „Gońca" p. Roman Rybarski.

Wedle statystyki tej w grudniu 1922 r. ło zajętych we właściwej administracyi ństwowej 162.539 osób, nie licząc funkcyo ryuszów poczty i telegrafu; łącznie ze rażą graniczną, zorganizowaną na sposób cjskowy, było tych pracowników 185.600. Budżet min. spraw wojsk. na r. 1923 zewiduje wtrzymanie 224.956 osób. Jeżeli lej przeliczymy ilość emerytów wojsko-ych i cywilnych, wdów i sierót wedle dnostek pełnego utrzymania (licząc n.p. ie osoby, biorące po 50 proc. normalnej nsyi, za jedną) to w sumie otrzymamy irę 22.368.

Ponadto budżet na r. 1923 przewiduje rzymanie 31.600 więźniów i 10.000 in-nowanych, a wreszcie ogromną sumę na osażenie inwalidów, którzy otrzymują u-sażenie dla pełnych około 80.000 jedo-stek. Razem więc mamy 574.000 osób, trzymywanych w całości przez skarb pań-wa.

— **Karmienie wojska mięsem ludzkiem** elką senzacyę wywołało w Krakowie wierdzenie, że dla wojska, stacyonowane-w Niepołomicach pod Krakowem, do-rczono mięsa, w którem znajdowały się wałki ciała ludzkiego. Badania lekarskie zakładzie medycyny wojskowej wykaza-istotnie obecność kawałków ciała ludz-go w mięsie wołowem, dostarczonem dla działów w Niepołomicach. Śledztwo przy ra senzacyjne rozmiary.

W sprawie tej podaje Pat. że wiado-ść ta okazała się bezpodstawną.

Z Giełdy.

Obroty pozagiełdowe.

Lwów, 10. października.

Dol. am. 800000, dol. kan. 725000, K. 22500, Fr. fr. 47000, fr. szw. 140000, hol. d. 300000, liry wł. 32000, leje rum. 3500 eden 1100, Praga 23000, Czerniowce 3500 ty 3,500000.

Złoto: 20 Kor. 3400000, 20 Mrk. 3700000 Frnk. 2900000, 10 ruble 4500000.

Srebro: Kor. 50000, 5 Kor. 250000, eny 125000, ruble 200000, kopiejki 100000

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa, 10. X. (Pat). Belgia 35, 35, Berlin 0.0002, Holandya 299, 272, Londyn 3500, 3150, 3180, 3120, N. Jork 690, 696, 684, Paryż 41850, 42250, 41400, Szwajcarya 139, 124, 125, 123, Wiedeń 9.90 9.70, Włochy 34.800, 31400, Praga 21750 20700

Giełda krakowska.

(Kursa w tysiącach).

Kraków. 10. 10. (Pat). Pol. B. Przem. 135, 110, B. Powszechny Kred. 40, 35, B. Małopolski 260, 230, Ziemski B. Kred. 47, 45, Impeks 2075, 2045, Pharma 170, 165, Polski Glob 14, Żegluga 35, 30, Zieleniewski 3200. 2800, 3100, Cegielski 180, 150, Trzebinia tł. 1075 Parowozy 120, 110, Górka 4000, 3750, Siersza górn. 2100, 1950, Tepege 1050, 1025, Nafta 110 80, Pokucie 180, Trzebinia masz. 190, 185, Krakus 250, 235, Chodorów 1300, 1145, Cmielów 370, 350, Siersza elektryczna 90, 75, Niemojowski 170, 160.

Giełda berlińska.

Berlin. 10. 10 (Pat) Amsterdam 1162087500 Bruksela 154612500, Chrystiania 458850000, Kopenhaga 520695000, Sztokholm 783037500, Włochy 134662500, Londyn 13466250000, N. Jork 2967562500 Paryż 181545000, Szwajcarya 525675000, Wiedeń 41895, Praga 89775000, Sofia 28927500, Belgrad 35511000, Budapeszt 169600.

Giełda wiedeńska.

Dewizy.

Wiedeń. 10. 10. (Pat). Amsterdam 27900 Belgrad 827, Berlin 0.22, Bruksela 3674, Budapeszt 380, Bukareszt 327, Chrystiania 10880 Kopenhaga 12280, Londyn 322500, Madryt 9380 Medyolan 3234, N. Jork 70935, Paryż 4312, Praga 2125, Sofia 690, Sztokholm 18570, **Warszawa 50—850 za 10.000,** Zurych 12715.

Giełda zurychska.

(Notowania końcowe).

Zurych. 10. 10. (Pat). Berlin 0.000003, Holandya 219.60, N. Jork 558, Londyn 25.42 Paryż 34.30, Medyolan 25.50, Praga 16.80, Budapeszt 0.0305, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.55, Sofia 5.45, **Warszawa 0.0005,** Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 0.0079.

NADESŁANE.

ZARĘCZENI

Liza Bergezówna — Izak Kurman

w październiku 1923 r. 9051

Z okazyi zaręczyn naszego koch. kuzyna

p. Józefa Sobla gratulują serdecznie

Leonowie Turtelbaumowie, Borysław.

Z okazyi zaręczyn kochanego brata i szwagra Majera Kanarka z p. Manią Weissówną zasyłają serdeczne gratulacje

Leonowie Chawelesowie. 9045

Zawiadamiam moich krewnych i przyjaciół, iż ślub mój z p. Bertą Tiegerówną odbędzie się w niedzielę dnia 14. b. m. o godz. 3-ej w Złoczowie Sunio Zlatkies. 9066

DROBNE OGŁOSZENIA.

POSAD POSZUKUJĄ.

Koncypientz wieloletnią praktyką prowincyonalną poszukuje posady możliwie za udziałem Oferty pod »Koncypient« z list. Rebhuna, Lubaczów. 9047

Rutynowana buchalterka z trzyletnią praktyką poszukuje odpowiedniej posady. Wiadomość w Administracyi Chwili pod »Buchalterka«. 9038

Droguerzysta dyplomowany z pierwszorzędną praktyką zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia pod »Zdolny« do Administr. Chwili. 9043

Młody zdolny człowiek z kapitałem poszukuje zastępstwa poważnego przedsiębiorstwa. »Rzutkis« post restante Stanisławów. 8800

Samodzielny buchalter-bilansista poszukuje odpowiedniej posad ewentualnie przystąpiłby za odpowiednim kapitałem. »Pracowity« post restante Stanisławów. 8799

Koncypient rutynowany poszukuje posady na prowincyi. Zgłoszenia pod »Koncypient« do »Chwili«. 9024

Rutynowany handlowiec, izraelita, w sile wieku zajmujący obecnie stanowisko głównego kasyera w dużych zakładach przemysłowych, pragnie zmienić posadę od listopada—grudnia. Reflektuję na posadę szefa biura, kontrolora, kasyera w przemyśle lub bankowości, w mieście, a prowincyi. Referencye pierwszorzędne. Łaskawe zgłoszenia pod Seiden i Gottesmann, Lwów, Rutowskiego 23. 8945

WOLNE POSADY.

Poszukuje się zaraz lepszej osoby umiejącej świetnie gotować, naprawiać bieliznę i cerować do 3 osób. Zgłoszenia od 9—11 przedpołud. ul. Miłkowskiego Nr. 2. II. piątro Nauczycielka boczna Kochanowskiego). 9046

PRAKTYKANT BIUROWY z dobrego domu zostanie przyjęty. Zgłoszenia pisemne do firmy Juliusz Weiss, Przedś. Bud. Dróg Żelaznych i dostaw dla kolejnictwa, ul. Potockiego 26. 9041

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1-go listopada ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarezerwowane. 8595

Lekarza (ki) poszukuje zakład dentystyczny. Zgłoszenia pod »Zakład« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 9031

Towarzystwo Wielkiego Młyna w Kaliszu przyjmie natychmiast samodzielnego buchalterabilansisty. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę z wykształceniem fachowem, stanu wolnego. Ofertę i odpisy świadectw przysłać pod adresem: Towarzystwo Wielkiego Młyna Reich i Chmielnicki w Kaliszu. 8819

NAUKA I WYCHOWANIE.

Nauczyciel (ka) do jęz. angielskiego, francuskiego i fortepianu poszukiwany 3 razy w tygodniu. Hahnowa, Skarbkowska 11. 9048

Z powodu zwinięcia 8-klasowego gimnazyum jest do sprzedania całe urządzenie szkolne wraz ze środkami naukowemi i biblioteką. Bliższych informacyj udziela: Administracya Chwili. 8781

Gra ze słuchu na fortepianie. Jedną nawet lekcyą przekonam muzykalną lub niemuzykalną osobę o łatwości i wartości metody. Chrzanowski, Zimorowicza 6. 8853

INTERESA HANDLOWE.

Mam lokal w śródmieściu nadający się na sklep galant. lub manufaktury. Zgł. do Administr. Chwili pod »Zgodnie«. 9049

MIESZKANIA I LOKALE.

LOKAL.

Poważny kupiec przyjmie spólnika do swego lokalu sklepowego w śródmieściu, przy ruchliwej ulicy, z branży tekstylnej lub żelaznej. Zgłoszenia pod »Viribus unitis« do Generalnej Ekspedycyi Ogłoszeń KRZYSZTOFOWICZ, Lwów, Sokoła 4.

Pokój dla urzędniczki zaraz do wynajęcia. Szeptyckich 44, I. lewo. 9039

Dwaj medycy poszukują pokoju, możliwie z osobnem wejściem, światłem elektrycznem i w dzielnicy łyczakowskiej lub w pobliżu. Cena obojętna. Zgłoszenia do p. Jakóba Rotsteina, Zamarstynowska 43. 8798

POMOC LEKARSKA.

LEKARZ-DENTYSTA.

Dr. Zygmunt Koellner

przyjmuje ul. Fredry 7.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

ARMATURY do kotłów, maszyn parowych, gorzelń, browarów i rafineryi. RURY żelazne, gazowe i kotłowe. METALE: rury, blachy, drut miedziane, mosiężne, kompozycyę, cynę angielską. ARTYKUŁY techniczne dla wszelkich gałęzi przemysłu poleca tanio »WENTYL« — LWÓW, UL GRÓDECKA 36. Tel. 737. 88

OGŁOSZENIA.

Maszyny do szycia

CENTRAL — BOBIN wszelkich systemów oraz część składowa poleca najtaniej firma 9040 **Malwina Immerglück, Lwów, ul. Jagielońska 17.**

Zlecenia z prowincyi odwrotnie.

Akwizytora na Lwów

i okolicę poszukuje **fabryka wyrobów elektrotechnicznych lampek elektrycznych i baterye.** Zgłoszenia nadsyłać pod „Baterja" do biura ogłoszeń Brucka, Lwów, Kościuszki 2. 906

PŁASZCZE 1.200.000

póki zapas starczy

Czar Eleganckiej Kobiety

LWÓW, PASAŻ MIKOLASCHA. 9059

Cyrk i Menażerya

„MEDRANO"

Plac Misionarski. Dyr. L. Swoboda.

JESZCZE KRÓTKI CZAS! DZIEŃ NOWOŚCI.

Pierwszy występ światowego artysty

„Człowieka-Muchy"

! Bieg powietrzny pod kopułą cyrku! — ! Rekord sezonu cyrkowego! —

Występ najsilniejszego szłowieka świata OLDRICHA ROLANDA znakomitych żonglerów „K. P. WELSTON COMP." słynnego pogromcy dzikich zwierząt CHARLESA ILLNEBA nieustraszonego „MORTONA" (Looping The Loop) oraz DYR. CYRKU P. L. SWOBODY. — Początek o 8-mej wiecz.

BATERYE elektr. Miha-Gold, Daimon, Tytan z 3 miesięczną gwarancyą. LATARKI elektryczne. ŻARÓWKI poleca hurtownie

MICHAŁ HACKEL

LWÓW KAŹIMIERZOWSKA 4.

Ważne dla handlów żelaza!

Zawiadamiam uprzejmie, że po wystąpieniu ze spółki z firmą I. Mayer otworzyłem

swój własny skład żelaza

we Lwowie, przy ul. Słonecznej l. 28

i polecam się dalszym łaskawym względom

NOE LEINER, Lwów, **Słoneczna 28.**

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy

J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. 2. (w podwórzu).

Kamienica

2-piątrowa z komfortem w śródmieściu przy ul. ASNYKA z wolnem umeblowaniem mieszkaniem 2 pokoje, kuchnia, przedpokój z przynależnościami zaraz za równowartość 15.000 Dolarów do sprzedania. — Wiadomomość w firmie „EFHA", PLAC MARJACKI 5, I. p. 9023

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu

o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny. suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

Budowlaną

robotę STOLARSKĄ wszelkiego rodzaju dostarcza fabryka **»DĄB«, Lwów, ul. Łyczakowska 27.** 8865

WOLNE POSADY

ZAKŁAD haftów Müllera (młodego) poszukuje panienki do maszyn »Singera«, dziewczynki i chłopca do guzików. 9065

Do okaz. Dr. Sterna w Ustrzykach poszukuje natychmiast zdolnego koncypienta. Oferty z podaniem warunków. 9055

Przyjmę praktykanta do składu obuwia, galanteryi. Magazyn »Chic«, Leona Sapiehy 27. 9034

MAŁŻEŃSTWA

M. R. 123 list administracya wyda. proszę się zgłosić. 90 8

MIESZKANIA—LOKALE

WAŻNE DLA PP. KUPCÓW, JEŹDŻĄCYCH DO ZAKUPY DO ŁODZI. Pokój w Łodzi, ładny, obszerny, umeblowany, przy rodzinie, w samem centrum miasta (światło elektryczne, opał w razie potrzeby) odstąpi wzamian za pokój dla akademika we Lwowie. Oferty sub »S. J.« do administracyi »Chwili«. 9063

POSAD POSZUKUJĄ

Absolwent buchalteryi, korespondent polsko-niemiecki, fachowiec i kierownik sklepu bławatnego poszukuje odpowiedniej posady, pod »Rzetelny« do administracyi. 9054

Rutynowany buchalter pierwszorzędny mąż zaufania szuka zajęcia w Stryju ewent. na godziny popołudniowe. Zgłoszenia przyjmuje Dr. Goldberg, Stryj 9050

SZOPP

NATURALNE NA·KOŁNIERZE DO·OKRYĆ DAMSKICH { FARBOWA NA·SPO DO·FUT MĘSKI

ST. WROŃSKIEGO SYNOWIE

ŁWÓW·PL·MARJACKI·10

Kalosze francuskie męskie, damskie i dziecinne po nach przystępnych poleca **„THE GENTLEMAN** LWÓW, PLAC HALICKI 1.1

Glejtę w beczułkach po 100 kg. poleca **W. CZOPP,** skład fabr. pokostów i lakierów LWÓW, ŻÓŁKIEWSKA 2 A.

Inserujcie w „Chwili"

Nowo otworzony **Skład sukna** FIRMY **Tabak i Reiser** **Lwów, Legionów** HOTEL NEW-YO poleca się P. T. Public Sprzedaż hurtowna i detal

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11

Nr. 1650 Lwów, sobota 13. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 10.000 Mk.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000, zagr. 300.000 Mk.
CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 1500 mk, nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 4500 Mk. komunikaty i wiadomości po kronice 6000 Mk., w tekście i przed kroniką 7500 Mk., ogłoszenie na pierwszej stronie 9000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 6000 Mk najmniej 10 w. 60000 Mk. Drobne ogłoszenia: za słowo 900 Mk, matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 1200 Mk tłustym drukiem podwójnie.
Cała stronica . . . . . 3,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 1,500.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 6,900.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 proc. drożej.

Wielkie naprężenie w kołach politycznych.

Rząd przed Sejmem.

Mowa premiera Witosa rozminęła się do pewnego stopnia z wspólną interpelacyą polskich klubów opozycyjnych w przedmiocie położenia Państwa i ogólnej polityki Rządu i dla tego szare wyliczenie faktów zawartych w granicach mniej lub więcej usprawiedliwionych niepowodzeń i zapowiedzi na przyszłość w mowie p. premiera nie daje ani należytego obrazu obecnego położenia ani odpowiedzi na przytłaczające całą ludność pytanie, co będzie dalej. Rozwikłanie psychologiczne zagadnienia, dla czego „zaszczepiona poprzednio groźna choroba (odnośnie do położenia finansowego) rozwijała się coraz więcej, aż wreszcie wybuchła w całej pełni“ — wybuchła właśnie w czasie rządów centrowo prawicowych pozostawił premier Witos min. skarbu Kucharskiemu, który równocześnie w senacie okazał, że na razie nie ma nic do powiedzenia. Mowa prem. Witosa nie rozwiązała również psychologicznie zagadnienia, dla czego właśnie od czasu ujęcia steru przez rząd obecny zaznacza się w atmosferze rozwoju Państwa na wszystkich polach życia gwałtowna zniżka barometryczna.

Pomiędzy usprawiedliwieniem ujemnych procesów i przypadłości a doszukiwaniem się przypadkowych znów w niebezpiecznych ogólnikach wskazywanych winowajców obecnego stanu rzeczy brak tego węzła logicznego, któryby był odpowiedzią na niepokojące wszystkich i samego premiera pytanie. I tak np. „wzrost nienawiści i walk partyjnych“, który dowolnie zresztą skonstatował prem. Witos nie może usprawiedliwić niepowodzenia na polu politycznem, społecznem i gospodarczem, jak nie można o nie winić opozycyi i prasy opozycyjnej. Ze stanowiska państwowego, nawet gdybyśmy przypuścili, że ataki i krytyka opozycyi były ostrzejsze, dziś, niż wówczas gdy prasa endecka tak brutalnie kruszyła autorytet Naczelnika Państwa i pozaparlamentarnego rządu, racyę miałoby tylko wytłómaczenie, dla czego nienawiść wzrosła, dla czego tak wzmogły się szeregi niezadowolonych i szemrzących i dla czego szmer niezadowolenia postępował równolegle z zawodem, zgotowanym społeczeństwu przez centrowo-prawicowy gabinet?

Odpowiedzi na tak postawione pytanie premier obecnego rządu nie dał i dać nie mógł, ponieważ jako odpowiedzialnemu za skonstruowany za jego własną czynną inicyatywą gabinet trudno mu odsłaniać sumienie polityczne stronnictw, na których się rząd ospiera. Wszędzie bowiem, w każdem a szczególnem niepowodzeniu znajduje się

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

P. Witos już ma dość przymierza z endecyą.
Stanowisko min. Głąbińskiego zachwiane.
Ekspose min. Kucharskiego w Sejmie.
Nowa fala podwyżek i podatków.
Zalew giełdy efektywnej falsyfikatami.
Nowy sposób obliczenia wskaźnika drożyźnianego.
Nie operować fikcyjnym kursem złotej korony.
Jak spłacać mamy podatek majątkowy.

—ooo—

Ekspose ministra skarbu w Sejmie.

Przemówienie min. skarbu przyjęte z niedowierzaniem i chłodno.— Wpływy podatku gruntowego przy 80 proc. ludności agrarnej wynosiły 20 miljardów?!?

Warszawa. 11. 10. (tel. wł.). Na front bojowy wysłał p. Witos tym razem swego kolegę p. Kucharskiego, który ex re przedłożenia dodatkowego prowizoryum budżetowego wygłosił expose. Nie zawierało ono żadnych zgoła nowych motywów. P. Kucharski poruszył znane i oklepane tematy. Odnosiło się wrażenie, że p. minister recytuje deklamacyę, której sam nie rozumie. W kołach poselskich nie wierzą w możliwość przeprowadzenia planów przez p. Kucharskiego przedstawionych tembardziej, — ileże **wydaje się rzeczą nieprawdopodobną, by prawica, w której szeregach stoją obszarnicy, wielcy przemysłowcy i chłopi chciała naprawdę składać ofiary na rzecz państwa.** Znamiennem jest, że p. minister skarbu nie wspomniał zupełnie o losach pożyczki zagranicznej, tyle reklamowanej, a na liczne okrzyki posłów lewicy — milczał. **Na ławach Piastowców przyjęto mowę bardzo chłodno.** Przez cały czas ekspose remonstrowała bardzo silniz lewica, która w licznych okrzykach zarzucała p. ministrowi i jego poprzednikom indolencyę i niezdolność.

Charakterystyczną cyfrę, ilustrującą ważkość wymownego przedstawienia przez p. ministra konieczność płacenia podatków, jako conditio sine qua non uzdrowienia finansów — stanowią otrzymane przez nas a z pewnego źródła pochodzące dane:

W sierpniu br. wydano na pobory urzędnicze 1600 miliardów mk., zaś wpływy z podatku gruntowego wynosiły 20 miliardów przy 80-procentowej ludności agrarnej i przy zwyż 40 milionach hektarów ziemi ornej w Polsce.

—o—

Przemówienie p. ministra skarbu Kucharskiego

Warszawa. 11. 10. (Pat). Wysoka Izbo. Nie mam zamiaru ukrywać powagi dzisiejszego położenia finansowego. Nie chcę w niczem uśpić czujności tej Wysokiej Izby. Chciałbym odsunąć od tego zagadnienia względy polityczno-partyjne. Pragnę spokojnie i objektywnie zanalizować stan i położenie, w jakiem się znajdujemy, odgadnąć i wskazać prawdziwe przyczyny. Nie mam zamiaru nikogo oskarżać, ani winnych wyszukiwać. Winnym był rząd, jak również Sejm ustawodawczy, ale i społeczeństwo, które niedostatecznie interesuje się sprawami gospodarczo-finansowymi. Choroba, na którą nasz skarb i nasze finanse chorują jest nadmierny obieg pieniądza papirowego czyli inflacya. Inflacya to nasze nieszczęście gospodarczo-finansowe, to powszechny podatek bez ustawy Sejmu i Senatu, wyciskany bez woli i zgody, tak z kieszeni producenta rolnego, jak i przemysłowego. Przyczyny owej inflacyi trzeba szukać w gospodarce z poprzedniego okresu, w zapomnieniu tak kardynalnej zasady, że należy się trzymać bezwzględnie preliminarza budżetowego a wykazany deficyt nie powinien był być kryty drukiem banknotów. W pierwszych chwilach istnienia naszego państwa nie mieliśmy innego wyjścia, ale należało coprędzej zerwać z tą metodą zabójczą i zamknąć maszynę drukarską. Wśród szczęku oręża wojennego, w chaosie walk partyjno-politycznо-parlamentarnych nie słyszeliśmy stuku maszyny drukarskiej, wyrzucającej codziennie mniej wartościowy pieniądz papierowy.

Na tablicy wskazującej stan zadłużenia skarbu państwa w P.K.K.P. widnieją takie cyfry: Z końcem listopada 1918 dług wynosił prawie 14 milionów. Z końcem maja 1923 dług wynosi 3 biliony 377 miliardów i wzrasta gwałtownie z miesiąca na miesiąc, dosięgając z końcem sierpnia 10 bilionów 265 miliardów, a z końcem września znajdujemy się niemal na progu sytuacyi, w której znajduje się nasz sąsiad zachodni. Drożyzna rujnuje także i budżet państwowy. Wytwarzają się stosunki w dziedzinie kredytowej, jak również podatkowej nietylko rachunkowo nieznośne, ale i finansowo nienormalne. Polityka kredytowo-przemysłowa, czy też handlowa w naszych warunkach była raczej polityką subwencyjną, a wymuszanie nowych kredytów jest równoznaczne z wymuszaniem

pewno niezdrowe ziarno faktów, które zaistniały dzięki ideologii i systemowi politycznemu obecnego rządu. Tak nawet zaznaczone ogólnikowo przez premjera wystąpienia rzekomych przedstawicieli mniejszości narodowych w Genewie nie wytrzymałyby światła prawdy, gdyby — nie w ogólnikach expose, ale w istocie cieszyły się mniejszości narodowe wspomnianą przez prem. Witosa swobodą praw konstytucyjnych i opieką rządu.

Cały wywód premiera robił wrażenie posępne i przygnębiające, jak chmurna jesień która przedwczesnym uwiądem dotknęła szumne zapowiedzi rządu opartego na bezwzględnie czysto polskiej większości. Na podstawie przedstawionych przez pp. min. Witosa i Kucharskiego reasumcyi politycznych wypowie Sejm w sobotę swoją o działalności rządu opinię. Rząd i większość centrowo prawicowa ma wszelkie dane z nadwątloną ufnością oczekiwać tej opinji. Dla tego też mobilizuje na ten dzień wszystkie swoje zastępy. Spodziewać się należy, że wszystkie grupy poselskie, które oświadczeń rządu nie będą mogły przyjąć do wiadomości zjawią się na rozstrzygającem posiedzeniu w komplecie. H. H.

Rzucono nam rękawicę w twarz.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Koło Zydowskie weszło w stadyum bezwzględnej opozycyi wobec gabinetu p. Witosa. Odpowiedź p. Witosa, rzucona na onegdajszem posiedzeniu sejmowem posłowi Szyperowi, że wporwadzi numerus clausus, musi wpłynąć na jasne i niedwuznaczne stanowisko Koła

—o—

Ulgi w służbie wojskowej dla studyujących.

Warszawa. (Pat.) Sejmowa komisya wojskowa obradowała dzisiaj w dalszym ciągu nad projektem ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, a mianowicie w drugiem czytaniu nad ostateczną redakcyą rozdziału 7-mego, traktującego o ulgach dla studyujących, dla jedynych żywicieli rodzin i samodzielnych właścicieli gospodarstw małorolnych. Ulgi dla studyujących uchwalono w drugiem czytaniu w myśl zasad poprzednio przyjętych, a głosowanie nad ulgami dla innych osób odroczono.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi wojskowej ponowił dr. Feldmann przy omawianiu art. 53 (o ulgach) wniosek w sprawie rabinów na kresach a poseł Kirschbraun przedłożył odnośne rezolucye. Wniosek dra Feldmanna został odrzucony.

—ooo—

»Dom Zdrowia« urzęd. P. K. P. w Stanisławowie.

Warszawa. (Pat.) Sejmowa komisya komunikacyjna rozpatrywała dziś, projekt ustawy w sprawie sprzedaży gruntu kolejowego na rzecz stowarzyszenia „Domu Zdrowia“ pracowników P.K.P. okręgu stanisławowskiego. Projekt przyjęto w 2-giem i trzeciem czytaniu wraz z rezolucyą, głoszącą, że na wypadek rozwiązania stowarzyszenia, majątek przypaść ma skarbowi państwa.

—o—

Saski gabinet socyal.-komunist

Drezno. (Pat.) Gabinet socyalistyczsztyczno-komunistyczny został utworzony w następującym składzie: Prezydyum dr. Zeigner (soc.-dem), sprawy wewnętrzne Liebman (soc.-dem,), finanse Boetcher (komunista), sprawiedliwość Neu (soc.-dem.), oświata Fleischmann (komunista), praca Graupe (soc.-dem.)

—o—

nowych subwencyi. Jesteśmy świadkami zatraty wszelkiej oszczędności, rozrzutności, niszczącej nasz preliminarz budżetowy. Niesłychanie bogata rozbudowa maszyny państwowej, uposażonej nietylko w nadmierną liczbę urzędników, niesprawność aparatu skarbowego, to smutny obraz naszych niedomagań w gospodarce finansowo-skarbowej. Obraz jednak nie beznadziejny. Stan nasz nie jest spowodowany wyczerpaniem źródeł podatkowych. Nie doszliśmy do granicy obciążeńmaksymalnych, tak podatkami, jak i długami państwowymi. Czyż nie jest wszystkim wiadomem, że podstawa ekonomiczna państwa polskiego jest zdrowa, że zdolność produkcyjna naszego organizmu gospodarczego, nie jest wyzyskana i że bogactwo wszelkiego surowca rokuje nam jak najlepszą przyszłość. W pracy codziennej zajęci innymi sprawami państwowymi przeoczyliśmy dawniej konieczność pobierania pewnyc-h świadczeń na rzecz państwa, zapomnieliśmy wyjaśnić szerokiemu ogółowi obywateli z tej wysokiej trybuny, że Polska i jej finanse, na których ona oprzeć się musi, to rzecz wielka i święta, że ta Polska przyszła nam za darmo i za tę Polskę musimy zapłacić my współcześni i nasze przyszłe pokolenie. Rząd obecny wywiesił otwarcie sztandar naprawy skarbu Rzpltej. Chciałbym, aby między rządem, Wysokim Sejmem i społeczeństwem nie było nieporozumienia. Ja nie jestem ani znachorem, ani lekarzem. Okres sanacyi, naprawy skarbu to okres ciężkiej walki z błędami, przyzwyczajeniami lub nawet przewilejami. Rząd obecny obrał tę drogę w przekonaniu, że ktoś swój, a nie obcy zrobić to musi że oglądać się i wyczekiwać obcej pomocy nam nie wolno.

Program naprawy skarbu wysuwany przez obecny rząd nie jest czemś nowem, niespodziewanem. Zerwaliśmy z drogą eksperymentów. Zasadą naczelną towarzyszącą nam w akcyi naprawy skarbu jest gruntowna przebudowa całej administracyi państwa, rewizya ustroju całej maszyny państwowej, biurokracyi, odrzucenie bogato rozbudowanych urzędów i sprowadzenie ich do właściwej miary. Równowaga budżetu musi być osiągnięta, a ewentualny deficyt budżetowy musi być pokryty drogą operacyi kredytowej z wykluczeniem druku marki polskiej przez maszynę drukarską. Jak już zaznaczyłem inflacya pieniądza papierowego zniszczyła nam wartość strony dochodowej naszego budżetu. Bo gdy wezmę dziedzinę podatków bezpośrednich, a specyalnie podatek dochodowy i gruntowy, to rezultat dotychczasowych wpływów jest wymownym tego dowodem. N. p. na poczet podatku dochodowego od dochodów fundowanych w r. 1920—22 wpłynie do skarbu 12.750 tysięcy franków, zamiast 133 milionów. Podobnie ma się rzecz z podatkiem gruntowym, który miał przynieść skarbowi 430 miliardów marek polskich, wartości 53 miliony franków. Tymczasem pierwsza rata przyniosła w rzeczywistości 215 miliardów, ale o wartości około 4 miliony franków. Wykładnik podwyżki, obliczony ściśle podług ustawy z 15. marca br. dla drugiej raty wynosi 1.1 czyli skarb otrzyma 236 miliardów ale o wartości 2.365 tysięcy franków, łącznie tedy 6.365 tysięcy franków zamiast 53 miliony. W podatkach pośrednich, które się zresztą głównie określa jako społecznie najmniej sprawiedliwe, rezultat jest jeszcze gorszy, bo mieliśmy otrzymać około 125 milionów franków złotych, a faktycznie otrzymaliśmy tylko ponad 50 milionów franków. Czyż można winić obecną gospodarkę skarbową gdy wpływy odziedziczone wynoszą około jedną czwartą część tego, co było preliminowane. Należy więc zerwać i naprawić to co jest błędem i rząd wniesie w najbliższych dniach ustawę, celem waloryzacyi wpływów podatkowych, aby się zabezpieczyć przed widoczną stratą i aby na przyszłość wpływy podatkowe były podstawą gospodarki budżetowej, a nie druk marki polskiej. **Nowych norm opodatkowania rząd niema zamiaru wnosić, dążyć będzie tylko do zunifikowania podatkowego we wszystkich dzielnicach.**

Dotychczaswy **charakter fiskalny** naszych podatków musi się zmienić i utrzymać cechę gospodarczą, tak aby podatnik wyrzucił towar na rynek.

Dla uzdrowienia naszych dochodów należy zwrócić baczną uwagę na udoskonalenie naszego aparatu skarbowego, na uproszczenie sposobu obliczania i wymiaru podatków i w tej mierze wystąpię z odpowiednią nowelizacyą obowiązujących ustaw. Wynik finansowy w poszczególnych Izbach lub urzędach skarbowych **będę uważał jako kwalifikacyę zajmowanego stanowiska. Wypadki wykroczeń przeciw sumienności podatników są i będą karane z całą surowością. Ujawnione dotychczas przekroczenia przy zeznaniu podatku przemysłowego czyli obrotowego spotkają się z zasłużoną karą.**

Gdy przejdziemy do wydatków należy zrewidować i przeglądnąć ustrój naszej maszyny biurokratycznej, która jest obszernie rozbudowaną i należy ją zmienić. Wynikiem tego przeświadczenia są intenzywne prace nad poprawieniem statutów organizacyjnych naszych władz we wszystkich instancyach i resortach. Z redukcyą urzędów wiąże się ściśle ograniczenie wydatków personalnych, rzeczowych i inwestycyjnych. Jednem słowem w całej gospodarce rozchodowej musi przyświecać zasada **bezwzględnej oszczędności.** Chcę stwierdzić publicznie z pełnem poczuciem odpowiedzialności że praca na tej drodze jest w pełnym toku. W preliminarzu, który będę miał zaszczyt w terminie konstytucyą określonym wysokiemu ciału ustawodawczemu bezwzględnie przedłożyć, zaoszczędzone wydatki znajdą swój wyraz i kontrolę ze strony panów. W dziale wydatków inwestycyjnych wydano zarządzenie o zamknięciu wszystkich kredytów, które będą mogły być uruchomione z powrotem w wypadku niezbędnej konieczności jedynie z wiedzą i zgodą ministra skarbu. W roku następnym nie przewiduje się większych inwestycyj z funduszów państwowych. Czynione są zabiegi, aby ściągnąć kapitał zagraniczny do robót w dużym stylu, jak n. p. przy budowie nowych linij komunikacyjnych. Oszczędność pilnowana przez specyalnego komisarza oszczędnościowego przynika wszystkie nasze poczynania w dziale urządzeń państwowych.

Jeżeli w preliminarzu budżetowym na tych zasadach opartym powstanie deficyt to rząd nie myśli pokrywać go durkiem marki polskiej, tylko zwrócić się do Wysokiej Izby o upoważnienie zaciągnięcia pożyczki wewnętrznej lub zewnętrznej, przyczem gotów jest dać tę gwarancye, które rozmiarami operacyi kredytowej będą usprawiedliwione. Sprawa ta musi być traktowana przy pełnem zaufaniu do rządu. W ten sposób wyobrażam sobie uporządkowanie naszej gospodarki budżetowej, tak że w okresie do końca br. musi być zapewniona realna wysokość naszych wpływów dochodowych na rok następny. Starania o pokrycie deficytu w drodze operacyi kredytowej będą ukończone i wchodzimy w okres noworocznej gospodarki bez uciekania się do druku banknotów na cele konsumcyjne. W ten sposób osiągniemy stabilizacyę naszej marki. Niemniej pewną jest rzeczą że po krótkim okresie uporządkowanej gospodarki skarbowej, przyjdzie czas, aby tymczasowy znak obiegowy, jakim jest marka polska, zastąpić znakiem pełnowartościowym, opartym na podkładzie złota przez powołanie do życia Banku emisyjnego prywatnego. Rząd czuje na sobie obowiązek w tym momencie ciążący, aby kursujące masy małowartościowego pieniądza zostały w stosownej ealrcyi wymienione na nową walutę. Będzie to koniec drugiego okresu naszych wysiłków sanacyjnych, a zarazem początek okresu trzeciego, gdzie w uporządkowanych warunkach walutowych należy baczyć i przestrzegać dalej zasady oszczędności, płacenia państwu wszelkich świadczeń jemu należnych i nie ustąpić z tej drogi ani pod wpływem groźby, lub prośby ani lęku i obawy, stracenia popularności w pewnych kołach społeczeństwa, gdyż działamy zbawiennie dla współczesnych, a niewątpliwie dobrze dla naszych następców.

—o—

W dobie wielkich oszczędności

...rząd subwencyonuje „Rozwój“.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Jak wygląda hasło oszczędności p. Witosa i jego kombatantów w praktyce świadczy fakt przyznania osławionemu „Rozwojowi“ „kredytu“ w kwocie 3 miliardów mk. pod pozorem skupu zboża. Pożyczkę tę otrzymał „Rozwój“ za protekcyą Chjeny. Nie jest to fakt w dziejach tej „pożytecznej“ instytucyi odosobniony. Jak bowiem wiadomo otrzymał „Rozwój“ w roku ub. subwencyę 250 milionów.

P. min. Kucharski kilkakrotnie w ciągus wego ekspose o to zapytywany milczał jak zaklęty.

Jeremiady p. Witosa.

Premier Witos zawiódł się. — Brak inteligentnych sterników nawy państwowej. — P. Witos chętnie widziałby p. Dmowskiego na stanowisku min. spraw zagr, i szuka na gwałt możliwosci wydostania się z otoczenia endeckiego.

Warszawa. 11. 10. (tel. wł.) W gronie swoich towarzyszy żalił się prez. Witos na swych endeckich sprzymierzeńców, którzy przyrzekali, że dostarczą mu zdolnych inteligentnych sterników nawy państwowej, a potem obietnice te zupełnie zawiodły. Zawiódł p. Seyda, zawiódł p. Głąbiński. Ministrowie endeccy, to publicyści i politycy a nie mężowie stanu. Trzeba przez pewien czas przeczekać, a może stosunki się poprawią. **P. Witos chętnieby widział Dmowskiego na stanowisku ministra spraw zagr.,** ponieważ ma rutynę, szkołę i koneksye.

Omawiając sprawę pożyczki zagranicznej podniósł p. Witos, że nie zależy ona tylko od sanacyi skarbu. W przeważnej mierze jest ona zależna od polityki zagranicznej, w której to dziedzinie wskutek nieudolności p. Seydy Polska ponosi klęskę za klęską.

Jeśli zagranica straciła zaufanie do Polski, to wyłączną winę ponosi p. Seyda.

P. Witos zdaje sobie jak widać z powyższego dokładnie sprawę, **że na swej większości rządowej nie najlepiej wyszedł, a nie widząc wyjścia z sytuacyi szuka na gwałt możliwości wydostania się z tego otoczenia.** Jasno zdaje sobie sprawę, że towarzystwo endeckie prowadzi jego partyę do upadku i jest skłonny poświęcić osobę p. Seydy i Kucherskiego, żeby w ten sposób **utrzymać ster rządów w swem ręku, zwłaszcza, że opozycya nie jest skłonna do centrolewu.**

Na ostatniem posiedzeniu Piasta ostro za atakowano p. Witosa za to, że nie kontroluje ministrów ósemkowych, którzy stale rugują zwolenników Piasta z zajmowanych stanowisk. P. Witos przyrzekł, że zażąda przedłożenia od ministerstw materyałów i nie pozwoli by ministerstwa stały się domeną pojedynczych stronnictw.

Klub Dubanowicza w ciężkiej sytuacyi.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Korespondent wasz miał sposobność rozmawiać z jednym z wybitnych członków grupy Dubanowicza, który oświadczył, że klub jego jest w ciężkiej sytuacyi. Z jednej strony zdaje sobie klub sprawę z beznadziejnego stanu, w jaki wprawił państwo rząd obecny, a z drugiej strony opierać się musi na połowie endecyi. Życzenia klubu idą w tym kierunku, by zrekonstruować gabinet przez usunięcie ministrów Kucharskiego i Seydy. Interlokutor nie krył się z zapatrywaniem, że rząd dzisiejszy wtrąca Polskę w przepaść.

Nie operować fikcyjnym kursem złotej korony.

Przyczyni się to raczej do zwiększenia chaosu gospodarczego.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Dziś obradowała w dalszym ciągu komisya prawnicza nad nowelą o ochronie lokatorów. Dyskutowano nad kwestyą stawek przyczem osiągnięto uzgodnienie stanowiska stronnictw, broniących lokatorów. Pos. dr. Marek uważa, że nie jest właściwem, by w chwili, kiedy sprawa miernika nie jest ustalona, komisya prawn. miała w tej sprawie stosować metody waluty przedwojennej i w ten sposób przyczyniła się do zwiększenia chaosu gospodarczego.

Referent Seyda zakomunikował, że kluby większości jakoteż rząd postanowiły aprobować poprawkę posła dra Sommersteina, by mieszkania jednopokojowe i jednopokojowe z kuchnią miały stawkę o połowę niższą. Poseł dr. Seyda wniósł w porozumieniu z rządem, aby komorne za mieszkania 1 pokojowe wynosiło 5 proc. stawki komornego z roku 1914, odpowiednio przerachowanego.

W tem miejscu dr. Sommerstein domagał się, by nie operować fikcyjnym kursem złotej korony, lecz by wzięto za podstawę kurs z 1. listopada br. Mówca zaznacza, że wzięcie na etat skarbu podwyżek czynszu mieszkań urzędniczych spowoduje obciążenie skarbu jak udzielenie 2-miesięcznej pensyi. Byłoby pożądane, aby p. Kucharski w tym przedmiocie się oświadczył. Konieczne jest obciążenie wielkich mieszkań i lokali, a odciążenie drobnych. Głosowanie odroczone zostało do jutra.

Pojawił się również na komisyi wniosek, by powołać przedstawicieli organizacyi, właścicieli realności i zrzeszeń lokatorów.

Z obrad Sejmu.

Warszawa. (Pat.) Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu po wygłoszeniu ekspose przez min. Kucharskiego dyskusyę odroczono do przeprowadzenia jej równocześnie z dyskusyą nad ekspose p. prezesa Rady ministrów. Następnie w pierwszem czytaniu odesłano do komisyi budżetowej preliminarz budżetu na kwartał trzeci i na kwartał czwarty.

Po odesłaniu do komisyi kilku wniosków nagłych zamknięto posiedzenie. Następne posiedzenie jutro o godz. 2.30. Na porządku dziennym oprócz pierwszego czytania zeregu projektów ustawowych rozprawa nad oświadczeniem prezesa Rady ministrów i ministra skarbu, oraz sześć nagłych wniosków, między innymi wniosek w sprawie doraźnej pomocy dla pracowników państwowych i wniosek w sprawie numerus clausus na wyższych uczelniach.

Sprawa podjęcia pracy w Zagł. Ruhr.

Berlin. (AW). Gabinet niemiecki skłania się do nadania rokującym obecnie z władzami okupacyjnymi przemysłowcom niemieckim charakteru oficyalnych swoich zastępców. Tematem rokowań wyłącznie sprawa podjęcia pracy w Z. Ruhr.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

W zakresie konkretnych norm prawa rodzinnego i seksualno-moralnego godzi się nadmienić dwie charakterystyczne różnice:

1) **Lewirat** tj. poślubienie wdowy przez brata zmarłego męża, w prawie biblijnem może nastąpić tylko w razie bezdzietności wdowy i ma na celu zapewnienie zmarłemu potomstwa i zachowanie imienia jego w Izraelu. W prawie Assuru nosi ta instytucya jeszcze cechy prymitywności; wdowa przypada bratu, względnie ojcu zmarłego lub synowi jego z innego małżeństwa — jako objekt spadku, moment bezdzietności też wcale nie jest wspomniany. 2) **Rozwód**, którego krótkie a brutalne sformułowanie w prawie Assuru było wyżej dosłownie przytoczone, znajduje w prawie Mojżesza znamienne ograniczenie: **„ponieważ znalazł na niej coś hańbiącego“** (V. M. 24, 1)*) a talmud w całej pełni ten **jedyny** motyw rozwodu podtrzymuje tam, gdzie rozwód ma nastąpić wbrew woli żony: „mężczyzna nie może rozwieść się z żoną, **jak chyba tylko,** jeśli znalazł na niej coś hańbiącego“ (Gittin 90 a).

3) Zgwałcenie dziewicy, w kodeksie Chammurapiego wcale nie wspomniane, jest w prawie Assuru i prawie biblijnem bardzo obszernie omówione, przyczem pierwsze tylko incydentalnie wśród innych ubocznych okoliczności wspomina, że zgwałcenie nastąpiło „czyto w śródmieściu, czy to **na polu**“, podczas gdy dla prawa mojżeszowego jest właśnie ten moment lokalny decydujący dla ustalenia współodpowiedzialności dziewicy. W drugim wypadku: „dziewicy nic nie uczynisz, nie ciąży na niej wina śmierci, bo tak jak nastanie ktoś na swego bliźniego i zamorduje go, tak też ten wypadek, bo **na polu** ją spotkał, wołała (o pomoc) dziewica zaręczona, a nikt jej nie pomógł“ (V M. 22, 26—27). Ale z drugiej strony, prawo mojżeszowe stosuje ostrzejszy rygor moralny do dziewicy, która, dobrowolnie sama się oddała obcemu mężczyźnie. Prawo Assuru zostawia dowoli ojcu rodzaj kary, prawo biblijne z całą bezwzględnością nakłada na nią śmierć przez ukamieniowanie, „bo sromotę popełniła w Izraelu, oddawszy się wszeteczeństwu — w domu ojca swego (V. M. 22, 21) — motyw niezmiernie charakterystyczny dla poglądu prawa izraelskiego na związek między moralnym życiotrybem jednostki a honorem narodu. Wreszcie rozróżnia prawo Mojżesza między zgwałceniem, a uwiedzeniem, osobno normowanem (II. M. 21, 26). Te przykłady, które dadzą się pomnożyć, wystarczą dla konkluzyi ogólnej: Jeżeli w stosunku do kodeksu Chammurapiego wyższość prawa mojżeszowego objawia się w reformach pozytywnych pewnych instytucyi prawnych (niewolnictwo, prawo odwetu), to w stosunku do prawa assyryjskiego wyższość ta manifestuje się w negatywnym momencie, w **abrogacyi** (zniesieniu), nieraz milcząco a nieraz jednym pociągiem pióra, barbarzyńskich sankcyi prawnych, a motywem tej milczącej abrogacyi mógł być jedynie wzgląd na cześć i godność osobowości ludzkiej, bo „na obraz Boga stworzył (On) człowieka“ (I. M. 9, 6). Ale ten sam motyw też tłumaczy z drugiej strony, dlaczego prawo Mojżesza nie zna kompozycyi zastępczej za morderstwo — jak prawo Assuru (§ 10) i prawo chettyckie (zob. dalej) — lecz z całą bezwzględnością już na pierwszych kartach swych stanowi: „Kto krew człowieka przelewa, tego krew będzie przelana“ (tamże), a na innem miejscu powiada: „Nie weźmiecie okupu za życie mordercy, który jako złoczyńca winien jest śmierci, lecz koniecznie śmierć poniesie.. Byście nie plugawili ziemi, na której żyjecie, bo krew plugawi ziemię a ziemia nie uzyska przebłagania za krew na niej

*) To odpowiada w rzeczy samej ujęciu wypadku w kod. Chamur. § 141 „jeżeli żona mężczyzny, która mieszka w domu męża, umysł swój na wałęsanie się skieruje; głupstwa popełni, dom swój burzy, męża swego zaniedbuje, dowiedzie się jej tego, a jeśli mąż ją odprawić zamierza, może ją odprawić, na jej drogę jako odprawne nic jej nie będzie dane“.

Przesunięcie terminu konferencyi krajowej org. syon.

Lwów, 11. października.

Egzekutywa Organizacyi Syonistycznej dla Wsch. Galicyi we Lwowie na wniosek Głównej Komisyi Wyborczej uchwaliła z powodu przeszkód technicznych **przesunąć** termin odbycia Konferencyi Krajowej z 28 i 29. bm. **na dzień 18 i 19. listopada br.**

Wobec tego przesuwa się także ostateczny termin dla dodatkowej zbiórki podatku partyjnego za rok 5683 (w wysokości najmniej po 10.000 mp.) do 28 bm. Do tego dnia mają też być ułożone wykazy wszystkich wyborców w każdej miejscowości na podstawie spisu płatników podatku partyjnego.

Wzywamy przeto ponownie komitety lokalne i mężów zaufania o bezzwłoczne nadesłanie nam zebranych dotąd opłat dodatkowych na podatek partyjny wraz z zużytymi już blokami podatku, jakoteż spisem dotychczasowych płatników oraz do ścisłego dotrzymania zakreślonego terminu ostatecznej zbiórki podatku partyjnego tj. do 28. bm., gdyż po tym terminie wysłane opłaty na podatek partyjny przy ustaleniu spisu wyborców bezwarunkowo uwzględnione nie będą.

—o—

By kres położyć taktyce p. Głąbińskiego.

Represye wobec nauczycieli i protegowanie ósemkowiczów.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Na jutrzejszem posiedzeniu sejmu nastąpi uzasadnienie nagłego wniosku posła Smulikowskiego i tow. w przedmiocie represyi stosowanych przez min. Głąbińskiego wobec nauczycieli. Minister Głąbiński zwąchawszy pismo i widząc, że wniosek ten ma szanse przejścia, czemprędzej cofnął wygotowane już nominacye inspektorów, przez siebie protegowanych. Mimoto wniosek ma widoki przejścia, bo oświadczy się za nim nietylko lewica i mniejszości narodowe ale i Piastowcy odgrażają się, że będą za nim głosowali. Na wszelki wypadek nie ulega wątpliwości że Piastowcy nie będą przeciw nagłości, a w najgorszym razie będą się absentowali. W konsekwencyi przejście tego wniosku spowodowałoby upadek min. Głąbińskiego.

O ujawnienie tajnego okólnika min. Głąbińskiego do rektoratów.

Warszawa. 11. 10. (tel. wł.) Na najbliższem posiedzeniu komisyi oświatowej Wyzwolenie zgłosi wniosek do rządu z żądaniem **wyjawienia zapytania i odpowiedzi udzielonej Lidze Narodów w sprawie numerus clausus. Nadto domagać się będzie Wyzwolenie ujawnienia tajnego okólnika min. Głąbińskiego, wydanego w tej sprawie.**

Stosunki rosyjsko-francuskie za pośrednictwem Polski.

Warszawa. Gazeta warszawska donosi: Senator de Monzie, który od kilkunastu dni ogłasza w „Journal“ swe wrażenia z Rosyi podsuwa dziś Francyi formę, w jakiej powinnaby nawiązać stosunki z Rosyą.

Mianowicie proponuje uciec się do metody stopniowego uznawania Sowietów, wysyłając na początek misyę handlową, oraz konsula, który urzędowałby w poselstwie polskiem, co byłoby również wyrazem bliskich stosunków obu państw.

Delegacya handlowa opracowałaby tekst układu handlowego, przyczem omówionoby sprawę długów i znalezienia sumy 300 milionów franków, potrzebnej na pokrycie kuponów pożyczek rosyjskich.

„Journal des Debats“ pisze, że wywody p. M. wcale nie są przekonywujące. Należy natomiast wykazywać, że przy obecnym ustroju i w obecnych warunkach żadnych stosunków z Rosyą utrzymać niepodobna.

„Temps“ sądzi, że pierwszym warunkiem, aby ludzie cywilizowani mogli zasiąść przy jednym stole i z powodzeniem pertraktować z bolszewikami jest, żeby Rosya nadała sobie kodeks karny, zgodny z zasadami cywilizacyi.

przelaną, jak tylko przez krew tego, co ją przelał“ (IV. M. 35, 31—33).

Prawo Assuru, o kilka wieków młodsze od prawa Babelu, stoi przecież pod względem etyczno-prawnym o wiele niżej od niego, jak wogóle posiada wszelkie cechy prawa prymitywnego. Mojżesz prawem tem, które państwo Assuru podległym sobie plemionom niewątpliwie narzuciło, prawdopodobnie się posługiwał jako substratem dla swojej kodyfikacyi, ale to, co z niego przejął, jest minimalnej wagi, to zaś co z niego usunął, tykało o fundamentalne zasady prawa, tkwiące w całym światopoglądzie ówczesnego społeczeństwa przednio-azyatyckiego. Usunąwszy milcząco lub krótkim protestem te barbarzyńskie zasady, deptające godność ludzką, dokonał Mojżesz rewolucji ducha, której doniosłość teraz dopiero, na szerokiej platformie porównawczej analizy, należycie osądzić i ocenić możemy. Dziełem prawa swego spełnił Mojżesz posłannictwo dziejowe, które kilka wieków później wielki prorok (Jezajasz) odnośnie do ówczesnego tegoż samego wielkomocarstwa w słowa ujął mocne a znamienne: „I stanie się światło Izraela ogniem, a jego Święty (Bóg) płomieniem i zapłonie i pochłonie jego (Assuru) ciernie i chwasty — w jednym dniu“ (Jez. 10, 17). Ciernie i chwasty prawodawstwa Assuru pochłonął w jednym dniu duch świetlany Mojżesza, gdy „ogniem prawa“ (V. M. 33, 2) swemu ludowi drogę dziejów rozjaśnił.

(C. d. n.).

Streseman grozi rozwiązaniem Reichstagu.

Wiedeń. (Pat.) Z Berlina donoszą pod datą 10 bm.: Dziś rozpoczęło się posiedzenie Reichstagu. Na porządku dziennym jest trzecie czytanie ustawy o upoważnieniach. Sądzą, że komuniści zamierzają prowadzić obstrukcyę przeciw ustawie. Kanclerz po przeglądnięciu sił w Izbie udał się do prezydenta państwa. Kanclerz Streseman powołał po swoim powrocie przywódców stronnictw i oświadczył im, że ma w tece upoważnienie do rozwiązania Reichstagu, zwrócił uwagę stronnictw, by się odpowiednio do tego zachowały. Sytuacyę uważają za nader krytyczną. W kołach parlamentarnych słychać, że niemieccy narodowcy uchylą się od głosowania, by w ten sposób zdekompletować Izbę.

Berlin. (Pat.) Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu Rzeszy przyjęto art. 1. ustawy o upoważnieniach w imiennem głosowaniu 253 głosami przeciw 93. Głosowanie nad całą ustawą odroczono do soboty.

Kampania wyborcza w Wiedniu.

Wiedeń. (ŻBK.). Wiedeński żydowski blok wyborczy prowadzi energiczną kampanię przygotowawczo-wyborczą przyczem postawiono kandydatury także w tych okręgach w których ilość mieszkańców żydowskich jest nieznaczną a to ze względu na ważność tych głosów przy szansach z listy państwowej.

Bardzo silną walkę prowadzi zjednoczona lista żydowska z partyą socyalno-demokratyczną, która wysyła swych „delegatów“ na wszystkie zgromadzenia żydowskie. Niemniej zachłannie spogląda na głosy żydowskie zjednoczony komitet pod egidą hr. Czernina.

Zjazd syonistów austryackich.

Wiedeń. Tegoroczny zjazd krajowy syonistów austryackich odbędzie się w dnacih 11 i 12 listopada.

Prasa żydowska w Ameryce

Nowy Jork (ŻBK) Z końcem roku 1922 wychodziło w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej dziewięć dzienników z ogólnym nakładem 452.567 egzemplarzy i 13 tygodników z nakładem 185.496 egz.

Chaos wskaźników drożyźnianych.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Dnia 17 bm. zbierze się komisya statystyczna celem ustalenia wskaźnika drożyźnianego za pierwszą połowę października. Osobny wskaźnik będzie ustalony dla urzędników państwowych, obejmujący okres od dnia 10 września do 15 października a osobny dla urzędników prywatnych, obejmujący okres od 24 września do 15 października.

Następne okresy statystyczne będą dla obu kategoryj wyrównane.

Podwyżka taryfy kolejowej o 100 procent.

Warszawa. (AW). Na wczorajszem posiedzeniu komitetu taryfowego państwowej Rady kolejowej uchwalono podwyżkę taryf: kolejowej, osobowej i towarowej o **100 proc. z dniem 1. listopada.**

—o—

Urzędnicy dostaną prócz 18 prc. dalszych 40 proc.

Warszawa. (Pat.) Rada ministrów na swem posiedzeniu we czwartek dnia 11 października br. przyjęła szereg projektów i rozporządzeń podatkowych, przedłożonych przez p. ministra skarbu, uchwałę zakazującą bezwarunkowo wywozu zboża i ziemniaków oraz tłuszczów aż do czasu zabezpieczenia i zaspokojenia potrzeb rynku wewnętrznego. Uchwaliła wypłacić w dniu 15 bm. pracownikom państwowym oprócz przyznanego już 18 proc. dodatku od płacy październikowej, dalszych 40 proc., tej płacy tytułem zwrotnej zaliczki. Owe 40 proc. przyznała w uwzględnieniu nadzwyczajnego wzrostu drożyzny w pierwszych 10 dniach bm.

Nowa fala podwyżek.

Z posiedzenia Tymcz. Rady miejskiej.

Lwów, 12. października.

(d) Wczorajsze posiedzenie Rady m. stanęło ...u po nader krótkim odpoczynku pod zna... bardzo ciężkich podwyżek i wprowadzenia ...ch opłat. Referenci podwyżek umotywowali ...ski swoje, jak zwykle opłakanym stanem ...owym miasta, nową potężną dewaluacyą ...i pol., deficytami kasy m. itp., co zmusza ...ę do sięgania do wszelkich ustawą jej ...ołonych źródeł dochodu. I tak uchwaliła ... miejska

...odwyższyć stawkę podatku ładunkowego ...składaniu towarów na tut. dworcu o 100 ... co czyni od przesyłek pospiesznych 5000 ...za 100 kg. wagi brutto, od przesyłek zwy...ych 1900 mk., od przywożonych do Lwowa ... po 12.000 od sztuki. Wszelkie jednak ła... węglowe są zwolnione od tego podatku. Następnie uchwalono pobierać

...ek do opłat państwowych od patentów na ...b i sprzedaż trunków ,przetworów wódczanych i spirytusowych,

... w wysokości **100 proc.** opłaty państwo... od patentu na wyrób, a **200 proc.** na sprze... wyżej wymienionych trunków i prze...ów.

Podwyższenie taryfy elektrycznej.

Sprawa podwyższenia taryfy tramwajowej i światła elektrycznego wywołała i tym razem żywą dyskusyę. R. Marecki wypowiedział kilka gorzkich słów prawdy pod adresem obecnej, tymczasowej Rady m., której członkowie utonęli w passywności, nie zdobywając się na żaden najmniejszy wysiłek, by społeczeństwu lwowskiemu ulżyć. Mowca zażądał rozwiązania Rady m., czemu gorąco przyklasnęła tłumnie zebrana na galeryi publiczność. Wkońcu r. Marecki wniósł rezolucyę, by delegaci sekcyi elektrycznej i finansowej łącznie z prezydyum odtąd mieli prawo wprowadzać podwyżki taryf w wysokości jednak nie przekraczającej 100 proc. Rezolucyę uchwalono.

Przemawiali następnie rr. Zawojski i Maksymowicz i i. wnosząc poprawki. W rezultacie uchwalono podwyżkę taryf w postaci następującej:

Bilety tramwajowe: ulgowy 7000, wprost 9000, z przesiadaniem 10000, dworcowy i kontrolny 12000. **Abonament** miesięczny: dla dowolnej jazdy 900.000, dwurazowej 360.000, szkolny wprost 160.000, z przesiadaniem 210.000, gminny 270.000.

Światło: za kilowatgodz. prądu dla mieszkań 36.000, lokali zarobkowych i konoteatrów 55.000, motorów 20.000, czynsz za zegary podwyższono o 70 proc.

—o—

...ces o współudział w za...mordowaniu Rathenaua.

...Lipsk. 10. X. Dziś przed trybunałem ...twa rozpoczął się proces przeciwko ...entowi Petersowi, kupcowi Wiese i u...nikowi pocztowemu Bueschowi o współ...ał w zamordowaniu Rathenaua.

...eatru Nowości.

...lowa Fal — Oskara Straussa

Panowie Wilner i Oesterreicher nie ...zo się wysilali pisząc libretto do ope... p.t. „Królowa fal", którą obecnie wy...ił Teatr Nowości.

Akcya dość wątła przynosi w pierw... akcie miłość bohaterów, kończącą się ...nansem, w drugim t. zw. konflikt a ...zecim pogodne rozwikłanie. Tym razem ...chuje się gwiazda kinowa Elinor Clif... w żyjącym na samotnej wyspie rzeko... „wrogu kobiet" Andre Lebonardzie ...go — by wygrać zakład — odwiedza ...ocy w stroju kąpielowym. Miłość nie ... jednostronną, lecz Elinor idąc za głorozsądku zaręcza się w drugim akcie ...arym, bogatym księciem Theodokisem. ...padkowo wpada w ręce Lebonarda te...m księcia, który dowiedziawszy się o ...ej eskapadzie swej narzeczonej wyco... się, wobec czego związkowi kochającej ...ary nic więcej nie stoi na przeszkodzie. ...nym ożywczym elementem akcyi jest ...wadzenie wesołej pary Cascarella i ...uetty i kamerdynera Corneilla.

Muzyka Oskara Straussa posiada wszy... zalety i wady nowoczesnych wiedeń... fabrykatów operetkowych, jako to ... (nie za dużo) ujmujących melodyi, ...ą instrumentacyę, kilka kupletów i t. Operetka ta posiada — jak na Lwów ...najmniej — jedną kardynalną wadę: wy...a wspaniałej wystawy, najbujniejsza fan...a bowiem nie może sobie wyobrazić, ...postacie przesuwające się w drugim ... po scenie mogły być reprezentantami ...stokratycznego towarzystwa w Monte...rlo. Na tym punkcie też chromało najrzadziej onegdajsze przedstawienie, so... bowiem sprostali prawie w zupełności ...emu zadaniu. Największy sukces od...sła Halina Rapacka, artystka o du... temperamencie, prawdziwej werwie ar...stycznej i doskonałej aparycyi. Jej Mi...etta jakoteż Michała Tatrzańskiego ...arelle stali się siłą faktów w inter...acyi tych doskonałych artystów właści... bohaterami wieczoru. Każdorazowe ich ...wienie się na scenie wywoływało sal...śmiechu i burzę oklasków a najlepiej ...dobało się oryginalne „kino" w akcie ...cim. Przedstawicielka głównej partyi Eli...nory p. Aleksandra Lubicz ujmowała urodą i pięknym śpiewem a jedynie proza pozostawiała nieco do życzenia. Pan Filip Kuligowski (Lebonard) grał z temperamentem i humorem. Dobrym Corneillem był p. Wacław Sowiński. Nowe dekoracye pendzla Z. Balka były udałe, zawiodły efekty świetlne. Orkiestra pod kierownictwem p. Romana Wojnarowicza grała poprawnie lecz miejscami za głośno.

Alfred Plohn.

Z sali sądowej.

Napad na placu Maryackim.

Lwów, 11. października.

Na wielkiej sali rozprawa przeciw konspirantom ukraińskim jeszcze ciągle trwa. Prokurator odpowiada na przemówienia obrońców, ci znowu na przemówienie prokuratora, tak, że wyrok spodziewany jest czwartek w nocy lub dopiero w piątek.

W tym samym czasie w małej sali rozpraw odpowiadał za zbrodnię rabunku Maryan Adalbert Baranowicz, który 22-go stycznia 1920 roku w nocy na placu Maryackim napadł Juliusza Wiśniewskiego i usiłował na nim dokonać rabunku. Tylko dzięki przypadkowi — zbiegli się bowiem ludzie — zamierzonej zbrodni nie dokonał.

Wczoraj na zasadzie werdyktu przysięgłych trybunał pod przew. r. Sochy skazał oskarżonego na

10 lat więzienia.

Po ogłoszeniu wyroku skazany głośno dawał wyraz swemu oburzeniu na przysięgłych, którzy swoim werdyktem przyczynili się do ukarania zbrodniarza.

Ze sportu.

Lechia I. — Hasmonea I.

W sobotę 13. października o godzinie 3 popoł. na boisku Ż. K. S. Hasmonea odbędą się rozstrzygające zawody Lechia I — Hasmonea I. Zawody te budzą zrozumiałe zainteresowanie wśród sfer sportowych ze względu na to, że wszystkie tegoroczne spotkania między tymi drużynami i skończyły się wynikiem remisowym.

Jutrzenka — Sparta.

Zawody przyjacielskie powyższych drużyn odbędą się w sobotę 13. bm. na boisku Cytadeli o godz. 3-ciej pop.

Estonia — Finlandya 2:1.

Zawody międzynarodowe. Zwyciężyła jedenastka Estonii, ta sama, która jeszcze tydzień temu uległa polskiej reprezentacyi 4:1. Wynik zawodów Estonia-Finlandja podnosi znacznie nasz sukces w zawodach z Estonią, oraz świadczy, że jednakże z Finlandją mogliśmy uzyskać lepszy wynik, przynajmniej rewanżow

Ż. K. S. Jehuda w Tarnopolu.

prosi nas o zaznaczenie, że nieprawdziwą jest notatka, jakoby Ż.K.S. „Jehuda" rozegrał zawody rewanżowe z Ż.R.K.S. „Metal" i jakoby wynik matchu tego miał brzmieć 3:1 na korzyść Metalu, natomiast prawdą jest, że dnia 30. 9. br. odbyły się zawody w Tarnopolu z wynikiem 1:1.

NADESŁANE

»CEIKEJ JEHUDA«

Pasaż Hausmana 5,

zaprasza wszystkich członków stow. na

Walne zgromadzenie

które odbędzie się w sobotę 13-go paźdz. b. r. o godzinie 6-tej wieczorem.

Uprasza się o wyrównanie zaległych datków mies., gdyż wstęp na salę możliwy będzie tylko dla członków nie zalegających datkami

ZA WYDZIAŁ:

Majer Lewenter prezes. Naftali Lerner sekr.

Spróbuicie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103

FELS TEA Co

WARSZAWA. 8658

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne

(dawniej Dra Silbersteina) 878

przy ul. **Sykstuskiej 34, I. p**

wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

WPISY

dodatkowe do freblówki Żydow. Tow. Szkoły Lud. i Śr. odbywają się codziennie m. g. 9-12 przedpoł. w lokalu szkoły ZYGMUNTOWSKA 17, parter. 9029

OLKA **Specyalny skład pończoch i trykotów**

poleca na **zimę** wyroby wełniane i trykoty pierwszej jakości **Lwów, RYNEK 35.**

Dr. med. Ignacy Grünspan

ORDYNUJE W SANOKU. 9070

Bezpłatne Kursa hebrajskie!

Celem umożliwienia dzieciom wszystkich warst ludności Żydom nauki hebrajskiego urządza się począwszy od dnia 16/10. bm. dwa bezpłatne kursa hebr. dla dzieci początkujących i dla posiadających już pewne wiadomości.

W lokalu przy ul. RUTOWSKIEGO L. 23, II. piętro, pod kierownictwem p. Mermelsteina. Od 4—6 wieczór.

Wpisy codziennie od 5—7 w. w biurach »Miteiu« przy ul. Sykstuskiej l. 30/II. 9074

STOWARZYSZENIE „MITET".

Kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek »Uczta szyderców« (premiera)
Sobota 3'30 »Straszny dwór«
Sobota »Uczta szyderców«.

—ooo—

TEATR MAŁY.

Piątek »Pani prezesowa«.
Sobota »Oczy księżniczki Fatmy«.

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Piątek »Królowa fal«.
Sobota »Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA" Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedyczkowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo-Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

— **Dzisiejsza tj. piątkowa premiera „Uczty szyderców"** wywołała istotnie ogromne zainteresowanie. Dyrekcya z całym pietyzmem przystępuje do wystawienia tego klejnotu współczesnej włoskiej twórczości.

— **Ostatnie przedstawienia „Oczu księżniczki Fatmy"** w Teatrze Małym zejdzie już niebawem z afisza sztuka Kiedrzyńskiego, gdyż rozpoczęły się już pod kierunkiem p. Rasińskiego próby z senzacyjnej rzeczy Orriksa pt.: „Wiera Mircewa".

— **„Królowa fal".** Miła, bardzo wesoła i melodyjna operetka Straussa zdobyła już sobie bardzo dobrą markę i stała się atrakcyą Teatru Nowości. Codziennie rozlegają się gorące oklaski pod adresem pp. Tatrzańskiego, Kuligowskiego, Rapackiej, Lubicz i in. Operetkę tę warto istotnie zobaczyć.

— **„Straszny dwór".** Sobotnie popołudniowe przedstawienie dla młodzieży szkolnej poprzedzi krótkie przemówienie o znaczeniu rocznicy Komisyi Edukacyjnej. Operą dyrygować będzie po raz pierwszy p. Karol Lewicki.

— **Konferencya delegatów bibliotek żydowskich.** Stowarzyszenie „Żyd. biblioteka ludowa w Samborze (ul. Konarskiego 1) zamierza zwołać w najbliższym czasie zebranie delegatów żydowskich bibliotek ludowych Wschodniej Małopolski, celem podjęcia wspólnej pracy w zakładaniu nowych bibliotek, uporządkowaniu już istniejących, jakoteż w celu założenia żydowskiego wydawnictwa.

— **Ruch chałucowy a „Ezra".** Na powyższy temat wygłosi w niedzielę dnia 14 bm. p. Naftali Siegel referat na zaproszenie tamt. Komitetu „Ezry".

— **Zgon Prof. Karola Miłkowskiego.** Wczoraj zmarł zwyczajny profesor budowy maszyn i urządzeń górniczych na wydziale mechanicznym tut. Politechniki. Zmarły był inżynierem górniczo-hutniczym. Zajęty przez lat prawie 30 w zarządach kopalń węglowych rosyjskich, nie przestawał zajmować się nauką. Wydał sporo dzieł w języku polskim i rosyjskim jak w r. 1892—1904, 3-tomowe dzieło w języku rosyjskim pt.: „O liniach drucianych w teoryi i w praktyce górniczej". W r. 1913 został powołany na nowoutworzoną Katedrę. Mimo wątłego zdrowia wykończył niedawno 2-tomowe dzieło z licznymi rysunkami p. t.: „Górnicze urządzenia wyciągowe". Prócz tego po czasopismach zawodowych rozsypane są liczne artykuły, odznaczające się gruntownem ujęciem omawianych przedmiotów, a zdradzające dokładne opanowanie nauk ścisłych.

— **Zgon cadyka aleksandrowskiego.** Onegdaj zmarł w Łodzi cadyk z Aleksandrowa, błp. Szmul Zwi Danziger, jeden z najpopularniejszych cadyków b. Kongresówki. Zmarły liczył lat 63. Tysiące chasydów ze wszystkich stron Kongresówki zjechało na pogrzeb, aby uczcić zmarłego.

— **Wykaz datków na rzecz pogorzelców z Starego Sambora.** W dalszym ciągu złożono w administracyi naszego pisma nast. kwoty: Urzędnicy firm „Premier" i „Petrolea" w Borysławiu 7,270.000, na zgromadzeniu współdzielczym „Vestalitas" zebrano 890.000, senator J. Bodek 500.000, D. Harnik 500.000, M. R., Dr. Schwarz, Freilich i Gerner po 100.000, B. B. 150.000, G. 150.000, L. K., H. Lanes po 50.000. Deklarowane datki w domu narodnym: A. Friedfeld 15.0000, H. Ofstein 50.000.

— **Na pogorzelców Rożniatowa** ofiarowało lwowskie Towarzystwo szerzenia hygieny wśród Żydów 50 garniturów bielizny i ręczniki.

— **Podwyższenie akcyzy od spirytusu.** Z Warszawy donoszą: Od 15. bm. podwyższoną zostanie akcyza od spirytusu na 200.000 mkp. od litra. Z powodu ustanowienia nowej akcyzy ministerstwo skarbu postanowiło wstrzymać rozlew spirytusu w fabrykach do dnia 15. bm. i z tego też powodu fabryki wstrzymały sprzedaż wódek.

— **Ostre strzelanie.** Komenda miasta komunikuje: W dniach 15. i 16. b. m. odbędzie się na Strzelnicy bojowej na Zamarstynowie ostrestrzelanie oddziałów wojskowych. Celem zabezpieczenia granicy pasu niebezpieczeństwa zostaną wystawione odpowiednie posterunki. Przestrzega się P. T. Publiczność przed wkraczaniem na teren zagrożony.

— **Jeszcze w sprawie dostawy zepsutego mięsa dla wojska.** Szczegółowe badanie mięsa, dostarczonego oddziałom wojskowym w Niepołomicach wykazało, że podejrzane kawałki mięsa są pochodzenia zwierzęcego i znajdują się w stanie zupełnego rozkładu. Badanie przeprowadzone przez państw. zakład badania środków żywności obaliło zatem podejrzenie, jakoby w dostarczonem dla wojska mięsie miały się znajdować kawałki ciała ludzkiego. Śledztwo sądowe przeciw dostawcy rzeźnikowi Gresslerowi ograniczyło się do zarzutu dostarczenia wojsku zepsutego mięsa.

— **Jednolita organizacya kolejnictwa państwowego.** W ministerstwie kolei opracowuje się ustawę zasadniczą, na której będzie się opierała w przyszłości organizacya kolejnictwa dziś jeszcze w każdej dyrekcyi różna, co tak bardzo utrudnia jednolitą gospodarkę kolejową. Ustawa ta w najbliższym czasie wniesiona zostanie do Sejmu. (AW).

— **Walne Zgromadzenie** członków „Ceirej Jehudy" we Lwowie odbędzie się w sobotę o godz. 6-tej wieczorem.

— **Z Przemyśla** donoszą: Dnia 14. października zawita do Przemyśla znana i wielce zasłużona działaczka pani dr. Cecylia Klaften, która w tymże dniu wygłosi o godz. 6 wiecz. w sali kahału odczyt p. t.: „O konieczności przewarstwowienia mas żydowskich".

— **Strejk w Katowicach. Wczoraj o godz. rano wybuchł tu strejk kolejowy. O godz. 9,30 pracownicy poczt przerwali również pracę. Urzędy telefoniczne przyjmują tylko rozmowy urzędowe.** W kopalniach po demonstracyjnym strejku podjęto pracę. Robotnicy kopalni i hut uzyskali od 9. bm. 130 proc. podwyżki płac.

— **Międzynarodowa konferencya akademików w Oksfordzie.** W pierwszych dniach bm. obradowała w Oksfordzie międzynarodowa konferencya akademików z całej Europy przy udziale także polskich delegatów. Obradowało 6 komisyi, organizacyjna, prasowa, komisya dla wymiany studentów i podróży zagranicznych. Dalej obradowała komisya dla niesienia pomocy studentom rosyjskim, komisya sportowa. W Rzymie, w r. 1924 mają się odbyć pierwsze sportowe zawody międzynarodowe akademików z całej Europy. W dyskusyi nad przyjęciem Niemców do związku, powiedział czeski delegat Appel: „Jesteśmy gotowi z każdym pracować, kto w związku zrezygnuje z politycznej propagandy". Sprawę Niemców odroczono na wniosek francuski. Uroczyste otwarcie kongresu odbyło się w sali akademii politycznej pod przewodnictwem lorda Greya, w obecności lorda Cecila i Curzona.

— **Miliardowa taryfa kolej. w Niemczech** Z dniem wczorajszym podrożała taryfa kolejowa w Niemczech o 100 proc. Dla ilustracyi podajemy poniżej kilka cyfr z tej nowej taryfy, odnoszącej się do „D" pociągów. I tak np.: z Bogumina (Oderberg) do Berlina: 1 kl. 6696 milionów, 2 klasa 3360 miljonów, 3 kl. 1123 milionów mk. niem. Do Wrocławia: 1 kl. 2736, 2 klasa 1380, 3 kl. 462 milionów m. niem. Do Drezna: 1 kl. 5976, 2 kl. 3000, 3 kl. 1002 milionów m. niem. Do Hamburga: 2 kl. 5100, 3 kl. 1698 milionów, do Lipska 1 kl. 6996, 2 kl. 3540, 3 kl. 1170 miljon. marek niemieckich.

—o—

Sprawy podatkowe.

Kontrola miesięcznych wpłat podatku przemysłowego księgi obrotu.

Na zasadzie ustawy o podatku przemysłowym przedsiębiorstwa pierwszych dwóch kategoryi handlowych oraz pięciu pierwszych pięciu przemysłowych są obowiązane po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, najpóźniej do dnia 15. następnego miesiąca wpłacać do kas skarbowych podatek przemysłowy przypadający od obrotu osiągniętego w ubiegłym miesiącu.

Obowiązek miesięcznych wpłat podatku przemysłowego rozpoczął się z dniem 1. lipca 1923. tj. miesiąc lipiec był pierwszym miesiącem kalendarzowym, za który podatek należało uiścić w terminie ustawowym do dnia 15. sierpnia br. włącznie.

Termin do uiszczenia wpłaty miesiąc wrzesień — upływa 15 b.

Uiszczenie podatku w przepisanym terminie lub uiszczenie podatku nie odpowiadającego faktycznemu miesięcznemu obrotowi pociągnie za sobą natychmiastowe przymusowe ściągnięcie należącego się podatku z doliczeniem kary za zwłokę i kosztów egzekucyjnych a wedle okoliczności nawet wdrożenie postępowania karnego.

Organa władz skarbowych sprawdzą także na miejscu prawidłowość wpłat miesięcznych powyższego podatku i należy ustalenie obrotu (zgodnie z przepisami art. 5. ustawy o podatku przemysłowym) oczy na zasadzie art. 50. ustawy zostały przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych z dniem 1. września 1923. zaprowadzone księgi obrotu, o ile w tych przedsiębiorstwach nie prowadzi się prawidłowych ksiąg handlowych.

W razie stwierdzenia przekroczenia tego przepisu będą winni pociągnięci do odpowiedzialności karnej na zasadzie art. ustawy.

Za nieprowadzenie ksiąg obrotu będzie nałożona grzywna do 3 milionów M i tak długo powtarzana, dopóki należy prowadzenie tych ksiąg niezostanie osiągnięte. Nienależyte prowadzenie ksiąg spowoduje dochodzenia karno-sądowe.

Podatek majątkowy.

W myśl uchwalonej już przez obie Izby prawodawcze ustawy o podatku majątkowym, przedmiotem tegoż podatku jest wszelki majątek nieruchomy i ruchomy po potrąceniu długów i ciężarów, które ten majątek zmniejszają, według stanu z dnia lipca 1923 r.

W odniesieniu do przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, ustawa postanawia, że wartość przeciętną majątku takich przedsiębiorstw obliczać należy na podstawie ksiąg handlowych bez potrącenia wartości kapitału zakładowego (akcyjnego izapasowego (rezerwowego), przyczem:

1) bilansową wartość majątku w nieruchomościach, maszynach, urządzeniach technicznych, narzędziach i innych środkach produkcyi, jakoteż środkach komunikacyjnych i przewozowych oraz w urządzeniach biurowych, ulegnie przewalutowaniu w zależności od czasu ich nabycia, drogą przeliczenia

2) wartość papierów procentowych oraz walut zagranicznych, jakoteż należności mnożenia pierwotnych cen nabycia przez współczynniki, które ustali Minister Skarbu w tych walutach, obliczy się według przeciętnego kursu, względnie szacunku giełdowego za czerwiec 1923 r. a remanentu (zapas) towarów, według cen obiegowych na 1. lipca 1923. Wychodząc z założenia, że w licznych przedsiębiorstwach, zestawienie remanentu po dłuższym upływie czasu od dnia 1. lipca 1923 r. mogłoby nastręczać trudności, Ministerstwo Skarbu zaleca zarządom powyższego rodzaju przedsiębiorstw, aby potrzebne zestawienia sta

...mnego i biernego ich majątku według ...nu z dnia 1. lipca 1923 przygotowały ... obecnie i ułatwiły sobie tym sposobem ...rządzenie zeznań do podatku majątko...go, które winny być przedłożone właści...m izbom skarbowym w nieprzekraczal...m terminie do 31. stycznia 1924 r.

Podwyższenie kar za zwłokę o 150 proc.

Warszawa 11. 10. (tel. wł.) Rząd ...ósł projekt podwyższenia kar za zwło...w płaceniu podatku o 150 proc., a to ...podatku rentowym, dochodowym, komu...lnym oraz za zaległości z tytułu podat...zarobkowego.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 11. października.

Na targu akcyj tendencya silnie zniżowa. W znacznej mierze przyczynia się ...tego brak gotówki, powodujący liczne ...zedaże realizacyjne.

Transakcye w akcyach następujące: Hipot. 215, 230, 235, 225, 235, 230, 235 ... 238 (200), Pokred. 30, 25, 33, Przemysł. ... 110, 112, 110, 112, 105, 110; 112; 110; ...B. K. 42, 38, 40, 41, 42 (37, 38), Zie...lewski 3300, 3200, 3500, 3550, 3400, 3560 ..., 3800, Siersza el. 82, 78, Rakszawa ..., 975, Tespy 1425, 1400, 1500, 1450, ...fta 115, 118, 117, 110, 120, Siersza g. ..., 2100, 2150, Niem. (100), Parowozy 120 ..., 117, 115, (108, 100, 107, 110; 105); ...os 1025, Pezet 80, 75, Ćmielów 375, 370 ..., Chodorów 1100, 1050, 1125, 1150, 1100 ..., 1175, 1200, Browary 4400, 4900, 4850 ..., 5000, (4400, 4200), Gafota 38, 40, 39 ..., Cegielski 165, 150, 170, 165, 170, 165 ...an 130, 133, 185.

Obroty w akcyach niekotowanych następujące: Azot 185, 150, Chybie drobne 2300, ..., Foresta 140, Gazolina 500, Len (nieef. ..., 235, 240, 245, Machlejd 80, Przeworsk ..., Radziwiłł 330, 340, Star 180, Schoen ..., 21000, Węglówki 6000, 6100, Gazy ..., 8600, 8500, 8450, Jaworzno 7000, 6800 ...one 6800, 6900, 7000, Olkusz 205, 210, ... 208, 207, Czechowice 47, 46, Elektr. ...S. 22, 23, 21, Gazociągi 70, Lokomot. ..., Nitrat 65, 60.

Obroty pozagiełdowe.

Lwów, 11. października.

...Dol. am. 920000, dol. kan. 840000, K. ...25000, Fr. fr. 52500, fr. szw. 160000, ...hol. 340000, liry wł. 37000, leje rum. ..., Wiedeń 12500, Praga 26000, Funty ...000.

Złoto: 20 Kor. 3,850.000, 20 Mrk. ...000, 20 Frnk. 3,300000, 10 ruble 5 milj. Srebro: Kor. 53000, 5 Kor. 275000, ...y 130000, ruble 225000, kopiejki 110 ...cy.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 11. października.

Ruch na giełdzie ożywiony. Ogólny o... 60 ton. Transakcye w życie, fasoli ...ce. Podaż dorównuje popytowi. Brak ...wki utrudnia transakcye. Tendencya nie...niżkowa. Usposobienie rezerwowane. ...no żyto 1250.000 do 1.300.000, fasolę ... 2,700.000 do 2.800.000, hreczkę 130000o 1.350.000.

Giełda warszawska.

Akcye.

(Kursa w tysiącach)

Warszawa, 11. 10. (Pat). B. dl. h. 445, 440, B. kred. w Warsz. 140, 150 ...rzem. warsz. 150, Pol. B. przemysł. we ...wie 100, 110, B. Zjedn. ziem. polskich ...320, B. związk. ziem. 85, Cerata 60, ...potasowe 1750, Kijewski i Scholce ...450, Spies 425, 450, Puls 130, Wild ...120, Chodorów 1400, 1250, Czersk 500 ...Częstocice 12000, 10500, Gosławice 500 ...Michałów 370, 350, Warsz. tow. fabr. ...2200, 2600, Firlej 220, 265, Łazy 65 ...rzem. drzew. 72, 70, Warsz. tow. kop. ...1700, 1925, 1750, Cegielski 165, 170 Lilpoop 170, 165, Modrzejow 2000, 1900, Norblin 530, 480, Zakł. Ostrow. 3300, 3150 Ortwein i Karasiński 135, 100, Rohn i Zieliński 270, 250 Rudzki 880 925 Starachowice 900, 1025 1065, Ursus 330, 300, Pocisk 170, 175, Parowozy 110, 125, Zieleniewski 3350, 3400, Żyrardów 85000, 90000, Zawiercie 90000, 95000, Belpol 35, Borkowski 175 165, Br. Jabłkowscy 42.5, 44, Pol. fabr. maszyn 800, 850, Żegluga 30, 28, Polbal 30, Synd. roln. 780, 775, Ćmielów 420, 350 Pol. tow. elektr. 160, 165, Haberbusch 1550 1600, Spirytus 900, Majewski 1800, Polska nafta 85, 97.5, Nobel 315, 320, Tepege 1100 Pustelnik 235, 230, Polski przem. naft. 380 370, Siła i Światło 250, 275, Korek 55, 60 57.5, Konopie 180, 155, Polski Lloyd 55.

—ooo—

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. 11. 10. (Pat). Belgia 38250 38600, 37900, Berlin 0.0001, Holandya 292500, Londyn 3570000, 3400000, 3940000, Nowy Jork 747000, 783000, Paryż 45250, 45700, 44800, Szwajcarya 133000, 134300, 131600, Wiedeń 1085, 1045 Włochy 34000.

Giełda krakowska.

Efekty.

(Kursa w tysiącach).

Kraków. 11. 10. (Pat). Pol. B. Przem. 135, 145, B. Hipoteczny 215, B. Małopolski 250 Ziemski B. Kred. 48, Zieleniewski 3100, 3400, Cegielski 180, 200, Trzebinia tł. 115, Parowozy 125, Górka 3000, 4100, Siersza górn. 2200, 2300 Nafta 110, 130, Trzebinia masz. 185, 195, Chodorów 1125, 1300, Ćmielów 370, 400, Siersza elektryczna 80, 100, Niemojowski 160, 165.

—o—

Falsyfikaty akcyi »Chybie«.

Kraków. (AW). „Kuryer Wiecz." podaje wiadomość z kół finansowych **o odkryciu fałszerstwa akcyami cukrowni „Chybie".** Policya stwierdziła, że podrobiono znaczną ilość akcyj zbiorowych po 25 sztuk. Sprawców udało się policyi schwytać.

Giełda wiedeńska.

Czeki

Wiedeń. 11. 10. (Pat). Amsterdam 27870 Belgrad 828, Berlin 0.14, Bruksela 3614, Budapeszt 300, Bukareszt 327, Chrystiania 10830 Kopenhaga 12430, Londyn 322300, Madryt 9300 N. Jork 70930, Paryż 4302, Praga 2110, Sofia 692, Sztokholm 18470, Warszawa 900 za 10 tysięcy, Zurych 12695.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Wiedeń. 11. 10. (Pat). Prioritety 550, Anglobank 370, Bank związkowy 205, Bank obrotowy 135, Laenderbank 388, Merkury 192 Unionbank 344, Ziwnostenska banka 930, Kolej północna 22000, Kolej lwowsko-czern. 892.5, Kolej południ. 248, Alpiny 692, Krupp 438.5, Huta Poldi 1045, Praskie Tow. żel. 2470, Rima 314.9, Skoda 1269, Apollo 349.5, Fanto 4700, Karpaty 600, Galicya 29000, Schodnica 1990.

Giełda berlińska.

Berlin. 11. 10. (Pat). Amsterdam 1985250000 Bruksela 259350000, Włochy 229425000, Londyn 22942500000, N. Jork 5047350000, Paryż 305235000 Szwajcarya 903735000, Wiedeń 718205, Praga 151620000.

Giełda zurychska.

Notowania końcowe.

Zurych. 11. 10. (Pat). Holandya 219 i pół N. Jork 558 i trzy ósme, Londyn 25.41, Paryż 33.70, Medyolan 25.40, Praga 16.70, Budapeszt 0.03,07, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.55, Sofia 545 **Warszawa 0.0005,** Wiedeń 0.0078 i siedem ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0078.

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA I LOKALE.

Przyjmę 1 lub 2 panienki na mieszkanie ze śniadaniem w pobliżu uniwersytetu (nowego). Wiadomość w administracyi. 9094

Pokój z kuchnią możliwie z przedpokojem dla bezdzietnego małżeństwa poszukiwany. Pośrednictwo wynagrodzone. Oferty pod »Wysokie odstępne« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 9086

Pośrednicy baczność!! Sowite wynagrodzenie wedle umowy temu, kto umożliwi wynajęcie 2 pokoi z kuchnią bezdzietnej parze małżonków. zgłoszenia pod »Triplex« Pasaż Hausmana 1 3A.

Do wynajęcia: stajnia, wozownie, magazyny — realność do wydzierżawienia. Ul. Panieńska l. 29. między 14—15 godz. 9012

Biuro składające się z 2 pokoi, przedpokoju i ła...zienki w śródmieściu z telefonem, eleganckiem urządzeniem należącem do gospodyni domu zamieni się na mieszkanie 2 do 3 pokoje z kuchnią ew. z komfortem niedaleko śródmieścia. Wiadomość pod »Zaraz« w Admin Chwila. 9081

WOLNE POSADY.

Panna obznajomiona z buchalteryą, pisząca biegle na maszynie z dłuższą praktyką biurową i praktykant z lepszego domu za wynagrodzeniem poszukiwani. Z branży elektrotechnicznej mają pierwszeństwo. Oferty pod »Elektra« do Biura ogłoszeń Buchstaba ul. Legionów. 9072

Skład maszyn rolniczych poszukuje starszego praktykanta biurowego. Zgłoszenia do Administracyi pod »J«. 8855

PRAKTYKANT BIUROWY z dobrego domu zostanie przyjęty. Zgłoszenia pisemne do firmy Juliusz Weiss, Przeds. Bud. Dróg Żelaznych i dostaw dla kolejnictwa, ul. Potockiego 26. 9041

Lekarza (ki) poszukuje zakład dentystyczny. Zgłoszenia pod »Zakład« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 9031

Poszukuje się rutynowanej siły biurowej bardzo biegłej stenografistki, szybko na maszynie piszącej. Zgłoszenia w Administracyi Chwili. 9083

Koncypienta tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami. Adwokat Dr. Ehrlich w Bukowsku. 9076

Zakład sierot imienia Róży Meller-owej, plac Strzelecki 4. przyjmie natychmiast ochroniarkę i gospodynię. Zgłoszenia w Dyrekcyi między godz. 3 a 5. popołudniu. 9080

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Sprzedam płaszcz damski z futrzannym kołnierzem. Wachs, Piastów 8. 9057

Szatnia BRAJEROWSKA 3. poleca materyały bielskie na ubrania, płaszcze, kostyumy, i suknie, płótna, podszewki, aksamity, welwety gładkie i kolorowe, welutyny na kapelusze w największym wyborze i po cenach możliwie nizkich.

INTERESA HANDLOWE.

Spólnika czynnego lub cichego z kapitałem do przedsiębiorstwa handlowo-przemysłowego poszukuję. Posiadam lokal przemysłowy i sklep w centrum. Listy pod »Bardzo rentowny« do Biura ogłoszeń Sokoł wskiego, Lwów, Jagiellońska 7.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Wpisy na 6 miesięczny kurs handlowy dla dorosłych (osobny dla abiturycntów) przyjmują koncesyonowane przez Ministerstwo **Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul Łyczakowska 34** od 3 do 6. Kurs rozpocznie się 15. bm. 8877

Poszukuję nauczycielki do uczennicy z piątej ucznia 3. klasy gimnazyum klasycznego, stacya i telefon w miejscu. Oferty pod »Dyrektor dóbr Henryk Kronstein, Lubieńce koło Stryja. 9081

Poszukuję zdolnej korepetytorki do 8-letniej dziewczynki na popołudnie. Wynagrodzenie pieniężne i wikt. Zgłoszenia pisemne pod »Dziecko« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana.

Na wzór zagranicy udziela nauczycielka niemieckiego, polskiego, literatury, korespondencyi, bon tonu. Ulica Kleparowska 4. II. p. 9090

POSAD POSZUKUJĄ.

Koncypient z wieloletnią praktyką prowincyonalną poszukuje posady możliwie za udziałem Oferty pod »Koncypient« z list. Rebbuna, Lubaczów. 9047

Rutynowana maszynistka polsko-niemiecka poszukuje posady. Zgłoszenia administr. Chwili pod »Rutynowana«. 9019

Koncypient rutynowany poszukuje posady na prowincyi. Zgłoszenia pod »Koncypient« do »Chwili«. 9024

Droguerzysta dyplomowany z pierwszorzędną praktyką zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia pod »Zdolny« do Administr. Chwili. 9043

Rutynowany koncypient przyjmie posadę. Zgłoszenia z podaniem warunków proszę adresować Badian, Buczacz. 9075

Zdolny zegarmistrz z długoletnią praktyką mający 30 lat, poszukuje natychmiastowej posady. Łaskawe oferty wysyłać proszę. Jungman u Szaffa Stanisławów, Pelesza 13. 9078

Magistra farmacyi poszukuje posady. Zgłoszenia K. Kastenbaum. Lwów, Mączna 20/II. 9092

PŁASZCZE 1.200.000

póki zapas starczy

Czar Eleganckiej Kobiety

LWÓW, PASAŻ MIKOLASCHA. 9056

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **Dr SCHWARZ** b. Sekundaryusz szpit. powsz., **Lwów, Słowackiego 4,** naprzeciw gł. poczty. Leczenie plam, brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych Dr. J. Mund b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w niedz. 9-1. Lwów, **ASNYKA 1** (róg Pańskiej)

Dr. med. M. EISENBERG

Spec. chorob skórnych i wenerycznych, długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu, ordyn. we Lwowie ul. SYKSTUSKA 34 od godz. 12—1 i od 3—6. 8450

OGŁOSZENIA.

Futerka i skóry surowe do wyprawy w szybkim terminie PRZYJMUJE **„GARBARNIA“ w Zimnej Wodzie obok Lwowa.**

Zawiadamiam, że moje biuro artykułów chemicznych i farb przeniesiono 9093 **na ul. Słoneczną 16 w podwòrzu**

Były prokurzysta mojej firmy M. Czudnowski, Słoneczna 14 nic wspólnego z moją firmą nie ma.

S. Bibermann.

Cyrk i Menażerya »Medrano«

PLAC MISJONARSKI

OSTATNIE DNI POBYTU! Dziś w PIĄTEK 12/X

BENEFIS Charlesa Illneba

słynnego pogromcy lwów — tygrysów i niedźwiedzi. — — **Niewidziana dotąd nowa tresura.**

Oprócz tego biorą udział wszyscy artyści cyrkowi Początek o godz. 8-mej wiecz. 9091

Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne materace włosienne i sprężynowe, Karnisze metalowe, otomany, urządzenia Sypialaj, Jadalni biurowe i kuchenne poleca po cenach przystępnych Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierzowska 28

Baterye, futerały, żarówki hurtownie i częściowo poleca firma **Malwina Immerglück, Lwów, Jagiellońska 17.** 9069

Ważne dla PP. Aptekarzy i Drogerzystów!

!! **Czas najwyższy** !!

zaopatrzyć się

NA SEZON JESIENNY

w Cukierki lecznicze

»PIENINY«

sosn.-mentol, i słod.-miod.

skuteczny środek na przeziębienia, kaszel i t. p. — Polecamy również wyborowe: **Kosmetyki — Esencje** do domowego wyrobu likierów **»Pieniny«**

Podhal. Fabryka wyrobów chem. w Nowym Sączu.

Skład fabryczny we Lwowie: »Farmacja«, Piekarska 1a

Skład fabryczny we Lwowie: »Farmacja«, Piekarska 1a

Kwalifikowani zastępcy miejsc. i podróż. poszukiwani

WOLNE POSADY

ZAKŁAD haftów Müllera (młodego) poszukuje panienki do maszyn »Singera«, dziewczynki i chłopca do guzików. 9065

Adwokat Dr. Sterner w Ustrzykach poszukuje natychmiast zdolnego koncypienta. Oferty z podaniem warunków. 9055

POSAD POSZUKUJĄ

Absolwent buchalteryi, korespondent polsko-niemiecki, fachowiec i kierownik sklepu bławatnego poszukuje odpowiedniej posady, pod »Rzetelny« do administracyi. 9054

MAŁŻEŃSTWA

Młoda wdowa po profesorze, lat 36, sympatyczna, inteligentna, posiada 10 0 dolarów, śliczne mieszkanie, poślubi odpowiedniego, starszego pana. »Baśń« Administracya. 9080

ZGUBIONO.

Zabłąkany wilczur z opłaconą marką wraz z kagańcem oznaczony na krzyżu do odebrania na Zniesieniu Nr. 200. Streicher. 9088

KUPNO—SPRZEDAŻ

Warzywa z dostawą do domu sprzedaje mieczarnia **»Bartatów«, Pasaż Mikolascha.** Poleca tanio hryzantemy i goździki w doniczkach.

Inserujcie W CHWILI

Dynamo maszyny motory elektr. oraz wszelkie materyały elektr — chniczne poleca po cenach najtańszych firm **BERNARD PANZER, Lwów, Kopernika 17.**

Akwizytora na Lwów

i okolicę poszukuje **fabryka wyrobów elektrotechnicznych lampek elektrycznych i baterye**. Zgłoszenia nadsyłać pod **„Baterja“** do **biura ogłoszeń Brücka, Lwów, Kościuszki 2.** 9062

Powszechny Dom składowy w Drohob

o własnym torze przemysłowym, do wynajęcia obszerny. suchy, rowany, dachówką kryty **Magaz** mogący pomieścić około 20 (d dzieścia) wagonów towaru.

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dzi rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi — — **Rauhvogel i Sonne** Lwów Legion w podwórzu wo II. piętro

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółka z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles „Drukarnia Lwowska“. Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1651 Lwów, niedziela 14 października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10 000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 300.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 5.000.000 Mk
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej

Precz z pogromcą konstytucyi.

OBUWIE ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyaer«
Welt poleca
KARAU i SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

PIERWSZORZĘDNY
HURTOWNIE! MAGAZYN FUTER DETAILICZNIE
Firmy S. FISCH, Lwów, HETMAŃSKA 24
poleca wszelkie gatunki skórek i gotowych futer, jakoteż przyjmuje wszelkie zamówienia w zakresie KUŚNIERSTWA po cenach konkurencyjnych.
8127

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Przed rekonstrukcyą gabinetu.
Min. Głąbiński miał zły dzień.
Poseł Thon o szmuglowaniu numerus clausus.
Min. Głąbiński udziela admonicyi prez. Poincaremu.
Protesty Koła Żydowskiego.
Nowy »lekarz“ kwestyi żydowskiej.

—o—

Próżnia.

Przemówienie programowe ministra skarbu w parlamencie bywa wszędzie na świecie zdarzeniem pierwszorzędnej wagi. Było niem nawet w czasach przedwojennych, kiedy budżety państwa były naogół uregulowane a chodziło tylko o wprowadzenie jakichś ulepszeń lub zabezpieczenie pokrycia pewnych nowych inwestycyj. Tembardziej winnoby ono być niem w Polsce dzisiejszej, w której całe życie i wszelkie myśli wszystkich bez wyjątku obywateli obracają się niemal wyłącznie około kwestyj, których rozwiązanie należy do obowiązków ministra skarbu i około zdeprecyonowanej waluty, wytrąconego z równowagi budżetu, podciętego kredytu, wzrastającej drożyzny, słowem około wzmagającego się już nie z dniem każdym, ale z każdą godziną i minutą chaosu gospodarczego.

P. minister skarbu Kucharski przemówił. Przemówił nawet dwa razy, raz w Senacie, a następnie w Sejmie. I jeśli nazwać można te przemówienia zdarzeniami, to chyba tylko pod tym względem, że nigdy może nie wygłosił żaden minister skarbu mowy tak pozbawionej wszelkiej pozytywnej treści, tak nie dorosłej do po-

Pr. 614/23.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie »Chwila« Nr. 1646 z dnia 9./10. 1923 pod tytułem: «Przemycony numerus clausus« w ustępach między słowami: a) pełną świadomość . . . . a zwycięzą! b zgodności twórczej . . . . a: Byle prawdziwa zawiera znamiona występku z § 300 uk. uznał dokonaną w dniu 8./10. 1923 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma by zrzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie.

Nie wykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 186[illegible] Dzpp. Nr. 6. ex 1893 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 Mk.

Lwów, dnia 10./10. 1923.

Podpis nieczytelny.

Burzliwy dzień w Sejmie

Koło Żydowskie żąda natychmiastowej dymisyi min. Głąbińskiego, — Ten znowu wszystkiemu przeczy, żadnych okólników nie wydawał, ani jawnych, ani tajnych. — »Wszystko jest w porządku«.

Warszawa 12. października (tel. wł.) Dzisiejszy dzień w Sejmie był bardzo ruchliwy. Toczyła się dyskusya nad enuncyacyami prezydenta ministrów i min. skarbu. Przedstawiciel Z.L.N. p. Kozicki w swem przemówieniu poświęcił dłuższy ustęp kwestyi żydowskiej, w którym w całej nagości przedstawił endecki kąt widzenia na sprawę żydowską. Imieniem Wyzwolenia p. Thugutt zapowiedział stanowczą walkę przeciw obecnemu rządowi, do którego niema zaufania z powodu tego, że obecny rząd zaprowadził Polskę na brzeg przepaści. Poseł Thugutt wspomniał m.i. o liście Poincarego w sprawie numerus clausus, poczem dyskusyę nad ekspose odroczono do soboty.

Z kolei przystąpiono do uzasadniania wniosków nagłych, przyczem poseł dr. Thon uzasadniał wniosek nagły Koła Żydowskiego w sprawie antykonstytucyjnego kroku min. Głąbińskiego, przemycającego numerus clausus. Poseł dr. Thon stwierdza, że krok p. Głąbińskiego równy jest szmuglowaniu kontrabandy, gdyż min. oświaty w ten sam bezprawny sposób przemycił normę procentową, której nie zdołał przeprowadzić drogą legalną, tj. przez uchwałę Sejmu. Musimy domagać się zabezpieczenia na przyszłość przed nadużyciami grożącemi instytucyom, które winne pozostać sanctissimum kultury i praworządności. Mowca w imię dobra Polski żąda cofnięcia okólnika, który dobre imię państwa splamił. Przyjaciel Polski nie-Żyd, nie-wróg, niemason prezydent min. zaprzyjaźnionego państwa Poincare udzielił rządowi admonicyę i zarazem przestrzegł przed aktami bezprawia, którem bezsprzecznie jest wprowadzenie numerus clausus.

Mowca w imieniu Koła Żydowskiego zakłada jak najostrzejszy protest przeciw antykonstytucyjnym ograniczeniom i prosi o przyjęcie nagłości wniosku.

Mowę posła Thona usiłowała prawica początkowo zagłuszyć, dzięki jednak stanowczemu wystąpieniu posłów żydowskich obstrukcyę prawicy uniemożliwiono.

W chwili, gdy na trybunę wszedł min. Głąbiński, z ław posłów żydowskich i mniejszości narodowych zerwała się burza okrzyków i donośne protesty.

Poseł Insler: Precz z pogromcą konstytucyi.

Poseł Grynbaum: Do dymisyi, precz.

Równocześnie wzmagała się wrzawa i bicie w pulpity tak że p. Głąbiński tylko z trudem doszedł do głosu.

Min. Głąbiński w sposób wysoce wykętny starał się wykazać, że okólnik, o którym wspominał poseł dr. Thon wogóle nie zaistniał.

Okrzyki: Mów pan prawdę! Nie mydl pan oczu! Odczytaj pan okólnik, podany do wiadomości konferencyi rektorów.

Min. Głąbiński wszystkiemu prawie przeczył, nawet negował to, co oświadczył w wywiadzie dziennikarskim.

Ostra admonicya dla Poincarego.

Clou przemówienia p. Głąbińskiego stanowił lapsus, kiedy min. Głąbiński starał się wykazać niewłaściwość postępowania prezydenta ministrów Francyi p. Poincarego, który zgodnie z wymogami kultury i literą traktatu wersalskiego za swój obowiązek uważał zwrócić uwagę na nielegalność wprowadzenia numerus clausus w Polsce, która to kwestya nie jest zresztą wyłą-

ziomu sytuacyi, jak obecnie minister Kucharski.

Nikt nie oczekiwał, ani nie wymagał od niego cudu. Każdy zdaje sobie sprawę z tego, że z tej ciężkiej choroby gospodarczej, jaką przechodzi obecnie Polska, tylko powoli i stopniowo uleczyć ją można. O przyczynach choroby i środkach, prowadzących do sanacyi, o ile środki te należą do dziedziny ekonomii i skarbowości, także panuje dziś już w kołach fachowców całego świata zgodna opinia. P. minister Kucharski nie miał zatem nawet potrzeby wysilania własnego mózgu w tym kierunku, aby postawić dyagnozę i zapisać receptę. Zadaniem jego było, względnie jest tylko wskazanie sposobu w jaki i źródeł, z których środki te uzyskać można. Od człowieka, który zdecydował się przyjąć tekę ministra skarbu, można chyba wymagać, by sobie z tego zadania swego zdawał jasno sprawę i umiał stworzyć jakiś plan działania. Możnaby mu może później nawet od biedy wybaczyć, gdyby ten plan jego okazał się w praktyce nierealnym, jak to się zdarzyło ministrowi Grabskiemu (nauczyliśmy się być skromnymi w naszych wymaganiach!), choć z drugiej strony po tylu doświadczeniach byłby już najwyższy czas dla każdego oduczyć się nierealnego myślenia.

P. minister Kucharski jednak nie powiedział niczego. Powtórzył swą mowę, wygłoszoną na Targach Wschodnich. Nie wyjaśnił, jak sobie przedstawia naprawę skarbu, ani nie przedłożył żadnego planu. Obiecał tylko przedłożyć za kilka dni preliminarz budżetowy, którym świat zadziwi i wspomniał, że jeśli „może" okaże się potrzebnem zaciągnięcie pożyczki zagranicznej pod ciężkiemi warunkami, nie zrobi tego bez aprobaty Sejmu i Senatu. Powiedział, że wkrótce coś powie. Na razie nie ma niczego do powiedzenia. I jest ministrem skarbu.

Wierzymy, że w tej chwili stu urzędników ministerstwa skarbu z polecenia p. Kucharskiego w pocie czoła pracuje nad kolumnami cyfr, waloryzuje podatki, obcina wydatki, byle jak najrychlej spreparować budżet „zrównoważony", którym mógłby się p. minister popisać. Pójdzie to z pewnością gładko, zwłaszcza, że urzędnicy ci do podobnej roboty wprawiali się już pod batutą pp. Michalskiego i Grabskiego. Wierzymy, że za kilka dni pojawi się p. Kucharski na trybunie sejmowej i podnosząc w ręku gruby tom cyfr in quarto, zaklnie się, że ma niezłomne postanowienie cyfrom tym zapewnić bezwzględny respekt. Nie mamy jednak także żadnych wątpliwości co do dalszego przebiegu tej akcyi. Minister, który każe czekać na cyfry a pozatem nie ma niczego do powiedzenia, wykłucza w tym względzie możliwości jakichkolwiek złudzeń.

Mógłby jednak ktoś być przez chwilę domyślnym i wyrazić przypuszczenie, że poza milczeniem p. ministra skarbu kryje się jakaś pocieszająca tajemnica. Może chce sprawić siurpryzę Sejmowi i zaskoczyć go niespodzianką, że udało mu się uzyskać pożyczkę zagraniczną? Taką prawdziwą pożyczkę, a nie taką, o której tylko piszą jego gazety. Jego obecna małomowność byłaby zatem w tym wypadku tylko długą pauzą przed końcową — wesołą pointą.

Na tę domyślność jednak odpowiedź dały już giełda i rynki cen. One, które z poza dziesięciu zasłon i podwoi żelaznych zwietrzyć umieją każdą tajemnicę, wyczuły próżnię za frazesami p. Kucharskiego. Przyjaciele jego nie omieszkają zapewne zareplikować, że kursa giełdowe i ceny są dziełem czarnej mafii, która sprzysięgła się zwalczać rząd narodowy. Starać się będą może znowu sprawę całą przenieść na ulicę i demagogią nadrobić to, czego ich pozbawiła ich własna nieudolność. Gdyby im się to udało, — a wobec panującej psychozy całkiem wykluczonem to nie jest — przeżywać musielibyśmy jeszcze jeden okres polityki „patryotycznych" frazesów w miejsce polityki realnych czynów.

A coby się stało w tym wypadku z marką? Zostawiamy jednak tym razem p. Kucharskiemu i jego stronnictwu snucie przepowiedni.

Dr. Juliusz Wurzel.

---

cznie sprawą wewnętrzną odnośnego państwa.

„Bezczelny pysk".

Min. Głąbiński w ogólności miał dzisiaj zły dzień. Podczas jego przemówienia padł z ław Wyzwolenia okrzyk, zresztą przez marszałka niesłyszany, przez sekretarza niepotwierdzony, pod adresem ministra „bezczelny pysk". Ponieważ marsz. tego okrzyku nie słyszał, na zwróconą mu uwagę zaapelował tylko do Izby, by nie używano obrażliwych słów. Po tym incydencie zgłosił się do marszałka p. Walerjan (Wyzwolenie) i złożył oświadczenie że on jest autorem powyższego okrzyku i w imię powagi Sejmu przeprasza za obrazę i obelżywe słowa cofa.

Podczas głosowania rządowi groziło przesilenie. Zaledwie zdołał rząd uzyskać większość 16 głosów, przyczem zauważyć należy, że do głosujących za rządem należeli też członkowie rządu min. Osiecki i Kiernik Podczas głosowania wybitni posłowie z Piasta byli w bufecie.

Dyskusya nad expose.

Warszawa. (Pat). 69-te posiedzenie Sejmu z dnia 12. b. m., rozpoczęło się o godz. 3-ciej po poł.

P. St. Kozicki (Z.L.N.) przechodzi do omówienia polityki zagranicznej i stwierdza, że w tej dziedzinie istnieją już pewne dogmaty, obowiązujące wszystkie obozy; np. oparcie się o Francyę. Co do polityki wewnętrznej, to tu zdaniem mowcy należy położyć nacisk **na właściwy ustrój własności ziemskiej.** Za inicyatywą rządu Sejm pracuje nad zagadnieniem naszych kresów wschodnich, a uregulowanie stosunku państwa do innych narodowości jest rzeczą trudną. Chodzi tu o pogodzenie uprawnionych żądań tych narodowości z istotnymi interesami państwa, których strzec należy z całą stanowczością. **Niezmiernie ważną i trudną jest również do rozwiązania**

kwestya żydowska.

Mowca wywodzi, że zagadnienie to powstało stąd, że mamy liczną emigracyę wiejską do miast, zajętych przeważnie przez Żydów. **Drugą przyczyną powstania kwestyi żydowskiej jest ewolucya pogiądów w narodzie żydowskim. Widzimy, że Żydzi prowadzą własną politykę światową, posiadają własne instytucye i przytem trzeba stwierdzić, że stanowisko tej polityki wobec Polski jest nieprzyjazne. Stąd konsekwencye** — mowca konkluduje — **że dopóki ta polityka jest dla nas wroga, nasza nie może być przyjazną.** Mowca wyraża wotum zaufanie rządowi i przyrzeka mu poparcie.

Następnie zabrał głos p. Thugutt. (Wyzwolenie). Mowca w dłuższym wywodzie bardzo ostro atakuje rząd i stronnictwa jego popierające. Następnie stwierdziwszy, że jednak bądź co bądź w ciągu tych czterech lat na polu organizacyi zrobiliśmy postępy, to jednak katastrofa zbliża się coraz bardziej. Bezpośrednią przyczynę obecnego stanu rzeczy mowca widzi w całej jego zdaniem koncepcyi obecnego rządu. Zajmując w dalszym ciągu swojego przemówienia zasadniczo stanowisko opozycyjne w stosunku do obecnego rządu, mowca omawia kolejno różne dziedziny życia politycznego, w szczególności ostatnie zdarzenia na forum międzynarodowem, poruszając sprawę Gdańska oraz wyborów do Rady Ligi narodów. Mowca porusza sprawę rugów partyjnych. Zdaniem mowcy usuwa się ludzi, mających nieraz najwyższe kwalifikacye, czteroletnią pracę i nieposzlakowane imię. We wszystkich ministerstwach siedzi dziewięć dziesiątych waszych ludzi. Muszę się przyznać że gdy byłem ministrem spraw wewnętrznych, mianowałem endeków starostami, kierując się tem, że są to ludzie uczciwi i odpowiedni. Jeżeli się zmieni parę rządów o takim kącie widzenia jak n. p. Seyda, Szeptycki i Głąbiński, to wyjdzie z urzędów ostatni urzędnik, który ma jakąś rutynę i przygotowanie.

Mowca twierdzi, że rząd obecny spotyka się wszędzie z nieufnością co pozostaje w ścisłym związku ze sprawami skarbowemi i spadkiem marki. Minister skarbu zapewniał, że pogorszenie jest tylko pozorne **Ale** nie mamy danych aby przypuszczać że dialog między ministrem skarbu a giełdą został przerwany w sposób korzystny dla Polski, bo do tej pory każde oświadczenie ministra było przyjmowane przez giełdę natychmiastową bardzo znaczną zniżką marki. Jeżeli spadek marki będzie taki jak dotąd, to na Nowy Rok kurs dolara wzrośnie na kilkanaście milionów marek. Mowca w dalszym ciągu krytykuje ekspose ministra skarbu. Minister mówił do przedstawicieli prasy, że pożyczka zagraniczna jest już niemal pewna, a wczoraj nie mówił już o niej nic, wspomniał tylko w dwóch słowach o możliwości pożyczki wewnętrznej i zagranicznej. Wreszcie mowca podkreśla, że sanacya skarbu musi nastąpić i dla niej trzeba będzie poświęcić wszystko. Gotowi jesteśmy ponieść największe ofiary podatkowe i zgodzić się na odrodzenie reformy wyborczej, jeżeli przeprowadzenie jej nie będzie możliwe w ramach rozsądnego budżetu. Mowca wytyka rządowi brak wyraźnej linii wobec

mniejszości narodowych

i uważa, że prowadzenie takiej polityki przypomina nam przykry traktat o mniejszościach narodowych. W konkluzyi mowca oświadcza imieniem swego klubu, że nie ma zaufania do Rządu.

P. ks. Stankiewicz (Klub Białoruski) zwraca się przeciw rzekomo wrogiemu stanowisku rządu do organizacyi białoruskich, szeroko omawia kwestye oświatowe, twierdząc, że w tej dziedzinie odmawia się Białorusinom prawa do kultury. Mowca kończąc, odmawia swego poparcia rządowi.

P. Pączek (P.P.S.) uzasadniał wniosek nagły p. Smulikowskiego w sprawie wypłacenia w jak najkrótszym czasie pracownikom państwowym dwumiesięcznych poborów na zakupy zimowe. Nagłość wniosku przyjęto, a wniosek odesłano do komisyi budżetowej.

P. **Thon** imieniem Koła Żydowskiego **uzasadniał wniosek nagły w sprawie tajnego okólnika ministra oświaty co do numerus clausus. Mowca w sposób gwałtowny zaatakował pana ministra W. R.. O. P.** i domagał się **uchwalenia nagłości wniosku.**

P. minister Głąbiński zabrawszy głos stwierdził na wstępie, że **żadnych tajnych okólników nie wydawał. P. minister powołał się na ustawę o szkołach akademickich, na podstawie której ilość studentó wmoże być ograniczona przez Radę wydziałową, za zgodą ministra oświecenia, ale władze akademickie musiały z góry wiedzieć, czy zgoda ministra nastąpi, aby wiedziały, jak się zachować. Minister wydał tylko upoważnienie a Rady wydziałowe autonomicznie sprawę załatwiają. Co się tyczy normy procentowej, to wprawdzie wniosek komisyi oświatowej uzyskał większość, ale na plenum nie przeszedł, dlatego w tej sprawie ministerstwo ani jawnych ani tajnych rozporządzeń nie wydawał. Ponieważ p. Thon, uzasadniając wniosek, powołał się na prezesa gabinetu francuskiego, pan minister oświadcza, że jest wykluczone, aby prezes jakiegokolwiek obcego gabinetu, a w szczególności zaprzyja-**

żnionego państwa, chciał się mieszać do spraw wewnętrznych naszego państwa. — Rząd polski pozatem nie myśli gwałcić traktatu o mniejszościach narodowych.

Expose ministra Seydy.

Warszawa 12. października (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi dla spraw zagranicznych zabrał głos p. min. Seyda i w dłuższem przemówieniu poruszył szereg zagadnień z dziedziny polityki zagranicznej.

Odnośnie do panującego chaosu w Niemczech min. Seyda oświadczył, że rząd polski stoi w ścisłej łączności informacyjnej i politycznej z rządami państw sprzymierzonych, w szczególności z rządem Francyi. Podkreśliwszy konieczność utrzymania wzajemnych stosunków z Czechosłowacyą, pokojowego ułożenia stosunków do państw bałtyckich, Litwy i Rosyi, min. Seyda szerzej się zatrzymał nad sprawą wyborów do Rady Ligi Nar.

Na to, że nie uzyskaliśmy mandatu, złożyły się następujące momenty: nie został powtórnie wybrany tylko jeden z dotychczasowych członków Rady. Miejsce jego zajął pan Benesz, mający z góry

duże szanse,

wobec tego, że od kilku lat reprezentuje bez przerwy czeską politykę zagraniczną i pracuje na gruncie Ligi narodów. Polska jest niestety wciąż jeszcze jednym z głównych

„klientów"

Ligi, a w ostatnich dniach przed wyborami i to celowo tak późno, uderzona została z tyłu przez rzekomych przedstawicieli naszych mniejszości narodowych, które w Genewie napadły na Polskę w swoich rezolucyach i memoryałach.

Jeżeli mimo to wszystko kandydatura Polski, któreij rok temu nie odważono się nawet wysunąć, uzyskała 17 głosów, możemy to uważać za postęp i za zapowiedź skutecznych zabiegów przy wyborach następnych.

Orzeczenia Trybunału haskiego są dla nas

dotkliwym ciosem

Opinia wydana przez haski Trybunał międzynarodowy w sprawie kolonistów, którzy otrzymali od rządu pruskiego przewłaszczenie po terminie rozejmu, oraz w sprawie art. 4. traktatu o mniejszościach narodowych, który mówi o uzyskaniu obywatelstwa polskiego przez sam fakt urodzenia się na ziemiach naszych. W obu sprawach mimo najusilniejszej fachowej obrony tezy polskiej, haski trybunał orzekł, że Rada Ligi narodów jest kompetentna i że merytorycznie Polska nie ma słuszności. W pierwszym wypadku orzekł, że pomimo przewłaszczenia zapóźno dokonanego, własność przeszła na dane jednostki, w drugim wypadku, że dla zdobycia obywatelstwa polskiego przez urodzenie, niepotrzebnem jest, by rodzice mieszkali byli w Polsce w chwili wejścia w życie traktatu. Rada Ligi narodów przyjęła do wiadomości opinie Trybunału haskiego w sprawie kolonistów, zapraszając rząd polski do udzielenia Radzie przed jej następną sesyą informacyi, jak wyobraża ona sobie uregulowanie sytuacyi kolonistów, wchodzących w rachubę. W sprawie art. 4. traktatu o mniejszościach, Rada Ligi zaakceptowała opinię Trybunału haskiego. Jednakowoż zarówno w kwestyach art. 3 jak i 4. tegoż traktatu, podniesionych przez delegata polskiego, a dotyczących uzyskania obywatelstwa polskiego z tytułu zamieszkania w Polsce, Rada Ligi nie krocząc drogą stosowanej dotychczas procedury w sprawie mniejszości narodowych, uprosiła swego sprawozdawcę, by zaoferował Rządowi polskiemu, usługi, celem zbadania kwestyi zastosowania klauzul oraz celem przeprowadzenia rokowań, które rząd polski chciałby w tej sprawie przeprowadzić z rządem niemieckim.

Delegat Polski zgodnie z instrukcyą otrzymaną od rządu, nie zaangażował jego niczem na sesyi wrześniowej; podkreślił, że rząd polski w tak krótkim czasie nie może zająć stanowiska wobec faktu opinii Trybunału haskiego i zastrzegł dla rządu polskiego swobodę decyzyi, zarówno wobec tekstu rezolucyi, jak pod względem sposobu dalszego postępowania.

Procedura mniejszościowa.

Na zasadzie art. 12 traktatu o mniejszościach, prawo zwracania uwagi Rady na przekroczenia i niebezpieczeństwo przekroczenia któregokolwiek z zobowiązań tego trakattu przez związanie nim państwa, przysługuje wyłącznie członkom Rady, którzy w imieniu swoich rządów ponoszą moralną odpoowiedzialność za tego rodzaju interwencyę. Wobec tego, że w praktyce uchylano się od tego przepisu na niekorzyść państw związanych traktatem o mniejszościach, w szczególności dzięki wyłonieniu tzw. trzech członków Rady, kwalifikujących postronne zażalenia i petycye, rząd polski i czechosłowacki złożyli już w r. 1921 noty, proponujące sprecyzowanie procedury mniejszościowej. Rada Ligi narodów na tegorocznej sesyi wrześniowej przyjęła wnioski polskie i czeskie, wśród których najważniejszym jest postulat uzależniający wzięcie pod uwagę przez Radę Ligi każdej sprawy związanej z wykonaniem traktatu o mniejszościach od formalnego wniesienia jej przez członka Rady. Dalej jeszcze idące postulaty nasze w sprawie procedury mniejszościowej zostały narazie przez Radę Ligi narodów przyjęte do późniejszego rozpatrzenia.

Warszawa 12. października (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi spraw zagr. w imieniu Koła Żydowskiego poseł Reizes zainterpelował min. Seydę: czy zna list Poincarego do francuskiej Ligi Obrony praw człowieka, w sprawie numerus clausus, czy referował tę sprawę na Radzie ministrów i czy wiadomem mu jest, że wprowadzenie numerus clausus w Polsce zrobiło jak najfatalniejsze wrażenie i zdbiło się też głośnem echem w zagranicy.

Po pośle Reizesie w imieniu P. P. S. poseł Niedziałkowski podał druzgocącej krytyce fatalne poczynania obecnego rządu, poczem poseł Dąbski (Jedność ludowa) zwrócił uwagę, że autorem listu w sprawie numerus clausus jest premier zaprzyjaźnionego państwa, co dotąd nigdy nie miało miejsce.

Następnie prezes Koła Żydowskiego poseł dr. Reich obszernie omówił sprawę numerus clausus.

(Z powodu defektu w połączeniu telefonicznem nie otrzymaliśmy streszczenia powyższej mowy. Przyp. red.).

Przed rekonstrukcyą gabinetu.

Lwów, 12. października.

W związku z fatalnem wrażeniem, jakie wywarły enuncyacye premiera i min. skarbu Kucharskiego, w łonie większości rządowej nastrój przesileniowy przybiera coraz realniejsze kształty. Prasa rządowa, w szczególności chadecka i ludowa nie tai, że konieczność rekonstrukcyi gabinetu jest na czasie i należy ją, jak najrychlej przeprowadzić. Równocześnie największy organ stronnictwa ludowego „Piast" Krakowski „Ill. Kuryer Codzienny" w telegramie z Warszawy donosi, że wśród **ugrupowań większości sejmowych wyrażają się silne tendencye do zmian w łonie gabinetu. Zmiany te pociągną za sobą zasadniczą rekonstrukcyę gabinetu, która może objąć nawet 4 stanowiska resortowe".** Jednocześnie wczorajsze „Słowo Polskie" ogłasza wyrok sądu obywatelskiego potępiający posła Bryla.

—o—

Strejk na Górnym Śląsku.

Katowice 12. 10. (Pat.) Pod wpływem niesumiennej agitacyi czynników nie liczących się z ciężkiem położeniem gospodarczem państwa w okręgu katowickiej dyrekcyi kolejowej maszyniści kolejowi oraz część robotników torowych i część pracowników pocztowych i telegraficznych zastrajkowała. Równocześnie zastrajkowały załogi znacznej części kopalń hut. Strajk kolejarzy został opanowany, tak że ruch z Katowic w głąb Polski został nadal podtrzymany. Elektrownia w Chirzowie nieczynna przez kilka dni z powodu strajku wznowiła obecnie swą czynność.

Strajk przerzucił się częściowo także i na służbę tramwajową. Miejscowe władze przedsięwzięły wszelkie środki ostrożności, zapewniając utrzymanie spokoju oraz ochronę pracy tym robotnikom, którzy się do niej zgłoszą. Jednocześnie zawiadomiły władze rząd centralny, który wysłał do Katowic trzech przedstawicieli.

Delegaci natychmiast po przybyciu do Katowic rozpoczęli intenzywne rokowania z przedstawicielami pracowników i pracodawców celem doprowadzenia do ugodowego zlikwidowania strajku.

Ruch strajkowy powstały na podłożu ekonomicznem wyzyskują bardzo umiejętnie żywioły komunistyczne, uderzając na polski G. Śląsk od strony Śląska polskiego

Z powodu pewnych

ekscesów,

władze miejscowe były zmuszone aresztować dwóch kierowników ruchu komunistycznego w Katowicach, Wieczorka i Pietrzaka. Ponieważ jednak śledztwo nie wykazało zbytnich dowodów obciążających, władze bezpieczeństwa wypuściły obu z więzienia.

W międzyczasie pewna grupa strajkujących urządziła przez miasto pochody i po oprzybyciu przed starostwo domagała się wypuszczenia aresztowanych, a niektórzy grozili zalaniem kopalni. Uwolnieni wygłosili tymczasem do tłumu

podburzające mowy

przyczem oświadczyli jakoby mieli być aresztowani za zorganizowanie tzw. strajku dzikiego. Tłum rozszedł się zupełnie spokojnie. W całem mieście panuje zupełny spokój. Około godz. 21. rozpoczęły się układy kolejarzy i pracowników pocztowo-telegraficznych.

Ustawa emerytalna.

Warszawa, 12. październ. (tel. wł.) Senator Bodek interweniował onegdaj u marszałka Rataja w sprawie jak najrychlejszego postawienia na porządek dzienny plenarnego posiedzenia sejmowego ustawy uposażeniowej dla sędziów, z którą łączy się bezpośrednio ostateczne załatwienie i wprowadzenie w życie ustawy emerytalnej dla wszystkich pracowników państwowych a w dalszym ciągu i sprawa awansów.

Marszałek przyrzekł postawić ustawę na porządek dzienny jednego z najbliższych posiedze

Z przemówienia prez. Wojciechowskiego.

Łomża. (Pat.) Proszę was, gdy wyjeżdżam z Warszawy na prowincyę zawsze czuję się lżejszy i radośniejszy, bo gniecie mnie Warszawa, gniecie mnie w Warszawie przewaga intelektu, nagromadzenie intelektu i uczuć negatywnych nad czynnikami pozytywnymi.

Warszawa w znacznym stopniu próżnuje... Obywatele z prowincyi wypowiadali często to, że są zgorszeni tem, co się dzieje w Warszawie.

Zgorszony jestem i ja również. Cóż znaczy, gdy kto mówie Kocham Polskę. To znaczy, kocham wszystkich Polaków, bo Polska to nie jest abstrakcya, to są żywi ludzie.

—o—

Obiad na cześć sen. Berangera.

Warszawa, 12. 10. (Pat). Wczoraj na Zamku królewskim o godzinie 21-szej podejmował p. minister spraw wojskowych gen. Szeptycki uroczystym obiadem bawiącego w Polsce senatora Berangera. W obiedzie wzięli udział pp. minister Panafieu, senator Beranger i towarzyszący mu pp. Moreau i Coulon, szef sztabu gen. Haller, szef administracyi armii gen. Kosiński, wiceminister cywilny ministerstwa spraw wojskowych Dr. Weygard, wiceminister spraw zagranicznych Dr. Strassburger i otoczenie ministra spraw wojskowych.

Gen. Szeptycki wygłosił mowę na cześć gościa, podkreślając nierozerwalność węzłów wojskowych zadzierżgniętych z Francyą.

Senator Beranger odpowiedział dziękując za serdeczne słowa i gościnę okazaną przez p. ministra wojny i oświadczył, że węzły łączące Francyę z Polską są stałe i trwałe.

—o—

Z komisyj sejmowych.

Warszawa. (AW.) Sejmowa komisya prawnicza obradowała dziś nad projektem ustawy o ochronie lokatorów. Między innymi przyjęto artykuł, regulujący wysokość komornego, które wolno pobierać lokatorowi od sublokatora. Artykuł ten pozwala na pobieranie przez lokatora od sublokatora o 60 proc. więcej niż stosunkowo przypada na lokatora za wynajm mieszkania. Ponadto za używanie mebli można brać od sublokatora o 100 prc. więcej.

Podwyższenie kar za zwłokę o 150 proc.

Warszawa 12. 10. (tel. wł.) Rząd wniósł projekt podwyższenia kar za zwłokę w płaceniu podatku o 150 proc., a to w podatku rentowym, dochodowym, komunalnym oraz za zaległości z tytułu podatku zarobkowego.

Min. Kiernik nie wypłacał żadnemu aferzyście 300 mil.

Warszawa. (Pat). Wydział prasowy ministerstwa spraw wewnętrznych komunikuje, że wiadomość, podana przez niektóre pisma o rzekomem wpłaceniu przez ministra Kiernika 300 milionów marek na zakup cukru (idzie tu o niejakiego Romana Kozłowskiego, który mając stosunki przedstawiał się każdemu jako sekretarz prywatny wojewody Grabowskiego i w tym charakterze ponaciągał rozmaitych ludzi na około 2 miliardy marek i zbiegł do Wiednia. — przyp. red.), który miał rzekomo zdefraudować wpłaconą sumę, nie odpowiada w całej swej osnowie rzeczywistości. Winni będą pociągnięci do odpowiedzialności sądowej.

—o—

DZIŚ 13. i JUTRO 14. bm. po raz ostatni w Marysieńce i Koperniku
wielki dramat okrucieństw w 7-miu aktach p. t.:
DEMON ODRODZENIA
W głównych rolach LIDJA SALMONOWA i PAWEŁ WEGENER.

Krytyczna sytuacya Niemiec.

Berlin. (AW.) W kołach parlamentarnych zapatrują się pesymistycznie na sytuacyę licząc się poważnie z możliwością rozwiązania parlamentu. Zachodzi obawa, że mimo wszystko usiłowania stronnictw koalicyjnych nie udadzą się i na jutrzejszym zebraniu nie znajdzie się ilość głosów potrzebna do uchwalenia ustawy o upoważnieniu.

Berlin. (AW.) „D. Alg. Zeitung" donosi z Londynu, że rozwój wypadków w Niemczech wywołuje tu obawy poważniejszych wstrząśnień wewnętrznych w tym kraju. W angielskich kołach politycznych omawia się notę, którą gen. Nollet wystosował do rządu niemieckiego, żądając natychmiastowego rozwiązania Reichswehry i grożąc w przeciwnym razie nową akcyą francuską w sprawie rozbrojenia.

Wiedeń. (Pat.) „Wr. Allg. Ztg." donosi z Paryża: Jak słychać, rząd niemiecki przygotowuje obszerną notę w sprawie zagadnień reparacyjnych. Nota będzie wystosowana do państw koalicyjnych i będzie adresowana do komisyi reparacyjnej. Rząd niemiecki doszedł do przekonania, że pożądanem jest postawienie jasnej oferty.

Wiedeń. (AW). Z Insbruka donoszą o masowem przekradaniu się obywateli bawarskich na terytoryum austryackie. Uciekinierzy rekrutują się głównie ze sfer rzemieślniczych, robotniczych i kelnerów. Powodem ucieczki są pogarszające się z dnia na dzień warunki egzystencyi w Niemczech.

Baden. (Pat.) Wczoraj popołudniu na przedmieściu w zachodniej części miasta przyszło do niepokojów i plądrowania. Tłum bezrobotnych zgromadził się przed ratuszem i domagał się wsparcia po 10 miliardów marek na osobę. Niepokój na ulicach trwał do wieczora. Wreszcie udało się policyi przywrócić spokój.

Solingen. (Pat.) Wolff. Z powodu drożyzny środków żywności, przyszło ze strony wzburzonego tłumu do wykroczeń i plądrowania. Policya zrobiła użytek z broni. Kilka osób zostało ranionych. Policya w końcu opanowała tłum.

Wiedeń. (Pat.) „N. Fr. Presse" donosi z Kolonii, że wczoraj przyszło tam do rozruchów i plądrowania. Demonstranci napadali na wozy z żywnością i węglem i plądrowali je. W południowej części miasta policya rozpędziła demonstrantów. Urząd policyjny Nr. 1 był oblegany przez tłum i dopiero po przybyciu posiłków rozpędzono zebranych.

—ooo—

Bochenek chleba już 250 mil.

Berlin. (AW). **Sytuacya na rynku artykułów spożywczych zaczyna się kształtować katastrofalnie.** W Berlinie daje się odczuwać silny brak ziemniaków, za które płacono już 15 mil. za 1 kg., jaje dochodzi do 30 mil. za sztukę, funt mąki od 180 do 200 milionów, a **funt masła do 2 miliardów marek.** Od 11. b. m. ustalono cenę chleba na **250 milionów za bochenek, bułka 10 milionów.** Na rynku walutowym nadal mocna tendencya.

—o—

MUZYKA ŻYDOWSKA.

Nakładem firmy „Universal-Edition" wyszła świeżo Juliusza Wolfsohna „Rapsodia Żydowska" na fortepian*) dzieło, które po znanych „Parafrazach żydowskich pieśni ludowych" tegoż autora zajmuje zaszczytne miejsce w żydowskiej i międzynarodowej literaturze muzycznej.

Profesor Wolfsohn, ceniony i wybitny pedagog i pianista pracuje jak wiadomo od dłuższego już czasu nad spopularyzowaniem żydowskiej muzyki i wprowadzeniem jej, naturalnie w odpowiedniem artystycznem opracowaniu na estradę koncertową i osiągnął już bardzo piękne rezultaty. „Parafrazy" Wolfsohna spotkały się z ogólnem uznaniem całego świata muzycznego, o czem świadczą zarówno słowa pełne pochwał największych powag muzycznych jak też fakt, że ukazały się już w trzeciem wydaniu.

Nowe dzieło Wolfsohna „Rapsodia Żydowska", pójdzie niezawodnie tą samą drogą i przysporzy swemu twórcy nową sławę. Opiera się ono na czterech odpowiednio zestawionych i bardzo dobrze dobranych melodyach poprzedzonych wstępem imitującym cymbały i ilustrującym w doskonały sposób przy użyciu charakterystycznych przednutek i zwiększonych interwałów molowych wschodni koloryt. Po tym nastrojowym wstępie odzywają się poważne tony chorału „Ani sfiłosi", które zwolna przechodzą w „Taniec weselny", „Pieśń biesiadną" i „Pieśń weselną". Jako doskonały pianista, obznajomiony najdokładniej z techniką kompozytorską, umiał Wolfsohn całości nadać świetną formę przy zachowaniu wszystkich właściwości techniki fortepianowej, która atoli nigdzie nie przekracza granice średniego stopnia trudności. Nie ulega wątpliwości, że „Rapsodia Żydowska" znajdzie się niezadługo na pulcie każdego pianisty a po zapoznaniu się z nią przyzna każdy racyę profesorowi Albertowi Einsteinowi, który w liście do autora pisze m. i.: „...Pańskie usiłowania zasługują na podziękę wszystkich Żydów".

Alfred Plohn.

*) „Jüdische Rhapsodie" (nach alt-jüdischen Weisen) von Juliusz Wolfsohn. Universal-Edition A—G. Wien Nr. 7217.

Bezwarunkowy zakaz wywozu zboża i tłuszczu.

Warszawa. (AW). Rada minitrów uchwaliła na wniosek ministra spraw wewnętrznych **zakazać bezwarunkowo wywozu zboża, zmieniaków i tłuszczu do czasu zupełnego zabezpieczenia i zaspokojenia potrzeb rynku wewnętrznego.**

—ooo—

List z Doliny.

Onegdaj odwiedził miasto nasze poseł okręgu stryjskiego dr. Emil Somerstein by złożyć przed swoimi wyborcami sprawozdanie z działalności poselskiej za ubiegły okres sejmowy. Na bardzo licznem zebraniu przedstawił poseł dr. Somerstein dzisiejsze położenie ludności żydowskiej, wskazał na nierównomierne traktowanie ludności żydowskiej i nieżydowskiej. Mowę przyjęto oklaskami poczem uchwalono rezolucyę wyrażającą Kołu żydowskiemu i posłowi Drowi Somersteinowi zaufanie za obronę praw ludności żydowskiej i wezwano ich do dalszego wytrwania w ciężkiej walce.

Na zebraniu jak też na konferencyach odbytych później z przedstawicielami kupiectwa i rękodzieła oraz gminy wskazał pos. Somerstein na konieczność pracy dla Palestyny, w szczególności dla Keren Hajessod.

—o—

Inny Haller

Warszawa. Tut. pisma żydowskie ...dają za nowojorskiem pismem p. t. No- Świat wiadomość o następującym zna...nym incydencie w czasie przyjazdu ge...ła Hallera do Ameryki.

W rozmowie z przedstawicielami prasy ...wiadali adjutanci gen. Hallera, że armia ...llera odrzuciła wojska bolszewickie z ...lski. Gdy przedstawiciele prasy amery...skiej postawili w związku z tem gen. ...llerowi pytanie w sprawie pogromów ge...ł widocznie zmieszany odpowiedział: „Ja nie jestem za to odpowie...alny. W Polsce są jeszcze inni ...llerzy".

...sali sądowej.

Konspiracya ukraińska przed sądem.

...cy oskarżeni uwolnieni od oskarżenia

Lwów, 12. października.

Nareszcie w 15 dniu rozprawy zapadł ...rok. Sędziowie przysięgli na postawio...ch im 19 pytań głównych w kierunku ...dni zdrady stanu po myśli par. 58 i ...t. k. po blizko trzygodzinnej naradzie ...dali werdykt negatywny. Odnośne py...nia do poszczególnych oskarżonych zosta...zaprzeczone 5, 6, 7 i 9 głosami. Na ...stawie tego werdyktu przewodniczący ...prawy r. Mayer ogłosił

wyrok uwalniający

...szystkich oskarżonych

od oskarżenia.

Prokurator nie oświadczył się. Oskarże...zostali njatychmiast wypuszczeni na wol...ć.

...sportu.

Podróż Hakoahu do Palestyny.

Wiedeński klub sportowy „Hakoah" ko...sta ze sposobności jaka się nadarza z ...zyi jego tournee do Egiptu i Palesty...aby umożliwić licznym swym człon...m i sympatykom zwiedzenie Palestyny ...nader korzystnych warunkach. Wycieczka ...która trwać będzie od 27. grudnia 1923 ...21 stycznia 1924, dostępna jest dla ka...go. Koszta podróży łącznie z zupełnem ...zymaniem wynoszą od 28 do 98 angiel...ch funtów, zależnie od klasy przejazdu ...ją i okrętem, następnie zaś od kate...yi utrzymania. Interesentów odsyłamy ...szczegóły do Bureau der Reiseleitung der ...oah, Wien, 1. Bez. Kaerntnerring 6. ...min dla zgłoszeń upływa 6. listopada, ...yczem tylko te zgłoszenia zostają uwzglę...one do których dołączone będą 25 proc. ...y podróży w formie zadatku.

...cyalna nowa cena cukru.

Warszawa (Pat.) Od wczoraj wy...czona została nowa cena cukru na drob...dkadę bm. tj. od dnia 20 bm. włącznie. ...a ta ustaloną została wedle relacyi zło...polskiego 50.800 Mk. Cena cukru ...szałowego ma kosztować 42.000 ma...raś kostkowego 57.000 marek.

NADESŁANE

...zpłatne Kursa hebrajskie!

Celem umożliwienia dzieciom wszyst...warst ludności Żydom nauki he...skiego urządza się począwszy od ...16/10. bm. dwa bezpłatne kursa ...br. dla dzieci początkujących i dla ...dających już pewne wiadomości. ...U lokalu przy ul. RUTOWSKIEGO ...23, II. piętro, pod kierownictwem p. ...melsteina. Od 4—6 wieczór.

...pisy codziennie od 5—7 w. w biurach »Mi...przy ul. Sykstuskiej l. 70/II. 9074

STOWARZYSZENIE „MITET".

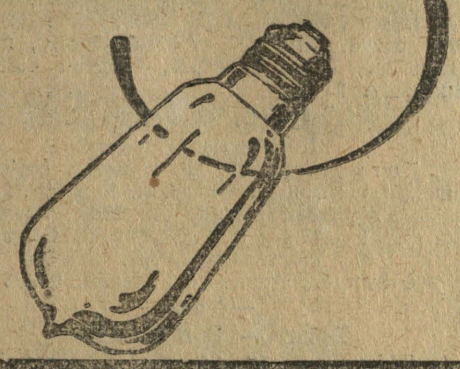
WYTWÓRNIA BIŻUTERYI ZŁOTEJ

OSKARA RAUCHERA

przy ul. ŁYCZAKOWSKIEJ 34.

poleca się łaskawym względom P.P. ZŁOTNIKÓW, JUBILERÓW i Zegarmistrzów.

Vertex

Kronika.

TEATR WIELKI.

Sobota 3:30 »Straszny dwór«.

Sobota »Uczta szyderców«.

Niedziela o godz. 12. Uroczysty poranek ku uczczeniu 150 rocznicy Komisyi Edukacyjnej. I. część wokalna, II. część Akt. III »Powrotu Posła« Niemcewicza.

Niedziela o g. 3. »Orlę«.

TEATR MAŁY.

Sobota »Oczy księżniczki Fatmy«.

Niedziela »Pani prezesowa«.

TEATR NOWOŚCI.

Sobota »Królowa fal«.

Niedziela »Królowa fal«.

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"

Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki, Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedycz...kowska, Bronisł. w Bronowski, Wentery-Duo- Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opra...cował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór

—o—

— **„Uczta szyderców".** Przepiękne dzieło Benelliego, które wywiera tak potężne wrażenie powtórzone będzie dziś tj. w sobotę i w poniedziałek.

— **„Orlę".** W niedzielę popołudniu o godzinie 3-iej odbędzie się jeszcze jedno przedstawienie „Orlęcia", które zawsze gromadzi tłumy widzów.

— **Nieodwołalnie ostatnie przedstawienie „Oczy księżniczki Fatmy".** Sztuka Kiedrzyńskiego ostatnio dwa razy grana będzie dziś tj. w sobotę i w poniedziałek.

— (d). **Podwyżka taryfy tramwajowej we Lwowie.** Na wczorajszem posiedzeniu Tymcz. Rady m. uchwalono **podwyższyć stawkę podatku ładunkowego** przy składaniu towarów na lwowskim dworcu o 100 prc., co czyni od przesyłek pospiesznych 5000 mk. za 100 kg. wagi brutto a od przesyłek zwyczajnych 1900 mk., od przywożonych do Lwowa koni po 12000 za każdą sztukę.

Na temże posiedzeniu uchwalono **podwyższyć taryfę tramwajową, o prawie** 100 proc. Przedstawia się ona następująco: bilety tramwajowe 9000 mk., z przesiadaniem 10000 mk., dworcowy i kontrolny 12000 mk. Abonament miesięczny: dla dowolnej jazdy 900.000, dwurazowej 360.000, szkolny wprost 160.000, z przesiadaniem 210.000.

— **„Przed konferencyą krajową".** Referat Dr. Adolfa Rotfelda na temat powyższy odbędzie się dziś w sobotę o godz. pół do 4-tej w Tow. „Tikwat Zion" (Bernsteina 14). Uprasza się o liczne przybycie.

— **100-tysięczne banknoty.** Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa wypuszcza w obieg z dniem 12. b. m. banknoty wartości 100000 marek.

— **Jak wyglądają banknoty półmilionowe?** Wymiar banknotów wynosi: 156 razy 80 mm., wykonane one są na papierze z

DZIŚ WSPANIAŁA KOMEDJA

BĄDŹ MOJĄ ŻONĄ

z Maksem Linderem

w Kinie LEW -- w Kinie LEW

wodnym znakiem. Przednia strona banknotu utrzymana jest w kolorze szaro-zielonym, odwrotna zaś w kolorze szarym. Siatka przedniej strony banknotu ujęta w ramkę, utworzona jest ze skomplikowanych owalnych wiązań w kolorze szaro-zielonym. Rysunek przedniej strony banknotu przedstawia po środku dużą rozetę giloszową.

Po lewej i prawej stronie tekstu znajdują się duże cyfry 500.000 na tle małych, okrągłych rozet w kolorze granatowym, niżej numeracya siedmiocyfrowa, z literą seryi w kolorze ciemno-zielonym. Rysunek odwrotnej strony banknotu otoczony jest ozdobną ramą.

— **Nowe banknoty dolarowe.** Ministeryum skarbu Stanów Zjednoczonych niepokojone było stale napływem ogromnej ilości fałszywych dolarów, które z mistrzowską precyzyą fabrykowano we wszystkich częściach świata. Kraje wschodniej Europy a zwłaszcza Rumunia, Węgry i Polska, dostarczały największej ilości fałszywych banknotów. Skutkiem tego oszustwa, amerykański sekretarz skarbu Mr. Mellon zaprojektował zmianę wszystkich banknotów.

Po rozpatrzeniu przedstawionych projektów ministeryum skarbu **zdecydowało** — jak już donosiliśmy — **nowy wzór dolarowych banknotów.** Będą one bite na specyalnym papierze, bardzo trudnym do naśladownictwa, albowiem tajemnicę jego wyrobu posiada jedna, jedyna tylko papiernia w Ameryce. Rysunek będzie także trudniejszy do reprodukcyi, ze względu na bardzo skomplikowane detale wykonania. Na razie wyjdzie nowa serya banknotów 1, 3, 5, 10, 50, 100-dolarowych.

Termin ściągnięcia starych banknotów jak zapowiada prasa amerykańska, jest wyjątkowo krótki.

— **Ż. K. S. „Amatorzy"** zawiadamiają wszystkich członków, że doroczne Walne Zgromadzenie odbędzie się w niedzielę, 14. bm. w sali „Cirej Jehuda", (Pasaż Hausmana) o 10 rano. — **Zarząd.** 9115

— **Nauka** na kursie seminaryalnym Żyd. Tow. Sz. L. i Śr. we Lwowie rozpocznie się we wtorek 16. bm. 9118

— **Zaparcie stolca.** Prof. Krafft-Ebing, wielki badacz na polu leczenia chorób nerwowych, polecał gorzką wodę **„Franciszka Józefa"** z pomyślnym skutkiem; żądany skutek następował już po kilku godzinach.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 12. października.

Na giełdzie dzisiejszej efekta zyskały znacznie na kursie. Liczne obroty w akcyach kotowanych. Z niekotowanych poszukiwano tylko Jaworzno i Gazy.

Transakcye w akcyach następujące:

Ćmielów 420, 410, 420, 410, 425, 420 Niemojowski 185, Ojkos 1250, 1225, 1240, 1250, Parowozy 140, 136, 138, 140, 138, (135 132, 130), Siersza g. 2950, 2800, 2950, 2800 2900 (2400), Hipot. 255, 250, 240, 245, 250 255, 240, 250, 260, 258, 250, 260 250; 255 (230, 245, 250), Pokred. 25, 22, 25, 27; 29 32, Przemysłowy 135, 146, 138, 130, 145; 148, 150, 149, 145, 148, 145, 140 148; 145 144, 146, 147, 148, 146, 148 (142, 144): Z.B. K. 43, 44, Browary 5500, 5200, 5500, 5650, 5700, (5300), Chodorów 1440, 1430, 1400, 1425, 1425, 1415, 1410, 1405, 1350; 1425, 1400, 1410, 1400, 1415, 1410, 1415; 1420, Cegielski 200, 190, 195, 220, 205, 215 210, 220, 205, Gafota 42, 43, 41, 42 40; Polska nafta 125, 135, 145, 128, 135, Rak-

szawa 1150, 1175, 1200, 1125, Tepege 1200 Tespy 1650, 1675, 1600, 1750, 1760, Zieleniewski 3900, 3825, 4000.

Obroty w akcyach niekotowanych następujące: Czechowice 45, Chybie 2250, 2100 Gazociągi 70, 65, 67, 68, Len 225, 215, 210 Machlejd 90, 95, 100, Olkusz 235, 230, 232 Węglówki 10000, 9900, 10000, 10300, 10100, Jaworzno setki 7400 a 25 7800, 7900, 7700 7750 (dr. 8500, 8600, 8700, 8900, 9000), Bruger 325, 350, 340, Elektr. n. S. 23, Gazolina 450, 400, 425, 420, Nitrat 60, 65, Przeworsk 60000, Radziwiłł 340, 335, Rucker Hoefl. 240, Gazy 10000, 9900, 10000, 10300, 10100.

Obroty pozagiełdowe.

Lwów, 12. października.

Dol. am. 930000—35, dol. kan. 860000 K. cz. 25000, Fr. fr. 53000, fr. szw. 160000 guld. hol. 342000, liry wł. 37000, leje rum. 4100, Wiedeń 13, Czerniowce 4000, Funty 4,100000.

Złoto: 20 Kor. 3,900000, 20 Mrk. 4,200000, 20 Frnk. 3,350000, ruble 5,20000o

Srebro: Kor. 55000, 5 Kor. 280000 ruble 240000, floreny 140000, kopiejki 110 tysięcy.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 12. października.

Ruch na giełdzie słaby. Ogólny obrót zaledwie 25 ton. Transakcye w pszenicy i fasoli. Poszukiwane strączkowe i hreczka. Tendencya utrzymana. Usposobienie spokojne. Pszenicę płacono 1,900.000 do 2 milionów, fasolę białą 3 miliony do 3,100.000

Giełda zurychska.

Zurych, (Pat). Notowania wstępne z dnia 12 paźdz. **Berlin (zaprzestano notowań),** Holandya 219.20, Nowy Jork 558, Londyn 25.40, Paryż 33.95, Medyolan 25.47 Praga 16.70, Budapeszt 0.0307, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.25, Sofia 5.45, Warszawa 0.00006, Wiedeń 0.0078 i pięć ósmych, austryackie stempl. 0.0079.

Giełda krakowska.

(Kursa w tysiącach).

Kraków. 12. 10. (Pat). Pol. B. Przemysł. 150, 165, B. Powszechny Kred. 35, 40, B. Hipoteczny 210, B. Małopolski 260, 275, B. Spół. zarobk. 550, Ziemski B. Kred. 4755, Tohan 155 170, Pharma 150, 165, Polski Głob 17, Żegluga 40, Zieleniewski 3600, Cegielski 220, 230, Trzebinia tł. 1300, 1400, Parowozy 130, 135, Automotor 200, Górka 4200, 4500, Siersza górn. 2600, 285, Tepege 1400, 1600, Nafta 125, 145, Trzebinia masz. 205, 220, Chodorów 1350, 1450, Ćmielów 420, 480, Siersza el. 95, 115, Niemojewski 170, 180.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. 12. 10. (Pat). Belgia 49500 48500, Berlin 0.0001, Holandya 373000, Londyn 4330000, 4340000, 4260000, N. Jork 905000, 895000 Paryż 67500, 56500, Szwajcarya 172300, 168700 Wiedeń 1360, 1300, Włochy 43500, Praga 28450.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Warszawa. 12. 10. (Pat). Bank handlowy 800, B. dla h. i p. 320, 450, B. Kred. 155 B. Małop. 250, 240, Polski B. przem. Lwów 110, 105, B. Zjedn. Ziem Polsk. 300, 350,. 320 Bank Spół. zarobk. 520, 550, B. Zachodni 1100, 1200, Kijewski i Scholce 520, 600, Spies 520, 500 Puls 120, 135, Wild 175, 160, Chodorów 1415, 1350, Częstocice 13000, 12000, Gosławice 600, 550 Michałów 475, 430, Warsz. tow. fabr. cukr. 3200, 3000, Firlej 270, Łazy 72, 75, Przem. drzew. 85, 70, Warsz. Tow. kop. węgla 2000, 2250 Cegielski 200, 220, Lilpoop 260, 270, Modrzejów 3375, Norblin 500, 510, Zakł. Ostrowieckie 3500, 3300, Rohn i Zieliński 350, 335, Rudzki 1358, 1225, Starachowice 1175, 1075, Ursus 355 345, Pocisk 190, 205, Parowozy 160, 157 Zieleniewski 3800, 4000, Żyrardów 115, 105, Zawiercie 93000, 90, Belpol 35, Borkowski 170 205, Br. Jabłkowscy 65, 56, Syndykat rolniczy 775, 780, Ćmielów 440, 420, Kabel 220, Haberbusch 1600, 1622, Polska nafta 115, 100, Nobel 425, 405, Kluczewska fabr. pap. 210, Lenartowicz 35, Pustelnik 240, Polski przem. naft. 400 Siła i światło 220, 230, Tkaniny 37, 35, Korek 60, Konopie 170, 150, Polski Lloyd 45, 50.

Giełda wiedeńska

Czeki

Wiedeń. 12. 10. (Pat). Amsterdam 27870 Belgrad 828, Berlin 0.17 i pół, Bruksela 3634 Budapeszt 380, Bukareszt 330, Chrystiania 10980 Kopenhaga 12380, Londyn 322300, Madryt 9430 Medyolan 3244, N. Jork 70935, Paryż 4292, 2120, Sofia 693, Sztokholm 18470, Warszawa 770—876, Zurych 12705.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Wiedeń. 12. 10. (Pat). Prioritety 536 Anglobank 381, Bank związkowy 207, Zakł. kred. 446, Austr. zakł. 306, Bank depoz. 85, Laenderbank 395, Merkury 193, Unionbank 338 Żiwnostenska banka 980, Kolej północna 21750 Kolej lwowsko-czern. 416, Austr. koleje 893 Kolej południ. 245, Alpiny 689, Krupp 436, Huta Poldi 1054, Praskie tow. żel. 2469, Rima 309 Zieleniewski 343, Apollo 850, Fanto 4790, Karpaty 598, Galicya 28000, Schodnica 1858, Siersza 232. —

Giełda berlińska.

Berlin. 12. 10. (Pat). Amsterdam 1556100000 Bruksela 264487500, Włochy 179550000, Londyn 17955000000, N. Jork 3990000000, Paryż 239400000 Szwajcarya 708225000, Wiedeń 554610, Praga 117,705000, Sofia 38902500, Belgrad 46383750, Budapeszt 39475.

Giełda zurychska.

Notowania końcowe.

Zurych. 12. 10. (Pat). Berlin (notowania skreślone), Holandya 219.40, N. Jork 558, Londyn 25.40, Paryż 33.95, Medyolan 25.50, Praga 16.70 Budapeszt 0.03,07, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.55 Sofia 5.45, Warszawa 0.0006, Wiedeń 0.0078 i pięć ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0078

—ooo—

Dolar — 8 miliardów

Wiedeń, 12. 10. (Pat). „Journal“ donosi z Berlina: Wieczorem notowano funt angielski 35 miliardów, dolar 8 miliardów, korony austryackie 100.000.

NADESŁANE.

ZARĘCZENI
Liza Bergerówna — Izaak Kurman
w październiku 1923 r. 9051

Herman Bäcker — Bolszowce
Frieda Dorfmann — Lipica - Górna
zaręczeni w październiku. 9102

Z okazyi zaręczyn serdecznego mego Kolegi Izaaka Kurmana z p. Lizą Bergerówną śle Im serdeczne życzenia wszelkiej pomyślności 9105 szczery Jego Kolega **Józef Rembilas.**

Z okazyi zaręczyn p. Samuela Fischa z Tłumacza z p. Cecylią Tischówną gratulują serdecznie życząc jasnej przyszłości 6121
Maksowie Bienowie.

Samuel Zierler
Dora Karliner
zaręczeni 9116
Stanisławów, w październiku.

DROBNE OGŁOSZENIA

POSAD POSZUKUJĄ.

Dentysta-technik (asystent) poszukuje posady w większem mieście prowincyonalnem lub zagranicą. Listy pod Stanisławów poste restante »DENTYSTA-TECHNIK«. 9095

Koncypientz wieloletnią praktyką prowincyonalną poszukuje posady możliwie za udziałem. Oferty pod »Koncypient« z list. Rebhuna, Lubaczów. 9047

Droguerzysta dyplomowany z pierwszorzędną praktyką zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia pod »Zdolny« do Administr. Chwili. 9043

Fachowiec drzewny — urzędnik obejmie posadę. Do Administracyi pod »Labor«. 9126

Początkująca zdolna siła biurowa poszukuje posadę biurową. Łask. zgł. do Adm. Chwili pod »Marya«. 9112

Solicytator notaryalny z kilkunastoletnią praktyką, biegły we wszystkich agendach notaryatu, zdolny tabularzysta, specyalista w sprawach spadkowych zmieni posadę d ia 1. listopada br. Pierwszeństwo: Moc pracy. Łaskawe dopisy pod adresem Leon Friedman dla WP. Bolechów. 9117

Prawnik z dwuletnią praktyką drzewną poszukuje odpowiedniej posady biurowej we Lwowie. Łask. zgłoszenia pod »Poważna referencya« w Administracyi 9114

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

Zgubiono 9. X. portf.l z pieniądzmi, książeczkę wojskową i kartę przemysłową na nazwisko Szmelke Holländera. Pieniądze można zatrzymać, upraszа się tylko o odesłanie papierów wartościowych dla Szmelke Holländer, Gródek Jagiellońsk.

MAŁŻEŃSTWA.

Młod., sympatyczna panna z posagiem i szkaniem pozna w celu matrymonia skromnego, pracowitego najchętniej samodz go mężczyznę lat 30. Nieanonimowa korespon cya do administracyi Chwili pod »Fiołek«.

Inwalida, oficer, 45 lat, fasujący pensyę po trafikę, dobry kupiec, poślubi zamożną jemną, dobrą starszą pannę lub wdowę bezdz która ma jakiś zawód. Zgłosz nia pod »Zgodn biura dzienników F. Sobla w Stryju.

INTERESA HANDLOWE.

Spółka czynnego lub cichego z kapitał przedsiębiorstwa handlowo-przemysłoweg zukuję. Posiadam lokal przemysłowy i sk centrum. Listy pod »Bardzo rentowny« do ogłoszeń Sokoł wskiego, Lwów, Jagiellońska

Przystąpię do przedsiębiorstwa przemysł z większem kapitałem. Listy do Adm. C pod »Sd«.

WOLNE POSADY.

DYREKTORA znającego handel i przemysł wny przyjmie firma dla swego tartaku biarni. Oferty pod »K. I.« do Administracyi.

Koncypienta tylko zdolnego i rutynowa przyjmie pod dobrymi warunkami. Ad Dr. Ehrlich w Bukowsku.

Potrzebna inteligentna z średnim wy osoba do zajęcia się dziećmi (pomoc w i przy gospodarstwie. Oferty nadesłać fabryka garbarska Brikmana, Kalinows czyz

Buchaltera (buchalterki) bilans sty na popoł poszukuje się. Zgłoszenie »Stałe zajęcie« ro ogłoszeń Brücka, Kościuszki 2.

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórn
Dr SCHWARZ b. Sekundaryusz szpit. po
Lwów, Słowackiego 4
przedtem pl. poczty. Leczenie
brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarc

Specyalista chorób wenerycznych i skór
Dr. J. Mond b. sekund. szpit. wied. i lw
ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w
9-1. Lwów, ASNYKA 1 (róg P

Dr. Maksymilian Rol
specyalista chorób dzieci. Leczenie lampą
cową obecn e od 2—4. Lwów, Kaźmierzowsk

LEKARZ-DENTYSTA
Dr. Zygmunt Koelln
przyjmuje ul. Fredry 7.

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZN
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 8—6 popołudniu, Żółkiewska

Dr. ANNA KOGUTOWA
POWRÓCIŁA i ordynuje w chorobach skór
i wener, od godz. 3—4
OBECNIE ul. FRIEDRICHÓW 8. parter

Lekarz chorób wenerycznych i skórny
Dr. A. Nadel
ordynuje pl. HALICKI 7 od 12—5 nad Kaw
Centralną.

Specyalista chorób skórnych i wenerycznyc
Dr. Michał Salpeter
Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12

MIESZKANIA i LOKALE.

Biuro składające się z 2 pokoi, przedpokoju zienki w śródmieściu z t lefonem, elegant urządzeniem należącem do gospodyni dom mienię na mieszkanie 2 do 3 pokoje z ku ew. z komfortem niedaleko śródmieścia. W mość pod »Zaraz« w Admin Chwila.

Pokój z kuchnią możliwie z przedpokojem bezdzietnego małżeństwa poszukiwany. średnictwo wynagrodzone. Oferty pod »W odstępne« do Biura dzienników Scherer Hausmana.

Frontowy lokal składający się z trzech ubik w śródmieściu do odstąpienia. Wiadom Restauracya, Zamarstynowska 10.

Lokal nadający się na skład hurtowny po Gołuchowskich do wynajęcia. Wiadom restauracyi pana Westlera.

pokój umeblowany dla jednego albo ...ch zamożnych kupców i t. p. natychmiast ...najęcia. Bliższa wiadomość w owocarni ... Gródecka 83. 9097

...wynaję...a kilka sklepów przy ul. Gródeckiej ...ższa wiadomość Dr. Königsberger, Akade...cka 8. 9113

...ię 3 pokoje i kuchnię z komfortem przy ...Kordeckiego na 4 pokoje ewentualnie ... ...kuchnia z pełnym komfortem w śródmie...jchętniej w okolicy ul. Leona Sapiehy, za ...ednią dopłatą. Zgłoszenia do Administracyi ...płata«.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

...NY CZARNY FORTEPIAN najnowszej ko...kcyi z angielską mechaniką do nabycia, ...cyi z grzeczności udzieli Lw. Instytut Mu... Sobieskiego 4. 9101

...ryka guzików z maszynami, lub bez, śród...ście, okazyjnie sprzeda, Marczyński, Wa... 9095

...URY do kotłów, maszyn parowych, go... ..., browarów i rafineryi. RURY żelazne, ... kotłowe. METALE: rury, blachy, druty ...ne, mosiężne, kompozycyę, cynę angielską. ...UŻY techniczne dla wszelkich gałęzi prze... poleca tanio »WENTYL« — LWÓW, UL. ...CKA 36. Tel. 737. 8876

NAUKA I WYCHOWANIE.

...lish conversation, grammar, literature, correspondence, translations steno... Calls rom 2—8 p. m. J. Vida, Rynek 9100

...wana nauczycielka angielskiego przyjmuje ...enia Boja 4, parter lewy. 8132

Inteligentna młoda panna poszukuje posady nauczycielki wychowawczyni lub towarzyszki. Admin. pod »Pilna«. 9106

Kurs 6 miesięczny z poszczególnych przedmiotów handlowych dla dorosłych rozpoczyna się 1 listopada. Również stenografia polska i w obcych językach, początki i dyktanda, pisanie na maszynie, kaligrafia, nauka obcych języków, franc. ang. niem. włoski i hiszpański. Wpisy przyjmuje od 11—1 i od 5—7 godz. Dyr. P. Rutkowwski, Zyblikiewicza 41. 9096

KONSERWATORZYSTKA Warszawskiego a później Kijowskiego konserwatorjum udziela lekcyi muzyki (fortepian). Ceny dostępne, ewentualnie za obiad. Klonowicza 8 I. piętro, widzieć 2—3 i 6—7. 8949

Poszukuję zdolnej korepetytorki do 8-letniej dziewczynki na popołudnie. Wynagrodzenie pieniężne i wikt. Zgłoszenia pisemne pod »Dziecko« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana.

Kursa hebrajskie nauczyciela Lernera. 16. b. m. o godz. 6 wiecz. zbiorą się wszyscy zapisani uczniowie w lokalu Stow. Zeire-Jehuda, Pasaż Hausmana 5. II. Do tego dnia wpisy są jeszcze w toku, w wspomianym lokalu w godz. 4—7.

Z powodu zwinięcia 8-klasowego gimnazyum jest do sprzedania całe urządzenie szkolne wraz ze środkami naukowemi i biblioteką. Bliższych informacyj udziela: Administracya Chwili. 8781

OGŁOSZENIA.

Gramofony i płyty najnowsze
w najbliższym ratunku poleca firma MALWINA IMMERGLUCK, LWÓW, JAGIELLOŃSKA 17. 9104

30% Otomany 30%
30 procent taniej niż wszędzie.
Kanapki do składania, wkłady do łóżek poduszki (roshar) portyery firanki i kapy tiulowe materye mebl. drelichy, chodniki, dywany, karnisze mosiężne ceraty linoleum i story do okien — poleca
E. HAGLER LWÓW, 21. Sobieskiego 21.
7036 Zważać na firmę i Nr. domu.

Materace drucianne
STORY płócienne i ŻALUZYE deszczułkowe
poleca Fabryka S. Freundlicha
LWÓW, KAZIMIERZOWSKA 14.

BATERYE elektr. Miha-Gold, Daimon, Tytan z 3 miesięczną gwarancyą. LATARKI eletryczne. ŻARÓWKI poleca hurtownie
MICHAŁ HACKEL
LWÓW KAŹIMIERZOWSKA 4.

Zawiadamiam, że moje biuro artykułów chemicznych i farb przeniesiono 9095
na ul. Słoneczną 16 w podwórzu
Były prokurzysta mojej firmy M. Czudnowski, Słoneczna 14 nic wspólnego z moją firmą nie ma.
S. Bibermann.

„IHIG“

Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie **Walce** oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

Lwów
Podleskiego
Telefon 413.

XI. Przykazanie! NIE kupujcie **OBUWIA** póki nie przekonacie się co kości, trwałości, zgrabności i ści w znanej ze solidności

S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7. UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawd ści niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapam firmę **S. FEDER** Nr. domu SYKSTUSKA 7.

PASY TRANSMISYJNE skórzane, sierści wielbłądziej, Gazę młynars
Piły gatrowe, Cyrkularki po cenach fabrycznych
„HYDRAULIKA“, Lwów, Jagiellońsk

Nowo otworzony
Skład sukna
FIRMY
Tabak i Reiser
Lwów, Legionów
HOTEL NEW-YO
poleca się P. T. Public
Sprzedaż hurtowna i detal

PŁASZCZE 1.200.000
póki zapas starczy
Czar Eleganckiej Kobiety
LWÓW, PASAŻ MIKOLASCHA. 9056

Światowej sławy elektryczne kieszonkowe
Lampki i Baterje
fabryki „DAIMON“, SCHMIED ET
Generalne zastępstwo i skład fabryczny »« „TOPAS
Daimon
LWÓW. MICKIEWICZA 22. Tel.
SPRZEDAŻ TYLKO HURTOWNA.

TOWARY drukowane:
SATYNY, LIBERTY PERKALE FRENCHE PODSZEWKI do rękawów FLANELE, DELAINE ETAMINY VOILE, VOILETTE LAINETTE EPONGE.

Towary tekstylne
BENSINGER i SKA
Londyn, Frankfurt n. M. Gdańsk.
Reprezentacja i Składnica:
S. EHRLICH
Lwów, Skarbkowska 11.

TOWARY jednokolorowe.
SATYNY LIBERTY ANG. CLOTH BACK, PIKI RYPSY PŁÓTNA ANG. ETAMINY BATYSTY OPALE.

„OLLA“ najlepsza hygien. GUMA pełna gwarancya Wszędzie do nabycia.

WOLNE POSADY

ZAKŁAD haftów Müllera (młodego) poszukuje panienki do maszyn »Singera«, dziewczynki i chłopca do guzików. 9065

Adwokat Dr. Sterner w Ustrzykach poszukuje natychmiast zdolnego koncypienta. Oferty z podaniem warunków. 9055

GRAFIT w tabletk
»Bohemie
(EISENSCHWARZ)
w skrzynkach po 500 sztuk
poleca skład i zastępstwo
Henryk Freiheiter, Lw
ul. KASPRA BOCZKOWSKIEGO

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej
kości po cenach umiarkowanych u F
J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska
(w podwórzu).

T. Fuhrman SKARBKOWSKA
»CREP DE CHINE«, FULARY, Velour
PLUSZE, AKSAMITY, VELURY,
SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH
BIELIZNĘ stołową, damską
KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim w

Kalosze francuskie męskie, damskie i dziecinne po cenach przystępnych poleca 8897
„THE GENTLEMAN“
LWÓW, PLAC HALICKI l. 12.

Powszechny Dom składowy w Drohob
o własnym torze przemysłowym,
do wynajęcia obszerny. suchy,
rowany, dachówką kryty **Magaz**
mogący pomieścić około 20 (d
dzieścia) wagonów towaru.

OKAZYA!
Prawdziwe PERSKIE PORTJERY (Ceramahie) i PŁASZCZ FUTRZANY damski (czarny astrachan) do sprzedania. Oglądać od 10—1 i 3—6 Kołłątaja 3/III. p. na prawo.

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZTANCE, OBRABIARKI do drzewa, MOTORY, NARZĘDZIA PRASY w wielkim wyborze poleca 9109 „PILOT“, Lwów, ul. BATOREGO L. 4.

---

1 kg. złota
wart jest tuzin nożyków zapasowych »GILETTE« i t. p. aparatów znanej marki »SALFERS« S. FEDERA. — Tak twierdzą panowie, którzy je stale dotychczas używają. Kto o tem wątpi, raczy się przekonać Wyłączny skład wysyłkowy **S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7.**

Akwizytora na Lwó
i okolicę poszukuje fabryka wy
bów elektrotechnicznych lam
elektrycznych i bateryi. Zgłosze
nadsyłać pod „Baterja“ do b
ogłoszeń Brücka, Lwów, Kościusz

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1652 Lwów, poniedziałek 15. października 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych

Cena egzemplarza 10.000 Mk

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 300.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30,000.000 Mk
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej

Katastrofalny wybuch prochowni w Warszawie.

OBUWIE ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyaer«
Welt poleca
KARAU i SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

W 150 rocznicę komisyi edukacyjnej — szmuglowany numerus clausus.
Niemcy pod dyktaturą.
Nowe zasady polityki palestyńskiej
397 rannych w szpitalach warsz.
Proz, Wojciechowski o równouprawnieniu
Polsce potrzeba materyałów wojennych i amunicyi!
Min. Kucharski w obronie paskarzy rolnych.

Jubileusz.

W 150-letnią rocznicę ustanowienia Komisyi Edukacyjnej, pierwszego w Polsce ministerstwa oświaty, stworzonego w tym celu, aby przez „jednostajną edukacyę, tego samego ducha wolności i miłości ojczyzny najodleglejszym podawała pokoleniom“ — ministerstwo wyznań i oświaty pierwszego wyzwolonego pokolenia spowodowało w Sejmie zasadniczą dyskusyę nad zasadami polityki oświatowej. W Polsce dzisiejszej, oddalonej o 150 lat od historycznego porywu, w Polsce rządzonej przez większość prawicowo-centrową oświata nie jest wyższego rzędu dziedziną moralną, mającą na oku przyszłość i powołaną do oczyszczania duszy młodzieży, z nalotu namiętności partyjnych, wyznaniowych i narodowych przesądów, z niewiedzy i ciemnoty, ale jest dziedziną par excellence polityczną, jest nie celem ale środkiem polityki i to polityki ciasnej, doktrynerskiej, partyjnej.

Dochodzą do uchwał ustawy szkolne i pojawiają się rozporządzenia nie poto, aby kształtować zrastający się organizm państwowy w jednolite kulturalne oblicze, ale poto, aby czynić zadość fermentom nienawiści, jakie agitacya wyborcza i partyjna nacyonalistyczna frazeologja w duszy tłumu zasiała. Więc nie naukowy, objektywny sprawdzian ale interes uprzywilejowanego politycznie podwórka, rozstrzyga o najbardziej odpowiedzialnych wobec stanu kulturalnego Europy i wobec przyszłości krokach rządu na polu oświatowem. Polityka ta płynie wielu strugami. Z dwu stron, z góry i z dołu, przez zarządzenia mające na celu zaprowadzenie „porządku“ wśród nauczycielstwa i zarządzenia regulujące rygorystycznym nacyonalistycznym wolność i możność pobierania nauki dąży p. min. Głąbiński do tego, by w miejsce horyzontów edukacyjnych z doby oświecenia zapanowały: kontrola partykułów samorządowych nad szkolnictwem i numerus clausus. Przesiać przez partyjne sito nauczycielstwo i przesiać przez nacyonalistyczne sito młodzież garnącą się do szkół — oto dewiza marnotrawnych spadkobierców haseł Komisyi Edukacyjnej.

Koło Żydowskie w opozycyi.

Treść uchwalonych rezolucyj.

Warszawa 13. października (tel. wł.) Koło Żydowskie powzięło następujące rezolucye:

Koło Żydowskie prowadzi stanowczą walkę przeciw rządowi Witosa—Głąbińskiego, który to rząd prowadzi politykę opartą na eksterminacyjnej i antykonstytucyjnej zasadzie większości czysto polskiej i opiera swoją działalność na eksterminacyjnym programie do utrwalenia panowania reakcyi zarówno w dziedzinie politycznej, jak i społecznej i przez swoją politykę prowadzi państwo ku przepaści.

Koło Żyd. jednocześnie oświadcza, że poprze tylko taki rząd, który wyrzeknie się eksterminacyjnej polityki i stanie szczerze i uczciwie na gruncie konstytucyi i traktatu wersalskiego gwarantującego wszystkim obywatelom a więc i mniejszościom narodowym przynależne im prawa we wszystkich dziedzinach życia politycznego, gospodarczego i finansowego.

Koło Żyd. poprze tylko taki rząd, który dążyć będzie do sanacyi życia gospodarczego i finansów państwa zapomocą sprawiedliwego obciążenia ogółu obywateli, nie zaś kosztem zbojkotowanych ekonomicznie Żydów w szczególności, a ludności miejskiej wogóle.

Koło Żyd. w swej walce o prawa obywatelskie i narodowe oryentować się będzie na te kluby sejmowe, które prowadzą walkę przeciw systemowi ucisku religijnego, narodowego, politycznego, gospodarczego i społecznego, tudzież przeciw zasadzie że Rzecząpospolitą Polską może rządzić tylko czysto polska większość, nie zaś większość ogółu równouprawnionych obywateli.

Numerus clausus w komisyi spraw zagr.

Warszawa. 13. października (tel. wł.) Wczorajszą wiadomość o wystąpieniu posła dra Reicha na posiedzeniu komisyi spraw zagranicznych przeciw numerus clausus uzupełnić należy w sposób następujący:

Odnośnie do listu Poincarego do francuskiej Ligi Obrrony Praw Człowieka w sprawie numerus clausus w Polsce — zaznaczył poseł dr. Reich, że sam list nabiera szczególnego znaczenia w uwzględnieniu nastroju jaki w tej sprawie się wytworzył we Francyi. Protest Ligi, jakoteż jej biuletyn wypełnione są wyłącznie artykułami dotyczącemi normy procentowej w Polsce. Świadczy to jak sprawy polityki wewnętrznej odbijają się echem za granicą. Jeśli polityka wewnętrzna państwa może sobie pozwolić na „faux pas“ minister spraw zagranicznych musi baczyć na to, by polityka zagraniczna była rozważna i ostrożna i dlatego należy się starać by Rada Ministrów nie wkroczyła na drogę ogólnej polityki, która państwu zaszczytu nie przynosi.

Na uwagę posła Reicha, że sprawa numerus clausus w Polsce odbiła się głośnem echem w opinii francuskiej, poseł Stroński (Ch.-N.) zauważył, że kierują nią zapewne „wpływy anonimowego mocarstwa“.

—o—

Niemcy u Witosa.

Warszawa. 13. października (tel. wł.) W dniu dzisiejszym członkowie klubu posłów niemieckich odbyli ponownie półgodzinną konferencyę z premierem Witosem w sprawie rozwiązania „Deutschtumsbundu“ Premier przyrzekł ponownie sprawę rozpatrzeć.

PIERWSZORZĘDNY
HURTOWNIE! MAGAZYN FUTER DETAILICZNIE!
Firmy S. FISCH, Lwów, HETMAŃSKA 24
poleca wszelkie gatunki skórek i gotowych futer, jakoteż przyjmuje wszelkie zamówienia w zakresie KUŚNIERSTWA po cenach konkurencyjnych.

Smutną rolę wypadło odegrać min. Głąbińskiemu na plenum Sejmu, gdy reprezentanci ludności żydowskiej i polskie stronnictwa, które wstydzą się ech, jakie polityka oświatowa rządu zagranicą wywołuje nawet wśród najbardziej zaprzyjaźnionych z Polską państw, podnieśli metody rządów min. Głąbińskiego. Minister Głąbiński starał się zaprzeczać — faktom, starał się negować wydanie tajnych okólników i rozporządzeń, o których nie kto inny, lecz on sam w wywiadach informował prasę. Usiłował sofistyczną interpretacyą ustawy i rozporządzeń wykonawczych zasłonić rzeczywistość, rzucić zasłonę na to, w jaki sposób po jego myśli stosowana bywa w szkolnictwie współczesna polityka oświatowo centrowo-prawicowej większości i jej rządu.

W ten sposób uczcił p. min. Głąbiński, spadkobierca St. Konarskiego pełną chwały półtorawiekową rocznicę Komisyi Edukacyjnej

Henryk Hescheles.

Polsce potrzeba materyałów wojennych i amunicyi

Tak oświadczył senator Berenger.

Warszawa. (AW.) Senator Berenger na konferencyi prasowej zaznajomił słuchaczy z celem i rezultatami pobytu w Polsce, oświadczając między innymi: Arancuska Izba deputowanych uchwaliła swego czasu wniosek przyznający Polsce, Rumunii i Jugosławii kredyt 800 miljonów fr. na cele obrony narodowej. Wniosek został uchwalony, zaś senator Berenger jest jego referentem. Kredyt mający być udzielony przedstawia 1/24 część dochodów w budżecie francuskim. Celem podróży p. Berenger jest zbadanie na miejscu potrzeb kredytowych w Polsce. Po konferencyach odbytych z przedstawicielami rządu, senator Berenger stwierdził, że kredyty na cele obrony narodowej w Polsce są nie tylko potrzebne ale wprost konieczne. Sen. Berenger stwierdził, że kredyty na cele obrony narodowej w Polsce są nie tylko potrzebne ale wprost konieczne. Sen. Berenger zaproponuje Francyi przyjęcie wniosku o udzielenie kredytu 400 milionów franków i ma nadzieję, że senat zaaprobuje jego stanowisko. Polska i Francya jako dwie demokracye winne posiadać silne armie oraz materyały wojenne i amunicyę, celem podtrzymania jej siły. Polska jest w stanie zapewnić obronę swych granic, lecz musi posiadać środki materyalne, ku czemu zaś potrzebny jest kredyt.

—o—

Zjazd Tow. popierających L. N.

Haga (Pat.) Na odbywającym się zjeździe Towarzystw popierających Ligę Narodów, reprezentowanych jest 32 państw Polskę reprezentuje prof. Jerzy Fedorowicz jako prezes delegacyi i Gustaw Olechowski. Przy wyborach do Rady zarządu, składającej się z 6 osób, urzędującej przez 2 lata, wybrany został przewodniczącym Holender, wiceprezesami zaś delegaci Anglii, Francyi, Japonii, Polski, Niemiec i Węgier.

—o—

Rząd saski stoi wiernie przy państwie niemieckiem.

Drezno, 13. 10. (Pat). Na wczorajszem posiedzeniu sejmu pruskiego prezydent ministrów Zeidner odczytał programowe exposé, które głosi, że nowy rząd jest rządem obrony republiki i proletaryatu. Oświadczenie kończy się zdaniem: Rząd saski stoi wiernie przy państwie niemieckim i będzie do ostateczności walczył o jedność niemiecką

Strejk na G. Śląsku zbliża się ku końcowi.

Katowice 13. 10. (Pat.) Ruch strejkowy na G. Śląsku przeszedł fazę likwidacyi. Strejkujący wrócą prawdopodobnie w najbliższych godzinach do pracy. Pertrakta cye prowadzone w Katowicach przez przedstawicieli rządu przybyłych z Warszawy i przy współudziale władz miejscowych przybrały pomyślny obrót. Żądania pracowników państwowych uwzględniono w ramach ustalonych przez postanowienia Rady ministrów.

Ruch kolejowy osobowy i pospieszny w dniu wczorajszym odbywał się około 70 proc. ruchu zwyczajnego. Pozatem urochomiono 5 pociągów towarowych. Pracownicy pocztowi postanowili przystąpić do pracy. Porządku publicznego nie zakłócono. W okręgach strejkowych jak się samo przez się rozumie zbierają się grupy strejkujących i żywo omawiają sytuacyę na wezwanie jednak organów policyjnych rozchodzą się spokojnie.

Przy sposobności obecnie stwierdzono że w policyi górnośląskiej, która jak wiadomo nie podlega komendzie głównej ujawniły się pewne niedomagania. Wobec tego minister spraw wewnętrznych podjął szereg zarządzeń celem zabezpieczenia porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Katowice 12. 10. (Pat.) Strejk pracowników kolejowych objął tylko część katowickiej dyrekcyi kolejowej a mianowicie od linii Katowice, Bogucice, Szopienice i Mysłowice. W innyc miastach kolejarze wogóle do strejku nie przystąpili. Zaznaczyć należy, że w Katowicach i Bogucicach zmuszono siłą pracowników kolejowyc hdo przyłączenia się do strejku.

Rokowania polsko-gdańskie nie doprowadziły do skutku.

Gdańsk 13. 10. (Pat.) Rokowania polsko-gdańskie dla uzgodnienia zapatrywań któreby dały punkty wyjścia dla poszczególnych postanowień ważnych zarówno dla interesów Polski jak i Gdańska nie doprowadziły do skutku. Wobec tego stanu rzeczy wyjeżdżają dziś do Warszawy z ramienia senatu gdańskiego senator Jewelowsky a z ramienia komisaryatu gen. Rzeczpospolitej Polskiej radca Stefan Lalicki celem prowadzenia dalszych rokowań wspólnie z kompetentnymi czynnikami w Warszawie.

Niemcy pod dyktaturą.

Ustawa o upoważnieniach przyjęta.

Berlin. (Pat). **Sejm Rzeszy przyjął ustawę o upoważnieniach. Za ustawą głosowało 316 posłów przeciw 24., Od głosowania wstrzymało się 7. Jak podnoszą Stinnes i Vogler oddali przy głosowaniu niebieskie kartki, czyli wstrzymali się od głosowania.** Wynik głosowania przyjęło kilku posłów okrzykiem: pfuj, na co większość odpowiedziała żywemi oklaskami. Wielu posłów złożyło Stresemanowi gratulacye.

Zaburzenia w Kolonii.

Kolonia. (Pat). Wczoraj przedpołudniem przyszło w różnych punktach miasta do zaburzeń. Aresztowano 5 ludzi, plądrujących sklepy. Popołudniu oddziały konnej policyi wystąpiły przeciw tłumom zebranym przed domem robotniczym. Przed dyrekcyą fabryki barwików policya użyła przeciw demonstrantom broni siecznej i palnej. W jednej z ulic obrzucono policyę z okien domów żarzącymi się węglami. Policya użyła broni.

Berlin. (Pat). W wywiadzie z przedstawicielem „Daily Ekspress" kanclerz Stresemann podkreślił swe stanowcze postanowienie przystąpienia w najbliższym czasie do reformy finansowej, zaznaczając że marka złota będzie puszczona w obieg za kilka tygodni.

Kto uratował min. Głąbińskiego.

Warszawa. 13. X. (tel. wł.) Ministra Głąbińskiego przy wczorajszym głosowaniu uratowali Piastowcy. Wiadomą bowiem było rzeczą, że na zebraniu plenarnem klubu Piasta kategorycznie zażądano wyeliminowania z gabinetu realizatora normy procentowej. Dopiero, gdy premier Witos oświadczył, że powyższa uchwała pociągnęłaby za sobą jaknajdalej idące konsekwencye, a więc dymisyę całego gabinetu, powzięto reasumcyę uchwały.

Podczas wczorajszego głosowania nad nagłością wniosku Koła Żyd. lewica jak zwykle nie była w komplecie. Również ławy posłów mniejszości narodowych wykazywały luki. Z członków Koła Żyd. byli nieobecni pp: rabin Szapira, Syrkis, Stempel, Mincberg, dr. Rosenblatt, dr. Feldmann, dr Hausner, Stuczyński, Farbstein i dr. Schreiber. Dwaj ostatni bawią zagranicą.

W poniedziałek odbędzie się Rada Ministrów, która ustali punkty odpowiedni, której udzieli prez. Witos na plenum sejmu członkom opozycyi.

—o—

Mściwe Z. L. N.

Warszawa. 13. października (tel. wł.) Incydent, który miał miejsce na wczorajszem posiedzeniu Sejmu (okrzyk „bezczelny pysk") nie daje spokoju ZLN-owi. Endecy nie są bardzo zadowoleni ze sposobu załatwienia, którym zakończył incydent marszałek Rataj. Postanowili oni poczynić jeszcze odpowiednie kroki.

Min. Kucharski w obronie obszarników i chłopów.

Sprawa kary za zwłokę podatkową.

Warszawa 13 października (tel. wł.) Dziś odbyło się posiedzenie komisyi skarbowej. Poseł Ilski (ZLN). zgodził się na natychmiastowe referowanie ustawy o karach za zwłokę i o podatku gruntowym. Przeciw temu wystąpił poseł Frostig, którego wniosek na odroczenie referatu powyższego odrzucono. Poseł Frostig stanął na stanowisku, że ustawa przewidująca karę za zwłokę podatkową 150 proc. miesięcznie nie prowadzi do celu, albowiem wskutek stale postępującej dewaluacyi skarb państwa nie jest zabezpieczony, a podatnicy już i tak uginają się pod brzemieniem podatku obrotowego i majątkowego.

Odnośnie do podatku gruntowego p. Frostig proponował 15 proc., podczas gdy projekt rządowy przewiduje 10 proc. Wniosek ten odrzucono, wiadomo bowiem, że gros większości rządowej stanowią obszarnicy i chłopi których też na komisyi poparł min. Kucharski.

Znamiennem jest, że za wnioskiem p. Frostiga głosowali też Chadecy.

Warszawa. 13. października (tel. wł.) Do laski marszałkowskiej Sejmu wpłynął dziś wniosek nagły posłów dra Sommersteina, Eisensteina i tow. w sprawie pomocy dla pogorzelców w Rożniatowie, oraz posła Lewina i tow. w sprawie Starego Sambora. Wnioski te poparte przez inne stronnictwa są analogiczne z wnioskami w tych sprawach zgłoszonymi w Senacie

Straszna katastrofa w Warszawie

Prochownia wyleciała w powietrze.

Warszawa, 13. 10. (AW). **Dziś o 9-tej rano nastąpił tu okropny wybuch, który dał się słyszeć w Warszawie i całej okolicy. Wyleciał w powietrze skład prochu w forcie „Norbert" w pobliżu dworca gdańskiego. Wybuch był tak silny, że w całem mieście powyleciały wszystkie szyby. Stwierdzono cały szereg wypadków ciężkiego i lżejszego poranienia. W sąsiedztwie fortu zawalił się cały szereg budynków. Na miejsce wypadku zjechały wszystkie straże ogniowe. Przez dłuższy czas unosiły się nad miastem gęste obłoki dymu. Most kolejowy ocalał.**

28 zabitych, 40 osób ciężko rannych wielu lżej rannych.

Warszawa. (Pat). W prochowni znajdowały się znaczne zapasy ładunków prochu. Wskutek katastrofy jak dotychczas stwierdzono **straciło życie 28 osób cywilnych i wojskowych. Ciężko rannych zostało około 40 osób a większa ilość lekko rannych.** Władze, które natychmiast po wybuchu zjawiły się na miejscu wypadku zarządziły wszelkie środki ratunkowe oraz wydały bezzwłocznie polecenia potrzebne dla zabezpieczenia rozszerzania się niebezpieczeństwa. Dochodzenia wdrożone celem wykrycia przyczyny wybuchu wskazują na to, że **wybuch wywołany został wskutek działania zbrodniczej ręki.**

Rząd podziela oburzenie całego społeczeństwa z powodu tej potwornej zbrodni oraz współczucie społeczeństwa dla ofiar katastrofy. Natychmiast po dzisiejszym rannym wybuchu udał się p. minister kolei żelaznych Nosowicz na dworzec gdański oraz na most kolejowy na Wiśle celem stwierdzenia czy urządzenia kolei i mostu zostały wskutek wybuchu uszkodzone. Minister stwierdził, że na dworcu gdańskim uszkodzenia wywołane siłą prądu powietrznego są bardzo małe. Co do mostu zaś specyalna komisya wydziału budowy mostów ministerstwa kolei żelaznych skonstatowała, że most jest nienaruszony. W pierwszej chwili po wybuchu aż do czasu przybycia komisyi zarządzono zmniejszenie chyżości pociągów biegnących przez most. Ruch kolejowy nie został ani na chwilę wstrzymany i odbywa się dalej bez żadnych przeszkód.

Lwów. „Gaz. Lwowska" podaje, że ofiarą wybuchu padła m. i. żona b. redaktora „Gazety Porannej" obecnie zamieszkałego w Warszawie p. St. Zachariasiewicza.

Warszawa 13. 10. (tel. wł.) Wskutek olbrzymej katastrofy, która się dziś wydarzyła Warszawa przybrała wygląd jaki miała w smutnych dniach wojny. Z miejsca katastrofy pędzą auta ciężarowe i osobowe, wiozące ciężej i lżej rannych do szpitalu ujazdowskiego. Tysiączne tłumy przyglądają się temu smutnemu korowodowi

Na miejscu katastrofy z załogu rusznikarskiej zginęło 6 ludzi z posterunku wojskowego 8 ludzi. Wśród rannych, których liczba nie dała się dokładnie ustalić przeważają kobiety i dzieci. Tłumaczy to się tem, że wskutek wybuchu ucierpiały okoliczne domy zamieszkałe przez oficerów i podoficerów. Głowy rodzin były w czasie katastrofy poza domem a nieszczęśliwy wypadek zastał jedynie ich rodziny.

Poważnie został uszkodzony osławiony X pawilon, w którym znajdowały się warsztaty wojskowe. Dzięki temu, że prochownia mieściła się w dole niżej poziomu ziemi wybuch nastąpił w górę a nie w strony uboczne, czemu przypisać należy że skutki katastrofy nie przybrały większych jeszcze rozmiarów.

Na miejscu wypadku zjawili się przedstawiciele rządu, marszałkowie sejmu i senatu oraz generalicya. Akcyę ratowniczą kieruje osobiście min. wojny gen. Szeptycki.

W pobliżu prochowni znajdują się warsztaty wojskowe i szwalnia. Zajęte tam osoby nie oryentując się w nieszczęściu zaczęły wyskakiwać z okien piętrowych, wskutek czego odniosły cięższe kontuzye.

Na skutek wybuchu wyleciały w całem mieście niezliczone szyby mieszkaniowe i wystawowe. Ulice zasypane są odpadkami szkła. Odpadkami szkła zostały też ranione idąca do szkoły młodzież.

Podczas wybuchu w pobliżu prochowni ćwiczyły dwie kompanie saperów, które dzięki oryentacyi kierującego ćwiczeniami porucznika (dał on rozkaz „padnij") ocalały.

Siła wybuchu była tak wielka, że z szeregu domów zleciały dachy i balkony. Na miejscu prochowni widnieje olbrzymi lej, a dopiero dookoła sterczą olbrzymie zwaliska gruzów.

W związku z katastrofą aresztowano komendanta i podkomendanta prochowni Władze wojskowe zaprzeczają, jakoby przyczyną wypadku była nieostrożności. Istniały bowiem surowe przepisy zabraniające zbliżania się z ogniem lub palenia papierosów w pobliżu prochowni.

Podczas katastrofy przejeżdżał obok Cytadeli b. min. wojny gen. Osiński, którego samochód został podrzucony na pół metra w górę.

Szkoda idzie w miliardy czy nawet biliony. M. i. została też uszkodzona nowoutworzona radiostacya. Stacya nadawcza nie przyjmuje depesz. Kierownik stacyi i 7 ludzi obsługi odniosło rany.

Z kompanii 21 pp. przechodzącej w chwili wybuchu brzegiem Wisły wpadła wskutek silnej fali powietrznej szereg żołnierzy do Wisły. Czterech żołnierzy zaginęło.

Warszawa. (Pat). Wybuch nastąpił w parę minut przed godziną 9-tą w prochowni Cytadeli, tuż za bramą nr. 1. W prochowni znajdowała się znaczna ilość prochu artyleryzyckiego. Byli tam już zajęci robotnicy przy pracy. Wskutek wybuchu prochownia została zdemolowana, a pawilon nr. 10, w którym mieszkały rodziny oficerów został poważnie u-

Brak kultury.

Do jednego z większych miast prowincyonalnych w Polsce przyjeżdża malarz żydowski w celu urządzenia tam wystawy swoich obrazów. Otrzymuje na ten cel obszerną salę Kahału, dokąd przewozi skrzynie, w których obrazy są zapakowane. Przy pomocy miejscowego kolegi po pędzlu zabiera się do wyładowania swych prac i urządzania wystawy.

Gospodarz lokalu, „obywatelski Żyd", wchodzi i wita protekcyonalnie naszego malarza, podając mu końce dwóch palców prawej ręki.

„Te wszystkie obrazy są ręcznie malowane?" — pyta, rozglądając się krytycznie wśród rozstawionych płócien;

„Nie wszystkie" — odpowiada poważnie malarz — „niektóre malowane są nogą".

„Pan chyba żartuje?" — mówi szczerze zdziwiony, a zarazem zaintrygowany pan gospodarz.

„Gdzieżbym śmiał?" — ciągnie dalej malarz, — „jeżeli pan sądzi, że malowanie ręką, to dziś jeszcze jest jakąś sztuką, to pan jesteś w błędzie. Ręką malować każdy potrafi, ale nogą panie, w tem trzeba się ćwiczyć od maleńkiego".

Nie można powiedzieć, aby słowa te zupełnie trafiły do przekonania zacnego obywatela, i przyczyniły się do pogłębienia jego estetycznych sądów. Nie można bowiem wymagać od artysty, oddanego swej sztuce, zrozumienia i wyrozumienia na ciemnotę i brak najprymitywniejszych pojęć o sztuce u szerokich warstw społeczeństwa. Możnaby przytoczyć szereg podobnych, charakterystycznych zajść i rozmów, towarzyszących prawie każdej imprezie artystycznej na prowincyi, — a często i po wielkich miastach, które oświetlają jaskrawo iście tragikomiczny stosunek społeczeństwa do sztuki. Artysta, który zmuszony jest żyć ze sprzedaży swoich obrazów, jest u nas istotą najbardziej godną pożałowania, — jest męczennikiem, znoszącym prawdziwe katusze fizyczne i moralne. Mimo tu i ówdzie obserwowanych odmiennych pozorów zewnętrznych, artysta uważany jest za człowieka, stojącego poza nawiasem, za lekkomyślnego wytwórcę czegoś co nikomu nie jest potrzebne. Po dziś dzień jawnie lub skrycie, odnosi się „porządny" obywatel z lekceważeniem do tego rodzaju nieuporządkowanych egzystencyi, którzy zamiast trudnić się intratnym handlem, przemysłem, lub innym porządnym interesem, malują jakieś obrazy, lepią figurki, piszą wiersze, lub grają na koncertach. W opinii prowincyonalnego łyka, zajmuje artysta-malarz stanowisko pośrednie między malarzem pokojowym, a fotografem, pianista lub skrzypek jest lepszym gatunkiem muzykanta-klezmera, a aktor zwykłym „komedyantem".

Myliłby się jednak, ktoby sądził, że ignorancya i lekceważenie odnośnie do sztuki jest cechą wyłącznie nieoświeconej części społeczeństwa. Ludzie należący do tz zawodów inteligentnych okazują również często zdumiewający brak zrozumienia dla sztuk plastycznych. O niskim poziomie ich kultury estetycznej świadczy w wielu wypadkach wygląd ich mieszkań, napełnionych przeważnie międzynarodową pseudoluksusową tandetą. Można zwiedzić dziesiątki takich mieszkań i nie znaleźć na ścianie ani jednego obrazu oryginalnego lub rzeźby. Ich miejsce zajmują, albo po przodkach oddziedziczone landszafty oleodrukowe w solidnych ramach, albo liche reprodukcye lub wyroby damskiego przemysłu domowego. Nie mówię tu o podupadłej dziś materyalnie inteligencyi, której brak środków nie pozwala na folgowanie estetycznym „zachciankom", — lecz o rzeszy ludzi, którzy wykształcenie swe i zdolności potrafili przystosować do zmienionych warunków ekonomicznych i wskutek tego potrafili utrzymać mniej lub więcej poziom swej przedwojennej stopy życiowej. Ludzie ci, chełpiący się swą wyższą kulturą, wydają dziesiątki milionów na „prawie" perskie dywany i tp. kosztowności, ale na zakupno obrazu za kilka milionów nie mogą się zdecydować! Jeżeli już zdobędą się raz na ambicyę zaćmienia swego konkurenta, który otrzymał w podarunku „prawdziwego Malczewskiego" i postanowią coś kupić — to musi to być „nazwisko" akredytowane u wszystkich kunsthändlerów i zaprzysiężonych znawców sztuki.

Inteligencya dzisiejsza nietylko praktycznie straciła wszelki kontakt ze sztuką ale i teoretyczne jej zainteresowanie sprawami dotyczącemi sztuki i kultury artystycznej jest minimalne. Obserwowałem nieraz, jak ludzie, którzy codziennie pilnie czytają swoją gazetę, począwszy od ceduły giełdowej, a skończywszy na artykule wstępnym, omijają skrzętnie feljeton lub artykuł traktujący o sztuce, wystawie obrazów, lub koncercie. O czytaniu książek, rozpraw lub czasopism z tej dziedziny, wogóle niema mowy, czego najlepszym dowodem jest

szkodzony. Na całym obszarze Cytadeli wybuch dokonał straszliwych spustoszeń. W kolonii oficerskiej i urzędniczej na Zoliborzu nastąpiły większe uszkodzenia.

W parę minut po wybuchu był już na miejscu min. spraw wojsk. gen. Szeptycki, który wydał zarządzenia doraźne, mające na celu akcyę ratunkową, odgrzebywanie zabitych, oraz zabezpieczenie innych objektów przed niebezpieczeństwem. W chwilę potem przybył minister Kiernik wraz z przedstawicielami władz bezpieczeństwa, oraz biskup polowy ks. Gall z duchowieństwem wojskowem, które z biskupem na czele wzięło czynny udział w akcyi ratunkowej i udzielało absolucyi konającym ofiarom katastrofy. Na miejsce katastrofy przybyły również wszystkie techniczne siły załogi warszawskiej.

Do przewożenia rannych oddały władze rządowe do dyspozycyi wszystkie pojazdy i automobile. Ponadto samorzutnie zgłosiły osoby prywatne bardzo znaczną ilość swoich samochodów Stwierdzono do południa 28 osób zabitych, w tem 18 robotników, 2 żony oficerów oraz dzieci wojskowych i urzędników, zamieszkałych w Cytadeli. Ciężko rannych 40 osób, lekko 110 osób. Premier Witos natychmiast po wybuchu wydał zainteresowanym i ministerstwom odpowiednie zarządzenia, oraz porozumiał się z marszałkiem Sejmu, który na znak żałoby zawiesił posiedzenie do godz. 13-tej.

Warszawa. (Pat). „Gazeta Warszawska" podaje: Wybuch w prochowni na Cytadeli odczuto na ogromną przestrzeń w okolicy Warszawy. Z Mińska Mazowieckiego zapytywano telefonicznie o przyczyny wstrząśnienia. W redakcyi „Słowa Pomorskiego" w Toruniu odczuto wybuch w czasie rozmowy telefonicznej z z Warszawą. W Rembertowie, Milanówku, Otwocku, Radzyminie i w innych okolicach Warszawy wyleciały szyby z okien.

Warszawa. (Pat). Ministerstwo poczt i telegrafów komunikuje w związku z krążącemi pogłoskami o uszkodzeniu stacyi telegraficznej transatlantyckiej: Podaje się do wiadomości, że wskutek dzisiejszego wybuchu, stacya transatlantycka nie poniosła żadnej szkody. Może być jedynie mowa o uszkodzeniu radiotelegraficznej stacyi wojskowej, umieszczonej w Cytadeli.

397 rannych w szpitalu.

Warszawa. (AW). Radiostacya amerykańska w N. Jorku zauważyła natychmiast po wybuchu na Cytadeli przerwę w funkcyonowaniu stacyi w Warszawie i zapytała o przyczynę na co stacya polska zameldowała wybuch prochowni. —

Według ostatniego wykazu, liczba rannych przebywających w szpitalu wynosi 397 osób.

Warszawa. (Pat). Rząd wyasygnował 500 milionów mk. dla ofiar katastrofy.

Warszawa. (Pat). Nadzwyczajny komisarz dla zwalczania drożyzny Dr. Bajda zażądał od komisarza rządu m. Warszawy, aby zapieczętował cały zapas szkła okiennego, znajdujący się u poszczególnych kupców w Warszawie, oraz ustalenia dzisiejszego cennika szyb okiennych. Zarządzenie powyższe pozostaje w bezpośrednim związku z katastrofą wybuchu. Przy pomocy tego zarządzenia pragnie nadzwyczajny komisarz dla walki z drożyzną nie dopuścić do podbijania cen szyb, oraz do sztucznego ukrywania zapasów.

Warszawa. 13. października (tel. wł.) Na zwołanym dziś konwencie seniorów wentylowana była kwestya, kto ma zakomunikować sejmowi o wypadku na cytadeli. Zachodziła kwestya, czy odnośne oświadczenie ma złożyć marsz. Rataj, czy min. wojny Szeptycki. Wątpliwość, czy oświadczenie ma złożyć min. Szeptycki wynikła stąd, że katastrofę łączono z plotkami o zamachu. — Wkońcu zgodzono się, że oświadczenie złoży marsz. Rataj.

Dłuższą dyskusyę wywołała kwestya czy w urzędowym komunikacie w sprawie katastrofy podać należy, że wypadek spowodowała zbrodnicza ręka. Marsz. Rataj, jakoteż członkowie prawicy byli tego zdania. Wystąpili natomiast przeciw temu posłowie Barlicki i Dąbski, oświadczając że trudno podawać apriorystycznie sprawców przed wyświetleniem sprawy. Konwent seniorów uznał stanowisko lewicy za słuszne, jednak jak z komunikatu PAT. wynika stało się inaczej.

Warszawa. (Pat.) Dzisiaj o godz. 13. odbyło się zamiast zwykłego posiedzenia Sejmu krótkie posiedzenie żałobne. Na posiedzeniu tem zjawił się rząd in corpore z prezesem Rady Ministrów na czele. P. Marszałek Sejmu wygłosił następujące przemówienie: Panowie posłowie. Stoimy wszyscy pod wrażeniem wstrząsającego wypadku dzisiejszego wybuchu w prochowni na terenie Cytadeli. Katastrofa ta spowodowała ciężkie i bolesne straty tak wśród wojskowych, jak i cywilnych, zajętych tam pracą. Wedle informacyi rządowych obliczenia wykazały 28 osób zabitych, 40 ciężko rannych i 110 lżej rannych. Jest obawa, że na tych ofiarach się nie skończy. Imieniem Sejmu wyrażam rodzinom zabitych i pozostałych przy życiu ofiarom katastrofy gorące współczucie. Na znak żałoby proponuję odłożenie posiedzenia do wtorku. Następnie marszałek zamknął posiedzenie.

Z przemówienia prez. Wojciechowskiego na kresach.

Suwałki. (Pat). Konsolidacya wewnętrzna prowadzić będzie do tego, że pojęcie kresów, jako czegoś odrębnego będzie coraz bardziej znikało. Polska nie da się podzielić na różne prowincye — jest jedna i niepodzielna. A że na kresach jest pewne **pomieszanie narodowości i wyznań, to dla nich wszystkich gwarancyą że nie poniosą uszczerbku w swoich uprawnieniach roszczeniach jest to, że Polska jest państwem demokratycznem.** W konstytucyi naszej jest dla wszystkich obywateli bez względu na to czy mieszkają na kresach, Rzpltej, czy w jej ośrodku, zapewnione **poszanowanie ich narodowości, języka i wiary.** W miarę postępowania tej koonsolidacyi, w miarę utrwalania się u nas pojęć demokratyzmu na sposób europejski, a nie wschodni, osobliwe traktowanie niektórych ziem Rzpltej odpadnie. **Żaden obywatel Polski wskutek tego krzywdy nie dozna.**

—o—

Dwugroszowe oszczerstwa.

Warszawa. 13. października (tel. wł.) Prasa endecka z „Dwugroszówką" i organem niemieckim p. Korfantego „Kattowitzer Zeitung" na czele puściła w swoim czasie w obieg brednię, jakoby Żydzi polscy podpisali memoryał mniejszości narodowych, wręczony Radzie Ligi Nar, w Genewie. W szczególności miał ten memoryał podpisać jakiś Żyd dr. Kikier (?!!?).

Jeżeli wogóle prawdą jest, że taki podpis na memoryale istnieje, to nie ulega kwestyi, że jest on sfingowany dla celów mistyfikacyi. Żaden dr. Kikier nie reprezentuje żadnego odłamu społeczeństwa żydowskiego, lub też jakiejkolwiek organizacyi na terenie Polski i wschodniej Małopolski nie wyłączając. Stwierdzić należy, że memoryał mniejszości narodowych Żydzi nie podpisali.

—ooo—

Nowe zasady polityki palest

Jerozolima. Tutejszy zastępca Ż.B.K. dowiaduje się, że w związku z odbytą ostatnio w Londynie konferencyą dominiów, **oczekuje obecnie rząd palestyński nowych instrukcyj w sprawie dalszej polityki rządu w kraju.**

Londyn. (ŻBK.). **„Morning Post" donosi, że Ministerstwo kolonij wysłało do Palestyny swych pełnomocników z zadaniem ustalenia, czy istnieją możliwości nowego załatwienia trudności politycznych w Palestynie.**

Unormowanie obchodzenia świąt żydowskich w wojsku.

Urlopy świąteczne.

Celem ostatecznego unormowania obchodzenia w Wojsku Polskiem dorocznych świąt wszystkich wyznań, — do zasadniczych rozkazów: Dz. Rozk. Nr. 26 z dnia 5. lipca 1921 r. poz. 523, Dz. Rozk. Nr. 10 z dnia 13. marca 1923 r. poz. 124 i Dz. Rozk. Nr. 29 MSW. z dnia 7. sierpnia 1923 r. poz. 382, p. Minister Spraw Woj. wydał przepisy wykonawcze w których odnośnie do świąt żydowskich zarządził co następuje:

Żołnierze wyznania mojżeszowego obchodzą święta według ogłaszanego wykazu świąt. Szczególną uwagę zwracam na Nowy Rok (Rosz Haszana) i Post Dnia Pojednania (Jom Hakkippurim), jako największe święta w roku, w które należy stosować wszelkie możliwe ułatwienia dla należytego obchodzenia tych świąt przez żołnierzy wyznania mojżeszowego W święta Wielkiejnocy (Pesach) włącznie z dniami środkowemi t. zw. wolnemi świętami, Zielone Świątki (Szawuot), Nowy Rok (Rosz Haszana), Post Dnia Pojednania (Jom Hakkippurim) i Szałasy (Sukkot) włącznie z dniami środkowemi tego okresu zarządzić wypłacanie szeregowym wyznania mojżeszowego strawnego z prawem surogowania artykułów, wzbronionych w te święta przez ich przepisy religijne (Dz. R. Ni. 822).

Wszystkie święta wyznania mojżeszowego z wyjątkiem świąt Postu Dnia Pojednania (Jom Hakkippurim) i Wielkanocy (Pesach), które rozpoczynają się o godz. 15. dnia poprzedniego, liczą się od zachodu słońca dnia poprzedniego do zachodu słońca dnia ostatniego świąt.

Urlopy świąteczne dla szeregowych wszystkich wyznań

mają być udzielane w ramach wymogów służby, tylko w okresie świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy, zaś dla szeregowych wyznania mojżeszowego w okresie świąt: Wielkiej Nocy (Pesach) i Szałasów (Sukkot). Ilość urlopowanych nie może przekraczać 50 proc. oficerów i 10 proc. faktycznego stanu szeregowych danego wyznania.

Pozatem przy normowaniu świąt i t. d. obowiązują zasady, określone na wstępie wymienionymi rozkazami. Rozporządzenie to jest ostateczne, a w przyszłości podawany będzie tylko kalendarz dni świątecznych w roku dla wszystkich wyznań.

Na podstawie powyższych moich rozkazów i niniejszego rozporządzenia, wszystkie święta regulować będą odtąd we własnym zakresie dowódcy poszczególnych OK. i kierownik Marynarki Wojennej.

—o—

zupełny prawie brak u nas tego rodzaju wydawnictw. Na wystawy obrazów chodzi się wprawdzie czasem, bo taniej to kosztuje niż wstęp do kina, — ale czego się tam można przy tej okazyi nasłuchać! — Prace artystów, którzy nieco europejskiego zaczerpnęli tchu, są dla naszej publiczności przedmiotem najdzikszych nieporozumień. Kierunki i problemy artystyczne, które na Zachodzie dawno już weszły w krew i kość współczesnego pokolenia, są u nas ciągle jeszcze senzacyą dnia, tematem biadań nad upadkiem sztuki w ogólności, a malarstwa w szczególności. Ta skłonność do uogólnień, pochopność w wydawaniu sądów i ferowaniu przedwczesnych wyroków w sprawach artystycznych, połączone często z naiwną bezkrytycznością jest właśnie wynikiem braku szczerego i bezpośredniego stosunku do sztuki.

Zapomina się u nas często, że tytuł akademicki i wiedza fachowa nie dają jeszcze patentu na człowieka o wyższej kulturze. Można być tęgim adwokatem, wziętym lekarzem lub zdolnym inżynierem a pod względem kultury duchowej stać na równym poziomie z pierwszym lepszym kramarzem, lub innym nuworiszem. Sztuka była, jest i zawsze będzie najwyższym wykwitem i wskaźnikiem kultury danego społeczeństwa i epoki. Kto uważa sztukę za zbyteczny luxus, kwalifikujący się conajwyżej na temat do rozmów salonowych, kto nie odczuwa potrzeby obcowania z jej dziełami, niema prawa, z racyi swego tytułu czy stanowiska, spoglądać z góry na wzbogaconego parwenjusza, który traktuje dzieła sztuki przynajmniej jako uzupełnienie swego kosztownego umeblowania.

A. Bienenstock.

—ooo—

Agitacya sir Alfreda Monda dla Palestyny.

Sir Alfred Mond, były minister w gabinecie Lloyda George'a, a obecny wiceprezydent angielskiego stronnictwa liberalnego, znajduje się, jak wiadomo, obecnie w Ameryce, gdzie oddał się z wielką gorliwością na usługi sprawy palestyńskiej.

Dnia 23. września przemawiał Mond na dwu zgromadzeniach. Na pierwszem z nich, które odbyło się przy współudziale delegatów z całego kraju, bronił Mond egzekutywy przed atakami opozycyi, twierdząc, że przy uwzględnieniu krytycznych sytuacyi, egzekutywa pod względem politycznym wiele dopięła. Teraz po przezwyciężeniu trudności, postęp dzieła palestyńskiego zależy już tylko od sumy pracy i energii żydowskiej, w nie włożonej. Ujawniona w niektórych kołach syonistycznych obawa przed nowymi ludźmi, którzyby wejść mieli do „Jewish Agency", jest niezasadniona. Wciągnięci w wir pracy palestyńskiej, nowi ci ludzie oddają usługi, nie mniejsze, aniżeli starzy syoniści. Przy ruinie finansowej żydostwa europejskiego cały ciężar odbudowy Palestyny ciąży dzisiaj na Żydach krajów anglo-saskich, w pierwszym rzędzie Ameryki. Zebrania potrzebnych funduszów w krajach tych jest rzeczą łatwą. Choćby inwestycye chwilowo nie miały nawet przynosić zysków materyalnych, to jednak nie mniej doniosłe są korzyści moralne, zadowolenie wewnętrzne z powodu współpracy przy odbudowie Palestyny. Dotychczasowe poparcie żydostwa amerykańskiego dla Keren Hajessod świadczy nie tylko o jego ofiarności, lecz także o zrozumieniu środków praktycznych, wiodących do utworzenia siedziby narodowej.

Sam Keren Hajessod, apelujący jedynie do ofiarności nie wystarczy. Potrzeba jeszcze wielkich inwestycyi kapitału ze strony grup lub jednostek, aby w ten sposób połączyć idealizm z praktycznem wyrachowaniem. Lecz aby przygotować teren dla tych kapitałów prywatnych, należy wpierw zaopatrzyć kraj w instytucye i świadczenia podstawowe, jak imigracya, uzdrowienie, osiedlenie, zalesienie i td. — same większe wydatki, nie przynoszące bezpośrednich zysków, które mogą być zaczerpnięte jedynie z wielkiego funduszu ludowego. Fundusz ten dostarczy także środków na eksperymenta, zmierzając do podniesienia produkcyi agrarnej zaniedbanego pod tym względem kraju.

W tym celu potrzebne jest samoopodatkowanie, mające zastąpić przymusowe opodatkowanie przez państwo. Wzniosły cel usprawiedliwia jest tego trudu.

Keren Hajessod czyni wszystko w miarę dostarczonych mu funduszów. Utrzymywał szkolnictwo, wspierał 35 kolonii, dopomagał chalucom do samodzielnego osiedlenia na roli, zamienił zaniedbaną dolinę Jezreel w kwitnącą oazę, podniósł zdrowotność kraju, wsparł ruch współdzielczy, pożyczkami, uczestniczył w stworzeniu dwu nowych instytucyi: banku hipotecznego i kompanii Rutenberga.

Sir Alfred Mond mówił dalej z zapałem o wrażeniach z Palestyny, wzywał obecnych do osobistego zapoznania się z Palestyną i zakupywania gruntów.

W końcu powiedział Mond: Gdyby się odbudowa Palestyny nie udała, zniżyłoby się wartość żydostwa, w oczach całego świata, spoglądającego z wielkiem naprężeniem na postęp dzieła palestyńskiego. Stworzenie siedziby narodowej jest rzeczą honoru całego narodu żydowskiego.

Wywody Monda przyjęło audytoryum entuzyastycznymi oklaskami. Między obecnymi dostrzeżono Louis'a Marschalla, Oskara Strassa i wiele innych wybitnych osobistości żydowskich.

—o—

Urlopy rolne dla żołnierzy z okolic górskich.

Warszawa. „Polska Zbrojna" podaje: Ponieważ żniwa w okolicach górskich przypadają na koniec m. października Ministerstwo Spraw Wojsk. zezwoliło na przychylne, indywidualne traktowanie próśb szeregowych względnie ich rodzin stale zamieszkałych w okolicach górskich, o udzielenie bezpłatnych urlopów rolnych na żniwa.

Udzielanie powyższych urlopów w żadnym wypadku nie może oddziaływać ujemnie na służbę i potrzeby bieżące dotyczących formacyi. (DOK. IX—82).

Prasa czeska reaguje na expose p. Witosa.

Warszawa 12. 10. Prasa czeska reaguje na ostatnie ekspose premiera Witosa, a zwłaszcza na ustęp z dziedziny polityki zagranicznej tyczący się stosunków polsko-czeskosłowackich. „Venkov" podkreśla, że dla państw powojennych nie może być nic więcej zgubne jak izolacya. Ostatnie ekspose polskiego premiera porusza w sposób wyraźny tę strunę. „Venkov" oświadcza dalej, że jest rzeczą nie do pomyślenia, iż dwa słowiańskie narody, które łączy wspólna historya przeszłości i niesłychane perspektywy na przyszłość, są z sobą w nieporozumieniu, nie mogąc przebyć morza wzajemnych uprzedzeń. Dalej pismo konstatuje, że uwaga premiera Witosa iż obecnie najważniejszym obowiązkiem patryotycznych obywateli jest współpracować w dziale uregulowania finansów, znajdzie w Czechosłowacyi zupełne uznanie. „Tribuna" pisze, że wszelkie usiłowania ze strony Polski zmierzające do nawiązania normalnych stosunków z Czechosłowacyą, znajdą ze strony Czechosłowacyi jak największe uznanie. Po stronie Czechosłowacyi nie istnieją żadne trudności, któreby stały na przeszkodzie polepszenia się stosunków polsko-czeskosłowackich.

Ze sportu.

Hasmonea - Lechia 1:0 (1:0).

Piąte spotkanie powyższych drużyn kończy się zwycięstwem Hasmonei, a czas ku temu najwyższy, gdyż ponowna nierozegrana spowodowałaby dalszą seryę meczów i „rewanżów" między tymi wiecznymi rywalami, za czem jednak publiczność sportowa wcale nie tęskni.

Hasmonea, bez zdyskwalifikowanego chwilowo Zuckera, ma widoczną przewagę, efektem czego jedyny goal strzelony w pierwszej połowie przez Steuermana. Liczne pozatem ataki Hasmonei, rozbijają się bądźto o postrach w osobie Budzanowskiego, bądź też kończą się w dalszej okolicy bramki Lechii.

Krzyku na boisku dużo, publiczności mało, sędzia p. kpt. Picheta.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **„Ucztę szyderców"** przyjęto na premierze bardzo gorąco. Po przedstawieniu publiczność jeszcze chwilę pozostała w Teatrze i długotrwałymi oklaskami wywołała bohaterów tego wieczoru pp. Pelińskiego i Sarnowskiego, oraz pp. Bieleckiego, Lochmana, Nawrockiego, Niemirycz i innych. Wspaniałe urządzenia wnętrz i stylowe kostyumy przyczyniły się w dużej mierze do sukcesu. Sztuka powtórzona będzie w poniedziałek.

— **„Wiera Mircewa".** Pod reżyseryą niezawodnego Rasińskiego odbywają się próby w Teatrze Małym z senzacyjnego widowiska, którego premiera odbędzie się we czwartek. Główną rolę kobiecą kreować będzie p. Rasińska, obok niej wielkie pole do popisu będą mieli pp. Rygier, Kowalski, Lochman, Niewiarowicz, Kalinowski, Tartakowicz, Sieniawska, Jankowska i in.

NADESŁANE.

Odstąpię 3 pokoje

kuchnia z komfortem. Zgłoszenia bezpośrednich reflektantów pod »U. S. A.« do Administracyi, 9151

WYTWÓRNIA BIŻUTERYI ZŁOTEJ
OSKARA RAUCHERA
przy ul. ŁYCZAKOWSKIEJ 34.
poleca się łaskawym względom P.P. ZŁOTNIKÓW, JUBILERÓW i Zegarmistrzów.

WPISY

dodatkowe do freblówki Żydów. Tow. Szkoły Lud. i Śr. odbywają się codziennie m. g. 9 12 przedpoł. w lokalu szkoły ZYGMUNTOWSKA 17, parter. 9029

ODEZWA! Do wszystkich izr. urzędów metrykalnych wsch. Małopolski. Uprasza się wszystkich kierowników urzędów metrykalnych, by z archiwów swych z lat 1760—1840 zrobili dokładny wyciąg dla blp. rabina **Herscha Horowitza** i jego rodzeństwa, który swego czasu wywędrował do ówczesnych Węgier, jakoteż syna jego **Józefa Horowitza,** który zmarł w San-Francisco, jako anglikański biskup. Za te autentyczne daty, posłane w 3-ech egzemplarzach na adres **Józefa Horowitza, Trembowla,** otrzyma tenże kierownik po otrzymaniu spadku (o co się też rozchodzi) 2.000 (dwa tysiące) dolarów. Wynagrodzenie za posłanie dokumentów wypłaci się wnet. **Józef Horowitz, Trembowla.** 9140

Dnia 14. b. m. o g. 12-ej w południe w lokalu Kina Marysieńka, pl. Smolki 5 odbędzie się pokaz kinemat graficzny, ilustrujący całokształt działalności zakładów p. f. »Towarzystwo Przem. Chemiczno-Farmaceutycznego. D. Magister KLAWES A. Warszawa. — Wstęp dla P. T. Lekarzy, Aptekarzy, Weterynarzy i Medyków bezpłatny za okazaniem legitymacyi. 9157

Kronika.

TEATR WIELKI.

Niedziela o godz. 12. Uroczysty poranek ku uczczeniu 150 rocznicy Komisyi Edukacyjnej. I. część wokalna, II. część Akt. III »Powrotu Posła« Niemcewicza.

Niedziela o g. 3. »Orlę«.

Poniedziałek »Uczta szyderców«.

TEATR MAŁY.

Niedziela »Pani prezesowa«.

TEATR NOWOŚCI.

Niedziela »Królowa fal«.

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program. Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedycz. kowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo. Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

— **Artysta opery Ignacy Mann** wystąpi dziś po raz ostatni przed wyjazdem za granicę z koncertem w sali Domu Narodnego.

— **Zgon reżysera K. Pasławskiego.** Bolesną stratę poniósł teatr lwowski przez nagły zgon Karola Pasławskiego, długoletniego reżysera opery. Śp. Pasławski rozpoczął karyerę artystyczną przed 50-ciu laty na scenie teatru Skarbkowskiego. Następnie wyjeżdża do Warszawy i tu zostaje inspicyentem opery. Zaangażowany przez dyr. Hellera powraca z powrotem do Lwowa, gdzie pracuje do ostatnich chwil życia, jako reżyser opery Wysoce muzykalny, umiłował gorąco pracę sceniczną i tę wykonywał z rzadką w czasach obecnych sumiennością i dokładnością, to też cieszył się nadzwyczajnym szacunkiem, jakim Go wszyscy obdarzali. Prócz reżyseryi tłumaczył też śp. K. Pasławski opery obce na język polski.

— **W stupięćdziesięcioletnią rocznicę ustanowienia Komisyi edukacyi narodowej** odbył się wczoraj w wypełnionej po brzegi świątyni izr. (templu) przy ul. Żółkiewskiej uroczyste nabożeństwo dla młodzieży żydowskiej szkół lwowskich państwowych i prywatnych wraz z nauczycielami i kierownikami. Na nabożeństwie prócz reprezentanta kuratoryum był obecny dyr. VIII gimn. p. Lachowski.

Po odprawieniu modłów przez nadkantora Lwowicza przy współudziale organów i chóru templowego, wygłosił rabin Dr. Gutmann kazanie okolicznościowe. W podniosłych słowach wskazał kaznodzieja, na

PREMIERA Poniedziałek 15|9 923. SENSACJA

Emocjonalny dramat na tle romansu erotycznego w 6 akt. p. t.

„PIĄTA ULICA“ („V. AVENUE“)

Akcya rozgrywa się w plutokratycznej dzielnicy Nowego-Jorku, znanej z wyuzdania, gdzie pod tęczą » » » brylantów, morzem pereł i szelestem jedwabiu kryą się gniazda rozpusty i zbrodni. « « «

LUCY DORAINE urocza artystka dramat. kreuje głów. rolę.

MARYSIEŃKA, Poniedziałek 15/9 1923. KOPERNIK.

znaczenie Komisyi Edukacyjnej w owych czasach upadku i rozstroju Polski. Zakończył swą mowę życzeniem, by szkoła polska w myśl tradycyi Komisyi Edukacyjnej, była źródłem światła i oświaty dla wszystkich obywateli Państwa **bez różnicy wyznania i narodowości.**

— **„Emunah“.** Dziś w niedzielę o godz. 11.30 A. H. C. Sprawy bardzo ważne. 9164

— **Milionówka.** W wczorajszem ciągnieniu milionówk ipadła wygrana na Nr. 1,720.659.

— **Do wiadomości jadących do Warszawy.** Z Warszawy donoszą: Ceny pokoi w warszawskich hotelach luksusowych (Bristol, Europejski i Polonia) zostały podwyższone o 50 proc., w pozostałych zaś o 30 proc. Podwyżka cen pokoi w pensyonatach bez stołowania wynosi 80 procent.

Także podskoczyła taksa dorożkarska, która odtąd wynosi: normalny kurs dzienny 35.000 nocny 40.000 mk.

— **Dzielnicowe Rady sieroce.** Z inicyatywy Sądu tut. jako opiekuńczego powstały w każdej dzielnicy miasta Lwowa dzielnicowe Rady sieroce. Rozpoczęły one działalność z końcem maja br. i prowadzą ją badając stosunki osobiste i materyalne sierót, wglądając w ich moralność, wychowanie i utrzymanie i bądź udzielają wyniki Sądowi nadopiekuńczemu do dalszych zarządzeń, bądź też same podejmują wysiłki w kierunku przyjścia im z potrzebną pomocą.

Rozwinięcie tej działalności napotyka jednak często na trudności z braku środków pieniężnych. Niejednokrotnie bowiem zachodzi potrzeba natychmiastowego przyjścia sierotom z pomocą materyalną, której Rady sieroce, nie rozporządzając odpowiedniemi funduszami — odmawiać muszą.

Stworzenie przeto takiego funduszu jest koniecznem, a udział w tem winno wziąść całe społeczeństwo.

— **Frank pocztowy nowo podwyższony.** W ostatnich dniach prawie codziennie zmienia swoją wartość. W zeszłym tygodniu wynosił 95.000, onegdaj zawiadomiono urzędy pocztowo-telegraficzne, że od 12. b. m. wysokość jego wynosić będzie 120.000 mk.

— (i) **Z kroniki kradzieży.** Podczas przewozu z dworca głównego do składu firmy „Comercium“ ładunku sukna, skradziono na szkodę tej firmy bal sukna wartości 500 milionów mk. W pociągu stanisławowskim skradziono dr. Stanisławowi Madfesowi zam. przy ul. Zygmuntowskiej 14, teczkę z ważnymi aktami. Poszkodowany wyznaczył nagrodę oddawcy teczki z aktami 5 milionów marek.

— (i). **Nowa banda opryszków w Żółkiewskiem.** Niedawno dopiero donieśliśmy o zlikwidowaniu bandy złodziei na terenie powiatu Żółkiewskiego, a oto protokół policyjny przynosi znowu doniesienie komendy policyi żółkiewskiej, że onegdaj przeprowadziły tamtejsze organa pol. obławę w okolicznych lasach, gdzie znaleziono bandę opryszków złożoną z ośmiu osób, którzy jednak na widok policyi rzucili się do ucieczki i strzelili kilkakrotnie do nich z karabinów. Na to wywiązała się regularna walka karabinowa, mimo wszystko jednak bandyci zbiegli. Do Żółkwi wysłano pomoc z tutejszej ekspozytury śledczej. Dalsze śledztwo w toku.

— **Wpisy dodatkowe** na I. i II. kurs pedagogium hebrajskiego we Lwowie odbędą się w dniach 14. i 15. bm. w lokalu Zarządu Ż. T. S. L. i Sr. we Lwowie przy ul. Zygmuntowskiej 17, I. p. 9138

— **Mocze, plwociny, nasienie** itp. wydzieliny rozbiera w swem laboratoryum — **Dr. Korman, Rynek 45, I. p.** Dla zamiejscowych w przeciągu kilku godzin. 7845

Pamiętajcie o pogorzelcach!

Z Giełdy.

Giełda warszawska

Czeki.

Warszawa. 13. 10. (Pat). Belgia 46500 47000, 46000, Berlin 0.000135, Holandya 454000 Londyn 4100000, 4140000, 4060000, Nowy Jork 905000, 805000, Paryż 55200, 54200, Szwajcarya 163000, 153000, Wiedeń 1235, 1265, Włochy 44700 41150, Praga 26900.

Akcye.

(Kursa w tysiącach).

Warszawa. 13. 10. (Pat). Bank dyskont. 1900, Bk. handlowy 700, 650, B. dla h. i p. 410, B. Kred. 150, 155, Polski B. przem. Lwów 150, 160, 152, Ziemski B. Kred. Lwów 350, 360 340, B. Zjedn. Ziem Polsk. 85, Kijewski i Scholce 575, 630, 320, Spies 500, 425, Puls 155,160 140, Wild 170, 180, Chodorów 145, Częstocice 13000, 13500, 11500, Gosławice 700, 650, Warsz. Tow. fabr. cukr. 3400, 2500, 2950, Firlej 240, 260, Łazy 75, 67, 70, Przem. drzew. 70, 75 Warsz. tow. kop. węgl. 2250, 2000, 2100, 2350, 2200, III. 2550, 2335, 2370, Lilpoop 190, 210 190, 250, 155, III. 265, 230, Modrzejów 1200 2450, 2350, Norblin 335, 365, 350, III. 425, 435 430, bez k. 490, 500, Zakł. Ostrowieckie 3500 3200, 3350, Rudzki 1250, 1000, II. 1125, 1075 Starachowice 1275, 1050, 1200, Ursus 330 345 335, Pocisk 230, 247, 245, Parowozy 150 140 145, Zieleniewski 4000, 3950, 3975, Żyrardów 105000, 100000, Zawiercie 97000, 10000, Belpol 30, 35, Strem 6500, Borkowski 210, 200, Br. Jabłkowscy 60, 43, Pol. fabr. maszyn 800, 825 Żegluga 28, 31, 30, Polbal 30, 33, 32, Ćmielów 480, 465, 475, Haberbusch 165, Spirytus 875 Kluczewska fabr. pap. 215, 195, 200, Majewski 175, Polska nafta 115, 150, 142, Nobel 415, 390 395, Pustelnik 260, 240, 250, Polski przem. naft. 350, 300, 315, Fitzner 1850, 1200, 1875, Siła i światło 275, 235, 250, Tkaniny 36, 31, Korek 50, Konopie 150, 125, 132, Polski Lloyd 50, 60.

Giełda zurychska.

Notowania końcowe.

Zurych. 13. 10. (Pat). Holandya 219 i jedna czwarta, N. Jork 557, Londyn 25.29, Paryż 33.87, Medyolan 25.40, Praga 16.75, Budapeszt 0.03,07, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.55, Sofia 5.40 **Warszawa 0.0006,** Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte Austr. kor. stempl. 0.0079.

—ooo—

„Rakszawa“ na giełdzie wiedeńskiej.

Wiedeń. (Pat). „Wr. Allg. Ztg.“ donosi, że akcye Polskiego Towarzystwa Tkackiego Rakszawa będą w poniedziałek wprowadzone przez bank austropolski na giełdę wiedeńską.

NADESŁANE

Z okazyi zaślubin p. Dr. Schwiegera z p. Kalischówna składamy dla pogorzelców ze St. Sambora 100.000 Mk. G. Strassbergowie.

Regina Pohorille — Elkan Sternschuss zaręczeni 10. października w Buczaczu. 9147

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA I LOKALE.

Przy ul. Kazimierzowskiej 14 są piwnice, magazyny i parcele do sprzedania i wynajęcia. Przy ul. Halickiej 1 u gospodyni jest pokój dla fotografa lub artysty malarza, jakoteż piwnice do wynajęcia. Zgłoszenia między 2—4 popoł. 9144

Lekarz kawaler osiedli się w miejscowości niedaleko kolei. Dwa pokoje konieczne. Wskazuje wynagrodzę. Listy »Eskulap« Biuro dzienników Buchstaba, Lwów, Legionów. 9154

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

Idąc Wałami Hetmańskiemi zgubiłam 3 klucze na łańcuszku. Łaskawy znalazca raczy zwrócić do Administracyi. 9162

INTERESA HANDLOWE.

Przystąpię do przedsiębiorstwa przemysłowego z większym kapitałem. Listy do Adm. Chwili pod »Sd«. 9

Sklep żelazny 60 lat istniejący przy pryncypalnej ulicy poszukuje spólnika z kapitałem miliarda marek. Wiadomość Feil, ul. Krakowska 18 od godz. 2—4. 9

WOLNE POSADY.

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1-go lipca ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarezerwowane. 8

Buchaltera (buchalterki) bilansysty na popołudnie poszukuje się. Zgłoszenie »Stałe zajęcie« Biuro ogłoszeń Brücka, Kościuszki 2. 9

Koncypienta tylko zdolnego i rutynowanego przyjmie pod dobrymi warunkami. Adwokat Dr. Ehrlich w Bukowsku. 9

Rutynowana panna z pierwszorzędnemi referencyami zostanie przyjętą w charakterze kasyerki. Zgłoszenia w składzie obuwia Schleier, Legionów 35 od 9—11 przedpoł. 9

Zdolna kwalifikowana krawczyni zostanie przyjęta do Magazynu konfekcyi damskiej D. Isenberga, Jagiellońska 11a. Zgłoszenia od 10-ej przedpoł. 9

Dwóch zdolnych subjektów (izraelitów) branży żelaznej i jednej panny do kasy poszukuje. Oferty »Żelazo« Biuro dzienników Buchstaba, Legionów. 9

Adwokat Hermelin, Kraszewskiego 5 przyjmie zaraz rutynowaną mandantkę lub stenografistkę. 9

POSAD POSZUKUJĄ.

Dentysta-technik (asystent) poszukuje posady większem mieście prowincyonalnem lub granicą. Listy pod Stanisławów poste restante »DENTYSTA-TECHNIK«. 9

Buchalterka z trzyletnią praktyką, ładnem charakterem pisma, poszukuje posady. Wiadomość w Administracyi »Chwili« pod »Energia«. 9

Dam świtkę na korzuchu z krymskim kołnierzem i pierwszą gażę za wyszukanie posady (Bank, Nafta, Drzewo). Listy »Buchalter« Biuro dzienników Buchstaba, Legionów 21. 9

Asystent farmacyi poszukuje posady. Leon Hermann, Stryi, Czarnieckiego 1. 9

Dwie Żydówki wykształcone, inteligentne, z dobrego domu, poszukują zajęcia w biurze lub jako gospodynie ewentualnie do dzieci do dobrego domu. Oferty nadsyłać »P. G.« poste restante CZĘSTOCHOWA. 9

NAUKA I WYCHOWANIE.

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls rom 2—8 p. m. J. V.da, Ry... 12 I/I. 9

Rutynowana nauczycielka angielskiego przyjmie zgłoszenia. Reja 4. parter lewy. 9

Wpisy na 6 miesięczny kurs handlowy dla dorosłych (osobny dla abstryentów) przyjmują koncesyonowane przez Ministerstwo **Kursy Handlowe prof. Hirsprunga ul Łyczakowska 34** od 3 do 6. Kurs rozpocznie się 15. bm.

Poszukuję nauczycielki do uczenicy z piątej klasy gimnazyum klasycznego, stancyi i telefon w miejscu. Oferty pod »Dyrektor« Henryk Kronstein, Lubieńce koło Stryja. 9

Kursa hebrajskie nauczyciela Lerner 16 b. m. o godz. 6 wiecz. zbiorą się wszyscy zapisani uczniowie w lokalu Stow. Zeire-Jehuda Pasaż Hausmana 5. II. Do tego dnia wpisy są jeszcze w toku, w wspomianym lokalu w godz. 9

Inteligentna młoda panna poszukuje posady uczycielki wychowawczyni lub towarzyszki. Admin. pod »Pilna«. 9

Z lepszego domu panna poszukiwana dla 5-letniej dziewczynki, celem przygotowania do szkoły. Zgłoszenia do Adm. pod »Pilna«. 9

Student VIII gimnaz. udzieli lekcye z zakresu gimnazyum, francuskiego, hebrajskiego chętniej za mieszkanie. Einschenk, Słoneczna parter. 9

Student Politechniki obejmie lekcye z gimnazyum, także hebrajskie. Zgłoszenia w administracyi pod »Student«. 9

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **SCHWARZ** b. Sekundaryusz szpit. powsz., **Lwów, Słowackiego 4,** naprzeciw pl. pocztf. Leczenie plam, wągrzyków, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych **Dr. Michał Salpeter** Lwów SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—5

MAŁŻENSTWA.

Młoda inteligentna panna blondynka posiadająca mieszkanie z urządzeniem pozna inteligentnego kupca do lat 30 w celu matrymonialnym, nieanonimowe zgłoszenia do Administracyi »Lwowianka«. 9145

Akademik starszy pozna osobę sympatyczną, samodzielną w celu matrymonialnym. »Powa... w Administracyi. 91-8

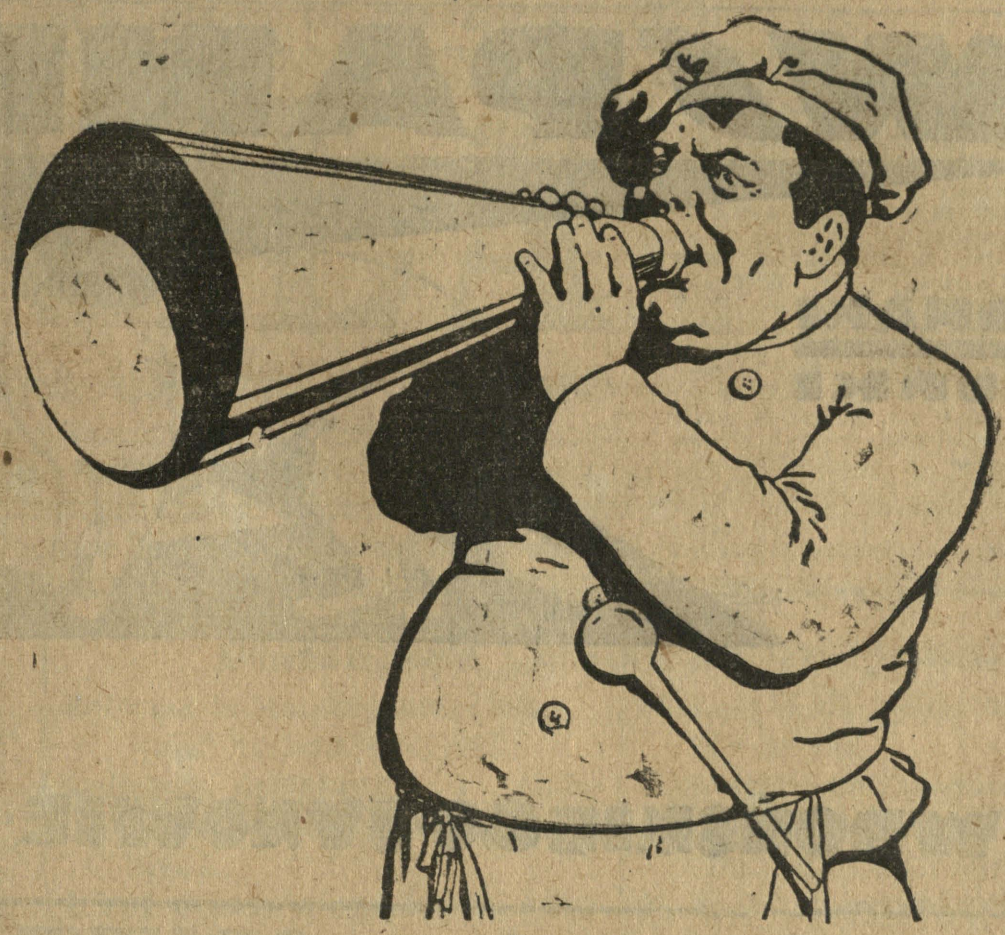
OGŁOSZENIA.

Zawiadamiam

grzejmie, że od dnia dzisiejszego przeniosłem mój hurtowny skład towarów galanteryjnych i chustek z domu Kaźmierzowska 8., do domu Kaźmierzowska 14 (podwórze). Z poważaniem ADOLF SUSMANN. 9068

kg. złota

jest tuzin nożyków zapasowych »GILETTE« do aparatów znanej marki »SAFERS« FEDERA. — Tak twierdzą panowie, którzy je dotychczas używają. Kto o tem wątpi, raczy przekonać się. Wyłączny skład wysyłkowy **S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7.**

KUNEROL

Przewyborny TŁUSZCZ roślinny,

zawiera 100% czystego tłuszczu z orzechów kokosowych.

Przedstawiciel: HENRYKA J. SCHIFMANA SYNOWIE, Lwów.

...serujcie w CHWILI

MAŁŻEŃSTWA

...dna wdowa po profesorze, lat 36, symp..., inteligentna fa...jąca, posiada 1000 ..., prześliczne mie..., poślubi starszego ...iedniego pana. ... Administracya.

...LNE POSADY

...KŁAD haftów Müller... młodego) poszu...panienki do maszyn ..., dziewczynki i ... do guzików. 9065

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny, suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

Zawiadamiam, że moje biuro artykułów chemicznych i farb przeniesiono 9093

na ul. Słoneczną 16 w podwórzu

Były prokurzysta mojej firmy M. Czudnowski, Słoneczna 14 nic wspólnego z moją firmą nie ma.

I. Bibermann.

OGRODNIK (CZKA)

obznajomiony (a) z warzywnictwem, kwieciarstwem ewent. pszczelnictwem, o ile możności z wykształceniem teoretycznem poszukiwany zaraz.

Oferty z życiorysem, odpisami świadectw, wysokości żądanej pensji, terminem wstąpienia skierować do: KOLONJI OGRODNICZEJ Młodzieży żydowskiej« KRAKÓW, GRODZKA 25. 9135

PŁASZCZE na RATY

póki zapas starczy

Czar Eleganckiej Kobiety

LWÓW, PASAŻ MIKOLASCHA. 9059

WIĘKSZOŚĆ AKCJI

kwitnącego

...siębiorstwa dla handlu środkami żywnościowemi

z licznymi filjami we Wiedniu

— do odstąpienia. —

...rzejme oferty pod „Większość 43" uprasza się skierowywać do Administracyi pisma. 9141

Bank Dyskontowy Warszawski

VIII. emisja 400.000 nowych akcyi po Mk. 540·— wartości imiennej.

Na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcyonaryuszów z dnia 19 maja 1923 r. oraz zezwolenia Ministerstwa Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu, Bank Dyskontowy Warszawski ogłasza

subskrypcyę na 400.000 nowych akcyi

po Mk. 540 wartości imiennej na sumę marek 216.000.000 na następujących warunkach:

1) Dotychczasowym akcyonaryuszom przysługuje prawo pierwszeństwa do nabycia jednej nowej akcyi na każdą starą akcyę.

2) Cena emisyjna nowych akcyi wynosi 35.000 marek za sztukę z doliczeniem Mk. 15.000 na pokrycie opłaty stemplowej, podatku giełdowego, odsetek do dnia wpłaty oraz wszelkich kosztów, z emisyą akcyi związanych. Z sumy osiągniętej przypada Mk. 540 na kapitał zakładowy, Mk. 270 na kapitał zasobowy, reszta zaś po potrąceniu wszelkich kosztów na specyalny rachunek rezerwowy.

3) Nowe akcye uczestniczyć będą w zyskach Banku, poczynając od dnia 1. października 1923 r., zaś w innych prawach, przysługujących akcyonaryuszom w Spółce, zostaną zrównane, począwszy od dnia wpisania podwyższenia kapitału do rejestru handlowego.

4) Akcyonaryusze, pragnący skorzystać z przysługującego im prawa nabycia nowych akcyi, winni najpóźniej do dnia 10. listopada 1923 r. do godziny 12 w południe, przedstawić przy dołączeniu 2-ch w porządku arytmetycznym spisanych i podpisanych specyfikacyi — swoje akcye do ostemplowania i jednocześnie wpłacić pełną sumę, należną za nowe akcye.

5) Akcyonaryusze, którzy do dnia 10-go listopada 1923 r. nie skorzystają z przysługującego im prawa pierwszeństwa, przywilej ten tracą.

6) Nowe akcye będą wydane akcyonaryuszom za zwrotem potwierdzeń po przygotowaniu, o czem nastąpią ogłoszenia.

Po przeprowadzeniu VIII. emisyi imienna wartość wszystkich akcyi imiennej wartości Mk. 540 podwyższona zostanie na Mk. 5.000 nominalnie drogą przeniesienia z funduszu rezerwowego specyalnego sumy marek 3.568.000.000 do kapitału zakładowego.

Akcye I—VII emisyi będą przestemplowane na Mk. 5000 imiennej wartości, akcye zaś VIII. emisyi wydane już będą z oznaczeniem marek polsk. 5.000 imiennej wartości.

Zgłoszenia na nową emisyę przyjmują do dnia 10. listopada 1923 r.:

Bank Dyskontowy Warszawski, Centrala w Warszawie oraz Oddziały we Lwowie i Drohobyczu.

Akcyjny Bank Hipoteczny Filia w Krakowie.

Austryacki Zakład Kredytowy dla Handlu i Przemysłu we Wiedniu. 9139

WSPANIAŁE

TOMAKI
NURKI

SOB

ST. WROŃSKIEGO·SYNOWIE·LWÓW· PL. MARJA

XI. Przykazanie! NIE kupujcie OBUWIA póki nie przekonacie się co do kości, trwałości, zgrabności i tan ści w znanej ze solidności fi
S. FEDER, Lwów, Sykstuska 7. UWAGA! Upraszam o łaskawe przekonanie się co do prawdzi ści niniejszego ogłoszenia bez przymusu kupna oraz zapami firmę S. FEDER Nr. domu SYKSTUSKA 7.

Nowo otworzony Skład sukna FIRMY **Tabak i Reiser** Lwów, Legionów HOTEL NEW-YOR poleca się P. T. Publicz Sprzedaż hurtowna i detali

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziec rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi **Rauhvogel i Sonne** Lwów Legionów w podwórzu na wo II. piętro

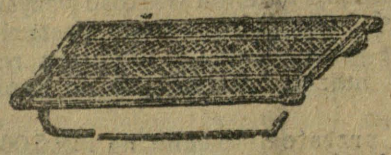
Łóżka składane różnego systemu, Kinapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do łóżek, Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, Ceraty i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie «« E. KORENBLIT, Lwów, ul. Brajerowska 4.

Cyrk i Menażerya »Medra
PLAC MISJONARSKI
PRZEDOSTATNIE PRZEDSTAWIE
Najlepsze atrakcye artystów cy wych! Słynny pogromca Charles Il Najsilniejszy człowiek świata Ol Roland. Dziś dwa przedstawienia o i 8-mej wieczór.

ŻARÓWKI OSZCZĘDNOŚCIOWE hurtownie i częściowo po cenach fabrycznych poleca firma BERNARD PAN- — «« ZER, Lwów, ul. Kopernika 17. 9027 »» —

GRAFIT w tabletkach »Bohemien« (EISENSCHWARZ) w skrzynkach po 500 sztuk poleca skład i zastępstwo Henryk Freiheiter, Lwów ul. KASPRA BOCZKOWSKIEGO 5.

INŻYNIER IZR. na wybitnem samodzielnem stanowisku mający 2 miljardy Mkp. kapitału **wstąpi jako wspólnik** do większego przedsiębiorstwa **względnie ożeni się** z żydówką będącą właścicielką tartaku lub innego przedsiębiorstwa. — Łaskawe zgłoszenia nieanonimowe pod „Czarnooka" do Biura ogłoszeń F. STATTERA, KRAKÓW GRODZKA 13. 9136

Materace drucianne
STORY płócienne i ŻALUZYE deszczułkowe poleca Fabryka S. Freundlicha LWÓW. KAZIMIERZOWSKA 14.

KÓŁKA I SPRZĄCZKI dla rymarzy, szewców, krawców, szelkarzy i gorseciarzy poleca fabryka wyrobów metalowych A. Wiśniewski i Ch. Słuckin Warszawa, Dzielna Nr. 33. TEL. 164.40

Clejtę w beczułkach po 100 kg. poleca W. CZOPP, skład abr. pokostów i lakierów LWÓW, ŻÓŁKIEWSKA 2 A.

UNITED STATES LINES
Amerykańskie okręty Rządowe.
DO NEW JORKU
z Southampton — Cherbourg
LEWJATHAN
30. października, 20. listopada, 15. grudn
z BREMY przez Southampton i Cherbourg do N JORKU
GEORGE WASHINGTON
19. października, 29. grudnia
America 31. października 1. grud
President Roosevelt 7. listopada 12. grud
President Harding 14. listopada 16. stycz
President Tillmore 31. listopada,
Odjazd z Southampton i Cherbourg o d później. — Bliższych informacyi udzielają podane biura:
Korzystna okazya dla ekspedycyi bagażu

UNITED STATES LIN
WARSZAWA Senatorska 28 - 30. LWOW Kościuszki 2. WILNO Wielka 67. ŁOMŻ Senatorska

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila"
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele
„Drukarnia Lwowska" Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1653 Lwów, wtorek 16. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10 000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 300.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Sami przeciw sobie.

W ostatniach dniach toczy się na łamach prasy polskiej kierunku prawicowego dyskusya na temat wad obecnego systemu parlamentarnego w Polsce i projektów, zapomocą których wady te usunąć by się dały. Jako błąd wytyka się zbytnie ograniczenie władzy prezydenta państwa, któremu nie przysługuje prawo rozwiązania Sejmu i odwoływania się do opinii ogółu obywateli przez rozpisanie nowych wyborów.

Jest rzeczą wielce znamienną, że dyskusya ta zainicyowaną została przez prasę prawicową właśnie w czasie, w którym prawicy sejmowej udało się wreszcie uchwycić ster państwa w swoje ręce. Wydawałoby się, że jeśli kto, to chyba nie prawica ma powód do użalania się na obecną konfiguracyę sił w Sejmie. Wszak posiada większość w Sejmie i może uchwalić to, co uważa za stosowne. Od woli stronnictw, większość tę tworzących, zależy długość życia tej większości. Skądżeż zatem ten ton minorowy, te żałosne rozważania na temat bezsilności głowy państwa i niemożności łatwego rozwiązania Sejmu?!

Człowiek zdrowy z reguły nie myśli o śmierci, lecz działa i pracuje, pozostawiając kontemplacye o nieuniknionym końcu zgrzybiałym starcom, nieuleczalnie chorym i zawodowym filozofom. Obecne rozmyślania prawicy na temat łatwiejszego rozwiązania Sejmu i ograniczenia jego praw na korzyść prezydenta Państwa wskazują już same przez się, że w organizmie prawicy coś nie wszystko w porządku i to mocno nie w porządku. To naturalnie nie byłoby niczem nowem, wiedzą bowiem o tem wszyscy. Charakterystycznem jest tylko, że prawica zdaje się wcale nie odczuwać, jak dalece inicyowaniem takich dyskusyj w obecnej chwili odsłania swą zupełną bezprogramowość i brak wewnętrznej treści.

Gdyby obecna rządząca większość wiedziała czego chce i jaką drogą ma do swego celu zdążać, nie wpadłoby z pewnością nikomu z pośród niej na myśl wypełniać szpalt pism artykułami na temat zmiany Konstytucyi w celu ograniczenia praw Sejmu. Przeciwnie, starałaby się raczej, o jak najgruntowniejsze wyzyskanie władzy, którą los złożył w jej ręce, a której granice wydawałyby się jej w tym wypadku raczej za ciasne niż za szerokie.

Ale obecna większość nie wie, czego ma chcieć. Powstała ona z powodu niepokiełzanej żądzy władzy drobnej stosunkowo grupy polityków, którzy ją zbudowali na fundamencie głośno huczących, ale dla państwa zupełnie nieużytecznych haseł. Politycy ci trzymają się kurczowo władzy, którą z takim trudem zdobyli, ale większość przez nich stworzona wyczuwa pustkę pod sobą, przed sobą i dokoła siebie. Widzi, że dzieje się źle! że sama niczego nie poprawi. Zamiast jednak znaleść winę w własnej wewnętrznej próżni, szuka jej na gwałt poza sobą. Znajduje ją w wadliwych przepisach konstytucyi i dochodzi — w tem leży clou całej rzeczy — do kapitalnego wniosku, że konstytucya powinna ograniczyć wszech moc Sejmu, to jest, w tłumaczeniu na język terazniejszości, — jej własną wszechmoc!

Istnieje stare przysłowie: Komu Bóg daje urząd, temu daje także rozum. W naszym wypadku jednak przysłowie to gruntownie zawiodło. Politycy, którzy posiadłszy władzę, skarżą się na jej bezmiar, to doprawdy jeszcze jeden unikat w zbiorze politycznych mądrości, jakiemi endecya uraczyła Polskę w ostatnich czasach.

Dr. Juliusz Wurzel.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Reforma rolna, instrumentem walki eksterminacyjnej.

Żydowscy dzierżawcy i małorolni nie otrzymali ani piędzi ziemi.

Lloyd George o syonizmie i antysemityzmie.

Skończyła się paniazna ucieczka od marki.

Energiczne zarządzenia rządu Stresemana. Kara śmierci za lichwę żywnościową.

P. K. K. P. ograniczyła kredyty.

—o—

Po strasznej katastrofie w Warszawie.

Odezwa Rady ministrów.

Warszawa. (Pat). Odezwa Rady ministrów. Obywatele! Zbrodnicza ręka dokonała zamachu w stolicy państwa, przez wysadzenie w powietrze prochowni w cytadeli warszawskiej. Sto kilkadziesiąt ofiar zabitych i rannych, żołnierzy i robotników, a nawet kobiet i dzieci, oto widoczne następstwa tej zbrodni, poza szkodami, wiele miliardów wynoszącemi i próbą osłabienia obrony i bezpieczeństwa państwa. Szczególnemu przypadkowi jedynie zawdzięczać należy, że wybuch objął tylko część zakładów amunicyi i nie pociągnął za sobą wprost nieobliczalnych ofiar w życiu ludzkiem i zupełnego zniszczenia całych dzielnic miasta. Rząd Rzpltej nie spełniłby swego obowiązku, gdyby w tej chwili nie uświadomił całego narodu o niebezpieczeństwie, jakie zagraża już nietylko rozwojowi, lecz bodaj samemu bytowi państwa. Po próbach terroru przez rzucanie bomb w różnych miastach Polski i zamachach na urządzenia kolejowe, wybuch dzisiejszy jest nowym jaskrawym wyrazem bezwzględnej walki z państwowością polską, walki, prowadzonej od długiego czasu na różnych polach życia państwowego. Oczernianie Polski za granicą, podkopywanie zaufania do naszego państwa, szerzenie zamętu wewnętrznego wszelkimi środkami, wyzyskanie ciężkiego położenia oraz wywoływanie ciągłych zaburzeń w życiu gospodarczem państwa, przeszkadzanie naprawie skarbu przez nieliczącą się z niczem spekulacye lichwiarskie i czarnogiełdowe, sztuczne powiększanie drożyzny, wywoływanie niezadowolenia i rozgoryczenia zmęczonej tym stanem ludności, — oto drogi i środki tej walki z państwem.

Na tem tle dokonana dziś w stolicy zbrodnia, miała sprowadzić w państwie popłoch i zamieszanie, mające ułatwić żywiołom wywrotowym zadania państwu oddawna zamierzonego ciosu. Przyszedł na Polskę czas wielkiej rozprawy z jej wrogiem. Nie zastał on rządu nieprzygotowanym. Ale w równej mierze z rządem gotowy musi być do niej cały naród i okazać spokój i rozwagę, jakiego przykład dała dziś stolica. Rząd poczynił zarządzenia, podyktowane potrzebą i interesem państwa, a świadom odpowiedzialności i ciążącego na nim obowiązku, wzywa wszystkich po polsku czujących obywateli do współdziałania i posłuchu. Podp.: Prezes Rady Ministrów Wincenty Witos, Ministrowie: Dr. St. Głąbiński, Dr. Wł. Kiernik, Dr. Maryan Seyda, generał broni St. Szeptycki, inż. Wł. Kucharski, St. Nowodworski, Jerzy Gościcki, inż. Maryan Szydłowski, inż. Nosowicz, Jan Moszczyński, prof. inż. dr. Jan Łopuszański, Stefan Smólski, St. Osiecki,

Wilno (Pat.) Prezyden Rzpltej dowiedziawszy się o katastrofie, jaka zdarzyła się w Warszawie, wysłał następujący telegram: Do Pana Ministra spraw wojskowych gen. Szeptyckiego. Do głębi wzruszony wiadomością o katastrofie, która pochłonęła życie wielu niewinnych ludzi, polecam Panu wyrazić w mojem imieniu rodzinom zabitych oraz pozostałym przy życiu ofiarom katastrofy moje serdeczne współczucie. Podp.: Wojciechowski, Prezydent Rzpltej. Grodno, 13. października 1923.

Warszawa. (Pat). Do rąk komisarza Rządu na m. stoł. Warszawę złożyły na ofiary katastrofy w cytadeli Bank Mazowiecki 100 milionów marek, **Żydowski Komitet rozdzielczy 150 milionów mk., Związek kupców żydowskich 150 milionów mk.**

*

Warszawa. (Pat). W nocy z soboty na niedzielę przeprowadziła policya szereg rewizyi u ludzi, co do których istniało uzasadnione podejrzenie, że biorą czynny udział w ruchu komunistycznym. Rewizya wydała dodatnie rezultaty, dostarczyła mianowicie bardzo poważnego materyału obciążającego. Na podstawie tych wyników rewizyi aresztowała policya przeszło 100 osób.

—o—

Energiczne zarządzenia sanacyjne rządu Stresemana.

Berlin. (AW). Opierając się na ustawie o nadzwyczajnych pełnomocnictwach, uchwalony w Reichstagu, w sobotę, rząd niemiecki przystąpić ma do przeprowadzenia radykalnych reform oszczędnościowych we wszystkich dziedzinach gospodarki państwowej. Planowana jest redukcya aparatu urzędniczego. o 25 proc. **Podjęta będzie ostra akcya kontrolna nad bankami.** Prawdopodobnie organa kontrolne rządu mieścić się będą w lokalach bankowych. Krążą pogłoski, że w całych Niemczech, podobno jak w Bawaryi, będzie wprowadzona kara śmierci za lichwę żywnościową.

Berlin. (AW). W poniedziałek gabinet Rzeszy odbędzie naradę, poświęconą reformie waluty. Na zakończenie obrad ma być zgłoszona ustawa w przedmiocie wprowadzenia nowego środka płatniczego w Niemczech, mianowicie tzw. nowej marki, aż do czasu wprowadzenia właściwej waluty złotej.

Rozruchy w Zagłębiu Ruhr.

Düsseldorf (Pat.) Grabieże w mieście trwają nadal. Władze okupacyjne zezwoliły na wysłanie do Düsseldorfu transportów węgla z Zagłębia Ruhry, celem uruchomienia fabryk.

Paryż (Pat.) Rozruchy w Zagłębiu Ruhry, spowodowane przeważnie przez lokaut, trwają dalej. Liczba bezrobotnych przewyższa 250.000 ludzi.

Berlin (Pat.) Minister komunikacyi wydał do kolejarzy Zagłębia Ruhry zakaz podjęcia pracy w środę 17 października br. W przewidywaniu podobnej możliwości w Zagłębiu Ruhry, wydał zarząd kolejowy francusko-belgijski należyte rozporządzenia.

Sytuacya strajkowa na G. Śląsku zaostrzyła się.

Warszawa. (Pat). Położenie strajkowe na Górnym Śląsku naogół w ostatnich godzinach zaostrzyło się. Komuniści zyskali wśród grup strajkujących stanowczą przewagę, a to tem łatwiej, że po niemieckiej stronie granicy śląskiej wybuchł strajk, kierowany wyłącznie przez komunistów. Wszystkie Związki zawodowe na polskim Górnym Śląsku straciły obecnie wpływ, tak, że kierownictwo ruchem strajkowym przeszło obecnie w ręce t. zw. komitetu strajkowego i 21 Rad załogowych. pozostałych z dawnych ruchów komunistycznych z czasów kiedy Śląsk należał do Niemiec. Górnicy i hutnicy pozostają, jak zaznaczyliśmy, bezwzględnie pod wpływem komunistów. Kierownicy ruchu nie poprzestają już na stawianiu niewykonalnych wprost żądań jak np. podwyżki o 240 proc., ale nadto grożą uszkodzeniem objektów i ich własnych warsztatów pracy, w szczególności nawet zatopieniem kopalń. Okoliczność ta wskazuje najjaskrawiej, że komuniści usiłują nadać ruchowi charakter polityczny celem wywołania całkowitego chaosu w produkcyi górnośląskiej. **Władze czuwają nadal nad porządkiem, i bezpieczeństwem publicznem i są zdecydowane na bezwzględne ich podtrzymywanie.**

—o—

Parcelacya a Żydzi.

Warszawa. W komisyi rolnej w dyskusyi ogólnej nad rządowym projektem parcelacyi i osadnictwa reprezentant Koła Żyd. poseł dr. Sommerstein przypominał że w sejmie ustawodawczym posłowie żydowscy zadecydowali na rzecz reformy rolnej uważając ją jako problem przebudowy gospodarczo-społecznej.

Trzyletnia praktyka, jaskrawo wykazała, że wykonawcy traktują reformę rolną jako instrument walki eksterminacyjnej przeciw żydowskiej własności ziemskiej. Majątk iżydowskie, mimo że były znakomicie zagospodarowane, zostały pierwsze umieszczone na liście proskrypcyjnej, żydowscy dzierżawcy — czy małorolni czy oficyaliści nie otrzymali z parcelacyi ani piędzi ziemi.

Ta praktyka w związku z odrzuceniem proponowanych przez Koło Żydowskie poprawek w sprawie wprowadzenia w silniejszej mierze elementów sędziowskich do urzędów ziemskich powoduje Koło Żydowskie, by się oświadczyło przeciw wadowemu projektowi, który w całym szeregu postanowień dąży do sankcyonowania dotychczasowej antykonstytuycjnej praktyki urzędów ziemskich.

Poseł dr. Sommerstein oświadczył się za wnioskiem wyzwolenia przejścia do porządku dziennego nad rządowym projektem.

Przemówienie znalazło żywe uznanie wśród lewicy i mniejszości narodowych, a mowcy prawicy podnieśli, że w dyskusyi szczegółowej dadzą się braki wytknięte usunąć.

Lloyd George o syonizmie i antysemityzmie.

N. Jork. Bawiący tu Lloyd George udzielił współpracownikowi ŻBK. wywiadu w sprawie syonizmu i antysemityzmu. L. George oświadczył, że syonizm ma przed sobą bardzo wielkie perspektywy. Żydzi niewątpliwie wybudują Palestynę ale jest jasne, że wymaga to dłuższego czasu. Antysemityzm — oświadczył L. George — jest ruchem głupców, a nienawiść rasowa nikomu jeszcze nie przyniosła pożytku.

—o—

Szczegóły katastrofy w synagodze kijowskiej.

Ryga (ŻBK). Wedle otrzymanych tu wiadomości z Kijowa w czasie Kol Nidre w Jom Kipur zgasło w jednej z synagóg w dzielnicy Podole (?) światło elektryczne. Powstała panika tembardziej, iż rozległy się głosy: „pali się". Szczelnie synagogę wypełniający tłum, rzucił się w ciemności ku drzwiom. 60 osób zostało uduszonych w tłumie a blisko 100 osób odniosło rany. Władze sowieckie zarządziły energiczne śledztwo, ponieważ istnieje przypuszczenie że światło zostało zniszczone przez zbrodniczą rękę, a złoczyńcy mieli także rzucić okrzyk: palis ię i spowodowali w ten sposób panikę.

—o—

Spisek w Rumunii rozszerza się

Bukareszt (Pat.) Jak podaje Agencya Lux,s prawa spisku, niedawno wykrytego, przybiera coraz szersze rozmiary. Z wykrytych przy rewizyach domowych dokumentów stwierdzono porozumienie spiskowców z zagranicznemi tajnemi organizacyami. „Adeverul" twierdzi, że wskutek wykrycias pisku skompromitowanych jest kilka osób, zajmujących wybitne stanowiska w życiu publicznem. Miano aresztować kilka pań z bukareszteńskich sfer towarzyskich

—ooo—

Reformy celne min. skarbu.

Warszawa. (Pat). Minister skarbu i minister przemysłu i handlu przystępują do wprowadzenia pewnych zmian w opłatach celnych. Niektóre towary niższej kategoryi za które opłacano dotychczas stawki ulgowe, podniesione zostaną do wyższej kategoryi i płacić się będzie za nie stawki normalne.

W najbliższym też czasie podwyższone zostaną opłaty manipulacyjne za załatwianie formalności celnych o ile chodzi o towary przywożone do Polski bez cła. Opłaty manipulacyjne pobierane obecnie od towarów nie pozostają w żadnym stosunku do cen tych towarów.

—o—

Z Koła Żydowskiego.

Warszawa, 14. października (tel. wł.). W dyskusyi nad ekspose prezydenta ministrów desygnowany został jako mowca Koła Żydowskiego prezes dr. Reich.

—ooo—

PKKP. ograniczyła kredyty.

Warszawa. (AW). PKKP. ograniczyła kredyty państwowe bankom, które nie dostarczyły wykazów walut i papierów wartościowych.

Ograniczone więc zostały tylko kredyty mające służyć do celów spekulacyjnych.

W szczególności zaznaczyć należy, że nie ograniczono zupełnie kredytów udzielanych współdzielniom i bankom ludowym.

—o—

Prez. Wojciechowski w Wilnie.

Wilno (Pat.) Pan Prezydent Rzpltej wyjechał z Grodna wraz z otoczeniem specyalnym pociągiem o godz. 6 rano. O godz. 9.30 przybył do Wilna.

—o—

Z sali koncertowej.

Egon Petri.

Każda zapowiedź koncertów Egona Petriego jest dla Lwowa senzacyą, gdyż pianista ten należy do ulubieńców publiczności pomimo, iż w programach swoich, ułożonych zawsze bardzo stylowo, nie czyni żadnych koncesyi na jej rzecz. Petri ma przedewszytskiem sławę jako interpretator dzieł Bacha, które też wykonuje z rzadko spotykaną doskonałością, wyszedł bowiem ze szkoły Busoniego tego najgorliwszego propagatora dzieł wielkiego Jana Sebastiana.

Grał też Petri na swym pierwszym koncercie obok Beethovena (Sonata c-moll op. 111) i Chopina (Etjudy op. 25), kilka rzeczy Bacha, podczas gdy pierwsza część drugiego koncertu prawie w zupełności była poświęcona dziełom Busoniego. Busoni jest — jak wiadomo — nowatorem, szukającym nowych dróg, których jednak, sądząc po granych przez Petriego utworach jeszcze nie znalazł. Zarówno „Trzy utwory polifoniane" jak też „Prelude" i „Perpetuum mobile" nie wyszły jeszcze poza granice eksperymentów, dla ucha wprawdzie aż nadto rażących, lecz w każdym razie bardzo ciekawych. Zarówno te kompozycye, jak też Brahmsa „Waryacye na temat Paganiniego", znalazły w Petrim idealnego odtwórcę, podczas gdy Chopina 4 Balady tym razem wypadły nieco za blado. Najpiękniej jednak grał Petri po oficyalnych częściach koncertów, ulegając bowiem żądaniom bez przerwy klaskających słuchaczy dodał artysta cały długi szereg dzieł Liszta, Chopina i i..

Alfred Plohn.

—ooo—

W KĄCIKU DLA KOBIET.

Tryumf sezonu.

...A moda ciągle się zmienia... Na wystawach tysiące czarownych rzeczy, które mile pieszczą wzrok naszych pań. Z jaką radością śpieszą one na zakup jedwabiu lub sukna. Cóż to za rozkosz, — a zawsze tylko pięć metrów — Broń Boże nie mniej, przecie tak powiedziała krawczyni.... Zmiany sukień muszą być częste... — jak niewyrozumiali są ci mężczyźni. — A zresztą dolar nie poszedł tak bardzo w górę, więc jeszcze ten nowy kostyum, płaszcz, kapelusik i pantofelki (tylko...) otrzymać w podarku od kochanego (w tych czasach płeć brzydka zawsze jest „kochaną") muszą — nieprawdaż?... —

A ten sezon specyalnie zapowiada wiele piękności. Pewnym tryumfem sezonu, będą egipskie motywy używane wszędzie, lecz nie do przesytu. Więc na sukniach, kostyumach, krawatach a nawet i obuwiu. (Jak więc widzimy zabójczy Tutankhamen wkradł się nawet do mody...). Ponownie wchodzą

Przegląd Gospodarczy „CHWILI“

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 45 Lwów, dnia 15. października 1923.

Projekt reformy walutowej w Niemczech

Państwo niemieckie znajduje się od szeregu miesięcy w stanie rozkładu politycznego i ekonomicznego. Hasła radykalne skrajnej prawicy i skrajnej lewicy zyskują zwolenników. W Monachium koncentrują się siły reakcyi pod maską separatyzmu bawarskiego, Saksonia opanowaną jest przez komunistów, dążących do przewrotu społecznego.

Zastraszający wprost jest rozwój ekonomiczny. Dolar, który przed dwoma tygodniami notował 100,000.000 Mp. notuje obecnie kilka miliardów. Tempo inflacyi jest zawrotne. Bank Rzeszy emituje bezustannie biliony, tryliony. Pauperyzacya mas zatacza coraz szersze kręgi. Przemysł niemiecki, który od szeregu lat rósł dzięki premii dumpingowej i kredytom państwowym przeżywa obecnie ciężkie przesilenie. Wskutek psychozy, jaka ogarnęła całe społeczeństwo i panicznej ucieczki przed marką, towar przekroczył parytet światowy. Tem samem odpadła premia dumpingowa i nastąpiło przesilenie połączone z bezrobociem i rozruchami społecznymi. Bank Rzeszy stracił wszelki wpływ na rynek dewizowy, przestał pełnić funkcye regulatora, pozostawił markę jej losowi. Państwo niemieckie pokrywało przez szereg lat swe potrzeby z podatku inflacyjnego. Podatek ten płaciła zagranica, jak długo trzymała marki niemieckie, a potem własne społeczeństwo. Podatkiem inflacyjnem podtrzymywano bierny opór w Ruhrze, utrzymywano całą maszynę państwową. Ale inflacya okazała się niebezpieczną bronią — doprowadziła markę do nicości — a temsamem pozbawiła państwo środka płatniczego. Próby wprowadzenia złotych obliczeniowych przyczyniły się tylko do szybszego uśmiercenia marki.

Życie gospodarcze potrzebuje rzeczywistego miernika i środka płatniczego — a nie fikcyi. W oceanie inflacyi utonęła marka bezradziejnie, tak że o jej sanacyi nie ma mowy. Zaradzić może tylko reforma walutowa — stworzenie nowej ufundowanej waluty.

Nasuwają się dwie kwestye: kto ma stworzyć nową walutę, państwo, czy społeczeństwo niezależnie od państwa i co ma być podkładem tej nowej waluty. Pierwotnie zamierzał Hilferding poruczyć to zadanie bankowi Rzeszy, wychodząc z założenia, że emisya banknotów jest przywilejem państwa.

Z obawy jednak, by kojarzenie reformy walutowej z Bankiem Rzeszy, współodpowiedzialnym za katastrofę marki, nie zdyskredytowało nowej waluty, postanowiła Państwowa Rada Gospodarcza uniezależnić bank emisyjny od Banku Rzeszy a temsamem od państwa.

W sprawie ufundowania nowej waluty zdecydowano się na rewolucyjny w dziedzinie finansowości krok. Dotychczas uważano pokrycie w złocie względnie w srebrze lub w wysokocennych walutach na dogmat. Takiego pokrycia szuka też minister Kucharski dla polskiej waluty. Znani ekonomiści niemieccy jak Helfferrich, Minoux doszli do przekonania, że kruszec względnie wysokocenne waluty nie mogą stanowić podkładu nowego pieniądza niemieckiego, gdyż zapasy, jakimi państwo dysponuje są szczupłe i stanowić mogą pokrycie dla ilości banknotów nie odpowiadającej potrzebom obrotu. Uważają, że dostatecznem pokryciem może być tylko majątek narodowy a w szczególności ziemia i przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe.

Na tych zasadach opiera się projekt reformy walutowej względnie projekt banku emisyjnego przedłożony przez obecny rząd parlamentowi niemieckiemu.

Zastępcy sfer gospodarczych mają w celu emitowania nowego pieniądza stworzyć bank emisyjny o kapitale zakładowym 3.200 milionów nowych marek. W kapitale zakładowym partycypują w połowie rolnictwo a w połowie inne sfery gospodarcze jak przemysł handel i banki. Państwo nie ma żadnego wpływu na administracyę tego banku, tylko wybór prezydenta wymaga zatwierdzenia rządu. Kapitał zakładowy banku powstaje w następujący sposób:

Bank emisyjny nabywa na nieruchomej własności ziemskiej wierzytelność hipoteczną w wysokości 4 procent watrości ustalonej z okazyi poboru nadzwyczajnej daniny na zbrojenia w r. 1913. Właściciel obciążonej nieruchomości płaci z powyższej wierzytelności hipotecznej 6 procent rocznie. Bank emisyjny nie może wypowiedzieć zahipotekowanej wierzytelności, właścicielowi nieruchomości zaś przysługuje prawo wypowiedzenia dopiero po pięciu latach. Do powstania wierzytelności hipotecznej nie potrzeba intabulacyi.

Przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe zostają obciążone równą kwotą marek złotych jak nieruchoma własność ziemska. Ciężar ten zostaje rozdzielony na pojedyncze przedsiębiorstwa wedle przepisów przez rząd wydać się mających. Bank emisyjny otrzymuje od każdego przedsiębiorcy skrypt dłużny opiewający na marki złote.

Ban kemisyjny wydaje na podstawie powstałych wierzytelności hipotecznych i otrzymanych skryptów dłużnych listy rentowe opiewające na marki złote i oprocentowane w stosunku 5 procent rocznie.

Listy rentowe służą jako pokrycie banknotów wydawanych przez bank emisyjny. Banknoty muszą być w zupełności pokryte. Na podstawie listu rentowego opiewającego na 500 marek złotych emituje się banknoty w kwocie 500 nowych marek.

Bank emisyjny wykupuje każdocześnie na żądanie nowe banknoty markowe, dając w zamian listy rentowe na odpowiedni ąsumę.

W ten sposób utrzymują Niemcy nową walutę mającą zupełnie pokrycie w wartościach realnych.

Stosunek Banku emisyjnego do Banku Rzeszy względnie do państwa reguluje projekt ustawy w ten sposób, że nakłada na bank emisyjny obowiązek udzielenia w najbliższych dwu latach państwu kredytu do wysokości 1.200 milionów nowych marek, oprocentowanego 6 procent rocznie. Jako zaliczkę na powyższy kredyt otrzymuje państwo od banku emisyjnego natychmiast bezprocentową pożyczkę w kwocie 300 milionów nowych marek. Bank Rzeszy ma przeprowadzić konwersyę obecnych banknotów na marki nowe.

Przez określenie maximum kredytu przez bank emisyjny państwu udzielić się mającego uniemożliwia się z góry dalszą inflacyę.

Projekt powyższy ma tę zaletę, że uniezależnia regulacyę waluty od pożyczek zagranicznych i daje możność oparcia waluty na własnym majątku narodowym. Gdyby faktycznie udało się Niemcom w ten sposób stworzyć zdrową walutę, miałoby to donośne skutki także i dla innych państw o chorym pieniądzu. I inne państwa mogłyby wtedy przystąpić do stworzenia własnej i zdrowej waluty niezależnie od finansowego rynku zagranicznego. Wyprawy po złote runo — w rodzaju ostatniej jazdy p. Kucharskiego — byłyby niepotrzebne. Powstałby może i w Polsce nowy pieniądz oparty na ofiarności i ofiarach społeczeństwa.

Dr. Nuta Brüstiger.

Jednorazowy podatek majątkowy.

II.

Do wymiaru powyższego podatku dla osób fizycznych są powołane komisye szacunkowe i komisye odwoławcze. Przewodniczącym tych komisyi jest naczelnik odnośnej władzy skarbowej a komisye same składają się z 15 do 24 członków, których mianuje dyrektor Izby Skarbowej na wniosek Rad powiatowych i organizacyi rolniczych z pośród rolników, na wniosek Izb Handlowych i Przemysłowych oraz organizacyi zawodowych kupców, przemysłowców i rękodzielników z pośród kupców, przemysłowców i rękodzielników a na wniosek stowarzyszeń właścicieli realności z pośród właścicieli domów miejskich wkońcu na wniosek organizacyi innych zawodów z pośród ich członków. Komisye odwoławcze składają się z 16 członków, przyczem 6 członków mianuje minister Skarbu na wniosek Dyrektora Izby Skarbowej a to 4 urzędników i 2 podatników, natomiast resztę członków mianuje minister Skarbu na wniosek Dyrektora Izby Skarbowej a to z grona podatników, zaproponowanych przez organizacye zawodowe. Ponadto składają się te komisye także z tylu zastępców ilu jest członków. W myśl przepisów ustawy wybierają zatem organizacye zawodowe członków do komisyi szacunkowych I instancyi, zaś do komisyi odwoławczych proponują organizacye zawodowe tylko kandydatów z pośród których wybiera potrzebną ilość członków dyrektor Izby Skarbowej.

Postępowanie wymiarowe odbywa się podobnie jak przy wymiarze podatku dochodowego. Zeznanie do podatku majątkowego składa się w styczniu jednak nie do władzy skarbowej lecz do urzędu gminnego. Rubrum na złożenie zeznania jest wolne od należytości stemplowej. O ile władza ma jakieś wątpliwości w prawdziwość zeznania, musi ona przed uskutecznieniem tego wymiaru te wątpliwości przedstawić podatnikowi. Ponadto przysługują władzy podatkowej te same uprawnienia śledcze, jak przy wymiarze podatku dochodowego.

Komisye będą obradowały w subkomisyach a to w ten sposób, ażeby kupcy i przemysłowcy szacowali majątek członków swego zawodu, właściciele realności — domy miejskie, rolnicy posiadłość ziemską itd.

Na mocy uchwały subkomisyi wolno będzie delegatowi tejże komisyi także przeprowadzić oględziny mieszkań celem oszacowania wartości urządzenia domowego.

Po uskutecznieniu wymiarów doręcza się każdemu płatnikowi nakaz płatniczy za recepisem. Przeciwko temu wymiarowi wolno każdemu podatnikowi wnieść odwołanie w przeciągu dni 30 po dniu doręczenia nakazu zapłaty. Po rozesłaniu nakazów zapłaty wykłada się w poszczególnych gminach listy wymiarowe tegoż podatku do publicznego przeglądu na okres 4-tygodniowy. Przewodniczącemu komisyi przysługuje prawo do wniesienia protestu przeciwko wymiarom powyższego podatku w przeciągu dni 30 po upływie terminu przeznaczonego do wyłożenia list wymiarowych do publicznego wglądu. Protest ten doręcza się podatnikowi, z tem, iż może w przeciągu dni 14 wnieść odpowiedź na ten protest. Komisya odwoławcza ma tesame uprawnienia śledcze, co komisya szacunkowa I-szej instancyi. W uchwałach swych może rekurs uwzględnić lub odrzucić, nie będąc wcale krępowaną wnioskami względnie uchwałami niższej instancyi. Na wypadek, gdyby władza skarbowa przy rozpatrzeniu odwołania podatnika doszła do przekonania, że zaczepiony wymiar nietylko nie jest za wysoki, lecz raczej za niski, wolno tej komisyi całą tę sprawę odesłać władzy podatkowej I-szej instancyi do uzupełnienia dochodzeń i ponownego wymiaru podatku.

Ustawa przewiduje ponadto możność wniesienia odwołania także po upływie terminu rekursowego o ile spóźnienie nie wynosi więcej aniżeli 15 dni a zwłokę usprawiedliwi podatnik nieprzewidzianą i nieuchronną przeszkodą.

Dr. L. M.

Z świata węglowego.

Na czoło zagadnień gospodarczych, — związanych z światową produkcyą węgla, wysuwają się dwa wydarzenia z ubiegłego tygodnia a to likwidacya biernego oporu w Zagłębiu Ruhry i ukończenie strejku górników w Czechosłowacyi. Polska, zajmująca co do wielkości zapasów węgla trzecie miejsce w Europie i kształtująca swój bilans handlowy czynnie tylko dzięki posiadaniu wzgl. wywozowi wielkiej ilości węgla — jest z natury rzeczy dotkniętą zmianami wzgl. przesunięciami w produkcyi węgla oraz w stosunkach zbytu tegoż. Węgiel jest jednym z podstawowych artykułów polskeigo wywozu i równocześnie jednym z najważniejszych elementów przemysłowego rozwoju kraju.

Okupacya Zagłębia Ruhry stworzyła na światowych rynkach węglowych doniosłą zmianę konjunktur. W poszczególnych krajach przedstawiała się ta zmiana w ogólnych zarysach następująco: **Niemcy** wydobywały przed zajęciem miesięcznie około 10,000.000 ton węgla kamiennego i 12 milionów ton węgla brunatnego. Produkcya w Zagłębiu Ruhry w ilości 8,000.000 ton nie mogła wskutek okupacyi wchodzić wcale w rachubę, co spowodowało zwiększenie przywozu węgla kamiennego i forsowanie produkcyi węgla brunatnego. Dla zaopatrzenia części nieokupowanej pozostała tylko produkcya węgla Górnego i Dolnego Śląska, dająca miesięcznie około 1,2 mil. Ston oraz produkcya węgla brunatnego w Niemczech środkowych. Przywóz węgla kamiennego wzrósł bardzo znacznie i wynosił w samych 7-miu miesiącach roku bieżącego 18 mil. ton. a zatem w stosunku do tego samego czasu w roku ubiegłym o 13 mil. ton więcej. Równocześnie obniżył się wywóz węgla o 4.4 mil. ton, wynosił on bowiem tylko 1 mil. ton. **We Francyi** wzmogło się od czasu okupacyi Zagłębia wydobycie węgla. Podczas gdy w styczniu br. wydobyto 2.8 mil. ton węgla brunatnego i kamiennego, wydobyto w lipcu 3.2 mil. ton. Ta nadwyżka produkcya pokryła jednak tylko częściowo ubytek, powstały przez odpadnięcie dostaw na konto reparacyjne. Następstwem tego stanu rzeczy była konieczność zwiększenia importu węgla z zagranicy. W styczniu b. r. importowano 2,1 mil. ton, w lutym i w marcu tylko po 1.8 mil. ton, w następnych miesiącach wzrósł przywóz do 2.6 mil. ton. Wywóz zmniejszył się do minimum. Produkcya koksu wzrosła we Francyi z 113.000 ton w styczniu do 178.000 ton w lipcu br. Mimo tej nadwyżki zapotrzebowanie nie było pokryte i okazała się konieczność przywozu 2 mil. ton koksu z zagranicy. Najwięcej korzyści wyniosła z okupacyi Zagłębia Ruhry Anglia i Polska. Produkcya węgla wzrosła **w Anglii** z 21.2 mil. ton w styczniu do 24.4 mil. ton w sierpniu. Eksport wzrastał stale; i tak wynosił on w styczniu 5,66 mil., w maju 7.7 mil., w całem I-em półr. 1923 osiągła produkcya rekordową cyfrę 40 mil. ton. Najlepszym odbiorcą węgla angielskiego była Francya i Niemcy. Niemcy importowały w ostatnich miesiącach około 1.2 mil. ton węgla angielskiego. Jednakże już w sierpniu b. r. popyt zmniejszył się ,co doprowadziło do znacznego potanienia węgla angielskiego. Ponieważ Francya w najbliższym czasie ortzyma znów węgiel reparacyjny, przeto przewidywanem jest jeszcze znaczniejsze zmniejszenie się popytu na węgiel angielski. Okoliczność ta spowoduje zwiększoną podaż węgla kamiennego na rynkach europejskich. W **Polsce** wynosiła produkcya węgla przed okupacyą Zagłębia Ruhry 1.9 mil. ton w lutym br. W kwietniu wzrosła do 3 mil. w czerwcu, do 3.1 mil. ton. W ostatnich miesiącach przewyższała produkcya węglowa samego Górnego Śląska znacznie ogólną produkcyę na całym terenie węglowym Polski (t. j. w całem Zagłębiu Śląsko-Dąbrowsko-Krakowskiem). przed zajęciem Ruhry. Anglia i Polska wysyłały głównie węgiel do Niemiec, płacących zań każdą żądaną cenę. W **Belgii** wzmogło się wydobycie węgla z 1,6 mil. ton w lutym do 1.9 mil. ton w sierpniu, która to nadwyżka mniej więcej wyrównała ubytek węgla reparacyjnego.

W Czechosłowackiej produkcyi węglowej nie wywołało zajęcie zagłębia Ruhry żadnych donioślejszych zmian. Wywóz węgla kamiennego zwiększył się tylko przejściowo, a węgla brunatnego obniżył się nawet. Wywóz koksu utrzymał się mniej więcej na tym samym poziomie. Na ukształtowanie się stosunków w czeskim przemyśle węglowym wpłynął zresztą głównie 7-mio tygodniowy strejk górników, który właśnie w ubiegłym tygodniu ukończył się za cenę redukcyi płac górniczych o 13 proc.

Ukończenie strejku czeskiego schodzi się czasowo z likwidacyą biernego oporu Niemiec i stwarza nową sytuacyę, wymagającą szybkiego dostosowania się do niej polskiego przemysłu węglowego. Jak już wyżej zaznaczyliśmy, wzmagała się w ostatnich miesiącach wywyłka polskiego węgla do Niemiec z miesiąca na miesiąc coraz silniej. Wskutek tego był zbyt naszego węgla w ostatnich czasach w przeważnej mierze uzależniony od rynku niemieckiego. Niemcy zmuszone były zaopatrywać się w węgiel skąd się tylko dało i za każdą możliwą cenę. To korzystne warunki zbytu przyciągały węgiel polski ku rynkom nie-

Zwycięstwo motoru*).

...Koń, jako siła pociągowa w komunikacyi osobowej, już od paru dziesiątków lat należy właściwie do przeszłości. Elektryczność i benzyna, nowoczesne czynniki siły, wyparły go z ulic. Jeszcze może nie ostatecznie, jeszcze czas pewien dorożkarze i luksusowe ekwipaże trwać będą przy tradycyi — ale już w niedalekiej przyszłości uwolnieni będziemy zupełnie od widoku męczonych zwierząt. W Ameryce, gdzie nawet szeregi wojskowe poruszają się na automobilach, ludzie śmialiby się ze zdziwienia, gdyby dziś na ulicy jakiegoś większego miasta ukazał się wóz, zaprzężony w konie. W Nowym Świecie już od dziesiątków lat wszystkie ciężary przewozi motor. Ameryka jest krajem największej ilości samochodów ciężarowych i osobowych. Prawie 14 milionów samochodów kursuje w Stanach Zjednoczonych. Z 10 rodzin — 8 posiada własnego rumaka benzynowego; całą ludność Stanów Zjednoczonych możnaby załadować jednocześnie do automobilów, dziś w Ameryce kursujących Obecnie zaczęto już budować miniaturowe domki drewniane na samochodach ciężarowych — coś w rodzaju dawnych wozów mieszkalnych, któremi jeździły wędrowne cyrki. Rodziny amerykańskie wędrują tak po całym kraju — prowadzą nowocześnie romantyczne życie cyganów automobilowych. Nawet autentyczni cyganie coraz rzadziej posługują się końmi — coraz częściej własnym domem mieszkalnym na samochodzie ciężarowym.

Jeżeli w Ameryce dobrobyt narodowy podniósł samochód do dzisiejszego jego stanowiska, to w Niemczech — o ile mówimy o samochodach ciężarowych — wywołały to inne przyczyny. Względy gospodarcze spowodowały, że stajnie w posiadłościach przemysłowych i handlowych zamieniły się na garaże. Ludzie interesu przyszli do przekonania, że wozy motorowe są pod każdym względem dogodniejsze niż zaprzęgi. Pierwszym był ten powód, że koń zjada owies nawet wtedy, kiedy nie pracuje, motor nie pożera benzyny, jeżeli jest nieczynny. Bardziej ogólnie rzecz biorąc, przyjdziemy do wniosku: im mniej koni mają Niemcy, tem mniej zboża muszą importować. W tej skali mniejsze też znaczenie ma fakt, że koń daje cenny nawóz stajenny, dzięki któremu zmniejsza się konieczność importu saletry chilijskiej.

Naukowo stwierdzono, że pod względem ilościowym koń konsumuje pięć razy więcej pokarmu niż człowiek. Praktyka zaś wykazała, że wóz ciężarowy wykonywa prace ośmiu koni.

W wielkich miastach należą samochody ciężarowe do najczęściej spotykanych wozów — w centrach przemysłowych niema bodaj chwili, w którejby znikały całkowicie z ulicy. Kursują po odludnych ulicach; są najszybszemi środkami lokomocyi, przyczem mogą przewieść 10 do 12 ton odrazu. Mają więc pojemność wagową kolejowego wagonu. Jadą z szybkością pociągu towarowego — 35 klm. na godzinę. Zbiorniki benzynowe starczą na jeden rajd 500-kilometrowy. Wielka przewaga automobilów ciężarowych nad innemi środkami transportowemi i podniesione do fantastycznych rozmiarów stawki taryfowe, doprowadziły do całkowitego prawie uniezależnienia wielu przedsiębiorstw od kolei. Kalkulacye zysków w kantorach fabrycznych wykazały, że własny transport samochodowy jest o 30 procent tańszy od kolejowego. Ostatnio większe przedsiębiorstwa prywatne sprowadzają węgiel z kopalni środkowo-niemieckich własnemi autami. Oszczędzają przytem na kosztach przeładowywania na kolei, co przy dzisiejszych kosztach robociznys tanowi wcale pokaźną rubrykę. Udoskonaleniem pewnych motorów jest, że pokrywa niektórych automobilów jest z-

*) Fejleton powyższy ukazał się w jednym z dzienników niemieckich.

...ęckim. To ciążenie przemysłu węglowego ...olski ku Niemcom przybrało w ostatnich ...asach niepokojące wprost rozmiary i po...stawiało otwartą kwestyę, co się stanie, ...dy okupacya Ruhry ustanie i Niemcy bę...ą w stanie pokryć swe zapotrzebowanie ...asnem wydobyciem, lub też dogodniej...ym przywozem z Anglii. Podobne następ...wa wywołać musi ukończenie strejku gór...ików w Czecho-Słowacyi. Nie ulega bo...iem wątpliwości, że wpłynie ono na ...mniejszenie przywozu węgla polskiego do ...Czech. Przywóz ten zwiększył się w cza...ie strejku bardzo znacznie; i tak wynosił ...n w czasie od 27 sierpnia do 2 września ...7 tysięcy ton, w następnym tygodniu 35 ...ysięcy ton a następnie przybrał jeszcze ...iększe rozmiary. Podjęcie na nowo pra...y wywoła obok obniżenia się wywozu ...węgla do Czech również konkurencyę wę...gla czeskiego na rynku austryackim. Tym...czasem kalkuluje się węgiel czeski drożej ...niżeli polski. Nie ulega jednak wątpliwości ...że Czesi będą się starali przez odpowied...nią redukcyę cen konkurencyę tę osłabić.

Jak z powyższego widzimy, pogorszy...y się konjunktury wywozowe dla węgla pol...skiego bardzo znacznie. W ogólności prze...widywaną jest w najbliższym czasie bardzo ...silna podaż węgla i intenzywna walka kon...kurencyjna. Polski przemysł węglowy wi...nien zawczasu dostosować się do nowej ...sytuacyi; obok konieczności większego u...dostępnienia węgla górnośląskiego dla spo...ywców polskich tj. dla przemysłu polskie...go drogą obniżenia cen na rynku wewnętrz...nym winien węgiel górnośląski utorować ...sobie drogę do innych rynków zbytu. Poza ...Austryą i Czechosłowacyą wchodzą tu gło...wnie w grę: Rumunia, Włochy, Jugosła...wia i po części Węgrzy, które to rynki ...mogą być bardzo poważnym odbiorcą na...szego węgla. R. D.

Tydzień giełdowy.

Lwów 13 października 1923.

(Ch.) Po burzy jaka panowała w przed...ostatnim tygodniu na rynku walutowym, ...nastąpiła względna cisza. Kursa dolara z ...początkiem tygodnia dosięgające miliona ...trzysta tysięcy spadły początkowo do ...000,000, by z końcem tygodnia podnieść ...się znowu do 1,000.000. Oficyalne kursa ...giełdy warszawskiej wreszcie zbliżyły się ...do kursów nieoficyalnych, co umożliwi po...siadaczom dolarów sprzedać takowe w P.

...mbowana tak, że szoferzy nie mają dostę...u do pudła. Przy umiejętnej gospodarce ...rzyskowność samochodu ciężarowego może ...być doprowadzona do wysokiego stopnia. ...firmy, które zaproowadziły komunika...cyę regularną i jedynym wozem, który ni...gdy prawie nie jest bezczynny, wprowa...dzają w ruch osiem przyczepów. Niema już ...dzisiaj prawie żadnego majątku ziemskiego ...bez auta ciężarowego; romantyka wraca...jących do domu, kłosami pokrytych wozów ...zniknęła już wskutek zdobywania równin ...przez rumaków benzynowych.

Dużą rolę odgrywa auto ciężarowe w ...gospodarce miejskiej. Berlin, naprzykład, ...utrzymuje około 250 samochodów, które słu...żą wyłącznie do transportu środków żyw...nościowych w obrębie miasta. Nie jest po...zbawiony pikanteryi szczegół, że wielkie ...auta ciężarowe służą do przewożenia pie...niędzy papierowych z banku Rzeszy do mi...nisterstw, względnie urzędów miejskich. ...Park samochodowy w Berlinie jest do ta...kiego stopnia zmobilizowany, że koni już ...wogóle niema... W najbliższym czasie ...pokażą się nawet pogrzebowe karawany sa...mochodowe. Będą do pewnego stopnia ...inauguracyjną nowością, gdyż cztery trumny ...równocześnie odwozić będą mogły na miej...sce wiecznego spoczynku.

K. K. P., a nie wyłącznie na czarnych giełdach.

Skończyła się paniczna ucieczka od marki i życie gospodarcze zaczyna znowu obracać się w normalnych torach. Chwilowo nie okazuje się tendencya dalszej zwyżki walut, chociaż obie mowy ministeryalne p.. prezydenta ministrów i p. ministra skarbu niczem nie wykazały, jakoby nastąpiło polepszenie sytuacyi. Mowy te trzymane w ogólnikach nie zawierają żadnych szczegółów o przedsiębrać się mających krokach dla sanacyi naszej waluty. Przyjazd p. Yunga, wpłynął nieco uspakajająco, zamierzenia jego jednak są niewiadome.

Na rynku pieniężnym panuje dalej wielki brak gotówki, a odsetki dzienne dochodzą do 1 i pół proc. dziennie. Ten brak gotówki dotkliwie dał się odczuć na rynku efektów, które straciły prawie połowę swych kursów, aczkolwiek najwyższe kursa nie dosięgły parytetu dolara. Kapitał umieszczony w efektach częściowo uciekł do dolarów, znajdując tam pewniejszą ochronę przed dewaluacyą. Szerokie zaś warstwy nie rozporządzały taką ilością gotówki, by nabywać akcye po owych pozornie wysokich kursach. Gdy zaś banki znaczną część kredytów wypowiedziały, trzeba było uciec się do sprzedaży akcyi. Zwiększona podaż wywołała gwałtowną zniżkę i wszystkie niemal kursa powróciły do wysokości, na jakiej znajdowały się przed ostatnią zwyżką walutową. Jeżeli je porównamy z kursami walut to jesteśmy tam, gdzie znajdowaliśmy się przed rokiem, gdy rynek papierów dywidendowych był zupełnie zaniedbany i szersze warstwy nie znały tej formy lokaty.

Najmniejszą stosunkowo stratę poniosły papiery notowane na giełdzie wiedeńskiej, mimo iż i tam kursa się obniżyły, skutkiem jednak podrożenia dewizy wiedeńskiej u nas zniżka nie dała się odczuć. Niskie kursa tych efektów u nas zachęcają arbitraż do wywożenia tych papierów do Wiednia, gdzie zawsze znajdują odbiorców a zachodzi niebezpieczeństwo, że tak wysokocenne papiery, jak Browary lwowskie, Zieleniewski, Siersza górnicza, wkrótce znikną z naszego targu. Prócz powyższych cały szereg innych naszych efektów jest chętnie kupowany we Wiedniu, jak Gazy, Jaworzno, a Rakszawa wedle doniesień niektórych dzienników została już oficyalnie dopuszczona do notowań na giełdzie wiedeńskiej.

Gwałtowna zniżka efektów jaka nastąpiła w środku tygodnia zachęciła pewne sfery do kupna i ostatnie zebranie giełdowe w piątek ub. tygodnia przyniosło już pewną zwyżkę, a gdy na innych giełdach środkowej Europy i w Polsce nastąpiła mocniejsza tendencya, należy się spodziewać, że tendencya ta i u nas się utrzyma.

Giełda zbożowa jest nadal zwyżkowa przy minimalnej podaży. Najliczniejsze transakcye są zawierane poza giełdą w stałej walucie.

KRONIKA.

Waluta.

Obieg banknotów wynosił według stanu rachunków P.K.K.P. z dnia 30 września 1923 r. — 11,197.737.897.342,50 Mk. czyli w stosunku do ostatnich 10 dni wzrósł o — 2,342.292.643.320.50 Mk., co daje dziennie przeszło 234 miljardów. Tempo inflacyi wzrosło zatem w tym okresie w stosunku do poprzedniego o 134 miliardów dziennie.

Według wykazów Banku Rzeszy w dniu 15. września było w obiegu banknotów na sumę 3183,7 bilionów mk., t. j. o 2.001,7 bilionów więcej, aniżeli tydzień przedtem.

Czy inflacya w Anglii? W pewnych sferach angielskich propagują obecnie uzyskanie większego kapitału drogą inflacyi banknotów państwowych dla inwestycyi w przedsiębiorstwa państwowe celem ulżenia obecnemu strasznemu bezrobociu w Anglii.

Projekt bonów cukrowych. Związek cukrowników zwrócił się do ministerstwa skarbu z propozycyą wydania bonów cukrowych. Propozycyę tę uzasadniają przemysłowcy tem, że w najbliższej przyszłości będą musieli zapłacić plantatorom za buraki sumę zbliżoną do ogólnej sumy banknotów, będących w obiegu. Emisye dotychczasowe banknotów wynoszą bowiem, jak wiadomo, 9.000 miliardów, cukrownie zaś muszą za buraki zapłacić 7.000 miliardów marek. Celem ulżenia rynkowi, proponują wypuszczenie bonów cukrowych, które będą papierem o stałej wartości.

Złoto austryackie dla Polski. Na mocy uchwały likwidatorów b. banku aust.-węgierskiego w Wiedniu, rząd polski otrzymał dalszą ratę swego udziału w złocie byłego banku austr.-węgierskiego. Rata ta wynosi 500.000 austryacko-węgierskich koron złotych, która to suma odpowiada obecnie kwocie 36 i pół miliarda marek polskich.

Kryzys pieniężny w Jugosławii. W dalszym ciągu trwa w Jugosławii kryzys pieniężny. Narodna Banka w dalszym ciągu nie zamierza powiększyć obiegu banknotów. Pożyczka dolarowa państwa, poza pierwszą, dawno już skonstruowaną ratą, nie przynosi narazie żadnych wpływów. Na rzecz tej pożyczki przemysł obciążony jest od 20 do 30 proc. W związku z tem życie gospodarcze doznało w swym rozwoju pewnego zahamowania. Posiadacze pieniędzy rzadko inwestują je w produkcyjne przedsiębiorstwa, lecz używają na tranzakcye spekulacyjne. Jak donosi „Correspondenz der Boricuto aus des nenuen Stadten", brak gotówki w znacznym stopniu jest skutkiem finansowej polityki rządu, który mimo stabilizowanej waluty i mimo, że obieg banknotów jest stosunkowo mniejszy, niż przed wojną, wzbrania się podwyższać emisyę banknotów. Prócz tego wkrótce zaczną obowiązywać podwyższone od 2 do 5 razy podatki. Od 15 września obowiązuje także podwyższona taryfa towarowa. Wynikiem tego stanu rzeczy jest nadmierne wzrastanie w cenie wszelkich wartości realnych, co hamuje produkcyę i zmniejsza pewność rynku pieniężnego.

Cła.

Zmiana opłat wywozowych od jaj. Na ostatniem posiedzeniu kolegium eksportowego przy głównym urzędzie wwozu i wywozu omawiano projekt podwyższenia taryf ekspoortowych na październikowy kontyngent jajczarski. Dotychczasowa opłata wynosi 179 funt. szt. od wagonu jaj. Obecnie projektowano opłatę tę podnieść do dwustu kilkudziesięciu funtów. Projekt podwyżki tej uzależniony jest jednak od zatwierdzającej zgody ministra przemysłu i handlu.

Kontyngent skórek króliczych na eksport. Na ostatniem posiedzeniu kolegium eksportowego głównego urzędu wwozu i wywozu ustalony został kontyngent na eksport skórek króliczych i zajęczych w ilości 100 ton w bieżącym sezonie. Opłaty za wywóz tego artykułu oznaczone zostały w dolarach — 44 dolary za 100 kg. skórek Eksport ten został zagwarantowany specyalną klauzulą, zobowiązującą eksporterów do wpłacania całej należytości za eksport do kasy państwowej, która zwracać będzie ekwiwalent w markach polskich według kursu dnia.

Podatki.

Czterokrotne podwyższenie akcyzy od drożdży. Ustaloną opłatę akcyzową od drożdży prasowanych produkcyi krajowej podnosi się na podstawie rozporządzenia rady ministrów z kwoty 5 tysięcy mk. na 20 tysięcy mk. od jednego kilograma wagi, a od drożdży prasowanych sprowadzanych

z zagranicy z kwoty 6 tys. mk. na 24 tys. mk. od jednego kilograma wagi. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. października 1923 r. na całym obszarze Rzpltej.

Podwyższenie podatków od zapałek. Na podstawie rozporządzenia rady ministrów ustanowiony podatek od zapałek w wysokości 120 marek podwyższa się do 600 marek od pudełka zawierającego do 60 zapałek. Książeczki z zapałkami zawierające do 30 zapałek mogą być po dwie oklejone jedną opaską podatkową. Opaski podatkowe (handerole) wykupione przed dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia po dotychczasowej cenie mogą być użyte po tym dniu do naklejania na pudełka z zapałkami po poprzedniem dopłaceniu różnicy pomiędzy dotychczasową a podwyższoną stopą procentową w kwocie 480 mk. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 1923 r. na całym obszarze Rzpltej

Różne.

Przekazanie min. przemysłu i handlu terenów naftowych państwowych. W „Dzienniku Ustaw" ogłoszono rozporządzenie, którego mocą ministrowi przemysłu i handlu przekazuje się załatwianie spraw, związanych z dzierżawą terenów naftowych, będących własnością państwa, w celu poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego), wosku ziemnego i wszelkich minerałów bitumicznych. Przy zawieraniu poszczególnych umów minister przemysłu i handlu winien uwzględnić postulaty ministerstwa, rolnictwa i dóbr państwowych, podyktowane względami gospodarczo-leśnemi. Minister rolnictwa i dóbr państwowych ustalać będzie co roku, w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu, normy wynagrodzeń na zajętą powierzchnię pod wiercenia, budynki, drogi, rurociągi i t. p. (metrowe).

Miary naftowe. Anglia i Ameryka, zajmując przodujące miejsce w światowym handlu naftowym, wprowadziły do niego swój system miar. System ten w użyciu nie jest dogodny ani przejrzysty, nie opiera się bowiem o żadną naturalną podstawę; przyczem miary angielskie i amerykańskie, pomimo, że posiadają podobne nazwy, nie są równe.

Ropę sprzedaje się na baryłki (beczki), posiadające w rzeczywistości różne objętości, aczkolwiek mające zawierać 42 galony amerykańskie lub 35 galony angielskie (Imperjal). Galon angielski równy jest 4.543 litr.. a amerykański 3.785,3 l.; baryłka zawierać więc winna 158.98 litrów.

Ponieważ przy systemie miar objętościowych, jakim dla produktów naftowych jest anglo-amerykański, chcąc poznać ilość substancyi produktu naftowego, a więc jego owagę, jak to ma miejsce u nas, należy znać jego ciężar gatunkowy, zaś w notowaniach cen pism angielskich i amerykańskich tego nie spotykamy, zamieszczamy poniżej tabelkę, podając przeciętną wagę produktów naftowych, zwykle spotykanych na rynkach angielskich:

Benzyna lekka	0.720		114.24
Benzyna ciężka	0.750		110.18
Nafta	0.780		123.9
Ropa	0.840		135.5
Olej gazowy	0.860		136.5
Olej smarowy	0.895		142.8
Mazut	0.910		144.9
Benzyna lekka	0.720	2.772	3.26
Benzyna ciężka	0.750	2.84	3.40
Nafta	0.780	2.95	3.54
Ropa	0.840	3.18	3.87
Olej gazowy	0.860	3.25	3.90
Olej smarowy	0.895	3.40	4.08
Mazut	0.910	3.45	4.14

Produkcya przemysłu włókienniczego w Polsce wynosi w przybliżeniu: przemysł bawełniany uruchomił 147 proc. przędzalń w stosunku do ilości przedwojennej, wyrabiając obecnie około 78.740 ton tkaniny; przemysł wełniany uruchomił 85 proc. wrzecion zgrzebnych oraz 63.6 proc. wrzecion czesankowych w stosunku do ich ilości przedwojennej, wyrabiając około 27.300 ton tkaniny.

Włosi poszukują polskich terenów węglowych. W sotatnich czasach Włosi wykazują znaczne zainteresowanie się polskiemi terenami węglowemi. Do min. przem. i handlu zostały zgłoszone przez pewne dwa bardzo poważne konsorcya finansowe włoskie, w skład których wchodzą także i polskie kapitały, z propozycyą nabycia od rządu polskiego znacznych terenów węglowych na G. Śląsku. W jednym nawet wypadku rokowania doprowadziły do oznaczenia terminu zarezerwowania określonych terenów do dnia 1. października. Również pertraktacye z drugiem konsorcyum zostały podjęte.

Widoki eksportu do Salonik i Jugosławii. Ministerstwo przemysłu i handlu komunikuje, że w ostatnich czasach zgłaszają się kupcy jugosłowiańscy do hurtowników w Gałacu celem zakupu manufaktury dla Serbii. Ze względu na to, że cała połać Serbii, licząc aż po Nisz, jest naturalnym odbiorcą Salonik i grawituje ku nim, polskie towary, które odznaczają się tem, że zupełnie odpowiadają smakowi włościan serbskich, mogłyby znaleźć poważny zbyt w Serbii, o ileby były ofiarowane przez kupców salonickich. Dotyczy to przedewszystkiem manufaktury, a następnie wyrobów szklanych, skór, mebli, koszykarstwa, mączki kartoflanej, maszyn rolniczych, drzewa i naczyń emaliowanych. Saloniki odbudowują się i dążą do odegrania roli ośrodka handlowego nietylko dla bliższej oolicy, lecz również dla dalszych krajów bliższego Wschodu. Pożądanem byłoby nadsyłanie przez firmy polskie, szukające eksportowarów, cenników itp., podając ceny cif panzyi za pośrednictwem Salonik, wykazów Saloniki. Wykazy firm polskich, które prześlą oferty, będą drukowane w urzędowym biuletynie Izby handlowej i przemysłowej. Adres. Izby: Chambre de commerce et de l'industrie — Salonique Grece.

Import Polski do Finlandyi od stycznia do sierpnia 1923 roku wynosił 23 miliony fińskich marek w przeciwstawieniu do 13,5 milionów mk. w roku ubiegłym; eksport 1 2 miliona, czyli tyleż, co w roku ubiegłym.

Wzrost handlu zagranicznego Ameryki. Ogromny wzrost handlu zagranicznego Ameryki od czasu wybuchu wojny światowej widoczny jest z tego, że podczas gdy wartość wywozu w ostatnich dziewięciu latach od r. 1914—1923 wynosiła 77 miliardów dolarów za poprzednich 125 lat wywieziono towary o łącznej wartości tylko 109 miliardów towarów. Dla ukształtowania się życia gospodarczego Ameryki w ostatnich latach decydującą była okoliczność, że wwóz przewyższał przywóz o 21 miljardów dolarów. Ameryka potrafiła wyzyskać konjunkturę wojenną w sposób dotychczas w dziejach świata niebywały. Rozwój produkcyi rolniczej w Europie wpłynął przed wojną w znacznym stopniu na zmniejszenie się zapotrzebowania środków żywności i surowców z Ameryki. Dopiero wskutek wojny stała się Europa pod względem zoapatrzenia w żywność i surowce zależną w dużym stopniu od Ameryki. Po ukończeniu wojny zmniejszył się amerykański przywóz procentowo słabiej aniżeli wywóz a to ze względu na to, że amerykańscy fabrykanci mieli przy stanie waluty krajów europejskich możność nabywania zagranicą tańszych produktów. Przywóz do Ameryki przedstawia w roku 1923 wartość 3.4 miljardów dolarów co wobec rekordowej cyfry przywozu w roku 1920 (5.2 mil. dolarów), bądźcobądź oznacza bardzo znaczny spadek. Wywóz produktów rolniczych wynosił w roku 1920 3.7 mil dolarów podczas gdy w roku 1923 cyfra wywozu tych że wyraża się wartością 3.9 milionów dolarów. Na rok 19 jest przewidywany wywóz produktów pr mysłowych w wartości 1.4 miljardów do rów. W ogólności zatem można powiedz że amerykański handel zagraniczny wzr w roku 1923 w stosunku do ostatniego ku przedwojennego w dwójnasób.

Przeciętna produkcya samochodów Ameryce w r. 1922 doszła do 214508 sz miesięcznie, wobec 140006 w r. 1921, 103769 — w r. 1920, 74385 — w r. 19 40016 — w r. 1913. Produkcya tegoroc rzewyższyła nawet zeszłoroczną. W sierp b. r. wyprodukowano 348733 sztuki, przec tna zaś produkcya pierwszych 8 miesi b. r. doszła do niesłychanie wysokiej cy 337000 sztuk na miesiąc, co za cały bieżący wyniesie około 4 milionów sam chodów pasażerskich i towarowych. Nie lega wątpliwości, że przy takiem zwięks niu produkcyi, ceny na samochody spad Obecnie ceny są już o 30 proc. niższe cen w r. 1920.

Urodzaje we Francyi. Według oficyal go komunikaty, ogłoszonego przez Centra Akademię Rolniczą, tegoroczne urodzaje Francyi były naogół nader zadawalając Pod uprawą znajdowało się w roku żącym o 750.000 akrów więcej, aniżeli roku ubiegłym.

Płace robotników rolnych. Ministers pracy i opieki społecznej doprowadziło uzgodnienia stanowiska przedstawicieli p codawców i pracowników rolnych województwach b. Królestwa Kongresow w sprawie ustalenia sposobu oblicz wynagrodzenia gotówkowego dla prac ników rolnych od 1 października rb. zasadzie obowiązującej umowy zbior płaca robotników rolnych obliczta się podstawie przeciętnej ceny zboża, przyc cenę tę ustalono poprzednio na 300.000 polskich za jeden cetnar metryczny ż Cena ta okazała się zbyt niską tak w s sunku do obecnych cen zboża w hand jak i w stosunku do cen wyrobów pr mysłowych pierwszej potrzeby życiowej. stalono wobec tego zgodnie, iż cena j nego metra żyta, stanowiąca podstawę bliczenia, będzie się również odtąd od września 550.000 mk. polskich i wzras będzie procentowo wówczas, o ile cena handlu wzrośnie ponad 10 procent.

Szwedzki przemysł rolniczy wobec c kiego przesilenia, zmuszony jest przed wziąć energiczne kroki, aby nie zostać c kowicie wypartym z Polski i z rynk bałtyckich, które przed wojną były głów mi ich odbiorcami na bydło zarodowe i siona. W tym celu izba rolnicza w Sz holmie zamierza zorganizować silną re mę dla wspomnianych produktów pod stacią wystawy ruchomej, któraby mo łatwo być przewożona z miasta do mia Wystawa oprócz eksponatów ma zawie tablice i wydawnictwa, które pozwolą zap nicy zapoznać się z rozwojem i wytwór ścią szwedzkiego przemysłu rolnego. rolnicza zwróci się do rządu szwedzkieg prośbą o uzyskanie od Riksdagu sub dyum w wysokości 200.000 koron na najem placów, na koszty przewozu i ur dzenia zewnętrzne projektowanej wyst

Produkcya cukru na Ukrainie. Na wobrzeżu Ukrainy z 88 istniejących cu wni, ma funkcyonować w nadchodzącej k panii 45, a na lewobrzeżu tylko 21. całej Ukrainie pod buraki zasiano w tym ku około 140 tysięcy dziesięcin. Licząc 60 berkowców buraków z dziesięciny funtów cukru z berkowca, ogólna produk wyniosłaby 12 i pół miliona pudów. Mo na względzie, iż powyższy obrachunek czysto teoretyczny, sfery rządowe przyp czają, że zapotrzebowanie w roku 192 od 1. 10. 1923 r. do 1. 10. 1924 r. w k 20 milionów pudów przewyższy w dwój sób faktyczną produkcyę krajową. W tego Rosya będzie zmuszona importo znaczne ilości cukru z zagranicy,

emiera 15. X. 1923 w Marysieńce i Koperniku
Dramat emocjonalny na tle romansu erotycz. w 6 akt. p. t.:
ĄTA ULICA w głównej roli **LUCY DORAINE.**

ódę również, zapomniane nieco aplikosuknie z crepe de chine.

W kwestyi długości sukień nie wypoieli się jeszcze dotychczas twórcy mody. Czy będą one bardziej przedłużone, czy one? Obecnie jednak modne są sudługie, a do tego też kierunku zblisię kroje sukień z ostatnich żurnali anicznych. Suknie wieczorowe, równdługie, wykonywane będą z tafty lub ory. Nadają się do nich pantofelki z atu. Do sukień „na ulicę“ noszone będą wskie i obcisłe kostyumy bez paska stojącym kołnierzem przeważnie futrzaDół kostyumu, jak też i rękawy będą nież obramowane futrem. Mimo szalonej ny rzadko widać kostyum, któryby ygnował z tej jedynej ozdoby. Rozuje się jednak, że mają to być tylko futra zywiście dekoratywne. W tym sezonie ne będą futra gładkie, jak bobry, biety, selskiny, słowem wszystkie te, któnadają nosicielkom smukłą postać. Kony te będą wyrabiane z materyałów żywych barwach.

Modnym będzie równie bardzo velour, ej kostyum angielski, jak i całe suknie ntelkleid). Duży sukces odniosą suknie zowe. (W ten więc sposób wytworzyły się w obecnej modzie dwa kierunki, z nich zwycięży, narazie niewiadomo, nie większość jednak skłania się ku ej podanemu). Suknie kloszowe wyrabiabędą najbardziej z czarnego jedwabiu, ako że kolor czarny jeszcze ciągle ma sympatyków — a dla ożywienia doe im będą liczne hafty. Fałdy będą albo układane, albo plisowane. Prócz jeabiu w modzie będzie również Charmeu- i Crepe Satin.

Nowością będą bufiaste rękawy spięte ską wstęgą.

Także kapelusze zmieniły się bardzo. pierwszym planie są kapelusze miękkie stosowane do stroju. Interesującem jest, wraca znowu era Pleureuse. Długie piórusie spoczywające conajmniej w 12- śnie, obudzone będą z wielką czcią ów będą służyć za koronę dla naszej łowy. Do sukień „na ulicę“ modne będą miękkie czapki z licznymi ozdobami. Filcowe kapelusze narazie są nieaktualne. Co do aksamitu również są jeszcze zdania podzielone. Panuje tu przeważnie kolor czarny, jakkolwiek noszone są również kolory bronzowy i popielaty. (ig.)

NADESŁANE.

Adwokat Dr. Henryk Grünseid
otworzył kancelaryę adwokacką w Horodence i prowadzić ją będzie wspólnie z adwokatem 9170
Drem Emanuelem Werberem.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Poniedziałek o godz. 7.30 „Uczta szyderców“.

TEATR MAŁY.

Poniedziałek o godz. 7.30 „Oczy księżniczki Fatmy“ (30 proc. zniżki).

TEATR NOWOŚCI.

Poniedziałek „Madame Pompadour“.

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA“ Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedyczkowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo- Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór.

—o—

— (i). **Podczas obławy policyjnej** odbytej ubiegłej nocy pod kierunkiem kom. Konarskiego, przytrzymano w hotelu Litewskim przy ul. Żółkiewskiej, Władysława Michałowsiego, Rudolfa Majbluma rzekomego operatora kinowego z Warszawy oraz Jana Dziurka znanych i niebezpiecznych włamywaczy kasowych, którzy przy zastawionym suto stole zabawiali się w towarzystwie niejakiej Ewy Lerer rzekomej kucharki Majbluma. Całe towarzystwo zamknięto w aresztach. Przy rewizyi osobistej znaleziono przy aresztowanych większą gotówkę przeważnie w czeskich koronach, pochodzących zapewne z ostatnich kradzieży, ponadto w pokoju gdzie wspomnianych złodziei aresztowano, znaleziono ukryte w piecu narzędzia służące do włamań kasowych. Dalsze śledztwo w toku.

— (i). **Groźny pożar** wybuchł onegdaj w zabudowaniach tartacznych „Galicyjskiej Spółki Drzewnej“ w Łowczy p. Lubaczowski. Z powodu niezupełnego zabezpieczenia kotła w palarni, padły iskry na leżące obok trociny drzewne, wskutek czego powstał pożar, którego pastwą padł cały tartak. Szkody wynoszą około 10 miliardów mk.

— (i). **Nasze służące.** Maksymilian Aschkenazy, zam. przy ul. Gołąba 9, doniósł policyi, że służąca jego Agnieszka Tomczyk okradłszy go na sumę 20 milionów mk. zbiegła w niewiadomym kierunku. — Podobne „szczęście“ spotkało również Rozalię Kizner, zam. przy ul. Chodkiewicza 8, której bona Marya Susta, po dokonanej na jej szkodę kradzieży 110 rubli w złocie, zbiegła również w niewiadomym kierunku.

— (i). **Muzykalny złodziej.** W aresztach pol. zamknięto Andrzeja Szałaję zam. przy ul. Kordeckiego 43 za kradzież fletu wart. 4 miliony mk., na szkodę Rozalii Ahl zam. w tej samej kamienicy. Flet złodziejowi odebrano i zwrócono właścicielce.

— (i). **Samobójstwo, czy morderstwo?** Na drodze prowadzącej ze wsi Mazury do Magierowa, znaleziono onegdaj leżące w błocie, zwłoki nieznanej kobiety, około 26 lat, o blond włosach, ubranej w czerwoną wiejską suknię i czarną bluzę. Wedle zapodań okolicznych mieszkańców, kobieta owa miała być rzekomo umysłową chorą i włóczyła się podobno od kilka dni po okolicznych wsiach. Zwłoki na polecenie Sądu pow. w Niemirowie pogrzebano na tamtejszym cmentarzu. Ponieważ dotychczas nie stwierdzono, czy zachodzi tu wypadek samobójstwa, czy też morderstwa, policya tamtejsza wszczęła energiczne śledztwo.

— (i). **Śmierć pod kołami pociągu.** Przykry wypadek zdarzył się onegdaj w Mszanie obok Lwowa. Wracający ze szkoły do domu 7-mioletni Mikołaj Hrywań nie bacząc na zamkniętą rampę kolejową i na znaki ostrzegawcze zbliżającego się pociągu pospiesznego, przedostał się przez otwór w tej rampie na tor kolejowy. W tej chwili jednak nadjechał kuryer, miażdżąc kompletnie pod kołami swymi ciało małego Misia. Mimo, że maszynista zdala zauważył chłopaka na torze, nie mógł w żaden sposób wstrzymać na czas pociągu. Zwłoki nieszczęśliwej ofiary własnej nieostrożności, zabrała do siebie rodzina.

— **Wpisy dodatkowe** na I. i II. kurs pedagogium hebrajskiego we Lwowie odbędą się w dniach 14. i 15. bm. w lokalu Zarządu Ż. T. S. L. i Śr. we Lwowie przy ul. Zygmuntowskiej 17, I. p. 9138

Ze sportu.

Pogoń — Wisła 3:0 (1:0).

Wysokie stosunkowo zwycięstwo uzyskała Pogoń w pierwszej rozgrywce finału o mistrzostwo Polski. Walka o zaszczytny ten tytuł, była jedną z najpiękniejszych jaką do tej pory na boiskach lwowskich widziano i do ostatniej minuty trzymała widzów w napięciu. Zwyciężyła Pogoń dzięki lepiej zgranemu atakowi, tudzież dzięki większej wytrzymałości, którą szczególnie w drugiej połowie przewyższyła przeciwnika. Sukces wczorajszy niezawodnie utoruje Pogoni drogę do powtórnego

---

atr Wielki

Uczta szyderców“

mat dramatyczny w 4 aktach, nap. Sem Benelli, tłóm. F. Mirandolla.

Epoka odrodzenia to epoka wyraźnie rysowanych indywidualności, które z pospolitą siłą kruszyły więzy obyczajowości, wyzwalając swą osobowość i które bezmiernem umiłowaniu swej potęgi mogły na współczesnej kulturze i sztuce najdoskonalsze, najbogatsze pomniki dugo czasu. Ważnym i wielkim wydawał się ażętom i zdobywcom odrodzenia każdy ich woli, każde drgnienie serca, miłość, nawiść, uczucie. Co uroiło myśl, ku czemu parło serce, to zdecydowana wola natchniast w czyn zamieniała, stąd pełna zwykle silnych napięć dramatycznych, rzliwa i bujna historya odrodzenia, która ala się skarbnicą dramatopisarskiej twórości.

Poemat dramatyczny, mający za osnoę życie ludzi odrodzenia musi treścią i ychologicznym rysunkiem postaci oddać ność społeczności renesansu, owego rwowzoru nietzscheańskiego nadczłowieSem Benelli wybitny pisarz włoski w owie sprostał temu zadaniu. Dał natury i każdą o swoistem odrębnem, indywidualnem życiu. Wątek akcyi natomiast ązał prymitywnie; dla tego też w Uczszyderców dzieją się pełne zgrozy fakty, lecz samo działanie postaci nie wywołuje zgrozy. Gianetto Malespini, słabszy fizycznie ale potężniejszy mściwością i nienawiścią wróg Neriego Chiaramantesi obmyśla plan zemsty za przeciwniku. Pobudza podczas biesiady ambicyę siłacza, powoduje, że ten pijany w pełnej zbroi wpada do komnat wpływowej, otoczonej rojem młodzieży kurtyzany, zostaje związany, wtrącony do lochu. Gianetto tymczasem odbiera mu kochankę. Na podstęp odpowiada Neri podstępem. Udaje obłąkanego, a gdy uwierzono w jego obłęd i zwolniono go z więzów, wpada do sypialni swej kochanki i morduje pogrążonego w objęciach pięknej Ginewry — swego brata, myśląc, że to Gianetto. Na widok żywego Gianetty popada w istotny obłęd. Jak wynika z treści wszystkie trzy motoryczne pomysły akcyi są prymitywne i możliwe są przy dopuszczeniu wielkiej dozy naiwności u pełnych ludzi odrodzenia. Wyprawa Neriego, wypuszczenie go z więzienia oraz qui pro quo w chwili mordu. Grą możnaby te momenty zatrzeć, przez skierowanie całej uwagi widza na pełne, bujne natury bohaterów dramatu.

Starannej reżyseryi dramatu udało się to jedynie w ostatnim akcie. Ostatnie sceny były istotnie pełne dramatycznej grozy. Pozatem, z winy kierownictwa teatru, które dokonało spustoszenia zespołu sztuka zawiodła. Trudno bowiem żądać od aktorów przeciętnej miary, aby stworzyli złudzenie pełnych, potężnych temperamentów renesansu. Ujawniło się to w wszystkich rolach głównych, mimo, iż zwłaszcza p. Peliński ujawnił niezwykłą dozę dobrej woli wysiłku i talentu. Nie był to jednak człowiek panujący nad swoją namiętnością, lecz organ miotającej nim siły. Czy podstęp, zło, chytrość, pozorne poniżenie musi być wyrażone np. ciągłem schylaniem karku, głosem przyduszonym, nerwowymi odskokami. W granicach ich możności wyszli zwycięsko też przedstawiciel trudnej roli Neriego p. Sarnowski i pna Niemirycz. Ile przepysznych momentów nie zostało jednak wyzyskanych w akcie pierwszym i trzecim, gdy Ginewra ma odtworzyć przewrotną, silną kobietę odrodzenia, lub gdy skrępowany Neri odtworzyć powinien głęboką walkę duchową. Najfatalniejszą była scena trzech kochanek przed skrępowanym herosem. Tu należało i reżyseryjnie uzmysłowić, że to trzy odmienne ustroje psychiczne w kolorystyczno-dramatyczny idą taniec. Szarzyzna zresztą dość poprawnych dekoracyj przytłómiła również życie sceny. Parodje sarkofagu Medyceuszów nad okienkiem i przykre malowidła obok były ironią stylu i sztuki epoki. Mimo wszelkie usterki, wady i błędy, przedstawienie może być — jak na Lwów — uważane za sukces reżyseryjny p. E. Żyteckiego

Henryk Heschele

mistrzostwa, klasyfikując ją równocześnie jako najlepszą drużynę Polski nie tylko z tytułu ale i de facto.

Z zespołu zwycięzców wybili się na pierwszy plan niezmordowany Fichtel i technicznie doskonały Bacz. Dzielnie sekundowali im Mietek na bramce, który pięknie obronił kilka ostrych strzałów Reymana, Wacek, Schneider i Olearczyk. Niepewną była lewa strona obrony. Ignarowicz, Gulicz i tam też stale stwarzał Adamek najniebezpieczniejsze sytuacye. W ataku nie zadowolił Garbień i tylko goal uzyskany przez niego dość szczęśliwym zresztą trafem, zdołał go zrehabilitować. Słonecki i Szabakiewicz gorsi niż zazwyczaj.

Wisła zadowoliła tylko w pierwszej połowie, w szczególności Śliwa, Gieras, Majcherczyk, Reyman i Adamek. Bardzo niepewnym okazał się internacyonał Wiśniewski, który mógł uchronić swą drużynę od cyfrowo tak wysokiej klęski.

Gra prowadzona w bardzo szybkiem tempie, wykazuje w pierwszej połowie lekką przewagę Pogoni wynikiem czego stosunek cornerów 7:1. Dopiero w 40 minucie udaje się Wackowi uzyskać silnie aklamowaną bramkę.

Pierwszych dziesięć minut drugiej połowy należy w zupełności do Wisły i w tym czasie zwycięstwo Pogoni było mocno problematyczne. Jednakowoż Wisła wnet się wyczerpuje, inicyatywę obejmuje Pogoń i już w 58 minucie uzyskuje Garbień drugą, a w minutę później Wacek trzecią bramkę. Cały szereg dalszych obustronnych ataków nie zdołał zmienić wyniku.

Stosunek rogów 8:4 dla Pogoni. Sędziował dobrze p. Rząsa z Krakowa, rozstrzygnięcia jego jednak kolidowały niejednokrotnie z opinią sędziów liniowych, funkcye których spełniali pp. inż. Dudryk i Szlesser. (K.).

Warszawa. (Pat). Zawody piłki nożnej między Legią a Polonią dały wynik 2:0 na korzyść Polonii.

Obroty pozagiełdowe.

Lwów, 14. października.

Dol. am. 960000, dol. kan. 900000, K. cz. 26000, Fr. fr. 54000, fr. szw. 160000, fr. belg. 46000, Funty 4,400000, guld. hol. 350000, leje rum. 4300, liry wł. 43000, Wiedeń 13, Czerniowce 4300, Praga 26000.

Złoto: 20 Kor. 3,500000, 20 Mrk. 4,000000, 20 Frnk. 3,200000, 10 ruble 4,400000.

Srebro: Kor. 56000, 5 Kor. 285000, floreny 14000, ruble 250000, kopiejki 100000.

NADESŁANE

Z okazyi zaślubin córki czcigodnego szefa naszego p. **Józefa Kalischa**
panny Julji Kalisch
z p. Dr. J liuszem Schwiegerem
serdeczne gratulacye przesyłają
Leon Czerwiński, Klara Müllerówna, Klara Zieserówna, Max Rawitz, Kiwa Atlas. 9165

DROBNE OGŁOSZENIA.

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

Zgubiłam w piątek we Lwowie weksle Natan Nussbaum i Józef Suessermann, które unieważniam. 9165

KUPNO — SPRZEDAŻ.

ARMATURY do kotłów, maszyn parowych, gorzelń, browarów i rafineryi. RURY żelazne, gazowe i kotłowe. METALE: rury, blachy, druty miedziane, mosiężne, kompozycyę, cynę angielską ARTYKUŁY techniczne dla wszelkich gałęzi przemysłu poleca tanio »WENTYL« — LWÓW, UL. GRÓDECKA 36. Tel. 737. 8876

Szatnia BRAJEROWSKA 3. poleca materyały bielskie na ubrania, płaszcze, kostyumy, i suknie, płótna, podszewki, aksamity, welwety gładkie i kolorowe, welutyny na kapelusze w największym wyborze i po cenach możliwie nizkich.

Okazyjnie sprzedam maszynę »Singera« do wyszycia dz urek do palt, marynarek i kamizelek. Słoneczna 31/24. 9168

NAUKA I WYCHOWANIE.

Kurs 6 miesięczny z poszczególnych przedmiotów handlowych dla dorosłych rozpoczyna się 1 listopada. Również stenografia polska i w obcych językach, początki i dyktanda, pisanie na maszynie, kaligrafia, nauka obcych języków franc. ang. niem. włoski i hiszpański. Wpisy przyjmuje od 11—1 i od 5—7 godz. Dyr. P. Rutkowwski, Żyblikiewicza 41. 9096

Na wzór zagranicy udziela nauczycielka niemieckiego, polskiego, literatury, korespondencyi, bon tonu. Ulica Kleparowska 4. II. p. 9090

Jeteligentna panna z językiem hebrejskim, obejmie posadę nauczycielki wychowawczyni ewentualnie towarzyszki. »Administracya pod »Poczciwa«. 9167

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls rom 2—8 p. m J. Vida, Rynek 12 I/I. 9100

Rutynowana nauczycielka angielskiego przyjmuje zgłoszenia. Reja 4. parter lewy. 9132

Wpisy na 6 miesięczny kurs handlowy dla dorosłych (osobny dla abiturycntów) przyjmują koncesyonowane przez **Ministerstwo Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul Łyczakowska 34** od 3 do 6. Kurs rozpocznie się 15. bm. 8877

WOLNE POSADY.

Rutynowana panna z pierwszorzędnemi referencyami zostanie przyjętą w charakterze kasyerki. Zgłoszenia w składzie obuwia Schleier, Legionów 35. od 9—11 przedpoł. 9153

Dwóch zdolnych subjektów (izraelitów) branży żelaznej i jednej panny do kasy poszukuje się. Oferty »Żelazo« Biuro dzienników Buchstaba, Legionów. 9155

Zdolna kwalifikowana krawczyni zostanie przyjęta do Magazynu konfekcyi damskiej D. Eisenberga, Jagiellońska 11a. Zgłoszenia od 10—11 przedpoł. 9137

Adwokat Hermelin, Kraszewskiego 5. przyjmie zaraz rutynowaną mundantkę lub stenografistkę. 9162

ZAKŁAD haftów Müllera (młodego) poszukuje panienki do maszyn »Singera«, dziewczynki i chłopca do guzików. 9065

POSAD POSZUKUJĄ.

Asystent farmacyi poszukuje posady. Leon Heimann, Stryj, Czarnieckiego 1, 9146

MIESZKANIA I LOKALE.

Pokój z osobnem wejściem i utrzymaniem zam żnego przemysłowca lub akademika sza wiadomość Murarska 7, II. p.

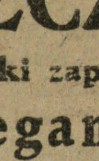
Przyjmę na pensyę z osobnym pokojem eleganckо urządzonym, obok uniwe (starego) pannę lub pana. Cena 12—14 do Wiadomość w administracyi.

OGŁOSZENIA

Zawiadamiam

uprzejmie, że od dnia dzisiejszego niosłem mój hurtowny skład tow tekstylnych i chustek z domu Ka rzowska 8., do domu Kaźmierzowsk (podwórze). Z poważanie 8508 ADOLF SUSMA

Meszty gimnastyczne, kosty piły do boksu, rękawice oraz wszelkie pr dla sportu footbalowego i tenisowego poleca **Malwina Immerglück, Lwów ul. Jagi llońska 17.**

BATERYE elektr. Miha-Gold, mon, Tyten miesięczną gwarancyą. LATARKI czne. ŻARÓWKI poleca hur **MICHAŁ HACKE** LWÓW KAŹIMIERZOWSKA

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej kości po cenach umiarkowanych u Fir **J. SEINFELD** LWÓW, ul. Sykstuska (w podwórzu).

Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne m włosienne i sprężynowe, Karnisze lowe, otomany, urządzenia Sypialni, Jadalni we i kuchenne poleca po cenach przysł Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierz

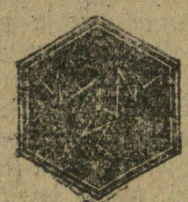
Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, ki zapasowe, Karb wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, B żarówki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkł tychże hurtownie i detalicznie poleca J. ROSENMAN, Lwó , AKADEMICKA

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZT OBRABIARKI do drzewa, MO NARZĘDZIA, PRASY w wielkim wyborze pole „PILOT", Lwów, ul. BATOREGO

Powszechny Dom składowy w Drohob o własnym torze przemysłowym, do wynajęcia obszerny. suchy, m rowany, dachówką kryty **Magazy** mogący pomieścić około 20 (dw dzieścia) wagonów towaru. 8

PASY TRANSMISYJNE skórzane, sierści wielbłądziej, Gazę młynars Piły gatrowe, Cyrkularki po cenach fabrycznych po **„HYDRAULIKA", Lwów, Jagiellońsk**

Oliwy jadalnej, tłuszczy dla celów technicznych, tranzyto i oclone, wagonowo jakoteż w beczkach (oliwy jadalnej także w kowaniu »Kanister« po 10 i 25 kg.) dostarcza **Fabryka tłuszczy „Danol"** VORSTADTISCHER GRABEN 38 b — telef. Nr. 3860, 5349, 5372. Towarzystwo komandytowe, OLIWA, zigerstrasse 20, telef. Nr. 165 — GDA 8607

Światowej sławy elektryczne kieszonkowe
Lampki i Baterje
fabryki „DAIMON", SCHMIED ET CO.
Generalne zastępstwo i skład fabryczny „TOPAS"
LWÓW, MICKIEWICZA 22. Tel. 624.
SPRZEDAŻ TYLKO HURTOWNA. 9129

PŁASZCZE na RATY
póki zapas starczy
Czar Eleganckiej Kobiety
LWÓW, PASAŻ MIKOLASCHA.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hescheles
„Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11

Nr. 1654 Lwów, środa 17. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 631. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Prez. Wojciechowski — Piłsudskiemu.

OBUWIE ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyaer«
Welt poleca
KARAU i SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Po wybuchu w Warszawie.
Prasa polska o katastrofie.
Pogrzeb ofiar.
Masowe aresztowania we Lwowie i na prowincyi.
Kto przynosi hańbę Polsce?
Prez. Wojciechowski składa hołd Piłsudskiemu.

Ostrożnie z ogniem.

(H) W stolicy państwa stało się nieszczęście z niewyśledzonych dotąd przyczyn i powodów nastąpił w arsenale fortecznym nad Wisłą wybuch prochu, który, jak każda katastrofa nie rozróżnia w pochodzeniu istot nią dotkniętych i pochłonął setki ofiar cywilnych i wojskowych, chrześcijan i Żydów, zamożnych i robotników, tych ostatnich najwięcej. Była to jedna z tych katastrof, które ścinają krew w żyłach i apelują grozą swoją do powołanych czynników o zimną krew, o słowa rozważne i uspokajające i o stanowcze czyny, aby niepewność i domysły, aby panika, która jak hyena włóczy się zwykle za nieszczęściem nie znalazły dostępu do duszy pospólstwa i nie zwiększały grozy położenia.

Sytuacya polityczna w Polsce nagromadziła w nastroju psychicznym mas wiele zapalnych materyałów, pobudowała w samych centrach politycznych bojów wiele arsenałów, przy których należy być ostrożnym z ogniem. Rząd ma czuwać. Rząd ma być z dala od tych fermentów politycznych, ma stać na straży, zapobiegać, badać prawdę, uspokajać, łagodzić. Nie tylko dla tego, że z jakichkolwiek pochodzi stronnictw, lecz rządem państwa, nie tylko dla tego, że na niego, jako najwyższą i najodpowiedzialniejszą władzę zwrócone ma oczy społeczeństwo, Sejm, zagranica, ale dla tego, że w jego rękach spoczywa los i egzystencya państwa, wszystkich jego stanów, klas i narodowości.

Przyczyny katastrofy warszawskiej są niewyśledzone. Niewiadomo czy spowodował ją przypadek, zaniedbanie czy zbrodnia. Z trzech możliwości spowodowania wybuchu w prochowni, złego, zbyt silnego załadowania, dłuższego działania ognia, albo oddziałania specyalnych motorów, nie wiadomo dotąd, która zaszła i która okryła państwo masową żałobą. Wyjaśnić to może chyba tylko sumienne, drobiazgowe śledztwo. Aby jednak śledztwo, które należy do organów podlegających rządowi mogło spełnić swoje zadanie, musi się ono odbywać w atmosferze zimnej krwi, w nastroju absolutnej objektywności w wykrywaniu prawdy.

Co jest przyczyną katastrofie?

Zdaniem władz wojskowych -- zamach wykluczony. - Min. Kiernik jest innego zdania. = Co powiedział major Olivain 17. sierpnia. = Masowe aresztowania. = Prasa o odezwie rządu.

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa 15. października.

Nie ulega wątpliwości, że gabinet Witosa tym razem solidarnie wystąpił. Pod odezwą Rady ministrów w sprawie katastrofy na Cytadeli położyli wszyscy ministrowie swoje podpisy. Komunikat stanowiący podatny materyał pod agitacyę „Rozwojowców" i innych mętnych żywiołów wywołał wśród ludności żydowskiej Warszawy lęk i niepokój. Odezwa została zredagowana pochopnie i lekkomyślnie, przyczem rząd pragnął wyzyskać tragiczny wypadek dla interesów stronnictw rządowych.

Okazuje się, że **kategoryczne twierdzenie stronnictw rządowych że katastrofa była dziełem zbrodniczych rąk nie wytrzymuje krytyki.** Stwierdziły to dodatkowe dochodzenia wojskowości, które przyczyną katastrofy wyprowadzają z samoczynnego zapalenia się prochu, wzgl. nieostrożnego obchodzenia się z materyałem wybuchowym. Zdaniem fachowców wojskowych,

akt sabotażu jest wykluczony.

Wynikami tych dochodzeń podzielili się sędziowie wojskowi z przedstawicieli niektórych pism warszawskich, co „2-groszówce" nie przypada do gustu i żąda, **by sędziów śledczych — odesłać... przed sędziego śledczego.**

Władze policyjne prowadzą dochodzenie w kierunku wytkniętym przez minist. Kiernika, tj. zamachowym. Kierunek śledztwa nakazany przez min. spr. wewn. pozostaje w sprzeczności z rezultatami dochodzeń władz wojskowych. Przypomnieć tu należy epizod, jaki miał miejsce ubiegłego tygodnia na posiedzeniu w min. spr. wewn. Doniesiono min., że dokonano zamachu na sędziego śledczego dla spraw politycznych **Jasińskiego.** Później okazało się, że wogóle zamachu nie było, nikt do p. Jasińskiego nie strzelał, a wybicie szyb spowodowali gołębiarze, **a nie żaden pocisk rewolwerowy.**

Trudno jest też uzgodnić brzmienie komunikatu **wydanego na 3 godziny po katastrofie** i odezwę rządu z komunikatem, jaką rozesłał komisaryat rządu na m. Warszawę prasie tutejszej. Oto stwierdzić należy, że komunikat warszawskiego komisaryatu zgodnie z wymogami procedury i najzwyklejszego rozumu poleca prasie wstrzymywanie się od wszelkich uwag na temat wypadku a to celem nie przesądzania sprawy przed ukończeniem śledztwa. Jak wiadomo, stanął rząd na innem stanowisku. Różnica poglądów w tej sprawie jest żywo komentowana i znajdzie jutro swój epilog w Sejmie.

Sędziowie wojskowi stwierdzili, że żadnego zamachu nie było. Istnieją dwie możliwości że wybuch powstał od zapalenia się papierosa, jak zeznaje cudem ocalały szeregowiec Juszczyk. Twierdzi on, że zauważył robotnika palącego papierosa, który na jego uwagę zgasił papierosa, tylko palcami i schował go do kieszeni. Możliwe więc, że w atmosferze przepojonej gazami wybuchowymi od minimalnej iskierki tlejącej się w papierosie w kieszeni robotnika gazy eksplodowały i spowodowały wybuch. Prawdopodobniejsze jest, że wybuch nastąpił wskutek samorzutnego zapalenia się, spowodowanego rozkładem prochu.

Również „Ekspres Poranny" na podstawie relacyi ,które zebrał od osób kompetentnych stwierdza, że wszystko przemawia na rzecz wypadku. Jeden z fachowców oświadczył, że wyklucza działanie zbrodniczej ręki i, by jakiś najęty zamachowiec szedł na niechybną śmierć. Również trudno wyobrazić sobie, by 6 osób, które przebywały w niewielkiem stosunkowo pomieszczeniu nie zauważyły skradającej się obcej osoby, która usiłowałaby ich pozbawić życia. Wstęp od frontu do prochowni, dokąd musiałby się dostać zbrodniarz, jest

wdy. Czuwać nad tem, aby społeczeństwo władze nie traciły głowy, aby zachowały zimną krew i cierpliwie czekały na smutną prawdę — oto pierwszy obowiązek odpowiedzialnego rządu.

Odezwa wydana przez rząd pod bezpośrednim wpływem nieszczęcia nie odpowiada wysokości zadania. Nie formułowała jej powaga położenia i poczucie niesłychanej odpowiedzialności. Była ogólnikową krytyką rozmaitych objawów w życiu politycznem Polski. Była enuncyacyą o wyraźnym charakterze politycznym i zamiast wzywać do spokoju, zimnej krwi, wskazywała palcami, posługiwała się ogólnikami, od których roi się od lat prasa stronnictw rządzących.

W Warszawie stało się nieszczęście, wielkie nieszczęście. Z nieszczęścia nie wolno ciągnąć politycznych korzyści. Nie wolno utwierdzać w duszy własnego społeczeństwa i na zewnątrz opinii, jakoby całe państwowe życie Polski o tyle tylko miało sens i wartość, o ile da się z niego wydobyć partyjny kapitał polityczny.

Nieszczęście czy zbrodnia warszawska winna była stać się momentem, któryby się przyczynił do skupienia wszystkich żywiołów porządku i złączenia ich w pracy nad ogólnem dobrem. Tymczasem rząd ujrzał w niej dogodny instrument do ratowania swej zagrożonej pozycyi politycznej.

Kondolencya korpusu dyplomatycznego.

Warszawa. 15. 10. (Pat.) Wydział prasowy ministerstwa spraw zagranicznych komunikuje: z powodu wybuchu na Cytadeli złożyli na ręce ministra spraw zagranicznych p. Seydy kondolencye imieniem swoich rządów: nuncyusz apostolski, posłowie Stanów Zjednoczonych, Rumunii, Włoch, Norwegii, Brazylii, Szwecyi, Jugosławii, Holandyi, Belgii, Szwajcaryi, Niemiec, Grecyi i Portugalii oraz charge d'afferes hiszpański, bułgarski, duński, holenderski i estoński.

—o—

Pożyczka na cele obrony narodowej.

Warszawa 15. października (tel. wł.) Na konferencyi prasowej prezes komisyi skarbowej Senatu francuskiego sen. Berenger wyjaśnił dziennikarzom sprawę pożyczki 400 mil. franków. Sen. B. stwierdził, że kredyt na cele obrony narodowej jest nietylko pożyteczny, lecz i konieczny.

Doszedłem też do przekonania, że Francya ze swej strony powinna uczynić wszystko, aby utrwalić ten stan rzeczy, jaki dzięki Polsce wytworzył się w tej części Europy. Polska i Francya, jako demokracye nawskróś pokojowe, muszą posiadać silne armie, celem obrony własnej. Niedość jest jednak mieć licznych i dzielnych żołnierzy, potrzeba jeszcze broni, amunicyi i materyału wojennego. Wraz z marszałkiem Fochem i waszymi wybitnymi jenerałami sądzę, że Polska jest w możności sama zapewnić obronę swych granic, o ile będzie posiadała odpowiednie środki materyalne. Uważam więc, że kredyt 400 milionów franków dla Polski powinien być uchwalony przez senat francuski, ponieważ zdałem sobie sprawę dokładnie, że suma ta jest niezbędna Polsce na cele organizacyi obrony narodowej.

Nie chciałbym obszernie rozwodzić się nad sytuacyą finansową Polski, ponieważ nie ona stanowi przedmiot moich studyów. Jednakże pozwólcie mi panowie wypowiedzieć kilka szczerych i życzliwych uwag. Jeśli obywatel francuski, uginający się pod ciężarem swoich własnych podatków, zdobywa się na wysiłek pokrycia kredytów dla Polski, to podobny wysiłek powinien być dokonany także przez Polaków.

bardzo utrudniony i zbrodniarz musiałby chyba dokonać podkopu. Napotkałby jednak na trudności wręcz nie do pokonania. „Robotnik" stwierdza że śledztwo policyjne idzie mimo to w kierunku zamachu, chociaż wojskowy prokurator pułk. Janczewski jeszcze przed zbadaniem Juszczyka oświadczył, iż powód sabotaż wybuchu jest wykluczony.

Ze strony wojskowości komunikują, że w czasie katastrofy eksplodowało 65.000 klg prochu bezdymnego włoskiego rozkładającego się, również 3 tony pyroksyliny. Przechowywana w sąsiednich magazynach amunicya nie eksplodowała. Proch ten pochodzenia włoskiego ma niezwykłą siłę wybuchową. Było to powszechnie wiadomem, zwłaszcza po niedawnych katastrofach w Turynie we Włoszech i w Tulonie we Francyi. Już wówczas zwracano uwagę, że katastrofy takie grożą wszędzie tam, gdzie proch nagromadzono w wielkiej ilości i w warunkach, w jakich jest przechowywany.

wyklucza akcyę sabotażową.

Ubiegłej nocy liczba aresztowanych osób przekroczyła 200. Aresztowano wiele osob z inteligencyi, ludzi zupełnie niewinnych, a m. i. dużo Żydów. Rychło jednak okazywało się, że zaszła pomyłka.

Wśród zabitych znajdują się Żydzi, którzy pełnili przy prochowni służby jako wartownicy. Wśród rannych, mieszczących się w szpitalu garnizonowym jest kilkunastu rannych żołnierzy Żydów. Bardzo wielu rannych jest wśród ludności cywilnej, m. i. został ranny odłamkiem szkła na dworcu gdańskim Mojżesz Kupferstein z Lwowa. Wśród ludności płyną nadal hojne ofiary na rzecz ofiar katastrofy.

Jak się dowiadujemy, katastrofa z 13. bm. odbije się donośnem echem w Sejmie. Stronnictwa lewicowe potępiają odezwę Rady ministrów i zamierzają na najbliższem posiedzeniu Sejmu zgłosić wniosek nagły w tej sprawie. W jakiej formie to nastąpi, ustalone zostanie na naradzie przywódców: Wyzwolenia, P. P. S. i Jedności Ludowej. Kto wie czy odezwa nie jest łabędzim śpiewem gabinetu Witosa, co zresztą najbliższe dni rozstrzygną.

—o—

Prasa polska o treści odezwy rządowej.

„Kuryer Polski" pisze m. i.:

„...Nieszczęście nie jest materyałem do opozycyi. Ale nie może ono wogóle stawać się w niczyjem ręku narzędziem walki z politycznymi przeciwnikami. Wszelkie, z którejkolwiek strony, profanowanie nieszczęścia mści się srodze!..."

„...Każdy rząd w takim wypadku stara się uspokoić społeczeństwo, nasz działa inaczej. I gdybyż przynajmniej wskazywanie na zbrodniczą rękę mogło osłonić go przed zarzutami. Ależ przeciwnie, wtedy właśnie powstaje wina niedostatecznego strzeżenia prochowni.

Więc poco? Chyba nie dla przekonania zagranicy, że w Polsce istnieją siły zbrodnicze, które potrafią wysadzać w powietrze prochownie, położone tuż przy mieszkaniach oficerskich i koszarach?

Ten brak zrozumienia akustyki europejskiej występuje jeszcze wyraźniej w odezwie, którą rząd wydał z powodu katasrtofy; na podstawie tej odezwy przeczytamy może niebawem, w pismach zagranicznych, że w Polsce wybuchło powstanie komunistyczne".

„...Komunikat urzędowy prezydyum Rady ministrów twierdzi, że „wybuch wywołany został wskutek działania zbrodniczej ręki". Nie przytacza przytem nawet poszlak na poparcie tego okropnego odkrycia. Trudno też przypuścić, aby opierał się on na wynikach ukończonego już w ciągu paru godzin śledztwa, które będzie prawdopodobnie wymagało dłuższego czasu i wielu zabiegów, zanim doprowadzi do jakichkolwiek rezultatów.

W jakim więc celu tak spieszcie i bez widocznych racyj zadecydowano urzędownie, że przyczyny katastrofy należy szukać w zbrodniczych zamiarach? Czyż nie zdawano sobie sprawy, że w ten sposób sieje się tylko popłoch w społeczeństwie?"

Warszawa. „Kuryer Polski" donosi: **„Według informacyj, jakie otrzymaliśmy, oficer francuskiej misyi wojskowej w Polsce, major Olivain, jeszcze 19. sierpnia br. przedłożył departamentowi artyleryjskiemu M. S. Wojsk., raport, przestrzegający, że o ile sposób przechowywania materyałów wybuchowych nie ulegnie gruntownej zmianie, to Polska w najbliższych miesiącach stać się może widownią katastrof".**

Prasa warszawska zajmuje w szeregu artykułów stanowisko krytyczne wobec treści i tendencyi ogłoszonej przez Radę Ministrów odezwy do obywateli Państwa Polskiego.

I tak pisze m. i. „Kuryer Poranny":

„...W ciągu nocy wreszcie zakomunikowano prasie bardzo uroczystą odezwę pełnej Rady Ministrów, wzywającą cały naród do walki z wrogami państwa. Odezwa ta powtórzona zostanie po całym świecie i wywoła na zewnątrz, gdzie nasze stosunki rzeczywiste mniej dobrze są znane, wrażenie, z którem zapewne odpowiedzialny rząd, zdający sobie sprawę z doniosłości swego kroku, zamienić i rozważnie musiał się liczyć.

...Rzeczą rozumnej polityki musi być dobór środków, odpowiadających najwyższemu interesowi ogółu ludności, a unikanie wszystkiego, coby mogło racyę stanu państwa identyfikować z politycznymi interesami rządu.

Im bardziej istniejący rząd ma charakter partyjny, tem większe niebezpieczeństwo, że środki działania, podjęte niezbyt rozważnie i zbyt nerwowo mogą nietylko chybić celu zamierzonego, ale wnieść w społeczeństwo jeszcze większą sumę rozdrażnień i roznamiętnień. Sposób zredagowania dzisiejszej odezwy rządowej i warunki polityczno-partyjne chwili, w której została wydana tak zredagowana odezwa, niewątpliwie wywołają krytykę bardzo surową nawet wśród tych kół politycznych i obywatelskich, które bez względu na fizjognomię partyjną rządu, gotowe są poprzeć wszystkie usiłowania władzy, zmierzające do zabezpieczenia legalnego porządku.

Warszawa (AW). Wczorajsza prasa wieczorna (Zdaniem Ajencyi Wschodniej do prasy wieczornej należy tylko prasa endecka; przyp. red.) omawia obszernie katastrofę sobotnią, oświetlając jej znaczenie i położenie w jakim nastąpiła.

„Gazeta Warsz." pisze: „Wróg ukryty i silny rozpoczął skoncentrowany atak przeciwko Polsce. Jesteśmy w kulminacyjnym momencie walki. Trzeba skupić uwagę, — i wytężyć wolę". Sejm powinien zdaniem „G. Warsz." udzielić rządowi szerszych pełnomocnictw ze względu na konieczność szybkiej procedury w dziedzinie zarządzeń skarbowych, oraz ochrony porządku w państwie. „Rzplita" wywodzi: „Dziś, gdy położenie finansowe zachęca do ataku, wymierzono pierwszy cios wprost w naszą zdolność wojskową.

Pogrzeb ofiar katastrofy.

Warszawa. (Pat). Pogrzeb ofiar ka

tastrofy odbędzie się we wtorek o godzinie 12-tej w południe na koszt rządu. W pogrzebie weźmie udział ks. biskup Gall i liczne duchowieństwo. Zwłokom oddane będą honory wojskowe. Ofiary strasznej katastrofy pochowane będą na powązkowskim centarzu wojskowym.

—o—

Masowe aresztowania we Lwowie i na prowincyi.

Lwów, 15. października.

W związku z katastrofą warszawską na cytadeli władze centralne zarządziły przeprowadzenie szeregu rewizyi i aresztowań. Po aresztowaniach w **Warszawie**, gdzie m. in. zamknięto szkoły ludowe „Bundu“ władze policyjne na prowincyi zarządziły masowe rewizye i aresztowania. We Lwowie czynny był wczoraj cały aparat policyjny. Przeprowadzono rewizye przeważnie u Ukraińców, podejrzanych o działalność antypaństwową. Wielu z nich aresztowano. Wśród aresztowanych przeważa inteligencya. Ponadto opieczętowano we Lwowie lokal „Związku proletaryatu miastu i wsi“ i aresztowano szereg osób podejrzanych o należenie do partyi komunistycznej. M. in. aresztowano 10 członków związku zawodowego robotników skórnych i metalowców.

Równocześnie telefonują nam z Drohobycza, Stryja i Borysławia, że i tam zostały przeprowadzone rewizye i aresztowania. W Stryju aresztowano m. in. 12 członków prawicowego „Bundu“ i „Poalej Syonu“.

Cała akcya policyi osłonięta jest tajemnicą. Władze policyjne odmawiają wszelkich informacyi w tej sprawie.

Jednocześnie telefonuje nam nasz korespondent krakowski, że policya tamtejsza aresztowała ubiegłej nocy około 40 osób przeważnie ze sfer inteligencyi. Aresztowano Polaków i Żydów.

Władze centralne zaprzeczają, jakoby aresztowania te stały w związku z wypadkiem na cytadeli.

—o—

Prez. Wojciechowski — Piłsudskiemu.

Z przemówienia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Grodno. 14. października. (tel. wł.). Panowie. Gdy jestem w Grodnie, doznaję dwojakiego rodzaju uczuć, które w znacznym stopniu wynikają ze wspomnień. Jedno wspomnienie przykre przypomniał mi ten gmach obok, w którym Sejm polski, nie odwoławszy się do broni, nie zużytkowawszy wszystkich sił narodu **milcząco aprobował rozbiór Polski. To hańba przeszłości.**

Te wspomnienia są bolesne, gdyż świadczą o słabości narodu, o zaniku jego cnót obywatelskich, o braku odwagi. To jest, jak powiedziałem plama, ale tę plamę mamy dziś zmytą.

Drugie wspomnienie — to bitwa pod Grodnem.

Znam szczegóły bitwy pod Grodnem, gdzie w r. 1920 zadany został ostateczny cios nawale ze Wschodu. I dopiero po tej bitwie obywatel polski mógł zasnąć spokojnie. Własnemi siłami, dzięki naszemu dzielnemu żołnierzowi i jego dowódcom, **a w pierwszym rzędzie dzięki Józefowi Piłsudskiemu, ostaliśmy się.**

Przypominano mi o tem **w synagodze i w kościele ewangielickim.** Wszystkie one sięgają w świetną naszą przeszłość, Mówią one jak było dawniej za czasów rozkwitu Rzpltej przed jej upadkiem, jak ludność zachowała o tych czasach miłe wspomnienie, **jak Polska szczyciła się swą tolerancyą i opieką nad cząstkami. Polska ma kulturę demokratyczną nie od dzisiaj i to zachodnią, a nie wschodnią.**

Mówię to głośno.

Nikt więcej szkody Polsce nie przynosi niż ten, kto na kresach naśladuje w jakikolwiek sposób metody postępowania zaborców.

Kto naśladuje te metody, kto nie umie wyplenić ze swej duszy śladów upadku i niewoli, **ten hańbę przynosi Polsce. Nie ścierpi tego Polska.** Będzie musiał usunąć się z urzędu, z życia publicznego, z pamięci obywateli polskich. Należy takich ludzi tępić nietylko dlatego, **że są plamą na sztandarze kultury polskiej, ale i dlatego,** że są ujmą dla tych, którzy polegli w imię najszczytniejszych haseł polskich.

Mogę was zapewnić o tem, że co jest w konstytucyi, **nie pozostanie na papierze.**

Dzisiejszy porządek dzienny Sejmu.

Warszawa. 15. 10. (Pat.) Na porządku dziennym jutrzejszego posiedzenia sejmu znajduje się między innymi nagłość następujących wniosków: PPS. oraz PSL. Wyzwolenie w sprawie nieprzestrzegania przez rząd przepisów konstytucyi dotyczących spraw obywaeltskich, p. Malinowskiego i Tow. w sprawie ochrony wschodnich granic Rzeczpospolitej przez policyę państwową, p. Zaręby i Tow. P.P.S. w sprawie zabezpieczenia na rynku wewnętrznym przedmiotu powszechnego użytku oraz p. Stańczyka i Tow. (Związku P.P.S.) w sprawie głodu w Zagłębiu dąbrowskiem. Do laski marszałkowskiej wniosło ministerstwo skarbu projekt ustawy w sprawie zniesienia ministerstwa zdrowia publicznego oraz projekt ustawy w sprawie zniesienia ministerstwa poczt i telegrafów.

O ile wzrosła drożyzna.

Warszawa. 15. października (tel. wł.) Dnia 17. b. m. zbierze się komisya statystyczna celem ustalenia wskaźnika drożyźnianego za pierwszą połowę października. — Przypuszczalnie wskaźnik drożyźniany wyniesie około 50 proc. W sprawie **40 proc.** dodatku zwrotnej zaliczki przyznanej urzędnikom zauważyć należy, że przypada on w udziele wszystkim urzędnikom, wyłączając urzędników wyższej kategoryi.

—o—

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

III. Prawo Chetta.

(Ciąg dalszy).

Dziewiętnasty wiek odkrył dla historyografii Wschód starożytny. Hieroglify egipskie a kliny babilońsko-assyryjskie zdarły zasłonę z dotychczasowej pomroki dziejowej i odsłoniły świat dotąd nieznany z dwoma potężnemi ogniskami państwowości i kultury, nad ujściem Nilu jedno, nad dolnym Eufratem i Tygrysem drugie, Egipt i Babilonię. Początek XX. wieku wnosi w te odległe wieki starożytności nowy, nieznany prawie dotąd czynnik dziejowy, trzecie wielkie ognisko kultury przedniego Wschodu, nierównorzędne wprawdzie, obok tamtych dwóch, ale przecież potężne i wpływowe w pewnym okresie dziejowym. Owem ogniskiem jest państwo i naród Chettytów (bibl. Chet, rodz. Chatti)*) ze środowiskiem głównem w Małej Azyi. Co zacz za jedni ci Chettyci? Co głosi o nich tradycya starożytnego Wschodu? Jakie się zachowały po nich pomniki dziejów i kultury? Co wiemy o ich piśmie, a co o języku? Jaka ich rola w dziejach Wschodu?

Problem Chettytów jest najmłodszej daty wśród zagadnień historycznych starożytnego Wschodu. Tradycya grecka nie zna zdołali wytępić, a na które Salomon nałożył haracz (I. Król 9, 20—21).

Obok tych wzmianek o szczepie chettyckim w samej Palestynie zna Biblia także kraj i państwo Chettytów na północ od Palestyny, między Libanonem a Eufratem. Znamienna jest wzmianka na początku księgi Jozuego (1, 4), gdzie zakreślone są idealne granice dla powstać mającego państwa izraelskiego. „Od pustyni i Libanonu tego aż do rzeki wielkiej, rzeki Eufratu, cały kraj Chettytów (Chittim), aż do morza wielkiego (scil Śródziemnego), na zachodzie słońca będzie wasza granica“. Kiedy za czasów Dawida przeprowadzono konskrypcyę ludności w całym kraju, wysłańcy dochodzą na północ aż „do kraju Chettytów, do Kadesz“, coby, wskazywało, że Chettyci zajmowali wtedy siedziby nad Orontem, nad którym owo miasto leży. O „królach Chettytów“ a więc o konfederacyi państw wspomina I. księga Królów (10, 28) a kiedy za czasów Jorama, syna Achaba izraelskiego (połowa VIII. w.) król Damaszku oblega Samaryę, odstępuje odrazu od oblężenia na wieść, że „królowie Chettytów i królowie Micraim (tj Mucri w północnej Syryi)“ śpieszą z pomocą królowi izraelskiemu. Z miast chettyckich wspomina Biblia obok Kadesz nad Orontem także Karkemisz nad Eufratem stolicę chettycką w czasach imperyum assyryjskiego (Jez. 10, 9; Jer. 46, 2; II. Kron 35, 20) ale z czasów, kiedy państwo chettyckie już przestało istnieć.

(C. d. n.)

*) Por. M. Schorr, Problem Chettytów (Kwart. hist. 1916).

Rozruchy głodowe w Niemczech.

Berlin, 15. 10. (Pat). **Rozruchy głodowe trwają w dalszym ciągu, szczególnie w Turyngii i Duesseldorfie. Władze miejscowe pomimo ogłoszenia stanu wojennego nie mogą podołać sytuacyi.**

—ooo—

Senator Beranger w Zagłębiu naftowem.

Drohobycz. 15. 10. (tel. wł.). W dniu wczorajszym bawił w zagłębiu naftowem prezes komisyi skarbowej senatu francuskiego senator Baranger, który był gościem firmy Silva Plana. Senator Beranger zwiedził kilka szybów, poczem odbył dłuższą konferencyę z dyrektorami firm naftowych którzy go zaznajomili ze stanem wytwórczości zagłębia. Dziś opuścił senator B. zagłębie, udając się przez Lwów do Wiednia.

Lwów, 15. 10. (Pat). Dziś o godz. 6.20 przyjechał z Drohobycza do Lwowa sen. Beranger w towarzystwie swojego sekretarza p. Georges Coulon i p. Maureau. Z ramienia ministerstwa spraw zagran. towarzyszył im w podróży p. Józef Kisielnicki.

Sen. Beranger zatrzymał się w sali recepcyjnej dworca głównego pół godziny, rozmawiając żywo z reprezentantami władz i instytucyi, poczem po spożyciu przygotowanego obiadu przez województwo dla gości i reprezentantów władz, sen. Beranger żegnany serdecznie opuścił Lwów i Polskę udając się do Wiednia.

Znowu podwyżka.

Warszawa. 15. października (tel. wł.) Z dniem dzisiejszym taryfa pocztowo-telegraficzna została podwyższona o 100 prc.

—o—

Dziś wybuchł strejk w Zagłębiu Dąbrowskiem.

Sosnowiec. (AW). Dziś rano wybuchł strejk w kopalniach węgla całego Zagłębia Dąbrowskiego. Strejk wybuchł na tle nieuwzględnienia przez pracodawców żądań robotniczych. Mianowicie właściciele kopalń nie zgodzili się na żądane przez robotników 190 proc. podwyżki, ofiarując tylko 130 proc. Istnieje tendencya rozszerzenia się strejku na przemysł metalurgiczny. W chwili obecnej policya rozpędza wiec robotników strejkujących w Milanowicach.

Strajk na Górnym Śląsku przełamany.

Warszawa. (AW). Dzienniki donoszą z Katowic, że dziś panuje tam zupełny spokój. Wejście do miasta obsadzone jest przez wojsko i policyę, celem niedopuszczenia komunistycznych grup. Strejk podtrzymują organizacye komunistyczne.

Katowice (Pat.) Celowe i energiczne zarządzenia centralnych władz państwowych w Warszawie oraz władz ojewódzkich w Katowicach, zdołały doprowadzić do opamiętania się strajkujących i zezwoliły rozumnym żywiołom pracowników wziąć górę nad przewrotowymi agitatorami. W ciągu dnia dzisiejszego można stwierdzić, że strajk został przełamany.

—o—

Prez. Wojciechowski już opuścił Wilno.

Wilno 15. 10. (Pat.) Dziś o godz. 14-tej p. prezydent z otoczeniem wyjechał z Wilna do Radicz. Po krótkiem przyjęciu w Magistracie p. prezydent udał się do Landerowa, gdzie oczekiwały go szpalery straży ogniowej i młodzieży szkolnej z pochodniami. Przy bramie tryumfalnej witała p. prezydenta gmina izraelicka oraz mieszkańcy Landerowa.

Ile Żydów mieszka w Kownie?

Kowno 15. 10. (Pat.) Oficyalny wynik spisu ludności w mieście Kownie przedstawia się jak następuje: Ogólna liczba mieszkańców wynosi 91.302 osoby w tem 55.068 Litwinów, t. zn. 60.3 proc. Następnie 26.691 Żydów tj. 27 proc., następnie 3988 Polaków tj. 4.3 proc., 2566 Rosyan tj. 2.8 proc., wreszcie 2943 Niemców tj. 3.2 proc. Reszta przypada na inne narodowości.

Idą do Canossy.

Paryż 15. 10. (Pat.) „Petit Journal" donosi, że prawdopodobne jest, iż niemiecki pełnomocnik może dziś lub jutro zgłosi się do Poincarego, by omówić sprawę świadczeń niemieckich.

—o—

Bomby w Rzymie.

Rzym 15. 10. (Pat.) WBK. Na drukarnię pisma „Corriere della Sera" rzucono wczoraj wieczorem 3 bomby; na drukarnię „Avanti" jedną bombę. Wybuchy były tylko częściowe i wyrządziły tylko małe szkody. h.

—o—

Przegląd palestyński.

Wzmocnienie władzy brytyjskiej w Palestynie.

O stłumieniu rozruchów w Transjordanii donieśliśmy niedawno. Jednakże także w samej Palestynie mnożą się codziennie niedwuznaczne dowody wzmocnienia władzy brytyjskiej. Powrót delegacyi arabskiej z Londynu, która tam zignorowaną została przez rząd brytyjski i nie dopięła żadnego z swoich celów, stanowi aktualny przedmiot dyskusyi na łamach całej prasy arabskiej. Koła skrajno-nacyonalistyczne bardzo rozczarowane są powrotem delegacyi, zwłaszcza że nawet projektowany wyjazd z Londynu do Ameryki nie mógł nastąpić. Kierunek umiarkowany dopatruje się w niepowodzeniu delegacyi pierwszego konsekwentnego kroku Anglii w politycznem kierownictwie Palestyny, t. zn. że rząd brytyjski nie da się żadnemi pogróżkami odwieść od opanowania kraju jako władza mandatowa.

Za ugodą z Anglią, a przeciw deklaracyi Balfoura.

Niektóre żywioły umiarkowane ludności arabskiej zorganizowały się w partyę, która zamierza współpracować z Anglią, choćby nie wszystkie żądania partyi zostały przez rząd uznane. Partya jest przeciwna deklaracyi Balfoura jak i obecnemu ustrojowi Palestyny, dąży zaś do nowego

Wystawa bieżąca

w Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych.

Dolar idzie coraz bardziej w górę, a sztuka spada coraz niżej w dół. Banalne to — ale prawdziwe — i przyczynowo ze sobą związane. Na ul. św. Stanisława roi się od tłumów, przed obrazami — cicho i zupełna pustka. Nie ma dla malarzy więcej poklasków, nie ma chwały, niema nagród — kto myśli o medalach. Sprzedać i sprzedać. Ale i tu niema dla kogo malować, kto się rozumie na sztuce — nie kupi, bo niema pieniędzy — a dla tych, którzy kupią nie warto malować. Powstaje circulus vitiosus — tymczasem poziom sztuki spada coraz niżej — staje się ona tandetną — bez zachęceń i polotu.

Dlatego też Wystawa czyni również przygnębiające wrażenie — jak owe ulice przed gmachem.

Adam Batycki ma wielką skalę kolorystyczną. Barwy swoje sypie gorączkowo i bez zastanowienia. Obrazy są przeciążone nie sharmonizowanemi barwami i światłami — w rysunku ubogie i tem uboższe, że niestaranne. Kompozycye figuralne naogół lepsze, cerkwie się walą, Jur także. Dużo poetyckiej, dobrej inwencyi idzie przytem na marne.

Bardziej staranne — choć kolorystycznie słabsze — nieco blade i surowe kwiaty Jarosiewicza. Barwnie ładnie uzgodnione, często przyjemne dla oka, czasami miękkie w tonacyi i miłe w układzie. Martwe natury dobrze ustawione — piękne. Niezwykłe i niespodziewane zdolności kompozycyjne wykazują dwa na ciemny fiolet nastawione obrazki „Sosna" i Pejsaż II, które choć niebogate, odkrywają znaczne i nierozwinięte dotychczas walory malarskie.

Mam wrażenie jakoby Jarosiewicz doszedł w swej technice do martwego punktu, na którym brak mu podniet. Szkoda.

Wśród orgii „rozkolebanych" kolorów pejsażowych ostatniej wystawy działają obrazy Artura Klara ogromnie spokojnie. Cechuje je wielka staranność w wykonaniu i poczucie kolorystyczne, w zestawieniu subtelne, chociaż w skali ubogie i blade.

Szaro-zielone dale „widoku na Klimkówkę" i komponowane w melodyjnych liniach łukowych, uzgodnione w nastroju i barwach — są miłe „Widok na technikę" również dobry, bardziej urozmaicony i doskonale rozwiązany. „Nadchodzące chmury", mimo kilku usterek w kompozycyi — naogół dobre — inne słabsze.

Klarowi brak intenzywności duchowej któraby mu pozwoliła zoryentować się w mnogości problemów — natomiast ma spokój i równowagę wewnętrzną — cnotę, którą się dziś tak rzadko u malarzy spotyka a która mu może pozwoli przez wszystkie trudności i opory przebrnąć.

U P. Janiny Nowotnowej uderza ogromne bogactwo kolorystyczne i wielka łatwość ujęcia motywu. Problemy barwne rozwiązuje w mig — dobrze — ale powierzchownie. Malarkę nęcą zanadto jej kolorystyczne zasoby, czerpie z nich bez zastanowienia i nieoględnie. Bez pracy nad problemem bez głębi rzuca efektowne impressye, czasem bardzo ładne — ale zawsze niewykończone. Ule, przypominające w kolorystyce Sargenty'a, widok na Tatry te przeróżne „martwe" kwiaty i huculskie krajobrazy są ładne ale tanie. Talent p. Janiny Nowotnowej jest bardzo znaczny — ale bardzo zaniedbany.

Joachim Weingarten wystawił twory wyłącznie figuralne, głównie studya i kompozycye postaci dziecięcych.

Można w nich odrazu wyczuć atmosferę szkoły wiedeńskiej tradycyę Klimta i Schielego oraz wpływy Hagenbundu względnie ludzi którzy stamtąd wyszli — Oskara i Bohusława Kokoszki. Psychologiczny sposób ujęcia nieprzeszkadzający malarskiemu zrozumieniu linii pewne zdolności abstrakcyjne trzymane jednak w granicach widzenia wzrokowego subtelne wyczucie barwne — i organiczna jednolitość osobowości pozwala postawić temu malarzowi najśmielsze rokowania.

Znać jeszcze zanadto wpływy szkoły — razi w aktach czasami zbytnia zawisłość od Klimta, zadziwia gdzieniegdzie śmiałość po Matisse'owsku ujętej linii, ale wogóle cieszy wzrok — ta zamknięta jednolitość poszczególnego obrazu — i wyraźnie zarysowany charakter osobowości malarskiej.

J. Weingarten zdaje się być na najlepszej drodze.

P. Wanda Zabokrzycka wystawiła kilka dobrych rzeczy. Rzeźby Eugeniusza Weinberga są ładne czyste — ale jeszcze szkolne.

I. F.

—o—

stroju i stworzenia narodowego ciała ustawodawczego.

Jak powinien być wybudowany gmach uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie?

Profesor Patrick Geddes z Londynu, który, jak wiadomo, od kilku lat żywo interesuje się kwestyą budowy gmachu uniwersyteckiego w Jerozolimie, wygłosił w tych sprawach wykład o dalszych planach budowy uniwersytetu. Prof. Geddes zaleca budowę gmachu, całkiem w sobie zamkniętego, pozostawiającego jednak możliwość rozszerzenia. Obserwatoryum powinno się mieścić poza obrębem gmachu na pagórku, z którego by się roztaczał zewsząd wolny widok. Pozatem zaleca prof. Geddes gorąco na wzór oxfordzki urządzenie wielkiej drukarni w związku z uniwersytetem, jak również fabrykę instrumentów optycznych. — Przykład amerykański dowodzi, że możliwem jest, by studenci obok studyum zarobkowali pracą rąk swoich na życie. W końcu podkreślił prof. Geddes konieczność organicznego zespolenia uniwersytetu z potrzebami życia codziennego.

Dymisya gen. Storosa.

Jerozolimska „Haarez" donosi, że w najbliższym czasie ma złożyć swój urząd gubernator Jerozolimy, gen. Storrs. Podobno ma gen. Storrs objąć stanowisko ambasadora angielskiego w Chinach.

Założenie wielkiej fabryki cementu.

Obok Haify zakłada wielkie konsorcyum wielką fabrykę cementu. Finansują to wielkie przedsiębiorstwo, o charakterze towarzystwa akcyjnego tacy potentaci finansowi jak: b. petersburski fabrykant Schneeohn, wielki przemysłowiec moskiewski Pollak, baron Edmund Rotszyld p. Nassadzin i i. Kapitał obrotowy wynosi 200 tys. funtów. Przy budowie fabryki znajdzie rocznie przeciętnie 300—400 robotników zajęcie (ŻBK.)

Nowe osiedla.

Na kupionych w ub. miesiącach przez P. F. N. gruntach mają powstać nowe osiedla jeszcze w bieżącym roku. Przewidziane jest najpierw założenie trzech nowych osiedli familijnych (Moschaw Owdim), z których jedno przeznaczone jest dla ortoksyjnych Żydów, a powstać ma przypuszczalnie w Tiberias. Drugie osiedle założyć się ma niedaleko Balfourii, a trzecie w dolnej Galilei. —

Dr. Natan Birnbaum w Palestynie.

Jak donosi „Jewish Chronicle" udaje się dr. Natan Birnbaum w czasie świąt Wielkanocnych do Palestyny, gdzie ma objąć kierownictwo kulturalnej pracy „Agudas" w Palestynie.

Odbudowa historycznego mostu w Palestynie

Żydowska organizacya robotnicza w Palestynie „Histraduth Haowdim" otrzymała od rządu polecenie odbudowy zniszczonego pod czas wojny historycznego mostu „Buoth Jakob" leżącego na granicy między Palestyną a Syryą. Histraduth otrzymuje od rządu tytułem zapłaty 500 funtów.

Nie wolno śpiewać „Hatikwy".

W ostatnich dniach odwiedziła grupa uczniów szkół żydowskich Hebron. Gdy uczniowie przechodzili jedną z ulic, śpiewając „Hatikwę" policya zakazała uczniom śpiewania, „ponieważ śpiewanie takich pieśni wywołuje niezadowolenie sąsiadów". (Ż. K.

Sprawa uniwersytetu ukraińskiego

Warszawa, 15. 10. (Pat). W niektórych dziennikach ruskich, wydawanych we Lwowie, pojawiły się niedawno komunikaty ukraińskiego uniwersytetu i ukraińskiej wyższej szkoły technicznej we Lwowie o czasie trwania spisu i warunkach przyjęcia do tych szkół. Ponieważ ukraiński uniwersytet i ukraińska politechnika we Lwowie nie zastosowały się do obowiązujących wymagań prawnych istnieją zatem nielegalnie, a młodzież do nich uczęszczająca nie może liczyć na uznanie świadectw tych szkół, ani na policzenie spędzonego w nich czasu studyów. Nie uznawane też będą świadectwa uzyskane za granicą na podstawie tych studyów.

—o—

Z sali sądowej.

O zaburzenie spokoju publicznego.

Na ławie oskarżonych zasiedli Zygmunt Scharfzon, Włodzimierz Fiałkowski i Maks Leinwand oskarżeni o zbrodnię zaburzenia spokoju publicznego, którą mieli popełnić dnia 25. III. br. przez rozrzucanie i rozdielanie ulotek o treści podburzającej.

Oskarżeni się do winy nie poczuwają.

Przesłuchani w charakterze świadków wywiadowcy policyjni nie rozpoznają w Scharfzonie tego, który miał rozrzucać ulotki. Dalsi świadkowie dowodowi, studenci politechniki, zeznają na okoliczność, że Scharfzon miał wychwalać stosunki w sowieckiej Rosyi. Co ci świadkowie zeznają przemawia za oskarżonym. Operują bowiem pojęciami, których nie rozumieją a przytem znać, że ideologia „rozwojowa" nie poszła w las. Dla jednego ze świadków — studenta politechniki — syonizm jest równoznaczny (!) z komunizmem (!!) przyczem uważa syonizm za formę przejściową do komunizmu. Podobnych bredni było więcej.

Z kolei został przesłuchany świadek Steinwurzl. Z powodu sprzeczności w zeznaniach prokurator zastrzega sobie ściganie tego świadka.

Rozprawie przewodniczy r. Angielski, votują rr. Dworzak i Dukiet. Oskarża prok. dr. Landau, bronią adwokaci Dattner i Hankiewicz.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Z powodu nagłej niedyspozycyi p. Lipowskiej** dziś t.j. we wtorek idzie w Teatrze Wielkim „Madame Butterfly" a nie „Zamarłe oczy". Dziś w „Madame Butterfly" śpiewa po raz pierwszy p. Puchalska, która ma specyalne warunki do roli tytułowej i istotnie będzie w niej bardzo interesująca.

— **„Wiera Mircewa".** Sztuka rosyjskiego pisarza Urwancewa jest wprawdzie rzeczą senzacyjną ale zbudowaną z wielką znajomością sceny, a akcya jej przykuwa uwagę widza od początku do końca. Staranność reżyseryi i pomysłowość p. Rasińskiego przyczyni się w niemałym stopniu do powodzenia „Wiery", w której wielkie pole do popisu ma p. Rasińska, oraz w głównych rolach obok niej p. Jankowska, Sieniawska, Rygier, Gliński, Kalinowski, Lochman, i Helski-Kowalski.

— **Specyalne przedstawienie baletu dla dzieci.** Dyrekcya Teatrów chcąc dać możność naszym milusińskim zobaczenia prześlicznego baletu „W krainie baśni", daje w piątek wyjątkowo o godz. 6,30 wiecz. to przedstawienie po zniżonych cenach t. zn. po cenach dramatu. Bilety rozpoczną kasy sprzedawać od środy rano.

NADESŁANE.

ODEZWA! Do wszystkich izr. urzędów metrykalnych wsch. Małopolski. Uprasza się wszystkich kierowników urzędów metrykalnych, by z archiwów swych z lat 1760—1840 zrobili dokładny wyciąg dla błp. rabina **Herscha Horowitza** i jego rodzeństwa, który swego czasu wywędrował do ówczesnych Węgier, jakoteż syna jego **Józefa Horowitza**, który zmarł w San-Francisco, jako anglikański biskup. Za te autentyczne daty, posłane w 3-ech egzemplarzach na adres **Józefa Horowitza, Trembowla**, otrzyma tenże kierownik po otrzymaniu spadku (o co się też rozchodzi) 2.000 (dwa tysiące) dolarów. Wynagrodzenie za posłanie dokumentów wypłaci się wnet. **Józef Horowitz, Trembowla.** 9140

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne
(dawniej Dra Silbersteina) 8789
przy ul. Sykstuskiej 34, I. p.
wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

PODZIĘKOWANIE.
WPanu Dr. Ignacemu Schwarzowi
akuszerowi i ginekologowi we Lwowie, UL. BRAJEROWSKA 6 serdecznie dziękuję za ofiarną pomoc udzieloną żonie mojej przy porodzie synka 9185
NORBERT ARNOLD
współwłaściciel firmy L. Appel i Ska.

Polsko-Holenderska Fabryka Lampek Elektrycznych „PHILIPS"
Spółka Akcyjna, Warszawa.

PHILIPS ARGENTA
CHRONI WZROK, ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA. 8658

Adwokat Dr. Henryk Grünseid
otworzył kancelaryę adwokacką w Horodence i prowadzić ją będzie wspólnie z adwokatem 9170
Drem Emanuelem Werberem.

Zarząd Gminnej Synagogi Postępowej we **Lwowie**, składa niniejszem **W. Pani Drowej Malwinie Gimplowej (Jolles)**, która zupełnie bezinteresownie pięknym i dźwięcznym głosem przyczyniła się do uświetnienia nabożeństwa podczas uroczystych świąt, serdeczne podziękowanie.

Tow. Żyd. Słuchaczów Praw

Wzywa się członków do **zwrotu książek i wyrównania wkładek** pod rygorem utraty prawa uczestnictwa w Walnem Zgromadzeniu. Biuro czynne we wtorki i czwartki od 19—20 godz. w lokalu przy **ul. Krasickich 8, parter** na prawo. Wtedy przyjmuje się też wpisy nowych członków.
9175 WYDZIAŁ.

Nowo otworzony skład sukna
POD FIRMĄ
H. Bohrer i M. Silber
we Lwowie, ul. Jagiellońska 11, I. p.
polecają P. T. Szan. Publiczności swój bogato zaopatrzony skład materyałów kraj. i zagranicznych. 9191

Żydowskie T-wo gimnastyczne „Dror"
przyjmuje WPISY na kursa męskie w poniedziałki i czwartki dla chłopców od godz. 7½ - 8½ wieczorem dla Panów od godz. 8½—9½ wieczorem na sali WP. Nassa przy ulicy SZPITALNEJ. — Tamże informacye co do kursów żeńskich. 9196

Kronika.

TEATR WIELKI.
Wtorek »Madame Butterfly«.
Środa »Uczta szyderców«.

—o—

TEATR MAŁY.
Wtorek »Pani prezesowa«.
Środa »Pani prezesowa«.

TEATR NOWOŚCI.
Wtorek »Królowa fal«.
Środa »Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA" Rejtana 3.

Od środy 3. października b. r. nowy program Część I. Prolog pióra Z. Żywickiego wypowie St. Bronecki. Lija, tańce St. Bronecki, Zofia Fedyczkowska, Bronisław Bronowski, Wentery-Duo- Część II. Pigmalion. Farsa w jednym akcie opracował »Bebe«. Początek o godzinie 8-mej wieczór

—o—

Biuro Koncertowe M. Tuerka.

Piątek 19. października: Z cyklu koncertów mistrzowskich VI. Jadwiga Stermich-Valcrociata **Dębicka**, primadonna opery wiedeńskiej. 9194

— **Z muzyki. Koncert Jadwigi Stermich-Valcrociaty Dębickiej** słynnej primadonny nadwornej opery wiedeńskiej, odbędzie się w piątek 19. b. m. Akompaniuje Piotr **Stermich-Valcrociata**, dyrektor opery poznańskiej. Znakomita śpiewaczka, wykona bogaty program obejmujący pieśni włoskie, polskie oraz arye operowe.

— **Maksymilian Moris**, światowej sławy reżyser, który i u nas fenomenalną inscenizacyą „Fletu zaczarowanego" zyskał ogólne uznanie krytyki i publiczności, zjeżdża uproszony przez prof. Flam-Płomieńskiego do Lwowa na sześciotygodniowy kurs operowo-dramatyczny" w jego szkole operowej. Zgłoszenia i bliższe informacye: Prof. Płomieński, Technicka 4.

— **Z żałobnej karty.** Dnia 8. bm. zmarł w Brodach poważany i zasłużony obywatel **bł. p. Joel Kristianpoller**, właściciel realności, znanej w kraju jako smutny epizod z **działalności „Rozwoju"** i **jego adherentów.** Ciągłe nagabywanie różnych „rewindykatów", a w końcu odniesione przed kilkoma tygodniami **w czasie gwałtownego najścia na dom**, rany nadwerężyły zdrowie błp. Joela **Kristianpollera** i spowodowały jego śmierć. Nieprzejrzane tłumy ludności odprowadziły zwłoki na miejsce wiecznego spoczynku, a miejscami, którędy przechodził kondukt, wszystkie sklepy były zamknięte na znak żałoby. Cześć Jego pamięci.

— **Pierwszy Zjazd Żydowskiej Młodzieży Socyalistycznej w Polsce.** W dniach od 28-go do 30-go września b. r. odbył się w Warszawie pierwszy zjazd Żydowskiej Młodzieży socyalistycznej, która zorganizowała się w grudniu 1922 r. z oddzielnych do owego czasu organizacyi: Żydowskiej Socyalno-Demokr. i Syonist. Socyal. Młodzieży W zjeździe wzięło udział 43 delegatów z 35 miast.

W przeciągu dwóch dni obrad wysłuchano referaty i dyskusyę o działalności Centr. Komitetu, o pracy palestyńskiej, zawodowej i o ochronie młodzieży, do których przyjęto odnośne rezolucye.

Zjazd wypracował też statut organizacyjny i przyjął szereg uchwał w sprawach organizacyi i finansów. Odczytany też był referat o sytuacyi międzynarodowej. Jedna z najważniejszych uchwał zjazdu jest upoważnienie wybranego Centr. Komitetu do dalszego porozumienia się z organizacyami żydowskiej młodzieży socyalist. w Ameryce i Rumunii w sprawie utworzenia wszechświatowej org. Żydowskiej Socyal. Młodzieży. Po przyjęciu szeregu rezolucyi Zjazd uchwalił wysłać pozdrowienie do Socyal. Międzynarodówki Młodzieży, do Wszechśw. Biura Polaej-Syonistów, do tow. Lohera, do „Hachduth-Hawoda" i „Histraduth Halucim" w Palestynie.

— **Trocki zachorował.** Znany chirurg monachijski Sauerbrunn udał się z asystentem samolotem do Moskwy, wezwany do Trockiego, który zachorował na raka w żołądku. (Pat).

Ze sportu.

F. T. C. — Amateure 1:1.

Wiedeń. 15. 10. (Pat.) Zawody piłki nożnej między budapeszteńskim klubem FTC. contra Amateure dały wynik 1:1.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 15. października.

Sytuacya na giełdzie efektów niezmieniona. Silnie poszukiwana Rakszawa, jak i inne papiery notowane na giełdzie wiedeńskiej. Obroty ożywione.

Transakcye w akcyach następujące: Karpalit 160, Oikos 1250, 1225, 1200, 1250 (1175) Parowozy 120, 125, 120, (115), 114, 119), Browary 5800, 6000, 5900, 5950, 5900 (5860) Chodorów 1375, 1360, 1365, 1400, 1365, 1375 1400, (1300), Cegielski 195, 200, 195, 190 200, 200, 195, 210, Gafota 43 i pół, 43 43, 43 i pół, Hipot. 250, 240, 250, 260 255 258 (245, 210), Pokred 30, 33, Przemysłowy 155, 150, 154, 156, 155, Z. B. K. 45, 46 Polska nafta 125 ,120, P. T. B. 58, 59, 60 Rakszawa 1900, 1950, 1900, 1925, 1700, 1900 1800, 1950, 1940, 1900, 1925, 1950, Siersza el. 82, 80, 75, 80, Tespy 1730, 1800, 17550 Ziel. 4200, 4150, 4200.

Obroty w akcyach niekotowanych następujące: Gazy 12000, 12500, 12000, 11800, 12000, 11900, 11800, Jaworzno 8600, 8500 (drob. 9000, 8900, 8600, 8850, 8750, 8800, Arma 125, 130, Azot 200, 185, 200 (m. 175, 165), Bruger 345, Colon, 200, Chybie 2500 (drobne 2700—2750), Czechowice 52, 56 54, Drożdże G. 375, Elektr. n. S. 20, 19 i 19, Foresta 525, 520, 530, Lesienice 52 Machlejd 100, 95, 100, Len 240, 245, 248, Lokomotywy 180, Nitrat 75, 73, 74 Olkusz 250, Przeworsk 65000, 66000, Rad wiłł 360, 350, Rollindustria 34, Schoen 23 Węglówki 62000, 61000.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 15. października.

Dol. am. 950000, 960000, dol. kan. 890 K. cz. 27000, 28000, Fr. fr. 58500, Fr. s 175000, Fr. belg. 55000, Funty 4250000, 4400000, Hfl. 370000, Liry wł. 42000, L rum. 4200, Wiedeń 13.50, Praga 27500.

Złoto i srebro.

Lwów, 15. października.

Złoto: 20 kor. 4000000, 20 fr. 3500 20 mk. 4400000, 10 rbl. 5450000.

Srebro: Kor. 65000—70000, 5 ko 350000, floreny 175000, ruble 240000, kopie 130000.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 15. października.

Ruch na giełdzie ożywiony. Ogólny brót 90 ton. Transakcye w życie i ows sporadycznie w jęczmieniu i mące. Pos kiwane ziemniaki i strączkowe przy sła podaży. Tendencya nadal zniżkowa. Uspo bienie ożywione.

Żyto małopolskie ex r. 1923 125000 1275000; jęczmień małopolski browiarni przemysłowy 1100000—1150000; owies łopolski ex r. 1923 800000—900000 mk.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków. 15. 10. (Pat). Pol. B. Prz 165, 170, B. Powsz. Kred. 35, B. Hipot. 250, B. Małopolski 265, 280, B. spół. zar 540, 550, Ziemsk. B. kred. 52.5, 55, Tohan 170, Impeks 3, 3.6, Pharma 160, 175, Br. niccy 80, Żegluga 24, 25, Zieleniewski 4300, Cegielski 215, 228.5, Parowozy 135, Potęga 3150, Górka 4500, 4800, Siersza 3100, Tepege 1475, 1500, Nafta 132.5, 140, kucie 255, 390, Strug 250, 270, Synd. k 80, Trzebinia masz. 220, 240, Krakus 260, Chodorów 1450, 1500, Cmielów 400, 430, S sza elektr. 110, 115, Niemojewski 200, 22

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. 15. 10. (Pat). Bel 47500, 46500, Berlin 0.000135, Holan 357500, Londyn 4150000, 4065000, N. J 910000, 890000, Paryż 55500, 54500, Szwaj rya 163250, 160000, Wiedeń 13.00, 12.7 Włochy 42000, 41750, Praga 28415, 27

Akcye.

Warszawa. 15. 10. (Pat). Bank h dlowy 725, 715, 720, B. dla h. i p. 375, 390, B. kred. war. 155 ,160, B. przem. w 225, 260, Polski B. przem. Lwów 150, 16 B. Zjedn. Ziem Polsk. 360, B. spół. zaro 520, Borkowski 180, 195, 190, Br. Jabł wscy 52, 46, Żegluga 28.5, 29.5, 29, Pol 40, 35, Syndykat rolniczy 750, Skup s 85, Cmielów 460, 440, Pol. Tow. Elekt czne 165, 150, 170, Haberbusch 1650, 167 1670, Spirytus 800, 725, 750, Kluczewska pap. 200, 192, 205, Majewski 1850, Pol nafta 110, 120, Nobel 390, 335, 350, nartowicz 30, 31, Tepege 1350, Pustel 245, 260, 250, Polski przem. naft. 310, Siła i światło 260, 240, 255, Tkaniny 31, Korek 550, Konopie 130, 160, 135, rata 60, 50, Sole potasowe 1550, Kijew i Scholce 600, 575, 610, Spies 440, 475, Puls 135, 125, Wild 165, 175, 155, Cho rów 1400, 1350, Czersk 500, 487, 325, Częstocice 11500, 10500, 10900, Gosław 675, 620, 640, Michałów 380, 460, 450, War tow. fabr. cukr. 3000, 2500, 2825, Firlej 240, 260, Łazy 75, 70, 72, Przem. drzew. 72, Warsz. tow. kop. węgl. 1900, 2150, 2400, Cegielski 225, 205, 220, Lilpoop 175, 210, 240, Strem 5500, 6000, Modrzej 2300, 2325, 2225, Norblin 355, 400, 470, Zakł. Ostrowieckie 3500, 3225, 3200, Ortw i Karasiński 110, 120, 115, Rohn i Ziel ski 300, 280, 240, Rudzki 1050 950, Starachowice 950, 1100, 1000, Unia 16 1700, Ursus 350, 355, 340, Pocisk 210, Parowozy 145, 125, Zieleniewski 3950, 4100, Żyrardów 107500, 102500, Belpol

Modele Paryskie

KOSTJUMY
~SUKNIE~
PŁASZCZE

Stanisława Wrońskiego Synowie
Lwów: Pl. Marjacki 10

Jutro w Warszawie giełdy nie będzie. Warszawa. (AW). Jutro z powodu pogrzebu ofiar wybuchu, warszawska giełda nie urzęduje. Natomiast we środę wyłącznie notowane będą na giełdzie waluty i akcye.

Giełda zurychska.

Zurych, 15. 10. (Pat). Berlin — Holandya 218.75, N. Jork 557 i pół, Londyn 25.25, Paryż 34.25, Medyolan 25.57, Praga 16.60, Bukareszt 0.0307, Bukareszt 260, Belgrad 655, Wiedeń 545, **Warszawa 0.0006**, Wiedeń 0.0078 i pół czwarte, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 15. 10. (Pat). Amsterdam 27860 Belgrad 830, Berlin 0.18 i jedna czwarta, Bukareszt 3729, Budapeszt 380, Bukareszt 327, Chrystyania 10930, Kopenhaga 12500, Londyn 320900 Paryż 9430, Medyolan 3219, N. Jork 70935, Praga 4362, Praga 2113, Sztokholm 18570, Warszawa 700—800, Zurych 12725.

Wiedeń, 15. 10. (Pat). Renta majowa —, Renta lutowa 1600, Renta austryacka 910 Renta węgierska 9800, Losy tureckie 485, Priorytety 540, Anglobank 380, Bank związkowy —, Bank obrotowy 127, Zakł. ziemski kred. —, Austr. zakl. 303, Bank depoz. 83, Laenderbank 375, Merkury 194, Unionbank 344, Ziemstenska Banka 905, Kolej północna 21000, Kolej lwowsko-czern. 410, Austr. koleje 901, Kolej południ. 250, Alpiny 692, Krupp 430, Tow. Prz. hutn. 6550, Huta Poldi 1051, Rima 250, Skoda 1201, Zieleniewski 335, Apollo 900, Fanto 4895, Karpaty 585, Galicya 27000, Schodnica 1995, Siersza 235.

Giełda berlińska.

Berlin, 15. 10. (Pat). Amsterdam 1476300 Kopenhaga 195,580000, Chrystjania 538,525000, Kopenhaga 664,335000, Sztokholm 991,515000, Włochy 171,570000, Londyn 16.957,500000, N. Jork 4,600000, Paryż 230,422500, Szwajcarya 725000, Wiedeń 52668, Praga 111,720000, Sofia 36,907500, Belgrad 44,388050, Budapeszt 500.

——o——

Z życia gospodarczego.

Min. Szydłowski i przemysłowcy łódzcy.

Warszawa (Pat.) Minister przemysłu i handlu Szydłowski odbył w piątek dłuższą konferencyę z przemysłowcami łódzkimi którzy przedstawili ministrowi stosunki i stan obecny przemysłu łódzkiego. Przemysłowcy łódzcy wyrazili przytem życzenie, aby mogli przedstawić łącznie panu ministrowi przemysłu i handlu i ministrowi skarbu swe postulaty oraz zapatrywania na państwową politykę kredytową i dewizową.

Podwyżka ceny książek. Od dnia 15-go października b. r. mnożnik księgarski wynosić będzie 70.000 mk.

Cena ziemi. Wobec częstych zaargów na oznaczenia cen na sprzedawane grunta w stosunkach polskich, min. reform rolnych wydało do wszystkich okręgowych urzędów ziemskich specyalny okólnik, w którym zaleca dążyć do tego, by osoby parcelujące posiadłości ziemskie przy umowach kupna—sprzedaży oznaczały ceny w życie, obliczające je po średnich cenach rynkowych. Zarządzenie to ma nietylko zmniejszyć ilość zatargów na tle dewaluacyi marki, lecz i skracać częstokroć przewlekłe stadyum parcelacyjne majątków.

NADESŁANE.

Z okazyi zaręczyn naszej siostry
Dory Karliner z p. Samuelem Zieslerem
życzą dużo szczęścia i jasnej przyszłości
Wolf i Chaim. 9189

Hela Fränkelówna — Max Tüchel
Lwów Przemyśl
zaręczeni w październiku 1923. 9189

DROBNE OGŁOSZENIA.

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

Zgubiono w sobotę wieczorem na rogu Sykstuskiej i Słowackiego w kopercie akcye Cegielskiego i Parowozy. Uprasza się uczciwego znalazcę o zwrot za dobrem wynagrodzeniem. Zgłoszenia »Cunard—Line«, Sykstuska 37. 9184

MIESZKANIA I LOKALE.

Pokój dla akademików (czek) ewentualnie z pensyą do wynajęcia. Zgłoszeniu pod »Natychmiast« do administracyi. 9178

Zamożnemu kupcowi ewentualnie dwom osobom pięknie frontowy pokój. Adres poda administracya.

Dobrze wynagrodzę za otrzymanie pokoju z kuchnia. Wiadomość Księgarnia Zwerlinga, Legionów 33. 9195

WOLNE POSADY.

Adwokat Hermelin, Kraszewskiego 5 przyjmie zaraz rutynowaną mundantkę lub stenografistkę. 9162

ADWOKAT Dr. Nagelberg, Komar o poszukuje natychmiast rutynowanego SOLICYTATORA.

Korespondentka lub korespondent ze stenografią znająca (y) się na buchalteryi zostanie natychmiast przyjęta (y). Oferty z odpisami świadectw pod »Samodzielna« do Administracyi Chwili.

Panna pisząca biegle na maszynie z stenografią niemiecką możliwie i polską z dłuższą praktyką biurową poszukiwana. Oferty pod »Dobra siła« do Administracyi. 918

POWSZECHNY BANK KREDYTOWY S. A.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie akcyonaryuszy Powszechnego Banku Kredytowego S. A. we Lwowie uchwaliło dnia 15. maja 1923 r. podwyższenie kapitału akcyjnego

z Mp. 500.000.200·— na Mp. 1.500.000.320 —

Rada Zawiadowcza na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu z dnia 15. IX. 1923 r. Nr. DK. 4602/III, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, przystępuje do podwyższenia kapitału akcyjnego narazie o Mp. 500,000.200.— tj. z Mp. 500,000.200.— na **Mp. 1.000,000.400.—**
przez wydanie 1,785.715 sztuk nowych akcyi VI. emisyi po Mp. 280.— im. wart. w drodze publicznych zapisów na warunkach następujących:

1) Akcyonaryuszom dotychczasowym przyznaje się prawo pierwszeństwa nabycia nowych akcyi w stosunku jednej akcyi nowej na jedną akcyę dawną.

2) Akcyonaryusze, chcący skorzystać z prawa poboru, mają w terminie do dnia 20. października 1923 r. włącznie, pod rygorem utraty tego prawa, przedłożyć w jednem z niżej podanych miejsc uubskrypcyjnych oryginalne akcye I-szej do VI-tej emisyi bez arkuszy kuponowych, celem zanotowania na nich wykonania prawa poboru i jednocześnie złożyć w całości w gotówce cenę emisyjną po Mp. 5.000.— za akcye im wart. Mp. 280.— wraz z 8 proc. odsetkami od tej ceny od dnia 1. października 1923 r. do dnia wpłaty, z doliczeniem kosztów konfekcyi Mp. 1.000,— za każdą akcyę im. wart. Mp. 280.— oraz podatku giełdowego.

3) Na akcye, niepobrane na podstawie ustępu 1) przyjmuje się zgłoszenia w drodze wolnej subskrypcyi. Rozdziału tych akcyi dokona Dyrekcya po zamknięciu subskrypcyi według swego uznania.

Zgłoszeń na te akcye dokonać należy w jednem z poniżej podanych miejsc subskrypcyjnych do dnia 5. listopada 1923 r. włącznie, za jednoczesnem złożeniem w całości w gotówce ceny emisyjnej po Mp. 7.500.— za każdą akcyę im. wart. Mp. 280.— wraz z 8 prc. odsetkami od tej ceny od dnia 1. października 1923 r. do dnia wpłaty, z doliczeniem kosztów po Mp. 1.000.— od każdej akcyi im. wart. Mp. 280.—, tudzież podatku giełdowego.

Subskrybentom, których zgłoszenia dokonane poza prawem poboru, nie zostaną uwzględnione, zwróci się wpłaconą kwotę wraz z 8 proc. odsetkami od dnia wpłaty.

4) Akcye nowej emisyi zrównane będą pod względem praw z dotychczasowemi akcyami z chwilą wpisania podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego i uczestniczyć będą w dywidendzie od dnia 1. października 1923 r.

5) **W razie podwyższenia ceny kursowej 6 proc. złotych bonów skarbowych, podwyższa się równocześnie podane wyżej ceny emisyjne akcyi oraz koszta konfekcyi w tym stosunku, w jakim wzrośnie cena kursowa bonów w czasie od datyniniejszego ogłoszenia do dnia dokonanej wpłaty.**

Zgłoszenia przyjmują:
Powszechny Bank Kredytowy S. A. we Lwowie i jego Oddziały w Warszawie, Krakowie, Bielsku, Drohobyczu i Borysławiu oraz Banque des Pays de l'Europe, Centrale w Paryżu i Wiedniu

Lwów, dnia 18. września 1922 r. 8499

„IHIG“

Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

LWÓW
Podleskiego (II.
Telefon 413.

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziecinne, rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi — — **Kaubvogel i Sonne** Lwów Legionów w podwórzu na wo II. piętro

NAUKA I WYCHOWANIE.

Poszukuję nauczycielki do uczenicy z piątej i ucznia 3. klasy gimnazyum klasycznego, stacya i telefon w miejscu. Oferty pod »Dyrektor dóbr Henryk Kronstein, Lubieńce koło Stryja. 9084

Kursa hebrajskie nauczyciela Lernera. 16. b. m. o godz. 6 wiecz. zbiorą się wszyscy zapisani uczniowie w lokalu Stow. Zeire-Jehuda, Pasaż Hausmana 5. II. Do tego dnia wpisy są jeszcze w toku, w wspomianym lokalu w godz. 4—7.

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls rom 2—8 p. m. J. Vida, Rynek 12 I/I. 9100

Maturzystka z lepszego domu poszukuje posady biurowej lub nauczycielki do dzieci niższego gimnazyum lub szkoły powsz. tylko na prowincyi. Zgłoszenia do Admin. pod »Skromne wymagania«. 9191

MAŁŻEŃSTWA.

Młoda inteligentna panna blondynka posiadająca mieszkanie z urządzeniem pozna inteligentnego kupca do lat 30 w celu matrymonialnym, niesanonimowe zgłoszenia do Administracyi pod »Lwowianka«. 9145

Adwokat kawaler z lepszej rodziny o znacznym majątku nieruchomym poślubi tylko przystojną inteligentną starszą pannę lub wdowę lat 27—32 o niekłamanej dobroci serca. Wymagane odpowiednie mieszkanie i urządzenie, jakiś posag mile widziany. Chwila pod »Szczerość«.

POSAD POSZUKUJĄ.

Asystent farmacyi poszukuje posady. Leon Heimann, Stryj, Czarnieckiego 1, 9146

Rutynowany koncypient adwokacki poszukuje posady. Wiadomość Adwokat Dr. Fränkel w Horodence. 9170

Długoletni buchalter bilansista korespondent polsko niem, spedytor bankowiec przemysłowiec chlubne świadectwa szuka posady. Przyjm je godzinowe zajęcie LUB ZASTĘPSTWA za kaucyą. Łaskawe zgłoszenia pod »Natychmiast« biuro ogłoszeń Scherera, Pasaż Hausmana. 9186

Kierownik biura i generalny pełnomocnik bardzo poważnej firmy drzewnej, biegły korespondent zmieni posadę. »Stany Zjednoczone 40« do Administracyi. 9194

POMOC LEKARSKA.

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 8—6 popołudniu, Żółkiewska 33.

OGŁOSZENIA.

Glejtę w beczułkach po 100 kg. poleca W. CZOPP, skład abr. pokostów i lakierów LWÓW, ŻÓŁKIEWSKA 2 A.

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny, suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 28 I. p.
»CREP DE CHINE«, FULARY, Velourschifon. PLUSZE, AKSAMITY, VELURY, SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH BIELIZNĘ stołową, damską KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyborze.

GRAFIT w tabletkach »Bohemien« (EISENSCHWARZ) w skrzynkach po 500 sztuk poleca skład i zastępstwo **Henryk Freiheiter, Lwów** ul. KASPRA BOCZKOWSKIEGO 5

UWAGA
Meble tapicerowane
Otomany, kanapki do rozkładania, poduszki (roshar), wkłady łóżek, materye mebl., drelichy, tyery, firanki i kapy tiulowe, dniki, dywany, karnisze mosiężne, ceraty, linol i story do okien po cenach konkurencyjnych po
E. HAGLER LWÓW, SOBIESKIEGO Zważać na firmę i nr. dom

Dynamo maszyny motory elektr. oraz wszelkie materyały elektro — chniczne poleca po cenach najtańszych firma **BERNARD PANZER, Lwów, Kopernika 17.**

MIESZKANIA — LOKALE

Poszukuję 2 pokoje lub 3 i kuchnię z konfortem lub bez za odstępnem. Zgłoszenia pod »F. K.« do administracyi.

Lokal sklepowy frontowy 3 okna wystawowe, dwa wejścia, obok województwa — za udział do odstąpienia. Wiadomość w administracyi pod »Maszyny«. 9197

KUPNO—SPRZEDAŻ

Bilard kawarniany okazyjnie do sprzedania. Oferty listowne biuro ogłoszeń Gellesa, Tarnopol dla »554« 9188

Inserujcie W CHWILI

KUNEROL
wyborny tłuszcz roślinny, powinien być w każdej kuchni.
Przedstawiciel: Henryka J. SCHIFMANA SYNOWIE, Lwów

Czy chcecie od waszego REUMATYZMU gruntownie być uwolnieni? Tysiące już wyleczonych!
Bóle w członkach i stawach, spuchnięte członki, okaleczałe ręce i nogi, kłócie i bóle w rozmaitych częściach ciała, nawet cierpienie oczu są następstwami cierpień reumatycznych i gichtycznych.

Proponuję Wam do wyleczenia środek naturalny! Żadne lekarstwo uniwersalne, lecz środek leczniczy, jaki łaskawa matka przyroda ofiaruje chorej ludzkości. **Każdemu próba bezpłatna!**

Proszę mi napisać natychmiast, a wyszlę Wam całkiem bezpłatnie mój środek i moją rozprawę. Zostaniecie moimi wdzięcznymi zwolennikami. **EXPEDITION DER OPERN APOTHEKE BUDAPEST V., ABTEILUNG Nr. 674.**

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele. „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 11.

Nr. 165 Lwów, czwartek 18. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Wulgarny antysemityzm w ofenzywie.

W stanie niepoczytalności

Warto zwrócić uwagę na stadyum, w jakie weszła obecnie propaganda antysemityzmu w Polsce. Obwinianie Żydów o wszystkie bez wyjątku niepowodzenia na polu polityki międzynarodowej spaliły na panewce. Nie da się bez końca utrzymać niedorzeczna fikcya, że na arenie ścierających się interesów mocarstw światowych decydującym czynnikiem jest jedno tylko „mocarstwo“ — anonimowe. Obwinianie Żydostwa polskiego o potęgujące się z każdym dniem klęski gospodarcze, o katastrofalny spadek marki, o szalejącą drożyznę — również na dłuższą metę jako walny argument przeciwżydowski służyć nie może Dzisiaj chyba już tylko bardzo a bardzo naiwny czytelnik naszej prasy antysemickiej zechce w to uwierzyć, iż na kurs marki polskiej w Zurychu mają jakikolwiek wpływ — „czarne giełdy“ krajowe. Nieco bardziej wtajemniczeni wiedzą dobrze, że „czarne giełdy“ nie wywołują spadku marki, ale na niezależnie od siebie powstałym i ciągle postępującym spadku marki tylko pasożytują, atoli pasożytnictwo to, na większą jeszcze skalę, uprawiają także rozmaite banki, instytucye i tym podobne czynniki „rdzenne“.

W tym stanie rzeczy, gdy propaganda antysemicka w okresie ciągle jeszcze wzmagającej się reakcyi politycznej i społecznej z działalności swojej nadal zrezygnować nie może, rozglądać się ona oczywiście musi za coraz to nowymi argumentami. Że będą to argumenty coraz mniej realne, a coraz bardziej fantastyczne — rozumie się samo przez się. Tem bardziej że w chwili decydującej walki między lewicą a prawicą muszą masy znowu być oszałamiane grubemi i jaskrawemi hasłami.

I oto zjawia się, jak zawsze w pierwszym szeregu, stary i wytrawny szermierz ks. Lutosławski. Napada z całą furyą, podnosi wielki krzyk oburzenia „patryotycznego“, władzom wyrzuca... opieszałość, odwołuje się nie tylko do „narodu“, ale i do policyi, no i, wreszcie, grozi — pogromami. Wszystko to są rzeczy stare i dobrze nam znane, i byłoby naprawdę szkoda o nich mówić i cokolwiek choćby poświęcać im uwagi, gdyby nie jakiś nowy ton, który poprzez nową tę nagonkę wyraźnie przebija. Ton wyraźnej — niepoczytalności. O ile propaganda antysemicka rozporządzała dawniej przynajmniej pozorami czegoś realnego, to obecny wypad ks. Lutosławskiego w ostatnim numerze „Myśli Narodowej“ (z 13 bm) jest poprostu atakiem furyi i niczem więcej.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Koło Żydowskie wobec rządu.
Ustawa o ochronie lokatorów.
Przeciw polityce eksterminacyi.
Informacye „na eksport“.
Gulden gdański.
Powołanie rocznika 1898.
Jak się odbył pogrzeb ofiar katastrofy.
Senator Monzie o roli Żydów w sow. Rosyi.
Na marginesie: Błogosławione skutki.

Koło Żydowskie odmawia rządowi zaufania.

Warszawa, 16. październ. (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi budżetowej w dyskusyi nad prowizoryum budżetowem cała lewica zgodnie odmówiła zaufania obecnemu rządowi. W imieniu Koła Żydowskiego posel Frostig stwierdził, że sprawa prowizoryum jest kwestyą zasadniczą i dlatego Koło Żydowskie nie może udzielić zaufania rządowi, który prowadzi państwo nad brzeg przepaści a w szczególności do ludności żydowskiej odnosi się z nienawiścią i w swoich odezwach podjudza przeciw niej.

Po dyskusyi, w której negatywne stanowisko wobec rządu zajęli posłowie Kapeliński (Wyzwolenie), Michalak (N. P. R.) i dr. Diamand (PPS.), na podstawie referatu posła Tabaczyńskiego przyjęto w drugiem czytaniu 17 gł. przeciw 12 projekt ustawy o dodatkowem prowizoryum budżetowem za czas od 1. lipca do 30 września, oraz o prowizoryum budżetowem za czas od 1. października do 31. grudnia 1923 r. Trzecie czytanie wobec sprzeciwu opozycyi odłożone zostało do środy.

——o——

Dzisiejsze posiedzenie Sejmu.

Przeciw polityce eksterminacyi.

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa 16. października. Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu w dyskusyi nad expose prem. Witosa i min. Kucharskiego zabrał głos w imieniu Koła Żyd. poseł dr. Reich. Przemówienia przedstawiciela „K. Ż.“ wysłuchano z powszechnem zainteresowaniem a premier podczas przemówienia notował niektóre sprawy poruszone przez mowcę. Mowę naogół wysłuchano spokojnie z wyjątkiem momentu, w którym poseł dr. Reich użył wyrazu „chjena“. Zerwała się wtedy na prawicy burza, która się uspokoiła dopiero wtedy, gdy mowca wyjaśnił, że terminologią „chjena“ obejmuje wszystkie stronnictwa wchodzące w skład większości rządowej.

Na wstępie przemówienia scharakteryzował mowca obecną sytuacyę finansową, która dzięki nieudolności ministra skarbu zbliża państwo ku

ruinie.

System rządów szafarza skarbu w tej dziedzinie polega na mamieniu, tumanieniu ludności. Żydów piętnuje się jako

paskarzy,

by odwrócić uwagę od

producentów.

Represye i szykany stosowane przez władze administracyjne wobec kupiectwa żydowskiego do niczego nie prowadzą. System podatkowy w pierwszym rzędzie obciąży kupiectwo żydowskie, pomijając zupełnie sfery ziemiańskie, chłopów i fabrykantów. Sprawa pożyczki tylekroć

reklamowana

przez min. skarbu po dziś dzień pozostaje

sfinksem.

Dłuższy ustęp poświęcił mowca sprawie

numerus clausus.

Piętnując okólnik min. Głąbińskiego i jego reakcyjne zamierzenia w dziedzinie szkolnictwa dla mniejszości narodowych poseł Reich stwierdza, że polityka ta fatalne czyni wrażenie zagranicą.

O ile jednak polityka wewnętrzna jest

prowokacyą

społeczeństwa, o tyle polityka zagraniczna państwa jest

improwizacyą

Ostatnie niepowodzenia Polski na terenie Ligi Narodów i klęska wyborcza min. Skirmunta — to dowód, że na tym terenie nie zdobyło sobie państwo zaufania, twierdząc, że traktat o mniejszościach narodowych Polski

nie obowiązuje.

W dalszym ciągu poseł Reich poddaje druzgocącej krytyce osławioną odezwę Rady Ministrów. Odezwa ta nie jest niczem innem jak podjudzaniem przeciw ludności żydowskiej i siejbą, z której zrodzić się może

W Warszawie — opowiada poseł ks dr. Lutosławski — pobili Żydzi dwóch harcerzy polskich. Nie znam zupełnie tego wypadku, lecz przypuszczam, że najzagorzalszy, byle tylko pięć swoich klepek w kupie dzierżący antysemita nie uwierzy, by Żydzi — o ile wogóle kogoś napadli — byli stroną zaczepiającą. Ale przypuśćmy nawet i to zgoła wykluczone niepodobieństwo: gdzieś jakiś Szymon i Nuta napadli i poturbowali Jakóba i Jędrzeja... Co z tego wynika?

Wynika z tego bardzo wiele. W czasie kompletnego bankructwa i zupełnego wyjałowienia dotychczasowego arsenału „ideowego" bojówki antysemickiej można z owej wyimaginowanej bitki ulicznej ukuć nowy oręż.

Można pisać w artykule nawskróś poważnie pomyślanym i nastrojonym na wysoką nutę polityczną: „...pragnę dziś wskazać na jedno zjawisko (!) naszego życia społecznego, które zdradza brak dostatecznego zajęcia się przez nasze władze administracyjne obowiązkiem poskromienia bezczelności żydowskiej. Pomimo świadomości bowiem, że rząd narodowy ma stanowczą wolę zapewnienia narodowi polskiemu roli jedynego gospodarza kraju, Żydostwo nabiera coraz większej arogancyi i prowokacyi polskiego społeczeństwa".

Następuje historya o „dwóch harcerzach", zgeneralizowana jako „wypadki napadów ulicznych niedorostków żydowskich na przechodniów chrześcijan" (Niemiec powiada: umgekehrt heisst auch gefahren...) i wielkie rozdzieranie szat wobec „przekraczającej wszelkie granice czelności, aby ci uprzywilejowani (sic) obywatele ośmielali się zagrażać naszemu osobistemu bezpieczeństwu w naszej własnej stolicy".

Wkońcu sakramentalne zapytanie do Pana Ministra Spraw Wewnętrznych: „co ma zamiar uczynić p. Minister, aby skutecznie (!) zabezpieczyć ludność polską przed bezczelną prowokacyą żydowską?" I niemniej sakramentalna groźba: „Brak odpowiedzi (scil. p. Ministra) — w czynach (!!), byłoby brzemienne w groźne skutki wyczerpania się cierpliwości polskiej — nie w stosunku do nieodpowiedzialnych dzieci, ale w kierunku ludności żydowskiej wogóle. W dobrze zrozumianym interesie tej ludności leży, aby władze bezpieczeństwa energicznemi represyami (aha!), zastosowanemi do niej zawczasu (!!), uprzedziły wybuch polskiej niecierpliwości".

Polemizować z tem niema oczywiście potrzeby ani celu. Wskazać tylko pragnąłem na to, jak propaganda antysemicka wchodzić poczyna w stadyum — niepoczytalności. Wyczerpały się argumenty, zespolone przynajmniej pozorem z rzeczywistością życia — nuż hasać na pegazie wyuzdanej fantazyi nienawiści plemiennej, operując argumentami zgoła — humorystycznymi.

I jeszcze jedno. Gdyby brednie te wychodziły z pod pióra p. Nowaczyńskiego, redaktora „Rozwoju" p. Macieja Wierzbińskiego lub któregoś z pomniejszych „antysemitników", piórem dla dobra Ojczyzny pracujących, to możnaby przejść nad niemi do porządku. Ale ks. Lutosławski jest czynnym politykiem, przewodniczącym sejmowej Komisyi — konstytucyjnej. Cóż na to powiedzieć, jeśli jeden z głównych parlamentarzystów i mężów stanu wkracza na tory niepoczytalności?...

Michał Anioł pisał raz w liście do siostrzeńca swego Lionarda, iż pewien obywatel dał komuś taką odpowiedź: „Nie jestem mężem stanu, ale człowiekiem porządnym i ze zdrowym rozumem ludzkim". Michał Anioł dodaje: „Obywatel ów powiedział prawdę".

Dr. Wilhelm Berkelhammer.

—o—

krwawy pion.

Odpowiadając posłowi Kozickiemu (Z. L N.), który — jak wiadomo — z piątkowego sprawozdania Sejmu wynalazł nowy sposób rozwiązania kwestyi żydowskiej ironicznie radzi mu, by przyswoił sobie

metody Pobiedonoscewa.

W końcu przedstawiciel Koła Żydowskiego oświadcza, że stosowanie o równouprawnieniu społeczeństwo żydowskie więcej się zwodzić nie da i żąda praw przysługujących mu w myśl konstytucyi i traktatu o mniejszościach narodowych.

(Dosłowny tekst mowy podamy w jednym z następnych numerów; przyp. red.).

Warszawa (Pat.) Po odesłaniu w pierwszem czytaniu do komisyi szeregu ustaw przystąpiono do sprawozdania komisyi skarbowej o ustawie w sprawie wykładnika podwyżki raty podatków gruntowych i budynkowych oraz oddzielnych dodatków przypadających za drugie półrocze 1923 r. Sprawozdawca poseł Ilski (ZLN) prosi w imieniu komisyi o przychylenie się do wniosku ministra skarbu. Po przemówieniu sprawozdawcy i dyskutantów przyjęto w głosowaniu pierwszy wniosek formalny posła Diamanda jak również poprawkę p. Frostiga podnoszącą wykładnik z 10-ciu na 15-cie. Następnie głosowano sumarycznie w imieniem głosowaniu nad wnioskiem p. Bogusławskiego i Diamanda, by płatnikom mającym płacić ponad milion podnieść wykładnik do 20-tu.

Po przemówieniu p. Wiślickiego przystąpiono do dalszej dyskusyi nad oświadczeniami prezesa Rady ministrów i ministras karbu.

P. Barlicki, omawiając stan gospodarki państwowej, przychodzi do przekonania, że jest ona wynikiem braku równowagi budżetowej, powstałej wskutek niedostatecznego opodatkowania klas posiadających i uchylania się tych klas od płacenia podatków. Ten stan odbija się fatalnie na klasie pracującej. Waluta stała się (tu mowca zwraca się do stronnictw większości) w waszem ręku narzędziem wyzysku państwa i klas pracujących. W dalszym ciągu mowca zajmując stanowisko opozycyjne, krytykuje obecny Rząd, a w szczególności ministerstwo spraw zagranicznych, wojskowych i oświaty, zarzucając im, że kierują się względami partyjnymi. Mowca domaga się złożenia władzy przez p. Witosa i oświadcza, że powinien przyjść do władzy rząd oparty na zaufaniu szerokich mas ludności, który stworzy program znalezienia drogi do kieszeni klas posiadających. Za taki rząd jesteśmy gotowi wziąć odpowiedzialność. Temi słowy zakończył mowca swe przemówienie.

P. Dębski (PSL.) oświadcza, że polska polityka zagraniczna musi dążyć do zacieśnienia stosunków z innemi państwami, również jak Polska zainteresowanemi wskutek wydarzeń w Niemczech i stosunkiem wobec Rosyi. Pomimo nadmiaru artykułów, drożyzna wzrasta. Dla zwalczenia tego jest jedna droga: uporządkowanie finansów.

Rząd nasz musi zwrócić uwagę na stan rolnictwa i zastosować odpowiednią politykę. Uzdrowiania finansów nie da się załatwić eksperymentami z dyktaturą. Normalnie uchwalony budżet i podniesienie sprawności aparatu skarbowego więcej działają w kraju. Stosunki gospodarcze przyczyniają się może do rozbicia opinii publicznej w Polsce, jak również walki partyjne i walka opozycyi z rządem. Druga kategorya walczących, już nie z rządem, lecz z państwem, to komunizm, który usiłuje wywołać moralny rozkład społeczeństwa, niszczący wszelkie autorytety. Do walki z nim musi stanąć społeczeństwo tak samo jak w roku wojny.

P. Piechocki (Ch. D.) stwierdza, że państwo nasze od początku chore było na złą walutę. Najtrudniejszem zagadnieniem jest zrównoważenie budżetu. Minister przytoczył trzy drogi: zwiększenie dochodów, zmniejszenie wydatków i pożyczkę. Największy nacisk kładziemy na ten drugi środek. Jednem z naszych niedomagań jest zbyt centralistyczna administracya. Ceniąc pracę i działalność komisarza oszczędnościowego, wydaje się nam, że jego kompetencye nie są dostateczne. Mamy nadzieję, że zapowiadana pożyczka da realny skutek. Podejmując dzieło sanacyi, powinien rząd zdawać sobie sprawę, że społeczeństwo musi czuć, iż każdy dzień zbliża nas do celu. Obowiązek ten cięży poniekąd i na Sejmie. Wszystkie stronnictwa popierające rząd, dopomogą mu w tym względzie. Wierzymy, że rząd stoi na wysokości zadania i trwamy w ufności dla niego.

Dr. Reich krytykuje obecny rząd, zarzucając mu bezplanowość i partyjność w rządzeniu.

P. Dubanowicz (Ch. n.) stwierdza, że główne zadanie rządu leży nie w polityce zagranicznej, w której już minął okres dwutorowości, ale w polityce wewnętrznej. Ekspose p. Kucharskiego zarzuca mowca to, że pominął sprawę wadliwości administracyi przedsiębiorstw państwowych, a zwłaszcza kolejowych, że nie wyjaśnił sprawy bonów złotych i miernika złotego, a przedewszystkiem nie przytoczył nam faktów, któreby mogły uspokoić kraj co do najbliższej przyszłości skarbu. Zarzut, jakoby obecna większość Izby uprawiała politykę przywilejów, a dalej, że większość w tej Izbie jest rolnicza, zatem zarzut egoizmu gospodarczego jest niedorzeczny. Następnie omawiał mowca niedomagania aparatu administracyjnego. Imieniem swego stronnictwa przyrzeka rządowi nietylko karny posłuch, ale najdalej idące poparcie.

Dalszą rozprawę odroczono i przystąpiono do nagłości wniosku PPS. w sprawie nieprzestrzegania przez rząd przepisów konstytucyjnych tyczących się praw obywatelskich. Nagłość uzasadniał p. Prager, przytaczając szereg przykładów rzekomego pogwałcenia konstytucyi przez rząd i domagając się uchwalenia wniosku. W głosowaniu nagłość odrzucono.

P. Malinowski uzasadniał nagłość wniosku klubu PPS. w sprawie ochrony wschodnich granic państwa przez policyę państwową. Nagłość wniosku przyjęto i wniosek odesłano do komisyi.

P. Zaręba uzasadniał nagłość wniosku klubu PPS. o zabezpieczeniu na rynku wewnętrznym podaży artykułów codziennej użyteczności. Mowca zaznaczył, że nie wystarcza zakaz wywozu artykułów żywnościowych ale potrzeba jeszcze uchwalenia ustawy regulującej podaż artykułów pierwszej potrzeby. Nagłość wniosku przyjęto i wniosek odesłano do komisyi.

Przystąpiono do nagłości wniosku p. Stańczyka i tow. (PPS). w sprawie głodu w Zagłębiu Dąbrowskiem. Motywował wniosek p. Stańczyk, podkreślając, że ludność robotnicza cierpi głód, gdy w kraju był urodzaj. Tłumy oblęgają sklepy a strajk wybuchł na tle żywnościowym. Nagłość wniosku przyjęto i odesłano do komisyi.

Następne posiedzenie jutro, o godz. 11.30. Na porządku dziennym szereg nagłych wniosków, zgłoszonych w sprawie wybuchu na cytadeli oraz wniosek p. Daczki w sprawie sprostowania art. 4. traktatu dodatkowego o mniejszościach.

Wiadomość dla zagranicy

Warszawa, 16. października (tel. wł.) W „Journal de Pologne" pojawiła się dzisiaj wiadomość zaprzeczająca, jakoby rząd Witosa-Głąbińskiego żądał dla siebie dyktatury. Ze względu na dziennik, w którym się wiadomość pojawiła, słusznie zwracają uwagę, że przeznaczona jest dla zagranicy.

—o—

Ustawa o ochronie lokatorów w komisyi sejmowej.

Mieszkania ponad 4 pokoje przedmiotem umowy z właścicielem realn.

Warszawa 16. października (tel. wł.) Sejmowa komisya prawnicza obradowała w dalszym ciągu nad projektem ustawy o ochronie lokatorów. Po dyskusyi w której poseł Sommerstein (Koło Żyd.) wypowiedział się za skreśleniem dopuszczalności swobody umów jako pretekstu do wyzysku słabych lokatorów ze strony właścicieli kamienic, przyjęto wniosek posła Bittnera (Ch. D.), w myśl którego mieszkania tylko do 4-ch pokoji włącznie wyjęte są z pod zasady o wolności umów. Następnie obradowała komisya nad projektem rządowym o wstrzymaniu eksmisyi dzierżawców gruntów ziemi wileńskiej. Komisya uchwaliła wstrzymać eksmisyę na czas do 1. października 1924 r. W dalszym ciągu rozpatrywała komisya projekt ustawy w przedmiocie umów dotyczących sprzedaży i przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości.

—o—

Koło Żydowskie wobec odezwy Rady Ministrów.

Posłowie żydowscy zastrzegają się przeciw rzucaniu niesłychanych oskarżeń.

Warszawa. 16. października (tel. wł.) Sprawa głośnego orędzia Rady ministrów, wydanego w nocy z 13. na 14. b. m. w sprawie katastrofy na Cytadeli w dalszym ciągu nie przestaje zajmowa łopinii publicznej. Utrzymują się uporczywe pogłoski, że **nie wszyscy ministrowie zgodzili się dobrowolnie na położenie swoich podpisów pod odezwę. W szczególności miał się sprzeciwić podpisaniu odezwy minister sprawiedliwości Nowodworski,** a to zgodnie z obowiązującymi w Kongresówce zasadami prawnemi. Łącznie z odezwą prasa lewicowa nie przestaje atakować rządu. Dzisiejszy „Kuryer Polski“ z powodu artykułu omawiającego odezwę został skonfiskowany. W sprawie tej konfiskaty wnosi „Wyzwolenie“ interpelacyę, uważając ją jako dalszy akt represyi stosowanych wobec prasy opozycyjnej. —

Na jutrzejszem posiedzeniu Sejmu uzasadnione zostaną następujące już zgłoszone wnioski nagłe w tej sprawie: Wniosek Koła Żydowskiego, wniosek Wyzwolenia i wniosek Chjeno—Piasta.

Wnioskodawcy „Koła Żydowskiego“ stwierdzają m. i.: „Rząd zadecydował tę sprawę w kierunku zbrodniczego zamachu, **usiłując jednocześnie skierować podejrzenie przeciw ludności żydowskiej.** Tam gdzie odezwa nie mówi wyraźnie o ludności żydowskiej posługuje się określeniami i epitetami, **któremi zazwyczaj prasa rządowa charakteryzuje ludność żydowską. Każdy czytelnik odrazu zrozumie, kogo odezwa rządowa miała na myśli, przeciw komu rząd zamyśla wystąpić z bezwzględną surowością, kogo uważa za wroga,** wreszcie kogo w obecnej chwili uważa za tego, który godzi w bezpieczeństwo i byt państwa. Wkońcu odezwa wzywa ogół „po polsku czujących“ oobywateli do pomocy w walce z tym wrogiem. **Passus ten nie może być inaczej zrozumiany, jak tylko jako rządowa zachęta do czynnych wystąpień i samorządów — jednem słowem do ekscesów antyżydowskich“.**

Wnioskodawcy wzywają Sejm do powzięcia następującej uchwały:

Sejm stwierdza, że rząd wydając odezwę nie miał żadnej podstawy do rzucania na ludność żydowską niebywałych i nieobliczalnych w następstwach oskarżeń, dalej, że odezwa wywołała wśród ludności panikę i przyczynia się do podważenia interesów państwa.

Wnioskodawcy żądają wyłonienia komisyi, złożonej z 9 członków celem zbadania pzyczyn katastrrofy, ponadto zwolnienia bez podstawnie aresztowanych obywateli i zaniechania dalszych **demonstracyjnych aresztowań.**

Stronnictwa lewicowe w swoim wniosku nagłym wzywają Sejm aby **wyraził** obunie z powodu wydania przez rząd odezwy siejącej niepokój i panikę w społeczeństwie.

—o—

Rozruchy głodowe w Niemczech.

Berlin. (Pat.) Wczoraj doszło do ponownych rozruchów w różnych dzielnicach miasta. Tłum bezrobotnych zaatakował policyę. Wojsko musiało przyjść policyi z pomocą. Również z całego kraju nadchodzą wiadomości o rozruchach. Do burzliwych wykroczeń doszło w Hannoverze, Hamburgu, Brunszwiku, Franckfurcie nad Menem, Moguncyi, Weiningen, Mańheim, Lipsku i Neustadt (na terenie okupacyjnym) w tej ostatniej miejscowości rozruchy przybrały krwawy przebieg. Jest wielu rannych.

Berlin (AW). Dzisiejsze niepokoje głodowe w Berlinie nie miały wcale cech partyjnych. Demonstrowali nietylko komuniści ale i żywioły nacyonalistyczne i antysemickie. Tłum demonstrujący przed ratuszem śpiewał pieśni rewolucyjne. Policya musiała użyć broni. Rannyc hjest wiele osób. Po godz. 1-szej popoł. tłum udał się pod gmach giełdy, usiłując zdemolować budynek. Kilku giełdziarzy pobito. Rozpędzeni przez policyę udali się do ogrodu przed zamkiem cesarskim, gdzie urządzili burzliwe zgromadzenie.

Na terenie okupowanym.

Berlin. (Pat). **Minister komunikacyi wezwał robotników kolejowych na terenie okupowanym do podjęcia pracy i podporządkowania się władzom okupacyjnym.**

Niemiecki Bank Rentowy. Marka rentowa.

Z Gdańska.

Gulden gdański.

Gdańsk. (Pat). Biuro prasowe senatu wolnego miasta Gdańska ogłasza komunikat wedle którego **w pierwszych dniach przyszłego tygodnia** będzie puszczony w obieg pełno-wartościowy środek płatniczy a mianowicie tak zwany gulden gdański. — Banknoty będą wypuszczone w wysokości jednego guldena, 50 guldenów, 10, 5 i jednego feniga.

Gdańsk. (Pat). Ruch wekslowy pozostaje pod wpływem silnego braku gotówki oraz niepewności co do zarządzeń jakie wyda rząd Rzeszy na podstawie ustawy upoważniającej. Kurs dolara w sobotę wynosił **6 miliardów,** dziś rano nastąpiło znaczne osłabienie, widocznie pod wpływem przyjęcia ustawy upoważniającej. **O godzinie 10-tej rano w prywatnych obrotach płacono za dolara 4 i pół miliarda.** Później kurs podniósł się znowu. Na giełdzie urzędowo notowano 8.800,000.000. Takiż sam kurs mniej więcej utrzymywał się w notowaniach prywatnych. Za dolara w czekach na Warszawę płacono 975.000 marek polskich.

Pożyczka zapewniona.

25,000.000,000.000 marek polskich!

Dwadzieścia pięć bilionów marek polskich Tyle bowiem wedle dzisiejszych kursów wyniesie udzielić się mająca Polsce przez Francyę pożyczka na cele obrony narodowej w kwocie 400 milionów franków. Senator Berenger zapewnił, że pożyczka ta zostanie Polsce udzielona, wobec czego wątpić w to więcej nie można. Nie można też brać za złe sen. Berengerowi iż zapewnienie to posolił dość cierpką uwagą iż kwotę tę na razie zapłacić musi podatnik francuski, choć powinienby ją zapłacić podatnik polski. Jest to bowiem uwaga słuszn ai sprawiedliwa. Skoro Polska potrzebuje na cele obrony państwa pieniędzy, słusznem jest, by ich dostarczyli obywatele polscy, bo pożyczka, choć najbliższe mu przyjacielowi udzielona, przecież pozostaje zawsze ciężarem dla udzielającego, tak, jak się też stać musi ciężarem dla biorącego.

Byłoby najwyższą niedelikatnością do przyjaciela, który daje, wyciągać rękę, by dał jeszcze więcej. To też bynajmniej nie w tem znaczeniu wspominamy obecnie o pożyczce, jakiej Polska potrzebuje na cele sanacyi skarbu. Asocyacya pojęć zmusza jednak do wzmianki o tem a iauta zya maluje, jakby to dobrze było, gdy byśmy wreszcie i na ten cel uzyskali gdzieś odpowiednią pożyczkę. Wszystkiego jednak od jednego wymagać trudno. Francya udziela Polsce pożyczki na cele obrony państwa. Na cele sanacyi skarbu trzeba szukać pożyczki gdzieś indziej, w Anglii lub Ameryce, albo wogóle tego zaniechać i dopomóc sobie własnemi siłami: płacić podatki Senator Berenger ma słuszność.

Właściwie i przed jego przyjazdem wiedziano w Polsce, że zrównoważenie budżetu jest conditio sine qua non naprawy stosunków. Przyjacielska uwaga senatora Berengera nie odkryła zatem nic zupełnie nowego. Była ona nie tyle może radą, ile raczej delikatną wskazówką na przyszłość W rubaszniejszej nieco formie brzmiałaby ona niezawodnie jak następuje: Uporządkujcie wasze finanse, bo przecież francuski podatnik kosztów obrony waszego państwa ponosić nie może; dziś udzielamy wam pożyczki zwłaszcza, że interes Francyi wymaga silnej Polski u wschodnich rubieży Niemiec. Ale Polska powinna być właściwie silną własnym kosztem, a nie wysiłkiem Francyi. Płaćcie więc podatki!

Laik w sprawach wojskowych, nie znający się na warunkach obrony, mógłby zapytać, czy wobec wstrząsającej już dziś posadami państwa katastrofy walutowej i gospodarczej nie należałoby przedewszystkiem postarać się o kredyty celem zwalczenia tego już nie u progu, ale w samem wnętrzu izby czatującego niebezpieczeństwa. Laicy jednak w tej sprawie głosu zabierać nie powinni. Ulegliby oni widocznemu złudzeniu, gdyby sądzili, że ogólne wewnętrzne wzmocnienie państwa i usunięcie kataklizmu gospodarczego jest pierwszym warunkiem odporności państwa na zewnątrz. Inaczej bowiem trudno przypuścić, iżby się wśród sfer miarodajnych w kraju i zaprzyjaźnionej zagranicy nie odezwał żaden głos w tym względzie. A nie tylko się nie odezwał, ale przeciwnie, nawet człowiek tej miary, jak senator Berenger, już na podstawie kilkudniowej obserwacyi stosunków w Polsce, stwierdził, że kredyty na obronę państwa są przed wszystkiem innem Polsce potrzebne.

W sprawach gospodarczych i finansowych państwa nie pozostaje zatem nic innego, jak posłuchać rozumnej i stosunkami uzasadnionej rady senatora Berengera: płacić podatki, tzn. nie czekać darmo na obcą pomoc, lecz pomóc sobie własnemi siłami

—o—

Prywatne szkolnictwo średnie.

Warszawa 16. października (tel. wł.) Komisya oświatowa obradowała dzisiaj nad sprawozdaniem podkomisyi oświatowo-budżetowej w sprawie wniosków poselskich dotyczących upaństwowienia prywatnych szkół średnich ogólno-kształcących.

W dyskusyi nad rezolucyami w imieniu Koła Żydowskiego posłowie Wygodzki i Lewin wykazywali, że rezolucye nie uwzględniają postulatów mniejszości narodowych i zasadniczo nie różnikują pojęcia państwa od narodowości i z tego powodu wnieśli odpowiednie poprawki. Również poseł Taraszkiewicz (Białorusin) domagał się włączenia dodatkowej poprawki uwzględniającej potrzeby mniejszości narodowych. Przedstawicielom mniejszości odpowiedział jak zwykle ks. Lutosławski korzystając ze sposobności, by napaść na obywateli nie-Polaków.

Po dyskusyi uchwalono następujące rezolucyę: 1). Państwo polskie zakłada lub subwencyonuje tylko te szkoły średnie ogólno-kształcące, gdzie interei państwa i ludności tego wymaga. 2). Przy zakładaniu nowych i upaństwawianiu istniejących szkół będzie rząd zwracał uwagę na konieczność równomiernego rozmieszczenia szkół państwowych na obszarze całego państwa. (W tem miejscu proponował poseł Taraszkiewich słowa: „przy uwzględnieniu mniejszości narodowych", lecz wniosek ten odrzucono). 3). W myśl zasad pod 1 i 2 rząd tworzy sieć szkół średnich państwowych żeńskich.

Poprawki mniejszości narodowych odrzucono.

NA MARGINESIE.

Błogosławione skutki.

Nie ulega wątpliwości, że wprowadzenie ograniczeń procentowych na naszych uniwersytetach przyniesie wkrótce dla całego społeczeństwa i narodu polskiego jak najpomyślniejsze rezultaty.

Już w bieżącym półroczu miejsca nieprzyjętej młodzieży żydowskiej zajmą setki aryjskich młodych ludzi męskiego i żeńskiego rodzaju.

Co roku społeczeństwo polskie pozyska wskutek usunięcia nadmiaru inteligencyi żydowskiej — nowe a liczne zastępy własnej, rodzimej, rdzennej inteligencyi.

Szeroki prąd kultury owionie miasta i sioła.

Podniesie się poziom wykształcenia.

Procent analfabetyzmu spadnie do zera.

Już obecnie zainteresowanie dla wiedzy, sztuki i obcych języków szerzy się w znamienny sposób.

Nawet ludzie starsi i w praktycznych zajęci zawodach zabierają się do książek i studyów.

Premier Witos naprzykład, który dość ma różnych zajęć a) na barkach swoich dźwiga los 30 milionów ludzi, jął się ostatnio z zapałem przykładać do łaciny.

Wyuczył się już — przez cztery miesiące rządów Chjeny — dwóch słówek łacińskich: numerus clausus.

Pepin.

Z CZASOPISM.

„Ilustrowane Życie polskie". Już opuścił prasę nr. 2. „Ilustrowanego Życia polskiego", który zawiera artykuły: „Z współczesnej sztuki polskiej", traktujący twórczość Władysława Rogalskiego, „Wnętrza domów polskich", omawiający kulturę wnętrza w mieszkaniu, jako świadka znawstwa zamiłowania oraz przeszłości, ponadto wiele aktualności jak rewię sztuk w teatrach warszawkich itp. Wydanie jest wzbogacone licznemi cennemi ilustracyami

—o—

Nowy program Teatr „BAGATELA" Lwów, Rejtana 3
Gościnne występy MIECIA MIRSKIEGO. Solowe partye FEDYCZKOWSKA - BRONOWSKI.
„OPIUM" SKETCH TANECZNY DUO WENTERRY.
„Gucio idzie na polowanie" sketch pióra „Bebe". Początek o g. 8-mej. „W hotelu di Vaperro" farsa oprac. przez „Bebe".

Strejk artystów i orkiestry w teatrach miejskich.

Lwów 16. października.

(d) Wczoraj o godz. 4.30 odbyło się z inicyatywy filii ZASP. we Lwowie nadzwyczajne walne zebranie artystów tut. teatrów miejskich celem naradzenia się oraz przedsięwzięcia kroków wobec niedotrzymania przez dyrekcyę najkardynalniejszego punktu kontraktów, tj. tyczącego się regularnego wypłacania gaży. Mijają już bowiem tygodnie, a artyści scen lwowskich otrzymują swoje gaże nieregularnie w ułamkach, co wobec dzisiejszej dewaluacyi pieniądza i tak skromne płace artystów czyni iluzorycznemi. Mimo iż wydział tut. związku artystów posuwał się dotąd do jak najdalej idących ustępstw, dyrekcya teatrów nie zareagowała na słuszne postulaty artystów i członków orkiestry, nie wypłaciwszy im dotąd nawet gaży, należącej się artystom za pierwszą połowę października. Dyrekcya teatrów jakoteż prez. komisyi teatralnej w odpowiedzi na liczne interwencye tłómaczą się brakiem pieniędzy i znikomemi dochodami Artyści teatrów m. wobec takiego staanowiska dyrekcyi dali wczoraj dyrekcyi 24 godzinny termin do załatwienia sprawy gaży.

Dyrekcya i po tym terminie dała delegatom artystów i orkiestry negatywną odpowiedź, wobec czego nadzwyczajne zebranie artystów uchwaliło rezolucyę uważającą kontrakty z dyrekcyą za zerwane z dniem 10. X., a tem samem wzywającą artystów i członków orkiestry do wstrzymania się od zajęć z dniem 17 bm. tj. dzisiaj. Odnośna rezolucya została dyrekcyi wczoraj wieczorem wręczona.

Jak się jednak dowiadujemy z kół artystów, strajkujący okażą się mimo dotychczas znane zawody ustępliwymi i o ile tylko dyrekcya teatrów w dniu dzisiejszym załatwi sprawę gaży definitywnie artyści są gotowi do pracy wrócić.

—o—

Projekt ust. o dyktaturze już w zanadrzu...

Warszawa 16. 10. (tel. wł.) W związku z artykułem organu p. Głąbińskiego żądającym udzielenia obecnemu rządowi jak naajdalej idących pełnomocnictw krążą tu pogłoski jakoby rząd zamierzał wnieść do Sejmu projekt ustawy o specyalnych pełnomocnictwach na wzór ustawy niemieckiej. Projekt ten jest podobnie już opracowany i składa się z 16 artykułów i jest podzielony na dwie części. Ponadto projekt ma postanawiać zawieszenie prac Sejmu na przeciąg jednego miesiąca.

Na alarm.

Warszawa. 16. października (tel. wł.) Bardzo żywo komentują tu fakt konfiskaty dzisiejszego krakowskiego „Kuryerka". „Kuryerek" został skonfiskowany za artykuł p. t. „Na alarm" żądając natychmiastowej dymisyi min. Kucharskiego. Omawiana jest konfiskata dlatego, że „Kuryerek" jest jedynym organem dzisiejszego rządzącego „Piasta" i z tego powodu nie wtajemniczonemu w zakulisowej polityce trudno rozumieć, jak organ rządu równocześnie atakuje ten sam rząd, którego jest organem. Przy tej sposobności mówią, że red. „Kuryerka" poseł Maryan Dąbrowski fronduje przeciw Witosowi, albowiem od czasu, gdy „Kuryerek" się stał organem rządu, stracił kilka tysięcy czytelników. Oczywiście że notujemy pogłoskę tę tylko z obowiązku dziennikarskiego.

—o—

Pogrzeb ofiar katastrofy.

Warszawa .(Pat.) Dziś odbył się pogrzeb ofiar strasznej katastrofy w Cytadeli warszawskiej. Przewiezione poprzedniego dnia wieczorem ze szpitala Ujazdowskiego trumny ze zwłokami w liczbie 22 w tem 5 dziecinnych ustawiono na środku górnego kościoła Świętego Krzyża w czterechr zędach. W presbiteryum zajęli miejsca marszałkowie Sejmu Rataj i marszałek Trąmpczyński, ministrowie, wyżsi przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych. Z każdego pułku garnizonu warszawskiego przybyła deputacya złożona z trzech oficerów ze sztandarem. O godzinie 9 rozpoczęło się uroczyste nabożeństwo żałobne celebrowane przez biskupa polowego ks Galla w asystencyi duchowieństwa wojsokwego i świeckiego. Nabożeństwu towarzyszyły podniosłe pienia chóru operowego ora zartystów opery. Kiedy rozległy się dźwięki marsza Chopina odtwarzanego przez orkiestrę cały kościół rozebrzmiał jednym wielkim jękiem i szlochem rodzin ofiar katastrofy. Płakała większość znajdujących się w świątyni osób. Po wyniesieniu trumien z kościoła ruszył kondukt żałobny na cmentarz wojskowy na Powązkach. Za każdą trumną bezpośrednio postępowała najbliższa rodzina, zaś nieskończony pochód za trumnami, otwierali marszałkowie sejmu i senatu wymienieni wyżej przedstawiciele rządu, generalicya, oficerowie, reprezentacye organizacyi społecznych, cechów warszawskich ze sztandarami itd. Można powiedzieć, że cała Warszawa wzięła udział w uroczystości żałobnej

—o—

Masowe aresztowania we Lwowie i na prowincyi.

Lwów, 16. października.

Władze policyjne w dalszym ciągu osłaniają tajemnicą sprawę wczorajszych aresztowań. Z informacyj, któreśmy u kompetetnych władz zdołali uzyskać wynika, że aresztowane zostały wyłącznie osoby, podejrzane o działalność komunistyczną, jakoteż członkowie i członkinie „Związku Proletaryatu miast i wsi". Aresztowani, na których nie ciąży żaden pozytywny zarzut zostali natychmiast wypuszczeni na wolność. Podczas rewizyi znaleziono wprawdzie pe-

WKRÓTCE
LUDZIE NOWI w Kinie LEW

kompromitujące dokumenty, trudno jed- mówić o „furach broszur i bibuły ko- nistycznej", o których pisały pewne pi- Na policyi nic o tem nie wiadomo. In- macye, które się pojawiły we wczoraj- h dziennikach, nie pochodzą od władz cyjnych. Nazwiska aresztowanych poda- są w prasie niedokładnie.

Wkońcu należy zaznaczyć, że aresztо- nia obecne zarówno we Lwowie, jak całem państwie stoją tylko pośrednio związku z katastrofą warszawską. Są raczej wykonaniem odnośnych instruk- które minister spraw wewnętrznych, wy jeszcze przed katastrofą, które nakazu- bezwzględne paraliżowanie wszelkich po- wań i zamierzeń komunistów.

Stanisławów. 16. 10. (tel. wł. bejot) ztowano tu czterdziestu podejrzanych o alność komunistyczną robotników i in- gentów.

Kowno. (ŻBK.) Komisya oświatowa u litewskiego powzięła na ostatniem siedzeniu rezolucyę na rzecz zmiany sta- u szkolnego w tym czasie, aby mniej- ści narodowe stanowiły najwyżej jed- trzecią komisyj szkolnych. W związku em, delegacya sejmowych frakcyi ży- wskiej, polskiej i niemiecko-rosyjskiej rociła uwagę premiera litewskiego na zeczność pomiędzy powyższą ustawą a stytucyą. Premier oświadczył, że po- ni starania w kołach sejmowych aby u- cye wycofano.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Warszawa. 16. października (tel. wł.) Warszawie mówią coraz głośniej, że misarz rządowy odmówił wręcz rozlepie ostawionej odezwy rządu w sprawie padków na cytadeli. Uczynił to dopiero wyraźny rozkaz rządu.

Warszawa. 16. października (tel. wł.) dzisiejszem posiedzeniu Sejmu przyjęto osek posła Frostiga (Koło Żyd.) pod- szący podatek gruntowy z 10 na 15 proc. Dzisiaj też zgłosił poseł Insler sze- umotywowanę interpretacyę w spra- e szykanowania kupiectwa żydowskiego ez policyę i władze administracyjne.

Berlin. (Pat). Gabinet Rzeszy na od- em wczoraj posiedzeniu oświadczył się prowizorycznem rozwiązaniem kwestyi towej. Ogłoszono komunikat urzędowy y powiada, że na podstawie ustawy u- mocniającej rząd Rzeszy uchwalił u- rzyć niemiecki Bank rentowy. **Marka pa- rowa pozostanie nadal ustawowym środ- płatniczym.** Obok tej marki wprowa- będzie marka rentowa jako stały śro- płatniczy, który będzie przyjmowany wszystkie kasy państwowe. **Marka** wa zabezpieczona będzie pierwszą hi- ą opiewającą na marki w złocie. Dal- zabezpieczeniem jej będzie własność wowa w Niemczech oraz pierwszorzę- obligacye państwowe przemysłowe i owe.

We wtorek senat gdański ma przyjąć ę dotyczącą instytucyi emisyjnej. Ko- at zaznacza, że marka niemiecka pozo- nadal środkiem płatniczym aż do cza- finitywnego wprowadzenia nowego płatniczego.

Kraków (Pat.) Pszenica 2,400.000— 000, żyto 1,530.000—1,600.000, je- ń 1,400.000—1,450.000, jęczmień bro- any 1,550.000—1,600.000, owies 1 mi- 50.000—1,100.000, mąka żytnia 70 2,450.000—2,600.000, mąka pszenna roc. 4,800.000—5,200.000, słoma prosta 000, mierzwa 220.000—350.000, siano 720 000—750.000. Tendencya mocna. gotówki.

Kongres amerykańsko-żydowski rozpoczęty.

N. Jork. (ŻBK.) W dniu wczorajszym rozpoczął się tu kongres amerykańsko-żydowski, który zagaił Israel Zangwill. Na kongres przybyli delegaci z wszystkich stanów amerykańskich w znacznej liczbie, co świadczy o żywem zainteresowaniu się Żydostwa amerykańskiego kongresem i zagadnieniami, które będą omówione.

—o—

Z konferencyi przedstawicieli imperyum brytyjskiego.

Londyn. (Pat). Dzisiejsze popołudniowe posiedzenie konferencyi przedstawicieli imperyum brytyjskiego poświęcone było sprawie obrony państwa. Przewodniczył Lord Salisbury, który jest równocześnie przewodniczącym komitetu obrony państwa.

Sen. Monzie o roli Żydów w Bolszewii.

Paryż. ZCP.) Senator francuski de Monzie, który niedawno wrócił z Rosyi gdzie badał stosunki pod panowaniem sowietów, opublikował w paryskim „Journalu" swoje wrażenia z pobytu w Rosyi. W artykule swym poświęca sen. de Monzie też wiele miejsca problemowi żydowskiemu w Rosyi. M. i. podaje przebieg rozmowy swej z jednym z żydowskich komisarzy, który usiłował za każdą cenę przekonać go o bezowocności syonizmu. Ta rozmowa, ob jaśnia francuski senator, pozwoliła mu zrozumieć przyczyny powstawania zarzutów ko munizmu pod adresem Żydów. W rzeczywistości jednak odgrywają Żydzi tylko zni komą rolę w bolszewickiej rewolucyi, którą faktycznie wywołali Rosyanie, Łotysze i Polacy.

—o—

Sesya Syon. Egzekutywy światowej.

Londyn. W najbliższych dniach od będzie się tu pierwsze posiedzenie na o statnim kongresie nowo wybranej Egzeku tywy syońskiej, która obradować będzie planem pracy na najbliższy czas. Najwię cej uwagi poświęca się pracy palestyńskiej którą podjąć będzie należało ze wzmożo ną energią wobec tego, że mandat pale styński zyskał, jak już donosiliśmy, pełną moc obowiązującą. Również dyrektoryum Keren Hajessod zorganizowało, jak podali śmy, zdwojoną kampanię i wysłało już szereg delegatów do poszczególnych państw i krajów.

W związku ze zbliżającą się sesyą E gzekutywy powrócił już do Londynu pre zes Organizacyi syońskiej dr. Chaim Weiz man. Również dr. Sołowiejczyk, który prze siedli się do Palestyny, zatrzymał się chwi lowo w Londynie.

Przegląd palestyński.

Bialik osiedla się w Palestynie.

Poeta Chaim Nachman Bialik udaje się za jakie 6 tygodni do Palestyny, w nadziei, że uda mu się tam osiedlić na stałe. Podóż Bialika pozostaje w łączności z ruchem wydawniczym żydowskim. Poeta zamierza kontynuować w Palestynie swoją działalność wydawniczą, której w ostatnich czasach przeważnie się poświęca.

Egzekutywa międzynarodowej org. syonist. kobiet

uchwaliła w ciągu najbliższego roku zebrać następujące sumy: dla szkół rolniczych w Palestynie 15.000 f., na rzecz opieki nad dzieckiem 1.800 f., oraz na schronisko 800 f. Egzekutywa uchwaliła nadto stworzyć we Franckfurcie nad Menem biuro centralne pod kierownictwem p. dr. Szoszany Persitz.

—ooo—

Kongres Unii Międzyparlamentarnej w Kopenhadze

Warszawa 16 października.

Senator dr. Michał Ringel poinformował naszego współpracownika warszawskiego o pracy i znaczeniu kongresu Unii parlamentarnej w Kopenhadze jak następuje:

Jak wiadomo odbył się niedawno w Kopenhadze XXI kongres Unii Międzyparlamentarnej. Były na nim reprezentowane przezs woje delegacye parlamenty przeszło 30 państw europejskich oraz St. Zjednoczonych i republik połud.-amerykańskich. Z państw azyatyckich reprezentowaną była Japonia, a najmłodszych państw Irlandya i Islandya. Organizacya Unii istniejącej jeszcze przed wojną ma jako cel określony statutem (zrewidowanym ostatnio na kongresie wiedeńskim z. r.) współdziałanie parlamentów celem wpływania na rządy poszczególnych państw, aby zacieśnić węzły pokoju i przyjaźni między państwami i działać na swe rządy w kierunku demokratyzacyi.

Porządek dzienny kongresu w Kopenhadze obejmował 3 punkty pierwszorzędnej wagi a to 1) sprawy kontroli parlamentarnej nad polityką zagraniczną, 2) sprawy rozbrojenia i sprawę mniejszości narodowych.

Referentem ostatniego punktu był członek szwajcarskiego parlamentu dr. Usteri, który przedłożył trzy rezolucye, z których pierwsza obejmowała szczegółowy projekt traktatu o mniejszościach który rozwija i rozszerza zasady traktatu wersalskiego o mniejszościach i chroni mniejszości w skuteczniejszy sposób aniżeli pierwszy. Druga rezolucya dotyczy utworzenia tak zw. „równorzędnych komisyj" dla łagodzenia sporów między większością i mniejszością, wreszcie trzecia opowiadała się za utworzeniem „stałej komisyi" dla spraw mniejszości. Odnośne rezolucye zwracają się do Ligi Narodów z apelem, aby ona w drodze pertraktacyj z poszczególnemi państwami rezolucye te w czyn wprowadziła.

Żydowska mniejszość narodowa w Polsce była po raz pierwszy na kongresie reprezentowaną. Reprezentował ją sen. dr. Ringel. Jako jedyny reprezentant żydowski uważał za swój obowiązek w dyskusyi nad rezolucyą I poruszyć sprawę numerus clausus i żądał aby w artykule IV proponowanego traktatu była zamieszczona wyraźnie klauzula, że mniejszościom przysługuje bez ograniczeń prawo korzystania ze szkół a w szczególności uniwersytetów kosztem państwa utrzymywanych. Delegacya finlandzka oświadczyła się w tym samym kierunku a referent dr. Usteri zaakceptował odnośną poprawkę, która wraz z całą rezolucyą uchwalona została bez sprzeciwu.

Znaczenie uchwał a jeszcze więcej dyskusyi kongresu Unii międzyparlamentarnej jakkolwiek nie ma bezpośredniej mocy obowiązującej jest wielkie i wszystkim narodowościom zależy na tem, by być tamże reprezentowanym.

Z sali sądowej.

Po przeprowadzonym dziś drugim dniu rozprawy przeciw Z. Szarfsonowi, W. Fiałkowskiemu i M. Leinwandowi o zaburzenie spokoju publicznego zapadł w południe wyrok, skazujący Szarfsona na 1 rok więzienia, Fiałkowskiego na 10 miesięcy a Leinwanda na 8 miesięcy więzienia.

—o—

Powołanie rocznika 1898.

Lwów, 16. października.

Na podstawie rozporządzenia D. O. K. Lwów i P. K. U. Lwów — miasto został powołany rocznik 1898 na dzień 17. października do ćwiczeń wojskowych.

Powołanie rocznika 1898 na dzień 17. października br. na terenie D. O. K. Lwów było programowo przewidziane, ze względu na to, że rocznik ten nie został jeszcze wojskowo przeszkolonym, zaś już z początkiem listopada ma nastąpić wcielenie nowozaciężnych rekrutów do pułków.

Okres ćwiczeń rocznika 1898 ograniczono do dni 13, t. j. do końca października.

NADESŁANE

ODEZWA! Do wszystkich izr. urzędów metrykalnych wsch. Małopolski. Uprasza się wszystkich kierowników urzędów metrykalnych, by z archiwów swych z lat 1760—1840 zrobili dokładny wyciąg dla błp. rabina **Herscha Horowitza** i jego rodzeństwa, który swego czasu wywędrował do ówczesnych Węgier, jakoteż syna jego **Józefa Horowitza,** który zmarł w San-Francisco, jako anglikański biskup. Za te autentyczne daty, posłane w 3-ech egzemplarzach **na adres Józefa Horowitza, Trembowla,** otrzyma tenże kierownik po otrzymaniu spadku (o co się też rozchodzi) 2.000 (dwa tysiące) dolarów. Wynagrodzenie za posłanie dokumentów wypłaci się wnet. **Józef Horowitz, Trembowla.** 9140

Biuro Keren Kajemet L'Jisrael

poszukuje sekretarza.

Wymagana jest znajomość języka żydowskiego i hebrajskiego w słowie i w piśmie.

Oferty wnosić należy tylko pisemnie pod adresem: Dr. MAURYCY LAUTERSTEIN, Lwów, SZOPENA 7. Odrzucone oferty pozostaną bez odpowiedzi. 9211

ADWOKAT

Dr. Juliusz Henryk Neumann

otworzył kancelaryę adwokacką WE LWOWIE, PL. SMOLKI 5, III. p. i prowadzi ją wspólnie z adwokatem Drem EMILEM SOMERSTEINEM. 9208

Po zupełnej rekonstrukcyi zostaje

Kawiarnia „Teatralna"

w piątek dnia 19. b. m. **ponownie otwarta.** Codzienie KONCERT ORKIESTRY Teatru miejskiego

ZARZĄD. 9204

L. W. Byłem nieobecny proszę o wyjaśnienie kartki

9212 Dr. B.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Środa »Uczta szyderców«.
Czwartek »Zamarłe echy«.

—o—

TEATR MAŁY.

Środa »Pani prezesowa«.
Czwartek »Wiera Mircewa« (premiera).

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Środa »Królowa fal«.
Czwartek »Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo.** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-miej wiecz.

—o—

— **„Wiera Mircewa".** Sztuka Urwanceva grana była z olbrzymiem powodzeniem we Francyi i w Niemczech i wszędzie zdobywała sobie nietylko wielki sukces kasowy ale i uznanie prasy, która podkreślała zawsze doskonałą technikę sceniczną zwłaszcza momentów o silnem napięciu przeprowadzonych nie bez pewnego pogłębienia psychologicznego. Czwartkowa więc premiera w Teatrze Małym zainteresuje niewątpliwie szerokie kola publiczności tembardziej, że reżyser p. Rasiński włożył cały szereg sytuacyi dostosowując je do naszej sceny i przygotował sztukę starannie. Wierę gra p. Rasińska.

— **Specyalne przedstawienie dla dzieci.** Jak można było przewidzieć przedstawienie „W krainie baśni" dla dzieci, które odbędzie się wyjątkowo o godz. 6,30 w piątek w Teatrze Wielkim, wzbudziło ogromne zainteresowanie, tak, że teatr napewno będzie wysprzedany. Zaznaczyć należy, że ceny będą zniżone.

— **Zgon sławnego literata francuskiego** W dniu 13. b. m. zmarł w Paryżu Emil Bergerat, autor dramatyczny, fejletonista i krytyk. Bergerat wydał wiele utworów dramatycznych, kilka utworów poezyi, krytyk teatralnych i cały szereg romansów.

— **Nowa taryfa pocztowa, telegraficzna i telefoniczna,** która weszła w życie z dn. wczorajszym, przedstawia się następująco: list zwykły 6000 mk., kartka pocztowa 3000 do Czechosłowacyi, Rumunii i Węgier za list 8000, za kartkę 4500, do innych krajów za list 10.000, za kartkę 6000 mk.

Należytość za polecenie, za recepis zwrotny, za ściągnięcie pobrania od odbiorcy, za reklamacyę przesyłki, za zawiadomienie o niedoręczalności paczki wynosi 6000 mk., za doręczenie pośpieszne przesyłek 20.000.

Taryfa telegraficzna podwyższa opłatę od wyrazu na 6000 mk., najmniej jednak 6.0000 mk., za telegram. Za telegram pilny należytość potrójną.

Stawki za telefoniczne rozmowy międzymiastowe podwyższono jak następuje: za rozmowę na odległość do 25 klm. — 20.000 do 50 klm. — 40.000 mk.; do 100 klm. — 60.000 mk.; do 200 klm. — 100.000 mk.; za każde dalsze 100 klm. — 20.000 mk.

— **Nowe opłaty od podań.** Magistrat m. Lwowa podaje do publicznej wiadomości, że uchwałą z dnia 2. października 1923 została uchylona dotychczasowa taryfa opłat od podań załatwianych przez Magistrat — a w jej miejsce przyjęta została taryfa jednobrzmiąca tak co do treści jakoteż wysokości opłat z taryfą państwową ogłoszoną w rozp. Min. Skarbu z 15. września 1923 Dz. U. R. P. nr. 93 poz. 744 z wyłączeniem poz. 1, 2, 11, 11a i 12 dotyczących podań względnie świadectw, które w zakresie czynności tutejszego Magistratu nie mają dotychczas zupełnie zastosowania. Od podań i świadectw, które są właściwością wyłącznie Magistratu — pobierać się będzie opłaty w wysokości określonej w poz. 9 wzgl. 20 taryfy państwowej. Zmieniona w ten sposób taryfa opłat z mocą obowiązującą od dnia 1. października 1923 została rozlepiona na murach miasta.

— **Biuro Palestyńskie we Lwowie** komunikuje: Najbliższy okręt odejdzie do Konstanzy 1. listopada. Odjazd grupy ze Lwowa, nastąpi 25. października. Do konsulatu ang. w Warszawie nadeszła driszah dla Babci Weissman i J. Rosinoi w Żabiem.

— **Dziennik berliński kosztuje 50 milionów marek.** Jak słychać, jeden numer dziennika poniedziałkowego w Berlinie kosztuje 50 milionów marek.

— **Zakład obuwia ortopedycznego** polecany przez W. P. lekarzy L. Nowosada, absolwenta kursów zagranicznych, Lwów, ul. Słowackiego 6, telefon nr. 825. 8190

—o—

— **Zaparcie stolca.** Według doświadczeń zebranych w klinice dla chorób wewnętrznych we Wiedniu, działa gorzka woda **„Franciszka Józefa"** także przy hemoroidach pewnie i przyjemnie. 7487

Ze sportu.

Przegląd tygodniowy.

W Polsce zbliża się finał w rozgrywkach o mistrzostwo. W najbliższą niedzielę gra Pogoń przeciw Wiśle w Krakowie. Jakkolwiek pierwsze spotkanie wykazało rzeczywistą i rzeczową przewagę Pogoni, sukces Wisły na własnem boisku nie jest wykluczony, a w tym wypadku dopiero trzecie spotkanie na neutralnem boisku zadecydowałoby o mistrzu na rok bieżący.

Wiedeń.

Z powodu niemożliwej ulewy, jaka była we Wiedniu przez całą ubiegłą niedzielę wszystkie matche o mistrzostwo odwołano. Rozegrali tylko — jak wiadomo — mistrz towarzyski Amatorzy z F.T.C. uzyskując wynik remisowy 1:1.

W najbliższych zawodach o mistrzostwo przełożonych z okazyi wyborów do Zgromadzenia Narodowego i w związku z tem obawy by ewentualna agitacya wyborcza nie doprowadziła na boiskach sportowych do tumultów — z niedzieli na sobotę, spotkają się następujące drużyny: Hakoah — HRapid, Amatorzy — Ostmark, Admira — Simmering, Slowan — Vienna, W. A. — Swortclub, Hertha — Wacker

Praga.

Finał walki o cup odbyty w obecności 25.000 widzów przyniósł spodziewane zwycięstwo Sparty nad Slawią w stosunku 3:2.

Budapeszt.

Walki o mistrzostwo dały następujące wyniki M. T. K. — III. Obwód 3:1 (1:0); U. T. C. — Kispesti 3:1 (1:0); U. T. C. — Törekves 2:1 (1:0) (!) 33. F. C. — Z. 1:0 (0:0) i B. T. C. — Vasas 1:0 (0:0).

Agram.

Finał walki o cup Hask—Concordia zakończył się zwycięstwem pierwszemu w stosunku 2:0. W semifinale Concordia pobiła Gradjański 1:0, a Hask Spartę też 1:0. Wszystkie gry trwały po pół godziny. (!)

Międzypaństwowe zawody o puhar Balkanu lewski Rumunia — Jugosławia w Agramie w ostatniej chwili nie doszły do skutku, to z powodu trudności finansowych. Rumuński związek zażądał 70.000 lei tytułem pokrycia płaty na koszta podróży. Związek jugosławiański jednak posiadający w swej kasie całkiem 121 dinarów, nie mógł postulatu tego wypełnić. Nierozegranie zawodów w tych warunkach równoznacznem jest ze zwycięstwem Jugosławii, ileże koszta podróży miały, w myśl umowy, być wypłacone po rozegraniu zawodów.

Hamburg.

Niemcy półn. — Niemcy zach. 4:2. Zawody Niemiec środk. z N. południ. odbyły się we Wrocławiu i skończyły się wynikiem 3:2 na korzyść pierwszych.

Sztokholm.

Zawody międzypaństwowe Dania-Szwecya, zakończyły się zwycięstwem pierwszych w stosunku 3:1. Publiczności około 2

Londyn.

Walki w I. Lidze dały następujący wynik: Astonwilla — Bronwich 1:1. Manch. City — Arsenal 2:1. Cardif City — C. 1:1. Blackbourne Rowers — Birmingha. Bolton Wanderers — Sunderland 1:0. thingham Forest — Middles Broug 3. verton — Liverpool 2:1. New Castle ted — Westham United 0:0. Hudders Town — Westbromwich 0:0. Shefiel ted — Preston Nord End 4:0. Netts Totenham 3:1.

Z żydowskiego ruchu gimnastycznego.

Żydowskie Towarzystwo gimnast. Bar-Kochba w Berlinie obchodzi w d. 27 i 28 października jubileusz swego letniego istnienia Towarzystwo ma za ćwierć wieku trwającą pracę na polu woju fizycznego młodzieży żydowsk małłych zaczątków rozwinęła się Bar-ba na największe w żydowskim ruchu nastycznym towarzystwo. Wielu z je wnych członków zajmuje obecnie prow ce stanowisko w ruchu narodowo-ż skim. —

Ze sportu żydowskiego w Palest.

Onegdaj urządziła Makkabi na placu sportowym w Nahlus uroczys sportową, w której uczestniczył równ Herbert Samuel będący honorowym pr dniczącym Makkabi. Nagrody rozdzie Samuel. Największą część nagród i srebrny puhar zdobyła Makkabi, Tel

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 16. października.

ursa efektów niezmienione. Obroty o-ne.

ransakcye w akcyach następujące: Naf-5, P. T. B. 60, 62, Rakszawa 2000, 1975, 1950, 2000, 2010, 1990, Tepege 1400, Tespy 1700, Ćmielów 410, Karpa-5, 160, 165, 155, 150, 155, Niemojowski 80), Oikos 1175, 1190, 1205, 1206, 1150 1200 (1125), Zieleniewski 4150, 4200 Parowozy (115), 120 (110); Pezet 70, , 60, Pocisk 190, 205, 200 Siersza górn. 2900, 2850, 2875, Rohn Zieliński 300, ary 5800, 5850, 5800, (5800, 5700, 5750 rów 1300, 1275, 1310, 1325, 1320, 1300 Cegielski 200, 195, 205, 200, 190, 210 a 44 i pół, 45, 44, 45 i pół, 42, 45, 8, Hipoteczny 275, 280 ,270, 240 275 75, 270, 260, 274, 265, 275 (225 235) 220), Pokred 26, 30, Przemysłowy 160 155, 153, 156, 154, 155, 152 155 154 154, 155, 156, 160, 154 154 i pół 155 Z. B. K. 47, 46, 50, (40), Zarobk. 530, ndl. 210.

Obroty w akcyach niekotowanych nastę-e: Jaworzno 8300, 8250, 8275, (drob. Gazy 12000, 11750, 11800, 11900, 11800 11750, Arma 115, Bruger 375, 370 Chybie 2400 (drob. 2625), setka 2300, Czechowice 50, 52, Drożdże G. 400, 410 na 530, 520, 515, 510, 515, Lesienice Machiejd 98, 102, 105, 108, Olkusz 245 will 350, Tyśmienica 350, Azot 170, E-wnia n. S. 19 i pół, Gazociągi 70, 72 w Kr. 250, 248, Nitrat 75, 78, 76, 77, Schoen 23000, Węglówki 6100, 6000, 6100 w. przemysł. 150.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 16. października.

Przy licznym udziale ogólny obrót 70 Prócz transakcyi w pszenicy, życie i skromne obroty w mące, grochu pół rya i kaszy hreczanej. Popyt za ziem-ni, strączkowe bardzo poszukiwane. niedostateczna. Tendencya utrzyma-usposobienie ożywione.

Pszenicę płacono 1850—2000000, żyto ma kie 1250000 d o1300000, owies 850—00.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 16. października.

Dol. am. 990000, Dol. kan. 920000, Fr. 000, Fr. szw. 175000, Fr. belg. 54000 75000, Liry wł. 43500, Leje rum. 4200 4200000, Wiedeń 1350—1400, Praga Czerniowce 4300—4500.

Złoto i srebro.

Złoto: 20 kor. 4200000, 20 mk. 4550000 ank. 3650000, 10 rbl. 5600000.

Srebro: Kor. 70000, 5 kor. 350000, flo-1750000, ruble 230000, kopiejki 140000.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków, 16. 10. (Pat). Pol. B. Przem. 70, B. Powsz. Kred. 31, 33, B. Hipoteczny 50, B. Małopolski 280, 300, B. spół. zar. 20, Tohan 150, 160, Impeks 36, 39, Phar-60, 165, Br. Rolniccy 80, Polski Glob 17, a 25, Zieleniewski 4200, 4050, Cegielski Trzebinia tł. 1000, 1025, Parowozy 140, Górka 4300, 4500, Siersza górn. 2850, 2953 1425, 1450, Nafta 142, 118, Pokucie 00, Strug 265, 270, Synd. kosz. 75, Trze-masz. 200, 210, Krakus 275, Chodorów 1450, Ćmielów 350, 415, Siersza elektr. 10.

Giełda zurychska.

Zurych, 16. 10. (Pat). Holandya 218.60 rk 557 i jedna czwarta, Londyn 25.30, 34.15, Medyolan 25.55, Praga 16.65, Bu-st 0.0307, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.54, 5.45, **Warszawa 0.0006**, Wiedeń 0.0078 i Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 16. 10. (Pat). Amsterdam 27870 832, Berlin 0.16, Bruksela 3704, Bu-380, Bukareszt 325, Chrystjania 10830 naga 12480, Londyn 321300, Madryt 9430 lan 3254, N. Jork 70935, Paryż 4362, 2115, Sofia 693, Sztokholm 18470, War-685, Zurych 12745.

Akcye.

Wiedeń, 16. 10. (Pat). Prioritety 538100 Anglobank 375, Bank związkowy 200, Bank o-brotowy 129, Austr. zakł. 292, Bank depoz. 83, Laenderbank 370, Merkury 193, Unionbank 333, Ziwnostenska Banka 910, Kolej północna 21000, Kolej lwowsko-czern. 400, Alpiny 678, Krupp 417, Huta Poldi 1050, Praskie Tow. żel. 2370, Rima 246, Skoda 1202, Zieleniewski 315, Apollo 868, Fanto 4610, Karpaty 540 Galicya 25200, Schodnica 1900, Siersza 201.

Giełda berlińska.

Berlin, 16. 10. (Pat). Amsterdam 596,000000, Bruksela 213,498500, Chrystjania 628,425000, Kopenhaga 718,200000, Sztokholm 1.073,810000, Helsingfors 108,127500, Włochy 184,537500, Londyn 17.453,750000, Nowy Jork 4.089,950000, Paryż 259,350000, Szwajcarya 730,170500, Wiedeń 57750, Praga 124,687500, Sofia 39900, Belgrad 48,378750, Budapeszt 219450.

Wykaz datków

które wpłynęły do Składnicy Keren Kajemet (Żyd Fund. Narodowego) Bernsteina 9. II,

za czas od 1—30 września 1923.

Borysław 1,482.500, Bolechów 6,757.870, Belz 1,095.200, Buczacz 4,000.000, Borynia 50.000, Brody 1,400.000, Bołszowce 162.000, Bursztyn 1,070.000, Bircza 120.000, Budzanów 900.000, Bukaczowce 476.000, Chorostków 3,809.000, Cucyłów 200.000, Chyrów 700.000, Cygany 69.000, Czernelica 140.000, Czortków 7,384.800, Dolina 513.500, Dobromil 600.000, Drohobycz 11,300.000, Gwoździec 420.000, Gródek Jagielloński 550.000 Grzymałów 800.000, Gliniany 2.064,500, Germakówka 50.000, Hruszów 200.000, Husiatyn 1766900 Hańkowce 62.370, Horodenka 1,162.200, Halicz 1,,241.000, Jagielnica 557.761, Janów ad Trembowla 300.000, Jabłonów 79.500, Jabłonka niżna 250.000, Jackowce 12.837, Jazłowiec 350.000 Jasienica zamkowa 135.100, Jaremcze 1,218.000, Jezierna 547.000, Krzywcze 200.000, Komarno 1,490.500, Krukienice 126.000, Krystynopol 250.000 Kułaczkowce 100.000, Kuty 663.500, Kopyczyńce 5,166.000, Kałusz 4.958,500, Kołomyja 1,874.020 Kozłów 335.500, Krasne ad Grzymałów 182.500 Kossów 1,259.000, Kozowa 140.000, Lubycza królewska 60.000, Lubień wielki 640.000, Lwów 37,583.437, Łoszniów 200.000, Lutowiska 420.000 Łysiec 400.000, Łosiacz 168.000, Łańczyn 85.000 Mosty wielkie 610.000, Mościska 959.500, Mielnica 1,850.000, Mikulińce 936.700, Mizuń 344.220, Monasterzyska 1,426.355, Mikołajów ad Gaje 589.000 Mikołajów n. Dniestrem 350.000, Majdan 106.000 Mogielnica 92.000, Narajów 302.120, Niżankowice 1,042.000, Narol 100.500, Niemirów 282.000 Noowe sioło 17.000, Nadwórna 1,011.600, Oleszyce 1.428.500, Olesko 55.000, Oleksińce 40.000 Ossowce 103.500, Opaka 165.000, Otynia 1,510400 Obertyn 300.000, Przemyślany 2,168.600, Podwołoczyska 4.296.800, Podhajce 1,280.000, Podkamień 568.000, Peczeniżyn 447.600, Peremiłów 100.000, Przemyśl 3,994.000, Probużna 3,541.000 Pomorzany 714.500, Rawa ruska 1,756.450, Rohatyn 371.700, Rożniatów 400.000, Rozdół 700.000 Radziechów 1,600.000, Smorze 200.000, Sądowa wisznia 622.000, Skorodyńce 174.000, Stojanów 340.000, Suchostaw 282.500, Skała 3,414.000, Strusów 470.000, Stawczany 221.500, Stary Sambor 550.000, Sassów 565.500, Sokal 2,519.000, Stryj 5,610.000, Szmańkowce 100.000, Szerszeniowce 72.800, Sołotwina 350.000, Szczerzec 825.000, Sokołów 30.000, Strzyłki 65000, Śniatyn 2,228430 Stanisławów 23,042.055, Tyśmienica 885.000, Tłumacz 782.000, Tarnopol 11,391.300, Turka 1,570000 Toporów 60.000, Tartaków 331.600, Tuchla 470000 Torki 52.000, Tatarów 270.000, Trembowla — 1,839.000, Ułaszkowce 146.300, Uhnów 120.000, Uście zielone 85.000, Uścieczko 231.000, Wojniłów 120.000, Wasylkowce 160.000, Zalesie 92.400 Zborów 3,685.000, Żółkiew 3,489.000, Zabłotów 1,405.100, Zapytów 100.000, Zbaraż 445.000, Żurawno 600.000, Zaleszczyki 1,660.000, Złotniki 556.521, Żydaczów 700.000, Złoczów 7,741.325.

Razem: Mp. 226,188.491.

Zestawienie.

Kfar Stand	Mp.	192.200.796
Jaar Zipper	„	1,106 200
Złota Księga	„	12,780.500
Samoopodatk.	„	10,462.900
Puszki	„	6,9.0.095
Budowa domu	„	50.000
Las Herzla	„	2,717 900
	Mp.	226,188.491

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA I LOKALE.

Pokój z osobnem wejściem i utrzymaniem dla zamożnego przemysłowca lub akademika. Bliższa wiadomość Murarska 7, II. p. 9169

W śródmieściu do oddania duży lokal frontowy na interes za udział. Pod »Śródmieście« do Administracyi. 9199

Pokój dla akademików (czek) ewentualnie z pensyą do wynajęcia. Zgłoszeniu pod »Natychmiast« do administracyi. 9173

Intel. p. z hebrajskim przyjmie posadę nauczycielki wychowawczyni ewentualnie towarzyzki. Do administr. pod »Prywija«. 9203

NAUKA I WYCHOWANIE.

Maturzystka z lepszego domu poszukuje posady biurowej lub nauczycielki do dzieci niższego gimnazyum lub szkoły powsz. tylko na prowincyi. Zgłoszenia do Admin. pod »Skromne wymagania«. 9191

Na wzór zagranicy udziela nauczycielka niemieckiego, polskiego, literatury, korespondencyi, bon tonu. Ulica Kleparowska 4. II. p. 9090

WOLNE POSADY.

Korespondentka lub korespondent ze stenografią znająca (y) się na buchalteryi zostanie natychmiast przyjęta (y). Oferty z odpisami świadectw pod »Samodzielna« do Administracyi Chwili.

Panna pisząca biegle na maszynie z stenografią niemiecką możliwie i polską z dłuższą praktyką biurową poszukiwana. Oferty pod »Dobra siła« do Administracyi. 9185

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1. listopada ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarezerwowane. 8595

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Szatnia BRAJEROWSKA 3. poleca materyały bielskie na ubrania, płaszcze, kostyumy, i suknie, płótna, podszewki, aksamity, welwety gładkie i kolorowe, welutyny na kapelusze w największym wyborze i po cenach możliwie nizkich

POSAD POSZUKUJĄ.

Kierownik biura i generalny pełnomocnik bardzo poważnej firmy drzewnej, biegły korespondent zmieni posadę. »Stany Zjednoczone 40« do Administracyi. 9194

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób skórnych i wenerycznych

Dr. Michał Salpeter

Lwów, SYKSTUSKA 17, ord. od 8—9 i 12—6

Lekarz chorób wenerycznych i skórnych

Dr. A. Nadel

ordynuje pl. HALICKI 7 od 12—5 nad Kawiarnią Centralną. 7791

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych

Dr SCHWARZ b. Sekundaryusz szpit. powsz., **Lwów, Słowackiego 4, II** przeciw gł. poczty. Leczenie plam, brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

OGŁOSZENIA.

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, palniki zapasowe, Karbid na wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Baterye, żarówki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkłady dotychże hurtownie i detalicznie poleca 8918
J. ROSENMAN, Lwów, AKADEMICKA 26.

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZTANCE, OBRABIARKI do drzewa, MOTORY, NARZĘDZIA, PRASY w wielkim wyborze poleca 9109 „PILOT", Lwów, ul. BATOREGO L. 4.

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy **J. SEINFELD** LWÓW, ul. Sykstuska l. 2 (w podwórzu).

Maszyny do szycia

CENTRAL — BOBIN wszelkich systemów oraz części składowe poleca najtaniej firma 9040 **Malwina Immerglück, Lwów, ul. Jagiellońska 17.** 9040

Zlecenia z prowincyi odwrotnie.

Futerka i skóry surowe do wyprawy w szybkim terminie PRZYJMUJE **„GARBARNIA" w Zimnej Wodzie obok Lwowa.**

OSTATNIE DNI POBYTU! Dziś w PIĄTEK 12 X

Zarząd Żyd. farmy ort. dziew. zał. w Stanisławowie, ul. Kaźmierzowska 130, rozpisuje niniejszym Konkurs na następujące posady.

1) AGRONOMA z ukończoną wyższą szkołą rolniczą, obeznajomionego z praktycznem prowadzeniem gospodarstwa wzorowego dla celów naukowych. Kawalerowie władający językiem hebrajskim mają pierwszeństwo.

2) OGRODNIKA-ROLNIKA z praktyką wieloletnią, któryby również wykładał na kursach. Reflektuje się tylko na kawalera.

3) KIEROWNICZKI internatu dla uczenic farmy. Reflektuje się tylko na siłę pierwszorzędną z odpowiedniemi kwalifikacyami i praktyką. Znajomość języka hebrajskiego bezwarunkowo wymagana.

4) GOSPODYNI do prowadzenia gospodarstwa i kuchni. Reflektuje się na siłę, która już pracowała w takim lub podobnym zakładzie, a która mogłaby objąć prowadzenie praktycznego kursu gospodarstwa domowego i gotowania.

Wszystkie posady są natychmiast do objęcia. Oferty z podaniem warunków, oraz załączonymi odpisami świadectw, należy wnosić najdalej do końca bm. do Zarządu Farmy. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. 9214

KOŁKA I SPRZĄCZKI

dla rymarzy, szewców, krawców, szelkarzy i gorseciarzy poleca fabryka wyrobów metalowych

A. Wiśniewski i Ch. Słuckin

Warszawa, Dzielna Nr. 33. TEL. 164.40

KRAWIEC DAMSKI **KLINGER**

powrócił zaopatrzony w najnowsze modelowe żurnale kostyumów i płaszczy.

LWÓW, PASAŻ HAUSMANA 9.

Zdolny Magazynier

branży żelaznej i naczyń kuchennych zaznajomiony z klientelą miejscową i zamiejscową, z zupełną znajomością języka niemieckiego i polskiego poszukiwany do hurtowni z dniem 1. listopada względnie natychmiast.

Odpisy z zapodaniem referencyi oraz wymaganej płacy pod »PILNY Nr. 505« do Administracyi »Chwili«. 9216

ZARZĄD

Stow. „Jad Charuzim" we Lwowie

zawiadamia swoich członków, że w środę dnia 17. b. m. otwiera się „Ognisko" przy powyższem T-wie. 9217

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny, suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

KUPNO—SPRZEDAŻ

Bilard kawiarniany okazyjnie do sprzedania. Oferty listowne biuro ogłoszeń Gelles, Tarnopol dla »554«. 9188

MIESZKANIA — LOKALE

Lokal sklepowy frontowy 3 okna wystawowe, dwa wejścia, obok województwa — za udział do odstąpienia. Wiadomość w administracyi pod »Maszyny«. 9197

Kancelaryę adwokacką we Lwowie, mieszkanie urządzone odstąpię. »Kancelarya« Administracya 9218

NAUKA-WYCHOWANIE

Niemka zajmie się kilka godzin dziennie dziećmi z klas normalnych. »A. S.« do admin. 9205

POSAD POSZUKUJĄ

Asystentka farmacyi dobrze polecona poszukuje posady. Zgłoszenia Apteka Przemyśl, Zasanie. 9217

MAŁŻEŃSTWA

Szadchena mającego przystęp do bogatych lepszych rodzin żydowskich upraszam o podanie adresu pod »Solidny« do Administracyi Chwili. 9215

ZGUBIONO.

Zgubiono paszport na nazwisko Herman Nieder, łaskawy znalazca raczy za dobrym wynagrodzeniem oddać na p. Strzelecki Nr. 2. Ungar 9200

Inserujcie W CHWILI

MODNE FUTRA

GAZELE
BREITSCHWANZE
KRETY

ST. WROŃSKIEGO SYNOWIE
PL. MARJACKI L. 10
LWÓW

Łóżka składane różnego systemu, Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie E. KOREBLIT, Lwów, ul. Brajerowska

PASY TRANSMISYJNE

skórzane, sierści wielbłądziej, Gazę młynarską
Piły gatrowe, Cyrkularki po cenach fabrycznych
„HYDRAULIKA", Lwów, Jagiellońska

BARDZO ELEGANCKIE UBRANIA

RAGLANY
PALTA
i KURTKI

z wyrobów własnych i zagranicznych poleca znany z taniości

DOM KONFEKCYJNY
PREMIER

LWÓW, ulica SŁOWACKIEGO L. 2 naprzeciw głównej poczty

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesche
„Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika

Nr. 1656 Lwów, piątek 19. października 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10 000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Rząd Witosa otrzymał votum zaufania.

Brednie.

Pewien powieściopisarz czeski podjął w powieści niezmiernie interesujący problem psychologiczno-socyologiczny: jak wyglądałby świat, gdyby każdy człowiek miał moc uśmiercania innych ludzi w sposób niedający się spostrzec. W powieści czeskiej owem narzędziem śmierci są dwa elementy chemiczne, które na podobieństwo bateryi elektrycznej wysyłają uśmiercające promienie. Elementy te noszą występujący w powieści ludzie w formie pierścionków na palcach lub jako guziki na ubraniu. Za odpowiedniem pociśnięciem działają i niosą na odległość śmierć. Jak wygląda świat, w którym każdy uzbrojony jest w straszliwą, morderczą broń? Możnaby się spodziewać, że obraz świata byłby wówczas nie do odmalowania. W milionach postaci przejawiająca się wzajemna niechęć nienawiść, mściwość przeszłaby iskrą śmierci po ludzkości szerząc spustoszenie i nicość. Powieściopisarz-beletrysta sądzi przeciwnie. Każda istność ludzka przystosowałaby się do niebezpieczeństwa i wytrzebiła w swej duszy wszystko, co mogłoby bliźniego pobudzić do użycia straszliwego instrumentu. Zapanowałaby jakaś nowa, przedziwna forma miłości i przychylności, która przeorałaby do gruntu psychikę ludzką, powyrywała z serca człowieka chwasty i kąkole i świat przekształciłaby w Eden.

Środek eksperymentalny, użyty przez czeskiego beletrystę jest nazbyt prymitywny i mechaniczny. O wiele silniej przemawiałoby do wyobraźni odkrycie np. w władzach psychicznych człowieka jakiejś telepatycznej mocy, która przy odpowiedniej tresurze woli zabija. Co więcej, w psychice ludzkiej istnieje taka zabójcza władza, istnieją predyspozycye jej oddziaływania i dyspozycye owe nie mają bynajmniej nic wspólnego z okultystycznemi hipotezami. Myśl ludzka, słowo ludzkie zabija. Uliczny agitator, ciemny demagog rzuca w tłum hasło a pod skorupą czaszki rozwijać się poczyna manja prześladowcza, przerażająca się w zbrodnicze czyny. Zorganizowana społeczność zmienia się w stado łaknących krwi, głodnych wilków.

Prasa narodowo - demokratyczna przyzwyczaiła nas do siewu nienawiści i wiele czerwonych kwiatów wyrosło z zatrutych ziarn. I teraz, gdy każdy dzień zrywa z oblicza prawicy maskę, jakoby ona była zdolną do organizowania państwowego życia w Polsce i teraz lis myli ślady i stara się winę za przesilenie zwalić — na Żydów. „Polska wytrzyma“ — woła w „Słowie Polskiem“ i „Gońcu“ ciemny chorąży demagogii ksiądz poseł Lutosławski — atak żydolewicy. Tak „atak“ żydo-lewicy Polska wytrzyma, nie zdoła jedynie wytrzymać obrony ks. Lutosławskiego i Głąbińskiego, nie zdoła wytrzymać zatrutego siewu cynicznej demagogii i niezaradności.

Zapowiedź nowego nalotu szarańczy antysemickiej z prasy reakcyjnej przypomina utopistyczną opowieść o instrumencie zatraty w ręku każdego człowieka. Ale rządy narodowo-demokratyczne tworzą z dnia na dzień w psychice ogółu przemianę duchową. Dziś po błogosławieństwach tych rządów wie każdy, co ma sądzić o wartości ideologicznej organów pp. Kucharskiego i Głąbińskiego. Demagogia dziś już nie chwyci, a szowinistyczny frazes, namiętne szczucie przyjmie każdy — jako to czem one są — monetą wychodzącą z obiegu, bezsilną, nieszkodliwą — brednią.

Henryk Heschele.

—o—

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Walna batalja w Sejmie.
Zatruty siew cynicznej demagogji.
Nie należy naśladować polityki sąsiadów...
Groźba powszechnego strajku politycznego.
Fala antysemityzmu wzmaga się
Myśl wspólnej żydowsko-arabskiej Agency.
Jak pracuje komisja oszczędnościowa. — Druzgocąca krytyka
Kiedy można wypowiedzieć lokatorowi mieszkanie

—o—

Rozstrzygający dzień w Sejmie.

Rząd większości otrzymał votum ufności większością zaledwie 17 głosów.

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa 17. października (tel. wł.) W Sejmie dokonała się dziś walna batalja. Do ostatniej chwili głosowania nie było pewnem, czy gabinet p. Witosa i Głąbińskiego da się utrzymać. Wczorajsze bowiem wyniki głosowania nad ustawami podatkowemi i wnioskami nagłymi wskazywały na fluktuacyę sytuacyi sejmowej. W imiennem głosowaniu rząd p. Witosa otrzymał wotum zaufania większością zaledwie 17 głosów.

Po zamknięciu dyskusyi nad oświadczeniami rządu zabrał głos prez. Witos, który rozprawiał się z przeciwnikami. Widocznem było, iż sam p. Witos miał zbyt wiele wątpliwości z dotychczasowych wyników prac rządu. Brak treści usiłował zastąpić ostrością formy, a gdy mówił o mniejszościach narodowych, a przedewszystkiem o Żydach, starał się ich koniecznie przekonać, że im w Polsce dobrze się powodzi, nawet lepiej, niż samym Polakom. Następnie gdy mówił o tolerancyi, jaka panuje w Polsce, padł z ławy mniejszości narod. okrzyk:

„Co pan bredzi? Mów pan lepiej o aresztowaniach“ (p. Wiślicki).

P. Witos stracił panowanie nad sobą i dał się porwać do brutalnej odpowiedzi:

„Nie mogę o nich mówić, bo będą jeszcze dalsze“.

Po tych słowach premjera powstał tumult i wrzawa, a okrzykom i bicia w pulpity nie było końca. Skorzystał z tej okazyi p. Witos i opuścił trybunę, nie dokończywszy swego przemówienia.

Skoro p. Witos utrzymywał się w przekonaniu, że ma zapewnioną większość, to przeciwnie wynik głosowania wykazał tylko większość 17 głosów, a zatem pozycya obecnego rządu nie jest zbyt silną. Jak bowiem widzimy w głosowaniu pierwszem przez drzwi nad wnioskiem p. Thugutta o udzielenie rządowi wotum nieufności rząd uzyskał wotum zaufania 211 głosami przeciw 180 głosującym przeciw, tj. większością 22 głosów, która to cyfra w drugiem imiennem głosowaniu zeszczuplała do liczby 17. Do tych 17 głosów zaliczyć należy 8 głosów ministrów, piastujących mandaty poselskie, którzy sami sobie wyrażali wotum zaufania.

Zwracało uwagę, że w głosowaniu nie brali udziału chliborobi, i że z Piasta absentowali się posłowie: Bryl, Dąbrowski, Poznański, Posadzki, Kozłowski. Trzej ostatni w głosowaniu pierwszem nad wnioskiem p. Thugutta uczestniczyli. Zaznaczyć jeszcze należy, że na prawicy brakowało 19 posłów, na lewicy 23.

Zniesienie ministerstwa zdrowia.

Warszawa. (Pat). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu z porządku dziennego odesłano w pierwszem czytaniu do komisyi administracyjnej projekt ustawy o zniesieniu ministerstwa poczt i telegrafów. Przy pierwszem czytaniu ustawy o zniesieniu ministerstwa zdrowia publicznego zabrał głos p. Weinzieher, który oszczędność wynikłą ze zniesienia uważa za minimalną, prawie fikcyjną. Cały budżet tego ministerstwa wynosi 0.8 proc. ogólnego budżetu, a pensya ministra malutki ułamek tego procentu. Mowca wywodzi, że oszczędność na zdrowiu jest najmniej odpowiednia i wnosi, aby cały projekt odrzucić bez odesłania do komisyi.

P. Kozłowski sprzeciwia się temu wnioskowi, podkreślając, aby sprawy zdrowotne,

przekazać samorządom. Budżet ministerstwa zdrowia wynosił w styczniu 65 milionów, która to sumę trzeba teraz pomnożyć przez 250. Dla walki z epidemiami, idącemi ze Wschodu,, musiano utworzyć Naczelny Komisaryat. Tej kwestyi nie dotknie skasowanie ministerstwa. Wobec tego stwierdza mowca, że Sejm może swoją uchwałę styczniową z czystem sumieniem teraz potwierdzić. Wniosek p. Weinziehera o odrzucenie ustawy odrzucono 190 głosami przeciw 155, a ustawę odesłano do komisyi.

Sprawa podatków gruntowych.

Przystąpiono do trzeciego czytania ustawy w sprawie wykładnika podwyżki raty podatków gruntowych i budynkowych oraz oddzielnych dodatków, przypadających na II. półrocze br. P. Łypacewicz popierał swoją poprawkę, aby oddzielny dodatek przy płaceniu drugiej raty podatku gruntowego w r. 1923 nie był zaliczony na rzecz podatku majątkowego. W głosowaniu imiennem przyjęto najpierw 166 głosami przeciw 152 poprawkę p. Bugusławskiego, aby dla płatników mających płacić ponad milion marek, wykładnik podwyżki wynosił 20 proc. Również w imiennem głosowaniu odrzucono 174 głosami przeciw 164 poprawkę pp. Łypacewicza i Malinowskiego o niezaliczaniu dodatku oddzielnego na rzecz podatku majątkowego. Dalej uchwalono całą ustawę w trzeciem czytaniu.

Przed przystąpieniem do dalszej rozprawy nad oświadczeniem prezesa Rady ministrów i ministra skarbu, wpłynęły dwa wnioski w tej sprawie, a mianowicie p. Thugutta:

„Izba wysłuchawszy oświadczenia prezesa Rządu, odmawia mu zaufania"

i drugi, podpisany przez pp. Kozickiego, Dubanowicza, Chacińskiego, Dębskiego i Jasińskiego:

„Sejm przyjmuje do wiadomości oświadczenie Rządu i wyraża mu zaufanie".

Pierwszy mowca p. Adam Chądzyński (N. P. R.) ubolewa, że polskie stronnictwa demokratyczne, które dotąd ponosiły ciężar rządów, znalazły się w mniejszości. Większość taka nie może się zdobyć na program finansowo-gospodarczy i program ten będzie bez kręgosłupa. Prawica zapowiadała, że da rząd silny,, a dała równie słaby jak wszystkie poprzednie. Nie możemy stwierdzić ani jednego kroku naprzód w kierunku poprawy, przeciwnie, wszystko wskazuje, że doprowadzono do okresu katastrofalnego. Kraj jest już w tem położeniu, iż staćby go było siłami obywateli uzdrowić skarb. Lecz na to potrzeba ofiarności, zrozumienia swego interesu przez warstwy posiadające i silnego rządu. Wszyscy uznają konieczność oszczędności. Lecz nie chodzi o redukcyę urzędników i urzędów, ale o zmianę systemu biurokratycznego. Rząd powinien dążyć do zmniejszenia kosztów utrzymania, gdyż wydatki osobowe są bardzo znaczną częścią budżetu. Tymczasem rząd pod formą naprawy usuwa niewygodnych urzędników. Co do sprawy ubezpieczeń od bezrobocia, to została ona przez większość pogrzebana, a przecież projekt ten nie nakładał na rząd zbyt wielkich ciężarów a wstrzymałby emigracyę. Reforma rolna nie może być załatwiona bez udziału stronnictw robotniczych, uwzględniających interesy robotnika rolnego. Centralnem zagadnieniem polityki zewnętrznej Polski powinna być sprawa Gdańska, posiadanie portu i zabezpieczenie praw Polaków. W interesie naprawy skarbu jest zmiana programu rządu na bardziej demokratyczny, a więc większości sejmowej na taką, w której byłoby mniej sprzeczności niż w dzisiejszej. Stronnictwo mowcy nie ma zaufania do gospodarki rządu i głosować będzie przeciw votum ufności.

P. Utta (Zjednoczenie Niemieckie) stwierdza, że większość obecna powstała do walki z mniejszościami narodowemi. Mowca zarzuca rządowi, że obywateli niemieckiej narodowości wyzuwa się z ich mienia, usuwa się wszelkich pracowników narodowości niemieckiej i zawiesza organizacye niemieckie. Mowca domaga się zaniechania taktyki szowinizmu, które musi być pierwszym krokiem do naprawy stosunków. Ten rząd jednak niezdolny jest do tego i dlatego odmówimy mu zaufania.

P. Wasyńczuk (mniejszość ukraińska): Z nudnej i bladej mowy p. Witosa chcę wziąć kilka kwiatków o specyalnym zapachu szowinistyczno-reakcyjnym. Wprzód jednak kilka uwag: Naród polski uzyskał wolność dzięki energii i świadomości mas pracujących. Właśnie tragedya narodu polskiego jest to, że po ciężkich walkach rewolucyjnych o niepodległość, wziął teraz za podstawę swej polityki starą tezę Polski historycznej a nie Polski etnograficznej. Dlatego polityka polska nigdy nie umiała zdobyć zaufania na terenie międzynarodowym. Aż do chwili objęcia rządu przez p. Witosa, polityka polska na kresach kierowała się zasadami ekspanzyi, mniej więcej ukrytemi. Terytoryalne położenie Polski i jej sytuacya międzynarodowa wymagałyby innego traktowania mniejszości, któreby dało Polsce faktyczną niezależność. **Polska musi być drugą Szwajcaryą**, żebyśmy my Ukraińcy czuli się tu faktycznie jak pod słońcem. Mowca uskarża się na ignorowanie wniosków poselskich i poniżające traktowanie posłów ukraińskich przez ministrów i urzędników. Dalej, że cały ruch ukraiński jest pod nadzorem defenzywy. W kwestyi gospodarczej, szczególnie w polityce rolnej, wykazuje rząd obecny wyraźnie tendencyę pozbawienia naszego narodu ziemi. Właściwym metropolitą cerkwi prawosławnej w Polsce jest pan minister Głąbiński. Dalej nie łudzimy się, aby rząd pana Witosa w dziedzinie odbudowy coś zrobił. Sanacya naszych finansów nie może się odbyć bez całkowitej zmiany polityki wewnętrznej; (p. Manterys: będzie dobrze, gdy was nie będzie). P. Wasyńczuk: Czy pan sądzi, że nas wszystkich wyrzucą? Mamy za sobą walkę rewolucyjną w Rosyi; (p. Erdman: byliście urzędnikami carskimi). P. Wasyńczuk: Żadne groźby reakcyi polskiej nas nie zastraszą. Nie stawiamy temu rządowi żadnych postulatów, bo oczekiwać od niego zmiany stosunków, byłoby największem łudzeniem się (głos: więc dlaczego pan to mówi?). P. Wasyńczuk: Mówię dla swoich ludzi; (głos: aha), a także dla tych uczciwych posłów, którzy nie są zaślepieni tak jak panowie, a wreszcie dlatego, że panowie narodu polskiego nie reprezentujecie. Oświadczam, że skoro panowie ogłaszają nam walkę, my pod tym ciężarem się nie ugniemy i walkę przyjmiemy.

P. Dąbski (Jedność Ludowa): Kiedy przed kilku miesiącami pan prezydent Witos opuściwszy obóz demokratyczny (śmiechy na prawicy, oklaski na lewicy) i swoich wyborców, wygłaszał swoje exposé, przepowiadaliśmy krach tego przedsięwzięcia, ale nie spodziewaliśmy się, by to nastąpiło tak szybko, i w tak katastrofalnych rozmiarach. Pan minister spraw zagranicznych nie lubi prawdy i prasa dopiero pod naciskiem opinii dowiaduje się o stanie rzeczy. Jedynem powodzeniem pana ministra jest zręczne ukrywanie prawdy. Z Czechami stosunki nie były nigdy tak naprężone, jak dzisiaj. Z Rosyą stosunki są

Przemówienie prez. Witosa.

Niektórzy panowie uważali za wskazane a nawet pożyteczne wszystko zrobić, aby temu rządowi, jeżeli zostanie, utrudnić pracę w jak największym stopniu (głos na lewicy: sam pan sobie utrudnia). Niezawodnie się pogorszy i niezawodnie osiągniecie to, że sprawdzą się moje słowa, których nie cofam i których się nie wstydzę, o których było podobno głośno w całej Europie, bo wtedy sami spowodujecie to, że dzień jutrzejszy może być gorszy od dzisiejszego. Program rządu był całkiem naturalny i rząd twierdzi stanowczo, że go wykona. Panowie żądaliście skwapliwie zwołania sejmu, i ja także tego pragnąłem, sądziłem bowiem, że wobec ciężkiego położenia kraju stanie się przecież na platformie pracy. Ci wszyscy, którzy chcieli rozpocząć obrady i pracę, mieli obowiązek kardynalny, potąpiając rząd, przyjść z programem lepszym niż on, lecz jeżeli ktokolwiek nieuprzedzony zbada objektywnie mowy panów, choćby był najwięcej życzliwym dla tych, co chcą burzyć, powiedzieć musi, bezprogramowość. Jeżeli więc panowie jesteście w stanie doprowadzić do tego, żeby przeprowadzić programy, to macie mnie także po swej stronie. Ja jestem jednak z rządem dotychczasowym, z tą większością, która nietylko wtenczas chce robić, kiedy jest jej wygodniej nie to co jest jej wygodnę, ale która także w chwilach ciężkich chce mieć na swoich barkach odpowiedzialność za państwo. Tę robotę będę tak długo prowadził, jak długo na to Izba pozwoli.

Co do stosunków wewnętrznych, to niezawodnie nie wszystko jest dobrze. Machina państwowa nie zmienia się z dnia na dzień, tembardziej, że jak panowie sami nie zaprzeczą, nie wszyscy co mieszkają w Polsce, dbają o jej dobro i jej całość. Chociaż niektórzy z panów uważają za wskazane brać w obronę tych, którzy chcą przewrotu i wzburzenia, to jednak obowiązkiem rządu jest strzec i bezpieczeństwa i całości państwa, bez względu na to, kto to chwali czy gani. Jeżeli w chwili ciężkiej przyszła konieczność takiego czy innego zarządzenia, jeżeli wskutek tych zarządzeń trafiały się nawet tu i ówdzie nadużycia, popełnione przez jakiegoś podrządnego urzędnika to fakty takie trafiają się zawsze i wszędzie, i tego gdy się prowadzi robotę nigdy się nie uniknie. Zresztą jak tylko będzie możność wyświetlenia tego, nietylko panowie, ale i społeczeństwo będzie miało możność to wszystko wyświetlić. Niektórzy panowie dotknęli sprawy ważnej, sprawy niepłacenia podatków. Mogę podać do wiadomości, że bez względu na to, do którego stronnictwa należy podatnik, jeżeli nie płaci, spotka się z daleko sięgającem zarządzeniem.

P. Reich uważa za konieczność jeszcze raz twierdzić, że w Polsce mniejszościom narodowym, a zwłaszcza Żydom dzieje się najgorzej. Ja natomiast z całą odpowiedzialnością muszę zaznaczyć, że społeczeństwu polskiemu w wielu dziedzinach bardzo daleko do tego, by osiągnąć to stanowisko, jakie mają Żydzi. Konstytucya stosuje się do wszystkich jednakowo. Gdyby pan poseł spojrzał bezstronnie na wszystkie dziedziny życia, przyznałby, że Polska jest pierwszym krajem w Europie, gdzie jest najwięcej tolerancyi i gdzie wszystkim, a przedewszystkiem Żydom powodzi się dobrze.

Panowie nigdy nie zarzucaliście nic konstytucyi, a jednak nie mieliście wpływu naa jej uchwalenie i przyznacie, że nie znalazło się w niej ani trochę szowinizmu, że jest ona liberalna conajmniej tak, jak w innych państwach. Pozostaje tylko zastosowanie tej konstytucyi. A jeżeli gdzie trafi się na nadużycie, to jest to wyjątek, natomiast w całości jest ona stosowna i narzekania są bezpodstawne. I jeżeli pozatem poseł Reich i inni jak p. Barlicki wysuwają, że w Polsce przygotowują się jakieś przewroty, i to jakoby pod patronatem rządu, to jeżeli to są usiłowania ze strony prawej, a pan Barlicki nadmieniał, że nie jesteście nieprzygotowani, to rządowi pozostanie tylko jedna droga: obrona prawa, bez względu na to, czy to strona prawa czy lewa, chciałaby je naruszyć (głos na lewicy: może pan opowie też o ostatnich — można mówić o ostatnich, bo mogą jeszcze waniach opowiem, tylko nie wiem, czy aresztowaniach). Naturalnie, że o aresztojakieś, jak długo dochodzenia są w toku, nastąpić. Kończąc, odpowiadam tylko na niektóre rzeczy, bo gdy chodzi o politykę zagraniczną, to jest komisya sejmowa i odpowiedzialny minister.

Uchwalono wniosek o przerwanie dy-

Jak pracuje Komisja oszczędnościowa.

Warszawa. W narodowo-demokr. „Gazecie Warszawskiej" krytykuje Aleksander Świątochowski działalność komisyi oszczędnościowej (Moskalewski) powołany przez obecny rząd do przeprowadzenia oszczędności w administracyi. Pisze m. i.:

„Gdy utworzono Komisyę oszczędnościową, zdawało się, że ona przedewszystkiem uwolni urzędników zbytecznych i nieuzdolnionych. Tymczasem cięcia jej zwróciły się w nieoczekiwanym kierunku. Postanowiono przeprowadzić redukcyę nie indywidualnie, ale mechanicznie. Między innemi zastosowano regułę, że, nie znosząc posad, mają być z nich usunięci wszyscy, którzy przekroczyli 60 rok życia.

Nasuwa się tu ciekawe porównanie: gdyby Francya zastosowała tę zasadę rugów, nie powierzyłaby ani steru rządów Clemenceau, który miał lat 77, ani głównego dowództwa armii Fochowi, który miał 65, dwom starcom, którzy wygrali największą wojnę i rozbili najpotężniejsze państwo, do czego potrzeba było większego rozumu i energii, niż dla najtrudniejszego i najbardziej odpowiedzialnego urzędu kolejowego. Komisya oszczędnościowa, położywszy pod gilotynę najtęższe ale stare głowy, nie tylko pozbawiła nasze rozklekotane i zawichrzone kolejnictwo ich światła i twórczej pracy, ale nawet nie osiągnęła swego najbliższego celu: dymisycnowani bowiem będą pobierać emerytury darmo, zamiast otrzymywać pensye za pracę. Gdzie tu oszczędność?

Ludzie bezinteresowni a szczerze pragnący radykalnego zreformowania jednej z najważniejszej dźwigni bogactwa i siły naszego państwa oddawna wskazywali na jej dezorganizacyę; świeżo zjazd techników we Lwowie opracował w swej uchale projekt naprawy, domagając się utworzenia dla wszystkich kolei Rady gospodarczej. Głosy te odbiły się w społeczeństwie sympatycznem echem ale przebrzmiały bez skutku. Natomiast komisya oszczędnościowa pogorszyła położenie. Była ona mieczem bardzo potrzebnym i pożądanym, ale nie powinna być obosiecznym, wyrządzającym swymi mechanicznemi cięciami krzywdy i szkody.

skusyi. W głosowaniu przez drzwi odrzucono 211 głosami przeciw 189 wniosek p. Thugutta o wyrażenie Rządowi wotum nieufności. Nad drugim wnioskiem o wyrażenie Rzdowi wotum zaufania, zarzdzono głosowanie imienne przez wywoływanie z list, które dało wynik następujący: Za wnioskiem 208 głosów, przeciw 191.

Wnioski nagle w sprawie katastrofy na Cytadeli.

Warszawa, 17. październ. (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu po głosowaniu przystąpiono do nagłości wniosków. Wpłynęły 3 wnioski: lewicy i mniejszości nar. a 1 większości w sprawie katastrofy i odezwy Rady ministrów. w tej sprawie wydanej. Stosownie do porozumienia imieniem opozycyi uzasadniał wnioski nagłe poseł Niedziałkowski (PPS.), im. większości p. Stroński.

P. Niedziałkowski (PPS.) zaznaczył na wstępie, że jeszcze nie minęło pierwsze wrażenie wybuchu katastrofy, kiedy gabinet wystąpił z manifestem przesądzającym przed ukończeniem śledztwa przyczyny katastrofy i wzywającym naród do rozprawy z wrogiem wewnętrznym. Musimy zanieść najkategoryczniejszy protest przeciw wyzyskiwaniu strasznego nieszczęścia dla wzmocnienia gabinetu przed głosowaniem nad votum zaufania. Już kilka miesięcy temu Izba Kontroli Państwa zwróciła uwagę na możliwość katastrofy, a szefostwo sztabu żądało kredytów na przeniesienie prochowni. Mowca obawia się, że śledztwo nie będzie prowadzone bezstronnie i dlatego wniosek jego stronnictwa żądał wybrania komisyi zapewniającej śledztwu bezstronność.

P. Stroński w bardzo niezgrabny sposób usiłował bronić rządu, zarzucając opozycyi, i wskazywaniem na możliwość przypadku, zdoi na jest zaniepokoić wojsko, zajęte czuwanien nad objektami wojskowymi.

Na okrzyk z ław lewicy, że dlatego rzą wydał niepokojącą odezwę, zachęcającą do wy kroczeń, nie umiał obrońca rządu odpowiedzieć.

Godzi się przytoczyć z mowy p. Stroń skiego fakt, że w sobotę wieczorem, a wię na kilka godzin przed wydaniem odezwy p Witos zakomunikował w obecności posła Barlickiego, że rząd nosi się z zamiarem wyda nia swej odezwy. Gdy p. Barlicki rzucił uwa gę, że odezwa ta może spowodować zaburze nia, odpowiedział p. Witos, że wydano zarzą dzenia, aby utrzymać porządek.

Winnym zatem jest p. Witos, który z jednej strony wydaje odezwę, zachęcającą do zaburzeń, z drugiej strony dyspozycye, by spokoju nie zakłócono.

Nagłość wniosków przyjęto i odesłano je do komisyi wojskowej.

Następnie p. Daczko (Związek Nar. Niem. uzasadniał nagłość wniosku w sprawie stosowania art. 4 traktatu dodatkowego o mniejszościach narodowych. Nagłość odrzucono. Wniosek odesłano do komisyi spr. zagran.

Powszechny strajk polityczny.

Kraków, 17. października. Pisma tutejsze donoszą, że Centralna Komisya Związków Zawodowych proklamowała, jako odpowiedź na uwięzienie robotników w związku z wybuchem prochowni warszawskiej **powszechny strajk polityczny.** Terminu wybuchu strejku dotąd nie ustalono. Będzie on wyznaczony po porozumieniu z klubami opozycyjnymi.

——o——

Min. spraw wewnętrznych przeczy, jakoby nakazało rejestracyę urzędników wedle przynależności partyjnej.

Warszawa. (Pat). Wobec podania przez jedno z czasopism warszawskich jakoby wojewodowie otrzymali polecenie przeprowadzenia rejestracyi wszystkich urzędników państwowych wedle przynależności partyjnej oraz wzmocnienia nadzoru nad prasą **ministerstwo spraw wewnętrznych stwierdza, że powyższa wiadomość nie jest zgodna z prawdą.**

——o——

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

III. **Prawo Chetta.**

(Ciąg dalszy).

Te okolicznościowe tylko wzmianki biblijne zostały obecnie uzupełnione i uzyskały chronologię dzięki pomnikom egipskim i assyryjskim. Źródła egipskie pouczają nas, że Chettyci byli potężnymi rywalami Egiptu w Syryi przez szereg wieków, począwszy od połowy II. tysiąclecia przed Chr., od czasów Thutmozesa III. (1503—1449) a ostatecznym rezultatem tych walk jest słynny układ pokoju a raczej przymierza — najstarszy układ międzypaństwowy w dziejach — zawarty między faraonem Ramzesem II. (w 21 roku jego panowania tj. w r. 1270 przed Chr.) a królem Chettytów Chetasarem czyli Chattuszilem. Na mocy tego układu zawartego w 16 lat po pamiętnej bitwie pod Kadesz nad Orontem sfera wpływów wzajemnych została tak odgraniczona, że cała Syrya przyznana została Chettytom.

W źródłach babilońskich znajdujemy najstarszą wzmiankę o Chettytach w kronice z czasów dynastyi Chammurapiego a mianowicie za panowania ostatniego jej króla Samsu — ditana (1956—1926). Krótka ale historycznie doniosła notatka brzmi: „Przeciw Samsu-ditana i krajowi Akkad (północnej Babilonii) wyruszyli „Chatti". A więc pierwszy występ Chettytów na widowni dziejów manifestuje się w inwazyi do Babilonii, która kładzie kres panowaniu dynastyi tzw. Amorytów (Chammurapiego). Obficiej płyną wiadomości o nich ze słynnej korrespondencyi dyplomatycznej tzw. archiwum z „Tell-Amarna" w Egipcie. Ta korrespondencya odsłania nam istnienie potężnego państwa chettyckiego w XIV w. przed Chr., którego główną siedzibą jest jeszcze mała Azya, które jednak po części orężem, po części intrygami dyplomatycznemi usiłuje torować sobie drogę po przez Taurus ku Syryi i Fenicyi aż w głąb Palestyny. W intrygach biorą udział książęta terytoryalni tych okolic, zawiśli nominalnie od Egiptu. Między listami znajduje się także list króla chettyckiego Szubbiluliuma do faraona Amenofisa IV., w którym siebie tytułuje „król wielki, król kraju Chatti" a faraona nazywa bratem swoim (list Nr. 41). Tak tylko równorzędni władcy się tytułują w starożytnym Wschodzie.

Z korrespondencyą w Tell-Amarna nić dziejowa w relacyach assyryjskich odnośnie do Chettytów się urywa, co się tłumaczy zupełnym upadkiem Assyryi, który umożliwił władcom chettyckim rozszerzenie swych zdobyczy w Mezopotamii kosztem Assyryi. Wzrost tej potęgi illustrują nam najlepiej relacye egipskie o walkach Ramzesa II. i o późniejszem przymierzu egipsko-chettyckiem, o którem wyżej była już mowa.

Dopiero za Tiglatpilesera I. (koło r. 1125) kiedy to Assyrya na nowo wzbija się w potęgę i za jego następców dążących konsekwentnie do opanowania Syryi i utorowania sobie drogi do morza Śródziemnego, nazwa Chatti częściej występuje w rocznikach assyryjskich, ale w granicach o wiele ściślejszych, obejmujących mianowicie tylko terytoryum dokoła miasta Karkemisz (dziś Dżerabis) nad Eufratem w Syryi. Państwo Chettytów bowiem, które przez szereg wieków opanowało wielką część małej Azyi i Syryę całą, uległo jednak naporowi wielkiej wędrówki ludów z zachodu, która, jak nas pouczają źródła egipskie z czasów Mernefty, zalała (w XIII w.) cały Egipt, Małą Azyę i wybrzeża Palestyny. Jako fale tego prądu wędrownego należy uważać osiedlenie się Filistynów w Palestynie, a indoeuropejkich szczepów Frygów i Armeńczyków w Małej Azyi. Państwo Chettytów wyparte z Małej Azyi ogranicza się odtąd do małego terytoryum dokoła Karkemisz i kilku innych miast, których udzielni książęta tworzą konfederacyę „królów chettyckich" a o których biblijne źródła za czasów Salomona i Jorama wspominają. Królowie assyryjscy (w IX. wieku) kierują swe wyprawy zdobywcze przeciw Chettytom, aż za Sargona (722—705) państwo chettyckie w r. 717 tj. pięć lat po upadku państwa izraelskiego (722) a piętnaście po upadku Damaszku (732) zostaje wcielone jako prowincya do Assyryi i znika temsamem jako czynnik polityczny z widowni dziejów (C. d. n.)

„Możemy sobie pozwolić na tolerowanie, a nawet na pobłażliwość".

Z podróży p. Prezydenta W ojciechowskiego na kresach.

Wilno (Pat.) We wtorek 16 bm. Pan Prezydent Rzpltej opuścił Wilno udając się do Staroświęcan.

Na śniadaniu w Staroświęcianach wygłosił p. Prezydent przemówienie w którem m. i. podkreślił, że zadanie Polski na kresach jest bardzo ważne i dlatego w stosunku do rodaków na kresach stawia wymagania by byli oni świecznikami polskości i rozpowszechniali tę wiarę jaką ludność mięszana na Kresach uwolniona z pod panowania rosyjskiego miała i ma do rządu polskiego. Rządy polskie na kresach mają spełnić dziejowe posłannictwo polskie, szerzyć kulturę i w przeciwieństwie do gwałtów rosyjskich dać poznać ludności, co znaczą demokratyczne sprawiedliwe rządy. Musimy pamiętać o tem, że tu panuje Polska a nikt inny i że jesteśmy panami tego kraju a nie pankami, dorobkiewiczami, którzy pyszałkowatością swoją zrażają otoczenie do siebie. Jesteśmy tak silni i tak potężni, że możemy sobie pozwolić na tolerowanie a nawet na pewną pobłażliwość w stosunku do innych narodowości lecz tylko do pewnych granic. Żadna łobuzerya nie może być tolerowana. Ten, kto osłabia działalność przez stosowanie celów partyjnych, grzeszy wobec całej Rzeczpospolitej. Tu nie miejsce na nasze spory wewnętrzne, lecz miejsce do promieniowania na zewnątrz. Do ludzi obcych narodowości, którzy są obywatelami Polski należy stosować staropolską zasadę tolerancyi. Nie możemy naśladować polityki sąsiadów bo to byłoby oznaką pewnego upodobnienia się do indywidualności słabszych, które nie umieją znaleźć wiary w obronie swych interesów. I choć nieraz dochodzić was będą fakty znęcania się nad obywatelami polskimi naszych sąsiadów niech to będzie nam wskazówką że takie samo postępowanie nie jest godne Polaka. Wszędzie na kresach widzi pan prezydent gorącą chęć służenia Rzeczpospolitej i to go raduje.

Po zwiedzeniu Nowoświęcan odjechał P. Prezydent do Warszawy.

Millerand — Massaryk.

...»Wszyscy Słowianie zwracają oczy ku Francyi«.

Owacyjne przyjęcie prez. Masaryka we Francyi.

Paryż. (Pat.) Prezydent republiki czechosłowackiej Masaryk przybył dziś rano do Paryża. Na dworcu powitale go prezydent Millerand, prezesi obu Izb, prezydent Rady ministrów i członkowie rządu. Pod bramą tryumfalną powitali prezydenta marszałek Foch i gubernator Paryża gen. Goureau. W odpowiedzi na powitania prezydent Massaryk powiedział między innymi: Francya zawsze zachowywała wolność i niepodległość, i, może być, że dlatego nietylko my, ale wszyscy słowianie zwracają oczy ku Francyi z miłością i szacunkiem. Po złożeniu podpisu w księdze złotej w ratuszu, prezydent Masaryk przyjął wielki medal złoty m. Paryża.

Prezydent republiki czeskiej u prezydenta Francyi.

Paryż. 17. 10. (Pat.) Prezydent Millerand wydał obiad na cześć panów Masaryka i Benesza. Obecni byli przedstawiciele rządu francuskiego oraz członkowie korpusu dyplomatycznego. Millerand podniósł zasługi Masaryka, który przygotował zmartwychwstanie nieosłabionego mimo wieków niewoli narodu swego i potrafił stworzyć państwo silne i kwitnące. Wasza obecność tutaj — mówił Millerand — jest dowodem trwania tej współpracy, która została tak szczęśliwie zapoczątkowana między obu narodami. Współpraca ta rozpoczęta w dniach wielkiego przewrotu jest nie mniej potrzebna dzisiaj, kiedy oczekujemy pomyślnych jej rezultatów, w celu utrzymania powagi traktatów, zapewnienia wykonania powziętych zobowiązań oraz przyczynienia się do odbudowy i stworzenia trwałego pokoju w Europie. Zasady sprawiedliwości i słuszności, na których opierała się Francya, są zarówno w oczach naszych, jak i w oczach Czechosłowacyi najpoważniejszymi gwarancyami pokoju, którego jaknajgoręcej pragniemy. Te same pokojowe dążenia połączyły naród Czechosłowacyi węzłami przymierza z tymi licznymi narodami w tej właśnie części Europy, które odnalazły również w odniesionem zwycięstwie realizacyę swych ideałów patryotycznych.

W naszej wspólnej polityce — mówił Millerand — nic nie sprzeciwia się ekonomicznemu podniesieniu innych krajów położonych nad Dunajem.

Pozostając w całkowitej zgodności z pańskimi poglądami panie prezydencie pragnie Francya w interesie całego świata aby narody te mogły wkrótce powrócić do kwitnącego stanu. Francya pragnie jedynie jak zresztą pragnie tego i Czechosłowacya aby narody te stosowały się do warunków traktatu, wypełniły zobowiązania odszkodowawcze oraz zaniechały stwarzania na nowo rządów siły i ucisku, które raz na zawsze zostały zniesione. Przemówienie swe zakończył Millerand wyrażeniem radości z tego powodu, że poglądy i działania Czechosłowacyi wiążą się jak najściślej z poglądami i działaniem Francyi.

W odpowiedzi na to zabrał głos p. Masaryk dziękując w gorących słowach Millerandowi oraz przypominając niezwykłe znaczenie udziału Francyi w dziele wyzwolenia Czechosłowacyi. Jesteśmy — powiedział Masaryk — złączeni z Francyą nie tylko na terenie polityki lecz i przez duchowe węzły i pozostaniemy na zawsze wdzięczni Francyi, która może liczyć na nas zarówno w dniach szczęścia jak i niedoli. Program nasz dotyczący polityki zewnętrznej ucieleśniliśmy stwarzając Małą Ententę. Wobec wszystkich naszych sąsiadów trzymamy się zasady, że własny nasz interes wymaga ich konsolidacyi. Dlatego też lojalnie i niezmordowanie pracujemy nad sprawą konsolidacyi Europy środkowej. Zdajemy sobie sprawę z całej doniosłości i zadań, które nas czekają i wszystkie siły swoje poświęcimy na to, aby je wypełnić. Szanujemy i bronimy traktatów pokojowych, gdyż w całej swej rozciągłości są one słuszne. Rozumiemy wreszcie że zobowiązania przyjęte na zasadzie tych traktatów, a przedewszystkiem te które dotyczą odszkodowań winne być w sposób najuczciwszy wypełnione.

*

Praga. (Pat). „Czeskie Słowo" organ stojący blisko ministra spraw zagranicznych określa podróż prezydenta Masaryka jako manifestacyę na rzecz utrzymania porozumienia francusko-czeskiego, które leży w interesie Czechosłowacyi ze względu na jej izolowane stanowisko w Europie środkowej. Jednocześnie jednak, pisze dziennik, wizyta ta ma wykazać, że Czechosłowacya chce pod każdym względem prowadzić politykę niezależną dyktowaną tylko jej własnymi interesami.

Fala antysemityzmu się wzmaga.

Hittler chce uszczęśliwić Bawaryę — pogromem. — W przeciwnym wypadku „boi" się, że Europa i Azya zostaną państwem „izraelickiem". — Zdaniem tego pogromczyka rząd niemiecki jest w rękach (!) żydowskich. (!)

Rzym. (Pat). „Neue Freie Presse" donosi z Rzymu: Przywódca bawarskich nacyonalistów Hittler oświadczył w wywiadzie z przedstawicielem „Corriere di Italia". Podobnie jak Mussolini dążymy do zniesienia zasady głoszącej, że parlament stoi ponad

narodowym duchem

kraju. Niemcy bolszewizują się coraz bardziej. W teoryi socyalizm i bolszewizm stanowią jedno i to samo. Kahr jest jedynym niemieckim biurokratą typu przedwojennego, niema więc dość siły, na to, aby coś stworzyć. **Od rozwiązania kwestyi żydowskiej zależy przyszłość Niemiec.** Walka musi być przeprowadzona tak, jak ją przeprowadziły Węgry z Turkami. W przeciwnym razie Europa a także Azya po Władywostok będzie państwem

izraelickiem.

Rząd niemiecki jest w rękach żydowskich i jest zależny od Banku Rzeszy. (CCiekawiśmy bardzo, w jakim celu oficyalna ajencya powtarza podobne brednie pogromowe? Może naczelna redakcya PATa wyjaśni. — Przyp. red.).

—o—

Agencya arabska na wzór Jewish Agency.

Ogłoszenie prawomocności mandatu.

Jerozolima. Wysoki Komisarz Palestyny, sir Herbert Samuel otrzymał od sekretarza generalnego Ligi Narodów oficyalne zawiadomienie, że mandat palestyński uzyskał pełną prawomocność z dniem 29. września.

Agencya arabska.

Londyn. Wedle doniesienia „Daily Express" zaprosił Wysoki Komisarz Palestyny, sir Herbert Samuel arabskich notablów na 11. października by zawiadomić ich o nowych planach, dotyczących uprawnień arabskich. Wysoki Komisarz zaproponował Arabom stworzenie Agencyi arabskiej na wzór „Jewish Agency".

Zwołanie syonistycznego Komitetu Wykonawczego.

Londyn. Egzekutywa syonistyczna donosi: Odnośnie do propozycyi stworzenia agencyi arabskiej w Palestynie wpłynęło do egzekutywy syonistycznej zawiadomienie oficyalne, analogiczne do zawiadomienia wystosowanego do egzekutywy arabskiej w sprawie stworzenia agencyi żydowskiej. W zawiadomieniu tem oświadcza się, że nowe takie kroki tylko wtedy będą prawomocne jeżeli rząd angielski otrzyma przyzwolenie obu stron. Egzekutywa syonistyczna zamierza zwołać Komitet Wykonawczy dla zajęcia stanowiska w tej sprawie.

Egzekutywa arabska odrzuca propozycyę.

Jerozolima. Sir Herbert Samuel zaprosił do siebie 30 notablów arabskich, reprezentujących ludność arabską wszystkich odcieni, by zaproponować im stworzenie agencyi arabskiej. Zgromadzenie notablów uchwaliło zaproszenie przyjąć.

Treść propozycyi Wyskiego Komisarza doniesiono na posiedzeniu egzekutywy arabskiej. Uchwalono propozycyę odrzucić.

—o—

Myśl żydowsko-arabskiej Agencyi.

Warszawa. 17. październ. (tel. wł.). wołane na 20. b. m. nadzwyczajne posiedzenie Komitetu Wykonawczego ma być poświęcone rozpatrzeniu projektu uzyskania spółpracy z Arabami we formie wspólnej gencyi. Zasadniczo zostało posiedzenie zwołane w tym celu, aby rządowi angielskiemu udzielić opinii co do projektu agencyi arabskeij. W każdym razie Egzekutywa zadecyduje w sposób ostateczny o sposobie współpracy z Arabami.

—o—

Przed ścieśnieniem imigracyi ameryk.

Projekt nowego bilu.

N. Jork. (Ż.B.K.) Uchodzi tu za rzecz ewną, że na najbliższą secyę kongresu niesiony zostanie nowy bil emigracyjny óra Alberta Johnsona, przewodniczącego misyi dla spraw emigracyi. Wedle nowe- prjoektu norma proecntowa zostanie z proc. zniżona do 2 proc., z tem, że pierzeństwo mają krewni obywateli ameryk. onsulaty ameryk. w Europie będą miały kaz wolnych miejsc i same badać będą kwalifikacye emigranta. Jeśli konsula na emigranta za kwalifikującego się do azdu do St. Zjednoczonych wyda mu zę z ważnością 6-miesięczną.

O ile to nie będzie kolidowało z układami międzypaństwowemi będą na okrętach rozmieszczeni urzędnicy amerykańscy, k.órzy czynności badania emigranta, dotychczas przeprowadzane na osławionem Ellis Island dokonają na pokładzie okrętu.

Bil przewiduje obliczanie procentu nie wedle statystyki z r. 1910 lecz 1890, co wypadnie na korzyść emigrantów niemieckich i angielskich a na niekorzyść Żydów.

Członkowie żydowscy kongresu Dickstein i Seler rozpoczęli kampanię przeciw nowemu bilowi.

—o—

Kiedy właśc. realn. może wypowiedzieć mieszkanie?

Warszawa. (Pat). Sejmowa komisya ewnicza rozpatrywała art. 10 projektu ustao ochronie lokatorów, zawierający przepis tem, w których wypadkach wypuszczający najem może ten najem wypowiedzieć, jak mież korzystać z postanowień kodeksu cyego o ustaniu najmu bez wypowiedzenia. yjęto punkty a) do e), nowego projektu rządowego, określającego przyczyny wypowiedzenia najmu, a mianowicie: zaleganie z wypłatą dwóch po sobie następujących rat komornego, zakłócanie porządku domowego, oddanie mieszkania w podnajem za nadmiernie wysokiem wynagrodzeniem lub odstąpienie mieszkania w całości bez zgody gospodarza.

—ooo—

Pogrzeb ofiar katastrofy.

Warszawa 17. października (tel. wł.) dniu pogrzebu ofiar katastrofy wyszedł rgan żydowski „Hajnt“ w czarnej obwódce i zawierał na naczelnem miejscu następujące wezwanie do ludności żydowskiej:

„W dniu pogrzebu ofiar katastrofy! dziś przywdzieje rezydencya Polski żałobę. rzez ulice Warszawy przejdzie kondukt ofiar wypadku. I gdy w sobotę wszyscy wstrząśnięci zostaliśmy katastrofą do głębi, dziś pochylimy w żałobie głowy przed trumnami tych, których dotknęło nieszczęście. Żaden sklep, żadne przedsiębiorstwo nie winie być otwarte. Koło Żydowskie i Żydowskie Towarzystwo Kupieckie oszczędzi sobie osobnego wezwania w tym kierunku. Każdy Żyd sam to uczyni. Któż bowiem, jeśli nie Żyd potrafi uczcić pamięć nieszczęśliwych ofiar i zgłębić ból okropnego ciosu. Z drżeniem w sercu opuści dziś każdy Żyd swój warsztat pracy, by w najgłębszem współczuciu wziąć udział w żałobie kraju“.

Warszawa 17. października (tel. wł.) dziś odbył się tu przy tłumnym udziale ludności pogrzeb Żyda-żołnierza: Dawida Kaza z Borysławia, który zmarł od ciężkich ran odniesionych podczas wybuchu prochowni. Pogrzeb odbył się z wszystkimi honorami wojskowymi na cmentarz żydowski przy ul. Gęsiej.

Poprzeg zmarłego żołnierza, który był szeregowcem 30 p. p., zmaenił się w wielką manifestacyę ludności żydowskiej. W pogrzebie wzięli udział: delegaci Min. Spraw Wojskowych, żyd. członkowie Sejmu i Senatu, zastępcy Rady Wyznaniowej, Żydzi — członkowie Rady miejskiej i zastępcy wszystkich instytucyi i zrzeszeń żydowskich.

Nad grobem przemówił: Naczelny rabin W. P. dr. Mieses, pieśni żałobne odśpiewał kantor Sirota. Ulice, któremi przeszedł kondukt wypełniły tysiączne tłumy publiczności żydowskiej, która w cichem skupieniu oddała hołd tragicznie zmarłemu.

Warszawa. (Pat). Sejmowa komisya ędzetowa uchwaliła w trzeciem czytaniu dotowe prowizoryum za kwartał III, oraz prearz budżetowy za kwartał IV br.

—o—

Z komisyj sejmowych.

Opodatkowanie spadków i darowizn

Warszawa 17. 10. (Pat.) Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi skarbowej referował p. Michalski projekt ustawy o zmianie przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizm. Projekt dotyczy specyalnie opodatkowania spadków cudzoziemców. Przyjęto projekt w drugiem i trzeciem czytaniu, z wyjątkiem przepisu, w myśl którego ustawa byłaby stosowana również wtedy, jeżeli spadkodawca umarł w czasie od 1. stycznia 1916. P. p. Moraczewski i Łypacewicz popierali wniosek mniejszości komisyi, żądając utrzymania tego przepisu zgodnie z wnioskiem rządowym.

—o—

Najbliższe posiedzenie Sejmu we wtorek.

Warszawa 17. 10. (Pat.) Na dzisiejszem posiedzeniu konwentu seniorów uchwalono, aby dzisiejsze posiedzenie Sejmu było ostatniem w tym tygodniu, a następne ma się odbyć we wtorek. Na posiedzeniu wtorkowem odbędzie się dyskusya naad prowizoryum budżetowem na kwartaał IV, oraz nad dodatkowem prowizoryum na kwartał III, przyczem zabiorą głos mowcy generalni p. Piechocki imieniem większości a p. Diamand w imieniu mniejszości.

—o—

Ograniczenia językowe.

Warszawa. 17. październ. (tel. wł.). Na dzisiejszej komisyi administracyjnej poseł dr. Insler ma zreferować wniosek Koła Żydowskiego w sprawie uchylenia ograniczeń języka żydowskiego na terenie b. zaboru austryackiego.

„Przydał się materyał rządowy“.

Warszawa 17. 10. (tel. wł.) Dzisiejszy „Przegląd Wieczorny“ pisze pod tytułem „Przydał się materyał rządowy“ m. i.: „Nieszczęśliwy komunikat oficyalny o katastrofie na Cytadeli służy dziś za materyał do przedstawienia położenia w Polsce, jako położenia nad wyraz niepewnego i groźnego.

„Danziger Zeitung“ cytuje oficyalne alarmujące oświadczenia rządu w sprawie wybuchu i komunikat rządowy w sprawie strajku na G. Śląsku, nadto wspomina o interwencyi posłów żydowskich u rządu, celem przeciwdziałania nastrojowi, jaki powstał w Warszawie po ogłoszeniu odezwy Rady ministrów.

„Przegląd Wieczorny“ pisze, że z źródła „Danziger Zeitung“ korzysta „Vossische Zeitung“, która służy znowu za źródło informacyjne pism angielskich. Oto efekt, jaki odezwa wywołała za granicą.

—o—

Sir Hilton Young o odezwie.

Warszawa 17. października (tel. wł.) Sir Hilton oYung miał oświadczyć, że orędzie p. Witosa wywarło na nim wrażenie nie najlepsze. Odezwa ta — miał oświadczyć Young, szerzy panikę wśród ludności, również nie podobały się angielskiemu doradcy starania rządu w kierunku uzyskania pełnomocnictw a la Stresemann, które na sanacyę skarbu wpływu mieć nie mogą.

—o—

Interwencya Koła Żyd u rządu.

Warszawa. 17. października (tel. wł.) Wieczorem o godz. 8-mej udali się do **ministra dra Kiernika** posłowie dr. Thon i Kirschbraun. Obaj delegaci Koła Żyd. zwrócili uwagę ministra na złe wrażenie, jakie wywarła odezwa rządu i na hecę pogromową, wszczętą przez nieodpowiedzialne żywioły. —

Minister oświadczył, że w zupełności aprobował raport przedłożony przez komisarza Jarmułowicza i zapewnił, że do ekscesów nie dojdzie.

Odnośnie do odezwy oświadczył dr. Kiernik, **że nie myślano w niej Żydów, a tylko komunistów. Toteż rząd nie jest winien, jeśli odezwa jest źle zrozumiana...**

Przed rokowaniami francusko-niemieckimi.

Paryż 16. 10. (Pat.) Poincare przyjął na posłuchaniu niemieckiego charge d'affaires.

Jak słychać ma on oświadczyć Poincaremu, że Niemcy w obecnych warunkach finansowych i gospodarczych nie są w możności wykonywać świadczeń rzeczowych.

Londyn. (Pat). „Daily Ekspress“ z Berlina: Stresemann ma szczery zamiar rozpoczęcia rokowań z Francyą i wyśle w tym celu z końcem tego tygodnia wybitnego fachowca gospodarczego ze specyalną misyą do Poincarego.

Międzyaliancka komisya dla zbadania wypłacalności Niemiec.

Wiedeń. (AW). „Abend“ donosi z Paryża, na podstawie wiarygodnych informacyi, nadeszłych z Waszyngtonu, że rząd Stanów Zjednoczonych dąży do utworzenia międzyalianckiej komisyi, która zbadałaby sprawę wypłacalności państwa niemieckiego i przeprowadziła plan sanacyjny Nie-

W Berljnie spokój.

Berlin. (AW). Mimo obaw, że wczorajsze rozruchy znowu się powtórzą panuje tu dziś zupełny spokój. Wszystkie gmachy publiczne strzeżone są przez policyę. Sklepy przeważnie zamknięte.

Berlin. (Pat). Sytuacya polityczna w Saksonii zaostrza się coraz bardziej. Bojówki komunistyczne mimo nakazu dowództwa wojskowego, nie zostały rozwiązane. Odbył się również kongres Rad robotniczych, mimo zakazu władz. Dowództwo wojskowe podaje do wiadomości, że jest zdecydowane wymusić poszanowanie dla swoich rozkazów w razie potrzeby nawet przy użyciu siły zbrojnej. Wszystkie oddziały policyi zostały oddane pod rozkazy władz wojskowych.

MÓWIĄ NA MIEŚCIE...

Mówią na mieście, że — podczas gdy Rada Miejska śpi, — Wysoki Magistrat cierpi na bezsenność.

Ex offo konsultują chorego z ramienia rządu rozmaite komisye, które mu każą połykać — bardzo gorzkie pigułki. Przyczyną choroby ma być przejedzenie się — miejską aprowizacyą, choć obok zdrowego zazwyczaj magistrackiego żołądka, także sumienie i inne organa n. p. rozmaite personalia nie są — w porządku.

Wypadało zaordynować choremu jako środek leczniczy mleko z magistrackich folwarków, ale okazało się, że magistrackie krowy same lubią doić, doić się nie dają. Na to przynajmniej skarzą się towarzystwa sieroce, które o mleko magistrackie kompetują — i teatry miejskie.

Ostatni biuletyn donosi o pogorszeniu się stanu chorego. Prof. Chlamtacz pojechał do Warszawy radzić się profesorów. Miejskie teatry zastrejkowały. Aktorzy i orkiestra usychają z głodu i wycieńczenia. Prez. Neumann położył się do łóżka. Morbus politicus. Nie niebezpieczna ale dolegliwa. Choroba głowy miasta budzi wśród obywatelstwa zrozumiałe wzruszenie. Tylko, gdzie który wiceprezydent zaciera ręce i uśmiecha się jak minister bez teki — do teki. Zawcześnie! poczekaj bratku.

hehe...

—o—

Wzrost drożyzny na 83·25%.

Warszawa 17. października (tel. wł.) Państwowy urząd statystyczny ustalił wzrost drożyzny w czasie od 1—15 października na 83.25 procent.

Obecnie komisya przy obliczaniu wzrostu drożyzny będzie się trzymać ściśle okresów kalendarzowych tj. od 1. do 15. ii od 16. do 30. względnie 31. każdego miesiąca.

Sejmiki relacyjne.

W ubiegłym tygodniu odbyły się w Kałuszu i Bolechowie sejmiki relacyjne posła stryjskiego okręgu Dra **Somersteina.**

W obu miastach złożył poseł Dr. Somerstein na zgromadzeniu ludowem sprawozdanie z działalności poselskiej za I-szy okres sejmowy. Zebrani po wysłuchaniu sprawozdania powzięli jednomyślnie rezolucyę, wyrażającą posłowi Drowi Somersteinowi i Kołu Żydowskiemu podziękowanie za mozolną pracę i wyrażono przekonanie, że Koło Żydowskie jak dotychczas tak i nadal stać będzie na straży słusznych interesów ludności żydowskiej.

W Mielnicy odbył się 10. b. m. sejmik relacyjny posła Zwi Hellera, na którym wyrażono zaufanie Kołu Żydowskiemu, wieczorem tego dnia referował poseł Heller o XIII. kongresie karlsbadzkim.

—o—

NADESŁANE.

Nowo otworzony skład sukna
POD FIRMĄ
H. Bohrer i M. Silber
we Lwowie, ul. Jagiellońska 11, I. p.
polecają P. T. Szan. Publiczności swój bogato zaopatrzony skład materyałów kraj. i zagranicznych. 9191

Po zupełnej rekonstrukcyi zostaje
Kawiarnia „Teatralna"
w piątek dnia 19. b. m. **ponownie otwarta.** Codzienie KONCERT ORKIESTRY Teatru miejskiego
ZARZĄD. 9204

Architekt Adolf Sofer
LWÓW, TARNOWSKIEGO 32. Tel. 443
Plany, Kosztorysy, Budowle. 8864

Kronika.

Dyrekcya Teatrów miejskich we Lwowie donosi: Z powodu strajku artystów i orkiestry, przedstawienia we wszystkich teatrach miejskich są wstrzymane aż do odwołania. Za zakupione bilety kasy teatralne zwracać będą pieniądze we czwartek, 18. bm., od godz. 9 do 12 w południe.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo.** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-miej wiecz.

Biuro Koncertowe M. Tuerka.

Piątek 19. października: Z cyklu koncertów mistrzowskich VI. Jadwiga Stermich-Valcrociata **Dębicka,** primadonna opery wiedeńskiej. 9194

—o—

— **Zgon b. dyrektora teatru lwowskiego.** Z Warszawy donoszą: Dziś w nocy w drodze ze Lwowa do Warszawy zmarł nagle w wagonie na anewryzm serca śp. Michał Tarasiewicz, wybitny artysta i b. dyrektor teatru lwowskiego, a w latach 1919 do 1920 Teatru Rozmaitości w Warszawie. Liczył lat około 50. (Pat).

— **„Morii"** numer piąty opuści prasę jutro i zawierać będzie prace posła I. Grynbauma, J. Appenszlaka, E. Eglona, M. Smilańskiego (nowela) oraz przegląd żyd. życia akademickiego w Polsce. Do nabycia w księgarniach judaistycznych. Adres administracyi J. Berber, ul. Chodkiewicza 6.

— **Nowi sędziowie przysięgli.** Do nowej kadencyi sędziów przysięgłych rozpoczynającej się 5 listopada wylosowano następujących sędziów przysięgłych:

Przysięgli główni pp.: Bachowski St. st. kom. Mag., Błocki F. właść. kaw., Bobowski W. przemysł., Bohosiewicz B. kupiec, Bogusz S. właść. realn., Breitmayer B. Kupiec, Chmielewski E. inż., Czajkowski L. inż., Czapelski K. dyr. banku, Dąbrowski T. urz., Dobias F. wł. realn., Dobrzański W. urz. Dogilewski J. wł. realn., Drabik W. antykwarz, Dwornicki P .szewc, Fein J. urz., Górski B. kupiec, Grabowski J. rzeźnik, Gutwald Z. inż., Heminger P. kier. warszt., Jurkiewicz F. cuk., Kleiner J. wł. real., Kochanowski J. stolarz, Koehler J. wł. cuk., Mark L. kupiec, Maschler L. właść. dóbr, Maurizio E. dyr., Mazurkiewicz M. sekr. Magistr., Mączyński H. właść. fabr., Pammer G. właść. fabr.., Rożański Z.. urz., Sauszek F. dyr., Skrabski F. kupiec, Skrzyński S. właść dóbr, Smolka A. urz., Zalewski M. kupiec.

Jako przysięgli zastępcy wylosowani pp.: Edelheil O. urz., Jarymowicz I. szewc, Kowalski B. kom. Mag., Langer D. urz., Schrenzel E. urz., Silberstein J. kup., Śmenda W. urz., Sochacki J. urz., Turczański urz.

— **Władze pocztowe wydały zarządzenie,** według którego paczki bez dodanej wartości będą uważane przy nadawaniu w obrocie wewnętrznym i w obrocie z polską częścią Górnego Śląska za paczki „zwykłe", wobec tego będą przekazywane sumarycznie. Paczki ponad jeden milion marek wartości będą uważane za paczki „wartościowe" i mają być przekazywane szczegółowo. Zarządzenie to obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wraz z częścią górnośląską województwa śląskiego

— **Frank pocztowy leci w górę.** Z dniem 16. b. m. frank pocztowy francuski, według którego pobierana jest opłata za wszelką korespondencyę zagraniczną, określony został na 140.000 mk. pol.

— **Odczyty Uniwersytetu Ludowego.** niwersytet Ludowy, znany z swej d łalności dla popularyzowania i szerz wiedzy drogą odczytów, rozpoczyna w tygodniu powakacyjną pracę. Zorganizo dwa typy wykładów: tzw. **filmowe** st wiące ilustracyę filmów naukowych, k odbywać się będą w sali Uniwersyte Ludowego przy ul. Bourlarda 5, i cy we, obejmujące w kilkunastu wykład całokształt poruszonej sprawy. Pier cykl nosi tytuł: **„O Polsce** współczes i rozpocznie się w sobotę odczytem Zakrzewskiego pt.: Pogląd na dzieje ski wobec wskrzeszenia państwa, w Muzeum Przemysłowego. Odczyt prof. krzewskiego rozpoczyna się dziś o g 6-tej wieczór. Bliższe szczegóły dotyc obu typów odczytów przyniosą afisz pisma.

— **Ceny za gaz.** Magistrat zaproponc na wczorajszem swem posiedzeniu zn podwyższyć cenę gazu o 150 proc. n metrze kubicznym. Opłaty od gazome podwyższono o 100 proc. Sprawa podw znajdzie się na dzisiejszem posiedzeniu dy miejskiej.

— **Nowe ceny piwa.** Browary lwow podniosły znowu cenę piwa o 100 pro W ten sposób litr piwa kosztować b 48.000 mk.

— **Cennik hotelowy we Lwowie.** N statniem posiedzeniu magistratu uchwa nową podwyżkę cennika hotelowego procent. Jako motywy tej podwyżki, po siono zwiększenie cen za opał, światło, sługę itp.

— **Ryczałtowe opłaty za muzykę.** wczorajszem posiedzeniu uchwalił magi podwyższyć opłaty ryczałtowe na rzecz sta za urządzanie koncertów w loka publicznych od 5.000 do 100.000 mk.

— **Opłaty za psy.** Magistrat uch nowe opłaty za psy. Wynosić one maj r. 1924 za jednego psa 100.000 mk., za giego psa w tem samem mieszkaniu 15 a za trzeciego 300.000 mk. Od samic op powyższe będą potrójne, a to dlatego podobno odbywa się u nas spekulacya hodowli psów. Psy łańcuchowe będą, dotychczas, wolne od opłaty.

— **Opłaty za placowe** w śródmie podwyższył magistrat z 400 mk. na 1 a na innych ulicach miasta z 200 na 1 od 1 metra. Dotyczy to składania c itp. przedmiotów do budowy.

— (d) **Wielkie kradzieże we Lw** Piotrowski Alojzy, urzędnik (zam. Fred doniósł policyi, że służący jego Kasper luch, którego wydalił, skradł mu na od dnem płaszcz gumowy, wart. 6 mil. Paluch, mający już na sumieniu inne dzieże znalazł się w aresztach. — Z m tut .szpitala powszechnego skradziono metrów rury cynkowej. — Kremer F (zam. Piekarska 3) zawiodła się na swej żącej Gregorczuk Geni, która skradła jej szkodę bieliznę wart. 10 mil. mk Simon Majer Seemann, właściciel skład laza przy ul. Słonecznej, doniósł po że od jakiegoś czasu jest systematyc okradany. To znowu ubiegłej nocy dok no włamania do jego składu, skąd dziono 700 pilników żelaznych, 30 tuz. dek i wiele młynków wielomilionowej tości. —

— **Rząd francuski odmówił wyda majątku Nordaua.** Wdowa po blp. drze sie Nordau rozpoczęła u rządu francu go starania o zwrócenie jej majątku z łego męża, skonfiskowanego jak wiad w czasie wojny Nordauowi, jako aus ckiemu poddanemu. Starania te popar rządu franc. poselstwo duńskie, ponie wdowa jest obywatelką duńską. Rząd cuski odrzucił prośbę „ponieważ dr. dau był wrogim cudzoziemcem" wsk czego majątek jego przeszedł na włas rządu.

— **Nakcyi odry.** Francuska Ak

kuje, że dwom lekarzom udało się wy-
seczniki odry. (Pat).

Nowopowstała Liga Praw Człowieka
ńsku postanowiła na jednem z ostat-
osiedzeń, występywać jak najostrzej
wko antysemityzmowi szerzącemu się
dotkliwiej na terytoryum gdańskiem.
owzięła również rezolucyę przeciwko
us clausus w Polsce.

**LSZCZE, żakiety, szale i skórki fu-
w Budapeszteńskim Magazynie Futer,
d i Wiesner, Lwów, Sykstuska 2.**

Z Giełdy.

alutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 17. października.

l. am. 1005000 — 1010000, Dol. kan.
— 950000, K. cz. 28500, Fr. fr. 60000
zw. 175000—180000, Fr. belg. 55000,
0000, Liry wł. 44000, Leje rum. 4250
4400000, Wiedeń 1400, Praga 28500
owce 4500.

Złoto i srebro.

Lwów, 17. października.

łoto: 20 kor. 4300000, 20 mk. 4700000
3750000, 10 rbl. 5700000.
rebro: Kor. 70000, 5 kor. 360000, flo-
80000, ruble 240000, kopiejki 150000.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 17. października.

ch na giełdzie bardzo słaby, obroty
alne. Podaż w zbożu twardem przy
popytu. Ziemniaki i strączkowe nadal
iwane. Tendencya utrzymana, uspo-
e bez ochoty.
zenica krajowa ex r. 1923 — 1850000
0000.

Giełda krakowska.

Akcye.

raków, 17. 10. (Pat). Pol. B. Przem.
6, B. Powsz. Kred. 32, 27, B. Hipoteczn.
, B. Komercyalny 40, B. Małopolski 300
38, 39, Pharma 160, 145, Br. Rolnic-
Polski Glob 15, Żegluga 25, 28, Zie-
ki 4000, 4100, Cegielski 205, 220, Trze-
ł. 1050, 1200, Parowozy 125, 110, Gór-
0, 3800, Siersza górn. 2825, 2850, Te-
375, 1300, Nafta 120, 125, Pokucie 330
ynd. kosz. 75, Trzebinia masz. 205, 180
270, 275, Chodorów 145, 135, Ćmie-
0, 380, Siersza elektr. 105, 95,

Giełda warszawska.

Dewizy.

arszawa, 17. 10. (Pat). Belgia 51000
0.000175, Londyn 4420000, 4230000, N.
95000, 980000, Paryż 60900, 59700, Szwaj-
166700, 174500, Wiedeń 14.05, 13.75,
45300, Praga 28400.

Akcye.

Kursa w tysiącach.

arszawa. 17. 10. (Pat). Bank dysk.
850, Bank handlowy 750, 825, 800, B.
i p. 330, 240, 250, 370, 260, B. Małop.
25, B. Przem. 350, Bank zachodni 1200
275, B. Zjedn. Ziem Polsk. 400, 380
ół. zarobk. 550, 500, B. Kred. warsz.
700, B. hip. akc. Lwów 155, 170, 160
mski 85, Cerata 50, 40, 47, Kijewski
ice 660, 600, 640, Puls 140, 122, Wild
5, Chodorów 1425, 1350, 1375, Czersk
85, 480, bez k. 320, 370, Częstocice
70, 10500, (5) 11500, 11000, Gosławice
0, 650, Michałów 410, 415, 400, Warsz.
abr. cukr. 29025, 24250, 28000, Firlej
60, Łazy 72, 60, Przem. drzew. 72
arsz. Toow. kop. węgl. 2100, 2000, 2150
2200, (3) 2500, 2275, 2300, Cegielski
0, 205, Lilpoop 275, 280, 200, 175 180
ejów 2200, 2170, 2255, Norblin (1) 360
80, (2) 430, 420, Zakł. Ostrowieckie
200, Ortwein i Karasiński 130, 140
hm i Zieliński 270, 300, 220, 205, Rudz
II 1100, 950, 900, Starachowice 1050
5, Ursus 340, Pocisk 215, 225, Paro-
35, 140, 125, Zieleniewski 4000 ,4100
yrardów 105000, 110000, 10800o, Za-
100000, 110000, Berpol 30, Borko-
77, 200, 175, Br. Jabłkowscy 45, 40
eluga 31, 29, 30, Polbal 38, 40, Syn-
olniczy 725, 750, 790, Ćmielów 450
abel 220, 210, 220, Haberbusch 1600
Spirytus 775, 700, Kluczewska fabr.
5, 220, Maiewski 2300, 4000, Polska
nafta 120, 185, 110, Nobel 330, 365, 360, Lenartowicz 29, 29,5, Tepege 1225, 1250, Pustelnik 260, 270, Polski przem. naft. 300 350, Fitzner 1850, 1775, 1820, Siła i światło 255, 232, Tkaniny 31, Korek 42, 41, Konopie 145, 140, 157, Polski Lloyd 54, 52,65.

Giełda zurychska.

Zurych, 17. 10. (Pat). Holandya 218 i pół, N. Jork 557, Londyn 25.26, Paryż 33.75, Medyolan 25.45, Praga 16.65, Budapeszt 0.03,07 Bukareszt 2.60, Belgrad 6.55, Sofia 5.45, Warszawa 0.0006, Wiedeń 0.0078 i pięć ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 17. 10. (Pat). Amsterdam 27780 Belgrad 832, Berlin 0.1 — 0.6, Bruksela 3674 Budapeszt 380, Bukareszt 329, Chrystjania 10880 Kopenhaga 12380, Londyn 321300, Madryt 9480 Medyolan 3214, N. Jork 70935, Paryż 4302, Praga 2111, Sofia 688, Sztokholm 18520, Warszawa 675—775, Zurych 12735.

Akcye.

Wiedeń, 17. 10. (Pat). Prioritety 534900 Anglobank 365, Bank związkowy 200, Bank obrotowy 130500, Zakł. kred. 480, Austr. zakł. 294, Bank depoz. 85, Laenderbank 367, Merkury 190, Unionbank 335, Żiwnostenska Banka 916, Kolej północna 21000, Kolej lwowsko-czern. 400, Alpiny 699, Krupp 415500, Tow. górn. hutn. 6400, Huta Poldi 1030, Praskie tow. żel. 2450, Rima 236, Skoda 1249, Zieleniewski 309 Apollo 898, Fanto 4510, Karpaty 342, Galicya 26200, Schodnica 1800.

Giełda berlińska.

Berlin, 17. 10. (Pat). Amsterdam 2.154,600000, Bruksela 291,270000, Chrystjania 849,870000, Kopenhaga 967,575000, Sztokholm 1.450,365000, Włochy 251,370000, Londyn 24.937,500000, N. Jork 5.486,250000, Paryż 333,165000, Szwajcarya 9366,527500, Wiedeń 77306, Praga 163,590000, Sofia 53,865000, Belgrad 64,837500, Budapeszt 299250.

NADESŁANE.

Tynia Bauerówna — Skałat
Jakób Linczyc — Strzałki
zaręczeni w październiku 1923. 9218

Z okazyi zaślubin naszego zasłużonego urzędnika 9243
p. M. Gottessmana
z p. Marią Kassierer
zasyłamy serdeczne życzenia
Riesel Schieber, Friedländer.

Z okazyi zaślubin panny Amalii Zuckerkandel z p. Bernardem Stahl 9235 gratulują serdecznie Starerowie.

Ewa Zellemeyer — Israel Zimer
Tarnopol Skałat
zaręczeni w październiku 1923. 9234

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA I LOKALE.

WZAMIAN za mieszkanie udzieli lekcyi gry na fortepianie oraz lekcyi ze szkół średnich, słuchaczka filozofii i uczenica wyższego kursu konserwatoryum we Lwowie. Zgłoszenia pod »MUZYKA«. 9219

Za pokoik w okolicy Gródeckiej udzielę lekcyi matematyki z zakresu gimnazyum. Lustmann, Domsa 14. 9225

Odnajmę eleganckí pokój zamożnemu małżeństwu ewentualnie z utrzymaniem za udzielenie pożyczki. Plac Bilczewskiego 3. drzwi 14. 9224

Lekcya za pokój na kilka godzin do nauki. »Prawnik« administracya. 9240

Pokój osobny lub wspólny z utrzymaniem, fortepianem do wynajęcia. Wiadomość godz. 5-ta poł. Niecała 6. parter prawy. 9238

RÓŻNE.

T. Dentyści, Franciszek i Wacław Dancewicze wykonują zęby białe i lane, mostki zębowe artystyczne wedle francuskiej metody licząc po 1. miljonie Mp. od zęba lub korony we Lwowie pl. Maryaki 17. I schody w pracowni dentystycznej Dr. [illegible] 9233

MAŁŻEŃSTWA.

Szanowna mającego przystęp do bogatych lepszych rodzin żydowskich upraszam o podanie adresu pod »Soliday« do Administracyi Chwili.

INTERESA HANDLOWE.

Do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa poszukuje się spólnika z odpowiednim lokalem w centrum miasta. Zgłoszenia pod »Spólnik« do biura Scherera, Pasaż Hausmana. 9238

POSAD POSZUKUJĄ.

Poszukuję posady jako zdolny sprzedawca w sklepie obuwia. Łaskawe zgłoszenia Mandel, Kleparowa 12. 9223

Panna Żyd. z lepszego domu przyjmie zarząd domu też i na prowincyi. Zgłoszenia »Pracowita« Biuro dzienników Buchstaba. 9222

Kierownik biura i generalny pełnomocnik bardzo poważnej firmy drzewnej, biegły korespondent zmieni posadę. »Stany Zjednoczone 40« do Administracyi. 9194

Asystent farmacyi poszukuje posady na prowincyi. Zgłoszenia listowne do Administracyi pod »Asystent«. 9141

Panna pisząca na maszynie poszukuje posady też do kasy. Administracya pod »Szczera«. 9230

WOLNE POSADY.

Panna z wyższem wykształceniem znajomością języków obcych, muzykalna, jako towarzyszka do dwóch panienek poszukiwaną. Zgłoszenia z podaniem warunków i świadectwem pod »Praca« Biuro dzienników Buchstaba, Legionów. 9221

PANNĘ BIUROWĄ z stenografią, do pisania na maszynie z buchalteryą przyjmiemy zaraz. Oferty i odpisy świadectw pod »BUCHALTERYA« do Biura Buchstaba, Legionów. 9220

Korespondentka lub korespondent ze stenografią znająca (y) się na buchalteryi zostanie natychmiast przyjęta (y). Oferty z odpisami świadectw pod »Samodzielna« do Administracyi Chwili.

Panna pisząca biegle na maszynie z stenografią niemiecką możliwie i polską z dłuższą praktyką biurową poszukiwana. Oferty pod »Dobra siła« do Administracyi. 9183

Poszukuje się generalnego sekretarza w Organizacyi Sjonkiej dla zachodniej Małopolski i Śląska, władającego biegle językami: polskim, hebrejskim, żydowskim i niemieckim. Oferty nadesłać należy na adres: Dr. Chaim Hilfstein, Kraków, Dietla 83. 9227

Stenotypistka ze stenografią polsko-niemiecką zostanie natychmiast przyjętą w przedsiębiorstwie elektrotechnicznem. Oferty z odpisami świadectw i warunków do biura dzienników Brücka, Kościuszki 2. pod »Praca«. 9251

Początkujący praktykant, tylko z lepszej rodziny, zostanie zaraz przyjęty do galanteryi, Sykstuska l. 31 9242

NAUKA I WYCHOWANIE.

Poszukuję nauczycielki do uczenicy z piątej i ucznia 3. klasy gimnazyum klasycznego, stacya i telefon w miejscu. Oferty pod »Dyrektor dóbr Henryk Kronstein, Lubieńce koło Stryja. 9084

Były profesor gimnazyalny poszukuje lekcyi matematyki, fizyki i hebrejskiego. Zgłoszenia »Matematyk« Administracya. 9239

Absolwentka gim. ze znajomością hebrejskiego poszukuje lekcyi na prowincyi. Zgłoszenia pod »Natychmiast« do Administr. 9226

Zajmę się dziećmi, gospodarstwem, konwersacya niemiecka, francuska. »Zdolna nauczycielka« do Administr. 9229

KUPNO — SPRZEDAŻ.

TŁUSZCZ TOVOTTE I a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9250

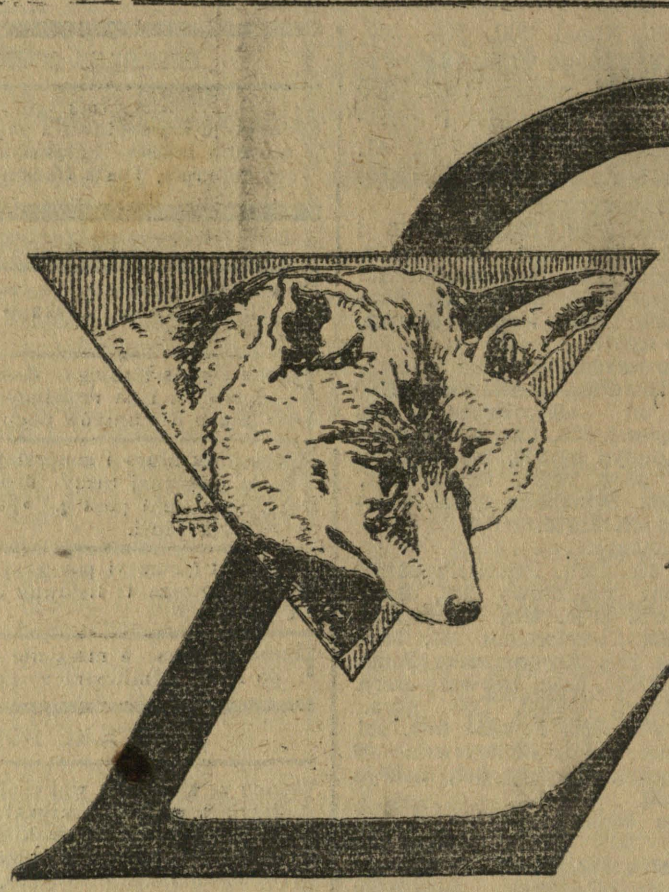
PASY skórzanne I. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9247

Inżynier Landau porada techniczna w sprawach odbudowy młynów i tartaki. Lwów, Romanowicz 11. 9252

Fortepiany, pianina Kupno, Sprzedaż, Najem, Zamiana. Kaim, Kopernika 16. 9236

Maszynę do ręcznego wyrobu dachówki glinianej komplenią z obcinaczami sprzeda Matalski & Kondratowski, Biuro inżynierskie i handlowo-przemysłowe, Lwów, ul. 3. Maja 2. Telefon 267.

Lisy

BIAŁE
POPIELATE
SREBRNE
NIEBIESKIE

St. Wrońskiego synowie

MAGAZYN FUTER

LWÓW PL. MARJACKI 10

Nowo otworzony
Skład sukna
FIRMY
Tabak i Reiser
Lwów, Legionó
HOTEL NEW-YO
poleca się P. T. Publi
Sprzedaż hurtowna i deta

Światowej sławy elektryczne kieszonkowe
Lampki i Baterje

fabryki „DAIMON", SCHMIED ET CO.
Generalne zastępstwo
i skład fabryczny „TOPAS"
LWÓW, MICKIEWICZA 22, Tel. 624.
SPRZEDAŻ TYLKO HURTOWNA. 9129

MIESZKANIA — LOKALE

Poszukuję 2 pokoje lub 3 i kuchnię z konjortem lub bez za odstępnem. Zgłoszenia pod »F. K.« do administracyi.

Powszechny Dom składowy w Drohob
o własnym torze przemysłowym
do wynajęcia obszerny, suchy,
rowany, dachówką kryty **Magaz**
mogący pomieścić około 20 (
dzieścia) wagonów towaru.

Towary zimowe
jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dzi
rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy
oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi
Rauhvogel i Sonne
Lwów Legio
w podwórzu
wo II. piętro

„EFGA" Lwów, pl. Marjacki 5, I.p.
TELEFON 390.
TELEGRAMY, JIMFINDER
Kupuje: FASOLĘ, GROCH, HRECZKĘ, LEN, JĘCZMIEŃ — i inne zboża.
Sprzedaje: SMALEC, RYŻ, MĄKĘ, PIEPRZ i TOWARY KOLONIALNE.

ŻARÓWKI OSZCZĘDNOŚCIOWE hurtownie i częścio
cenach fabrycznych poleca firma BERNARD
— „ ZER, Lwów, ul. Kopernika 17. 9027

ZASTĘPCÓW miejscowych
dobrze zaprowadzonych w każdem mieście za prowizyą poszukuje większa firma handlowa. — Oferty pod »Dobrze zaprowadzony« do biura anonsów WP Brükna, Lwów, Kościuszki 2. 9246

Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne materace włosienne i sprężynowe, Karnisze metalowe, otomany, urządzenia Sypialni, Jadalni biurowe i kuchenne poleca po cenach przystępnych. Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierzowska 28.

Buchalter-bilansista
poszukuje POSADY. Zgłoszenia „Rutynowany" do Administracyi. 9237

Inserujcie W CHWILI

Budowlaną
robotę STOLARSKĄ wszelkiego r
dostarcza fabryka »DĄB«, Lwó
Łyczakowska 27.

MŁY 2 KAMIENIAC
o 2 parach walców i cylindrze, łuszcz
krupy turbina 10 HP. lokomobil 18 HP
dzi rżawienia od 1. grudnia 192 w Lubyc
l wskiej stacya w miejscu. Wiadomość
HOROWITZA, Lwów, Sykstuska 2 od 3—

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesch
„Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernik

Nr. 1657 Lwów, sobota 20. października 1923 Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10 000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Czas zejść z drogi gwałtów.

Mowa posła D.a Reicha.

Wygłoszona w Sejmie dnia 16. bm.

Wysoki Sejmie! Mam wrażenie, że wszyscy zdają sobie sprawę z grozy sytuacyi, w jakiej się znajdujemy. Gdyby tak było, inaczej wyglądałoby ekspose Pana Prezesa Rady Ministrów, a także i ekspose Pana Min. Skarbu. W przemówieniach obu reprezentantów Rządu ani śladu wskazującego na to, jakoby byli świadomi chwili i swojej w niej odpowiedzialności, ani, nie powiem już, idei, ale choćby rzutu idei, rzutu koncepcyi, któraby wskazywała możność wydobycia społeczeństwa z obecnego chaosu i zażegnania grożącej katastrofy. W przemówieniach obu same gołosłowne obietnice, dyletanckie rejestrowanie tego, co Rząd zamierza i obwinianie innych o to, co się stało i co się dzieje. Pod tym ostatnim względem oba przemówienia wydawały mi się jak gdyby mowy oskarżonych. Oskarżonych doświadczonych i obytych z ławą sądową, którzy nie przeczą bynajmniej oskarżeniom, tylko winę starają się zrzucić na innych. Zatem winny okoliczności powojenne, winna „niegrzeczna“ opozycya, winny rządy przeszłe, winien każdy, tylko nie sprawca. A w rzeczywistości winien jest rząd obecny, zdający się rządzić pod hasłem: „apres nous le deluge“ byleśmy tylko my zostali u władzy. Winien Rząd ze swoją bezplanowością i bezprogramowością, a ile folgowania celom partyjnym nie uważa się za program. I jak rzucanie winy na innych jest symptomem tej metody rządzenia, która mami opinię publiczną, tak niemniej tej opinji, wodzenie jej na pasku, jest cechą polityki rządowej i polityki skarbowej. Mamieniem opinii publicznej był do ostatnich czasów ten kurs dolara, dyktowany oficyalnie, a stojący w sprzeczności z kursem faktycznym i ułatwiający tylko Kasie Pożyczkowej dawanie prezentów rozmaitym instytucyom bankowym, które brały waluty po kursie oficyalnym, aby je sprzedawać po kursie znacznie wyższym.

Mamieniem opinii publicznej jest też cała akcya Komisarza oszczędnościowego, który im więcej zaleca pigułek drożyźnianych, powoduje, że febra drożyźniana szalonymi skoki idzie w górę. Mamieniem opinii publicznej jest też sposób ujęcia problemu paskarstwa i drożyzny, jak to pojmuje Rząd obecny.

Stwierdzamy, że jesteśmy za jaknajsilniejszem

tępieniem paskarstwa,

ale nie możemy się zgodzić na tę metodę, która polega na odwracaniu uwagi od wielkich cukrowni, które śrubują ceny do niemożliwości, a natomiast na pokazywaniu na łamach prasy, jak w zwierciedle zwiększo-

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Polska - krajem nieprawdopodobieństw.

Numerus clausus wskrzesza widmo carskiej Rosyi.

Polityka wewnętrzna roi się od prowokacyj.

Minorowy ton min. Seydy.

Lewica przygotowuje nowy atak na rząd.

Michalski - min. skarbu?

Endecya uznaje, że trzeba zejść z drogi represyi i gwałtów.

Co światłe i dobre walczy z barbaryzmem i średniowieczem.

Jest niem bezsprzecznie numerus clausus. - Min. Seyda przeczy jakoby podczas wojny odgrywał smutną rolę tajnego ajenta.

Telefonem od naszego korespondenta.

Warszawa 18. października. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi dla spraw zagr. toczyła się w dalszym ciągu rozprawa nad oświadczeniem ministra Seydy. W dyskusyi zabrali głos pp. Perl (PPS), Chełmiński (Wyzwolenie), Kozicki (ZLN), Stroński (ChN), i Czetwertyński, poczem p. min. Seyda odczytał w oryginale list Poincarego w sprawie „numerus clausus.“ **Pismo w oryginale brzmi o wiele ostrzej, aniżeli w tłumaczeniu.** P. Seyda oświadczył, że w tych dniach złożył mu wizytę zastępca dyplomatyczny Francyi w Warszawie p. Panafieu i złożył oświadczenie, że rząd francuski nie zamyśla ani nic będzie się mięszał w wewnętrzne sprawy Polski. Minister z ubolewaniem jednak stwierdził, **że jest w posiadaniu dowodów, że polska Liga obrony praw człowieka zwracała się do swej siostrzycy w Paryżu, by w myśl ducha traktatu wersalskiego interweniowała przeciw wprowadzeniu**

normy procentowej

w Polsce. Podczas gdy o powyższem wspominano z ław prawicy padały okrzyki — „Zdrajcy“ itd.

Zauważyć należy że na czele polskiej ligi stają tak wybitni działacze i politycy jak nestor P.P.S. historyk Bolesław Limanowski, adw. Śmiarowski, senator Posner, posłanka Kosmowska i w. i.

Następnie p. Seyda z widocznem przygnębieniem odpierał zarzuty poruszone swojego czasu przez „Robotnika“ jakoby obecny polski minister dla spraw zagranicznych pełnił był podczas wojny funkcye agenta tajnego Francyi w Lozannie i Genewie. Wedle „Robotnika“ p. Seyda podczas wojny szpiegował rozmaite osobistości i denuncyował je przed Francyą.

Również ton minorowy bił z przemówienia ministra, gdy mówił o sprawie numerus clausus i liście Poincarego. Jakkolwiek oświadczenie p. Panafieu miało osłabić wiadomość o interwencyi prezydenta ministrów Francyi, niemniej odnosiło się wrażenie, że minister osładza sobie swoje niepowodzenia gorzkiemi pigułkami, jakiemi niezawodnie jest interwencya przeciw wskrzeszaniu czasów średniowiecza i barbaryzmu.

List p. Poincarego do p. Bouissona jest jednym z najważniejszych dokumentów, jak świat kulturalny zapatruje się na politykę

eksterminacyi,

której jaskrawym przykładem jest bezsprzecznie

„numerus clausus“.

Pozycyi swojej nie uważa min. Seyda za zbyt silną, zamyśla ją wzmocnić głosowaniem nad votum zaufania dla swojej osoby, po ekspose, którego wygłoszenie zapowiedział na jednem z najbliższych posiedzeń Sejmu.

Na wszelki wypadek stwierdzić należy, że buńczuczność i tupet, który dotychczas cechował endeckich sterników nawy państwowej, mocno stracił na sile, ustępując miejsca depresyi i przygnębieniu, którego nikt nie tai.

Warszawa 18. 10. (Pat.) Sejmowa komisya dla spraw zagranicznych obradowała w obecności p. min. spraw zagr. Seydy. Pos. Perl w przemówieniu swojem polemizował z pos. Strońskim w sprawie listu Poincarego i zwrócił uwagę na to, że stosowanie numerus clausus w naszych uczelniach szkodzi naszej opinii w oczach zagranicy.

—o—

nem postaci Żyda, wyzyskującego społeczeństwo, to eksploatującego mieszczaństwo, to wysysającego krew z włościaństwa z napisem: oto paskarz.

Jesteśmy za

jaknajwiększymi podatkami

najsilniejszemi karami za zatajenie podatków ale z drugiej strony jest nieodzownem, aby ludność miała wiarę w bezstronność czynników, wymierzających podatki i czuwających nad tychże ściąganiem.

Tego zaś zaufania mieć nie można, jeśli się obserwuje że ściga się represyami małych grajzlerników i małych sklepikarzy pod pretekstem, że cena spadła im z worka mąki, że księgi nie są nadzwyczajnie buchalteryjnie prowadzone i stosuje się znaną maksymę, że „małych zbrodniarzy się wiesza, kiedy wielcy uciekają. A już nie mamieniem opinji, lecz humbugiem zdaje się być sprawa

pożyczki zagranicznej.

Znam i z teoryi i z obserwacyi na miejscu życie parlamentarne państw zachodu i śmiem stwierdzić, że w żadnem państwie nie byłoby możliwem i nie do pomyślenia, aby w sprawie, która trzyma w napięciu całą opinię publiczną, minister mógł Sejm i Senat zbyć milczeniem.

Za substrat do rozważań musimy brać z konieczności enuncyacye, które padły z ust p. min. na konferencyi prasy. Cały szereg pytajników musimy postawić w kwestyi pożyczki. Musimy zapytać, czy naiwni jesteśmy my, wierząc, czy naiwnymi są

Anglicy,

tak działając, jak to przedstawił na konferencyi prasowej p. Minister Skarbu, a mianowicie tak działając, że dadzą 75 prc. kapitału, gdy ludność polska ma dać 25 proc., ale ludność polska ma stanowić większość rządzącą? Czy też naiwnym jest p. Minister Skarbu, wierząc, że ktokolwiek w te naiwności uwierzy. Podziw mamy dla p. Ministra Skarbu, że starając się o kapitał zagraniczny, bada rodowody i zapewnia na konferencyi prasowej, że kapitały, które mają być dane, nie mają nic wspólnego z

mocarstwem anonimowem.

Wprawdzie przewodniczący stronnictw i klubów sejmowych chrześcijańskich wyrazili zdanie w wywiadach dziennikarskich, że metryki badać potrzeba przy przyjmowaniu do urzędów, ale nie przy przyjmowaniu — pożyczki. Ale nie mniej mianodajny jest pogląd p. ministra Skarbu, a obawy tylko żywić należy że twórca teoryi o rasowości pieniądza i nierasowego pieniądza nie dostanie. A gdy w końcu na konferencyi prasowej p. Minister Skarbu opowiedział już bardzo wiele o tej drugiej pożyczce, która ma przyjść, to mimowoli przypomniałem sobie mego znajomego który pozatem nie bardzo grzeszył skromnością w życiu i znany z marnotrawstwa powrócił niedawno z Ameryki a na moje pytanie, jak mu się powodzi, odpowiedział: Dzięki Bogu jestem już przy drugim milionie. A gdy mu gratulowałem, że tak prędko doszedł do fortuny odpowiedział, źle mnie pan zrozumiał, jestem przy drugim milionie, bo pierwszy milion już straciłem, a teraz jestem przy drugim. Jeśli tak rozumiał p. Minister Skarbu tę drugą pożyczkę że co do pierwszej jest wiadomo, że mu się nie udała a obecnie mówi o drugiej — w tym wypadku rzeczywiście miał racyę. Prasie, która ma odwagę spojrzeć w oczy tym wszystkim bajkom,

knebluje się usta

dając przedsmak ustawy prasowej jaką zapowiedział p. Prezes Ministrów. Równocześnie wprowadza się w życie tajne — chciałem powiedzieć okólniki, ale wobec zaklęć p. ministra Oświecenia, że żadnych okólników nie wydawał — więc powiedzmy ministeryalne zarządzenia, które spaczają i wykrzywiają Konstytucyę, a społeczeństwo które chciałoby widzieć w Konstytucyi naprawdę źrenicę wolności, przyzwyczajają do tego, aby widziało w Konstytucyi jedynie instrument dla forsowania woli, czy raczej

partyjnej samowoli.

Jak wszystko to zaś odzywa się zagranicą, o tem się już mówiło. Mówiło się już o tem wrażeniu, które budziło numerus clausus. Zaczęło się od listu prof. Hadamarda, który był wybitnym uczonym w chwili, kiedy prof. Sierpiński zwrócił się do niego z prośbą o przysłanie jego dzieł naukowych, ale stał się masonem i członkiem mocarstwa anonimowego w chwili, gdy zapotrestował przeciwko numerus clausus. Wiemy, jak reagowała na to Liga praw człowieka z sędziwym przewodniczącym, Ferdynandem Buisson na czele. Wiemy, że odezwała się nawet Liga narodów, wiemy, że odezwał się także najlepszy sojjusznik, Francya, Prezes ministrów we Francyi Raymond Poincare — którego list można oczywiście przy pomocy dyalektyki i sofistyki tłómaczyć według woli, a którego list nie daje żadnych wątpliwości, że chce wglądać w sprawy wewnętrzne Polski i daje równocześnie Polsce lekcyę

poszanowania Konstytucyi.

P. prof. uniw. lwowskiego, dziś p. min. Oświaty Głąbiński zapewnia, że to nie ma nic wspólnego z normą procentową. Ale całe podłoże, na którem wyrastają jego okólniki i jego zarządzenia, wskazują, dokąd dąży i dokąd dąży ta jego polityka. Podłoże to oświetla inny polityk francuski senator de Monzie przyjęty przed trzema miesiącami na tajnej audyencyi przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, który po powrocie z podróży ogłasza w jednym z pism francuskich swoje wrażenia z Polski i pisze że w miastach polskich widoczne są dwie siły, z których jedna silniejsza polska, wymierzona jest tylko w tym celu, ażeby wyprzeć

słabszą żydowską.

Pan prof. Głąbiński nie mówił absolutnie, że trzeba wprowadzić „numerus clausus“ w normie procentowej, ale o tyle popełnia bezprawie, że zrzeka się swoich obowiązków i możności kontrolowania ograniczeń, uchwalanych przez Rady Wydziałowe. I w wywiadzie z dnia 18 sierpnia 1923 r. mówi o numerus clausus, który nie przeszedł jeszcze w Sejmie, że dał placet generalny na wprowadzenie ograniczeń, że „rady wydziałowe mają swobodę wprowadzania ograniczeń według istniejących potrzeb i swojego uznania“.

Właśnie według artykułu z ustawy o szkołach akademickich miałby pan minister Oświecenia Publicznego obowiązek zbadać, czy ograniczenia wykraczają poza istotną potrzebę, czy one są istotnie uwarunkowane koniecznością, brakiem miejsca. Pan minister Głąbiński każe wprowadzać ograniczenia „według uznania.“ I to uznanie objawia się w formie bardzo dosadnej w organie pana ministra Głąbińskiego we Lwowie, w „Słowie Polskiem“, które w artykule

„Przykład godny naśladowania“.

stawia za wzór uniwersytet lwowski, w którym p. Głąbiński szerzył swoje wpływy moralne jako mistrz nauki, wpływał na kolegów i wychowywał pokolenie, a w którym wszystkie wydziały, nie wyłączając nauki muzykologii, podczas której sala ziej pustką i prosi się o słuchaczy, wprowadziły numerus clausus.

Nietylko uniwersytet, ale szkoły średnie, ba nawet szkoły wydziałowe poczynają wprowadzać ograniczenia według klucza procentowego.

I w ten sposób rzeczywiście staje się Polska

krajem nieprawdopodobieństw,

krajem paradoksów. Przypominam sobie ankietę, jaką urządziło pismo francuskie na temat, jak można po wystąpieniach publicznych mężów stanu rozpoznać ich powołanie. Pojawiły się różne odpowiedzi z pewnych objawów snujące logiczne wnioski. Była opinia, że jeżeli jakiś polityk rozwodzi się, że nędza ludzka ma źródło w nienależytych taryfach kolejowych — to choruje na ministra kolei. Jeżeli ktoś wywodzi, że cierpienia ludzkie mają źródło w nienależycie rozwiniętym zmyśle piękna, to jest kandydatem na ministra sztuki. U nas możnaby dojść do wyników wręcz paradoksalnych. Gdy czytamy o zarządzeniach p. Głąbińskiego, też gdy czytamy odezwę innego członka rządu p. ministra przemysłu i handlu Szydłowskiego we Lwowie, gdy rozczulał się nad złą dolą rolnictwa i nad tem, że produkty rolnicze nie osiągnęły jeszcze parytetu, na co przyszła odpowiedź w dwa dni później, gdy produkty rolne podskoczyły o 200 procent w górę, to pomyślałem, że tak aankieta mogła by u nas dać odpowiedź taką: iż na zapytanie, **kto to jest, komu najbardziej dolega dola rolnictwa, że to jest minister handlu.**

A kto wydaje zarządzenie, którem chce jaknajbardziej ścieśnić naukę i kulturę rozprzestrzenić na jaknajciaśniejsze koła ludzi? Że to jest właśnie w Polsce minister oświaty. —

Oczywiście, że p. minister Głąbiński cieszy się ze swoich sukcesów i zapowiedział w jednym wywiadzie, że przyjdzie czas, gdy **Żydzi prosić się będą o wprowadzenie numerus clausus.** Niemniej zapewniamy p. ministra oświecenia publicznego, iż na złamaniu siły intelektualnej żydostwa pokruszyli sobie zęby już więksi mocarze od p. Głąbińskiego. Jeżeli jednak p. minister Głąbiński chce koniecznie wprowadzić ograniczenia jaknajwiększe, to stwierdzić należy, że tem samem wskrzesza on

widmo Rosyi carskiej,

wskrzesza widmo Austryi przedwojennej, gdy sam„ jako prezes Koła Polskiego upominał się — oczywiście w sposób aż nadto lojalny — o stworzenie jakichś szkół, lub jeszcze kilku klas dla młodzieży polskiej, Ale w sposób o wiele mniej lojalny, o wiele bardziej energiczny upominały się Czechy i Jugosławia. I wszakżesz widmo

Prus poczdamskich

i całej tej przeszłości, która zbankrutowała i przeciw której burzy się dziś i protestuje oczyszczona **w potokach krwi, uszlachetniona w katakliźmie wojen, cywilizowana ludzkość.** (Okrzyki).

Te krzyki przychodzą bardzo w porę, bo i tak chciałem zrobić sobie pauzę dla odpoczynku.

Zarządzenie p. ministra oświaty jest niezawodnie tem, co dziś zostało nazwanem

prowokacyą.

Jest to prowokacya młodzieży niepolskiej, w szczególności młodzieży żydowskiej, a jest to właściwie jedno ogniwo

w łańcuchu prowokacyi,

od jakich roi się polityka wewnętrzna rządu. **Bo prowokacyą były także kagańce nałożone na prasę opozycyjną,**

kagańce,

które trwają nadal, prowokacyą są te ciągłe ustalania Komisyi Statystycznej, wymagające ustawicznego sprostowania i rektyfikowania. Prowokacyą było, jak już dzisiaj ktoś wywiódł, odezwanie się do urzędników, którym chodziło o ulżenie doli w drodze prawnej, że

„jutro będzie gorzej“,

a jak polityka wewnętrzna rządu jest jedną wielką prowokacyą, tak polityka zagraniczna rządu jest jedną — rzekłbym — improwizacyą. Improwizacyą było puszczenie na flukty Ligi Narodów sprawy Gdańska nie przekonawszy się jakie będzie echo tej sprawy w Lidze Narodów. Improwizacyą było dążenie do zmiany procedury w sprawie skarg mniejszości narodowych, z której to propozycyi **dwa punkty ostatnie, na których zależało rządowi, po przemówieniu sir Roberta Cecila zostały delikatnie usunięte z porządku dziennego.** Improwizacyą oczywiście, jak to tylokrotnie nadmieniano, była

kandydatura p. Skirmunta do Rady Ligi. Ale co jest najprzykrzejsze w tem wszystkiem, to to, że uważa się opinię publiczną za dziecko, które łudzić można, że się ze wszystkich porażek robi zwycięstwa, i że zarówno jak odnośnie do kursu dolara pisało niedawno jedno z pism prawicowych, że ten kurs dolara świadczy jeszcze o

dzielności (!) naszego rządu

bo gdy dolar kosztuje milion, to mógłby kosztować kilkanaście milionów, tak samo przedstawiano sprawę Gdańska jako oznaka wielkiego tryumfu rządu i upadek kandydatury Skirmunta jako zwycięstwo, bo p. Skirmunt miał 17 głosów a mógł mieć tylko 16. Głos na ławach „Wyzwolenia": a może zero).

A było zupełnie naturalne, że ta kandydatura nie miała żadnych szans powodzenia, zwłaszcza w przeciwstawieniu do kandydatury p. Benesza. Bo czem właściwie Polska zdobyła sobie i czem działała aby zdobyć zaufanie i sympatyę na forum Ligi Narodów? Od chwili gdy Polska podpisała traktat o mniejszościach, w przeciwstawieniu do p. Benesza, który podówczas jako reprezentant Republiki Czechosłowackiej podpisał dobrowolnie w uznaniu, że jest to dalszy rozwój idei, dla której krwawiła się ludzkość, że Państwo Polskie podpisało pod wpływem listu, pisanego własnoręcznie przez prezesa Konferencyi Pokojowej, p. Clemanceau do ówczesnego reprezentanta Polski p. Paderewskiego. Od tej chwili Polska nie przestawała być tym, o czem p. minister spraw zagranicznych na komisyi spraw zagranicznych wspomniał, jako objaw i jako powód braku popularności Polski, nie przestała być mianowicie klientem Ligi Narodów. A dopiero ostatnie słowa, ostatnie odezwanie się przed paru dniami tu z tegoo miejsca ze strony p .prezesa Kozickiego, świadczy o tem, że niema najmniejszego zrozumienia dla tej drogi, którą trzeba znaleźć w zdobyciu sobie zaufania tej instancyi.

Traktat mniejszości narodowych.

Bo jeśli ustawicznie się powtarza, jeśli prezes Kozicki przed kilku dniami tu wspomniał, że traktat o mniejszościach został Polsce narzucony, to zapytuję się, z jakiego tytułu, jakiem prawem i na jakiej podstawie rozumnej starała się Polska o dowody zaufania, o popularność i o mandat w tej instytucyi, która czuwać ma nad wykonalnością, nad realizacyą traktatu o mniejszościach, skoro się mówi naokół, że traktat o mniejszościach jest narzucony i jest niewłaściwy. I zapytuję dalej, czy nie jest to ten sam pretekst, którym Niemcy starają się zrzucić z odpowiedzialności i z obowiązku płacenia odszkodowań, skoro ciągle głoszą, że cały obowiązek płacenia odszkodowań został im właściwie narzucony i dlatego nie są obowiązani do płacenia?

(Dok. nast.).

Michalski -- ministrem skarbu.

Warszawa. 18. październ. (tel. wł.). W kuloarach sejmowych krążą uporczywe pogłoski, że rząd mimo uzyskanego votum zaufania wprawdzie nikłą większością 17-tu głosów, licząc w tem 8 głosów samych ministrów, nie czuje się dobrze i liczy się poważnie z tem, że już w najbliższym czasie nastąpi rekonstrukcya gabinetu. Zmiana rządu obejmie w pierwszym rzędzie resort spraw zagranicznych i min. skarbu. Piastowcy usilnie bowiem zabiegają o to, by utrącić znienawidzonego im min. Kucharskiego. Jako następcę na fotelu min. skarbu wymieniają b. min. skarbu Michalskiego.

Równocześnie w tem miejscu wspomnieć należy o dymisyi min. Szeptyckiego, który ubiegłego tygodnia, z powodu krytyki jego działalności w Sejmie zgłosił był prośbę o zwolnienie go ze stanowiska min. wojny. Z powodu katastrofy na Cytadeli prośba powyższa nie była rozpatrywana, i zdaje się, że dymisna zostanie cofnięta

Czas zejść z drogi gwałtów i represyi.

Warszawa, 18. październ. (tel. wł.) W kołach poselskich utrzymuje się wiadomość, że mniejszości narodowe w najbliższym czasie bardzo ostro zaatakują rząd. Już nawet bowiem w kołach najskrajniejszej prawicy dają się słyszeć głosy, że rząd **musi zejść z obecnej drogi gwałtów i represyi stosowanych wobec mniejszości narodowych.**

Przekonaniu temu dał wyraz leader endecyi Kozicki (ZLN.), który na dzisiejszem posiedzeniu komisyi dla spraw zagranicznych oświadczył m. in.: **„Że w Lidze Narodów utwierdził się pogląd, że jesteśmy państwem wojowniczem i wiele na tem forum będzie trzeba odrobić".** Zauważyć musimy, że używając wyrazu „wojowniczy", miał p. Kozicki, jak i cała komisya na myśli wojowniczość w stosunku do mniejszości narodowych

Nowa batalja przeciw rządowi.

Warszawa 18. 10. (tel. wł.) Po wczorajszej batalii lewica czyni przygotowania w kierunku nowego ataku na rząd. Nowe te zamierzenia lewicy liczą się z tem że rozważne koła Piasta siłą faktu będą musiały paść na tyły obecnego rządu i go obalić. Nowa próba sił nastąpi na plenarnem posiedzeniu sejmu w przyszłym tygodniu ex re dyskusyi nad prowizorycznem przedłożeniem budżetowem.

W związku z tem siedmiu posłów żydowskich, którzy w charakterze członków Syon. Wielk. Komitetu Wykonawczego mieli wyjechać na sesyę komitetu do Londynu zwrócili się telegraficznie o przesunięcie terminu posiedzenia

Witos wypuszcza Hammerlinga a Ameryka nie chce go wpuścić.

Warszawa, 18. październ. (tel. wł.). W sprawie pożyczki zagranicznej, po którą się wybierał ubiegłego miesiąca min. **Kucharski** w towarzystwie oficyalnego delegata rządu polskiego sen. **Hamerlinga,** obiegają Warszawę niezaprzeczone, bardzo charakterystyczne wiadomości. Mianowicie rząd p. Witosa udzielił p. senatorowi H. pozwolenia na wyjazd do Ameryki, a departament stanu w Waszyngtonie odmówił udzielenia wizy człowiekowi, którego rząd amerykański nie chce tolerować w granicach swojej Rzpltej.

Trudno się zatem dziwić, że wyprawa po złote runo, po które się wybierali dwaj tak „wybitni" mężowie jak min. Kucharski i rekomendowany przez p. Witosa sen. Hamerling — skończyła się fiaskiem.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

III. Prawo Chetta.

(Ciąg dalszy).

Rzecz zrozumiała, że państwo, które przez szereg wieków taki wpływ wywierało na arenie politycznej przedniej Azyi, które z dwiema największemi potęgami, Egiptem i Assyryą rywalizowało o panowanie nad Syryą i Międzyrzeczem musiało po sobie pozostawić własne rodzime pomniki dziejowe. W istocie pomniki takie bądźto jako napisy na pomnikach sztuki bądźto jako samoistne inskrypcye przechowały się w pokaźnej ilości. W r. 1870 wyszły po raz pierwszy na jaw pomniki z osobliwymi napisami w hieroglifach, zupełnie odrębnych i różnych od hieroglifów egipskich w miejscowości Hamah (bibl. Chamat) nad Orontem, w późniejszych latach takie same pomniki znaleziono w różnych miejscowościach Syryi, w Małej Azyi — od Armenii aż do wybrzeży morza egejskiego do Sares, Efezu i Smyrny napotykano na takie pomniki o jednolitym charakterze tak artystycznym jak i piśmiennym. Już w r. 1880 Sayce oryentalista angielski, który największe położył zasługi koło badania tych pomników mógł ogłosić światu, że wielkie państwo od Kadesz nad Orontem aż do Smyrny zmartwychwstało że te pomniki ze swem zagadkowem pismem obrazowem, rozprószone po całej Syryi i Małej Azyi to ślady kultury jednego wielkiego narodu — a tym narodem to Chettyci. Dlaczego Chettyci? Bo — jak się wyżej dowiedzieliśmy — o żadnym innym szczepie i państwie na wspomnianem terytoryum tradycya sąsiednich wielkich narodów, tak Egiptu jak i Assyryi, Babilonii a niemniej także tradycya biblijna nie przechowała nam tak żywej pamięci jako o miarodajnym czynniku politycznym w międzynarodowych stosunkach przedniej Azyi jak właśnie o Chettytach. Pomniki odkryte w Kappadocyi i innych okolicach Małej Azyi, noszące wszelkie znamiona oryginalności datują z II. połowy drugiego tysiąclecia, podczas gdy syryjskie pomniki stojące pod silnym wpływem assyryjskim, pochodzą z wieków X—VIII. przed Chr. Rodzime pismo chettyckie przedstawia się jako osobliwe pismo hieroglificzne, o dwustu przeszło symbolach, wyrażających — podobnie jak w hieroglifach egipskich — bądźto ideogramy (symbole pojęć) bądźto zgłoski i głoski poszczególne. Na symbole te składają się głowy ludzkie lub zwierzęce odcięte od tułowia (symbole te nieznane są w piśmie egipskiem) członki ciała jak ręka, noga, obok tego różnego rodzaju broń, szaty, narzędzia itd. Pismo idzie na przemian z prawej ku lewej i odwrotnie, poszczególne słowa są oddzielone osobnym znakiem. Dotąd znanych jest kilkadziesiąt pomników o inskrypcyach hieroglificznych. Nad odcyfrowaniem pisma chettyckiego obrazowego pracowali głównie Sayce, Jensen i Thompson. Dotychczasowe próby odcyfrowania obrazowego pisma Chettytów, nie doprowadziły mimo mozolnych trudów uczonych do konkretnych rezultatów. Nikłość i problematyczność rezultatów tłumaczyć należy głównie brakiem dwujęzycznego pomnika (bilinguis), któryby naturalnie podobnie jak przy hieroglifach egipskich lub klinowem piśmie odcyfrowanie znacznie ułatwił.

W ostatnich latach nastąpił zwrot, który aczkolwiek nie rozwiązuje zagadki pisma rodzimego obrazowego Chettytów, to jednak umożliwia nam dziś rozwiązanie problemu języka tego narodu a temsamem i zrozumienie pomników, które po sobie zostawił, a co zatem idzie i poznanie dokładne jego roli dziejowej na arenie starożytnego Wschodu. (C. d. n.)

—:o:—

Dookoła dopuszczalności wypowiedzeń lokatorom.

Warszawa, 18. październ. (tel. wł.). Na komisyi prawniczej dyskutowano nad sprawą dopuszczalności wypowiedzenia, gdy właściciel chce prowadzić nową budowę. Przeciw stanowisku posła **Seydy**, który broni tezy rządowego projektu ustawy o ochronie lokatorów, poseł dr. **Sommerstein** (Koło Żyd.) wywodził, że dopuszczalność wypowiedzenia w tym wypadku mieści w sobie szeroką możliwość nadużyć, których przedmiotem stałyby się lokale zarobkowe i warsztaty pracy niejednego lokatora. W rezultacie mowca stanął na stanowisku, że powyższy passus nie zawarty zresztą w poprzednim projekcie rządowym należy skreślić względnie ustawę zaklauzulować takimi rygorami, któreby kamienicznikom uniemożliwiły nadużycia. W końcu wniosek posła Sommersteina na skreślenie przeszedł większością 11 przeciw 10 głosom.

Resztę posiedzenia wypełniła rozprawa nad dopuszczalnością wypowiedzenia lokatorom w wypadku, gdy właścicielem kamienicy jest rząd względnie instytucya samorządowa. Dr. Sommerstein stanął na stanowisku, że w tym wypadku termin wypowiedzenia winien być trzymiesięczny, rząd względnie instytucya samorządowa winny ponosić koszta translokacyi a właścicielom lokali zarobkowych czy warsztatów pracy należy wyszukać inny lokal. Dyskusyi nie ukończono.

—o—

Z obrad komisyj.

Kto ma prawo do ulg wojskowych.

Warszawa. 18. październ. (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi dla spr. wojskowych toczyła się w dalszym ciągu dyskusya nad projektem ustawy o powszechnej służbie wojskowej. Nad artykułem dotyczącym ulg członków stanu duchownego, rozwinęła się ożywiona dyskusya. Rządowy projekt bowiem przewiduje ulgi tylko dla uczniów (do 28 lat) szkół rabinackich przez państwo koncesyonowanych i nadzorowanych. W imieniu K. Ż. poseł **Kirszbraun** wniósł poprawkę „i przez państwo uznanych". Posłowi K. szło bowiem o to, że ortodoksyi zależy na jiszuboth, z których w przeważnej części się rekrutują ortodoksyjni rabini. a które to jeszyboth państwo uznaje. Sprzeciwił się temu referent dla spraw żydowskich w Ministerstwie W. R. i O. P. p. Adelberg, który stanął na stanowisku, że państwo nie może podzielić tego poglądu, albowiem tylko ze szkół koncesyonowanych i przez państwo nadzorowanych mogą wyjść światli ludzie, z jiszyboth jednak rekrutują się rabini oryentujący się tylko w judaistyce. Poseł Kirschbraun odmówił p. Adelbergowi, jako ignorantowi spraw żydowskich, prawa kwalifikowania jeszyboth, obstaje przy swojej poprawce. Głosowanie nad tem odroczono do czasu porozumienia się z ministrem wyznań.

Warszawa 18. 10. (Pat.) Komisya wojskowa obradowała w dalszym ciągu nad artykułami projektu ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, traktującymi o ulgach. Przyjęto jako zasadę, że wszyscy uznani za zdolnych muszą przejść wyszkolenie, z tem, że ci którym przysługuje ulga, będą mieli prawo do skróconej, trwającej najmniej 5 miesięcy. Prawo do ulg mają jedyni żywiciele rodziny i osieroconych rodzin, oraz właściciele mniejszych gospodarstw rolnych, uprawiających je samodzielnie. Dłuższą dyskusyę wywołał art. 58. traktujący o terminie odroczenia dla uczniów szkół teologicznych i rabinackich. Ze względu na żądanie posłów żydowskich ortodoksów, aby odroczenia przyznawane były uczniom wszystkich szkół rabinackich, dyskusyę w tej sprawie odroczono, celem zasięgnięcia opinii ministerstwa wyznań i oświecenia publicznego.

Echa katastrofy warszawskiej

M. S. W. wyklucza samoczynne zapalenie się.

Warszawa, 18. 10. (Pat). W związku z oświetlaniem przyczyn wybuchu na Cytadeli warszawskiej w niektórych organach prasy ukazały się wzmianki, iż eksplozya została wywołana wskutek samoczynnego zapalenia się prochu włoskiego. Ministerstwo spraw wojsk. komunikuje, iż wersye te zupełnie nie odpowiadają rzeczywistości, ponieważ komisya złożona z specyalnych chemików, która według ustalonego planu przeprowadziła kontrolę kontrowni, a ostatnio badała prochownię na Cytadeli między 13. a 27. sierpnia br. stwierdziła, iż wszelkiego rodzaju zapasy prochu, znajdujące się w prochowni, która wybuchła 13. października br. a w tej liczbie i proch włoski, były w tym dobrym stanie, który absolutnie wyklucza możność samoczynnego zapalenia się.

Warszawa, 18. 10. (Pat). P. prezydent Rzpltej przyjął we czwartek na dłuższem posiedzeniu p. ministra spraw wewn. dr. Kiernika, który złożył p. prezydentowi wyczerpujące sprawozdanie ze zlikwidowanych ruchów strajkowych oraz katastrofalnego wybuchu prochowni na Cytadeli warszawskiej.

—o—

Najbliższy wniosek Koła Żydowskiego

Warszawa, 18. październ. (tel. w. W najbliższym czasie Koło Żydowskie złoży wniosek nagły w sprawie zakładania i utrzymywania powszechnych szkół publicznych, narodowościowych i wyznaniowych dla mniejszości narodowych. Idzie mianowicie o to, by w miejscowościach, gdzie znajduje się ponad 30 dzieci w wieku szkolnym, należący do danej narodowości czy wyznania, założone zostały szkoły o takim języku wykładowym, którym mówią dane dzieci.

—o—

Min. Seyda o swoich klęskach.

Warszawa 18. 10. (Pat.) Na posiedzeniu komisyi sejmowej spraw zagranicznych w dniu 18 bm. p. minister spraw zagr. Seyda odpowiadając na poszczególne kwestye, poruszone w dyskusyi komisyi stwierdza, że największem dla państwa upokorzeniem miało być wmieszanie się do wewnętrznych spraw państwa polskiego, którego wmieszania dopatrywano się w listownej odpowiedzi premiera francuskiego p. Poincarego, wystosowanej w sprawie „numerus clausus" do przewodniczącego Ligi praw człowieka w Paryżu, p. Ferdynanda Buisson. W sprawie tej zaznaczyć należy co następuje: 1) Cytat z listu Poincarego podany w „Naszym Przeglądzie" jest nieścisły i zasadniczo wypacza myśl autora listu. 2) Z uwagi na komentarze, z jakimi spotkał się w Polsce list Poincarego, złożył Poincare polskiemu ministrowi spraw zagr. za pośrednictwem posła francuskiego w Warszawie oraz posła polskiego w Paryżu urzędowe oświadczenie, w którem stwierdza że nie należy w żadnym razie przypisywać wzmiankowanemu listowi będącemu jedynie formalną odpowiedzą na list otrzymany, chęci ingerencyi w wewnętrzne sprawy polskie. Przy tej sposobności Poincare zapewnił, że nigdy nie było i nie będzie zamiarem sojuszniczego rządu Francyi mieszanie się do wewnętrznych spraw państwa polskiego. 3) Podkreślić należy, iż sprawa numerus clausus, stanowiąca, jak słusznie podkreślono naszą wewnętrzną sprawę, a przytem nierozstrzygnięta jeszcze nie ujawniła się sama przez się w Paryżu. Minister spraw zagr. posiada zeszyt 17. organu paryskiej Ligi praw człowieka pt: „Les Cahiers des droits de l'homme" z dnia 10. września br. który zawiera artykuł pt: „Le'numerus clausus", przytaczający dosłownie raport złożony w tej sprawie przez Polską Ligę praw człowieka. Otóż raport ten nietylko przedstawia całą sprawę w tendencyjnem świetle, ale wprost nawołuje rząd francuski do interwencyi w nasze sprawy wewnętrzne i do wystąpienia przeciwko Polsce z Ligi Nar. na zasadzie art. 12. paktu Ligi. Zawiera przytem ustęp jeszcze dalej idący, który czyni aluzye do tego, że rząd francuski posiada środki presyi na rząd polski. Jeżeli jest przeto powodu do zgorszenia, to skierowuje się on przeciwko tym, którzy usiłują zmobilizować zagranicę przeciw własnemu społeczeństwu i zainscenizować jej mieszanie się do naszych spraw wewnętrznych, podminowując oczywiście prestige państwa. Sprawa nie przegłosowania dotąd przez senat francuski 400 milionów kredytu dla Polski tłumaczy się względami wewnętrznej polityki stosunków francuskich, jak to świeżo wyjaśnił sen. Beranger.

Procedura mniejszościowa.

W sprawie procedury mniejszościowej, przyjęta została przez Radę Ligi Nar. rezolucyę, której najważniejsze ustępy stanowią, że petycye mniejszości narod. nie będzie się odtąd rozsyłać wszystkim członkom Ligi, co było przeciw nam wygrywane, jako atut agitacyjny. Uchwały tzw. Komitetu trzech (członków Rady Ligi nar.) są aktami czysto wewnętrznemi, informacyjnymi do użytku Rady i sekretaryatu generalnego Ligi i nie stwarzają żadnego aktu prawnego wbrew stosowanemu dotychczas postępowaniu. Powróćono zaś do zasady od której Rada Ligi nar. odstąpiła była w styczniu br. przy sprawie kolonistów a mianowicie do zasady, że jeżeli pewnemu państwu ma być wytoczona sprawa mniejszościowa, musi inicyatywa i odpowiedzialność za krok taki być wzięta przez jednego z członków Rady Ligi Nar. To główne zasady. Dodatkowo wysunęła delegacya polska postulaty dalej idące, a mianowicie dalsze uchylanie „imine" wszelkich petycyi pochodzących od organizacyi międzynarodowych, które nie posiadają mandatu o przemawianiu w imieniu mniejszości, danego państwa po wtóre komunikowanie petycyi mniejszościowych wyłącznie za pośrednictwem zainteresowanego rządu, wykluczając możność składania ich przez mniejszości bezpośrednio Lidze Nar. Zdecydowanie tych dwóch dodatkowych postulatów zostało na wrześniowem zebraniu Rady Ligi odłożone. Tak wyglądają klęski i winy obecnego rządu w dziedzinie polityki zagranicznej w świetle objektywnych faktów.

Warszawa, 18. 10. (Pat). Wydział prasowy ministerstwa spraw zagr. komunikuje: Pp. pos. Śmiarowski i sen. Posner złożyli ministrowi spraw zagr. oświadczenie, że raport opublikowany w 17 zeszycie organu paryskiej Ligi praw człowieka „Les Cahiers des Droits de l'homme" z dnia 10. września br. jako raport polskiej Ligi praw człowieka, a wzywający Ligę francuską do spowodowania wywarcia przez rząd francuski presyi na rządzie polskim w sprawie numerus clausus, nie został przez Ligę polską wysłany.

O czem mówił Höchst z Poincarem?

Rokowania z Niemcami rozpoczną się jednak dopiero po podjęciu pracy w Ruhrze.

Paryż. 18. 10. (Pat.) Niemiecki charge d'affaires Hoechst w czasie wizyty złożonej Poincaremu odczytał memoryał przedstawiający trudności ekonomiczne, w obliczu których stanęły Niemcy. Hoechst poruszył sprawę świadczeń w naturze i zapłaty dla dostawców niemieckich. Poincare zaznaczył, że nie może obecnie omawiać tych spraw, rozpocznie jednak rokowania z rządem niemieckim po podjęciu pracy w Zagłębiu Ruhry i po dokonaniu wypłat w naturze. Następnie niemiecki charge d'affaires mówił o skasowaniu podatku węglowego i o instrukcyach udzielonych funkcyonaryuszom niemieckim w Zagłębiu Ruhry. Memoryał niemiecki zostanie przedłożony do zbadania kompetentnym czynnikom zagranicznym.

Bruksela. Pat.) Yaspar przyjmując niemieckiego charge d'affaires odpowiedział mu w sposób podobny jak Poincare niemieckiemu charge d'affaires w Paryżu.

Sowiety przygotowują się na wszelką ewentualność.

Wiedeń, (AW). Do „8 Uhr Abendblatt" telegrafują z Paryża, że **rząd moskiewski z wielkiem zainteresowaniem śledzi wydarzenia w Polsce, oraz w państwach kresowych, jakoteż rozwój wypadków w Niemczech. W Moskwie obawiają się, że w najbliższych tygodniach powstaną wielkie komplikacye położenia politycznego. W tym celu postanowiły sowiety przygotować się na wszelką ewentualność. Francuskie koła polityczne otrzymały poufne wiadomości z Rosyi o wzmocnieniu rosyjskich garnizonów granicznych. Rząd sowiecki powołał roczniki na 1 miesięczne ćwiczenia.**

—o—

Niemcy znowu w przededniu katastrofalnych wydarzeń

Wiedeń. (AW). „Die Stunde" (organ [Wo]sla; przyp. red.) donosi, że **Niemcy stoją obecnie znowu w przededniu katastrofalnych wydarzeń i grozi im wybuch wojny domowej.**

—o—

1 gulden gdański = 1¼ funta.

Gdańsk (AW). Senat gdański przedłożył sejmowi ustawę w sprawie zaprowadzenia środka płatniczego o stałej wartości stanowicie „guldena gdańskiego". W handlu marka niemiecka. Inne środki płatnicze mogą być innych pieniędzy jak gulden gdański w detalicznym nie wolno będzie przyjmować będą być wycofane do 1. lutego roku przyszłego. Jednostką obliczeniową będzie gulden gdański, czyli 1/25 funta szterlinga. Marka niemiecka pozostaje nadal środkiem płatniczym. Transakcye prywatne zawierane być mogą tylko w guldenach. Emitowane guldeny muszą być pokryte w całości przez funty szterl.

—o—

Dymisya rządu w Grecyi.

Londyn (AW). „Daily Express" donosi z Aten, że obecny gabinet rewolucyjny podał się do dymisyi. Rządy przechodzą w ręce gabinetu neutralnego—Politisa.

Szczegóły o agencyi arabskiej.

Exchange Telegraph Company donosi z Jerozolimy:

W piątek, 7. października zaproszono do Wysokiego Komisarza 4 poważniejszych Arabów, między nimi przewodniczącego delegacyi arabskiej, Mussę Kazim Paszę oraz byłego Muftiego, (naczelnego duchownego). Wysoki Komisarz doniósł zaproszonym, że rząd angielski ostatnio zajmował się pilnie problemem administracyi palestyńskiej i powziął w tej mierze ostateczne decyzye. Rząd angielski, powiedział sir Samuel, uważa **niemożliwem wyrzeczenie się deklaracyi Balfoura.** Co się tyczy zapewnień, danych swego czasu królowi Husseinowi, zgodził się rząd brytyjski na politykę, której kamień wytyczono w „Białej Księdze". — Ten fakt, powiedział sir Samuel, nie może być zniesiony. Lecz rząd angielski skłonny jest uznać korporacyę arabską na tych samych zasadach, jakie uznano dla agencyi żydowskiej. Rząd angielski jeszcze nie przygotował ostatecznego schematu statutu tego nowego agencyi, chciałby się jednak dowiedzieć, czy przedstawiciele ludności arabskiej w zasadzie zgodziliby się na propozycyę. Co do rozwiania tych mylnych przypuszczeń jakoby rząd brytyjski zamierzał zmienić swoją politykę ,oświadczył Wysoki Komisarz wyraźnie i niedwuznacznie, że **o jakiejkolwiek zmianie polityki mowy być nie może** i że propozycya agencyi arabskiej jest **jedyną** koncesyą na rzecz Arabów.

Delegaci arabscy oświadczyli przed sir Herbertem Samuelem, że propozycyi przyjąć nie mogą. Na czwartek, 11. października wezwał sir Samuel konferencyę 30 przywódców **arabskich**, między nimi członków delegacyi arabskiej, reprezentantów zarządów gminnych i notabilów. Sir Samuel przedkonferencyą powtórzył propozycyę. Lecz i konferencya jednogłośnie ją odrzuciła.

—o—

Rezerwy p. Bajdy.

Warszawa (AW). Min. skarbu wyasygnowało 60 miliardów marek polsk. na dalszy zakup zboża przez Główny Urząd Żywnościowy w Poznaniu, celem powiększenia t. zw. państwowej rezerwy zbożowej.

—o—

— **Walne Zgromadzenie stow. „Ceirej-Jehudah"** odbyło się onegdaj we Lwowie. Po zagajeniu przewodniczącego p. M. Lewentera, który zdał sprawę z działalności oraz przedstawił plan pracy na rok bieżący — udzielono ustępującemu wydziałowi absolutoryum. Nastąpiły wybory do wydziału, które dały wynik następujący: M. Lewenter, przewodniczący, tow. Stock, Lerner i Barij, zastępcy przew., Igra dr. Wiesel, Kohn, Elmer i i. członkowie wydziału.

—o—

Sowieckie warunki porozumienia z Francyą

Bruksela. 18. października. Dziennik holenderski, wychodzący w Antwerpli p.t. „Neptun", donosi, że według najzupełniej pewnych wiadomości przybycie przedstawiciela sowieckiego banku państwa Szeinemana do Paryża posiada wielkie polityczne znaczenie. Szeineman za pośrednictwem francuskich bankierów przedstawił rządowi paryskiemu konkretne propozycye sowietów w sprawie definitywnego uregulowania stosunków pomiędzy Rosyą i Francyą.

Dziennik streszcza te propozycye jak następuje:

Rząd sowiecki uznaje wszystkie długi byłego rządu rosyjskiego z wyjątkiem długów wojennych, prosi jednak o 10-letnie moratoryum i odpowiednio zagwarantowane kredyty dla gospodarczej odbudowy Rosyi sowieckiej. W zamian za to Francya uznaje de juro rząd sowiecki, zaś rząd sowiecki zobowiązuje się powstrzymać od wszelkiej komunistycznej propagandy we Francyi.

W sprawie upaństwowienia prywatnej własności rosyjskie władze zobowiązują się częściowo zwrócić francuskim poddanym ich własność, zaś te francuskie osoby, które posiadały pewne fabryki, zakłady i linie kolejowe, które Rosya musi zachować, będą odszkodowane przez inne równe co do wartości koncesye.

Wśród tych koncesyi rząd sowiecki wymienia przedewszystkiem koncesye naftowe, które pozwolą Francyi zarówno w czasie wojny, jak i w czasie pokoju, tanio zaopatrywać się w paliwo.

Rząd sowiecki zobowiązuje się w takim razie nie udzielać naftowych koncesyi w Rosyi żadnym międzynarodowym trustom bez uprzedniego porozumienia się z Francyą.

Ostateczne zawarcie umowy.

Paryż. 18. października. Została zawarta pierwsza umowa pomiędzy rządem sowietów a Bankiem francuskim (L'union parisienne). Na mocy tej umowy wymieniony wyżej bank paryski podejmuje się wszystkich operacyi, które sowiecki bank państwa będzie miał do załatwienia we Francyi.

—o—

Deklaracya turyngskiego rządu robotniczego.

Zapowiedź walki z wojskową dyktaturą w Niemczech.

Weimar. 18. 10. (Pat.) Na wczorajszem posiedzeniu sejmu turyngijskiego złożył nowy rząd turyngijski następującą deklaracyę: Rząd turyngijski jest rządem obrony republiki, a celem tej obrony jest odparcie niebezpieczeństwa faszystowskiego, które zagraża działalności i życiu klas robotniczych. Jest on rządem walki przeciw hasłu:

precz z marksizmem

Stan wyjątkowy zaprowadzony w Rzeszy niemieckiej — głosi deklaracya — godzi w całą ludność robotniczą a zarazem w państwa środkowych Niemiec oryentujących się na lewo. Kapitaliści podjęli ofenzywę przeciw robotnikom i ukończyli ją nareszcie ustawą o nadzwyczajnych pełnomocnictwach.

Nowy rząd turyngijski podejmuje się obrony wyzyskiwanych mas i poświęci specyalną uwagę interesom wszystkich warstw proletaryackich. Rząd będzie się starał u rządu Rzeszy aby jako pierwszy krok w kierunku poprawy sytuacyi dokonano bezwzględnego położenia ręki na wszelkiego rodzaju dobrach wartościowych i aby zaprowadzono monopol państwowy węglowy na wzór rosyjskiego.

Dalej rząd starać się będzie o kontrolę nad produkcyą i utrzymanie 8-godzinnego dnia pracy oraz o rozszerzenie praw Rad załogowych, Związków zawodowych i Organizacyi robotniczych. Rząd walczyć będzie przeciw unieruchomieniu przez przedsiębiorców ich przedsiębiorstw i starać się będzie o zapewnienie w tym kierunku kontroli ze strony władz państwowych.

Strejk artystów teatrów m. przed Radą miejsk.

Lwów w hołdzie ofiarom katastrofy w Warszawie. — Kto winien horendalnym cenom węgla? — Kiepska gospodarka węglowa rządu. — Podwyżka cen gazu.

Lwów, 18. października.

(d). Wybuch prochowni na Cytadeli w Warszawie, który pociągnął za sobą setki ofiar, przejął żalem wszystkie serca obywateli Rzeczypospolitej. Fakt ten groźny i bolesny nie dotknął tylko Warszawy, ale całą Polskę. Przewodniczący wczorajszego posiedzenia Rady m. p. prez. **Obirek** w krótkiem przemówieniu dał imieniem mieszkańców Lwowa wyraz głębokiego żalu i współczucia dla stolicy i ofiar groźnej katastrofy. Przemówienie prez. Obirka radni wysłuchali stojąc.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego zainterpelował r. dr. **Loewenherz** prezydyum w sprawie strejku artystów i orkiestry teatrów miejskich. Mowca podkreślił dobitnie krzywdę, jaka się stała kilkudziesięciu rodzinom artystów z powodu zignorowania przez władze gminne ich najkardynalniejszych potrzeb życiowych. Interpelant wyraża opinię, iż coś złe się dziać musi w gospodarce teatralnej, skoro dopuszczono do strejku. Inaczej bowiem nie może sobie wytłumaczyć faktu, iż w czasie szalejącej drożyzny pozbawia się ludzi słusznie im się należących płac.

Prez. Obirek odpowiadając interpelującemu uznał słuszność postulatów strejkujących i przyznał, że im się stała krzywda. Prez. Obirek w końcu oświadczył, że jest nadzieja, że konflikt już w sobotę będzie pomyślnie załatwiony, bo wicepr. Chlamtacz telegrafował, z Warszawy, że udało mu się uzyskać kredyty na cele pokrycia deficytu i płac artystów.

Przystąpiono następnie do sprawy podwyżki cen gazu, która wywołała nader gorącą dyskusyę, w której zabrał głos szereg radnych. Prócz licznych kwestyi, związanych ściśle z podwyżką, poruszono w dyskusyi kwestyę bardzo ważną, w której tkwi geneza chronicznych podwyżek, kwestyę gospodarki węglowej producentów i rządu. R. Szczyrek widzi źródło zła w rabunkowej gospodarce właścicieli kopalń, na którą rząd patrzy obojętnie. Istniejący w ubiegłych latach Inspektorat węglowy, który jako organ rozdzielczy miał kontrolę nad gospodarką węglową znosio się, co rzecz jasna, wyzyskali producenci, kalkulując

wedle swego wrazimisię. wiceprez. dr. Schiercher wyjaśnił przyczynę zniesienia Inspektoratu węglowego, do którego się nawet sam przyczynił, gdyż inspektorat nie spełniał swych zadań, dyktując i podwyższając bez pardonu ceny nawet bez ich uzasadnienia. Mowca tłómaczy, że dzieją się liczne nadużycia, a to węglem jaworznianskim i dąbrowskim, którego ceny kalkulują niesumienni wedle cen węgla pochodzącego ze Śląska. Cena tegoż ostatniego podskoczyła w tym miesiącu od 1. do 10. bm, o 3 miliony na tonie. Niemałą winę ponosi rząd, który sam będąc właścicielem olbrzymich terenów węglowych na Śląsku nie normuje stosunków i nie daje wzoru istotnej, porządnej kalkulacyi. Przyczyny drożyzny tkwią nie mniej w eksporcie nadmiernym drzewa opałowego i kopalnianego do Szwajcaryi. Po dyskusyi przyjęto wniosek r. Maksymowicza, by ceny gazu dla kuchenek gazowych liczyło się po 25 tys. za 1 m. sześć. ale pod warunkiem, że instalacyę drugiego gazomierza wprowadzi zainteresowany, r. prof. Hauswalda, by koszta oświetlenia ulic miasta rozłożyć we formie podatku na wszystkich mieszkańców, wicepr. dr. Stahla, by na przyszłość umożliwić konsumentom gazu zakupywanie pewnej większej ilości metrów kubicznych gazu, celem zabezpieczenia się przed grożącemi podwyżkami, r. Szczyrka, by Rada m. wezwała Rząd do ingerencyi w gospodarkę węglową wreszcie wniosek ref. r. Wixla, proponujący podwyżkę gazu na 31.000 za metr sześc., zaś czynsz gazomierzy o 100 proc. Podwyżka obowiązuje już odczyty październikowe.

Wybory do krajowej konferencyi org. syon.

Lwów 18. października.

Egzekutywa Organizacyi syonistycznej dla Wsch. Galicyi we Lwowie komunikuje:

I. Wobec uchwały Egzekutywy powziętej na wniosek Głównej Komisyi Wyborczej, w sprawie odroczenia Konferencyi Krajowej na dzień 18. i 19. listopada br., Główna Komisya Wyborcza ustaliła przewidziane w ordynacyi wyborczej do Konferencyi Krajowej czasokresy w następujący sposób:

1) termin ułożenia spisu wyborców (§ 12 ord. wyb.) do 28 10. br. 2) wybór miejscowych komisyj wyborczych (§ 10 o. w..) do 1. 11 br. 3) wyłożenie listy wyborców do wglądu (§ 13 o. w.) od 1 do 4 list. 4) termin zgłaszania list kandydatów (§ 16 o. w.) do 4 listopada 5) reklamacye pisemne przeciw umieszczaniu w spisie wyborców (§ 14 a ord. wyb.) do 8 listopada, 6) reklamacye z powodu pominięcia w spisie wyborców (§ 14b. ord. wyb.) do 11 listopada, 7) wybory głosowanie) (§ 18. o. w.) do 11 listopada, 8)skrutynium w okręgowych komisyach wyborczych (§ 27, o. w.) do 14 listopada, 9) protesty przeciw aktowi wyborczemu w wyborczej komisyi miejscowej (§ 31 o. w.) do 15 listopada, 10) protesty przeciw skrutynium okr. kom. wyb. lub wynikowi wyborów do 16 listopada.

II. Zarazem Egzekutywa przypomina że prawo wyborcze na Konferencyę Krajową przysługuje tylko temu, kto oprócz szekla uiścił za rok 5683 podatek partyjny w wysokości oznaczonej przez Egzekutywę i którego opłata została do Egzekutywy w należytym czasie odesłana. Wzywa się przeto komitety lokalne i mężów zaufania, aby pieniądze z podatku partyjnego, jakoteż bloczki z kwitami oraz wykazy wszystkich płatników z podaniem czasu i kwoty przesłali Egzekutywie najpóźniej 28 października i w tym dniu ułożyli ogólny spis wyborców w myśl § 12 ordynacyi wyborczej, a p ojednym egzemplarzu przesłali swojej Okręgowej Komisyi Wyborczej i Głównej Komisyi wyborczej we Lwowie.

III. Zarazem zawiadamia się, iż Główna Komisya Wyborcza utworzyła 11 okręgów wyborczych: Lwów miasto, Lwów okręg (łącznie z okręgiem Brzeżany), Sambor, Drohobycz, Stryj, Stanisławów, (wraz z okręgiem buczackim), Kołomyja, Czortków, Tarnopol, Złoczów (wraz z okręgiem brodzkim) oraz Rawa ruska-Sokal.

Ś. p. Michał Tarasiewicz.

Z Warszawy dochodzi nas smutna wiadomość o zgonie Michała Tarasiewicza, byłego dyrektora teatru lwowskiego. Śmierć nastąpiła w pociągu zdążającym ze Lwowa do Warszawy, tak iż w Warszawie po otwarciu osobnego oddziału znaleziono zastygłe już tylko zwłoki znakomitego artysty.

Z Lwowem łączyła śp. Tarasiewicza długoletnia działalność sceniczna. Rozpoczął ją w r. 1900 pod dyrekcyą Pawlikowskiego, grywając role amanta. Był wówczas ulubieńcem publiczności zyskując ją sobie szczególnie dźwięcznym głosem i doskonałą grą. D owybitniejszych kreacyj które zadecydowały o jego karyerze artystycznej należały role: Percineta w „Romantycznych“ oraz Kordyana, Konrada i Mazepy. Po ustąpieniu Pawlikowskiego opuścił Tarasiewicz scenę lwowską, do której wrócił w r. 1918 jako dyrektor teatru miejskiego. Na tem stanowisku stał się przedewszystkiem o repertuar rodzi

Pełen dystynkcyi, ujmujący w stosunkach osobistych, wysoce kulturalny i stelny w pożyciu z gronem aktorskiem, potrafił się dyr. T. przystosować do powjennych form i stosunków w teatrze mskim. Po dwu latach dyrektury przeniósię do Warszawy, gdzie objął dyrekcyę pierwszej sceny polskiej „Rozmaitości“. roku odsunął się w zacisze, nie przestał tęsknić do sceny.

Przed kilku dniami jeszcze bawił Lwowie i uśmiechnięty snuł piękne pla na przyszłość. Nie spodziewał się, że pocim którym wróci do Warszawy, dowiezie stolicy... zimne, martwe zwłoki. Cześć jpamięci!

DZIŚ wspaniała PREMIERA w Kinie „LEW
LUDZIE NOWI
Najnowsze arcydzieło filmowe Paryża. Według powieści Claude Farrerea: „L hommes nouveaux“. Film pod każdym względem przewyższa ący wszystkie dot widziane. Cudowne zdjęcia Marokka i kolonii francuskich w Afryce

Z sali sądowej.

Bestyalskie morderstwo.

Wyrok śmierci.

Lwów ,18. października.

Wielka sala rozpraw zieje pustkami Przedmiotem rozprawy bowiem zwykle sre bestyalskie morderstwo ,a te przest być senzacyą. Cóż to bowiem kogo obodzi, że czterej — nie bracia — Diduchowie ze Stawczan zamordowali Michała czmarka parobka z tej samej wsi. Zamorwali go, więc dzisiaj i wczoraj odpodali przed sądem. Oskarzeni tłómaczą zupełnem opilstwem i brakiem świadomości w chwili popełnienia czynu. Świadkowie zaprzeczają jednak twierdzeniu oskarżonych czyn przedstawia się następują

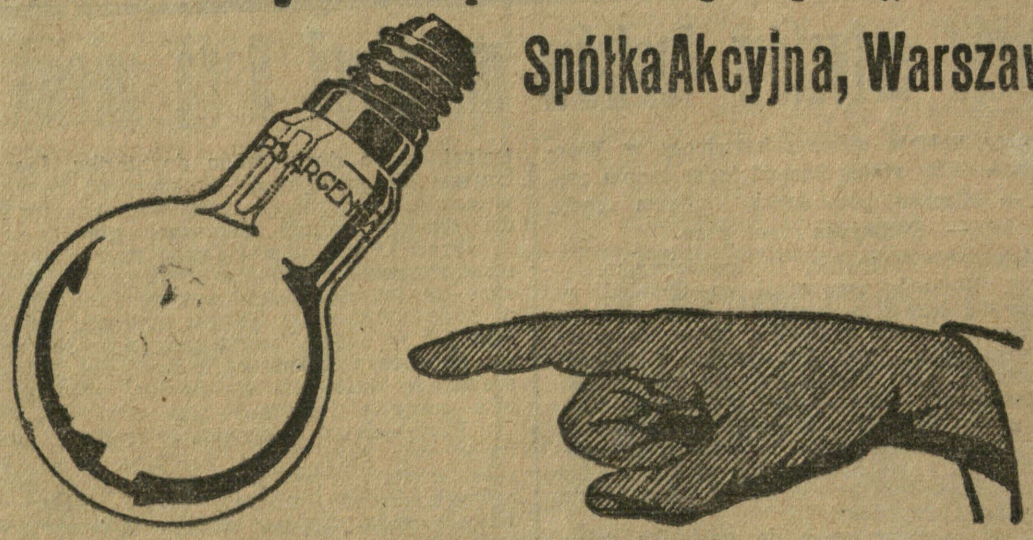
Dnia 23 maja br. wyszedłszy z karmy w Polance czterej Diduchowie, zaopatrzywszy się w kije, kół, topór i nóż, padli na Kaczmarka, który wraz z nwyszedł z karczmy i tak go zmasakrowali że ten pod ich razami wyzionął ducha.

Po dwudniowej rozprawie trybunał przewodnictwem r. Gettingera na podstawie werdyktu ławy przysięgłych skazał oskarzonych Michała Diducha starszego rok więzienia, Michała (syna Jacka) rónież na rok, Oleksę.

na karę śmierci przez powieszenie wreszcie Iwana Diducha na 8 lat więzie

Oskarżał prok. **Hryniewiecki,** bronili adkaci: **Batycki i Głuszkiewicz.**

Polsko-Holenderska Fabryka Lampek Elektrycznych „PHILIPS“ Spółka Akcyjna, Warszawa.

PHILIPS ARGENTA
CHRÓNI WZROK. ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

NADESŁANE

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne
(dawniej Dra Silbersteina) 878
przy ul. Sykstuskiej 34, I. p
wykonuje wszelkie analizy lekarskie

Po zupełnej rekonstrukcyi zostaje
Kawiarnia „Teatralna“
w piątek dnia 19. b. m. ponownie otwarta. Codzienie KONCERT OR KIESTRY Teatru miejskiego
ZARZĄD. 920

Dr. med. Ignacy Grünsp
ORDYNUJE W SANOKU.

próbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA. 8658

Kronika.

yrekcya **Teatrów miejskich we Lwowie** : **Z powodu strajku artystów i orkie- przedstawienia we wszystkich teatrach ich są wstrzymane aż do odwołania.**

Teatr artyst.-lit. „BAGATELA“ Rejtana 3.

d 17. października b. r. nowy program. I. „Gucio idzie na polowanie“, sketch „Bebe“. Część solowa: **Fedyczkowska, i, Bronowski, Wenterry Duo.** Część III. otelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. tek o godz. 8-miej wiecz.

—o—

Podwyższenie akcyzy. Od dnia 15. podatek od spirytusu rolniczego wy- 00.000, mk. od litra, spirytusu winogro- 200.000 mk., od spirytusu przemysło- 200.000 mk., od spirytusu owocowego 0 mk., **podatek od piwa powiększa się** 0 proc. dotychczasowych stawek, poda- kcyzowy od zapałek określa się w ości 1.000 mk. od pudełka.

Nowa podwyżka cen wyrobów tyto- ch. Jak się dowiadujemy w przyszłym iu wejdzie w życie nowa podwyżka yrobów, tytoniowych, zarówno mono- ych jak i prywatnych fabryk. Podwyż- wynosić będzie 50—70 proc. Będzie ecia podwyżka w bieżącym miesiącu. ce będzie nikotyna pustoszyć jedynie i miliarderów. W ten sposób widzi- rząd niczego nie zaniedbuje, by zdro- ajszerszych kół ludności otoczyć czułą . Jest to jeszcze jeden wzruszający bitny dowód jego demokr. kierunku.

Osobiste. Na mój ślub, który odbędzie b. m. o godz. 2 pop. w Łanowcach Jezierzan, zapraszam wszystkich krew- znajomych. — Adolf Pohoryles. 9258

Biuro Palestyńskie we Lwowie, ul. ny 9, komunikuje: W ostatnich dniach ły do konsulatu ang. w Warszawie h dla następujących osób: 1) Sass Rywka, Tarnopol, 2) Ehrenfreind Leja , 3) Sztrausman Serka, Sambor, 4) Pepi, Kraków, 5) Brun Israel, Lwów. wspomniane osoby zechcą się poro- ustnie lub pisemnie z wyżej wspom- biurem w sprawie ich wyjazdu.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 18. października.

mo tendencyi zniżkowej na giełdzie e- usposobienie bardzo ożywione. Obro- me. Poszukiwane papiery notowane iedniu.

ansakcye w akcyach następujące: Bro- 5900, 6100, 6000, 6200, 6150, (5900), ów 1310, 1300, 1250, 1300, 1275, 1260 280, 1255, (1150), Cegielski 195, 200 05, 210, 190, Gafota 49, 48, 49 50 125, 130, 135, 140, Nafta 128, 126 25, P. T. B. 59, 58, Rakszawa 1900 075, 2050, 2000, 2075, 2080, 2100 2075 150, Tespy 1700, 1710, 1690, 1700, Zie- ki 4100, 4150, 4125, 4000, Karpalit 0, 145, Ofkos 1150, 1125, 1165, 1100 arowozy 115, 117, 116, 115, 120, 116 10, 105, Pezet 65, 70, Pocisk 195. 5, 185, 190, Siersza g. 2850, 3000, 2900 Bank Hipoteczny 262, 265, 270, 265 70, 265, 270, (238, 244, 243) Bank słowy 150, 152, 149, 148, 150, 152. kred 23, 28, 30, Z. B. K. 47, 43, 44. ansakcye w akcyach niekotowanych jące: Gazy 11700, 11600, 11500, 11450. 1300, Jaworzno 8000, 7800, 7700, 6700 8000, 7800, 8000), Arma 110, Bruger 340, 350, 360, Chybie 2200, 2100, 2000, Foresta 160, 155, 160, 165, Gazolina 550, 545 540, 545, Lesienice 470, 400, Machlejd 105 Olkusz 230, 225, Radziwiłł 360, 350, 355. Węglówki 6200, 6250, Akumulator 280, Biblioteka 110, Czechowice 55, 57, 58, 59, 60 Elektrownia n. S. 20, 19, 19 i pół, Gazociągi 72, 70, Len w Kr. 255, 252, 250, (nf. 190, 180), Lokomotywy 175, 170, Nitrat 75 (72 nf.) Przeworsk 68000 (okaziciel), Rucker H. 240, 235, Schoen 22500, 22000.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 18. października.

Dol. am. 1130000, Dol. kan. 1050000, Kcz. 2?000, Fr. fr. 63000, Fr. szw. 185000, Fr. belg. 56000, Hfl. 440000, Liry wł. 45000, Leje rum. 4800, Funty 4600000, Wiedeń 15000 Praga 29000—30000, Czerniowce 4800.

Złoto i srebro.

Lwów, 18. października.

Złoto: 20 kor. 4750000, 20 mk. 5100000 20 fr. 4100000, 10 rbl. 6100000.

Srebro: Kor. 72000, 5 kor. 365000, floreny 185000, ruble 300000, kopiejki 150000.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 18. października.

Ruch na giełdzie ożywiony. Ogólny obrót 55 ton. Transakcye w życie, owsie i mące. Zainteresowanie dla strączkowych i ziemniaków. Tendencya utrzymana, usposobienie spokojne.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków, 18. 10. (Pat). Pol. B. Przem. 160, 164, B. Powsz. Kred. 32, 35, B. Hipoteczny 235, 260, B. Małopolski 290, 330, B. spół. zar. 520, Ziemsk. B. Kred. 55, Tohan 160, 165, Impeks 3.9, 4, Pharma 135, 150, Br. Rolniccy 85, 90, Polski Glob 14, 16, Żegluga 30, 32, Zieleniewski 4100, 4375, Wagon 625, Cegielski 185, 200, Trzebinia tł. 1175, 1250, Parowozy 118, 125, Górka 4500, 4850, Siersza górn. 2950 3050, Tepege 1400, 1525, Nafta 105, 117, Ojkos 1200, 1300, Pokucie 35, 300, Strug 260, Synd. kosz. 75, 80, Trzebinia masz. 180, 200 Krakus 265, 250, Chodorów 1325, 1360, Ćmielów 360, 380, Siersza elektr. 100, 105.

Giełda warszawska.

Warszawa. 18. 10. (Pat). Bank dysk. 1775, Bank handl. 805, 790, 800, B. dla h. i p. 260, 265, 300, 290, B. kred. warsz. 170, B. Małop. 320, 315, B. przem. warsz. 300 Polski B. przem. Lwów 155 145, Bank zachodni 1100, B. Zjedn. Ziem Polsk. 400, Zw. Ziemian 80, 85, Bank Spół. zarobk. 500. Cerata 50, 65, Kijewski i Scholce 600, 710 700, Sole potasowe 1525, 1575, Spies 400 385, 400, Puls 115, 100, 110, Wild 165, 150 160, Chodorów 1375, 1300, Czersk 455, (3) 275, 250, 265, Częstocice 10000, 10500, Gosławice 600, Michałów 400, 365, Cukier 2850 Marynin 2400, 2625, Unia 320, 300, 350 Łazy 60, 65, Warsz. Tow. kop. węgl. 1850, 1950, 1900, 2350, 2175, Przem. drzewny 70, Cegielski 210, 195, 200, Lilpoop 170, 185 170 200, 180, Modrzejów 2200, 1850, 2000, Norblin 400, 430, 490, 470, Zakł. Ostrowieckie 3050, 3075, Ortwein i Karasiński 120, 130. 120, Rohn i Zieliński 275, 310, 300,(4) 230 260, Rudzki 1050, 900, 1100, 1125, Starachowice 1850, 1925, Trzebinia 190, Pocisk 200, Parowozy 120, 115, Zieleniewski 4000, 3950 4100, Belpol 30, Żyrardów 105000, 117500. 115000, Zawiercie 114000, 118000, 114500, Borkowski 180, 165, 175, Br. Jabłkowscy 46 44,, 50, Żegluga 29, 37, Polbal 30, 45 42 Ćmielów 400, 380, Kabel 210, Haberbusch 1695, 1600, 1585, Spirytus 700, 775, Kluczewska fabr. pap. 210, 225, 220, Majewski 5500 5300, Polska nafta 105, 115, Nobel 310, 340 335, Lenartowicz 31 ,31.5, Tepege 1300, Pustelnik 255, Polski przem. naft. 310, 315 Siła i światło 230, 220, Korek 50, 55, Konopie 180, 200, Polski Lloyd 55. 70.

Dewizy.

Warszawa, 18. 10. (Pat). Belgia 51800 50800, Berlin 0.0001, Bukareszt 4600, Londyn 4515, 4425, N. Jork 990000, 970000, Paryż 60500 58900, Szwajcarya 176800, 173200, Wiedeń 14.05 13.75, Włochy 47800, 45000, Praga 28900.

Giełda zurychska.

Zurych, 18. 10. (Pat). Holandya 218.35. N. Jork 557.25, Londyn 25.24, Paryż 33.24, Medyolan 25.30, Praga 16.60, Budapeszt 0.0307, Bukareszt 2.62, Belgrad 6.69, Sofia 5.45, Warszawa 0.0005, Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 18. 10. (Pat). Amsterdam 27800 Belgrad 832, Berlin 0.083, Bruksela 3674, Budapeszt 380, Bukareszt 327, Chrystjania 10880 Kopenhaga 12280, Londyn 320700, Madryt 9480 Medyolan 3214, N. Jork 70935, Paryż 4267, Praga 2115, Sofia 683, Sztokholm 18520, Warszawa 630—730, Zurych 12725.

Wiedeń, 18. 10. (Pat). Prioritety 532100, Anglobank 360100, Bank związkowy 202, Bank obrotowy 131, Zakł. kred. ziems. 435, Austr. zakł. 295, Bank depoz. 88, Laenderbank 360 Merkury 192, Unionbank 332, Ziwnostenska Banka 918, Kolej północna 21000, Kolej lwowsko-czern. 405, Austr. koleje 875, Kolej połudn. 225, Alpiny 704, Krupp 420.5, Tow. górn. hut. 6450, Huta Poldi 1025, Rima 237, Skoda 1210, Zieleniewski 300, Apollo 865, Fanto 4610, Karpaty 555, Galicya 26100, Schodnica 1850, Siersza 215.

Giełda berlińska.

Berlin, 18. 10. (Pat). Amsterdam 3,199.980000, Bruksela 422,940000, Chrystjania 1.264,830000, Kopenhaga 1.432,410000, Sztokholm 2.154,600000, Helsingfors 217,455000, Włochy 371,070000, Londyn 36.907,500000, N. Jork 8.139,600000, Paryż 490,770000, Szwajcarya 1.464.330000, Hiszpania 1.103,235000, Japonia 3.990,000000, Rio de Janeiro 778,050000, Wiedeń 115710, Praga 243,390000, Sofia 79,800000, Belgrad 95,760000, Budapeszt 448875.

*

Gdańsk. 18. 10. (Pat.) Wczoraj po zamknięciu giełdy kurs dolara w obrotach prywatnych notowano od 7.3 miliarda do 7.5. Kurs marki polskiej wynosił 830 do 850. tys.

NADESŁANE.

רחל סגל יעקב מרויצר

מאורשים

רדחוב 7 מרחשון תרפ"ד

MIESZKANIA I LOKALE.

Poszukuję 2 ewent. 3 pokoje możliwie bez kuchni. Cena obojętna. Pośrednicy nie wykluczeni. Wiadomość Goldstein, Gródecka 23. 9259

Aspirant farmacyi poszukuje pomieszkania ewentualnie z wiktem. Zgłoszenia Apteka Beisera, Legionów. 9257

Zamienię pokój z kuchnią, balkonem, komfortem na dwa pokoje z kuchnią za dopłatą najchętniej w śródmieściu. Zgłoszenia Erdman, Żółkiewska 145. 9255

Trzy pokoi, kuchnia, największy komfort dla zamożnych. Wiadomość Marczyński, Wałowa 2.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Absolwentka gim. ze znajomością hebrejskiego poszukuje lekcyi na prowincyi. Zgłoszenia pod »Natychmiast« do Administr. 9226

Niemieckiego, polskiego, literatury, korespondencyi, udziela nauczycielka Kleparowska 4 I. p. 9264

POSAD POSZUKUJĄ.

Poszukuję posady jako zdolny sprzedawca w sklepie obuwia. Łaskawe zgłoszenia Mandel. Kilonowicza 12. 9223

Asystent farmacyi poszukuje posady na prowincyi. Zgłoszenia listowne do Administracyi pod »Asystent«. 9241

WOLNE POSADY.

Praktykant biurowy do przedsiębiorstwa spedycyjnego poszukiwany. Zgłoszenia w Administracyi pod »Praktykant«. 9255

Stenotypistka ze stenografią polsko-niemiecką zostanie natychmiast przyjętą w przedsiębiorstwie elektrotechnicznem. Oferty z odpisami świadectw i warunków do biura dzienników Brücka, Kościuszki 2. pod »Praca«. 9251

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **Dr SCHWARZ** b. Sekundaryusz szpit. powsz., **Lwów, Słowackiego 4,** naprzeciw jł. poczty. **Leczenie plam,** brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **Dr J. Kohn** b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w niedz. 9-1. Lwów, **ASNYKA 1** (róg Pańskiej)

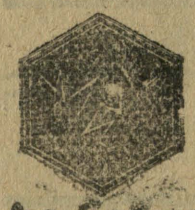
KUNEROL

najdelikatniejszy tłuszcz roślinny.

przewyższa wszystkie inne tłuszcze roślinne.

Przedstawiciel: Henryka J. SCHIFMANA SYNOWIE, Lwów.

ŚWIATOWEJ SŁAWY

Akumulatory do lampek kieszonkowych

Baterje, Latarki, Żarówki, suche Elementy — fabryki

„Daimon", Schmidt & Co, Berlin i Gdańsk

Trzymiesięczna gwarancja. Zamówienia w gen. zastępstwie fabrycznym składzie: **Ska „TOPAS"**

LWÓW, MICKIEWICZA 22. Tel. 624.

SPRZEDAŻ TYLKO HURTOWNA. 129)

FABRYKA WYROBÓW TRYKOTOWYCH

L. Plihal i Ska w Łodzi

REPREZENTACJA NA MAŁOPOLSKĘ

JÓZEF PRZEDECKI i Ska

we Lwowie, Koralnicka 8.

róg placu AKADEMICKIEGO.

Towary na składzie we Lwowie.

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZTANCE, OBRABIARKI do drzewa, MOTORY, NARZĘDZIA, PRASY w wielkim wyborze poleca 9109 „PILOT", Lwów, ul. BATOREGO L. 4.

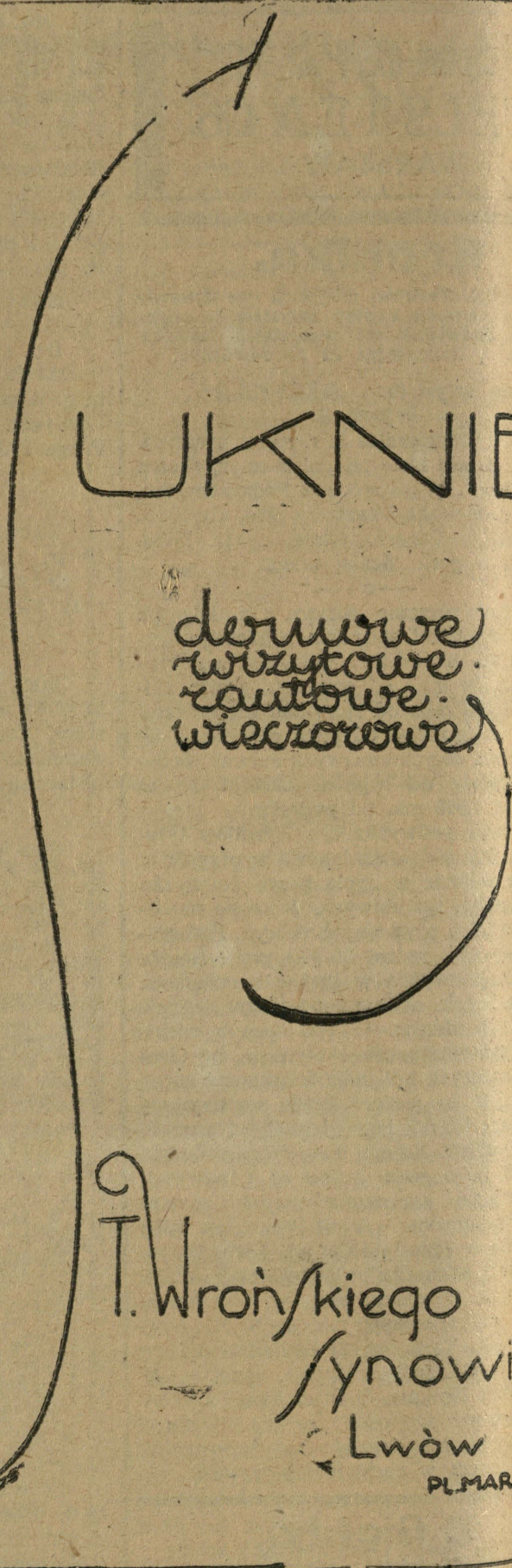
Powszechny Dom składowy w Drohobyczu

o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny, suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

WOLNE POSADY

Agent dla bardzo poszukiwanych artykułów na Lwów i prowincyę potrzebny. Zgłoszenia »Austopol« Lwów ul. 2-go Maja l. 5. w podwórzu między 5—6 popoł. 926

Inserujcie W CHWILI

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy

J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. 2. (w podwórzu).

Praktykanta

z lepszego domu poszukuje ZAK DENTYSTYCZNY

Józefa Selzer, Gródecka

PASY TRANSMISYJNE

skórzane, sierści wielbłądziej, Gazę młynars

Piły gatrowe, Cyrkularki po cenach fabrycznych po

„HYDRAULIKA", Lwów, Jagiellońsk

KUPNO — SPRZEDAŻ.

TŁUSZCZ TOVOTTE l. a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 250

PASY skórzanne l. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

Inżynier Landau porada techniczna w sprawach odbudowy młynów i tartaki. Lwów, Romanowicz 11. 9252

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Badian Lwów, Janowska 24. 9247

Fortepiany, pianina Kupno, Sprzedaż, Najem, Zamiana. Kaim, Kopernika 16. 9236

Szatnia BRAJEROWSKA 3. poleca materyały bielskie na ubrania, płaszcze, kostyumy, i suknie, płótna, podszewki, aksamity, welwety gładkie i kolorowe, welutyny na kapelusze w najwiekszym wyborze i po cenach możliwie nizkich

---

MAŁŻEŃSTWA.

Panna przystojna, młoda, samodzielna krawczyni, urządzone mieszkanie, posatna, wyjdzie zamąż. Zgłoszenia także z prowincyi pod »Spero« do Chwili. 9260

INTERESY HANDLOWE.

Do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa szukuje się spólnika z odpowiednim kapitałem w centrum miasta. Zgłoszenia pod »Spólnik« biuro Scherera, Pasaż Hausmana.

OGŁOSZENIA

Baterye, futerały, żarówki hurtownie i częściowo poleca firma M. Immergluck, Lwów, Jagiellońska 17

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesche „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika

Nr. 1658 Lwów, niedziela 21. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych

Cena egzemplarza 10 000 Mk

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Terror i eksterminacya polityczna i gospodarcza

NOWE ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyaer«
Welt poleca
KARAU i SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

Kupiec trzydziestokilkuletni zaufany poszukuje **posady KASYERA**, inkasenta lub t.p. Na żądanie złoży kaucyę. Zgłoszenia pod »Zaufany« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

„Nad grobem tego gabinetu nikt płakać nie będzie“.
Niemcy w krańcowej rozpaczy.
Chadecy chcą się dobrać do skóry dubadekom.
Rewizye w lwowskiej kolonii niem.
Palestyna nie zmieni swej polityki
Ostatnie ustępstwo.
Ostatni apel urzędników państw
Sprawa polska - zagadnieniem europejskiem.
Z sali sąd.: Przyjaciele-mordercy

Mowa posła D.a Reicha.

Wygłoszona w Sejmie dnia 16. bm.

(Dokończenie).

P. Prezes Rady Ministrów w swojem ekspose napiętnował mniejszości narodowe, które wniosły memoryał do Genewy i zaważył, że temniej to jest uzasadnione ilekroć te mniejszości mają i tak ustawą zagwarantowane prawa. Mogę mówić o tem śmielej i objektywniej ileże z tą petycyą nie mieliśmy nic wspólnego i że nazwisko dra Kikera czy Wikera, którego zresztą nie znamy, okazało się też widoczną mistyfikacyą. Ale jeżeli się mówi o tych postulatach mniejszości narodowej, które mają już zaspokojenie w ustawie, to śmiem zauważyć, że między tem, czego żądamy a tem cos się nam daje, jest taka różnica, jak między tym kursem dolara oficyalnym dyktowanym przez czynniki rządowe a tym (Głos: wy sami ustalacie), który jest dyktowany przez życie. Jakżeż inaczej zapatrywać się i zapatruje się na sprawę ochrony mniejszości inny

wybitny polityk polski.

(Głos: Kto?) Polak z waszej krwi. Pisał on (Wrzawa. Głosy: Co?) Zaraz się panowie dowiecie. Twierdzi, że jeżeli ktoś uznając ochronę mniejszości za rzecz wskazaną określa ją równocześnie jako kwestyę polityki wewnętrznej, okłamuje samego siebie lub drugich“.

„Bo czemże jest prawdziwe państwo? W normalnych stosunkach jest państwem zawsze większość państwowa. Jeżeli większość rządzi w państwie i wolę swą narzuca mniejszości, jest rzeczą wprost niedorzeczną, by ta większość sama miała rozstrzygać o ochronie mniejszości. I niech nikt nie zarzuca, że właśnie na tem polega normalne życie państwowe, że większość rozstrzyga w państwie; bo tu byłoby wszystko w porządku, ale tylko odnośnie do prawdziwie wewnętrznych zagadnień. Jeżeli w państwie konserwatywna większość rządzi liberalną mniejszością, to ochrona mniejszości na tem polega, że każde nadużycie władzy budzi z uśpienia poczucie sprawiedliwości ludności i że przy najbliższych wyborach mniejszość staje się większością. Ale tej naturalnej ochrony brak przy kwestyach narodowościowych. W tych kwestyach zrobiliśmy to doświadczenie, że nawet bardzo praworządnie myślący ludzie nie przyznają nam słuszności publicznie, bo poprostu

obawiają się narodowego terroru.

W rzeczywistości istnieje tylko jeden środek dla osiągnięcia przez mniejszości narodowe swych praw, a mianowicie międzypaństwowe ustalenie materyalnych praw mniejszości i dopuszczenie międzynarodowego trybunału rozjemczego dla powstać mających na tem tle sporów“.

Jak widzicie, Panowie, jest to zapatrywanie zupełnie odmienne od tego, którego chce większość, a zapatrywanie to wygłosił nie kto inny, tylko

wybitny w Polsce polityk, p. Marszałek Senatu Trąmpczyński.

Oczywiście wygłosił to wtedy, kiedy był jeszcze członkiem Sejmu Pruskiego na rok przed utworzeniem się Państwa Polskiego. (Głos: Miał na celu mniejszości polityczne, a nie narodowe). Jakże całkowicie inaczej stosuje się ochronę mniejszości narodowych tutaj.

Stosuje się ją za pomocą systemu straszenia i terroryzowania. Straszy się społeczeństwo polskie, że Żydzi żądają państwa w państwie, że czyhają na zagładę Polski a równocześnie tę mniejszość żydowską

teroryzuje się i prowadzi krucyatę ekonomiczną i eksterminacyę polityczną.

Rozumiemy podkład polityczny tego stanu rzeczy i tego postępowania. Niedawno tutaj w czasie ekspose Pana Prezesa Ministrów pokazywano afisz wyborczy z napisem: głosujcie na ósemkę, a wszystko będzie tanie. W rzeczywistości Chjena prowadziła walkę wyborczą pod dwoma hasłami: (Wrzawa). Hasłem potanienia chleba (Wrzawa). Tymi krzykami panowie nie zagłuszycie sumienia. (Głos: Żydom nie wolno grozić ludowi polskiemu) pod hasłami... (Głos: Nie groź Pan ludowi polskiemu, schowaj ręce do kieszeni, wara od ludu polskiego, my przód byli na tej zie-

Wprowadzenie stałej jednostki podatkowej.

Warszawa (Pat.) Ministerstwo skarbu wniosło do Sejmu zapowiedziany projekt ustawy o zastosowaniu stałej jednostki podatkowej do obliczania danin oraz niektórych innych dochodów publicznych. Jednostka podatkowa ma odpowiadać wartości franka złotego, obliczonego na podstawie ceny czystego złota na giełdzie w Londynie i przeciętnego w tym okresie czasu kursu funta szterl. w formie banknotowej na giełdzie warszawskiej.

Minister skarbu będzie obowiązany ogłaszać w Monitorze Polskim wyrażoną w markach wartość jednostki podatkowej, w terminach i na okresy, które ustalą rozporządzenia wykonawcze. Uiszczania należności skarbowych, wyrażonych w jednostkach polskich w odpowiednich ustawach podatkowych, uskuteczniane będzie w wach i rozporządzeniach zostaną przerachowane na jednostki podatkowe. Postanowienia tej ustawy stosować się mają również do dochodów Związków Samorządowych.

Ustawa ta weszłaby w życie co do podatków pośrednich z dniem jej ogłoszenia, co zaś do podatków bezpośrednich i innych należności skarbowych, z dniem 1. stycznia 1924 i obowiązywałaby na całym obszarze Rzpltej.

Warszawa (Pat.) 17 bm. ukazało się rozporządzenie min. skarbu, ustalające wykładnik wzrostu przeciętnych cen hurtowych miarodajny przy określaniu wszystkich kwot oznaczonych w ustawie o państwowym podatku przemysłowym. Wykładnik ten ustalił p. minister na rok podatkowy 1923 w wysokości 26.8.

mi jak Pan) (Marszałek dzwoni) ...pod hasłami

potanienie chleba i gnębienia Żydów

(wrzawa)... Nie wiedziałem, że nazwa Chjeny jest dla panów tak przykra. Chciałem mówić o stronnictwach, stanowiących dzisiejszą większość. (Głos na prawicy: Tak trzeba mówić).

Jak wygląda realizacya pierwszego hasła, o tem nie potrzebuję tutaj mówić. Im większe jest rozczarowanie, tembardziej właśnie dla utrzymania wyborców starają się owe stronnictwa o wybijanie się na punkcie drugim. W lipcu w swojem przemówieniu z okazyi dyskusyi budżetowej p. Stroński, redaktor odpowiedzialny — większości rządzącej (Wesołość), zapowiedział, że problem większości narodowej przyjdzie napewno w czasie wakacyjnym pod rozważanie Rządu. Jak się ten problem załatwiało, jak się go załatwia, to wszyscy widzimy.

Pod egidą wojewodów i starostów nadal rozwiązuje się stowarzyszenia żydowskie i zgromadzenia żydowskie bez względu na to, czy to jest stowarzyszenie dla kolonizacyi Palestyny, czy stowarzyszenie inwalidów żydowskich, czy stowarzyszenie sportowe. Zapowiedziano tu

wniesienie ustawy o samorządzie miejskim,

ale nie słychać nic ani o kahałach żydowskich, które dalej są w rękach ludzi nie ukwalifikowanych i doprowadzają do tego, że życie gmin żydowskich leży odłogiem. W łączności z tem obecnie idzie się dalej, bo w niektórych miastach — jak w Wilnie — chce się **wydziedziczyć kahały gmin żydowskich w ich prawie posiadania** i chce się im odebrać gmachy kahałów pod pretekstem, że niema zapisków tabularnych, mimo, to, że szacunek pod względem tym miała i Moskwa i okupacya niemiecka. Nie myśli się wcale o uregulowaniu szkolnictwa żydowskiego, ani odpoczynku niedzielnego. A w łączności z tem wszystkiem, w łączności z tą praktyką pozostaje

dzisiejsza odezwa,

odezwa, która wprawdzie nie mówi nic bezpośrednio o ludności żydowskiej, która skonstruowana tak misternie, że można niezrozumieć pod rozmaitemi wskazówkami nic, a można się domyśleć wszystkiego, która atoli nie pozostawia żadnej wątpliwości, że z katastrofy, która nawiedziła miasto i kraj Rząd obecny chce skupić kapitał i zwrócić w znacznej mierze przeciwko Żydom. Nie chcę bronić ani na jedną chwilę tych którzy istotnie występują przeciwko interesom Państwa. Ale w tym wypadku niech Rząd mówi wyraźnie i jasno, niech powie kogo rozumie pod tymi żywiołami, godzącymi w interesy Państwa, ale

niech nie mówi domyślnikami

i półgębkiem i niedomówieniami.

Tak wygląda praktyka. A jak teorya? Oto teoretyczne uzasadnienie dla tej praktyki dał przed kilku dniami p. Kozicki z tego miejsca.

Zdawałoby się, że prezes Zw. Lud.-Narodowego, a więc stronnictwa stanowiącego trzon większości, stronnictwa, które społeczeństwu dało, czy narzuciło gabinet rządzący, przedstawi nam program jasny odnośnie do przyszłości państwa, że da nam może pewne wskazówki odnośnie do chaosu dziś istniejącego. P. prezes Kozicki sprawę sobie nadzwyczaj ułatwił: ludność wiejska napływa tłumnie do miast, w miastach zastaje pola zajęte przez Żydów, zatem rzecz jasna, hejże na Żydów. Abstrahując od faktu, że ten napływ ze wsi do miast dziś nie jest bynajmniej tak wielki, chcę się zapytać dlaczego też Żydów, którzy są w miastach, nie puszcza się na wieś, jeśli chcą tam osiadać. Rozwiązanie, dane przez p. prezesa Kozickiego jest nadzwyczaj proste. — Ludność polska napływa ze wsi, a nie znajduje miejsca; zatem Żydzi muszą emigrować. Ponieważ jednak rzecz ta tak łatwo nie pójdzie, ponieważ na komendę p. Kozickiego miliony Żydów nie zechcą wynieść się z Państwa, dlatego zalecam p. prezesowi Kozickiemu formułę lepszą, mojem zdaniem mądrzejszą, jaką wynalazł

Pobiedonoscew,

który konsekwentniej ujął całą sprawę. Zdawał sobie sprawę, że ludność żydowska tak łatwo nie wyjdzie i podzielił ją na trzy kategorye i zadecydował, że w ciągu 10 lat można kwestyę żydowską załatwić. Jedna trzecia ludności żydowskiej ma być zmuszona do emigracyi, jedna trzecia ma zginąć z głodu, a jedna trzecia ma zginąć od pogromów. Jakież to jest bardziej-heroiczne i bardziej idealne! I naprawdę, jeśli słyszeliśmy, że wysłano tutaj telegram do rządu japońskiego z okazyi katastrofy, jaka nawiedziła ten kraj daleki, jeśli czytaliśmy, że telegram wysłał nietylko Rząd, ale wysłał także od siebie p. prezes Zw. Ludowo-Narodowego, jeśli rozumieliśmy, że jest to objaw współczucia dla wszelkich nieszczęść ludzkich, bez względu na oddalenie, bez względu na różnice atmosferyczne i oceany, to mimowoli powstaje w myśli pytanie, że to współczucie polityków dla ludności tak dalekiej jest bardzo wielkie. Ale jest rzeczą dziwną, że tu na miejscu istnieją miliony ludzi, którym ziemia chwieje się pod nogami, którzy tracą egzystencyę, a którym nietylko nie okazuje się współczucia, ale którym daje się jedyną radę,

aby się wynieśli z granic państwa.

W rozmaitych państwach Zachodu daliśmy tamtejszym społeczeństwom nasze najlepsze siły (wrzawa i wesołość na prawicy) i te społeczeństwa zachodnie chlubią się często temi siłami, które dajemy im w życiu politycznem (głos: w Rosyi) i w Anglii i w Ameryce i we Francyi i we Włoszech i we wszystkich tych państwach, na których poparciu opiera się niepodległość Polski. (Wielka wrzawa). Tutaj w Polsce ciągle się nas odrzuca i odtrąca a niemniej zapewniam panów, że się **od pracy państwowej, od pracy twórczej dla dobra państwa odtrącić i odepchnąć nie damy.** (Wrzawa na prawicy). Ale z drugiej strony także nie damy się degradować do obywateli drugiej klasy i nie pozwolimy, aby ulica żydowska była uważana za jakieś podwórko polskie, na którem rządzić będą narodowi demokraci i ich poplecznicy i sojusznicy. Samem gadaniem o równouprawnieniu kwestyi żydowskiej się nie rozwiąże, a

ludność żydowska więcej na pasku wodzić się nie da.

Równouprawnienie nie jest żadną łaską, tylko jest pierwszym promykiem sprawiedliwości, który należy się nam z tej racyi, że tu żyjemy i jesteśmy obywatelami tego państwa. (Głos: Pasożytami). Domagamy się realizacyi wszystkich praw, które Polska sama uchwaliła, względnie przyjęła i ratyfikowała. To nie mniejszość walczy przeciwko większości, to nie mocarstwo anonimowe walczy przeciwko mocarstwu polskiemu, ale

walczą przeciwko sobie dwa systemy:

system narodowy i rozwoju ducha narodowego walczy przeciwko systemowi negacyi praw narodowościowych i narodowego ucisku. I właśnie Polska, która dzięki świtowi nowego słońca uzyskała swą niepodległość... Dzięki świtaniu tego samego słońca, które przyznało także prawa Żydom, właśnie Polska, która w tym samym dniu 28. czerwca 1919 roku podpisała pierwsze ustalenie swoich granic i swojej niepodległości także podpisała w tym samym dniu traktat o mniejszościach, Polska powinna zrozumieć, że obowiązki poszanowania prawa i poszanowania traktatów nie stanęły u jej granic, że idea postępu ujmuje wszystkie inne ludy i narodowości mieszkające w granicach Państwa i w jej własnym interesie jako Państwa leży nie być ślepą dla życiowych objawów dnia,

nie być głuchą na nakazy chwili

i że powinna z własnego uznania przeprowadzić porządek dnia dzisiejszego, który jest nieunikniony i przyjdzie tak pewnie, jak nieuniknioną była niepodległość Polski po dziesiątkach lat niewoli.

Powiadam, że nakazy te stawia nasz interes państwowy. Rozumiem, że są ideologdzy, którzy nie mogą pogodzić tego stanu ze swoim podkładem duchowym czy idewym. Uczuwają oni konflikt wewnętrzny iż mieliby koncesye czynić Żydom i przypominają tragizm duchowy ducha szekspirowskiego Ryszarda II., który uważał siebie za majestat z Bożej łaski i zakazujący mu jjakichkolwiek pertraktacyi i konszachtów ze swoim rywalem.

Rozumiemy, że są tacy, którzy, uważając swoje rządy za jakiś majestat z łaski prawdziwie polskiej większości, nie mogą i nie chcą wogóle mówić z mniejszościami, a w szczególności z Żydami, ale i ci powinni pamiętać, że istnieją konieczności państwowe i tak jak stronnictwa opozycyjne głosują niejednokrotnie za przedłożeniami Rządu, mimo że w stosunku do tego Rządu pozostają w opozycyi, bo nakazuje to interes Państwa, tak samo powinno się zrozumieć, że rozjaśnienie sytuacyi samo przez się nie przyjdzie, że ono nie przyjdzie, jako magiczna formułka za jednym zamachem, że kto tak sądzi, łudzi i oszukuje siebie i innych, ale że raczej w interesie Państwa leży, żeby czynić ostatnie wysiłki wszystkich dla wszystkiego, dla przysporzenia wszystkim zrozumienia, że w szczęściu Państwa są wszystkich cele. (Głos na prawicy: Ale numerus clausus będzie).

I dlatego też sądzę, że każdy zrozumie że jak długo pełnia praw dla Żydów będzie zawisła od przypadku, będzie zawisła od liberalizmu jednego czy drugiego ministra, tak długo kwestya żydowska będzie ropiącą raną na organiźmie Państwa Polskiego, i będą panowie mogli tu i ówdzie przez danie koncesyj lub przez to że dacies obie wydrzeć jakąś koncesyjkę, wmawiać w siebie, że zaklejacie tę ranę na chwilę i

tłumicie okrzyk bólu żydowskiego,

ale tembardziej otworzy się ta rana później i tem silniej odezwie się ten okrzyk za chwilę. A jak daleko sięgnie okrzyk tłumiony i dławiony bólu, za to nikt nie może brać odpowiedzialności.

Powtarzam, że żądając tu w państwie praw, chcemy ażeby je dała większość mniejszości. Ale powinni panowie zrozumieć, że istotnie prosimy o te prawa od pierwszych chwil powstania Polski i że nie się nie udało zdobyć i że zaczynają uchodzić za naiwnych ci, którzy jeszcze wierzą w to, że z własnego przekonania prawa te nam dacie. Dlatego żądając tych praw i walcząc przeciwko bezprawiu, przeciwko chęci wydziedziczenia nas, odebrania nam tego, co mamy lub niechęci dawania tego, co się nam należy

bronić się będziemy wszelkiemi środkami

i wszelkiemi siłami. Na szczęście mamy nadzieję, że przecie prędzej czy później obudzi się zrozumienie tej rzeczy u czynników kierujących państwem polskim, że zrozumieją, iż niewłaściwem jest stale przeciwstawianie się idei słuszności, przeciwstawianie się temu co nie jest bynajmniej godzeniem w serce Polski, lecz raczej stanowi dalszy rozwój tej samej ideologii, której zawdzięczać ma Polska swoją dzisiejszą wolność, że jest to tak samo zdobycz ery powojennej, jak zdobyczą jest niepodległość państw, przedtem ujarzmionych. Wierzymy że to zrozumienie się obudzi i że obudzi się zarazem przeświadczenie, iż stawanie dalsze na opak byłoby z jednej strony

zabarykadowaniem pochodu dziejów

oraz przenoszeniem nad interes Państwa interesu partyjnego obecnego rządu. Szmer niezadowolenia odzywa się nietylko w społeczeństwie żydowskiem, ale idzie poprzez

wszystkie niemal warstwy społeczeństwa. U nas w pierwszym rzędzie odzywa się rozgoryczenie z powodu ciągłego poczucia bezustannej krzywdy, w innych odzywa się niewiara w jutro, gotowane przez ten rząd obecny, i nieufność do Rządu. Jakżeż chcecie, by kraj miał ufność do tego, co mieni się rządem, jeżeli sami jesteście świadkami wiecznych konfliktów i rozbieżności w łonie większości rządzącej, jeżeli widzicie że rząd, każąc krajowi iść po jednej linii, nie może sam w swojem wnętrzu zdecydować się co do tej linii, którą chce narzucić społeczeństwu, bo rządzi i działa bez idei i bez zasadniczej wytycznej, bez metody działania i bez programu.

Mówił Dante: Niema grobu, któryby przez kogokolwiek nie był opłakiwany. Mam wrażenie, że nad grobem tego rządu nikt płakać nie będzie. Im prędzej ten grób się otworzy, tem lepiej dla Państwa! (Oklaski na ławach lewicy i mniejszości narodowych).

Na mieliźnie.

Herbert Samuel, a wraz z nim reprezentowany przezeń rząd brytyjski, poniósł nową porażkę. Niefortunna polityka wystrzeliwanych na oślep koncesyi, konsekwentne zacieranie wytyczonej pierwotnie linii kierunkowej polityki palestyńskiej raz jeszcze okazały swoją zawodność. Nawet ostatni strzał, — zapowiedź utworzenia „Agencyi arabskiej“ na wzór „Jewish Agency“, — strzał wymierzony w przekonanie Arabów z wyraźnem zboczeniem od zasad, mandatem usankcyonowanych, nie trafił.

Arabowie odmówili. Odmówili, mimo, że sir Herbert Samuel w ustępstwach swoich posunął się do spaczenia intencyi, włożonych przez Ligę Narodów w instytucyę „Jewish Agency“, mimo że „Agencya Arabska“ w ostatecznej swej konsekwencyi prowadzić by mogła do neutralizowania i sabotowania akcyi, zmierzającej do utworzenia narodowej siedziby żydowskiej.

Ostatnia improwizacya rządu palestyńskiego, jakkolwiek podkreślała dobitnie zdecydowaną wolę „rządu Jego Królewskiej Mości“ wytrwania na stanowisku deklaracyi Balfoura, świadomie czy nieświadomie, zadała deklaracyi tej dotkliwy cios z tyłu, kontynuując wszczętą „Białą Księgą“ taktykę przekręcania, rozwadniania i okrawywania jasnych pierwotnie i niedwuznacznych zamierzeń mandatu palestyńskiego. Tak zwana „Agencya Arabska“ miała za cel udobruchanie zżymających się i szemrzących Arabów palestyńskich, których interesa miałyby w agencyi tej znaleść swą orędowniczkę. W myśl zapowiedzi Wysokiego Komisarza nowotwór ten stanowić miałby pendant do „Jewish Agency“. Przez tego rodzaju postawienie kwestyi dopuścił się sir Samuel znowu świadomie czy nieświadomie, jednego z dwojga: albo zmylenia opinii arabskiej albo też sfałszowania zamierzonych „Agencyą Żydowską“ celów. Bo wszak ustanowienie „Jewish Agency“ zdążało do utworzenia organu rozprószonego po świecie narodu żydowskiego dla poparcia zadania powierzonego Anglii mandatem: utworzenia siedziby narodowej żydowskiej. „Agencya Arabska“ pod żadnym pozorem nie może być poczytaną za instytucyę analogiczną z „Agencyą Żydowską“, ponieważ o utworzeniu siedziby narodowej arabskiej w Palestynie nigdy w mandacie mowy nie było, ponieważ zresztą sami Arabowie sobie tego nie życzyli nigdy. Aspiracye arabskie w odmiennym zupełnie idą kierunku. Chcą oni ni mniej ni więcej jak wcielenia Palestyny w federacyę państw arabskich, pozostających dziś częściowo pod tutelą angielską. W granicach poddanej mandatowi angielskiemu Palestyny domagają się Arabowie rządu narodowo-konstytucyjnego ,co równoznacznem jest z przekreśleniem siedziby narodowej żydowskiej .

Sir Herbert Samuel wedle doniesień z Jerozolimy był przykro rozczarowany odmową reprezentantów arabskich. A wszak mógł sobie rozczarowania łacno zaoszczędzić, gdyby przed uczynieniem kroku był sobie uświadomił rozbieżność zasadniczą między tem, co on Arabom ofiaruje, a aspiracyami arabskiemi. Ubolewania godny jest fakt, że przed aktami tak doniosłej wagi rząd angielski nie zasięga opinii naczelnego kierownictwa syonistycznego, które z pewnością nie zajmowałoby stanowiska ciasnego, jak arabski, egoizmu narodowego, lecz dokładałoby wszelkich starań, by z Arabami dojść do porozumienia. Drugi raz już stawiają nas oficyalne czynniki brytyjskie przed fait accompli, które obraża wysoce naszą godność narodową a interesy nasze w najwyższym stopniu narusza Często też narzuca się pytanie, czy przypadkiem rząd brytyjski dawno już nie opuścił platformy deklaracyi Balfoura, której moc i niezmienność ustawicznie z naciskiem podkreśla.

Sir Samuel oświadczył delegacyi arabskiej, że projekt „Agencyi Arabskiej“ jest ostatnim krokiem na drodze ustępstw, jaką kroczy rząd brytyjski. My, Żydzi, sami so-

Szczegóły o agencyi arabskiej.

Exchange Telegraph Company donosi z Jerozolimy:

W piątek, 7. października zaproszono do Wysokiego Komisarza 4 poważniejszych Arabów, między nimi przewodniczącego delegacyi arabskiej, Mussę Kazim Paszę oraz Wielkiego Muftiego, (naczelnego duchownego). Wysoki Komisarz doniósł zaproszonym że rząd angielski ostatnio zajmował się pilnie problemem administracyi palestyńskiej i powziął w tej mierze ostateczne decyzye. Rząd angielski, powiedział sir Samuel, uznał niemożliwem wyrzeczenie się deklaracyi Balfoura. Co się tyczy zapewnień, danych swego czasu królowi Husseinowi, zgodził się rząd brytyjski na politykę, której kierunek wytyczono w „Białej Księdze“. — Mandat, powiedział sir Samuel, nie może być zniesiony. Lecz rząd angielski skłonny był uznać korporacyę arabską na tych samych zasadach, jakie uznano dla agencyi żydowskiej. Rząd angielski jeszcze nie przygotował ostatecznego schematu statutu tego rodzaju agencyi, chciałby się jednak dowiedzieć, czy przedstawiciele ludności arabskiej w zasadzie zgodziliby się na propozycyę. Dla rozwiania tych mylnych przypuszczeń jakoby rząd brytyjski zamierzał zmienić swoją politykę ,oświadczył Wysoki Komisarz jasno i niedwuznacznie, że o jakiejkolwiek zmianie polityki mowy być nie może i że propozycya agencyi arabskiej jest jedyną koncesyą na rzecz Arabów.

Delegaci arabscy oświadczyli przed sir Herbertem Samuelem, że propozycyi przyjąć nie mogą. Na czwartek, 11. października zwołał sir Samuel konferencyę 30 przywódców arabskich, między nimi członków delegacyi arabskiej, reprezentantów zarządów gminnych i notablów. Sir Samuel przed

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

III. **Prawo Chetta.**

(Ciąg dalszy).

W roku 1906. semitolog berliński, Hugo Winckler, najwybitniejszy historyk starożytnego Wschodu ostatniej doby (umarł w r. 1913), idąc za śladem dawniejszych archeologów, przedsięwziął ekspedycyę naukową do Boghazkoi, miejscowości położonej na prawym brzegu rzeki Halys (dziś Kisil-Yrmak), oddalonej o trzy dni drogi od Angory, obecnej stolicy tureckiej. Okazało się, że ruiny w Boghazköi kryją w sobie samą stolicę dawnego państwa Chettytów, zwaną w pomnikach Chattusas, a odkryty szczęśliwie w jednem skrzydle pałacu królewskiego skarb dokumentów wydobył na światło dzienne nic mniej i nie więcej jak państwowe archiwum chettyckie z XIV. i XIII. wieku przed Chr., mieszczące w sobie około dwadzieścia tysięcy fragmentów tablic glinianych. Te fragmenty po zestawieniu ich dadzą nauce kilkaset całych najcenniejszych dokumentów historycznych, przedewszystkiem akta treści polityczno-państwowej (układy międzypaństwowe i korespondencya dyplomatyczna) o doniosłej wartości dla rozjaśnienia politycznych stosunków przedniej Azyi w tym okresie a ponadto mnóstwo zabytków treści religijnej (pieśni, modlitwy i rytuały), literackiej i prawnej — nieocenionych dla poznania życia i kultury narodu Chatti (Chettytów). I jak ongiś w roku 1889. po odkryciu wspomnianego powyżej kilkakrotnie dyplomatycznego archiwum egipskiego w Tell-Amarna w Egipcie z XV—XIV. wieku przed Chr., tak i tutaj świat naukowy stanął odrazu przed zadziwiającym faktem, że te wszystkie dokumenty i zabytki pisane były nie — jak by się tego spodziewać należało — pismem chettyckiem, rodzimem a więc hieroglificznem, o którem wyżej była mowa, lecz pismem klinowem, z Babilonii zapożyczonem — a w jakim języku? Tutaj właśnie senzacya była największa. Nauka nieraz kroczy zygzakiem, przez dziesiątki a nieraz i setki lat stoi na martwym punkcie, nie rusza się z miejsca, aż szczęśliwym trafem jedno genialne spojrzenie badacza popchnie ją o olbrzymi krok naprzód i odrazu rozwiąże zagadkę, nad którą daremnie najbystrzejsze umysły wieków całych się siliły. Tak było z zagadką egipskich hieroglifów (Champollion r. 1822), tak się rzecz miała z perskiem i babilońskiem klino-pismem (Grotenfeld r. 1802). I tak też było z zagadką języka Chettytów.

Tylko drobna część tekstów z Boghazköi pisana jest w języku semicko-babilońskim (t. zw. akkadyjskim), są to układy międzypaństwowe i korespondencya z władcami sąsiednich państw, bo językiem dyplomatycznym w całem II. tysiącleciu przed Chr. był w całej ówczesnej przedniej Azyi, łącznie z Egiptem nawet, język babiloński. Lwia część jednak dokumentów tego archiwum pisana jest w języku krajowym, a więc chettyckim, ponadto także w narzeczach innych szczepów w państwie Chatti oddawna osiadłych (luwijskeim t. j. lydyjskiem, charryjskiem i t. zw. proto-chettyckiem).

Odcyfrowanie zagadki języka Chettytów wobec znajomości pisma babilońskiego , nie przedstawiało naturalnie takich olbrzymich trudności, jak swego czasu odcyfrowanie hieroglifów i ich języka lub pisma klinowego i języka babilońskiego, gdzie sedno zagadki leżało w zupełnie nieznanym charakterze pisma czyto obrazowego, czy klinowego. Ale w rezultacie odcyfrowanie języka Chettytów, które nauka zawdzięcza niezwykłej bystrości umysłu assyryologa praskiego Fryderyka Hroznego należy do najpiękniejszych i najmniej spodziewanych wyników badawczych XX. wieku. Bo oto Hrozny poznał i dowiódł, że język chettycki w swej budowie gramatycznej jak i leksykalnej (choć tu mniej) jest językiem indoeuropejskim, a mianowicie należy do grupy zachodniej tej rodziny języków t. zw. grupy centum, do której należy także język grecki i łaciński w przeciwieństwie do grupy wschodniej t. zw. satem czyli aryjskiej. A wobec tego, że te dokumenty o-

bie tego życzyć nie powinniśmy, by to miał być krok ostatni, ale życzeniem naszem jest, by linia tych ustępstw, ich kierunek uległy zasadniczej zmianie: nawrotowi na drogę wzajemnego porozumienia.

Ozyasz Tillemann.

Sprawa polska przybiera znaczenie europejskie.

Tak mówią Czesi.

Warszawa 20. października (tel. wł.) „Trybuna czeska" zajmuje się obecnie sytuacyą w Polsce i stwierdza że położenie w Polsce z każdym dniem się pogarsza. Wskutek tego sprawa polska przybiera znaczenie europejskie, podobnie jak swego czasu sprawa Austryi, a dziś Węgier. Wszelkie próby przezwyciężenia obecnego kryzysu finansowego i ekonomicznego spełzły na niczem. Polska, która już obecnie nie może liczyć na nikogo będzie musiała ponieść konsekwencye takiego stanu rzeczy.

Komisya odszkodowań przy pracy.

Paryż. (Pat.) Komisya odszkodowań zajmowała się na wczorajszem posiedzeniu trzema technicznymi propozycyami w sprawie odszkodowań wypracowanymi przez delegatów belgijskich. Wydziałowi finansowemu komisyi polecono złożenia sprawozdania o tych propozycyach. Następnie zajmowała się komisya żądaniem Węgier, aby przywilej na korzyść sprzymierzeńców ciążący na majątku Węgier zmieniony został w taki sposób, aby Węgry mogły uzyskać pożyczkę finansową na odbudowę kraju. Komisya odszkodowań po wysłuchaniu przedstawicieli Rumunii, Polski, Grecyi, Jugosławii i Czechosłowacyi, którzy przemawiali za Związkiem Węgier postanowiła znieść odnośne przywileje sprzymierzeńców. Liga narodów ma wypracować plan pożyczki dla Węgier wspólnie z krajami zainteresowanymi.

—o—

Podróż prezydenta Masaryka

Paryż. (Pat.) Jak słychać w kołach politycznych wizyta prez. Masaryka w Paryżu nie zainicyowała nowego okresu w stosunkach francusko-czeskich lecz tylko utrwaliła stosunki dotychczasowe. Zamierzona wizyta prez. Masaryka w Brukseli i Londynie co nastąpi w najbliższym czasie stanowi dowód, że Masaryk kładzie nacisk na utrzymanie dobrych stosunków z wszystkimi sojusznikami. Spotkanie jego z Millerandem nie zakończyło się podpisaniem konwencyi a nastąpiła jedynie wymiana zdań pomiędzy nimi, obomą.

—o—

bejmują wiek XIV—XIII przed Chr. jest język chettycki najstarszym reprezentantem zachodnio-europejskiej grupy języków. Jakie doniosłe znaczenie już ten sam fakt — abstrahując od treści dokumentów — posiada dla językoznawstwa wogóle a indoeuropejskiego w szczególności, można tutaj tylko gołosłownie zaznaczyć z tem, że zarówno znawcy klinopisma, jak i lingwiści indo-europejscy z równym entuzyazmem i wysiłkiem pracują obecnie nad wydobyciem tego najstarszego przedstawiciela języków europejskich z pomroki dotychczasowej. *)

*) Pierwsze rezultaty swego odcyfrowania ogłosił Hrozny w Mitteilungen der Deutschen Orientgesellschaft Nr. 56 (grudzień 1915). Systematyczne opracowanie gramatyczne i leksykalne wydał w dziele p. t. **Die Sprache der Hethiter.** Ihr Bau und ihre Zugehörigkeit zu dem indo-germanischen Sprachstamm. I—II. Leipzig. J. C. Hinrichs 1921. Ze stanowiska lingwistycznego omówił całą kwestyę Friedrich w rozprawie p. t. „Die hettitische Sprache" (Zeitschr. d. Deutsch. Morgenländ. Gesellsch. Neue Folge I. 2. (1922) str. 153—173 i Forrer „Die Inschriften und Sprachen Chattis", tamże str. 174—274.

(C. d. n.).

—o—

Ostatni apel.

K. C. pracowników sejmowych do posłów i senatorów.

Warszawa. 19. październ. (tel. wł.). Centralny komitet pracowników państwowych jeszcze raz postanowił zaapelować do posłów sejmowych i senatorów i w tym celu wystosował do nich odezwę.

Urzędnicy państwowi stwierdzają w odezwie, że sytuacya ich doznała pogorszenia, że dodatek 18-procentowy a następnie 40-procentowa zaliczka okazały się niedostatecznemi, Pomoc rządu w kierunku zaopatrzenia urzędników w tekstylia, węgiel prowianty okazały się czczą obietnicą. Urzędnicy apelują do posłów i senatorów by w ciężkiej chwili zajęli wobec postulatów urzędniczych obwatelskie stanowisko

—o—

Utopijny projekt.

Chadecy proponują daninę zbożową.

Warszawa. 19. październ. (tel. wł.). Posłowie chadeccy wygotowują obecnie projekt ustawy o daninie zbożowej. Projektodawcy proponują by każdy obszarnik i rolnik zobowiązany był oddać państwu pewną ilość zboża wedle stanu posiadania ziemi. Dyspozycyę nad zgromadzonem w ten sposób zbożem obejmie rząd.

Z tym projektem będą mieli projektodawcy nie mało kłopotu i trudności, przedewszystkiem w gronie obszarników prof. Dubanowicza, którzy kroczą w rydwanie rządowym. Jak wiadomo zdemianie prof. Dubanowicza nie bardzo są pochopni do ofiar na rzecz państwa. Również wątpliwem jest czy min. rolnictwa Gościcki udzieli swego placet projektodawcom, gdyż krzyżują oni plany ministra w sprawie jego polityki wywozowej zboża.

—o—

OSTATNIE TELEGRAMY.

Wezwanie do posłów żydowskich.

Warszawa, 20. października. (tel. wł.). Ze względu na ważność prac, znajdujących się na wtorkowem plenarnem posiedzeniu Sejmu prezydyum Koła Żydowskiego podaje do wiadomości pp. posłów, że obecność ich jest obowiązkowa.

Uroczystość 150-lecia Komisyi Edukacyjnej.

Warszawa, 20. października. (tel. wł.). W niedzielę odbędzie się tu uroczysty obchód 150-letniej rocznicy Komisyi Edukacyjnej. Wieczorem tegoż dnia odbędzie się wieczór i przyjęcie u prezydenta Wojciechowskiego na Zamku Królewskim. Z posłów i senatorów żydowskich zaproszeni są na to przyjęcie pp. rab. Lewin i rab. Rubinstein oraz dr. Wygodzki, którzy są członkami komisyi oświatowej, nadto dr. Reich jako prezes Koła Żyd. i dr. Ringel, jako przewodniczący Koła senatorów żyd.

P. Korfanty u prez. Poincarego.

Warszawa, 20. października. (tel. wł.). W czasie swego pobytu w Paryżu został pos. Korfanty przyjęty na audyencyi u prez. Poincarego. Premier okazał żywe zainteresowanie dla spraw dotyczących Polski, a przedewszystkiem dla jej sytuacyi gospodarczej. P. Korfanty udzielił prez. Poincaremu wszelkich wyjaśnień. Jak informuje „Rzeczpospolita" załatwiał p. Korfanty w Paryżu sprawy gospodarcze (?).

„Ścisłe" obliczenia drożyzny.

Warszawa, 20. października. (tel. wł.). „Wiadomości Statystyczne" wykazują, że ogólny koszt utrzymania wzrósł w czasie od 1. do 15. bm. o 93.33 proc. a nie o 83.25 prc., jak to niedawno ogłoszono. Wyłania się tedy pytanie, czy Państwowa Komisya Statystyczna przeprowadzi korrekturę w swem obliczeniu.

Sojusz włosko-bułgarsko-albańsko-turecki.

Konstantynopol (AW). Turecki dziennik „Tanin" ze źródeł dyplomatycznych dowiaduje się, że wkrótce w jednem z wielkich miast odbędzie się konferencya w której wezmą udział upełnomocnieni przedstawiciele Bułgaryi, Włoch, Albanii, i Turcyi. Zadaniem konferencyi będzie osiągnięcie na porozumienia w aktualnych sprawach bałkańskich. Inne dzienniki tureckie zaznaczają, że na tej konferencyi zawarty zostanie sojusz, będący przeciwwagą związku państw małej ententy.

Z chaosu niemieckiego.

Berlin (Pat.) Berl. Tageblatt donosi, że dziś przed południem odbyła się u prezydenta Rzeszy konferencya w kwestyi saskiej. W konferencyi uczestniczyli między innymi kanclerz Rzeszy, minister obrony krajowej i minister spraw wewnętrznych. Jak donoszą gazety, w najbliższych dniach kilka batalionów Reichswehry wysłanych będzie do Saksonii zachodniej, celem uspokojenia ludności, która jest zaniepokojona aktami terroru.

Berlin (Pat.) Od jutra bochenek chleba będzie kosztował miliard marek, jedna bułka 10 milionów, jednorazowy kurs tramwajem 100 milionów.

—o—

Z życia gospodarczego.

Podwyższenie agia celnego.

W Dz. U. Rzp. P. nr. 100 zostało ogłoszone rozporządzenie, mocą którego z dniem 9. października br. został podwyższony mnożnik normalny na 81.000 (dotychczas 57.000) a mnożnik zniżony na 60.000 (dotychczas 45 tys.). Wobec podwyższenia mnożnika normalnego, automatycznie zostają podwyższone mnożniki ulgowe, przewidziane w rozporządzeniu o ulgach celnych. Mnożniki te wynoszą obecnie 1620 (2 proc.), 8100 (10 proc.), 16200 (20 proc.), 27.000 (33 i jedna trzecia proc.).

Zmiana przepisów celnych.

Według rozporządzenia z dnia 3. października br. (Dz. U. Rz. P. nr. 100) termin zakreślony do złożenia należności celnych został skrócony do dni 6-ciu, z dotychczasowych dni 14-tu. O ile mianowicie strona po dokonaniu odprawy nie uiści należności celnych lub po uiszczeniu nie odbierze towaru w przeciągu 6-ciu dni, wówczas urząd celny ma prawo sprzedać towar na licytacyi. Termin ten nie dotyczy jednak żywych zwierząt, świeżych roślin i towarów, podlegających szybkiemu zepsuciu, które mogą być sprzedane niezwłocznie. W wypadkach gdy strona wniesie reklamacyę na piśmie z powodu wyniku rewizyi celnej, sześciodniowy termin sprzedaży liczy się od daty zawiadomienia strony o ostatecznem orzeczeniu władzy kompetentnej do rozstrzygnięcia reklamacyi.

Dostawy rządowe.

Intendantura D. O. K. we Lwowie pragnąc oddać w drodze przetargu ograniczonego wykonanie konfekcyi większej ilości kompletów bielizny z materyałów i dodatków skarbowych. Termin wnoszenia ofert upływa z dniem 25. października br. godz. 9-ta rano.

Dyrekcya Kolei Państwowych w Stanisławowie rozpisuje dostawę odlewów żelaznych, z kujnego żelaza i stalowych, jakoteż rozmaitych wyrobów żelaznych jak siatki i linki druciane, bednarskie, kotłowe i mostowe, śruby i muterki. Termin do wnoszenia ofert upływa z dniem 30. października br. godz. 12 w południe.

—o—

Niemcy pozostaną bezradne jeżeli Francya nie zgodzi się na porozumienie.

Berlin. (Pat.) Wolff. Niemiecki pełnomocnik w Paryżu przedstawił wczoraj premierowi francuskiemu w związku z dawniejszą rozmową ponowny szczegółowy stanowisko rządu niemieckiego co do uregulowania stosunków na obszarach okupowanych dalszego traktowania ogólnych kwestyi reparacyjnych. Pełnomocnik niemiecki zwrócił uwagę, że nie jest zamiarem rządu niemieckiego rokować w sprawie zaniechania biernego oporu, gdyż dla Niemiec zaniechanie to jest już faktem dokonanym. Lecz co do tego w jaki sposób można najkorzystniej i najszybciej po zaniechaniu biernego oporu znów podjąć pracę a w szczególności dostaw węgla i koksu dla Francyi i Belgii.

W sprawie tych dostaw zaznaczył pełnomocnik niemiecki, że Niemcy w tej chwili nie są w możności objąć ich finansowania z powodu braku środków płatności i wobec tego rząd niemiecki pozostanie bezradny jeżeli Francya nie zgodzi się na porozumienie. Zdaniem rządu niemieckiego rokowania w ogólnych sprawach reparacyjnych mogłyby być podjęte z wszystkimi aliantami. Francuski prezydent ministrów odrzucił kategorycznie pertraktacye z rządem niemieckim w sprawie podjęcia pracy w obszarach okupowanych.

Dla francuskiego premiera jest najważniejszą rzeczą przywrócenie stanu z czasu przed dniem 11 stycznia 1923 r. Premier oświadczył, że nie dopuści do omawiania ewentualnych niemieckich propozycyi przez komisyę reparacyjną dopóki niemiecki bierny opór nie będzie zupełnie zaniechany.

8-godz. dzień pracy zasadniczo utrzymany.

Wiedeń. (Pat.) „N. Fr. Presse" z Berlina: Komisya rzeczoznawców stronnictw koalicyjnych Reichstagu ukończyła wczoraj obrady w sprawie ustawy o czasie pracy ustalając tekst tej ustawy. Porozumienie które osiągnięto, utrzymuje zasadniczo 8-mio godzinny dzień pracy w górnictwie, a zwłaszcza w przedsiębiorstwach, w których praca jest szkodliwa dla zdrowia. Natomiast dopuszczono 10-cio godzinny dzień pracy w innych przedsiębiorstwach.

„Czarna Reichswehra".

Wiedeń. (Pat.) „N. Wiener Journal" z Berlina: W sejmie saskim wygłosił wczoraj prezydent ministrów Zeidner zapowiedziane rewelacye o tak zwanej czarnej Reichswehrze. Zeigner oświadczył, że proces przeciw partyi ludowej wykazał, iż kanclerz Cuno w lecie zr. utworzył tak zwaną czarną Reichswehrę, pod przewodnictwem Ludendorfa. W ostatnim czasie przyjmowano do Reichswehry tylko członków stronnictw radykalno-prawicowych.

Niemcy pozostaną bezradne..

Berlin. (Pat.) Gabinet Rzeszy zajmował się wczoraj odpowiedzią Poincarego. Wedle dzienników stanowisko rządu niem. pozostanie takie same jakie rząd zajął w instrukcyach udzielonych posłowi niem. w Paryżu.

—o—

sali sądowej.

Culic i Cacaj.

Lwów, 19 października.

Przed trybunałem przysięgłych toczyła się dziś rozprawa przeciw dwu przyjaciołom Culicowi i Józefowi Cacajowi o morderstwo, którego zamierzali dokonać na osobie Popadyńcowej z Tustanowic.

Jeszcze w maju br. zaznajomiła się Popadyńcowa z Cacajem. Ona była służącą w „przedsiębiorstwie" on nadzorcą robotników nafciarnych tejże firmy. Gdy Popadyńcowa zwierzyła się Cacajowi, że nie żyje z mężem, ofiarował się jej z wyszukaniem odpowiedniego mężczyzny, z którymby mogła żyć". Przedstawił jej nawet kilku mężczyzn ale ci się jej nie podobali. Dopiero w maju br. przedstawił jej „swego przyjaciela" Culica, z którym też zamieszkała wspólnie w domu swych rodziców w Tustanowicach. Po kilkumiesięcznem pożyciu powziął się projekt wspólnego wyjazdu wszystkich trojga do Francyi. Ponieważ uzyskanie paszportu dla Popadyńcowej nastręczało trudności, obaj przyjaciele oświadczyli dzięki ich wpływom uda się paszport tan wydostać w Gródku Jagiellońskim. W tym też celu przyjechali tam razem dnia 3 lipca br.

Jak się potem okazało był cały ten wyjazd uplanowany przez obu przyjaciół w celu by Podyńcową zgładzić ze świata. Początkowo Culic nie chciał na namowie przyjaciela, ale później dał się przekonać, że Popadyńcowa będzie dla niego w Francyi ciężarem, a to tembardziej że obaj byli żonaci.

Z gotówką ponad 2 miliony marek, jaką Popadyńcowa uzyskała z sprzedaży swej posiadłości a którą dała Culicowi w przechowanie przybyli tedy do Gródka. Tu rzeczy zostawili w domu obok dworca, a sami poszli oglądać pole ojca Culica. Pod tym bowiem pretekstem Culic zaciągnął Popadyńcową za miasto. Gdy nie przeczuwającej niczego złego Popadyńcowa wyprzedził obu przyjaciół o kilka kroków, Culic nagle uderzył ją z całej siły w twarz, a gdy upadła na ziemię począł ją kopać po całym ciele i dusić. Potem dobył noża i zadał jej kilka pchnięć nożem, a gdy zlana krwią padła na ziemię chwycił ją za nogi i rzucił do sadzawki. Ocucona zimną wodą Popadyńcowa skryta w sitowiu przeczekała kilka chwil aż stojący na brzegu Culic się oddali, a potem krwią brocząc ostatkiem sił dowlokła się do miasta, gdzie na jej informacye policya państwowa na 5 minut przed odjazdem pociągu zdołała chwycić obu przyjaciół, którzy zaopatrzeni w paszporty zamierzali właśnie rozpocząć podróż do Francyi.

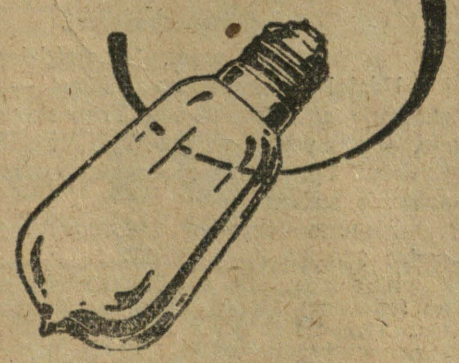
Dzisiejszą rozprawę, którą wypełniło odczytanie aktu oskarzenia i przesłuchanie Podyńcowej oraz funkcyonaryuszy policyjnych odroczono do jutra.

Rozprawie przewodniczy r. Niewiadomski, oskarza dr. Landau, bronią adw. dr. Hankiewicz i dr. Żywicki.

NADESŁANE

WYTWÓRNIA BIŻUTERYI ZŁOTEJ
OSKARA RAUCHERA
przy ul. ŁYCZAKOWSKIEJ 34.
poleca się łaskawym względom P.P. ZŁOTNIKÓW, JUBILERÓW i Zegarmistrzów.

Verfex

Nowo otworzony skład sukna
POD FIRMĄ
H. Bohrer i M. Silber
we Lwowie, ul. Jagiellońska 11, I. p.
polecają P. T. Szan. Publiczności swój bogato zaopatrzony skład materyałów kraj. i zagranicznych. 9191

Wydział Tow. Med. Żyd.
zaprasza wszystkich członków na
Walne Zgromadzenie
które odbędzie się W SOBOTĘ 20. b. m. o godz. 3·30 popoł. w Żyd. Domu Akad. ŚW TERESY 26 a. 9280

Kronika.

Dyrekcya Teatrów miejskich we Lwowie donosi: Z powodu strajku artystów i orkiestry, przedstawienia we wszystkich teatrach miejskich są wstrzymane aż do odwołania

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo. Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-miej wiecz.

—o—

— **Na rzecz pogorzelców w Rożniatowie** wpłynęły dotąd do kasy komitetu ratunkowego w Rożniatowie następujące większe kwoty: Gmina żyd. w Tuchowie 1 miljon 200 tys. mk., Gm. żyd. w Tarnowie 500.000 mk., Gmina żyd. w Stanisławowie 3,000.000 mk., Gmina żyd. w Kamionce Str. 1,000.000 mk., Gm. żyd. w Drohobyczu 2 miliony mk., Gm. żyd. w Brzesku 500.000 mk., Dyr. Por z Krechowic 1,000.000 mk., Chaim Seinfeld z Perehińska 1,000.000 mk. i 5 m. sześć. drzewa, Lazar Artman z Perehińska 1,000.000 mk. i 5 m. sześć. drzewa, Firma I. Ph. Glesinger 10 m. sześć. drzewa budulcowego, Tartak Oelbauma 5 m. sześć. drzewa, Eisig Artman z Krechowic 15000 cegieł; Spółdzielczy Bank kupiecki we Lwowie 1,000.000 mk.; Komitet dla pogorzelców wyraża podziękowania wszystkim ofiarodawcom. Datki dalsze nadsyłać należy pod adresem skarbnika dr. Safiera w Rożniatowie.

— **Wykaz datków** na rzecz pogorzelców St. Sambora. W dalszym ciągu złożyli: na ręce p. B. Abrahama, Kraków, Amerykanin 350.000, Singer, Lwów, 220.000, Benj. Abraham 210.000, Braf, Bielsko 200.000, B. Krakowski, Piotrków 155.000, Szturm, Wołyńia 120.000, M. Chinkes 50.000, Diwerse 62.000, razem 1,367.000, Minjam „Lutni" jako nedarim 1,350.000, Helena Melmanowa z okazyi rocznicy śmierci brata 500.000, N. N., Halpern i Rock, N. N., Strassberg, M. Scharfsohn, J. Trauber, Borysław „Limanowa" po 100.000, Lapter 200.000, N. N. 150.000, Uszer Rock, Lenis, po 50.000, Minjam „Lutni" nedarim złożył A. Labiner 200.000, Firma Reinhold i Münzer 3,000.000.

— **W sprawie podatku obrotowego.** Już rozesłano nakazy zapłaty podatku obrotowego (przemysłowego) za I. półrocze 1923 dla **III. dz. m. Lwowa.** Termin do wniesienia rekursów przeciwko powyższym wymiarom mija 28. października b. r. Kto dotychczas nie dostał jeszcze nakazów zapłaty winien się osobiście zgłosić po nakaz zapłaty, gdyż termin do rekursu mija bez względu na dzień doręczenia nakazu zapłaty.

Dziwić się należy, że podczas gdy wszystkie inne inspektoraty skarbowe we Lwowie uznały za stosowne o tem na czas zawiadomić podatników przez prasę, nie uczynił tego jedynie inspektorat III. Zdaje się, że w ten sposób inspektorat III. chce uniemożliwić podatnikom wniesienie rekursu.

— **Rewizye i aresztowania wśród kolonii niemieckiej.** W związku z ostatniem rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych nakazującem usilną inwigilacyę osób podejrzanych o działalność antypaństwową policya w dniu wczorajszym przedsięwzięła szereg rewizyi u członków tutejszej kolonii niemieckiej.

Czy i o ile rewizye wydały pozytywny rezultat, policya odmówiła wyjaśnień.

Między innemi przeprowadzono rewizyę u dyr. gimnazyum ewangielickiego dra Schneidra, prof. Rollanera, red. „Deutsche Volksstimme" p. Hocekla, kelnera Breyvogla i innych. Ten ostatni ma specyalnego pecha. Ilekroć policya przeprowadza rewizye, nie omija Breyvogla. Raz uchodzi za Ukraińca, ponieważ był kelnerem w „Hostynnyci" drugi raz uważa się go za bolszewika, ponieważ jest członkiem związku zawodowego kelnerów, wczoraj znów podczas rewizyi u Niemców, nie ominięto go również, ponieważ jest z pochodzenia Niemcem. Naogół przeprowadzono rewizye u 45 Niemców. Rewizye były bardzo skrupulatne, przeszukiwano strychy i piwnice. Nikogo nie aresztowano.

Wedle informacyi jednego z komisarzy policyjnych rewizya stoi w związku z rozwiązaniem „Deutschtumsbundu"

— **Poświęcenie budynku Żyd. Szkoły zawodowej we Lwowie.** Jutro dnia 21. bm. odbędzie się o godz. 11-ej przedpoł. uroczyste poświęcenie zrekonstruowanego budynku Szkoły zawodowej Tow. Warstatów rękodzielniczych dla dziewcząt żydowskich przy ul. Piekarskiej 9, na które przyjaciół Szkoły zaprasza Wydział.

— **Pogrzeb błp. szereg Dawida Katza.** W oficyalnym organie min. spr. wojsk. „Polsce Zbrojnej" znajdujemy następujący opis pogrzebu ofiary katastrofy błp. szereg. W. P. **Dawida Katza** z Borysławia:

Wczoraj o godz. 10-ej rano ze Szpitala Ujazdowskiego odbyła się eksportacya zwłok ofiary katastrofy na Cytadeli, szer. Dawida Katza z 30 p. strz. Kaniowskich, na cmentarz żydowski.

Osobę Pana Ministra Spraw Wojskowych reprezentował Szef Wydziału Reprezentacyjnego Gabinetu Ministra — rtm. Zdzisław Szmidt, nadto obecni byli z ramienia wojskowości Zastępca Komendanta m. st. Warszawy płk. Szaniawski, Dowódca 30 p. strz. Kan. płk. Jacynik, delegat Gabinetu Ministra por. Kazimierz Młynarski, oraz oficerowie 30 p. strz. Kan. ,z pośród których por. Cygański złożył wieniec na trumnie bł. p. Katza, jako swego ordynansa. Policyę Państwową reprezentowali komendant Ludwikowski, podkomendant Charlemagne w otoczeniu komisarzy. Kondukt prowadził Szef Duszpasterstwa Mojż. DOK. Nr. I. Rabin dr. Mieses. Licznie był reprezentowany Sejm, Senat i Rabinat. Pochodowi, który poprzedzał oddział wojskowy z orkiestrą towarzyszły liczne rzesze. Za trumną szła stara matka bł. p. Katza, podtrzymywana przez dwóch żołnierzy.

— **Nowa cena cukru.** Wczoraj ustaloną została cena cukru. Cukier kryształowy kosztować będzie 120.000 mk. za kg., zaś kostka prasowana 15.0000 mk. Ceny te obowiązują już od dziś w handlu detailicznym.

— **Nowe opłaty za wywóz drzewa.** W myśl żądania Sejmu ministrowie przemysłu i handlu oraz skarbu ustanowili wysokość opłat od wywozu drzewa liściastego, nieobrobionego na 5 szylingów od 1 m. sześciennego, o ile 1 m. sześć. drzewa tego waży 1000 kg., w takim razie opłaty wynosić mają pół szylinga od 100 kg. Rozporządzenie to jest ważne aż do odwołania.

— **Pożar w Stanisławowie.** Wczoraj rano gród Rewery zaalarmowany został pożarem, który wybuchł w stanisławowskim „drapaczu chmur" u wylotu ulicy Lipowej i Sobieskiego. Pożar, który trwał przez kilka godzin, wyrządził znaczną szkodę. Został zniszczony cały dach oraz towar znajdujący się na poddaszu. Ponadto uległy zniszczeniu po części sklepy, mieszczące się w parterze. Kamienica powyższa jest poniekąd „historyczna". Za czasów austryackich została wybudowana za ruble carskie na rzecz organizacyj rusofilskich w b. Galicyi; po wojnie nabył ją właściciel kin lwowskich dr. Owczarski.

— **Podrożenie żyd. pism warszawskich.** Z dniem dzisiejszym podwyższyły żydowskie pisma warszawskie cenę egzemplarza na 15000 mk., cenę egzemplarza piątkowego i świątecznego na 20.000 mk.

— **Mandat posła Jasińskiego unieważniony.** Sąd najwyższy wydał w dniu wczorajszym wyrok unieważniający mandat poselski posła Jasińskiego z klubu Wyzwolenia. —

— **Najdelikatniejsze potrawy mączne** udają się najlepiej przy zástosowaniu **„Kunerolu".**

—o—

— **Zaparcie stolca.** Prof. b. Braun-Fernwald, znakomity lekarz chorób kobiecych, pisze: Przekonałem się bardzo często o szybkiem i pewnem działaniu gorzkiej wody **„Franciszka Józefa".** Dlatego polecam najgoręcej używanie tejże chorym kobietom. 7884

—o—

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 19. października.

W efektach tendencya zniżkowa przy ożywionych obrotach. Poszukiwany Zieleniewski.

Transakcye w akcyach następujące: Karpalit 155, 150, 153, 150, 155, 160, Niemojowski (120), Oikos 1100, 1150, 1160, 1150 1160, Parowozy 120, 115, (110, 100), 114, (116), Pezet 68, 65, 60, Pocisk 180, Siersza g. 3000, 3050, (2800), Bank Hipoteczny 263, 262 270, 266, 265, 271, 260, (245, 242 240 248 240, 242), Bank Małop. 275, Pokred. 30, 32, Bank Przemysłowy 150, 149, 150, 147, 155, 150, 152, 155, Z. B. K. 44, 42, (40), Browary 6050, 6150, 6125, 6100, Chodorów 1175 1125, 1200, 1170, 1160, 1150, 1210, 1250 1150, 1155, 1150, 1160, 1125, Cegielski 185 19,0 185, 190, 192, 200, 190, 170 165 165 Gafota 59, 60, 58 i pół, 55, 60, 58, 60 59 Tohan 145, 140, 150, 145, Nafta 120, 118 P. T. B. 54, 55, 54, Rakszawa 2100, 2125, 2130, 2140, 2135, Siersza el. 75, 72, Tespy 1700, 1725, Zieleniewski 4325, 4200, 4250, 4300, 4325.

Transakcye w akcyach niekotowanych następujące: Gazy 11300, 11500, 11400, 11200 11150, Jaworzno 7600, 7450, (drob. 7750, 7600 7550, Azot 110, Bruger 350, 360, 375 (300) Chybie 2000, 1975, (dr. 2300), Czechowice 60,, Elektrownia n. S. 20, Gazociągi 68, Gazolina 550, 540, Foresta 162, Len 250, 248 250, (nf. 210, 215), Machlejd 102, 110, Nitrat 73, 74, Olkusz 230, Radziwiłł 360, Schoen 21000, P. T. W. 6300, 6400.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 19. października.

Dol. am. 1200000, Dol. kan. 1140000, Kcz. 32000, Fr. fr. 65000, Fr. belg. 60000, Fr. szw. 210000, Hfl. 445000, Liry wł. 52000 Funty 4550000, Wiedeń 16,00.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 19. października.

Udział stosunkowo słaby — obroty skromne, zaledwie 25 ton. Transakcye w życie, sporadyczne w grochu i hreczce loco Kraków. Tendencya nieco zwyżkowa. Usposobienie słabe.

Płacono jęczmień 1100000 do 1200000, owies 950.000 do 1,000.000.

Kraków, 19. 10. (Pat). Słoma prasowana (mierzwa) 220.000, słoma prosta żytnia 450 tys., siano prasowane I. kl. 670.000—660.000, siano wołyńskie 400.000 Tendencya chwiejna, podaż słaba.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków, 19. 10. (Pat). Pol. B. Pr... 145, 155, B. Powsz. kred. 32, 35, B. Hipote... 260, 265, B. Komercyalny 30, B. Małop... 315, 330, Tohan 160, 165, Impeks 3.6, 3.9, P... ma 140, 150, Br. Rolniccy 85, Polski Gl... 15.5, Żegluga 28, Zieleniewski 4200, 4350... gielski 198, 205, Trzebinia tjł. 1175, Paro... 120, Pocisk 4700, 4750, Siersza górn. 2... 3000, Tepege 1450, 1550, Nafta 110, 115, ... kucie 320, 330, Strug 270, Synd. kosz. ... Krakus 270, 290, Chodorów 1230, 1300, ... lów 340, 350, Siersza elektr. 95, 100, Ni... iowski 190, 195, Lemiesz 180, 190.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. 19. 10. (Pat). Belgia ... 58200, Berlin 0.0001, Londyn 5096000, 509... Nowy Jork 1146000, 1124000, Paryż ... 67800, Szwajcarya 200500, 196500, Wi... 17.10, 16.80, Praga 32900.

Akcye.

Kursa w tysiącach.

Warszawa. 19. 10. (Pat). Bank ... 1650, 1750, Bank handlowy 830, 812, B... h. i p. I. 260, bez 300, 285, B. kred. ... 185, B. Małopolski 300, B. przem. warsz... Polski B. przem. Lwów 140, 130, 140... Zjedn. Ziem Polskich 400, 38, Zw. Zie... 80, 85, Bank spół. zarobk. 500, Cerata... 60, Kijewski i Scholce 725, 750, Spies... 390, Sole potasowe 1540, 1550, Puls ... 110, Wild 140, 142, Chodorów 1240, ... Czersk 225, 235, Częstocice 9000, 9500... 10000, (7) 11000, Gosławice 550, 500, ... chałów 390, 335, Warsz. tow. fabr. ... 2250, 2400, Firlej 240, 250, Łazy 60, W... tow. kop. węgl. (1) 1875, 1850 (2) 2100, ... 2240, Cegielski 227, 205, Lilpoop 185, ... (2) 170, 195, Modrzejów 2300, 2100, No... 2300, 2100, Norblin (1) 350, 400 (2) 425... 475, 480, Zakł. Ostrowieckie 31, 30, Ori... i Karasiński 140, 125, Rohn i Zieliński ... 325, 300, (4) 210, 280, Rudzki (1) 900, ... (2) 925, 900, (3) 1000, bez 1150, 980, ... Starachowice 1000, 850, Ursus 340, 310... cisk 200, 195, Parowozy 120, 135, Ziel... wski 4050, 4200, Żyrardów 110000, 10... 102000, Zawiercie 107000, 100000, Belp... 30, Borkowski 185, 170, Br. Jabłkowsc... 49, Pol. fabr. masz. 660, Żegluga 31, 30, ... bal 40, 45, Skup skór 35, 42, Cmielów ... 375, Haberbusch 1600, 1450, 1500, Spi... (3) 715, 700, (4) 810, Kluczewska fabr. ... 225, 230, Majewski 5000, 5500, Polska ... 107, 100, 102, Nobel 325, 350, Lenarto... 30, 29, Tepege 1300, Pustelnik 230, 250... Pol. przem. naft. 325, 320, 350, Siła i św... 220, 200, 210, Konopie 220, 285, 260, P... Lloyd 70, 75.

Giełda zurychska.

Zurych, 19. 10. (Pat). Holandya ... pół, N. Jork 558, Londyn 25.24, Paryż ... Medyolan 25.12, Praga 16.60, Budapeszt ... Bukareszt 2.60, Belgrad 6.72 i pół, Sofia ... **Warszawa 0.0006,** Wiedeń 0.0078 i pię... mych, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda wiedeńska.

Wiedeń, 19. 10. (Pat). Amsterdam ... Belgrad 850, Berlin 0.055 za 10000, Br... 3644, Budapeszt 380, Bukareszt 334, Chr... nia 10780, Kopenhaga 12280, Londyn 3... Madryt 9480, Medyolan 3194, N. Jork ... Paryż 4212, Praga 2110, Sofia 678, Szto... 18590, Warszawa 550—650 za 10000, Z... 12705.

Wiedeń, 19. 10. (Pat). Prioritety ... Anglobank 361, Bank związkowy 200, ... obrotowy 132, Zakł. kred. 430, Austr. ... 297, Bank depoz. 87, Laenderbank 357, ... kury 193, Unionbank 332, Żiwnostenska ... 930, Kolej północna 21900, Kolej lwowsko-... 419, Austr. koleje 880, Kolej południ. 22... piny 697, Krupp 446, Huta Poldi 1080, ... skie Tow. żel. 2370, Rima 244.8, Skoda ... Zieleniewski 290, Apollo 940, Fanto 4640, ... paty 568, Galicya 26500, Schodnica 1800, ... sza 201.

Giełda berlińska.

Berlin, 19. 10. (Pat). Amste... 4.668,300000, Bruksela 614,460000, Chrystj... 1.845,375000, Kopenhaga 2.086,770000, Hel... fors 317.205000, Włochy 538,650000, L... 53.865,000000, N. Jork 11.970000000, ... 712.215000, Szwajcarya 2.134,650000, Hiszp... 1.607,970000, Japonia 5.785,500000, Rio d... neiro 1.097,250000, Wiedeń 167580, ... 355,500000, Sofia 115,710000, Belgrad 141,9... Budapeszt 668325.

—o—

CENNE-FUTRA-CENNE

WYDRY
GRONOSTAJE

BOBRY
SOBOLE

STALE·NA·SKŁADZIE

ST. WROŃSKIEGO·SYNOWIE
LWÓW·PL.MARJACKI·10

HURTOWNIA OBUWIA
G. ZAJCZYK, Warszawa, Przejazd 13.
ja Lwów, ul. Jagiellońska 11 a.

poleca w dużym wyborze **OBUWIE krajowe i zagraniczne** oraz **kalosze.**
»» Ceny i warunki przystępne. ««

owary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziecinne rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi — — **Rauhvogel i Sonne** Lwów Legionów 37 w podwórzu na prawo II. piętro — —

NADESŁANE.

okazyi zaręczyn p. Israela Zimmera Ewą Zellemeyer gratulują serdecznie rdowie Winterowie. 9292

o zaręczyn p. Israela Zimmera z p. Zellemeyer zasyłają serdeczne gratula- Salomonowie Winterowie. 9291

okazyi zaręczyn p. Heli Frenklówny Maksem Tüchlem gratulują najserdecz- Juliuszowie Dorfowie. 9295

okazyi zaręczyn p. Izraela Zimmera Ewą Zellermayerówną zasyła serdeczne acye Jechiel Jorysch, Podwołoczyska.

atylda Bartfeld — Józef Gelber
Tarnopol
aręczeni w październiku 1923. 9275

intencyi zaręczyn mego kochanego brata z panną Ewą Zellermeyerówną gratuluje czniej
Osias Zimmer, Podwołoczyska.

okazyi zaręczyn p. Heleny Fränklówny aksem Tüchlem zasyłają serdeczne Szczęść Strassbergowie.

ROBNE OGŁOSZENIA.

WOLNE POSADY.

cznych Agentów z branży spożywczej na w i prowincyę poszukujemy. Zgłoszenia iem referencyi nadesłać do Biura Buch- od »Fabryka« 9277

kant biurowy do przedsiębiorstwa spedy- ego poszukiwany. Zgłoszenia w Admini- od »Praktykant«. 9253

INTERESA HANDLOWE.

uję wspólnika z kapitałem niewielkim do ze prosperującego interesu. Mam własny zy ul. Łyczakowskiej, okolica pl. Antonie- oszenia do Administracyi »Chwili« pod interes«. 9277

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1 listopada ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarezerwowane. 8595

Krawców damskich na dobrych warunkach poszukuje firma St. Wrońskiego Synowie plac Maryacki l. 10. 9298

Chłopca z lepszego domu przyjmie pierwszorzędny zakład dentystyczny. Zgłoszenia Bardach Czackiego 9. 9299

NAUKA I WYCHOWANIE.

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls from 2—8 p. m. J. Vida, Rynek 12 I/I. 9268

Kurs 6 miesięczny z poszczególnych przedmiotów handlowych dla dorosłych rozpoczyna się 1 listopada. Również stenografia polska i w obcych językach, początki i dyktanda, pisanie na maszynie, kaligrafia, nauka obcych języków, franc. ang. niem. włoski i hiszpański. Wpisy przyjmuje od 11—1 i od 5—7 godz. Dyr. P. Rutkowwski, Zyblikiewicza 41. 9096

POMOC LEKARSKA.

Dr. ANNA KOGUTOWA
ordynuje w chorobach skórnych i wenerycznych od godz. 3—4
OBECNIE ul. FRIEDRICHÓW 8. parter.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych
Dr. J. Mond b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w niedz. 9-1 Lwów, ASNYKA 1 (róg Pańskiej)

Dr. Maksymilian Roller
specyalista chorób dzieci. Leczenie lampą kwarcową obecnie od 2—4. Lwów, Kaźmierzowska 35

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 3—6 popołudniu, Żółkiewska 33.

Lekarz chorób wenerycznych i skórnych
Dr. A. Nadel
ordynuje pl. HALICKI 7 od 12—5 nad Kawiarnią Centralną. 7791

SPEC. CHORÓB SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. med. M. EISENBERG
długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu
Lwow, SYKSTUSKA 34. 9281

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych
Dr SCHWARZ b. Sekundaryusz szpit. powsz., Lwów, Słowackiego 4, naprzeciw gł. poczty. Leczenie plam, brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

MIESZKANIA I LOKALE.

Mam lokal z piwnicą centrum miasta, szukam spólnika branża obojętna. Wiadomość Tatarska 2. u gospodarza. 9271

Poszukuję 2 ewent. 3 pokoje możliwie bez kuchni. Cena obojętna. Pośrednicy nie wykluczeni. Wiadomość Goldstein, Gródecka 23. 9259

Zamienię pokój z kuchnią, balkonem, komfortem na dwa pokoje z kuchnią za dopłatą najchętniej w śródmieściu. Zgłoszenia Erdman, Żółkiewska 125. 9256

Pokóju elegancko umeblowanego poszukują dwaj kawalerzy przy żydowskiej rodzinie, Wynagrodzenie hojne. Zgłoszenia do Administracyi pod »Zapłata dolarowa«. 9288

Poszukuję lokalu na cele fabryczne. Zgłoszenia pod »Metal 14« do Biura dzienników Scherera Pasaż Hausmana. 9297

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Fabryka wszelkich artykułów drzewnych we Lwowie, będącą w ruchu — w całości, połowie lub czwartej części do odstąpienia. Zgłoszenia »Fabryka« Biuro Ogłoszeń Sokołowskiego, Jagiellońska 7. 9269

Inżynier Landau porada techniczna w sprawach odbudowy młynów i tartaki. Lwów, Romanowicza 11. 9252

Tłuszcz TOVOTTE I. a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9250

Pasy skórzanne I. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

Beczki żelazne, szpunty do beczek. Hil. Badian Lwów, Janowska 24. 9247

Fortepiany, pianina Kupno, Sprzedaż, Najem, Zamiana. Kaim, Kopernika 16. 9236

50% taniej sprzedam artykuły gazowe i używane lampy. Künstler, Lwów Gołuchowskich 15. 9289

Baczność. Dobra lokata pieniężna okazyjna sprzedaż prawdziwych perskich dywanów oglądać 9—12 i 2—5 Kołłątaja 3 III. p. na prawo. 8306

„IHIG“

Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie **Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.**

LWÓW
Podleskiego (II)
Telefon 413.

ŚWIATOWEJ SŁAWY
Akumulatory do lampek kieszonkowych
Baterje, Latarki, Żarówki, suche Elementy — fabryki
„Daimon“, Schmidt & Co, Berlin i Gdańsk
Trzymiesięczna gwarancja. Zamawiać w gen. zastępstwie fabrycznym składzie: **Ska „TOPAS“**
LWÓW, MICKIEWICZA 22. Tel. 624.
SPRZEDAŻ TYLKO HURTOWNA. 1299

Materace drucianne
STORY płócienne i ŻALUZYE deszczułkowe
poleca **Fabryka S. Freundicha**
LWÓW, KAZIMIERZOWSKA 14.

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 28 I. p.
»CREP DE CHINE«, FULARY, Velourschifon.
PLUSZE, AKSAMITY, VELURY,
SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH
BIELIZNĘ stołową, damską
KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyborze.

Praktykanta
z lepszego domu poszukuje ZAKŁAD DENTYSTYCZNY 9283
Józefa Selzera, Gródecka 64.

Kapelusze damskie
poleca najtaniej SALON MÓD 8056
E. GEPERT, Lwów, ul. Fredry l. 9.

RÓŻNE.

Jeżdżę dwa razy w miesiącu do Warszawy i Poznania, załatwiam tanio sprawy handlowe. »Cr. B. 30« Administracya, 9293

Inserujcie W CHWILI

NAJNOWSZY PRZEWODNIK DLA CHORYCH!

Napisałem książkę, która ma na celu mil,onom osób cierpiącym, wskazać jedyną możliwą drogę do uzdrowienia.

Ten przewodnik nie kosztuje ani grosza i jest wysyłany bezpłatnie każdemu, kto się czuje chorym, cierpiącym, słabym lub przygnębionym.

Moja książka, będąca owocem 50-etnich rozmyślań i studyów zawiera całokształt cennych praktycznych doświadczeń, oraz wiele dowodów wybitnych ludzi nauki.

Kto pragnie się ratować,
ten niech się stosuje do moich wskazówek, które pomogły już wielu tysiącom osób. Bez względu na to czy choroba powstała wskutek troski, zmartwienia przemęczenia, czy też dane cierpienie jest wynikiem **lekkomyślności i nieumiarkowania** — wszystkim przygnębionym, niezdolnym do pracy i z osłabioną wolą ludziom, wskazuję naukową i naturalną **drogę** do pozbycia się cierpień nerkowych, bezsenności, niechęci do pracy, osłabienia fizycznego i psychicznego, bólów stawów, bólów głowy, zaburzeń w trawieniu, oraz wielu innych dolegliwości.

Należy niezwłocznie jeszcze dzisiaj napisać kartę i zażądać przesłania gratis i franco **mojego Przewodnika.**

Upraszamy zaadresować kartę: 8928
E. Pasternack, Berlin, N. O., Michaelkirchplatz 1 Oddział XX.

Dynamo maszyny motory elekr. oraz wszelkie materyały elektrotechniczne poleca po cenach najtańszych firma — **BERNARD PANZER, Lwów, Kopernika 17.** 6098

RÓŻNE.

OGŁOSZENIE. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie T-wa Rygorozantów odbędzie się w sobotę dnia 27. bm. o godz. 3-ciej popoł. w sali Żyd. Dom. Akad. Św. Teresy 26 A. z następującym porządkiem dziennym. 1) Zawieszenie i rezygnacya Członków Wydziału. 2) Wnioski i ewentualia. W razie braku kompletu Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbędzie się o godz. 4-tej popołud. bez względu na ilość obecnych. Dr. Kahane przew. Gewandter sekret. 9283

Wydział T-wa Rygorozantów zawiadamia, że wpisy na członków T-wa kończą się z dniem 31. bm. Wzywa się wszystkich członków T-wa do odnowienia legitymacyi na rok szkolny 1923/24. Członkowie nie posiadający nowych legitymacyi, nie będą mogli brać udziału na Walnem Zgromadzeniu. Dr. Kahane przew. Gewandtor sekr.

Kurs tańców dla początkujących rozpoczyna Raab, Sykstuska 23. Wpisy codziennie. 9279

POSAD POSZUKUJĄ.

Zdolny urzędnik dzienny z pięcioletnią praktyką poszukuje posady. Zgł. do Administr. Chwili pod »Energiczny«. 9270

Rutynow na ekspedyentka i kasyerka poszukuje posady. Zgłoszenia do Chwili »sumienna«.

Dam świtkę na korzuchu z krymskim kołnierzem i pierwszą gażę za wyszukanie posady. (Bank, Nafta, Drzewo). Listy »Buchalter Akademik« Biuro Buchstaba, Legionów. 9278

OGŁOSZENIA.

30% Otomany 30%
30. procent taniej niż wszędzie.
Kanapki do składania, wkłady do łóżek poduszki (rosbar) portyery firanki i kapy tiulowe materye mebl. drelichy, chodniki, dywany, karnisze mosiężne ceraty linoleum i story do okien — poleca
E. HAGLER LWÓW, 21. Sobieskiego 21.
6703 Zważać na firmę i Nr. domu.

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, palniki zapasowe, Karbid na wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Baterye, żarówki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkłady dotychże hurtownie i detalicznie poleca 8943
J. ROSENMAN, Lwów, AKADEMICKA 26.

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu
o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny. suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

WAŻNE
dla przemysłu meblowego i fornierowego.
Kupujcie tylko z pierwszej ręki
Forniery z drzew krajowych i z nicznych z drzew szlachetnych i tycznych.
Dykty ścięte i **klejone**, po cenach fabrycznych konkurencyjnych, w składach fabrycznych u
„PEBEDE“ w Krakowie, ul. Szpitalna DOM POD RAKIEM
UWAŻAJCIE NA ADRES!
Dla odbiorców z prowincji i odległych miejscowości ceny znacznie zniżone i udogodnienia płatnicze.
BEZ ŻADNEGO RYZYKA!
Aby się przekonać o dobrej jakości, towar cenach niskich podróż się opłaci. Dla zamówień obsługa fachowa. Jeżeli towar się nie podoba przyjmiemy takowy z powrotem a pieniądze zwracamy. Prosimy o łaskawe odwiedzenie naszych składów, bez obowiązku kupna. Dostawa ze składów w Krakowie lub też z fabryki. Przy większym odbiorze odpowiedni rabat.
OD LICZNYCH NASZYCH ODBIORCÓW
»» LE OTRZYMUJEMY PODZIĘKOWAŃ
»PEBEDE«, Dom Meblowy i fabryczny Fornierów i Dykt
KRAKÓW, Szpitalna 7. Tel.

Glejtę w beczułkach po 100 kg. p
W. CZOPP, skład abr. pok
lakierów **LWÓW, ŻÓŁKIEWSKA**

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesche
„Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika

Nr. 1659 Lwów, poniedziałek 22. października 1923. Rok V.

Cena egzemplarza 10 000 Mk

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5.000.000 Mk
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

OPONY ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyear«
Welt polska
KARAU i SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Marszałek Rataj ustępuje?
Ryczałtowe oskarżanie ogółu żydowskiego.
Aresztowanie senatora Hassbacha.
Co otrzymają urzędnicy państw. w dniu 1. listopada.
Zmiana mnożników celnych.
Podwyżka taryfy kol. o 200 proc.
Sytuacya w Niemczech nader tragiczna.
Podniesienie podatków do normy przedwojennej.
Nie jechać do Kuby.

—o—

Dyrekcye żyd. Gimnazjow
WE WŁOCŁAWKU
poszukują nauczyciela jęz. angielskiego
z kwalifikacjami. 9311

Ostrzeżenie.

My niżej podpisani kupcy z Warszawy OSTRZEGAMY wszystkich hurtowników przed kupcami Ch. Elbaum, B. Bergsztein i H. Cukierman z Biłgoraju którzy nabrali towarów na większą sumę, wystawili weksle i ich w terminie nie wykupili mimo licznych protestów. Jak doszło do naszej wiadomości wybrali się ci kupcy do Lwowa. Przeto ostrzegamy wszystkich tut. hurtowników przed tymi kupcami. 9319

Warszawa 4/X 1923.

M. Molnicki, Rabinowicz Bakulin i Gliksman, Sz. Segelman, Ch. J. Gutg ld, M. Urbach i Sz. Blejweis, Sz. Rosenkranz i Ch. Liwszyc.

Marszałek Rataj ustępuje.

Warszawa. 20. październ. (tel. wł.). W wywiadzie, udzielonym współpracownikowi „Kuryera Polskiego" marszałek Sejmu Rataj oświadczył, że nosi się z zamiarem złożenia laski marszałkowskiej. Z zamiarem tym nosi się od dłuższego czasu, Całoroczne bowiem prowadzenie Sejmu nadwerężyło stan zdrowia jego tak silnie, iż nieodzownie potrzebnym stał się dlań odpoczynek. Szczególnie ostatnie dni w Sejmie nie mogły wpłynąć uspakajająco na stan jego nerwów. Marszałek Rataj oświadczył, że w najbliższym czasie złoży buławę marszałkowską.

Zaznaczył jednak p. marszałek, że rezygnacya jego nie jest spowodowaną incydentem Wojewódzki—Głąbiński, którą to sprawę uważa za załatwioną honorowo. (Znany jest czytelnikom „Chwili" incydent, jaki miał miejsce w Sejmie podczas przemówienia min. Głąbińskiego, odpowiadającego na interpelacyę lewicy i mniejszości narod. w sprawie tajnych okólników, kiedy z ław opozycyi padł okrzyk „Bezczelny pysk" pod adresem min. Głąbińskiego. Jak wiadomo poseł Wojewódzki, autor tego wyrazu przeprosił marsz. Rataja. Przyp. red.).

Ale wysuwa się tutaj jeszcze inne pytaine. Możliwe jest, że marsz. Rataj nie chce dalej brnąć w towarzystwie endecyi. Niedarmo lansowano w Sejmie pogłoski, że p. Rataj chętnie zmieniłby buławę marszałkowską na prezydenturę. Nieraz dawał dowód swego niezadowolenia z obecnych rządców Polski, wyrażając się o nich krytycznie. W obozie Piastowców wobec zamierzonego kroku marsz. Rataja panuje konsternacya, to też usilnie zabiegają, by go odwieść od tego zamiaru.

Z innych stron znowu informują nas, że rezygnacya marsz. Rataja spowodowaną jest incydentem Wojewódzki—Głąbiński. Z.L.N. nie był zadowolony ze stanowiska marszałka w tej sprawie. To też mówią, że p. Rataj zgłasza rezygnacyę i że przy ponownym wyborze marszałkowskim przyjmie a powrotem tę godność jako dowód zaufania dla swojego objektywizmu.

Niemiecki eksperyment.

Absurdalne konsekwencye, do jakich wkońcu doprowadzić musi nieokiełzana żadnymi przepisami ani tamami inflacya, obserwować się dają dzisiaj w całej pełni w państwie niemieckiem. Marka niemiecka przestała już wogóle być wartością, gdyż nie można przypisywać jakiej wartości znakowi obiegowemu, którego stosunek do walut stałych z każdym dniem zmienia się o kilkadziesiąt procent. Jako przymusowy środek płatniczy znajduje się wprawdzie jeszcze marka niemiecka w obiegu. Jak dalece atoli całe społeczeństwo od niej ucieka i posiadania tej waluty się wystrzega, to wyraźnie przebija się z faktu iż dzisiejszym potrzebom gospodarstwa społecznego w Niemczech wystarczają znaki obiegowe o łącznej wartości zaledwie 40 milionów marek złotych. Tyle bowiem niespełna wynosiła w ostatnich dniach suma wartości wszystkich w obiegu będących marek niemieckich. Jeśli się uwzględni, że przed wojną potrzebowało gospodarstwo niemieckie znaków obiegowych o łącznej wartości około 4 miliardów marek złotych tedy jasnem się staje, że dzisiejsza wartość tych znaków tylko dlatego wystarczyć może potrzebom obrotu, iż szybkość obiegu kilkaset razy się zwiększyła i nabrała charakteru panicznej ucieczki przed marką.

Gospodarstwo społeczne w Niemczech stanęło wskutek tego wobec problemu zupełnego braku pieniądza i dlatego rząd zmuszony jest na gwałt szukać drogi wyjścia, jeśli chce uniknąć, by katastrofa walutowa nie pociągnęła za sobą chaosu nietylko gospodarczego ale i społecznego. Wobec tego bowiem, że obecny system gospodarczy oparty jest na wymianie dóbr i świadczeń za pośrednictwem pieniądza, brak środka wymiennego, umożliwiającego, choćby niedokładne ustalenie wzajemnego stosunku wartości tych dóbr i świadczeń sprowadzić musiałby w konsekwencyi ostatecznej zastój w wymianie, co pociągnąć by musiało za sobą zupełny zamęt na wszystkich polach życia. Z pomiędzy wszystkich problemów, od których rozwiązania

Prasa angielska o katastrofie warszawskiej.

Warszawa, 20. październ. (tel. wł.) W dniu dzisiejszym Prezydent Rzeczypospolitej p. Wojciechowski w towarzystwie min. spr. wojsk. gen. Szeptyckiego zwiedzał Cytadelę i oglądał miejsca spustoszenia. Następnie p. prez. Wojciechowski odwiedził rannych w szpitalach. Półof. ajencya Reutera ogłasza w prasie angielskiej wiadomość o sobotniej odezwie Rządu z powodu wyuchu na Cytadeli w Warszawie. Reuter donosi, iż jest powszechnie wiadomem, że proklamacya rządu jest bezpodstawnie alarmująca, a szeroko jest rozpowszechnione przekonanie, że wybuch jest spowodowany nieszczęśliwym przypadkiem

—o—

Atak na polską Ligę obrony praw człowieka.

Warszawa 20. 10. (tel. wł.) Prasa prawicowa w gwałtowny sposób atakuje posłe Śmiarowskiego, sen. Posnera, z powodu rzekomego raportu, złożonego przez Polską Ligę Obrony praw człowieka do Ligi francuskiej w sprawie „numerus clausus". Zwłaszcza „2-groszówka" domaga się postawienia obu przed sąd, by w ten sposób uczyścili się z podniesionych przeciw nim zarzutom. „2-groszówka" zarzuca lewicy, że krocczy śladami Targowiczan

—o—

zależy sanacya stosunków niemieckich, wysunąć się więc musiał siłą rzeczy na plan pierwszy problem stworzenia pieniądza.

W zrozumieniu tej sytuacyi szuka rząd niemiecki drogi wyjścia i dopatruje się jej w stworzeniu pieniądza, opartego na ustawowo statuowanych i na majątkach prywatnych zabezpieczonych zobowiązaniach swych obywateli. Pomysł to nie jest ani nowy, ani oryginalny. W literaturze powojennej, zajmującej się kwestyą walutową poruszano niejednokrotnie myśl oparcia pieniądza na majątku narodowym w miejsce brakującego złota. Nowością w zamierzeniach obecnych rządu niemieckiego jest tedy nietyle sam pomysł, ile forma jego urzeczywistnienia. Ta forma jednak nie jest bynajmniej rzeczą porządną. Udanie się bowiem eksperymentu tego rodzaju zależnem jest w pierwszej linii od zdobycia dlań odpowiedniego stopnia zaufania wśród społeczeństwa, które zawiedzione gruntownie na wszystkich dotychczasowych walutowych zarządzeniach rządu, z natury rzeczy do wszystkich innowacyi odnosić się musi z krytycznym sceptycyzmem. Dlatego jedynie w tym wypadku mógłby rząd niemiecki liczyć, iż projekt jego będzie istotnie krokiem naprzód ku sanacyi, a nie jedynie kontynuowaniem inflacyi, pod zmienioną nazwą, jeśli uda mu się przez znalezienie odpowiedniej formy urzeczywistnienia tego projektu pokonać uzasadnione niedowiarstwo społeczeństwa, w konsekwencyę i słowność jego zarządzeń i planów.

Osiągnięcie tego jest rzeczą, niesłychanie trudną. Rząd niemiecki zdaje sobie też sprawę z tego i już teraz nazywa swój projekt „tymczasowem rozwiązaniem", przyrzekając jaknajrychlejsze wprowadzenie waluty, opartej na złocie. Czy uda mu się w ten sposób przynajmniej na krótką metę swój nowy pieniądz, markę rentową, uchronić przed disagiem i dewaluacyą, pozostaje mimo wszystko kwestya bardzo wątpliwa.

Projekt rządu niemieckiego jest próbą tonącego, który ratując się, chwyta się brzytwy. Stracone zaufanie, które jest główną przyczyną dewaluacyi pieniądza odzyskać się daje tylko przez wytrwałą akcyę, która zdoła udowodnić społeczeństwu, iż metody przeszłości już się nie powtórzą. Najgenialniejszy nawet projekt sam dla siebie nie wystarczy.

Dr. J. W.

Ubezpieczenie społeczne.

Genewa, 20. 10. (Pat). Rada administracyjna międzynarodowego biura pracy ukończyła swą 20-tą sesyę. Polskę reprezentował delegat rządu Franciszek Sokal. Dłuższe rozprawy wywołała kwestya ratyfikacyi międzynarodowych konwencyi pracy. Przytem stwierdzono osiągnięte w tej sprawie postępy i przyjęto z zadowoleniem oświadczenie delegata polskiego o dokonanym przez sejm polski przyjęciu w pierwszem czytaniu konwencyi uchwalonej w Genewie w 1921 r. W związku ze sprawozdaniem dyrektora międzynarodowego biura pracy Alberta Thomasa delegat robotników francuskich Jouhaux zażądał od międzynarodowego biura pracy przeprowadzenia ankiety w sprawie wolności związków zawodowych gwarantowanej rozdziałem 13-tym traktatu pokojowego. Po burzliwej dyskusyi Rada przyjęła wniosek Jouhaux, z poprawką delegata belgijskiego i poleciła biuru pracy zebranie dokładnych danych w sprawie wolności związków. Rada uchwaliła prowizoryczny porządek obrad 7-mej międzynarodowej konferencyi pracy mającej się odbyć 1925 roku, wyznaczając jako główny przedmiot obrad ubezpieczenia społeczne w szczególności ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków.

—o—

Mowa tronowa króla rumuńskiego

Bukareszt. (Pat). Dziennik urzędowy Independence Rumaine ogłasza tekst oficyalny mowy tronowej króla Ferdynanda. Na uroczystem otwarciu rumuńskiego parlamentu w dniu 17. października br. W mowie tej znajduje się następujący ustęp o polityce zagranicznej Rumunii. Czuję się szczęśliwy, że mogę stwierdzić, że stosunki nasze z innymi państwami są zadawalniające. Stosunki nasze z naszymi wielkimi sprzymierzeńcami tak samo jak z sojusznikami naszymi z Małej Ententy są w dalszym ciągu jak najserdeczniejsze. Wizyta którą złożyliśmy z królową w Warszawie i gorąca sympatya z jaką zostaliśmy przyjęci przez wszystkie warstwy społeczne w Polsce dowiodły nam głębokości i siły uczuć jakie nas z narodem polskim łączą. W artykule wstępnym mowy tronowej „Independence Rumaine specyalnie podkreśla doniosłość tego ustępu.

—o—

KRÓL RUMUŃSKI PRZECIW UPRAWIANIU ANTYSEMICKIEJ AGITACYI.

Przed kilku dniami odwiedził król rumuński Ferdynand wystawę gospodarczą w Jassach i wygłosił bardzo znamienne przemówienie, które znalazło żywy oddźwięk w prasie. Szczególnie żywo omawiany jest przez prasę ustęp z mowy tej, w którym król ostro potępił wichrzycieli, usiłujących zakłócić porządek i spokój w uniwersytetach. Życząc jak najszybszego przywrócenia spokojnych zajęć w życiu akademickiem, król zakończył słowami: Zgiąć i złamać.

Zwracając się do profesorów uniwersytetu w Jassach król powiedział: Chaos w życiu uniwersyteckiem przynosi nam szkodę nietylko wewnątrz kraju ale i za granicą.

Jasnem jest, że król w przemówieniu swem miał na myśli antysemicki ruch wśród studentów, kierowany przez Cuzę.

Prez. Eberth o konieczności utrzymania stanu wyjątkowego.

Berlin. (Pat). Przekonanie, które wyraził prezydent Rzeszy Eberth na konferencyi z przywódcami socyal-demokratów, że koniecznem jest utrzymanie stanu wyjątkowego daje kanclerzowi i ministrowi obrony krajowej silne oparcie. Rząd dąży obecnie do tego, by przeprowadzić usunięcie monachijskiego kandydata Reichswehry gen. Lossowa zadecydowane niedawno przez szefa administracyi wojskowej. W związku z tem rozpatrywano również sprawę gen. Muellera, który chciał polecenie ministra Reichswehry przeprowadzić drogą terminowego ultimatum wystosowanego do rządu saskiego. Rząd Rzeszy nie zaakceptował tej formy postępowania, przez to utworzyła się droga do złagodzenia zatargu z Saksonią. Możliwe jest, że gen. Mueller ustąpi, z tego powodu równocześnie jednak rząd saski ma być poinformowany, że mieszanie się ministrów saskich do spraw polityki ogólnej państwa i do sprawy konstytucyi nie będzie tolerowane.

—o—

Niemcy przyjmują większość obliczeń belgijskich

Bruksela. (Pat). Rząd Rzeszy wręczył posłowi belgijskiemu w Berlinie pismo z uwagami dotyczącymi studyów technicznych belgijskich nad sprawą odszkodowań, w którem zaznacza iż przyjmuje większość obliczeń belgijskich. Belgia podda tę kwestyę zbadaniu komisyi reparacyjnej nie podejmując oddzielnej dyskusyi z rządem Rzeszy.

Prez. Masaryk o odszkodowaniach.

Paryż (Pat.) „Petit Parisien" zamieszcza wywiad z prez. Massarykiem, który oświadczył, że wizyta jego w Paryżu odpowiedziała pokładanym w niej nadziejom. Widok zniszczonych prowincyi wystarczy, aby zrozumieć konieczność żądania odszkodowań. W końcu wywiadu prez. Massaryk wyraził głębokie przekonanie o absolutnie pokojowej polityce Francyi.

Kryzys walutowy w Rumunji

Kroki zaradcze rządu.

Bukareszt (Pat.) Orientrad. Półoficyalny dziennik „Vitorul" donosi, że celem zażegnania przesilenia walutowego będą przyznane przemysłowcom, kupcom i rolnikom zaliczki w gotówce gwarantowane zapasami przemysłowców, kupców i rolników. Nadto otworzoną ma być nowa instytucya dla udzielania przemysłowcom i rolnikom potrzebnych kredytów. Dochody z nowych podatków umożliwią państwu wypłatę odszkodowań właścicielom gruntów wywłaszczonych. Sumy płacone przez chłopów, którym przydzielono grunty będą przekazywane Bankowi Narodowemu, by przez to dopomódz rynkowi pieniężnemu. Rząd jest zdecydowany w żadnym wypadku nie uciekać się do inflacyi.

Przed ratyfikacyą traktatów polsko-tureckich

Konstantynopol (Pat.) Turecka Rada Ministrów uchwaliło przedłożyć Zgromadzeniu Narod. w Angorze do ratyfikacyi traktaty polsko-tureckie, t. j. traktat przyjaźni oraz konwencye handlową i osiedleńczą. Traktaty te zostały już przedłożone Zgromadzeniu Narodowemu.

Umowa Anglii z Ulsterem.

Londyn. (AW). Z Belfastu donoszą, że premier Ulsteru, Craig, oświadczył, iż Ulster zawarł umowę z Anglią, na mocy której Wielka Brytania zobowiązała się przyjść z wojskową pomocą na wypadek gdyby Ulster zaatakowany został przez jakiekolwiek państwo.

Rewizya faszyzmu.

Rzym (AW). Reorganizacyę partyi faszystów przeprowadzoną przez Wielką Radę prasa faszystowska ocenia jako postęp w kierunku ostatecznej rewizyi faszyzmu. „Corriere della Sera" stwierdza, że w partyi faszystów pozostali nadal zarówno rewizioniści jak i czynniki ekstremistyczne, co spowoduje iż w niedługim czasie możliwy jest wybuch ponownego konfliktu.

—o—

Zatarg rosyjsko-finlandzki.

Moskwa (AW). Cziczerin wręczył przedstawicielowi finlandzkiemu w Moskwie notę w sprawie morderstwa na granicy finlandzkiej 2 członków komisyi granicznej. Nota oświadcza, iż jakkolwiek rząd sowiecki jest przekonany, że morderstwo było od dawna przygotowane, pragnąc jednak uniknąć ostrych konfliktów proponuje oddać śledztwo w powyższej sprawie komisyi rosyjsko-finlandzkiej.

—o—

Dziś wybory — do austryackiego parlamentu.

Lwów 21 października.

Dziś w niedzielę odbędą się na całym terenie republiki niemiecko-austryackiej wybory do drugiego Zgromadzenia Narodowego. Pierwsze wybory pięcioprzymiotnikowe odbyły się w Austryi bezpośrednio po przewrocie 1918 r. i wówczas przy wyborach odnieśli zwycięstwo socyalno-demokraci, którzy też utworzyli pierwszy republikański rząd, z znanym teoretykiem socyalistycznym Karolem Rennerem na czele. Drugie wybory do Zgromadzenia Narodowego odbyły się w r. 1920 i stały już pod znakiem klęski socyalistów. Zwyciężyli wówczas chrześcijańsko-społeczni z obecnym kanclerzem drem Seiplem na czele. Większość stanowili tu chrześcijańsko-społeczni wraz z wszechniemcami. Stronnictwa te utworzyły też mieszczański rząd koalicyjny, któremu się udało życie gospodarcze a w pierwszym rzędzie walutę austryacką ustabilizować. Z tym niepoślednim atutem wystąpili obecnie chrześcijańsko-społeczni do walki wyborczej, która dzisiaj znajdzie swój epilog.

Odrębny rozdział w historyi wyborczej Austryi należy się Żydom. Do konstytuanty wszedł kandydat narodowo-żydowski, syonista inż. Stricker. Już jednak do drugiego Zgromadzenia Narodowego nie wszedł żaden Żyd a to dzięki rozprószeniu głosów przez wystawienie listy asymilatorskiej.

Co w międzyczasie zaszło, wszystkim wiadomo. Fala antysemityzmu się wzmogła. Agitacya pogromowa przyjęła niebywałe rozmiary. Na wszechnicach wiedeńskich żywioł antysemicki wziął górę. W każdej dziedzinie życia gospodarczego zologiczny i rasowy antysemityzm począł się dawać Żydom we znaki a na forum parlamentarnem stronnictwa polityczne prześcigały się w antysemityzmie. W parlamencie austryackim nie znalazł się nikt, ktoby zaprotestował przeciw agitacyi pogromowej a nawet socyalni-demokraci woleli nie narazić się ulicy niepopularnem hasłem walki z antysemityzmem.

Chwila nakazała fuzyę stronnictw żydowskich. I w dniu dzisiejszym też Żydzi austryaccy głosują solidarnie na listę Zjednoczonych stronnictw żydowskich z syonistą inż. Strickerem i asymilatorem liberałem drem Schwarz-Hillerem na czele. Lista żydowska obejmuje wszystkie stronnictwa żydowskie. Kampania wyborcza była prowadzona wspólnie. Na meetingach wyborczych obok syonistów inż. Strickera, dra Koernera, dra Weinera, doktora Plaschkesa, dra Waldmanna — przemawiali w imię tego samego programu asymilatorowie dr. Schwarz-Hiller, prof. uniwersytetu dr. Ehrman, dalej prof. uniw. dr. Koenigstein, sekretarz wiedeńskiej „Union Israelite" Fleischer i inni. Front żydowski jest jednolity.

„Neue Fr. Presse" „Neues Wiener Journal" „Nieues Wiener Tagblatt" i inne pisma liberałów i asymilatorów wobec listy żydowskiej zajęły stanowisko neutralne. „Freie Presse" znany organ asymilatorski pośrednio stał na usługach listy żydowskiej; musiał bowiem umieszczać artykuły byłych swoich adherentów, aczkolwiek odnośne artykuły zaopatrywał w uwagi, że redakcya się z niemi nie godzi.

Wobec tego stanu rzeczy chrześcijańsko-społeczni żeglujący zazwyczaj pod szumną reklamą antysemityzmu — na czas wyborów usunęli ze swojego leksykonu słowo „Żyd". Pod hasłem walki z listą żydowską występują tylko socyaliści oraz grupa „mieszczańsko demokratyczna" b. ministra i byłego hrabiego Czernina. Czernin, który dzięki Żydom z pierwszego obwodu dostał się był do Zgromadzenia, podczas kadencyi lawirował między antysemickimi chrześcijańsko-społecznymi a wszechniemieckimi Hackenkreuzlerami, dążąc do utworzenia monarchii konstytucyjnej na wzór monarchii angielskiej, obecnie ma znów czelność ubiegać się o głosy żydowskie.

Pozatem front żydowski jest zwarty. Stronnictwa żydowskie idą do urny wyborczej pod wspólnem hasłem obrony spoiewieranej godności żydowskiej. (b)

——o——

Echa masowych aresztowań w Warszawie i na prowincyi.

Warszawa, 20. październ. (tel. wł.) Aresztowania w kraju w związku z ostatnimi wypadkami trwają nadal. Aresztowania, zwłaszcza na terenie b. Królestwa przybrały niebywałe wprost rozmiary. Policya nie liczyła się z nikim i z niczem. Aresztowano na lewo i prawo. Obojętne, czy to był nauczyciel żydowskiej szkoły, czy znowu funkcyonaryusz „Keren Hajesod" wszystkich aresztowano jako niebezpiecznych bolszewików, którzy wszyscy razem i każdy z osobna dokonywał zamachu (!) na prochownię w Warszawie. W tej sprawie interweniowali posłowie lewicy u min. spr. wewn. Kiernika, zwracając mu uwagę, że tego rodzaju postępowanie wywołuje zrozumiałe rozgoryczenie, a to tembardziej, ileże postępowanie władz administracyjnych opiera się na bardzo kruchych podstawach. Często lada donos, albo widzimisię odnośnego funkcyonaryusza policyi wystarczy, by niewinnego człowieka, trzymać kilka dni w aresztach. Podobne wypadki miały także miejsce we Lwowie, gdzie po kilku dniach wypuszczono szereg aresztowanych, Bogu ducha winnych inteligentów i robotników.

Również w powyższej sprawie zgłosili wniosek nagły w Sejmie, kluby mniejszości narodowych, a to w sprawie masowych aresztowań i nieludzkiego obchodzenia się z aresztantami.

Niemało pikanteryi pozbawiony jest fakt aresztowania przywódcy Polskiego Stronnictwa Ludowego, Gubeli, w Strownicy. Znalazł się on za kratkami. Jako polityczny przestępca ma być wywieziony w niewiadomym kierunku. Przedmiotem żywych rozważań w kuloarach sejmowych jest rewizya, jaką przeprowadziły władze bezpieczeństwa u sen. Hassbacha w Hermanowie.

(O aresztowaniu sen. Hassbacha podajemy na innem miejscu. Przyp. red.).

Plenum Senatu w środę.

Warszwa 20. 10. (tel. wł.) Zwołana jest na poniedziałek senacka komisya skarbowa, która rozpatrywać będzie ustawy początkowe uchwalone przez Sejm i prowizoryum budżetowe.

Plenarne posiedzenie Senatu odbędzie się we środę.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

III. Prawo Chetta.

(Ciąg dalszy).

Wśród zabytków pierwszorzędnej wagi, jakie dotychczas, po upływie ledwie kilku lat Berlińskie Przednio-Azyatyckie Muzeum, gdzie skarby z Boghazköi są przechowane, mogło światu naukowemu zapośredniczyć, jak układy międzypaństwowe, listy do władców zagranicznych, dekrety administracyjne, dalej zabytki religijnej i literackiej treści, niewątpliwie pierwsze miejsce zajmuje chettycki kodeks prawa*).

Kodeks ten opracowali wkrótce po ukazaniu się klinowego tekstu dwaj uczeni niemieccy, Zimmern (assyrjolog) i Friedrich (lingwista indoeuropejski) a niedawno temu ukazało się opracowanie francuskie Hroznego. Daleko idącca zgodność w tłumaczeniach tych, niezawiśle od siebie powstałych, świadczy sama wymownie, że chettytologia — takiem mianem ochrzczona teraz nowa gałąź oryentalistyki — oparta jest na solidnych, zaufania godnych fundamentach naukowych*).

Obok kodeksu Chammurapiego i pomnika prawa staroassyryjskiego zajmuje kodeks chettycki z XIV. w. przed Chr. samodzielne stanowisko jako trzecie ogniwo w rozwoju prawa przednio-azyatyckiego a przytem też stoi niewątpliwie w pewnym związku historycznym z prawem Babelu starszem i z prawem Mojżesza od niego młodszem.

Pomnik prawa chettyckiego obejmuje dwie większe tablice — z fragmentów ogłoszonych przez Hroznego wynika zresztą, że było pierwotnie więcej tablic — z których każda mieściła w sobie około stu paragrafów, niewiadomo jednak czy druga tablica jest dalszym ciągiem pierwszej, bo poszczególne normy są wprawdzie markowane liniami poprzecznemi ale nie są porządkowo cyfrowane. Na treść prawozbioru składa się prawo cywilne, rodzinne i obowiązkowe (najem, kupno), przyczem bardzo obszerne miejsce zajmują taryfy najmu robotników, zwierząt i narzędzi różnych, dalej taryfy za roboty rzemieślnicze; prawo karne, ogólne (morderstwo, zabójstwo, kradzież, włamanie, sprzeniewierzenie, podpalenie, spowodowanie szkód przez niedbalstwo różnego rodzaju); dalej seksualno-karne (cudzołostwo, kazirodztwo, sodomia scil. obcowanie z zwierzętami) i publiczno-państwowe (lenna i daniny państwowe). W przeciwieństwie do prawa Babelu i prawa Assuru, które mają charakter kodyfikacyi czysto państwowych, zawiera nasze prawo także grupę prawa sakralnego (tabl. II. §§ 49—54): ofiary z okazyi zasiewu, żniw i poświęcenia granic polnych, wykazując w tem rys wspólny z prawem mojżeszowem (II. M. 23, 10—19; V. M. 12; 15, 19—23 i fl.). Pewna dyspozycya treści jest widoczna i tak pierwsza tablica zawiera następujące grupy: a) morderstwo, zabójstwo i obrażenia cielesne (§§ 1—18), b) ucieczka i kradzież niewolników (19—24); po małej luce następuje c) prawo małżeńskie (28—38), d) lenna i daniny państwowe (40—56), e) kradzież, sprzeniewierzenie, u-

*) Dotąd wyszło sześć tomów tekstów źródłowych pt. Keilschrift texte aus Boghazköi, z których tom szósty zawiera klinowy tekst kodeksu. Równorzędnie ztem wydawnictwem oryginalnych tekstów wychodzi wydawnictwo pt. „Boghazköi-Studien" (dotąd 4 zeszyty), które zawiera monograficzne opracowania językowe i historyczne, na tych tekstach oparte

*) I. Hethitische Gesetze aus der Staatsarchiv von Boghazkö (um 1300 v. Chr.) Unter Mitwirkung von Johannes Friedrich... übersetzt von Heinrich Zimmern... Leipzig, J. C. Hinrichs 1922. (Der Alte Orient 23. Jahrg. 2. Heft) str. 32. II. Code hittite provenant de l'Asie mineure (vers 1350 av. J. C.) par Frederic Hrozny... 1-re partie. Paris P. Genthner 1922. 159 str. z XXVI. tablicami.

Postulaty urzędników państwowych.

Warszawa 20. 10. Centralny Komitet Pracowników Państwowych wystąpił z następującymi postulatami do rządu. Pracownicy żądają: bezzwłocznego wypłacenia dodatku drożyźnianego 83.25 proc., ustalonego przez komisyę statystyczną, wypłacenia w dniu 1. listopada poborów zwiększonych o 116 proc., wynikających ze wzrostu drożyzny od 15 września do 1. października, dalej wypłacenia 40 prc. zwrotnej zaliczki jednorazowej 2 miesięcznej, przeznaczonej na zakupy zimowe.

Kolej drożeje od 1. 11. o 200 a nie 100 %.

Warszawa, 20. październ. (tel. wł.) Jak wiadomo wchodzi z dniem 1. listopada br. w życie podwyższona taryfa kolejowa. Jednakowoż p. min. Kucharskiemu wydała się podwyżka o 100 proc. za niską, wobec czego wystąpił z inicyatywą dalszej podwyżki. Na jego żądanie została zwołana specyalna komisya, która opracowała zasadę nowych taryf kolejowych. Projekt komisyi, podwyższającej taryfę osobową, towarową i bagażową o 200 proc., a naftową o 175 proc., przedstawiony został Rządowi. Min. kol. w porozumieniu z min. skarbu i przem. podwyżkę zatwierdził.

Aresztowanie senatora Hassbacha

Warszawa 20. 10. (tel. wł.) W tutejszych kołach politycznych wywołała dziś senzacyę wiadomość o aresztowaniu przez policyę państwową sen. Hassbacha, członka niemieckiej reprezentacyi parlamentarnej w Senacie.

Aresztowanie nastąpiło na tej podstawie, że senator Hassbach miał brać czynny udział w konspiracyjnej robocie „Deutschtumsbundu“ i wogóle w działalności konspiracyjnej Niemców w Polsce.

Marszałek Senatu Trąmpczyński interweniował w tej sprawie u Ministra spraw wewnętrznych, oraz u Ministra sprawiedliwości, gdyż aresztowanemu jako członkowi Senatu przysługuje prawo nietykalności.

Droga skarg organizacji mniejszościowych w Polsce

Warszawa (AW). Na sesyi Rady Unii Stowarzyszeń Przyjaciół Ligi Narodów w Hadze wybrano do zarządu unii na rok 1924—25 delegata polskiego. Prasa warszawska podkreśla ten fakt z zadowoleniem, widząc w nim rękojmię, iż skargi różnych organizacyi mniejszościowych w Polsce obecnie będą musiały odpowiadać wymogom formalnym zanim będą skierowane do Ligi Narodów.

Umowy w złotych będą wykonywane w Mp.

Warszawa. (Pat). Z dniem 20. bm. zostały dopuszczone do obrotu giełdowego na warszawskiej giełdzie pieniężnej złote bony skarbowe seryi IB, IC i ID. Kursa bonów poszczególnych seryi będą podawane w cedułach oficyalnych giełdy warszawskiej. Wobec powyższego zarządzenia wszelkie uumowy zawarte w złotych, o ile w samych tych uumowach nie zostały przewidziane sposoby ich przerachowania, będą wykonywane w markach polskich, według kursu bonów złotych tej seryi, które podlegają najwcześniejszemu umorzeniu do 30. października.

Będzie wskutek tego brany w tych wypadkach pod uwagę kurs seryi I. B od 1. listopada do 14. listopada, kurs seryi I. C od 5. listopada do 14 grudnia, kurs seryi I. D

Równocześnie PKKP. będzie w sposób powyżej wskazany przyjmowała spłaty wszelkich kredytów, udzielanych do 20. października.

szkodzenie bydła domowego, włamanie i podpalenie (57—100). Tablica druga mieści w sobie: a) kradzież owoców lub drzewa z winnicy i ogrodu warzywnego, dalej podpalenie ogrodu lub pola (1—13), b) kradzież narzędzi polnych, cegieł, drzwi, objuczenia końskiego i szkody spowodowane kopaniem studni (14—38), c) najem robotników, zwierząt i narzędzi rolniczych (39—44), d) taryfy za roboty rzemieślnicze (45—46). Po kilku normach izolowanych (50—61) następują e) taryfy kupna zwierząt, artykułów żywności, zboża, pól i winnic, skóry i mięsa (62—72). Ostatnią grupę stanowią f) normy karne tyczące się sodomji, kazirodztwa i cudzołostwa (73—86). Najciekawszym rysem prawa chettyckiego jest, że przy pozczególnych normach rozróżnia między prawem dawniejszem a „obecnem“, przyczem to nowe prawo odznacza się łagodnością, stanowiąc znacznie niższe grzywny karne (połowę dawniejszych lub nawet mniej) względnie kary nieniężne tam, gdzie dawniejsze prawo nakładało kary cielesne.

Czy zachodzi tu reforma prawa, uskuteczniona samorzutnie na tle zmienionych stosunków gospodarczych (taki Zimmern) czy też raczej gwałtownie drogą rewolucyi społecznej wymuszona reforma*) na razie trudno rozstrzygnąć.

(C. d. n.).

*) Por. Gressmann, Theolog. Literaturzeitung r. 47 (1923) Nr. 15 str. 338.

Sprawa Jaworzyny zostanie rozpatrzona w grudniu.

Genewa. (Pat). Przewodniczący trybunału międzynarodowego w Hadze zawiadomił Ligę narodów, że na mocy 25 art. statutu trybunału zwołał nadzwyczajne posiedzenie trybunału na dzień 12. listopada dla sprawy Jaworzyny. Ponieważ Rada Ligi zbiera się w grudniu br. należy przeto spodziewać się, że sprawa Jaworzyny zostanie w tym czasie w Lidze definitywnie załatwiona.

—o—

„Argumenty“ sądowe pułkownika dra Hechta.

Poseł dr. Reich i tow. z Koła Żydowskiego wnieśli do p. Ministra Spraw Wojskowych w sprawie niewłaściwego sporządzania aktu oskarzenia, podburzającego przeciwko ludności żydowskiej następującą odezwę:

Prokurator przy Wojskowym Sądzie Okręgowym nr. VI. we Lwowie płk. dr. Hecht sporządził akt oskarzenia za Nr. Nr. 178/23 1432/23 z daty: Lwów, dn. 23. czerwca 1923 r. przeciwko Mendlowi **Gruberowi** r. Maks o dezercyę. W uzasadnieniu oskarzenia czytamy m. in.: „Wedle doniesienia i zapodań obw., wstąpił on we Włoszech do Armii Generała Hallera. Po przybyciu do Polski tej formacyi otrzymał obwiniony w styczniu 1920 r. 14-dniowy urlop wypoczynkowy, na który wyjeżdżając zabrał ze sobą nowe sorty mundurowe z włoskiego sukna. Były to czasy wojenne. Formacye Hallerowskie miały pójść na front bolszewicki. Obw.,

„jak przystało na godnego syna narodu wybranego“,

zamiast podzielić dalsze przygody formacyi, do której sam dobrowolnie wstąpił, uznał za stosowne z urlopu nie wrócić i na własną rękę zdemobilizować się“.

„Jak przystało na godnego syna narodu wybranego“ — **to nie argument sądowy, ani żaden środek dowodowy.** Z faktu przynależności do „narodu wybranego“ a więc **żydowskiego,** mogą — skoro Prokuratura to toleruje —. wysnuwać ogólniki będące **ryczałtowem oskarzeniem ogółu żydowskiego różne pisma antysemickie. Wszelako nie śmie Sąd, mający stać na straży prawa i sprawiedliwości, oskarzenie opierać na gołosłownych ogólnikach, które zdolne są wstrząsnąć zaufaniem bądźcobądź kilkumilionowej ludności żydowskiej w objektywność Sądu.**

Używanie zwrotów w oficyalnem oskarzeniu, które nie mają innego znaczenia, jak **wyrażenia pogardy i ciśnięcia w twarz znacznego odłamu ludności,** nie mającej, oczywiście jako ogół, nic wspólnego z indywidualnym czynem oskarzonego, obrazy, jest postępkiem niesłychanym i karygodnym.

Z konferencyi imperyum brytyjskiego.

Londyn, 19. 10. (Pat). Na dzisiejszej popołudniowej konferencyi imperyum brytyjskiego toczyła się w dalszym ciągu dyskusya w sprawie stosunków z zagranicą oraz obrony morskiej i powietrznej państwa sprawom związanym z rozwojem środków komunikacyjnych między metropolią a dominiami. Z odnośnemi deklaracyami występowali lord Derby i sir Horne. Następnie przemawiał maharadża Of Alvar, który z okazyi święta dussehra, obchodzonego w całych Indyach, powitał zebranie w imieniu tego kraju.

Z życia żydowskiego.

Wynik wyborów do Żyd. Rady Nar. na Litwie dał w przybliżeniu wynik następujący: Głosowało 70 proc. ludności żydowskiej; od głosowania wstrzymali się ortodoksi skupieni w grupie „Achdus“. Syoniści uzyskali 20 mandatów, Mizrachiści 18 lub 19, „Hitachduth“ 12, Ceire-Syon 8, lista rzemieślników 6, partya ludowa 4, a Poale Syon — lewica — 3 mandaty. (ŻBK).

Prof. Einstein zaproszony do poł. Ameryki. Jak donoszą z Berlina otrzymał prof. A. Einstein zaproszenie uniwersytetu w Montewideo (Uragwaj) na wygłoszenie cyklu odczytów.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Paryż (Pat.) Konferencya w sprawie Tangeru z powodu choroby hiszpańskiego rzeczoznawcy, została odroczona do dnia 27. listopada.

Moskwa (AW). „Izwiestja“ w ostatnich czasach pomieszczają stale wzmianki o odbywających się rozmowach między Cziczerinem i ambasadorem niemieckim Brockdorf—Rantzauem.

Warszawa (AW). Prez. Rzpltej przyjął wczoraj prezesa nowojorskiego związku banków Keyesa.

Bruksela. (Pat). Przybył tu dziś rano prezydent Masaryk z otoczeniem powitany przez króla Alberta i wiele osobistości ze świata politycznego.

Berlin. (Pat). Bochenek chleba bez kartkowego kosztuje 2 i pół miliarda marek jedna bułka 75 milionów, litr mleka 340 milionów marek.

REMIERA 21/X. 1923 Nadprogram: aktualne zdjęcia
w Marysience i Koperniku z katastrofy w Warszawie.

TAJEMNIC WIELKIEGO MIASTA

wspaniały dramat sensacyjny w 6 aktach
EE PARRY" świetna artystka, znana z dramatów »Arystokrata i cyrkówka« i »Romans pięknej grzesznicy« kreuje główną rolę

Niemczech sytuacya z każdym dniem tragiczniejsza.

rocław. (AW). Położenie w Niemch, szczególnie w Saksonii stale pogarsię z godziny na godzinę. Klęskę głoą przynosi rosnący z dnia na dzień s dolara, powodując skrajną nędzę, gdyż henek chleba doszedł dziś do 620 milioń marek. Nie może drożyźnie tej nadążyć robotnik, ani urzędnik. Masy bezrobotch rosną z dnia na dzień z powodu trudści kredytowych, na jakie natrafia przesł.

Berlin. (Pat). Gabinet Rzeszy zebrał dziś w południe na posiedzenie, na któ zajął się sytuacyą zagraniczną. Jak doi „Berliner Tageblatt" na posiedzeniu oviano także sytuacyę w Zagł. Ruhr. — d niemiecki jest nadal zdania, że nie rafi wypłacać dalszych subwencyi dla emysłu w Zagł. Ruhr.

Akcya oszczędnościowa.

Berlin. (AW). System oszczędnościow Niemczech, jak donosi berliński „Tag" będzie się ograniczał do wielkich oszczędści w dziedzinie kolejnictwa, poczt, lecz idzie swój wyraz w olbrzymiej redukcyi z urzędniczych w Niemczech.

O przywrócenie porządku w Saksonii za każdą cenę.

Drezno. (Pat). Komenda Reichswehry wręczyła dzisiaj w południe prez. min. Zeitnerowi pismo gen. Muellera, w którem powiedziano: „Odpowiednio do wywodów zamieszczonych w mojem piśmie z dnia 18. 10 pozostawiłem decyzyę co do dalszych zarządzeń ministrowi Reichswehry. Otrzymałem polecenie przywrócić w państwie saskiem wszystkimi środkami stosunki konstytucyjne i uporządkowane. Podaję to do Pańskiej wiadomości. Powody wkroczenia Reichswehry będą zakomunikowane ludności. Mam nadzieję, że zarządzenia uważane przez rząd za konieczne znajdą pełne uznanie i poparcie ze strony rządu saskiego. W szczególności ufam, że uda się Panu, Panie Prezydencie ministrów ukrócić dążenia, które się ujawniły u komunistycznych członków rządu, a które zagrażają podstawom konstytucyi Rzeszy. Tylko w ten sposób uda się rozwiązać trudne zadanie przywrócenia w państwie saskiem stosunków konstytucyjnych".

—o—

Bawarya dąży otwarcie do zerwania z Rzeszą.

Berlin. (Pat). Rząd bawarski zakoikował wczoraj przez swojego posła dowi Rzeszy, iż Bawarya urzędowo nie zie pertraktowała ani z ministrem ony krajowej ani z szefem administracyi skowej. W związku z tem prasa zaznaiż Bawarya jest jak najdokładniej pormowana o sytuacyi zagranicznej, któnie była nigdy tak poważna jak dzisiaj. eli mimo to Bawarya dąży otwarcie do wania z Rzeszą niemiecką to zdaniem enników musi za to ponieść odpowiealność. Dla rządu Rzeszy zostanie tylko jedna droga przeprowadzenie uznania go autorytetu zarówno w Bawaryi jak Saksonii.

Monachium (Pat.) Dzienniki dzisiejwystępują gwałtownie przeciw rząwi berlińskiemu i uderzają w ton wojowy „Münchner Neueste Nachr." zauważe w Berlinie nie powinni się łudzić, oby Bawarya mogła ustąpić.

Berlin (Pat.) O konflikcie między iem bawarskim a ministrem Reichsry podają następujące szczegóły: Gen. sow, w otwartym telegramie do miRa Reichswehry odrzucił żdanie zawieia pisma „Völkischer Beobachter", a iero w pięć dni po telegramie przesłał no z przedstawieniem sprawy, wykazuże zawieszenie tego pisma spowodowy konflikt między rządem bawarskim a Lossowem. W odpowiedzi na to gen. kt zawiadomił gen. Lossowa, że niedo niego zaufania i że Lossow poien wyciągnąć z tego konsekwencye. ińskie zauważają, że rząd berliński mu. Lossow nie uczynił tego. Dzienniki uważać gen. Lossowa za zbuntowanego erała, który nie może pozostać nadal dotychczasowem stanowisku.

Rząd Rzeszy grozi represyami.

Wiedeń (Pat.) „N. Fr. Presse" doi z Monachium: W tutejszych kołach dowych oświadczają, że Bawarya nie że uznać zarządzeń rządu Rzesy w sprgen. Lossowa, ponieważ chodzi tu o wa państwowe Bawaryi. Dziś w poie zbierze się Rada Ministrów przy współudziale Lossowa i Kahra. Rząd bawarski jeszcze wczoraj za pośrednictwem swego posła w Berlinie zawiadomił rząd Rzeszy, że Bawarya zrywa wszelkie stosunki urzędowe z min. Gesslerem i szefem zarządu wojskowego Sechtem. Minister Reichswehry oświadczył, że jeżeli Bawarya i gen. Lossow nie zastosują się do żądań Berlina, to Bawarya będzie wyłączona z ruchu kolejowego Niemiec i z sieci telegraficznej. Dziś w południe rząd bawarski ogłosił następujący komunikat. Przedstawienie sprawy gen. Lossowa przez rząd Rzeszy nie odpowiada istotnym faktom. Rząd bawarski wyda dokładne przedstawienie tej sprawy.

Monachium (Pat.) „Münchner Ztg." donosi z Berlina, że postanowiono tam przymusowo spensyonować gen. Lossowa.

Berlin. (Pat). Biuro Wolffa donosi: Minister Reichswehry zawiesił gen. Lossowa w służbie i zarządził jego spensyonowanie. Tymczasowe kierownictwo 7-mej dywizyi Reichswehry powierzono najstarszemu rangą oficerowi bawarskiemu gen. Kress v. Kressenstein. Prezydent Rzeszy wezwał rząd bawarski, aby w myśl ustaw wojskowych przedłożył propozycyę co do obsadzenia stanowiska bawarskiego komendanta krajow.

Monachium. (Pat). „Korrespondenz Hoffmann" donosi: W godzinach wieczornych zapadły w Monachium ważne decyzye. Rząd bawarski wydał odezwę w której donosi, że w interesie utrzymania spokoju i porządku publicznego, w Bawaryi, oraz celem zabezpieczenia bawarskiego stanowiska jako rzecznika narodu niemieckiego aż do czasu przywrócenia porozumienia między Bawaryą a rządem Rzeszy, podporządkował sobie bawarską część Reichswehry i zamianował gen. Lossowa bawarskim komendantem krajowym i poruczył mu kierownictwo dywizyi bawarskiej.

*

Monachium. (Pat). Na zebraniu partyi narodowo-socyalnej urządzonem przez oddział Rosbacha por. Rosbach wygłosił krótkie przemówienie, w którem powiedział, że cały naród niemiecki oczekuje obecnie wystąpienia Nowego Yorka, że jednak ów York nie przyjdzie z północy, jest pewne. Na zebraniu tem przemawiał także Hittler.

*

Berlin (AW). Groźne położenie Saksonii, szczególnie terror komunistów zmusiło rząd bawarski do przedsięwzięcia środków ostrożności na granicy bawarsko-saskiej, które mają zapobiedz rozszerzeniu się ewentualnych rozruchów komunistycznych na terytoryum Bawaryi.

Generalne demarche.

Berlin. (Pat). Rząd Rzeszy polecił dziś dyplomatycznym przedstawicielom niemieckim w państwach Europy i Waszyngtonie, by u odnośnych rządów podjęli kroki w sprawie zapłaty węgla reparacyjnego, celem najrychlejszego rozwiązania tej kwestyi oraz by tym rządom zwrócili uwagę na trudności finansowe i socyalno-polityczne w Niemczech.

Eksploatacya Zagł. Ruhry.

Londyn (Pat.) Sprawozdawca Manchester Guardian donosi z Düsseldorfu, że kilku członków angielskich zasiadujących w komisyi koalicyjnej nadreńskiej wyjechało do Londynu, by złożyć sprawozdanie angielskiemu urzędowi spraw zagranicznych. Jak przypuszczają kilku członków komisyi jest zdania, że Anglia powinna razem z Francyą przystąpić do eksploatacyi Zagł. Ruhr.

Berlin (Pat.) Prezydent Rzeszy wobec ciężkiego położenia finansowego państwa zrezygnował z przysługującego mu funduszu reprezentacyjnego. Min. spraw zagr wydał szereg zarządzeń, zmierzających do redukcyi urzędników zagranicznych. Postanowiono redukcyę 12 posłów nadzwyczajnych 15 ambasadorów, oraz personalu urzędniczego centrali ministerstw.

Walka z komunizmem.

Katowice. (Pat). Władze bezpieczeństwa powzięły decyzyę bezwzględnej walki z wszelkiemi organizacyami antypaństwowemi, przedewszystkiem z organizacyami komunistycznemi.

W związku z tem w dniu 20. b. m. przeprowadzony został cały szereg rewizyi. Aresztowano członków komitetu wykonawczego oraz zarządu poszczególnych oddziałów partyi komunistycznej na G. Śląsku, który obrawszy sobie za cel obalenie istniejącego w państwie ustroju społecznego i to środkami gwałtownymi nie cofnęły się przed rozlewem krwi bratniej.

—o—

Reorganizacya więziennictwa.

Warszawa (Pat.) Ministerstwo sprawiedliwości wygotowało projekt ustawy o organizacyi więziennictwa. Projekt reguluje więziennictwo według jednolitego systemu na całym obszarze Rzpltej oraz dostosowuje do humanitarnych wzorów zachodnio-europejskich.

—o—

MILJONOWKA.

Warszawa, 20. październ. (tel. wł.) W dzisiejszem ciągnieniu milionówki padła wygrana na nr. 4,496.756, sprzedanej w Warszawie.

Ze sportu.

Wyniki we Wiedniu.

Wiedeń. (Pat). Dzisiejsze zawody w piłce nożnej dały następujące wyniki: Hakoah — Rapid 2:2, Vienna — Slowan 4:0, WAS. — Sportklub 4:1.

NIEDOŚCIGNIONE W SMAKU
Bomby czekoladowe po 15.000 Mk.
poleca w fabryce Norberta Jus a, Wąska 8.

GOETHE

Myślę o Tobie.

Myślę o Tobie, gdy słońca iskrzenie
Od morza lśni.
Myślę o Tobie, gdy księżyca drżenie
W kaskadach brzmi.

Widzę Cię, gdy na drodze odałonej
Kurzawa mży;
Gdy w głębi nocy na ścieżce zamglonej
Wędrowiec drży.

Słyszę Cię, kiedy tam głucho szumiąca
Fala się pnie.
W milczącym gaju nadsłuchuję drżąca
Gdy wszystko w śnie.

Jestem przy Tobie, chociaż oddalenia
Obłok Cię skrył;
Chyli się słońce, gwiazd błysną wejrzenia,
Gdybyś tu był!

przełożyła
ZOFIA CUKIEROWA.

Z sali koncertowej.

Jadwiga Dębicka.

Koncert Jadwigi Dębickiej dzisiaj primadonny wiedeńskiej opery wzbudził we Lwowie wielkie zainteresowanie, tutaj bowiem stawiała przed laty pierwsze kroki jako śpiewaczka, ze Lwowa poszła w świat, gdzie zyskała sławę i uznanie, gdzie stała się rzeczywiście wielką śpiewaczką.

Jest nią Jadwiga Dębicka niezaprzeczenie, posiada bowiem dwie, dla śpiewaczki kardynalne zalety: piękny, dźwięczny głos i dobrą szkołę. Śpiewa idealnie czysto, sztukę oddychania i frazowania opanowała w zupełności i nabrała dużo kultury.

O kulturze śpiewackiej świadczyło przedewszystkiem wykonanie pierwszej części programu,s kładającej się z kompozycyi wyłącznie starowłoskich mistrzów, nastąpiły pieśni polskich kompozytorów a więc: Noskowskiego, Karłowicza, Kamieńskiego, Opieńskiego i Niewiadomskiego, zakończenie zaś stanowił popis techniczny (arya z „Puritani" i walc Straussa).

Jako akompaniator zasiadł przy fortepianie dyrektor opery poznańskiej i małżonek koncertantki Piotr Stermicz, który jednak ani na chwilę nie zapomniał o tem, że jest kapelmistrzem i nie bardzo dyskretnie akompaniował.

Alfred Plohn.

NADESŁANE

GŁÓWNA WYGRANA **3 MILJARDY Mk.**
Ogólna suma wygranych przeszło 100 miliardów
CO DRUGI LOS WYGRYWA.
Ciągnienie losów I-szej klasy 8-m j Loterji Państwowej 15. i 16. listopada 1923 r.
Ceny losów: po zwórny 360.000 Mk., potrójny 270.000 Mk., podwójny 180.00 , pojedynczy 90.000 Mk., połówka 45.000 Mk.
Losy są do nabycia u:
BRACI SAFIER,
Kraków, plac Dominikański 1
Zamówienia z prowincji załatwiamy odwrotnie. 9306

Kronika.

TEATR WIELKI.
Niedziela 3·3 »W krainie baśni«
Niedziela 7. »Uczta szyderców«.
——o——
TEATR MAŁY
Niedziela »Pani prezesowa«.
——o——

APOLLO
DZIS PREMIERA! NOWOŚĆ!
Najpiękniejszy film sezonu!!
GDY W SERCACH WRE BURZA
Przepiękny jednoserjowy dramat w 6 aktach. W głównej roli słynna amer. artystka filmowa DOROTA PHILIPS. 9316

TEATR NOWOŚCI.
Niedziela »Królowa fal«.
——o——
Teatr artyst.-liter. „BAGATELA" Rejtana 3.
Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo.** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-miej wiecz.

PŁASZCZE, żakiety, szale i skórki futrzane w Budapeszteńskim Magazynie Futer Breitfeld i Wiesner, Lwów, Sykstuska 2.

— **Wszystkie Teatry Miejskie grają.** Od dziś tj. niedzieli uruchomione zostały wszystkie Teatry Miejskie, które z powodu strajku były nieczynne. Dziś tj. w niedzielę pójdzie popołudniu o godz. 3.30 po raz przedostatni prześliczny fantastyczny balet „W krainie baśni". Będzie to przedostatni występ mistrzów sztuki choreograficznej N. Kirsanowej i A. Fortunato, gdyż oboje na szereg miesięcy wyjeżdżają do Belgradu. Ostatni raz tańczyć będą na specyalnym przedstawieniu dla dzieci w poniedziałek. Pożegnalny ten występ da z pewnością sposobność złożenia N. Kirsanowej i A. Fortunato, podzięki publiczności, którą dzięki ich wysokiej sztuce tyle miłych spędziła wieczorów. Dziś tj. w niedzielę wieczorem wspaniała „Uczta szyderców", która, jak wiadomo Teatr nasz wystawił z dużym przepychem.

— **Specyalne przedstawienie dla dzieci.** W poniedziałek wyjątkowo o godz. 6.30 odbędzie się przedstawienie „W krainie baśni" dla naszych milusińskich po cenach zniżonych, t. z. dramatu.

— **30 proc. zniżki.** W poniedziałek obowiązują 30 proc. zniżki w Teatrze Nowości na „Królowę fal", w Teatrze Małym na „Panią prezesową".

— **„Wiera Mircewa".** Premiera tej fascynującej sztuki pisarza rosyjskiego, odłożona z powodu strajku odbędzie się w Teatrze Małym. we wtorek. Jak wiadomo sztuka ta utrzymywała się bardzo długo na repertuarze teatrów zagranicznych i ściągała zawsze tłumy publiczności. Sztukę doskonale przygotował reżyser p. Rasiński.

— **„Harakiri"** — Pożegnalny poezokoncert Artura Maryi **Świnarskiego** odbędzie się w środę, dnia 24. października w sali Instytutu Technologicznego (ulica Bourlarda 5), z współudziałem pana „pi" (słowo wstępne) i pani Reny Helwicz (recytacya). Bilety wcześniej do nabycia w Księgarni „Nowości" przy ul. Kopernika.

— **„Morii"** numer piąty opuścił prasę i zawiera następujące prace: Poseł J. Grynbaum: „Żydowskie Rady Narodowe", E. Eglon: „Z niwy oświatowo-wychowawczej" J. Appensziak: „Kongres", M. Usyszkin: „Czego dokonano w ostatnich 2 latach w Palestynie", M. Smiłański: „Radzib" (fejleton), J. Bienenstock: „Ze sztuki" (Wystawa Trzech), H. Feuerstein: „Łączyć czy dzielić"; ponadto: „Stan ruchu sportowego w Erec Israel", Kronika żyd. życia akademickiego w Warszawie i Lwowie, pierwszy żyd. dom akad. w Warszawie i z życia instytucyj samopomoc. akad. w środowisku lwowskiem. „Morię" nabyć można w księgarniach judaistycznych i w administracyi (adres: J. Berber, Lwów, Chodkiewicza 6).

— **Konfekcya bielizny dla wojska.** Wydział Przemysłowy Województwa Lwowskiego, podaje do wiadomości interesowa że Szefostwo Intendantury D. O. K. VI. Lwów (Ochronek 4), zamierza w dze ograniczonego przetargu oddać fekcyę kilkudziesięciu tysięcy kompletó lizny dla wojska, z materyałów i ków, które dostarczy Intendantura. O należy wnieść w wymienionym na pie Urzędzie do dnia 25. października godz. 9-ta rano, tamże można prze otrzymać dalsze informacye. Za woje Lidl, w. r.

— **Wykaz datków na rzecz pogo ców z Rawy Ruskiej** w dalszym ciągu żono w administracyi naszego pisma kwoty: Firma Reinhold i Muenzer L 3,000.000; Bożnica „Agudah Szlomah" nast. osoby: J. Selman 300.000, B. L man, M. Steinwurzel, D. Hausman po tys., D. Lwowski, B. Festing, J. Fes Kornblum, L. Wiedhoff i H. Gruens po 50.000. Razem 900.000; Stowarzys „Chojnen Dalim Hoilim Ktanim" na p. Majbluma i Liliena 437.000, Szulim Nowy Sambor 430.000 — 10 K. cz. Herz Halpern 250.000, Eser Eck 150 Bożnica „Klaus" Zniesienie 243.000, M. L S. Gottesman, Erb po 100.000, G. Ke urzędnicy Gartenberg i Schreier, A. biner po 50.000, Hausner 250.000.

— (d) **Miliardowe malwersacye na k** Wczoraj rano aresztowała policya ma niera kolejowego, Stanisława Bukasiew za sprzeniewierzenie benzyny miliard wartości. Prócz niego aresztowano współwinnego w zbrodni szofera kolejo Aleksandra Brzosa. Śledztwo prowadzi pozytura śledcza.

— **Ostrzeżenie dla emigrantów.** U Emigracyjny ponownie ostrzega emig tów, którzy w tym roku nie mogli w chać do Stanów Zjednoczonych z p du ograniczenia imigracyi, przed wyja do Kuby. Wedle informacyi, otrzymywa z różnych źródeł, ci obywatele polscy, rzy dali się lekkomyślnie nakłonić do jazdu przez niesumiennych agentów, mawiających ich w celach zysku do k kart okrętowych, znajdują się w niez nie ciężkich warunkach zdrowotnych teryalnych, brak pracy i tropikalne u są przyczyną nędzy i chorób, a nieo ność polskiej placówki konsularnej u możliwia rozciągnięcie opieki nad nim

Przedostanie się przez Kubę do St Zjednoczonych jest niemożliwe, gdyż dze amerykańskie zwiększyły czujnoś granicach. Osoby, które usiłowały ob tą drogą przepisy imigracyjne są su karane i odstawiane do kraju pochodz

Odradza się przeto stanowczo emi tom do Stanów Zjednoczonych wyrab paszportów i kupowania kart okręto do Kuby. Należy raczej czekać cierp kolei wyjazdu do Stanów, lub w razie wielkich trudności pozostać w kraju stałe.

——o——

Z sali sądowej.

Culic i Cacaj skazani.

Lwów, 20. października.

Dziś zapadł wyrok. Culic i Cacaj rzeni o usiłowane morderstwo wzgl o uczestnictwo w tej zbrodni, zbro kradzieży i sprzeniewierzenia zostali zani.

Wczorajszą rozprawę wypełniły mówienia stron. Po przemówieniach t nał na podstawie twierdzącego werd ławy przysięgłych skazał Culica

na 11 lat więzienia,

zaś Cacaja tylko za uczestnictwo w dni i sprzeniewierzenie na

5 lat więzienia.

Co do Culica werdykt był jednogł co do Cacaja jeden głos był negat

——o——

Podniesienie podatków do normy przedwojennej.

rawa zastawu monopoli państwowych. — Konferencya prasowa w min. skarbu. — O wyrównanie stawek podatków bezpośrednich i pośrednich.

Warszawa. (AW). Dziś odbyła się w skarbu konferencya prasowa w spra podatków pośrednich, na której dyr. rtamentu p. Głowacki przedstawił o- ym przedstawicielom prasy dane staty- zne dotyczące stosunku wpłaconych do bu państwa podatków pośrednich i bez- ednich i **stwierdza konieczność odpo- iniego wyrównania stawek podatków tylko bezpośrednich ale i pośrednich,** których opierają się w przeważającej ci dochody państwa. Podatki pośrednie osiły w Polsce przed wojną 424,888.000 złotych polskich równych frankom szwajcarskim a w I. półroczu 1923 r. dały tylko 60,099.000 zł. pol. Podatki bezpośrednie przed wojną wynosiły 277,304.000 zł. pol. a w I. półroczu 1923 dały tylko 33,051.000 zł. pol. Ogółem przed wojną podatki pośrednie i bezpośrednie wynosiły (bez ceł) 702,182.000 zł. pol. a obecnie przynoszą tylko 93,150.000 zł. pol. Powołując się na powyższe cyfry p. Głowacki stwierdził **palącą konieczność podniesienia podatków** do normy przedwojennej, przyczem podkreślił, iż jakkolwiek podatki pośrednie obarczają więcej ludność klas uboższych to jednak młody nasz aparats karbowy nie jest w możności pozbawienia się już teraz tego głównego źródła dochodów państwa, gdyż podatki pośrednie wynoszą obecnie 77 proc. ogólnej kwoty ztąd osiąganej. Podatki pośrednie były już przed wojną i są obecnie w państwach europejskich podstawą dochodów państwa. Na zapytanie jednego z uczestników konferencyi, czy aktualną jest **sprawa zastawu monopoli państwowych całkowicie lub częściowo w związku ze sprawą uzyskania pożyczki zagranicznej,** p. Dyr. Głowacki odpowiedział w sposób kategoryczny odmownie.

——o——

YCIA GOSPODARCZEGO.

Zmiana mnożników celnych.

Warszawa. 20. 10. (tel. wł.). Z rozządzenia min. skarbu przemysłu i han- zostaną zmienione mnożniki celne tak malne, jak i zniżone. Wysokość dopłaty ty normalnej określono do nowego za- zenia na 20 milj. 990 tys., 900 proc. , czyli mnożnik 210 tys.

Towary nieobjęte wykazem zawartym rozporządzeniu o ulgach opłacają cło opłatą walutową i zniżoną wynosząca milj. 999 tys., 900 proc. czyli mnoż- 160 tys. Rozporządzenie to wchodzi ycie z dniem 23. października 1923.

ssa rozpętała się na nowo. — Dolar 19 miliardów.

Gdańsk. Z Gdańska donoszą: Odrzu e niemieckich propozycyi w Paryżu nie wpływające na podjęcie prac w ębiu Ruhry, jak również na dalsze altowanie się wewnętrznego życia go- darczego w Niemczech usposobiło bar- pesymistycznie giełdę. Również nic nie ogło zapowiedziane utworzenie ban- marki rentowej. Haussa rozpętała się nowo. Dolar, który wczoraj wieczorem awno 13 miliardów, dziś rozpoczął bardzo mocnej tendencyi kursem 15 rdów i notowano oficyalnie przeszło miliardów. Markę polską notowano , Londyn 92 miliardy. (AW).

na produkcya Zagłębia borysławskiego.

Drohobycz w październiku. Dzięki najnowszym dowierceniom po- szyła się w drugiej połowie września na produkcya Zagłębia borysławskie- o dwadzieścia kilka cystern ropy, ró- ż produkcya gazowa powiększyła się koło 150 m. sześć. na minutę. Od sze- lat po raz pierwszy zajmuje pierwsze sce produkcya kopalń borysławskich, zas gdy dotychczas na pierwszem miej- były kopalnie tustanowickie.

Produkcya niedawno dowierconego szy- „Łaszcz“ w Tustanowicach ustaliła się 25 cystern ropy dziennie i około 20 sześć. gazu na minutę. W ostatniej li dowiaduję się, że 50 proc. powyż- kopalni nabyło wiedeńskie Towarzy- akcyjne „Despi“.

W ostatnich dniach dowiercił się „Gott- Nr. I z dzienną produkcyą przypu- lnie 6 cystern oraz o m. sześć na tę.

Akcyjne Towarzystwo „Fanto“ nabyło firmy naftowej „Dr. Segal, Lifschuetz ernik“ kopalnie: „Piłsudski I, II“, „Bar- i „Ernuśka“ w Borysławiu oraz „Piłsudski Nr. III“, „Bertold I, III“ i „Bruno“ raźnicy. Dzięki tej transakcyi znacznie sła produkcya powyższego towarzystwa uszczupliła się ilość tzw. czystych pro- ntów na rzecz producentów rafinerów. Wiedeńskie towarzystwo naftowe „Bro- nabyło ostatnio kopalnie „Kraków“, nań“ i „Wrocław“ w Borysławiu o- kopalnie towarzystwa: Pereprostyńska a w Pereprostynie koło Urycza.

——o——

Z Giełdy.

Giełda warszawska.

Akcye.

Kursa w tysiącach.

Warszawa, 20. 10. (Pat). Bank dysk. 1675, Bank handlowy 800, B. dl. h. i p. 300, 330, 350, B Małopolski 325, B. Przem. warsz. 325, Polski B. przem. Lwów 135, B. Zjedn. ziem. polsk. 360, Związ. ziemian 85, Bank spół. zarob. 500, Bank zachodni 1050, Borkowski 170, Br. Jabłkowscy 41, 49, Żeglugą 29, 30.5, Tow. zachodnie 50, 70, Haberbusch 1300, Spirytus 800, Kluczewska fabr. pap. 210, Majewski 6000, 5600 Polska nafta 111, 110, Nobel 350, Lenartowicz 25, Polski przem. naft. 360, 355, Siła i Światło 150, 160, Konopie 240, Cerata 63, Kijewski i Scholce 680, 700, Sole potasowe 1500, Spies 350, Puls 97.5, 100, Wild 130, 135, Chodorów 1125, Czersk 215, 207, 205, Częstocice 10000, Gosławice 450, Michałów 300, 315, Cukier 1850, 2140, Firlej 220, Warsz. tow. kop. węgl. 1850, 2100, 2000 Cegielski 205, 215, Lilpoop 185, 155, Modrzejów 1900, Norblin 4300, 4800, Zakł. Ostrowieckie 3040, Ortwein i Karasiński 115 Rohn i Zieliński 2400, 2600, Rudzki 835, 870, Starachowice 875, Pocisk 195, 170, Parowozy 140, 137.5, Zieleniewski 4200, 4150 Żyrardów 100 mil., 101 mil., Zawiercie 100 milj., 101 milj.

Czeki.

Warszawa, 20. 10. (Pat). Belgia 67240, 20020, Berlin 0.00015, Holandya 462000 Londyn 5420000, 5310000, N. Jork 1192000 1168000, Szwajcarya 212200, 208000, Wiedeń 1710, 1680, Włochy 53650, Praga 35200.

Giełda zurychska.

Zurych. 20. 10. (Pat). Notowania końcowe. Holandya 218 i trzy czwarte, N. Jork 559 i pół, Londyn 25.28, Paryż 33.35, Medyolan 25.22, Praga 16.65, Budapeszt 0.0306 Bukareszt 2.60, Belgrad 6.85, Sofia 5.35, Warszawa 0.0006, Wiedeń 0.0078 i pięć ósmych, Austr. kor. stempl. 0.0079.

——o——

NADESŁANE.

SZCZERE »SZCZĘŚĆ BOŻE« przesyłają tą drogą z okazyi zaręczyn siostry p. Matyldy Karmin z p. Izakiem Grünem. KARMINOWIE. 9304

Regina Walder — Rudolf Balsam zaręczeni
Lwów w październiku 1923. 9301

Z okazyi zaręczyn naszego członka towarzysza ZYGMUNTA FLUSSA z pann PAULĄ BOLTUCHÓWNĄ serdeczne gratulacye zasyła Z. R. K. S. »Metal«. 93 8

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA I LOKALE.

Pokój umeblowany z wspólną kuchnią dla bezdzietnej pary zaraz do wynajęcia. Oferty p d »Zgod« do Administracyi. 9302

Pokój dla urzędniczki zaraz do wynajęcia. Szeptyckich 44, I. p. lewo. 9303

4 pokoje z kuchnią komfortem ulica Zyblikiewicza zamienię na podobne w okolicy Brajerowskiej za wynagrodzeniem. Listy zamienia Biuro Buchstaba Legionów. 9307

Dwaj akademicy poszukują pokoju umeblowanego z osobnym wejściem w śródmieściu. Zgłoszenia do Administracyi pod »Czynsz obojętny«. 9312

Mam lokal z piwnicą centrum miasta, szukam spólnika branża obojętna. Wiadomość Tatarska 2. u gospodarza. 9271

Poszukuję 2 ewent. 3 pokoje możliwie bez kuchni. Cena obojętna. Pośrednicy nie wykluczeni. Wiadomość Goldstein, Gródecka 25. 9259

Przy ul. Kazimierzowskiej 1 są piwnice, magazyny i parcele do sprzedania i wynajęcia. Przy l. Halickiej 1 jest pokój dla fotografa lub artysty malarza, jakoteż piwnice do wynajęcia. Zgłoszenia między 2—4 popoł. Halicka 1 9144

ROZNE.

Lekarz w mieście sądowem odstąpi praktykę. Wiadomość ul. Karpińskiego 3. u gospodarza.

POSAD POSZUKUJĄ.

Maszynistka z stenografią zmieni posadę. Zg Chwila »Listopad«. 9 05

Rutynowany buchalter z doświadczeniem prawniczem poszukuje posady. Listy »Rutynowany« Biuro dzienników Buchstaba, Legionów. 9308

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych
Dr SCHWARZ b. Sekundaryusz szpit. powsz., **Lwów, Słowackiego 4,** II piętro (w. podziw.). Leczenie plam, brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

Mocze, plwociny, nasienie itp. wydzieliny rozbiera w swem laboratoryum — **Dr. KORMAN, RYNEK 45, I. p.** Dla zamiejscowych w przeciągu kilku godzin.

NAUKA I WYCHOWANIE.

English conversation, grammar, literature, correspondence, translations stenography. Calls from 2—8 p. m. J. Vida, Rynek 12 I/I. 9268

Poszukiwana inteligentna panna do dzieci na popołudnie. Zgłoszenia Gniwisch, Szpitalna 18.

WOLNE POSADY.

Krawców damskich na dobrych warunkach poszukuje firma St. Wrońskiego Synowie plac Maryacki l. 10. 9298

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Inżynier Landau porada techniczna w sprawach odbudowy młynów i tartaki. Lwów, Romanowicza 11. 9252

TŁUSZCZ TOVOTTE I a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9250

PASY SKÓRZANNE I. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Badian Lwów, Janowska 24. 9247

Uwaga! Dobra lokata pieniężna okazyjna sprzedaż prawdziwych perskich dywanów oglądać 9—12 i 2—5 Kołłątaja 3 III. p. na prawo. 8300

MEBLE

krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy

J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. 2. (w podwórzu).

OGŁOSZENIE

DYREKCJA ZAKŁADU GAZOWEGO miejskiego we Lwowie podaje do wiadomości, że w myśl uchwały Rady Miejskiej z dnia 19. października 1923 została ustanowiona cena gazu na

Mp. 31.000·— za 1 m³.

Opłata za najem gazomierzy, została podwyższona o 100%.

Należytości przypadające do zapłaty z tytułu rachunków za miesiąc październik 1923 bez względu na termin odczytania stanu mierników, jak i nadal, mają być płacone według podwyższonej taryfy.

Inkaso według tej taryfy rozpocznie się z dniem 28. października b. r.

Lwów, w październiku 1923. 9324

Dyrekcja Zakładu Gazowego miejsk.

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu

o własnym torze przemysłowym, ma do wynajęcia obszerny, suchy, murowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwadzieścia) wagonów towaru. 8876

MAGAZYNIER

z branży żelaznej

pierwszorzędna siła z dobremi świadectwami i pierwszorzędnemi referencyami **zaraz poszukiwany.**

Zgłoszenia pisemne z odpisami świadectw pod „Magazynier“ do biura dzienników Buchstaba, Lwów, Legionów 21.

RÓŻNE

Gnoju dam 25 fur i więcej kto mi dowiezie 10 fur gnoju do Brzuchowic. Moszkowicz, Kołłątaja 2. Skład Wódek i Win. 9320

Unieważniam skradzioną książkę wojskową wydaną przez P. K. U. Lwów na nazwisko Markus Józef Gelber ur. w r. 1893 w Krzeżanach. 9317

INTERESA HANDLOWE

Znakomity fachowiec z 12 letnią praktyką, kawaler lat 28 przystojny, branży galanteryi i trykotaży, bardzo dobrze obznajomiony z źródłem zakupu i sprzedaży, w kraju i zagranicą, poszukuje wspólnika z kapitałem, wieksze zyski zapewnione Pożądany byłby pokój w centrum handlowym. Zgłoszenia do Administracyi pod »Fachowiec«. 9 21

KUPNO—SPRZEDAŻ

Okazya: Sprzedam zaraz nową salonową maszynę do szycia »Singera«. Wiadomość »Ewolucia« Lwów, Ossolińskich 11. 9322

WOLNE POSADY

Buchaltera korespondenta żonatego na ordynaryę poszukuje fabryka Konserw, Lubycza Wiadomość u Dra Horowitza, Sykstuska 1 od 3 do 4-tej. 9323

Praktykant biurowy do przedsiębiorstwa spedycyjnego poszukiwany. Zgłoszenia w Administracyi pod »Praktykant«. 9315

Inserujcie W CHWILI

RYSI SREBRN

NA KOLJE ETOLE

ST. WROŃSKIE SYNOWIE PL. MARJACKI 10 LWÓW

HURTOWNIA OBUWIA

D/H. G. ZAJCZYK, Warszawa, Przejazd 13.

Filja Lwów, ul. Jagiellońska 11 a.

poleca w dużym wyborze **OBUW krajowe i zagraniczne** oraz **kalo** »» Ceny i warunki przystępne.

Toczki szmerglowe **do ostrzenia pił tartacznych** marki **„TYROLI** »» poleca po cenach konkurencyjnych **„HYDRAULIKA“, Lwów, Jagiellońsk**

Gramofony i płyty najnowsze w najbliższym gatunku poleca firma MALWINA IMMERGLUCK, LWÓW, JAGIELLOŃSKA 17. 9104

Kapelusze damskie poleca najtaniej SALON MÓD 8056 E. GEPERT, Lwów, ul. Fredry l. 9.

Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne materace włosienne i sprężynowe, Karnisze metalowe, otomany, urządzenia Sypialni, Jadalni biurowe i kuchenne poleca po cenach przystępnych. Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierzowska 28.

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZ OBRABIARKI do drzewa, NARZĘDZIA PRASY w wielkim wyborze po „PILOT“, Lwów, ul. BATOREG

Łóżka składane różnego systemu, Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detajliczn e «« E. KORENBLIT, Lwów, ul. Brajerowska

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesch

„Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernik

Nr. 1660 Lwów, wtorek 23. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10 000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Nadreńska republika proklamowana.

Pieśń palestyńskiej ulicy.

Od naszego własnego korespondenta.

Tel Awiw, 5. października.

„Reb Jidel, gib Geld". Refren znanej pieśni żydowskiej brzmi mi ustawicznie w uszach od pewnego czasu. Począwszy od żony i dzieciaków, przechodząc cały szereg banków, kupców, rękodzielników i robotników, a skończywszy na rozmaitych urzędach od podatków i dodatków od podatków — wszyscy mi go codziennie powtarzają: „Reb Jidel, gib Geld, Reb Jidel, gib Geld".

I Tobie, Narodzie żydowski, śpiewają pieśń tę do przesytu; śpiewali Ci ją od czasów niepamiętnych. Już ciemiężcy Twoi u schyłku Twej niepodległości, już Nebukadnezar Babilończyk i Tytus świętokradca łapczywie dłoń po skarby Twoje wyciągali i pod pretekstem łupów wojennych je grabili; a średniowieczni mocarze, dając Ci prawo azylu, kazali Ci opłacać się bez przerwy błyszczącem złotem. I czas najnowszy, wiek kultury i pogromów również mordował Cię w tym tylko celu, aby Cię do cna obrabować; należnych Ci praw człowieczych, gwarantowanych konstytucyami, tylko okupami uzyskać jesteś w stanie. A Tyś, jak ten cierpliwy baranek, ustawicznie strzyżony natychmiast porastał na nowo, aby znów się dać ostrzydz. Stało się naturalną rzeczą u Ciebie płacić za prawo życia. To też wstrzemięźliwość do sił utraty, oszczędność, która przeszła w skąpstwo, stały się Twą drugą naturą.

Nie dość, żeś obcym dostarczać musiał kruszców, również o Swojej ubogiej nie zapominałeś braci; również prześladowanym z pomocą śpieszyłeś; imponującym wzorem pod tym względem byłeś i jesteś dla obcych narodów po dzień dzisiejszy. Błogosławionym bądź za Twą dobroczynność, za miłosierdzie, któreś jako najwyższe przykazanie Sobie obrał! —

Ileś dał, po dobrej woli czy poniewoli, kto zliczy? —

Czyż może komu przez myśl przejść zestawić statystykę tych sum olbrzymich wyrzucanych przez Ciebie na marne przez tysiąclecia? Okupy, bakszysze, rabunki i pogromy wiją się jak krwawa wstęga w historyi żydowskiej; dziejopisarz jest ledwo w stanie nadążyć cyfrom straszliwym przedstawiającym ofiary w ludziach; mienie i dobytek narodu jest mu rzeczą podrzędną wobec tych krwawych strat i ledwo od czasu do czasu wymyka mu się jakby przez przypadek wysokość haraczów na Cię nałożonych i danin, szkód poniesionych lub majątków zniszczonych. Ale zestawienia szczegółowego, statystyki, nie mamy żadnej. —

I po co? Czy mamy jeszcze solić rany tych nieszczęśliwych braci rosyjskich n. p. i wykazać im cyframi, że suma majątków przez nich potraconych od czasu wybuchu wojny światowej wystarczyłaby w zupełności na odbudowę kraju ojczystego, a nawet kraju 5-krotnie większego od Palestyny? Gdzieście byli przed wojną, wy potentaci królowie trustów cukrowych, kolei, nafty, herbaty, drzewa i t. p., którzy obecnie o kiju żebraczym przyjeżdżacie do ziemi ojców, zdani na chleb łaskawy. Bo jak dotychczas, to tylko jedno nazwisko rozbrzmiewa wzdłuż i wszerz kraju, od Metuli do Beersheby, od kolonii do kolonii, od chaty do chaty: „Rotschild, aby żył", „Baron; szejichje". A obraz tego wielkiego Żyda, tego największego syonisty, wdzięczny lud porozwieszał nie tylko na ścianach domów, ale

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Pieśń palestyńskiej ulicy.
Proklamowanie nadreńskiej republiki.
Konflikt między Bawaryą a Rzeszą zaostrza się.
Przeciw anarchii w życiu państwowem.
Czego chce Cbjena i dlaczego się irytuje?
Prasa a policya.
Wyniki wczorajszych zawodów sportowych.

Proklamowanie republiki nadreńskiej.

Akwizgran. (Pat). **Proklamowano tu republikę nadreńską. Wszystkie gmachy publiczne między innymi ratusz, na którym wywieszono flagę nadreńską, zajęte zostały przez zwolenników republiki. Policya bezpieczeństwa nie okazywała najmniejszego oporu. Rząd prowizoryczny wydał proklamacyę, zabraniającą urządzania wszelkich manifestacyi.**

Akwizgran. (Pat). **Proklamacya wydana przez rząd tymczasowy, wzywa do niestawiania oporu nowej władzy, do zachowania spokoju i godności, obiecując należyte dostarczenie środków żywności i możność pracy. Proklamacya grozi dalej represyami na wypadek dopuszczania się grabieży i rabunków. Wojska nadreńskie, skierowane zostają obecnie ku południowej strefie belgijskiej i prawdopodobnie do strefy angielskiej.**

Akwizgran. (Pat). Polrad. **Proklamacya rządu tymczasowego republiki nadreńskiej podpisana została przez Deckera von Grünbacha, nie należącego do znanej partyi separatystów nadreńskich.**

Paryż. (Pat). Polrad. Donoszą tu z Akwizgranu: **Wysoki komisarz belgijski zastosował niezbędne kroki celem zapobieżenia naruszeniu porządku. Zawiadomił on inicyatorów ruchu republikańskiego, że wskutek tego, iż znalazł się wobec faktu dokonanego czyni ich odpowiedzialnymi za ewentualne naruszenie porządku publicznego.**

Paryż. (Pat). „Temps" donosi z Brukseli: **Rada ministrów obradowała nad faktem proklamowania republiki nadreńskiej. Postanowiono wezwać okupacyjne władze belgijskie do okazania jak największej rozwagi i do interweniowania jedynie w wypadkach naruszenia pokoju.**

Ile posłów będzie liczył nowy parlament austryacki.

Wiedeń. 21. 10. (Pat). Dziś odbywają się tu wybory do austryackiego Zgromadzenia narodowego. Wybranych będzie 165 posłów. Poprzednia liczba posłów wynosiła 183. Wiedeń, który według dawniejszej ordynacyi wybierał 48 posłów, wybiera obecnie 45 posłów. Skład ostatniego Zgromadzenia Narodowego był następujący: 85 Nchrześcijańsko-społecznych, 69 socyalnych dem., 21 wszechniemców, 7 członków związku włościańskiego, 1 z partyi mieszcz. Z Wiednia było 28 socyal. dem., 15 chrz.-społ., 3 Wszechniemców i 1 z partyi mieszcz. Równocześnie odbywają się także wybory do wiedeńskiej Rady miejskiej.

—o—

Co się dzieje w Prusiech?

Królewiec. (Pat.) Rządy prawicowe w Prusiech wschodnich toczą planową akcyę, celem usunięcia niemiłyc hsobie urzędników, mogących przeszkodzić w organizowaniu zbrojnych oddziałów. Akcya ta czyni postępy Zauważyć się daje wzmożona agitacya komunistyczna. Wydano proklamacye wzywające do strajku generalnego

tkwi on głęboko w sercach jego i nie wymawia jego imienia bez błogosławieństwa: „Der Baron, soll leben"...

Nie umniejszamy przytem bynajmniej niezmiernych zasług położonych dla kraju przez Żydów rosyjskich, którzy życie i mienie krajowi w ofierze złożyli. Ale jakiż procent przedstawia ta część ich, która osiadła w Palestynie, wobec 8 milionów zamieszkujących Rosyę? Większość emigrowała do obcych, wzbogacając cudze kraje majątkiem i pracą swą.

Ale w ogóle? Dla budowy kanałów suezkich, kolei syberyjskich, przy pożyczkach państwowych dla Chin i t. d. była kiesa żydowska zawsze otwarta na pierwsze zawołanie: „Reb Jidel, gib Geld"...

A teraz, Narodzie żydowski, czas przyszedł pomyśleć o sobie, zabezpieczyć sobie spokojną przyszłość, wybudować sobie siedzibę narodową, utrwalić sobie miejsce pod słońcem, które mógłbyś nazwać swojem. Nadszedł czas, o którym tyle pokoleń śniło, dla którego tyle ofiar w krwi i mieniu poniosły; generacye wymierały z myślą o kraju ojczystym i przekazywały swoim następcom wielką obietnicę daną przez Pana narodowi wybranemu.

Nadzieją powrotu do własnego kraju żyłeś narodzie 2 tysiące lat, ona była tym kitem łączącym Twoje po świecie rozprószone członki; ta nadzieja była rdzeniem pacierzowym Twego bytu, treścią Twego życia. Twoje pieśni, począwszy od kołysanek, a skończywszy na pieśniach synagogalnych, Twoje baśnie i legendy tchną tą nadzieją powrotu. Twoja religia i Twoje święta są tylko wyrazicielami tej wielkiej tęsknoty za dawną świetnością, za niepodległością, za krajem ojców. Te wieki golusu są tylko czasem pokuty za grzechy Twych przodków, którzy nie potrafili, dla braku zgody i jedności, dla braku ducha ofiar i poświęcenia dla ojczyzny, utrzymać się w kraju Ojców.

Już dość pokutowałeś Narodzie!

Przecież Ci Twój Bóg, przecież Ci Twoi prorocy zapowiedzieli, że nadejdzie czas, który kres położy Twemu rozprószeniu, kiedy odrodzony będziesz mógł powrócić do kraju Ojców!

Już obce narody uznały, że pokuta Twa spełniona, spełniona dziesięćkrotnie. Dziesięciu wielkich mocarzy świata podpisami w San Remo to stwierdziło!...

Dwa tysiące lat byłeś wiernym sługą narodów obcych; za wiarę, którą im dałeś, krzyżowali Cię; za idee postępu, któreś im objawił biczowali Cię; za wiedzę, którąś do skarbca ludzkości dostarczył prześladowali Cię; żeś im był wzorem pod względem bogobojności i wierności, wstrzemięźliwości oszczędności i pożycia rodzinnego, — za to nienawidzili Cię, pogardzali Tobą i pluli na Cię; za to żeś krwi nie przelewał, za to zabijali Cię; za to żeś jak pies do pańskich nóg się łasił, kopali i lżyli Cię.

Takiej pokuty chyba żaden naród na świecie nie przebył!..

Jeśli już i obcy uwierzyli, że pokuta Twa skończona, musisz i Ty Narodzie przejrzeć nareszcie i z karlich prób przejść do wielkich czynów. Nie słomiany zapał ale wytrwałość i silna wola, nie fantazye słabych charakterów, ale energia męska, nie słowa, lecz czyn są obecnie potrzebą chwili....

„Reb Jidel, gib Geld" śpiewały Ci obce narody bez przerwy; czas najwyższy zaśpiewać ją teraz dla Siebie; ale głosem potężnym, w którym słychać płacze i jęki prześladowanych, rzężenia przedśmiertne tych setek tysięcy pomordowanych podczas wypraw krzyżowych, inkwizycyi hiszpańskich i pogromów ukraińskich...

„Reb Jidel, gib Geld" śpiewaj do zamkniętych w ghettach tysięcy naszej młodzieży, która tęskni za słońcem, powietrzem, i zielenią; również do tej młodzieży, przed którą numerus clausus zamyka podwoje wiedzy i urzędów; a także do tych których brak pracy pędzi do krajów nieznanych...

„Reb Jidel gib Geld" niech zagrzmi surma zmartwychwstania dla tych, którzy litery ale nie treść naszych ksiąg narodowych widzą i którzy zapominają że skorupa poczwarki jest tylko ochroną dla motyla i że skorupa ta musi się otworzyć w właściwym czasie, jeśli piękny motyl ma do życia powstać...

„Reb Jidel gib Geld" zadzwięcz i tym, którzy w lepszych warunkach obecnie żyjąc, nie myślą o tem, co niepewne jutro im przyniesie...

„Reb Jidel, gib Geld! Reb Jidel, gib Geld!"

Inż. Blader.

Konflikt między Bawaryą a Rzeszą zaostrza się

Berlin. (Pat.) Wobec faktu, że gen. Lossow zawieszony w czynnościach przez rząd berliński, został przez rząd bawarski mianowany komendantem dywizyi bawarskiej, rząd Rzeszy wydał odezwę, protestującą przeciwko stanowisku Bawaryi i wzywającą wszystkich Niemców aby stanęli pos tronie Rzeszy w interesie jedności Niemiec.

Monachium. (Pat.) „Korrespondenz Hoffmann" donosi. W godzinach porannych rozlepiono tam dwie odezwy, a mianowicie od bawarskiego ministerstwa i od komisarza generalnego. W odezwie bawarskiego ministerstwa powiedziane m. in. że min. obrony kraju Gessler naruszył suwerenność Bawaryi w zakresie policyjnym. Gen. Lossow, którego położenie było trudne, pozostawał w najlojalniejszych stosunku z rządem Bawaryi. Rząd bawarski nie mógł żadną miarą zaakceptować tego zarządzenia. W odezwie generalnego komisarza Kahra powiedziane jest, że rząd Rzeszy usiłował zmusić komendanta bawarskiego do dymisyi, wreszcie uciekał się do pogróżek pod adresem Bawaryi. Gdy rząd bawarski uczynił przeciw temu pewne zastrzeżenia rząd Rzeszy odpowiedział natychmiastowem usunięciem z czynności gen. Lossowa. Rząd bawarski, generalny komisarz oraz wszyscy prawdziwi Niemcy zgodnie potępiają wzmiankowane zarządzenie. **Bawarya poczuwa się do obowiązku przyjęcia na siebie roli twierdzy, broniącej uciśnionej Niemczyzny.**

Taki jest powód, dla którego rząd bawarski w porozumieniu z generalnym komisarzem poruczył kierownictwo Reichswehry bawarskiej gen. von Losowi.

Berlin. (Pat.) Wolff. Ze strony urzędowej informują, że najnowsze zarządzenia rządu bawarskiego są jawnem naruszeniem konstytucyi Rzeszy niemieckiej. Należy głęboko ubolewać nad tem, że odpowiedzialny rząd jednego z krajów niemieckich, mimo wielkiego nacisku na Niemcy, wywieranego przez zagranicę, stara się w obecnej chwili przeprzeć swe specyalne interesy, przez co utrudnia państwu i rządowi Rzeszy skupienie wszystkich sił przeciw czynnikom zniszczenia, zasilanym z zewnątrz.

Monachium. (Pat.) Korrespondenz Hoffmann" donosi, że z powodu grożącego konfliktu między rządem Rzeszy a rządem bawarskim odbyła się w sobotę Rada Ministrów, a następnie kilkakrotna konferencya generalnego komisarza Kahra. Wieczorem gen. komisarz Kahr zaprosił do siebie przedstawicieli prasy monachijskiej i prasy zagranicznej, wobec których oświadczył, że nie może wyrazić swego ubolewania z powodu zajść ostatnich dwóch dni. Postępowanie rządu Rzeszy dotyka bardzo przykro rząd bawarski. Po usunięciu gen. Lossowa pozostała rządowi bawarskiemu jedna tylko decyzya a mianowicie zamianowanie gen. Lossowa komendantem Reichswehry w Bawaryi. To też gen. Lossow otrzymał polecenie objęcia władzy nad bawarską obroną kraju i imienia państwa bawarskiego. Wreszcie powiedział Kahr, że jedyną winę takiego obrotu sprawy ponosi rząd Rzeszy. Panowie z rządu niemieckiego igrali z ogniem. Wobec marksizmu musi Bawarya zamanifestować charakter narodowy i walczy o przewagę jego w państwie. Będzie to ostateczna walka między marksistowskim światopoglądem a narodem niemieckim, między tymi dwoma światopoglądami będą musieli Niemcy wybierać. Nie ma mowy o jakimś separatyźmie lub partykularyzmie. Zaczyna się teraz urabianie opinii publicznej Niemiec przeciw Bawaryi, lecz to nie zdoła tego kraju wstrzymać od walki za sprawę niemiecką.

Berlin. (Pat.) Rząd Rzeszy ogłosił odezwę, w której oświadcza, że w chwili, gdy wszyscy winni się skupić, rząd bawarski uważa za stosowne doprowadzić do jawnego wyłamania się z pod postanowień konstytucyi i powoduje wewnętrzną walkę. Powodem tej walki — mówi odezwa — była decyzya w sprawie dyscypliny wojskowej, na której opiera się każda armia, a więc i armia Rzeszy. Odezwa odrzuca następnie twierdzenie rządu bawarskiego jakoby chodziło tu o walkę poglądów. Odezwa zwraca się ostro przeciw generalnemu komisarzowi Kahrowi i wzywa naród niemiecki do podtrzymania jedności narodowej, oraz skupienia się dokoła rządu Rzeszy.

Rozruchy w Essen.

Essen. (Pat). Doszło tu do starcia między policyą a tłumem plądrującym sklepy. Dwie osoby ranne.

—o—

Nota Włoch do państw sprzymierzonych.

Rzym. (Pat). Rząd włoski w nocie swej wystosowanej do państw sprzymierzonych przyłącza się do oświadczenia swego z dnia 6. b. m. zalecając wspólne porozumienie się wszystkich sprzymierzeńców i proponując przekazanie komisyi odszkodowań celem zbadania ze strony technicznej uwag belgijskich w sprawie uzyskania wypłat odszkodowawczych niemieckich. W memoryale dodatkowym rząd włoski omawia szczegółowo sprawę wierzytelności włoskich, podkreślając konieczność solidarnego podziału długów b. nieprzyjaciół i zaleca poddanie rewizyi wskaźnika rozdzielczego sumy odszkodowawczej, nie zmieniając bynajmniej samej podstawy zobowiązań niemieckich.

Niemiecki bank rentowy ukonstytuowany.

Berlin. (Pat). Bank rentowy został ukonstytuowany w dniu wczorajszym.

—o—

Paryż. (Pat.) Poincare przyjął wczoraj w ministerstwie spraw zagr. zastępcę szwajcarskiego w Paryżu Dunanta, który poruszył sprawę wolnych stref i ograniczył się do orozwinięcia argumentów, zawartych w ostatniej nocie szwajcarskiej.

Przegląd Gospodarczy „CHWILI"

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 46 Lwów, dnia 22. października 1923.

W sprawie oszacowania majątku

przy wymiarze jednorazowego podatku majątkowego.

Ustawa o jednorazowym podatku majątkowym, ogłoszona niedawno w Dzienniku Ustaw Nr. 96, zawiera tylko nieliczne wskazówki co do sposobu oszacowania majątku, poruczając określenie szczegółowych norm w tym kierunku Ministrowi Skarbu. Ponieważ podatek ten jest skontyngentowany w kwocie jednego miliarda franków złotych, którą podatnicy muszą bezwarunkowo zapłacić bez względu na wynik uskutecznionych wymiarów podatku, nie jest Ministerstwo Skarbu właściwie interesowane w tem, by ustanowić zbyt rygorystyczne przepisy dla oszacowania majątku. Ministerstwo stara się przeto, na podstawie licznych konferencyi z podatnikami, podatek ten jak najsprawiedliwiej rozłożyć na poszczególnych podatników. Sama ustawa rozkłada powyższy podatek na poszczególne grupy w ten sposób, że wielki handel i przemysł (kupcy I. i II. kategoryi i przemysłowcy od I. do V. kat.) mają zapłacić 375 milionów franków złotych, drobni kupcy, przemysłowcy i rękodzielnicy, wolne zawody, właściciele realności miejskich, prywatne osoby itd. (kupcy od III. do V. kateg. i przemysłowcy oraz rękodzielnicy od VI. do VIII. kateg.) 125 milionów franków złotych, a rolnicy 500 milionów franków. Chodzi obecnie o to, aby podatek w tych granicach rozłożyć jak najsprawiedliwiej. Ministerstwo stara się pozatem oszacowanie majątku zmechanizować i w ten sposób pracę wymiarową jak najdalej uprościć i ułatwić.

Stosunkowo łatwo przedstawia się oszacowanie majątku handlu i przemysłu w tym wypadku, gdy przedsiębiorstwa prowadzą prawidłowe księgi handlowe. Wówczas bowiem w myśl ustawy nastąpić ma oszacowanie majątku w ten sposób, że cenę nabycia poszczególnych wartości majątkowych mnoży się przez odpowiedni iloczyn ustanowiony przez Min. Skarbu dla uzyskania ich obecnej wartości. Ważne jest, by te iloczyny jak najściślej określono. Wedle obecnego stanu prac przygotowawczych Ministerstwo Skarbu myśli o następujących iloczynach: przy wartościach majątkowych nabytych przed r. 1919 — 20.000, 1/7 1919 — 8.000, 1/1 1920 — 1800, 1/7 1920 — 600, 1/1 1921 — 300, 1/7 1921 — 100, 1/1 1922 — 50, 1/7 1922 — 25, 1/1 1923 — 8, 1/7 1923 — 2. Iloczyny powyższe nie są jeszcze ostateczne i są przedmiotem studyów w łonie interesowanych organizacyi zawodowych.

Wartość papierów procentowych i walut zagranicznych mianoby obliczać według przeciętnego kursu za czerwiec 1923, a wartość towarów wedle cen obiegowych w dniu 1. lipca 1923 .

O wiele trudniej przedstawia się oszacowanie wartości przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych w tych wypadkach, gdy podatnicy nie prowadzą prawidłowych ksiąg handlowych. Ministerstwo Skarbu zamierza oszacowanie w ten sposób zmechanizować, że przyjmuje jako wartość majątku pewną część obrotu uzyskanego w I. półr. 1923. Tak np. dla handlu hurtownego obuwiem miarodajny byłby przeciętny dwumiesięczny obrót, dla handlu detalicznego czteromiesięczny obrót z I. półrocza 1923. W ogólności propozycye Ministerstwa Skarbu obracają się między jedno- a trzymiesięcznym obrotem, który miałby stanowić wartość majątku przedsiębiorstw handlowych i rękodzielniczych.

Ponieważ przeciętny miesięczny obrót z I. półr. 1923 miałby być podstawą wymiaru, przewalutowanie oszacowania w markach polskich na złote franki nastąpiłoby wedle klucza: jeden frank złoty równa się 8000 mk., a nie, jak ustawa przewiduje, jeden frank złoty równa się 20.000 mk. Przeciętna cena franka złotego w I. półr. 1923 wynosiła bowiem 8000 mk. Ustawową relacyę stosowanoby do przedsiębiorstw prowadzących normalne księgi handlowe, co do których przyjmuje się za podstawę oszacowania majątku cenę obiegową wartości majątkowych w dniu 1. lipca 1923.

W podobny sposób Ministerstwo Skarbu zamierza zmechanizować oszacowanie gospodarstw rolnych i leśnych, nieruchomości miejskich, wartości urządzenia domowego, do którego wliczy się także wartość obrazów. Osobno będzie się szacować tylko wartość obcych walut i kosztowności. W wszystkich wypadkach ustali się wartość pewnych typowych przedmiotów a to w ten sposób, że dla każdego gatunku wartości majątkowych ustanowi się trzy do czterech typów a nawet więcej.

Wskazówki te będą służyły komisyom szacunkowym tylko jako materyał pomocniczy. Komisye będą bowiem mogły w wyjątkowych wypadkach przyjmować wartości wyższe lub niższe od wartości szablonowych. Stosunkowo wielką trudność przedstawia obecnie zmechanizowanie oszacowania drobnych przedsiębiorstw przemysłowych nie prowadzących prawidłowych ksiąg handlowych. Ministerstwo Skarbu jest skłonne do zmechanizowania oszacowania drobnych przedsiębiorstw przemysłowych w sposób podobny jak przy oszacowaniu przedsiębiorstw handlowych i rękodzielniczych.

Powyższe sprawy są obecnie przedmiotem rozpatrywań Izby Handl. i Przem., która w najbliższym czasie przedłoży Ministerstwu Skarbu wyczerpującą opinię.

Dr. Ludwik Mund.

O położeniu gospodarczem w okręgu Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie za miesiąc wrzesień 1923.

(Sprawozdanie izby h. i p.).

W miesiącu wrześniu br. należy w ogólnej sytuacyi walutowej zaznaczyć małą poprawę i nieznaczną stabilizacyę kursu marki polskiej, zwłaszcza w pierwszej połowie miesiąca. Notowanie marki polskiej w Zurychu wykazuje w tym miesiącu pewną stałość; wprawdzie w drugiej połowie miesiąca marka na giełdzie zurychskiej uległa zmianie, ale spadek ten odbył się w tempie powolnem i daleki był od tych nagłych skoków, jakie dały się odczuwać w miesiącach ubiegłych. Tendencya zniżkowa, jaka dała się zauważyć w cenach zboża, dawała poważną zapowiedź, że ceny artykułów pierwszej potrzeby potanieją, że w ten sposób osiągnie się większą siłę kupna marki polskiej, a temsamem ułatwi się w znacznym stopniu tak bardzo upragnioną i oczekiwaną poprawę sytuacyi finansowo-walutowej. Optymistyczny nastrój społeczeństwa był tembardziej usprawiedliwiony, że w roku bieżącym dopisały urodzaje, tak że w razie utrzymania zakazu wywozu za granicę ziemiopłodów — ceny ich musiałyby istotnie wykazywać coraz dalszą zniżkę. Naturalnie że stan ten odbiłby się przejściowo ujemnie na rolnictwie, ale nie ulega wątpliwości, że sfery ziemiańskie chętnieby poniosły tę ofiarę na rzecz naprawy Skarbu Państwa, zwłaszcza, że dotąd rolnictwo było obciążone znacznie niższymi podatkami niż przemysł i handel, przeto słuszną byłoby rzeczą, gdyby obecnie w pierwszym rzędzie właśnie rolnictwo zostało powołane do złożenia ofiar w formie zniżki cen ziemiopłodów. Trzeba się bowiem liczyć z faktem, że w okresie sanacyi stosunków skarbowych wszystkie zawody będą musiały złożyć ofiarę na rzecz naprawy Skarbu Rzeczypospolitej. Im prędzej to nastąpi, tem łatwiej będzie można przetrwać oczekujące nas ciężkie przesilenie gospodarcze. Niestety pod koniec okresu sprawozdawczego ceny zboża poszły znacznie w górę, tak że ten nieoczekiwany wzrost cen rozwiał uzasadnione nadzieje rychłej naprawy skarbu, zwłaszcza że tak wyjątkowo korzystny rok pod względem urodzajów został dla naprawy skarbu stracony, a nie wiadomo, czy następny okaże się równie korzystny jak obecny.

Z ważniejszych wydarzeń, jakie w okresie sprawozdawczym miały miejsce w okręgu Izby, należy wymienić III. Targi Wschodnie, które odbyły się w czasie od 5—17 września. Jak w latach ubiegłych, tak i w bieżącym roku skupiły Targi Wschodnie przedewszystkiem okazy wytwórczości krajowej, przyczem jednak i przemysły zagraniczne, jak francuski i austryacki, znacznie były reprezentowane. Z pośród pokazów przemysłu polskiego na plan pierwszy wybiły się, jak i lat ubiegłych, wytwory przemysłu metalurgicznego wzbogaconego na ostatnich Targach Wschodnich pokaźnym udziałem grupy górnośląski Związek przemysłowców górniczych i hutniczych w Katowicach, dając obraz potęgi tamtejszego przemysłu metalurgicznego i kopalnianego. Pozatem wystąpił równie bogato, jak przedtem, przemysł maszyn i narzędzi rolniczych, które znalazły znaczne rynki zbytu w Rosyi, Rumunii i Bułgaryi. W metalurgicznej gałęzi przemysłu dokonano również na Targach Wschodnich znaczniejszych transakcyi. Nie mniej bogato wystąpił przemysł chemiczny wykazując szybki i znaczny rozwój. Eksponatami tej gałęzi produkcyi okazywały znaczne zainteresowanie liczne rzesze interesentów zagranicznych, zwiedzających Targi Wschodnie. Przemysł włókienniczy nie dopisał w roku bieżącym zupełnie. Przemysł łódzki, nadający poprzednim Targom pewne wybitne piętno, obecnie wystąpił w bardzo znikomej ilości. Okoliczność ta wywarła bardzo przykre wrażenie, zwłaszcza u wielu gości zagranicznych przybyłych

specyalnie w interesach włókienniczego. W bogatej formie wystąpił odpowiednio do swej roli, jaką w naszej produkcyi odgrywa, przemysł naftowy, dając obraz techniki wydobywania i przerobu ropy naftowej na najrozmaitszego rodzaju derywaty. Pozatem wystawa produktów rolnych i leśnych dała obraz znacznego podniesienia kultury rolniczej po upadku wojennym. Szereg pokazów zboża nasiennego wykazał podjęcie pracy w kierunku intenzywnego prowadzenia gospodarstw rolnych. Z pomiędzy wszelkich innych gałęzi produkcyi rodzimej znacznie wybijały się; garbarstwo, fabryki wódek, jakoteż wyroby sztuki stosowanej opartej na rodzimym stylu. Grupa francuska wystąpiła z okazami swej wytwórczości chemicznej, maszynowej i galanteryjnej, grupa zaś austryacka wystawiła przeważnie wszelkiego rodzaju aparaty i wyroby metalowe. Zainteresowanie zagranicy Targami Wschodnimi przejawiło się w licznych wycieczkach, które Targi zwiedziły. Francya, Niemcy, Rosya, Rumunia, Bułgarya itd. reprezentowane były wśród zwiedzających dosyć znacznie. W. m. Gdańsk wysłało oficyalną delegacyę, której przewodniczyła gdańska Izba Handlowa. Z reprezentantami tej Izby, na skutek inicyatywy lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej, odbyła się dłuższa konferencya z tut. przemysłowcami i kupcami, w której między innymi wziął udział prezes Rady portowej pułk. de Reynier. Ponadto z przybyłych z okazyi Targów Wschodnich do Lwowa, sekretarz amerykańsko-polskiej Izby handlowej p. Łubieński wygłosił w Izbie odczyt na temat korzyści nawiązania stosunków handlowych polsko-amerykańskich.

Przemysł i handel drzewny. Jak donosi Syndykat Interesentów drzewnych we Lwowie, tegoroczny wyrąb w lasach podkarpackich był ilościowo znacznie mniejszy, aniżeli zeszłoroczny. W tegorocznych wyrębach poczyniono już wszelkie przygotowania do wywózki drewna. brak robotnika leśnego daje się ciągle odczuwać, pomimo iż dzienny zarobek wyszkolonego robotnika leśnego wynosił w wrześniu 130.000 Mp. Tartaki pracują z pełną sprawnością, przerabiając drewno zeszłoroczne i przygotowując się do przerabiania materyału tegorocznego, który w grudniu znacznie do tartaków napływać. Ekspedycya kloców jest nadal, z powodu nie wystarczającej ilości wagonów kolejowych, bardzo utrudnioną. Ogromna drożyzna materyałów popędowych, jak pił, pasów, smarów itp., które to artykuły tylko w walucie zagranicznej można nabyć, powoduje drogą produkcyę, przewyższającą już znacznie koszta przedwojenne. Wskutek tego konkurencya z Rumunią i Czechosłowacyą, które to państwa drewno za niższą cenę eksportują, jest niemożliwa. Przyczynia się do tego horendalny wzrost taryfy przewozowej w Niemczech i u nas, podczas gdy sąsiednie państwa wysyłają drewno drogą znacznie krótszą, bo przez Austryę i Tryest.

Zbyt zagranicę z każdym dniem maleje. Głównym rynkiem zbytu jest Anglia i Francya. Ponieważ jednak kupcy angielscy płacą za towar dopiero po nadejściu jego na miejsce przeznaczenia, wysyłka taka połączona jest dla wysyłającego ze zbyt wielkiem ryzykiem, z powodu zbyt długo trwającego terminu zapłaty, tak że eksport do Anglii możliwy jest tylko dla nielicznych bardzo wielkich firm. Gdy się weźmie pod uwagę, iż eksporterzy zobowiązanis ą za otrzymanie „zaświadczeń walutowych“ złożyć do PKKP. 50 proc. otrzymanej waluty zagranicznej, za którą to walutę otrzymują marki polskie po kursie giełtowym, odbiegającym co najmniej o 50 proc. od rzeczywistego kursu tych walut, jest zrozumiałem, że wszelka kalkulacya staje się niemożliwą i eksport drzewa z czasem zupełnie ustanie.

Daty zebrane przez Syndykat Interesentów drzewnych ze źródeł autentycznych obrazują w następujący sposób spadek wywozu drzewa nieobrobionego od czerwca do 20 września br.

Rodzaj drzewa	Czerw. m³	Lipiec m³	Sierp. m³	Wrzesień do 20. m³
Budulec sosnowy	16.378	16.829	9.082	952
Kopalniaki	45.492	48.052	17.175	4.640
Słupy telegr.	11.662	6.537	12.048	1.330
Papierówka	205.943	65.194	10.530	—
Drzewo liściaste	18.573	12.002	3.833	2.04
Olcha	11.636	11.584	3.028	3.847

Z powyższego zestawienia widać, że w sierpniu, kiedy wprowadzone zostały podwyższone opłaty wywozowe na materyały drzewne nieobrobione, wywóz drzewa zaczyna bardzo znacznie spadać. Wskutek tego zobowiązania walutowe eksporterów drzewnych do PKKP., wynoszące w czerwcu blisko 600.000 dolarów, spadły we wrześniu od 1-go do 20-go do sumy 33.900 dolarów, a więc do drobnego ułamka po przedniej sumy. Jest do objaw zarówno dla naszego przemysłu jak i dla bilansu płatniczego Polski bardzo niekorzystny.

Przemysł naftowy. a) Przemysł kopalniany. Wskutek ostatnich dowierceń nowych szybów wzmogła się produkcya gazu do tego stopnia, że pokrywa własne zapotrzebowanie przemysłu kopalnianego w Zagłębiu borysławskiem. Cena gazu wzrosła znacznie i liczy się w wysokości równowartości 0.5 kg. ropy. Stosunki transportowe i celne zasadniczo bez zmiany — ostatnie podwyżki taryfy kolejowej obciążały w wysokim stopniu koszta produkcyi. Dnia 18 i 19 września odbyło się w Borysławiu posiedzenie komisyi wydelegowanej przez Komitet Celny pod przewodnictwem prof. Okolskiego i przy współudziale przemysłu metalowego i naftowego. Na posiedzeniu tem uchwalono podwyższenie ochrony celnej dla rur wiertniczych wyrobu krajowego z 10 proc. na 20 proc. mnożnika celnego normalnego. Równocześnie ustalone zostały przez mieszaną komisyę techniczną warunki techniczne dostawy rur wiertniczych dla przemysłu naftowego. Krajowe fabryki rur wiertniczych, a w szczególności Huta Bismarka, zobowiązały się dostosować swe wyroby ściśle do szczególnych warunków technicznych, w jakich pracuje przemysł naftowy w zagłębiu Borysławskiem (głębokie wiercenia).

Podaż i popyt na rynku pracy bez ważniejszych zmian. Płace podniesione w myśl umowy zbiorowej z dnia 19. listopada 1922 r. w stosunku do wzrostu drożyzny wynoszą:

	Borysław	Krosno	Bitków
I kat.	180.000	174.400	174.400
II „	140.700	134.900	134.900
III „	96.900	90.900	81.000
IV „	56.200	50.500	50.500

Stróże i furmani za 12 godzin pracy pobierają płacę szychtową II kategoryi.

Ryczałty miesięczne dla wszystkich zagłębi:

I kategorya	787.200	Mkp.
II „	472.300	„
III „	449.900	„
IV „	168.700	„

Stróże i furmani za 12 godzin pracy pobierają ryczałt III kat. W rafineryach dodatek do III kat. palaczy destylacyjnych, czyścicieli pras i kotłów wynosi 18.400 Mkp. za dniówkę. Dodatek dla robotnic IV kategoryi w świeczkarniach, rozlewniach parafiny i laboratoryach wynosi 12.300 mp. za dniówkę. Wysokość relutum węglowego dla wszystkich trzech zagłębi na miesiąc wrzesień ustalono dla Borysławia, Drohobycza i Bitkowa na 152.000 Mkp., dla Krosna na 123.000 Mkp. za 100 kg.

W pierwszem półroczu utrzymuje się produkcya ropy i gazów mniej więcej stale na tym samym poziomie i wynosi dziennie w Zagłębiu Borysławskiem około 1500 ton, a w całej Polsce około 1750 ton.

	Jasło	Drohobycz	Stanisławów	Razem
Produkcya brutto	37.884	51.997	13.205	359.86
Opał	990	9.849	112	10.951
Manco	851	41.867	214	42.932
Produkcya czysta	16.043	266.281	12 879	305.203

Czysta produkcya po potrąceniu ropy spalonej na kopalniach i manco była w pierwszem półroczu r. b. o 27.499 ton większa niż w roku ubiegłym, a produkcya brutto tylko o 6324 ton większa, przyczem głównie zmniejszeniu się ilości spalonej ropy na kopalniach, zastępowanej węglem i gazem zawdzięczać należy większą produkcyę netto (czystą). Stosunkowo (procentowo) najwięcej wzrosła produkcya w okręgu Jasielskim (Zachodnia Małopolska), gdzie panuje ilniejszy ruch wiertniczy w poszukiwaniach płytkiej ropy.

Ogólna produkcya i stan zapasów ropy naftowej w lipcu wedle urzędowej statystyki wynosi:

Okręg górniczy	Prod. brutto	Opał	Manco	Produk. czysta	Zapasy	
Jasło	465	10	10	448	1.2 9	wagon.
Drohobycz	5.612	73	721	4 818	6.2 1	«
Stanisławów	256	2	3	252	165	«
Razem	6 333	85	734	5 518	7.685	wagon

Za sierpień i wrzesień brak jeszcze oficyalnych dat statystycznych, w każdym razie jednak dziś już stwierdzić można poważne zwiększenie produkcyi ropy i gazów. I tak wynosiła przeciętna dzienna produkcya w zagłębiu Borysławskiem: (wagonów po 10.000 kg.):

	w lipcu	sierpniu	września	
w Borysławiu	47.5	48.6	57.3 z końc.	73.0
w Tustanowicach	67.0	66.5	68.3 „	69.0
w Mrażnicy	28.0	27·7	29.0 „	29.5
w Schodnicy	7.7	9,4	10.0 „	10 0
w Uryczu	3.6	3.6	3.6 „	3.7
w Opale	0.5	0.2	0 2 „	0.2
Raz m	154 3	156 0	168.4 z końc.	185.4

Zaznaczone wyżej wzmożenie produkcyi zawdzięczamy szeregowi dowierconych w ostatnim czasie szybów. Dnia 18 sierpnia szyb Nafta 31. Ski akc. „Nafta“ dowiercono w głębokości 1420 m z produkcyą 17 m sześć. gazu. Dnia 20 sierpnia szyb Union IV. w Mrażnicy Tow. naft. „Limanowa“ dowiercony w głębokości 1275 m z produkcyą 40 m sześć. gazu. Dnia 4. września szyb Aleksander II. Spółki akc. „Silva Plana“ dowiercono na głębokości 1496 m. z produkcyą 3—4 wagonów ropy. Szyb Drasch IV. Ski akc. „Olej Skalny“ dowiercono w głębokości 1357 m. z produkcyą 1 20 cystern ropy. Szyb Łaszcz Spółki akc. „Eidikus Kraft et Arnold“ w Tustanowicach dowiercono w głębokości 1532 m. z produkcyą 3—4 wag. ropy i około 40 m. sześć. gazu. Szyb Ratoczyn X. Ski akc. „Silva Plana“ dowiercono w głębokości 1551 m. z produkcyą nieustaloną. Szyb Homołówka „Premier“ Konc. naft. w Rypnem dowiercono w głębokości 760 m. z produkcyą 0.6 wag. ropy. Wymienione wyżej dowiercenia nowych szybów, a w szczególności szybu Łaszcz w Tustanowicach, dowodzi raz jeszcze, że zagłębia Borysławsko-Tustanowickiego nie można uważać za wyczerpane. To też w związku z tem dowierceniem zauważyć się daje wzmożenie ruchu wiertniczego w Tustanowicach, a wiele przedsiębiorstw posiadających w tej okolicy zaniechane od dłuższego czasu szyby przystąpiły do ich uruchomienia.

Cena ropy bruttowej najważniejszych marek wynosiła za jeden kilogram:

Marka	w lipcu	sierpniu
Borysław-Tustanowice	1.972	4.258
Schodnica	2.376	6.400
Bitków	3.500	8.000
Wańkowa	2 010	4.300
Klęczany, Stara Wieś	4.200	9 000

Ceny ropy wzrastały w ciągu września i wynosiły Marek polskich 5.000, 5.200, 5.600, 6.000 za klg. ropy marki Borysław-Tustanowice. Ceny ropy stosują się zasadniczo do ceny dolara i producenci za-

ją przeciętnie za 100 kg. ropy równo-artości 1.80 dolara.

b) Przemysł rafineryjny. Wo ec panującego obecnie sezonu zbyt na odukty naftowe dobry. Ceny niejedno-ajne, przy tendencyi zwyżkowej.

c) Udziały brutto. Na rynku uttowym ogromne ożywienie. Liczne tran-akcye przy niewystarczającej podaży. — eny udziałów rosną z dnia na dzień.

Przemysł spirytusowy. Stagna-a w handlu spirytusowym dająca się od-uwać w poprzednich miesiącach, w okre e sprawozdawczym ustąpiła. Popyt za ktyfikatem ożywił się, wskutek czego — ko też w związku z dalszym spadkiem aluty — ceny znacznie się podniosły. Na rgus pirytusowym zapasy spirytusu wsku-k większych sprzedaży znacznie się mniejszyły i prawdopodobnie do nowej mpanii w zupełności się wyczerpią, tak, nowa kampania rozpocznie się bez re-anentów, co zapewni nowemu spirytu-owi korzystne ceny.

Świadectwa pochodzenia. We rześniu br. Izba wydała świadectwa po-odzenia na eksportowane artykuły — ównie do Francyi — w następujących ościach: Materyał drzewny 174 wagonów, arafina 43.000 kg., mączka ziemniaczana .100 kg., fasola 1 wagon, wosk ziemny 00 kg., talesy 75 sztuk. Wartość towarów opatrzonych w świadectwa pochodzenia ydane we wrześniu br., wynosiła 690.096 franc., 8.630 fr. belg., 3.371 dol. am., 25 funt. ang.

Projekt ustawy

o waloryzacyi podatków.

Ministerstwo skarbu wniosło do sej-u projekt waloryzacyi podatków.

Art. I. brzmi: Dla obliczenia podsta-y wymiaru, jako też dla wymierzania, względnie obliczania i rozrachowywania po-atków, opłat, kar i grzywien, oraz wszel-ch innych świadczeń pieniężnych o cha-kterze publiczno-prawnym na rzecz skar-u państwa, wprowadza się stałą jednost-podatkową.

Art. 2. Jednostka podatkowa ma od-owiadać wartości franka złotego, obliczo-ego na podstawie cen czystego złota na giełdzie w Londynie i przeciętnego w m samym okresie czasu, kursu funta terlinga w postaci banknotów na giel-ie w Warszawie.

Art. 8. Minister skarbu obowiązany st ogłaszać w „Monitorze Polskim“ wy-iżoną w markach wartość jednostki po-atkowej w terminach i na okresy, które stali rozporządzenie wykonawcze.

Art. 4. Uiszczanie należności skarbo-ych, wymienionych w art. 1, a wyrażo-ych w jednostkach podatkowych uskutecz-a się w markach.

Art. 5. Wszystkie kwoty pieniężne, yrażone w markach polskich w obowią-ących ustawach i rozporządzeniach, do-czących dochodów państwa (art. 1. ni-ejszej ustawy), zostaną przerachowane na dnostki podatkowe.

Art. 6. Przerachowanie wspomniane w t. poprzednim będzie uskutecznione na-epująco:

a) o ile ustawa lub rozporządzenie awiera postanowienia określone na dzień, iesiąc lub pewien okres czasu, miarodajny o ustalenia podstaw wymiaru stawek po-atkowych, to przerachowanie ma być do-onane na podstawie wartości jednostki odatkowej tego samego dnia, miesiąca lub nego okresu.

b) jeżeli ustawa lub rozporządzenie nie awiera postanowień, wspomnianych w unkcie a) niniejszego artykułu, to za odstawę przerachowania ma być przyjęta rzeciętna wartość jednostki podatkowej z statnich 3 miesięcy, poprzedzających nie-siąc ogłoszenia ustawy lub rozporządzenia.

Wyniki przerachowania uskutecznione-go w myśl poprzednich części niniejszego artykułu, będą ogłoszone przez ministra skarbu lub przez właściwych ministrów w porozumieniu z min. skarbu w dzienniku ustaw Rzeczypospolitej.

Art. 7. Dla przerachowania kwot marek polskich niedościgających jednej jednostki podatkowej, służyć będą ułamki tejże jednostki, wyrażone w częściach dziesiętnych lub setnych, przyczem dopuszczone są niezbędne zaokrąglenia.

Art. 8. Szczegółowe przepisy dla podlegających przerachowaniu bieżących i zaległych należności na rzecz skarbu państwa, oraz o przystosowaniu kasowości i rachunkowości do jednostki podatkowej, wyda minister skarbu w drodze rozporządzenia.

Art. 9. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się również do dochodów związków samorządnych. Pobrane na rzecz związków samorządnych dodatki do podatków wypłaca skarb państwa tym związkom według wartości jednostki podatkowej w terminach wpływu podatków do kas skarbowych.

Art. 10. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy uchyla się moc obowiązującą przepisów poszczególnych ustaw podatkowych, wprowadzających stosownie do podatków i opłat wykładnik podwyżki lub zniżki na zasadzie wskaźnika cen hurtowych.

Art. 11. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się ministrowi skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 12. Ustawa niniejsza wchodzi w życie odnośnie do podatków pośrednich z dniem jej ogłoszenia, a odnośnie do podatków bezpośrednich i innych należności skarbowych z dniem 1. stycznia 1924 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej.

W sprawie podatku majątkowego.

Oddział Małopolski Związku Banków w Polsce wydał odezwę w której między innemi czytamy:

Państwo Polskie jest w wielkiem niebezpieczeństwie. Zniżka marki wywołuje objawy ekonomiczne i polityczne, które godzą w byt Państwa. Przykład Niemiec, gdzie kurs dolara 1. sierpnia br. wynosił milion marek, a w ciągu 80 dni doszedł do 6 miliardów, gdzie cena chleba w tym czasie doszła do 450 milionów, jest tak przerażający, iż powinniśmy wytężyć siły, aby w Polsce do takiego stanu rzeczy nie dopuścić.

Możemy jednak powstrzymać spadek marki,t udzież wzrost drożyzny, jeżeli pospieszymy wszyscy natychmiast z wpłatą zaliczki na podatek majątkowy. Zaliczka ta jest płatną w czasie od 10 listopada do 10 grudnia. Nie czekajmy na ten termin, lecz złóżmy wszyscy zaraz, najrychlej to — co złożyć mamy dopiero później. Płaćmy bezzwłocznie należne kwoty, albo i wyższe, o ile kogo stać na to.

W tej myśli Banki, złączone w podpisanym Związku Banków we Lwowie, wpłacają już teraz zaliczki na podatek majątkowy i wzywają niniejszem gorąco całe społeczeństwo do postąpienia w ten sam sposób.

Zwyczaje handlowe *).

(Orzeczenia Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie).

1. Wedle obowiązującego w okręgu Izby zwyczaju handlowego przy wszelkich transakcyach drzewnych, a więc i przy takich, których przedmiotem są brusy angielskie, prowizya pośrednika wynosi — w braku wyraźnej odmiennej umowy — 2 proc. ceny kupna, płatne po połowie przez kupującego i sprzedającego. (2. X. 1923. L. 8843).

2. Nie istnieje zwyczaj handlowy, by kupujący wskutek nieupominania się przez czas dłuższy o dostawę towaru zakupionego i w całości zapłaconego tracił prawo żądania wykonania umowy. W konkretnym wypadku tem mniej może być mowa o tego rodzaju zwyczaju handlowym, że sprzedawca zobowiązał się wysłać towar pocztą z swego magazynu i powinien był obowiązek ten wypełnić bez upominania się kupującego. Jeżeli zaś wskutek przewrotu w październiku 1918 wysyłka tą drogą była niemożliwa, sprzedawca powinien był wezwać kupującego do odbioru towaru, a w razie zwłoki ze strony tego ostatniego postąpić w myśl art. 343 kod. handlow. (5. X. 1923. L. 8424).

*) Wiadomości gospod. Izby h. i p. Nr. 71. Rok IV

Tydzień giełdowy.

Lwów, 20. października 1923

(Ch.) Gdy w maju br. rozpoczął się na giełdach polskich ów wielki ruch w efektach, kiedy akcye wyrywano sobie wprost z rąk i bardzo często je przepłacano kiedy bez zastanowienia kupowano każdy papier nie zważając na solidność i możność rozwoju danego przedsiębiorstwa oraz na jego majątek, podniosły się liczne głosy prasy przestrzegające przed niezdrową spekulacyą. Również na łamach tego pisma nieraz zapatrywaliśmy się pessymistycznie na te dzikie haussy i przestrzegaliśmy przed przepłacaniem niektórych akcyi. Okres haussy minął, a dzisiaj szerokie masy, tak jak bez zastanowienia się kupowały wszystko co się nadarzało, tak teraz porzucają najlepsze nawet papiery ze stratą. Doszliśmy do tego stanu, że dzisiaj papiery znajdują się na tymsamym poziomie, co przed 3 miesiącami, gdy dolar notował 250.000 mk. a niektóre nawet niżej. Jeżeli przyjmiemy za podstawę do oceny wartości akcyi — majątek nieruchomy i ruchomy przedsiębiorstwa, zapasy surowca i gotowych produktów, konjunkturę obecnie nadzwyczaj korzystną z powodu spłacenia długów w zdewaluowanym pieniądzu to uzyskamy cyfry kilkakrotnie wyższe od kursów obecnych akcyi. Jeden tylko przykład przekona nas o tem. Lwowskie tow. Karpalit wydało dotychczas 75.000 akcyi, których kurs obraca się między 140 a 150.000 marek. Przy tym kursie otrzymamy wartość tego towarzystwa ocenioną na 11 miliardów, czyli niespełna 10.000 dolarów, gdy sam zapas surowca i materyałów przedstawia znacznie większą wartość, a towarzystwo to posiada ponadto 3 piętrowy gmach i niezwykłej wartości maszyny przedstawiające przynajmniej dziesięciokrotną wartość. Takimniej więcejs tosunek zachodzi i w innych towarzystwach akcyjnych.

Obecny spadek kursów akcyi nieznajduje zatem uzasadnienia w sytuacyi gospodarczej. Przyczyny jego należy szukać w psychologii masy, która przejęta paniką skutkiem ciągłego spadku marki szuka ratunku w obcej walucie i wraz z marką porzuca także efekta. Niekorzystnie wpłynęła również na kursa efektów odezwa Rządu, przedstawiająca położenie w kraju w zbyt czarnych barwach. Odezwa ta oddziałała przedewszystkiem niekorzystnie na efekta notowane we Wiedniu, które tam znacznie straciły na kursie, a jeżeli u nas zdołały utrzymać swoje kursa to stało się to tylko dzięki podrożeniu dewizy na Wiedeń. Wszystkie natomiast papiery notowane tylko na krajowych giełdach straciły znacznie na kursie. Znamiennem jest, że najbardziej dotknięte zostały papiery najpopularniejsze jak Chodorów i Jaworzno.

W dziedzinie walutowej zwyżka utrzymuje się nadal, wprawdzie nie tak gwałtownie jak w poprzednich tygodniach, lecz powoli, systematycznie i trwale.

Dla ratowania skarbu ucieka się rząd do ciągłych podwyżek, za przykładem rządu idzie przemysł, handel i rolnictwo, co się dzieje w znacznie szybszem tempie niż postępuje dewaluacya. Najmniej wzrastają ceny zboża twardego. Brak gotówki powoduje, że transakcye w zbożu są minimalne, natomiast zboże strączkowe, które może być wywożone zagranicę i jest płacone w walucie zagranicznej, podnosi się w cenie na równi z waluta. Niezrozumiałe jest jednak że mimo nizkich stosunkowo cen zboża, ceny mąki podnoszą się z każdym dniem. Przy rozliczeniu przekonać się można, że zanim mąka dochodzi do rąk konsumenta, drożejje ona o 200 proc. w stosunku do cen zboża.

KRONIKA.

Waluta.

W Anglii inflacyi nie będzie. Jak już donieśliśmy usiłował przemysł górniczy nakłonić rząd angielski do wydrukowania niepokrytych banknotów na kwotę 100 milionów funtów szterlingów i przeznaczenie tej kwoty na tanie pożyczki dla przemysłu celem zaradzenia bezrobociu. Projekt ten uzyskał poparcie tylko przemysłowców angielskich, podczas gdy tak banki jakoteż rzeczoznawcy skarbowi jak najostrzej się sprzeciwili temu projektowi. Twierdzili bowiem, iż wskutek inflacyi można się spodziewać tylko pozornego rozwoju przemysłu a waluta zostaje bardzo poważnie narażoną szwank. Wskutek tego rząd angielski wyraźnie oświadczył, iż o zwalczaniu bezrobocia inflacyą mowy być nie może.

Nowe warunki kredytów P.K.O. P. K.O. przeprowadziła częściową waloryzacyę udzielanych kredytów. Wydawane przez P. K.O. kredyty są obliczane w 50 proc. według kursu urzędowego franka złotego, notowanego w cedule giełdy warszawskiej. Połowa suma udzielonego kredytu zwrotna jest przeto według kursu franka złotego w dniu płatności, druga zaś połowa w markach polskich. Od części markowej lokaty pobiera P.K.O. odsetki i prowizyę według norm dotychczasowych, od części waloryzowaanej pobierane są odsetki w ilości 6 proc., bez żadnych dodatkowych opłat.

Waloryzacya na Węgrzech. Minister skarbu Kallay powołał specyalną komisyę dla opracowania projektu ustawy o waloryzacyi. Projekt taki jest obecnie już gotów. Jednostką obliczeniową byłaby tak zwana korona bankowa. § 1. Dopuszcza zawieranie umów płatniczych w koronach bankowych. § 5. Zezwala na hipoteczne zabezpieczenie długów w koronach bankowych. Sama zasada waloryzacyi w przededniu urzeczywistnienia pożyczki Ligi Narodów wywołuje silny sprzeciw kół gospodaarczych i finansowych.

Nowe kredyty gospodarcze PKO. Komitet dyrekcyjny PKO. na ostatniem posiedzeniu przyznał dalsze kredyty gospodarcze w sumie 34.500 milj. mk. Zgłoszono żądań kredytu na sumę mk. 40.960 milj. z czego uwzględniono 84 proc. Z kredytów przyznanych przypadło na przemysł rolny — 6800 milj., górniczy—1200, mineralny—85, hutniczy—100, maszynowy - 1800 chemiczny—5250, drzewny—800, spożywczy—8040, konfekcyjny—25 i poligraficzny —1500 milj. mk. Spółdzielniom przyznano —5020 milj., na cele komunalne—2260, na cele oświatowe—1000 i różne—650 milionów mk

Podatki.

Termin do wniesienia odwołania przeciwko wymiarom podatku obrotowego za I półrocze 1923 mija dla III dzielnicy we Lwowie 28. października

Kary za zwłokę w płaceniu podatków. Jak donosiliśmy, ministerstwo skarbu przedłożyło sejmowi nowelę do ustawy o karach za zwłokę w wpłaceniu podatków. Nowela podwyższa owe kary z 10 na 150 proc. Wniesienie noweli powyższej uzasadnione jest z jednej strony wysoce niepunktualnem płaceniem podatków przez obywateli, z drugiej zaś strony silną dewaluacyą marki polskiej. W czasie pomiędzy uchwaleniem ustawy o karach za zwłokę o dniem dzisiejszym kurs dolara wzrósł o 695 proc., a kary za zwłokę można było na podstawie dotychczasowej ustawy pobierać tylko w wysokości 50 proc. Uchwalenie noweli jest więc rzeczą niezwykle pilną i konieczną.

Podwyżka podatku od wina. Na mocy rozporządzenia rady ministrów podwyższono stopę od wina musującego. I tak obecną stopę podatkową podniesiono dla wina musującego winogronowego ze 100 tys. na 300 tys. mk., a dla wina musującego owocowego z 50 tys. na 100 tys. mk. Rozporządzenie to weszło w życie z dn. 15 bm.

— **Obliczanie podatków na podstawie parytetu złota w Niemczech.** Kanclerz Rzeszy Stresemann podpisał rozporządzenie, na podstawie którego obliczanie podatków ma być dokonywane na podstawie parytetu złota. (Pat.).

Cła.

Posiedzenie Komitetu celnego przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu w Warszawie odbyło się 9/10 br. Na posiedzeniu tem uchwalono:

I. Przeniesienie następujących towarów z mnożnika celnego ulgowego do mnożnika normalnego: sztuczne krążki do ostrzenia, masło kakaowe, odlewy stalowe poniżej 5000 kg., lekarstwa podozowane.

II. Rozmaite zmiany w rozporządzeniu o ulgach celnych, a mianowicie:

1) przeniesienie rur bez szwu dla przemysłu naftowego o średnicy zewnętrznej powyżej 300 mm. z listy towarów opłacających cło z dopłatą walutową w wysokości 10 proc. na listę towarów opłacających cło z dopłatą walutową 2 proc. mnożnika normalnego;

2) przeniesienie rur bez szwu dla przemysłu naftowego o średnicy zewnętrznej poniżej 300 mm. z listy towarów opłacających mnożnik 10 proc. na listę towarów opłacających mnożnik 20 proc. mnożnika normalnego;

3) podwyższenie mnożnika ulgowego 33 1/3 proc. na 40 proc. mnożnika normalnego;

4) zniesienie ulg celnych dla następujących artykułów: retorty gazowe, stal narzędziowa, walce żeliwne nie obrobione o wymiarach poniżej 450 razy 1500 mm., zęby sprężynowe do broń, kultywatorów i grabi;

5) umieszczenie traków do tartaków o spiętości ram powyżej 850 mm. na listę towarów opłacających 20 proc. mnożnika normalnego.

Wniosek Związku wydawniczego w Gdańsku przeniesienia papieru rotacyjnego (gazetowego) z listy towarów opłacających 20 proc. na listę towarów opłacających 10 proc. mnożnika normalnego, nie uzyskał większości z uwagi na oświadczenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu, że w sprawie tej odbyła się poprzednio konferencya związków wydawniczych w Warszawie i w Krakowie z reprezentantami przemysłu papierniczego i że na konferencyi tej uzgodniono opinię, iż obecnie stosowany mnożnik 20 proc. nie stanowi obciążenia dla wydawnictw krajowych.

Wnioski Ministerstwa Skarbu przeniesienia szeregu towarów i płodów rolniczych do wyższych mnożników ulgowych nie były dyskutowane z powodu braku odnośnych materyałów i zostały odłożone do następnego posiedzenia Komitetu celnego.

Podwyższenie mnożników celnych. Zostało podpisane i w tych dniach zostanie ogłoszone rozporządzenie o podniesieniu mnożników celnych. Mnożnik normalny podnosi się do 210 tys. mk., mnożnik ulgowy do 160 tys. mk.

Opłaty od wywozu drzewa. Min. skarbu w porozumieniu z min. przem. i handlu wydał rozporządzenie w sprawie wprowadzenia opłat wywozowych od wywozu drzewa liściastego nieobrobionego. Na podstawie tego rozporządzenia ustanawia się opłaty wywozowe od drzewa liściastego pod tar. celnej 58: a) faszyny, trzaski, szczapy i chróst, b) bierwiona (okrąglaki) i żerdzie, c) kłody i kloce. Opłaty wywozowe od drzewa liściastego nieobrobionego będą pobierane w wysokości 40 proc. zysku wywozowego. Rozporządzenie ministra stosuje się do tranzakcyi wywozowych, zawartych po 31 sierpnia 1923 r. i wchodzi w życie z dniem 10 października 1923 r.

Różne

Ustawa o środkach prawnych. W № 91 Dz. Ust. R. P. ukazała się nowa ustawa z d. 1/8 1923 w sprawie środków prawnych od orzeczeń hwładz administracyjnych. Ustawa ta wprowadza jednolite postanowienia co do środków prawnych (rekursów czyli odwołań cła) dla całego państwa, uchylając wszelkie poprzednie liczne przepisy o instancyach odwoławczych, zawarte w rozmaitych ustawach. W myśl tej ustawy służy od orzeczeń i zarządzeń, wydanych przez władze administracyjne I. instancyi, odwołanie do władzy administracyjne II instancyi, która rozstrzyga ostatecznie, zaś od orzeczeń, wydanych w instancyi I, przez władze administracyjne II instancyi, oraz przez komisarza rządu w Warszawie — odwołanie do właściwego ministerstwa.

Odwołanie wnosi się pisemnie lub ustnie do protokółu, w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia za pośrednictwem władzy, która je I instancyi wydała przyczem dnia doręczenia nie włącza się do biegu terminu. Dzień nadania na pocztę lub telegraf uważa się za dzień wniesienia odwołania. Instancya odwoławcza orzeka również o niedopuszczalności względnie o spóźnionym terminie wniesienia odwołania.

Kontrola rządowa w przemyśle węglowym. Ze względu na ostatnio ustalone przez przemysłowców węglowych nowe cenniki węgla, odpowiedzialne za gospodarczy stan państwa czynniki rządowe noszą się z zamiarem przystąpienia do skrupulatnego zbadania kalkulacyi cen węgla. W tym celu ma zostać powołana specyalna fachowa komisya ekspertów która w najbliższych dniach ma wyjechać na G. Śląsk i do Zagłębia Dąbrowskiego, gdzie przystąpi do pracy.

— **Obciążenie tranzytu węgla polskiego ze strony kolei czeskosłowackich.** Obciążenie to jest bardzo silne, obliczone na przeciąg jednego roku, wynosi przeszło ćwierć tryljona marek, a jest ono jeszcze tem dotkliwsze, gdy się uwzględni iż kolei czesko-słowackie udzielają transportom węgla z rewirów czesko-słowackich zniżki taryfowej 10 proc. (Pat.)

Rokowania Stinnesa w Nowym Jorku. Do Nowego Jorku przybyli z ramienia Stinesa p. Alfred Gott i z ramienia badeńskich fabryk aniliny dyrektor naczelny Bosch. Chodzi podobno o zainteresowanie amerykańskich kapitalistów w wielkim przemyśle niemieckim.

Zastój w angielskim przemyśle stalowym. Po ożywieniu, w związku z okupacyą Ruhry, w angielskim przemyśle stalowym — w ostatnich czasach nastąpił znowu zastój w Scheffield i okolicy. W sierpniu produkcya spadła o 40.000 ton, prawie o 40 proc.

MARGINESIE.

„Chjena.

Na sztandarze swoim wypisali: CHrześ-ństwo, JEdność i NAród.
Chrześcijaństwo wyznają w ten sposób, ienawiść głoszą przeciw wszystkiemu, ie jest stworzone na ich obraz i podo-stwo. Ogniem i mieczem, jadem tru-y i perfidyą bazyliszka prowadzą woj-przeciw „obcym", przeciw mniejszo-, przeciw Żydom, przeciw masonom, ciw lewicy, przeciw socyalistom, prze-konserwatystom, przeciw demokracyi. Jedność w ich rozumieniu jest rozdar-społeczeństwa na dwie części: na pra-yślnych i tych, którzy mają odwagę leć inaczej. Najświętszym obowiązkiem wszych jest zniszczyć drugich. To się wa — jedność.
Naród — wołają wielkim głosem, za-ją duchy przodków, drgawek dostają am dźwięk tego słowa. A na myśli mają ją partyę, swoje zaściankowe organi-e, swoje komitety, swoje kółka.
Chrześcijaństwo zmienili w kult niena-i, jedność — w rozdarcie, naród — artyę.
Rezultatem — chaos i wojna wszyst-przeciw wszystkim.
I dlatego tak się irytują, gdy się ich wa — Chjeną.
Bo to przypomina im — nieczyste ich ienie.
Przypomina im, co uczynili ze swych ł, co uczynili ze swego sztandaru.
Przypomina im — ich upadek.
W Sejmie o mało nie zakatrupili posła ha, kiedy wymówił słowo, zawierające ątkowe litery trzech szczytnych zasad: eścijaństwo, Jedność, Naród...

Pepin.

Masaryk w Londynie.

Londyn. (Pat). Polrad. Prezydent re-iki czechosłowackiej Masaryk i min. w zagr. dr. Benesz przybyli do Londynu itani na dworcu przez delegata króla, dstawicieli rządu i instytucyi nauko-h. Prasa dzisiejsza poświęca prezyden-i Masarykowi liczne artykuły.

Bruksela. 21. 10. (Pat). Yaspar i Be-odbyli dłuższą konferencyę. W czasie du wydanego w pałacu królewskim, Ma-yk wygłosił przemówienie, w którem iadczył, że republika czeskosłowacka bę-przestrzegała wykonania traktatu. W icu Masaryk zapewnił, że Czechosłowa-żywi w stosunku do Belgii uczucia szcze przyjaźni.

—o—

OSTATNIE TELEGRAMY.

Londyn. (Pat). Polrad. Ks. Walii po-ócił dziś ze swej podróży do Kanady, en-yastycznie witany przez ludność zebraną ed dworcem.

Nowy Jork. (Pat.) Gen. Pershing jechał do Europy, gdzie spędzi swój op.

e sportu.

Wisła — Pogoń 2:1 (1:0).

Kraków. 21. 10. (tel. wł.). Zawody i nożnej między Wisłą (Kraków) a Pogo-(Lwów) zakończyły się wynikiem 2:1) na korzyść Wisły.

Warta — D. O. K. VII. 13:0.

Poznań. (Pat). Zawody piłki nożnej między reprezentacyą D. O. K. VII. a rtą, zakończyły się wynikiem 13:0 na zyść Warty.

Cracovia — Ł. K. S. 2:1.

Kraków. (Pat). Zawody piłki nożnej dzy Cracovią a Łódzkim Klubem Sporto-m dały wynik 2:1 na korzyść Cracovii.

—o—

Wiec robotniczy.

Lwów, 22. października.

(d) Z inicyatywy miejscowej rady klasowych związków zawodowych zwołany wiec robotniczy odbył się wczoraj przy tłumnym udziale robotników na dziedzińcu Strzeleckim. Po wyborze prezydyum, do którego weszli pp. Czuczman, Andrasik i Tunis, redaktor Skalak w dłuższem przemówieniu scharakteryzował obecną sytuacyę polityczną i gospodarczą. Anarchia rozszalała w każdej dziedzinie życia. W dziedzinie życia gospodarczego drożyzna tańczy orgiastycznego kankana a nieuporządkowane stosunki walutowe prowadzą państwo do ruiny. Rząd chjeno-piastowy nie czyni nic, by temu chaosowi położyć kres. Zamiast poważnie rozpatrzeć narzucające się swoją aktualnością zagadnienia rząd wszędzie węszy wrogów, posługując się nawet, jak to ubiegłego tygodnia miało miejsce, aresztowaniami, które często polegają na fatalnych nieporozumieniach.

Mowca wkońcu przedłożył jednomyślnie przyjęte rezolucye, w których klasa robotnicza domaga się kontroli nad produkcyą i kalkulacyą cen, rozdziału środków spożywczych, bezwzględnego zakazu wywozu, przydziału taniego opału oraz żywności dla warstw niemajętnych, natychmiastowego zniesienia osławionej lex Pluta zwalniającej chłopów od kary za lichwę żywnościową **utrzymania dotychczasowej ustawy o ochronie lokatorów**, wreszcie żądającej uregulowania płac robotników w stosunku do wzrostu drożyzny, wedle wskaźnika złotego.

Przemawiali ponadto pp. poseł Hausner, Pekelesowa i Fidyk.

Porządku strzegła silnie skonsygnowana policya piesza i konna, która zabroniła zebranym pochodu pod województwo i więzienie.

Z SALI SĄDOWEJ.

Ważne orzeczenie w sprawach dewizowych

W dniu 8/10 1921 kupił S. K. kupiec lwowski w tut. Banku hipotecznym dewizę na Wiedeń na 200.000 K., dla pokrycia długu wierzyciela wiedeńskiego; złożył zaliczkę 200.000 mp., a obliczoną przez Bank resztę 286.000 mp. wraz z fakturą, uzasadniającą potrzebę przekazu zobowiązał się S. K. przynieść do kilku dni.

Dowiedziawszy się atoli, że Bank policzył mu za korony wyższy kurs zawiadomił Bank że dewizy nie przyjmie jeżeli Bank nie zmieni wygórowanego żądania. Bank w ślad zatem zaskarzył kupca o dopłatę reszty pieniędzy i spór w niższych sądach wygrał. Najwyższy Sąd w Warszawie przyznał słuszność zapatrywaniu kupca i oddalił Bank z żądaniem dopłaty opierając swoje orzeczenie na następujących motywach wedle art. 5 i 7 zup. Min. Sk. z 31/12 1920 Nr. 104/21 DU kupujący dewizę winien wykazać zapotrzebowanie, podać nazwisko zagranicznego odbiorcy, i przedstawić fakturę a Bankowi nie wolno sprzedawać dewiz, bez wykazania przepisanych warunków. W rzetelnym obrocie kupieckim umowę bez tych wymogów zawartą, można uważać za umowę z § 936 u. c. o zawarciu stanowczej umowy w przyszłości, po przedłożeniu potrzebnych dokumentów.

Ponieważ pozwany w oznaczonym czasie nie przedstawił potrzebnych dokumentów, stanowcza umowa o kupno dewizy nie przyszła do skutku.

Bank twierdzi wprawdzie, że umowa była stanowczą, tylko z oznaczonym czasem wykonania. W takim atoli razie umowa podpadałaby pod przepis § 879 U. K. c. Bankowi dewizowemu niewolno bowiem sprzedawać dewizy bez uprzedniego wykazania wymogów na piśmie i to pod karą. Jeżeli więc Bank nie otrzymawszy potrzebnych dokumentów sprzedał pozwanemu dewizę i obecnie chce go zmusić do przyjęcia dewizy bez przepisanych wymogów, to żąda czynności bezprawnej i zakazanej w myśl ad 3 lit. b, ust. z 9/7 1920 poz. 347 L. U. Sąd nie może skazywać pozwanego na dopełnienie umowy zakazanej. (Orz. N. Sądu Warszawa z 7/8 1923 L. III Rw 375/23). A. L.

—o—

Kronika.

TEATR WIELKI

Poniedziałek 6·3) »W krainie baśni«
Wtorek g. 7 »Zamarłe oczy«.

—o—

TEATR MAŁY.

Poniedziałek g. 7 »Pani prezesowa«.
Wtorek g. 7 »Wiera Mircewa (premiera).

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Poniedziałek g. 7 »Królowa fal«.
Wtorek g. 7 »Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo,** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-mej wiecz.

—o—

— **Prasa a policya.** Już w swoim czasie z tego miejsca zwracaliśmy uwagę miarodajnych czynników, że nadkom. Kozakiewicz w udzielaniu informacyi uwzględnia tylko pewną „prasę". W ostatnim czasie zaszedł szereg wypadków (szantaż Kozłowskiego, sprawa falsyfikatów akcyj „Chybie", oszustwo na rzecz skarbu kolejowego benzyną i w. in.), w których komisarz Kozakiewicz zasłaniał się wobec jednych dziennikarzy odnośnymi przepisami procedury karnej, innym znowu dziennikarzom w tych samych sprawach udzielał jak najszczegółowszych informacyi. Sądzimy, że naczelna komenda policyi nie podziela tego poglądu podwładnego funkcyonaryusza i pouczy go, co mu wolno a czego nie.

— **Filia Nestle'a w Gdańsku.** Dla wiadomości wszystkich tych kupców, którzyby tego jeszcze nie wiedzieli, jest to bardzo ważne, iż znana producentka mączki mlecznej i mleka kondensowanego Nestle'a utrzymuje w Gdańsku filię celem skuteczniejszego zaopatrzenia rynku polskiego w słynne swe produkty. Adres firmy, jak następuje: Nestle and Anglo-Swiss Condensed Milk Co, Gdańsk, Dominikswall 6.

— **Polityczne morderstwo w Bukareszcie** W Bukareszcie zamordowany został redaktor „Adwerulu", Rosenthal. Morderstwo ma podkład polityczny.

— **Ks. Olga grecka w Belgradzie.** W niedzielę o godz. 4. popoł. przybyła do Białego Grodu ks. Olga grecka, narzeczona ks. Pawła, w towarzystwie swego ojca ks. Mikołaja i matki Heleny oraz sióstr ks. Kseni i Małgorzaty. O godz. 20 przybył książę i i księżna York. Gości królewskich powitał na dworcu król Aleksander z królową Maryą rumuńską i ks. Arcyniuszem i Pawłem, prezes Rady ministrów Pasicz, min. spraw zagr. Nincic, oraz korpus dyplomatyczny. Olbrzymie tłumy publiczności witały gorąco przybyłych. (Pat).

— **Aresztowanie sekretarza ekscesarza Karola.** B. finansowy sekretarz ekscesarza Karola, baron Bruno Steiner de Valmont i jego żona Irena, z domu Chłędowska, przybyli pod strażą policyjną z Paryża do szwajcarsko-francuskiej stacyi granicznej Porrentruy. Bar. Steiner oskarżony jest o dokonanie wielkich oszustw i sprzeniewierzeń na szkodę ekscesarza Karola, gdy zarządzał klejnotami austryackiej rodziny cesarskiej.

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziec rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi — — **Rauhvogel i Sonne** Lwów Legionów w podwórzu na wo II. piętro

Oliwy jadalnej, tłuszczy dla celów technicznych, tranzyto i ocłone, wagonowo jakoteż w beczkach (oliwy jadalnej także w kowaniu »Kanistere po 10 i 25 kg.) dostarcza **Fabryka tłuszczy „Danol“** Towarzystwo komandytowe, OLIWA, Zigerstrasse 20, telef. Nr. 165 — GDA VORSTADTISCHER GRABEN 38 b — telef. Nr. 3860, 5849, 5372. 86.7

Także jego żona jest do tej sprawy wmieszana. B. rodzina cesarska domaga się odszkodowania w sumie 3 milionów fr. szwajc. Steinera i jego żonę przewieziono do Berna i oddano w ręce tamtejszego sądu.

— **Banknoty wartości 100.000 marek pol.** Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa puściła w obieg banknoty wartości 100.000 marek polskich. Banknoty, których wymiar wynosi 163,5 x 80 mm., wykonane są na papierze ze znakiem wodnym. Rysunki obu stron banknotu, wymiaru 149,5 x 68 mm., ujęte są w ozdobną ramkę. Przednia strona banknotu utrzymana jest w kolorze różowo-bronzowym, odwrotna zaś w kolorze szaro-granatowym. Rysunek przedniej strony banknotu przedstawia dwie duże rozety gilloszowe, pośrodku których widnieją wielkie cyfry 100.000; pomiędzy rozetami znajdują się napisy: „Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa. Sto tysięcy marek polskich. Państwo Polskie bierze na siebie odpowiedzialność za wymianę niniejszego biletu na przyszłą walutę polską według stosunku, który dla marek polskich uchwalą władze ustawodawcze. Warszawa, dnia 30. sierpnia 1923 r. Dyrekcya Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej (—) Rybiński, (—) Dr. Mokrzycki. Dyrektor skarbca emisyjnego (—) M. Karpus“. Na dole pod rozetami gilloszowemi umieszczono numeracyę siedmiocyfrową z literą seryi w kolorze czarnym. Na odwrotnej stronie banknotu pośrodku, w tarczy, otoczonej ornamentacyą z kół i owali, znajduje się godło państwa, Orzeł Biały, po bokach zaś małe cyfry 100.000. Nad tarczą umieszczono napis: „Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa“, u dołu zaś tabliczkę z napisem obowiązującym: „Kto podrabia lub fałszuje bilety Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, albo puszcza w obieg lub usiłuje puścić w obieg podrobione lub fałszywe bilety, podlega karze ciężkiego więzienia“. W narożnikach umieszczono rozetki z cyframi 100.000.

NADESŁANE.

Samuel Rauch — Podhajce
Hinde Herschberg — Wojniłów
zaręczeni w październiku. 9327

Z okazyi zaręczyn naszej ukochanej kuzynki Zofii Schlager z p. Dawidem Wellersteinem gratulują Zofia i Leon Weksler-owie, Mosty wielkie. 9330

DROBNE OGŁOSZENIA.

WOLNE POSADY.

PRAKTYKANTA z lepszego domu przyjmie Księgarnia Nowości, Kopernika 8. 938

Poszukuję osoby piszącej biegle na maszynie — znającej się na książkowości oraz władającej językiem angielskim. Zgłoszenia u D. Seyfarth a ul. Piekarska 1 b. I. p. między 5—6 popołudniu.

MIESZKANIA I LOKALE.

Umeblowany pokój, o obne wejście, elektryka wynajmie gospodarz Hofmana 11. 93 8

Lokal w śródmieściu z pięciu ubikacyi na cele handlowe do wynajęcia. Bliższa wiadomość w kancelaryi adwokata Dra Goldhamera, Lwów ul. Kościuszki l. 2. w godz. pop.

4 pokoje z kuchnią komfortem ulica Zyblikiewicza zamienię na podobne w okolicy Brajerowskiej za wynagrodzeniem. Listy zamienia Biuro Buchstaba Legionów. 9307

NAUKA I WYCHOWANIE.

WPISY na nowy kurs Handlowy (osobny dla abituryentów) przyjmują koncesyonowane przez Ministersto Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul. Łyczakowska 34. Kurs rozpoczyna się 5-tego listopada. 9335

Poszukiwana inteligentna panna do dzieci na popołudnie. Zgłoszenia Gniwisch, Szpitalna 18.

RÓŻNE.

Lekarz w mieście sądowem odstąpi praktykę. Wiadomość ul. Karpińskiego 3. u gospodarza

Najnowsze wzory na płótnie poleca zakład rysowniczy Kazimierzowska 21. 9333

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Okazya: Sprzedam zaraz nową salonową maszynę do szycia »Singera«. Wiadomość »Ewolucya« Lwów, Ossolińskich 11. 9322

Inżynier Landau porada techniczna w sprawach odbudowy młynów i tartaki. Lwów, Romanowicza 11. 9252

TŁUSZCZ TOYOTTE I. a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 250

PASY SKÓRZANE I. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Heroida poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Badian Lwów, Janowska 24. 9247

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter-bilansista i pierwszorzędny organizator pracujący przeszło lat 16 w większych zakładach drzewnych, obznajomiony z manipulacyą leśną i tartaczną, obecnie kierownik bardzo większem przedsiębiorstwie drzewnem zmieni chętnie posadę z powodu trudności mieszkaniowej we Lwowie. Reflektuję tylko na większe przedsiębiorstwa drzewne na prowincyi. Zgłoszenia do administracyi pod »Tartak«.

INTERESY HANDLOWE.

Poszukuję odbiorcy na obszerny lokal i ogród wraz z towarami tekstylnymi w śródmieściu. Zgłoszenia pod »Reflektant«.

OGŁOSZENIA.

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, p ki zapasowe, Karbid wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Ba żarówki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkład tychże hurtownie i detalicznie poleca J. ROSENM N, Lwó , AKADEMICKA 2

Powszechny Dom składowy w Drohobyczu o własnym torze przemysłowym, m do wynajęcia obszerny, suchy, m rowany, dachówką kryty **Magazyn** mogący pomieścić około 20 (dwa dzieścia) wagonów towaru. 88

TOW. AKCYJNE
ZJEDNOCZONA KORPORACYA BAŁTYCKA w LONDYNIE
(United Baltic Corporation Ltd. London) FILIA WE LWOWIE, UL. BATOREGO 38.
IMPORT z ANGLII i KOLONII dokonywany na własnych okrętach:
TOWARY KOLONIALNE: Ryż, herbata, kawa, kakao, pieprz etc.
ARTYKUŁY TECHNICZNE: Łój zwierzęcy, oleje techniczne i jadalne, pasy »Balata« e
Wyłączne przedstawicielstwo na Polskę fabryki tłuszczów roślinnych
DANSK SOYAKAGEFABRIK AKTIENSELSKAI W KOPENHADZE.
Wystawa próbek świeżo nadeszłych z Kopenhagi, reprezentujących około 60 gatunków tłuszczów jadalnych i technicznych (oliwa Soya, masło kokosowe, olej lniany, gliceryna etc.) do obejrzenia codziennie w dnie powszednie od godz. 9—3 w niedzielę i święta od godz. 10—12.

NESTLÉ AND ANGLO-SWISS CONDENSED MILK COMPANY
(BIURO SPRZEDAŻY DLA POLSKI).
Adr. telegr.: Nestanglo **GDAŃSK** Biuro: Dominikewall 6

Mleko kondensowane
cukrzone i niecukrzone.
Mączka mleczna „Nestlé“

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele
„Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 1

Nr. 1661 Lwów, środa 24. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Rychła zmiana gabinetu.

OPONY ZAGRANICZNE
znanej marki
»Goodyear«
Velt poleca
KARAU i SCHWADRON
LWÓW
ul. Rutowskiego l. 1.

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Rząd Witosa u schyłku.
P. Michalski prostuje, p. Dmowski zapewnia.
Czem p. Kiernik motywuje przymus dowodów osobistych.
Powołanie rocznika 1902.
Strejk kolejowy rozszerza się.
Wynik wyborów do parlamentu austryackiego.
Sprawa mniejszości żyd. w Polsce
Nowa podwyżka taryfy poczt.

Taktyczne oburzenie.

Prasa prawicy polskiej jest do żywego oburzona z powodu ukazania się w organie francuskiej „Ligi obrony praw człowieka i obywatela“ sprawozdania z wiecu polskiej Ligi, mającej te same cele na oku, z wiecu, na którym wybitni uczeni i działacze z czcigodnym senatorem Limanowskim na czele zaprotestowali przeciw wprowadzeniu na wszechnice polskie numerus clausus. Niewytłumaczonym zbiegiem okoliczności sprawozdanie to ukazało się w numerze 17 „Cahiers des Droits de l'homme“ w formie — raportu, z powodu której to formy prawica, pragnąca z bolesnej defenzywy ostatnich dni przejść do ataku nie szczędzi wyrazów mocnych, jak „zdrada narodowa“, „potworny dokument“, zaś „polska Liga obrony praw“ zupełnie naturalnie zastrzega się przeciwko temu, jakoby to ona formy raportu użyła.

Sprawa ta ma podwójne, formalne i merytoryczne znaczenie. Rzecz dziwna, że istotna, merytoryczna strona tej sprawy mniej niepokoi umysły jak nie istotna, formalna. Cóż bowiem jest istotą incydentu? Polska organizacya, która na wzór powstałych, podobnych organizacyi całego świata wzięła sobie za zadanie stać na straży praw i godności człowieka wypowiedziała pogląd, w którym solidaryzowała się z demokratycznymi poglądami podobnych organizacyj na Zachodzie. Ligi obrony praw nie są organizacyami oficyalnemi, lecz skupieniami o ideowych założeniach, wspólnych grupom ideologicznym wszystkich kulturalnych państw świata. Jeżeli i w Polsce przeciw reakcyjnym zapędom większości odezwał się protest, to kto wie, czy protest ów nie przysporzył imieniu polskiemu większych moralnych korzyści, niż uszczerbku w prestige'u, jakiego chce się w nim dopatrzeć prawica. Dzieje się rzecz dziwna, szowinizm polski pragnie realizować swój program, a ilekroć zamierzenia jego odbiją się echem zagranicą, wówczas w echu tym, które jest niczem innem, jak echem jej własnych zamierzeń dopatrują się szkodnictwa, oszczerstwa, niemal zdrady sprawy polskiej.

To też merytorycznie prawica sprawy tej we własnym interesie nie stawia. Zadawala się atakiem ze względów czysto formalnych. Senator Posner (PPS.) i poseł Śmiarowski (Wyzwolenie) zaprzeczyli imieniem polskiej Ligi, jakoby raport ten wysłali. Będzie rzeczą interesującą dowiedzieć się, w jaki sposób stanowisko pewnej grupy demokracyi polskiej w sprawie numerus clausus w drodze na Zachód przybrało formę raportu i stało się podstawą listu prez. Poincarego. Ale o wiele ciekawszem, bardziej ważkiem dla polityki polskiej zagadnieniem byłoby rozwiązanie merytorycznej kwestyi: wrażenie, jakie reakcyjne prądy w Polsce w demokracyach zachodnich wywołuje.

A tego znacznie ważniejszego zagadnienia taktyczne oburzenie prasy i polityki prawicowej nie tylko nie rozwiązuje ale owszem je gmatwa.

H. H.

Rząd Witosa w opałach

Votum zaufania będzie ponownie postawione.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Prawica i lewica zapowiedziały, używając terminologii wojskowej „powszechną mobilizacyę“. Na środowem posiedzeniu ma być ponownie postawiona kwestya zaufania dla obecnego rządu. W związku z tem ma jutro Wyzwolenie zgłosić wniosek w tym kierunku, by ministrowie-posłowie nie mogli brać udziału w głosowaniu w wypadku, gdy chodzi o wyrażenie votum ufności rządowi. W ten sposób ma być uniemożliwione ministrom wyrażenie sobie samym zaufanie, jak to miało miejsce w czasie ubiegłego głosowania w Sejmie.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Nie brak w kołach sejmowych zdań, że przecież nastąpi zmiana gabinetu. Krytyczna sytuacya gospodarcza i chaos, dalej przygotowania us ąsiadów niepokoją stronnictwa prawicowe. Również w kraju położenie gospodarcze pogarsza się a drożyzna tańczy w zawrotnem tempie. Powodując się tymi stosunkami, stronnictwa prawicowe w formie półoficyalnej zwróciły się do lewicy z ofertą utworzenia gabinetu koalicyjnego. Jak głosi fama kuloarowa stronnictwa lewicowe nie zajmą wobec propozycyi negatywnego stanowiska, jednakowoż jako pierwszy warunek stawiają usunięcie p. Witosa. Na czele nowego gabinetu miałby stanąć marszałek Sejmu p. Rataj.

—o—

Pogłoski pozbawione wszelkiej podstawy.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Via Lwów nadeszły do Warszawy senzacyjne wiadomości o rezygnacyi prez. Wojciechowskiego z godności prezydenta Rzeczypospolitej. W sprawie powyższej zaciągnięte przez nas w prezydyum Rady Ministrów informacye, stwierdzają, że wiadomości te pozbawione są wszelkiej podstawy.

—o—

Wiadomo,

że naprawdę dobre jest zawsze najtańsze. Tak się ma sprawa i z „Prawdziwą Francka“. Jest najtańszą, gdyż jest najwydajniejszą. Wystarczy w użyciu połowa tej ilości co innej mniej wartościowej domieszki. We własnym zatem interesie należy żądać tylko takie skrzyneczki i pakiety, które zaopatrzone są marką fabryczną młynek i firmą Henryka Francka Synowie.

Wynik wyborów do parlamentu austryack.

Wiedeń (Pat.) Wczoraj odbyły się wybory do zgromadzenia narodowego, w których wzięło udział około 90 proc. uprawnionych. Dotychczasowe wyniki w całej Austryi są następujące: 73 chrześcijańsko-społecznych, 54 socyalno-demokr., 8 wszechniemców. Z, 30 okręgów wyborczych nie nadesłano jeszcze definitywnych rezultatów.

Wynik wyborów we Wiedniu.

jest następujący: 27 socyalnych demokratów, 17 chrześcijańsko-społecznych, jeden wszechniemiec. Przebieg wyborów był spokojny. Obydwa wielkie stronnictwa chrześcijańsko-społeczne i socyal.-demokratyczne utrzymały na ogół swój stan posiadania. Wielką klęskę natomiast ponieśli wszechniemcy. Wszyscy członkowie obecnego rządu zostali wybrani ponownie.

Równocześnie odbywały się we Wiedniu wybory do Rady miejskiej. W wyborach tych odnieśli zwycięstwo socyalni-demokraci, których liczba mandatów wzrosła do 79. Chrześcijańsko-społeczni uzyskali 40 mandatów.

Wiedeń. (Pat.) Dotychczas brak jeszcze wyników wyborów z 6-ciu styryjskich okręgów. Znane dotąd wyniki wyborów do Zgromadzenia Narodowego przedstawiają się następująco: 79 chrz. społ., 65 soc. dem., 11 wszechniemców i 4 członków partyi włościańskiej. Jak donosi „8 Uhr Blatt' kanclerz Seipel w związku z wynikami wyborów oświadczył: Jest pewnem, że program genewski będzie przeprowadzony do końca.

Wiedeń. (Pat.) Dzienniki omawiając przebieg ostatnich wyników wyborów do austryackiego Zgromadzenia Narodowego sądzą, że socyalni demokraci zyskają 67 do 68 mandatów, chrześć. soc.-dem. 81—83, a wszechniemcy i Związek chłopski 15—16 mandatów. Dzienniki przypuszczają, że ze względu na taki wynik wyborów przesilenie gabinetowe narazie nie jest uzasadnione.

—o—

Konflikt Bawaryi z Rzeszą przed Radą państwa.

Wiedeń. (Pat.) „N. Fr. Presse" donosi z Berlina: Półurzędowy komunikat berliński, głoszący, że sytuacya wywołana stanowiskiem Bawaryi doznała złagodzenia, obudziła zdziwienie w berlińskich kołach politycznych tembardziej, że komunikat urzędowy, wydany przez bawarskiego komisarza generalnego stoi w ostrem przeciwieństwie do komunikatu berlińskiego. Zdaje się, że w łonie gabinetu berlińskiego istnieje różnica w poglądach na sytuacyę. Część członków gabinetu i kanclerz są zdania, że jeszcze będzie można osiągnąć porozumienie z Bawaryą i pragną spróbować drogi zaproponowanej przez rząd bawarski: odesłania sprawy Radzie państwa do rozstrzygnięcia. Natomiast inni członkowie gabinetu sądzą, że wobec tego, iż wszelkie dotychczasowe próby ugody rozbiły się, dalsze rokowania będą bezskuteczne. Na wczorajszej radzie gabinetowej miało przeważać zapatrywanie tych członków gabinetu, którzy są za dalszymi rokowaniami.

Wiedeń. (Pat). „Der Morgen" donosi z Monachium: Generalny komisarz Kahr zakazał ogłoszenia odezwy szefa rządu wojskowego generała Seckta do wojsk bawarskich, w której tenże wzywa te wojska, aby zostały wierne przysiędze złożonej Rzeszy niemieckiej.

Wiedeń (Pat.) Der Morgen donosi z Monachium: Ze strony bawarskiej uczyniono propozycyę, aby konflikt Bawaryi z rządem Rzeszy oddać do rozstrzygnięcia Radzie państwa. Pozycya ta spotkała się w Berlinie z przychylnem przyjęciem. Tą okolicznością tłumaczy się pojednawczy ton ostatnich oświadczeń Knillinga i Kahra. Gen. Lossow jak słychać wyraził gotowość ustąpienia, zaniechał jednak tego zamiaru pod wpływem Knillinga, który go prosił, aby pozostał na stanowisku do chwili załatwienia konfliktu.

Zaprzysiężenie bawarskiej Reichswehry.

Wiedeń. (Pat.) Z Monachium donoszą, że oddziały bawarskiej Reichswehry zostały dziś zaprzysiężone w swych miejscach postoju. Zaprzysiężenie nastąpiło po odczytaniu odezwy rządu bawarskiego w formule następującej: Na podstawie odczytanej tuo dezwy rządu bawarskiego oświadczam, że podporządkowałem się rządowi państwa bawarskiego jako wolnego rzecznika narodu niemieckiego, aż do czasu przywrócenia porozumienia między Bawaryą a Rzeszą i że ponawiam swe zobowiązanie no posłuszeństwa wobec moich przełożonych.

Berlin. (Pat.) Z powodu konfliktu z Bawaryą odbędzie się we środę albo w czwartek posiedzenie Rady państwa. Odnośne propozycye co do odbycia tego posiedzenia wniósł prezydent wirtemberski z polecenia gabinetu wirtemberskiego.

Berlin. (Pat.) Jak donoszą dzienniki z Monachium bawarska partya ludowa ogłosiła odezwę, w której zwraca się do rządu niemieckiego, do generalnego komisarza państwowego bawarskiego i do całego gabinetu bawarskiego z prośbą, aby nie zaniechał niczego co by mogło zapobiedz zerwaniu między Bawaryą a Rzeszą. Odezwa apeluje do wszystkich państw związkowych niemieckich, aby uczyniły wszystko na rzecz utrzymania jedności Niemiec.

*

Berlin. (Pat). Dziś w południe wkroczyły do Lipska znaczne oddziały wojskowe, złożone z piechoty, artyleryi i kawaleryi.

Ruch republikański w Nadrenii.

Po proklamacyi republiki.

Akwizgran. (Pat). W mieście panuje spokój. Proklamacya rządu tymczasowego oskarża rząd berliński, że spowodował nędzę i przygnębienie w Nadrenii oraz wyraża pragnienie pokoju i przyjaznego współżycia z sąsiadami i współdziałania w odbudowie Europy. W Dusseldorfie panuje spokój.

Prasa berlińska podaje wiadomość Havasa, według której separatyści wtargnęli do Moguncyi, gdzie jednak przyjęci strzałami cofnęli się. narazie oczekując dalszych instrukcyi.

Z Kolonii donoszą, że w Jülich próba proklamowania republiki nadreńskiej spełzła na niczem z powodu oporu władz.

W miastach Grossgrau, Grussheim i Starkberg proklamowano republikę.

Z Trewiru donoszą: Dziś przedpołudniem około godz 11-tej separatyści usiłowali zająć gmachy publiczne, co im się jednak nie udało.

Brunszwickie ministerstwo ogłosiło odezwę rządu Rzeszy zaopatrując ją oświadczeniem, że Brunszwik stać będzie wiernie przy Rzeszy niemieckiej i jej rządzie.

Ubiegłej nocy miały miejsce zajścia w miastach Rheydt i Kreffeld, gdzie tłum usiłował proklamować republikę nadreńską. To samo działo się w München Gladbach. Położenie jest wszędzie niezmienione. W München Glatbach policya jest jeszcze wszędzie panem sytuacyi i zajmuje wszystkie gmachy publiczne. W Koblencyi odbywają się rokowania między separatystami a pierwszym burmistrzem miasta. Z powodu proklamacyi republiki nadreńskiej pierwszy burmistrz oświadczył, że uznaje jedynie rząd niemiecki za rząd prawowity i ustąpi tylko przed siłą. W Kreffeld separatyści rekwiruj ąsamochody.

—o—

Zakaz udzielania kredytów.

Warszawa. (Pat). Ministerstwo skarbu ze względu na smutny fakt, iż niektórzy przemysłowcy i kupcy uchylają się od należytego wpłacania podatków w ten sposób, że podają znacznie zmniejszoną sumę swych obrotów rocznych, wydało zarządzenie, aby dyrekcye p. K. K. P., P. K. O. i Polskiego Banku Krajowego wstrzymały udzielanie kredytów w jakiejkolwiek formie, a w szczególności w postaci reeskontu wekslowego. Wszystkim tym podatnikom podatkowym, przeciw którym wdrożono dochodzenia o przekroczenie przepisów podatkowych. Ten sam rygor winien być też zastosowany do tych płatników przemysłowego podatku państwowego, którzy nie przestrzegają ściśle miesięcznych terminów płatności przypadających rat na poczet podatków. Izby skarbowe będą w przyszłości podawały do wiadomości powyższych banków nazwiska firm oraz adresy płatników winnych naruszenia wspomnianych terminów, a to w tym celu, by wymienione instytucye mogły im odebrać, względnie zamknąć kredyt.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Dziś rozpoczął obrady w stolicy Zjazd okręgowych kuratorów naukowych w Polsce. Na porządku dziennym m. i. znajduje się sprawa szkolnictwa dla mniejszości narodowych.

Warszawa. (Pat). Rada ministrów na posiedzeniu z dnia 22. b. m. uchwaliła nowy statut organizacyjny ministerstwa robót publicznych, projekt ustawy rozciągającej na województwo śląskie ustawę o państwowej Radzie kolejowej, oraz przyjęła projekt rozporządzenia podwyższającego niektóre normy zasiłków dla rodzin osób powołanych na ćwiczenia wojskowe

Przymus posiadania dowodów osobistych

Charakterystyczne uzasadnienie ustawy o dowodach osob. p. min. Kiernika.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Na jutrzejszem posiedzeniu Sejmu wejdzie m. in. na porządek dzienny projekt ustawy o doowdach osobistych. Projekt tej ustawy został wniesiony do Sejmu ust. jeszcze przez min. Kamińskiego. Projekt ten wówczas odroczono, odsyłając go do komisyi administracyjnej. Dnia 31 marca 1922 r. znalazł się znów na porządku dziennym Sejmu Ustawodawczego.

„Jest to ustawa kagańcowa, nie spełniająca swego zadania, a drażniąca ludność" oto ipsissima verba p. Witosa, wypowiedziane wtedy na plenum Sejmu przeciw tej ustawie. Dzisiaj rządowi p. Witosa nie brak niczego do szczęścia jak ustawa o dowodach osobistych.

Najważniejsze postanowienia tej ustawy s ąnastępujące: przymus posiadania dowodów osob. dla wszystkich obywateli od 17 lat począwszy, dowód osobisty jest stwierdzeniem przynależności państwowej i identyczności danej osoby. Cudzoziemcy przebywający w Polsce mają przed wydaniem ustawy uzyskać od władz I. instancyi pozwolenia na pobyt, co ich uprawni do otrzymania dowodu osob. i będą podporządkowani obowiązkowej rejestracyi i meldowanie się.

Charakterystycznem jest uzasadnienie tej ustawy min. spr. wewn. Kiernika, który o niej m. in. mówi: „Brak paszportu odbija się niekorzystnie na psychice ludności... dalszym motywem jej jest kwestya obywatelstwa polskiego, która częściowo choć już uregulowana w praktyce jednak przy ustalaniu tego obywatelstwa w stosunku do poszczególnych osób wzbudza często duże watpliwości... Wreszcie brak dokumentu osobistego utrudnia uregulowanie ruchu i stosowanie represyi wobec przybywających ze Wschodu

Przegląd palestyński.

„Times" o odmowie Arabów.

(ot.). W wydaniu swem z 15. bm. poświęcają „Times" dłuższy artykuł wstępny odmowie Arabów na propozycyę stworzenia „Agencyi Arabskiej". Po wyliczeniu wszystkich prób zadowolenia Arabów, podjętych przez rząd angielski, kończy dziennik wywody swoje następująco:

Rząd oświadczył Arabom, że projektu swego nie wprowadzi w życie bez przyzwolenia Żydów i Arabów. Notablowie arabscy go odrzucili, a także nie wszystkim Żydom się podobał. Możliwe, że zjednoczona Rada wszystkich stronnictw arabskich, która zebrać ma się w tym tygodniu, poweźmie odmienną, rozsądniejszą uchwałę. W przeciwnym razie pozostaje rządowi jedno wyjście: Mandat palestyński, który obecnie wszedł w życie, daje mocarstwu mandatowemu szerokie pełnomocnictwa, w myśl których może samo sprawować rządy, o ile ludność odrzuca ofiarowany jej współudział w administracyi. Pełnomocnictwa te muszą być wyzyskane, a administracya musi być kontynuowaną jak dotychczas bez lękliwości i bez uprzywilejowania, któregokolwiek odłamu ludności, lecz na korzyść i dobro całej ludności palestyńskiej. Skoro wyrzekają się współudziału w pracy, musimy i chcemy zadanie nasze spełnić sami.

Jak wygląda „uprzywilejowanie" Żydów w Palestynie?

(ot). Od kilku lat rozlega się wśród obozu arabskiego wrzawa z powodu rzekomego uprzywilejowania Żydów w Palestynie. Jak to „uprzywilejowanie" faktycznie wygląda, dowodzą cyfry.

Z sprawozdania rządu palestyńskiego wynika, że czwartą część wszystkich wydatków pochłaniają drogi żelazne, które stoją przecie na usługach całej ludności, nie tylko Żydów. Drogi żelazne przynoszą deficyt około 30.000 funtów. Okazuje się jednak, że deficyt ten pochodze ze stref, osiedlonych wyłącznie przez Arabów, gdzie dzień w dzień widzieć można pociągi próżne, bez żadnego pasażera. Natomiast małe odgałęzienie np. linii kolejowej, łączące kolonię Petach Tikwah z linią główną, przyniósł kolei dochód tysięcy funtów. To samo zjawisko zauważyć można i w innych odcinkach, położonych w strefie żydowskiej.

Sto tysięcy funtów; wydano na pocztę, telegraf i telefon, które przecież także zaspokajają potrzeby całej ludności. W krajach cywilizowanych przynosi ten dział administracyi poważne dochody; w Palestynie tylko 6000 funtów. Ale i tu powtarza się zjawisko, obserwowane przy kolejach. Dochody są znacznie wyższe niż wyżej podane i pochodzą one z strefy żydowskiej, lecz dochód, jaki strefa żydowska przynosi, pochłania strefa arabska, nie odczuwająca potrzeby tego rodzaju zdobyczy cywilizacyi, jak poczta, telegraf i telefon.

Najwyższe pozycye dochodów w budżecie palestyńskim, pozycye cel, pochodzą również wyłącznie z strefy żydowskiej. Natomiast najwyższe pozycye wydatków przypadają na Arabów.

Na cele sanitarne wydano 115.000 f. eg., kwotę, z której korzystają prawie wyłącznie Arabowie. Potrzeby sanitarne Żydów zaspokaja, jak wiadomo, organizacya Hadassa, która wydaje nie mniejszą kwotę niż rząd. To samo tyczy się szkolnictwa: 88.000 funtów otrzymują Arabowie, 2000 Żydzi. Przytem Żydzi sami na cele szkolnictwa łożą 150.000 funtów rocznie.

Na cele bezpieczeństwa publicznego wydano 308.000. Więzienia przepełnione są bandytami, złodziejami, oszustami, w tem nawet nie 1 proc. Żydów. W policyi Żydzi tylko drobne zajmują miejsce.

Cyfry te wykazują, że ucywilizowana mniejszość żydowska przynosi najwyższe dochody i kosztem swym utrzymuje gros mieszkańców nie cywilizowanych.

—o—

Sprawa żydowskiej mniejszości narodowej w Polsce.

Z. B. K. donosi z Londynu: Na ostatniem posiedzeniu Anglo-Jewish Association złożył sprawozdanie o położeniu Żydów w Polsce p. Lucien Wolf. Zamierzona przez rząd polski zmiana traktatu o mniejszościach narodowych miałaby ten skutek że pierwotne układy w tej sprawie oraz odnośne gwarancye dane Lidze Narodów zostałyby świstkiem papieru. Rada Ligi Narodów potępiła to zamierzenie. W sprawie interwencyi Joint Foreign Committee i Alliance Israelite u rządu polskiego w sprawie numerus clausus rząd polski zwrócił się do Ligi Narodów z pismem odmawiającem obcym organizacyom prawa zwracania się do Ligi Narodów w sprawie mniejszości narodowych. Rząd polski waha się uznać pisma wspomnianych organizacyi, stoi bowiem na stanowisku, że nie mają one prawa mieszania się w wewnętrze sprawy państwa polskiego. Odpowiedz generalnego sekretarza Ligi Narodów podkreśla, że wśród obecnych warunków rozpatrzenie tej sprawy nie uwzględnia polskiego punktu widzenia. Petycye żydowskich organizacyi w dalszym ciągu przekazano „Komitetowi Trzech", który oświadczył, że mniejszościom nie grozi narazie żadne bezpośrednie niebezpieczeństwo i nie uważa dlatego za potrzebne, by poczynić odpowiednie kroki, polski rząd bowiem ustawę w sprawie „numerus clausus" wycofał. Sprawa ta jednak zostanie ponownie rozpatrzona, skoro tylko zostanie przedłożona Sejmowi.

Następne sprawozdanie dotyczyło ewakuacyi żydowskich uchodzców w Besarabii. Aresztowanie czterech tysięcy żydowskich uchodźców (o czem „Chwila" w swoim czasie doniosła) w Jom-Kipur przez władze rumuńskie spowodował protest Joint Forei gu Committee oraz interwencyę Naczelnego Komisaryatu Ligi Narodów, w odpowiedzi na co rząd rumuński podał do wiadomości wspomnianych komitetów, że aresztowanie nastąpiło bez wiedzy rządu rumuńskiego i że aresztowani zostali natyhmiast wy-c puszczeni na wolną stopę. Prawo pobytu prolongowano tym uchodzcom do końca bi. Odnośnie do ogólnej sytuacyi w Rumunii sprawozdawca wskazał na krytyczne po-

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Dla charakterystyki prawa chettyckiego jest szczególnie znamienna niezwykła łagodność prawa karnego w stosunku do prawa Babelu a jeszcze bardziej w porównaniu z wyrafinowanie okrutnym systemem kar prawa Assuru, z tego samego mniej więcej czasu pochodzącego. I tak kara śmierci jest tylko w wyjątkowych wypadkach stanowiona, mianowicie za świętokradztwo (tabl. II 23 z pałacu), cudzołostwo (I 83), sodomję (73—74) i kazirodztwo (75), dalej za bluźnierstwo wobec sądu królewskiego lub państwowego (II, 58) za czarodziejstwo typowe: jeśli ktoś zabija żmiję i wymawia przytem imię drugiego człowieka (II 55). Natomiast — co najbardziej uderza — ani za zabójstwo w sprzeczce (II 59) ani nawet za morderstwo z rozmysłu popełnione nie nakłada prawo kary śmierci lecz tylko żąda wydania jednej względnie czterech osób z gromady rodzinnej (osób wolnych?). Także kary cielesne bardzo rzadko są stosowane a to tylko na niewolnikach, mianowicie za kradzież (I 96) tożsamo za podpalenie (I 100) ścięcie nosa i ucha, za równanie się z panem swoim niewolnik „ma wejść do garnca" scil. rodzaj narzędzia karnego (II. 58). Przy zabójstwie i obrażeniach cielesnych rozróżnia prawo czy przestępstwo popełnione zostało wobec wolnourodzonego czy wobec niewolnika a ponadto czy „z rozmysłu" dokonane było czy też „tylko ręka złoczyniła" (I 4). Prawo odwetu (talionu) ani w dosłownem ani w symbolicznem znaczeniu nie jest wcale wspomniane. Kary pieniężne sformułowane we wielokrotności szekli srebra względnie grzywny majątkowe (w naturaliach) idą przeważnie na rzecz poszkodowanego, nieraz ponadto na rzecz pałacu królewskiego, tak za poranienie czyjejś głowy, połowa na rzecz zranionego, połowa na rzecz króla (I 9).

Sądownictwo spoczywa częściowo w ręku organów państwowych, tak np. wymieniony jest „sąd jaśnie wielmożnego (II 58)", po części w ręku sądu nadwornego (tamże). Tylko wyjątkowo ciężkie przestępstwa przychodzą przed tron, scil. przed sąd króla i tak: zdjęcie kajdan z rąk przestępcy poruczonego czyjejś pieczy (I 45 b), przywłaszczenie sobie obcego zwierzęcia domowego (I 72), kradzież drzewa w znacznej ilości [z lasu?] (II 2), bezprawna sprzedaż chorego zwierzęcia (II 61), sodomja (II 73) i cudzołostwo (II 84). W ostatnich dwóch wypadkach przysługuje królowi prawo ułaskawienia ale tylko za interwencyą sądu, nie zaś na prośbę obwinionego (II 74). Jako środki dowodowe w procesie występują: 1) przesłuchanie świadków (I 72), 2) przysięga oczyszczająca np. przy zgonie wypożyczonego zwierzęcia (I 76). Tortura jako środek wymuszania zeznań nigdzie nie jest wspomniana, tak samo niema wzmianki o sądach bożych, znanych prawu Babelu i Assuru w pewnych wątpliwych wypadkach karnych a także prawu Mojżesza (IV M. V 11-31).

W zakresie prawa cywilnego kilka norm poświęconych jest prawu małżeńskiemu (I 28—38), specyalnie roztrząsają one kilka typowych wypadków **zerwania zaręczyn** po stronie rodziców narzeczonej wzgl. odwrotnie narzeczonego (I 29—31): a) Jeżeli rodzice narzeczonej po wręczeniu im ceny narzeczeństwa (bibl. mohar), zrywają „lekkomyślnie" zaręczyny, muszą otrzymaną kwotę dwukrotnie powetować (I 30). b) Jeżeli narzeczony w tym samym wypadku się wycofuje, traci uiszczoną cenę narzeczeństwa (31), c) Jeżeli inny konkurent ubiega się równocześnie o jej rękę i również wręcza rodzicom cenę narzeczeństwa, musi on sam tylko rywala swego odszkodować, rodzice jej zaś tylko wtedy, jeżeli dobrowolnie drugiemu córkę oddają (29 a —29 b). Ciekawem jest, że te same trzy typowe wypadki są także regulowane w kodeksie Chammurapiego (§§ 59—161), dwa pierwsze podobnie jak w naszem prawie, w trzecim zaś konkurent, który występuje jako „przyjaciel-oszczerca" swego rywala, nie może poślubić tak wymuszonej narzeczonej a rodzicom jej każe prawo cenę narzeczeństwa poszkodowanemu dwukrotnie uiścić (61). Uderza, że w prawie Mojżesza o rozręczynach wcale niema mowy, widocznie dlatego, że narzeczona prawnie uchodzi już za małżonkę (por. V M. 22, 24 b). Jeżeli narzeczona zmarła wśród zarazy powszechnej, niema narzeczony pretensyi do odszkodowania (I 38).

Dalsze normy regulują małżeństwo mię-

łożenie spowodowane szalejącą agitacyą antysemicką. Stanowisko jednak rządu rumuńskiego jest poprawne.

Co dotyczy sytuacyi w innych krajach wedle pewnych sprawozdań powstało w Lugano (Szwajcarya) antysemickie biuro propagandystyczne, które m. i. ma swoje filie w Polsce i Rumunii.

Inż. Pinchas Rutenberg w Wiedniu.

Wiedeń. (Z.B.K.) W ostatnich dniach bawił tu inżynier Pinchas Rutenberg, który prowadził z przedstawicielami kół finansowych pertraktacye w sprawie elektryfikacyi i irrygacyi Palestyny. Jak słychać zdołał inż. Rutenberg pozyskać dla swego planu poważne sfery finansowe.

—o—

Skarga kasacyjna w sprawie błp. rabina Szapiry.

Warszawa. Jak już donieśliśmy wniósł przeciwko wyrokowi w sprawie rabina b. p. Szapiry, adw. pos. Hartglas skargę kasacyjną. Jak się dowiadujemy, kancelarya sądu okr., skargę tę przesłała już prezesowi Sądu Najwyższego i w przyszłym prawdopodobnie tygodniu, wyznaczony już będzie termin kasacyi. W skardzes wej, adw. Hartglas żąda skasowania ostatniej decyzyi Wojsk. Sądu okr. i zarządzenia ponownej rewizyi procesu.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Do Warszawy przybył znakomity pisarz żyd. Szalom Asz, gdzie zabawić zamierza kilka tygodni.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Posłanka Róża Melzerowa wyjeżdża w najbliższych dniach do Ameryki, by wziąć udział w kongresie kobiet żydowskich w Chicago.

— **Wyjazd Ch. D. Nomberga do Palestyny.** W tych dniach ma przyjechać do Warszawy znany literat żydowski i b. poseł p. Ch. D. Nomberg, skąd udaje się do Palestyny. Wrażenia swe z podróży drukować będzie w 2 codziennych pismach żydowskich wychodzących w Nowym Jorku i Londynie.

dzy wolnourodzonym a niewolnicą, mianowicie na wypadek rozwodu może mąż dzieci zabrać a tylko jedno dziecko obowiązany jest zostawić żonie (I 32)*), tak samo jeżeli niewolnik poślubi kobietę wolną albo niewolnicę — z czegoby wynikało, że małżeństwo między niewolnikami uchodzi za prawnie ważne (33—34). Wyraźnie zaś sankcyonuje prawo małżeństwo między niewolnikiem a kobietą wolną, jeżeli wręczył jej cenę narzeczeństwa (35). Łącznie z tem czytamy: „Jeżeli niewolnik daje wolnemu młodzieńcowi cenę narzeczeństwa, może go pojąć za pederastę, nikt mu w tem nie ma przeszkadzać“ (37) — a więc prawne sankcyonowanie pederastyi, w przeciwieństwie do prawa Mojżesza, które za tę zbrodnię nakłada karę śmierci (III M. 18, 22; 20, 13) a nawet prawa Assuru, które w tym wypadku karze kastracyą winnego (§ 20). Z prawa familijno-majątkowego tylko jedna znajduje się norma: Po śmierci żony bracia jej z darowizny ruchomości i nieruchomości uczynionej żonie za jej życia mogą tylko ruchomości zatrzymać, natomiast majątek nieruchomy muszą zwrócić mężowi. Także na wypadek śmierci ojca żony zmarłej przedtem nie mają dzieci jego prawa do nieruchomego majątku siostry (I 28). (C. d. n.).

*) Prawo Mojżesza stosunek między wolnym a niewolnicą uznaje za konkubinat i wyciąga stąd konsekwencye na wypadek jej wiarołomstwa z osobą wolną (III M. 19, 20).

Roman Dmowski uważa min. Seydę za odpowiedniejszego od siebie.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Wiele wrażenia w kołach politycznych wywołały wynurzenia p. Romana Dmowskiego, jakie pojawiły się w dzisiejszem wieczornem wydaniu „Rzeczypospolitej“. „Rzeczpospolita“ zamieszcza wywiad z Romanem Dmowskim w związku z pogłoskami, jakoby minister Seyda dążył znowu w ostatnich oświadczeniach do tego, by stanowisko ministra spraw zagranicznych otrzymał p. Dmowski. Interpelowany w tej sprawie przez współpracownika „Rzpltej“ Dmowski oświadczył:

P. min. Seyda już przy formowaniu się gabinetu usiłował mię skłonić do objęcia teki spraw zagranicznych. Nie mogłem się jednak zgodzić na tę propozycyę i wyraziłem swe przekonanie, że najodpowiedniejszym kandydatem na tę tekę jest sam p. p. Seyda. Później w czasie swego urzędowania p. Seyda ponownie zwrócił się do mnie, namawiając do wstąpienia do rządu i zajęcia jego miejsca i teraz znowu ponowił swoją propozycyę. P. Seyda konsekwentnie dąży do wciągnięcia mię w prace rządu, gdy ja przeciwnie uważałem go i uważam za najodpowiedniejszego w chwili obecnej polityka i kierownika naszej polityki zagranicznej.

Lansowane już od dłuższego czasu wiadomości o ustąpieniu p. Seydy znajdują w ten sposób potwierdzenie.

Trzęsienie ziemi w Japonji.

(ig.) Do „Berl. Tagblatt“ przysyła korespondent tego pisma z Tokio następujący autentyczny a grozą przejmujący opis katastrofy.

W rannych godzinach opowiadali sobie mieszkańcy Tokio, że na kraj paść ma straszny tajfun. Wskazywała na to cała natura. Niebo gęsto pokryte chmurami, powietrze przesycone wilgocią, słowem wszystko było przystosowane do przyjęcia, tak częstego w kraju tajfunu.

Na długo przedtem mówiono już o trzęsieniu ziemi, które nawiedzić miało kraj i sprowadzić go na brzeg nędzy. Zapowiedzią tego były małe wstrząśnienia globu, powodujące zarysowania na „drapaczach chmur“ miasta Tokio. Coraz większa bojaźń biła z artykułów zapełniających licznie szpalty dzienników, coraz niespokojniej migały małe oczka Japończyka.

Aż w końcu słynna powaga na polu seismologii prof. Omori zapewnił w oficyalnej enuncyacyi kraj, że nie grozi mu przynajmniej na najbliższe dziesięciolecie żadne niebezpieczeństwo. Uspokojenie umysłów wzięło górę i wszystko powróciło do codziennych interesów.

W krytycznym dniu tak gdzieś około południa, szalony wicher zapowiedział nadejście katastrofy. Zmęczeni i senni z powodu wielkich upałów pogrążali się ludzie w owym letargicznym zawrocie, c kiedy wszystko staje się obojętne i znudzone a jedynem marzeniem człowieka jest uzyskać tak pożądany w ów czas, spokój i ciszę. I przypadała na dzień następny niedziela. I rozmarzony Japończyk widział siebie w letniem kimonie siedzącego na werandzie domu i zażywającego miłego spokoju, a dopiero po upływie całej doby wracającego — z niechęcią podobną żakowi wracającemu do szkoły — do swych powszednich zajęć. Czas był pójścia na obiad.

Nagle, powstał szalony huk. Pękła skorupa ziemi i z niesłychaną siłą wyleciał w powietrze grad kamieni. Kolosy kamieniu runęły w wytworzone wybuchem olbrzymie leje i zakryły je znowu swymi szczątkami, grzebiąc pod sobą wszystko to, co przed chwilą cieszyło się jeszcze życiem.

Jokohama, padła po pierwszym ciosem. Z wnętrza wydostawały się ciągłe huki i wstrząsnienia, i zdawał się stamtąd wylęgać potworny gad o milionach rąk, i olbrzymiej paszczęce, która, wchłaniała w siebie, wszystko to co wchłonąć jeszcze w paszczę przepaść mogła.

W porcie podobnie. Olbrzymi cementowy pomost z licznymi budynkami, autami, powozami i ludzmi żegnającymi swych krewnych znikł nagle z oczu pasażerów odbijającego od brzegu parowca amerykańskiego, a olbrzymie fale morskie z furyą wpłynęły ponad zgliszcza na stały lond. I woda pokryła wszystko. Górna część Jokohamy zamieszkana dotychczas przez najbogatszą sferę zdała się jeszcze na chwilę być wyspą na tym oceanie. Ale wkrótce i ten wzgórek znikł z oczu widza. I zapanowała pustka.

Teraz rozpoczęła się straszliwa walka żywiołów. Bo oto ukazał się z głębi wydobywający ogień który za chwilę objąć miał okręty i łodzie stojące dotąd w porcie. Ale żywioły podały sobie ręce i razem śpieszyły na zagładę ludzkości, która niczego nie robiła, by się bronić, bo — bronić się nie mogła. I uległa po krótkiej walce. Straszliwa kosa śmierci przecięła tysiące serc. Ci, którzy chcieli się ratować przed gryzącym dymem, zginęli w odmętach morza. Tych którzy uciekli przed wodą pochłonął ogień.

Wstrętne wyziewy z ludzkich trupów, unosiły się nazajutrz w powietrzu. Zgliszcza rumowisk, wskazywały, że wczoraj na tem miejscu istnieć musiało jeszcze kwitnące miasto. I nie zniknęło ono kompletnie z mapy świata. Widnieje jeszcze na niej Jokohama — lecz jako miasto umarłych.

A Tokio? Tu popłynął bieg wypadków mniej tragicznie, a czkolwiek szkody przerastają znacznie powstałe w Jokohamie. Więc równie zaczęło się jak tam od małych wstrząśnień, któreby przeszły bez większej uwagi, jak tyle innych katastrof w Japonii, gdyby nie straszny ogień, powstały w pamiętną sobotę, którego pastwą padło początkowo kilka domów na przedmieściu, a po rozszerzeniu się ognia podsyconego nadeszłym od strony Jokohamy huraganem wietrzanym — prawie całe miasto. A gdy w poniedziałek zlitowały się niebiosa i zesłały olbrzymi deszcz, który pozostał panem, na polu walki z pożarem, w popiołach leżała już znaczna część miasta.

Padły ofiarą pożogi teatry, uniwersytety, szkoły, domy towarowe, banki, ambasady, padł też pałac cesarski. Z olbrzymiego niegdyś miasta, została mała wieś, w której środku znajdują się zgliszcza spalenizny, a na krańcach, pozostałe z b. peryferyi miasta, parterowe domki. Mała wieś, odcięta od reszty świata, brakiem wszelkich środków komunikacyjnych.

A poza Jokohamą i Tokio, 18 mil wzdłuż droga, zabudowana niegdyś przez fabryki, doki zakłady przemysłowe i t. p., obecnie kompletnie zniszczona. Słynny port wojenny Jokosuka nie istnieje więcej. I wiele innych miasteczek i objektów pochłonęła największa dotąd katastrofa w historyi świata.

A owoce jej? Praca tysięcy ludzi zniszczona, tysiące ludzi nie żyje, tysiące tysięcy okaleczałych, a miliony pozbawionych egzystencyi.

—o—

Strejk maszynistów we Lwowie.

Pociągi z obsługą lwowską nie odeszły.

Lwów, 22. października.

(tg.) **W dniu wczorajszym o godz. 11 przed południem rozpoczęli lwowscy maszyniści kolowi strejk. Ma on podłoże ekonomiczne.**

Sytuacya strejkowa przedstawia się następująco. Po godz. 11. nie wyjechały pociągi Stojanowa, Sapieżani, Tarnopola, Jaworowa Podhajec. Nie wyjechał też pociąg osobowy Stanisławowa, natomiast, regularnie odjechały pociągi do Stryja, Sambora i Przemyśla. Wyjechał też pociąg pospieszny do Bukaresztu Stanisławów i Śniatyn i pośpieszny do Warszawy pod kierownictwem jednego z inżynierów kolejowych.

Zaznaczyć należy, że pociągi, które były w ruchu po godz. 11-ej, prowadzone były przez miejscowych maszynistów. Maszyniści lwowscy czynni byli tylko przy pociągach podmiejskich, które odwiozły dzieci szkolne do domów.

Jak się dowiadujemy motywy strejku były następujące. Ministerstwo Kolei Żelaznych przyszło po pertraktacyach z Zarządem Głównym Z. M. w Warszawie podwyższoną premię za jazdę kilometrową a ponadto zgodziło się na rok służby kolejowej za 18 miesięcy, do czasu wejścia w życie ustawy uposażeniowej.

W dniu dzisiejszym przedpołudniem odbyte posiedzenie plenarne lwowskich maszynistów uchwaliło nie zgodzić się na uzyskane przez Zarząd Główny polepszenia, uważając je za niesatysfakcyonalne.

Prezes inż. Barwicz po porozumieniu się z Warszawą wszczął natychmiast pertraktacye ze strajkującymi, które jednak dały negatywny wynik.

Dyrekcya kolei we Lwowie nie przysłała dotychczas żadnego komunikatu w sprawie strejku. Komunikatu nie ogłosili również strejkujący.

Poranne pociągi do Krakowa i Warszawy odejdą!

Jak nas **informują w ostatniej chwili**, odejdą dziś **rano o normalnej porze pociągi do Krakowa i Warszawy pod kierownictwem inżynierów kolejowych.**

*

Krążą pogłoski, że strejk maszynistów kolejowych rozszerzy się również na inne dyrekcye kolejowe, tak więc zanosiłoby się na ogólny strejk maszynistów, a tem samem na całkowite unieruchomienie arteryi komunikacyjnych. W związku z tem donoszą, że władze przedsiębrały już wszelkie kroki, by nie dopuścić do zupełnego zamarcia ruchu.

W Krakowie również strejk.

Kraków. 22. 10. (tel. wł.). Zastrejkowali maszyniści kolejowi. Służbę objęli instruktorzy i wojsko. Strejk ma podłoże ekonomiczne. Strajk przerzucił się następnie na parowozownię w Podgórzu, w Nowym Sączu i Skalmierzycach. We wszystkich parowozowniach dyrekcyi nie objętych strajkiem oraz w pozostałych dyrekcyach panuje spokój i ruch normalny pociągów, tak osobowych jak i towarowych.

*

Polska Agencya telegraficzna (P.A.T.) o sprawie strejku donosi jak następuje: Strejk wybuchł mimo telegraficznego zakazu strejku wystosowanego przez centralny związek maszynistów w Warszawie. Podkreślić należy, że większość maszynistów zmuszona została do przystąpienia do strejku terrorem jednostek o wybitnem zabarwieniu politycznem. Wskutek strejku ucierpieć może bardzo znacznie aprowizacya miast, szczególnie dziś w porze przedzimowej, strejk ten może pociągnąć nieobliczalne skutki. Istnieje jednak nadzieja doprowadzenia do rychłej likwidacyi strejku.

Wywiad, którego nie było.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Onegdaj ogłosił krakowski „Kuryer Ilustr." tezy, na zasadzie których b. min. skarbu Michalski zasiądłby ponownie na fotelu przy ul. Rymarskiej. W myśl tych tez p. Michalski żąda najdalej idących pełnomocnictw, równoznacznych z dyktaturą skarbową. Ponieważ tezy te ukazały się w formie wywiadu p. Michalski prostuje na łamach pism warszawskich informacye „Kuryera" w tym kierunku, że wywiadu żadnego nie udzielał, a opublikowane tezy są niedokładnem streszczeniem prywatnej rozmowy jego w kwestyi sanacyi skarbu, odbytej jeszcze przed kilku miesiącami.

Problem odszkodowawczy.

Berlin. (AW.) „Die Zeit" dowiaduje się, że komisya reparacyjna postanowiła na ostatniem posiedzeniu wezwać Niemcy do podjęcia wysyłki pewnych dostaw reparacyjnych dla Francyi, Belgii i Włoch. Co się tyczy znanego projektu reparacyjnego to został on przekazany komitetowi finansowemu.

Ze sportu.

Wisła — Pogoń 2:1 (1:0).

Drugie zawody w finale o mistrzostwo Polski przegrała „pewnie" Pogoń. Nie tylko prześladowana pechem, o czem świadczą niewyzyskane dwa rzuty karne, lecz gorsza pod każdym względem od przeciwnika, niegodnie walczyła o tytuł mistrza i hegemonię fotbalu lwowskiego. Bohater-Brem dnia był tym razem Reyman, który uzyskał zwycięstwo dla swych barw. Honorową bramkę dla Pogoni strzela Wacek w 17' drugiej połowy. Szansę wyrównania i uzyskania ponownej godności mistrza zaprzepaszcza potem Garbień, strzelając rzut karny Wiśniewskiemu w ręce. Rogów 7:3 (5:0) dla Wisły. Sędzia p. Rząsa tak wysoko ceniony spotkał się w rodzinnem mieście — wedle prasy krakowskiej — z dość niewybrednymi epitetami, sędziując rzeczywiście gorzej niż zazwyczaj.

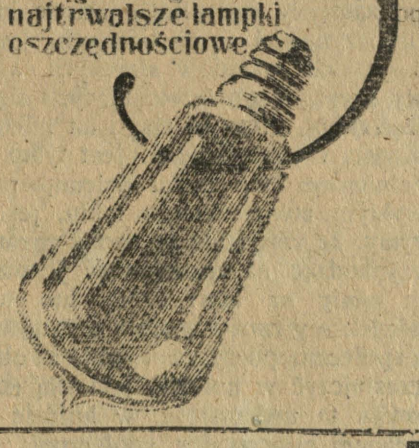
Czarni — L. T .S. G. (Łódź) 2:1 i 2:0, Sparta — Orlęta 4:2 (1:2).

Zawody między kombinowaną drużyną Rewla a Polonią (Warszawa) 1:0.

NADESŁANE

Vertex

z ciągnionego drutu najtrwalsze lampki oszczędnościowe

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103.

FELS TEA Co

WARSZAWA. 8658

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne

(dawniej Dra Silbersteina) 8789

przy ul. **Sykstuskiej 34, I. p.**

wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

Baczność Panie!

Pracownicy i pracownice z firmy p. Józefa Dudka i p. St. Wrońskiego z powodu marnego wynagradzania byli zmuszeni zastanowić pracę od dnia 15./X. br. Tą drogą zawiadamiają P. T. klijentelę że przyjmują zamówienia kostyumów i płaszczy po znacznie zniżonej cenie. Za sumienne i czyste wykończenie ręczą. 9356

Komitet strejkujących kraw. damsk.
KORDECKIEGO L. 17. I. p.

sali sądowej.

Wsiowe historye.

Lwów 22 października.

Przed trybunałem przysięgłych rozpoczęła się dziś rozprawa przeciw dziesięciu chłopom z Krechowa obok Żółkwi, oskarżonym o rabunki i targnięcie się na posterunkowego Policyi Państwowej w zamiarze pozbawienia go życia.

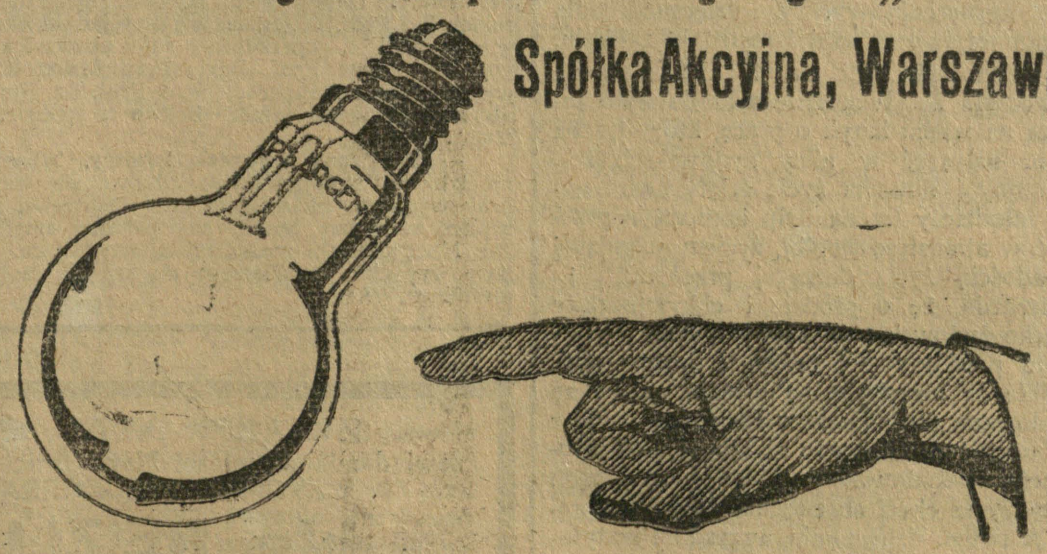
Zasiedli na ławie oskarżonych: 23-letni Mikołaj Onyszków herszt bandy, oraz Mikołaj Baszeński, Jurko Grodzicki, Filip Żuk i Lewko, Fedko Żuk i Oleksa Żuk posiadający odpowiadający z wolnej stopy Iwan Kuczyk, Piotr Wanko i Anna Goralówna. Akt oskarżenia zarzuca oskarżonym dokonanie całego szeregu rabunków w okolicy swej wsi rodzinnej, a Michałowi Onyszkowowi przypadkiem nieuskutecznione usiłowanie morderstwo na osobie posterunkowego Kuczkowskiego.

Monotonnej i żadnych ciekawych szczegółów nie wykazującej rozprawie przewodniczy r. Dukiet, jako sędziowie-votanci zasiadają rr. Goettinger i Dworzak, bronią dr. Thon i dr. Szuchewicz.

Rozprawa rozpisana jest na 3 dni.

Polsko-Holenderska **Fabryka Lampek Elektrycznych „PHILIPS"**

Spółka Akcyjna, Warszawa.

PHILIPS ARGENTA

CHRONI WZROK. ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

Poważna uroczystość.

Lwów, dnia 21. października.

Uroczystość „Chanukath Habaith" żydowskiej żeńskiej szkoły zawodowej przy ul. Piekarskiej odbyła się w nastroju bardzo podniosłym. Każdy z zebranych — a aula zakładu wypełniona była po brzegi — zdaje sobie bowiem sprawę nietylko z faktu że uczestniczy w akcie poświęcenia wzorowej placówki produktywnej i wychowawczej pracy, ale wie z doświadczenia własnego ile mrówczego mozołu i samozaparcia złożyć się musi na stworzenie instytucyi, która śmiało rzec można jest chlubą żydowskiego Lwowa. Zjawili się na uroczystości przedstawiciele władz i miasta, reprezentanci organizacyi syonistycznej, gminy żydowskiej, posłowie i senatorowie żydowscy, zastępcy wszystkich prawie instytucyi dobroczynności i społecznych, kuratorye wszystkich zakładów sierocych, a ponadto cały szereg osób interesujących się rozwojem szkoły, która w ciągu lat kilku tak się rozrosła i ugruntowała. Jest tylko prostem spełnieniem obowiązku dziennikarskiego i zwykłym stwierdzeniem faktu, jeśli zaznaczymy, że wszystkie te osoby zgromadzone przychodząc na uroczystość jeszcze jeden cel miały na oku: każdy kto w jakiejkolwiek styczności zostaje z żydowską pracą społeczną poczytywał sobie za obowiązek uczestniczyć w hołdzie, jaki siłą rzeczy stanowiła ta uroczystość, w hołdzie dla nieznużonej pracownicy społecznej: pani dr. Cecylii Klaftenowej. W swem przemówieniu zaznaczył słusznie poseł dr. Sommerstein: że zakład ten z niczego poprostu został stworzony i to wśród niezwykle ciężkiej konjunktury tworzenia nowych placówek społecznych. Powstał energią jednego człowieka. Nie było też nic z przesady ani patosu chwili uroczystej w stwierdzeniu że Koło Żydowskie uchyla czoła przed wielką zbożną, pełną poświęcenia pracą.

Po zagajeniu p. L. Topfa, odśpiewał kantor w asyście chóru templowego pieśń poświęcenia domu a rabin dr. Guttmann odprawił przepisane modły. Z kolei wygłosił podniosłe kazanie rabin dr. Lewi Freund poczem przemówili: imieniem reprezentacyi m. Lwowa: wiceprez. Obirek, imieniem gminy żyd. dr. R. Sokal, imieniem Izby Handlowej r. Chajes, imieniem Koła Żydowskiego poseł dr. Sommerstein, imieniem C. K. Opieki nad sier. prezes dr. E. Parnas, imieniem egzekutywy stronnictwa syon. dr. E. Schmorak, imieniem Ż. K. R. poseł dr. Schreiber, imieniem Koła kobiet Żyd. posł. Melzerowa, wreszcie gospodyni uroczystości dr. Reichensteinowa, oraz pp. Boruchinowa i drowa E. Lilienowa. W skromnych i serdecznych słowach przemówiła też imieniem uczenic zakładu jedna z wychowanic instytucyi, składając pełne szczerego wzruszenia wyrazy wdzięczności dla czcigodnej tworzycielki i patronki zakładu.

Przemówiła też dr. Klaftenowa. Zaznaczyła że stworzenie zakładu było reakcyą na wielki krzyk o pracę, który trzeba umieć usłyszeć w ulicy żydowskiej, że zwarzony i mrozem życia ścięty kwiat naszej młodzieży trzeba było koniecznie przenieść w atmosferę ciepłej, życiem pulsującej i radością życia darzącej pracowni, i stwierdziła, że o głodzie i chłodzie dąży dziecko żydowskie do zdobycia pola i warsztatu produktywnej pracy. A potem podkreśliła że instytucyę tę uważać należy za zbudowaną nie z datków filantropii i nie z jałmużny lecz za owoc złączonej woli społeczeństwa żydowskiego które w ten sposób dało wyraz chęci stworzenia warsztatu pracy. A potem dziękowała wszystkim instytucyom i jednostkom które przyczyniły się do wybudowy placówki.

Wierzy, że tę ofiarność ogółu trzeba sobie dopiero krwawo zdobywać. Ten krwawy mozół to życie i działalność dr. Cecylii Klaftenowej. (x)

Powołanie rocznika 1902 odroczone.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Powołanie rocznika 1922, zapowiedziane na 1. listopada br. zostało odroczone. Nowego terminu nie wyznaczono. Odroczenie nastąpiło z powodu powołania na 2-tygodniowe ćwiczenia rocz. 1898.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Dzisiejsza tj. wtorkowa premiera w Teatrze Małym** „Wiery Mircewy" sztuki pisarza rosyjskiego Urwancewa jest bardzo ciekawa ze względu na temat dość senzacyjny, utrzymany jednak w granicach artystycznych wymagań sceny. Reżyserował sztukę p. Rasiński. Bohaterką wieczoru będzie p. Rasińska w tytułowej roli.

— **„Zamarłe oczy".** Dawno nie grana prześliczna opera D'Alberta ukaże się dziś tj. we wtorek na scenie Teatru Wielkiego. Podkreślić należy, że obsada będzie nowa prawie w zupełności, gdyż śpiewają po raz pierwszy pp. Drabik, Tęczarowska, Kopaczyńska, Popowiczówna. Główną rolę kobiecą kreuje nasza primadonna p. Plat.-Rotterowa.

— **Przedstawienie dla młodzieży szkolnej.** W sobotę o godzinie 3.30 odbędzie się staraniem Komitetu Rozrywek dla młodzieży przedstawienie „Pana Jowialskiego". Bilety od piątku sprzedaje kasa teatralna.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Wtorek g. 7 »Zamarłe oczy«.

—o—

TEATR MAŁY.

Wtorek g. 7 »Wiera Mircewa (premiera).

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Wtorek g. 7 »Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo,** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-mej wiecz.

—o—

— **Z karty żałobnej.** Wczoraj zmarła we Lwowie błp. Reisla Schorrowa, matka członka egzekutywy organizacyi syonistycznej i seniora honorowego związku akademickiego „Makabea" Zygmunta Schorra. Zmarła dla zalet serca była powszechnie lubiana i poważana Zgon. błp. Reisli Schorrowej opłakują mąż, córka Anna, oraz synowie Zygmunt i Jakób.

Cześć Jej pamięci!

— **Z Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.** Uroczystość inauguracyi roku akademickiego 1923-24 odbędzie się w środę 24. b. m. O godz. 9 rano odprawione będzie pontyfikalne nabożeństwo w Bazylice archikatedralnej, poczem o g. 10,30 odbędzie się w auli nowego gmachu Uniwersytetu (przy ul. Marszałkowskiej) akt otwarcia Uniwersytetu, podczas którego prorektor Ks. Prof. Dr. Stanisław Narajewski złoży sprawozdanie z poprzedniego roku akademickiego. JM. rektor Prof. Dr. Juliusz Makarewicz wygłosi mowę inauguracyjną, a Prof. Dr. Kamil Stefko wykład na temat „Prawo a społeczeństwo".

— **Tragiczny wypadek lotniczy.** Wczoraj na lotnisku mokotowskiem zdarzył się tragiczny wypadek. Mianowicie przy lądowaniu europlan wojskowy spadł, zaś pasażer cywilny Jan Moczydłowski został zabity na miejscu. Ofiarę wypadku przewieziono do szpitala mokotowskiego. (AW).

— **Lista przysięgłych.** Na murach miasta ukazało się obwieszczenie magistratu podające do powszechnej wiadomości, że lista pierwotna przysięgłych z Gminy miasta Lwowa dla sądów karnych na rok 19.. wyłożoną będzie przez ośm dni, począwszy od dnia 22. do 28. października br. włącznie w miejskiem biurze statystycznem (ul. Rutowskiego l. 11, II. piętro) do wolnego przeglądu dla każdego, od godziny 9. rano do 2. po południu. Bliższe szczegóły co do warunków podają afisze.

— **Przedłużenie dnia roboczego w przemyśle cukrowym.** Na mocy rozporządzenia rządu i na zasadzie artykułu 6 ustawy o czasie pracy w przemyśle został przedłużony czas roboczy w przemyśle cukrowym po czas bieżącej kampanii cukrowej. Przedłużenie czasu roboczego jest możliwe nie więcej jak do 12 godzin dziennie. Rozporządzenie wydane zostało na przeciąg 3 miesięcy.

— **Zwyżka cen soli.** Począwszy od 2 b. m. cena sprzedażna soli została podwyższona o 100 proc. Wagon soli warzonki kosztować będzie 20 milionów mk., zaś wagon soli mielonej 13 milionów mk.

— **„O Polsce współczesnej".** Zorganizowany staraniem Uniwersytetu Ludowego im. A. Mickiewicza cykl wykładów pod zbiorowym tytułem „Polska współczesna" rozpoczął w sobotę prof. Stanisław **Zakrzewski** wykładem p. t. „Pogląd na dzieje Polski wobec wskrzeszenia państwa". W nadchodzącą środę (24 bm.) odbędzie się drugi wykład, mianowicie prof. **Zierhoffera** na temat: Położenie i granice Polski. W czwartek (25. bm.) wykład prof. W. **Rogali** p. t. „Budowa geologiczna Polski".

— (i) **Pożar piwniczny** wybuchł wczoraj wieczorem w realności przy ul. Podzamcze 7. Zawezwana straż pożarna ogień zlokalizowała. Przyczyną pożaru było nagromadzenie się sadzy w kominie.

— (i) **Nieszczęśliwy wypadek** zdarzył się w dniu wczorajszym na dworcu głównym. Zajęty sztowania na I. piętrze przy renowacyi jednego z budynków, spadł nagle murarz Kle... Maciej, doznając złamania żeber. Wezwane gotowie ratunkowe odwiozło ofiarę nieszczęwego wypadku do szpitala.

— **Nowy organ prasowy w Łodzi.** dniem 28. b. m. ukaże się w Łodzi tydnik w języku niemieckim p. t. „Lo... Volkszeitung" jako organ urzędowy Niemckiej partyi pracy.

— **Samobójstwo Rotszylda.** Donosz... Londynu do „Journal'a", że N. E. Rotszyn lorda, Rotszylda, został znaleziony... 12. b. m. z przerżniętem gardłem w ła... ce swojego pałacu w Aston Wold, w A... Komisarz policyi stwierdził samobójstwo pełnione pod wpływem chwilowego ob...

N. Rotszyld urodził się w roku W r. 1907 ożenił się z córką kapitana... mii węgierskiej, von Wertheimstein. By... torem kilku artykułów z dziedziny ent... logii.

— **Lloyd George chory.** „Morgenpost" nosi z Waszyngtonu, iż L. George zachorował w Chicago na febrę. Jakkolwiek stan chorego nie budzi poważniejszych obaw, będzie się musiał przez jakiś czas powstrzymać od wyczerpującej pracy politycznej. (AW).

—o—

NEKROLOGIA.

ZWIĄZEK AKAD. »MAKABEA« WE LWOWIE
zawiadamia o śmierci Matki Braci związkowych A. H. Seniora honorowego
ZYGMUNTA SCHORRA i A. H. JAKÓBA SCHORRA

błp. REIZLI SCHORROWEJ

Na pogrzeb, który odbędzie się we wtorek, dnia 23. b. m. o godz. 11-tej przedpoł. z domu żałoby przy ul. Słonecznej l. 11 a zaprasza się wszystkich członków Związku i przyjaciół. 9375

KÓRZANE.

KURTKI
SPORTOWE
KAMIZELKI

Stanisława Wrońskiego Synowie
Lwów: Pl. Marjacki 10

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 22. października.

Na targu akcyi sytuacya na ogół bez any. Obroty liczne. Tendencya chwiej- Usposobienie ożywione. W szczególności ono:

Akc. Hipot. 275, 280, 270, 284, 278, 280 278, 280, 283, 282, 285, nieef. 250 260 opol. 320, Przemysł. 153, 154, 157, 155 154 i pół, 155, 157, 158, 157 i pół, 155 (15), Z. B. K. 45,0 44, (42), Ćmielów 350, Karpalit 168, 165, 175, Niemojowski (115, 108, 100), Oikos 1215, 1210, 1225 1220, 1225, Parowozy 122, 120, 122, Pezet 70, 68, Pocisk 155, Siersza 3200 3300, (3100), Nafta 130, 125, 124, Rak- a 2500, 2600, 2650, 2700, 2750, 2725 2750, 2775, 2700, 2740, 2750, Tespy 1740, 1730, 1750, 1730, 1735, 1700 Zie- wski 4600, 4500, 5100, Chodorów 1200 1240, 1255, 1245, 1250, 1260, 1240 Ce- ki 188, 190, 200, 210, 215, 175, 180 190 a 58, 60, 56, 60, 62.

Transakcye w akcyach niekotowanych następujące: Gazy 11300, 11250, 11300, 11350 11400, Jaworzno 7500, 7550, (drob. 8000, 8100 Arma 135, 130, Bruger 420, 425, (330, 335) Chybie 1900, 2000 (dr. 2300), Elektr. n. S. 19,, 19 i pół, 20, Foresta 160, 162, Gazolina 550, 570, Lesienice 500, 490, Machlejd 110 Olkusz 230, 235, Radziwił 370, Rollindustria 30, 35, Azot 130, Czechowice 64, 63, 67, Drożdże G. 400, 410, Gazociągi 70, Len w Kr. 245, 242, Nitrat 72, 73, Przeworsk 55000 imienny, Rucker H. 280, Schon 22000, Węglówki 6300, 6200, 6300, 6350, 6400.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Dol. am. 1350000, Dol. kan. 1250000, Fr. fr. 72500, Fr. szw. 225000, Fr. belg. 65000 Kcz. 35000, Hfl. 480000, Liry wł. 50000, Lejerum. 5000, Wiedeń 17.00, Praga 36000, Funty 5500000, Czerniowce 5200.

Bony złotowe notowane na giełdzie.

W myśl zlecenia Ministerstwa Skarbu zostały dziś dopuszczone w obrocie giełdowym bony złotowe. Pierwsze notowanie warszawskie, obowiązujące dla lwowskiej P.K.K.P. wynosi 145.000 mkp za jeden złoty. Po tej też cenie realizowano bieżące czyli płatne już bony w P.K.K.P. W obrocie prywatnym notowano kurs wyższy.

Z giełdy zbożowej.

Ruch na giełdzie słaby. Ogólny obrót 30 ton. Transakcye w pszenicy, grochu i kaszy. Popyt za strączkowemi i ziemniakami. Tendencya zwyżkowa — usposobienie ożywione.

Pszenica krajowa ex r. 1923 — 2200000 — 2300000; żyto małopolskie 1500000 — 1575000, jęczmień małopolski 1250000 — 1350000; owies małopol. 1000000—1100000; groch pół Victoria 4000000—4100000 mk.

Złoto i srebro.

Złoto: 20 kor. 5600000, 20 mk. 6000000 20 fr. 5000000, 10 rbl. 7500000.

Srebro: Kor. 90000, 5 kor. 460000, floreny 230000, ruble 180000.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków. 22. 10. (Pat). Pol. B. przem. 160, 165, B. Hipoteczny 260, B. Małop. 350 380, Ziemski B. Kred. 48, 50, Polski Głob 15 15,5, Żegluga 28, 35, Zieleniewski 4600, 4850 4750, Cegielski 205, 225, Trzebinia masz. 200 210, Parowozy 130, 135, Górka 5300, 4700, 4800 Siersza górn. 3500, 3220, Nafta 120, 135, Trzebinia tłuszcz. 1200, Chodorów 1400, 1500, 1450 Ćmielów 400, Siersza el. 100, 115, Niemojowski 200. —

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. 22. 10. (Pat). Belgia 67000, 65800, Berlin 0.00015, Holandya 505500, Londyn 5829000, 5887000, 5775000, N. Jork 1290000, 1303000, 1277000, Paryż 78000, 76400, Szwajcarya 23000, 232000, 227700, Wiedeń 18.20, Praga 38500 38450.

Akcye.

Warszawa. 22. 10. (Pat). B. dla h. i p. 330, 340, 250, B. Małopolski 330, 325, Polski B. przem. Lwów 155, 147, Sole potasowe 1500 1550, Puls 95, 120, 117, Chodorów 1125, 1200 1185, Częstocice 10000, 10250, 10000, 10600, Lilpoop 165, 180, 170, 185, drobne 200, 185 Norblin 485, Ursus 280, 20, Parowozy 135, 125, 130, Zieleniewski 4200, 4400, 4350, Żyrardów 112000, 115000, 114000, Zawiercie 105000, 107500 103000, Polska nafta 105, 115.

Giełda zurychska.

Zurych. 22. 10. (Pat). Holandya 218 i trzy czwarte, N. Jork 560 i jedna czwarta, Londyn 25.26, Paryż 33.92, Medyolan 25.12, Praga 16.62 i pół, Budapeszt 0.0306, Bukareszt 2.60, Belgrad 6.85, Sofia 5.35, **Warszawa 0.0006**, Wiedeń 0.0078 i pół, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda berlińska.

Berlin. 22. 10. (Pat). Amsterdam 15.561,000.000, Bruksela 2.034,900.000, Włochy 1.789,515.000, Londyn 179.550,000.000, Nowy Jork 39.900,000.000, Paryż 2.342,000.000, Szwajcarya 7.112,000.000, Wiedeń 564.585, Praga 1.185,030.000

Giełda wiedeńska.

Czeki.

Wiedeń. 22. 10. (Pat). Amsterdam 27750 Belgrad 585, Berlin 0.014, Bruksela 3594, Budapeszt 380, Bukareszt 345, Chrystiania 10780, Kopenhaga 12180, Londyn 319000, Madryt 9460 Medyolan 3164, N. Jork 70935, Paryż 4152, Praga 2107, Sofia 680, Sztokholm 18520. Warszawa 430, Zurych 12560.

owa podwyżka taryfy pocztowej.

Warszawa 22. 10. (tel. wł.) Taryfa owa została z dniem 1. listopada podzona. o 60—100 proc. np. frankowanie listu wynosić będzie 10.000 mp., depesza 10.000 mk. za słowo.

Sposób oszacowania majątku.

przy wymiarze podatku majątkowego.

8 bm. odbyła się w Izbie handlowej- zemysłowej we Lwowie pod przewod- em r. Rappaporta konferencya w ie sposobu oszacowania majątku przy rze podatku majątkowego.

Konsulent podatkowy Izby Dr. Mund stawił obecny stan tej sprawy w Mistwie skarbu. Wedle projektu tegoż erstwa należałoby jako wartość majątedsiębiorstwa handlowego wzgl. ręiniczego nie prowadzącego prawidłoksiąg handlowych przyjąć odpowied elekrotność przeciętnego miesięczneotu z pierwszego półrocza 1923 pro- e Ministerstwo Skarbu, by jako warajątku przy hotelach przyjąć trzyprzeciętny miesięczny targ z piewpółrocza 1923. Przy przedsiębiorprowadzących prawidłowo księgi we wartość majątku w dniu 1. lipca na być w ten sposób obliczona, iż rwotną ceną nabycia wartości majątkowych mnoży przez następujące iloczyny: przy wartościach nabytych przed 1. stycznia 1919 przez 20.000, 1. lipca 1919—.—600, 1. stycznia 1921—300, 1. lipca 1921 —-100, 1.s tycznia 1922—50, 1. lipca 1922 —25, 1.s tycznia 1923—8, 1. lipca 1923 8.000, 1.s tycznia 1920—1.800, 1. lipca 1920 —2. Konferencya wypowiedziała się za zniżeniem mnożników proponowanych przez Ministerstwo Skarbu dla przewalutowania cen nabycia o 75 proc. Uznała za odpowiednie obliczenie majątku przedsiębiorstw handlowych i rękodzielniczych nie prowadzących ksiąg handlowych w sposób przez Ministerstwo Skarbu proponowany wypowiedziała się jednak przeciwko zastosowaniu tego systemu przy ocenieniu majątków średnich, przedsiębiorstw przemysłowych nie prowadzących ksiąg handdłowych. Zdaniem konferencyi musi w tym ostatnim wypadku bezwarunkowo nastąpić szczegółowe i indywidualne obliczenie majątku.

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.

Lwów Podwale Nr. Telefon 413.

Nowo otworzony Skład sukna FIRMY Tabak i Reiser Lwów, Legionów 4 HOTEL NEW-YORK poleca się P. T. Publiczno Sprzedaż hurtowna i detaliczn

Toczki szmerglowe do ostrzenia pił tartacznych marki „TYROLIT“ poleca po cenach konkurencyjnych „HYDRAULIKA“; Lwów, Jagiellońska

Akcye.

Wiedeń. 22. 10. (Pat). Prioritety 537, Anglobank 360, Bank związkowy 200, Bank obrotowy 135, Zakł. kred. 428, Austr. zakl. 301 Bank depoz. 80, Laenderbank 361, Merkury 202 Unionbank 333, Ziwnostenska banka 982, Kolej północna 22100, Kolej lwowsko-czern. 420, Austr. koleje 884, Kolej południ. 233, Alpiny 170,, Krupp 447, Huta Poldi 1037, Praskie Tow. żel. 2360 Rima 255, Skoda 1181, Zieleniewski 261, Apollo 960, Fanto 4530, Karpaty 520, Galicya 27700, Schodnica 4850, Siersza 181.

NADESŁANE.

הננו מברכים את חברנו יעקב מרויצר
ליום ארושתו בבמז"ט ובעתיד מאושר.
וייסמן ברו, בר"ח, קרץ, אקסלער. 9337

Z okazyi zaślubin p. Czesławy Tennenbaumówny z panem Leonem Orbachem najserdeczniejsze życzenia zasyłają H. Oppenheimowie. 9353

Frydzia Scheinerówna — Juliusz Stein
Stanisławów Lwów
zaręczeni w październiku 1923. 9344

Z okazyi zaręczyn naszego kochanego brata Bercia Glanzmana z p. Bronią Zamojzą serdecznie gratulują i życzą jasnej przyszłości
Drimerowie Hauptmanowie. 9345

Koleżce Juliuszowi Steinowi z okazyi zaręczyn z p. Frydzią Scheinerówną gratulują serdecznie koleżanki i koledzy 9351
Dom bankowy Schütz i Chajes. 9361

DROBNE OGŁOSZENIA.

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter bilansista energiczny organizator poszukuje posady w większem przedsiębiorstwie przemysłowem. Zgłoszenia »Ruchliwy« do Administracyi. 9350

Osoba umiejąca dobrze szyć a szczególnie specyalistka w bieliźnie pragnie iść do lepszych domów pracować. Zgłoszenia uprasza się Łyczakowska 75. Thier. 9349

KUPNO — SPRZEDAŻ.

TŁUSZCZ TOVOTTE I. a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9250

PASY SKÓRZANNE I. a wiodeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Badian. Lwów, Janowska 24. 9247

Maszyny do pisania okazyjnie do nabycia Lwów, Wiekierska 17. II. 9348

RÓŻNE.

Lekarz w mieście sądowem odstąpi praktykę. Wiadomość ul. Karpińskiego 3. u gospodarza

WOLNE POSADY.

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1. listopada ewentualnie nawet znacznie wcześniej adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawalerskie zarezerwowane. 8559

Absolwentka gimnazyum obejmie posadę instrukjorki we Lwowie lub na prowincyi. Zgłoszenia Sandhaus, Stanisławów, Szopena. 9347

MIESZKANIA I LOKALE.

Mam lokal z piwnicą centrum miasta, szukam spólnika branża obojętna. Wiadomość Tatarska 2. u gospodarza. 9271

Pokoju eleganckо umeblowanego poszukują dwaj kawalerzy przy żydowskiej rodzinie, Wynagrodzenie hojne Zgłoszenia do Administracyi pod »Zapłata dolarowa«. 9342

W STANISŁAWOWIE poszukuje młody kawaler pokoju umeblowanego ewent. z wiktem. Zgłoszenia do Administr. pod »Doktor«. 9341

Reprezentant zagranicznego towarzystwa poszukuje pokoju biurowego pobliże śródmieścia możliwie z możnością używania telefonu. Wiadomo é pod »Czynsz dolarowy« do administracyi.

POMOC LEKARSKA.

W CHOROBACH SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. LOLA FÜLLENBAUM
b. sekundaryusz szpitala powszechnego
Ordynuje od 3—6 popołudniu, Żółkiewska 33.

MAŁŻEŃSTWA.

Szadchen mający przystęp do najlepszych domów poszukiwany dla adwokata. Zgłoszenia pisemne do Administracyi Chwili pod »Ohrotny«.

Inteligentna i przystojna panna, szlachetnych zalet, gospodarna, posiadająca trzysta milonów Mp. posagu ewentualnie urządzone pomieszkanie, pozna w celu matrymonialnym mężczyznę na poważnem stanowisku (także wdowca). Zgłoszenia Biuro dzienników, Lwów, Sykstuska 8, pod »Dobre serce«. 9350

NAUKA I WYCHOWANIE.

Żyd. Dom Sierót w Drohobyczu poszukuje nauczycielki-wychowawczyni na oddział dziewcząt. Znająca gospodarstwo i roboty ręczne pierwszeństwo. Może też być początkująca. Posada do objęcia 1. listopada b. r. Zarząd. 9346

INTERESY HANDLOWE.

Do dobrze zaprowadzonego interesu poszukuje spólnika inżyniera obeznajomionego z budową młynów z kapitałem i współpracą. Listy »Budowa młynów« Biuro dzienników Bucheta Legionów 21.

OGŁOSZENIA.

BUCHALTERKA z praktyką, do większego biura poszukiwana. Zgłoszenia:
„EFHA“, Lwów, pl. Marjacki

Kapelusze damskie poleca najtaniej SALON MÓD E. GEPERT, Lwów, ul. Fredry

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZTA... OBRABIARKI do drzewa, MOT... NARZĘDZIA, PRASY w wielkim wyborze poleca „PILOT“, Lwów, ul. BATOREGO

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 28 »CREP DE CHINE«, FULARY, Velours PLUSZE, AKSAMITY, VELURY, SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH BIELIZNĘ stołową, damską KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyb...

MEBLE krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej ... kość po cenach umiarkowanych u Firmy J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska 1. (w podwórzu).

Meszty gimnastyczne, kostyu... piły do boksu, rękawice oraz wszelkie przy... dla sportu footbalowego i tenisowego poleca Malwina Immerglück, Lwów ul. Jagiellońska 17.

UWAGA. Meble tapicerowa... Otomany, kanapki do roz... nia, poduszki (roshar), wkła... łóżek, materye mebl., drelichy tyery, firanki i kapy tiulowe, ... dniki, dywany, karnisze mosiężne, ceraty, lin... i story do okien po cenach konkurencyjnych E. HAGLER LWÓW, SOBIESKIEGO Zważać na firmę i nr. do...

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesche... „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika

Nr. 1662 Lwów. czwartek 25. października 1923. Rok V.

Cena egzemplarza 10 000 Mk

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Odezwy pocztowe opłacone ryczałtem. Tel. miejscowy Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk., najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk. Tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Zatarg niemiecko-bawarski grobem Rzeszy niem.

Kocioł niemiecki.

(w). Horyzont polityczny Europy znowu się zachmurzył. Wydawało się przez chwilę, że stosunek między Niemcami a Francyą, którego uregulowanie jest warunkiem spokoju i równowagi w Europie, zaczyna się naprawdę polepszać. Gabinet Stresemana rokował w tym kierunku najlepsze nadzieje a z chwilą uzyskania daleko idących pełnomocnictw, dających mu w ręce niemal dyktatorską władzę, wydawało się, że nic już nie stanie na przeszkodzie rzeczywistemu porozumieniu się między Francyą a Niemcami.

Tymczasem dzieje się inaczej. Katastrofa walutowa, w jaką popadły Niemcy z powodu wydatków na popieranie biernego oporu w Zagłębiu Ruhry, rozluźniła, jak się okazuje, zupełnie wewnętrzną spoistość państwa niemieckiego i przed oczyma świata okazują się Niemcy obecnie już nie jako owe jednolite mocarstwo, które przez kilkadziesiąt lat imponowało wszystkim swym porządkiem, ale jako mozaikowaty zlepek niezliczonych państewek o własnych celach i rozbieżnych tendencyach.

Wiadomości o zatargu między Bawaryą a Rzeszą, o proklamowaniu republiki nadreńskiej, o polityce Saksonii dowodzą, jak głębokie rozpadliny otworzyły się między poszczególnemi częściami tego państwa i przypominają fakt, że Niemcy właściwie w rzadkich tylko okresach historyi występowały jako jednolita całość, podczas gdy przeważna część ich dziejów upłynęła im w wzajemnej rozterce państw i państewek w skład jego wchodzących.

Czy teraz znowu wchodzą Niemcy w okres dziejowy rozbicia na luźne części, przepowiadać byłoby przedwcześnie. W każdym razie liczyć się należy z możliwością, iż nie prędko wrócą tam stosunki stałe i uregulowane, mogące stać się jedną z podwalin pokoju Europy. Konflikt między Bawaryą a Rzeszą, który obecnie obraca się około osoby generała v. Lossowa, w gruncie rzeczy nie jest niczem innem, jak tylko dalszym ciągiem antagonizmu, jaki istniał od wieków między Prusami a Bawaryą o hegemonię wśród państw niemieckich. Dawniej był to wprawdzie tylko antagonizm dynastyczny, atoli przez wiekowe swe trwanie zapuścił on głęboko korzenie w psychikę ludności i, jak obecnie się okazuje, pół wieku nie wystarczyło do osuszenia jego źródeł. Objawia on się teraz w całej pełni z dawną siłą, choć w nowej formie i pod zmienionemi hasłami. A jest też bardzo prawdopodobne, że pod powłoką nowych haseł działają ciągle jeszcze bardzo silnie stare dynastyczne reminiscencye konfliktów między Wittelsbachami a Hohenzollernami.

W obliczu tych zdarzeń trudno się spo-

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Prowizoryum budżetowe uchwalone większością 20 głosów.
P. Witos proponuje gabinet koalicyjny.
Roman Dmowski w miejsce Seydy
Marsz Trąmpczyński w obronie obszarnictwa.
O subwencyę rządową dla szkolnictwa żydowskiego.
Dymisya wojewodów lwowskiego i stanisławowskiego.
Rozkład teatrów lwowskich.
Odparcie zarzutów Zangwilla.
Strajk kolejowy.

Nadreński ruch republikański rozszerza się.

Koblencya, 23. 10. (Pat). Separatyści objęli bez wypadków budynki publiczne w Guesselsheim, Bernkassel, Saarburg Moguncyi, Dueren, Baden, Pruem, Linz i Muenchener Gladbach. Policya nie stawiała oporu. Ruch nie objął dotychczas okolic Koblencyi.

Bonn. 23. 10. (Pat). Ruch republikański rozszerzył się na Moguncyę, Dueren, Bernkassel, Baden, Trewir i Muenchen Gladbach. W Wanne doszło **do starcia między separatystami i komunistami.** Dwóch separatystów zostało zabitych, 6 komunistów odniosło rany.

Duesseldorf. (Pat). Matthes wystosował do komisyi międzysojuszniczej pismo zawiadamiające o ukonstytuowaniu się rządu prowizorycznego w Nadrenii, ze stolicą w Dueren. Nowy rząd rozpocznie rokowania z władzami okupacyjnemi. Miasto Dueren zostało zajęte o godzinie 3-ciej po południu. Policya ukryła się. Burmistrz i funkcyonaryusze miejscy pracują nadal. Matthes wezwał funkcyonaryuszy miejskich w Akwizgranie do podjęcia pracy.

Wiedeń (Pat.) N. Fr. Presse donosi z Frankfurtu n/M. W Wiesbadenie proklamowano wczoraj republikę nadreńską. Na ratuszu powiewa chorągiew niebiesko-biało-czerwona. Zamachu dokonano bez rozlewu krwi. Komunikacya telegraficzna z Badenem nie uległa przerwie. Zamach był dla ludności niespodzianką czego dowodem jest fakt, że w godzinę po proklamowaniu republiki nie wszystkie władze miejskie wiedziały o tem.

Duesseldorf. (Pat). Przemysłowcy niemieccy oświadczyli na posiedzeniu odbytem z komisyą kontrolną, że zgadzają się na wznowienie dostaw na rachunek odszkodowań pod warunkiem, że nie będą musieli płacić podatku węglowego. Francuscy i belgijscy delegaci odpowiedzieli, że wobec postawienia takich warunków porozumienie jest niemożliwe.

W Akwizgranie wybuchły niepokoje.

Bruksela (Pat.) W Akwizgranie wybuchły niepokoje. Policya bezpieczeństwa strzelała do tłumu. Jak podają Busbach stoi w płomieniach.

Warszawa. 23. października. (tel. wł.). Z Berlina donoszą, że separatyści zajęli miejscowości Bonn, Düren, Kreefeld, Glattbach, Wiesbaden i Trier. **Natomiast w Koblencyi i Akwizgranie udało się robotnikom odeprzeć atak separatystów i zwrócić ich do odwrotu.** Separatyści musieli opuścić wszystkie zajęte poprzednio w Akwizgranie gmachy. Z Düsseldorfu donoszą, że w Zagłębiu Ruhry spokój. **W Wiesbadenie na znak protestu przeciw proklamowaniu republiki nadreńskiej robotnicy ogłosili strejk generalny.** Doszło tu do starcia między separatystami a tłumem w czasie którego kilka osób zraniono.

—o—

Przed administracyjnem wyodrębnieniem Bawaryi od Rzeszy.

Wiedeń, 23. 10. (Pat). „N. Fr. Presse“ donosi z Berlina: Rada państwa zbierze się we środę o godzinie 5-tej popołudniu celem zajęcia się sprawą konfliktu z Bawaryą. Na posiedzeniu tem Bawarya przedstawi prawdopodobnie konkretne wnioski zmierzające do załatwienia konfliktu. Przy tej sposobności rząd bawarski zażąda całego szeregu uprawnień między innymi odrębnej administracyi finansowej, wojskowej i kolejowej. Niemiecka frakcya demokratyczna w sejmie bawarskim postawiła wniosek o natychmiastowe zwołanie sejmu bawarskiego.

Warszawa. 23. października. (tel. wł.). Z całych Niemiec dochodzą wiadomości o poważnych rozruchach. W całym szeregu miejscowości saksońskich ostrzeliwano wkraczającą Reichswehrę, przyczem wywiązały się starcia, które pochłonęły po kilka lub kilkanaście ofiar w każdej miejscowości. Robotnicy zapowiedzieli ostrą walkę z Reichswehrą.

Rozruchy w Hamburgu.

Hamburg. (AW.) Komuniści rozbro-

dziewać, by problem reparacyjny, który jest ową bezpośrednią przyczyną rozkładu państwa niemieckiego, prędko znalazł swe rozwiązanie. To też dla państw żywotnie zainteresowanych w rozwiązaniu tego problemu niewesoła otwiera się perspektywa na najbliższe lata, chyba, że zdołają politykę swą wobec Niemiec uniezależnić od całokształtu swoich zadań politycznych i gospodarczych i nadać jej znaczenie uboczne. Nad tem poważnie też pomyśleć musi Polska, która z tytułu swego stosunku do Francyi należy na razie do państw, najbardziej od problemu niemieckiego zawisłych.

Rewizye osobiste przy nadużyciach walutowych.

Warszawa, 23. październ. (tel. wł.) Przy trzeciem czytaniu w sejmie ustawy o organizacyi wykonawczych władz skarbowych uchwalono dziś wniosek rządowy o dopuszczalności rewizyi osobistych w razie koniecznej potrzeby celem silniejszych egzekucyj w dziedzinie nadużyć walutowych.

Z za kulis gospodarki rządowej.

Warszawa 23. października (tel. wł.) Jak wygląda gospodarka skarbowa i nadużycia w tej dziedzinie wykazał na dzisiejszem posiedzeniu komisyi skarbowej poseł Hellmann (Wyzwolenie). I tak w Wilnie prezes Izby Skarbowej jest równocześnie prezesem Rady Nadzorczej Banku Rolniczo-Przemysłowego. W swej funkcyi prezesa Banku broni on tej instytucyi przed podatkami. I tak w roku ubiegłym wystarał się o zniżenie podatków na bank nałożonych z 25 milionów mk. na 2 miliony.

Także pewien urzędnik tejże Izby Skarbowej w Wilnie który zasiada w komisyi podatkowej z tytułu swego urzędu jest równocześnie dobrze płatnym funkcyonaryuszem instytucyi bankowej.

N. P. R. w bezwzględnej opozycyi.

Dr. Wachowiak złożył mandat.

Warszawa 23. października (tel. wł.) Poseł N. Wachowiak, przywódca NPR. złożył z dniem dzisiejszym mandat poselski. Należał on do tych członków stronnictwa którzy grawitowali ku prawicy.

Warszawa 23. października (tel. wł.) Rada Naczelna NPR uchwaliła wytrwać w opozycyi do obecnego rządu, a zarazem dążyć do jaknajrychlejszego spowodowania ustąpienia obecnego gabinetu.

Marszałek Trąmpczyński w obronie obszarnictwa.

Warszawa 23 października (tel. wł) Na senackiej komisyi skarbowo-budżetowej zabrał głos w toku obrad nad ustawami podatkowemi, uchwalonemi ostatnio przez sejm — marszałek Trąmpczyński i oświadczył, że komisya powinna odrzucić ustawę o podatku gruntowym, a całą odpowiedzialność za tego rodzaju ustawę zrzucić na sejm. Stanowisko swe motywował p. Trąmpczyński tem, że ustawa tworzy przywilej (!) dla pewnych klas ludności, podczas gdy obciąża (!) wielką własność. Referent zaproponował przejście do porządku dziennego nad ustawą, czego jednak komisya nie uchwaliła. Natomiast uchwalono skreślić 20-krotną stawkę podatku gruntowego.

Kara za zwłokę podatkową.

Na tejże samej komisyi na zapytanie sen. dra Rottenstreicha oświadczył wicemiristeг Markowski, że przy podatku dochodowym kara za zwłokę obowiązywać będzie w tym wypadku, jeśli podatnik otrzyma nakaz zapłaty i w terminie przepisanym podatku nie zapłaci.

il: tu policyę i obsadzili jej koszary. Dopiero po ciężkiej walce bronią palną policyi udało się pospieszyć z odsieczą do koszar. W międzyczasie splądrowano wszystkie sklepy z żywnością. Ruch kolejowy został wstrzymany. W kilku punktach przedmieść hamburskich komuniści zbudowali barykady, koło których toczyła się zacięta walka. W fabrykach i porcie ustała wszelka praca. W walkach poległo kilka osób, między innymi 4 urzędników policyi.

—o—

Definitywne ustąpienie wojewody Grabowskiego.

Następcą wicemin. Olpiński?

Warszawa, 23. październ. (tel. wł.) Tylekroć zapowiadane ustąpienie p. Grabowskiego z stanowiska wojewody lwowskiego stało się faktem dokonanym. P. Grabowski otrzymał od ministra spraw wewnętrznych Kiernika kilkumiesięczny urlop, z którego już do Lwowa więcej nie wróci. Nastąpiło to jeszcze przed 14 dniami a obecnie wiadomość ta dotarła do kół dziennikarskich. P. Grabowski na swem stanowisku niejednokrotnie składał dowody złej woli, indolencyi sabotowania rozporządzeń władz centralnych lecz ostatecznym asumptem do udzielenia mu dymisyi był zatarg z Piastowcami, do którego wojewoda lwowski odnosi się wrogo. Jedynie dzięki poparciu endeków zdołał się p. Grabowski tak długo się utrzymać.

Jako następcę p. Grabowskiego wymieniają obecnego wiceministra spraw wewnętrznych **Olpińskiego.** Przeciw jego nominacyi zakładają veto narodowi demokraci. Wobec tego sprawa nominacyi chwilowo spoczywa.

P. Grabowski po powrocie z „urlopu" zajmie stanowisko w ministerstwie spraw wewnętrznych, przyczem dział jego obejmie sprawy mniejszej wagi.

Równocześnie jak się dowiadujemy ustępuje z swego stanowiska wojewoda stanisławowski Jurystowski, na którego miejsce mianowany zostanie p. Wondrausch

W kuloarach sejmowych łączą dymisyę p. Grabowskiego z stanowiskiem posła Bryla i jego najbliższych przyjaciół politycznych. Za cenę głowy obecnego wojewody p. Bryl ma nadal pozostać w Piaście i udzieli poparcia rządowi.

Zwrot pożyczek państwowych wedle kursu waluty pełnowartościowej.

Warszawa 23. października (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu sejm. komisyi skarbowej rozpatrywano wniosek „Wyzwolenia" w sprawie oszczędności w złotych polskich.

Referent pos. Łypacewicz (Wyzw.) zaznaczył, że ludzie którzy w zaufaniu do państwa złożyli w PKO swe oszczędności spodziewając się zwrotu wedle kursu franka szwajcarskiego doznali zawodu. Dziś wypłaca się im o 100 punktów mniej od faktycznego kursu franka.

Referent żądał wypłacenia oszczędności złożonych poprzednio wedle kursu franka szwajcarskiego jakoteż oświadczył się za dalszem przyjmowaniem wkładek w markach polskich przyczem zwroty mają być wypłacane wedle kursu franka szwajcarskiego.

Przeciw temu wystąpił przedstawiciel ministerstwa skarbu i stwierdził, że praktyka wykazała, iż przyjmowanie oszczędności tych przyniosło korzyść spekulantom. W sierpniu br. w P. K. O. złożono 1 miliard 204 milionów, z tego wyjęto 975 milionów czyli, że 10 proc. zaledwie złożonych kwot miały na celu oszczędność a reszta spekulacyę.

W dyskusyi zabrali głos pos. dr. **Rosmarin** i b. min. **Michalski,** którzy wykazywali niepowodzenie imprezy z bonami złotemi.

Pos. **Moraczewski** (PPS.) domagał się umożliwienia zabezpieczenia warstwom pracującym oszczędności przed dewaluacyą.

Poseł dr. **Hausner** (Koło Żyd.) wystąpił przeciw gospodarczej i walutowej i pożyczkowej polityce rządu. Koło Żydowskie — mówił pos. dr. H. — przestrzegało swego czasu rząd przed rozmaitymi szkodliwymi eksperymentami a obecnie ujawniają się fatalne ich skutki. Obywatele stracili całe zaufanie do państwa. Mowca poruszył następnie sprawę udzielania

kredytu bankom, przemysłowcom i obszarnikom

w markach polskich i zwrotu pożyczonych kwot w zdewaluowanej walucie.

Celem zapobieżenia temu zgłasza mowca następujące rezolucye:

1) Wzywa się rząd do poczynienia w najkrótszym czasie kroków, zmierzających do ściągnięcia pożyczek udzielonych przez państwo osobom i instytucyom prywatnym a to drogą przeliczenia tych pożyczek na obcą walutę względnie po kursie dnia udzielenia pożyczek.

2) Przy udzielaniu pożyczek ma rząd przestrzegać zasady ochrony przed dewaluacyą.

Wniosek posła dra Hausnera uchwalono jednogłośnie wniosek posła Łypacewicza odrzucono.

—o—

Druga rata podatku przemysłowego.

Izba skarbowa przypomina, że termin wpłaty drugiej raty (za I. półrocze 1923) podatku przemysłowego, obliczonego przez komisye szacunkowe, **upływa z dniem 10. listopada oraz że dnia 15. października upłynął termin do wpłaty podatku od obrotu,** osiągniętego w miesiącu wrześniu przez przedsiębiorstwa przemysłowe I-V kategoryi.

W końcu zwraca się uwagę, że termin wpłaty II raty podatku gruntowego i budynkowego trwa **od 15. października do 15. listopada br.**

Nieuiszczenie wymienionych podatków w powyższych terminach pociągnie za sobą przymusowe ściągnięcie należącego się podatku z doliczeniem 10 proc. (względnie wyższej już przez Sejm uchwalonej) kary za zwłokę, oraz kosztów egzekucyjnych (ustawa z 9. marca 1923 Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 109).

„Większość" rządowa.

Warszawa 23. października (tel. wł.) Jak niepewną jest sytuacya gabinetu p. Witosa dowodzi dzisiejsze głosowanie w sejmie w sprawie projektu ustawy o dowodach osobistych.

Wniosek opozycyi o przejście do porządku dziennego nad ustawą został mniejszością zaledwie dwu głosów odrzucony. Przeciw wnioskowi głosowało 175 posłów za wnioskiem 173 posłów. W głosowaniu tem nie uczestniczyli posłowie z grupy p. Bryla, podczas gdy chliborobi szli za wnioskami lewicy.

Prowizoryum budżetowe uchwalone większością 20 gł.

Lewica odrzuca propozycyę gabinetu koalicyjnego

Warszawa. 23. października (tel. wł.). Dwukrotnie dziś ujawniło się w Sejmie, na jak kruchych podstawach stoi gabinet p. Witosa. Raz miało to miejsce przy odrzuceniu wniosku lewicy na przejście do porządku dziennego nad ustawą o dowodach osobistych (o czem donosimy na innem miejscu. Przyp. red.), druga zaś próba sił nastąpiła przy uchwalaniu prowizoryum budżetowego.

Na krótki czas przed głosowaniem zapełniły się opustoszałe ławy rządowe ośmioma ministrami, piastującymi godności poselskie. W głosowaniu przez drzwi przyjęto prowizoryum budżetowe 197 głosami przeciw 177 głosom lewicy i mniejszości narodowych, a zatem tym razem p. Witos uzyskał większość 20 głosów. Nieznaczny ten przyrost zapisać należy na konto posłów z grupy Bryla, podczas gdy on sam w głosowaniu udziału nie brał. Widocznie za mało cenną jest dlań głowa wojewody Grabowskiego. Również chliborobi głosowali z prawicą. —

W rozprawie nad prowizoryum budżetowem imieniem lewicy przemówił poseł dr. Diamand. W niezwykle ostry sposób zaatakował mowca rząd i popierające go stronnictwa nazywając je

„spółką od niepłacenia podatku".

Całym szeregiem przykładów zilustrował mowca akcyę podkopywania skarbu przez stronnictwa rządzące, poczem pod koniec już swego przemówienia zareagował na znaną ofertę, dotyczącą utworzenia gabinetu koalicyjnego. — Ofertę tę — oświadczył dr. Diamand, lewica odrzuca, ponieważ wierzy, że w tym Sejmie, który dał większość szkodnikom skarbu, znajdzie się bezsprzecznie większość dla uzdrowienia skarbu. Większość ta jednak nie może żadną miarą obejmywać prawicy, która dotąd konsekwentnie zmierzała do podcięcia skarbu. Wywodom posła dra Diamanda przysłuchiwała się prawica w ponurem milczeniu, dokumentując tem samem swą współwinę w obecnej ciężkiej sytuacyi państwa.

Wprawdzie w godzinę potem pojawił się komunikat oficyalny, zaprzeczający jakoby p. Witos bezpośrednio składał taką ofertę lewicy. Faktem jednak jest, że takie propozycye wyraźnie zostały postawione.

Warszawa. (Pat.) Na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu, przed porządkiem dziennym zawiadomił marszałek Izbę, że sąd najwyższy unieważnił mandat posła Jasińskiego, dalej że poseł Józef Haler zrzekł się mandatu, oraz że w miejsce posła Zygmunta Rabskiego, który złożył mandat, wszedł do Izby p. Józef Kowalski i złożył ślubowanie.

Przystąpiono do pierwszego czytania noweli do ustawy o zaopatrzeniu inwalidów. Sprawę odesłano do komisyi opieki społecznej, poczem przystąpiono do pierwszego czytania ustawy o dowodach osobistych.

P. Putek zaznacza, że Kongresówka otrzymała w spadku po zaborcach paszporty. Teraz p. Kiernik chce obdarzyć nimi także Małopolskę i Poznańskie i temasamem

oddać 15 milionów ludności na pastwę organów policyjnych,

które u nas bynajmniej nie stoją na wysokości zadania. Mowca wywodzi, że jeżeli idzie o wyśledzenie kilku tysięcy ludzi, których pobyt w Polsce nie jest dla Państwa pożądany, to można użyć do tego różnych innych sposobów. Kończąc, wnosi mowca o przejście nad tą ustawą do porządku dziennego.

P. Grynbaum wywodził, że ujednostajnienie ustawodawstwa przeprowadza się u nas w ten sposób, iż w Małopolsce i Wielkopolsce wprowadza się policyjne prawa, obowiązujące w b. Kongresówce, zamiast robić odwrotnie, tj. znieść przymus paszportowy w b. zaborze rosyjskim. Przedstawiciele Małopolski i Wielkopolski powinni przedewszystkiem zaprotestować przeciwko temu. Kończąc, twierdzi mowca, że ustawę należy odrzucić w pierwszem czytaniu.

P. Pryłucki zwalcza w dłuższem przemówieniu projekt omawianej ustawy, wreszcie wypowiada się za wnioskiem p. Putka.

P. Reger (P.P.S.) przemawiając przeciw projektowi ustawy, podkreśla, że ustawa sama będzie się sprzeciwiała zasadom oszczędnościowym, nadto powstaną liczne nadużycia wskutek masowej fabrykacyi fałszywych paszportów, podobnie jak to się działo za czasów zaborców, policyi zaś da się w ręce broń przeciw ludności. Następnie zaznacza mowca, że takie same ciężary nałożone są na obcokrajowców. Czesi zakazali już wystawiania polskim obywatelom wiz na wjazd do Czech, a to dlatego, że w Morawskiej Ostrawie pobierają nasze władze olbrzymie sumy za wizy taksamo od polskich jak i od czeskich obywateli. Czesi się rewanżują i wskutek tego dla kilkaset tysięcy Polaków wstęp do ojczyzny jest zamknięty. Czesi się mszczą. Odebrali polskim kolejarzom bezpłatnego przejazdu kolejami, a dzieciom polskim zniżki na kolejach.

P. Kozłowski (Z.L.N.) wyjaśnia, że projekt ustawy został wniesiony jeszcze przez rząd poprzedni, a przez obecny wycofany i przedłożony w zmodyfikowanej formie. Mowca prosi o odrzucenie wniosku p. Putka.

W głosowaniu przez drzwi odrzucono wniosek p. Putka o przejście do porządku dziennego nad ustawą 175 głosami przeciw, 173, a ustawę odesłano w pierwszem czytaniu do komisyi administracyjnej.

Przyjęto również w pierwszych czytaniach nowelę do ustawy o podatku dochodowym na Górnym Śląsku i ustawy o zastosowaniu stałej jednostki podatkowej przy obliczaniu danin i innych dochodów publicznych.

Przystąpiono do sprawy dodatkowego prowizoryum budżetowego za III. kwartał oraz prowizoryum budżetowego na IV. kwartał. Sprawozdawca p. Tabaczyński (Z. L. N.) zaznacza, że ustawa ma przyznać rządowi nowy kredyt na pokrycie wydatków wywołanych przez drożyznę w III. kwartale. Deficyt za III. kwartał wyniósł około 7.584 miliardy, czyli 130 procent budżetu, uchwalonego na trzeci kwartał. Przyczyną tego była przedewszystkiem konieczność podwyższenia uposażenia urzędników.

Kredyty przewidziane na IV kwartał wynosić mają około 12 bilionów, a uwzględniając możliwość 100-procentowego przekroczenia, 25 bilionów. Dochody w IV kwartale wyniosą 9.275 miliardów, a zatem deficyt za kwartał IV wyniesie około 16 bilionów. Główną jego przyczyną jest szalejąca drożyzna i wzrost pensyi urzędniczych. Ważną przyczyną deficytu jest gospodarka kolejowa. Obecnie przeprowadza się reorganizacyę i oszczędności, wstrzymuje się część wydatków inwestycyjnych i redukuje personal. Ale to również odbije się na budżecie dopiero w roku przyszłym. Natomiast wpływy przewidziane z kar za zwłokę dały 12 razy więcej niż przewidywano, zaś wpływy od artykułów zbytku 5 razy więcej. Świadczy to o niemoralnem sabotowaniu skarbu przez społeczeństwo. Zestawienie to dowodzi, że dochody państwa nie mogą się opierać na marce, lecz powinny być zabezpieczone zapomocą waloryzacyi podatków. Operacya

---

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Jaki jest historyczny stosunek prawa Mojżesza do prawa Chetta (chettyckiego)? Przed to pytanie stawia nasz pomnik badacza taksamo jak po wydobyciu na światło dzienne prawa Babelu i prawa Assuru to zagadnienie odrazu zaprzątać musiało umysły historyków, bo i prawo Chetta jest prawdopodobnie starsze (najwyżej o 150 lat) a bezsprzecznie współczesne z kodyfikacyą Mojżesza, t. zw. „księgą przymierza" (II M. 21—23) *). Sama także tradycya biblijna, która zna księcia chettyckiego w Chebronie za czasów Abrahama, która dalej pomiędzy pięciu względnie sześciu szczepami, które zamieszkiwały Palestynę w czasie inwazyi Izraelitów, wymienia na drugiem miejscu Chettytów zaraz po Kanaanitach (II M. 13, 5 i i.) a za czasów Jozuego wspomina państwo Chettytów w Syryi, wskazuje wyraźnie na przypuszczalny żywy kontakt, kultury między Izraelem najstarszym a narodem Chettytów *).

Problem ten ledwie poruszony jest w literaturze, dlatego też i tutaj ze wskazaną ostrożnością i zastrzeżeniem innych możliwości aniżeli tutaj wyrażone o to zagadnienie tykać chcemy. Zanim roztrząśniemy kwestyę ogólną rodzaju historycznego stosunku jednego prawa do drugiego, chcemy przedewszystkiem wskazać na analogie, podobieństwa i różnice w poszczególnych normach obu ustawodastw, przyczem za punkt wyjścia obieramy prawo chettyckie

Na samem czele omawia kodeks chettycki morderstwo i zabójstwo w pięciu paragrafach: „Jeżeli ktoś mężczyznę albo kobietę **rozmyślnie** zabije, musi [go (trupa) wydać, także cztery głowy (osoby) da, bądźto mężczyzny bądźto kobiety — wówczas zmaże on [winę swoją]" (§ 1). Za rozmyślne morderstwo dokonane na niewolniku wystarczy wydanie dwóch osób z rodziny mordercy (§ 2). A dalej: „Jeżeli ktoś wolnego (mężczyznę) albo kobietę powali a ten potem umrze, (jeżeli tylko) ręka jego złoczyniła, musi go (trupa) wydać, także dwie osoby da — wówczas zmaże winę swoją" (3). Za nierozmyślne zabójstwo niewolnika wyda zabójca jedną osobę z rodziny (4). Odpowiednie normy prawa Mojżesza brzmią: „Kto uderzy człowieka a umrze, śmiercią karany będzie. Lecz kto nie czyhał, a Bóg (tylko) nadarzył tak pod rękę jego, to wyznaczę ci miejsce, dokąd ma uciec. Jeżeli zaś ktoś godzi na bliźniego swego, by go zdradziecko zabić, od oltarza mego zabierzesz go na śmierć. A kto uderzy ojca swego albo matkę swoją, śmiercią karany będzie" (II M. 21, 12—15). Różnica jest jasna — już zasadniczo. Prawo Chetta za morderstwo rozmyślne stanowi jako jedyną karę okup przez wydanie (w niewolę) czterech osób z rodziny, za

---

*) Prof. C. F. **Lehmann-Haupt**, specyalista w chronologii starożytnego Wschodu w dziele swojem: **Israel. Seine Entwicklung im Rahmen der Weltgeschichte** (1911) umieszcza działalność Mojżesza, w swej tabeli chronologicznej (tamże str. 316) około r. 1200 przed Chr. To jest dziś prawie powszechnie przez historyków przyjęta data. Natomiast najnowsza rozprawa budapeszteńskiego egiptologa Ed. **Mahlera** na temat wyjścia Izraela z Egiptu (Dewir I. Berlin 1923 str. 1—13), datuje exodus egipski za panowania Ramzesa II (1347—1280) a to na podstawie astronomicznych dociekań w związku z plagą ciemności egipskich najdokładniej oznacza na **27. marca 1335 roku przed Chr.** Przeciw tak wczesnemu umieszczeniu Mojżesza przemawiają jednak liczne sprzeczne z niem historyczne dane. Nasz problem przez to się nie zmienia.

*) Także w listach z Tell-Amarna (Nr. 285—290 ed. Knudtzon) namiestnik Jerozolimy (Urusalim) Abdichepa jest prawdopodobnie pochodzenia chettyckiego. Kwestyę tę omawia **Weber** w swoich uwagach krytycznych do listów w dziele Knudtzona, Die El Amarna Tafeln, str. 1332 i nast.).

będzie ciężka, ale jedynie skuteczna. Mowca prosi o przyjęcie ustawy wraz z poprawkami.

P. Diamand: Od czasu powstania państwa polskiego obchodzimy się bez budżetu. To jest położenie niezdrowe. Gospodarstwo wymaga pokoju, ładu i porządku. Prowadzenie polityki pokojowej zewnętrznej i wewnętrznej powinien rząd uważać za swoje pierwsze zadanie. Niestety tak nie jest. Z dyktaturą — to trochę niebezpieczny eksperyment. Należy ostrzedz naszych polskich Mussolinich przed tą dyktaturą sąsiedzka. Niewiadomo, która dyktatura ostatecznie w Polsce zwyciężyłaby. Lewica ma program i ma odwagę wykonania go, prawica zaś nie ma ani odwagi ani energii ani możności przeprowadzenia takiego programu. Minister zapowiada waloryzacyę podatków, podczas gdy zwaloryzowano już podatek dochodowy i majątkowy. Sama waloryzacya do niczego nie doprowadzi. Rząd oszczędza. Boję się tych komisarzy oszczędnościowych, bo dowiadujemy się, że dewastuje się szkolnictwo, co zabije rozwój gospodarczy i przemysłowy. Przechodząc następnie do rzekomej oferty, jaką prezes Witos miał uczynić lewicy w sprawie utworzenia ewentualnej nowej koalicyi stronnictw, oświadcza, że oferty p. Witosa jeszcze przyjąć nie można.

Po przemówieniu p. Zdziechowskiego (Z.L.N.) w głosowaniu przyjęto ustawę en bloc z poprawkami komisyjnemi, 197 głosami przeciw 177, w drugiem i trzeciem czytaniu.

Przystąpiono do noweli do ustawy o opodatkowaniu spadków i darowizn. Po przemówieniu sprawozdawcy (Ch.d.), przyjęto zmianę zaproponowaną przez rząd a mianowicie: aby podlegał opodatkowaniu spadek czy darowizna obcokrajowca, jeżeli spadkobierca jest obywatelem państwa polskiego. Dotąd spadkobiercy po obcokrajowcach nie podlegali w tym wypadku opodatkowaniu. Ustawę przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu.

Na wniosek p. Dębskiego rozprawy przerwano.

Warszawa, 23. październ. (tel. wł.) Wskutek telegramu wystosowanego do Komitetu Centralnego światowej org. syon. w Londynie przez posłów żydowskich przesunięto posiedzenie Komitetu Wykonawczego do piątku. W ten sposób umożliwiono posłom żyd. udział w dzisiejszem posiedzeniu sejmu, na którem wraz z lewicą odmówią rządowi poparcia. O godz. 10 wieczorem posłowie-członkowie Egzekutywy wyjadą do Londynu.

Na czas nieobecności p. dra Reicha sprawować będzie agendy prezydyalne Koła Żyd. poseł dr. Rosmarin.

---

nierozmyślne dwóch osób. Prawo Mojżesza nie dopuszcza nawet zastępczo myśli okupu choćby przy niezamierzonem zabójstwie w myśl zasady „życie za życie", a jedynie w drugim wypadku zezwala na dożywotnie azylum*). Ponadto prawo Mojżesza rozciąga karę śmierci na wypadek uderzenia rodziców bez nawet śmiertelnego skutku — wypadek w prawie chettyckiem przemilczany. Odnośnie do niewolników prawo Mojżesza normuje tylko fakt zabójstwa własnego niewolnika (pogańskiego) i stanowi jako karę na pana „pomszczenie", co tylko śmierć oznaczać może (Sanhedr. 52 b), podczas gdy prawo Chetta taksuje zabójstwo (obcego) niewolnika połową kary za zabójstwo osoby wolnej tj. okupem wydania dwóch osób (niewolników?). Zabójstwo lub obrażenie cielesne popełnione na własnym niewolniku nie jest wcale w naszem prawie regulowane, taksamo nie jak i w prawie Assuru i prawie Babelu, widocznie we wszystkich trzech prawodastwach panu niewolnika przysługuje nad nim ius vitae ac necis jak w prawie rzymskiem.

(C. d. n.).

*) Formalnie uderza podobieństwo terminologii, „a Bóg nadarzył pod rękę jego" — chett. „a ręka jego (tylko) złoczyniła".

—o—

O subwencyę rządową dla szkolnictwa żydowskiego.

Czego uczy nas stanowisko poszczególnych stronnictw w tej sprawie.

Warszawa. 23. października. (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi oświatowej rozpatrywany był wniosek Koła Żydowskiego w sprawie subwencyi rządowych dla szkolnictwa żydowskiego. Referent rabin Lewin przedstawił w dłuższym referacie całokształt szkolnictwa żyd. i zaznaczył, że szkoły te odciążają względnie wyręczają państwo w obowiązku, jakie na niem ciąży na podstawie postanowień konstytucyi z art. 109 i 119. Państwo też ma obowiązek subwencyonowania tych szkół stosownie do liczby dzieci do szkół uczęszczających. —

Referent przedłożył w końcu nast. rezolucyę: Wzywa się rząd do udzielenia stałych subwencyi szkołom żydowskim powszechnym wszelkiego typu, które pod względem nauki przedmiotów świeckich odpowiadają wymaganiom powszechnych szkół państwowych. Wysokość subwencyi tych ma się równać ilości dzieci do szkoły uczęszczających, pomnożonej przez kwotę, którą państwo na naukę jednego dziecka w wieku szkolnym przeciętnie wydaje.

Po referacie rozwinęła się szersza dyskusya. Pos. Kornecki (ZLN.) oświadczył się przeciw wnioskowi, ponieważ nie można wyróżnić szkolnictwa żydowskiego od szkolnictwa innych mniejszości narodowych i wniósł na odesłanie wniosku do ministerstwa wyznań i ośw. celem łącznego traktowania ze szkolnictwem mniejszości narodowych.

Poseł Smulikowski (PPS) również oświadczył się przeciw wnioskowi, twierdząc, że subwencyonowanie szkół powszechnych wywoła separatyzm. Natomiast oświadczył się za subwencyą dla szkół średnich żydowskich.

Ks. Lutosławski uważa narodowy kierunek Żydów za zupełnie naturalne zjawisko. Proponowany przez referenta system subwencyonowania szkół żydowskich nie jest niesłuszny, ale dla państwa istnieje tylko jeden punkt widzenia, t. j. interes państwowy. Wyróżnienie szkolnictwa żydowskiego uważa też mowca za niewłaściwe i przedwczesne.

Pos. Langer (Wyzwol.) występuje wogóle przeciw pojęciu narodu żydowskiego, gdyż Żydzi nie są narodem, a tylko zbiorem religijno rasowym. (!)

Przy głosowaniu zaszedł ciekawy wypadek: ani rezolucya referenta, ani posła Korneckiego nie utrzymały się. Wobec tego postanowiono zwrócić się do marszałka sejmu o przekazanie sprawy komisyi regulaminowej z zapytaniem co w danym wypadku uczynić należy. (Charakterystyczne jest, że zarówno PAT, jak i AW. sprawę tę już przesądziły, podając zgodnie że „komisya odrzuciła wnioski nagłe posłów żyd. w sprawie subwencyonowania szkół żyd." — Przyp. red.).

—o—

Dymisya ministra spraw zagr. Seydy.

Następcą Roman Dmowski.

Warszawa 23 października (tel. wł). W dniu dzisiejszym odwiedził prez. Witosa min. Seyda i podał mu prośbę o dymisyę. Jako następcą wymieniany jest p. Roman Dmowski. Jak słychać ma nominacya p. Dmowskiego nastąpić już w dniach najbliższych.

Strejk maszynistów kolejow. trwa.

Groźba rozszerzenia się strejku.

Lwów, 23. października.

(ig). **Strejk maszynistów kolejowych w tutejszej dyrekcyi trwa bez przerwy.**

W dniu dzisiejszym nie odeszły pociągi do Stojanowa, Jaworowa, Podhajec i Sokala. Natomiast w ruchu były pociągi do Stanisławowa, Stryja i Sambora. Odeszły również pociągi pośpieszne do Krakowa i Warszawy prowadzone przez inżynierów kol. i instruktorów.

*

Na dworcu lwowskim panuje naogół spokój utrzymywany przez silnie skonsygnowane oddziały wojska i policyi. Strejkujacy spokoju nigdzie nie zakłócili.

*

W związku ze strejkiem maszynistów kol. Minister kolei żelaznych p. Nosowicz zarządził w drodze telegraficznej, aby pracowników kolejowych, którzy w związku z obecnem bezrobociem dopuścili się sabotażu lub gwałtu, w myśl ustaw karnych bez zwłocznie zawiesić w urzędowaniu, o ile są etatowymi, nieetatowych zwolnić ze służby. Przeciw wszystkim takim pracownikom należy wnieść ponadto doniesienie karne do prokuratury państwa. — Przeciw wszystkim etatowym pracownikom, którzy porzucili pracę, wdrożyć postępowanie dyscyplinarne i przeprowadzić je z możliwym pośpiechem

Jak nam donoszą grozi zapowiadane przez maszynistów lwowskich rozszerzenie się strejku na dyrekcye stanisławowską, coby spowodowało ze względu na strejkującą już dyrekcyę krakowską zupełne zamarcie ruchu w Małopolsce. Krążą też pogłoski, że w dniu dzisiejszym przyłączą się do strejku maszyniści warszawscy.

Palacze z dyrekcyi lwowskiej do tej pory nie przyłączyli się do strejku, ale nieoficyalnie to zapowiadają w razie nie uwzględnienia postulatów pracowników kol. do dzisiaj w południe. Wstrzymać się od pracy mają podobno też warstatowcy.

*

Sytuacyę strejkową wykorzystują zwłaszcza dorożki automobilowe, które każą sobie za przewóz do najbliższych okolic płacić milionami. Tak np. za przejazd dwóch osób do Kamionki Strumiłowej i z powrotem zapłacił pewien kupiec lwowski 15 milionów mk. To już naprawdę horrendum.

*

Jak nas informują w ostatniej chwili zgodzili się maszyniści kol. z parowozowni tarnopolskiej powrócić do pracy, tak że dziś rano przyjedzie pociąg osobowy z Tarnopola do Lwowa.

Władze kolejowe starają się usilnie o uruchomienie pociągu pospiesznego w kierunku na Katowice. Mają ątez odejść pociągi na Kraków i Warszawę pod kierownictwem inżynierów kolejowych i instruktorów.

*

Województwo lwowskie ogłasza odezwę do strajkujących maszynistów z wezwaniem, by powrócili do pracy i dali w ten sposób dowód prawdziwego patryotyzmu. Województwo ostrzega równocześnie strajkujących, że rząd nie dopuści do podcięcia najważniejszej arteryi komunikacyjnej i że poczynił już zarządzenia zabezpieczające uruchomienie pociągów.

Odezwa podpisana jest przez radcę Zimnego.

Połączenie między Krakowem a Lwowem przerwane.

Kraków. (AW). Strejk maszynistów kolejowych w Krakowie trwa dalej i rozszerzył się już na całą dyrekcyę. **Objął ogrzewalnie i parowozownie w Tarnowie, Rzeszowie, Jaśle i Nowym Sączu.** W Szczakowej zastrajkował nawet personal stacyjny. **Pociągi osobowe i pośpieszne w kierunku Koluszek, Poznania i Wiednia odchodzą obsługiwane personalem warszawskim. Natomiast nie odejdą pociągi w kierunku Lwowa.**

Pamiętajcie o pogorzelcach!

Rozkład teatrów lwowskich.

Posiew rządów komisyi teatralnej i uszn.ka jej dyr. Czarnowskiego w teat.ach iejskich dojrzał do plonów. Przeciw syste-atycznemu obniżaniu poziomu artystycz-go zaprotestowała najważniejsza instan-a: sama publiczność. W pozbawionym bicyi kulturalnych, kierownictwa reżyse-w i wybitnych sił aktorskich teatrze: stki. W kasach brak pieniędzy na wypła-nić gaż; zniechęceni warunkami artyści wieszają pracę, komsisya teatralna roi w tnych planach sanacyjnych o zamknięciu Teatru Nowości, a nawet opery, a ci szyscy, którzy widzą jak bujnie krzewić poczyna w Polsce kult teatru, którzy dzą, jak małe nawet miasta (Lublin, Ka-wice, Stanisławów) zakładają podwaliny d stałe teatry, jak w Krakowie i we Wil prospekuje po kilka teatrów, ci wszyscy rzy wiedzą jak łatwo byłoby zapobiec adkowi teatrów lwowskich i jak uporczy-e zła i nierozumna wola temu przeciw-ała — cierpią i milczą.

Zagadnienie teatralne we Lwowie opie się na bardzo prostych założeniach. Wszy ie trzy teatry lwowskie mają miejsc około 00. Zapełnione widownie nie tylko po-łyby budżet teatralny, ale dałyby moż-ć prowadzenia teatrów na wielkiej wy-ie artystycznej, zaangażowania wybit h sił aktorskich i reżyserskich. Dwa ty-e czterysta miejsc zajętych daje mie-ru skłonić tylko siedmdziesiąt tysięcy zów i słuchaczy. Problem kierownictwa ru polega na tem, aby na ćwierć miliona ności Lwowa, na wielką ilość przyjezd-h i gości przez racyonalne prowadzenie, rus skłonić tylko siedmdziesiąt tysięcy zi do uczęszczania jeden raz na miesiąc teatru. Występy gościnne Frenkla, Sol-ej, Wysockiej, Sosnowskiego, Adwento-za pouczyły nas, że jest to sprawa bar-łatwa i że ilekroć teatr zdobywa się jakąś atrakcyę — publiczność jest te-wi wierna.

W teatrach lwowskich działają jednak-yne motory, które z maniackim uporem-ną przeciw prądowi i które chcą prze-ać zdrowy instynkt publiczności. Ko-ya teatralna w karygodny i nieodpo-dzialny sposób folguje tym niszczyciel-n siłom i po za kontrolą publiczną u-muje niezdolne, pozbawione autory-kierownictwo u steru. Kierownictwo być obsadzane w drodze konkursu. W sposób utrzymuje się obecne kierow-wo po tego rodzaju rezultatach dzia-ą w teatrze — jest tajemnicą, zdaje się emu wicepr. Chlamtaczowi wiadomą. wić się tylko należy rządowi i władzom ewódzkim, które zwłaszcza w okresie uconych, nominowanych Rad miejskich wiązane są czuwać nad gospodarką ma-ratów, że nie wglądają w niszczyciel-robotę i nie budują tam przeciw spusto-iom kulturalnym dokonywanym przez na gospodarkę teatralną, która ten wszorzędnej wagi instrument wychowaw traktuje jak folwark magistracki, za bez-oddawany w dzierżawę.

W dziedzinie teatru zapowiadają zban-owane organy miejskie nowe, niebez-zne inowacye. Mówi się o zamknięciu zczególnych działów, o zmianach na sta-iskach kierowniczych. Naszem zdaniem dolne do samodzielnej decyzyi czynniki powinny lekkomyślnej decyzyi pódej-ać. Sprawy tak ważnej nie załatwia w ukryciu. Teatr lwowski stać na to, skupić pierwszorzędne siły aktorskie Polsce, które dziwnym zbiegiem oko-ności zrezygnowały z engagement w od-adających ich wartości teatrach. Teatr wski miałby przy dobrej woli możność ić pod swoim dachem takie siły jak Solską, Wysocką, Bednarzowską, Ad-owicza i i. Kto wie, czy p. Sosnowski byłby skłonny zamienić stanowisko w krakowskiej „Bagateli" na kierownictwo teatru lwowskiego. Kto wie, czy dyr. Żelazowski nie pospieszyłby z odsieczą scenie, dla której ćwierć wieku z górą pracował. Możnaby się zwrócić do światowej sławy talentów kierowniczych, jak Bolesławski, Dołżycki — dla których rzecz dziwna miejsca w ojczyźnie nie ma. Każda z wymienionych osobistości ma dane przywrócenia scenie lwowskiej atmósfery poważnej pracy, w której rozwijają się młode talenty, szerzy się i pogłębia kult sztuki scenicznej i teatr staje się tem, czem być ma, a czem we Lwowie być przestał, ważną placówką kulturalną.

H. H.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Warszawa 23 października (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi rolnej wniósł pos. dr. Somerstein poprawkę w sprawie parcelacyi, żądającą by żydowskie gminy wyznaniowe na wypadek wywłaszczenia otrzymały odszkodowanie na cele opieki społecznej. Wnioskodawca wystąpił również przeciw postanowieniu o wywłaszczeniu pod pozorem „złej gospodarki" wykazując, że tak ogólnikowe określenie da sposobność do nadużyć i zaproponował ścisłe ujęcie przyczyny wywłaszczenia tj. uregulowanie jej rozporządzeniem wykonawczem. Uchwalono że instrukcye dla określenia złej gospodarki wydać ma Ministerstwo Rolnictwa.

Sofia 23. 10. (Pat.) Po powrocie ze swej podróży do stolic państw Ententy, którą to podróż odbył p ozakończeniu sesyi Ligi Narodów bułgarski minister spraw zagranicznych Falkow zaprosił przedstawicieli prasy na konferencyę. Minister podkreślił przedewszystkiem wzrastający coraz bardziej autorytet Ligi Narodów tej tak ważnej dla stosunków międzynarodowych instytucyi. Delegacya bułgarska w Lidze Narodów starała się zainteresować miarodajne czynniki między innemi kwestyą mniejszości narodowych, której rozwiązanie niezbędne jest dla utrwalenia pokoju na Bałkanie. Omawiając ostatni ruch komunistyczny w Bułgaryi minister wyraził zadowolenie ze stanowiska prasy zagranicznej która wprowadzana początkowo w błąd przyczyniła się obecnie do rozpruszenia fałszywych informacyi. W końcu minister oświadczył, że podróż jego do Paryża, Londynu i Rzymu pozwoliła mu rozporuszyć wobec miarodajnych czynników uprzedzenia żywione w stosunku do Bułgaryi.

Zwyżka cen wyrobów tytoniowych.

Lwów, 23. października.

Z dniem 22 października ustanowiło Ministerstwo Skarbu następujące ceny tytoniu i wyrobów tytoniowych:

Cygara za sztukę: Havana 48000 mp. Belweder 40.000, Wawel 33.000, Brytanika 31 tys, Trabuco 27 tys., Kuba 21.500, Portorico 16 tys., Mieszane zagran. 14.000, Brazyl Virginia 13.000, Cygarillos 12 tys.

Papierosy za sztukę: Sfinks 7.200, Dames 6.600, Kalif (Kedyw) 6.000, Egipskie 5.800, Klub 4.000, Sejmowe 4.000, Prezydent 4.000, Damskie 4.000, Farys 2.000, Pogoń 3.300, Sport 3.300, Warszawskie 3.300, Wisła 2.500, Wanda 2.000.

Tytonie do papierosów za 100 gr.: Ki, 660.000 mkp., Ksanti 610.000, Najp. sułtański 560.000, Najp. macedoński 500.000, za 25 gr.: Najp. turecki 100.000, Przedni turecki 86.000, Średni turecki 69.000, Kresowy 50.000.

Tytonie do fajki za 25 gr.: Przedni fajkowy 32.000, Zwyczajny fajkowy 24.000.

*

Jak słychać nie jest ta 30-procentowa podwyżka wyrobów tytoniowych ostatniem słowem zarządu monopolowego pod adresem coraz topniejących szeregów konsumentów. Na 1. bm. jak sobie na ucho szepcą wtajemniczeni (a wtajemniczonymi są tu w pierwszym rzędzie hurtownicy i trafikanci) przygotowuje rząd nową „niespodziankę" w formie ponoś aż 100-procentowej podwyżki. Zdaje się, że już w najbliższym czasie widok człowieka palącego papierosa będzie wielką rzadkością; jeśli zaś w tem tempie dalej pójdzie kto wie czy taki widok nie będzie zaliczany do senzacyi.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Środa »Uczta szyderców«.
Czwartek g. 6,30 „W krainie baśni".
Piątek „Uczta szyderców". 30 pr. zniżka.
Sobota g. 3,30 „Pan Jowialski".
Sobota g. 7. „Rigoletto" gościnny występ Stermich-Dębickiej.

—o—

TEATR MAŁY.

Środa »Wiera Mircewa«.
Czwartek „Wiera Mircewa".
Piątek „Wiera Mircewa".
Sobota „Wiera Mircewa".

—o—

TEATR NOWOŚCI.

Środa »Królowa fal«.
Czwartek „Królowa fal"
Piątek „Królowa fal".
Sobota „Królowa fal".

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo,** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-mej wiecz.

—o—

Płaszcze, żakiety, szale i skórki futrzane w Budapeszteńskim Magazynie Futer BREITFELD i WIESNER, Lwów, Sykstuska 2.

—o—

— **„Harakiri".** Dziś w środę, o godz. 8 wiecz. pożegnalny wieczór poetycki Artura M. Swinarskiego, z współudziałem pana „pi" (?) i pani Reny Helwicz. Bilety w Księgarni „Nowości" (ul. Kopernika) — od godz. 6 wiecz. przy kasie Instytutu Technologicznego przy ul. Bourlarda 5.

— **Z powodu niebywałego sukcesu przedstawienia dla dzieci „W krainie baśni"** Nina Ktrsanowa i Aleksander Fortunato dali się uprosić na jeszcze jeden występ w czwartek. Będzie to znowu przedstawienie specyalne tylko dla dzieci a rozpocznie się o 6,30. Bilety wstępu na to przedstawienie sprzedają od dziś rana kasy teatralne.

— **Gościnne występy Stermich-Dębickiej.** Dyrekcyi teatrów miejskich udało się pozyskać na dwa występy primadonnę opery wiedeńskiej, uroczą głośną śpiewaczkę Stermich-Dębicką, której koncerty w ostatnich dniach we Lwowie spotkały się z tak gorącem uznaniem prasy i publiczności. Znakomita artystka wystąpi po raz pierwszy w „Rigolecie", w poniedziałek zaś w „Fauście". Będą to więc dwa wieczory istotnie niezwykłe, wysokiej wartości artystycznej.

— **O teatrze Stanisławskiego** i współczesnych prądach scenicznych. Na ten temat wygłosi **Red. Henryk Hescheles** odczyt w niedzielę dnia 28. bm. o godzinie 11.30 w sali Jad Charuzim. Bilety do nabycia w Beth Izrael (Jagiellońska 15) i w Księgarni N. Siegla (Pas. Hausmana 8).

— **Odczyt Sieroszewskiego o Japonii** będzie powtórzony na ogólne życzenie wobec licznych zgłoszeń i zamówień biletów w piątek 26. b. m. w sali Towarzystwa Muzycznego o godz. 8,15 wieczorem.

— **Komisarzem rządowym dla fundacyi bar. Hirscha** mianował min. Głąbiński p. S. Adlersberga, szefa sekcyi w ministerstwie wyznań i oświaty. (tel. wł.).

— **Z czasopism.** Opuścił już prasę nr. 16 dwutygodnika „Ruch spółdzielczy", organu Centralnego Związku Rewizyjnego żyd. Tow. Spółdzielcz. (Warszawa, Nalewki 2 a), który zawiera: Sprawozdanie konferencyi centr. kas kredytu spółdzielcz.; stan i rozwój żyd. kooperacyi kredytowej w Polsce, instrukcye Zw. Rewizyjnego i w. i.

Zesz. 3. „Il. Życia Polskiego", poświęcony wyłącznie katastrofie na Cytadeli w

Warszawie i zawierający cały szereg zdjęć z miejsca katastrofy.

— (d). **Z kroniki kradzieży i wypadków.** Protokoły policyjne roją się dzień w dzień doniesieniami o kradzieżach i włamaniach. Z powodzi mniejszych i większych wypadków notujemy względnie poważniejsze. Oto Sobolewskiej (Czarneckiego 20) skradziono parę kulczyków, wart. 5 milj. mk. — Seńkowi Teodorowi (Łyczakowska 41) skradziono buty i kożuchy i innej garderoby na sumę 50 milj. — Maryi Susło (Zniesienie) skradziono **110 rubli** w złocie. — Do mieszkania Lisiewicza Kazimierza (Śniadeckich 9) dostał się niejaki Stanisław Buczkiewicz z Lublina, który skradł na szkodę właściciela biżuteryi, wart. 25 milj. — **Do magazynu restauracyjnego** Sackiego Wilhelma w parku Kilińskiego włamano się wczorajszej nocy, skąd skradziono **kilkadziesiąt** flaszek likierów i wódek oraz naczynia na sumę 38 milj.

Na pl. Bernardyńskim wywołali wczoraj o 11 wiecz. silnie podchmieleni: Marcinowski J., Schmit K., Winiarz F., Dobrzański T., Olszański M., awanturę, w czasie której pokłuli się wzajemnie nożami.

Targnęła się na swe życie kelnerka w restauracyi Hauerstarka przy ul. Janowskiej 30, Z. M. napiwszy się jodyny. Denatce zdołano uratować życie. Powód zamachu na własne życie, nieznany.

W restauracyi Schmajera przy drodze Sichowskiej spotkało się przy butelkach liczne grono zawadyaków jak: Ćwiok J., Jędrzejczyn L., którzy w niemożliwy sposób pokłuli nożami Oprzyska Stanisława.

— **Wynik wyborów do rady miejskiej Wiednia.** Równocześnie z wyborami do austryackiego parlamentu odbyły się w niedzielę wybory do wiedeńskiej rady miejskiej. Zwycięstwo przy wyborach komunalnych odnieśli socyaliści. Z Żydów wszedł do Rady miejskiej tylko dr. **Plaschkes.** Czesi, którzy dotychczas mieli w Radzie miejskiej 8 mandatów, nie dostali ani jednego mandatu. Również wszechniemcy nie dostali ani jednego mandatu.

— **Lenin powraca do pracy.** Jak donoszą z Moskwy paraliż prawej nogi Lenina ustąpił. Lenin objawił chęć powrotu do pracy. (Pat).

— **Ślub serbskiego księcia Pawła z grecką księżną Olgą.** Wczoraj odbył się w Belgradzie ślub księcia Pawła syna księcia Arseniusza z księżniczką Olgą grecką, córką księcia Mikołaja greckiego. Obecni byli królewska para rumuńska, królowa grecka oraz książęta bawiący w Białogrodzie z okazyi chrzcin następcy tronu. Młoda para wyjechała do Londynu. Książę Jorku opuścił również Belgrad. (Pat).

— **Zakład obuwia ortopedycznego** polecany przez W. P. lekarzy L. Nowosada, absolwenta kursów zagranicznych, Lwów, ul. Słowackiego 6, telefon nr. 825. 8190

— **Zaparcie stolca.** Według doświadczeń zebranych w klinice dla chorób wewnętrznych we Wiedniu, działa gorzka woda **„Franciszka Józefa"** także przy hemoroidach pewnie i przyjemnie. 7487

Ze sportu.

Przegląd tygodniowy.

Dwoma imprezami zajęty jest obecnie świat sportowy w Polsce: rozstrzygającem spotkaniem Pogoń—Wisła i międzypaństwowemi zawodami Polska—Szwecya. Co dotyczy pierwszej, przedyskutowanem jest neutralne boisko, na którem się rozegra finał o honory mistrza, a wymieniane są boiska w Przemyślu, Rzeszowie i Warszawie. Jakkolwiek pierwsze dwa nie bardzo się nadają do rozegrania tak ważnych zawodów, Warszawa łatwo narazić może P. Z. P. N. na niepowodzenie finansowe, ileże koszta ogromne, a możliwem jest brak zainteresowania u Warszawiaków dla zawodów między dwoma zamiejscowemi drużynami, a z drugiej strony liczyć się należy z niepewną w tak późnej jesieni pogodą. Z tych też przyczyn boiskom na linii Lwów—Kraków (ewentualnie Bielsko) należy dać pierwszeństwo, a zwolennikom obu klubów możność wyjazdu na to bądź co bądź bardzo ciekawe spotkanie.

Z okazyi zawodów Polska—Szwecya nasuwa się na myśl przysłowie: mądry Polak po szkodzie i przekonanie, że P.Z.P.N. nawet ze szkody żadnej nie wyciągnął nauki. Trzykrotne klęski z Węgrami, Jugosławią i Rumunią nie zdołały skłonić P. Z. P. Nu do wcześniejszego mianowania reprezentatywki i umożliwienia tejże treningu i zgrania. Widoki na powodzenie są wśród tych warunków minim,alne.

W ostatnich zawodach o mistrzostwa wiedeńskie, wzmocniła Vienna zwycięstwem nad Slovanem 4:0 swe przodujące stanowisko. Senzacyą dnia natomiast było spotkanie Rapid—Hakoah rozegrane i nierozstrzygnięte 2:2 wobec 25.000 widzów. Hakoah bez Scheuera i Hessa pozwolił — podobnie jak w spotkaniu ze Slovanem — wydrzeć sobie zwycięstwo w ostatnich kilku minutach, jakkolwiek wedle przebiegu gry przewagę posiadał Rapid. Korzystny zresztą dla Hakoahu wynik jest zasługą Halperna i Golda tudzież szczęśliwych strzelców Guttmana i Hänslera. Inne spotkania dały naogół nieoczekiwane wyniki: wysokie zwycięstwo Sportclubu nad Wafem 4:1, Herta—Wacker 2:1, Simering—Admira 1:1, W najbliższą niedzielę spotykają się na Hohe Warte: Hakoah i Amatorzy.

Z innych spotkań ubiegłej niedzieli notujemy następujące:

Budapeszt:

Vasas—Vivo 1:0.
M. T. K. — Kispesti 2:0.
F. T. C. — 33. F. C. 1:1.
B. T. C. — Zuglo 4:0.
Törekoes — 3 obwód 0:0.
U. T. E. — U. T. S. E. 4:1.

Praga:

Sparta — Nuselsky 5:0 (sobota).
Union — Žižkov — Victoria Z. 1:1.
Slavia — D. F. C. 2:1 (15.000 widzów)
Sparta — Teplitzer F. C. 2:2 (niedziela)

Niemcy:

Fuerth — Nuerenberger S. V. 0:0.
I. Nuerenberger F. C. — Bayern 5:0.

Irlandya:

Irlandya — Anglia 2:1.

(K.).

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 23. października.

Dzisiejsza giełda efektów stała pod znakiem silnej ogólnej zwyżki efektów. Szczególnie pilnie zwyżkowały papiery notowane na giełdzie wiedeńskiej, które zyskały do 40 proc.

Transakcye następujące: Hipot. 290, 320 310, 325, 330, 235, 320, (300, 280; 295); Małopol. 390, Przemysł. 175, 165, 178, 173, 160, 170, 172, 173, 175, 168, 172 176; 175 173, 175, 170, 174; Z.B.K. 42; Browary 8400 (8200), (7950), Chodorów 1400, 1450, 1550, 1575, 1500, 1400, 1425, 1550, 1560, 1525; 1575, 1525, Cegielski 190, 205, 180, Gafota 55, 54, 55, 60, Górka 5100, 5000, Tohan 140, Karpalit 200, Ćmielów 390, Niemojowski 150, 155, Ojkos 1400, 1625, 1600, 1625 1450, 1475, 1500, 1560, Parowozy 150, 140 145, 140, 142, 138, 140; 138, 137; 138, 145 141, 135; Pezet 85, 82, 84, 85, Pocisk 220 Siersza g. 3950, 3400, 3900, Pol. nafta 145 150, 155, 145, P.T.B. 65, Rakszawa 3400, 3375, 3450, 3500, Tespy 1950, 1900, 1920, 1850, 1935, 1930, 1940, 1935, 1950, 1945; Zieleniewski 5700, 5800, 5750, 5800.

Transakcye w akcyach niekotowanych następujące: Arma 130, 125, Azot 115, 118 120 (nieef. 105), Czechowice 65, 66, Chybie 2300, 2400, 2450, 2500, 2550, 2600 (drob. 2800), Gazolina 570, 560, Len w Kr. 250 245, 242, 240, Nitrat 74, 72, 73, 74 75; Przeworsk 69.000, Rucker H. 260, Rolli dustria 35, 36, Węglówki 6600, 6700, G zy 11700, 11800, 12000, 12100, 12200, J worzno 7800, 8200, 8300, 8400, 8700, 88 8750, 8775, 8800, 8850, dr. 9000, 9500, 97 9800 10000, Foresta 150, Olkusz 230, 2

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 23. października.

Dol. am. 1,720000, dol. kan. 1,60000 K. cz. 50000, Fr. fr. 78000, fr. szw. 2400 fr. belg. 69000, guld. hol. 520000, lir 62000, leje rum. 6000, Funty 6200000, W deń 2100, Praga 52000, Czerniowce 60

Złoto i srebro.

Złoto: 20 Kor. 7,300000, 20 Mr 7,800000, 20 Frank. 6,300000, 10 rubli 9,5000

Srebro: Kor. 120000, 5 Kor. 600 floreny 300000, ruble 480000, kopiejki 2 tysięcy.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 23. października.

Z powodu strajku kolejowego kup prowincyonalni nie zjawili się na giełd w ślad zatem zupełny brak podaży i stój w transakcyach.

Giełda warszawska.

Warszawa, 23. 10. (Pat). Bank dy 1575, Bank handlowy 755, B. dl. h. i 350, 340, B. Małopolski 350, Polski B. prz Lwów 150, 145, B. Zjedn. Ziem. Polsk 350, Związ. ziemian 85, Bank spół. zar 450, 480, Cerata 60, 50, Kijewski i Scho 650, 630, Sole potasowe 1550, Spies 3 320, Puls 105, 110, Wild 100, 107.5, C dorów 1375, 1370, Czersk 260, 232.5, 24 Częstocice 9850, 1030, Gosławice 450, chałów 300, Cukier 1470, 2000, Firlej Łazy 57.5, Warsz. tow. kop. węgl. 17 1750, 1850, 2075, Drzewo 65, 62.5, Cegiel 215, 205, Lilpoop 160, 190, Modrzejów 2 1925, Norblin 385, 460, Zakł. Ostrowiec 2700, 2725, Ortwein i Karasiński 112.5, Rohn i Zieliński 225, 230, Rudzki 800, 850, Starachowice 825, 960, Ursus 245, cisk 180, Parowozy 125, 127.5, Zieleni ski 4900, 4800, Żyrardów 92500, 10000 Zawiercie 103500, 105000, Belpol 80, B kowski 165, 155, 150, Br. Jabłkowscy 48, Żegluga 28, 28.5, Polbal 40, Synd. r 700, Skup skór 41, 42.5, Ćmielów 365, bel 180, Haberbusch 1300, 1310, Spiry 600, 550, Kluczewska fabr. pap. 210, Pol nafta 110, 100, Nobel 410, 380, Lenartow 21, 22, Tepege 1850, Polski przem. n 340, 350, Siła i Światło 175, 205, Tkan 27.5, Korek 52.5, Konopie 180, 192.5, Pol Lloyd 50, 60.

Czeki.

Warszawa, 23. 10. (Pat). Bel 70200, 68700, Berlin 0.000001, Holandya 54 Londyn 6330000, 6210000, N. Jork 1390 Paryż 82300, 86700, Szwajcarya 249500 244500, Wiedeń 19.90, 19.50, Praga 41 Włochy 62500.

Pożyczka złota 950.000, 1,100000, B złłote serya B. 1,600000, 1,750000, 1,700 za 10 szt. serya C 1,500000, 1,750000, 1,675 serya D. 1,700000.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kursa w tysiącach.

Kraków. (Pat). 23. 10. — Pol. B. prz 168, 170, B. Hipoteczny 290, 325, B. Małop. 470, B. Spół. zarobk. 530, 535, Ziemski B. K 55, 65, Tohan 185, Pharma 170, 175, Po Glob 18, Zieleniewski 5800, 5400, Cegielski 240, Trzebinia masz. 190, 210, Parowozy 145, Górka 5200, 5500, Siersza g. 4100, 3 Tepege 2200, 2400, Nafta 130, 140, Trzeb tłuszcz. 1225, 1250, Ćmielów 450, 360, Siersza 100, 110, Oikos 1275, Chodorów 1750, 1025.

Giełda wiedeńska.

Czeki.

Wiedeń. 23. 10. (Pat). Amsterdam 2 Belgrad 860, Berlin 0.012, Bruksela 3494, dapeszt 380, Bukareszt 339, Chrystiania 1 Kopenhaga 12280, Londyn 319200, Madryt Medyolan 3144, N. Jork 70935, Paryż 4 Praga 2107, Sofia 682, Sztokholm 18470, W szawa 300—400, Zurych 12425.

Akcye.

Kursa w tysiącach.

Wiedeń. 23. 10. (Pat). Prioritety Anglobank 356, Bank związkowy 196, Bank brotowy 133, Zakł. kred. 423, Austr.

k depoz. 80, Lucnderbank 362, Merkury 200 nbank 330, Kolej półn. 21400, Kolej lwowczern. 409, Austr. koleje 853, Kolej południ. Alpiny 697, Krupp 432, Huta Poldi 1012, Pra-Tow. żel. 2350, Rima 236, Skoda 1212, Ziewski 252, Apollo 910, Fanto 443, Karpaty Galicya 26400, Schodnica 1800, Siersza 171.

Giełda berlińska.

Berlin. 23. październ. (Pat). Amsterdam 6,000.000, Bruksela 2.713,200.000, Londyn 375,000.000, N. Jork 55.660,000.000, Paryż 2,000.000, Szwajcarya 7.875,250.000, Wiedeń 560, Praga 1.645,875.000.

Giełda zurychska.

Zurych. 23. 10. (Pat). Notowania końc. Holandya 218 i pół, N. Jork 561, Londyn 2, Paryż 32.45, Medyolan 24.85, Praga 16,57 ół, Budapeszt 0.0305, Bukareszt 2.67, Bel- 6,85, Sofia 5,35, Warszawa 0.0005, Wie- 0.0078 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 9.

NADESŁANE.

Koledze Juliuszowi Steinowi z okazaręczyn z p. Frydzią Scheinerówną ilują serdecznie Allerhand, Ostersetzerowie, Langweber. 6396

Hella Albeckówna—Warszawa
muel Grünhaut — Podwołoczyska
zaręczeni w październiku 1923. 9365

Z okazyi zaręczyn brata szwagra naszego
Samuela Grünhauta z p. Hellą Albeck
z Warszawy — życzą dużo szczęścia
Majerowie Seidmanowie. 9310

Anna Majman — Herman Sporn
Kołomyja Uhnów
zaręczeni we wrześniu 1923. 9358

Dużo szczęścia kochanemu szwagrowi elowi Grünhautowi do zaręczyn z p. Hellą Albeck z Warszawy życzą
Chaimowie Marderowie. 9364

Do zaręczyn brata i szwagra naszego uela Grünhauta z p. Heleną Albeck dużo szczęścia Dawidowie Grünhautowie.

okazyi zaręczyn p. Rudolfa Balsama z p Walderówną zasyłają tą drogą serdeczne nia Współpracownicy firmy »Express« Brae mann i Ska. 9382

DROBNE OGŁOSZENIA.

POSAD POSZUKUJĄ.

halter bilansista zmieni posadę. Łask. zgłoenia do administracyi pod »Energiczny«.

halter - bilansista, korespondent polsko-niemiecki z długoletnią yką i chlubnemi świadectwami, poszukuje y. Zgłoszenia do administracyi Chwili pod wszorzędna siła«. 93.9

halter bilansista energiczny organizator po kuje posady w większem przedsiębiorstwie ysłowem. Zgłoszenia »Ruchliwy« do Admiacyi. 9350

y, zdolny kupiec z odpowiednim kapitałem poszukuje zastępstwa poważnego przedsiębior. Listowne zgłoszenia Zahler, Stanisławów, kiego 5. 938

odzielny bilansista z długoletnią praktyką oszukuje posady ewentualnie przystąpiłby z wiednim kapitałem. Zgłoszenia »Zdolny« do głoszeń Scherera Pasaż Hausmana. 9388

WOLNE POSADY.

rżującego z branży kosmetycznej i praktyanta biurowego z buchalteryą poszukuje się. enia pod »Zdolny 3« do Administracyi 6897

atora kawalera, poszukuje natychmiast okat Schmorak w Bursztynie. Oferty poile stałego miernika. 9357

piszącą na maszynie z ukończoną szkołą ndlową, przyjmie firma B. Panzer, Lwów, Kopernika 17. 9373

era (kę) zdolnego poszukuję natychmiast. oszenia osobiste sklep tekstylny »Polman« ka 5. 9374

AKTYKANTA z lepszego domu przyjmie Księnia Nowości, Kopernika 3. 9372

nika na ordynaryę poszukuje zarząd dóbr ubycza. Wiadomość u Dra Horowitza, Sykl 11 o godz. 8-ej rano. 9386

Potrzebna inteligentna wychowawczyni na wyjazd do Stanisławowa Zgłoić się u P. Tonci Bernfeld, Nowy Świat l. 15. lub do Administracyi pod »Korzystne warunki«. 9379

MAŁŻEŃSTWA.

KTO pragnie się ożenić lub wyjść zamąż niech z zaufaniem zwróci się pod »Felix w Nowym Sączu, skrytka pocztowa 12. 9371

Szadchen mający przystęp do lepszych sfer żydowskich zechce podać swój adres pod »Ojciec« w Administracyi Chwili, 9394

Przystojna, subtelna, skromna panna, Żydówka poślubi kulturalnego pana w średnim wieku na wyższem stanowisku. Listy pod »Majętna« do Administracyi. 9391

NAUKA I WYCHOWANIE.

Słuchacz filozofii poszukuje lekcyi z zakresu szkół średnich i jęz. hebrajskiego ewentualnie za pomieszkanie. Zgłoszenia do Adm. Chwili pod »J. F«. 9362

Żyd. Dom Sierót w Drohobyczu poszukuje nauczycielki-wychowawczyni na oddział dziewcząt. Znająca gospodarstwo i roboty ręczne pierwszeństwo. Może też być początkująca. Posada do objęcia 1. listopada b. r. Zarząd. 9346

WPISY na nowy kurs Handlowy (osobny dla abituryentów) przyjmują koncesyonowane przez Ministersto Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul. Łyczakowska 34. Kurs rozpoczyna się 5-tego listopada. 9335

Absolwentka gimnazyum obejmie posadę instruktorki we Lwowie lub na prowincyi. Zgłoszenia Sandhaus, Stanisławów, Szopena. 9347

Panna ze znajomością gry na fortepianie, języka francuskiego, niemieckiego i polskiego szuka posady do dzieci od 7—14 lat. Zgłoszenia pod »Sumienna« do Adm. Chwili. 9361

Poszukuję lekcyi hebr. oraz talmudu. Administracya Chwili »AKADEMIK-TALMUDYSTA«

KUPNO — SPRZEDAŻ.

TŁUSZCZ TOVOTTE I a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9250

PASY SKÓRZANNE I. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Badian Lwów, Janowska 24. 9247

Młyn do sprzedania w Medenicach koło Drohobycza motorowy 48. p. s, z. 1. parę, walcy podwójne, 3 kamienie, prosak i 1 Holländer do tego dom z 5-ma ubikacyi, 2 stajni, podwórze wielkie ze sadem i pole obszar obejmuje około 1. morg. Samuel Bauer, Medenice. 9383

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych
Dr SCHWARZ b. Sekundaryusz szpit. powsz., **Lwów, Słowackiego 4,** naprzeciw gł. poczty. Leczenie plam, brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

Lekarz chorób wenerycznych i skórnych
Dr. A. Nadel
ordynuje ul. HALICKI 7 od 12—5 nad Kawiarnią Centralna. 7791

SPEC. CHORÓB SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. med. M. EISENBERG
długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu
Lwow, SYKSTUSKA 34. 9281

Dr. S. OBERLAENDER
Plac SMOLKI 1 a II. p. powrócił i ordynuje w chorobach dróg moczowych skór. i wener.

RÓŻNE.

Lekarza jako wspólnika przyjmie gabinet dentystyczny. Zgłoszenia pod »Dentysta« do Administracyi. 9367

Czeladnika stolarskiego specyalisty do robienia drzwi okien na kilka tygodni robota. Władomość Moszkowicz, Kołłątaja 2. 9390

Adwokat da dobre wynagrodzenie za wskazanie odpowiedniego miejsca na otwarcie kancelaryi najchętniej obok Lwowa. Obejmie także istniejącą kancelaryę, za odstępnem. Zgłoszenia pisemne do biura Scherera, Lwów, Pasaż Hausmana, pod »Adwokat«. 9392

DO APELACYJNEGO egzaminu szukam partnera Listy do Administracyi pod »Wspólna nauka«.

KUNEROL

Przewyborny TŁUSZCZ roślinny,

zawiera 100% czystego tłuszczu z orzechów kokosowych.
Przedstawiciel: HENRYKA J. SCHIFMANA SYNOWIE, Lwów.

Nowo otworzony **Skład sukna** FIRMY **Tabak i Reiser** **Lwów, Legionów**
HOTEL NEW-YORK
poleca się P. T. Publiczno
Sprzedaż hurtowna i detaliczn

Towary zimowe jak trykotaże, także kiłowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziecin rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi — **Rauhvogel i Sonne** Lwów Legionów w podwórzu na pi wo II. piętro

Łóżka składane różnego systemu, Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do łó Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, Ce i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownie i detalicznie «« **E. KOREHBLIT, Lwów, ul. Krajewskiej**

MIESZKANIA I LOKALE.

Przyjmę dwóch panów na mieszkanie. Zgłoszenia »Śródmieście« Administracya. 9370

Lokal w śródmieściu nadający się na hurtownię do wynajęcia. Bliższa wiadomość Magazyn obuwia Rewicza, Legionów 31.

Pokoju elegancko umeblowanego poszukują dwaj kawalerzy przy żydowskiej rodzinie, Wynagrodzenie hojne Zgłoszenia do Administracyi pod »Zapłata dolarowa«. 9342

2 pokoje z komfortem w okolicy pl. Akademickiego nadające się na biuro poszukiwane. Zgłoszenia u adwokata Dr. Herschtala, Kołłątaja 3 miedzy 4—6. 9389

Poszukujemy magazynu w śródmieściu „Vita" Pasaż Hausmana 8. 9393

INTERESA HANDLOWE.

Poszukuję wspólnika do interesu bławatnego. Posiadam 2 duże lokale w śródmieściu, Reflektuję na kilka milier ów. Zgłoszenia pod »Śródmieście« do Administracyi. 9360

ZGUBIONO. — ZNALEZIONO.

21. X zgubiłem książeczkę wojskową, proszę znalazcy odesłać pod adresem. Isak Koral, Tolechów. 9381

Zgubiłem dokument podróży na nazwisko Izydor Schächter, Czortków. Łaskawy znalazca za wynagrodzeniem zechce zwrócić. 9380

OGŁOSZENIA.

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, pa ki zapasowe, Karbid wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Bate żarówki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkłady tychże hurtownie i detalicznie poleca J. ROSENMAN, Lwów, AKADEMICKA 26.

Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne, mate włosienne i sprężynowe, Karnisze m lowe, otomany, urządzenia Sypialni. Jadalni bl we i kuchenne poleca po cenach przystępn Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierzow

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 1

Nr. 1663 Lwów, piątek 26. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół strondey . . . . . 5.000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Policzone dni rządu Witosa.

W małej Austryi.

Mała Austrya zasługuje na większą uwagę świata politycznego, niżby to rozmiary i znaczenie tego państewka uzasadniały. W czasach szerzącego się zamętu w Europie centralnej jest to jedyny kraj, który od niedługiego czasu wykazuje stałą poprawę stosunków, jedyne państwo, która z rozwiniętymi żaglami steruje ku normalnym warunkom bytu i rozwoju. Dlatego, im większą jest u nas i gdzieindziej tęsknota do ustalenia się form państwowego i publicznego życia, tem większą wartość żywego przykładu ma postęp sanacyi naddunajskiego państwa.

Ubiegłej niedzieli odbyły się w Austryi wybory do Zgromadzenia narodowego i gmin. Co się tyczy ludności żydowskiej, charakteryzował wybory austryackie akt zespolenia się żywiołów narodowych i liberalno-asymilacyjnych na platformie — żydowskiej i jakkolwiek wskutek nowej ordynacyi wyborczej zarówno Żydzi, jak Czesi i inne mniejsze grupy przedstawicieli w Zgromadzeniu Narodowem nie uzyskały mimoto fakt znalezienia wspólnej platformy politycznego działania stanowi bardzo dodatni moment w rozwoju politycznego uświadomienia mas żydowskich. Wspólna lista stronnictw żydowskich skoncentrowała na sobie znacznie większą ilość głosów niż listy żydowskie w poprzednich wyborach. Jeżeli przeto znaczna ilość głosów żydowskich padła na listy wielkich stronnictw, szczególnie na listę socyalistyczną, to wytłómaczyć to można — obok niedostatecznego jeszcze uświadomienia narodowego wśród pewnych warstw żyd. ludności, także tem że wybory odbywały się pod hasłami zasadniczych programów gospodarczych i że stronnictwa reprezentujące wielką siłę polityczną z natury rzeczy w tym stanie stanowiły główną atrakcyę wyborczą.

Główne jednak specificum wyborów austryackich leży w dwu znamiennych objawach, które powinny szczególnie polityce polskiej dać wiele do myślenia. Otóż antysemicka dotąd partya chrześcijańsko-społeczna idąc w walkę wyborczą wyeliminowała ze swego programu wszystko, coby choć odrobinę potrącało o antysemityzm. Chrześć.-społeczni doszedłszy do rządów zrozumieli szkodliwość polityczną brutalnych haseł antysemickich i równocześnie z sanacyą gospodarczą Austryi rozpoczęli sanacyę duszy ludowej z objawów patologicznej nienawiści do Żydostwa. Między oboma tymi kierunkami sanacyi zachodzi jak poucza historya Austryi ścisły a zbawienny dla państwowości związek przyczynowy. To jest pierwszą wyraźną lekcya jaką wysnuć można z obrotu rzeczy w Austryi.

Nie tylko jednak największe stronnictwo austryackie zrozumiało tę konieczność. Zrozumiał to ogół ludności, który odmówił swego zaufania tym, którzy pod hasłem walki z Żydami szli do urny wyborczej. Austryacki „Hakenkreuz" został pobity na głowę, utracił około połowę mandatów i w liczbie szesnastu wejdzie do Zgromadzenia Narodowego, w którem ani dla wielkoniemieckich snów o potędze ani dla rojeń o zdławieniu Żydostwa posłuchu nie znajdzie.

Te dwa momenta nadają odbytym w niedzielę wyborom w Austryi charakterystyczne piętno, te dwa momenta odegrają i odgrywają już w postępującej sanacyi stosunków niepoślednią rolę. H. H.

—o—

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Śmierć polityczna Witosa i Rataja.
Katastrofa warszawska, Żydzi i rząd Witosa-Głąbińskiego.
Rząd się cofa.
Gabinet koalicyjny na widowni.
Rektor Makarewicz o numerus clausus.
Arsenał... w Brzuchowicach.
Strejk kolejowy trwa.

—o—

Katastrofalna sytuacya Niemiec.

Co się dzieje w Nadrenii. - Kapitulacya separatystów w Akwizgranie. - Stan wyjątkowy w Hamburgu. - Na ulicach Hamburga leje się krew.

Lwów, 24. października.

W niedzielę separatyści nadreńscy proklamowali republikę nadreńską. Ruch separatystów nadreńskich nie jest żywiołową akcyą społeczeństwa zamieszkałego w Nadrenii. Już bowiem na samą wieść o proklamacyi republiki, dochodzą wiadomości, że separatyści napotykają na krwawy opór miejscowego społeczeństwa niechcącego się odrywać od Niemiec. W Akwizgranie — w chwilowej stolicy republiki — **separatyści zmuszeni zostali do kapitulacyi.** Przeciw ruchowi separatystycznemu bardzo ostro występują związki robotnicze i to nietylko socyalistyczne. Jeśli nadreński ruch separatystyczny niebawem zostanie zlikwidowany, w pierwszym rzędzie przyczynią się do tego robotnicy, nie solidaryzujący się z separatystami, których przywódcy w osobach dra Dortena, Deckersa i Gruenbacha — wedle pism niemieckich — niekoniecznie przewodzą ruchowi z pobudek czysto idealnych. Proklamacya republiki nadreńskiej mogła nastąpić jedynie przy poparciu władz okupacyjnych, w pierwszym rzędzie Francyi, która przy dzisiejszem rozprzężeniu Niemieckiej Rzeszy jest zainteresowaną w tem, by monarchię bismarkowską widzieć rozdartą i na całe lat dziesiątki ubezwładnioną.

Duisburg. (Pat). Republikanie w sile przeszło 1000 ludzi zawładnęli miastem. Na ratuszu zatknięto flagę trójbarwną Nadrenii.

Koblencya 23. 10. (Pat.) Separatyści zajęli Wiesbaden i Duisburg. Wojska francuskie utrzymują spokój.

Bruksela (Pat.) Donoszą tu, że separatyści w Akwizgranie kapitulowali.

Akwizgran (Pat.) Nacyonaliści oraz komuniści zdobyli ratusz i wzięli wielu separatystów. W czasie wynikłej strzelani-

Stosowna odpowiedź

oszczędnej i mądrej gospodyni na częste próby wmówienia jej innej domieszki do kawy: „Proszę się nie trudzić! ..... Pozostanę przy dawno wypróbowanej, gotuję kawę tylko z „**Prawdziwą Francka**" z **młynkiem.** Tylko tej proszę mi dać.

9/43

ny trzy osoby zostały zabite i wiele rannych. Ogłoszono zakaz zgromadzeń.

Koblencya (Pat.) Naczelny komitet separatystów wybrał dyrektoryat zaopatrzony w całkowite pełnomocnictwo. W skład dyrektoryatu wchodzi Matthes, jako przedstawiciel Nadrenii północnej oraz Dorten jako przedstawiciel południowej Nadrenii.

Moguncya 23. 10. (Pat.) Robotnicy sprzeciwiają się zaprowadzeniu republiki nadreńskiej. Około 30 separatystów przybyło tu automobilem ciężarowym jednak wkrótce zostali zmuszeni do powrotu. Tłum kilkakrotnie manifestował. Rezultatem strzelaniny, która później nastąpiła są zabici i ranni.

Berlin. 24. 10. (Pat). Niemiecka radio stacya rozesłała o sytuacyi w Nadrenii następujący komunikat: **Związki zawodowe w Wiesbadenie proklamowały strejk generalny jako protest przeciw putschowi separatystów.** Niemieccy lojaliści koncentrują wszędzie swe siły. Separatyści czują się bezsilni i zadawalają się ogłaszaniem **dekretów, których nikt nie bierze pod uwagę. Ruch separatystyczny pomimo, że** słabnie na sile, przedstawia wciąż jeszcze poważne niebezpieczeństwo.

Wiedeń (Pat.) „N. Wienie Journal" donosi z Hamburga: Wedle ostatnich wiadomości komuniści działali w myśl przygotowanego planu. Strzelanina trwała przez cały dzień. Policya miała 14-tu zabitych i 108 rannych. Straty komunistów nie są znane. Sądzą że mają oni 30-tu zabitych i przynajmniej 150 rannych. Stan wyjątkowy w Hamburgu został zaostrzony. Odbywają się rewizye w domach komunistów. Kilku przewódców komunistycznych aresztowano. Po północy komuniści zebrali się ponownie w dwóch przedmieściach Hamburgu i rozpoczęli atak na centrum miasta. Zostali jednak osaczeni przez policyę w kompleksie domów. Sądzą, że wspomniany kompleks będzie jeszcze dzisiaj opróżniony z komunistów.

Hamburg. (AW). Zacięta walka między komunistami a policyą trwa w dalszym ciągu. **Policya, która otoczyła barykadę komunistyczną, jest w dalszym ciągu ostrzeliwana z okien i dachów. Około 2.000 komunistów zajęło pozycye w rowach strzeleckich w dzielnicy podmiejskiej. W śródmieściu zaatakowali komuniści budynek więzienny. W południe przybył do Hamburga jeden krążownik francuski, oraz flotylla torpedowców, celem zabezpieczenia zakładów portwoych. W Altonie walka między komunistami a policyą trwa.**

Wiedeń (Pat.) „N. Fr. Presse" z Berlina: Daje się tam odczuć katastrofalny brak chleba, co wywołuje oburzenie wśród robotników. Związki zawodowe grożą strejkiem generalnym w razie jeżeli w ciągu trzech dni nie nastąpi wypłata zarobków w walucie złotej.

Berlin. 24. 10. (Pat). **Cena chleba podniosła się na 7 i pół miliarda marek.**

Na Francyi ciąży odpowiedzialność wobec historyi.

Wszędzie chaos i histerya militarystyczna.

Paryż. (Pat). Agencya Hawasa donosi z Londynu: Generał Smuts, przemawiając na wczorajszej konferencyi imperyum, zalecał zwołanie konferencyi wszystkich państw zainteresowanych w sprawie odszkodowań i podkreślił konieczność zredukowania długu niemieckiego, udzielenia Niemcom dwuletniego moratoryum oraz rewizyi traktatu wersalskiego. Mowca poddał krytyce politykę Francyi, której zarzucił, że udziela kredytu małym państwom, wyłącznie w celu **zaspokojenia ampetytów militarystycznych i dał do zrozumienia, że ze względu na zbrojenia Francyi, Anglia powinna zwiększyć swe własne zbrojenia.** W końcu przemówienia uczynił gen. Smuts złośliwą aluzyę pod adresem **„legionów kolorowych" i niestałych kombinacyi białych legionów, oraz wezwał wierzycieli krajów na kontynencie, aby nie subwencyonowali militaryzmu kontynentalnego.**

Londyn. (AW). W tutejszych kołach politycznych śledzą z wielką obawą obecne wydarzenia w Niemczech. Dzienniki angielskie stwierdzają, że **rozkład państwa niemieckiego** i **jedności niemieckiej doprowadzi do końca problem reparacyjny.** Asquith miał w Liwerpoolu mowę ,w której projektuje **odbudowę państwa niemieckiego pod kontrolą koalicyi.** Stosunki w Europie są wedle zdania Asquitha rozpaczliwe. **Wszędzie widzi się cha osgospodarczy i**

histeryę militarystyczną.

Najwyższy czas zwołać konferencyę tych państw, które interesują się zagadnieniami reparacyi. Kwota reparacyjna musi być racyonalnie zredukowana a Niemcom udzielone kilkuletnie moratoryum. Winę grożącego Niemcom rozkładu ponosi zdaniem Asquitha słaby rząd republiki, licha polityka finansowa i reparacyjna, a w nienajmniejszej mierze polityka Francyi. **Na Francyi ciąży poważna odpowiedzialność wobec historyi gospodarczej i politycznej.**

Rozkład Niemiec spowodowałby wielką katastrofę dla Anglii,

oraz dla państw środkowo europejskich. — „Anglia — mówił Asquith — gotowa jest w danym razie przedsięwziąć kroki potrzebne dla zabezpieczenia własnych interesów bez względu na to, jakie to wywrze wrażenie na jej francuskim sojuszniku".

Wybuch na Cytadeli przed komisyą wojskową.

Rząd się cofa

Warszawa, 24. październ. (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi dla spraw wojskowych omawiano sprawę wybuchu na Cytadeli oraz związaną z nią osławioną odezwę rządu. Przedstawiciel M. S. W. gen. Puławski mógł tylko tyle powiedzieć, że śledztwo, jakoby zbrodnicza ręka spowodowała była wybuch prochowni dało dotychczas wynik negatywny, ze swej strony jednak twierdził, że wyklucza samoczynne zapalenie się lub nieostrożność.

W imieniu komisyi sprawę referował p. Wichliński (Ch. d.), który sprzeciwił się wszystkim wnioskom Koła Żyd. Przedewszystkiem stwierdził, że zarzut, jakoby rząd, wydając odezwę miał na myśli Żydów jest niesłuszny. Secundo wyłonienie komisyi, złożonej ze specyalistów uważa za niemożliwe, albowiem Sejm nie posiada w swem łonie specyalistów, wreszcie co do masowych aresztowań, osobiście referent jest przekonany, że rząd, wzgl. władze administracyjne nikogo bezpodstawnie nie aresztują, a już bynajmniej bezpodstawnie zatrzymują w aresztach.

Referent sprzeciwił się również wnioskom lewicy.

W imieniu Koła Żyd. poseł Kirszbraun złożył oświadczenie wyrażające zdziwienie, że enuncyacyę w powyższej sprawie złożył nie przedstawiciel rządu. Koło Żyd. mogłoby tylko w tym wypadku przyjąć do wiadomości enuncyacyę p. Wichlińskiego, o ile ref. składał swoje oświadczenie za zgodą i w porozumieniu z rządem, w przeciwnym wypadku poseł żydowski musi bronić tezy Koła Żyd. jaknajsilniej zastrzegającego się przeciw temu, by rząd z nieszczęścia, które jak każde nieszczęście dotyka obywateli bez względu na pochodzenie i przekonanie polityczne, kuł broń dla interesów swoich stronnictw.

Również musi Koło Żydowskie obstać przy postulacie, domagającym się wyłonienia komisyi, złożonej ze specyalistów, których w drodze kooptacyi Sejm może pozyskać ze sfer pozaposelskich. Działalność takich komisyi stale wieńczy sukces; najlepszym przykładem — komisya w sprawie ekscesów w Pińsku.

Co do aresztowań, jakoże aresztowań nie uskuteczniały władze wojskowe, mowca proponuje poruczenie tej sprawy posiedzeniu połączonych komisyi wojskowo-regulaminowej. Co do samej odezwy, mowca w imieniu społeczeństwa żydowskiego wyraża zadowolenie, że społeczeństwo polskie nie poszło na lep nieodpowiedzialnej odezwy i zachowało spokój i powagę.

W imieniu rządu przedstawiciel M. S. W. pułkownik Petrażycki złożył oświadczenie„ że **rząd wydając odezwę nie miał na myśli Żydów,** a passus o zbrodniczej ręce miał na myśli złoczyńców wszelkich narodowości.

Warszawa. (Pat.) Komisya wojskowa obradowała nad wnioskami nagłymi w sprawie wybuchu w cytadeli warszawskiej. Wniosków tych zgłoszono 4, a mianowicie: 1.Kluby większości, 2. P.P.S. 3. Koło Żydowskie, 4. p. Królikowski. Po referacie gen. Pulawski, specyalista-pyrotechnik oświadczył między innemi, że

teoretycznie

rzecz biorąc, musi się przyjść do przekonania, iż wybuch został spowodowany zbrodniczą ręką, albowiem tak przy pożarze, jak i nieostrożności, robotnicy, zajęci w tej prochowni, mieliby czas uratować się. Gwałtowność wybuchu i natychmiastowość jego, wskazują niewątpliwie, że wybuch wywołany został przez tzw. detonator. Jakość prochu, złożonego w zburzonej prochowni, była tego rodzaju, że papieros, ewentualnie zapałka nie przedstawiały niemal żadnego niebezpieczeństwa. Generał Puławski oświadcza jako fachowiec i specyalista, że mógłby każdej chwili bez najmniejszej obawy spowodowania wybuchu wejść do każdej takiej prochowni z zapalonym papierosem lub z ogniem i zaręczałby za całość tej prochowni. Oświadczył on również, że zostały wydane i są ściśle przestrzegane wszelkie środki ostrożności w tej dziedzinie. W sprawie zgłoszonych wniosków wywiązała się bardzo obszerna i ożywiona dyskusya, której nie ukończono.

Urzędnicy otrzymają 120 prc. dodatek.

Warszawa 24. październ. (tel. wł.) Ministerstwo Skarbu wydało osobnym okólnikiem polecenie wypłacenia 1. listopada br. wszystkim urzędnikom państwowym 120-procentowego dodatku do poborów płatnych w tym dniu.

Od tego dodatku ma być potrącona pierwsza rata pobranej przez urzędników 40-procentowej zaliczki zwrotnej, którą urzędnikom wypłacono 15 października. (W wysokości 1/4 tej zaliczki, spłacalnej, jak wiadomo w czterech ratach miesięcznych).

Gdańsk. (AW.) 22 bm. przybył tu z Moskwy Joffe.

Ateny. (Pat). Flota blokuje Peloponez. Sytuacya zrewoltowanych beznadziejna.

——o——

Policzone dni rządu Witosa.

Oferta pod adresem P. P. S. i Wyzwolenia. — Gabinet centro-lewicowy względnie koalicyjny nie wykluczony. — Witos i Rataj poza nawiasem.

Warszawa. 24. październ. (tel. wł.). Poseł Diamand w swojem wczorajszem przemówieniu stwierdził, że zwrócono się do lewicy z ofertą o utworzenie rządu koalicyjnego. Jakkolwiek oficyalny komunikat prezydyum zaprzeczył tej ofercie, nie mniej taka oferta istniała i istnieje.

Okazuje się, że marszałek Rataj oficyalnie zwrócił się do P. P. S. i Wyzwolenia z zapytaniem, jakie stanowisko zajmą one wobec koncepcyi gabinetu koalicyjnego wzgl centro-lewicowego.

P. P. S. nie sprzeciwia się koncepcyi centro-lewicowej, takie same stanowisko zajmuje Wyzwolenie, wyklucza jednak udział pp. Witosa i Rataja w rządzie. O ileby oferenci zgodzili się na powyższą kombinacyę, dni rządu Witosa i Głąbińskiego są policzone.

Również N. D. zwróciła się do P. P. S. o utworzenie rządu koalicyjnego. P. P. S. nie wypowiedziała się przeciw, o ile Witos zostanie wyeliminowany.

Że kwestya rządu koalicyjnego stała się aktualna, dowodzi przebieg dzisiejszego posiedzenia komisyi wojskowej, na którem zarówno chadek Dąbrowski jak i Anusz (Wyzwolenie) wygłosili identyczne przemówienia domagające się utworzenia rządu koalicyjnego. O ile przemówienie posła Dąbrowskiego nie pozostawiało żadnej wątpliwości co do powyższej propozycyi, mowa posła Anusza była bardziej dyplomatyczna, w zasadzie jednak identyczna z przemówieniem posła D.

Warszawa. (AW.) Dziś przedpołudniem odbyła się pod przewodnictwem Witosa konferencya przywódców klubów sejmowych, należących do większości parlamentarnych.

Zarcia w łonie większości Witosa.

Warszawa, 24. październ. (tel. wł.). W łonie stronnictw rządzących znowu zaczynają się ujawniać oznaki rozdwojenia. Źródła tarć wśród większości należy tym razem szukać w stanowisku stronnictw do projektu ustawy o waloryzacyi podatków. Mianowicie wśród Dubadeków dają się słyszeć głośne sprzeciwy przeciw projektowi; stoją oni bowiem na stanowisku, że podatek ten jest szkodliwy i wskutek tego wygrażają się, że rządowi więcej nie udzielą poparcia Redaktor odpowiedzialny obecnej większości rządowej poseł Stroński usilnie zabiega o zmitygowanie rozgoryczonych kombatantów, do tej pory jednak bez rezultatu.

Również w łonie ZLN stanowisko w tej sprawie nie jest uzgodnione.

Identyczne stanowisko do Dubadeków w tej sprawie zajmuje przedstawiciel Z. L. N. dyrektor Lewiatana poseł Wierzbicki.

W związku z tem dzisiejsze posiedzenie sejmowej komisyi skarbowej zostało odroczone, jak oświadczył przewodniczący poseł Byrka (Piastowiec) odroczenie nastąpiło z powodu nieuzgodnionego stanowiska stronnictw rządowych w tej sprawie.

Również w Piaście nurtuje opozycya przeciw ustawie o waloryzacyi podatków. Referenci skarbowi stronnictwa Witosa wskazują na to, że ustawy podatkowe godzą przeważnie w chłopów, podczas gdy obszarnicy umieli się tak sprytnie urządzić, że uchwalone przez większość rządową podatki mają w pierwszym rzędzie zapłacić chłopi (!) I tak n. p. z uchwaleniem podwyżki podatku gruntowego urządzono się w ten sposób, że obszarników wpierw uwiadomiono o mającej nastąpić podwyżce, wobec czego zapłacili pierwsze dwie raty, poczem dopiero głosowali za podwyżką. Teraz chłopom żal, że oni państwa nie oszukali, zapowiadają więc wniesienie do ustawy noweli zmuszającej obszarników do nadpłaty podwyżki.

Min. Kucharski jest jednak optymistą, i opowiada, że projekt ustawy przejdzie, jeśli nie głosami większości, to głosami opozycyi. Jeśli nie za własnych rządów, to pod rządami jego następcy.

Z obrad Senatu.

Rząd bankrutem.

Warszawa 24 października (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu Senatu marszałek złożył hołd ofiarom katastrofy na cytadeli, poczem przystąpiono do ustawy o wykładniku podatków gruntowego i budynkowego.

Po szeregu przemówień odrzucono wszystkie poprawki zgłoszone w ciągu dyskusyi, a przyjęto poprawki komisyi do projektu sejmowego.

Sen. Karpiński referował następnie ustawę o podwyższeniu kar za zwłokę z 10 proc. miesięcznie na 5 proc. dziennie.

Sen. Thullie domaga się, aby kary były nakładane tylko w wypadku winy płatnika.

Sen. Trusker (Koło Żydowskie) podziela obawy poprzedniego mowcy i proponuje rezolucyę, aby ministerstwo skarbu wydało pouczenie dla władz skarbowych, z wyjaśnieniem, że kary mają być ściągane tylko w razie zawinienia płatnika, a w szczególności nie mogą być ściągane gdy nie doręczono nakazu płatniczego, albo w wypadkach, gdy płatnik z powodu przeszkody ze strony władz skarbowych nie mógł we właściwym czasie uiścić należytego podatku.

Dalej przystąpiono do sprawozdania komisyi skarbowo-budżetowej o dodatkowem prowizoryum budżetowem za III. kwartał i prowizoryum za IV kwartał.

Sprawozdawca sen. Buzek przedstawił w kwotach przeliczonych na złote polskie obraz stanu finansowego państwa w III. kwartale. Z tego wynika, że dla sanacyi skarbu najważniejszą jest sprawa sanacyi kolei. Wyrażono dwie opinie: 1. że należy wyłonić komisyę znawców dla systematycznego badania niedomagań naszej gospodarki kolejowej i wytknięcia drogi rozwoju, 2. że za przykładem Austryi trzeba zasięgnąć opinii fachowego Anglika, który napisał bardzo obszerny referat, jako uzasadnienie tych reform, do których się uciekł rząd austryacki. Przy tej sanacyi nie obejdzie się bez podwyższenia taryf. W komisyi przytoczono jako przykład, że w Polsce jazda pociągiem pospiesznym III. kl. jest 18 razy tańsza niż w Szwajcaryi,

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Z grupy następnej o obrażeniach cielesnych (I §§ 7—18) znamienny jest szczególnie § 10: „Jeżeli ktoś zrani człowieka, poturbuje go mocno i (tak) uczyni go niezdolnym do pracy, wyda w jego miejsce (innego) człowieka i wprowadzi (?) go w dom jego (pobitego); jeżeli jednak wyzdrowieje, (w chwili) gdy wyzdrowieje, uiści mu sześć szekli srebra, a także on sam dla lekarza wynagrodzenie zapłaci". Analogiczne prawo Mojżesza brzmi: „Gdy pokłócą się ludzie a jeden drugiego uderzy kamieniem lub pięścią a (ten) nie umrze lecz (tylko) zapadnie na łoże — jeśli wstanie (wyzdrowieje) i przechadzać się będzie po ulicy o kiju swoim, wolnym od kary będzie uderzający, li tylko bezczynność jego powetuje i koszta leczenia poniesie" (II M. 21, 18—19). Następne normy zajmują się **szczegółowo wypadkami połamania** ręki, nogi, ścięcia nosa, ucha **osobie wolnej** względnie niewolnikowi (§§ 11—16). We wszystkich tych wypadkach stanowi prawo grzywnę, wyższą lub niższą zależnie od stanu społecznego dotkniętej osoby. Prawo Mojżesza w miejsce szczegółowego roztrząsania obrażeń cielesnych formułuje ogólną zasadę: życie za życie, oko za oko, ząb za ząb itd. (II M. 21, 23—25). Bezpośrednio potem stanowi za wybicie oka lub zęba własnemu niewolnikowi przymusowe puszczenie go na wolność, bez okupu (tamże 26—27). Za wytrącenie płodu żywotnego kobiecie w ciąży nakłada prawo chettyckie grzywnę, wyższą lub niższą zależnie od miesiąca ciąży (I 17), przy niewolnicy grzywna o połowę niższa niż przy osobie wolnej, ale tylko jeżeli to był dziesiąty miesiąc (księżycowy) ciąży (18). Za wykradzenie człowieka prawo nasze uzależnia rodzaj i wysokość kary **majątkowej** od stanu wykradzionej i uprowadzonej osoby (wolny czy niewolnik) i od miejsca dokąd uprowadzona została (I 19—21). Prawo biblijne krótko orzeka: „Kto człowieka wykradnie, czy go sprzedał czy go schwytano w ręku jego, śmierć poniesie" (II M. 21, 16; V M. 24, 7) — w myśl zasady: **wolność osobista człowieka stoi prawnie na jednej linii z jego życiem** a w ślad za tem samowolne pozbawienie człowieka wolności równa się morderstwu.

Z wypadkiem wykradzenia niewolnika łączy się logicznie własnowolna **ucieczka** i **schwytanie niewolnika** (§§ 22—24). Prawo Chetta — podobnie jak prawo Babelu — naznacza premię na schwytanie zbiegłego niewolnika i odstawienie go do rąk właściciela. Wynagrodzenie uiszcza pan w regule we formie pary sandałów*).

Dalsze stopniowanie premii zależy od tego, czy schwytanie nastąpiło po tej czy po tamtej stronie rzeki (scil. Halys) względnie w innej prowincyi państwa (§ 22—23 a). Kto zaś ujął niewolnika w kraju nieprzyjacielskim i sprowadził go napowrót do kraju, może go w nagrodę sam dla siebie zatrzymać (23 b). Osoba zaś, w której ręce przydybano zbiega, musi uiścić grzywnę w wysokości miesięcznej płacy najemnika (24), widocznie na rzecz prawowitego pana. Przypominamy dla porównania wyżej już dosłownie cytowaną normę z prawa Mojżesza, zakazującą wydania zbiegłego (nawet zagranicznego) niewolnika, zezwalającą mu nadto na osiedlenie się w kraju schronienia, gdziekolwiek mu się podoba i chroniącą jego wolność osobistą (V M. 23, 16—17). W świetle odnośnych norm chettyckich dopiero zrozumiemy tendencyę pedantycznie szczegółowo sformułowanej normy biblijnej „z tobą zamieszka (zbiegły niewolnik), pośród ciebie, w miejscu, jakie (tylko) obierze; w jednej z bram (miast) twoich, gdziekolwiek mu się podoba; nie masz go gnębić", gdzie krytycy biblijni zbyt pochopnie chcą widzieć w tem rozdrobnieniu stylistycznem glossy i wtręty późniejsze*).

W grupie normującej **kradzież bydła**

*) Stąd pada światło na pewne niejasne wyrażenie w księdze Amosa 2, 6: „(nie przebaczę im)... za to, że sprzedają niewinnego za pieniądze a biednego za parę sandałów" — widocznie normalna cena przy kupnie niewolnika.

*) Por. np. **Steuernagel,** Deuteronomium Nowacks Handkomentar zum Alt. Test. str. 86 uw. do w. 16—17

9 razy tańsza niż w Czechosłowacyi, Włoszech, i Belgii 7 razy tańsza niż we Francyi, a 5 razy tańsza niż w Austryi. Rząd z pewnością będzie musiał jeszcze raz zwrócić się do Sejmu i Senatu o kredyty dodatkowe na kwartał IV. Lecz starą zasadą parlamentarną jest: nie uchwalać rządowi więcej, niż sam żąda. Dlatego komisya proponuje przyjęcie ustaw bez zmian.

Sen. Kalinowski oświadcza: Rząd domaga się cart blanche, co byłoby usprawiedliwione tylko wówczas, gdyby rząd cieszył się zaufaniem ogółu ludności, i gdyby wiedziano, że rząd ten wszedł na drogę sanacyi skarbu. Ale z tego co widzimy, i z tego, co sam rząd mówi i pisze w motywach do prowizoryum, okazuje się, że jest bankrutem, który nie ma prawa do takiego żądania. Mowca poddaje krytyce obecną politykę wewnętrzną, zagraniczną, skarbową, oświatową i oświadcza, że stronnictwo jego do rządu zaufania niema i głosować będzie przeciw prowizoryum.

Sen. Koerner (Koło Żydowskie) ubolewa nad stosunkiem Rządu do Senatu. Omawiając politykę skarbową zauważa mowca, że mamy bilans czynny, jednak mówią, że waluty z eksportu toną w jakichś dziurach i nie wracają do obrotu. Stoimy wobec drożyzny bezradni, a dzięki ministrowi niepoinformowani. Przy dalszej takiej polityce nie można marzyć o pożyczce, która jest może dla nas jedynym krokiem. W polityce wewnętrznej znamienna jest ostatnia odezwa rządu. W końcu uskarza się mowca na

rugowanie Żydów

z urzędów w Małopolsce, pod pozorem oszczędności oraz na to, że nikt nie myśli o usunięciu istniejących dotychczas ograniczeń prawnych dla Żydów z czasów rządów carskich. Mowca oświadcza, że klub jjego będzie głosował przeciw prowizoryum.

Następne posiedzenie jutro we czwartek, o godz. 11.30 rano.

Przed zawarciem handlowego układu angielsko-polskiego.

Londyn. (Pat). „Ewening Standard" donosi, że zakończyły się tu rokowania w sprawie zawarcia układu handlowego angielsko-polskiego. Pozostaje tylko jedna klauzula wymagająca zgody rządu polskiego.

(I 58—71) prawo chettyckie z pedantyczną drobiazgowością roztrząsa różne wypadki, i rozmaicie grzywnę majątkową taksuje, zależnie od tego czy to bydło rogate (58) czy koń wielki (59), czy baran (60), czy wół roboczy (64), czy koń juczny (65), czy krowa (68), czy klacz (69), czy koza lub kozioł (70), przyczem znamienne, że we wszystkich tych wypadkach „nowe" (zreformowane) prawo zniża grzywnę do połowy „dawnego" prawa. Do wszystkich zaś tu wyliczonych norm szczegółowych odnosi się widocznie norma ogólna, ostatnia w tej grupie: „Jeżeli ktoś wołu czy konia, czy mułu, czy osła ukradnie a właściciel tegoż je (zwierzę) odnajdzie (scil. w ręku złodzieja), może je jako powetowanie zabrać, ponadto musi on (złodziej) mu (jeszcze) trzy do tego dodać — wówczas zmaże winę swoją (71)", a więc norma stanowi czterokrotne odszkodowanie. Prawo Mojżesza ujmuje tych 11 drobiazgowych paragrafów w dwa krótkie postanowienia: „Jeżeli ktoś wołu lub owcę ukradnie i je zarżnie lub sprzeda, pięć wołów uiści za wołu (skradzionego) a cztery owce za owcę... Jeżeli rzecz skradziona, czyto wół, czy osioł, czy owca żywcem w jego ręku się odnajdzie, dwukrotnie zapłaci... Jeśli nic nie posiada, będzie sprzedany za kradzież swoją (II M. 21, 37; 22, 3) *)".

*) Do tego przestawienia tekstu biblijnego por. D. H. Mueller, Die Gesetze Hammurabis, str. 88. (C. d. n.)

—o—

Sprawa pożyczki nie aktualna.

Bank emisyjny.

Warszawa. 24. październ. (tel. wł.). W najbliższym czasie wystąpi min. skarbu z projektem ustawy o banku emisyjnym, dysponującym 120 milionami w złocie, srebrze i precyozach. Bank wypuściłby emisyę wartości około 300 milionów złotych, czyli pokrycia miałby około 40 procent. Bank będzie wolny od wpływów rządowych, a członkowie Dyrekcyi i Rady nadzorczej będą nominowani przez Prezydenta Rzeczypospolitej bez ingerencyi Sejmu.

Deficyt budżetowy zostanie pokryty z funduszów, **mających być uzyskanych ze sprzedaży majątków państwowych** (lasy, saliny itd.). Projekt żąda założenia w tym celu osobnych spółek akcyjnych, których akcye stanowić będą podkład dla pokrycia dalszych emisyi.

Sprawa pożyczki zagr. nie jest więcej aktualna. Jak się wyraził jeden z wybitnych ekonomistów — Polska równa się domowi położonemu między dwiema prochowniami — a w takim wypadku na pożyczkę liczyć nie może.

O sanacyę skarbu.

Na wzór Austryi — dyktatura finansowa. — Minister Kucharski musi ustąpić. —

Warszawa, 24. październ. (tel. wł.). Na wtorkowej konferencyi u marsz. Ratajа na której obecni byli m. i. prez. Witos i min. Kucharski, omawiano sprawę Rady Finansowej, wzgl. dyktatury finansowej, w którą zostałby upełnomocniony rządowy szafarz skarbu. Żądano nawet by rząd analogicznie do pełnomocnictw austryackiej Rady Narodowej zażądał dla siebie podobnych upoważnień finansowych.

Przeciw dyktaturze finansowej wypowiedział się stanowczo, obecny min. skarbu Kucharski, grożąc że na wypadek uchwalenia dyktatury musiałby ustąpić z zajmowanego stanowiska. Zapowiedź tę przyjęto z milczącem zadowoleniem. Wynika z tego że pogłoski, które dzisiaj uporczywie krążyły w kuloarach sejmowych jakoby min. skarbu musiał ustąpić nie zdają się być pozbawione realnej podstawy.

Z ostatniej chwili.

Warszawa, 24. październ. (tel. wł.). Dzisiejsza „2 groszówka" przynosi senzacyjną wiadomość o mającym się wkrótce odbyć procesie przeciw porucznikowi W. P. Bagińskiemu i podpor. Wieczorkiewiczowi, oskarzonym o zorganizowanie zamachów terrorystycznych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Oskarzeni mają stać w związku z zamachami bombiarzy na uniwersytet warszawski i na dom rektora krakowskiej wszechnicy, prof. dra Nathansona. Proces ma się już odbyć w najbliższym czasie.

Gdańsk. (Pat.) Od jutra tutejsza giełda dewizowa i giełda efektów będą zamknięte. Dziś odbywały się po raz ostatni nottowania w markach niemieckich. W piątek notowania dokonywane będą w guldenach gdańskich. Jedynie funty angielskie notowane będą w walucie niemieckiej.

Berlin. (Pat). Wolff. **Także dziś przed południem w kilku punktach miasta przyszło do gromadzenia się tłumów przed sklepami żywnościowymi. Policya stojąc w pogotowiu nie dopuściła do plądrowania.**

Londyn. (Pat). Reuter donosi z Aten, że dzień wczorajszy przeszedł tam spokojnie. Wszelki ruch po godzinie 23-ciej jest zakazany.

Rektor Makarewicz o przyjętych i nieprzyjętych studentach.

Lwów, 25. października.

(di). Wczoraj przedpołudniem odbyła się w auli uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie uroczystość inauguracyjna roku akademickiego przy udziale przedstawicieli władz cywilnych i wojskowych oraz młodzieży. Po złożeniu sprawozdania za rok ubiegły przez prorektora ks. Narajewskiego, wygłosił programową mowę inauguracyjną rektor dr. Makarewicz, który podkreślił, że ze względu na przepełnienie panujące w laboratoryach i salach seminaryjnych władze uniwersyteckie **wprowadziły normę procentową i uchwaliły dopuścić przedewszystkiem tych studentów, którzy wobec Państwa spełnili swój obowiązek, którzy do państwowości polskiej się przyznają i tych, którzy ukończyli gimnazyum z językiem wykładowym polskim.**

Przedewszystkiem należy się pierwszeństwo tym, „którzy z piersi matki wyssali ducha polskiego", tym, którzy czują się bezwzględnie Polakami (oklaski).

W uchwale wprowadzającej normę procentową nie jest jednakowoż powiedziane jakoby uniwersytet był wogóle zamknięty. Dla niektórych niedopuszczonych, otwiera się możność studyowania na innych uniwersytetach, dla nich równie dogodnych. Ci, którzy w czasach potrzeby obrony Państwa skryli się daleko od ojczyzny, muszą ustąpić miejsca tym, którzy na polu chwały krew przelali.

W sprawie projektu ustawy o inspekcyi pracy oraz projektu ustawy w przedmiocie zwalczania chorób zawodowych.

Lwów, 23. października.

Dnia 22 bm. odbyła się w Izbie handlowej i przemysłowej konferencya celem omówienia projektu ustawy o inspekcyi pracy oraz projektu w przedmiocie zwalczania chorób zawodowych. Na konferencyi tej, której przewodniczył wiceprezydent Izby Maksymilian Thom, obecni byli reprezentanci interesowanych organizacyi handlowych i przemysłowych oraz Okręgowy inspektor pracy r. Nawratil. Oba projekty ustaw omówił szczegółowo starszy referent Izby Dr. Wachtel, który wykazał liczne braki i wady tych projektów. Nad referatem wywiązała się ożywiona dyskusya, w której rzeczowej krytyce poddano specyalnie projekt ustawy o inspekcyi pracy. W szczególności doradca fachowy Izby Dr. Lilien wykazał na podstawie poszczególnych postanowień projektu, że przepisy projektowanej ustawy są zupełnie abstrakcyjnie skonstruowane i nie ulega wątpliwości, że ustawa w projektowanej formie wywoła bardzo ujemne skutki, ze względu na zdolność konkurencyjną naszego przemysłu w stosunku do zagranicy. Nadto rozbudowa inspekcyi pracy w projektowanej formie musiałaby wywołać w konsekwencyi olbrzymie wzmożenie wydatków państwowych, co ze względu na nasze położenie gospodarcze nie jest wcale pożądane. Mowca domaga się, ażeby Izba wyraziła swą opinię w tym kierunku, że projekt ustawy inspekcyi pracy opracowany przez Ministerstwo Pracy i

Opieki Społecznej nadaje się do merytorycznego rozpatrywania, o ile nie będą usunięte te postanowienia, które ze względu na nasze ogólne położenie gospodarcze i stan naszego przemysłu nie są ani pożądane, ani też wskazane.

W dyskusyi nad projektem ustawy w przedmiocie zapobiegania i zwalczania chorób zawodowych wszyscy biorący udział w dyskusyi wyrazili zgodne zapatrywanie, że projekt opracowany przez Ministerstwo Zdrowia Publicznego wykazuje znaczne luki i wady, i należałoby się stanowczo domagać, aby sprawę tę odroczono na czas późniejszy tj. do chwili kiedy Ministerstwo Zdrowia Publicznego zostanie definitywnie zlikwidowane, a jego zakres działalności rozdzielony między Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

Strejk maszynistów kol. objął całą Małopolskę.

Strejk rozszerza się.

Warszawa. 24. październ. (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi kon. minister kolei Nosowicz złożył sprawozdanie ze sytuacyi strejkowej. Królestwo nie jest objęte strejkiem. W Krakowie strejkują nietylko maszyniści. We Lwowie i Stanisławowie tylko maszyniści. Rząd poczynił wszystko, by ruch komunikacyjny częściowo został utrzymany. Maszyniści wbrew intencyi K. K. Z. Z. M. przystąpili do bezrobocia. Rząd uwzględnia postulat strejkujących odnośnie do podwyższenia premii za godzinowe nie uwzględnia jednak żądania automatycznych awansów, co równałoby się uprzywilejowaniu jednej kategoryi.

Strejk maszynistów jest odosobniony i nie może liczyć na poparcie innych kolejarzy.

Warszawa. (Pat.) W ciągu dnia wczorajszego strajk rozszerzył się również na warszawski kolejowy okręg dyrekcyjny. Mianowicie stanęły parowozownie w Piotrkowie i Częstochowie. Strajk ujawnił się również w radomskim okręgu dyrekcyjnym, gdzie zastrajkowała parowozownia w Chełmie. Zarząd kolejowy poczynił wszelkie starania, aby ruch osobowy i towarowy pomiędzy Warszawą a poszczególnymi centrami państwa utrzymać za wszelką cenę.

Piotrków. (AW.) Dziś popołudniu wybuchł strajk w tut. ogrzewalni parowozów. Do strajku przyłączył się personal stacyjny, co spowodować może przerwę w ruchu kolejowym między Krakowem a Warszawą. Wieczorny pociąg do Warszawy odszedł.

Piotrków. (Pat). Władze kolejowe wezwały strejkujące drużyny maszynistów do pracy celem utrzymania połączenia między Piotrkowem, Warszawą i Krakowem. Wezwaniu temu uczyniło zadość kilka drużyn maszynistów, dzięki czemu utrzymanie ruchu pomiędzy Warszawą a Krakowem zostało narazie zapewnione.

Kraków. (AW.) Dzięki pomocy wojskowej odeszło dziś z Krakowa 10 pociągów osobowych w różnych kierunkach. Odchodzą również w miarę możności pociągi aprowizacyjne. Jutro będzie można uruchomić większą ilość pociągów.

Lwów, 24. października.

(ig). **Z powodu przyłączenia się do strejku parowozowni w Stanisławowie, ogarnął on już całą Małopolskę.**

Krążące pogłoski o przyłączeniu się do strejku palaczy i warstatowców w dyrekcyi lwowskiej, okazały się nieprawdziwe, co więcej niektórzy ślusarze zgłosili się nawet do służby przy kierownictwie maszyn. Palacze zastrejkowali dotąd jedynie w parowozowni krakowskiej.

Władze kolejowe starają się usilnie o utrzymanie w ruchu jak największej ilości pociągów, których kierownictwa podjęli się inżynierzy kolejowi i instruktorzy. Na każdy wypadek zapewniony jest ruch następujących pociągów: **Lwów — Rzeszów** (odjazd ze Lwowa 10.25, 19.40, 20.05, 21.00, 8.20); **Lwów — Podwołoczyska** (odjazd ze Lwowa 6.05); **Lwów — Zdołbunów** (odjazd ze Lwowa 13.45); **Lwów — Rawa Ruska** (odjazd ze Lwowa 23.10 i 13.30); **Lwów — Stojanów** (odjazd ze Lwowa 18.3);5 **Lwów — Sokal (przez Sapieżankę)** (odjazd ze Lwowa 9.15); **Lwów — Podhajce** (odjazd ze Lwowa 16.20); **Lwów — Stryj — Borysław** (odjazd ze Lwowa 19.30); **Lwów — Sambor** (odjazd ze Lwowa 7.10); **Lwów — Stanisławów** 7.55, 19.55, 9.45.

Oczekiwany pociąg z Tarnopola przyjechał dziś rano o godz. 6. Odjazd nastąpił jeszcze przed południem. Pociąg ten poprowadził jeden z maszynistów lwowskich.

Dziś o godz. 12.45 przedpołudniem wyjechał ze Lwowa próbny pociąg pod kierownictwem st. inż. G. z kilku inżynierami celem przeprowadzenia egzaminu praktycznego w kierunku nauczenia ich prowadzenia pociągami. Jest więc nadzieja, że w najbliższym czasie zostanie znacznie powiększona liczba pociągów.

Do dyspozycyi władz kolejowych oddało ministerstwo spraw wojskowych trzy kompanie pułku kolejowego, z których jedna przeznaczona na dyrekcyę lwowską przyjechała już na miejsce i objęła służbę.

Spokój utrzymywany jest nadal przez organa policyjne i wojsko.

Powołanie rezerwistów rocznika 1898

na 6-tygodniowe ćwiczenia wojskowe.

Rozkazem min. spraw wojskowych gen. oddział I. z dnia 18. października rb. rezerwiści rocznika 1898 kat. A., powołani zostali na sześciotygodniowe ćwiczenia.

Żadne odroczenia z ćwiczeń, za wyjątkiem ciężko obłożnej choroby rezerwisty, co winno być stwierdzone świadectwem lekarza urzędowego, nie są udzielane.

Od ćwiczeń tych zwolnieni są w roku bieżącym:

1. Posłowie do sejmu,
2. służący czynnie w formacyach straży granicznej i cywilnej straży celnej,
3. Etatowi funkcyonaryusze policyi państwowej.
4. Nauczyciele państwowych i prywatnych, posiadających prawa państwowych szkół średnich, fachowych i powszechnych,
5. Ochotnicy z roku 1920 (lipiec, sierpień), którzy na skutek odezwy R. O. P. wstąpili do wojska, nie będąc w owym czasie objęci przymusowem poborem lub którzy korzystali z ulg przewidzianych T. Ustawą o powszechnym obowiązku służby wojskowej.
6. Słuchacze medycy (zwyczajni słuchacze teologii i alumni seminaryów duchownych.
7. Pracownicy kolejowi (tylko zawiadowcy stacyi, kierownicy ruchu, dyżurni pomocnicy, zawiadowcy telegrafiści, maszyniści, pomocnicy maszynistów).
8. Przebywający stale poza granicami państwa polskiego.
9. Odbywający długoletnią karę więzienną.
10. Pozbawieni na mocy wyroku sądowego praw obywatelskich.

Rezerwiści zostali powołani na ćwiczenia imiennemi kartami powołania ze wskazaniem w karcie powołania oddziału i dnia w którym każdy rezerwista obowiązany jest stawić się wprost do wyznaczonego oddziału.

Dla powołanych rezerwistów do oddziałów poza Lwowem prócz imiennych kart powołania zostały doręczone kredytowane bilety jazdy koleją.

Karty powołania zostaną doręczone adresatom rezerwistom.

Warszawa. (AW). Na mocy decyzyi min. spraw wojskowych akademicy, oraz uczniowie wyższych zakładów naukowych, urodzeni w roku 1898, a powołani na 6-cio tygodniowe ćwiczenia wojskowe na podstawie zaświadczenia swej uczelni uzyskać mogą odroczenie do roku 1924.

Warszawa. 24. październ. (tel. wł.) Również odroczenie mogą uzyskać rezerwiści 1898 r., którzy są uczniami szkół średnich, fachowych i powszechnych, państwowych i prywatnych, posiadających równorzędne stanowisko ze szkołami państwowemi.

Z MIASTA.

Arsenał... w Brzuchowicach.

W stosunku do innych wielkich miast Polski znajduje się Lwów o tyle w niekorzystnem położeniu, że posiada w pobliżu jedyną tylko miejscowość, nadającą się z względów klimatycznych na letnisko i uzdrojowisko. Tymi płucami Lwowa są Brzuchowice. W Brzuchowicach i w Hołosku rozwija się też żywy ruch uzdrojowiskowy, powstają sanatorya przeciwgruźlicze, zakłady hydropatyczne otoczone koloniami will, gęsto zaludnionymi przez kuracyuszów i spragnionych odpoczynku Lwowian. Doskonałe warunki klimatyczne uzdrojowiska brzuchowickiego skłoniły wojskowość do planu wybudowania na wielkim, 125 morgów liczącym areale ziemi — prochowni.

Obywatelstwo miasta Lwowa, dla którego zdrowotności zrealizowanie zamierzeń wojskowości przedstawiałoby groźne niebezpieczeństwo choćby z tego tylko powodu, że podcięło by rozwój uzdrojowiska w Brzuchowicach i Hołosku postanowiło przeciwwyborowi władz wojskowych demonstrować. Wczoraj odbyła się przy udziale prasy konferencya, na której prez. Zw. zdroj. i uzdrow. Dr. Józef Zakrzewski przedstawił niebezieczeństwo grożące miastu. Dyr. Hartel odczytał koncept memoryału do rządu w sprawie zaniechania budowy zbrojowni w Brzuchowicach i wyboru innego miejsca dla tego celu. Po dyskusyi w której wzięli udział pp. prof. Syniewski, Dyr. Felsztyn i inż. Csala postanowiono wezwać obywatelstwo lwowskie do sprężystej akcyi, mającej zwrócić uwagę miarodajnych czynników na niefortunność planu budowy arsenału w miejscowości leczniczej.

Z opery.

„Zamarłe Oczy" — d'Alberta.

Z powodu ubytku kilku pierwszorzędnych sił śpiewackich nastąpiły zmiany w obsadzie główniejszych partyi zwłaszcza w prologu dramatu muzycznego d'Alberta „Zamarłe Oczy" i w tej zmienionej obsadzie wprowadzono onegdaj dzieło to ponownie na scenę. Po p. Prawdzicu objął partyę pasterza p. Stanisław Drabik, który z zadania swego wywiązał się dość dobrze, śpiewał poprawnie i pewnie a tylko głos jego brzmiał miejscami za sucho. Dobrymi byli również p. Michał Martini jako żeniec i pna Marya Popowiczówna (pastuszek). Pan Martini posiada piękny, wydatny głos basowy, który się niezawodnie jeszcze bardziej się rozwinie i spotężnieje. Nową była też jako Marya z Magdali pni Marya Tęczarowska, która przedewszystkiem jako postać sceniczna posiada dużo zalet, pod względem wokalnym jednak za mało okazuje swobody i ze szkodą dla gry scenicznej, zbyt natarczywie wpatruje się w kapelmistrza. Świetną była jako Myrtocle pni Plat-Rotterowa tego wieczora doskonale usposobiona wskutek czego piękny jej głos najsilniejsze wywarł wrażenie.

Dobrą była również pna Helena Lipowska (Arsinoe) jakoteż przedstawicielki pomniejszych partyi kobiecych. Także p. Romuald Cyganik (Arcesius) był głosowo dobry a scenicznie byłby bez zarzutu gdyby nie zbyt realistyczne a może nawet przesadne odegranie sceny zamordowania Galby. W tej ostatniej partyi wystąpił p. Tadeusz Łowczyński, który podobnie jak p. Karol Niedzielski (Ktesippar) zasłużył na uznanie.

Operą kierował pewną ręką p. Józef Lehrer a wprowadzenie przepisanej celesty wzbogaciło znacznie brzmienie orkiestry. Inscenizacya nie doznała zmian, zadziwiającą jednak była beztroska, z jaką obsługiwano światło zwłaszcza reflektor, który imitując promienie słońca tak ważną odgrywa rolę w tym dramacie. Mniejsze usterki jak np. nagłe ukazanie się ręki inspicyenta (prolog) lub postać rzymianina odzianego w najmodniejszy kołnierzyk wywoływały wesołość nielicznie zebranej publiczności. Alfred Plohn.

Z sali odczytowej.

Sieroszewski o Japonii.

(h.) Sala Tow. Muzycznego wypełniona po brzegi. Najkulturalniejsza publiczność lwowska i tłumy młodzieży pospieszyły powitać nestora powieściopisarzy polskich Wacława Sieroszewskiego.

Sześćdziesięciokilkuletni prelegent w doskonale skompowanej wolnej blizko trzygodziny trwającej przemowie scharakteryzował Japonię. Zaczął od piękności egzotycznego krajobrazu krainy kwiatów i słońca... i ogniem ziejących wulkanów i w przepiękny sposób wyjaśnił jak przyroda Japonii urobiła charakter i obyczaje Japończyka, charakter łagodny, pełen harmonii i męstwa, miłości życia i braku trwogi przed śmiercią. P. Sieroszewski dał [illegible] krótki rys geograficzny, etnograficzny i historyczny państwa wschodzącego słońca. Za odczyt przeplatany bardzo interesującemi obrazami świetlnymi dziękowała Wielkiemu pisarzowi publiczność długotrwałymi oklaskami.

Z sali sądowej.

Policyant — złodziejem

Okradał swych towarzyszy. — Chciał mordować swoją kochankę. — Za młodu kradł w Krakowie a potem był policyantem we Lwowie. — Jak to się stało?

Lwów 25. października.

Podczas gdy trybunał przed ławą przysięgłych ustalał pytania odnoszące się do winy 8 bandytów wiejskich, przeciw którym zapadnie wyrok dzisiaj, przed trybunałem zwykłym pod przewodnictwem r. **Angielskiego** odpowiadał wczoraj stolarz Franciszek Stolarz za zbrodnię kradzieży. Oskarzony nie jest nikim innym, jak posterunkowym policyi we Lwowie, które od września 1921 systematycznie okradał swoich towarzyszy broni, zanosił kradzione rzeczy do swojej kochanki Maryi Zabłockiej, której groził zamordowaniem na wypadek, gdyby go zdradziła, że przechowuje u niej skradzione rzeczy. Nadto w maju b. r. skradł jednemu z policyantów kwotę 845.000 mk. Łącznie uwzględniając wartość skradzionych rzeczy w roku bieżącym popełnił kradzież na sumę kilkunastu czy kilkudziesięciu milionów marek.

Stolarza, który już w młodym wieku był notowanym w Krakowie jako złodziej, skazał trybunał na 5 miesięcy ciężkiego więzienia, obostrzonego postem i twardem łożem.

Skazanego bronił adwokat dr. Proch, oskarżał prokurator Sopotnicki.

Mimowoli nasuwa się pytanie, w jaki sposób Stolarz został przyjęty do służby policyjnej względnie, kto ponosi winę, że w poczet władzy bezpieczeństwa przyjęto notowaneg złodzieja jako stróża ładu i porządku.

NADESŁANE.

Architekt Adolf Sofer
LWÓW, TARNOWSKIEGO 32. Tel. 443.
Plany, Kosztorysy, Budowle. 8864

Nowo otworzony skład sukna
POD FIRMĄ
H. Bohrer i M. Silber
we Lwowie, ul. Jagiellońska 11, I. p
polecają P. T. Szan. Publiczności swój bogato zaopatrzony skład materyałów kraj. i zagranicznych. 9416

Ostrzegam P. T. Publiczność od nabywania lokalu oraz przystąpienie jako spólnika do składu towarów bławatnych
Zelman Reif, Kazimierzowska 16
do zupełnego porozumienia się ze mną na mocy wyroku Sądu polubownego w imieniu spólniczki Hindy Rosenblatt
Berl Gerszenfeld. 9402

PODZIĘKOWANIE.

przewieleb. rabinowi LADIEROWI, kahałowi i stow. pogrzebowemu, oraz wszystkim innym, którzy więli udział w naszym smutku za oddanie ostatniej przysługi drogiemu i niezapomnianemu Mężowi i Ojcu bł. p. SAMSONOWI MANELESOWI — dziękujemy również za gorliwą i życzliwą opiekę lekarską pp. Drom Felberowi i Schützerowi 9409

ŻONA i CÓRKI.

I. Zwyczajne Walne Zgromadzenie
Ż. K. S. „MAKKABI"
odbędzie się w niedzielę dnia 28. października 1923 o godz. 10-tej przedpoł. w sali „ZIREJ - JEHUDA".
Uprasza się Szan. Członków o punktualne przybycie. ZARZĄD. 9413

Kronika.

TEATR WIELKI.
Czwartek g. 6,30 „W krainie baśni".
Piątek „Uczta szyderców". 30 pr. zniżka.
Sobota g. 3,30 „Pan Jowialski".
Sobota g. 7. „Rigoletto" gościnny występ Stermich-Dębickiej.

——o——

TEATR MAŁY.
Czwartek „Wiera Mircewa".
Piątek „Wiera Mircewa"
Sobota „Wiera Mircewa"

——o——

TEATR NOWOŚCI.
zCwartek „Królowa fal".
Piątek „Królowa fal".
Sobota „Królowa fal".

——o——

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo,** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-mej wiecz.

——o——

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **30 proc. zniżki.** Ponieważ w bieżącym tygodniu nie było 30 proc. zniżki w Teatrze Wielkim, zniżka taka obowiązywać będzie w piątek na ostatnie przedstawienie „Uczty szyderców".

— **Przedstawienie dla dzieci.** Jak już donosiliśmy N. Kirsanowa i A. Fortunato pozostali na jeszcze jedno przedstawienie, gdyż nie mogli wyjechać do Belgradu z powodu strejku kolejowego. Dziś tj. w czwartek nieodwołalnie ostatni raz pójdzie po zniżonych cenach specyalnie dla dzieci prześliczny balet „W krainie baśni". Wszyscy więc ci, którzy ostatnim razem nie mogli otrzymać już biletów wstępu będą mieli sposobność ujrzenia raz jeszcze tej istotnie niezwykle pięknej bajki.

— **Gościnne występy Dębickiej.** Zapowiedź gościnnych występów znakomitej primadonny opery wiedeńskiej wywołała dużo już niewidziane u nas zainteresowanie. Znakomita śpiewaczka na swój pierwszy sobotni występ wybrała „Rigoletto" w którym niedawno święciła tak ogromne tryumfy w Wiedniu.

— **„Miłość cygańska".** Leharowska operetka jest perłą w dorobku kompozytorskim znanego mistrza lekkiej muzy. Teatr Nowości przystępuje z wielkim nakładem pracy i staranności do wystawienia tej operetki w przyszłym tygodniu. Reżyseruje niezawodny p. Kuligowski.

— **Jesienna wystawa prac uczenic Szkoły zaw. żeńskiej** (Piekarska 9) otwarta od 21. bm. potrwa do 28. bm. włącznie. Zwiedzać ją można od 10—1 przedpoł. i od 4—6 popołudniu.

— **Towarzystwo Polskiego Żałobnego Krzyża,** instytucyi założonej przez organizacye państwowe, w celu ulżenia państwu w wydatkach na polu grobownictwa wojennego urządza 1. i 2. listopada b. r. wzorem poprzednich, zbiórkę na obszarze całej Polski. Oddział lwowski przygotowuje w tym kierunku akcyę i liczy na życzliwe poparcie ze strony ofiarnego społeczeństwa.

— **Emigracya do Ameryki.** Wobec rozsiewanych wśród emigrantów nieprawdziwych pogłosek o rzekomem rozpoczęciu w najbliższym czasie przez Konsulat Amerykański w Warszawie wydawania wiz Hias zawiadamia, iż kwota emigracyjna na czas 1. czerwca r. 1924 została już wyczerpana i Konsulat w międzyczasie żadnych wiz udzielać nie będzie z wyjątkiem dzieciom niżej lat 18-tu do rodziców i żonom do mężów pełnych obywateli amerykańskich.

— **Nowa taryfa dorożkarska.** Lwowska Dyrekcya policyi wydała nową taryfę opłat za jazdę dorożkami w obrębie m. Lwowa. Poszczególne należytości wynoszą: za pojedyńczą jazdę w mieście: od 20—25.000, za jazdę do rogatek i od peryferyi od 30—50.000, za jazdę w mieście wedle czasu od 28—32.000, do dworców od 45—55.000 i t. d.

— **Odszkodowanie za uszkodzenie wnętrza wagonów osobowych w złotych polskich.** Ministerstwo kolei żelaznych uregulowało jednolicie opłaty, które ściągać należy tytułem odszkodowania za uszkodzenie wewnętrznego urządzenia i inwentarza w wagonach osobowych. Nowa taryfa ustalona została w złotych polskich tem, że wartość złotego w markach polskich należy obliczać wedle obowiązującej relacyi urzędowej w dniu uiszczenia wpłaty. Wedle tej taryfy kosztuje rozbicie lub porysowanie szyby wąskiej zł. p. 3,50, normalnej okiennej lub korytarzowej 5.50, dużej 10.50, lustra dużego 22, małego 10. Cena za rozdarcie, wypalenie lub inne uszczenie na siedzeniach, oparciach, poczach lub poduszkach waha się odpowiednio do materyału między 3 a 22 zł. a w tych samych ramach obraca się odszkodowanie za uszkodzenie innych części urządzenia i inwentarza wagonowego. Za samo tylko zanieczyszczenie wagonu I lub II. klasy płaci się 2 zł. p. W razie odmowy uiszczenia należnej opłaty spisuje się z podróżnym protokół, celem poczynienia należytości w drodze sądowej.

— **Znaczki pocztowe.** Ministerstwo poczt i telegrafów przystąpiło do przedruku znaczków opłaty 25 i 8 mrk. na znaczki wartości 10.000 sztuka, które będą niedługo wwem wprowadzone w obieg dla ruchu pocztowego. Opis przedrukowanych mk.

e ogłoszony w urzędowym organie mi-
sterstwa.

— (d). **Baczność antykwarze.** Wiedeńska
ekcya policyi rozesłała do wszystkich
ędów policyi we wszystkich krajach, list
igilacyjny, ostrzegający przed zakupnem
ogotyckiej rzeźby, przedstawiającej św.
urentnesa, pochodzącej z 15 w., wart.
40 milionów austr. koron. Rzeźba ta
tała skradziona w Kefermarkt, w gór-
Austryi.

— **Masaryk — doktorem h. c. wszech-
y oxfordzkiej.** Prezydent Masaryk w to-
rzystwie ministra spraw zagranicznych
nesza przybył do Oksfordu, gdzie na tam-
szym uniwersytecie odbył się akt nada-
prezydentowi republiki czechosłowackiej
olomu doktora praw honoris causa. (Pat).

— **Krewki kupiec.** Wł. hurtownego skła-
skór przy ul. Żółkiewskiej Michał Feuer
znacza się krewkością. którą posługuje
przy rozwikłaniu interesów handlowych.
egdaj na tle handlowej dyferencyi ude-
ł kupca brzeżańskiego A. J. Chrappa w
rz. Zdumiony takimi obyczajami kupie-
mi klient oddał sprawę sądowi. 9422

ęściowy zastój w przemy- śle włókienniczym.

Warszawa. (AW.) Wobec pogło-
jakoby w Łodzi wybuchł lokaut w 24
ykach inspektor pracy okręgu łódzkie-
p. Wojtkiewicz w wywiadzie prasowym
iadczył, iż niema tu mowy o lokaucie,
omiast faktem jest częściowy zastój w
emyśle włókienniczym. Właściciele fa-
k, powodując się sytuacyą kredytową
kono niekorzystną dla nich ograniczyli
dukcyę. Stwierdzić należy, że wielki
emysł bezrobociem nie jest objęty. Je-
ie zredukowano w większych fabrykach,
pracy do 3 względnie 4 dni w ty-
dniu.

Z Giełdy.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 24. października.

Dolary am. 1,800000, dol. kan. 1,700000,
cz. 52000, Fr. fr. 100000, fr. szw. 310000
wł. 82000, leje rum. 6500, guld. hol.
000, F. szt. 8,200000, Wiedeń 25000, Pra-
53000, Czerniowce 7000.

Złoto i srebro.

Złoto: 20 kor. 7,700000, 20 Mrkn.
0000, 20 fr. 6,500000, 10 rb. 1,000000.
Srebro: Kor. 120000, 5 kor. 650000
eny 325000, ruble 500000, kopiejki 250
ęcy.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków. 24. 10. (Pat). Pol. B. Przem.
195, B. Hipoteczny 315, B. Małop. 470
B. Spół. arobk. 520, Tohan 182, 185
rma 170, 180, Żegluga 32 35, Zieleniе-
i 6200, 6450, Cegielski 235, 245, Trze-
a masz. 230, 260, Parowozy 135, 138
ka 5650, 6100, Siersza górn. 4100, 4300
ege 2800, 2900, 2000, Nafta 145, 160,
ucie 250, 290, Oikos 6400, Strug 290
Synd. kosz. 95, 120, Trzebinia tłuszcz.
, Krakus 290, 300, Ćmielów 370, 425
za el. 115, 125, Niemojewski 190, 250
dorów 1700, 1850.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa. 24. 10. (Pat). Belgia 86650
0, Berlin 0.000001, Włochy 78000, 77350
dyn 7,915000, 7,755000, N. Jork 1,742000
8000, Paryż 101000, 99000, Szwajcarya
00, 307000, Wiedeń 25, 24.40, Praga
5.

Giełda wiedeńska.

Czeki.

Wiedeń. 24. 10. (Pat). Amsterdam
0, Belgrad 848, Berlin 1,05 za milion,
sela 3524, Budapeszt 377, Bukareszt
Chrystiania 10680, Kopenhaga 12380,
dyn 318700. Madryt 9330, Medyolan 3124
N. Jork 70935, Paryż 4107, Praga 2100, Sofia 683, Sztokholm 18470, Warszawa 170, Zurych 12635.

Giełda zurychska.

Zurych. 24. 10. (Pat). Holandya 218, N. Jork 561 i jedna czwarta, Londyn 25.23 Paryż 32.55, Medyolan 24.95, Praga 16.60 Budapeszt 0.0305, Bukareszt 5.65, Belgrad 6.77 i pół, Sofia 5.35, **Warszawa 0.0005**, Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl 0.0079.

NADESŁANE

הנני מברכים בברית מז"ט את אחותינו מרת עלקה פרענקל לבואה בברית האירסין עם התורני מר עקיבא צימערמן מסקאל. יהא רעוא שיה' קשר של קימא ודרכם תהא סוגה בשושנים

האחים פרענקל. 9404

Z okazyi zaręczyn kolegi Müllera Marxa z panną Słomnikerówną życzę serdeczne Szczęść Boże Albert Müller 9403
Paryż 16/X. 1923.

Z okazyi z ślubin panny Rózi Weidhornówny z panem Dampfem składa serdeczne ż-czenia Albert Müller 9399
Paryż 16/X 1923. 9399

Z okazyi zaręczyn naszego brata Józefa Teichberga z panną Rózią Korkesówną
Wiedeń Lwów
gratulują serdecznie Cand. juris Meier Teichberg, Dr. med. Schulim Teichberg, Julius Teichberg.
Wiedeń. 9401

Niniejszem zawiadamiamy, że ślub nasz odbędzie się dnia 28. października b. r. o godz. 3 pop. w Stryju

WILHELM WEISENFREUND
9425 CYLA LUFTCHEIN.

DROBNE OGŁOSZENIA.

MIESZKANIA I LOKALE.

Urzędnik firmy francuskiej poszukuje pokoju umeblowanego, z utrzymaniem lub bez przy lepszej rodzinie żyd. Zgłoszenia pod »S. H. 15« do Administracyi Chwili. 9398

Lokal przemysłowy o 3 ubikacyach kom. l t. urządzony, gaz, elektryka, motor 5 konny z transmisyą blizko śródmieścia do wynajęcia. Zgłoszenia biuro dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 9421

Zastępca zagranicznego towarzystwa poszukuj umeblowanego pokoju z osobnem wejściem. Oferty pod »Dolary« do administracyi Chwili.

RÓŻNE.

Technik dentystyczny z długoletnią praktyką posiadający urządzenie zawrze spółkę z lekarzem we Lwowie lub na prowincyi. Zgłoszenia do Chwili pod »Technik«. 9400

POSAD POSZUKUJĄ.

Samodzielny buchalter z wieloletnią praktyką z branży tekstylnej poszukuje posady. Zgłoszenia w Administracyi Chwili pod Rutynowany«.

Samodzielny bilansista z długoletnią praktyką poszukuje posady ewentualnie przystąpiłby z odpowiednim kapitałem. Zgłoszenia »Zdolny« do biura ogłoszeń Scherera Pasaż Hausmana. 9385

Assystent farmacyi poszukuje posady. Jakób Ornstein, Brzeżany. 9412

Korespondentka-Buchalterka z stenografią zmieni posadę. Wyjedzie też na prowincyę. Łaskzgł. pod »Samodzielna siła« do Adm. 9426

Zdolna praktykowana buchalterka ze świadectwami pisząca biegle na maszynie i obznajomiona z korespondencyą polską i niemiecką poszukuje posady, Zgłoszenia Mehr, Kaźmierzowska 17. 9127

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Tłuszcz TOVOTTE I a, oleje maszynowe, motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9250

Pasy skórzanne I. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

Beczki żelazne, szpunty do beczek. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9247

Młyn do sprzedania w Medenicach koło Drohobycza motorowy 48. p. s, z. 1. parę, walcy podwójne, 3 kamienie, prosak i 1 Holländer do tego dom z 5-ma ubikacyi, 2 stajni, podwórze wielkie ze sadem i pole obszar obejmuje około 1. morg. Samuel Bauer, Medenice. 9 83

Maszyny do pisania okazyjnie do nabycia Lwów, Lieknicka 17. II. 93 8

Śliczne dwa dywany perskie okazyjnie tanio do sprzedania. Żulińskiego 11 II p. na prawo.

MAŁŻEŃSTWA.

Szlachetnie mający przyjęcie do lepszych sfer zadowskich zechce podać swój adres pod »Ojciec« w Administracyi Chwili. 9394

Szukam dla mojej siostry (33 lat. w zarządzie renomowanego magazynu we Lwowie, mającej piękne mieszkanie w śródmieściu, inteligentnej, łagodnego usposobienia i niezwykłej dobroci dziewczyny, męża uczciwego i energicznego na odpowiednim stanowisku. Zgłoszenia pod »Dobroć« do Administracyi. 9407

NAUKA I WYCHOWANIE.

Żyd. Dom Sierót w Drohobyczu poszukuje nauczycielki-wychowawczyni na oddział dziewcząt. Znająca gospodarstwo i roboty ręczne pierwszeństwo. Może też być początkująca. Posada do objęcia 1. listopada b. r. Zarząd. 9346

Naukę szycia i kroju udziela pracownia sukien damskich Rosenstreich, Blacharska 28. 9114

Filozofka, polonistka, uzdolniona do udzielania historyi i geogr. potrzebna zaraz do pryw. Sem nar. naucz. żeńsk. Płaca, jak w zakładzie państwowym. Zgłoszenia z podaniem studyów i przebiegu życia przyjmuje administracya »Chwili«.

ROYAL MAIL LINE

Do New Yorku, Agentyny Brazylii i Kuby

W KLASIE 3 są kabiny na 2, 4 i 6 osób dostępne dla wszystkich pasażerów. — WYBOROWA kuchnia. — SPECYALNE pożywienie dla matek z niemowlętami. — Orkiestra.

ROYAL MAIL LINE, Warszawa, Elektoralna 35.

FILJE: LWÓW, UL. GRÓDECKA L. 93.

Stanisławów, ul. 3-go Maja 5. — Kowel, Nowokolejowa 4. — Grodno, Plac Batorego 3 i Białystok, Kilińskiego 21. 9417

Towar chiński

Kozy tybetańskie
Murmole
Gazele

St. Wrońskiego Syn
Magazyn Żyter
Lwów: Pl. Marjacki .. L. 1

Toczki szmerglowe do ostrzenia pił tartacznych marki „TYROLIT"
»» poleca po cenach konkurencyjnych
„HYDRAULIKA", Lwów, Jagiellońska

WOLNE POSADY.

Potrzebna inteligentna wychowawczyni na wyjazd do Stanisławowa. Zgłosić się u P. Tonci Bernfeld, Nowy Świat l. 15. lub do Administracyi pod »Korzystne warunki«. 9379

Buchaltera (kę) zdolnego poszukuję natychmiast. Zgłoszenia osobiste sklep tekstylny »Polman« Rzeźnicka 5. 9374

Solicytatora kawalera, poszukuje natychmiast adwokat Schmorak w Bursztynie. Oferty podać wedle stałego miernika. 9357

Gospodynię (Żyd.) inteligentną, rozumiejącą się na kuchni, w średnim wieku, bezdzietną poszukuje się do zarządu domem. Bliższa wiadomość »Salon mód Felix« ul. 3. Maja 11. 9415

Konc. Zakład Elektrotechniczny »Amper« M. Zech i Ska ul. Żółkiewska 35. przyjmie ucznia do praktyki. 9419

Poszukuje się natychmiast kierownika dla dużego przedsiębiorstwa spirytusowego na Górnym Śląsku. Wymagania: długoletnia praktyka w dużem przedsiębiorstwie spirytusowem lub podobnym do tego. Obszerne znajomości kupieckie, reprezentacyjne wzgl. prawnicze. Fabryka położona w jednem z miast na Górnym Śląsku. Mieszkanie zapewnione. Oferty nadsyłać pod »Nr. 9«. 9411

Buchaltera zdolnego, samodzielnego, bilansistę, z odpowiednią praktyką, przedewszystkiem w przemyśle drzewnym przyjmie na dobrych warunkach ewentualnie z mieszkaniem, na podstawie oferty z odpisami świadectw, firma Markus Goldstein, przemysł drzewny Stanisławów. 9423

POMOC LEKARSKA.

Dr. S. OBERLAENDER
Plac SMOLKI 1 a II. p. powrócił i ordynuje w chorobach dróg moczowych skór. i wener.

OGŁOSZENIA.

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZTANCE, OBRABIARKI do drzewa, MOTORY, NARZĘDZIA, PRASY w wielkim wyborze poleca 9109 „PILOT", Lwów, ul. BATOREGO L. 4.

Budowlaną
robotę STOLARSKĄ wszelkiego rodzaju dostarcza fabryka »DĄB«, Lwów, ul. Łyczakowska 27. 8865

POWSZECHNY BANK KREDYTOWY S. A.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie akcyonaryuszy Powszechnego Banku Kredytowego S. A. we Lwowie uchwaliło dnia 15. maja 1923 r. podwyższenie kapitału akcyjnego

z Mp. 500.000.200·— na Mp. 1.500.000.320·—

Rada Zawiadowcza na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu z dnia 15. IX. 1923 Nr. DK. 4602/III, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, przystępuje do podwyższenia kapitału akcyjnego narazie o Mp. 500,000.200.— tj. z Mp. 500,000.200.— do **Mp. 1.000,000.400.—**
przez wydanie 1,785.715 sztuk nowych akcyi VI. emisyi po Mp. 280.— im. wart. w drodze publicznych zapisów na warunkach następujących:

1) Akcyonaryuszom dotychczasowym przyznaje się prawo pierwszeństwa nabycia nowych akcyi w stosunku jednej akcyi nowej na jedną akcyę dawną.

2) Akcyonaryusze, chcący skorzystać z prawa poboru, mają w terminie do dnia **20. października 1923** r. włącznie, pod rygorem utraty tego prawa, przedłożyć w jednej z niżej podanych miejsc uubskrypcyjnych oryginalne akcye I-szej do VI-tej emisyi bez arkuszy kuponowych, celem zanotowania na nich wykonania prawa poboru i jednocześnie złożyć w całości w gotówce cenę emisyjną po Mp. 5.000.— za akcye im wart. Mp. 280.— wraz z 8 proc. odsetkami od tej ceny od dnia 1. października 1923 r. do dnia wpłaty z doliczeniem kosztów konfekcyi Mp. 1.000,— za każdą akcyę im. wart. Mp. 280.— oraz podatku giełdowego.

3) Na akcye, niepobrane na podstawie ustępu 1) przyjmuje się zgłoszenia w drodze wolnej subskrypcyi. Rozdziału tych akcyi dokona Dyrekcya po zamknięciu subskrypcyi według swego uznania.

Zgłoszeń na te akcye dokonać należy w jednem z poniżej podanych miejsc subskrypcyjnych do dnia 5. listopada 1923 r. włącznie, za jednoczesnem złożeniem w całości w gotówce ceny emisyjnej po Mp. 7.500.— za każdą akcyę im. wart. Mp. 280.— wraz z 8 proc. odsetkami od tej ceny od dnia 1. października 1923 r. do dnia wpłaty, z doliczeniem kosztów po Mp. 1.000.— od każdej akcyi im. wart. Mp. 280.—, tudzież podatku giełdowego.

Subskrybentom, których zgłoszenia dokonane poza prawem poboru, nie zostaną względnione, zwróci się wpłaconą kwotę wraz z 8 proc. odsetkami od dnia wpłaty.

4) Akcye nowej emisyi zrównane będą pod względem praw z dotychczasowemi akcyami z chwilą wpisania podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego i uczestniczyć będą w dywidendzie od dnia 1. października 1923 r.

5) **W razie podwyższenia ceny kursowej 6 proc. złotych bonów skarbowych, podwyższa się równocześnie podane wyżej ceny emisyjne akcyi oraz koszta konfekcyi w tym stosunku, w jakim wzrośnie cena kursowa bonów w czasie od dotyczniejszego ogłoszenia do dnia dokonanej wpłaty.**

Zgłoszenia przyjmują:
Powszechny Bank Kredytowy S. A. we Lwowie i jego Oddziały w Warszawie, Krakowie, Bielsku, Drohobyczu i Borysławiu oraz Banque des Pays de l'Europe, Centrale w Paryżu i Wiedniu.

Lwów, dnia 18. września 1922 r. 84

SCHELLACK
Orange T. N., feinst Lemon Rubin A. C. różnych gatunków poleca ze składu konsygnacyjnego 9470
DOM AGENTUROWO-HANDLOWY
JEREMIA ELBINGER
Warszawa, Senatorska 6.
SPRZEDAŻ TYLKO HURTOWA ORYGINALNEMI SKRZYNKAMI. 9470—

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej jakości po cenach umiarkowanych u Firmy
J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. — (w podwórzu).

Maszyny do szycia
CENTRAL — BOBIN wszelkich systemów części składowe poleca najtaniej firma
Malwina Immerglück, Lwów, ul. Jagiellońska 17.
Zlecenia z prowincyi odwrotnie.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele
„Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 1

Nr. 1664 Lwów, sobota 27. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

W przededniu trzeciego przesilenia gabinetowego.

Ewolucya czy mariwy punkt.

Prezes związku Ludowo-Narodowego, a zatem najliczniejszego ugrupowania sejmowego poświęcił w swej ostatniej mowie z okazyi dyskusyi nad ekspose prez. min. kwestyi żydowskiej obszerny ustęp, który po raz pierwszy może odsłonił stosunek narodowej demokracyi, zajmującej dominującą pozycyę w polskiem życiu politycznem do sprawy żydowskiej w sposób jasny, a zarazem nie demagogiczny.

I dlatego właśnie chcemy poniżej rozważaniom p. prez. Kozickiego poświęcić uwagę, na którą zasługuje.

P. Kozicki ujmuje zagadnienie całe w sposób nie mniej prymitywny jak radykalny. Założeniem jego jest brak miejsca w Polsce dla wszystkich jej mieszkańców. Z tego wychodząc założenia wyciąga logiczny wniosek: skoro się odbywać musi emigracya części ludności, to rzeczą polityki polskiej jest, by emigrować n i e m u s i a ł a ludność polska. Odbywa się stała emigracya ze wsi do miast — wywodzi p. Kozicki — w miastach zastają polscy chłopi placówki ekonomiczne, zajęte przez Żydów. I tu staje się dla niego naturalnem wyjście — rzecz najdziwniejsza, jedyne wyjście, jakie widzi — emigracya polskich obywateli Żydów. W tem tkwi sedno myśli orjentacyjnej w sprawie żydowskiej, bo poruszone przez p. Kozickiego zagadnienie rozwoju ruchu narodowego wśród Żydów, choćby tylko ze względu na wrogi stosunek właśnie endecyi do asymilacyi żydowskiej nie jest w tym padku niczem więcej jak pozorem, mającym uzasadnić eksterminacyę ekonomiczną. Dla każdego jest i pozostaje jasnem, że centralnym problemem orjentacyi, wyrażonej w powyższym ustępie mowy p. Kozickiego jest zagadnienie walki ekonomicznej, walki, która wobec założenia, z jakiego wychodzi nie zna żadnych kompromisów.

To jasne postawienie sprawy odbija w sposób jaskrawy od całego szeregu enuncyacyi ws prawie żydowskiej, które w ostatnim czasie padły z trybuny sejmowej, a które odznaczały się zapewne większym sprytem w ukryciu istotnem myśli, nie osiągając jednakowoż celu mamienia kogokolwiek — n i e d o p o w i e d z e n i a m i. Zaś najbardziej naiwnych, którzy w pewnych zręcznych zwrotach, albo niedopowiedzeniach doszukać się może przecież chcieli innej treści, pouczy mowa p. Kozickiego, jak komentarz, niedopuszczający dalszych komentarzy.

Dla ilustracyi porównajmy tylko oficyalną enuncyacyę reprezentanta wielkiego stronnictwa politycznego z oświadczeniem oficyalnego reprezentanta rządu. Oto p. premier Witos wbrew p. Kozickiemu, głoszącemu hasło beznadziejności w rozwiązaniu kwestyi żydowskiej — neguje wogóle istnienie kwestyi żydowskiej w Polsce. Zdaniem p. Witosa Żydom dzieje się w Polsce lepiej aniżeli Polakom samym. A skoro tak jest, któż dziwić się będzie zdziwieniu p. premiera z powodu żalów żydowskich. P. Witos nie widzi sprawy żydowskiej, nie potrzebuje więc szukać jej rozwiązania, nie

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Piast bierze rozbrat z Chjeną.
Reforma rolna kością niezgody.
P. Grabski przyszłym premierem?
Grożba strajku generalnego.
Nowe podwyżki. — Normy czynszowe za listopad.
Niemcy gotowi płacić odszkodowanie.
Konflikt z Bawaryą w likwidacyi
Klęska komunistów niemieckich
Strejk kolejowy trwa.

—o—

Piast bierze rozbrat z Chjeną.

Reforma rolna kością niezgody.

Warszawa 25 października (tel. wł.) Rząd traci na terenie nawet wśród stronnictw popierających go. Wczoraj waloryzacya podatków dziś reforma rolna. Oto są tarcia wśród stronnictw rządzących. A jutr owidmo strajku generalnego, kto wie czy nie dobije rządu. Nie pomoże rekonstrukcya gabinetu. Pewnikiem jest, że rząd nie runie z powodu braku głosów w sejmie, ale dlatego, że stoi poprostu nad przepaścią.

Posłowie-włościanie z Piasta nie zdają sobie sprawy z katastrofalnego przesilenia jakie obecnie przechodzi Rzeczpospolita. Dowodzi tego uchwała powzięta na wniosek p. Bryla na nocnem posiedzeniu Piasta, domagająca się zrealizowania reformy rolnej najpóźniej do 1. listopada br. Takie ultimatum postawił klub obecnemu rządowi. Przebieg obrad „Piasta“ był niezwykle burzliwy. Domagano się o d w o ł a n i a z g a b i n e t u min. G ł ą b i ń s k i e g o S e y d y, S z e p t y c k i e g o i K u c h a r s k i e g o a nawet grożono wycofaniem własnych ministrów. Obecny na posiedzeniu min. Osiecki słyszał wiele gorzkich wyrzutów, skierowanych pod swoim adresem. Zarzucano mu że nie dba o reformę rolną a zadowala się fotelem ministeryalnym. Sprawa, która stanowi fundament „Piasta“ nie znajduje poparcia w rządzie, a konsekwencyą tego jest, że wpływy Piasta wśród sfer włościańskich coraz bardziej maleją. Twierdzili mowcy, że reformę rolną zaniedbano z chwilą odkomenderowania czterech ministrów z Piasta do gabinetu.

Najgorszy atak na min. Osieckiego przypuścił poseł Bryl, który zarzucił mu passywność zgubną dla stronnictwa i żądał dymisyi. W odpowiedzi na to stwierdził min. Osiecki że rola jaką odgrywa w gabinecie jest minimalną i przyznał, że sprawa reformy agrarnej mało znajduje zrozumienia u rządu. W rezultacie zgodzono się na kompromis, a było nim jednomyślne przyjęcie rezolucyi p. Bryla.

Późnym wierzorem zawiadomiono p. Witosa o zapadłych uchwałach. Premier był mocno niezadowolony iż klub jego zajmuje się sprawą reformy rolnej gdy państwo czekają donioślejsze zagadnienia. Swoim kolegom klubowym powiedział, że obecnie istnieją sprawy ważniejsze, niż interesy stronnictwa.

W kołach poselskich komentują uchwałę Piasta w ten sposób iż ona uniemożliwi Witosowi rozwiązanie niepopularnej spółki z endecyą gdyż inaczej rozbrat z Chjeną w chwili teraźniejszej jest niemożliwy. Uchwała Piasta — to apel do odwrotu

—o—

P. Grabski przyszłym premierem.

Warszawa 25 października (tel. wł.) W kuloarach sejmowych kursują najrozmaitsze wersye i pogłoski, twierdzące, że jesteśmy w przededniu trzeciego przesilenia gabinetowego w bieżącym roku. Z wersyj tych zanotować należy i taką, która wysuwa b. ministra skarbu p. Grabskiego n a p r z y s z ł e g o p r e m i e r a. Objęcie spadku po Witosie umożliwić mu ma Piast z lewicą. Przy tej sposobności podać należy poglądy p. Grabskiego o sytuacyi finansowej państwa w dzisiejszym „Ekspresie Porannym“. P. Grabski wywodzi m. i.: „Rząd obecny który przyjął z mego programu istotną jeg część pod nazwą waloryzacyi podatków będzie zmuszony przyjąć dalsze części istotne mego programu: oparcie kredytu oraz zobowiązań na mierniku stałym. Rząd winien zamiast bony wykupywać, puszczać nowe serye na dłuższy termin np. roczny

—o—

na powodu zastanawiania się nad jej przyczynami.

Ale pamiętamy jeszcze mowy p. Głąbińskiego, kiedy był prezesem ZLN., w których obecny min. oświaty różnił się w poglądzie na kwestyę żydowską i od p. Witosa i od p. Kozickiego. P. Głąbiński nie negował istnienia kwestyi żydowskiej, a żale żydowskie odparowywał stwierdzeniem przyczyn, istniejących zdaniem jego po stronie Żydów. Żydzi są wrogami państwa, działają na szkodę Polski i dlatego, póki ten stan rzeczy nie ustanie, naród polski zwalczać będzie Żydów, jako wrogi element. Nie negował zatem ani istnienia kwestyi żydowskiej, ani możności jej rozwiązania, odkładał to rozwiązanie tylko do czasu — który zdaniem naszem od początku istniał, który zdaniem jego dopiero musi zaistnieć — zakreślił termin nieograniczony coprawda wobec znajomości tendencyi narodowej demokracyi, ale zawsze termin, po którym zabłysnąć mogła dla Żydów iskierka nadziei.

Niepodobna w tem zestawieniu pominąć doniosłej enuncyacyi, ochrzczonego trafnem mianem odpowiedzialnego redaktora większości rządowej p. Strońskiego. P. Stroński w swej wielkiej mowie politycznej z trybuny sejmowej po powstaniu obecnej większości oświadczył wręcz: Świadomość że los Polski zależy od głosów mniejszości narodowych zaburzał poniekąd naszą myśl polityczną. Dziś jednak, gdy powstała koalicya stronnictw polskich, rządząca państwem nadszedł czas, by przystąpić do rozwiązania problemu mniejszości narodowych w Polsce. Dla p. Strońskiego istnieje zatem ten problem, istnieje możność i potrzeba rozwiązania tego problemu ku zadowoleniu wszystkich w interesie państwa, a nie istnieje więcej polityczny pozór używany przez p. Głąbińskiego dla odkładania zagadnienia od calendas Graecas.

Gdy po zestawieniu tych enuncyacyi przyjrzymy się życiu, faktom codziennym i całej praktyce rządzenia obecnej większości zrozumiemy dopiero dlaczego enuncyacyę p. Kozickiego nazwaliśmy jasną i niedemagogiczną. Polityka, jakiej jesteśmy świadkami idzie po linii wyciągania konsekwencyi z założenia p. Kozickiego i zadaje kłam wszelkim pozorom, wyrażonym w więcej lub mniej misternie czy zgrabnie tą samą treść ten sam cel i tą samą wolę, określających enuncyacyach innych polityków tego samego lub pokrewnego obozu.

P. Kozicki nakreślił linię, wskazał drogę, oświetlił cel. To jest plus jego enuncyacyi. Życie okaże dopiero, czy linja ta naprawdę prostą, czy droga jest możliwą, czy cel będzie połączony z pożytkiem dla Państwa.

Dr. Abraham Inaler.

Trybunał kompetencyjny

jego skład i jego funkcye.

Warszawa. (Pat.) Sejmowa komisya prawnicza przystąpiła na dzisiejszem posiedzeniu do obrad nad projektem ustawy o trybunale kompetencyjnym. Po dyskusyi przyjęto artykuły od 1—4 projektu podkomisyi, w myśl których trybunał kompetencyjny będzie orzekał w sporach o właściwość między sądami z jednej strony a władzami lub sądami z drugiej strony. Trybunał składać się będzie z dwóch prezesów mianowanych z pośród członków najwyższego trybunału administracyjnego oraz 14 członków, których po czterech mianować będzie prezydent Rzpltej z pośród sędziów sądu najwyższego i trybunału administracyjnego, przedstawionych przez ogólne zgromadzenie tych sądów, i sześciu członków zamianuje rząd z pośród osób, odznaczających się szczególną znajomością prawa.

Gdzie są szkoły dla mniejszości narodow.

Pięciu ku cow łódzkich więcej zyska zagrani ą niż min. skarbu.

Warszawa. 25. październ. (tel. wł.). W ciągu wczorajszej dyskusyi nad ekspose w Senacie zabrał także głos sen. Kalinowski (Wyzwol.), rektor Wolnej Wszechnicy, który poruszył m. i. sprawę szkolnictwa mniejszości narodowych. „Gdzie są szkoły dla mniejszości narodowych — pytał mowca — zapewnione przez konstytucyę? Dla mnie jako pedagoga jest aksyomatem, że w szkołach powszechnych dziecko musi pobierać naukę w języku ojczystym. **Przypomnijmy sobie, co myśmy mówili, gdy nasze dzieci zmuszano do nauki w obcych językach".**

P. Kalinowski interpelowany przez jednego z dziennikarzy żydowskich w sprawie znanego oświadczenia p. Langera na ostatniem posiedzeniu komisyi oświatowej w sprawie subwencyonowania szkolnictwa żyd., oświadczył, że nie jest to stanowisko Wyzwolenia i że zainterpeluje prezydyum klubu w tej sprawie.

Zabrał też na tem posiedzeniu głos sen. Kerner, który zaatakował ostro min. Głąbińskiego z powodu numerus clausus oraz z powodu zamykania szkół zawodowych. Starostwa i województwa zabraniają w Małopolsce rozlepiania afiszów w języku żydowskim, powołując się na dawne ustawy austryackie. Również telegramów w języku żydowskim nie przyjmuje się, powołując się na okólnik z czasów carskich. Mówi się o podniesieniu wydajności pracy, a do Żydów stosuje się ograniczenia pracy, rujnuje się gminy żydowskie, uniemożliwiając wybory.

Muszę także wspomnieć — mówił sen. Kerner m. i. — o oświadczeniu p. Prezydenta Rzeczypospolitej, że w Polsce jedynym gospodarzem jest naród polski. Nie możemy się nigdy na to zgodzić, abyśmy w Polsce byli obywatelami drugiej klasy. gdyż obowiązki i prawa mają wszyscy obywatele bez różnicy.

P. Kucharski podjął podróż po złote runo i skompromitował się. **Pięciu kupców łódzkich więcej zyska za granicą, niż obecny minister skarbu.**

Z obrad Senatu.

Zła sytuacya finansowa wynika z nieodpowiedniej polityki wobec mniejszości narodowych. Kto musi być w Polsce gospodarzem. — Numerus clausus. — Żydom chodzi o przywileje.

Warszawa. (Pat). Na dzis. posiedzeniu senatu przystąpiono do dalszej rozprawy budżetowej. Sen. Krzyżanowski ilustrując cyframi omawiał katastrofalny spadek marki, pożyczki udzielone przez P.K.K.P., które nie waloryzowane sprowadziły państwo do bankructwa, w jakiem się znajduje. Spadek marki wynika z fatalnej gospodarki we wszystkich dziedzinach z **nieodpowiedniej polityki względem mniejszości narodowych.** Sen. Adelman (Ch.D.): Pragniemy, aby prowizoryum budżetowe, które mamy przed sobą, było ostatnie i, na r. 1924 by został uchwalony budżet w normalnym czasie. Budżet ten powinien się składać z dwóch części: budżetu zwyczajnego i inwestycyjnego. Pierwszy powinien być pokryty przez podatki, a drugi przez pożyczki wewnętrzne czy zagraniczne. Dla zmniejszenia deficytu należy usunąć główną bolączkę, jaką są deficyty kolejowe. Należy zaprowadzić oszczędności np. przez zmniejszenie ruchu na liniach deficytowych. Sen. Siedlecki (P.P.S.) oświadcza się kontra prowizoryum. Sen. Pasternak (klub ukr.): Ponieważ obecny rząd nie daje narodowi ukraińskiemu i białoruskiemu praw przewidzianych konstytucyą klub ukraiński i białoruski głosować będą przeciw prowizoryum.

Sen. Jabłonowski (ZLN) zaznacza, że rząd obecny jest likwidatorem rządów poprzednich, które żyły w stanie bankructwa, a rząd obecny poczucie odpowiedzialności ma i chce wyjść z tego położenia. Mowca polemizuje z Kalinowskim i podnosi, że trudno robić zarzuty rządowi, że nie dba o naukę, gdyż są deficyty. Odpowiadając Koernerowi mowca stwierdza, że **aby być gospodarzem w Polsce trzeba być Polakiem i czuć się Polakiem. W Polsce gospodarzami muszą być ci, którzy w latach niewoli wszystkie troski brali do serca, nie wątpili o przyszłości narodu i walczyli o nią.** Sen. Thullie (Ch.D.) polemizuje również z sen. Koernerem, który poruszył kwestyę numerus clausus. Żydom chodzi więc o przywileje, nie o równe prawa. Skargi sen. Keornera są więc nieuzasadnione, a pochodzą stąd, że klub jego nie chce uznać ,że w Polsce Polacy muszą być gospodarzami. Sen. Woźnicki zaznacza, że lewica błądziła w jednym kierunku, że brak ministrów z prawicy. Sprawozdawca sen. Bizek, odpowiada na zarzuty sen. Kalinowskiego i stwierdza, że zarzucono ,iż obniża się oświatę, jednak cyfry pokazują, że właśnie w wydatkach na oświatę niema żadnych zmniejszeń. Nasza polityka oszczędnościowa musi wychodzić z tej zasady, że wydawać możemy tylko wtenczas, gdy korzyści dla państwa z tego wydatku są w tej chwili większe, niż straty wynikające z drukowania marek. Drukować wolno tylko na wydatki, od których zależy poprostu byt państwa. Okres sanacyi powinien być jak najkrótszy, potem będzie można sobie pozwolić na inne wydatki. Nowy rząd kalkuluje tak, że musi potem przychodzić po kredyty dodatkowe, bądź co bądź jest oszczędniejszy. Prowizorya budżetowe przyjęto bez zmian, zwykłą większością według tekstu, uchwalonego przez Sejm. Następne posiedzenie w sobotę 3. listopada, o godz. 12 rano. Na porządku dziennym ustawa o waloryzacyi podatków.

——o——

P. Beranger o swej podróży.

Konieczność udzielenia kredytów. — Żądanie odpowiednich gwarancyi. —Konieczność współpracy ekonomicznej między państwami środk. Europy. — Dogodna lokata kapitałów dla Francyi.

Paryż. (Pat.) Senator Beranger oświadczył w wywiadzie, iż celem odbytej przezeń podróży było stwierdzenie jak dalece uzasadnionem jest żądanie kredytu z górą 1.500 milionów dla państw środkowo europejskich. Senator Beranger oświadczył, że na ogół odniósł wrażenie jakoby nowy porządek rzeczy w Europie środkowej już się ustalił, w czem jest ściśle zainteresowana Francya, której polityka kontynentalna jest ściśle związana z rozszerzeniem małej Ententy, i zwiększeniem jej autorytetu w drodze wykonania traktatów.

Żądane kredyty nie są przeznaczone na cele zbytkowne ani militarystyczne, lecz jedynie mają zadanie obrony narodowej.

Kredyty te winny być jednak przyznane państwom środkowo europejskim w zależności od udzielonych przez te państwa gwarancyi. Wszyscy mężowie stanu z którymi Beranger się stykał podnosili jednomyślnie konieczność współpracy ekonomicznej między małą Ententą z jednej strony a Polską, Austryą i Węgrami z drugiej strony. Zdaniem senatora wszystkie istniejące braki w tej dziedzinie są do naprawienia, a interesy między wymienionemi państwami dadzą się wzajemnie pogodzić. Wreszcie sen. Beranger oświadczył, że dla Francyi rzeczą konieczną jest współpracować w tym dziale przez lokowanie kapitałów drogą polityki pokojowej, opartej na poszanowaniu i wykonywaniu traktatów.

Konferencya państw, które podpisały traktat wersalski.

Londyn. (Pat.) Wolff. Jak donoszą dzienniki z Paryża, toczą się tam rokowania między aliantami w sprawie zwołania konferencyi państw, które podpisały traktat wersalski. Konferencya miałaby się odbyć w grudniu w Paryżu i zajmowałaby się sprawami związanymi z kwestyą reparacyi.

——o——

Rząd Rzeszy wyraża gotowość podjęcia świadczeń

i prosi o zbadanie sytuacji materjalnej Niemiec.

Berlin 25. 10. (Pat.) Wczoraj została wręczona komisyi odszkodowań w Paryżu nota rządu niemieckiego. Nota przypomina, że rząd niemiecki 23 stycznia br. zakomunikował komisyi odszkodowań, że z powodu okupowania Zagłębia Ruhry przez państwa sprzymierzone zmuszony jest wstrzymać dostawy reparacyjne dla mocarstw interesowanych i że w następstwie tego komisya odszkodowań uznała wszystkie dawniejsze propozycye niemieckie w sprawie sposobów uregulowania kwestyi odszkodowań za bezprzedmiotowe zaznaczając że w tych warunkach pozostaje w mocy plan płatniczy z 5 maja 1921 r. Powołując się na powzięte obecnie postanowienie zaniechania biernego oporu rząd Rzeszy wyraża zasadniczą gotowość podjęcia świadczeń z tytułu odszkodowań. Wskazuje jednakże na to, że rozwój stosunków gospodarczych w Niemczech uniemożliwia rządowi niemieckiemu finansowanie świadczeń rzeczowych. Rząd Rzeszy zwraca się do komisyi odszkodowań z prośbą aby w myśl art. 234 traktatu wersalskiego przystąpiła do zbadania sytuacyi materyalnej Niemiec i ich zdolności płatniczych oraz dała sposobność przedstawicielom rządu niemieckiego przedstawienia obecnego stanu gospodarczego i finansowego Niemiec. Wreszcie nota zapowiada wysłanie w najbliższym czasie uwag w sprawie propozycyi belgijskich.

Ku likwidacyi konfliktu Bawaryi z rządem Rzeszy.

Większa samodzielność krajów związkowych.

Berlin 25. 10. (Pat.) We wtorek odbyło się tutaj posiedzenie Rady ministrów i posłów poszczególnych krajów związkowych. Na posiedzeniu tem poseł Bawaryi Preger wysunął żądanie złagodzenia postanowień konstytucyi Rzeszy dotyczących jedności państwa a będących powodem konfliktu między rządem berlińskim a Bawaryą. Kanclerz Stresemann w odpowiedzi posłowi bawarskiemu oświadczył, iż zamianowanie Kahra gen. komisarzem stanowi niebezpieczeństwo dla państwa ponieważ daje żywiołom nacyonalistycznym w innych częściach Rzeszy niemieckiej asumpt do podobnych wystąpień. Rząd Rzeszy gotów jest uwzględnić żądania Bawaryi dotyczące złagodzenia odpowiednich postanowień konstytucyi lecz jedynie w dziedzinie finansów i polityki fiskalnej.

Bawarya może w tym sensie postawić dalsze swoje wnioksi. Jest możliwe, że wnioski te uzyskają aprobatę innych krajów wchodzących w skład Rzeszy. Kanclerz Stresemann stawia jednakże warunek aby sprawa traktowana była w drodze konstytucyjnej. W końcu przyjęto jednomyślnie wniosek treści następującej:

W konflikcie między Bawaryą a Rzeszą przedstawiciele krajów niemieckich stoją jednomyślnie na stanowisku rządu Rzeszy. Uważają oni szybkie uregulowanie sprawy spornych za konieczne. Przedstawiciele krajów związkowych w porozumieniu z kanclerzem Rzeszy uznali za pożądane aby w odpowiednim czasie rozpoczęte zostały rokowania co do dalszego ukształtowania stosunków między Rzeszą a krajami związkowymi w duchu większej samodzielności krajów.

Wiedeń. (Pat.) Jak donosi „N. Fr. Presse“ z Berlina socyalni-demokraci oświadczyli kanclerzowi Stresemanowi, że są przeciwni rokowaniom z Bawaryą i że dalsze pozostawanie w łonie koalicyi czynią zależne od dalszych postanowień rządu. Takie same stanowisko zajmuje partya demokratyczna. Socyalni demokraci domagają się zarządzeń gospodarczych przeciw Bawaryi, jednakże ani oni ani demokraci nie myślą o zarządzeniach wojskowych przeciw Bawaryi.

Zamknięcie kopalń.

Donoszą z Essen, że właściciele kopalń powzięli wczoraj uchwałę, aby od poniedziałku **zamknąć wszystkie kopalnie Zagłębia przemysłowego reńsko-westfalskiego** i zwolnić wszystkich robotników. (Pat).

Berlin. (AW.) Wszystkie zakłady przemysłowe Zagłębia R. z wyjątkiem kopalń wypowiedziały robotnikom prace z dniem 1. listopada. W samem Gelsenkirchen objętych zostało bezrobociem około 18.000 ludzi. Kopalnie, które pracują dla Włoch i Holandyi musiały przystąpić do silnego ograniczenia pracy

—o—

Zamach komunistyczny w Hamburgu stłumiony

Z Hamburgu donoszą: zamach komunistyczny został stłumiony. 80-ciu głównych przewódców rozruchów uwięziono, wojsko i policya ścigają komunistów, którzy ukryli się w okolicach. W czasie rozruchów liczba zabitych wynosi 24 osób, rannych przeszło 250 osób. (Pat.)

Rząd Rzeszy postanowił sparaliżować akcyę separatystów.

Wiedeń. (AW.) „N. Fr. Presse“ donosi z Berlina, że ruch separatystyczny w Nadrenii był przedmiotem onegdajszych narad gabinetu niemieckiego. Postanowiono wszelkimi siłami przez kontrakcyę polityczną sparaliżować akcyę separatystyczną. Rząd zamierza drogą szeregu ustępstw ludności terenów rozwijających ruch separatystyczny dać w ramach konstytucyi jaknajwiększą wolność i przywileje. Między kierującymi politykami Berlina a przywódcami separatystów w Nadrenii nawiązano w tej sprawie ożywioną wymianę zdań. Kierownictwo tej akcyi rząd berliński powierzył ministrowi dla terenów okupowanych Fuchsowi

---

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Grupa o kradzieży bydła przeplatana jest kilku normami, które roztrząsają wypadki niedbalstwa lub złej woli i vis maior przy najmie zwierząt domowych. Są to następujące typowe wypadki: a) „Jeżeli ktoś przyjmuje (scil. w najem) bydło rogate i daje mu (scil. z niedbalstwa) zbiec a właściciel je odnajdzie, musi siedm sztuk bydła rogatego powetować: 2 dwuletnie sztuki, 3 jednoroczne, 2 poniżej jednego roku da — wówczas zmaże on winę swoją (I 61)“. Taksamo analogicznie, gdy tenże wypadek zachodzi przy najmie konia roboczego (62) lub barana (63). b) Jeżeli zwierzę wzięte w najem nawiedzone zostanie pewną (nieznaną) chorobą, powodującą niemoc płciową (II 61), musi najemca zwierzę powetować, właściciel nie może go jednak karnie przed sąd pozwać (I 67). c) Jeżeli zwierzę na polu najemcy padło, odpowiada za to dwukrotną grzywną (73). d) Jeżeli najemca bydła (scil. do robót polnych) posługuje się obcem bydłem do własnego zaprzęgu w obrębie kraju a świadkowie to potwierdzą, musi tylko zwierzę powetować. W braku świadków ponosi odpowiedzialność karną (72). e) „Jeżeli ktoś wołu, konia, mułu, osła (scil. wziętego w najem) da w zaprzęg a ono padnie, albo wilk je rozszarpie, albo (skądinąd) zginie, musi mu (właścicielowi) odszkodowanie za to dać; jeżeli zaś powie: „skutek ręki Boga raczej padło“, to musi na to przysięgę złożyć (76)“. f) Przywłaszczenie sobie bydła zaginionego stoi na równi z kradzieżą (74) *).

Prawo Mojżesza wykazuje ciekawe analogie do tej grupy z tem jednak, że jako stan faktyczny przyjmuje depozyt a nie najem bydła. I tak: a) Jeżeli bydło oddane celem przechowania zaginęło, przechowawca w razie wykazania mu winy (niedbalstwa) musi dwukrotnie zaginione zwierzę powetować (II M. 22, 8). b) „Jeżeli ktoś odda drugiemu osła albo wołu albo owcę, albo wszelakie bydło w przechowanie a ono padnie, złamie członek albo zostanie (gwałtem) zabrane a nikt nie widział, przysięga (na) Boga będzie między nimi, że nie wyciągnął ręki swej na mienie bliźniego swego (wówczas) właściciel je zabierze a (tamten) nie ma powetować; a jeżeli mu zostanie skradzione, powetuje je właścicielowi; jeżeli zostanie rozszarpane, przyniesie je jako dowód rozszarpanego nie powetuje“ (II M. 22, 9-12). Dla prawa Mojżesza wystarczy zatem corpus delicti tam, gdzie prawo chettyckie stanowi przysięgę oczyszczającą.

*) We wszystkich tych normach wydawcy kodeksu Zimmern-Friedrich dopuszczają możliwość tłumaczenia ogólnikowego wyrażenia stale używanego w tekście chettyckim „jeżeli ktoś bydło (sobie) **bierze**“ jako przyjmowanie celem przechowania a nie (jak wyżej) w najem. W tym wypadku jednak musiałoby to wyraźnie być w tekście powiedziane.

Bardzo ciekawa jest analogia przy wypadku podpalenia pola. Prawo chettyckie przeka: „Jeżeli ktoś wznieci ogień na swem polu, przerzuca je następnie na pole sąsiednie i (to) pole podpali, musi ten, kto je podpalił, pole podpalone zabrać i (w zamian za nie) właścicielowi pola **dobre pole** dać, także musi je (na nowo) zaorać (II tabl. 6)“. Oto jak brzmi norma prawa biblijnego: „Jeżeli wyjdzie (scil. przypadkiem) ogień (z czyjegoś pola) i natrafi na ciernie (żywopłot) a spali się sterta albo zboże na pniu albo (całe) pole, zupełnie powetuje (szkodę) ten co pożar spowodował (II M. 22, 5)“. Tu widocznie tylko pojedyńcze odszkodowanie z powodu braku złej woli u sprawcy pożaru, z tego wniosek prawdopodobny, że w razie rozmyślnego podpalenia obcego pola i prawo Mojżesza taksamo jak prawo chettyckie stanowić musiało odszkodowanie „najlepszem polem“ z gruntów uszkodziciela. W istocie ten wypadek upatrują egzegeci biblijni prawie powszechnie w normie bezpośrednio tamtą wyprzedzającej, którą z małą korrekturą tekstu (za G. Hoffmannem) znakomicie jako podpalenie a nie spaszenie obcego pola interpretować można. A wówczas norma brzmi: „Jeżeli ktoś wypala pole (swoje) albo winnicę (swoją) i puści pożar (!) i podpali pole drugiego najlepszem polem swojem i najlepszą winnicą swoją (szkodę) powetuje (II M. 22, 4)“. — a zatem norma rozstrzygająca wypadek

Jeżeli chodzi naprawdę o depozyt, to analogia prawa Mojżesza jeszcze bardziej uderza.

O założenie Banku emisyjnego.

Losy Banku będą złożone w dobre ręce — czyli p. Korfanty na widowni.

Warszawa, 25. październ. (tel. wł.). Od 2 dni toczą się obrady między rządem a leaderami stronnictw większości w sprawie banku emisyjnego. Wynikiem tych narad jest wniesienie do Sejmu w najbliższych dniach projektu ustawy o utworzeniu banku emisyjnego.

Przeciw projektowi czynić mają objekcye Chadecy, którzy nie wierzą, by dziś można kapitałem krajowym powołać do życia bank emisyjny.

Opowiadają, że na czele Rady Finansowej Banku stanąć ma Korfanty (!!). P. Korfanty zjawił się wczoraj w Sejmie, którego zresztą rzadkim jest gościem i odbywa nieustanne konferencye.

P. Dmowski życzy sobie p. Seydy

...jako podsekretarza stanu.

Warszawa, 25. październ. (tel. wł.). Sprawa dymisyi p.n Seydy jest przesądzona. Nominacya p. Dmowskiego na ministra spraw zagr. ma zostać ogłoszona w dniu jutrzejszym. Podobno p. Roman Dmowski zażądał utworzenia podsekretaryatu stanu, a stanowisko to ma otrzymać... p. Seyda.

Warszawa 25 października (tel. wł.) Dzisiejszy „Kuryer Warsz." zamieszcza następującą notatkę:

W kołach politycznych utrwala się przekonanie, że ze względu na ciężkie położenie państwa Roman Dmowski, o którego wejście do gabinetu większość rządowa zabiegała już od dłuższego czasu, przyjmie jedną z tek politycznych.

Wybuch na cytadeli przed kom. wojsk.

Warszawa. 25. październ. (tel. wł.). Na dzisiejszej komisyi wojskowej w dalszym ciągu toczyła się dyskusya w sprawie wybuchu na cytadeli ii odezwy rządowej. 16 głosami przeciw 12 przyjęto wnioski większości, przyczem p. Anusz z „Jedności ludowej" głosował wraz z Chjeną. Odrzucono wnioski lewicy a to w sprawie wyłonienia komisyi śledczej i wyrażenia rządowi ubolewania z powodu wydania odezwy. — Wnioski te zgłosiła lewica jako wotum mniejszości.

Wyjazd posłów syonistycznych na sesyę K. W.

Warszawa. (AW.) Wczoraj wyjechali do Londynu na sesyę komitetu wykonawczego organizacyi syońskiej wybitniejsi posłowie żydowscy, przedstawiciele ruchu syonistycznego w Polsce.

Wolność zgromadzeń.

Warszawa. (Pat.) Sejmowa komisya konstytucyjna rozpatrywała dalsze artykuły projektu uustawy o zgromadzeniach według tekstu projektu rządowego z poprawkami zaproponowanemi przez referenta p. ks. Lutosławskiego. Przyjęto artykuły 7 do 11 (art. 9—11 według projektu rządowego). Przyjęto zasadę, dającą władzy wykonawczej prawo zakazywania zgromadzeń w określonych wypadkach lub ze względu na zagrożony spokój publiczny. Następnie ustalono zasadę odpowiedzialności zwołujących zgromadzenia oraz przewodniczącego zgromadzenia, jak również nadano bardzo szeroki zakres kompetencyi przewodniczącemu w stosunku do obecnych.

—o—

Wytyczne min. opieki społ

Zapewnienie o równem traktowaniu obywateli.

Warszawa. (Pat.) Na posiedzeniu sejmowej komisyi opieki społecznej w d. 24. października br.. min. Smólski wygłosił dłuższe przemówienie programowe. Po zaznaczeniu, że w rozwiązaniu zagadnień społecznych iść należy nie pod hasłem doktryn, ale jasnym i możliwym do urzeczywistnienia programem, min. podkreślił, że z natury zagadnień społecznych, akcya opiekuńcza wykonywana być musi zupełnie niezależnie od jakichkolwiek zmian w życiu politycznem.

Zasadniczą wytyczną ministerstwa w zakresie opieki społecznej jest równe i powszechne traktowanie obywateli państwa polskiego, — którzy z przyczyn od nich niezależnych nie mogą egzystencyi swojej oprzeć na własnych siłach i środkach. Pomoc uwydatnić się winna w akcyi zapobiegawczej, niesionej głównie przez społeczeństwo z pomocą rządową, w razie konieczności ograniczenia wydatków. Opieka uwzględnić musi przedewszystkiem takie kategorye obywateli, jak inwalidzi, sieroty i młodzież. Minister przedstawiwszy plan pracy ustawodawczej, oraz plan pracy bieżącej w zakresie opieki społecznej omówił działalność urzęduu emigracyjnego. Po dyskusyi min. udzielił wyjaśnień o pomocy finansowej ministerstwa i przedstawił kroki, które zamierza poczynić, by na przyszłość świadczyć instytucyom opiekuńczym jak najdalej idącą pomoc.

Co zamierzali faszyści rumuńscy.

Wiedeń. Jak donoszą z Bukaresztu ujawniło przesłuchanie osób, aresztowanych w związku z wykryciem zamachu faszystowskiego senzacyjne szczegóły z działalności faszyzmu rumuńskiego. I tak ustalono, że bardzo obszerna lista proskrybowanych obejmowała m. i. nazwiska ministrów Banu, Florescu, Konstantinescu i Marzescu ponadto znanych bankierów bukareszteńskich Arystyda i Maurycego Blanka (współwłaścicieli domu bankowego „Marmaros i Blank") publicystów: Jakóba Rosenthala, dyrektora dzienników „Adewerul" i „Dimineata", Konstantyna Mille, dyrektora dzienników „Lupta" i „Presa", Costę Foru, redaktora „Adewerul", który niedawno utworzył „Ligę Obrony Praw Człowieka" oraz prezesa Związku Żydów Rum. dra Fildermanna.

Jeden z aresztowanych, student Molta (prezes związku rumuńskich studentów w Klausenburgu) zeznał, że miał wziąć udział w zamachach a nadto, że na liście proskrypcyjnej znajdowali się też bankierzy żydowscy Hoenigmann i Berkowicz oraz wielka ilość wybitnych polityków.

Obecnie, po przeprowadzeniu zamachu na red. Rosenthala i odkryciu spisku, starają się uwięzieni oraz skompromitowanie związki i politycy zdementować w prasie swój współudział w faszystowskim ruchu. Śledztwo atoli wykazało materyał bardzo obciążający.

Sprawca zamachu na Rosenthala, adwokat Bacaloglu zeznał początkowo, że w Rzymie, skąd przybył do Bukaresztu był w ciągłym kontakcie z Musolinim. Obecnie cofnął swe zeznania i stwierdził, że zamach popełnił z zemsty osobistej, co się nie zgadza z wynikiem śledztwa. „Adewerul" reprodukuje nawet oryginalny rozkaz zamordowania Rosenthala znaleziony w centrali faszystowskiej. Rozkaz ten poleca studentowi akademii handlowej Uzunowi Radu zamordowanie Rosenthala. Gdy ten usprawiedliwił się, że nie mógł wywiązać się z zadania otrzymał to „zlecenie" Bacaloglu i zamachu w rzeczywistości dokonał. Ciężko ranny red. Rosenthal wskutek ogólnego porażenia nerwów utracił mowę a stan jego zdrowia jest beznadziejny.

Delegaci rządowi do kuratorji br. Hirscha.

Warszawa, 25. październ. (tel. wł.). Jak już donieśliśmy mianował min. Głąbiński komisarzem rządowym przeniesionej z Wiednia do Warszawy kuratoryi fundacyi bar. Hirscha — p. Adalberga, szefa sekcyi w Ministerstwie Wyznań i Ośw. Ponieważ w myśl statutu fundacyi na 18 członków kuratoryi czterech mianuje rząd zamianował min. Głąbiński delegatami do kuratoryi sędziego Sądu Najwyższego dra Bindera, prezesa Najwyższego Trybunału Admin. dra Sawickiego i długoletniego członka kuratoryi (jeszcze za czasów austryackich) i b. austr. ministra oświaty dra Ćwiklińskiego. Czwarty delegat nie został dotychczas mianowany.

Normy czynszowe za listopad

Lwów, 25. października.

W myśl uchwały zebrania asesorów Urzędu rozjemczego, które odbyło się w dniu wczorajszym został ryczałt płacony przez lokatorów na administracyę domów podwyższony z 30.000 procent czynszu zasadniczego podwyższony na 90.000 procent dla mieszkań tj. w trójnasób a na 60.000 proc. dla sklepów i lokali przemysłowych tj. dwukrotnie. Ryczałt ten obejmuje wszystkie, przewidziane w ustawie o ochronie lokatorów dodatki za administracyę, t. j. za oświetlenie sieni schodów i korytarzy, czyszczenie kominów, wynagrodzenie stróża, wywóz śmieci iczyszczenie kanałów (odpływowych).

Ponadto lokatorzy mają opłacać opłaty gminne, tj. podatek wodociągowy i podatek od lokali w wysokości ustalonej.

—o—

podpalenia zupełnie identycznie z prawem chettyckiem, a tylko uzupełniająca ją (w wierszu 5) wypadkiem mimowolnego przerzucenia się pożaru z jednego pola na drugie *).

Dalszą analogię nastręcza norma tycząca się szkody spowodowanej przy kopaniu rowu lub studni. Prawo chettyckie omawia typowo wypadek uszkodzenia przytem przechodzącego człowieka i stanowi **grzywnę** jednej miny srebra. (II tabl. 35 a), prawo biblijne roztrząsa wypadek uszkodzenia przechodzącego zwierzęcia domowego i również stanowi powetowanie szkody w pieniądzach (II M. 21, 33—34).

Bluźnierstwo wobec sądu prawo Mojżesza ujmuje w naukę moralną już w pierwotnej swej kodyfikacyi t. zw. księdze przymierza: „Sędziego nie znieważaj a księcia wśród ludu twego nie przeklinaj" (II M. 22, 27). Analogiczna norma chettycka brzmi ostro: „Jeżeli ktoś wyszydzi sąd króla, dom jego w perzynę ma być obrócony jeżeli ktoś sąd jaśnie wielmożnego wyszydzi, głowę jego się zetnie (II 58)". Analogie między prawem biblijnem a chettyckiem w ostatniej tegoż grupie, omawiającej cudzołostwo, kazirodztwo, uwiedzenie i sodomię (II 73—86) już wyżej przy naszkicowaniu treści naszego kodeksu były pokrótce napomknięte. Ciekawem jest specyalnie, że przy sodomii także zwierzę odnośne ponosi w chettyckiem prawie karę śmierci (II 85), taksamo jak w prawie Mojżesza (III M. 20, 15—16). (Dok. nast.)

*) Do korrektury tekstu II. M. 22, 4 por. Baentsch, Exodus w Nowacks Handkommentar str. 197. Inaczej natomiast Kautzsch Bibelkomenter I. str. 115. Ta poprawka w prawie chettyckiem znajduje potwierdzenie

ir Mały.

Wiera Mircewa

ka w 4 aktach Leona Urwancewa.

Sztuka kryminalistyczna polegająca na zeniu ciekawości widza. W pierwszym żona petersburskiego prokuratora Wie lircewowa zabija wystrzałem z rewol- kochanka swego adwokata—szanta- Szegina, który chce wymusić od niej ądze groźbą sprzedania jej listów mi- ch mężowi. Sceniczny cel dalszych polega na zaintrygowaniu widza, czy jaki sposób zbrodnia zostanie od- Autor gromadzi więc momenty, które pól inteligentnemu sędziemu śled- u mogłyby dostarczyć dostatecznego yału dowodowego. Podupadły przyja- zamordowanego mógłby wyjawić, że y Szeginem a Wierą istniał bliższy nek i że na kwandrans przed mordem ał jak Wiera telefonicznie zapowie- a mu swą wizytę. Nie wiadomo, dla cze ie wyjawia tego. Także i inne osoby mynają o zetknięciu się Wiery z Sze- n we Włoszech, o zniknięciu jej z loży alnej w tym czasie, gdy Szegin zo- zamordowany. Sama Wiera trwogą i ą na każdym kroku się zdradza. a intryguje bierność, która pozwala szystkie te poszlaki włóczyły się po sztuki bez celu i jest zadowolony, ani Wiera wspaniałomyślnie przyznaje końcu do zbrodni mężowi, który — odni wie. Z wielu psychologicznych ności i dowolności grubej roboty sce- ej najbardziej niewytłómaczony jest kt, dla czego kobieta, która tak dalece panuje nad biernym mężem, kobieta amodzielna i do wszystkiego zdolna em reaguje na groźbę wymuszenia. ak widać z treści konstrukcya dra- zna kryminalistycznej sztuki rosyj- nie wytrzymuje analizy a intryga dra- fkwi w uporze nierozwiązywania wę- kcyi. A jednak brutalna w robocie a posiada pewne wartości sceniczne. gają one na pewnych właściwościach tury rosyjskiej wogóle, na głębszej owej perspektywie natury rosyjskiej. tuce Urwancewa każda prawie postać odrębnym, charakterystycznym typem orzy mają ogromne pole wypełnienia czonych psychologicznie obwodów ludzkich samodzielnym wyborem inter cyi. Z tego ponętnego zadania artyści nie skorzystali. Podjęli tekst i jak ynka wygrali szablonowo melodyę do Szablonowo aczkolwiek nie bez ta- Pani Rasińska miała momenty sil- decydowane, sceny napięcia drama- ego nawet doskonałe — ale całość ie wiązała się w pewien typ kobiecej y. Konsekwentny jaskrawy, naturali- y typ stworzył p. Helski-Kowal- Pp. Kalinowski i Lochman bardzo y w sylwecie nie opanowali charakte znych właściwości postaci. Były pew- ekonsekwencye. Jednolitą natomiast szczera gra wiecznej naiwnej pni wskiej, która po długiem kopciusz- niu na scenie wreszcie dostała swą P. Tartakowicz niepotrzebnie dał st typu — parodyę. P. Gliński za- da się jako bardzo sympatyczny ta- ktorski, byle przezwyciężył lepsze i wzory aktorskie i przedarł się z o swobody artystycznej. W efekcie- mimo wszystko całości czuć było re- ską troskę p. Rasińskiego. Błędów w zie nie było.

Henryk Hescheles.

wencya wojskowa mię- Rumunią a Jugosławią.

aryż 24. 10. (Pat.) Temps donosi radu, że odnowiona została konwen- ojskowa zawarta 23 stycznia 1922 r. dzy Rumunią a Jugosławią.

Dziś w piątek 26-go b. m. PREMIERA w KINIE LEW

„PIENIĄDZ - MIŁOŚĆ - SZCZĘŚCIE"

wspaniały dramat w 6 aktach »Svenska films«. Akcya odbywa się w Szweeyi, Londynie i Paryżu. — W głównej roli »Margit Barnay« Van de Grot. 9441

Sytuacya strejkowa na kolejach bez zmiany

Ultimatum do rządu. — Groźba strejku generalnego.

Warszawa, 25. październ. (tel. wł.). Sytuacya strejkowa przybiera coraz groźniejszy rozmach. Kolejarze postawili dziś rządowi, **ultimatum do jutra, godzina druga popołudniu** z tem, że o ile do tej pory nie otrzymają załatwienia swych postulatów, — **ogłoszą strejk generalny. Do strejku przyłączą się pocztowcy.** Podobno w Łodzi ma być ogłoszony strejk generalny.

Warszawa. (AW). Strejk kolejowy objął dziś przed południem parowozownię w Łodzi. Ruch kolejowy na linii Łódź—Warszawa został wstrzymany. W ciągu 24 godzin wypuszczono 62 pociągów osobowych i 18 towarowych. W Krakowie sytuacya strejkowa bez zmiany. Pociągi do Warszawy z Krakowa nie przyszły dziś z powodu opornego stanowiska maszynistów w Piotrkowie. Min. kolei wydał rozporządzenie w sprawie podjęcia pełnego ruchu kolejowego. Na linii Kraków—Warszawa dziś wieczorem otwarty będzie ruch normalny. Maszyniści w Chełmie powrócili do pracy. Istnieje silna tendencya zlikwidowania strejku.

P. minister oświadczył, że żądania maszynistów idą tak daleko, że skarb mimo najlepszych chęci zarządu kolejowego żądaniu maszynistów nie może zadośćuczynić.

Lwów, 25. października.

(ig.) W dniu dzisiejszym sytuacya strejkowa w dyrekcyi lwowskiej naogół bez zmiany. Pociągi uruchomione przez tutejszą dyrekcyę, a wymienione przez nas w wczorajszym numerze, kursują normalnie.

Tutejsza dyrekcya wprowadziła wczoraj militaryzacyę kolei. Strejkujący maszyniści otrzymali już karty powołania do służby wojskowej. Ma to na celu zmuszenie wszystkich strejkujących do służby. Spodziewać się więc należy, że strejk zostanie w najbliższym czasie zlikwidowany.

Oprócz pociągów o których już podaliśmy uruchomiono wczoraj następujące pociągi: Stanisławów—Czortków; Zaleszczyki—Tarnopol; Iwanie puste—Wygnanka; Skala—Teresin i Tarnopol—Stryj.

Władze kolejowe starają się w dalszym ciągu zwiększyć jak najbardziej ruch pociągów towarowych i żywnościowych, na niekorzyść ruchu osobowego. Zarządzenie władz jest w zupełności uzasadnione, gdyż na dworcach czekają olbrzymie transporty żywności, które jednak nie mogą się dostać na miejsce przeznaczenia.

Maszyniści w Przemyślu już wczoraj otrzymali karty powołania. Postanowili jednak zastosować zasadę biernego oporu. Na niektórychs tacyach jak Tarnopol i Złoczów maszyniści zgłosili chęć powrotu do pracy.

W okręgu dyrekcyi krakowskiej strejk kolejarzy się rozszerzył.

Równocześnie w Krakowie pocztowcy ogłosili bezrobocie. Strejkujący zapewnili, że strejk będzie miał przebieg spokojny i jednocześnie zwrócili się do wojewody Galeckiego, by nie używano wojska do pracy kolejowej i pocztowej.

—o—

NADESŁANE

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103

FELS TEA Co

WARSZAWA. 8658

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne

(dawniej Dra Silbersteina) 878,

przy ul. **Sykstuskiej 34, I. p.**

wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

Dr. med. Ignacy Grünspan

ORDYNUJE W SANCKU. 9070

Stowarzyszenie „תקוה צירן"

BERNSTEINA 14.

Zaprasza wszystkich swoich członków na SOBOTĘ 27. b. m. o godz. 6 wieczór celem omówienia bardzo poważnej sprawy żydowskiej.

Referent:

WP. Dr. Maksym lian Schönfeld.

Koło Kobiet żyd Plac Strzelecki 4,

SOBOTA 27. PAŹDZ. GODZ. 6½ wiecz.

ODCZYT

p. Dr. SCHMORAKA na tema' Aktualne zagadnienia pracy syonistycznej.

WSTĘP WOLNY. 9436

Kroki rządu do zlikwidowania strejku włókienniczego.

Warszawa, 25. 10. (Pat). Położenie w łódzkim strejku włókienniczym na ogół jest niezmienione. Minister Smulski polecił inspektorowi pracy w Łodzi zdawać jak najczęstsze sprawozdania telefoniczne z położenia oraz rozpocząć akcyę pośredniczącą pomiędzy przemysłowcami a strejkuującymi. Na dzień jutrzejszy zwołane zostało posiedzenie związku przemysłowców włókienniczych, który ma zająć stanowisko wobec ostatnio zgłoszonych żądań robotniczych.

Ministerstwo przemysłu i handlu podjęło stanowczą akcyę w sprawie likwidacyi strejku włókienniczego w Łodzi o ile to leży w ramach jego kompetencyi.

Kredyt dla przemysłu łódzkiego utrzymany. — Przywrócenie normalnego biegu produkcyi.

Warszawa. (Pat.) Sejmowa komisya przemysłowo-handlowa rozpatrywała wnioski nagłe klubów P.P.S. i N.P.R. w sprawie kredytów w przemyśle włókienniczym w Łodzi. Minister przemysłu i handlu zaznaczył, że utrzymanie kredytu w dotychczasowej wysokości tj 1/6 części uważa za konieczne, jak również i udzielenie przemysłowi zamówień rządowych, przy należytej gwarancyi jakości towaru. Rząd użyje wszystkich swoich środków i swojego wpływu na przemysłowców, celem przywrócenia normalnego biegu produkcyi. Sprawa rozszerzenia zagranicznych rynków zbytu nie jest kwestyą, którą można załatwić doraźnie.

Min. pracy i opieki społ. stwierdził, że niska płaca dzienna przy redukcyi pracy w tygodniu, stwarza dla robotników łódzkich rzeczywiście ciężką sytuacyę, wobec tego min. pracy i opieki społ., występuje do sejmu z projektem noweli, regulującej specyalnie sprawę wypowiedzenia pracy. Za niezmiernie pilną rząd uznaje również sprawę ubezpieczenia na wypadek

PREMIERA 26/X MARYSIENKA 19 3 i KOPERNIK
Sal, komedya pikantna, pełna werwy w akt. p. t.
DZIEWCZĘ z PICADILLY
w roli bohaterki, czarodziejka ekranu
LYA MARA

bezrobocia. Ograniczenie produkcyi nie można jednak w zasadzie przypisywać złej woli przemysłowców. Przyczyna główna tkwi w ogólnej sytuacyi skarbowej i w braku środków obrotowych. W sprawie tej dziś jeszcze odbędzie się konferencya ministrów z przedstawicielami przemysłu łódzkiego. Do poprawienia warunków bytu minister ma zamiar dojść w drodze porozumienia i stwierdza w tym kierunku dobrą wolę u przemysłowców.

Z posiedzenia Tymcz. Rady miejsk.

Nowe podwyżki.

Lwów, 26. października.

(ig.) Na wstępie posiedzenia wczorajszego zainterpelowano prezyd. w sprawie obmierzłych stosunków w raakrni m. Interpelujący r. Poratyński domaga się kulturalniejszego sposobu zabijania schwytanych na ulicy psów, jak to dotąd miało miejsce. Następnie r. ks. Szydelski zwrócił się z apelem do Rady m. w sprawie przyznania senatowi akademickiemu domu przy ul. Pijarów 33, z którego jednak trzeba będzie **delożować dwadzieścia kilka rodzin** zamieszkujących tę kamienicę. Prez. Neuman w odpowiedzi przyrzekł rozpatrzenie tej sprawy, na specyalnie zwołanej konferencyi.

Przystąpiono do sprawy podwyższenia opłat za prawo użytkowania kanałów miejskich. Uchwalono, że każdy m. sześcienny, za każdą kondygnacyę przy domach mieszkalnych pobierać odtąd 50.000 mk., zaś przy domach fabrycznych na 60.000 mk.

W myśl wniosku r. Lewickiego zapadła uchwała podwyższenia gwarancyi dla m. kasy oszczędności na 5 miliardów mk.

Następnie uchwalono podwyższyć podatek wodociągowy w wysokości następującej: za każde 100 koron czynszu przedwojennego na 135.000 marek, płatne od 1. listopada br., zaś opłaty za wodę za każdy m. sześcienny na 25.000 mk. płatne od 1. października.

Uregulowano wkońcu porę otwierania i zamykania budek inwalidzkich i innych sklepów w niedziele i święta w myśl najnowszej ustawy min. przemysłu i handlu z dnia 23. czerwca br. (Dziennik ustaw nr. 70.).

—o—

Kronika.

TEATR WIELKI.

Piątek „Uczta szyderców". 30 pr. zniżka.

TEATR MAŁY.

Piątek „Wiera Mircewa".

TEATR NOWOŚCI.

Piątek „Królowa fal".

—o—

Z KRONIKI ARTYSTYCZNEJ.

— **30 proc. zniżka.** Dziś tj. w piątek obowiązuje w Teatrze Wielkim 30 proc. zniżka na „Ucztę szyderców", którą jak wiadomo wystawia teatr nasz z całym przepychem.

— **Gościnne występy Dębickiej.** Sobotnie „Rigoletto" z głośną śpiewaczką, primadonną opery wiedeńskiej, będzie istotnie przedstawieniem ze wszech miar niezwykłem. Znakomita artystka, dawno niewidziana na naszej scenie przypomni się publiczności lwowskiej, która nie gdyś tak gorąco ją przyjmywała. Drugi i ostatni gościnny występ Dębickiej w poniedziałek w „Fauście".

— **„Miłość cygańska".** Reżyser p. Kuligowski kończy ostatnie przygotowania do wystawienia tej najlepszej operetki Lehara. Zaznaczyć należy, że główne partye o zakresie operowym wykonają pp. Bielecka i Łowczyński, w innych rolach wystąpią pp. Brzeska, Poleska, Sowiński, Roński i Szosland, nowo zaangażowany komik charakterystyczny. Operetkę urozmaicą tańce układu baletmistrza Ciesielskiego. Premiera odbędzie się we wtorek.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b.r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo,** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-mej wiecz.

— **Wiktor Łabuński** znakomity pianista wystąpi z koncertem na rzecz Twa Walki z Gruźlicą w niedzielę dnia 28. bm. o godz. 11.30 przed południem w sali Twa muzycznego. Koncert ściągnie niewątpliwie tłumy publiczności, gdyż cel godzien poparcia a artysta dał się już zaszczytnie poznać z licznych występów. Bilety do nabycia w składzie nut B. Połonieckiego.

— **Na czas urlopu Pana Wojewody Kazimierza Grabowskiego** poruczył Pan Minister Spraw Wewnętrznych pełnienie funkcyi Wojewody lwowskiego Naczelnikowi Wydziału prezydyalnego Województwa Panu Stanisławowi Zimnemu.

— **Nowa podwyżka podatku od lokali.** Magistrat miasta Lwowa zawiadamia, że z dniem 1. listopada 1923 podwyższa stawkę podatku od lokali o 20 proc. od stawki obowiązującej z dniem 1. października 1923. Tak podwyższona stawka mieści się ściśle w granicach ogłoszonego w swoim czasie reskryptu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z 9. lipca 1923 L. 4067 i analogicznych uchwał Rady miejskiej z dn. 25. lipca i 9. sierpnia 1923. Z dniem powyższym zatem pobierać będzie Magistrat podatek od lokali w następujący sposób: a to: 1) od czynszu przedwojennego 1914 względnie wartości czynszowej do sokości 600 kor. rocznie od każdej 1 rony po 180 marek p., 2) do wysok czynszu rocznego 1800 kor. po 360 m polskich, wreszcie 3) do wysokości c szu ponad 1800 kor. po 540 marek skich od 1 korony.

— **Dyrekcya Policyi we Lwowie** ko nikuje: W interesie porządku, dogodnej munikacyi i bezpieczeństwa publiczne ze względu na spodziewany nadzwycz ruch publiczności zwiedzającej groby cmentarzu Łyczakowskim w dniach 1 października, 1. i 2. listopada 1923 D cya Policyi przypomina, aby w dniach wyższych odbywał się ruch pieszy p czności prawą stroną w kierunku dro względnie od cmentarza Łyczakowsk Dojazd zaś dorożek, powozów i au bili na cmentarz Łyczakowski odbywać ma przez ulicę Kochanowskiego, pow zaś przez ul. św. Piotra oraz Łyczako również prawą stroną. Wykraczający p ciw niniejszemu nakazowi ulegną kar

— **Inwigilacya marsz. Piłsudskiego.** dle krakowskiego „Kuryerka" Koła skowe stolicy zaprzątnięte są niesłych skandalem. Oto major Pieczonka, sze działu II. sztabu generalnego, powoła siebie podwładnego por. Błońskiego, cił mu podjęcie informacyi wywiadow i działalności marszałka Józefa Piłsud go. Polecenie to major Pieczonka mia por. Błońskiemu w swojem mieszkan watnem z uwagi na **szczególniejszą d cyę.** Zaskoczony tym rozkazem por. ski zwrócił się do pułk. Majera i munikował mu otrzymany rozkaz, pr go o wskazówki, jak się ma wobec zachować. Pułk. Majer doniósł natych o wypadku szefowi sztabu generalnego Stan. Hallerowi, który powołał do majora Pieczonkę z żądaniem wyja Major Pieczonka zaprzeczył, jakoby r podobny dał por. Błońskiemu.

Na skutek tego wszyscy trzej w nieni oficerowie sztabu generalnego z — jak donosi „Czas" — zawieszen czynnościach służbowych.

— (d) **Odkrycie zwłok nieznanego** W Chorkowcach (pow. Krosno) w lesie, ziono zwłoki 35-letniego Żyda, o twarz dłużnej, dużym orlim nosie, czarnej b i -wąsach, włosach strzyżonych, odzien dwie cajgowe bluzy. Żadnych ran na cie spostrzeżono. Zmarły ma podobno poc z pow. gorlickiego.

— (d) **Jakich mało.** Genowefa Muc ciastkarka w kawiarni szkockiej zdepon w I. komisaryacie pol. znalezionych przez w kawiarni 50 dolarów.

— **Prof. Łabuński** odbędzie 28., 30. bm. lekcye w szkole muzycznej S parek (ul. Kochanowskiego 4).

Polsko-Holenderska Fabryka Lampek Elektrycznych „PHILIPS"
Spółka Akcyjna, Warszawa.

PHILIPS ARGENTA
CHRONI WZROK. ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

Z sali sądowej.

„Poprawiny" weselne.

Lwów, 25. październ

Przed Trybunałem karnym wzm nym toczyła się dziś rozprawa przeciw ciom Michałowi, Andruchowi i Onu Barabaszom oraz Onufremu Demkiw Pikułowic oskarżonym o zabicie M Popeka.

Historya ta, o typowo wiejskim zaczątkach swych nawet sielankowy rakterze sięga wiosny br. Dnia 18. urządzono w domu Panka Bodnara, prawiny" wesela, które się odbywało cze tydzień temu. Że zaś wiosna b pełnym rozkwicie, poprawiny odbyw na podwórzu, gdzie ustawiono stoły i ki dookoła których skupiła się bez połowa wsi. Zabawa była w pełnym gdy nagle doszło do jakichś kontrow między drużbą Hrynkiem Bodnarem a kiem Bolibrzuchem. W obronie Boli cha stanął Michał Popek, po stroni nara bracia Barabaszowie i Onufry kiw. Tylko wmieszaniu się w sprawę

gości zawdzięczano uniknięcie po-
o rozlewu krwi podczas uroczystości.
się na wsi odwlecze, to nie prze-
Bracia Barabaszowie i ich przyja-
mkiw nie mogli przeboleć, że prze-
mno im w porachowaniu kości Po-
Toteż gdy noc zapadła, kładąc
abawie pośpieszyli do mostu, któ-
iodła droga do chaty Popeka i tam
ni, czekali jego powrotu. Gdy się
niczego nie przeczuwając złego, tak
rwanemi gdzieś z płotów kołami
li, że nazajutrz wyzionął ducha.
przeprowadzonej rozprawie zapadł
skazujący Michała i Andrucha Ba-
ów na więzienie po 2 lata, a uwal-
resztę oskarzonych.
zprawie przewodniczył r. Hoszow-
karzał prok. Janisz, bronili dr. Grek
Batycki.

Wiejskie historye.

Wczoraj po północy zapadł prze-
-ciu bohaterom rabunkowym krecho-
ej bandy Onyszkowa następujący wy-

erszt bandy Michał Onyszkow skaza-
stał na 10 lat więzienia, Michał Ba-
i na 3 lata, Ołeksa Żuk na 2 lata
tosowaniem amnestyi, Jurko Grodzic-
6 miesięcy, Fedko Żuk na 2 lata
Wanko na 1 rok z zast. amn., Iwan
yk i Filip Żuk zostali uwolnieni.

sportu.

Dziesięciobój olimpijski

zie się w piątek 26 i w sobotę 27.
iernika br. na boisku L. K. S. Pogoń
niem Akademickiego Związku Sporto-
we Lwowie. Wstęp na boisko w o-
ni wolny. Początek o godz. 2-giej po-
niu.

Uniwersytet — Politechnika.

radycyjne te zawody w piłce nożnej
ią się w niedzielę 28. bm. o godz.
popoł. na boisku Pogoni (za rogat-
ryjską).

——o——

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 25. października.

Dzisiejsza giełda efektów zarówno ko-
nych jak i niekotowanych stała pod
em wielkiej haussy. Obroty bardzo o-
one.

Cmielów 450, Niemojowski 165, 170,
alit 220, Ojkos 2300, 2400, 2500, 2550,
2350, 2230, 2550, 2500, Parowozy 140
t 85, Siersza g. 4525, 4200, 4500 (4100,
4150), P.T.B. 65, 58, 67, 70, Polska
150, 160, Rakszawa 4200, 4100, 4000,
za el. 76, 80, Tespy 2600, 2550, 2575,
2550, 2600, Browary 10000, 10500, Cho-
w 2100, 2200, 2300, 2350, 2400, 2250
2325, 2275, 2260, 2375, 2325
Cegielski 235, 240, 225, 230, 220, 250
ta 60, 56, 58, Górka 4500, 5000, Hipot.
390, 380, 360, 400, 370, 400 390; 400
ed 23, 25, Przemysłowy 225, 235, 230
235, 238, 240, 225, 235, 236; 240; 245
k. 52.

Obroty w akcyach niekotowanych nastę-
ce: Gazy 14000, 15000, 15500, 15800,
0, 10100, 16200, Jaworzno setka 12000
5: 12500, 13000, 13200, dr. 13700, 13800
0, Arma 140, Azot 130, Czechowice
, 85.00, Chybie 2800, 3000, 3100, 3200
3350, dr. (3350), Gazolina 600, 610,
595, Len 260, 265, 270, 280, 290 (260)
at 80, Przeworsk 60000, Węglówki 6.9,
i pół, 7.6, Foresta 170, 175, Machlejd
Elektrownia n. S. 2830, Gazociągi 7075
enice 550, 575, 600, 625, (550), Radzi-
400, 405, Drożdże G. 600, Coloniale 250

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 25. października.

Dol. am. 2,210.000, dol. kan. 1,900.000,
cz. 56000, Fr. fr. 108000, fr. szwajc.
325000, fr. belg. 90000, Funty szt. 9,500000
guld. hol. 720000, lry wł. 110000, leje rum.
7500, Wiedeń 30, Praga 56000, Czerniow-
ce 7500.

Złoto: 20 kor. 8,600000, 20 Frnk.
740000, 20 Mrk. 920000, 10 ruble 11,20000o

Srebro: Kor. 150000, 5 Kor. 750000
floreny 375000, ruble 600000, kopiejki 300
tysięcy.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 25. października.

Giełda nieco ożywiona — ogólny obrót
około 50 ton. Transakcya w pszenicy, ży-
cie i owsie. Podaż na ogół słaba. Ziem-
niaki poszukiwane. Tendencya nadal zwy-
żkowa, usposobienie spokojne.

W szczególności płacono za pszenicę
krajową ex 1923 od 2,900000 — 3,000000,
za żyto małopolskie ex 1923 od 1,900000
do 2,000000, za jęczmień: małopolski, bro-
warniany, przemysłowy od 1,800000 do
2,000000, za owies małopolski ex 1923 od
1,300000 do 1,400000.

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa, 25, 10. (Pat). Berlin
0.00001, Holandya 682000, Londyn 7878000
7722000, N. Jork 1757000, 1723000, Paryż
102850, 100850, Szwajcarya 313000, 307000
Wiedeń 2475, 2425, Praga 51800, Włochy
77970, Bony złote 6 proc. po szt. 2150000
2,000000.

Akcye.

Warszawa, 25. 10. (Pat). Bank dysk.
1800, 1850, Bank handlowy 850, 1000, Bank
dla h. i p. 350, 360, 390, B. kred. warsz.
200, B. Małopolski 370, 450, Polski Bank
przem. Lwów 165, 185, 175, B. zjedn. ziem
polskich 350, 375, Związ. ziemian 75, 85
Bank spół. zarob. 500, Borkowski 200, 245
Br. Jabłkowscy 54, 55, Żegluga 31, 32, 31.5,
Polbal 50, 45, Syndyk. roln. 725, Skup skór
50, 60, Tow. zachodnie 70, Cmielów 440,
480, 460, Pol. Tow. elektr. 125, Kabel 180,
160, Haberbusch 1375, 1675, Spirytus 850
800, 875, Kluczewska fabr. pap. 220, 200,
Polska nafta 120, 160, 150, Nobel 450, 550
495, Lenartowicz 37, 42, 38, Tepege 2150,
Pustelnik 210, Polski przem. naft. 425, 450
Cerata 70, 60, Kijewski i Scholce 725, 800
760, Spies 325, 355, 350, Puls 125, 160, 150
Wild 90, 180, Chodorów 1300, 2200, Czersk
400, 380, Częstocice 10500, 12000, 12500, 1225
Gosławice 550, 625, 600, Michałów 500, 490
Cukier 2350, 3700, 3600, Firlej 200, 180,
Warsz. tow. kop. węgl. 2250, 2850, 2800,
2925, Cegielski 235, 290, Lilpoop 205, 240
Modrzejów 2700, 3100, 2800, Norblin 450
475, Zakł. Ostrowieckie 3350, 4300, 4200,
Ortwein i Karasiński 130, 150, Rohn i Zie-
liński 285, 335, 315, Rudzki 1500, 1650, Sta-
rachowice 1000, 1250, Ursus 295, 300, 290
Pocisk 250, 275, 240, Parowozy 150, 170,
162.5, Zieleniewski 6000, 7300, 7100, Żyrar-
dów 125000, 157500, 147500, Zawiercie 150000
170000, 160000. Belpol 30.

Giełda krakowska.

Kraków. 25. 10. (Pat). Pol. B. przem.
210, 220, B. Hipoteczny 350, 400, B. Małopolski
550, 630, B. Spół. zarobk. 540, Ziem. B. kred.
60, Tohan 200, 208, Pharma 190, 200, Br. Rol-
niccy 140, 160, Polski Glob 20, Żegluga 34
36, Zieleniewski 7200, 7500, Cegielski 260, 280
Trzebinia masz. 280, 290, Parowozy 145, 110, Gór
ka 6600, 6700, Siersza górn. 4200, 5300, Tepege
2700, 3000, Nafta 160, 175, Trzebinia tłuszcz.
1250, Cmielów 460, Siersza el. 150, 145, 125
Niemojewski 250, 270, Chodorów 2000, 2100.

Giełda wiedeńska.

Czeki.

Wiedeń. 25. 10. (Pat). Amsterdam 27570
Belgrad 818, Berlin 0.75, Bruksela 3544, Buda-
peszt 377, Bukareszt 329, Chrystiania 10680,
Kopenhaga 12380, Londyn 318500, Madryt 9330
Medyolan 3144, N. Jork 70935, Paryż 4137,
Praga 2100, Sofia 678, Sztokholm 18470, War-
szawa 260—300, Zurych 12385.

Akcye.

Wiedeń. 25. 10. (Pat). Prioritety 518. An-
globank 345, Bank związkowy 184, Bank o-
brotowy 130, Zakł. ziemski kred. 400, Austr.
Zakł. 270.5, Bank depoz. 75, Laenderbank 331
Merkury 195, Unionbank 307, Żiwnostenska ban-
ka 875, Kolej północna 20200, Kolej lwowsko-
czern. 375, Austr. koleje 828, Kolej południ. 202
Alpiny 669, Krupp 403, Tow. górn. hutn. 5990
Huta Poldi 1002, Praskie tow. żel. 2240. Rima
228, Skoda 1150, Zielenkowski 220, Apollo 840
Fanto 4120, Karpaty 450, Galicya 23500, Scho-
dnica 1570, Siersza 151.

Giełda zurychska.

Zurych. 25. 10. (Pat). Notowania końcowe
Warszawa 0.0003, Holandya 218.15, N. Jork 561
Londyn 25.21, Paryż 32.62, Medyolan 25.10, Pra-
16.60, Budapeszt 0.03, Bukareszt 2.65, Belgrad
665, Sofia 535, Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte
Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda berlińska.

Aursa w tysiącach.

Berlin. 25. 10. (Pat). Amsterdam 24538500
Bruksela 3132150, Chrystiania 9675750, Kopen-
haga 10972500, Sztokholm 16558500, Włochy
2793000, Londyn 284287500, Paryż 367800, Szwaj-
carya 11271750, Wiedeń 887,7, Praga 1875300
Sofia 602490, Belgrad 763087, Budapeszt 3491.

Wezwanie do banków.

Warszawa. (AW). Związek banków w
Polsce rozesłał do swych członków okólnik,
zalecający niezwłoczną zapłatę zaliczki na po-
czet podatku majątkowego przed 10. listopada
t. j. przed terminem ustawowym. Rozporządze-
nie min. sakrbu ustala, że banki wpłacać mają
zaliczki w terminie od 10. listopada do 10-go
grudnia.

Reforma walutowa w Austryi.

10-tysiączka najmniejszą jednostką monetarną.

Wiedeń. (Pat). Rząd austryacki projektu-
je reformę walutową w tym kierunku, iż za
jednostkę monetarną będą wzięte dotychczaso-
we 10-tysiączki, t. j. dotychczasowy banknot
10.000 będzie najmniejszym banknotem w Au-
stryi. Dotychczasowe banknoty 100 i milion
koron odpadną, a dotychczasowy 1 milion kor.
będzie opiewał w nowej walucie na 100 kor.
Projekt ten jest obecnie przedmiotem narad.

— **Ceny w Gdańsku.** W dniu wczorajszym
ceny poszczególnych artykułów w Gdańsku
przedstawiały się jak następuje: obiad zwykły
55 miliardów, filażanka kawy 6 i pół miliarda,
chleb dwufuntowy detto, para bucików 3 do 6
bilionów, jazda tramwajem 3 do 6 miliardów,
papieros od pół do jednego miliarda, pudełko
zapałek miliard, funt gruszek 3 do 5 miliardów.

NADESŁANE.

Koledze Juliuszowi Steinowi z okazyi zaręczyn z Frydzią Scheinerówną zasyłają serdeczne gratulacye 9430

Rózia, Lola, Mela.

DROBNE OGŁOSZENIA.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

Parcelę sprzedam przy przy tanku ul. Listopada Wołosienko, Potockiego 58. 9428

TŁUSZCZ TOYOTTE I a, oleje maszynowe, mo-
torowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janow-
ska 24. 9250

PASY SKÓRZANNE I. a wiedeńskie i sierści wiel-
błądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów,
Janowska 24. 9244

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Ba-
dian Lwów, Janowska 24. 9247

Maszyny do pisania okazyjnie do nabycia Lwów,
Piekarska 17. I. 9388

WOLNE POSADY.

Poszukuje się inteligentnej lepszej panny do dwoj-
ga dzieci na wyjazd. Zgłoszenia Moss, Św. Zofii
27. 9437

Konc. Zakład Elektrotechniczny »Amper« M. Zech
i Ska ul. Żółkiewska 35. przyjmie ucznia do
praktyki. 9419

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1. listo-
pada ewentualnie nawet znacznie wcześniej
adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie kawa-
lerskie zarezerwowane. 8559

Poszukuje się korespondenta z wiadomością bu-
chalteryi znającego dobrze język niemiecki. Po-
sada do objęcia od 1. XI. Zgłoszenia tylko osobi-
ste. »Polimex« pl. Maryacki 5. 9431

MAŁŻEŃSTWA.

Mężczyzna na własnem stanowisku lat 30 poszu-
kuje małżeństwa z większym posagiem lub
realnością. Wdowy lub rozwódki do lat 34 nie
wykluczone, listami pod »Kawaler« do Adminis-
tracyi Chwili 9434

MIESZKANIA I LOKALE.

Zastępca zagranicznego towarzystwa poszukuje
umeblowanego pokoju z osobnem wejściem.
Oferty pod »Dolary« do administracyi Chwili.

Płaszcze z gabardi
Covercoats gumowane
St. Wrońskiego Synowie
Lwów: Pl. Marjacki 10

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dzie rękawiczki, bieli n; męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi — — **Raubvogel i Sonne** Lwów Legion w podwórzu wo II. piętro

Mieszkanie składające z 3 pokoi z światłem elektr. i kuchnią gazową na 1-wszem piętrze zamienię na 2—3 pokoi z wszelkiem komfortem. Zgłoszenia do Adm. pod »Natychmiast«. 9435

INTERESA HANDLOWE.

Do dobrze zaprowadzonego interesu poszukuję spólnika inżyniera obznajomionego z budową młynów z kapitałem i współpracą. Listy pod »Budowa młynów« Biuro dzienników Buchstaba. Legionów 21. 9339

Do kompletnie urządzonego sklepu frontowego poszukuje się spólnika z kapitałem. (Branża obojętna). Zgłoszenia pod »Engrosista« do Administracyi. 9437

NAUKA I WYCHOWANIE.

WPISY na nowy kurs Handlowy (osobny dla abituryentów) przyjmują koncesyonowane przez Ministersto Kursy Handlowe prof. Hirschsprunga ul. Łyczakowska 34. Kurs rozpoczyna się 5-tego listopada. 9335

Poszukuję lekcyi hebr. oraz talmudu. Administracya Chwili »AKADEMIK-TALMUDYSTA«

POSAD POSZUKUJĄ.

Młody, zdolny kupiec z odpowiednim kapitałem poszukuje zastępstwa p. ważnego przedsiębiorstwa. Listowne zgłoszenia Zähler, Stanisławów Moscickiego 5. 9387

Samodzielny buchalter z wieloletnią praktyką z branży tekstylnej poszukuje posady. Zgłoszenia w Administracyi Chwili pod Rutynowany«.

Samodzielny bilansista z długoletnią praktyką poszukuje posady ewentualnie przystąpiłby z odpowiednim kapitałem. Zgłoszenia »Zdolny« do biura ogłoszeń Scherera Pasaż Hausmana. 9385

Panna niemka poszukuje posady w lepszym domu do 2—5 letniego dziecka. Listy pod »Zaraz« do Admin. 9440

ROZNE.

Adwokat da dobre wynagrodzenie za wskazanie odpowiedniego miejsca na otwarcie kancelaryi najchętniej obok Lwowa. Obejmie także istniejącą kancelaryę, za odstępnem. Zgłoszenia pisemne do biura Scherera, Lwów, Pasaż Hausmana, pod »Adwokat«. 9392

DO APELACYJNEGO egzaminu szukam partnera Listy do Administracyi pod »Wspólna nauka«.

NESTLÉ AND ANGLO-SWISS CONDENSED MILK COMPANY
(BIURO SPRZEDAŻY DLA POLSKI).
Adr. telegr.: Nestanglo **GDAŃSK** Biuro: Dominikewall 6
Mleko kondensowane
cukrzone i niecukrzone.
Mączka mleczna „Nestlé"

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **Dr. J. Mund** b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w niedz. 9-1 Lwów, ASNYKA 1 (róg Pańskiej)

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **Dr SCHWARZ** b. Sekundaryusz szpit. powsz., Lwów, Słowackiego 4, naprzeciw gł. poczty. Leczenie plam, brodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

OGŁOSZENIA.

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, palniki zapasowe, Karbid na wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Baterye, żarówki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkłady dotychże hurtownie i detalicznie poleca 8943 J. ROSENMAN, Lwów, AKADEMICKA 26.

KASETKI
na cukry hurtownie i detalicznie
„KARTON"
LWÓW, UL. CHORĄŻCZYZNY

Poszukuje się natychmiast
KIEROWNIKA
dla dużego przedsiębiorstwa spirytusowego na Śląsku. Wymagania: długoletnia praktyka w dużem przedsiębiorstwie spirytusowem lub pokrewnym do tego. Obszerne znajomości kupieckie, reprezentacyjne wzgl. prawnicze. Fabryka położona w jednem z miast na Górnym Śląsku. Mieszkanie zapewnione. Oferty nadsyłać pod »Nr. 9

dem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesch... „Drukarnia Lwowska", Lwów, Koperni...

Nr. 1665 Lwów. niedziela 28. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacona ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10.000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Wszechnica lwowska ostoją systemu p. Głąbińskiego.

O kredyt moralny.

W dniach bankructwa systemu rządów nacyonalistycznych, w dniach kiedy nawet rozsądniejsze czynniki na prawicy głośno już mówią o potrzebie wyleczenia państwa z ran, jakie zadała mu polityka pp. Seydy i Głąbińskiego, otrzymał upadający system niespodziewany sukurs. Wybitny i powszechnie ceniony prawnik wychowanek epoki w której pojęcia prawa, sprawiedliwości i praworządności odważane były na wadze prawdy i kultury, a nie były instrumentem kuglarskiego interpretatorstwa, rektor uniwersytetu Jana Kazimierza, prof. Juljan Makarewicz zainaugurował nowy rok uniwersytecki przemówieniem, w którem skruszył kopię w obronie systemu min. Głąbińskiego. Na wszechwidnej arenie sejmu nawet min. Głąbiński zachwiał się cokolwiek w pozycyi anioła wypędzającego Żydów z raju nauki polskiej, bo... ostatecznie listy prof. Hadamarda, prez. Poincarego, artykuły Buissona i rezolucye Ligi obrony praw człowieka odruchowo i mimowoli spowijają system pana ministra oświaty w aureolę aż nazbyt krzykliwej reklamy.

Na mniejszej arenie wszechnicy lwowskiej uczcił rektor Makarewicz inauguracyę prawa rad wydziałowych w stosowaniu numerus clausus, przyczem podniósł szczytne zasady, któremi Rady Wydziałowe kierowały się przy przyjmowaniu wzgl. przy odmowach przyjęcia na uniwersytet. „Jasnem jest — mówił p. rektor — że tam, gdzie najlepsze siły polskie oddają plony swego znojnego żywota pierwszeństwo muszą mieć uczniowie, którzy kulturę polską z mlekiem matki wyssali". Więc nie kwalifikacye, lecz pochodzenie decyduje w sprawach co do których niepotrzebnie stwarza się konieczność „pierwszeństwa". Po tej autorytatywnej interpretacyi konstytucyą i traktatami zagwarantowanego równouprawnienia, daje pan rektor obcoplemiennym obywatelom polskim, którzy pragną ssać mleko — z piersi polskiej a nie obcej, wrogiej może polskości Almy mater błogosławieństwo na drogę, „pragnie, by ci którzy pomieszczenia we Lwowie znaleźć nie mogli znaleźli je gdzieindziej nawet przy uwzględnieniu odrębnych właściwości etnicznych". Gdzie mają szukać tego pomieszczenia? Może w Poznaniu, w Warszawie, w Lublinie? Może w wrogim Berlinie, komunistycznym Lipsku, filorosyjskiej Pradze? „To jednak — kończy p. Makarewicz — rzeczą państwowej administracyi oświaty". A więc p. min. Głąbińskiego. A ten Kajfasz do którego pan rektor młodzież żydowską odsyła, już przedtem umył ręce i oddał Annaszowi w Radach Wydziałowych in blanco prawo pozbywania się z uniwersytetów młodzieży z mniejszości narodowych.

Sumienność w ochronie kultury polskiej przed rozprzestrzenianiem się na jak najszersze kręgi, drobiazgowe przetzsreagnie aby broń Boże, nauka polska nie promieniowała za obcoplemiennych obywateli tego państwa, bynajmniej nie idzie w parze z obowiązkiem troski o powszechność nauczania, z obowiązkiem państwa zakładania odrębnego szkolnictwa mniejszości narodowych, skoro ich się w owczarni ks. Lutosławskiego i Głąbińskiego mieć nie chce. Jeżeli najlepsze polskie siły naukowe plony swego znojnego żywota chcą przedewszystkiem zabezpieczyć dla jednej, rdzennej grupy młodych obywateli, to czemuż duma uczonych pozwala im na to, aby ich znojna praca najlepszych opłacana była znojną pracą tego obywatelstwa, którego dzieci i młodzież odtrącają.

W czasie ostatniej dyskusyi w Senacie nad sprawą szkolnictwa mniejszości narodowych związek pomiędzy szkolnictwem a stanem finansowym wyraźnie został zaznaczony. Senator Kremer nie jest jjedynym, który rozumie, iż polityka oświatowa p. Głąbińskiego wywołuje ten efekt, iż „pięciu łódzkich kupców dysponuje większym kredytem za granicą", niż p. Kucharski z listami polecającymi Głąbińskich i Seydów. Materyalny kredyt polega na zaufaniu tj. na kredycie moralnym. A jakąkolwiek rolę ma numerus clausus w życiu państwowości polskiej spełnić, to jedno jest pewnikiem, że kredytu moralnego nim się nie zyska.

Henryk Hescheles.

—o—

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Rozruchy antyżydowskie w Moskwie.
Projekt wskrzeszenia Komisyi Edukacyjnej.
Rekonstrukcya gabinetu wzmocnieniem reakcyi.
Piękne projekty p. Kucharskiego.
Walka o ochronę lokatorów.
Kupiectwo — a działalność Urzędów walki z lichwą.
Mnożniki czynszowe we Lwowie za listopad b. r.
Premier Baldwin o Niemczech.
Ulgi dla rezerwistów roczn. 1898
Aresztowania syonistów na prowincyi.
Strejk kolejowy zaostrzony.

—o—

Rekonstrukcya gabinetu.

Przewaga obozu reakcyi.

Warszawa 26. październ. (tel. wł.) Zwracało dziś uwagę w sejmie, że posłowie lewicy nawiązali kontakt z Białorusinami i Ukraińcami. Fakt ten komentowany jest w kołach poselskich dążnością lewicy do pozyskania mniejszości narodowych dla swych celów politycznych.

Po odrzuceniu oferty Witosa nie pozostało chjenopiastowi nic innego, jak rekonstrukcya gabinetu. Sprawa ta weszła w stadyum decydujące a rekonstrukcya rządu odbywa się na żądanie i pod egidą Romana Dmowskiego. Punktem wyjścia rekonstrukcyi jest komunikat jaki się pojawił w tut. organie endecyi, a który brzmi:

„Z powodu uczynionej R. Dmowskiemu propozycyi objęcia teki ministra spraw zagranicznych toczą się obecnie między rządem a przedstawicielami stronnictw większości rokowania, dotyczące rekonstrukcyi gabinetu również i na innych stanowiskach. Rekonstrukcya ma na celu wzmocnienie i usprawnienie gabinetu i w żadnej miere nie dotyczy teki ministra skarbu".

Jakie resorty objęte są rekonstrukcyą to jest dotychczas niewiadomem, gdyż narady w tym kierunku otoczone są daleko idącą poufnością. Jednakowoż z stałych pogłosek w kuloarach przypuszczać można że rekonstrukcya poza resortem objętym przez Dmowskiego odda w ręce p. Korfantego wiceprezesurę gabinetu. Ustąpić ma też minister rolnictwa Gościcki a jego miejsce zająć ma Chadek poseł Chłapowski. Nie są wykluczone i dalsze zmiany.

„Kuryer Poranny" omawiając ewentualne wstąpienie Dmowskiego do gabinetu stwierdza, że oddałoby to przewagę obozowi reakcyi. Byłoby ono w każdym razie przejawem rezygnacyi ze strony p. Witosa ze wszystkich projektów hamującego wpływu na politykę prawicy. Trudno przypuścić, by tego rodzaju rezygnacya nie miała być przygotowaniem do całkowitego przekazania stronnictwom Chjeny pełnej i wyłącznej odpowiedzialności za dalszy tok zdarzeń.

—o—

Myśl wskrzeszenia „Komisyi Edukacyjnej"

Warszawa 26. październ. (tel. wł.) W salonach marszałka senatu Trąmpczyńskiego odbyło się wczoraj zebranie towarzyskie w którem oprócz senatorów wzięto udział szereg zaproszonych osób. Zebranie było m. i. poświęcone omówieniu projektu wskrzeszenia „Komisyi Edukacyjnej" w formie odpowiadającej obecnym warunkom. Dyskusyę zagaił marsz. Trąmpczyński, który wskazał na korzyści natury pedagogicznej i administracyjnej jakie przyniosłoby powołanie do życia instytucyi, której jubileusz onegdaj święciło całe państwo. Zdaniem marszałka oprócz centralnej komisyi w Warszawie, istniałyby współdziałające z Centralną Komisyą Rady Edukacyjne w miastach wojewódzkich. W skład tych komisyi weszliby delegaci władz, zastępcy wyznań i czynniki obywatelskie. Prawie wszyscy mowcy, w tem także naczelnik wydziału Ministerstwa Wyznań i Ośw. Zarzycki oświadczyli się z modyfikacyami za myślą przez marsz. Trąmpczyńskiego rzuconą.

Zabrał też głos senator dr. Braude, który na podstawie doświadczeń swej długoletniej działalności na polu wychowawczo-oświatowym żydowskiem podkreślił ważność wciągnięcia do pracy kół rodziców, która to myśl ju żjest częściowo zrealizowaną przy szeregu zakładów szkolnych.

—o—

Ustawa o ochronie lokatorów.

Warszawa 26. październ. (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi prawniczej obradowano w dalszym ciągu nad ustawą o ochronie lokatorów. Przedstawiciel Ministerstwa Skarbu dyrektor depart. Dzierżanowski odpowiadając na pytanie w jaki sposób uregulowane będą czynsze urzędnicze oświadczył, że rząd projektuje udzielanie urzędnikom specyalnego dodatku mieszkaniowego. Pos. Liebermann zażądał, w myśl art. 10. konstytucyi o wskazanie sposobu pokrycia powstać mającego w ten sposób obciążenia skarbu państwa.

Mowcy stronnictw prawicowych wykazywali w sprawie ustalenia stawek pewną ustępliwość, a sam referent p. Seyda oświadczył, że stawki nie muszą być obliczane wedle miernika złotego, ale mogą być ustalone wedle stosunku drożyzny do sytuacyi przedwojennej i trzeba je będzie ewentualnie obniżyć, względnie przeprowadzić indywidualizacyę mieszkań.

Z kolei poseł Rzepecki zwrócił uwagę na rezolucyę właścicieli realności, która dobrowolnie godzi się na ulgi dla urzędników państwowych, wdów po nich, emerytów i inwalidów.

Poseł dr. Sommerstein wskazał na różnicę walutową kursu złotej korony, która przed dwoma tygodniami obliczana była na 112.000 mkp. a dziś wynosi 350.000 mkp. i w związku z enuncyacyą przedstawiciela ministerstwa skarbu w sprawie dodatku na mieszkanie żądał od niego, by wykazał wysokość kwoty potrzebnej na opędzenie poborów urzędniczych w bieżącym miesiącu. Gdy przedstawiciel Min. Skarbu oświadczył że potrzeba na to 5.000 miliardów, dr. Somerstein wykazał na szeregu przykładów że już dziś czynsze mieszkaniowe urzędników wynoszą 35 proc. obecnych poborów urzędniczych, czyli, że obecnie podwyżka pochłonęłaby 2.000 miliardów, gdyby przyjęto stawki w projekcie przewidziane to zachwiałyby one programem sanacyi skarbu, gdyż wynosiłaby 24 trylionów mkp. Poseł Sommerstein żądał wyjaśnienia skąd Ministerstwo Sk. wzięłoby tyle znaków obiegowych i zwrócił uwagę na niebezpieczeństwo powiększenia w tak gwałtowny sposób inflacyi. Zastępca Min. Skarbu przyrzekł udzielić w najbliższym czasie żądanych wyjaśnień.

—o—

Zestawienie obiegu banknotów.

Smutny rekord rządów „Chjeny".

Warszawa. Obieg banknotów wedle wykazów urzędowych wynosił:

Za rządów p. Michalskiego: Wykaz z dnia 31 grudnia 1921 roku: 229,527560446 banknotów; z 31 maja 1922 r.: 276.001,108.390.50 za 5 mies. plus 20 procent.

Za rządów p. Jastrzębskiego z 30. czerwca 1922 r.: 300.101.132.836 bankn.; z 31 grudnia 1922 roku: 793.437.498.844 za 7 mies. wzrost o 190 procent.

Za rządów p. Grabskiego z 31 marca 1923 r.: 1,841.205.619.955.50 za 6 mies. rządów p. G. (t. j) do 31 grudnia) wzrost o 350 proc., z 30 czerwca 1923 r.: 3,566.649.071.959.50.

Za rządów pp. Lindego i Kucharskiego z 30 września 1923 r.: 11,19773789734250 przez 3 mies. wzrost o 214 procent.

Z zestawienia wynika, że pp. Linde i Kucharski najbardziej absorbowali maszynę drukarską. — W trzech miesiącach zwiększyli oni obieg banknotów o 214 proc. — na 5 miesięcy wypada więc przeciętnie 428 procent. Obecny rozpęd maszyn drukarskich powiększy jeszcze tę straszną cyfrę. Tak wygląda w świetle nagich cyfr „naprawa skarbu".

Piękne projekty p. Kucharskiego.

z okazyi przedłożenia budżetu na r. 1924.

Warszawa 26. październ. (tel. wł.) Na dzisiejszem posiedzeniu Rady Ministrów przedłożył min. Kucharski budżet zwyczajny na r. 1924 oparty na stałych wartościach zarówno w rubryce wydatków jak i dochodów, a zatem zrównoważony. Donosząc o tem „Gazeta Warszawska" stwierdza, że min. Kucharski zamierza w przeciągu kilku miesięcy dokonać decydujących posunięć w dziedzinie naprawy skarbu. Min. Kucharski zamierza oprzeć się na czkę, której realizacya nastąpi na warunwłasnych siłach a potem zaciągnąć pożyczkach o wiele dogodniejszych. Program będzie wykonany, jeśli nie przeciwstawi się mu groźne stanowisko w formie skarbowego sejmikowania, nałóg który jest niebezpiecznym wrogiem sanacyi skarbu.

Kogo ma na myśli organ endecki jest powszechnie wiadome. Chodzi tu o dubadeków, którzy na żaden sposób nie chcą zaakceptować przedłożeń min. Kucharskiego choćby tylko przytoczyć waloryzacyę podatków.

—o—

Sprawa dóbr martwej ręki w komisyi rolnej.

Warszawa. 26. październ. (tel. wł.). Sejmowa komisya rolna przeprowadziła dzisiaj dalszą dyskusyę nad punktem b, art. 1. projektu ustawy o parcelacyi. Do punktu tego, traktującego o t. zw. dobrach martwej ręki, p. Staniszkis (ZLN) postawił wniosek formalny wybrania podkomisyi złożonej z pięciu członków dla uzgodnienia redakcyi punktu, b, ze zgłoszonemi poprawkami. — Wniosek ten przyjęto 14 głosami przeciw 12, przy 4 wstrzymujących się. Wobec takiego wyniku głosowania posłowie lewicy i Żydzi opuścili salę obrad. Zaznaczyć należy, że w czasie pierwszego głosowania Piastowcy szli razem z lewicą, zaś przy imiennem głosowaniu zrejterowali i ograniczyli się do wstrzymania się od głosowania.

Przewodniczący zarządził 10-minutową przerwę dla porozumienia się z wymienionymi klubami co do następnego punktu porządku dziennego, t. j. wyboru głównej komisyi ziemskiej. Kluby te zgodziły się kontynuować obrady nad tym punktem porządku dziennego.

W sprawie wyboru głównej komisyi ziemskiej, wobec tego, że jeden z klubów poselskich nie był reprezentowany na posiedzeniu, postanowiła komisya na wniosek przewodniczącego, celem dania każdemu z z klubów możności postawienia kandydatur, odroczyć wybory do gł. komisyi ziemskiej do następnego posiedzenia.

Ukraińcy i Białorusini przeciw parcelacyi dóbr „martwej ręki".

Warszawa. 26. październ. (tel. wł.). Na posiedzeniu komisyi rolnej oświadczyli posłowie Ukraińcy i Białorusini w sprawie parcelacyi dóbr martwej ręki, że będą głosowali przeciw parcelacyi i złożyli następującą deklaracyę:

„Stojąc na gruncie jaknajszybszej reformy rolnej i pragnąc, by cała ziemia w Polsce należąca do t. zw. martwej ręki przeszła do rąk warstw pracujących bez różnicy narodowości, a nie mając ze względu na osadnictwo, które nie zostało zniesione i pozbawia miejscową ludność małorolną i bezrolną warsztatów pracy, żadnej w tym kierunku pewności, będziemy głosowali przeciw parcelacyi dóbr martwej ręki w tem przekonaniu, że przeprowadzenia reformy rolnej dokonać mogą miejscowe sejmy ukraiński i białoruski".

Ulgi dla rezerwistów r. 1898.

Warszawa. W uzupełnieniu swoich poprzednich rozkazów o powołaniu na ćwiczenia szeregowych rocznika 1898 Minister Spr. Wojsk. zarządził, co następuje:

Zwolnieni są z ćwiczeń „z urzędu" szeregowi rezerwy, którzy

1) są słuchaczami teologii lub alumnami seminaryjnymi wyznań religijnych, uznanych w Państwie i udowodnią, że uczęszczają faktycznie na uniwersytet lub do seminaryów duchownych i utrzymują ciągłość studyów;

2) przebywają stale w instytucyach i przedsiębiorstwach przemysłowych na Górnym Śląsku na odpowiedzialnych stanowiskach;

3) przebywają stale poza granicami Państwa Polskiego, oraz na obszarze wolnego m. Gdańska;

Numerus clausus w Warszawie

Warszawa. 26. październ. (tel. wł.). Z dniem wczorajszym został na wszechnicach warszawskich de facto wprowadzony numerus clausus. Oto w spisie nieprzyjętych słuchaczy weterynaryi, umieszczonym na tablicy ogłoszeń widnieje nazwisko Weina Szyi nieprzyjętego „z powodu braku wakansu" i Józefa Lifszyca, któremu odmówiono przyjęcia „z powodu numerus clausus".

Premier Baldwin o Niemczech.

Dlaczego Anglia w sierpniu nie rozpoczęła odrębnych pertraktacyj z Niemcami. — Ameryka weźmie udział w międzyn. konfer.

Leafield, 26. 10. (Pat). Premier Baldwin wygłosił wczoraj w Plymouth w klubie unionistów przemówienie w którem określił stanowisko Anglii w kwestyi odszkodowań.

Premier zakomunikował na wstępie o toczących się pertraktacyach w sprawie zwołania

międzynarodowej konferencyi z udziałem Ameryki,

poczem zwrócił się z apelem do Poincarego, aby nie stawiał przeszkód w zwołaniu wspomnianej konferencyi. Wielu mężów stanu mówił premier, stawiało sobie pytanie, dlaczego Anglia po swojej nocie z 11. sierpnia, w której zastrzegła sobie wolność postępowania nie rozpoczęła bezpośrednich rokowań z Niemcami. Odpowiedź jest jasna. Anglia była przekonana, że zanim otrzyma odpowiedź na swoją notę, Niemcy zaniechają biernego oporu i że wtedy podjęcie wspólnej akcyi zostanie umożliwione.

Następnie zaznaczył Baldwin, że wedle otrzymanych ostatnio wiadomości Ameryka, o ile zostanie zaproszona przez wszystkich sojuszników, **zgodzi się na wzięcie udziału w międzynarodowej konferencyi.** Przechodząc do swych narad z Poincarem oświadczył premier, że odniósł wrażenie, iż propozycye rządu angielskiego w sprawie zwołania międzynarodowej konferencyi będą przez Francyę przyjęte życzliwie.

Co się tyczy odszkodowań, to zdaniem premiera angielskiego należy określić przedewszystkiem zdolność Niemiec, przyczynić się do stabilizacyi waluty niemieckiej oraz poddać ich finanse kontroli międzysojuszniczej. W przeciwnym razie otrzymanie odszkodowań stałoby się bardzo problematycznie. Wreszcie wyraził Baldwin nadzieję, że zaproszenie na międzynarodową konferencyę będzie przyjęte przychylnie przez wszystkich sprzymierzeńców. W drugiej części swego przemówienia poruszył premier sprawę dominiów i bezrobotnych.

Wiedeń. (Pat). „N. Fr. Presse" z Brukseli: Rząd belgijski zawiadomił lorda Curzona, iż przedstawiciele rządu belgijskiego nie wezmą udziału w proponowanej przez Anglię konferencyi międzynarodowej. Dla rządu belgijskiego miarodajne jest zbadanie zdolności płatniczej Niemiec przez komisyę odszkodowań, której należy dać możność zaproszenia rzeczoznawców państw neutralnych i Stanów Zjednoczonych.

Paryż. (Pat). Havas donosi, iż Poincare zawiadomił już prezydenta Stanów Zjednoczonych Coolidge, o tem, że Francya zgadza się na zwołanie komisyi ekspertów z udziałem delegatów amerykańskich celem zbadania zdolności płatniczej Niemiec, pod tym jednak warunkiem, iż nie będą czynione żadne wystąpienia przeciw traktatowi wersalskiemu. Komisya odszkodowawcza w charakterze normalnego organu wykonawczego traktatu zamianuje w sposób nieprzymuszony rzeczoznawców.

Zyta na widowni.

Wiedeń. „Der Abend" podaje niepotwierdzoną dotąd wiadomość, że b. cesarzowa Zyta wraz ze swym dworem przybyła do Monachium i bierze rzekomo udział w międzynarodowej konspiracyi, zmierzającej do opanowania środkowej Europy przez żywioły reakcyjne. Duszą powyższego spisku ma być v. Kahr, który stara się też o to, aby ponownie rozbudzić ruch monarchistyczny w Austryi i na Węgrzech. Berliński korespondent dziennika „Der Abend" posuwa się tak daleko, iż twierdzi, że cały ten plan ma być realizowany przy pomocy wojska francuskiego i Stinnesa. Wiadomości takie zasługują na uwagę tylko jako dowód, jak ogromne napięcie panuje obecnie w polityce międzynarodowej, skoro podobnie awanturnicze pogłoski mogą powstać. Co się tyczy Austryi, to wynik ostatnich wyborów dowiódł, że ruch monarchistyczny w Austryi nie może liczyć na powodzenie.

Wiedeń. „Wr. Morgenzeitung" donosi z Budapesztu: Hr. Juliusz Andrassy wyjeżdża w najbliższych dniach do Legujazd hr. Alberta Apponyego z Stanów Zjednoczonych Zyty, gdzie oczekiwany jest też przybycie, miejsca ostatniego pobytu b. cesarzowej. Przybędą tam również biskup hr. Jan Mikes i były marszałek dworu węg. hr. Antoni Szecsen.

„Az Est" przywiązuje do tej konferencyi najpoważniejszych przedstawicieli ruchu legitymistycznego z cesarzową Zytą — wielką wagę i łączy z nią kombinacye polityczne, które dotyczą również Austryi.

—o—

Demonstracye na uniwersytecie wiedeńskim.

Wiedeń 26. października. Na tutejszym uniwersytecie przyszło do wielkich demonstracyi podczas pierwszego wykładu nowo mianowanego nadzwyczajnego prof. filozofii Kapelmayera, który jest pochodzenia żydowskiego. Studenci nacyonalistyczni powitali go obelżywymi okrzykami, skutkiem czego Kapelmayer nie mogąc rozpocząć wykładu, napisał kredą na tablicy, iż następny wykład odbędzie się 29, poczem opuścił salę. Rektor uniwersytetu Dr. Deller wydał odezwę do słuchaczy, w której potępił surowo zachowanie demonstrantów i zagroził, że wrazie powtórzenia demonstracyi wyda jak najostrzejsze zarządzenia.

Berlin. (Pat). Jutro po raz pierwszy puszczone będą w obieg nowe środki płatnicze o wartości stałej, mianowicie odcinki pożyczki złotej, które w celu umożliwienia szerszym warstwom nabycia ich, opiewać będą na mniejsze sumy, a to 1 dolara, pół dolara, ćwierć dol. i 1/10 dol. Banki berlińskie otrzymały już od Banku Rzeszy odcinki pożyczki złotej na ogólną sumę 100.000 dolarów

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Ciąg dalszy).

Z powyższego szczegółowego zestawienia porównawczego norm chettyckiego a izraelskiego prawa można sobie już dostateczne urobić pojęcie, jak ścisłe zachodzą styczności między obu ustawodastwami, podobieństwa w stanie faktycznym a różnice nieraz bardzo znamienne w sankcyi prawnej, przyczem zaznaczyć należy, że cały szereg norm tylko w tych dwóch prawozbiorach są regulowane, podczas gdy w prawie Babelu i Assuru wcale nie są wspomniane (tak np. morderstwo rozmyślne a nierozmyślne, podpalenie pola sąsiada, spaszenie obcego pola, uszkodzenie istoty żyjącej przy kopaniu studni, bluźnierstwo przeciw sądowi, sodomia i i.). Ale dla ustalenia stosunku historycznego między obu prawozbiorami istnieje jeszcze drugie, bardzo ważkie kryteryum, szczęśliwie już przez **Muellera** przy analizie historyczno-porównawczej prawa Mojżesza a prawa Babelu stosowane. Takiem formalnem kryteryum jest **identyczne następstwo** pewnych kompleksów przepisów prawnych, a w nich znowu tożsamo następstwo poszczególnych norm. Porównanie prawa Mojżesza, specyalnie t. zw. „księgi przymierza" (II M. 21—23) a prawa Chetta z tego formalnego punktu widzenia nastręcza bardzo ciekawe spostrzeżenia, które takie równoległe identyczne następstwo norm pojedyńczych jak i całych grup prawnych ponad wszelką wątpliwość stwierdzają, nad czem jednak tutaj rozwodzić się nie możemy*). A rezultatem tych spostrzeżeń musi być łącznie z analizą porównawczą treści konkluzya ogólna, że ustawodawca izraelski czerpać musiał materyę prawną także z prawa Chetta, tak jak ją czerpał z prawa Babelu i prawa Assuru. Ale i tutaj genfusz prawodawcy tego — jak to przy zestawieniu poszczególnych norm uwypukliliśmy wyżej — dokonał doniosłych reform w treści, które jego prawo o całe niebo wyżej stawiać każą niż pierwowzór, który miał przed oczyma.

Dobiegamy w naszych wywodach końca. Reasumujmy rezultaty i konkluzye ostateczne, które ze szczegółowej analizy treści prawa Mojżesza na tle trzech kodeksów prawa najwybitniejszych wówczas narodów (obok Egiptu), w sferę polityczną i kulturną Palestyny w czasach Mojżesza wchodzących, naukowo wysnuć można. Ze względu na stosunek historyczno-literacki prawa Mojżesza do tych trzech kodeksów wykazała szczegółowa analiza, że Mojżesz ustawodastwa tak Babelu jak Assuru jak i Chetta znał i z nich czerpał surowy materyał do swego kodyfikacyjnego dzieła — że zatem jego apostrofa do prawodastw innych wielkich narodów i wezwanie do porównania ich z własnem dziełem to nie zwrot retoryczny lecz moment historycznie stwierdzony. Zrozumiałem też jest, że skoro Torah — jak to już Midrasz powiada — „nie dla aniołów została nadaną" — musiała w swych naukach a zwłaszcza prawnych instytucyach oprzeć się na realnych warunkach życiowych, na poglądach politycznych i społecznych ówczesnego pokolenia — a te warunki życia i te poglądy były wówczas w całym świecie starożytnym mniej więcej tesame a tylko stopniem rozwoju ich poszczególne narody między sobą się różniły. Stwierdzenie zatem takiej historycznej zawisłości w materyi prawnej, w podłożu prawa biblijnego jest logicznie, psychicznie i historycznie uzasadnione i w niczem nie winno absolutnie tykać o istotę uczuć religijnych ani nawet o tradycyę religijno-historyczną.

Ale zachodzi kwestya ważniejsza: Na czem zasadza się wielkość i dziejowa indywidualność Mojżesza jako prawodawcy w stosunku do jego poprzedników? Dla czego prawo Izraela a nie prawo Babelu czy Assuru czy Chetta — by tylko najwybitniejsze narody, z którymi Izrael wówczas się stykał — wymienić — przechowało się jako żywe źródło prawa przez tysiąclecia, jako spadek ludzkości i tak potężny wpływ wywierało na liczne narody przez wieki całe do dnia dzisiejszego? Bo prawo naturalnego doboru taksamo istnieje i w dziejach narodów jak i w życiu natury. Tylko te organizmy na arenie wiecznej walki narodów się utrzymują, które wyższą energią życiową inne słabsze przezwyciężają. Z tego punktu widzenia należy stwierdzić, że Mojżesz dokonał w swem prawodastwie reform, które nie o tę lub ową instytucyę prawną, cywilną czy karną, tykały lecz rewolucyi prawa, bo tykał o same podstawy ówczesnego, cały świat starożytny opanowującego poglądu. Niech reformy te, z porównawczej analizy wynikające, same dla siebie mówią:

(Dok. nast.)

*) Zastrzegamy sobie to zestawienie do innej odpowiedniej sposobności.

Memoryał mniejszości nar. do Ligi Narodów

Warszawa 26. październ. (tel. wł.). Dzisiejsza „Gazeta Warszawska“ zamieszcza rezolucye mniejszości narodowych złożone w Genewie 26 września w Lidze narodów a podpisaną przez Ukraińców, Białorusinów, Litwinów i Niemców. Rezolucye te ujęte są w trzy punkty: punkt pierwszy protestuje przeciw uchwale Rady Ambasadorów w sprawie uregulowania granic wschodnich Polski, drugi obejmuje żądania Niemców i żądanie zmuszenia Polski do przestrzegania traktatu o mniejszościach narodowych, trzeci żąda wydelegowania komisyi śledczej dla zbadania nadużyć, stosowanych względem mniejszości narodowych.

Na memoryale znajdują się następujące podpisy: Łoziński, Laskowiecki (za Ukraińców), Renysz (za Litwinów), i dr. Jahn (za Niemców).

W ten sposób okazuje się, że **wszelkie twierdzenia, jakie pojawiały się od dłuższego czasu w całej parsie polskiej, jakoby Żydzi położyli podpisy pod memoryał są pozbawione wszelkiej podstawy.**

—o—

Urzędy walki z lichwą a kupiectwo.

Rewizye tam, gdzie ich nie potrzeba. — Kalkulacya dolarowa.

Warszawa. 26. październ. (tel. wł.). Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi handlowo-przemysłowej toczyła się w dalszym ciągu dyskusya nad przesileniem w łódzkim przemyśle włókienniczym. Zabrał w niej m. i. głos poseł **Wiślicki** (Koło Żyd.), który w dłuższem przemówieniu wykazał, że **całą odpowiedzialność za to, co się dzieje w Łodzi, ponosi minister skarbu,** który wydaje rozporządzenia pochopne. Przed dwoma tygodniami min. Kucharski

cofnął reeskont weksli,

co rzecz naturalna spowodowało kryzys. Obecnie p. min. Kucharski zmienił swe postanowienie i po naradzie z przemysłowcami zarządził na nowo reeskont.

W dalszym ciągu poruszył poseł Wiślicki sprawę ustawy walki z lichwą, której wykonawcom p. min. Kiernik wydaje dyspozycye, paraliżujące życie gospodarcze państwa. **Urzędy walki z lichwą zamiast szukać ukrytych magazynów towarowych, przeszukują składy kupieckie.**

Poruszył również mowca sprawę cennika dolarowego, wedle którego kalkuluje przemysł łódzki, oparty na surowcu zagranicznym. **Urzędy walki z lichwą żądają od kupca kalkulacyi w markach polskich,** nie rozumiejąc, że kupcy są do kalkulacyi dolarowej zmuszeni.

W rezultacie dyskusyi przyjęła komisya rezolucyę posła Wiślickiego, wzywającą ministerstwo spraw wewnętrznych do złożenia sprawozdania z działalności Urzędów walki z lichwą.

—o—

Strajk tekstylny w Łodzi.

Łódź. (Pat). Położenie strajkowe w przemyśle włókienniczym naogół znacznie spokojniejsze niż wczoraj. O godz. 11,30 rozpoczęły się w województwie narady przedstawicieli Związków włókienniczych z przedstawicielami robotniczych Związków zawodowych w sprawie podwyżki płac. W obradach bierze udział inspektor pracy 3-go okręgu insp. Wójtkiewicz. Nastrój rokujących dobry.

Rozruchy antyżydowskie w Moskwie.

Moskwa. (AW). W ubiegłą niedzielę w dzielnicy robotniczej w Moskwie Krasnaja Presnia wybuchły poważne rozruchy antyżydowskie, Policya miejscowa nie zdołała uspokoić napastników, wobec czego wezwano na pomoc oddziały czerezwyczajki. W starciu kilkanaście osób odniosło ciężkie i lżejsze rany.

Republika Paiałynatu.

Paryż. (Pat.) Polradio. Jak donoszą pisma, rokowania, prowadzone przez przedstawicieli poszczególnych partyi w Palatynacie w sprawie utworzenia automatycznego rządu prowadzone są w dalszym ciągu.

Giełda wiedeńska.

Czeki.

Wiedeń 26.10. (Pat). Amsterdam 27600 Belgrad 805, Berlin 0.78, Bruksela 3554, Budapeszt 377, Bukareszt 335, Chrystiania 10680 Kopenhaga 12280, Londyn 318100, Madryt 9280, Medyolan 3164, N. Jork 70935, Paryż 4137, Praga 2085, Sofia 668, Warszawa 330 — 370, Zurych 12635.

Akcye.

Wiedeń. 26. 10. (Pat). Prioritety 498 Anglobank 330, Bank zw. 170, Bank obrot. 130, Zakł. kred. 401, Austr. zakł. 225, Bank depoz. 68, Laenderbank 327, Merkury 195 Unionbank 300, Żiwnostenska banka 865, Kolej północna 19500, Kolej lwowsko-czern. 360 Austr. koleje 778, Kolej południ. 204, Alpiny 635, Krupp 383, Tow. górn. hutn. 5690, Huta Poldi 959, Praskie Tow. żel. 2150, Rima 201, Skoda 1115, Zieleniewski 229, Apollo 840, Fanto 3990, Karpaty 450, Galicya 23500 Schodnica 1500, Siersza 164.

OSTATNIE TELEGRAMY.

Warszawa. (Pat.) Ministerstwo pracy i opieki społecznej przystąpiło do uzgodnienia tych przepisów ustawy, różnych dotychczas w poszczególnych dzielnicach państwa, które dotyczą okresu wypowiedzenia pracy pracownikom prywatnym ze strony ich pracodawców. Ministerstwo pracy i opieki społecznej dąży do tego, aby okres ten wynosił na całym obszarze Rzpltej dwa tygodnie. Uregulowanie tej sprawy będzie stanowiło poważny krok naprzód w uporządkowaniu stosunków robotniczych.

Paryż. (Pat.) „Journal de Debats“ donosi, że ruch separatystyczny zdaje się zyskiwać na sile. W Trewirze powstał komitet wykonawczy separatystów. W Koblencyi separatyści są panami sytuacyi. W Bonn na gmachu ratuszowym powiewa chorągiew nadreńska. W poszczególnych miastach, jak w Sant Goar, proklamowano republikę.

Wiedeń. (Pat.) „N. Fr. Presse“ donosi z Londynu, że dziś na tamtejszej giełdzie udzielano sobie wiadomości o zamierzonych kredytach dla Niemiec. Według tych informacyi, Rotschild i Schroeder zgodzili się na udzielenie wspólnie rządowi niemieckiemu kredytu w sumie 3—4 milionów ft. szterl. na zakup węgla angielskiego dla kolei niemieckich, pod warunkiem że zamówienia te będą skierowane wyłącznie do kopalń Stewelsona i Baldwina.

Ostre zarządzenia czechosłowackie.

Praga. (AW.) Rząd czechosłowacki ze względu na naprężone stosunki w Niemczech wydał ostre zarządzenia dotyczące ruchu kolejowego na granicy niemiecko-czeskiej. W Pardubicach, w dawnym obozie dla więźniów umieszczeni zostali obywatele czecho-słowaccy uciekający z Niemiec.

Sytuacya strejkowa na kolejach zaostrzona.

Lwów, 26. października.

(ig.) Spodziewany ogólnie i zapowiadany na godz. 2 w południe strejk powszechny pracowników kol. dotąd nie wybuchł.

Z powodu przyłączenia się do strejku maszynistów dalszych dotąd czynnych parowozowni w Małopolsce jak i Kongresówce sytuacya znacznie się zaostrzyła.

Tendencya wśród kolejarzy w dyrekcyi lwowskiej zmierza — jak słychać — do przyłączenia się do strejku. Tłumaczy to rozgoryczenie, jakie wywołało wśród niestrejkujących jeszcze kolejarzy zarządzenie zmilitaryzowania wszystkich funkcyonaryuszy kolejowych do 42 roku życia.

W ruchu pociągu zaszły naogół małe tylko zmiany. Obecnie kursują następujące pociągi:

Do Warszawy via Rozwadów (odjazd ze Lwowa 20.05 (pośp.) przyjazd 8.35 i 22.05).

Do Warszawy via Rawa Ruska (odjazd 13.30 i 23.10—przyjazd 5.50 i 16.55).

Do Krakowa (odjazd 8.20, 10.25 (pośp. 19.40 (pośp.) i 21.10—przyjazd 5.30, 8.10 (pośp.) 16.45 i 19.10 (pośp.).

Do Stanisławowa odjazd 7.55, 9.25 (pośp.) (przyjazd 7.20, 9.10 (pośp.) 17.00 i 18.50 (pośp.).

Do Stryja (odjazd 19.30—przyjazd10.05

Do Sambora (odjazd 7.10, 13.50 — przyjazd 7.35, 9.40.

Do Zdołbunowa, Równa przez Brody odjazd 13.45—przyjazd 15.45.

Do Podwołoczysk odjazd 6.05, 17.30—przyjazd 6.20, 20.50.

Do Stojanowa odjazd 18.35—przyjazd 9.25

Do Podhajec odjazd 16.20—przyjazd 8.45.

Ponadto w ruchu jest pociąg dla młodzieży szkolnej i robotniczej do Mszany i Gródka odjazd 6.05 i 14.35—przyjazd 7.30.

Uruchomiony jest również pociąg do Kowla przez Sapieżankę odjazd ze Lwowa 9.15—przyjazd 22.10.

Wszystkie wymienione pociągi obsługiwane są bądźto przez inżynierów kol., bądź palaczy, czy maszynomistrzów lub żołnierzy z pułku kolejowego.

Na dworcu głównym ruch publiczności znacznie zwiększony. Z powodu krążących najrozmaitszych pogłosek każdy stara się jak najprędzej dostać do domu. Porządku na peronie jak i na liniach kol. pilnują zwiększone patrole wojskowe i policya.

*

Jak się dowiadujemy z miarodajnego źródła, rozsiewana we Lwowie pogłoska, jakoby w Warszawie proklamowano dziś o godz. 2. popołudniu generalny strajk kolejowy jest nieprawdziwa, prócz bowiem pracowników warsztatów kolejowych w Warszawie, wszyscy inni tamtejsi pracownicy kolejowi a więc także i maszyniści kolejowi nie przerwali pracy. (Pat.)

*

Warszawa. (Pat.) W związku ze strajkiem maszynistów kolejowych donoszą że strajkujący w niektórych miejscowościach dopuszczają się aktów terroru w stosunku d otych, którzy pełnią służbę. W Stanisławowie obrzucili strajkujący parowóz kamieniami. Na przestrzeni między Ligotą a Dziedzicami obrzucono również pociąg kamieniami, przyczem maszynista odniósł ciężkie rany. Ponadto między Dziedzicami a Oświęcimem znalazł żołnierz patrolujący poukładane na drodze podkłady, które natychmiast usunięto. Dziś nad ranem około godz. 4. pod Szczakową wykoleił się z niewiadomych przyczyn parowóz i wóz bagażowy pociągu Nr. 302. Nikt nie poniósł szwanku.

Mnożniki czynszowe za listopad b. r.

Lwów, 26. października.

Na podstawie uchwały zebrania asesorów Urzędu rozjemczego z dnia 24. października b. m. oraz uchwały Rady miejskiej z dnia wczorajszego w sprawie podatku wodociągowego i lokatorskiego ustalił Urząd rozjemczy następujące mnożniki czynszowe za listopad 1923:

Czynsz podstawowy z r. 1914	Mieszkania	Sklepy i lokale przemysłowe	Pensyonaty i hotele
Od 1 do 50 kor. :	3332	3934	4233
Od 51 do 150 kor.:	3512	4114	4413
Od 151 kor. wyżej	3692	4294	4593
Mieszkania ponad 6 pokoi:	4141	—	—

Chcąc obliczyć czynsz za listopad mnoży tedy czynsz podstawowy t. j. z roku przez odnośny mnożnik wedle powyższej tabelki.

Przykłady: Jeżeli ktoś za mieszkanie płacił w r. 1914 32 koron — musi obecnie płacić 1. listopada 32 x 3332 czyli kwotę 106.624 mk. Jeśli ktoś wówczas płacił 100 koron ma zapłacić 100 x 3512 czyli 351.200 mk., jeśli płacił 200 kor. ma zapłacić obecnie 200 x 3692 czyli 738.400 mk.

Przykłady dla sklepów i lokali przemysłowych: Jeżeli ktoś w r. 1914 płacił za lokal sklepowy lub przemysłowy (warsztat) 32 koron ma 1. listopada zapłacić 32 x 3934 czyli 125.888 mk., jeśli wówczas płacił 100 koron ma zapłacić 100 x 4114 czyli 411.400 mk., jeśli płacił 200 kor. ma zapłacić — 200 x 4294 czyli 858.800 i t. d.

Kwoty te obejmują nietylko sam czynsz za listopad, ale także podatek wodociągowy, podatek lokatorski, i koszta administracyi domu, a więc wydatki na dozorcę, oświetlenie klatki schodowej, kominiarza itp.

Tylko koszta wywozu nieczystości kloacznych mają być rozpartycypowane między lokatorów, którzy ten wydatek są obowiązani ponosić.

ymusowe stosowanie mnożnika w płacach pracowników prywatnych.

Warszawa. (AW). Ministerstwo pra- rozesłało interesowanym ministerstwom rtowy projekt ustawy przez się opra- any o przymusówem stosowaniu mno- a drożyźnianego w płacach pracowni- prywatnych.

ha masowych aresztowań

Kuty, w październiku.

W związku z katastrofą na Cytadeli Warszawie — władzopolicyjne zarządziły eg bezpodstawnych rewizyi i aresztow całym kraju. Między innemi władze cyjne w Kutach przeprowadziły szereg zyi u członków tutejszej organizacyi istycznej i u ludzi zupełnie apolitycz- . Przeszukano m. in. mieszkanie mę- zaufania Ż. F. N. J. Gastera, członka nizacyi syonistycznej M. Zuchermanna zeregu innych. Zakwestyonowany ma- ał obejmuje korespondencyę miejsco- organizacyi syonistycznej z egzeku- lwowską Centralą ŻFN i Keren Ha- d broszury treści syonistycznej i sta- legalizowanego stowarzyszenia „Ha- jah".

To wszystko uznał komendant P. P. Kutach Nr. 69 za materyału antypań- wy i komunistyczny i na tej podstawie aresztował wspomnianych oraz bez- yjnego Bergmana.

Mimo interwencyi komendant policyi, ł ich za „pozostających w związku z uchem w Warszawie" i przez 78 go- wleczono Bogu ducha winnych ludzi zez Kossów, Kołomyję do Stanisławo- gdzie po 24-godzinnym areszcie bez słuchania wypuszczono ich na wolną ę.

Aresztowanie to wywołało zrozumiałe zenie wśród tutejszej ludności żydow- , która za pośrednictwem Koła Żydow- go u odpowiednich czynników założy najenergiczniejszy protest przeciw gwał konstytucyi przez lada pana posterun- ego.

—o—

Z SALI ODCZYTOWEJ.

Poezo-festival A. M. Swinarskiego.

(fr.) Ubiegłej środy odbył się w szczelnie zapełnionej sali Instytutu Technologicznego poezo-festival poety najmłodszej generacyi Artura Maryi Swinarskiego

Artur Marya Swinarski pisze swe wiersze — nie wygłaszając manifestów ani programów, nie propagując żadnych „izmów" Jego poezya, to dorywczo na papier rzucone chwilowe wrażenia — obrazy, barwne, pełne siły i wyrazu, chociaż kapryśne, dziwacznie rozkręcone, czasem rozchichotane dziwną melodyą jakąś, chwilami krzykliwe, cyrkowo-kuglarskie, to znowu koronkowo- wytworne, i słodkie — magiczny kalejdoskop.

Wiersz wylatuje za wierszem gibki jak bachantka, potem gnie się, sztywnieje... nagle skrzywi się, zawróci, zajęczy, pryśnie, rozgrzmi się... rozsłoneczni, rozbłyśnie tęczą brylantową i skona w piwnicznej ciemnicy, a ponad tem wszystkiem młodociana zamaszystość, polot szalony „skok między gwiazdy" — w piękno.

Na pożegnalnym wieczorze recytował autor najlepsze swoje wiersze, z których „Teatr", „Zwiastowanie" i ;;Odyssea w Dada-dur" największe zrobiły wrażenie.

Odczytanie utworów poprzedził wstępem red. Sew. Przybylski, przedstawiając w oryginalnem ujęciu twórczość autora.

Za piękną recytacyę zbierała oklaski p. Irena Helwicz.

Z sportu.

Polska — Szwecya.

Komisya Trzech wybrała do reprezentacyjnej drużyny polskiej przeciw Szwecyi następujących graczy: Popiel, Gintel, Fryc, Spojda, Cikowski, Synowiec (kap.), Kuchar, Bacz, Reyman, Staliński, Müller, Rezerwowi: Wiśniewski, Markiewicz, Styczeń, Szperling i Kowalski. Sędzia p. Imre Vertes z Budapesztu

Pogoń — Wisła.

Finał zawodów o mistrzostwo Polski odbędzie się 4. listopada w Warszawie na boisku, które wyznaczy P. Z. P. N. O ile normalny czas i następne 2 x 15 minut nie dadzą rozstrzygnięcia może finał trwać 2 i pół godziny. Dochód z powyższego spotkania przeznacza P. Z. P. N. na rzecz wysłania ekspedycyi fotbalowej na Olimpiadę paryską w 1924 roku.

Ż. K. S. Jehuda (Tarnopol)

przesyła nam, odnośnie do zajść na meczu kwalifikacyjnym o przejście do klasy B., Jehuda — Metal, wyjaśnienia, z których wynika, że dyskwalifikacya powyższego klubu ze strony Wydziału Gier i Dyscypliny nastąpiła jedynie na podstawie sprawozdania sędziego p. Nowosielskiego. Przeciw temu niesprawiedliwemu — zdaniem klubu — postępowaniu, wniósł Ż. K. S. Jehuda protest do L. Z. O. P. N-u i spodziewać się należy, że powyższa instancya sprawę dokładnie zbada i ewentualne słuszne pretensye wymienionego klubu uwzględni.

Ż. K. S. Amatorzy (Lwów)

komunikuje, iż na ostatniem Walnem Zgromadzeniu wybrano nowy Wydział, na czele którego stanęli pp. Goldfrucht, Tuch i Philip.

NADESŁANE

Nowo otworzony skład sukna

POD FIRMĄ

H. Bohrer i M. Silber

we Lwowie, ul. Jagiellońska 11, I. p.

polecają P. T. Szan. Publiczności swój bogato zaopatrzony skład materyałów kraj. i zagranicznych. 9416

MANIA PUSCH z Drohobycza, przeznaczyła na rzecz Keren Hajesod 50. 00 K, a. wygrane od W. P. Ottona Goldschmidta z Podgórza. 9462

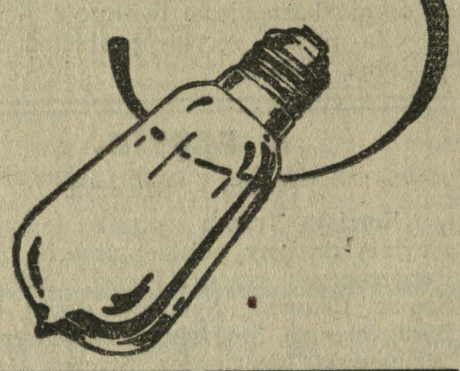
OSTRZEŻENIE.

Doszło do mojej wiadomości, że ludzie złej woli rozsiewają pogłoskę, jakoby komisja skarbowa stwierdziła u mnie przestępstwo podatkowe.

OSTRZEGAM przed powtarzaniem tej pogłoski, na której niema ani słowa prawdy, gdyż winnych pociągnę do odpowiedzialności karnej za oszczerstwo.

Gabryel Stark.

Verfex

SEKCYA WŁÓKIENNICZA
PRZY LWOWSK. STOW. KUPCÓW
HETMAŃSKA 6.

ZAPRASZA P. T. CZŁONKÓW NA

ZEBRANIE

które odbędzie się w sobotę dnia 27. bm. o godz. 4-tej popołud. w sali „Związku Zbożowców" przy ul. Rejtana l. 6. celem omówienia bardzo pilnych spraw zawodowych. Równocześnie wzywamy wszystkich by we własnym interesie zaopatrzyli się w cenniki które są do odebrania w Sekretaryacie Stowarzyszenia.

Podziękowanie

W. P. Dr. Giemskiemu za bezinteresowną opiekę lekarską nad ciężko chorą serdeczne podziękowanie oraz szczere „Bóg zapłać" ślą

ADLEROWIE i BLIDNEROWIE.

Niniejszem podajemy do wiadomości P. T. Publiczności, że z dniem 26. bm. przenieśliśmy sprzedaż prawdziwych kilimów glinianskich ze Szkoły Przemysłowej we Lwowie, do sklepu pod firmą

POLSKI GOBELIN

Spółka z ogr. odpow. we Lwowie, przy UL. SŁOWACKIEGO L. 8., polecając P. T. Publiczności swe wyroby najlepszej przedwojennej jakości. 9455

Zarząd Szkoły Tkackiej w Glinianach.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Dzisiejszy tj. sobotni występ Dębickiej** w „Rigolecie" będzie, jak można sądzić po próbach jednym z tych wieczorów teatralnych, które długo utkwią w pamięci. Znakomita śpiewaczka daje kreacyę tak świetną i głosowo tak doskonale jest usposobiona, że istotnie będzie bohaterką wieczoru. Obok niej śpiewać będą pp. Bedlewicz, Martini, Szmidt, Ostrowska i in. Dyryguje p. Lehrer.

W poniedziałek ostatni występ Dębickiej w „Fauście".

— **Niedzielne popularne przedstawienie popołudniowe.** „Pan Jowialski", arcydzieło Fredry, grany był dotychczas przeważnie dla młodzieży, tak, że szersza publiczność nie miała możności dostania się na te przedstawienia. Chcąc uprzystępnić jak najszerszym warstwom ujrzenie „Pana Jowialskiego", Dyrekcya daje go w niedzielę popołudniu po cenach popularnych.

— **„Miłość cygańska".** Wtorkowa premiera w Teatrze Nowości jednej z najlepszych operetek Lehara spotkała się z dużym zainteresowaniem tem więcej, że obsada jest bardzo staranna, a reżyserya p. Kuligowskiego daje rękojmię, iż operetka ta pod każdym względem przygotowana będzie wzorowo.

Kronika.

TEATR WIELKI

Sobota g. 3,30 „Pan Jowialski".

Sobota g. 7. „Rigoletto" gościnny występ Sternich-Dębickiej.

TEATR MAŁY.

Sobota „Wiera Mircewa".

TEATR NOWOŚCI

Sobota „Królowa fal".

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3.

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo,** Część III. W hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-mej wiecz.

—o—

PŁASZCZE, żakiety, szale i skórki futrzane w Budapeszteńskim Magazynie Futer BREITFELD i WIESNER, Lwów, Sykstuska 2.

—o—

— **Błp. dr. Rudolf Taubenschlag.** Pisma łódzkie donoszą o zgonie prof. gimn. żyd. dra praw i filozofii Rudolfa Taubenschlaga. Błp. dr. Taubenschlag był człowiekiem wielkiej wiedzy, z zamiłowaniem poświęcał się literaturze szczególnie bajkopisarstwu. Czytelnicy „Chwili" pamiętają wiele pięknych opowieści z tej dziedziny pisanych w nieskazitelnym stylu o głębokiej, humanitarnej myśli dydaktycznej. Dr. Taubenschlag nosił się z myślą wydania swych prac beletrystycznych, których zebrałoby się kilka sporych tomów. To zamiłowanie do baśni skierowało go też na pole wychowawcze. Od dwu lat poświęcił się pracy nauczycielskiej w gimn. żyd. w Łodzi i na tem polu posterunku przedwcześnie przerwała jego pracę śmierć. Cześć Jego pamięci.

— **O teatrze Stanisławskiego i najnowszych prądach nurtujących na współczesnej scenie** wygłosi odczyt p. red. **Henryk Hescheles** w niedzielę o godz. 11.30 w sali Jad Charuzim przy ul. Bernsteina. Bilety do nabycia przy kasie.

— **Biuro Palestyńskie we Lwowie** (ul. św. Anny 9) komunikuje: W ostatnich dn. nadeszły do konsulatu ang. w Warszawie, driszoth dla następujących osób: 1) **Linia** Sara, Czortków; 2) **Nudelman,** Małka-Beila Skała n. Zbr., 3) **Bronstein** Matatiahu, Mielnica. Wyżej wspomniane osoby zechcą się porozumieć ustnie lub pisemnie z wyżej podanem biurem, w sprawie ich wyjazdu.

— **„Ceirej Jehuda"** we Lwowie komunikuje: Referat dyskusyjny pt.: **„Zadania** przyszłej syon. konfer. kraj.", wygłosi now. Dr. N. Melzer w sobotę 27. bm. o godz. wieczorem. Wstęp wolny.

Pogadanka na temat: „Zadania przyszłej konferencyi Hechalucu" odbędzie się w niedzielę 28. bm. o 6 wieczorem. Zagai tow. B. Stock.

— **„Dymisya gen. Jędrzejewskiego".** Taką zupełnie z prawdą niezgodną informacyę puściło w kurs w dniu wczorajszym jedno z pism lwowskich, łącząc informacyę tę z wyjazdem generała J. do Warszawy.

Z kół sztabowych informują nas, że wiadomość ta jest niezgodna z prawdą. Dowódca tut. DOK. gen. Jędrzejewski został powołany do Warszawy przez Ministerstwo Spraw Wojsk. w charakterze członka komisyi awansowej dla generalicyi W. P. a po załatwieniu tej misyi urzędowej powraca do swych zwykłych agend urzędowych we Lwowie.

— **Ceny pieczywa we Lwowie.** Zebrani w sali Izby rękodzielniczej w dniu 25. bm. właściciele piekarń uchwalili na przeciąg trzech dni od 26—29 bm. następujące ceny za pieczywo: 1 kg. chleba z 60 proc. mąki 42.000 mk. loco piekarnia, 43.000 mk. loco stragan, bułka z białej mąki o wadze 4 dkg 4.200 mk. loco piekarnia, 4.300 loco stragan, 1 kg. chleba kulikowskiego 57.000 w piekarni, 58.000 przy straganie. Wysokie ceny usprawiedliwia korporacya piekarska nadmiernemi cenami zboża, mąki i drzewa piekarnianego.

— **Do jakich celów używają banknotów niemieckich.** Kryminalna policya berlińska wyśledziła handlarzy, którzy całymi celnymi sprowadzają niemieckie marki papierowe do Holandyi robiąc na tem doskonałe interesy. Wysyłane bowiem marki nie używane były w Holandyi jako materyał do opakowywania cygar i papierosów dla celów reklamowych. Niektóre restauracye używały marek papierowych **do tapetowania ścian.** Z Holandyi wysyłano marki niemieckie ładunkami okrętowymi do Kanady i Ameryki dla tych samych celów.

—o—

— **Zaparcie stolca.** Sprawozdania lekarzy powszechnego szpitala we Wiedniu podają zgodnie, że leczenie stosowane gorzką wodą **„Franciszka Józefa"** w tymże szpitalu przyniosły nadzwyczajne skutki.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 26. października.

Na dzisiejszej giełdzie efektów osłabienie kursów. Usposobienie ożywione. Tendencya chwiejna.

Transakcye w akcyach następują: Browary 9500, 10000, 9500, 9750, 9000 (9500), Chodorów 2000, 2050, 2200, 2100, 2040, 2030, 2050, 2100, 2050, Cegielski 255, 250, 235, 265, Gafota 60, 62, 6 Nafta 135, 130, P.T.B. 72, 78, 75, 74, 79, 75, 78, 80, (70), Rakszawa 3600, 3625, 3600, 3700, 3800, 3600, 3750, 3600, 3700, Siersza el. 82, 85, 83, 2300, 2200, 2250, Zieleniewski 6600, lów 450, Niemojowski 190, 185; 160, 180, 185, Karpalit 200, Ojkos 2350, Parowozy 140, 130, 135, 125 (105): 85, Siersza g. 4600, 4650, Hipot. 410, 415, 418, 420, 425, Pokred. 20, Przemywy 220, 230, 225, 221, 230, 218, 222, 210, 213, 220, 216, Z.B.K. 45, 52, 50, 46, 49, 52, 50 54

Transakcye w akcyach niekotowanych następujące: Arma 145, Azot 130, 140, 140, 145 (nieef. 125); Bruger 450, 440 400); Chybie 3400, 3200, 3100, Columba 21, 22, Elektr. 27, 26, 25, 24 i pół, Galina 620, 625, 630, 640, 645, 650, 655 Len 300, 310, 315, 310 (nieef. 290, Nitrat 80, 82, 81, Węglówki 8 (7, 8.1, 8.2, 8.3), Gazy 166600, 16800, 17000, 17000, 17100, 16925, Jaworzno a 25 14000, 13900, 13800, 13700, 13500, dr 14000, 13700, 13500, Czechowice 90, 100, 108, 110, 115, Gazociągi 7572, Foresta 220, 235, 230, 240, 250, 260; Lesienice 650, Machlejd 140, 135, Olkusz 240, 260, 265, Radziwił 420, 425, Rollindu 35, Schon 25000 (23000 dziesiątka); T oferta sprzed. 1500.

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 26. października.

Dol. am. 2,400000, dol. kan. 2,250 K. cz. 68000, Frnk. fr. 125000, fr. szw 410000, fr. belg. 110000, guld. hol. 90 liry wł. 95000, Funty szt. 9,800000, Wi 32,

Złoto i srebro.

Złoto: 20 Kor. 9,800000, 20 M 10,500000, 20 Frnk. 8,600000, 10 ruble milj. 400 tysięcy.

Srebro: Kor. 175000, 5 Kor. 89 floreny 450000, ruble 780000, kopiejki tysięcy.

Z giełdy zbożowej.

Lwów, 26. października.

Giełda nielicznie odwiedzana. W o tach zastój. Bez popytu i bez podaży. dencya zwyżkowa. Usposobienie bezoch Płacono za pszenicę 3 mil. do 3,200.00 żyto 2 mil. do 2,200.000, za jęczmień 1,80 do 2 milj., za owies 1,300.000 do 1,40

Giełda warszawska.

Czeki.

Warszawa, 26. 10. (Pat). Bank 1825, 1875, Bank handlowy 940, 960, kred. warsz. 200, B. Małopolski 500, Polski B. przem. Lwów 160, 190, Bank chodni 1100, B. zjedn. ziem. polsk. B. związ. ziem. 86, 85, Bank spół. z 500, Borkowski 225, 170, Br. Jabłkow 55, 50, 56, Żegluga 31.5, 29, 36, Polba Synd. roln. 680, 685, Skup skór 65,

MAŁPY

DO·OBRAMOWANIA·SUKIEN

ŻBIKI

NA·DEKI·POWOZOWE

LAMPARTY

NA·DYWANY

ST·WROŃSKIGO SYNOWIE

PL·MARJACKI·10

L W Ó W

Blachę białą, angielską cynowaną oraz ocynkowaną, cieszyńską i krajową

poleca ze swego składu komisowego 9459

we Lwowie, ul. Grodzickich 6

firma B. H. SEINFELD Sp. z ogr. odp. Warszawa

ZAWIADOMIENIE.

Niniejszem mam zaszczyt moim P. T. Odbiorcom donieść, że z dniem dzisiejszym oddałem generalne przedstawicielstwo i wyłączną sprzedaż moich chlubnie znanych preparatów „NEIGE de FLEURS"

Firmie Jean Marchand & Cie

LWÓW, ASNYKA 2.

upraszam ze zleceniami udawać się wprost do tejże Firmy.

Perfumerja „NEIGE DE FLEURS"
Lwów, Zyblikiewicza 9.

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA-WYCHOWANIE

Udzielam lekcyi hebrajskiego, angielskiego, najchętniej języka niemieckiego i literatury. Zgłoszenia do »Chwili« »Akademik-germanista«. 9441

WOLNE POSADY

Adwokat Kaufmann, Lwów, Fredry 4 a poszukuje mundantki.

Panny inteligentnej, gospodarnej z lepszego domu poszukuje się do 4 letniego chłopczyka do Stanisławowa natychmiast na dobrych warunkach. Pierwszeństwo mają freblanki lub siły rutynowane. Zgłoszenia osobiste przyjmuje w godz. 3—4 Virtel, Kochanowskiego 74. II. p. 9465

KUPNO—SPRZEDAŻ

Mała fabryka w centrum miasta wraz z inwentarzem do sprzedania. Wiadomość pod »600 Doll« Biuro Scherera pasaż Hausmana. 9460

POSAD POSZUKUJĄ.

Samodzielny buchalter z wieloletnią praktyką z branży tekstylnej poszukuje posady. Zgłoszenia w Administracyi Chwili pod Rutynowany«.

Buchalter bilansista zmieni posadę. Łaska zgłoszenia do administracyi pod »Energiczny«.

Rutynowany Mag. farmacyi poszukuje posady w aptece lub wytwórni chemicznej. Zgłoszenia pod Mgr E. Spitzer. Apteka Dranica, Bielsko. 9456

MIESZKANIA i LOKALE.

Zastępca zagranicznego towarzystwa poszukuje umeblowanego pokoju z osobnem wejściem. Oferty pod »Dolary« do administracyi Chwili.

Lokal w śródmieściu nadający się na hurtownię do wynajęcia. Bliższa wiadomość Magazyn obuwia Rewicza, Legionów 31.

Elegancko umeblowany pokój w śródmieściu przy inteligentnej rodzinie żyd. ewentualnie z pensyą do wynajęcia. Wiadomość w administracyi pod »Pokój«. 9449

2 pokoji z kuchnią poszukuję. Pośrednicy za dobrem wynagrodzeniem pożądani. Zgłoszenia do Administracyi Chwili pod »Korony«.

NADESŁANE.

Z okazyi zaręczyn brata i szwagra naszego
Samuela Grinhauta z p. Hellą Albekówną
życzą dużo szczęścia
9447 Leonowie Borbaschowie, Wiedeń.

Z okazyi zaręczyn kochanej naszej siostry
Heli Albekówny z p. Samuelem Grinhautem życzymy dużo a dużo szczęścia
Borysowie Lublińscy.

Selma Fränkel — Szaje Sternberg
Zakopane Lwów
zaręczeni w październiku 1923. 9452

---

hodnie 70, Ćmielów 450, 440, Elektr. , 85, Haberbusch 1500, 1700, Spirytus , 750, 800, Kluczewska fabr. 220, 250 ska nafta 140, 130, 135, Nobel 470, 425 , Lenartowicz 30, 31, Pustelnik 250, 230 , Polski przem. naft. 400, 390, Fitzner 0, Siła i Światło 255, 285, Korek 60, rata 55, 60, 55, Kijewski i Scholce 720 , Sole potasowe 1650, Spies 325, 375 s 110, 130, Wild 170, 130, Chodorów 0, 1760, Czersk 490, Częstocice 11750, sławice 540, 550, Michałów 350, 400, Cur 2200, 2900, Firlej 240, Unia 2000, Ła- 70, Warsz. tow. kop. węgl. 2075, 2500, zem. drzewny 80, Cegielski 235, 325, poop 240, 235, Modrzejów 2200, 2800, rblin 430, 500, Zakł. Ostrowieckie 3750, 0, Ortwein i Karasiński 120, Rohn i Zieliński 290, 300, Rudzki 950, 1050, Ursus 335, 325, Pocisk 315, 300, Parowozy 140, Zieleniewski 7000, 7300, Żyrardów 140000 130000, Zawiercie 135000, Belpol 30

Akcye.

Warszawa, 26. 10. (Pat). Belgia 87800, 86200, Berlin 0.00001, Holandya 676500 Londyn 7825000, 7675000, N. Jork 1773500 1752000, Paryż 101500, 99500, Szwajcarya 311500, 305500, Wiedeń 2425, Praga 51001 51325, Włochy 78200, Bony złote 1950000, 2100, 2050, 8 proc. pożyczka 1,180000, 1300000

Giełda zurychska.

Zurych. 26. 10. (Pat). Notowania końcowe. Berlin 0,000.000.000.6, Holandya 218 i pół, N. Jork 561 i pół, Londyn 25 i pół Paryż 32.56, Medyolan 25.25, Praga 16.55 Budapeszt 0.0302, Bukareszt 2.65, Belgrad 6.50, Sofia 5.30, **Warszawa 0.00015,** Wiedeń 0.0078 i pół, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków. 26. 10. (Pat). Pol. B. przem. 212, 218, B. Hipoteczny 380, B. Małop. 550 600, B. Spół. zarobk. 510, 520, Tohan 190 Pharma 160, 195, Żegluga 31, 33, Zieleniewski 6900, 6500, Cegielski 230, 270, Trzebinia masz. 225, 250, Parowozy 150, 180 160, Górka 5900, 6400, Siersza górn. 4500 5000, Tepege 2450, 2550, Nafta 145, 125, Pokucie 175, 210, Oikos 1300, 1700, Strug 295, 290, Pezet 80, Synd. kosz. 140, Trzebinia tłusz. 1200, 1400,, Chodorów 1800, 1900, Ćmielów 360, 380, Siersza el. 110, 130.

——o——

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francjsa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie **Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank itd.**

LWÓ Podleskiego Telefon 413.

Toczki szmerglowe **do ostrzenia pił tartacznych** marki „TYROL poleca po cenach konkurencyjnych **„HYDRAULIKA“, Lwów, Jagiellońsk**

HURTOWNIA OBUWIA
D/H. G. ZAJCZYK, Warszawa, Przejazd 13.
Filja Lwòw, ul. Jagiellońska 11 a.
poleca w dużym wyborze **OBUW krajowe i zagraniczne** oraz **kalo**
»» Ceny i warunki przystępne.

PIERWSZORZĘDNY
Magazyn FUTER
HURTOWNIE! **firmy S. FISCH** DETAILICZ
LWÓW, HETMAŃSKA 24
poleca wszelkie gatunki SKÓREK i gotowych FUTER, jakoteż przy
—:: wszelkie zamówienia w zakresie KUŚNIERSTWA.

NAUKA I WYCHOWANIE.

Absolwentka gimn. obejmie posadę guwernerki lub lekcye. pod »Francuskie«. 9443

KUPNO — SPRZEDAŻ.

TŁUSZCZ TOVOTE I a, oleje maszynowe. motorowe, cylindrowe. Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9250

PASY SKÓRZANNE I. a wiedeńskie i sierści wielbłądzie Herolda poleca Hil. Badian, Lwów, Janowska 24. 9244

BECZKI ŻELAZNE, szpunty do beczek. Hil. Badian Lwów, Janowska 24. 9247

INTERESA HANDLOWE.

Do kompletnie urządzonego sklepu frontowego poszukuje się spólnika z kapitałem. (Branża obojętna). Zgłoszenia pod »Engrosista« do Administracyi. 9437

MAŁŻEŃSTWA.

KTO pragnie się ożenić lub wyjsc za mąż niech z zaufaniem zwróci się pod »Felicja« w Nowym Saczu, skrytka pocztowa 12. 9471

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **Dr. J. Mand** b. sekund. szpit. wied. i lwowsk. ord. od 8—10, 12—1, 3—6 w niedz. 9-1. Lwów, ASNYKA 1 (róg Pańskiej)

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych **Dr SCHWARZ** b. Sekundaryusz szpit. powsz. Lwów, Słowackiego 4, naprzeciw gł. poczty. Leczenie plam, brodawek, włosów elektroliżą i lampą kwarcową.

Dr. S. OBERLAENDER
Plac SMOLKI 1 a II. p. powrócił i ordynuje w chorobach dróg moczowych skórn. i wener.

Dr. Maksymilian Roller
specyalista chorób dzieci. Leczenie lampą kwarcową obecnie od 2—4. Lwów, Kaźmierzowska 35

SPEC. CHORÓB SKÓRNYCH I WENERYCZNYCH
Dr. med. M. EISENBERG
długoletni lekarz kliniki dermatolog. we Wiedniu
Lwow, SYKSTUSKA 34. 9281

Lekarz chorób wenerycznych i skórnych.
Dr. A. Nadel
ordynuje pl. HALICKI 7 od 12—5 nad Kawiarnią Centralną. 7791

OGŁOSZENIA.

CYRK i MENAŻERYA „MEDRANO“
PLAC MYSYONARSKI
Dziś w SOBOTĘ 27. X. wielkie sportowe przedstawienie. Dziś walczy
Najsilniejszy ŻYD lwowski!!
W czasie walki we wtorek 23/X. między p. Rolandem a Bohunem Makarewiczem wyszedł na arenę cyrkową P. S. LANGWEIL i wobec Publiczności wyzwał obu szampionów do walki. — Wyzwanie p. Langweila obaj szampioni przyjęli i DZIŚ odbędzie się BARDZO INTERESUJĄCY
MATCH
między dwoma kolosami p. BOHUNEM MAKAREWICZEM **a najsilniejszym ŻYDEM Lwowskim p. S. LANGWEILEM. Kto silniejszy ???**
Prócz tego cały program cyrkowy. Pocz. o 8. wiecz.

Poszukuje się natychmiast
KIEROWNIKA
dla dużego przedsiębiorstwa spirytusowego na Górnym Śląsku. Wymagania: długoletnia praktyka w dużem przedsiębiorstwie spirytusowem lub podobnym do tego. Obszerne znajomości kupieckie, reprezentacyjne wzgl. prawnicze. Fabryka położona w jednem z miast na Górnym Śląsku. Mieszkanie zapewnione. Oferty nadsyłać pod »Nr. 9«. 9411

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZTANCE, OBRABIARKI do drzewa, MOTORY, NARZĘDZIA, FRASY w wielkim wyborze poleca 9109 **„PILOT“, Lwów, ul. BATOREGO L. 4.**

T. Fuhrman SKARBKOWSKA 25 I. p.
»CREP DE CHINE«, FULARY, Velourschifon.
PLUSZE, AKSAMITY, VELURY,
SZYFONY do WYPRAW ŚLUBNYCH
BIELIZNĘ stołową, damską
KOŁDRY, KAPY, FIRANKI w wielkim wyborze.

Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne, materace włosienne i sprężynowe, Karnisze metalowe, otomany, urządzenia Sypialni. Jadalni biurowe i kuchenne poleca po cenach przystępnych. Magazyn mebli Steil i Spółka, Lwów, Kazimierzowska 28.

30% Otomany 30%
30 procent taniej niż wszędzie.
Kanapki do składania, wkłady do łóżek poduszki (roshar) portyery firanki i kapy tiulowe materye mebl. drelichy, chodniki, dywany, karnisze mosiężne ceraty linoleum i story do okien — poleca
E. HAGLER LWÓW, 21. Sobieskiego 21.
6703 Zważać na firmę i Nr. domu.

Baterye, futerały, żar
hurtownie i częściowo poleca firma M
Immerglück, Lwów, Jagiellońska

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędne
kości po cenach umiarkowanych u F
J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska (w podwórzu).

WAŻNE
dla przemysłu meblow i fornierowego.
Kupujcie tylko z pierwszej
Forniery z drzew krajowych i nicznych z drzew szlachetnych i tycznych.
Dykty rżnięte i klejone, po cenach fabr konkurencyjnych, w składach fabrycznych
„PEBEDE“ w Krakowie, ul. Szpi DOM POD RAK
UWAŻAJCIE NA ADRES!
Dla odbiorców z prowincji i odległych wości ceny znacznie zniżone i udogodnienia p
BEZ ŻADNEGO RYZYKA!
Aby się przekonać o dobrej jakości, tow cenach niskich podróż się opłaci. Dla zam cych obsługa fachowa. Jeżeli towar się nie ba przyjmiemy takowy z powrotem a p zwracamy. Prosimy o łaskawe odwiedzenie składów, bez obowiązku kupna. Dostawa ze składów w Krakowie lub też z fabryki większym odbiorze odpowiedni rab
OD LICZNYCH NASZYCH ODBIORCÓW »» LE OTRZYMUJEMY PODZIĘKOWAN
»PEBEDE«, Dom Meblowy i — fabryczny Fornierów i Dyk
KRAKÓW, Szpitalna 7. Tel

Kapelusze damsk
poleca najtaniej SALON MÓD
E. GEPERT, Lwów, ul. Fredry

WAPNO
W BRYŁACH doborowej jakości, murarski 84%, znany z dobroci z Gli Nawaryi, SZUTER betonowy spr z natychmiastową dostawą po c umiarkowanych „PLUTO“, LW SYKSTUSKA 43 a.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką.

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesche „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika

Nr. 1666 Lwów. poniedziałek 29. października 1923. Rok V.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 280.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 30.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Spadamy w przepaść.

Stanisław Grabski — ministrem oświaty.

Przepaść.

Spadamy w przepaść. Ruch wskazówek giełdowych w ostatnich dniach dowodzi tego aż nadto dobitnie dla umiejących jasno patrzeć i trzeźwo myśleć. Tylko bezkrytyczny optymista może jeszcze „marzyć“ o „idealnej“ sytuacyi, iż dopiero zbliżamy się ku brzegowi przepaści.

Spadamy już w nią. Nie wiemy tylko jeszcze, jak ona jest głęboką i jaki los nas czeka na jej dnie. To pewne jednak, że nie jest ona bezdenną. A o losie, który na dnie jej czatuje, lepiej nie myśleć.

Co należy czynić? Tysiące mózgów, „miarodajnych“ i „niemiarodajnych“, wysila się aż do omdlenia nad znalezieniem drogi wyjścia. Każdy czuje, że w atmosferze zawisła jakaś groza, niby zapowiedź trzęsienia ziemi, czy innej żywiołowej katastrofy. Chciałoby się ją zażegnać lub przynajmniej stworzyć zabezpieczającą tamę! Już przed obrazem najbliższego „jutra“ cofa się myśl z przestrachem. Czy dostaniemy jutro chleba za owoc naszej pracy dzisiejszej? Co się stało z naszym pieniądzem?! Nie był on i dotychczas trwałym granitem, na którym można było pewne budować, lecz tylko wydmą piaszczystą, na której ledwie kilkudniowy namiot wolno było rozbijać. Ale teraz już i wydmą być przestał! Jakiś huragan rozbił ją na atomy, uniósł jej pył w przestworza bez drogi, celu i widomego końca. W miejscu, gdzie była, rozwarła się próżnia, która wchłania nasz pieniądz. Co zrobimy bez niego my, którzy na nim opieramy swe rachuby, nim mierzymy wartość naszego mienia i, co stokroć ważniejsze, wartość naszej pracy?!

Rząd się usprawiedliwia. Nie on winien. On „likwiduje“ tylko błędy swoich poprzedników — rządów lewicowych — jak się onegdaj wyraził jeden z jego orędowników w Senacie. Winien czy nie winien!!? Czy to istotnie jest najważniejsza kwestya w tej chwili, w której marce polskiej grozi utrata ostatnich resztek jej zdolności mierniczej!? Zostawmy przyszłości sąd o przeszłości. Dziś ratunku wymaga teraźniejszość!

Jak ratować? Śmiech pusty porywa, gdy się słyszy tysiączne „mądre rady“ różnych miarodajnych i niemiarodajnych znachorów, z których każdemu wydaje się, że on właśnie znalazł ów cudowny środek na uleczenie objawu, który z logiczną i nieubłaganą konsekwencyą zrodził się, wyrósł i rozwielmożnił się na podłożu całokształtu naszych stosunków. Jeszcze nie dostrzegają, że choroba naszego pieniądza to następstwo naszych waśni międzypartyjnych i narodowościowych, bezwzględności i egoizmu partykularnego, pyszałkowatości i „programowej“ wyłączności, owej walki i pogardy wszystkich przeciw i ku wszystkim, owych stosunków, które nasz mały światek przedstawiają jako chaos, z którego ma się dopiero coś — niewiadomo co — wyłonić, a które podcinają w nas samych wzajemną ufność ku sobie, a w szerokim świecie wszelką ufność do nas wszystkich.

Jak długo jedno stronnictwo kurczowo reklamować będzie zdolność i honor ratowania państwa jako swą wyłączną zaletę i swe wyłączne prawo, nie pomogą żadne znachorskie zabiegi. Będziemy dalej lecieć w przepaść. Źródło zła tkwi w psychice stronnictw. Siebie same, swą własną psychikę pokonać muszą, jeśli naprawdę chcą państwo ratować. Podkreślać muszą to co wszystkich łączy, a skreślać, przynajmniej na razie skreślać, to co je dzieli. I to wszystkie stronnictwa, nietylko słabe, które się bronią, ale i te mocne, władzę w ręku dzierżące! Wzajemną ufność muszą począć budować, jeśli chcą, by masy poczęły im ufać, a świat ufać

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Rekonstrukcya gabinetu sfinalizowana.
Witos już tylko firmantem rządu.
Wielki obszarnik ministrem rolnictwa.
Nowy trick obszarników i wielkich ziemian.
IV. klasa kolejowa.
Tragedya młodej medyczki.
Niebieski ptak z »Renesansu«.
Jak się przedstawia sytuacya strajkowa.

Rekonstrukcya gabinetu sfinalizowana.

Korfanty — wicepremierem. — Dmowski — ministrem spraw zagranicznych. — Kucharski pozostaje.

Warszawa, 27. październ. (tel. wł.) Jak się w ostatniej chwili dowiaduję, układy stronnictw większości rządowej w sprawie rekonstrukcyi gabinetu dobiegają końca. Pewną jest nominacya p. Korfantego na stanowisko wiceprez. gabinetu. Również nominacya Romana Dmowskiego na min. spr. zagr. nie ulega kwestyi. Stanowisko podsekretaryatu stanu w M. S. Z. obejmie dotychczasowy kierownik ministerstwa p. Maryan Seyda. Również rozważaną jest sprawa udziału Dubadeków w rządzie. Jest jednak wątpliwe, czy Dubadecy, którzy tylko oficyalnie popierają rząd zechcą wydelegować p. posła Chłapowskiego do rządu i wziąć odpowiedzialność za jego poczynania.

Min. skarbu Kucharski pozostanie na stanowisku. Żądał tego bowiem p. Dmowski uzależniając od pozostania p. Kucharskiego przyjęcie teki ministra.

Nadto rozpatrywaną jest kwestya zmiany w resorcie oświaty. Wiadomą jest bowiem rzeczą, że dotychczasowy min. wyznań i oświaty prof. dr. Głąbiński nietylko, że się skompromitował swoją eksterminacyjną polityką szkolną wobec mniejszości narodowych, lecz naraził się nawet swoim sojusznikom z Piasta a nawet wśród własnego stronnictwa nie brak głosów, potępiających działalność p. Głąbińskiego. Jako następcę obecnego min. oświaty wymieniają jako najpoważniejszego kandydata red. lwowskiego „Słowa Polskiego“ prof. Stanisława Grabskiego.

Wygotowanie dekretów może jeszcze nastąpi dzisiaj w nocy, nie jest jednak wykluczona pewna zwłoka, spowodowana przyjazdem delegata sowieckiego Koppa, względnie jednodniowym wyjazdem Prez. Wojciechowskiego do Włodzimierza Wołyńskiego.

Warszawa. 27. październ. (tel. wł.). **Późnym wieczorem otrzymali dekret nominacyjny p. Roman Dmowski na ministra spraw zagranicznych, p. Maryan Seyda na wiceministra p. Dmowskiego, Stanisław Grabski na ministra oświaty, Wojciech Korfanty na wicepremiera i poseł Chłapowski na ministra rolnictwa. Ustąpili ministrowie Seyda, Głąbiński i Gościcki.**

Powszechnie zwraca tu uwagę ustąpienie min. Głąbińskiego i nominacya min. Chłapowskiego, który jest jednym z największych obszarników w Polsce. Narazie nie znane są motywy ustąpienia min. Głąbińskiego i zastąpienia go reprezentantem tego samego stronnictwa. Wobec dodatkowej nominacyi p. Korfantego — Witos pozostaje firmantem rządu — który — jeśli to jeszcze jest możliwe — posunął się jeszcze bardziej na prawo.

począł państwu. Stworzyć muszą Rząd, który zasłuży na zaufanie wszystkich stronnictw.

Od ufności obywateli do rządu i świata do państwa zależny jest los nas wszystkich. Gwałtem ani chytrością tej ufności nie zdobędzie. Trzeba ją zdobyć rozumem.

Dr. Juliusz Wurzel.

Uciekają z tonącego okrętu.

Warszawa 27. październ. (tel. wł.) Maurycy hr. Zamoyski poseł polski przy rządzie francuskim i kandydat endecyi na prezydenta Rzeczypospolitej zgłosił wystąpienie z szeregów endecyi i zgłosił akces do „prawicy narodowej" (konserwatyści) jak wiadomo stronnictwa ostro zwalczanego przez stronnictwa popierające obecny rząd.

Prasa francuska o podróży sen. Berangera

Warszawa, 27. październ. (tel. wł.) Dzienniki francuskie szeroko zajmują się enuncyacyami sen. Berangera w sprawie kredytów wojskowych dla Jugosławii Rumunii i Polski. Prasa francuska wyraża swe niezadowolenie z powodu zaangażowania się prez. komisyi skarbowej senatu franc., stając na stanowisku, że Francya powojenna nie jest w możności udzielania kredytów.

Jeszcze o „numerus clausus"

Warszawa. (AW). Przed kilku dniami na łamach prasy toczyła się ożywiona polemika w sprawie raportu pochodzącego rzekomo od Polskiej Ligi Obrony Praw Człowieka wystosowanej w przedmiocie numerus clausus w Polsce do francuskiej centrali tejże Ligi. Francuska Liga Obrony Praw Człowieka opublikowała memoryał w tej sprawie, a niektóre dzienniki polskie wystąpiły przeciw polskiej Lidze, zarzucając jej uciekanie się do pomocy czynników obcych dla załatwienia wewnętrznych sporów w państwie. Polska Liga oświadczyła urzędowo, że raportu takiego nie sporządzała ani wysuwała. Dziś „Kuryer Warszawski" jako epilog tej sprawy podaje, że raport dotyczący numerus clausus pochodził od komitetu delegacyi żydowskiej a nie od Ligi polskiej.

—ooo—

Zabiegi o dyktaturę finansową.

Warszawa, 27. październ. (tel. wł.). Orędownik Rady finansowej przy min. sk. marsz. Rataj mimo sprzeciwów min. Kucharskiego nie zaprzestaje rokowań celem powołania jej do życia.

——o——

Nowy trick obszarników.

Warszawa 27. 10. (tel. wł.) Obszarnicy i wielcy ziemianie znowu chcą rząd wziąć na kawał. Oto zwrócili się do rządu z propozycyą, że chcą przypadające na nich podatki płacić zbożem, które rząd przeznaczy na wywóz. Przy tem rozumują tak: rząd za wywiezione zboże pobierze walutę obcą i tem nieco zasili państwowe kasy. Tymczasem wskutek wywozu zboże w kraju podrożeje na czem ludność ucierpi, ziemianie jednak zarobią, a o to właśnie chodzi.

——o——

IV. klasa kolejowa.

Warszawa. 27. październ. (tel. wł.). Ministerstwo kolei przygotowuje otwarcie IV. klasy w pociągach osobowych. Idzie bowiem o to, że wskutek ciągłych podwyżek taryfy kolejowej ludność uboga nie jest w stanie opłacić coraz wzrastających cen za bilety, wobec czego zaprowadzenie IV. klasy okazuje się niezbędne.

IV. klasa istnieje na kolejach niemieckich. Już przed wojną istniała na niektórych liniach austryackich.

——o——

Kopp w Warszawie.

Warszawa (AW). Dziś przyjeżdża do Warszawy Wigdor Kopp jeden z 6-ciu członków „Narkomindiela", który prowadzi dział spraw polskich. Kopp przyjeżdża dla przeprowadzenia rozmów z rządem polskim w sprawach bieżących.

——o——

Jak się przedstawia sytuacya strejkowa.

Zatarasowanie torów usunięte.

Warszawa 72. 10. (Pat.) Chwilowe zatarasowanie toru w Szczakowej wskutek wykolejenia się parowozu pociągu pospiesznego Nr. 302 jakie miało miejsce w nocy z czwartku na piątek jako też chwilowe zatarasowanie toru w Ząbkowicach spowodowane zderzenie się dwu pociągów towarowych zostało całkowicie usunięte. Tory są zupełnie wolne, ruch odbywa się bez żadnych trudności. W jednym i drugim wypadku żadnych ofiar w ludziach ani poważnych strat materyalnych nie było. Władze wdrożyły śledztwo w celu wykrycia winnych wypadkom.

Rozszerzenie się strejku.

Warszawa (AW). „Gazeta Poranna" donosi, że wczoraj strajk kolejowy w dyrekcyi warszawskiej przybył szersze rozmiary. Wczoraj nie ouszedł pociąg do Łodzi i pospieszny do Poznania. Właściwy strajk obejmuje część dyrekcyi po lewej stronie Wisły. Pociągi po prawej stronie rzeki kursują normalnie. Ruch towarowy na lewym brzegu Wisły ustał zupełnie, na prawym jest normalny. W dyrekcyach krakowskiej, stanisławowskiej i lwowskiej kursuje około 50 proc. normalnych pociągów osobowych. W związku z notatkami o rzekomej militaryzacyi kolejarzy w okręgach strajkujących naznaczyć należy, że mobilizacya taka wcale się nie odbyła. Min. spraw wojskowych powołał jedynie pewne roczniki na ćwiczenia rezerwowe, a ponieważ kwalifikowany personel ma zawsze pełnić służbą w wojskowych formacyach kolejowych, władze wojskowe przydzieliła powołanych na ćwiczenia rezerwistów kolejowych do służby przy kolejach państwowych.

Demonstracyjny strejk w Warszawie.

Warszawa. (AW). **Dziś wybuchł strejk pracowników miejskich, który ogarnął wodociągi, kanalizacyę, szpitale miejskie i straż ogniową. Tak zwane prace konieczne są wykonywane. Strejk ma trwać 24 godzin. Komitet strejkujący rozpoczął pertraktacye z prezydentem miasta Jabłońskim.**

Czego żądają maszyniści.

Warszawa 27. 10. (Pat.) W związku ze strajkiem maszynistów kolejowych ministerstwo kolei wyjaśnia: Związek zawodowy maszynistów kolejowych występuje już od dwóch lat z szeregiem żądań, z których wszystkie uwzględniono. Szeregu żądań Rząd nie mógł jednak uwzględnić. Najważniejsze są następujące: Zaprowadzenie awansu automatycznego na podstawie którego maszynista po 10 latach służby na parowozie osiągałby VI stopień płac, równający się VII grupie uposażenia urzędników państwowych, do której należą referenci ministeryalni, starostowie i t. p. Żądań powyższych nie można uwzględnić z tego powodu, że nowa ustawa uposażeniowa nie zna systemu automatycznego awansu, ponadto uwzględnienie tych żądań zapewniłoby maszynistom i dyspozytorom parowozowni osiągnięcie tych stopni płac do których urzędnicy, nawet z akademickiem wykształceniem dojść mogą tylko po dłuższych latach służby. Maszyniści domagają się ponadto wynagrodzenia za godzinę jazdy w wysokości 1/200 poborów stałych. Ponadto domagają się osobnego wynagrodzenia za jazdę ponad 46 godzin tygodniowo, wynagrodzenia obliczanego raz na tydzień, a nie jak obecnie za cały miesiąc, przytem żądają go nietylko w stosunku do wynagrodzenia godzinowego, lecz i od poborów stałych. Wobec obliczenia takiego wynagrodzenie godzinowe powodowałoby znaczne, niczem nie uzasadnione obciążenie skarbu państwa. Maszyniści otrzymują obecnie wynagrodzenie za jazdę 50 proc za dni istotnie na jeździe spędzone. Obecnie żądają oni zamiany wynagrodzenia tego na stały ryczałt. Podobne żądanie stawiają dyspozytorzy parowozowni, mimo że wcale nie jeżdżą.

Lwów, 27. października.

(ig). W dniu dzisiejszym sytuacya strejkowa zmieniła się o tyle, że do strejku maszynistów w dyrekcyi lwowskiej przyłączyli się również palacze. Wstrzymali się od pracy również na przeciąg jednej godziny warsztatowcy, którzy jednak po otrzymaniu od dyrekcyi zaliczki po 2 miliony mk., powrócili znowu do swych zajęć czy też skłonieni zostali — jak kursowały pogłoski — do ponownej pracy przez organa policyjne.

Ruch pociągów naogół niezmieniony, powraca powoli do normalnego stanu. Znacznie przyczyniła się do tego militaryzacya. We Lwowie jak i na prowincyi urzędują już od wczoraj komisye poborowe. Poborowi otrzymują natychmiastowe wyekwipowanie wojskowe i obejmują normalną służbę.

Dyrekcya kolei stara się nadal usilnie o zwiększenie ruchu pociągów towarowych jak i osobowych. W dniu dzisiejszym ruch pociągów z powodu objęcia kierownictwa lokomotyw przez nowych maszynistów, był nieco ograniczony, natomiast od jutra kursować będą znowu wszystkie pociągi podane przez nas w wczorajszym numerze.

W Przemyślu przyłączyli się do strejku ślusarze i wozowi z tamtejszych warsztatów kolejowych.

Połączenie Warszawy z innymi centrami kraju nie zostało przerwane.

Zamordowanie maszynisty.

Warszawa, 27. październ. (tel. wł.) Na linii Kraków — Piotrków niewiadomi sprawcy zamordowali maszynistę łamistrejka. Stało się to w ten sposób, że na jednej stacyi jacyś osobnicy pod pewnym pretekstem wywabili prowadzącego pociąg maszynistę i podstępnie go zamordowali.

O stosowanie mnożnika drożyźn. dla pracowników prywatnych.

Warszawa, 27. październ. (tel. wł.). Centralny Komitet Związków Zawodowych przedłożył rządowi memoryał, domagając się wypracowania przez rząd projektu ustawy, gwarantującej pracownikom prywatnym przymusowe przyznanie mnożnika drożyźnianego oraz obliczenie tegoż w czasokresach tygodniowych. C.K.Z.Z. domaga się załatwienia tego postulatu do 15 listopada br.

Ustalenie wzrostu drożyzny za drugą połowę października

Warszawa, 27. październ. (tel. wł.) 2. listopada zbierze się komisya statystyczna celem ustalenia wzrostu drożyźnianego za czas od 15. października do 30. bm. Dzień 31. bm. nie będzie uwzględniony.

——o——

Strejk kolejowy, z wyjątkiem dyrekcyj owickiej, wileńskiej i radomskiej objął wie wszystkie sbtacye wszystkich innych ekcyj kolejowych.

Warszawa. (AW). Strejk kolejowy terenie dyrekcyi warszawskiej trwa na- Pociągi kursują według rozkładów z wielkiem opóźnieniem, prowadzone przez skowych oraz maszynistów dyrekcyi wi- skiej i poznańskiej. Ilość pociągów o- owych zmniejszono do połowy

*

Strejk pocztowców w Krakowie ogra- zył się jedynie do służby i niższych ędników pocztowych, natomiast telegraf telefon funkcyonują normalnie

*

Warszawa (AW). Sytuacya strajko w Łodzi bez zmiany. Rokowania prze- słowców z robotnikami toczą się w dal- ym ciągu.

Studenci — palaczami

Warszawa. (Pat). Do władz kolejo- ych zgłosiło się około 50 studentów Poli- chniki warszawskiej, którzy w czasie wa- cyi odbywali praktykę na parowozach ja- palacze. Obecnie będą oni użyci jako y pomocnicze na parowozach. Strejk objął częściowo parowozownię w Lublinie oraz arszawski dworzec gdański i wschodni. dyrekcyach okręgów małopolskich poło- enie strejkowe niezmienione. W Krakowie awnia się poprawa o tyle, że członkowie olskiego Związku kolejowego dobrowolnie odejmują służbę. Maszyniści powołani na wiczenia rezerwowe do służby stają z go- owością.

Warszawa. (Pat). Mimo pojawienia ę tu i ówdzie nowych ognisk strejkowych ruchu strejkowym naogół istnieje coraz lniejsza tendencya do zlikwidowania strej- u. Strejkującym przeciwstawili się również szystkie kategorye pracowników kolejo- ych gorzej płatnych niż maszyniści, a mi- noto ofiarnie pozostających na swoim po- sterunku. Strejkujący uświadamiają też so- ie, że obecna walka strejkowa zwraca się nie przeciw rządowi, lecz przeciw zasadom samego ich stosunku prawno-służbowego.

Zakończenie strejku w zagł. dąbrowskiem.

Dąbrowa. (Pat). W dniu dzisiejszym został zakończony zatarg strejkowy pomiędzy górnikami a pracodawcami na tle podwyżki płac. Na konferencyi między przedstawicielami Rady Związków przemysłowców górniczych a Zawodowemi organizacyam igórniczemi, przyszło do umowy, na podstawie której akordanci otrzymują 270 proc. podwyżki, a robotnicy zgodzeni na dniówki 275 proc. Wskutek zawarcia ugody w poniedziałek 29. b. m. wszystkie kopalnie zagł. dąbrowskiego rozpoczną z powrotem swoją pracę. Zakończenie strejku w zagł. dąbrowskiem wpłynie niewątpliwie na zakończenie strejku w zagł. krakowskiem.

Katowice. (Pat). Pomiędzy Związkami pracodawców górniczych a Związkami górników zawartą została w dniu dzisiejszym ugoda, dotycząca podwyżki płac. Podwyżkę tę ustalono obopólnie na 279 proc. Praca wobec tego w dalszym ciągu odbywać się będzie normalnie.

Poznań. (Pat). Obrady Związku Zjednoczenia Zawodowego i Zawodowego Związku kolejowego zakończyły się powzięciem uchwały, by do strejku się przyłączyć. Za strejkiem jednakowoż oświadczyła się tylko niższa służba, przeciw wypowiedzieli się prawie wszyscy konduktorzy maszyniści i urzędnicy.

Białystok. (Pat). W dniu dzisiejszym w południe stanęły tutaj warsztaty kolejowe, bez podania jakichkolwiek przyczyn strejku. Praca podjęta została w tej chwili przez pomocnicze brygady robotnicze.

Strejk pocztowców w Poznaniu.

Poznań. (Pat). Dziś wybuchł częściowy strejk na poczcie. Gmach poczty został zamknięty. Przyjmowane są tylko pilne telegramy.

—o—

Co dzieje się obecnie w Niemczech.

Rozruchy ciągle trwają.

Lwów, 27 października.

Z powodu konfliktu konstytucyjnego, który wybuchł między rządem Rzeszy a Bawaryą na tle niesubordynacyi generała Losoffa popieranego przez rząd bawarski, toczą się obecnie rokowania między Berlinem a Monachium za pośrednictwem posła Pregera. Równocześnie jednak donoszą, że generalny komisarz Bawaryi Kahr oświadczył, że nie zamierza wchodzić w żadne układy z rządem berlińskim, jak wiadomo, koalicyjnym, przeciw któremu ostro występuje Bawarya, jako rzekomo podległemu wpływowi socyalistów.

Jednocześnie z całego szeregu miejscowości, miast i miasteczek Niemiec dochodzą wiadomości, że sytuacya się z każdą chwilą zaostrza. I tak w Essen robotnicy usiłowali zdobyć biura zarządu fabryki Kruppa. Przeciw robotnikom wystąpiła niebieska policya, która przypuściła szturm i zabiła 3 oraz zraniła 20 robotników.

Na terenie nadreńskim walka między separatystami a ludnością miejscową toczy się w dalszym ciągu. W Koblencyi separatyści zajęli ponownie pałac regencyi oraz gmach poczty i magistratu, ponownie także zajęli miejscowość Montjoie.

Wedle informacyi otrzymanych z Paryża Francya liczy na rząd republiki nadreńskiej, aczkolwiek narazie nowa republika na niezbyt silnych opiera się podstawach. Wedle doniesień „Journalu“ ukonstytuował tymczasowy

rząd nadreński,

w skład którego wchodzą: Kierownik z tytułem komisarza nadzwyczajnego Matthes, min. spraw zagr. i handlu Metzen, min.

Prof. Dr. MOJŻESZ SCHORR.

Prawo Mojżesza

na tle porównawczem prawodawstw starożytnego Wschodu.

(Dokończenie).

1) Prawo Mojżesza w stosunku do wszystkich trzech ustawodastw podminowało z gruntu ówczesny pogląd na niewolnictwo. Nie usunął Mojżesz niewolnictwa w zupełności, bo do tego nie miał mocy, taksamo jak tego uczynić nie byli w stanie najwybitniejsi geniusze przez całe trzy następne tysiąclecia, ale stanął w obronie godności niewolnika, który nie mniej jak człowiek wolny „na obraz Boga“ był stworzony, a zaznaczył to już tem, że prawo o niewolnikach umieścił na **pierwszem** a nie, jak prawo Babelu, na ostatniem miejscu, w niwecz obracając klasowy porządek społeczny. Ale co ważniejsza — całe ustawodastwo biblijne o niewolnikach normowane jest z punktu widzenia ochrony życia i wolności osobistej niewolnika a nie obrony interesów właściciela, co znamionuje jaskrawo wszystkie trzy tamte ustawodastwa. Dlatego stanowi karę śmierci za zabójstwo własnego (pogańskiego) niewolnika, dlatego normuje tylko obrażenie cielesne własnego niewolnika i każe go wtedy puścić wolno, dlatego zakazuje wydania zbiegłego z zagranicy niewolnika. Tym duchem też jedynej w dziejach humanitarności owiane jest całe prawodastwo o niewolnikach (i wogóle robotnikach) w Talmudzie, na prawie Tory oparte.

2) Prawo Mojżesza z okrutnego systemu karnego, jakie cechuje wszystkie trzy ustawodastwa stosujące prawo odwetu w pierwotnem, nagiem znaczeniu, że kto komu oko wyłupił lub nos ściął (scil. w podnieceniu kłótni) ma ponieść słownie tę samą karę prawną — system, który przetrwał we wielu krajach nawet Europy średniowiecze całe — sformułowało abstrakcyjną zasadę prawną „oko za oko, ząb za ząb“, która miernikiem tylko być miała dla wymierzania kary (grzywny) a nie konkretnie przez sąd krwawo stosowaną normą. W tem znaczeniu zasada ta dotąd stoi niewzruszenie a ukorzył się przed nią nie inny myśliciel i rewolucyonista ducha jak — Kant.

3) Prawo Mojżesza usunęło (wyprzedziło je w tem już prawo Babelu) barbarzyństwo wielokrotności kar, która tak jaskrawo cechuje prawo Assuru i stanowi zasadę: Za jedno przestępstwo jedna tylko kara.

4) Prawo Mojżesza zniosło jednem pociągnięciem pióra niemniej okrutny pogląd prawa Babelu jak i Assuru, mocą którego niewinny ma cierpieć za winnego (syn za ojca, żona za męża), a zarazem drugi, że kobieta w sankcyi karnej ma być niżej taksowana niż mężczyzna. „Nie poniosą śmierci ojcowie za synów ani synowie za ojców, każdy za grzech swój śmierć poniesie (V M. 24, 16)“ a druga zasada: „czy syna, czy córkę (wół) ubodzi, według tego samego prawa mu (właścicielowi) prawo wymierzą (II M. 21, 31)“.

5) Prawo Mojżesza stawia wolność osobistą człowieka na równi z jego życiem, stąd za wykradzenie człowieka kara śmierci (II M. 21,16).

6) Prawo Mojżesza jako najważniejszą zasadę wymierzoną przeciw opacznie pojmowanej łagodności prawa chettyckiego, które dopuszcza karę zastępczą w razie morderstwa, głosi: „Nie weźmiecie okupu za życie mordercy, który winien jest śmierci, lecz koniecznie śmierć poniesie... bo krew plugawi ziemię (IV M. 35, 31—33)“.

I tak możnaby te różnice z perspektywy socyalno-etycznej dalej, snuć na wielu innych jeszcze instytucyach, w których Mojżesz czyto pozytywnemi zmianami czyto zniesieniem (abrogacyą) pewnych napotkanych urządzeń prawnych o olbrzymi krok naprzód postąpił swojem dziełem kodyfikacyjnem. Ale te przykłady przytoczone wystarczą. Przypomnijmy sobie punkt wyjścia naszego studyum historyczno-prawnego. Mojżesz sam palcem wskazał na prawodastwa wielkich narodów i wyzwał je, by stanęły z nim w szranki — czyje prawa są **sprawiedliwe.** Te narody znikły wkrótce jeden za drugim, z widowni dziejowej a wraz z nimi i dzieła prawodawcze, które przez wieki całe swym duchem kastowym, swem okrucieństwem zasad karnych ciążyły na milionach ludzi. Przez trzy prawie tysiące lat apel Mojżesza pozostał bez odzewu. Obecnie owe trzy wielkie narody: Babel — Assur — Chett ze snu tysiącletniego jakby zmartwychwstały a ich dzieła prawodawcze przemawiają do nas ich własnym językiem. Dziś poprzez lat tysiące geniusz Mojżesza raz jeszcze wskazuje na te trzy najsłynniejsze ongiś kodyfikacye i potężnym głosem woła:

„A gdzież jest naród wielki, któryby posiadał postanowienia prawne (tak) **sprawiedliwe,** jak ta cała Torah?“.

A temu głosowi wtóruje dziś echo całego narodu żydowskiego, jak wonczas, gdy Izrael u stóp Synaju poraz pierwszy kark swój ugiął pod to prawo:

„Torah, którą nam Mojżesz przekazał, pozostanie (wiecznym) skarbem dziedzicznym Zboru Jakóba (V M. 33, 4)“

skarbu dr. Wolterhoff, min. spraw wewn. Liebing, min. oświaty i wyznań dr. Kremers, min. komunikacyi dr. Mueller, min. sądownictwa adw. Kleber, min. rolnictwa i aprowizacyi Simon.

Na tle katastrofy gospodarczej w szeregu miejscowości przyszło z nim do rozruchów głodowych. W szczególności demonstruje ludność zagłębia Ruhry, której głód przedewszystkiem się daje we znaki. Między innemi przyszło do zaburzeń antydrożyznianych w Barmen i Essen. Szczególnie ostre starcia miały miejsce w tym ostatnim ośrodku przemysłowym. Tu zaatakował tłum policyę kamieniami, w odpowiedzi na co policya zrobiła użytek z broni palnej. 5 osób zostało zabitych a rannych 30.

W najgroźniejszem położeniu znajduje się stolica Niemiec. Z natury rzeczy jako największe miasto najbardziej cierpi z powodu klęski gospodarczej. Dowóz żywności jest trudny, nadto zapanował brak gotówki, tak, że pracodawcy wypłacają robotnikom tylko zaliczki a nadto banki wypłacają również tylko 5 proc. żądanych kwot

Plądrowanie sklepów żywnościowych trwa w dalszym ciągu. Właściciele składów manufaktury i bucików narzekają na brak odbiorców. Kinoteatry zamknięte z powodu braku frekwencyi.

Proklamacya autonomii Palatynatu.

Wobec separatystycznej polityki Bawaryi dążącej do administratywnego względnie zupełnego wyodrębnienia się z łona Rzeszy socyalistyczny poseł do parlamentu niemieckiego bawarczyk Hoffmann zainicyował rokowania w sprawie utworzenia autonomicznego rządu w Palatynacie. W tej sprawie donosi wczorajszy berliński „Acht Uhr Blatt“ z Monachium, że poseł Hoffmann porozumiał się z gen. Devette'm co do proklamowania autonomii Palatynatu. Proklamacya ma nastąpić już w najbliższych dniach czy nawet godzinach.

Przeciw posłowi Hoffmanowi ostro występują bawarscy hackenkreuzlerzy żądający wytoczenia mu procesu o zdradę stanu jakoże on dąży do oderwania Palatynatu od Bawaryi, ich zdaniem słusznie dążącej do restauracyi monarchii Witelsbachów.

Koblencya. (Pat). Przewodniczący komisyi nadreńskiej Tirard oświadczył dziś urzędom niemieckim, że **separatyści będą uznani jako rząd, ponieważ faktycznie posiadają władzę. Komisya nadreńska żąda od urzędów niemieckich, by dalej prowadziły swe czynności.**

Hamburg. (Pat). **W dokach podjęto dziś częściowo pracę. Sąd doraźny zebrał się dziś przedpołudniem i wydał kilka wyroków, między innymi skazano dwie osoby oskarżone o plądrowanie na 10 miesięcy, względnie 1 rok więzienia.**

Po inwigilacyi pierwszego Naczelnika Państwa i pierwszego marszałka Polski.

Warszawa. (Pat.) Z miarodajnego źródła dowiadujemy się, iż w jednym z oddziałów sztabu generalnego wojsk polskich młodszy oficer zawiadomił swoją władzę wyższą, że bezpośredni jego przełożony wbrew wskazówkom szefa jego oddziału kazał inwiligować marsz. Piłsudskiego, celem stwierdzenia czy w wypadku powyższym zachodzi oszczerstwo, czy też istotnie miało miejsce nadużycie służbowe oraz celem ukarania z tego powodu winnych, została cała sprawa przekazana prokuraturze wojskowej. Równocześnie zawieszono w czynnościach służbowych wmieszanych w tę sprawę oficerów. Zaznaczyć przytem należy, że żaden z owych oficerów nie stykał się ani pośrednio, ani bezpośrednio z ministerstwem spraw wojskowych, ani z szefem sztabu generalnego.

Tekst dekretu nominacyjnego.

Warszawa. (Pat.) Na wniosek p. prezesa Rady Ministrów p. prezydent Rzeczypospolitej postanowieniem z 27 października 1923 zwolnił, zgodnie z prośbą p. dr.. Maryana Sejdę z urzędu min. spraw zagranicznych, prof. dra Stanisława Głąbińskiego z urzędu ministerstwa wyznań religijnych i oświecenia publ. i Jerzego Gościckiego z urzędu min. rolnictwa i dóbr państwowych. Równocześnie na wniosek prezesa Rady min. p. prezydent Rzpltej zamianował pp. posła na Sejm Rzpltej Wojciecha Korfantego ministrem, Romana Dmowskiego ministrem spraw zagranicznych, posła na Sejm Rzpltej prof. dr. Stanisława Grabskiego min. wyznań relig. i oświecenia publicznego oraz posła na Sejm Rzpltej dr. Alfreda Chłapowskiego min. rolnictwa i dóbr państwowych.

—o—

Posłowie niemieccy w Polsce.

Warszawa. (AW). W połowie listopada przybywają do Polski 2 posłowie socyalistyczni na sejm pruski, celem zapoznania się ze stosunkami panującymi w kołach niemieckich polskich. Posłom tym mają towarzyszyć posłowie Polacy na sejm pruski: Sierakowsk ii Baczewski.

—o—

Dementi.

Warszawa, 27. październ. (tel. wł.). Lansowane przez pisma prawicowe wiadomości, jakoby b. premier gen. Sikorski zgodził się na objęcie inspektoratu armii, a b. min. gen. Sosnkowski, dowództwo lwowskiego korpusu, okazują się zwykłemi pogłoskami, pozbawionemi wszelkich podstaw. Prawicy chodziło o sztuczne wywoływanie sukcesów, których ani swojem postępowaniem, ani swoim programem zdobyć nie może.

—o—

Militaryzm Francyi jest fikcyą.

Tak sądzi Lord Derby.

Londyn. (Pat.) Polrad. Minister spr. wojskowych lord Derby w przemówieniu wygłoszonem w Scheffield, podkreślił, iż zarzuty zaborczości skierowane przeciw Francyi, jak też zarzut rzekomo nadmiernego zbrojenia się tego kraju, są całkowicie nieuzasadnione. Militaryzm rządu Francyi — mówił lord Derby — jest fikcyą. Najlepszym dowodem pokojowych intencyi naszego sojusznika — zakończył minister — jest przychylne stanowisko zajęte przez Francyę wobec zmian w postępowaniu rządu niemieckiego.

—o—

OSTATNIE TELEGRAMY.

Warszawa. (Pat.) Zgodnie z ogólnym planem gospodarki państwowej na rok przyszły, minister skarbu skreślił z przedstawionego mu budżetu ministerstwa spr. zagranicznych w sumie 17 i pół milionów złp. sumę 2 i pół miliona złotych, redukując w ten sposób cały budżet ministerstwa do 15 milionów złotych. Wobec tego z rozporządzenia min. spraw zagr. Seydy, budżety placówek i centrali zostały raz jeszcze zrewidowane przez departament administracyjny. W rezultacie na placówkach osiągnięto 2,180.000 złotych oszczędności, w centrali zredukowano 68 urzędników etatowych i kontraktowych

—o—

Ludendorf — Tomaniakow.

Monachium. (AW). Ludendorff, który jest prezesem wschodnio-europejskiego Twa Handlowego, zawarł umowę z sowieckim delegatem Tomaniakowem w myśl której sowiety mają dostarczyć Bawaryi całego szeregu artykułów wojskowych.

Ameryka zadowolona z nowej konferencyi reparacyjnej.

Nowy Jork. (Pat). „Associated Press“ donosi z Waszyngtonu, że wiadomość o przyjęciu przez Francyę, Belgię i Włochy propozycyi angielskiej co do zwołania nadzwyczajnej konferencyi rzeczoznawców uważają w Waszyngtonie za krok na drodze do uregulowania kwestyi reparacyjnej. Z strony kompetentnej oświadczają, że o ile sytuacya rozwinie się dalej w tym kierunku, to rzeczoznawcy amerykańscy będą mogli wstąpić do komisyi jako członkowie.

Londyn. (Pat.) „Daily Telegraph“ podaje, że Poincare poczynił w sprawie traktowania konferencyi następujące zastrzeżenia: 1) Komitet rzeczoznawców będzie zamianowany przez komisyę reparacyjną. Przedstawiciele państw neutralnych, którzy brali udział w naradach komitetu Morgana nie będą dopuszczeni do tych konferencyi jako równouprawnieni członkowie, lecz tylko będą mogli wyrazić swą opinię. 2) Komitet rzeczoznawców podejmie pracę dopiero wtedy, gdy alianci zgodnie uznają, że bierny opór został zupełnie zakończony, 3) Komitet rzeczoznawców nie będzie upoważniony do zmiany sum określonych w ultimatum londyńskiem. Ewentualna taka zmiana jest zastrzeżona dla aliantów. 4) Badanie zdolności płatniczych Niemiec oraz źródeł którymi Niemcy rozporządzają na cele zapłat reparacyjnych, nie może poprowadzić do zmniejszenia udziału Francyi w reparacyach. Komitet nie będzie mógł także zajmować się zagadnieniami finansowymi Niemiec i reformą waluty niemieckiej. „Morning Post“ komentując powyższe warunki zwraca uwagę przeciwników Francyi, że Poincare wzorował się tutaj na amerykańskiej nocie werbalnej, wystosowanej do lorda Curzona. Jakkolwiek powszechnie znanym jest fakt, że każda próba uregulowania kwestyi reparacyjnej między aliantami rozbijała się zawsze o to, iż nie można było otwarcie rozmówić się z Ameryką w sprawie długów międzykoalicyjnych, zaciągniętych w Ameryce, to jednak rząd amerykański oświadczył i tym razem, że bez względu na to w jakiej formie nastąpi dyskusya nad zagadnieniami reparacyjnemi przy udziale Ameryki, przedstawiciel amerykański nie będzie miał prawa omawiania kwestyi długów międzykoalicyjnych.

Londyn. (Pat.) Dosłowny tekst odpowiedzi francuskiej na propozycye angielskie w sprawie zwołania międzynarodowej konferencyi dla zbadania zdolności płatniczej Niemiec, nie został jeszcze ogłoszony. Zdaniem jednak sfer miarodajnych warunki postawione przez Francyę będą przyjęte przez gabinet angielski, który zajmie się odpowiedzią francuską na poniedziałkowem posiedzeniu.

Londyn. (Pat.) Prasa angielska omawia stanowisko Stanów Zjednoczonych wobec propozycyi angielskich Wedle doniesienia dzienników, apel Baldwina do Poincarego wywarł głębokie wrażenie na opinii publicznej Stanów Zjednoczonych, pokładające wielkie wrażenie do rozumu politycznego premiera Francyi.

Rzym. (Pat.) Stefani donosi, że rząd włoski udzielił przychylnej odpowiedzi na notę angielską, proponującą wysłanie wspólnego zaproszenia do St. Zjednoczonych, aby rząd Stanów współdziałał z aliantami w rozwiązaniu zagadnienia reparacyjnego.

—o—

U nas a w Czechach.

Praga. (Pat.) „Czeskie Słowo“ donosi, że taryfy dla transportu węgla będą prawdopodobnie zniżone z dniem 1. stycznia 1924, co spowodowałoby zniżkę cen węgla.

Praga. (Pat). „Prager Presse“ donosi, że rząd czechosłowacki przy nadchodzących rokowaniach handlowych z Austryą zaproponuje zniesienie wiz paszportowych pomiędzy Austryą a Czechosłowacyą

...olucye żyd.-amer. kongresu.

N. Jork. (Ż. B. K.). Kongres amerysko-żydowski uchwalił następującą rezolucyę w sprawie palestyńskiej: „W pełnem uznaniu trudności, rządu angielskiego w realizacyi swego zadania, zwraca się kongres do rządu tego z prośbą o podjęcie wszelkich kroków celem naprawienia błędów, na które wskazał kongres syonistyczny. Kongres wzywa rząd palestyński, aby zwlekał dalej z rozpisaniem projektowanej pożyczki palestyńskiej, mającej służyć do pomnożenia i eksploatacyi dóbr naturalnych kraju i wyraża nadzieję, że żydostwo świata całego poprze tę pożyczkę". Równocześnie wyraża rezolucya Arabom palestyńskim szczere chęci pokoju, zaufania do współpracy bratniej, któraby umożliwiła przyszłe zaniedbanego i współdzikiego kraju o tak doniosłem, historycznem znaczeniu. Kongres wzywa Arabów do ugodzenia, że ponad 18 wieków złączonego był naród żydowski z Palestyną narodową i modlitwą oraz, że powrót większej części Żydów do kraju wniesie w kraj błogosławieństwo i rzuci pomost między wschodem a zachodem.

Kongres wita wszystkie koła chrześcijańskiego i muzułmańskiego świata, które żywią zainteresowanie dla Świętej Ziemi i wyraża nadzieję, że jeszcze w latach najbliższych stanie się **Jerozolima centrem pokoju światowego dla wszystkich narodów.**

W sprawie żydostwa krajów golusowych.

Celem zbadania położenia Żydów w tych krajach, gdzie wystawieni są na prześladowania postanowił kongres wybrać osobną komisyę. W osobnej rezolucyi protestuje i potępia kongres agitacyę za wprowadzaniem numerus clausus na wszechnicach wobec studentów żydowskich i stwierdza, że przyjdzie z pomocą Żydom, którzy w rozmaitych krajach prowadzą twardą walkę o równouprawnienie i swe prawa

Wreszcie uchwalił kongres poczynić starania w sprawie reorganizacyi Komitetu Delegacyj Żyd. w Paryżu i zwołać osobną konferencyę interesowanych w tej sprawie organizacyj.

Wybory

permanencyjnego prezydyum kongresowego dały wynik następujący: prezydent honorowy: Natan Strauss, rabin Stefan Wise prezydent urzędujący, J. Fox skarbnik, sędzia Aron Levy i Sal. Untermeyer wiceprezydenci, Ruben Brainin i J. rBandess zastępcy, B. Richards sekretarz generalny

...a temat artykułów o niewinnej treści.

Na interpelacyę posła Dra Inslera i ... z dnia 1. sierpnia rb. w sprawie praktyki konfiskacyjnej urzędów prokuratorskich dla spraw prasowych", Ministerstwo ...wiedl. udzieliło następującej bardzo ...miennej odpowiedzi:

Urząd Prokuratorski w Warszawie nie ...cosował z powodu artykułu p. n. „W ...woli u Żydów", zamieszczonego w ... 29 z dn. 22 lipca rb. „Woli ludu" ...nych represyi z tego powodu, iż nie ...patruje się w jego treści cech przestępstwa. Inkryminowany artykuł stwierdza ...prawdzie w słowach dość ostrych, że nad ...skiem społeczeństwem ciąży niewola żydowska i że Żydzi prowadzą usilną agitacyę przeciw obecnemu rządowi; następnie ...kreśla przychylny stosunek Żydów do ...pantów i do bolszewików podczas ich ...azdu, jak również zaznacza, iż Żydzi są ...i dzięki osobistym zaletom, bogactwu ...wpływom; dalej przytacza dane cyfrowe, ...azujące na bardzo znaczną ilość Żydów ...Polsce; wreszcie wskazuje współdzielność jako najlepszy środek walki z Żydami nawołuje do skruszenia więzów niewoli żydowskiej, wzywając społeczeństwo:

1. do niedawania wiary Żydom i ich ...acyi;
2. do tępienia przeciwpaństwowej ich ...alności;
3. do zorganizowania akcyi uświadamiającej;
4. do odżydzenia handlu i przemysłu;
5. do domagania się od posłów pol... poparcia dla rządu w tej walce.

Z przytoczonej treści artykułu widać, ...akkolwiek ton jego i szereg użytych ...rażeń mogą być dla Żydów nawet wy... przykre, to jednak nie zawierają one ... co jest niezbędną cechą p. 6 art. ... K.K. nawoływania bowiem jego sprowadzają się do wzywania do walki na drodze ...alnej, — nie może więc być mowy o ...acyi do czynów zbrodniczych, o jakiej ...pelacya wspomina.

Jeżeli chodzi o cytatę z Krasińskiego,

„czas uderzyć... w czynów stal"

właśnie w oświetleniu poprzedniej treści ...kułu i jego wezwań, mają to być czyny ...ki legalnej, a nie czyny gwałcące pra... Gdy zatem artykuł nie mówi bezpośrednio o nienawiści, gdy nie zawiera on ...ów podburzających do czynów gwałtownych, gdy nie zawiera nic, coby mogło ...ść zachęcać do gwałtów nad ludnością żydowską, — brak jet w nims cech przestępstwa przewidzianego w art. 129 K.K., którego myślą przewodnią jest karanie jedynie tych, którzy podburzając skierowują podburzanych bądź do konkretnych czynów przestępnych, bądź do ujawnienia nienawiści.

Echa artykułu „Słowa Polskiego".

Przechodząc do drugiego inkryminowanego przez pp. interpelantów artykułu p. t. „Ratujmy park Kilińskiego" (Nr. 194 „Słowa Polskiego" z 21. 7. 1923) to podane w interpelacyi streszczenie tego artykułu nie odpowiada jego istotnej treści. W artykule tym niema zupełnie wezwania do młodzieży, „by wobec tego, że istniejące przepisy ustawowe nie dają organom rządowym możności nie dopuszczać Żydów do Parku Kilińskiego wzięła na siebie święte dzieło odżydzenia parku, aby się Żydom odechciało park ten zwiedzać". Artykuł ten twierdzi, że publiczność żydowska zanieczyszcza i niszczy po barbarzyńsku urządzenia parkowe i zachowuje się w sposób obrażający uczucia moralności publicznej. Artykuł kończy się wezwaniem: „Skoro nie widzi tego niebezpieczeństwa urzędowa opieka parku, magistrat, — niechże dojrzy i usunie je sama publiczność a przedewszystkiem młodzież polska". Nie copatrując się w treści artykułu ani wezwania do czynów zbrodniczych, ani też żadnych innych znamion czynu karygodego Prokurator Sądu Okręgowego zarówno jak i Prokurator apelacyjny nie znaleźli podstaw do zarządzenia konfiskaty pisma.

Podzielając stanowisko urzędów prokuratorskich, nie uważa ministerstwo sprawiedliwości za możliwe w omawianej sprawie wydawać żadnych dalszych zarządzeń.

ZAPISKI BIBLIOGRAFICZNE.

„Pieśń Wyznania".

Leon **Dreikurs.** (S'lid fyn Bakentnisz) „Pieśń wyznania", poemat w dwunastu śpiewach. Wyd. „Praca" Lwów. Dreikurs wpadł na dość oryginalną koncepcyę: przedzierzgnął się bowiem w postacie swej wyobraźni i opiewa ich stany psychiczne w pewnym momencie życia. Daje nam więc hymny o samotności, o upadku, o straży; pieśni bezdomnego żebraka, zrozpaczonego uczonego i samooszukającego się kłamcy; nuci pełny na cześć tęsknoty i przywileju, ogników bagiennych i śpiących. W pieśni te wciela poeta swoje ideały i żywiołowe, młodzieńcze, entuzyastyczne wyznania, nie obliczone na efekt czytelników, lecz szczere i prawdziwe. Uderza intenzywność emocyonalnego napięcia, bezpośredniość uczucia i skoncentrowane wezbranie liryczne. Z dużą intuicyą wczuł się poeta w duszę najrozmaitszych osobników i wyśpiewał ikarowe loty duchoburcy, rzewne uczucia kochanki, tęsknotę za dzieciństwem, pietyzm dla matki i paniczny strach przed śmiercią. Dreikurs wyraża wprawdzie w swym poemacie znane refleksye o iluzoryczności i blichtrze przyziemnych rozkoszy, ale wyciskając na nich swe specyficzne piętno, nadaje im barwę indywidualną. Uczucie wyraża często przez użycie ekwiwalentu obrazowego, a wiersz jego, należycie stonowany, spływa zdrojem melodyi. Są naturalnie miejsca słabsze w „Pieśni wyznania" lecz naogół należy podnieść jej wybitne zalety.

Omawiając utwór Dreikursa, należy zwrócić uwagę na pewien bardzo smutny fakt. Otóż Warszawa, gdzie jak wiadomo skoncentrował się obecnie żydowski ruch wydawniczy, stara się ignorować talenty. pochodzące z Małopolski. Żyje tu kilku literatów, którzy mimo olbrzymich zasług, jakie położyli na polu literatury żydowskiej, jest zupełnie zapoznanych i o których prasa warszawska zawzięcie milczy. Niewiadomo, jakie czynniki są tego powodem.

Skandaliczne demonstracye na uniwersytecie wiedeńskim.

Młodzież czarnosecinna przy robocie.

Wiedeń. „Wr. Morgenztg." podaje szczegóły skandalicznej awantury, której widownią była onegdaj wszechnica wiedeńska (o czem donieśliśmy w wczorajszym numerze „Chwili". Przyp. red.) Z tych informacyj wynika, że młodzież „hakenkreuzlerowska" już dawniej groziła, że nie dopuści do głosu nowohabilitowanego docenta dra Kappelmachera oraz **„zaprotestuje" przeciw wyborowi prof. dra Fischla na dziekana fakultetu medycznego** (sic!!) ponieważ obaj są Żydami.

Gdy w środę doc. dor. Kapelmacher wszedł na katedrę, by wygłosić wykład o języku lacińskim zgromadzeni studenci-wszechniemcy wszczęli niezwykłą kilka minut trwającą wrzawą i obsypali profesora obelgami wykrzykując m. i. „Saujud". Doc. Kapellner opuścił spokojnie salę.

Bezpośrednio po tej skandalicznej awanturze ogłosił rektor dr. Döller (teolog) ostry komunikat do studentów, w którym zapowiada zastosowanie najostrzejszych środków gdyby awantury się powtórzyły.

W wywiadzie udzielonym dziennikarzom wiedeńskich stwierdził dr. Döller że w drze Kappelmacherze zyskała wszechnica wiedeńska klasycznego filologa o wysokiej kwalifikacyi naukowej i zaznaczył, że wszechnica jako instytucya utrzymywana przez ogół obywateli-podatników jest własnością tego ogółu i że on sam nie dopuści podczas swego rektoratu do nieposzanowania zasady równouprawnienia wszystkich obywateli państwa.

—o—

Niebieski ptak w handlu akcyami.

Lwów, 27. października.

(d). Od dłuższego już czasu wpływały do tutejszej ekspozytury śledczej liczne doniesienia osób na 27-letniego Bernarda Klanga, bez zajęcia, który przedstawiając się jako dysponent jednego z banków lwowskich, przeprowadzał z nimi w kawiarni „Renesans" transakcye papierami wartościowymi i obcą walutą. Transakcye powyższe przeprowadzał w ten sposób, że czy to dawszy małe z conto, czy to pod pokrywką banku przyrzekał lepsze warun-

ki lokaty, wyłudzał od poszkodowanych nieraz po kilkaset akcyi lub dolarów i więcej się nie pokazywał. Poszkodowanymi są Józef Falber, Dawid Finder, Wiktor Berezowski, Edward Torosiewicz u którego wyłudził 700 sztuk akcyi, Simche Altschueler (100 dolarów) itd. Na skutek tych doniesień aresztowano Klanga w Przemyślu, gdzie się ukrywał. Okazało się w toku dochodzeń, że Klang uprawiał swój proceder już od dwóch lat. Raz już za oszustwo odsiedział karę w Krakowie i Warszawie, gdzie sprzeniewierzył dolary.

Tragedya młodej medyczki

Lwów, 27 października.

(d.) W piątek wieczorem w mieszkaniu swem przy ul. Chorążczyznej 25 targnęła słuchaczka medycyny Chana Taube Silberówna, rodem z Brzeżan na życie dra Artura Dreznera zam. przy ul. Łyczakowskiej 4. Silberówna zadała brzytwą dr. D. dwie rany, jedną w szyję, drugą w ucho. Dr. D. nie stracił jednak przytomności i zdołał po opatrzeniu ran w aptece Mikolascha wyjechać dorożką do szpitala powszechnego. Silberówna natomiast pobiegła do instytutu dentystycznego w którym pracowała i tam napiła się kwasu solnego. Otrutą, w ciężkim stanie bezprzytoomnym odwieziono do szpitala, gdzie po godzinie zmarła.

Władze policyjne przeprowadziły natychmiast dochodzenia, które dały wynik następujący: W mieszkaniu Silberówny znaleziono pod poduszką wiele listów do krewnych i znajomych z których wynika, że została zawiedzioną przez Dra Dreznera i zamachu dokonała z rozpaczy za zawód. Przesłuchano następnie dra Artura Dreznera, który złożył następujące zeznania:

Od 4 lat utrzymywał z p. S. stosunek koleżeński, który w marcu br. bardziej się zacieśnił. W ostatnich miesiącach przygotowywał S. do egzaminu i był stałym gościem w jej mieszkaniu. W tym czasie — jak zeznaje — dopuścił się na niej „nierozważnych czynów". S. traktowała stosunek seryo, spodziewając się, że zakończy się małżeństwem. Na liczne zapytanie w tym kierunku dr. D. dawał swej przyjjaciółce do zrozumienia, że o małżeństwie nie myśli. Wobec takich oświadczeń, S. zabroniła mu przychodzić do siebie Przed kilku dniami otrzymał dr. D. list od brata S. w którym tenże czyni mu wyrzuty, że uwiódł siostrę i usiłował go skłonić, żeby się z siostrą ożenił. Na list nie udzielił odpowiedzi. Wczoraj wezwała go Silberówna, wobec której zapytany ponownie, odpowiedział, że o małżeństwie nie myśli. Silberówna kazała mu usiąść do stołu i obliczyć należytość za lekcye. Gdy dr. D. usiadł i spokojnie rachował, Silberówna, brzytwą zadała mu dwa ciosy.

List ze Stryja.

Sprawozdanie senatora Dra Ringla. — Zakład sierót żydowskich. — Rekwirowanie szpitala żydowskiego.

Dnia 23/X br. zdał senator Dr. Michał Ringel sprawozdanie z 13 kongresu karlsbadzkiego i konferencyi międzyparlamentarnej w Kopenhadze. Trzynasty kongres — mówił Dr. Ringel — stał pod znakiem pracy narodowej w Palestynie. Ideał nasz narodowy jest urzeczywistniony. Dzięki sprawiedliwości historycznej i pomocy. Anglii spełniły się nasze dążenia i od nas teraz zależy czy dzieło odbudowy własnego domu stanie się trwałe. Narody powstałe na gruzach rozpadłych mocarstw walczyły i krew przelały za swoją samodzielność państwową. My Żydzi mało krwi przelali dla własnej ziemi — mało ofiar ponieśliśmy dla nas samych. Nastała chwila, w której każdy spełnić może swój obowiązek narodowy w szlachetnej formie Keren Hajessod

W końcu wspomniał w kilku słowach o konferencyi międzyparlamentarnej w Kopenhadze, na której przyjęto jego wniosek, że w żadnem państwie nie można nikomu odmówić przyjęcia na rządowe wyższe zakłady naukowe dlatego, że należy do mniejszości narodowej. Za tym wnioskiem głosowali i delegaci polscy. Wywody przyjęte zostały hucznymi oklaskami. Przyjęto rezolucyę, w której wzywa się do deklarowania na Keren Hajessod, stosownie do swego majątku.

Od kilku lat istnieje w mieście naszem Zakład żydowskich sierót wojennych. — Mieści się on w budynku Bursy żydowskiejj, która od czasu wojny światowej nie została reaktywowana. W zakładzie tym znajduje się 80 do 100 dzieci obojga płci, które otrzymują całkowite utrzymanie i wychowanie.

Każde dziecko zostaje tam do 14 lub 16 roku życia, tj. aż do wyuczenia się jakiegoś rzemiosła, lub gdy w inny sposób może zarabiać na utrzymanie. Pod względem finansowym instytucya ta, której potrzebę każdy uznać musi, miała bardzo często duże kłopoty. Dopiero od czasu kiedy Joint i bracia Becherowie z Ameryki których piękną ofiarność podkreślić należy zaopiekowali się tym zakładem istnienie jego jest zapewnione. Kierownictwo leży w energicznych i pilnych rękach Dra Matfusa. Od społeczeństwa musimy jednak żądać współpracy. W najrychlejszym czasie należałoby też zwołać walne zgromadzenie gdyż członkowie zapominają o obowiązkach, które na siebie wzięli.

Dnia 24. 10. 1923 zajęło wojsko ubikacye szpitala żydowskiego. Nie znamy powodu dlaczego wojsko, które ma w Stryju tyle koszar tam rozmieszczono, ale spodziewamy się, że to nie długo potrwa i zwracamy uwagę dowództwa garnizonu, by uważało, ażeby nie niszczono tej drobnej części remontu, który tam już przeprowadzono.

—o—

NADESŁANE.

Już wyszedł drugi numer „HASZACHARU"

miesięcznika dla dzieci. Cena zeszytu 20 000 do nabycia w Administracyi plac STRZELECKICH 4 i we wszystkich żyd. księgarniach. 9182

Dr. Wilhelm BERKELHAMMER
adwokat w TARNOWIE
prowadzi obecnie kancelaryę przy ul. WAŁOWEJ 30, Nr. telef. 117.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **Ostatni pożegnalny występ Dębickiej.** W poniedziałek wystąpi po raz ostatni znakomita śpiewaczka w „Fauście" w roli Małgorzaty, w której wszędzie święciła tryumfy. Zaznaczyć należy, że obok niej śpiewać będzie nasza ulubiona Kasprowiczowa, dalej Bedlewicz, Martini, Schuetz, Jeleński i in. Przy pulpicie dyrygenta p. Stadler.

— **Dzisiejsze tj. niedzielne popołudniowe przedstawienie „Jowialskiego"** dane będzie po cenach znacznie zniżonych.

— **„Madame Butterfly"**, śliczna opera Pucciniego idzie dziś wieczorem w Teatrze Wielkim po zwykłych cenach operowych.

Kronika.

TEATR WIELKI.

Niedziela 3·30 popoł. »Pan Jowialski«.
Niedziela »Madame Butterfly«.
Poniedziałek »Faust«.

TEATR MAŁY.

Niedziela »Wiera Mircewa«.
Poniedziałek »Pani prezesowa«.

TEATR NOWOŚCI.

Niedziela »Madame Pompadour«.
Poniedziałek »Królowa fal«.

—o—

Teatr artyst.-liter. „BAGATELA"
Rejtana 3

Od 17. października b. r. nowy program. Część I. „Gucio idzie na polowanie", sketch pióra „Bebe". Część solowa: **Fedyczkowska, Mirski, Bronowski, Wenterry Duo,** Część W. hotelu di Vaperro, farsa, oprac. Bebe. Początek o godz. 8-mej wiecz.

—o—

— **O Teatrze Stanisławskiego i najnowszych prądach nurtujących na wschodzie** wygłosi odczyt p. red. Henryk **Hescheles** w niedzielę o godz. 11,30 w Jad Charuzim przy ul. Bernsteina. Bilety do nabycia przy kasie.

— **Komitet dla wspierania ociemniałych sierót żyd. dla Wschodniej Małopolski** urządza we środę, dnia 31. października 1923 r. o godzinie 8-mej wieczorem w sali Filharmonii **KONCERT** znanego nadkantora **DAWIDA KATZMANA,** przed jego wyjazdem zagranicą. W programie: Chorale synagogalne, dotychczas we Lwowie nieznane. **Prof. Zygmunt Urich** znany baryton oper zagranicznych odśpiewa najpiękniejsze arye sławnych oper.

Ze względu na ważny cel, niechaj nie z naszych współwyznawców nie brakuje. Bilety do nabycia w trafice M. Mandla, Sykstuska 23, w restauracyi „Bristol", Legionów 21, S. Winter skład skór, Jakiewska 7, J. Fleischera Gródecka 76, w składzie obuwia „Humanic" Legionów 9, w dniu koncertu przy kasie Filharmonii (wejście Lew) od 4-tej popoł.

—o—

— **Pensye dla emerytów.** Izba Skarbowa we Lwowie komunikuje: Izba skarbowa we Lwowie ukończyła dnia 23 października br. wysyłkę ostatnich przekazów czekowych na ratę pensyi za miesiąc listopad br. wraz z dodatkami drożyźnianymi dla emerytów, wdów i sierót z natychmiastowym terminem wypłaty, wobec czego wypłata tych należytości przez odnośne Urzędy pocztowe będzie ukończone w najbliższych dniach.

— **Posiedzenie Rady Kasy chorych** Lwowa odbędzie się we środę dnia 31 października 1923 o godz. 7-mej wieczorem w sali Instytutu Technologicznego przy ul. Bourlarda 5. Przed sprawozdaniem wyświetlony będzie film naukowy pt.: „Gruźlica".

— **29. bm. bilet tramwajowy zwyczajny — 20.000 mk.** Uchwałą z d. 11. b. upoważniła Tymczasowa Rada Miejska specjalną komisyę dla zakł. elektrycznych wraz z komisyą finansową i po porozumieniu prezydyum do podwyższania taryf elektrycznych bez osobnej uchwały Tymcz. Rady miejskiej.

Z upoważnienia tego skorzystały wymienione komisye, które komunikują nam następującą podwyżkę cen biletów M. E. i prądu:

Kolej elektryczna: Bilety: ulgowy 15.000 mkp., do jazdy wprost 20.000, do przesiadania, na dworzec 25.000. Abonament: do jazdy dowolnej 1,800.000 mkp., dla jazdy 2-razowej 720.000, szkolny dla jazdy wprost 320.000, szkolny dla jazdy z przesiadaniem 420.000 mk. Taryfa powyższa wchodzi w życie z dniem 29. października 1923.

Prąd: dla mieszkań prywatnych za kilowatgodzinę 72.000 mkp., dla lokali zarobkowych, kin, za kilowat godzinę 110.000, dla motorów 40.000 mkp. Czynsz za mieszkania i inne opłaty podwyższony o 100 proc. Nowa taryfa światłowa stosuje się do rachunków wystawianych od 1. list. 1923.

— **Ulgi taryfowe dla żydowskich inwalidów.** W odpowiedzi na przesłaną interpelacyę posła dra Jonasa i tow. z Klubu Żydowskiego w sprawie odmawiania ulg taryfowych na przejazdy inwalidom, znajdującym się w opiece Związku żydowskich inwalidów, wdów i sierót wojennych w Krakowie, minister kolei Nosowicz zło-

jące wyjaśnienie: Krakowska Dyrekjejowa wydała w swoim czasie odzarządzenie z powodu braku zatwierprzez właściwe urzędy żydowskiego u inwalidów, wdów i sierót wojenw Krakowie. Obecnie, gdy Związek yskał legalizacyę, wydano polecenie wania go na równi z innymi tego Związkami.

(i) **W okresie zwyżek cen tytoniu.** u wczorajszym dokonały organa polikonfiskaty 636 kg. tytoniu, który przeno z dworca dla jednego z trafikantów kich. Jak się okazało nadawcą tegoż ejaki Fil. Sołowij z Warszawy. Poż policya zakwestyonowała legalność tytoniu, przeto całą tę przesyłkę skonano i przesłano do Dyrekcyi skarbu.

(d) **Skradzione rzeczy do odebrania.** a tarnopolska aresztowała zawodowedzieja, członka szajki bandytów, truch się ograbianiem pasażerów w poh na linii Stanisławów—Nadwórna, — Furdę. Przy rewizyi znaleziono przy umoczek z garderobą liczną oraz boiżuteryą.

kspozytura śledcza w Przemyślu zakwe owała u cyganów 5 koni, pochodzą z kradzieży w okolicy Sambora.

(d) **Z kroniki zgonów, samobójstw dów.** Wczoraj zmarł nagle wskutek sercowego na ulicy Janowskiej Jakób , gospodarz z Schoentalu.

ołożył kres swemu życiu, powiesiwszy Stanisław Lewkowicz (Potockiego 32). dem samobójstwa niezgoda małżeńska. W lesie koło Dublan znaleziono na drzewiszące zwłoki wędrownego druciarza Kmiecia, a zam. we Lwowie przy ul. ewskiej 99. W kieszeni surduta denata ziono m. i. sowieckie pieniądze.

a drodze między Chorzelą a Raszczyką Przasnysz) znaleziono mężczyznę, dao słabe znaki życia, który po przewieu go do szpitala zmarł. Padł on winie ofiarą mordu rabunkowego. Tożsai osoby skonstatować nie było można, kiwania wedle znalezionego przy zmarbiletu wizytowego na imię Wincentego a Szymańskiego, przedsiębiorcy budoego, nie dały wyniku.

dzki BANK Depozytowy
ZIAŁ WE LWOWIE, Kościuszki 8.
BANK DEWIZOWY
wia zlecenia dewizowe i giełdowe oraz wszelkie czynności bankowe. 9474
telegr. »Depobank«. — Nr. telef. 815 i 968.

Z Giełdy.

Giełda warszawska.

Akcye.

Warszawa, 27. 10. (Pat). Bank dysk. , 1925, Bank handlowy 925, 975, Bank . i p. 375, 400, 420, B. kred. warsz 195, B. małopolski 550, 575, 560, Pol-B. przem. Lwów 175, 192.5, B. zjedn. polskich 350, B. związ. ziemian 750, spół. zarob. 500, 575, B. hip. akc. w 175, Bank zachodni 1100, 1500, Bank dzielczy 450, Borkowski 175, 205, Br. kowscy 50, 56, Żegluga 34, 33, 35, Pol-45, Syndyk. roln. 680, 675, Skup skór arbników 65, 72.5, Tow. zachodnie 70, elów 450, Pol. tow. elektr. 90, 125, 100 el 180, 190, Haberbusch 1750, 2000, Spi-s 725, 750, Kluczewska fabr. 235, 300 Polska nafta 110, 115, Nobel 450, 500 artowicz 30, 33, Tepege 2800, Pustel-250, 270, Polski przem. naft. 400, 390 i Światło 235, 300, 275, Tkanina 30, ek 650, Konopie 210, 235, Polski Lloyd Kijewski i Scholce 750, 740, Sole powe 1625, 1640, Spies 350, 400, Puls 125, d 160, 150, 175, Chodorów 1650, 1850, rsk 425, 370, 340, 375, Częstocice 11,750 00, Gosławice 550, 600, Michałów 400, Cukier 3100, 3000, Firlej 240, 255, Unia 2000, Łazy 70, 60, Warsz. tow. kop. węg. 2675, 2600, Przem. drzewny 80, Cegielski 360, 315, Lilpoop 195, 275, Modrzejów 2800 2750, Norblin 355, 460, 450, Zakł. Ostrowieckie 3950, 5000, Ortwein i Karasiński 155, Rohn i Zieliński 320, 310, Rudzki 1450, 1300, Starachowice 950, 1300, Ursus 300, 355, Pocisk 260, 325, Parowozy 175, 155 Zieleniewski 7000, 7100, Żyrardów 157500, 140000, Zawiercie 142500, 140000, Belpol 30

Czeki.

Warszawa, 27. 10. (Pat). Belgia 88100, 86500, Berlin 0.00001, Londyn 7827500 7667500, N. Jork 1737000, 1703000, Paryż 101750, 99750, Szwajcarya 308000, 302000, Wiedeń 2460, 2410, Praga 51880, 51000, Włochy 78900, 78000, Bony złote we wszystkich seryach 2,000000, 215000, 1,100000, 8 pożyczka 1,175000, 1,300000.

Giełda zurychska.

Zurych. 27. 10. (Pat). Notowania końcowe. Berlin za jeden miliard 0.06 i pół, Holandya 218.50, N. Jork 560.75, Londyn 25.25 Medyolan 22.40, Praga 16.55, Budapeszt 0.0302, Bukareszt 2.62, Belgrad 6.40, Sofia 5.30, **Warszawa 0.0001 i pół**, Wiedeń 0.0078 i trzy czwarte, Austr. kor. stempl. 0.0079.

Ile złota ma P. K. K. P.

Warszawa. (AW). „Gazeta Warsz." oblicza, że w dniu 20. b. m. znajdowało się w skarbcu P. K. K. P. złota na sumę przeszło 24 mil. marek złotych, srebra na sumę przeszło 9 mil., tak, że naogół zapas złota w P. K. K. P. wynosi 63 mil. marek złotych w sztabach złotych, monetach i kosztownościach.

—o—

NADESŁANE

Z okazyi zaręczyn naszego ukochanego brata p. Eliasza Pancera z p. Simą Kesslerówną serdeczne życzenia jasnej przyszłości zasyłają
9478 Sala, Henio i Koppel Pancerowie.

Tynia Schweigżanka — Mose Rottstein
Złoczów Podwołoczyska
zaręczeni w październiku 1923. 9483

DROBNE OGŁOSZENIA.

INTERESA HANDLOWE.

Mam lokal parterowy i piwnice naprzeciw domu towarowego (ul. Kaźmierzowska) szukam spólnika, branża obojętna. Wiadomość między 1—3. Tatarska 2 u gospodarza. 9467

Poszukuję do ogromnego lokalu frontowego w śródmieściu wspólnika z odpowiednim kapitałem celem otwarcia jakiegokolwiek przedsiębiorstwa handl. lub przemysł. Zgłoszenia pod »Handel« do Administracyi Chwili. 9466

Wkładem kwoty wartości około 400 dol. przystąpię do spółki. »400« Chwila. 9472

Do większego objektu fabrycznego piętrowego wraz z budynkiem mieszkalnem we Lwowie poszukuje się spólnika fachowca celem założenia jakiegoś większego przedsiębiorstwa fabrycznego. Zgłoszenia pod »Fabryka« do Biura dzienników Scherera, Pasaż Hausmana. 9484

KUPNO — SPRZEDAŻ.

TARTĄ BUŁKĘ najlepszego gatunku sprzedaje w każdej ilości po umiarkowanych cenach. Piekarnia Narodowa, Zamarstynów, Lwowska 20. Zlecenia z prowincyi uskutecznia się bezwłocznie.

Korzystna lokata. Samochód sześcio osobowy marki »Gräf-Stifl« na fabrycznie nowych gumach okazyjnie sprzeda Tranda, Podlewskiego 2. 9476

Lokomobile, kotły parowe, motory, urządzenia młynów, tartaków, gorzelń, maszyny rolne i tp. kupuje, sprzedaje i przyjmuje w komis Biuro techniczno-handlowe »EWOLUTA«, Ossolińskich 11. 9479

ROŻNE.

Adwokat da dobre wynagrodzenie za wskazanie odpowiedniego miejsca na otwarcie kancelaryi najchętniej obok Lwowa. Obejmie także istniejącą kancelaryę, za odstępnem. Zgłoszenia pisemne do biura Scherera, Lwów, Pasaż Hausmana, pod »Adwokat«. 9392

MIESZKANIA I LOKALE.

Dam posadę buchaltera na prowincyi i pokój z kuchnią we Lwowie za 3—4 pokoi z kuchnią i komfortem, ewentualnie dopłacę. Informacye: Zamarstynowska 49. restauracya. 9469

Przy ul. Kaźimierzowskiej 14 są piwnice, magazyny i parcele do sprzedania i wynajęcia. Przy ul. Halickiej 1 jest pokój dla fotografa lub artysty malarza, jakoteż piwnice do wynajęcia. Zgłoszenia między 2—4 popoł. Halicka 1. 9144

WOLNE POSADY.

Praktykanta z lepszego domu przyjmie księgarnia, Kopernika 3.

Adwokat Dr. Kümelmann poszukuje mundantkę Sykstuska 54. 9486

POMOC LEKARSKA.

Specyalista chorób wenerycznych i skórnych
Dr SCHWARZ b. Sekundaryusz szpit. powsz., Lwów, Słowackiego 4, naprzeciw gł. poczty. Leczenie plam. krodawek, włosów elektrolizą i lampą kwarcową.

Dr. S. OBERLAENDER
Plac SMOLKI 1 a II. p. powrócił i ordynuje w chorobach dróg moczowych skórn. i wener.

Mocze, plwociny, nasienie itp. wydzieliny rozbiera w swem laboratoryum — Dr. KORMAN, RYNEK 45, I. p. Dla zamiejscowych w przeciągu kilku godzin.

POSAD POSZUKUJĄ.

Magister farmacyi z pięcioleciem poszukuje zarządu apteki, ewentualnie obejmie posadę lub zastępstwo. Zgłoszenia do administracyi pod »Pięciolecie«. 9490

Lekarz-dentystka była absolwentka Państwowego Instytutu Dentystycznego z doświadczoną praktyką poszukuje posady jako asystentka samodzielna ewentualnie może wydzierżawić gabinet we Lwowie albo w okolicach. Oferty nadsyłać na adres, Bajer, Warszawa, Dzielna 54/2. 9475

Buchalter bilansista rutynowana siła poszukuje posady. Zgłoszenia pod »Organizator« do Adm.

NAUKA — WYCHOWANIE

Panna władająca językiem polskim, niemieckim i francuskim i z grą na fortepianie szuka posady do dzieci od 7—16 lat. Zgłoszenia pod »Nauczycielka« do Adm. »Chwili«. 9489

Inserujcie W CHWILI

WOLNE POSADY

Panny inteligentnej, gospodarnej z lepszego domu poszukuje się do 4 letniego chłopczyka do Stanisławowa natychmiast na dobrych warunkach. Pierwszeństwo mają freblanki lub siły ratynowane. Zgłoszenia osobiste przyjmuje w godz. 3—4 Virtel, Kochanowskiego 74. II. p. 9465

Oświadczać się raz młodzian miał
Więc w niepewności trwodze,
Czem olśniłby swój ideał,
Nad tem się biedzi srodze;
W tem myśl szczęśliwa przyszła mu
Posiędzie panią swą.
Za »PURUS« chwyta i co tchu
Trzewiki czyści nią...
O pasto »PURUS«, najlepsza z wszystkich past!
O pasto »PURUS« ozdobo naszych miast!
O pasto »PURUS« ogólny słychać wrzask!
Że »PURUS« ten noc zmienia w dzień
I słońca daje blask. 9477

„PURUS"
Chem. Zakł. Przem. Kraków.

Ptaszcze damskie

Z KRETÓW
NUTRII
SEALSKINÓW
BARANKÓW-
KRYMSKICH

St. Wrońskiego Synowie
Lwów Pl. Marjacki 10

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziec rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galant y **Rauhvogel i Sonne** Lwów Legionów w podwórzu na wo II. piętro

HURTOWNIA OBUWIA
D H. G. ZAJCZYK, Warszawa, Przejazd 13.
Filja Lwów, ul. Jagiellońska 11 a.
poleca w dużym wyborze **OBUW krajowe i zagraniczne** oraz **kalosz** »» Ceny i warunki przystępne.

PIERWSZORZĘDNY
Magazyn FUTER
HURTOWNIE! **firmy S. FISCH** DETALICZN
LWÓW, HETMAŃSKA 24.
poleca wszelkie gatunki SKÓREK i gotowych FUTER, jakoteż przyjm wszelkie zamówienia w zakresie KUŚNIERSTWA.

OGŁOSZENIA.

Kapelusze damskie
poleca najtaniej SALON MÓD 9458
E. GEPERT, Lwów, ul. Fredry l. 9.

CYRK i MENAŻERYA „MEDRANO"
PLAC MISYONARSKI
Dziś w NIEDZIELĘ 28 X. wielkie sportowe przedstawienie. Dziś walczy
Najsilniejszy ŻYD lwowski!!
W czasie walki we wtorek 23/X. między p. Rolandem a Bohunem Makarewiczem wyszedł na arenę cyrkową P. S. LANGWEIL i wobec Publiczności wyzwał obu szampionów do walki. — Wyzwanie p. Langweila obaj szampioni przyjęli i DZIŚ odbędzie się BARDZO INTERESUJĄCY
MATCH
między dwoma kolosami p. OLDRICHEM ROLANDEM a **najsilniejszym ŻYDEM Lwowskim p. S. LANGWEILEM. Kto silniejszy ???**
Prócz tego cały program cyrkowy. Pocz. o 8. wiecz.

Piece żelazne
wykładane szamotem do regulowania
poleca
ANTONI HALSKI
Lwów, ul. Sobieskiego 3.

Łóżka składane różnego systemu, Kanapki i Fotele do składania, Otomany, Wkłady do łóż Materye meblowe, Portyery, Kapy, Firanki tiulowe, Chodniki, Dywany, Ce i Linoleum po cenach fabrycznych poleca hurtownia i detalicznie « **E. KOREHBLIT, Lwów, ul. Krajewska**

NAUKA I WYCHOWANIE.

Najszybsze wyuczenie stenografii, języków. Batorego 34. »Ecole Francaise«. 9471

POSAD POSZUKUJĄ

Asystent farmacyi poszukuje posady. ja Ornstein, Brzeżan . 9

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila" Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele. „Drukarnia Lwowska", Lwów, Kopernika 11.

Nr. 1667 Lwów, wtorek 30. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk., tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod tasiemkiem . . . . . 30.000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Niepokòj ogarnął całe społeczeństwo.
Nierównowaga budżetowa źródłem wszelkiego zła.

Przed konferencyą krajową.

I

W przyszłym miesiącu obradować będzie po półtorarocznej przerwie konferencya krajowa organizacyi syonistycznej. Delegatów wysłanych na nią przez syonistów całego kraju czekają liczne i ważne zadania.

Nietylko wypadnie im spoglądnąć krytycznie wstecz i wydać sąd o tych doniosłych wypadkach, jakie zaszły w minionym czasokresie wśród Żydostwa światowego i kraju naszego, lecz będą musieli także wyciągnąć stosowne konsekwencye ze zmian jakie w tym czasie nastąpiły i zająć odpowiednie stanowisko do problemów, jakie się wyłoniły ostatnio na drodze urzeczywistnienia naszych ideałów. Od haseł jakie konferencya wyda, od drogi jaką wcieleniu ich zakreśli, zależyć będzie kierunek naszego dalszego działania i los pracy syonistycznej w kraju. Dlatego należałoby zastanowić się już teraz nad wybitniejszemi zagadnieniami konferencyi.

Do najważniejszych z nich należeć będą problemy organizacyjne. Nie było w ostatnich latac hprawie konferencyi na którejby sprawy te nie zajmywały miejsca w porządku dziennym. Żywotność ruchu z jednej a może nasza niezdolność stworzenia sprawnej i sprężystej organizacyi z drugiej strony, były powodem, że ciągle zmienialiśmy postanowienia statutowe, znosiliśmy jednostki rganizacyjne, budowaliśmy i przebudowywaliśmy. Tym razem jednak nie o szczegóły chodzić będzie, lecz o rzeczy ważniejsze: o zasady.

W miarę różnicowania się poglądów w łonie organizacyi światowej i powstawania frakcyi oraz federacyi odpadały i od organizacyi krajowych poszczególne grupy, tworząc związki krajowe odnośnych federacyi jako zupełnie oddzielne i samorządne ciała organizacyjne. U nas stało się tak z Poale-Syonem i z Mizrachi. Z tą ostatnią federacyą utrzymywała organizacya krajowa zawsze ścisły i serdeczny stosunek i nie było prawie żadnego pola pracy syonistycznej na którejby nie istniała szczera współpraca. Ścisłego, określonego związku między temi bratnimi organizacyami nie był bjednakże. Mizrachi delegowała tylko owych zastępców do wspólnych instytucyi syonistycznych jak Keren Kajemeth, Keren Hajessod, Urząd palestyński etc., za które jednak odpowiedzialność faktyczna ponosiła organizacya krajowa. Ten brak ciężaru współodpowiedzialności stał się może jednym z powodów, że Mizrachi nie wniosła u nas do pracy tej części, jakoby na nią w stosunku do jej siły przypadała

Dzisiejsza „Chwila“ przynosi:

Ultimatum Stresemana do rządu saskiego.
Strejk powszechny w Krakowie?
Słowa a fakty w sprawie numerus clausus.
W sprawie waloryzacyi podatków.
Tempo spadku marki polskiej a niemieckiej.
Waluta a budżet.
Księgi handlowe, a podatek obrotowy.
Żyd jako pacjent (fejleton).

W kotle niemieckim bezustannie wrze.

Rozruchy bezrobotnych.

Duesseldorf, 28. 10. (Pat). Bezrobotni usiłowali splądrować magazyny. Policya rozprószyła tłumy bezrobotnych, dokonując aresztowań. W następstwie tych zajść magazyny zostały zamknięte. W Essen demonstranci usiłowali splądrować biura fabryki Kruppa. W Bochum usiłowali bezrobotni splądrować składy węgla. W czasie starć zostało czterech zabitych a 15 ranionych. W Gelsenkirchen policya rozprószyła bezrobotnych, którzy dokonywali plądrowań. Wiele osób raniono.

Drezno, 28. 10. (Pat). We Fryburgu i Saksonii doszło do poważnych starć pomiędzy komunistami a Reichswehrą. Według dotychczasowych wiadomości, jest 14 zabitych a 20 ranionych.

Brak pieniędzy w Niemczech.

Berlin, 28. 10. (AW). Ostatnie urzędowe wiadomości donoszą, że dla przygotowania papieru potrzebnego do druku marek niem. pracuje 20 papierni, druk zaś banknotów zatrudnia około 70 drukarń poza zakładami państwowymi. Pomimo tak szalonego aparatu zajętego przy druku marek, odczuwać się daje i nadal brak pieniędzy.

Nieoprocentowane bony dolarowe.

Berlin, 28. 10. (AW). Rząd heski wydał nieoprocentowane bony dolarowe, przeznaczone na zakupno znacznych zasobów żywności. Banknoty te — jak zapewnia rząd heski — będą miały charakter tymczasowy.

Konferencya przemysłowców niem. z okupantami.

Paryż 28. 10. (Pat.) Dzienniki donoszą z Düsseldorfu, że wczoraj po południu odbyły się sześciogodzinne narady przemysłowców niemieckich z władzami okupacyjnemu. Narady kontynuowane będą we wtorek. Według informacyi dzienników, doszło do porozumienia w sprawie dostaw rzeczowych. Niemieccy przemysłowcy gotowi są natychmiast podjąć dostawy węgla oraz udzielić rządowi Rzeszy poręki na odnośne wypłaty, jeżeli władze okupacyjne zdecydują się obniżyć podatek węglowy.

Monachium 28. 10. (Pat.) Generalny komisarz Kahr w odpowiedzi na komunikat biura Wolffa oświadczył, że nie może polemizować w dziennikach z rządem Rzeszy. Nie może również przyjmować uwag co do tego, jaki ma czynić użytek w sprawie swobodnego wypowiadania swego zdania i pozostawia wszystkim godziwym Niemcom ocenę, czy rząd Rzeszy w którym zasiada przyjaciel Hoffmanna, powołany jest do pouczenia bawarskiego generalnego komisarza o konieczności utrzymania jedności państwa.

Monachium, 28. 10. (Pat). Niem. Biuro koresp. donosi, że bawarska partya ludowa odbyła wczoraj doroczne zgromadzenie.

Przewodniczący frakcyi sejmowej Held przedstawił sytuacyę polityczną w Bawaryi i omówił stanowisko partyi w sprawie gen. Lossowa. Następnie oświadczył, że Bawarya domaga się własnej suwerenności na polu finansowem, komunikacyi i wojskowem.

Bawarski prezydent ministrów przedstawił szczegółowo stanowisko rządu bawarskiego w sprawie Lossowa. Po kilku dalszych przemówieniach wyrażono jednomyślnie zgodę partyi na stanowisko rządu bawarskiego, na stanowisko generalnego komisarza państwowego Kahra i taktykę kierownictwa partyi, w szczególności w sprawie gen. Lossowa. Przyjęta jednomyślnie rezolucya wyraża rządowi bawarskiemu, a przedewszystkiem bawarskiemu prezydentowi ministrów jak najgorętsze podziękowanie i pełne zaufanie.

Stany Zjednoczone zaproszone do komisyi rzeczoznawców.

Rzym 28. 10. (Pat.) Agencya Stefani'ego donosi, że rząd włoski odpowiedział przychylnie na notę angielską w sprawie wystosowania wspólnego zaproszenia do rządu Stanów Zjednoczonych, aby tenże wziął udział w komisyi rzeczoznawców w sprawie odszkodowań.

Bruksela 28. 10. (Pat.) Rząd belgijski zawiadomił rządy angielski i amerykański, że zgadza się na propozycye oddania do zbadania sytuacyi ekonomicznej Niemiec komitetowi rzeczoznawców, mianowanemu przez komisyę odszkodowań.

Stan taki rzeczy dla rozwoju ruchu syonistycznego niekorzystny, jest jeszcze z innych korzyczyn na dalszą metę nie do utrzymania. Zastępcy Mizrachi czy organizacyi krajowej, wchodzący do instytucyi wspólnych, odpowiadaj zwprawdzie za swą działalność przed swemi władzami partyjnemi, lecz instytucye jako takie nie podlegają nikomu w kraju.

Gdy zaś ilość ich w miarę rozwoju ruchu syonistycznego wzrosła, przychodzi w ciągu pracy niejednokrotnie między nimi do kolizyi i nieraz akcya przygotowana starannie przez jedną instytucyę, zostaje naraz sparaliżowana przez urządzenie, uchwalone w ostatniej chwili przez drugą. Egzekutywa organizacyi krajowej starała się zawsze podobnym przeciwdziałaniom zapobiedz, z braku jednak formalnej i bezpośredniej ingerencyi zabiegi jej w kierunku skoordynowania pracy instytucyi palestyńskich nie zawsze się udawały.

Stan taki komplikuje się jeszcze obecnie przez wyodrębnienie się z organizacyi krajowej grupy Hitachduthu. Hitachduth powstały jako frakcya na tle różnic w zapatrywaniach na pracę palestyńską, wyrósł w krótkim czasie w łonie syonistycznej organizacyi światowej na federacyę a i na polu pracy krajowej czy polityki przetworzył się w odrębną partyę. Czy kto różnicowanie się podobne uważać będzie za postęp, czy też za szkodę dla ruchu, stwierdzić musi fakt, że Hitachduth posiada u nas zupełnie wybudowaną organizacyę stronnictwa politycznego i z biegiem czasu stara się wykazywać coraz więcej różnic, jakie go dzielą od organizacyi krajowej. Formalnie należy jeszcze do niej, lecz faktycznie nie uznaje uchwał władz i instytucyi partyjnych, czy to natury społecznej czy też politycznej. Jasnem, że stan taki dla stron obu a szczególnie dla organizacyi krajowej szkodliwy, nie może być żadną miarą podtrzymywanym a życie rozerwać musi te formalne więzy, łączące obie organizacye w rzekomo jednolitą całość. Jak ten rozdział przeprowadzić bez szkody dla organizacyi, jak z niego uczynić owszem środek do wzmocnienia ruchu naszego na wszystkich mu przystępnych polach, — oto zagadnienie jakie czeka konferencyę krajową. Przy dobrej woli jaka owiewa wszystkich nietrudnem będzie znaleźć drogę prowadzącą do celu: Jest nią złączenie syonistycznej organizacyi krajowej oraz federacyi Hitachduth i Mizrachi w przewidzianą statutem kongresowym „Wspólnotę pracy".

Inż. Naftali Landau.

Ultimatum Stresemana do rządu saskiego

Streseman żąda ustąpienia gabinetu sask.

Berlin, 28. 10. (Pat). Wobec tego, że komunistyczni członkowie rządu saskiego w odezwie do ludności saskiej nawołują do gwałtownego oporu wobec władz rządowych Rzeszy, kanclerz Stresemann wezwał saskiego premiera, aby spowodował ustąpienie obecnego gabinetu saskiego, gdyż w myśl konstytucyi Rzeszy, rząd Rzeszy nie może go uznać za rząd krajowy

Kanclerz zaznacza, że oczekuje odpowiedzi w ciągu dnia jutrzejszego. Kanclerz zawiadamia równocześnie premiera Zeugnera o zarządzeniach, jakie rząd Rzeszy zamierza podjąć na wypadek odmownej odpowiedzi rządu saskiego.

Wiedeń, 28. 10. (Pat). „N. Fr. Presse" donosi z Drezna: Ultimatum Stresemanna wywołało tu olbrzymie wrażenie. Gabinet saski obradował nad tą sprawą do późnej nocy. Sytuacya jest poważna. Wśród zarządzeń, jakie rząd Rzeszy amierza przeprowadzić w razie oporu rządu saskiego, znajduje się także projekt mianowania komisarza rządowego dla Saksonii.

Kahr nie chce polemiki z rządem Rzeszy.

Konflikt między Bawaryą a Saksonią.

Berlin, 28. 10. (AW). Konflikt między Bawaryą a Saksonią znacznie się zaostrzył. Powodem tego ma być zakaz wydany przez rząd bawarski wywozu żywności do Saksonii. W rezultacie rząd saksoński będzie zmuszony w najbliższych godzinach założyć z tego powodu ostry protest u rządu Rzeszy.

—o—

Nieazielne mowy Poincarego

Sampigny 28. 10. (Pat.) Poincare wygłosił tu z okazyi odsłonięcia pomnika na cześć poległych mowę, w której oświadczył: Oczekujemy od naszych sojuszników tylko przestrzegania traktatu, który nie przewiduje żadnych zwłok w spłacie długów, należących się Francyi, bez jednomyślnej zgody na to rządów będących wierzycielami.

Komisya odszkodowań posiada dosyć doświadczenia, aby się zająć sprawą redukcyi wpłat i może wraz z rzeczoznawcami poddać zbadaniu w ramach traktatu program zmian, dotyczących kwestyi finansowych i walutowych w szczegółowym planie odszkodowań, lub domagać się takich zmian. Nie może ona jednak być pozbawiona przysługujących jej praw lub być zasąpiona przez inną instytucyę. Francya i Belgia strzegą granic, przekroczenie których groziłoby sojusznikom, a nawet wszystkim narodom. Zle przysłużylibyśmy się całemu światu, gdybyśmy opuścili te granice.

—ooo—

Likwidacya powstania w Grecyi.

Ateny, 28. 10. (Pat). Oficyalny komunikat z dnia 27. bm. podaje, że ostatnie oddziały powstańcze, otoczone przez wojska rządowe, poddały się bezwzględnie bez rozlewu krwi. Generałowie Leonardo Pulos i Dardafides przyjęli warunki rządowe. W myśl tych warunków oficerowie oddziałów rewolucyjnych poddają się bezwzględnie, żołnierze zaś zatrzymują broń i będą odesłani do obozów. Ruch kolejowy będzie jutro podjęty w normalnych rozmiarach.

—o—

OSTATNIE TELEGRAMY.

Ateny, 28. 10. (Pat). Ostatnie oddziały rewolucyonistów oddały się bez rozlewu krwi wojskom rządowym, nie czyniąc żadnych zastrzeżeń.

Warszawa, 28. 10. (Pat). Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 28. bm. ukończyła obrady nad preliminarzem budżetowym na r. 1924, oraz wysłuchała sprawozdania pana ministra spraw wewnętrznych o sytuacyi strejkowej.

—o—

Strejk powszechny w Krakowie?

Lwów, 29. października.

Wczoraj w godzinach wieczornych rozeszła się po Lwowie wieść, jakoby w Krakowie wybuchł z powodu odmownej odpowiedzi rządu na żądania strejkujących kolejarzy — strejk powszechny. Z tego powodu nie miałyby również wyjść dziś krakowskie dzienniki.

Czy wiadomość ta jest prawdziwa, do nakładu numeru na prasę nie mogliśmy stwierdzić, z powodu braku połączenia tel. z redakcyami pism krakowskich.

(i). Sytuacya strejkowa na kolejach bez zmiany. Militaryzacya strejkujących odbywa się w dyrekcyi lwowskiej do strejku także i nadal jest zredukowany. Pociągi oznaczone przez „Chwilę" w numerze pozedwczorajszym kursują normalnie. Spokój na dworcach jak i na linii utrzymywany jest w dalszym ciągu przez silnie skonsygnowane oddziały wojska i funkcyonaryuszy policyi.

Kursujące dziś pogłoski o przyłączeniu się dyrekcyi lwowskiej do strejku także i warsztatowców — jak nas informują — nie podlegają prawdzie. Niektóre warsztaty były nieczynne jedynie z powodu święta niedzielnego.

—o—

Stan wiedzy lekarskiej i poziom wszechnicy we Wiedniu.

Wrażenia amerykańskiego lekarza.

W jednem z najbardziej rozpowszechnionych amerykańskich pism naukowych „Medical Journal" i „Medical Record" podaje wrażenia dra Baar z pobytu we Wiedniu. Dr. B. stwierdza, że poziom wysokiego swego czasu lecznictwa i wiedzy medycznej we Wiedniu znacznie się obniżył. Świadczy o tem stan szpitali, klinik, instytutów dla chemii, biologii, fizyologii i neurologii. „Szef pewnej kliniki internistycznej — pisze dr. B. — nigdy nie odwiedza chorych przynajmniej w czasie mego półrocznego pobytu na klinice nie obszedł sal ani razu"..

„Profesorowie stali się geszefciarzami. Przykładem na to jest środek leczniczy „Mirion", dla którego „zrobiono" olbrzymią reklamę, choć okazał się małowartościowym. Ale kilku profesorów, inwestowało wielką część swych oszczędności w wytwórnię tego środka.

Bardzo rozpanoszył się na wszechnicy antysemityzm. To zjawisko uderzyło autora artykułów już podczas pierwszej wizyty u prof. Eiselsberga, światowej sławy chirurga, który przeglądając dokumenty kilku rygorozantów oświadczył: „z nich jest czterech z Galicyi i to jest nasze nieszczęście".

Było dla mnie wprost niezrozumiałe — pisze dr. B. — jak uczony tej miary, mając uczciwie i bezstronnie osądzić kwalifikacyę studentów uważał ich pochodzenie za miarodajniejsze od stopnia ich wiedzy".

Takie same stosunki panują na klinikach. Jest rzeczą dla Żyda bardzo trudną mimo zdolności naukowych osiągnąć asystenturę, habilitacyę lub katedrę na wszechnicy, która zawdzięcza swój rozkwit i sławę Żydów lub uczonym pochodzenia żydowskiego jak Glaser, Bamberger, Kaposi, Mautner, Lieben, Oser, Dittel, Goldschmidt, Zuckerkandel, Gomperz, Unger, Büdinger, Szanto, Hirschfeld, Grünhut, Wiesner, Pollitzer i w. i. Nie należy zapominać, że jedyni obywatele austryascy, którzy otrzymali nagrodę Nobla byli Żydami a to: pacyfista Fried i światowej sławy specyalista chorób uszu Barany, dla którego nie znalazła się we Wiedniu katedra.

Obecnie wakujące katedry rozdziela się nie wedle wiedzy i zasługi naukowej ale wedle przynależności partyjnej. I tak katedrę anatomii patologicznej, która od śmierci prof. Weichselbauma była nieobradzona zaoferowano prof. Aschofowi z Niemiec, który... jako właściwego kandydata wskazał Wiedeńczyka Sternberga. „Nie ulega wątpliwości, że pewne polityczne partye opanowały uniwersytet gwiedeński i że wpływy natury politycznej rozdzielają wakujące katedry między trabantów rozmaitych przywódców". Tak kończy swe uwagi lekarz, któremu stosunki w instytucyi naukowej panujące wydały sie niezrozumiałemi.

—o—

Przegląd Gospodarczy „CHWILI“

pod redakcyą Dra Ludwika Munda

Nr. 47 Lwów, dnia 29. października 1923.

Waluta a budżet.

I.

Wielki i w całej pełni niestety uzasadniony niepokój ogarnął całe społeczeństwo. Ogólniki o niebezpiecznym kryzysie, os taniu nad przepaścią zdyskredytowane już są do formy nic niemówiących komunałów. Dzikie pomruki idą przez kraj cały. Jest źle, ciężko, bardzo ciężko...

Sytuacya nie jest tajemnicą dla odpowiedzialnych ludzi w państwie i nie czas też do zasłaniania całej gorzkiej prawdy przed społeczeństwem, uginającem się pod błyskawicznym pędem marki w dół a drożyzny w górę. Ćwierć-środki, pół-środki nie zaradzą katastrofie. Najwyższy czas, ostatni może czas, by jeden potężny głos troski całego społeczeństwa bez różnicy klasy czy narodowości, o przyszłość i dobrobyt wszystkich, przebił się przez gąszcz frazesów i demagogii partyjnych zawiści, opasał wszystkich wspólnemi więzami gigantycznego wysiłku dla ratowania państwa a tem samem obywateli przed widmem nieszczęścia, straszniejszego może od skutków zniszczenia powojennego, które do tej pory przeżywamy.

Dolar przekroczył sumę 2 milionów marek! Rozpacz i trwoga. Ale czy zdaje sobie każdy sprawę z tego, że największe niebezpieczeństwo nie kryje się w tym kursie ale w położeniu finansowo-gospodarczem, które w chwili obecnej w niczem nie zdradza możliwości powstrzymania szalonego pędu. Że nie wysoki kurs obcych walut, ale ich fluktuacya jest tak morderczo dokuczliwa — o tem wie dziś już każdy. Fakt jednakowoż że nie widać narazie ani tego środka, ani tej siły, któraby zdołała doprowadzić do pewnej konkordancyi naszego budżetu wpływów i wydatków, a tem samem powstrzymać zabójczą maszynę drukarską — to jest najgorsze zło, bo odsłania karykaturalny obraz — nielepszego jutra.

Czy musi tak być? Dokąd zmierzamy i dlaczego tam dochodzimy? Oto pytania, na których odpowiedź — zawiera nutę nadziei.

Polska jest krajem bogatym. Żadne objektywne względy, nie przemawiają za słusznością czy uzasadnieniem obecnego stanu. Porównajmy bogactwa naturalne Polski z Czechosłowacyą, za której koronę płaci się u nas około 60.000 mp.. a porównanie wypadnie mimo to na korzyść Polski.

Ale faktem jest — że bogactwo naturalne państwa to kapitał uwięziony, nie dający sam przez się pożytku.

Praca, produkcya, oto drogi, którymi dojść się musi do ożywienia, zużytkowania bogactw naturalnych. Wchodzimy przez to w dziedzinę nie finansową, lecz gospodarczą.

Skargi na złą gospodarkę powtarza się u nas głośno i nie bez racyi. Polityka gospodarcza państwa kierowana jest myślą, nie — o wzmocnieniu produkcyi krajowej par excellence, ale o złamaniu przewagi żywiołu żydowskiego w procesie produkcyjnym. Robotnikom chce się wyrwać zdobycz 8-godzinnego dnia pracy i poświęca się temu zagadnieniu siły na — walkę z socyalistami, ale odpoczynek niedzielny, kosztujący państwo blizko 30 milionów godzin bezczynności w miesiącu (na 4 miliony Żydów jeden pracujący 8 godzin dziennie) — jest świętem tabu.

W tej chwili nie chcemy się bliżej przy tem doniosłem zagadnieniu zatrzymać. Przypuszczalnie sytuacya zmusi czynniki nacyonalistyczne w społeczeństwie polskiem do rozsądku, który podyktuje także im gospodarczą oryentacyę przynajmniej na czas aż do uzdrowienia stosunków a wynikiem ujmowania problemów gospodarczych z gospodarczego punktu widzenia będzie nawrót z licznych błędnych dróg na jedyną drogę solidarnej współpracy wszystkich i wyzyskania sił ogółu obywateli. Zamierzamy jednak poniżej poświęcić uwagę zagadnieniu finansowemu.

Nagi i znany zresztą fakt, że dochody skarbowe państwa są znacznie niższe od wydatków a zatem nierównowaga budżetowa, jest źródłem wszelkiego zła. Państwo musi żyć! Maszyna państwowa nie może się zatrzymać w biegu ani przez chwilę a to — kosztuje. Koszt utrzymania państwa ponad wpływy z podatków „ponosi“ maszyna drukarska, powodując inflacyę, a w następstwie spadek marki i drożyznę. Drożyzna wywołuje konieczność podwyżki pensyi urzędniczych, co znowu absorbuje maszynę drukarską i taniec zaczyna się na nowo. Jedna cyfra wyjaśni przepastną głąb naszej skarbowości. W miesiącu sierpniu pensye urzędnicze wyniosły 1 bilion i 600 miliardów. Dochód z podatku gruntowego w tym czasie, a zatem z podatku opłacanego przez 80 proc. ludności rolniczej — 20 miliardów (dwadzieścia miliardów).

Zagadnienie sprowadza się zatem do pytania na pozór prostego: Jak pokryć wydatki państwa bez uciekania się do druku nowych marek? Jedną odpowiedzią, słuszną ale niewystarczającą, to powiększenie podatków. Słuszną, bo od wymiaru do zapłaty podatek topnieje wskutek inflacyi zresztą liczne sfery, mogące płacić — płacą za mało. Ale same podatki tego nie zdziałają. Obliczenia wykazują, że cały zapas naszych marek, będących w obiegu jest mniejszy np. kwoty 10 proc preliminowanego podatku majątkowego, czyli, że nawet przez ściągnięcie wszystkich marek z obiegu — co jest oczywiście niemożliwe i równałoby się dobiciu produkcyi i handlu — nie dałoby kwoty częściowej jednego wydatnego podatku, tem mniej starczyłoby na pokrycie niedoboru budżetowego. Spowodowałoby to dalszy druk marek na zapłatę podatku a więc znowu spadek wskutek inflacyi. Nie wchodzę w dokładną ścisłość tych obliczeń, faktem jednak jest że ciągle deprecyonująca się marka w obiegu bez nadziei powstrzymania jej spadku nie jets już zdolną ani powołaną do wyrównania braków budżetowych zwłaszcza bez ciężkich kataklizmów dla procesu produkcyjnego. Stajemy zatem przed dwoma centralnemi zagadnieniami problemu sanacyjnego: stabilizacya waluty i równowaga budżetowa. Oba zagadnienia pozostają z sobą w bardzo blizkim związku. Różne mogą być metody rozwiązania tego problemu, ale uważam, że rozwiązanie jest nie tylko możliwe ale to nawet w niedalekiej przyszłości

Zagadnieniu temu poświęcimy obecnie uwagę.

Dr. A. Insler.

W sprawie waloryzacyi podatków.

Ministerstwo skarbu zdecydowało się wreszcie przedłożyć sejmowi ustawę o waloryzacyi podatków i opłat skarbowych. Mieliśmy już przedtem surogat takiej ustawy przy podatku dochodowym i podatku przemysłowym. W powyższych ustawach nastąpiła jednak waloryzacya stawek podatkowych bez względu na to, kiedy kto podatek wpłacił. Obecna ustawa uwzględnia przy waloryzacyi termin zapłaty podatku. Podatek i opłaty skarbowe wymierzać się będzie w jednostkach podatkowych które się w miarę spadku waluty w chwil. faktycznej zapłaty podatku odpowiednio zwaloryzuje. Gdy postawimy kwestyę czy zgodzić się na waloryzacyę podatków czy nie — musimy na to bezwarunkowo dać odpowiedź potakującą. Nie tylko jednak waloryzacya podatków lecz równocześnie także waloryzacya pożyczek udzielonych przez banki państwowe. Nie ulega bowiem najmniejszej wątpliwości, iż skarb państwa ponosi o wiele większą szkodę wskutek zwrotu pożyczek w dewaluowanym pieniądzu aniżeli przez spłatę podatków w takim pieniądzu. Pozatem przemawia też słuszność zatem, by każdy kto otrzymywał pożyczki prawie że bezprocentowo — w stosunku do stopy procentowej pożyczek prywatnych — zwracał przynajmniej kapitał w waloryzowanej kwocie. Nie należy przeto domagać się łączności między uchwaleniem ustawy o waloryzacyi podatków a obowiązkiem zwrotu pożyczek otrzymanych z Banków państwowych w waloryzowanych kwotach.

Aczkolwiek ze względów państwowych należy bezwarunkowo wypowiedzieć się za waloryzacyą podatków, nie można pominąć wszystkich wad tkwiących w tym projekcie ustawy. Żyjemy teraz w wyjątkowych stosunkach gospodarczych i z tego powodu trudno o ustawę skarbową bodaj względnie sprawiedliwą i słuszną. Projekt ustawy o waloryzacyi wychodzi z założenia, iż siła płatnicza każdego obywatela wzmaga się cyfrowo w tym samym stopniu w jakim spada kurs naszej waluty. Tak jednak niestety nie jest. Wielki handel, przemysł i wielka własność jeszcze stosunkowo najłatwiej umieją się dostosowywać do zmiany kursów na rynku walutowym. Nie można jednak tego twierdzić o drobnym handlu, rękodziele i przemyśle a w szczególności o wolnych zawodach i innych pracownikach umysłowych. Dochody tych ostatnich, nie wzrastają prawie nigdy w tym stosunku, w jakim postępuje zniżka naszej waluty. Notoryczną jest rzeczą, iż wskutek tych przesileń gospodarczych stan średni najgorzej się broni i prawie że w zupełności ulega zagładzie. Wystarczy tylko wskazać na państwo niemieckie w którem dziś stan średni prawie że nie istnieje i jest już dzisiaj w zupełności sproletaryzowany. Tę okoliczność należałoby przy waloryzacyi stawek podatkowych uwzględnić ewentualnie w drodze upowa-

żnienia dla Min. sk. do odpowiedniego zniżenia stawek waloryzacyjnych dla dochodów średnich i małych. Przyznać bowiem trzeba, iż w sposób ściśle ustawowy ta kwestya załatwić się nie da.

Następnie nasuwa się kwestya, co ma służyć za podstawę obliczenia mnożnika waloryzacyjnego dla opłat skarbowych. W teoryi jest tych podstaw moc: cena zboża, cena złota, cena franka złotego, dolara czy funta szterlinga, cena kosztów utrzymania itp. O słuszny wybór jednak bardzo trudno. Są bowiem chwile, w których cena złota czy obcych walut znacznie szybciej idzie w górę aniżeli kwota kosztów utrzymania i odwrotnie. Chodzi jednak o to by wybrać stosunkowo najłagodniejszą formę tak, aby ustawa o waloryzacyi podatków wyrządziła krzywdę możliwie najmniejszej ilości podatników. Projekt ministeryalny ustala jako jednostkę podatkową wartość franka złotego obliczonego na podstawie cen czystego złota na giełdzie w Londynie i przeciętnego w tym samym okresie czasu, kursa funta szterlinga w postaci banknotów na giełdzie w Warszawie. Określenie to jest zbyt skomplikowane i nie może być słuszną podstawą do ocenienia siły podatkowej podatnika. O wiele słuszniejszą podstawą byłaby przeciętna między wzrostem ceny funta szterlinga na giełdzie w Warszawie a wzrostem kosztów utrzymania. Miernik w ten sposób obliczony byłby bardziej sprawiedliwy i bodaj w przybliżeniu określiłby faktyczną siłę płatniczą każdego podatnika.

Jak już zaznaczyłem musi każda ustawa waloryzacyjna podatników przy obecnych stosunkach gospodarczych wyrządzić dosyć znacznej grupie podatników większą lub mniejszą krzywdę. By jednak taką ustawę jako tako sprawiedliwie stosować musi się zerwać z dotychczasowym systemem wymiaru podatków, wedle którego się przyjmuje faktycznie za podstawę wymiaru nie dochody z roku poprzedzającego rok podatkowy lecz dochody zwaloryzowane zależnie od chwilowego stanu naszej waluty w czasie wymiaru tegoż podatku. Stwierdzić można obecnie, iż wedle obecnego systemu wymiarowego jest wymiar za ten sam rok podatkowy niższy lub wyższy zależnie od stanu waluty w chwili uskutecznienia wymiaru. Tem da się też bardzo często wytłumaczyć ta straszna nierównomierność wymiarów podatkowych. Z chwilą uchwalenia ustawy o waloryzacyi podatków należy przeto zerwać z powyższem systemem i wszelkie podatki wymierzać zgodnie z ustawą. Musi wreszcie ustać ten nerwowy pośpiech przy wymiarze podatków a organa skarbowe powinne należycie być obznajomione ze stosunkami gospodarczymi roku miarodajnego. W szczególności powinny organas karbowe znać ceny najważniejszych artykułów oraz wysokość produkcyi i konsumcyi wreszcie kosztów utrzymania z roku miarodajnego oraz stosunek tych cen do wysokości cen w chwili uskutecznienia wymiaru. Uwzględnienie tych okoliczności przy wymiarze podatków jest nieodzowne o ile ustawa o waloryzacyi podatków niema stać się wprost katastrofą dla podatników. Ponadto należy referentom skarbowym dostarczyć ustaw i czuwać nad tem, aby urzędnicy skarbowi z tą ustawą się zaznajamiali. Jest bowiem rzeczą smutną, aczkolwiek prawdziwą, iż Ministerstwo skarbu nie uważa nawet za stosowne dostarczać ustaw skarbowych swoim urzędnikom. Taka polityka oszczędnościowa jest nie tylko niepożądaną ale wprost szkodliwą.

Ustawa o waloryzacyi podatków jest ustawą niezbyt sprawiedliwą ale w obecnej sytuacyi państwa wprost konieczną. Wady tej ustawy należy przeto złagodzić przez dokładne i zgodne z ustawą uskutecznianie wymiarów podatków które mają być waloryzowane. Leży to w interesie podatników ale niemniej w interesie skarbu państwa. Obowiązkiem sejmu jest dać temu wyraz w rezolucyach uchwalonych łącznie z powyższą ustawą.

Dr. Ludwik Mund.

O przemysł mebli giętych.

Przemysł mebli giętych w Polsce obejmuje 20 fabryk, zatrudniających obecnie 5—6 tysięcy robotników a może zatrudniać 20.000 roobtników. Tą ilością fabryk nie są objęte wykańczalnie, t. j. drobne zakłady, które nie produkują składowych części, jedynie skupują je, a następnie składają, wykańczają. Wykańczalnie są to naogół zakłady bardzo drobne, liczące po kilku zaledwie robotników, o efemerycznym charakterze istnienia — nie raz po paru miesiącach egzystencyi przerywają wytwórczość. Wykańczalni nie można zaliczyć do poważnego przemysłu, przeciwnie — one nawet kompromitują ten przemysł,, wysyłając za granicę towar mało wartościowy, nie licząc się z wymaganiami rynków obcych.

Z 20-tu wspomnianych fabryk większość wytwarza meble całkowicie, t. j. wszystkie części, które same składają. Niektóre, tak zwane giętarnie, wyrabiają gięte części z drzewa bukowego, 3 — tylko forniery siedzeniowe, t. j. deseczki na siedzenia, oparcia

Według województw fabryki te rozmieszczone są w następujący sposób:

Województwo Kieleckie — 6 fabryk, — 1.100 robotników (w przybliżeniu), Woj. Łódzkie 5 fabr. — 2.300 rob., Woj. Lubelskie 2 fabr. — 350 rob., Woj. Warszawskie 1 fabr., ? rob., Woj. Krakowskie 6 fabr. 1.550 roob. Razem 20 fabryk, 5.300 robotników (w przybliżeniu).

Z 6 fabryk w województwie Kieleckiem 3 znajduje się w Kielcach i okolicy, 2 w Radomiu i 1 w Chęcinach (forniery); w woj. Łódzkiem — 4 w Radomsku, 1 w Kamińsku; w Lubelskiem — 1 w Zwierzyńcu, 1 w Zamościu*); w Warszawskiem — 1 w Mińsku Mazowieckim (forniery); w Krakowskiem — 1 w Jasienicy, 2 w Buczkowicach, 1 w Ładygowicach, 1 w Bystrej, 1 w Jarowsku.

Geograficzne ugrupowanie przemysłu mebli giętych jest przypadkowe, tak n. p. niema ani jednej tego rodzaju fabryki w Małopolsce Wschodniej lub na Kresach, gdzie mamy duże drzewostany bukowe na znacznych przestrzeniach. Na Kresach, dzięki poważnym ilościom dębu bardzo dogodne warunki miałyby również fabryki fornierów siedzeniowych. Przed wojną istniały tam takie fabryki, dziś jednak znikły, aczkolwiek podbono zaczynają powstawać nowe.

Przemysł mebli giętych zasługuje na specyalną uwagę, ponieważ przerabia surowiec krajowy, który posiadamy w dużych ilościach, jak już było wspomniane, w Małopolsce Wschodniej i na Kresach; w pewnych ilościach spotyka się też buczynę w Radomskiem, w górach Świętokrzyskich. Pomimo takiej obfitości drzewa fabryki mebli giętych nie mogą zeń korzystać w dostatecznych ilościach z powodu trudności komunikacyjnych. Drzewo bukowe nie może leżeć w stanie okrągłym, nieobrobionym dłużej niż 8—9 miesięcy, czyli powinno być jaknajprędzej przerobione, przynajmniej rozpiłowane na łaty i w tym stanie wysłane do fabryki. Przed wojną znajdowały się na Kresach duże fabryki, które dostarczały łat fabrykom b. Kongresówki. W czasie wojny przestały one istnieć i meblarnie zmuszone są albo same stawiać w lasach tartaki, co ze względu na dający się odczuwać brak kaptiałłu jest bardzo utrudnione, albo sprowadzać drzewo w stanie okrągłym wprost do fabryki i tu właśnie nasuwają się te trudności komunikacyjne. Brak kolei, kolejek, nieraz odpowiednich (na żelaznych osiach) wozów, odległości od stacyi, wreszcie drogi przewóz kolejami czynią sprowadzanie drzewa albo wprost niemożliwem, albo tak podrażają koszta produkcyi, że wręcz nie opłaca się korzystać z surowca krajowego, pomimo, że go mamy w obfitości. To też niektóre fabryki sprowadzały, lub sprowadzają drzewo bukowe z Czech, Rumunii, gdyż przywóz lepiej się kalkuluje od sprowadzania drzewa krajowego. Dziś z Czech dowóz ustaje, gdyż rozwija się tam przemysł mebli giętych i Czesi nie chcą oddawać swego surowca za granicę.

Poza surowcem mamy w kraju i artykuły uboczne, a więc: modeli żelaznych do wyginania giętych części mebli — dostarczają fabrykom nasze odlewnie, części metalowe, jak śruby, nity, gwoździe, okucia, są również w kraju wyrabiane; niektóre maszyny jak piły taśmowe, traki (gatry) wyrabiają polskie fabryki. Z zagranicy sprowadza się trzcinę do wyplatania, niektóre lakiery; tłocznie do wytłaczania deseni na deszczułkach siedzeniowych i oparciowych, niektóre bardziej precyzyjne maszyny.

Przemysł mebli giętych jest typowym przemysłem wywozowym. Fabryki b. Królestwa Kongresowego wysyłały przed wojną 85 proc. swej produkcyi do Rosyi, zaledwie 15 proc. pozostawiając w kraju. Po utraceniu rynku rosyjskiego fabryki mebli giętych znalazły się w trudnem położeniu, gdyż zapotrzebowanie rynku krajowego nie przekraczało 25 proc. znacznie zmniejszonej produkcyi.

Przemysł mebli giętych musiał więc utorować sobie drogę na rynki europejskie zachodnie i południowe. Największą uwagę zwrócono na rynek francuski i belgijski, konsumcya których jest ze względu na odbudowę zniszczonych przez wojnę terenów bardzo znaczna. W ostatnim jednak czasie wywóz mebli giętych do Francyi zmniejszył się, gdyż wysokie opłaty celne, pobierane obecnie przez Francyę, a wynoszące 10 franków i więcej od zwyczajnego krzesła oraz wysokie koszty przewozu uniemożliwiają zbyt naszych wyrobów. Utrata rynków zagranicznych byłaby poderwaniem istnienia przeymsłu mebli giętych w Polsce, to też bardzo jest pożądanem uzyskanie we Francyi dla naszych mebli giętych cła minimalnego. Co się tyczy innych rynków zagranicznych, to nasze meble gięte powinny, przynajmniej w zakresie celnym, korzystać z klauzuli największego uprzywilejowania, — przez co miałyby zapewnione równe pod względem celnym szanse konkurencyi.

Polskie meble gięte wywożone są niemal wszędzie, idą nawet do Ameryki. Nie wywozimy ich do Czech i Węgier, gdzie rozwinął się własny silny przemysł mebli giętych.

Utrudniony jest wywóz do Rumunii, gdzie istnieją bogate lasy bukowe i zaczynają powstawać fabryki mebli giętych. Aby nie utracić tego rynku, fabryki nasze sprzedają tam towar nawet ze stratą.

Na Gdańsk są wysyłane niewielkie ilości; więcej mebli giętych idzie przez Szczecin do Ameryki, nawet południowej.

Na rynku krajowym przemysł ten nie odczuwa dotąd żadnej konkurencyi.

Dotychczas wszystkie fabryki prowadzą produkcyę maszynami przedwojennemi, kryje się w tem duże niebezpieczeństwo; w razie odzyskania rynku rosyjskiego, kiedy trzeba będzie produkować masowo w wielkich ilościach, fabryki wkrótce staną; maszyny przedwojenne mogą być stosowane przy wytwórczości, prowadzonej w dość wolnem stosunkowo tempie, ale staną, zdemolują się odrazu, jeśli będą musiały produkować więcej i znacznie prędzej. Fabryki nasze nie są jednak w stanie uzupełnić braków technicznych z powodu trudności walutowych i, co najważniejsze, braku kapitału. Brak ten daje się odczuwać nawet w zakresie środków obrotowych, nietylko inwestycyjnych.

Z kredytu skarbowego przemysł mebli giętych korzysta bardzo mało.

Przemysł mebli giętych, a właściwie część jego, zorganizowana jest od roku

*) Narazie nie czynna z powodu braku kapitału.

wiązku Wytwórców Mebli Giętych (Warawa, Marszałkowska 141). Związek ten ojmuje 7 przedsiębiorstw, 9 fabryk, zatrumiających ogółem 2.700 robotników.

Są to następujące fabryki:

1. B-cia Thonet — Radomsk — 900 rotników (w przybliżeniu), 2. T. A., „Mundus“ — Jasienica, 3) T. A. „Mundus“ — kzkowice 700 rob., 4. „Henryków“ — Kiel- — 300 rob., 5. i 6. K. Wünsche i Ska Radomsk, fabryka fornierów siedzenioych „Ksawerów“ 300 rob., 7. J. Kohn i Ska adom 250 rob., 8. „Białogon“ — Białogon d Kielcami 150 rob., 9. J. Gierycz — Raom 100 rob. Razem 2.700 robotników.

——o——

Księgi handlowe a podatek obrotowy.

Wedle art. 76. ust. o podatku od o-otu, komisya szacunkowa nie ma prawa zyjąć za podstawę wymiaru innych dat iżeli zeznano, jeżeli kontrybuent wyraził towość przedstawienia ksiąg handlowych, raz z dokumentami i rachunkami, chyba komisya uznała księgi za nierzetelne, o nieprawidłowe.

Artykułem zaś 50 tejsamej ustawy naono na kontrybuentów nie prowadzących ksiąg handlowych przepisanych kosem handlowym, obowiązek prowadzeksięgi obrotu, która jednak za księgę ndlową nie może być uważaną i dlago mimo prowadzenia księgi obrotu, adza ma prawo żądać okazania ksiąg i kładnego ich kontrolowania, a to nieko samych ksiąg ale i dokumentów i hunków.

Kto prowadzi księgi handlowe, ten potrzebuje prowadzić księgi obrotu.

Chodzi więc o to, jakie księgi należy, owadzić, by być zwolnionym od prowaenia księgi obrotu.

Wobec tego, że art. 50 wyżej cytony, wymaga prowadzenia ksiąg przepiych kodeksem handlowym, przeto pod względem kupcy i przemysłowcy poni się stosować do przepisów art. 28 następnych kodeksu handlowego, trakących o księgach handlowych. Jakie gi mają być prowadzone, ustawa nie mienia, wyraża się tylko ogólnikowo, że e mają być prowadzone księgi, z któ- z łatwością może być rozpoznany majątku w całości oraz czynności dlowe. Ustawa wymienia tylko wyraźnie kupiec jest obowiązany przechować kopondencye oraz kopie wysyłanych listów e obowiązany jest wciągnąć do księgi ij. Oczywista, że obecny sposób kopioia listów uniemożliwia prowadzenie koi Władza z tego kwestyj nie zrobi, li jej się wykaże inny prawidłowy spoprzechowywania kopij listów. Każdy iec musi przy założeniu interesu bilans pny sporządzić wedle przepisu art. 29 handl. a z końcem każdego roku ma ządzić bilans końcowy i inwentarz. entarze i bilanse mogą być wpisywane specyalnej księgi, bądź też luźnie za adkiem ułożone. Przy sporządzeniu intury ma być wartość towarów i aktyocenioną wedle dnia sporządzenia bi-, nieściągalne pretensye mają być odie a wątpliwe (dubiose) mają być wei prawdziwej wartości przyjęte.

Księgi muszą być należycie oprawiozaopatrzone kartka za kartką bieni liczbami. Wpisy muszą być za poiem uskuteczniane bez pozostawienia ych kart lub odstępów, w księdze nie o wpisów ani wymazywać ani przekrebuchhalterya zna bowiem sposoby ktury mylnych i wadliwych wpisów, storna. Księgi i korespondencye maprzechowywane przez lat 10. Tyle wa. Jakie jednak księgi zazwyczaj poy kupiec prowadzi, zależy od systemu halteryi u każdego kupca założonej, tj. pojedynczej czy podwójnej, włoskiej czy amerykańskiej itd.

Porządny kupiec, prowadzący prymitywną, niezawiłą książkowość, prowadzi zazwyczaj księgę faktur do której wpisuje faktury otrzymane od swoich wierzycieli (tzw. Eingangsfacturenbuch) i księgę faktur wysyłanych do swoich dłużników (Debitorów). Suma faktur otrzymanych w ciągu peryodu obrotowego stanowi jedną pozycyę ważną dla podatku obrotowego, zaś suma faktur wysyłanych do debitorów stanowi również ważną dla oceny wysokości obrotu cyfrę ogólną. Kupiec porządny prowadzić jednak musi także porządną kasowość. Do kasy wpisuje się kolejno chronologicznie wszystkie wpływy i wydatki a saldo kasowe przy zamknięciu końcowem stanowi pozycyę bilansową. Prócz tego prowadzi się tzw. Salda-Conti księgę w której każdy wierzyciel i każdy dłużnik ma osobne konto. W większych interesach prowadzis ię osobno Salda-Conti kredytorów osobno zaś salda Konti debitorów. W końcu prowadzi się księgę główną zazwyczaj ale w interesach większych, a tak samo i Prima Notę także w większych interesach. Wpisy wszystkie zostają ze sobą w organicznym związku, stanowią niejako jeden gmach, każdy najdrobniejszy błąd psuje jego harmonię. Rachunki w księgach muszą na jotę się zgadzać, aby mogła być mowa o prawidłowości ksiąg. Tylko takie księgi, które dają niewątpliwie rozpoznać całokształt wszystkich interesów handlowych i stanu majątkowego kupca, mogą mieć pretensyę do nazwy Ksiąg Kupieckich, które nadają kupcowi względnie przemysłowcowi przywilej z art. 76, o którym we własnym więc interesie, dla uniknięcia tarć z władzą podatkową, rozsądek dyktuje prowadzenie prawidłowej buchhalteryi.

Dr. A. L.

Tydzień giełdowy.

Lwów 27 10. 1923.

(Ch.). Giełda nasza stała w ubiegłym tygodniu pod wrażeniem nowej rekordowej zniżki marki polskiej, która notuje na giełdzie w Zurychu 1.5. Tym razem rynek zagraniczny poraz pierwszy wartość marki ocenił niżej niż rynki krajowe. Dotychczas było odwrotnie.

Organizm młodego państwa wstrząsnął znów paroksyzm febry, zbyt często niestety się powtarzającej. Marka polska po równi pochyłej się staczająca nabrała w dniach ostatnich niebywałego przyspieszenia. Jak rozpędzone koło potężnej maszyny w miarę zwiększania się szybkości obrotu z coraz większą łatwością napotykane po drodze przeszkody pokonuje, tak lecąca w przepaść siła płatnicza naszej marki wśród zgrzytu tysięcy walących się egzystencyi ludzkich urąga wszelkim projektom naprawy skarbu.

Coraz więcej mnoży się tych projektów, różnoracy są lekarze na nasz chory organizm, który wepchnięty między dwa płonące domy sam na największe niebezpieczeństwo jest narażony. A tymczasem, prasa z coraz większą szybkością drukuje banknoty i obniża ich wartość a ludność tego kraju z przerażeniem codziennie się dowiaduje, że znowu moloch pochłonął część dobytku. Stronnictwa rządzące zdają się nie wiedzieć, co się dzieje dokoła, i każdy stara się utrzymać przy władzy choćby wszystko miało pójść w grózy, a wina bardzo łatwo zwala się na innych.

W kraju mnożą się strajki, przemysł ogranicza dnie pracy do minimum, urzędnicy państwowi jęczą wśród rozszalałej nędzy drożyzny. A wszystko to dzieje się w krajus amowystarczalnym, tylko dzięki złej gospodarce. Nic też dziwnego, że giełda zagraniczna która zawsze trzeźwiej oceniała naszą markę niż my sami wewnątrz kraju, straciła cierpliwość i pieniądz ten ocenia w ten sam sposób jak do niedawna oceniała markę niemiecką.

W dziedzinie efektów zaszły niewielkie tylko zmiany. Wszelkie próby podniesienia kursów do odpowiedniego stanu rozbiły się skutkiem coraz bardziej zwiększającej się podaży. Posiadacze akcyi wśród obecnych warunków uważają lokatę w walutach zagranicznych za pewniejszą niż w efektach przedsiębiorstw krajowych. Odbywa się ucieczka od akcyi, zupełnie nieuzasadniona, albowiem mimo wszystko jesteśmy dalecy od tych kataklizmów, którym ulegają Niemcy. Stosunki jednak w kraju spowodowały kolosalną zniżkę naszych papierów we Wiedniu, na jedynej giełdzie zagranicznej, na której pewna część naszych papierów jest notowana. Zieleniewski w przeciągu ostatnich tygodni stracił więcej niż 60 proc. kursu. U nas kurs jego pozornie się podniósł, gdyż dewiza na Wiedeń podniosła się kalkakrotnie. To samo dzieje się z innemi papierami naszymi we Wiedniu, z Browarami, Rakszawą, Sierszą górniczą itd. Nizkie kursa naszych efektów zachęcają jednak spekulacyę zagraniczn ądo kupna i Wiedeń więcej okazuje zaufania dla naszego przemysłu niż my w kraju. W ostatnim tygodniu masowo zakupywano na zlecenia z Wiednia akcye Chodorowskie Banku przemysłowego i Ojkosów Że akcye mimo to tylko nieznacznie podniosły się w kursie t odzięki Warszawie gdzie kursa akcyi ciągle jeszcze są obniżane.

Spadek marki z natury rzeczy musiał wpłynąć i na giełdę zbożową. Ceny jednak zboża twardego podniosły się tylko nieznacznie. Na ogół panuje rezerwa i mała podaż.

——o——

KRONIKA.

Waluta.

Obieg banknotów wynosi według stanu rachunków P. K. K. P. z dnia 10. październ nika br. 13,002.295,738.000'50 mk., a zatem nastąpił w ciągu ostatnich 10 dni wzrost banknotów w obiegu o 1,804.557,840.658 mk. co daje dziennie przeszło 180 miliardów.

Marka polska a marka niemiecka. Katastrofalny spadek kursu marki polskiej w ostatnim czasie nasuwa analogie ze spadkiem marki niemieckiej. Jakkolwiek bowiem zachodzą zasadnicze różnice pomiędzy sytuacyą gospodarczą i organizacyą gospodarstwa Niemiec i Polski, dadzą się w dziedzinie waluty przeprowadzić pewne analogie. Zarówno marka niemiecka jak i marka polska zawodzą dziś bezwzględnie jako mier nik wartości i życie gospodarcze w tych obu krajach przeszło już na całej linii do liczenia w walucie obcej. Tylko że w Niemczech proces uciekania od marki przybrał już rozmiary paniki a spadek jej wartości postępuje w tempie gwałtowniejszem aniżeli spadek marki polskiej. Ta gwałtowność spadku zależną jest od stopnia dewaluacyi i wzrasta w miarę tejże. Poniżej zamieszczamy zestawienie oficyalnych kursów dolara w Warszawie (pozostających daleko w tyle poza kursami faktycznymi) i w Berlinie, nasuwające w tym kierunku bardzo smutne refleksye. Kursa dolara podajemy od chwili, kiedy osiągnął on w Warszawie wzgl. Berlinie cenę 50.000 mk. Kursa podajemy w tysiącach.

Marka polska. 1. 6. — 50, 8. 6. — 61, 12, 6, — 72, 15, 6. — 86, 19 6. — 136, 27. 7. — 144, 29. 7. — 179, 3. 8. — 207, 9. 8. — 236, 23. 8. — 245, 14. 9. — 277, 26. 9. — 305, 28. 9. — 337, 3. 10. — 406, 4. 10. — 456, 5. 10. — 480, 6. 10 — 574, 9. 10. 624, 10. 10. — 684, 11. 10. — 733, 13. 10. — 895, 17. 10. — 970, 18. 10. — 1,025, 20. 10. — 1,171, 21. 10. — 1,290, 23. 10. — 1,376, 24. 10. — 1,725, 25. 10. — 1,740, 26. 10. — 1,735, 27. 10. — 1,730.

Nieoficyalny kurs dolara wynosił 27.10. w Warszawie i Lwowie 2,500.000.

Marka niemiecka. 18. 5. — 48, 23. 5. — 56, 29. 5. — 60, 8. 6. — 79, 12. 6. — 84, 13. 6. — 97, 15. 6. — 120, 18. 6. — 148, 28. 6. — 150, 30. 6. — 155, 2. 7. — 161, 7. 7. — 176, 10. 7. — 186, 16. 7. — 195, 20. 7. — 284, 24. 7. — 414, 26. 7. — 760, 28. 7. — 1.000, 2. 8. — 1.097 6. 8. — 1,645, 9. 8. — 4,847, 21. 8. — 5,486, 28. 8. — 6,384, 29. 8. — 7,481, 30. 8. — 10,972, 4. 9. — 12,967, 5. 9. — 19,950 7. 9. — 52,867, 11. 9. — 66,034, 12. 9. — 95,760, 17. 9. — 131,869, 18. 9. — 149,625 19. 9. — 181,545, 2. 10. — 319,200, 3. 10. 438,900, 4. 10. — 548,625, 8. 10. — 835,905 9. 10. — 1.197,000, 10. 10. — 2.967,562, 11. 10. — 5.047,350, 18. 10. — 8.139,600 19. 10. — 11.970,000, 20. 10. — 19.000,000 22. 10. — 39.900,000, 23. 10. — 55.860,000 24. 10. — 62.837,000, 25. 10. — 64.837,000.

Oto suche cyfry. A w Warszawie cicho jakby te cyfry nic nie mówiły.

Kapitał francuski a banki austryackie. Kapitał francuski zaangażował się dotąd w 4 wielkich instytucyach bankowych austryackich a mianowicie: 1) Banque des Pays d'Europe Centrale (dawniej Laenderbank), którego głównym akcyonaryuszem jest Banque de Paris et des Pays Bas; 2) Niederoesterreichische Escompto Gesellschaft, do którego przystąpiła Union Europeenne Financiere et Industrielle; 3) Oesterreichische Bodenkreditanstalt, który wszedł w bliższy stosunek z Association Nationale des porteurs de valeurs mobilieres; 4) Unionbank w Wiedniu, którego jednym z największych akcyonaryuszów jest Credit Mobilier w Paryżu. Credit Mobilier w Paryżu nabył bowiem niedawno około 80.000 sztuk akcyj Unionbanku w Wiedniu zastrzegając sobie prawo zakupna dalszych kilkudziesięciu tysięcy sztuk. W radzie nadzorczej Unionbanku Credit Mobilier reprezentowany będzie prawdopodobnie przez dwóch delegatów. Ponieważ w lipcu r. b. Societe des Petroles Dombrowa w Paryżu odstąpiła część swoich akcyj Unionbankowi wzamian za akcye tego banku, delegując do rady nadzorczej p. Clairin, przeto w radzie nadzorczej Unionbanku zasiadać będą obecnie reprezentanci dwóch grup francuskich.

Ubezpieczenie w walutach wysokocennych. Nader aktualne zagadnienie, jakiem uniezależnienie interesów ubezpieczniowych od skutków deprecyacyi pieniądza, było między innemi w d. 11. b. m. przedmiotem obrad Rady Centralnego Zw. Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów. W swoim czasie, na skutek zgodnej akcyi towarzystw ubezpieczeniowych i sfer gospodarczych, ministerstwo skarbu dopuściło ubezpieczenia w złotych. Atoli koncepcya ubezpieczeń w złotych, będąca jedynie paliatywem, upadła na skutek poniechania notowań złotego, oraz zamknięcia towarzystwom ubezpieczeniowym rachunków złotowych, czem została im odjęta możność pokrywania swych zobowiązań. W związku z powyższem towarzystwa ubezpieczeniowe występują do władz, by uprawnione zostały ubezpieczenia w walutach pełnowartościowych. W zrozumieniu, że obecny stan w dziedzinie asekuracyi prowadzi do zupełnego zaniku idei ubezpieczeń i ubezpieczania się w towarzystwach zagranicznych, Rada Centr. Zw. Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów uchwaliła zwrócić się do władz z poparciem powyższych postulatów.

Sytuacya finansowa Japonii. Wskutek trzęsienia ziemi liczyć się należy ze zmniejszeniem wpływów podatkowych i innych do 200 milionów jenów rocznie. (Kurs jena w Londynie 24,58 jen równa się 1 Ł.). Dla wyrównania budżetu i z powodu olbrzymich zadań, spadających obecnie na skarb, nieodzowną jest krótkoterminowa pożyczka.

Nowe kopalnie rudy ołowianej i srebra w Honcury (Południowa Afryka) zapowiadają się znacznie bogaciej, aniżeli pierwotnie przypuszczano. Badania rudy dały świetne wyniki. Znaleziono bowiem na tonę rudy z zawartością 50—60 proc. ołowiu, mniej więcej 2.000 uncyj srebra. (Uncya równa się ca. 31 gr.).

Podatki.

Krytycznym miesiącem podatkowym będzie grudzień. Na ten miesiąc przypada bowiem zapłata: 1) miesięcznego podatku obrotowego: 2) trzeciej raty podatku obrotowego za I. półrocze 1923, 3) podatku dochodowego za rok 1923, 4) pierwszej zaliczki na daninę majątkową, 5) należytości za patenta ogólne w około trzydziestokrotnej dotychczasowej wysokości, 6) podatku dochodowego od poborów służbowych, 7) należytości za patent akcyzowy.

Cła.

Zmiana w postępowaniu celnem. W „Dzienniku Ustaw" ogłoszono rozporządzenie o zmianie przepisów o postępowaniu celnem. Na mocy tej zmiany, jeżeli po dokonaniu odprawy strona nie uiści należytości celnych lub po uiszczeniu nie odbierze towaru, urząd celny ma prawo towar po upływie 6 dni sprzedać z licytacyi. Na nabywcę towaru przechodzą wszystkie w tym względzie obowiązki pierwotnego odbiorcy. Termin ten sześciodniowy nie dotyczy jednak żywych zwierząt, świeżych roślin i towarów, podlegających szybkiemu zepsuciu, które mogą być sprzedane niezwłocznie Uzyskaną ze sprzedaży gotówkę, w całości lub z potrąceniem należności celnych, przewozowych i innych otrzymuje pierwotny odbiorca towaru. W wypadkach, gdy strona wniesie reklamacyę na piśmie z powodu wyniku rewizyi celnej, sześciodniowy termin sprzedaży towaru z licytacyi liczy się od daty zawiadomienia strony o ostatecznem orzeczeniu władzy kompetentnej do rozstrzygnięcia reklamacyi.

Certyfikaty pochodzenia towarów w Turcyi. Ministerstwo przemysłu i handlu zawiadamia, że na interwencyę delegacyi rządu polskiego w Turcyi, generalna dyrekcya ceł w Konstantynopolu zgodziła się na uznawanie certyfikatów pochodzenia towarów wystawionych przez izby handlowe w Polsce.

Kolej.

Z międzyn. kolejnictwa. Odbyło się w Paryżu walne zgromadzenie międzyn. unii kolejowej. Postanowiono dążyć do rozszerzenia konwencyi berneńskiej na kraje jeszcze konwencyą nie objęte i uchwalono odezwę do wszystkich zarządów kolei o rychłe przywrócenie międzynarodow. pociągów, kursujących przed wojną.

Różne.

Z rynku naftowego. Na targu ropnym w związku ze zwyżką dolara, według którego kalkulują producenci cenę ropy przy słabej naogół podaży — cena ropy podniosła się; nie osiągnęła jednak poziomu zwyżki walut.

W handlu produktami naftowemi panuje nadal tendencya mocna, zwłaszcza zauważyć można znaczny popyt na naftę oraz parafinę, której zapasy są bardzo znikome.

W handlu udziałami brutto panuje zastój. Ceny udziałów oblicza się wedle kursu dolara, mimo to z powodu braku chętnych do sprzedaży, obroty są minimalne. Z powodu braku podaży targ bruttowy we Lwowie ustał prawie zupełnie i utrzymuje się jeszcze tylko w Drohobyczu.

Płace robotnicze w przemyśle naftowym Stosownie do warunków umowy zbiorowej w przemyśle naftowym z dn. 19. listopada r. ub. ustaliła komisya złożona z przedstawicieli izby pracodawców i delegatów związków robotniczych dodatek drożyźniany do płacy w pierwszej połowie października na 140 procent.

Dotychczasowa dzienna płaca pracowników w przemyśle naftowym w poszczególnych zagłębiach wynosiła: Borysław I. kategorya — 180.000, II. 140.000, III. — 96.900, IV. — 56.000. Kros I. — 174.500, II. — 134.900, III. — 90.9 IV. — 50.000; Bitków I. — 174.000, II. 134.900, III. — 81.000, IV. — 50.500.

Oprócz płacy zasadniczej otrzymują pr cownicy ryczałt miesięczny wynoszący kategoryi I. — 787.200, II. — 472.300, 449.900, wreszcie dla IV. — 168.700, o t. zw. relutum mieszkaniowe, węglowe i świetleniowe, które ostatnio znacznie po wyższono.

Nabywanie nieruchomości w Austryi przez obywateli polskich. Dotychczas nab wanie nieruchomości w Austryi przez o wateli polskich napotykało na trudności tury prawnej, wynikające z austryackie kodeksu cywilnego. Wobec tego, że w mowie handlowej polsko-austryackiej prz widziane jest traktowanie obywateli polsk nabywających nieruchomości w Austryi i wrotnie, z jak najdalej idącą życzliwoś obecnie wyższy sąd we Wiedniu przyzn obywatelom polskim prawo nabywania ruchomości w Austryi. Wobec tego zar dzenia, polacy będą traktowani na równi obywatelami austryackimi.

Międzynarodowa wystawa przemysłow w Filadelfii. Ministerstwo Przemysłu i H dlu otrzymało od placówek swoich amer kańskich zawiadomienie, że w roku 19 ma odbyć się w Filadelfii Międzynarodo Wystawa Przemysłowa dla uczczenia 1 rocznicy ogłoszenia niepodległości Sta Zjednoczonych. Będzie ona miała na c przedstawienie dorobku ekonomicznego S nów Zjednoczonych i państw zagran nych. Specyalna uwaga ma być zwróc na dział eksportowy. W tym celu mają zorganizowane pokazy towarów, jakie k dy kraj posiada na wywóz. Termin otwa nie został jeszcze ustalony. Dotychcz zgłosiłoo udział 18 państw.

Ze względu na ogromne znacz podjęcia prawidłowej wymiany towar pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Pol byłoby bardzo wskazane, aby Polska wz także udział w tej wystawie i aby zawcz pomyślano o przygotowaniu działu p skiego. Wśród materyału polskiego powi znaleźćs ię eksponaty naszych artyku eksportowych, które mogłyby uzyskać na rynku amerykańskim. Wobec tego nisterstwo Przemysłu i Handlu prosi nadsyłanie do Ministerstwa uwag co przyszłego zgłoszenia do wzięcia ud w wystawie.

Położenie ludności na Syberyi pod w dem ekonomicznym jest niezmiernie cię Rewolucya zniszczyła zupełnie wszyst warsztaty pracy. Nowa polityka ekonom na sowietów jest dopiero w zaczątku Syberyi. Handel znajduje się wyłącznie rękach kooperatyw rządowych. PPrywa handel nie może się rozwinąć z pow braku kapitału i wskutek zbyt wielkich datków. Kilka przedsiębiorstw prywat założonych w zeszłym roku w Nowomi jewsku, zostało niedawno zamkniętych. czba bezrobotnych na Syberyi sięga 2 co stanowi 13 proc. wszystkich pracują w tym kraju. Sowiety otoczyły na Sy specyalną opieką i z dużym nakładem pitału mleczarstwo państwowe. Zbyt duktów mlecznych obliczony jest przede stkiem na Niemcy. Konsul niemiecki na beryę, który przybył niedawno do N mikołajewska, miał już rzekomo zawrz mowy na dostawy masła i sera dla Nie na bardzo znaczne partye.

Elektryfikacya kolei szwajcarskich. związkowa zatwierdziła subwencyę 60 lionów franków na przyśpieszenie elek kacyi kolei szwajcarskich. Dyrekcya ma zamówić odpowiednie lokomotywy w rzędu fabryk szwajcarskich i francuski terminem dostawy 1925 r. Koszt jedn komotywy wyniesie 500.000 franków.

wa a fakty w sprawie numerus clausus.

Lwów, 28. października.

Jak nam tłumaczył minister Głąbiński rybuny sejmowej, ograniczyły władze ł wyższych ilość nowoprzyjętych słu- zów li tylko ze względu **na brak miej-** w salach wykładowych dając przytem wszeństwo słuchaczom narodowości pol- ;

Tymczasem okazuje się obecnie **zupeł- co innego. I tak**

na 150 wolnych miejsc

I. roku wydziału medycznego naszego wersytetu

przyjęto tylko 46 słuchaczy.

akademii weterynaryi we Lwowie

na 70 wolnych miejsc

tylko 32 słuchaczy.

Więcej słuchaczy nie chciano przyjąć o wolnych miejsc, gdyż musianoby prze czyć normę procentową uchwaloną przez ty dla Żydów i innych innorodców. **ie same stosunki zachodzą na wszy- ch innych wydziałach naszego uniwer-** sytetu oraz na technice.

Tak wyglądają fakty a słowa i cywilna odwaga naszych nieodpowiedzialnych mężów stanu w sprawie numerus clausus.

Międzynar. konfer. pracy w Genewie.

Genewa 28. 10. (Pat.) Na wczorajszem posiedzeniu międzynarodowej konfetem dyrektora Międzynarodowego Biura pra rencyi pracy, w czasie dyskusyi nad raporcy, delegat polski poseł ks. Wójcicki, przewodniczący sejmowej komisyi pracy, wygło sił przemówienie, w którem zaznaczył, że już w najbliższym czasie obie Izby polskie ratyfikować będą szereg międzynarodowych konwencyi pracy, przyczem dodał, że wszystkie przepisy, zawarte w konwencyach pracy, są już w Polsce stosowane.

Genewa 28. 10. (Pat.) Delegat polski Sokal, przewodniczący piątej komisyi przedstawił w dniu wczorajszym na plenarnem posiedzeniu Międzynarodowej konferencyi pracy projekt zaleceń międzynarodowały komisyi zostały przyjęte przez konwych raportów i inspektorów pracy. Uchferencyę jednomyślnie.

zeciw zmianie ustawy o ochronie lokat.

Olbrzymi wiec protestacyjny kupców i rękodzielników.

Lwów, 29. października.

(di) Wczoraj odbył się w szczelnie wyonej sali Izby rękodzielniczej zwołany zniem Centrali Związku Stowarzyszeń ieckich Wsch. Małopolski wielki wiec, ców i rękodzielników, celem zajęcia staiska wobec grożącego niebezpieczeń lokatorom, na wypadek uchwalenia ny ustawy o ochronie lokatorów, którą lkiemi siłami i za wszelką cenę repreanci większości sejmowej, przeprowausiłują. Prócz licznych reprezentantów warzyszeń i organizacyi zjawili się posło i senatorowie w osobach pp. Eisena, dra Schreibera, Hellera, Bodeka. dr. Wurzel nadesłał list usprawiedliący swoją nieobecność z powodu wyna sejmik, a zarazem zapewniający ce poparcie postulatom kupiectwa i dzieła.

Po zagajeniu przez inż. H. Feuersteina wezwał zebranych, by dali jasny obraz ń, wybrano prezydyum, w skład któweszli pp: Sozański, Schlechter, Gil- , Ornstein, Melzer. Referował p. Feuerstein. Mowca wśród wielu wywodów podkreślił, że w czasie obecnym, kiedy brak dobrego środka płatniczego i dewaluacya pieniądza dokucza w czasie ogólnego rozprężenia gospodarczego, kiedy ciężko jednostce myśleć o ułożeniu budżetu własnego gospodarstwa nie może być sprawa zmiany ustawy wentylowana. Usiłuje się tem tylko podkopać byt i bezpieczeństwo kupca i rękodzielnika, pozbawić go dachu nad głowę, byle tylko małemu procentowi ludności przysporzyć korzyści. Takie postępowanie może zagrozić zakłóceniem spokoju społecznego. Mowca wzywa do organizowania się, gdyż wspólny wysiłek warstw zagrożonych może dać rezultat dodatni.

Imieniem Izby rękodzielniczej zabrał głos p. Sozański, który przedstawił smutny stan rękodzielników i ból oraz oburzenie jakie panuje w warstwach rzemieślniczych wobec zakusów reakcyi na bezpieczeństwo lokatorów. 95 proc. ludności miejskiej mogącej ledwie odetchnąć pod brzemieniem okropnych stosunków grozi wskutek zmiany ustawy niechybnie katastrofa. Stronnictwa sejmowej większości zapomniały o swoich wyborcach, a Rady miejskie idą niedwuznacznie na lep interesów właścicieli realności. Mowca wzywa, by wszyscy kupcy i rękodzielnicy bez względu na narodowość i wyznanie, cały stan średni zjednoczył się i stworzył wielkie Towarzystwo ochrony lokatorów, mające na celu obronę interesów lokatorów.

Poseł dr. Schreiber podkreśla, że sprawa ochrony lokatorów jest jak każda in na traktowana w Sejmie wyłącznie politycznemi względami stronnictw. Nie baczy się na to, iż wywołać się może katastrofę socyalną, iż szerokie masy się krzywdzi, żąda sie niemożliwości, byle tylko interes partyjny zadowolić. Mowca zaznaczył, że Koło Żydowskie stoi i stać będzie na stanowisku bezwzględnej ochrony lokatorów. Poseł Eisenstein bogatemi cyframi ilustruje niebezpieczeństwo zmian, które się usiłuje w ustawie przeprowadzić. Wprowadzenie projektu złotej korony, doprowadzi do ruiny lokatorów, gdyż sumy kilkunastu i kilkadziesiąt milionów wynoszące nikt w stanie nie będzie zapłacić. Mowca podkreślił, że reprezentant K. Ż. zagroził w komisyi, że klub jego do takiej ustawy nie dopuści, że posłowie wyjdą na ulicę i wezwą masy do gorących protestów.

Dzisiejszy wiec jest wstępem do wielkiej akcyi którą Koło Żyd. zainicyowało, by obronić zagrożone warstwy od katastrofy. Koło Żyd. zwróciło się do zrzeszeń kupieckich i rękodzielniczych całego Państwa by organizowało się i wysłało deputacye do Warszawy celem stanowczej interwencyi. Poseł Heller z innych uwypuklił argument jeden, nad którym się nie powinno przejść do porządku. Sytuacya jest taka, że zamożniejsi lokatorowie obojętnie i niechętnie się do współpracy przychylają, utrudniając swojem postępowaniem uzasadnienie konieczności ochrony lokatorów. Mowca apeluje, by, ta część zsolidaryzowała się z gospodarczo-słabszymi, i nie dawała powodu swojem postępowaniem przeciwnikom ustawy do podkreślania iż wielkiej ilości lokatorów nie zależy na utrzymaniu tej ustawy.

Przemawiali następnie imieniem rękodzielników żyd. p. Schlechter, im. stow. drobnych kupców p. Ornstein, który uznał że tylko posłowie K. Ż. bronią sprawy oraz wezwał poszczególne związki do wszczęcia obronnej akcyi na wielką skalę,

med. RAFAŁ BECKER.

yd jako pacjent.

Mówi się o żydowskich akademikach, larzach, o innych żydowskich zawoach i ogólnie o tzw. żydowskich ciwościach. Czy jest to właściwem, że em pojęciu słowo „żydowski" należy ać nie za predykat, lecz za coś dla e charakterystycznego, tego nie zamieteraz wyświetlać. To jednak jest pe- że skoro się mówi o żydowskim pacie to nie należy w tym wypadku a „żydowski" uważać za zwyczajną dawkę, lecz także w sensie treści rozeć rzeczowo. Każdemu doświadczonelekarzowi przychodzi na wspomnienie ntów-Żydów wielka ilość asocyacyj, dają cały kliniczny obraz tego rodzacyentów. W stawianiu zaś dyagnozy one lekarzowi jako pewne wskaźni- dla leczenia przedstawia wielką war- Jakiego więc rodzaju są owe asso- e? Czy są rzeczywiście takie, że skomówi o żydowskim pacyencie, to ma a myśli różne groźne choroby, któniechybnie do śmierci doprowadzą? Boże! O chorobach takich nie mo- yć mowa. Są to takie choroby, które traktuje z niezbyt poważną miną, współczującym uśmiechem Jakie to więc są te choroby, które tak bardzo gnębią pacyenta a które nie bardzo przerażają lekarza. Istnieją wypadki, w których u człowieka nie funkcyonuje np. żołądek, lub też nie słyszy na ucho, albo cierpi na zawrot głowy, wymioty, itd. Jest jednak w medycynie powszechnie znany fakt, że częste te zjawiska nie wypływają z żołądka lub ucha, lecz że przyczyny tej choroby tkwią zupełnie gdzieindziej w organach, które z terenem działania choroby nie mają nic wspólnego. Te choroby są od psychy zależne i noszą nazwę nerwowych. U Żydów zaś są te choroby najbardziej rozpowszechnione. Nie będzie to przesadą, skoro zaznaczę, że u Żydów 80 procent wszystkich chorób żołądkowych jest natury nerwowej. To nerwowe podłoże, które u nich bardzo często te choroby wywołuje należy do najbardziej charakterystycznych momentów dla żydowskiego pacyenta.

Zjawisko zaś to jest tak charakterystyczne, że każdy mniej więcej doświadczony lekarz je zna, czem się też przy leczeniu i stawianiu dyagnozy kieruje. Pacyent zaś żydowski pomaga lekarzowi nieświadomie w stawianiu dyagnozy. Ten cały sposób i ton w którym opowiada lekarzowi o swojem cierpieniu w jaki sposób nie słuchając rady pierwszego lekarza spieszy do drugiego a następnie i do trzeciego a nawet zwołuje konsylia a dopiero potem wraca do domowego lekarza, wszystko to charakteryzuje dobitnie rodzaj jego choroby. Narzeka ciągle na lekarzy, a mimo to nie może się bez nich obejść. Lekarz jest jego największym wrogiem, równocześnie zaś i najlepszym przyjacielem, ponieważ pacyent, powierza mu całe swe wewnętrzne życie. Jest to prawdziwy typ żydowskiego pacyenta. By to zjawisko objaśnić, nie wystarcza powiedzieć, że zjawisko to jest dla tego żydowskie, ponieważ ono u Żydów występuje. Także u nie-Żydów, którzy na nerwowe choroby cierpią jest sposób zajmowania się chorobą ten sam, chyba może występowanie tego objawu nie jest tak intenzywne, a oprócz tego są one u nich o wiele mniej, aniżeli u Żydów rozpowszechnione. Zjawisko to, które czyni żydowskiego pacyenta tak bardzo typowym, to intenzywne zaakcentowanie choroby nie tkwi w jakiemkolwiek wyszczególnieniu rasy żydowskiej, nie jest od szczególnych psychicznych właściwości rasy żydowskiej zależne, lecz od specyficznych stosunków wśród których Żydzi żyją. Żyd jest zmuszony walczyć o swoje polityczne istnienie, on prowadzi ciężką walkę o swój ekonomiczny byt i „eo ipso" przyzwyczaja się do walki o swoje zdrowotne istnienie. W ten sposób można agresywność i odporność z jaką Żyd przeciwko swym chorobom walczy, objaśnić.

oraz wkońcu p. Mieczogłowski.

Rezolucye ref. Feuersteina, brzmiące jak następuje, przyjęto en bloc:

Zgromadzeni kupcy, rękodzielnicy i rzemieślnicy protestują jak najenergiczniej przeciwko zamiarowi wprowadzenia 20 proc. czynszu przedwojennego w mierniku złotym.

Znękane i zniszczone średnie i drobne kupiectwo i rękodzieło wzywa Rząd i Sejm do zażegnania niebezpieczeństwa, grożącego przez dopuszczenie naruszenia ustawy o ochronie lokatorów. Zgromadzeni wyrażają nadzieję, że Wysoki Sejm w ogólności, a wybrani posłowie i senatorowie z miast i miasteczek w szczególności niedopuszczą do krzywdy średniego i drobnego mieszczaństwa. Zgromadzeni protestują przeciwko zakusom właścicieli realności, którzy w najcięższym momencie dla całego społeczeństwa, myślą jedynie o swoich własnych korzyściach, kosztem najdrobniejszych i najsłabszych jednostek gospodarczych. 95 procent ludności miejskiej nie wolno skrzywdzić dla osobistych korzyści 5 proc. posiadających domy, oraz zwracają uwagę miarodajnych czynników, że zmiana ustawy o ochronie lokatorów fatalnie odbić się może na cenach artykułów pierwszej potrzeby. Wiec uchwala wysłać delegacyę do Warszawy, celem przedstawienia miarodajnym czynnikom postulatów średniego i drobnego kupiectwa i rękodzieła i uprasza prezydyum dzisiejszego zebrania do **stworzenia organizacyi dla ochrony lokatorów.**

W dodatkowych rezolucyach wyrażono żądanie wcielenia kiosków i straganów pod ustawę o ochronie lokatorów oraz wyrażono podziękowanie obecnym na wiecu posłom K. Ż. za ich trudy.

NADESŁANE.

D-r. Wilhelm BERKELHAMMER
adwokat w TARNOWIE
prowadzi obecnie kancelaryę przy ul. WAŁOWEJ 30, Nr. telef. 117.

Walne Zgromadzenie Związku Żyd. Stud. Politechniki odbędzie się 1. listopada o godz. 3 w Ż. D. A. Wydział wzywa członków do wyrównania wszelkich zaległości codziennie do środy 31. bm. włącznie między 1—2 pod rygorem utraty prawa udziału na Waln. Zgrom.

Kronika.

TEATR WIELKI.
Poniedziałek »Faust«.
TEATR MAŁY.
Poniedziałek »Pani prezesowa«.
TEATR NOWOŚCI.
Poniedziałek »Królowa fal«.

—o—

Z okazyi rocznicy śmierci bł. p. Dr. GERSZONA ZIPPERA nacz. redaktora „Chwili“ odbędzie się we wtorek 30. października punktualnie o godz. 6. wieczór Nabożeństwo żałobne w tut. synagodze postępowej.

—o—

— **Wystawa bieżąca** Tow. Sztuk Pięknych art. mal. Mieczysława Reyznera, Maryana Ruzamskiego i Kazimierza Rutkowskiego cieszy się wielkiem powodzeniem, prawie połowa prac przeznaczonych na przedaż została rozkupiona. W Salonie nieust. sprzedaży wystawione są do nabycia po zniżonych cenach oprawione premie Tow. z lat ubiegłych przedstawiające znane obrazy Brandta, Chełmońskiego, Ruszczyca, Jezierskiego i inne jakoteż kilka obrazów starszych malarzy (ul. Dzieduszyckich 1, boczna brama Muzeum Przemysłowego).

— **Nowe znaczki stemplowe.** Min. skarbu wypuszcza z dn. 2. listopada br. w obieg znaczki stemplowe wartości 1000 mk., 2000 mk., 3 tys. i 5 tys. marek. Rysunki tych znaczków stemplowych mają wymiar 20 x 36 mm. Całość znaczka wartości 1000 mk. utrzymana w kolorze granatowym, 2 tys. mk. w kolorze bronzowym, 3 tys. mk. w kolorze ciemno-bronzowym i 5 tys. w kolorze granatowym.

— (i). **Nagły zgon.** Jurko Kistyk robotnik magistracki zam. przy ul. Lwiej 11 a, spożywając wczoraj obiad w gronie rodzinnem dostał nagle udaru sercowego i po kilku chwilach wyzionął ducha. Zwłoki odstawiono do Instytutu medycyny sądowej.

— (i). **Z kina do szpitala.** W kinie „Wanda“ pokłócili się „o miejsce“ Michał i Leon Kuryłowie zam. na Kleparowie z Wiktorem Reichmanem zam. przy ul. Szpitalnej 23. Od sprzeczki słownej doszło wkrótce do bójki, której epilog rozegrał się aż w szpitalu. Kuryłowie bowiem tak pokłuli Reichmana nożami, że wezwane pogotowie ratunkowe odwiozło go do szpitala. Obu niedzielnych zaś bohaterów zamknięto w aresztach.

— (i). **Dotkliwa zguba.** W przechodzie ul. 3-go Maja zgubiła wczoraj Tela Storch zam. na Zniesieniu sznur pereł wart. około 50 milionów.

— **O przywóz kosmetyków.** Wobec coraz częstszego napływu próśb o pozwolenie na przywóz niewielkich ilości kosmetyków, uchwalono na ostatniem posiedzeniu zmniejszonego kompletu główn. urzędu przywozu i wywozu ażeby wszystkie sprawy tyczące się przywozu kosmetyków z krajów posiadających odnośne umowy handlowe z Polską posyłać według kompetencyi do depart. handlowego M. P. i H. Chodzi bowiem o wydawanie zezwoleń na poczet istniejących kontyngentów, pozostających w dyspozycyi M. P. i H. w celu prowadzenia ewidencyi tych kontyngentów przez depart. handlowy.

Dotychczas o przywozie kosmetyków decydowało kollegium przy gł. urz. przyw. i wywozu.

Ze sportu.

Uniwersytet — Politechnika 4:4 (1:2).

Tradycyjne spotkanie reprezentatywek dwóch wyższych uczelni lwowskich, rozegrane zostało wczoraj na boisku Pogoni. W szeregach uniwersytetu grali gracze tej miary co Garbień, Ignarowicz, Zucker, Redler, Hoch, Karnecki, po stronie techniki znów Bacz, Baszniak i inni, nic też dziwnego, że zawody stały na wysokim poziomie i obfitowały w cały szereg ciekawych momentów. Gra prowadzona w bardzo szybkiem tempie wykazała miejscami przewagę uniwersytetu — mimo, że drużyna lepiej zgraną i niebezpieczniejszą była strona przeciwna. Słabą formę okazał Ignarowicz, który w dodatku powiększył seryę niewyzyskanych karnych. Publiczności sporo, sędzia p. inż. Dudryk łaskawszym był dla uczelni na której uzyskał dyplom

Dziesięciobój olimpijski urządzony po raz pierwszy w Polsce, staraniem ruchliwego Akademickiego Związku Sportowego w dniach 26. i 27. bm. na boisku Pogoni, zgromadził 16 współzawodników i dał następujących zwycięzców:

1) Kuchar Wacek,
2) Halicki (Pogoń),
3) Hamburger (AZS).,
4) Rzepka (AZS).,
5) Prugar (Pogoń).

Wymienieni otrzymali nagrody, reszta współzawodników dyplomy pamiątkowe. (K).

Wiedeń, 28. 10. (Pat). Zawody piłki nożnej pomiędzy D. F. C. Praga a Wiedner Sportklub zakończyły się wynikiem 2:1 na rzecz Pragi.

DROBNE OGŁOSZENIA.

NAUKA I WYCHOWANIE.

WPISY na nowy kurs Handlowy (oso bny dla abituryentów) przyjmuje koncesyonowane przez Ministersto Kurs Handlowe prof. Hirschsprunga ul. Łyczakowska 34. Kurs rozpoczyna się 5-tego listopada. 93

Panna do dzieci 6 i 12 letn. na prowincyę poszukiwana. Osobiste zgłoszenie wtorek i środa Sue estow. Pańska 4 miedzy 1 a 3 god.

WOLNE POSADY.

Koncypienta rutynowanego przyjmie od 1° li pada ewentualnie nawet znacznie wcześ adwokat Granicki z Czortkowa, mieszkanie ka lerskie zarezerwowane. 8

INTERESA HANDLOWE.

Spólnika, fabryka likierów znakomicie pro rująca poszukuje, wielkie dochody zapew ne. Pod »WSPANIAŁE DOCHODY« Biuro B staba, Legionów. 9

Poszukuję do ogromnego lokalu frontowe śródmieściu wspólnika z odpowiednim ka łem celem otwarcia jakiegokolwiek przedsię stwa handl. lub przemysł. Zgłoszenia pod »I del« do Administracyi Chwili. 9

POSAD POSZUKUJĄ.

Buchalter bilansista rutynowana siła poszu posady. Zgłoszenia pod »Organizator« do A

Szukam zatrudnienia. Jestem młody i pilny. flektuję na większe przedsiębiorstwo. Z zgł. do Adm »Chwili« »Pilny«.

OGŁOSZENIA.

MEBLE
krajowe i wiedeńskie pierwszorzędnej ja kości po cenach umiarkowanych u Firm J. SEINFELD LWÓW, ul. Sykstuska l. 2 (w podwórzu).

Tokarnie, WIERTARKI, STRUGARKI, SZTAN OBRABIARKI do drzewa, MOTO NARZĘDZIA, PRASY w wielkim wyborze poleca „PILOT“, Lwów, ul. BATOREGO L

Gramofony i płyty najnows w najbliższym gatunku poleca firma MALW IMMERGLUCK, LWÓW, JAGIELLOŃSKA 17. 91

Latarki karbidowe ręczne i rowerowe, p ki zapasowe, Karbid wagę, Latarki kieszonkowe elektryczne, Bate żarówki, Hilsy i t. p. — Termofory i wkłady tychże hurtownie i detalicznie poleca J. ROSENMAN, Lwów, AKADEMICKA 26.

Toczki szmerglowe do ostrzenia pił tartacznych marki „TYROLIT“ poleca po cenach konkurencyjnych „HYDRAULIKA“, Lwów, Jagiellońska

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką
Redaktor odpowiedzialny: Henryk Heschele
„Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika 1

Nr. 1668 Lwów, środa 31. października 1923. Rok V.

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

REDAKCYA I ADMINISTRACYA: PASAŻ HAUSMANA 3, I. p. — TELEFON Nr. 322.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem. Tel. nocny Nr. 831. KONTO CZEKOWE Nr. 142.254.

Cena egzemplarza 10.000 Mk

PRENUMERATA: Miesięczna we Lwowie 250.000 Mk., zam. 280.000 Mk., zagr. 320.000 Mk.

CENA OGŁOSZEŃ: Zwyczajne ogłoszenia za wiersz jednoszp. milim. 5000 Mk., nadesłane i nekrologia za wiersz dwuszp. milim. 15.000 Mk., komunikaty i wiadomości po kronice 20.000 Mk., w tekście i przed kroniką 25.000 Mk., ogłoszenia na pierwszej stronie 30.000 Mk., gratulacye i zawiadomienia zaręczynowe i ślubne za wiersz milim. 20.000 Mk. najmniej 10 w. 200.000 Mk. Drobne ogłoszenia za słowo 3.000 Mk., matrymonialne, prywatna korespond., kupno-sprzedaż 4.000 Mk. tłustym drukiem podwójnie.

Cała stronica . . . . . 10,000.000 Mk.
Pół stronicy . . . . . 5,000.000 Mk.
Cała stronica pierwsza pod nagłówkiem . . . . . 30,000.000 Mk.
Ogłoszenia zamiejscowe o 25 procent drożej.

Inżynier

lub

BIURO TECHNICZNE

chcące objąć FILJĘ albo POPŁATNE ZASTĘPSTWO zagranicznych fabryk aparatów mierniczych i kontrolnych dla kopalń węgla, nafty, hut. elektrowni jak wogóle dla wszystkich przemysłów, spalających węgiel lub gaz ziemny, zechce skierować wyczerpujące zgłoszenia do Administracyi pod . . . . . „Przyszłość Nr. 1760".

Wymaganem jest własne biuro oraz mały podręczny skład dla pomieszczenia aparatów. 9505

Przed konferencyą krajową.

II.

Złączenie się organizacyi syon., działających na gruncie krajowym, w „wspólnotę pracy" dla celów palestyńskich jest rzeczą tak jasną i konieczną, że zbytecznem jest tracić wiele słów na jej uzasadnienie. Nietylko bowiem skoordynowanie działania instytucyi syon. byłoby jej zadaniem, nietylko racyonalny podział pracy i słuszne przeniesienie odpowiedzialności na poszczególne organizacye możnaby tą drogą uzyskać, lecz co więcej, znaczne nasilenie i spotęgowanie ruchu. A o to głównie chodzić musi. Za ciężką bowiem jest obecna chwila dla Żydostwa aby syonizm mógł zadowolić się tymi rezultatami jakie dotychczas osiągnął, za poważna sytuacya w Palestynie, abyśmy usypiając swe sumienie dotychczasowymi postępami w Erez Izrael nie dali posłuchu nakazom chwili. A nakaz ten brzmi jasno: każdy dzień, każda godzina jest drogą, jedynie szybkiem działaniem, silnie wzmożoną pracą zdołamy unicestwić siły wrogie, obronić istniejące pozycye i stworzyć podwa

Dzisiejsza „Chwila" przynosi:

Jeszcze będą zmiany w gabinecie.
Jak rząd zamierza ratować markę — interwencya na giełdach zagr.
Wydalenie 4000 nauczycieli.
Groźba strajku generalnego jeszcze nie zażegnana.
Korfanty a Koło Żydowskie.
Strejk kolejowy.
Orędzie prez. Masaryka do narodu czeskiego.
Bogaty przegląd gospodarczy.
Wielka obława na waluciarzy.
Święto faszyzmu

—o—

W rocznicę zgonu hkp. Dra Gerszona Zippera.

Lwów, 30. października.

I znowu minął rok. Drugi rok bolesnej rozłąki z jednym z Najlepszych. Drugi rok mchem porasta mogiła, kryjąca zwłoki nieugiętego męża Woli żydowskiej — Gerszona Zippera... Z granitowej postaci tego niezłomnego rycerza ducha, ostało się jeszcze tylko — wspomnienie...

Ale w pamięci tych, co Go znali i blizko Niego stali, albo zdala tylko choćby w najdalszym promieniu Jego działalności — wykonawcami wielkiej Jego woli byli, żyje. Żyje Zipper-działacz, nie stary jeszcze ale fizycznie złamany, jednak zawsze duchem żywy i ożywiający, Zipper wódz lwowskiego a przez to galicyjskiego Żydowstwa w ciężkich i smutnych dniach pamiętnego listopada, Zipper-redaktor „Chwili".

Krótkie niestety pasmo jego życia to wielka księga niestrudzonego działania, gruby tom — czynów. Zipper należał do szczupłej gminy galicyjskiej przedherzlowskich syonistów. Był współtwórcą ruchu w kraju i nieznużonym sługą jego. Żydostwo było jego wielką miłością, syonizm namiętnością żarliwą. Ale Zipper — naród nie tylko kochał, On działał, pracował gorączkowo i nieznużenie, sam wznosił cegiełkę do wielkiej budowy — centrali funduszu narodowego w kraju, prasy żydowskiej, jako propagatorów idei w masach, gimnazyum hebrajskiego w Jerozolimie, a w papierach pośmiertnych odnaleziono dokumenty wielkiej myśli — stworzenia nowej dzielnicy w starej stolicy judejskiej — Nowej Jerozolimy. Zipper — mąż Czynu, w ostatnich latach swego żywota, złożonego jako całopalenie w ofierze Narodowi był dla nas czemś więcej. Był sumieniem organizacyi, symbolem Etosu ruchu renesansowego w Żydostwie. Ten Zipper to najcięższa, najboleśniejsza, niepowetowana strata.

Krwawy plon ostatnich lat: Adolf Stand, Gerszon Zipper, Abraham Korkis, Maks Bienenstock uczynił nas biednymi, bardzo biednymi.

I kiedyśmy w tym porządku w ciągu krótkiego czasu odprowadzali na miejsce wiecznego spoczynku naszych Najlepszych, struna po strunie rwała się w sercach żydowskich

Lecz wielki Cień Zippera błąka się wśród nas jako nauczyciel wytrwania. Z tej dewizy poprzez generacye powstanie nieśmiertelne dzieło wielkiego, lepszego Jutra. Dla tego Jutra oddał Zipper, co miał najlepszego: siły wszystkie, życie całe. Jego przeto jest wielka cząstka tej — nieśmiertelności.

I gdy z Jego prochów mogilnych, uniesionych przez wiatr hen daleko kiedyś ślad nawet wszelki zabraknie, wśród żywych co są lub po nas przyjdą ostanie się pamięć — Gerszona Zippera.

Wśród murów templum rozlegnie się dziś w rocznicę zgonu Jego żałosne „El mole rachmim". W skupieniu zebrane grono przyjaciół i wielbicieli wspomni raz jeszcze, nie po raz ostatni: Kim był, co dla nas oznaczał i cośmy w Nim stracili. Oddadzą cześć Jego pamięci w dniu rocznicy zgonu wszędzie, wszyscy, którym droga jest pamięć sługi idei, wodza narodu.

Szlachetnej pamięci Gerszona Zippera, któremu pismo nasze tyle winno — Cześć!

—ooo—

Chce Pani oszczędzać

bez wyrzeczenia sie swej dobrej kawy? Osiągnie to Pani przez używanie Enrilo. Czyste Enrilo dobrze zagotowane, zastępuje w zupełności bez wszelkich domieszek tak drogą dzisiaj kawę ziarnistą. Smakiem zbliżone jest Enrilo najwięcej do kawy ziarnistej, posiada piękny kolor, jest przytem silniejsze i pożywniejsze, gdyż zawiera wszystkie składniki odżywcze i z powodu swej wydajności jest nadzwyczajnie tanie. Enrilo jest także najlepszą domieszką do kawy. Jedna próba wystarczy. Za znamienitą jakość tej specjalności ręczą jedyni wytwórcy Henryka Francka Synowie.

Enrilo.

linę pod lepszą przyszłość, pod dom własny w kraju ojczystym. Dlatego my tutaj nie możemy zadowolić się świadomością że rozbudziliśmy zrozumienie dla idei syonistycznej w Żydostwie naszem a nawet tem nie, że pozyskaliśmy je częściowo dla pracy palestyńskiej. Lecz wszelkimi siłami dążyć musimy do wywołania szerokiego i potężnego ruchu, któryby skupiając całe Żydostwo pod sztandarem palestyńskim przekuł istniejące w nim sympatye i zrozumienie w silną i stanowczą wolę do nieugiętej pracy dla Palestyny, do wysiłku nie cofającego się przed ofiarami. Zadanie to spełnimy najlepiej i najrychlej, jeśli wystąpimy wobec reszty naszych braci, zespoleni i złączeni, a to może właśnie urzeczywistnić „Wspólnota pracy".

Jakim innym jeszcze celom ma ona służyć? Wykonanie uchwał kongresu, Keren Hajessod, Keren Kajemeth, Urząd palestyński, ruch chalucowy, przygotowanie i opieka nad emigracyą do Palestyny, popieranie naszych instytutów finansowych jak Banku kolonialnego, Palestine Land Developement Cy, Banku hapoalim etc., jednem słowem praca dla Palestyny, oto główna domena działalności „Wspólnoty pracy". Innemi zadaniami nie powinniśmy jej obarczać, aby nie przeciążyć odrazu młodego tworu a także ze względów zasadniczych: Z obrębu „wspólnoty pracy", muszą być wyłączone wszystkie sprawy, co do których różnią się poważnie zapatrywania organizacyi krajowej czy też federacyi. O urzeczywistnienie swych szczególnych ideałów, o nadanie własnego piętna ruchowi syonistycznemu, muszą poszczególne organizacye walczyć poza ramami „Wspólnoty pracy".

Równie ostrożnie jak przy doborze zadań postępować musimy przy nadaniu formy. Powinna ona odpowiadać celowi, przystosowywać się łatwo do wszelkich możliwości rozwoju i co w dzisiejszych ciężkich warunkach jest może najważniejszem, nie wymagać dla swej budowy ani wiele czasu ani dużo zachodów. Gdy zadania „Wspólnoty pracy" będą prawie wyłącznie natury wykonawczej, i forma jej mieć musi ten sam charakter. Najstosowniejszem dlatego będzie jeśli na czele „Wspólnoty pracy" stanie wydział wykonawczy, (egzekutywa) złożony ze zastępców organizacyi krajowej oraz federacyi Hitachduthu i Mizrachi, których wydelegują poszczególne egzekutywy. W ten sposób utworzy się ścisły związek pomiędzy Wydziałem wykonawczym „Wspólnoty pracy" a poszczególnemi organizacyami, w jej skład wchodzącemi i uzyska się silną łączność, która jedynie tylko może zapewnić oddanie całego aparatu organizacyjnego, jaki stoi nam do dyspozycyi, na usługi pracy palestyńskiej. Każde inne rozwiązanie prowadzić z natury rzeczy musi do konfliktów pomiędzy organem naczelnym „Wspólnoty pracy" a poszczególnemi egzekutywami.

Wydziałowi wykonawczemu „Wspólnoty pracy" podlegać mają wszelkie instytucye służące celom palestyńskim. On ma kontrolować ich działalność, dbać o skoordynowanie ich pracy, zarządzać większe akcye na pewne cele, kierować całym ruchem palestyńskim. Kierownictwo to nie ma naturalnie wykluczać autonomii poszczególnych instytucyi wypływającej z ich natury. Owszem „patryotyzm" powiedziałbym Keren Kajemeth czy Keren Hajessod, który tak wiele przyczynił się do rozwoju tych naszych funduszów kolonizacyjnych musi być uszanowanym a nie zniszczonym przez mechaniczną centralizacyę. Wszelkie przeciwdziałanie wzajemne poszczególnych instytucyi musi jednak zostać uniemożliwionem a natomiast uzyskana pewna ekonomia pracy zapomocą rozważnie stosowanej kooperacyi.

Postanowienia Wydziału wykonawczego zapadają większością głosów. Ze względu na wyłączenie z zakresu działania „Wspólnoty pracy" spraw mogących wywołać zasadniczą różnicę zdań należy przypuszczać, że poszczególne organizacye zawsze poddawać się będą tym uchwałom. W miarę rozwoju i potrzeby, możnaby powołać do życia Radę syonistyczną, powstałą z delegacyi poszczególnych Rad partyjnych, a więc zastępców całego kraju, którąby w ważniejszych wypadkach rozstrzygała i decydowała. Tego rodzaju forma organizacyi „Wspólnoty pracy" odpowiada w zupełności jej zadaniom, jest naturalną i da się szybko, prawie odrazu w czyn i życie wprowadzić. Jest też na tyle elastyczną i nieskomplikowaną, że można ją będzie z łatwością w miarę dalszego rozwoju rozbudować. Ufać należy, że „Wspólnota pracy" stanie się zaczątkiem zespolenia naszego ruchu a może całego Żydostwa w jedną potężną organizacyę. Do tego potrzeba jednak aby idea frakcyjności i mania frakcyonowania zamarła wśród nas a wtedy skończy się okres podziałów i powstanie czas jedności.

inż. Naftali Landau

Kroki rządu dla ratowania marki.

Charakter banku emisyjnego — 144 miljonów fr. nadwyżki? — interwencja na giełdach — samopomoc a pożyczka zagr. — Uzyskanie oszczędności przez wydalenie 4000 nauczycieli!!! — Nastrój pessymistyczny.

Warszawa 29. październ. (tel. wł.) Plan naprawy skarbu opiera się na projekcie, przedstawionym właściwie przez obecnego min. oświaty p. Stanisława Grabskiego, a akceptowanym przez pp. Korfantego i Kucharskiego. Wedle tego planu utworzony zostanie bank emisyjny, którego kapitał zakładowy wynosić będzie 100 milionów fr. złotych, przyczem kapitał ten będzie wyłącznie krajowym. W banku partycypuje państwo z udziałem 60 mil. fr. Bank będzie miał charakter prywatny pod nadzorem rządu. Mimo, że państwo otrzyma większość akcyj, bank ma być uniezależniony od rządu o tyle, że dyrektoryum wybierać będą akcyonaryusze sami, zaś Prez. Rzeczypospolitej w porozumieniu z premierem mianuje jedynie prezesa Rady nadzorczej i komisarza rządowego. Na bieżące interesa instytucyi ci ostatni będą mieli wpływ przez prawo veta.

Jak wiadomo posiada państwo obecnie 120 milionów franków w złocie. Po użyciu 60 mil. na kapitał zakładowy, pozostałych 60 milionów ma być przeznaczonych na wykupno marki polskiej. W kołach zbliżonych do rządu twierdzą, iż rząd zdaje sobie sprawę z tego, że niedopuszczalnem jest pozostawienie marki polskiej na łasce losu, którąby w tym wypadku zbliżyła się do marki niemieckiej, aż do chwili powstania banku emisyjnego. Dlatego rząd zamierza podjąć akcyę sanacyjną i to drogą interwencyi na giełdach krajowych i zagranicznych. Do tego celu służyć ma 50 milionów franków, złożonych przez przemysłowców górnośląskich do rąk p. Korfantego w połowie w gotówce, a w połowie w wekslach na procent zapłacić się mającego podatku majątkowego. Przy pomocy tych zasobów spodziewa się rząd powstrzymać katastrofalny spadek marki polskiej.

Jutro wystąpi rząd przed Sejmem z preliminarze mbudżetowym na rok 1924, wykazującym 144 milionów fr. nadwyżki. W budżecie uzyskano nadwyżkę dzięki oszczędnościom poczynionym głównie w budżecie wojskowości, oświaty i rolnictwa. Wobec zaciekawienia jak rząd może wykazać 144 milionów franków nadwyżki przy równoczesnem skreślenia wydatków na najistotniejsze potrzeby państwa, jak n. p. na szkolnictwo, rząd tłómaczy to zadziwiające zestawienie budżetu tem, iż nadwyżka ta jest potrzebna wobec dużych wątpliwości co do rezultatów walloryzacyi podatków. Rząd spodziewa się że przedkładając ten pierwszy budżet z nadwyżką wykaże zagranicy, że świadom jest powagi chwili i że zdolny jest sam bez ingerency izagranicy przeprowadzić oszczędności, które doprowadziły do równowagi budżetowej. To ma wpłynąć na podniesienie zaufania zagranicy i uzyskanie przez Polskę pożyczki zagranicznej potrzebnej na inwestycye .

Warszawa. 29. październ. (tel. wł.). Zapowiedziana nadwyżka budżetowa spotkała się w kołach sejmowych z rozmaitemi opiniami. Podczas gdy posłowie prawicowi stwierdzają, że ułatwi ona zaciągnięcie pożyczki zagranicznej a uzyskanie jednorocznego moratoryum dla odsetek długów zagranicznych państwa da oszczędności w kwocie 30 milionów marek złotych, która to kwota służyć będzie na zasilenie skreślonych kredytów w budżecie wojskowości, oświaty i rolnictwa — przyjęto wiadomość tę w kołach lewicy z niechęcia a nawet oburzeniem. Koła te uważają zrównoważenie budżetu za bluff. Zwłaszcza spotyka się z ostrą krytyką sposób przeprowadzenia tych oszczędności. N. p. w dziedzinie szkolnictwa oszczędności te mają być osiągnięte przez wydalenie 4.000 nauczycieli. Dalej panuje w kołach tych nastrój pessymistyczny, ponieważ nie wierzą one, by obecny aparat administracyjno-skarbowy mógł wydobyć od społeczeństwa dochody preliminowane w budżecie.

—o—

Jeszcze zmiany w gabinecie.

Dlaczego min. Głąbiński ustąpił.

Warszawa 29. październ. (tel. wł.). W kołach sejmowych opowiadają, że w najbliższym czasie ma być przeprowadzona jeszcze jedna rekonstrukcya gabinetu. Tym razem ma ulec zmianie teka min. robót publicznych, którą dzierży dotąd p. Łopuszański. Jako zastępcę jego wymieniają p. Skulskiego, b. premiera. W ten sposób mają być wzmocnione wpływy Piastowców, którzy zostali przy ostatniej rekonstrukcyi gabinetu zdystansowani w rządzie przez objęcie najważniejszych tek przez Z.L.N.

Jak słychać ustąpienie min. Głąbińskiego nastąpić miało na żądanie p. Korfantego, który w ten sposób chciał usunąć z rządu człowieka, którego pojawienie się na ławie rządowej wywoływało zdenerwowanie w kołach mniejszości narodowych

Korfanty a Koło Żydowskie

Warszawa 29. październ. (tel. wł.) W „Nowym Dzienniku" pojawiła się onegdaj wiadomość, jakoby Korfanty chciał znaleść oparcie na lewicy i że w tym celu rozpoczął pertraktacye m. i. także z przedstawicielami Koła Żyd.

Wedle informacyi zasięgniętych przez waszego korespondenta u urzędującego prezesa K. Ż. dra Rosmarina, wiadomość ta jjest wyssana z palca.

—o—

Pięciolecie republiki czechosłowackiej.

Orędzie prez. Masaryka do narodu czeskiego. — Polityka czeska wobec innych państw i narodów.

Praga. (Pat). Z okazyi pięciolecia republiki czechosłowackiej prezydent Masaryk wydał

orędzie do narodu,

w którem wyraża zadowolenie z powodu osiągnięcie pomyślnych wyników swej podróży do Paryża i Londynu. W czasie trwania mej podróży — zaznaczył prezydent w orędziu — Ameryka wyraziła gotowość wzięcia udziału w rozwiązaniu **sprawy odszkodowań.** Prezydent wyraża **nadzieję, że angielski minister spraw zagranicznych potrafi** okoliczność tę odpowiednio wyzyskać. Sprawa odszkodowań żywo interesuje Czechosłowacyę, gdyż

Niemcy odbudowane i wzmocnione stanowić będą wprawdzie dla niej konkurencyę, natomiast Niemcy zrujnowane będą stanowiły jak największe niebezpieczeństwo dla wszystkich.

Czechosłowacya zjednoczona z odnowioną wielką ententą wzmocni równocześnie węzły przyjaźni z Jugosławią i Rumunią. Pragnie ona sanacyi Austryi i ze wszystkich sił podtrzymywać będzie przyjazne stosunki z Węgrami.

Stosunki z Polską są dobre i bez wątpienia staną się całkiem przyjazne.

Państwo czechosłowackie obejmując na swem terytoryum również inne narodowości winno dążyć do **zapewnienia pracy wszystkim obywatelom stosownie do tradycyi narodowych.** Prezydent — głosi orędzie — zainicyował politykę słowiańską, która będzie kontynuowana. Narody słowiańskie z wyjątkiem Serbów łużyckich posiadają obecnie swe niezawisłe organizmy państwowe. Rząd czechosłowacki posiada własny program i realizuje go z powodzeniem.

Nasza polityka — głosi orędzie — **winna być również i w zakresie zagadnień socyalnych polityką reformatorską i twórczą** Polityka republikańska i demokratyczna winna być we wszystkich swoich dziedzinach kulturalną w najlepszem znaczeniu tego wyrazu. Demokracya bez cywilizacyi jest nie do pomyślenia. Demokracya reformuje szkolnictwo, gdyż wiedza ma dla demokracyi znaczenie życiowe. Konieczną jest również praca stojąca na wysokim poziomie. Wkońcu prezydent wyraża podziękowanie pod adresem wszystkich członków rządu, którzy współpracowali w dziale odbudowy Czechosłoowacyi.

Lwów 29. października.

Piątą rocznicę powstania Republiki Czechosłowackiej obchodziła w niedzielę uroczyście tutejsza kolonia czeska. Na zaproszenie konsulatu zebrali się w biurach tegoż niemal wszyscy zamieszkali we Lwowie Czesi jakoteż delegacya uczęszczających na tutejsze wyższe uczelnie studentów Jugosłowiańskich i goście. Uroczystość zagaił krótką przemową konsul p. Stilip, który skreślił historyę powstania samodzielnego państwa Czeskosłowackiego i wspomniał też o zasługach głównych budowniczych tego państwa prezydencie Masaryku i ministrze Beneszu. Po odśpiewaniu hymnu narodowego przez wszystkich obecnych wygłosił p. dyrektor F. Peczenka referat o etnicznem pochodzeniu narodów słowiańskich zwłaszcza Czechów. Postanowiono wysłać telegramy gratulacyjne do prezydenta Masaryka i ministra spraw zagranicznych Benesza poczem w części nieoficyalnej panie z konsulatu z paniami konsulową Stilipową i wicekonsulową Nowotny'ową na czele podejmowały gości skromnym podwieczorkiem.

—o—

Rocznica marszu faszystów na Rzym.

Wielka mowa wodza faszystów.

Z Rzymu donoszą: **We wszystkich miastach włoskich odbyły się uroczystości w związku z rocznicą marszu faszystów na Rzym.** Wszędzie przejawiła się szczera cześć i oddanie się dla króla, **Mussoliniego i rządu narodowego.**

W mowie wygłoszonej w Medyolanie Mussolini oświadczył, **że rząd wypełnił wszystkie obietnice, wzmocnił państwo, zwiększył autorytet kościoła, oraz zapewnił armii należny szacunek i kult ze strony całego narodu. Rząd umiał uszanować i zachować instytucyę parlamentu i nie uciekał się do żadnych praw wyjątkowych. Jeżeli kto uważa prawo swobody za prawo zakłócania rytmu, harmonii i pracy całego społeczeństwa, albotéż za prawo do opluwania symbolów religii i państwa, to wówczas ja, Mussolini, szef rządu i faszyzmu z całą mocą oświadczam, że nigdy do takiego zrozumienia swobody nie dopuszczę. Mogę w sposób kategoryczny oświadczyć przeciwnikom, że dłużej nie mogą nadużywać naszej cierpliwości. Jesteśmy gotowi rozpocząć walkę w imię obrony naszej rewolucyi. W ciągu roku, który poprzedził rząd faszystowski, roztrwoniono 7 milionów dni pracy. Rząd obecny zredukował tę liczbę do 200 tysięcy. We wrześniu roku bieżącego, Włochy przeszły moment bardziej doniosły z punktu widzenia politycznego, niż w r. 1860. Włochy zdobyły się na gest o charakterze absolutnej niezależności, nie uznając kompetencyi Ligi Nar., będącej pewnego rodzaju premią ubezpieczeniową dla narodów, które weszły na pewien szczebel w stosunku do narodów proletaryackich. Zauważam dalej, że podczas gdy nasza rewolucya dokonana została zaledwie przy pomocy lasek, to obecnie bronić jej możemy orężem. Rząd faszystowski wbrew sceptycznym zapowiedziom złych pasterzy mas robotniczych będzie stał u władzy nie 12 miesięcy, ale dziesiątki, dziesiątki lat, bowiem mamy do czynienia nie ze zwycięstwem pewnej partyi, nad inną, ani nie ze zwykłym kryzysem ministeryalnym, ale z faktem zmartwychwstania rasy. Włoska ludność staje się narodem, naród staje się państwem, a państwo szuka sobie dróg dla swej ekspanzyi. Mussolini zakończył okrzykiem: Niech żyje król, niech żyje faszyzm! niech żyją Włochy!**

Z ostatniej chwili.

Wynagrodzenie robotników rolnych.

Warszawa, 29. 10. (Pat). W dniu 28. bm. zawartą została umowa zbiorowa regulująca warunki wynagrodzenia robotników rolnych w części województwa lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego. Według zawartej umowy płace wahają się w poszczególnych powiatach między 10 — 13 cetnarów metrycznych zboża. Termin umowy określono do dnia 31. marca 1925 r.

Warszawa (AW). „Gazeta Warsz." sygnalizuje bliską już dymisyę wojewody poleskiego Downarowicza.

Berlin, 29. 10. (Pat). Od dnia 1. listopada na państwowych kolejach niemieckich wprowadzona będzie złota taryfa.

Wilno. (Pat.) W niedzielę 28 staraniem prof. wydziału humanistycznego oraz Koła polonistów uniwersytetu Stefana Batorego odbyło się uroczyste nabożeństwo z okazyi przypadającej w tym miesiącu 100-nej rocznicy uwięzienia Filaretów. Po nabożeństwie wyruszył pochód pod mury pobazyliańskie w których mieściło się okno celi 'Mickiewicza.

Warszawa 29. październ. (tel. wł.) Dziś objęli urzędowanie nowo zamianowani ministrowie. Charakterystycznym jest, że min. Dmowski nie wygłosił zwykłego przemówienia.

Łódź 29. 10. (Pat.) Rokowania pomiędzy przedstawicielami pracodawców i pracowników trwają dalej i okazują tendencye do rychłego zlikwidowania strajku w przemyśle tekstylnym.

Ostateczny wynik wyborów w Austryi.

Wiedeń, 29. 10. (Pat). Ostateczny wynik wyborów do Zgromadzenia Narodowego przedstawia się następująco: **Chrześć. społ. uzyskali 82 mandaty, socyalni-dem. 68, wszechniemcy i partya włość. 15 mandatów.**

Na pograniczu poezyi.

Jeden z najzdolniejszych młodych poetów polskich Antoni Słonimski odbył niedawno podróż po Palestynie. Z podróży tej przywiózł obfity plon poetycki, z którego podajemy poniżej za ostatnim zeszytem „Skamandra" dwa najbardziej charakterystyczne wiersze. Antoni Słonimski pochodzi z bardzo poważnej, starej rodziny żydowskich uczonych i pisarzy. W odróżnieniu od plejady młodych utalentowanych poetów polskich pochodzenia żydowskiego (Tuwim, Witlin, Stur i w. i.) odznacza się jego poezya szczerością w odniesieniu do tradycyi i rasowego stosunku do otoczenia. Godność wewnętrzna utrzymuje w nim czujność nad reakcyami mimicry.

Rozmowa z rodakiem.

Stary Żyd mnie zapytał koło Jaffskiej [bramy:
— Ogród Saski jest jeszcze? Ciągle taki [samy?
Jest fontanna? Przy wejściu do czystej ulicy
Tam sklep z wodą trzymali dawniej cu- [kiernicy.
— Wszystko jest tak jak dawniej: fontan- [na i kioski.
Tylko stoi tam jeszcze książę Poniatowski.
— Poniatowski! Polskie wojsko, jak to [się mówiło...
Nie wiem, jak tam teraz; dawniej dobrze [było.
Ja jestem trochę słaby. Ja jak się po- [prawię,
Ja chcę jechać: ja pragnę zamieszkać w [Warszawie.
Nawet mam tutaj kupca; jak się wszyst- [ko sprzeda.
To może będzie dosyć... Tylko syn mi [nie da.
On bardzo wykształcony; też nazwisko [Lewi.
Jak ja mówię o Polsce, on nic z tego [nie wie.
Ja mu mówię, tłumaczę sam jak tylko [umiem:
„Przecież tam jest Warszawa!" To on [nie rozumie.

Smutno mi Boże!

Że z podróży dalekiej do ojczyzny płynę,
I że się serce z piersi wyrywa bezradne,
I że mnie czeka niebo ojczyzny mej sine,
Że już gwiazd nie zobaczę, co błyszczą [jak żadne,
Że mnie szelestem tkliwym żegna ciche [morze. —
Smutno mi Boże!
Dzikie nademną płyną na północ łabędzie,
Lecz znów przyfruną nad morze, gdy [zechcą,
Że tam się urodziłem, gdzie przyjąć mnie [nie chcą,
Że kraj ojczysty kiedyś był piękny w le- [gendzie,
Że mnie przeklina język, w którym tworzę—
Smutno mi Boże!

Że nikt mnie tutaj szyderczo nie pytał
O krew mą i dziadów, którymi się szczycę,
I że w dzieciństwa mego wracam okolicę,
I że mnie w Polsce nikt nie będzie witał
I że na gorycz moją nic już nie pomoże. —
Smutno mi Boże!

Że jest tam w kraju ktoś, kto tylko lubi,
Że dla najlepszych ledwo jestem obojętny,
I że mnie pali ten ogień namiętny,
Że mam żarliwą miłość, co mnie gubi,
Do ziemi, której serce zapomnieć nie [może —
Smutno mi Boże!

Wkrótce na ekranie **Kina LEW** ukaże się wspaniałe gigantyczne arcydzieło p. t.
WŁADCZYNI DOLARA i NEAPOLITAŃCZYK
które będzie tematem rozmów całego Lwowa.

Strejk kolejowy zbliża się ku końcowi.

Warszawa 29. 10. (Pat.) Na podstawie szczegółowych sprawozdań nadchodzących ze wszystkich stron kraju stwierdzić należy, że strajk maszynistów przeszedł w okres powolnej, ale stanowczej likwidacyi. W okręgu dyrekcyi warszawskiej pracownicy parowozowni, w Łodzi fabrycznej i kaliskiej oraz w Skierniewicach podjęli całkowicie pracę, a w częstochowskiej częściowo. W obrębie dyrekcyi radomskiej maszyniści i palacze na stacyi lubelskiej powrócil. do pracy. W okręgu dyrekcyi wileńskiej sytuacya dobra i bez zmiany. W obrębie dyrekcyi gdańskiej maszyniści węzła tczewskiego wypowiedzieli się bezwzględnie przeciw strajkowi, w Toruniu palacze zastępują częściowo strajkujących maszynistów. W dyrekcyi poznańskiej strajk częściowy trwa w Gnieźnie i w Jarocinie. W obrębie dyrekcyi katowickiej panuje spokój całkowity. W obrębie dyrekcyi krakowskiej, parozowznie w Rzeszowie i w Oświęcimie powróciły do pracy. W dyrekcyi stanisławowskiej podjęli pracę pracownicy parowozowni Kopyczyńce i Czortków, tak że strajkują tylko parowozownie w Stanisławowie i w Chodorowie, perconal jednak tych parowozowni zgłasza się dobrowolnie do ćwiczeń rezerwistów. We wszystkich dyrekcyach uruchomione zostały niezbędne pociągi aprowizacyjne, tak, że zaopatrzenie państwa w żywność jest zapewnione.

Kraków (AW). Ruch kolejowy mimo strejku z każdym dniem poprawia się. Staraniem urzędników ruchu uruchomiono większą ilość pociągów towarowych. Pocztę obsługuje S.S.Ś. Listy wszystkie rozniesiono. Wszystkie filie pocztowe są czynne.

Demonstracyjny strejk generalny w Krakowie.

Kraków (AW). Zapowiadany strajk generalny rozpoczął się dziś rano. Na murach miasta rozlepiono odezwę wzywającą do spokoju. Odezwę podpisali: ks. biskup Sapieha, prezes akademii umiejętności Morawski i rektor Łoś. Zakłady miejskie, jak wodociągi, elektryczność i gaz były czynne. Popołudniu wrócili do zajęć wszyscy pracownicy z wyjątkiem kelnerów.

Częściowy strejk pocztowców.

Z Warszawy donoszą: W częściowym strajku pracowników poczt i telegrafów położenie polepszyło się. Wszystkie połączenia telegraficzne i telefoniczne są czynne. (Pat.)

Lwów 29. października.

(i) Trwający od tygodnia strejk na kolejach zbliża się wreszcie ku końcowi. Wczoraj zgłosili się ponownie do pracy konduktorzy z okręgu stryjskiego i warstatowcy, pozatem podjęli pracę również pomocnicy warstatowi we Lwowie.

Ruch pociągów ostatnio znacznie się zwiększył. Zwłaszcza pociągów towarowych jest więcej około 10 proc.

Oprócz kursujących obecnie pociągów władze kolejowe uruchomiają następujące pociągi pasażerskie: Lwów-Ławoczne, Lwów Sianki, Lwów-Sambor-Chyrów-Zagórz, Przemyśl-Stryj i Lwów-Równe.

Groźba strejku generalnego jeszcze nie zażegnana.

Warszawa 29. październ. (tel. wł.) Jutro odbędzie się zebranie mężów zaufania zarządu związków zawodowych, na którem zapaść mają bardzo doniosłe decyzye. Łącznie z tem mówią o wybuchu strajku generalnego, co ma nastąpić w najbliższy piątek lub sobotę. Obecnie toczą się w Sejmie obrady Centralnego Komitetu PPS, na których postanowiono, ze względu na powagę obecnej sytuacyi odroczyć zwołany, jak wiadomo do Krakowa na listopad br. Zjazd PPS. na czas późniejszy.

Niemcy.

Berlin (AW). Potwierdza się wiadomość, że w razie dalszej nieustępliwości rządu bawarskiego wstrzymana zostanie wypłata żółdu bawarskiej Reichswehrze.

„N. W. Journal" donosi z Berlina, że liczą się tam z możliwością rozwiązania Reichstagu i rozpisania nowych wyborów.

Gen. Komisarz dla Saksonii.

Aresztowanie komunistycznego min.

Drezno. (AW). B. wicekanclerz i min. sprawiedliwości Heinze został mianowany komisarzem saskim. Heinze objął już urzędowanie w Dreźnie. Jest on upoważniony w razie potrzeby, do wydania rozkazu uwięzienia członków rządu saskiego. Heinze wydał już rozkaz zamknięcia ministra Zeignera, oraz zabronił zwoływania sejmu. Gmach sejmowy otoczono wojskiem.

Wielka pożyczka dla Niemiec.

N. Jork. (AW). Dzienniki donoszą, że przyszła konferencya rzeczoznawców prawdopodobnie otrzyma upoważnienie do zaciągnięcia wielkiej pożyczki dla Niemiec. Stany Zjednoczone wezmą czynny udział w emisyi tej pożyczki.

Paryż 29. 10. (Pat.) Komisya odszkodowań wyznaczy ekspertów, mających ustalić sposób spłaty długów niemieckich. Postanowienia w spawie spłaty długów niemieckich, powzięto 1. maja 1921 i mogą one uledz zmianie jedynie za jednomyślną zgodą wzsystkich dłużników. Francya nie zgadza się na żadne zmiany. Komisya rzeczoznawców wysłucha opinii przedstawicieli Niemiec, którzy nie będą brali udzału w zebraniach.

Skład Rady finansowej.

Warszawa 29. październ. (tel. wł.) Początkowo było projektowane, by w skład Rady skarbowej, jak wiadomo ustanowionej jako organ doradczy dla min. skarbu, weszli przedstawiciele stronnictw większości, a więc z Piasta p. Byrka, z Chadecyi p. ks. Adamski, z Dubadecyi p. Michalski, oraz ZLN. p. Zdziechowski, obecnie projekt ten zmieniono i lansuje się jako członków Rady skarbowej p. Michalskiego, dra Denisa z Krakowa, dra Steczkowskiego i p. Korfantego. Funkcye p. Korfantego są stale określone. Stanie on mianowicie na czele Komitetu ekonomicznego Rady ministrów. W skład tej rady wejdzie nadto jako członek obecny min. oświaty p. Stanisław Grabski.

Międzynarodowa konferencya celna

Warszawa, 29. 10. (Pat). Już drugi tydzień pracuje w Genewie międzynarodowa konferencya w sprawie formalności celnych. Polskę reprezentują na tej konferencyi p. W. Rasiński, dyrektor lwowskiej dyr. celnej oraz p. A. Wieniawski, członek kom. ekon. Ligi N. W obradach chodzi przedewszystkiem o art. 23 paktu Ligi Nar., dotyczący słusznego traktowania handlu zagranicznego członków Ligi, a w szczególności o uproszczenie formalności celnych i o usunięcie. Do tego celu zmierza wniosek o publikowanie taryf i regulaminów celnych, jakoteż zakazów przywozu i wywozu nietylko wewnątrz państwa, ale i poza granicami przez odpowiednio zorganizowaną służbę informacyjną o charakterze międzynarodowym. Dalszą kwestyę stanowi sprawa nierównomiernego traktowania pod względem taryfowym towarów jednego gatunku, lecz rozmaitego pochodzenia. Szereg tez będzie ujęty w formie międzynarodowej konferencyi, niektóre tezy zostaną zapewne ujęte w formę zaleceń.

Reforma rolna.

Warszawa (AW). „Kuryer Warsz." zaprzecza pogłoskom, jakoby mianowanie p. Chłapowskiego ministrem rolnictwa miało oznaczać jakiekolwiek zmniejszenie szans wykonania reformy rolnej. Przeciwnie zapewnione ma być poparcie projektu o parcelacyi i osadnictwie ze strony klubów prawicowych w sejmie.

Zboże rosyjskie do Niemiec.

Warszawa 29. październ. (tel. wł.) Bawiący delegat sowiecki w Warszawie p. Kopp, pertraktuje z rządem w sprawie dopuszczenia tranzytu zboża rosyjskiego przez Polskę do Niemiec. Rozważaną jest także możliwość tranzytu także i innych towarów.

Wieczory dyskusyjne Koła Kobiet żyd.

Lwów 29 października.

(d) Zainicyowane przez Koło Kobiet Żyd. we Lwowie sobotnie wieczory dyskusyjne i odczyty na temat przejawów życia narodowego Żydostwa cieszą się wielkiem powodzeniem. Zainaugurowała te wieczory prelekcyą sen. dra Michała Ringla w sobotę 20 bm., w której omówił prelegent problemy XIII Kongresu syonistycznego i wyjaśnił cele konferencyi unii międzyparlamentarnej w Kopenhadze, na której był jedynym reprezentantem Żydostwa.

W sobotę 27 bm. odbyła się w sali Koła Kobiet na pl. Strzeleckim prelekcya dra Emila Schmoraka, na temat aktualnych zadań organizacyi syon. wobec zbliżającej się konferencyi krajowej. Prelegent w rzeczowych wywodach poddaje druzgocącej krytyce pracę dotychczasową. Passywizm ogółu, słaby zastęp ludzi czynu, apatya wśród młodzieży, zaniedbującej pracę kulturalną, jednem słowem brak wybitnej awangardy w znaczeniu umysłowem, oto przyczyny niedomagań dotychczasowych. Zbliżająca się konferencya krajowa rozwiązać będzie musiała cały szereg nowo z sytuacyi obecnej wyłonionych zagadnień. W szczególności przyszła konferencya będzie musiała rozwiązać stosunek frakcyj syon. do organizacyi syonistycznej i obmyśleć platformę pracy tychże na polu syonistycznem.

NADESŁANE

Spróbujcie nowej wyśmienitej HERBATY Nr. 103
FELS TEA Co
WARSZAWA. 8658

Laboratoryum chemiczno-bakteryologiczne
(dawniej Dra Silbersteina) 8789
przy ul. Sykstuskiej 34, I. p.
wykonuje wszelkie analizy lekarskie.

Już wyszedł drugi numer „HASZACHARU"
miesięcznika dla dzieci. Cena zeszytu 20 000 do nabycia w Administracyi plac STRZELECKICH 4 i we wszystkich żyd. księgarniach 9482

Dr. Wilhelm BERKELHAMMER
adwokat w TARNOWIE
prowadzi obecnie kancelaryę przy ul. WAŁOWEJ 30, Nr. telef. 117.

Walne Zgromadzenie Związku Żyd. Stud. Politechniki odbędzie się 1. listopada o godz. 3 w Ż. D. A. Wydział wzywa członków do wyrównania wszelkich zaległości codziennie do środy 31. bm. włącznie między 1—2 pod rygorem utraty prawa udziału na Walu. Zgrom.

owo otworzony skład sukna
POD FIRMĄ
. Bobrer i M. Silber
Lwowie, ul. Jagiellońska 11, I. p
ecają P. T. Szan. Publiczności swój
ato zaopatrzony skład materyałów
kraj. i zagranicznych. 9416

obec zlikwidowania zatargu
bojkot posad
Gimnazjum „Tarbuth"
W RÓWNEM
zostaje cofnięty
rząd Główny Zw. Zaw. Naucz.
Śr. Szkół Żyd. 9504

WARCIE RUCHU POLSKIEJ LINII LOTNIEJ LWOW — WARSZAWA — GDANSK — KRAKOW.

Lwów, 29. października.

Z dniem 29. października br. zostaje owiony ruch na wszystkich liniach, w l niżej umieszczonego rozkładu lotów aryfy lotniczej: Warszawa: odlot 8.30, ńsk: przylot 11.45; Warszawa: odlot 8.30 ów: przylot 11.30; Warszawa: odlot 8.30, ków: przylot 12.30; Gdańsk: odlot 12.45, rszawa: przylot 16.00; Lwów: odlot 13.00 rszawa: przylot 16.00; Kraków: odlot , Warszawa: przylot 14.45.

Ruch pomiędzy Lwowem a Warszawą wać się będzie tylko we wtorki i so-

Taryfa lotnicza: Warszawa—Gdańsk lub wrót mkp. 6,000.000; Warszawa—Lwów naodwrót mkp. 6,500.000; Warszawa — ów lub naodwrót mkp. 5,000.000. Biledo nabycia: W Warszawie: Biuro trali: Nowy Świat 24, Hotel Bristol ow. Przedmieście, Orbis Widok 8; W nsku: Orbis, Norddeutscherlloyd Danzi-Luftpost-Langfuhr; We Lwowie: Hoeorge'a 72 „Aerolloyd"; W Krakowie: skie Biuro Kolejowe, Szpitalna 36. Oz tego na wszystkich lotniskach.

KOMUNIKATY TEATRALNE.

— **30 proc. zniżki.** Dziś t. j. we wtorek Teatr Wielki raz jeszcze „Ucztę szyów" z 30 proc. zniżką.

— **Gościnny występ Liliany Zamorskiej.** adonna opery poznańskiej Liliana Zaka wystąpi u nas gościnnie w środę w owej partyi w „Tosce" którą zalicza do ch najlepszych ról. Obok Zamorskiej ać będą pp. Ostrowska, Bedlewicz, Okoński, Martini, Jeleński i Szmidt. P. Zamorska wystąpi jeszcze raz w „Lakme".

Kronika.

Od Wydawnictwa.

Wskutek ciągłego spadku marki polskiej zniewoleni jesteśmy podwyższyć od dnia 1. listopada b. r. cenę pojedyńczego egzemplarza na

15.000 Mk.

Abonament wynosić będzie od 1. listopada b. r. we Lwowie 375.000 mk., na prowincyi 420.000 mk., zagranicą 500.000 mk.

Przytem zaznaczamy, że ewentualne zmiany w ciągu miesiąca obowiązują również naszych stałych odbiorców jak i abonentów.

—o—

TEATR WIELKI

Wtorek »Uczta szyderców« (30 prc. zniżki).
Środa »Tosca«.
Czwartek »Opowieści Hoffmana«.

TEATR MAŁY.

Wtorek »Wiera Mircewa«.
Środa »Wiera Mircewa«.
Czwartek »Wiera Mircewa«.

TEATR NOWOŚCI.

Wtorek »Miłość cygańska« (premiera).
Środa »Cygańska miłość«.
Czwartek »Cygańska miłość«.

—o—

Nabożeństwo żałobne dla uczczenia rocznicy śmierci bł. p. Dr. GERSZONA ZIPPERA, nacz. redaktora „Chwili" odbędzie się dziś (wtorek) o godz. 6·30 wieczór w tut. synagodze postępowej.

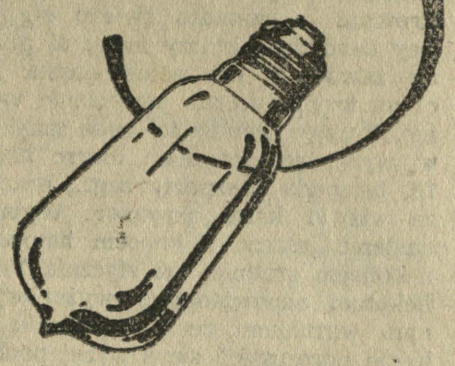
—o—

— **Z karty żałobnej.** Wczoraj zmarł we Lwowie w sędziwym wieku błp. Abisch Guttman, ojciec rabina tutejszego Dra Samuela Guttmana. Zmarły cieszył się dla zalet charakteru ogólnym szacunkiem. Pogrzeb odbędzie się dziś we wtorek o godz. 12 w południe z domu żałoby przy ul. Gazowej.

—o—

— **„O Polsce współczesnej".** W środę 31. bm. odbędzie się staraniem Uniwersytetu Ludowego w sali Muzeum Przemysłowewy wykład prof. Zierhoffera z powyższego cyklu p. t. „Ludność Polski".

— **Zaproszenie.** W środę 31. października b. r. o godz. 7-mej wieczorem odbędzie się w sali Instytutu Technologicznego przy ul. Bourlarda 5, próbny pokaz filmu naukowego p. t. „Gruźlica". Film powyższy wykonany przez szwajcarską wytwórnię filmów naukowych jest własnością Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza we Lwowie i wespół z Kasami Chorych będzie wyświetlany w całem państwie dla spopularyzowania konieczności i sposobów walki z tą powszechną a tak groźną chorobą. Na powyższy pokaz zaprasza Uniwersytet Ludowy im. A. Mickiewicza niniejszem Reprezentantów Władz Uniwersyteckich, Administracyjnych, Sanitarnych, Szkolnych i Wojskowych, nadto Zrzeszenia Lekarskie i Społeczne, przedewszystkiem Robotnicze.

Vertex

— **Wieczór muzykalno-wokalny** z współudziałem znanego literata wiedeńskiego p. Józefa Groba, pianistki p. Korngut-Sucherowej i nadkantora Lwowicza urządza w sali „Ład Charuzim" w czwartek 1. listopada o 7,30 wieczorem „Tow. warsztatów rękodzielniczych im. Abrahama Korkisa". Zarówno udział gościa wiedeńskiego p. Groba, który odczyta własne utwory satyryczne i humorystyczne, jak i bogaty program wieczoru, którego szczegóły przyniosą afisze budzą niezwykłe zainteresowanie a wieczór skupi niewątpliwie szerokie koła publiczności żyd., która zechce spędzić kilka miłych godzin. —

Warto zaznaczyć ,że dochód wieczoru przeznaczony jest na cele budowy domu rękodzieła żydowskiego imienia dra A. Korkisa, a więc na cel zasługujący na najdalej idące poparcie całego bez wyjątku społeczeństwa.

— **Hojny dar.** Znakomita artystka Jadwiga Stermich-Dębicka opuszczając Lwów złożyła na ręce Dyrekcyi Teatrów Miejskich 10 milionów, z tego 5 milionów dla jednej z najstarszych, żyjących jeszcze we Lwowie artystek sceny skarbkowskiej p. N., 5 milionów do dyspozycyi Dyrekcyi dla biednych funkcyonaryuszy teatrów miejskich, Dyrekcya składa na tem miejscu serdeczne podziękowanie za ten hojny dar.

— **Sekcya kom. wyk. dla budowy Domu Zdrowia Akademika Żyd.** zwraca się do P. T. adwokatów, lekarzy, inżynierów i kupców żyd. z prośbą o rozsprzedaż wśród klientów, pacyentów i znajomych cegiełek na rzecz „Domu Zdrowia". Drobny ten datek, którego w zrozumieniu doniosłego celu niesienia pomocy choremu akademikowi żyd. nikt nie odmówi, złoży się na poważne kwoty, umożliwiając rychlejsze zrealizowanie celu.

W najbliższych dniach zjawią się delegaci Sekcyi celem wręczenia cegiełek.

Należy się spodziewać, że akcya ta u u inteligencyi naszej jak najżywsze zyska poparcie. — Cand. med. L. Glücker, przew. Sekcyi Domu Zdrowia, — Dr. M. Selzer, Przew. Egzekutywy, — Prym. Dr. J. Reinhold, przew. Kom. Obywat.

— **Biuro Palestyńskie** we Lwowie, ul. św. Anny 9, komunikuje: Rozdział certyfi-

ńsko-
nderska Fabryka Lampek Elektrycznych „PHILIPS"
Spółka Akcyjna, Warszawa.

PHILIPS ARGENTA
RONI WZROK. ŻĄDAĆ WSZĘDZIE.

Dziś we wtorek 30|X. poraz ostatni **w Kinie LEW**
PIENIĄDZ - MIŁOŚĆ - SZCZĘŚCIE dramat w 6 akt.

katów obecnego kontyngentu nastąpi w pierwszych dniach listopada b. r. W rachubę wchodzą w pierwszym rzędzie już zarejestrowani ,a ponadto świeżo się zgłaszający kandydaci, którzy mają: a) produktywny zawód, b)na pełne koszta podróży, c) na trzymiesięczne utrzymanie w Palestynie. Przyjęci kandydaci będą musieli złożyć w wyżej wymienionem biurze najdalej do 15. listopada paszporty zagr., oraz zadatek za wizy i kartę okrętową. Wyjazd może nastąpić jeszcze z końcem listopada, albo z końcem grudnia, lub stycznia 1924 r. Reflektanci odpowiadający wyżej wymienionym warunkom zechcą pisemnie lub osobiście porozumieć się z wyżej podanem biurem najdalej do 7. listopada b. r.

Certyfikaty są przeznaczone wyłącznie dla mężczyzn, zarobkujących samodzielnie.

— **Podwyższenie opłat za przechowywanie bagażu w przechowalniach kolejowych** Z dniem 1. listopada br. podwyższa się opłatę za przechowywanie bagażu w przechowalniach kolejowych (garderobach) na stacyach Lwów, Lwów—Podzamcze, Przemyśl, Jarosław, Przeworsk, Sambor, Stryj i Tarnopol do kwoty 10.000 mk. za każdą sztukę i dzień Dzień przyjęcia bagażu do przechowania, jakoteż dzień wydania liczy się za pełne dni.

— **O odrobinę ludzkości.** Donoszą nam: W realności przy ul. Kościelnej l. 1., której właścicielami są: właściciel poważnej firmy kuśnierskoo-kapeluszniczej Abraham Pflaster i znany kupiec Izrael Winter — istnieje małe mieszkanko, składające się z jednego pokoju i kuchni. Mieszkanie to zajmuje bardzo uboga rodzina Ramrasów, żyjąca z zarobnictwa dziennego. Ponieważ właściciele realności uzyskali przeciw lokatorom tym rumacyę, zwrócił się ubogi lokator, któremu utrata mieszkania grozi bezdomnością do właściciela z prośbą o ugodowe załatwienie sprawy. P. I. Winter zgodził się początkowo na orzecznictwo sądu polubownego, ale wkrótce potem przyrzeczenie swe cofnął.

Podnosząc tę sprawę, spodziewać się należy, że znani i poważani a bardzo zamożni właściciele tej realności nie sięgną do ostateczności i nie pozbawią ludzi ubogich dachu nad głową.

— (d) **Pożar.** Wczoraj wybuchł w mieszkaniu Augustyna Zawieszy pożar, którego pastwą padła szafa z garderobą, wart. papierami, wiktuałami i. i. wyrządzając szkodę na sumę 500 milionów mk. Ogień powstał wskutek zapalenia się sadzy w rurze piecowej. —

— (d) **Masowe kradzieże we Lwowie.** Najspokojniej bez suszenia sobie głowy, bez trosk, spowodowanych katastrofą gospodarczą, pracują złodzieje lwowscy. Codziennie notują protokoły dziesiątki wypadków kradzieży, z których poważniejsze wymieniamy. I tak padli ofiarą złodziei: Taube Baruch (Leona Sapiechy 28), któremu skradziono z przedpokoju garderobę wart. 50 milj. Tadeusz Lambert (Nabielaka 23), któremu skradziono wiele srebrnych przedmiotów wart. 70 milj. Baum Herman (Kurkowa 4), ogołocony z bielizny, wart. kilkudziesięciomilionoowej, Byk Henryk (Piekarska 6) także z bielizny, wart. 50 milionów.

— (d) **Nagły zgon.** Wczoraj zmarł na udar sercowy na tut. dworcu handlarz win z Drohobycza, Wald Rubin. Zwłoki przewieziono do kostnicy szpitala żyd.

— (d) **Wielka obława w kawiarni „Renesans".** Wczoraj przed południem organa policyi pod kierownictwem nadk. Brożyńskiego i kom. Sędzimira wkroczyły do kawiarni Renesans gdzie przeprowadziły rewizyę u wszystkich osób prowadzących tam transakcye. Zakwestyonowano wiele papierów wartościowych - kwitów nieostemplowanych i obcej waluty, przedstawiających łącznie wielomiliardową wartość.

— **„Koniec Mesyasza" Żuławskiego na scenie żydowskiej". Żydowski artystyczny** teatr w Nowym Jorku pozostający pod kierownictwem słynnego aktora Morrisa Szwarca wystawił z niebywałem powodzeniem sztukę Żuławskiego „Koniec Mesyasza".

Z sali sądowej.

Podczas zabawy.

Lwów 29. października.

Podczas zabawy, która miała miejsce w Sokolnikach w nocy z 17 na 18 czerwca br. wybuchła sprzeczka między Michałem Andreasikiem i Wojciechem Markowskim a śp. Romualdem Piwką. Od słów przyszło do czynów, przyczem Romuald Piwko pod obuchem uderzeń i kilku pchnięć nożem natychmiast zmarł.

Wedle zeznań świadków Andreasik i Markowski już od dłuższego czasu odnosili się do Piwki z nienawiścią, z czego akt oskarzenia wnioskuje, że Piwka został zamordowany z rozmysłu. Oskarzeni twierdzą natomiast, że w krytycznej chwili byli tak dalece pijani, że nie zdawali sobie sprawy z tego, co czynili.

Zeznania świadków obciążają oskarzonych. Rozprawę odroczono do wtorka rano celem przesłuchania dalszych świadków. We wtorek zapadnie też wyrok.

Rozprawą kieruje r. Mayer, votują rr. Dukiet i Niewiadomski, oskarza prok. dr. Guertler, bronią adwokaci Pieracki i Batycki.

Ze sportu.

Program i zadania „Droru" w bież. sezonie

Od przeszło dwóch miesięcy pracuje „Dror" w pełnem tempie przygotowując się do zwykłego dorocznego popisu gimnastycznego, który się odbędzie z końcem stycznia względnie z początkiem lutego n. r., tudzież do rewii gimnastycznej, która się odbędzie w miesiącu maju n. r. na wolnem powietrzu przy nader licznym udziale ćwiczących członków, członkiń, oraz uczniów i uczenic.

Odnośne kursa gimnastyczne odbywają się w odnowionej sali p. Nassa przy ul. Szpitalnej l. 38. ,a to w poniedziałki i czwartki: w godzinach 7,30 do 8,30 dla chłopców, w godzinach 8,30 do 9,30 dla panów, a w sali ruskiego Sokoła przy ul. Podwale 7. w niedzielę w godzinach 3—5 dla dzieci, w poniedziałki o godz. 5—6 i w środy o g. 7—8 dla dziewcząt, w poniedziałki i środy od godz. 8—9 dla pań.

Wkładka miesięczna wynosi dla chłopców i panów po pół złotego polskiego, dla pań i dziewcząt po 1 złotym polskim, a dla dzieci po 2 złote polskie miesięcznie — to wedle kursu złotego notowanego w ostatnim dniu danego miesiąca.

W wyż wspomnianych dniach i godzinach przyjmuje się wpisy nowowstępujących członków i członkiń.

W miarę liczniejszych zgłoszeń projektowane jest założenie nowych kursów w w sali p. Nassa, jakoteż założenie drugiego kursu dzieci w sali ruskiego Sokoła w niedzielę o godz. 10—12, gdyż pierwszy jest już przepełniony. W razie zgłoszenia się pewnej ilości pań (najmniej 10) projektowane jest założenie zamiast drugiego kursu dzieci kursu mężatek. — Dr. H. B.

Sekcya turystyczna.

przy Ż.K.S. Hasmonea, urządza po dłuższej przerwie dwudniową wycieczkę. Odjazd w piątek 2. 11. o godz. 7-mej rano koleją do Skolego, stąd do wodospadów Kamionki, następnie kolejką górską do Malmanstalu i przez Podnorodce, Urycz, Schodnicę do Borysławia, skąd powrót do Lwowa w niedzielę rano. Zgłoszenia w lokalu „Hasmonei" ul. Jachowicza 22, we wtorek i środę od 18—20-tej i w czwartek od 10—11-tej.

Cracovia — Warta (Poznań) 8:4 (1:1).

Warta, równorzędna w pierwszej połowie, uległa narzuconemu jej tempu, i poniosła niezasłużenie wysoką klęskę.

Z Giełdy.

Przegląd obrotów giełdowych.

Lwów, 29. października.

Na dzisiejszej giełdzie kursa chwiejne. Tendencya niejednolita, usposobienie ożywione. Poszukiwany Bk. Przemysłowy i Gegielski, który awansował o 100 procent.

Chdoorów 2075, 2100, 2060, 2050, 2[illegible] (1900, 1925, 1950), Cegielski 350, 460, [illegible] 450, 480, 470, 440, 438, 430, 450 460 [illegible] 455, 460, Gafota 56, 57, 57 i pół, 58, [illegible] 58 i pół, 59, Ćmielów 400, 410, Niemojów [illegible] 170, 175, Oikos 2900, 2800, 2950, 2900, [illegible] 2800, 2850, Parowozy 140, 130, 125, 130, [illegible] 130,, 140, 132, Pezet 90, Nafta 140, 145 [illegible] P. T. B. 72, 80, Rakszawa 3400, 3200, [illegible] 3250, 3350, 3400, Siersza el. 80, Tespy 2[illegible] 2050, 2100, 2000, 2100, Zieleniewski 61[illegible] 6050, Bank hipot. 400, 385, 375, Bank Ma[illegible] 600,, Pokred 23, 26, Bank przemysłowy [illegible] 225, 228, 215, 240, 227, 235 [illegible] 235, 225, 228, 230, 225, Z. B[illegible] 54,, 55, 57, 56, 58, (50) List zastawny T[illegible] kred. Ziem. 4 proc. przedwoj. 230.000.

Transakcya w akcyach niekotowan[illegible] następujące: Arma 135, Chybie 3000, [illegible] 3050, 3000), Czechowice 120, 110, 105, [illegible] Foresta 300, 310, Gazolina 720, 730, 740, [illegible] 780, 785, 790, Lesienice 600, Lokomo[illegible] 200, Olkusz 260, Radziwiłł 420, Węg[illegible] 8, 8.5, Azot 140, Bruger 100 (38 nf.), G[illegible] ciągi 76, 75, 74, Len 315, 320, 308, [illegible] Machlejd 120, Nitrat 80, 83, 81, 82, P[illegible] worsk 60000, imienny, Szkło w Kr. 170 [illegible] 18200, 15000, 14800, 14600, Jaworzno [illegible] 12000, 11000, 11100, 10600, a 25 szt. 1[illegible] Kr. Zw. Przem. 200 .

Walutowe transakcye pozagiełdowe.

Lwów, 29. październi[illegible]

Dol. am. 2000000, Dol. kan. 1900000 [illegible] 56000, Guld. hol. 750000, Leje 8000, [illegible] wł. 80000, Funty szt. 8600000, Wiedeń [illegible] Praga 56000, Czerniowce 8000.

Z giełdy zbożowej.

Na giełdzie ruch słaby — obroty [illegible] malne. Transakcye w fasoli, zresztą [illegible] brotu. Zastój w transakcyach z powodu [illegible] ku kolejowego. Tendencya zwyżkowa [illegible] trzymuje się nadal. Usposobienie rez[illegible] wane .

Płacono za pszenicę kraj. od 3[illegible] do 3200000, za żyto małop. 2100000 [illegible] 2200000, za jęczmień od 1800000 do 2 [illegible] nów, za owies 1500000 do 1600000 [illegible] szacunkowe bez transakcyi) za fasolę [illegible] 10 do 11 milionów.

Złoto i srebro.

Złoto: 20 kor. 8600000, 20 mk. 9[illegible] 20 fr. 7400000, 10 rbl. 11120000.

Srebro: kor. 145000, 5 kor. 7500[illegible] reny 375000, ruble 600000, kopiejki [illegible]

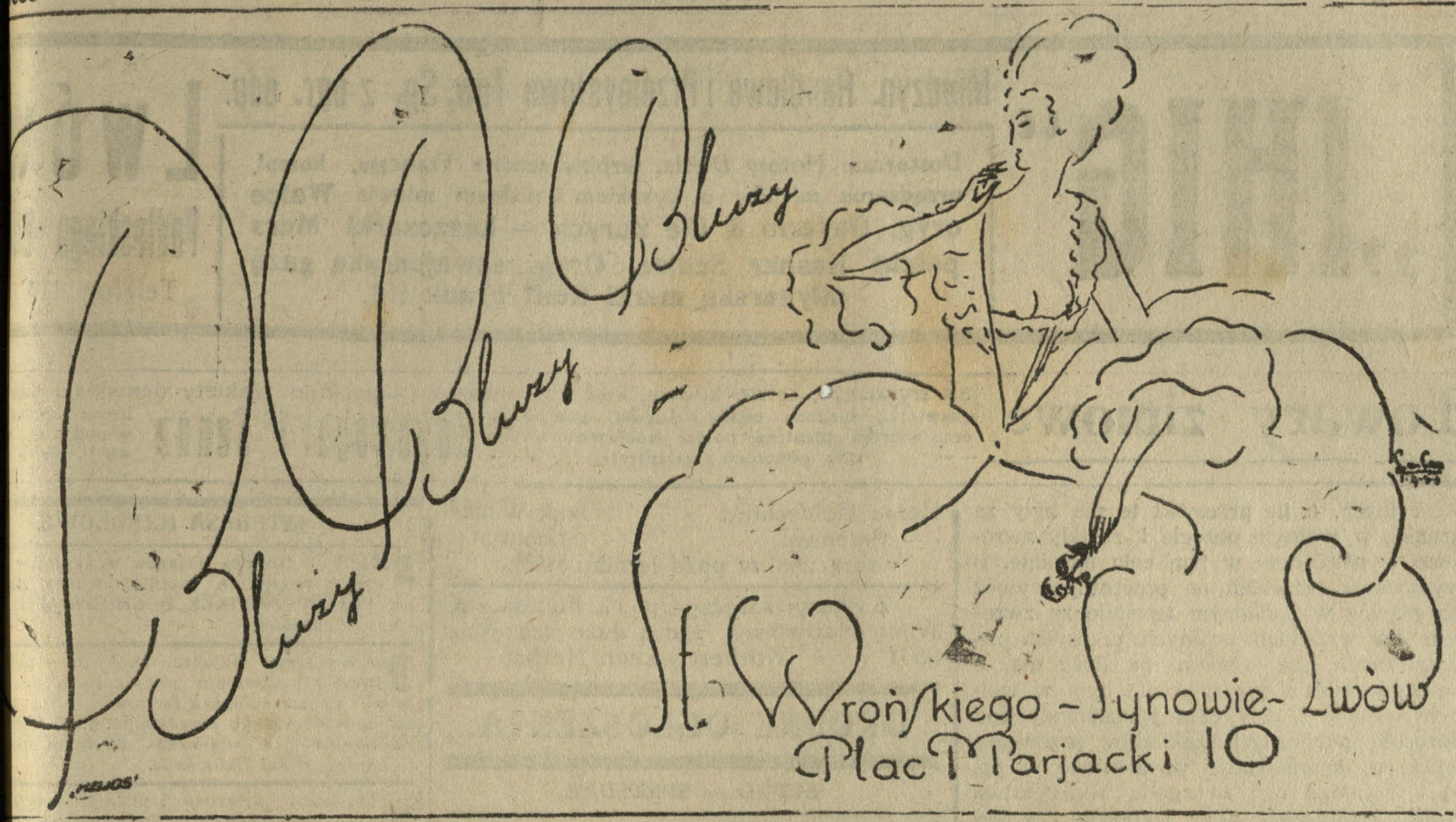
Giełda krakowska.

Akcye.

Kraków, 29. 10. (Pat). Pol. B. [illegible] 194, 222.5, B. Powsz. Kred. 25, B. Hip[illegible] 390, 400, B. małopolski 560, 600, B. Sp[illegible] 530, Ziemsk. B. Kred. 57, 60, Tohan [illegible] Impeks 6.800, 7.65, Pharma 180, 190, H[illegible] niccy 130, 140, Polski Glob 19, Żegl[illegible] 33, Zieleniewski 6400, 6750, Cegielski [illegible] 375, Trzebinia masz. 280, 250, Parow[illegible] 155, Automotor 90, 100, Górka 6100, 620[illegible] sza górn. 5000, 4800, Tepege 2700, Na[illegible] Ojkos 1700, 2200, Trzebinia tłucz. 1250 [illegible] lów 390, 400, Siersza elektr. 115, 130, [illegible] jewski 240, Chodorów 1375, 1950

Giełda warszawska

Warszawa. 29. 10. (Pat). Ban[illegible] 2500, 2700, Bank handlowy i przem. [illegible] szawie 300, 450, 475, 470, 480, B[illegible]

200, 225, Polski B. przem. Lwów 205
0, B. Zjedn. Z. Pol. 350, 385, B. spół.
600, 700, Bank zachodni 1400, 1450
dzielczy 500, Cerata 75, 65, 60, Kijew-
Scholce 840, 900, Sole potasowe 1800
Spies 400, 550, Puls 150, 145, 155
00, 170, Chodorów 2400, 2000, 2100
525, 500, III. 400, 325, Częstocice
15000, 18000, Gosławice 750, 850 825
w 500, 450, 475, Cukier 4200, 3200
rlej 250, 240, 260, Łazy 70, 80 Warsz.
op. węgl. 365,0, 3300, 3400, 3800, 3325
450, 4300, 3500, Przem. drzewny 100
, Cegielski 440, 460, 535, Lilpoop 360
, Modrzejów 4100, Norblin 400, 460
, 600, Ortwein i Karasiński 150, 160
Zieliński 430, 380, (4) 330, Rbdzki
370, 1625, 1750, 1600, 2200, Stara-
1950, 1570, 1800, Ursus 360, 375
cisk 330, 315, 350, Parowozy 200
, Zieleniewski 7200, 7400, Żyrardów
150000, 170000, Zawiercie 190000,
Borkowski 235, 270, 290, Żegluga
Polbal 50, Synd. roln. 725, Skup skór
ielów 475, 500, Elektryczność 230,
w. Elektryczne 130, 127, Kabel 200
, Haberbusch 3000, 4300, 3500, Pol-
ta 150, 180, 170, Nobel 600, 700 680
3500, Pol. przem. naft. 430 450, Siła
o 325, 330, Polski Lloyd 60.

Czeki.

rszawa, 29. 10. (Pat). Belgia 84800
ondyn 7470000, 7320000, Nowy Jork
1624000, Paryż 98900, 97100, Szwajca-
000, 282000, Wiedeń 23.50, 23.00, Pra-
, 47500, Włochy 75500, 74750, Bony
3 seryach 207000, 225000, 215000, 8
życzka 1,225000, 1,350000, 1,325000.

Giełda zurychska.

rych, 29. 10. (Pat). Berlin 0.00000000007
218 i pół, N. Jork 561, Londyn
aryż 32.50, Medyolan 25.25, Praga 16.42
udapeszt 0.03, Bukareszt 2.65, Belgrad
fia 5.27, **Warszawa 0.0003**, Wiedeń
trzy czwarte, Austr. kor. stempl.

Giełda wiedeńska.

edeń, 29. 10. (Pat). Renta majowa
a lutowa 1.45, Renta węgierska 8.5,
517.1, Anglobank 332, Bank zwią-
171, Bank obrotowy 130, Zakł. kred.
str. zakł. 275, Bank depoz. 72.5, Laen-
324.1, Merkury 195, Unionbank 300,
enska Banka 856, Kolej północna 20100
owsko-czern 372, Austr. koleje 805, Ko-
dn. 208, Alpiny 650, Krupp 404, Tow.
tn. 5810, Praskie Tow. żel. 2210, Rima
da 1140, Zieleniewski 235, Apollo 850,
000, Karpaty 450, Galicya 22600, Scho-
510, Siersza 160.
edeń, 29. 10. (Pat). Amsterdam 27650
828, Berlin 0.88, Bruksela 3544, Bu-
377, Bukareszt 333, Chrystjania
openhaga 12280, Londyn 318100, Madryt
edyolan 3184, N. Jork 70935, Paryż 4132
985, Sofia 65[illegible], Sztokholm 18470, War-
96.

Giełda berlińska.

Berlin, 29. 10. (Pat). Amsterdam 25,137.000000, Bruksela 3,232.000000, Helsingfors 1,716.000000, Włochy 2,913.000000, Londyn 289,775.000000, N. Jork 64,838.000000, Paryż 3,779.000000, Szwajcarya 11,571.000000, Wiedeń 908000. Praga 1,895.000000.

Z życia gospodarczego.

Opłaty za wywóz kartofli.

Główny urząd przywozu i wywozu projektuje wprowadzenie opłat za wywóz od kartofli. Opłaty te mają wynosić 25 prc. zysku wywozowego. Przyniosłoby to około 5 dolarów od wagonu kartofli.

Nabywanie nieruchomości w Austryi przez obywateli polskich.

Dotychczas nabywanie nieruchomości w Austryi przez obywateli polskich napotykało na trudności natury prawnej, wynikające z austryackiego kodeksu cywilnego. Wobec tego, że w umowie handlowej polsko-austryackiej przewidziane jest traktowanie obywateli polskich, nabywających nieruchomości w Austryi i odwrotnie, z jak najdalej idącą życzliwością, obecnie wyższy sąd w Wiedniu przyznał obywatelom polski zdolność nabywania nieruchomości w Austryi. Wobec tego zarządzenia, Polacy będą traktowani narówni z obywatelami austryackimi.

Zniżki taryfowe dla towarów polskich.

Poselstwo polskie w Belgradzie donosi, że rząd jugosłowiański wydał polecenie stosowania minimalnej taryfy celnej w stosunku do towarów polskich.

Pomyślne widoki importu z Polski do Palestyny.

W „Monitorze Polskim“ z dnia 26. października“ czytamy:

Konsulat polski w Jerozolimie donosi, że do Palestyny możnaby importować z Polski artykuły włókiennicze łódzkie i bielskie, deski, łaty, ramy, okienne wnęki z drzewa,, wyroby skórzane i galanteryę, cement, sól, likiery i wódki, cukier i wyroby cukiernicze.

Cło wynosi naogół 11 proc. ad valorem z dodatkiem 1 proc. jako podatek gminny, materyały budowlane, a mianowicie drzewo, żelazo i stal, szyby, cegły, dachówki, tudzież deski dla wyrobu skrzyń na pomarańcze (zapotrzebowanie około 15 milionów skrzyń rocznie), oraz klepki dla beczek podlegają zniżonemu cłu, 3 proc. ad valorem. Maszyny i narzędzia rolnicze są wolne od wszelkiej opłaty celnej. Za cukier stawki celne podwyższono do 4 pensów od kg., a za wyroby z cukru do 20 proc., za likiery i wódki do 50 proc. ad valorem.

Co się tyczy przewozu z Polski do Palestyny, to najtańsza droga prowadzi przez Rumunię, z Konstancy do Jaffy około 15 szylingów za tonnę, z Galaczu do Jaffy podczas lata jeszcze taniej, gdy tymczasem z Tryestu do Jaffy przewóz kosztuje przeciętnie 20 szylingów za tonę.

Wreszcie konsulat zwraca uwagę na wielkie sumy, przekazywane przez emigrantów żydowskich do krajów, skąd pochodzą za pomocą Anglo-Palestine Company i radzi polskim bankom zająć się również tą ważną dla nas walutową sprawą.

Wiadomości Gospodarcze Izby handlowej i przem. we Lwowie.

Podwyższenie agia celnego.

W Dz. U. Rz. P. Nr. 105 zostało ogłoszone rozporządzenie mocą którego z dniem 23. b. m. został podwyższony mnożnik normalny na 210.000 (dotychczas 81.000), a mnożnik zniżony na 160.000 (dotychczas 60.000)

Wobec podwyższenia mnożnika normalnego automatycznie zostają podwyższone mnożniki ulgowe, przewidziane w rozporządzeniach o ulgach celnych. Mnożniki te wynoszą obecnie 4200 (2 proc.), 21.000 (10 proc.), 42.000 (20 proc.), 70.000 (33 i 1/3 procent).

Opłaty manipulacyjne od pozwoleń wywozu jaj.

Opłaty manipulacyjne od pozwoleń wywozu jaj wynoszą obecnie 5,000.000 mk. od wagonu, zawierającego 110 skrzyń po 1440 sztuk.

Izba handlowa i przemysłowa w Cluj (Rumunia).

zwraca uwagę, że prowadzi oddział informacyjno-handlowy, który udziela zagranicznym organizacyom, firmom wszelkich informacyj o firmach w swoim okręgu.

Rozszerzenie kompetencyi władz celnych II. instancyi (dyrekcyi ceł.).

Celem uproszczenia i przyspieszenia toku postępowania celnego rozporządzeniem ogłoszonem w Dz. U. Rz. P. Nr. 105 zostały przekazane dyrekcyom ceł do załatwienia we własnym zakresie następujące sprawy: a) przewóz towarów drogami ubocznemi, b) przewóz towarów przez linię celną w porze nocnej, c) zwrot różnicy należności celnych, wynikającej z omyłki rachunkowej, bez względu na wysokość przypadającej do zwrotu kwoty, d. zwrot różnicy należności celnych, wynikającej wskutek niewątpliwej pomyłki taryfowej, do wysokości 1000 mk. w złocie, e) zwalnianie od cła krajowych przesyłek zwróconych z zagranicy, bez względu na ilość przypadających należno

„IHIG“ Międzyn. Handlowe i Przemysłowe Tow. Sp. z ogr. odp.

Dostarcza: Motory Diesla, turbiny wodne Francisa, kompl. urządzenia młynów o wysokiem i niskiem mlewie Walce oryg. Daverio & Cie Zurych — Łuszczarki Mars patent Kaspar Senice. Oryg. szwajcarską gazę młynarską marki Reiff Frank ltd.

LWÓW Padlewskiego 6[illegible] Telefon 413.

Towary zimowe jak trykotaże, także kilowe, swetery męskie i dziecinne, żakiety damskie i dziec[illegible] rękawiczki, bieliznę męską i damską, pończochy oraz wszelką galanteryę poleca hurtownia trykotaży, pończoch i galanteryi Rauhvogel i Sonne Lwow Legion[illegible] w podwórzu n[illegible] wo II. piętro

ści celnych, o ile przesyłki te nie były za granicą w wolnym obrocie i zostały zwrócone w ustalonym w tym celu terminie. f) wydawanie zezwoleń na powrotny wywóz za granicę w ustalonym terminie za zwrotem cła wszelkich oclonych przesyłek zagranicznych bez względu na ilość cła, o ile tego rodzaju przesyłki nie były w wolnym obrocie i cały czas pozostawały pod dozorem publicznych zakładów przewozowych, g) kompetencye wymienione w pp. e) i f) mogą być za zgodą Ministerstwa Skarbu przekazane przez Dyrekcyę Ceł niektórym Urzędom Celnym.

Pełnomocnictwa pocztowe.

Dz. U. Rz. P. Nr. 105 zawiera nowe przepisy o pełnomocnictwach pocztowych.

Widoki eksportu kartofli do Szwecyi.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu komunikuje, że wobec złego urodzaju w tym roku kartofli w Szwecyi oraz wobec pojawienia się zarazy t. zw. „raka kartoflanego“ w Danii a wskutek tego zawieszenia przez szwedzkie Ministerstwo Rolnictwa wolnego przywozu kartofli z Danii, istnieje możliwość eksportowania do Szwecyi polskich kartofli.

Obecna cena hurtowa loco Sztokholm wynosi około 5.50 koron za 100 kg. z wyjątkiem młodych kartofli.

Wprawdzie obecnie wywóz z Polski kartofli jest zupełnie wstrzymany, jednakże w razie dopuszczenia wywozu kartofli sprawa eksportu do Szwecyi mogłaby się stać aktualna. W tym celu należy zauważyć, że obecnie obowiązują w Szwecyi specyalne przepisy co do importu kartofli.

Przedewszystkiem kartofle winny być wywożone do Szwecyi w workach, skrzyniach lub beczkach nieużywanych, każda z nich winna być plombowana przez urząd upoważniony do powyższego przez odnośne przedstawicielstwo szwedzkie.

Pozatem do każdej partyi winno być dołączone świadectwo, wydane przynajmniej na 30 dni przed wysyłką partyi, przez tenże urząd i legalizowane przez konsulat szwedzki. Świadectwo powinno zawierać nazwisko i adres sprzedawcy, miejsce pochodzenia kartofli, oświadczenie, że kartofle są zdrowe i że przynajmniej w ciągu poprzednich 6-ciu lat nie panowała w danej miejscowości zaraza raka kartoflanego, że opakowanie jest nowe i plombowane pieczęcią urzędu. Pozatem w świadectwie powinno być podane dokładnie stanowisko służbowe osoby wydającej takowe.

Adresy firm szwedzkich zainteresowanych w imporcie kartofli można otrzymać w Izbie handlowej i przemysłowej we Lwowie. —

NADESŁANE.

אנו מברכים את חבריו מזכירנו יצחק עלדע התארסותו עם מרת העובי גאלדשמידט מעיר פעמישל בברכת מז"ט לבבות. מי יתן וימשך את יבודתו הלעמית ביתר כרץ ביתר שאיפתנו.

בעד הועד של קרן קימת בלופאטין:

אברהם: בן בקרנה לץ, דוד פרוס: למור פרידמאן, לייב חיים

Henia Goldschnitt Przemyśl — Izak Wilder Łopatyn zaręczeni w październiku 1923.

Z okazyi zaręczyn p. M. Fucksa z p. Winią Marksówną życzą dużo szczęścia 9501 Norbert i Leon Herbst.

DROBNE OGŁOSZENIA.

KUPNO — SPRZEDAŻ.

TARTĄ BUŁKĘ najlepszego gatunku sprzedaje w każdej ilości po umiarkowanych cenach Piekarnia Narodowa, Zamarstynów, Lwowska 20. Zlecenia z prowincyi uskutecznia się bezzwłocznie.

Korzystna lokata. Samochód sześcio osobowy marki »Graf-stifl« na fabrycznie nowych gumach okazyjnie sprzeda Tranda, Podlewskiego 2. 9476

Szafka wystawowa z roletą żel. do sprzedania. Sykstuska 10. 9507

Papier szmirgiowy i Glaspapier marki Schröder 60 heli sprzedam Kreiner, B. Głowackiego 12.

2 pary koni ciężarowych z dwoma sztreiferami wraz z uprzężą okazyjnie do sprzedania. Zgłoszenia pod »Konie« do Administracyi. 9497

MIESZKANIA I LOKALE.

Inteligentna panna znajdzie umieszczenie Adres poda Administracya. 9502

Obszerny pokój umeblowany z komfortem dla jednego lub dwóch zamożniejszych panów od pierwszego listopada do wynajęcia. Zgłoszenia pod »Sem.« Administracya. 9499

Dam posadę buchaltera na prowincyi i pokoj z kuchnią we Lwowie za 3—4 pokoi z kuchnią i komfortem, ewentual ie dopłacę. Informacye: Zamarstynowska 49. restauracya. 9469

POSAD POSZUKUJĄ.

Jestem pilny i młody. Szukam zajęcia. Ubiegam się o większe przedsiębiorstwo. Łask. zgł. do adm. Chwili »Pilny młodzieniec«. 9495

Dobra kucharka poszukuje zajęcia przy lepszej rodzinie. Łaskawe zgłoszenia do Adm. pod »Wiedenka«. 9498

ROZNE.

Zgubiono książkę wojskową Aron Brenner, rocznik 1897 wydaną P. K. U. Jarosław, którą unieważniam. 9509

INTERESA HANDLOWE.

Spólnika, fabryka likierów znakomicie prosperująca poszukuje, wielkie dochody zapewne. Pod »WSPANIAŁE DOCHODY« Biuro [illegible]sława, Legionów.

Do większego objektu fabrycznego piętrowego wraz z budynkiem mieszkalnem we Lwowie poszukuje się spólnika fachowca celem zrobienia jakiegoś większego przedsiębiorstwa fabrycznego. Zgłoszenia pod »Fabryka« do Biura dzien[illegible] Scherera. Pisać Hausmana.

Mam lokal parterowy i piwnice naprzeciw mu towarowego (ul. Kaźmierzowska) [illegible] spólnika, branża obojętna. Wiadomość [illegible] 1—3. Tatarska 2 u gospodarza

OGŁOSZENIA.

Kapelusze damsk[illegible] poleca najtaniej SALON MÓD E. GEPERT, Lwów, ul. Fredry

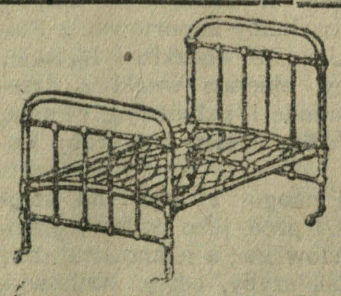
UWAGA. Meble tapicerowa[illegible] Otomany, kanapki do ro[illegible]nia, poduszki (roshar), wk[illegible] łóżek, materye mebl., drelich[illegible] tyery, firanki i kapy tiulow[illegible] dniki, dywany, karnisze mosiężne, ceraty, [illegible] i story do okien po cenach konkurencyjnych E. HAGLER LWÓW, SOBIESKIEGO [illegible] Zważać na firmę i nr. d[illegible]

Roślinny extrakt BULJONOWY „MAK[illegible] Produkt Zakładów przemysłowych dla [illegible] tworów roślinnych BRACI RUDZIŃSK[illegible] i SKA poleca po cenach fabrycznych [illegible] łączny zastępca na Małopolskę wsch[illegible] „POLIMEX“, Lwów, pl. Marjac[illegible] TEL. 95 i 12 4

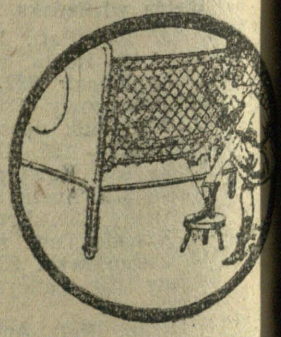
Meble gięte, łóżka żelazne i dziecinne, [illegible] włosienne i sprężynowe, Karnisz[illegible] lowe, otomany, urządzenia Sypialni, Jedal[illegible] we i kuchenne poleca po cenach przys[illegible] Magazyn mebli Stei[illegible] i Spółka, Lwów, Kazimierz[illegible]

KASETKI na cukry hurtownie i detaj[illegible] „KARTON“ LWÓW, UL. CHORĄŻCZYZN[illegible]

TELEFON 604.

Łóżka siatki do łóżek

POLECA

Antoni Halski

LWÓW, SOBIESKIEGO 3.

Nakładem spółki wydawniczej „Chwila“ Spółki z ogr. poręką

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Hesch[illegible] „Drukarnia Lwowska“, Lwów, Kopernika [illegible]